

1986-27-27

**ХІІ ЗІЗД
КОМУНІСТИЧНОЇ
ПАРТІЇ
(БІЛЬШОВИКІВ)
УКРАЇНИ**

СТЕНОГРАФІЧНИЙ ЗВІТ

1.2

INDIANA
UNIVERSITY
LIBRARY

19000 214 335.811

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

№ - 44

Коммунистическая партия Украины - 5. 2. 34

XII З'ЇЗД КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ (БІЛЬШОВИКІВ) У К Р А Ї Н И

18—23 СІЧНЯ 1934 р.

Stenographischer Bericht

СТЕНОГРАФІЧНИЙ ЗВІТ

243

2'izd. 1936. 21421.

XII z'їzd komunističeskoj partii
(bilsovikov) Ukraini.

Die XII Tagung der kommunistischen
Partei (d. Bolschewisten) der Ukraine.
In der ukrainischen Sprache.
Stenographischer Bericht.
1934 S.612

Бібліографічний опис цього видання вміщено в „Літописі Українського Друку“, „Картковому репертуарі“ та інших покажчиках Української Книжкової Палати

JN 6599

. Ц4 К8118

1934.

INDIANA UNIVERSITY LIBRARY

Відповідальний по випуску *М. Вексельман*

Якщо в цій книжці будуть дефекти, просимо звернутися до найближчої книгарні для заміни її або повернути для заміни на адресу: Харків, вул. К. Лібкнехта, 31.
Партвидав ЦК КП(б)У

Партвидав, № вид. 427. Зам. № 1031. Уповноважений Головліту № 2665 (773). Тираж 10.000. Друк. арк. 38 $\frac{1}{4}$. Паперов. арк. 19 $\frac{1}{8}$. Формат паперу 62×94. Знаків у 1 папер. арк. 101.184. Здано на виробництво 15/VI 1934 р. Підписано до друку 1—14/VIII 1934 р.

Книжкова фабрика Партвидаву ЦК КП(б)У. Київ, Сінний майдан, 14.

2-21-64
6-15-76

З М І С Т

	Стор.		Стор.
Засідання перше		Засідання третє	
Відкриття з'їзду. Промова товариша <i>Петровського</i>	7	Продовження дебатів на доповідь товариша <i>Косіора</i>	
Вибори почесної президії, президії з'їзду, секретаріату, редакційної і мандатної комісії	9	Промова товариша Оленченка	108
Затвердження порядку денного з'їзду і регламенту	10	" " Вайнова	111
Доповідь товариша <i>Косіора</i> про роботу ЦК ВКП(б)	11	" " Балицького	115
Привітання ЦК ВКП(б)—товаришеві <i>Сталіну</i>	54	" " Трахтера	122
Привітання Виконкомів Комуністичного інтернаціоналу	55	" " Гопнер	125
Привітання робітничо-селянській Червоній армії, її бойовому керівникові—товаришеві <i>Ворошилову</i>	57	" " Вегера	134
Привітання „ <i>Правде</i> “	58	" " Якіра	138
Засідання друге		Прикінцеве слово товариша <i>Косіора</i>	147
Дебати на доповідь товариша <i>Косіора</i>		Ухвалення резолюції на доповідь товариша <i>Косіора</i> про роботу ЦК ВКП(б)	149
Промова товариша Фейгіна	60	Привітання:	
" " Плиса	64	Московській обласній партконференції	150
" " Ровінського	67	Ленінградській V обласній і II міській партконференції	150
" " Ярошка	70	Засідання четверте	
" " Кудрявцева	73	Політичний звіт ЦК КП(б)У XII з'їздові ЦК(б)У—доповідь товариша <i>Постшишева</i>	152
" " Чернявського	75	Засідання п'яте	
" " Попова	81	Звіт ревізійної комісії—товариш <i>Гаврилов</i>	222
" " Мойсеєнка	86	Звіт ЦКК КП(б)У—доповідь товариша <i>Сухомлина</i>	227
" " Фурера	90	Засідання шосте	
" " Михайлова	96	Виступ товариша <i>Постшишева</i>	262
" " Гінзбурга	99	Постанова з'їзду про перенесення столиці УСРР в місто Київ	263
" " Рогальова	101		
" " Васильєва	104		
" " Мурашка	106		

	Стор.		Стор.
Дебати на доповіді товаришів <i>Постишева і Сухомлина</i>		Засідання восьме	
Промова товариша Мілха	263	Продовження дебатів на доповіді товаришів <i>Постишева і Сухомлина</i>	
" " Хатаєвича	270	Промова товариша Трильського	351
" " Пельовіна	291	" " Лейбензона	354
" " Шелехеса	294	" " Андреева	357
" " Маркітана	298	" " Літвіна	363
" " Саркісова	303	" " Голуба	370
Засідання сьоме		" " Затонського	374
Промова товариша <i>Петровського</i>	313	" " Воробйова	383
Доповідь товариша <i>Любченка</i> — „Десять років без Леніна“	314	" " Струца	386
Привітання юних піонерів	332	" " Ільїна	389
Привітальна промова товариша Колотіліна—від партконференції Азово-Чорноморського краю	332	" " Білоусова	395
Привітальна промова товариша Куркіна — від Червоної армії та флоту	335	" " Кудрявця	397
Привітальна промова товариша Аржавкіна — від Чорноморського флоту	336	" " Коваля	400
Привітальна промова товариша Бертінова—від робітників і інженерно-технічних працівників харківських заводів	338	" " Флоринського	403
Привітальна промова товариша Ізотова—від донецьких шахтарів	341	Засідання дев'яте	
Привітальна промова товариша Шевченка—від металістів Донбаса	343	Продовження дебатів на доповіді товаришів <i>Постишева і Сухомлина</i>	
Привітальна промова товариша Владимиrowa — від Дніпропетровських робітників	345	Промова товариша Бабенка	406
Привітальна промова товариша Загородського—від колгоспників Дніпропетровщини	346	" " Булата	407
Привітальна промова товариша Садовського — від колгоспів, радгоспів і МТС Харківщини	346	" " Закривидороги	410
Привітальна промова товариша Лобілока—від колгоспників АМСРР	347	" " Василенка	412
Привітальна промова товариша Фінкельштейна — від наукових працівників	348	" " Чувиріна	415
Відповідь на привітання—товариш <i>Петровський</i>	349	" " Дегтярьова	425
		" " Кучинського	430
		" " Паперного	433
		" " Демченка	437
		" " Гришина	441
		" " Любченка	442
		" " Макарова	447
		" " Брускіна	451
		" " Косіора	453
		" " Петровського	458
		Прикінцеве слово товариша <i>Постишева</i>	462
		Засідання десяте	
		Доповідь товариша <i>Чубаря</i> про завдання колгоспного і радгоспного будівництва	470
		Промова товариша Скалиги	497
		" " Степанського	502
		" " Григор'єва	505
		" " Сулковського	507

	Стор.		Стор.
Промова товариша Сапова . . .	509		
" " Нурінова . . .	511		
" " Кузьменка . . .	513		
" " Колдомасова . . .	514		
" " Волкова . . .	516		
" " Асаткіна . . .	517		
Прикінцеве слово товариша <i>Чубаря</i>	522		
Засідання одинадцятє			
Доповідь мандатної комісії—товариш <i>Гавриленко</i>	527		
Привітання від Московської об- партконференції	529		
Привітання від КПЗУ—товариш <i>Липенко</i>	530		
Відповідь на привітання КПЗУ— товариш <i>Затонський</i>	535		
Ухвалення резолюції на звіт ЦК і ЦКК КП(б)У	536		
Ухвалення резолюції на доповідь товариша <i>Чубаря</i> про завдання колгоспного і радгоспного будів- ництва	536		
Оголошення результатів виборів керівних органів КП(б)У	536		
Промова товариша <i>Петровського</i> (закриття з'їзду)	538		
		Д о д а т к и:	
		I. Резолюції і постанови XII з'їзду КП(б)У:	
		На доповідь товариша <i>Косіора</i> про роботу ЦК ВКП(б)	543
		На звіт Центрального комітету і Центральної контрольної комісії КП(б)У	548
		На звіт ревізійної комісії	557
		На доповідь товариша <i>Чубаря</i> про завдання колгоспного і радгосп- ного будівництва	557
		Постанова XII з'їзду КП(б)У про перенесення столиці Української радянської соціалістичної рес- публіки в місто Київ	576
		Склад керівних органів КП(б)У	577
		II. Список делегатів XII з'їзду КП(б)У з ухвальним голосом	580
		III. Список делегатів XII з'їзду КП(б)У з дорадчим голосом	598
		IV. Привітання XII з'їздові КП(б)У	609
		V. Іменний покажчик тих, що ви- ступали на XII з'їзді КП(б)У	611

З А С І Д А Н Н Я П Е Р Ш Е

(18 січня 1934 року. Вечірнє)

Петровський. Товариші, за час від XI з'їзду нашої партії про-роблено величезну роботу по соціалістичному будівництву, здо-буто величезних перемог над класовим ворогом, зміцнено дикта-туру пролетаріату і колгоспний лад на селі.

Ця боротьба за соціалістичне будівництво провадилась під керівництвом ленінського Центрального комітету Всесоюзної ко-муністичної партії і нашого любимого вождя товариша Сталіна. (*Бурхливі оплески, що переходять в овацію, всі встають, вигуки: «Хай живе Сталін!»*).

Партія розгромила контрреволюційний троцькізм, з ленінською непримиримістю провадила боротьбу проти всіх правих і «лівих» ухильників від генеральної лінії партії. Більшовики України з ве-личезними досягненнями виходять на передові позиції Союзу радянських соціалістичних республік. До XVII з'їзду ВКП(б) ми приходимо єдиним монолітним загоном Всесоюзної комуністичної партії, міцно спаяним навколо ленінського Центрального комітету і славного вождя — товарища Сталіна. (*Бурхливі оплески*).

Єдність партії і успіхи соціалістичного будівництва далися нам тому, що ми не сходили з ленінського шляху. Більшовики України керувались ученням Леніна, його революційною теорією і практи-кою, його досвідом.

Цими днями минає 10 років з дня смерті Леніна.

Могутній геній соціалістичної революції — Ленін — своїм учен-ням освітлював нам шлях, яким ми йдемо до завершення будів-ництва соціалізму, освітлював усім трудящим шлях до визволення від капіталістичної експлуатації, національного гніту і імперіалі-стичних воєн.

Пропоную вшанувати пам'ять Леніна вставанням. (*Всі встають*).

Велике вчення Леніна, як прапор нашої партії, поніс вождь — знаменосець ленінізму — товариш Сталін. Він розвинув і погли-бив учення Леніна і з прапором ленінізму вів і веде нас від пере-моги до перемоги, зміцнюючи диктатуру пролетаріату, союз робіт-ників і селян, нашу славу Червону армію, зміцнюючи могутність країни Рад.

За час з XI з'їзду, загартовуючись в класових боях, Комуні-стична партія (більшовиків) України виросла майже в півтора раза, виріс і зміцнів комсомол. А головне — виріс пролетаріат.

героїчними зусиллями якого збудована і зміцнена соціалістична промисловість, ця могутня база переможно будованого соціалізму в нашій країні.

За цей час виріс, зміцнів колгоспний лад на селі. Піднісся загальний добробут трудящих мас.

Однак в 1931—1932 рр. Центральний комітет КП(б)У і партійні організації на місцях прогляділи активізацію класового ворога, який проліз в ряд організацій в центрі і на місцях — Наркомзем, Сільськогосподарська академія і т. д., в МТС, в колгоспи і радгоспи, і завдав нам величезної шкоди. В результаті ми мали великий прорив у сільському господарстві України. Ми також прогляділи ворога і на фронті національно-культурного будівництва, прогляділи оформлення націоналістичного ухилу, на чолі якого стояв Скрипник.

Вказівки товариша Сталіна, велика матеріальна допомога з боку Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії і уряду колгоспам, присилка нам випробуваних більшовиків товаришів Хатаевича, Вегера, Попова, Балицького і особливо Павла Петровича Постишева (*бурхливі оплески, всі встають*) допомогли нам ліквідувати відставання і прорив в сільському господарстві, виправити припущені помилки і викривлення в проведенні ленінської національної політики партії.

На основі більшовицької критики і самокритики ми вже провели в чотирьох областях чистку партії, чисткою ми ще більше зміцнили і підвищили боєспроможність своїх більшовицьких лав.

З великими успіхами і завоюваннями ми йдемо до XVII з'їзду ВКП(б). Однак ми, на жаль, ще не заслужили вищої нагороди — ордена Леніна, який одержали за свої успіхи в соціалістичному будівництві, в сільському господарстві кілька республік і областей. Для цього нам треба дуже багато попрацювати, вижити хиби, що є ще в нашій роботі.

Узагальнивши досвід боротьби всієї партійної організації, на XII з'їзді Комуністичної партії (більшовиків) України зарядимось новою більшовицькою енергією і ентузіазмом, перешикуємо свої — партійні і радянські — лави і по-сталінському приступимо до виконання нових великих завдань, накреслених в народногосподарському плані другої п'ятирічки.

Ми знаємо, що на нашому шляху буде ще немало труднощів, перед нами вперта класова боротьба. Але нами керує ленінський Центральний комітет партії і найкращий з учнів Леніна, найкращий з стратегів великого комуністичного руху, зодчий соціалістичного будівництва — товариш Сталін. (*Бурхливі, довготривалі оплески*).

З ученням Леніна, під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, ми справимося з поставленим завданням збудування безкласового соціалістичного суспільства.

Хай живе XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України!

Хай живе наш вождь — товариш Сталін!

Хай живе світова революція! (*Бурхливі, довготривалі оплески, що переходять в овацію, всі встають*).

Товариші, на з'їзд повинно прибути всіх делегатів 937, приїхало і зареєстровано з ухвальним голосом 637 чол., з дорадчим — 188, а всього 825 товаришів.

З доручення Центрального комітету оголошую XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України відкритим. (*Бурхливі, довготривалі оплески, всі встають*).

Для оформлення робочих органів з'їзду слово для пропозиції від імени сеньйорен-конвенту має товариш Ільїн.

Ільїн. Товариші, з доручення делегацій на XII з'їзд КП(б)У від усіх обласних парторганізацій вноситься пропозиція почати формування з почесної президії в такому складі: товариші Сталін (*бурхливі, довготривалі оплески, всі встають*), Каганович (*бурхливі, довготривалі оплески*), Молотов (*бурхливі оплески*), Калінін (*оплески*), Ворошилов (*бурхливі оплески*), Орджонікідзе (*тривалі оплески*), Рудзутак (*оплески*), Куйбишев (*оплески*), Кіров (*тривалі оплески*), Косіор (*бурхливі, довготривалі оплески, всі встають*), Мікоян (*оплески*), Андреев (*оплески*), Чубар (*тривалі оплески*), Петровський (*тривалі оплески*), Тельман (*бурхливі оплески*), Дімітров (*бурхливі оплески*).

Петровський. Дозвольте ваші дружні, загальні оплески вважати за затвердження цієї пропозиції.

Ільїн. Головою XII з'їзду КП(б)У пропонується обрати товариша Сталіна. (*Бурхливі, довготривалі оплески, що переходять в овацію, всі встають*).

Петровський. Пропозиція приймається.

Ільїн. Робочий склад президії пропонується обрати в складі 71 чол.

Петровський. Заперечень немає? Приймається.

Ільїн. Персонально: Алексеев, Андреев С. (ЦК ЛКСМУ), Андреев А. (*тривалі оплески*), Асаткін, Балицький (*тривалі оплески*), Брускін, Булат, Вайнов, Ваньян, Василенко, Вегер (*оплески*), Гаврилов, Голуб, Гопнер (*оплески*), Демченко (*оплески*), Дубовий, Затонський (*оплески*), Зюльков, Іванов Н., Ільїн, Кісельов, Косіор С. (*бурхливі оплески, всі встають*), Коцюбинський, Курцін, Левітін, Літвін, Любченко П. (*оплески*), Макаров Т. Г. (Київ), Макаров І. Г. (завод ім. Сталіна), Мануїльський Д. З. (*оплески*), Маркітан, Матвеев, Михайлов (Дніпродес), Мойсеєнко, Мусульбас, Осьмов, Перекатов, Петровський Г. І. (*тривалі оплески*), Пілацька, Попов М. (*оплески*), Порайко, Постишев (*бурхливі оплески, всі встають*), Саркісов (*оплески*), Соколов, Старий, Сухомилин (*оплески*), Тьомкін, Хатаєвич (*оплески*), Хаханьян, Хвиля, Чернявський (*оплески*), Чубар (*тривалі оплески*), Чувирін (*оплески*), Шелехес, Шліхтер (*оплески*), Якір (*тривалі оплески*), Туровський (Червона армія), Рогальов (Червона армія), Лейбензон (Запоріжжя), Воробійов (Старобільськ), Зеленський (Кременчук), Оленченко (Червоноград), Борщ (Бердянський район, Дніпропетровської області), Білоусов (нач. політвідділу Грушківської МТС, Одеської області), Іванов (нач. політвідділу Романівської МТС, Київської

області), Волков (нач. політвідділу Прослянської МТС, Дніпропетровської області), Рузіс (нач. політвідділу Вовчанської МТС, Харківської області), Каспарова (парторг Озівсталі), Ровінський (нач. політвідділу Селидівської МТС, Сталінського району, Донбас), Макеєв (парторг заводу ім. Петровського), Крючков (ХПЗ).

Петровський. Чи є інші пропозиції? Нема. Додатків нема? Нема. Дозвольте голосувати. Хто за пропозицію товариша Ільїна щодо обрання президії з'їзду в такому складі — прошу піднести руку. Хто проти? Нема. Хто утримався? Нема таких. Прийнято одноголосно. (*Тривалі оплески*).

Всіх членів президії прошу зайняти місця в президії. Слово має товариш Ільїн.

Ільїн. Секретаріат пропонується обрати з 25 товаришів в такому складі:

Амелін, Бегайло, Бричкін, Войцехівський, Гончаренко, Григор'єв, Дегтярьов, Діскантов, Златопольський, Ісаєв І., Канов, Карлсон, Кісіс, Коваль, Краєвський, Кузьменко, Левінзон, Мілх, Налімов, Окорков, Паперний, Пашковський, Резніченко, Сапов, Струц.

Петровський (головує). Чи є інші пропозиції або доповнення? Нема. Хто за оголошений склад секретаріату? Хто проти? Хто утримався? Прийнято одноголосно.

Ільїн. Редакційну комісію пропонується обрати в складі 15 товаришів: Берьозкін, Гарін, Ермолов, Кіллерог, Коган, Кулик, Лейбман, Нікітов, Орлов, Сенченко, Содін, Таран, Ткач, Фурер, Чередник.

Петровський. Доповнення або зміни є? Нема. Хто за оголошений склад редакційної комісії прошу піднести руку. Приймається.

Ільїн. Мандатна комісія пропонується в складі 16 чоловіка: Виростков, Гавриленко, Голубятніков, Єленін, Іванов Ф., Капелінський, Квятек, Кінжалов, Кліновський, Красницький, Кровицький, Обушний, Радков, Сороцький, Триліський, Філіпов.

Петровський. Чи нема будьяких змін або доповнень? Нема. Дозвольте вважати прийнятим.

Порядок денний у всіх товаришів делегатів є на мандатах. Чи є будьякі зміни або інші пропозиції? Нема. Хто за затвердження цього порядку денного, а саме:

1. Доповідь ЦК ВКП(б) — доповідач товариш Косіор.
2. Звіт ЦК КП(б)У — доповідач товариш Постишев.
3. Звіт ревізійної комісії ЦК КП(б)У — доповідач товариш Гаврилов.
4. Звіт ЦК КП(б)У — доповідач товариш Сухомлин.
5. Про завдання колгоспного і радгоспного будівництва — доповідач товариш Чубар.
6. Вибори —

прошу піднести руку. Хто проти? Хто утримався? Приймається. Регламент є на мандатах. Може є якісь зміни? Нема. Дозвольте вважати затвердженим.

Слово по першому пункту порядку денного — доповідь ЦК ВКП(б) — має Станіслав Вікентьевич Косіор. (*Бурхливі, тривалі оплески, всі встають*).

ДОПОВІДЬ ТОВАРИША КОСІОРА ПРО РОБОТУ ЦК ВКП(б)

Товариші! Мое завдання — підбити загальні підсумки нашого соціалістичного будівництва за період від XVI до XVII з'їзду ВКП(б), підбити підсумки одному з найбурхливіших і найбагатших періодів боротьби за соціалізм, періодові, в який партія проявила величезне напруження і показала зразки того, як треба по-ленінському організувати маси, згуртувати їх навколо партії на боротьбу за соціалізм.

Підсумки справді грандіозні! І цими підсумками ми зобов'язані тому, що керував і керує цим грандіозним соціалістичним будівництвом наш ленінський ЦК ВКП(б) на чолі з найкращим соратником Леніна — товаришем Сталіним.

Свою доповідь, товариші, я почну з міжнародного становища.

I. ПРО КРИЗУ КАПІТАЛІЗМУ І ЗОВНІШНЄ СТАНОВИЩЕ СРСР

Перші і основні підсумки, які треба тут підбити, полягають в тому, що ми маємо винятково великий ріст міжнародного значення і впливу СРСР.

Це відбувається, з одного боку, на основі тої небувалої кризи, в якій перебуває капіталізм, і з другого — на основі могутнього росту соціалізму в нашій країні. Капіталістичний світ гние в результаті загальної своєї кризи. Капіталістичний світ руйнується в результаті невиданої ще в історії капіталізму економічної кризи.

Аналіз цієї кризи блискуче дав товариш Сталін на XVI партійному з'їзді. Період після XVI з'їзду цей аналіз цілком і повністю потвердив. І зараз ми можемо сказати, що економічна криза і в нинішній час ні в якій мірі не вижита. Це з достатньою наочністю і переконливістю ілюструють цифри промислової продукції навіть за даними буржуазної статистики.

Ось дані про рух промислової продукції в СРСР і в капіталістичних країнах з 1930 року, складені за матеріалами німецького «Інституту кон'юнктурних досліджень» і бюлетеня Ліги націй (рівень виробництва 1928 р. приймається за 100):

Р о к и	СРСР	США	Англія	Німецьчина	Франція	Польща
1930	156	86,5	96,1	90,1	110,2	81,8
1931	208	73,0	82,3	73,6	97,6	69,3
1932	234	57,6	82,8	61,2	75,6	53,7

(Дані взято з „Кон'юнктури мирового хозяйства“ за 1933 р.)

Як бачите, товариші, в Радянському Союзі — неухильний і значний ріст продукції всієї промисловості.

Зовсім протилежна картина в капіталістичних країнах, де весь

час іде даліше і все більше падіння виробництва промисловості.

Візьмімо продукцію по основних галузях промисловості.

Видобуток вугілля в Радянському Союзі в 1933 році піднявся проти 1930 року майже на 60%, а в усіх інших країнах упав: в США — на 31%, в Англії — на 17%, в Німеччині — на 36%, у Франції — на 13%.

Витоп чавуну в СРСР піднявся в 1933 році проти 1930 року на 44,5%, а в капіталістичних країнах витоп чавуну упав: у США — на 57%, в Англії — на 34%, в Німеччині — на 46%, у Франції — на 36%.

Продукція сталі в СРСР за цей же час зросла на 21%, а в капіталістичних країнах упала: в США — на 39%, в Англії — на 2%, в Німеччині — на 35%, і у Франції — на 30%.

Яскраву картину гостроти кризи капіталізму дає і аналіз руху народного доходу в капіталістичних країнах, особливо в зіставленні з нашим Радянським Союзом. Протилежно до СРСР, де ми маємо неухильний ріст народного доходу, в найбільших капіталістичних країнах, навпаки, — неухильне падіння народного доходу. Якщо в СРСР за 5 років — з 1928 по 1933 рік — народний дохід піднявся на 100%, тобто подвоївся, то по всіх інших країнах ми спостерігаємо досить різке падіння: в США за ці ж 5 років — на 30%, в Англії — на 23%, в Німеччині — на 38% і у Франції — на 27%.

Такі загальні підсумки становища справи в капіталістичному світі.

Якщо взяти дані промислової продукції за 1933 рік по окремих місяцях, то ми повинні відмітити деяке поліпшення в становищі промисловості окремих капіталістичних країн. При коливаннях вгору і вниз спостерігається деяке пожвавлення промислового виробництва. Очевидно, що найвища точка економічної кризи, найвища точка падіння продукції промисловості, яка була приблизно десь коло літа або осені 1932 року, була в 1933 році переїдена.

Як оцінити цей ріст промислового виробництва? Насамперед треба підкреслити, що по суті стійкого росту нема. Це поліпшення не може бути серйозним і тривалим, бо наявна є загальна криза капіталізму. Піднесення це нетривке і не може свідчити про виживання економічної кризи в капіталістичних країнах. Навіть і при наявності таких часткових піднесень безвихідність капіталізму лишається безсумнівною. Капіталізму ні в якому разі не вдасться піднятися до рівня 1929 року, періоду так званої тимчасової стабілізації.

Відмічений ріст промислового виробництва в капіталістичних країнах іде в значній мірі за рахунок величезних воєнних замовлень, за рахунок гарячкової підготовки до війни.

З аналізу всіх даних очевидно, що становище справи в капіталістичних країнах порівняно з тим, про що говорив товариш Сталін на XVI з'їзді партії, не поліпшилось, а, навпаки, криза, не зважаючи на окремі факти піднесення, все більше загострюється. Основна оцінка, дана товаришем Сталінінм на XVI з'їзді, безпе-

речно лишається вірною і для нинішнього стану капіталістичних країн. Ці три з половиною роки повністю potwierдили правильність аналізу нашої партії про те, що капіталізм переживає останній свій етап, що капіталізм вже не піднятися, бо він себе вичерпав і став гальмом в розвитку продуктивних сил, являє собою джерело величезних злигоднів для трудящих.

Суперечності капіталізму загострилися, досягли невиданої гостроти і невиданих розмірів. Це бачимо не тільки ми, комуністи, це відчуває не тільки робітник, але про це знають і це розуміють багато представників буржуазії. Нещодавно в одній англійській книжці, яка зветься «Клубок — стерлінг, долар, франк», П. Айнцага, можна було прочитати ось що:

«Припустімо, що перепочинок, даваний інфляцією, є штучний і тимчасовий. Але якщо навіть ми припускаємо, що за теперішнім відбудуванням повинна настати ще гірша криза, то все ж ми мусимо його (піднесення) вітати, оскільки після нього краще «іти до чортів» в 1938 році, ніж в 1934 році».

А от оцінка, дана нещодавно — 23 грудня 1933 року — одним серйозним англійським журналом — «Економіст». Там в статті під заголовком «Сумне різдво» було написано ось що:

«Ми бачимо навколо себе світ, який небезпечно хорий, економічну систему в процесі розпаду, чутки про війну і підготовку до війни, порушення договорів і статутів, злидні і голод, які досягли найвищої точки в багатьох країнах, повстання тих, якими управляють, розгубленість тих, які управляють, крики про те, що багатство благ — це прокляття, і заклики до знищення їх. Знецінена людська праця і людський розум, очевидно, безсилий справитися з усім цим. Основи системи, яка ще підтримує тих, хто досить щасливий, щоб мати ще роботу, як видно, готові завалитися під безрозсудливими ударами, спрямованими то проти валюти і кредиту, то проти принципу поділу праці, то, нарешті, проти всякої форми міжнародного обміну. Все це примушує багатьох кричати «бий їх» і вдаватися у відчаї до політичних і економічних засобів, сумнівність яких щонайменше дорівнює їх безрезультатності».

От вам свідчення самих представників буржуазії про ту величезну прірву, в якій перебуває капіталізм і звідки він вибратися неспроможний.

Основа нинішньої економічної кризи капіталізму лежить в самій системі капіталістичного господарства, в суперечності між суспільним характером виробництва і капіталістичною формою привласнення результатів виробництва. Виразом цієї основної суперечності капіталізму є суперечність між колосальним ростом виробничих його можливостей і дедалі вужчою купівельною спроможністю населення.

Найгострішим питанням для капіталізму є питання про ринки. А як стоїть тут справа? Внутрішній ринок всіх капіталістичних

країн під впливом триваючого погіршення становища трудящих мас систематично скорочується. Звужуються також і зовнішні ринки. Боротьба за ринки все більше і більше загострюється і досягає найвищої гостроти, бо, не будучи спроможна знайти вихід у себе всередині, буржуазія кожної країни звертає свої очі на зовнішні ринки, розраховуючи на те, що може їй удасться відвоювати якийнебудь жирний кусок, при допомозі якого вона, може, зуміє поліпшити своє становище.

Не зважаючи на деяке пожвавлення в промисловості, на протязі всього 1933 року триває різке падіння світової торгівлі, розвал економічних зв'язків, руйнування економічних підвалин, на яких держався капіталістичний світ.

Всі знають, що тепер ні в одній капіталістичній країні нема вже твердої валюти, що полетів униз долар, фунт стерлінгів і падає їх купівельна спроможність.

Експорт (вивіз) товарів все більше і більше скорочується. Якщо в 1930 році експорт всіх капіталістичних країн світу дорівнював 79,7% експорту 1928 року, то в 1931 році він упав до 56,8%, а в 1932 році — до 38%. В 1932 році капіталістичний світ експортував товарів майже в 3 рази менше, ніж в 1929 році.

Така ж картина і щодо імпорту (ввозу) товарів. Якщо в 1930 році весь ввіз капіталістичних країн становив 81,2% ввозу 1929 року, то вже в 1931 році він упав до 57,7%, а в 1932 році — до 38,5%. Так само, як і експорт, імпорт в 1932 році був майже в 3 рази менший, ніж в 1929 році.

1933 рік також не дає поліпшення в зовнішній торгівлі країн, а, навпаки, і тут іде далше погіршення.

В третьому кварталі 1933 року рівень світової промисловості у відношенні до 1928 року дорівнював 82%, а рівень світової торгівлі — 34%. Якщо промислове виробництво тепер стоїть нижче рівня 1928 р. на 18%, то світова торгівля скоротилась на 66%.

На поглиблення теперішньої економічної кризи не може не впливати і ріст монополій, які тільки міцніше затягують петлю кризи, погіршують становище трудящих.

Весь тягар кризи капіталісти перекладають на трудящі маси. І якщо за 1933 рік є деякі проблски щодо промислового виробництва, то становище робітничих і решти трудящих мас продовжує погіршуватися. От, товариші, картина становища робітничого класу в капіталістичних країнах, про яку ви нещодавно могли довідатися з нашої преси:

«Близько 50 мільйонів безробітних бродять безнадійно від воріт до воріт капіталістичних фабрик і заводів, шахт, верфей і поміщицьких латифундій.

В Німеччині не працює повністю і частково близько трьох четвертих промислового пролетаріату. Після приходу фашистського уряду понад 90% будівельних робітників не мали роботи і повним безробіттям охоплена майже половина робітників металістів.

В Англії втратили в 1933 році роботу більше половини робітників суднобудівельників, 40% металістів, 38% вуглекопів.

В США — найбільшій капіталістичній країні — половина робітників металістів і близько трьох четвертих робітників будівельників зовсім не мають роботи.

В Польщі один із двох робітників — безробітний».

Ця криза і величезне безробіття, яке таким тягарем навалилось на робітничий клас, не минули і проміжні верстви, верстви інтелігенції, інженерно-технічного персоналу. Я дозволю собі навести деякі факти, які були опубліковані в ряді буржуазних газет.

В Японії число тих, що закінчили вищі навчальні заклади в 1933 році, становить 12.163 чол., з них прийнято на роботу 4.881 чол., або 40%. Число тих, що закінчили спеціальні навчальні заклади, — 19.496 чол., з них прийнято на роботу 8.632 чол., або 44%. Число тих, що закінчили середньо-промислові навчальні заклади, — 20.991 чол., з них прийнято на роботу 9.195 чол., або 43%.

От у Німеччині з 350 тис. інженерів і вищого технічного персоналу, зареєстрованих підчас перепису 1925 р., в 1932 році, згідно з профспілковою статистикою, було 35% безробітних.

У Франції в 1933 році налічується 20 тис. безробітних інженерів.

В Польщі число безробітних працівників розумової праці, людей з університетською освітою, доходить понад 60 тис. чол. Ринок праці в нинішній час до того насичений, що не можна і мріяти про те, щоб знайти роботу. Становище безробітних працівників розумової праці прямо трагічне.

В Сполучених штатах Америки майже половина всіх інженерів не має роботи. Загальний дохід інженера від своєї професії становить не більш як 25% порівняно з 1927 роком. За два роки всього 1.955 інженерів дістали роботу — багато з них тимчасову. З цього числа тільки 368 дістали роботу за спеціальністю.

Поряд з цим наявне є даліше падіння заробітної плати.

В США в 1933 році зарплата порівняно з 1929 р. скоротилась на 50%, в Англії — близько 20%, в Німеччині — на 34%.

Становище трудящих ще більше погіршується знеціненням грошей. Політика інфляції — це, по суті, найсильніший удар по реальній заробітній платі, по рівню життя всіх тих, хто живе своєю працею.

Продовжує лютувати аграрна криза. Ніяких ознак поліпшення в цій галузі нема. Становище землеробів стає все гірше. Тут не тільки не стоїть питання про дальший розвиток продуктивних сил, а, навпаки, одним з основних засобів, при допомозі якого капіталізм намагається полегшити становище, є дальше скорочення виробництва, дальше скорочення засівних площ, знищення частини готової продукції, худоби і т. п. В цьому капіталісти намагаються знайти вихід з тупика. Але це приводить до протилежних результатів: становище землеробів і фермерів погіршується, їх дохід

падає, господарства їх розоряються. Особливо різко це виступає в США. За офіційними даними доходи фермерів у США з 1930 по 1933 р. упали на одну третину, при чому, якщо урахувати знецінення долара, то реальний дохід фермера буде ще значно нижчий. Ціни на земельні ділянки порівняно з довоєнним рівнем упали на 73%. Податковий тягар фермерів зріс на 83%.

Все в більших розмірах продаються з молотка господарства тих фермерів, які неспроможні розплатитися з своїми боргами. Кількість господарств фермерів, проданих з молотка, збільшилась з минулого року в три рази. Багато фермерів позбавляються власних ділянок, змушені їх продавати за безцінь і ставати орендарями у більш багатих. Прославлена техніка капіталістичної Америки в галузі сільського господарства так само зазнає великої шкоди. За підрахунками сільськогосподарського міністерства в США 175 тис. тракторів на початку весняного засівного сезону лишились не використаними, бо розорені кризою фермери неспроможні були покрити витрати на їх ремонт і опалення.

В США в 1933 році засівні площі під пшеницю скорочені на 18,4%, шляхом заорювання знищено близько 25% засіяних бавовною площ, що рівнозначно знищенню близько 4 мільйонів пак бавовни. Уряд США передбачає на 1934 рік зменшити засівні площі бавовни на 40%, пшениці — на 15%, кукурудзи — на 20%. Так само намічено найближчу програму винищення близько 4 млн. свиней і величезної кількості рогатої худоби.

Товариші, це відбувається не в самій тільки Америці. Таке ж саме знищення практикується і в Данії, і в Голландії, і в цілому ряді інших країн.

Вихід з тупика і тяжкого становища, породженого і породжуваного кризою, буржуазія намагається знайти за рахунок посилення експлуатації і погіршення становища робітничих мас, за рахунок розорення дрібної буржуазії. Але, товариші, до чого все це веде? Це веде до дальшого падіння купівельної спроможності трудящих мас, а це в свою чергу ще тугіше затягує петлю кризи. Вся система перекидання тягара кризи на трудящі маси, всі безрезультатні спроби знайти вихід із становища приводять до того, що не тільки в робітничих масах, а і в найширших дрібнобуржуазних верствах населення створюється все більша невпевненість в завтрашньому дні, підривається остаточно довір'я до капіталізму і до його спроможності знайти вихід із становища. Звідси наростання революційної кризи і все зростаюча тривога буржуазії перед революцією і більшовизмом. Революційний рух росте і шириться і в колоніях і в метрополіях.

Буржуазія в боротьбі з революцією переходить до методів відкритої фашистської диктатури всередині країни і до нестримного шовінізму в зовнішній політиці, до прямої підготовки до імперіалістичних воєн. До фашизму капіталізм приходить не від хорошого життя. Очевидно, всі інші засоби капіталізмом уже вичерпані, і капіталістичний світ приходить до фашизму як до крайнього засобу. Це, товариші, остання ставка буржуазії.

Але фашизм був би неможливий, якби він не був підготований зрадницькою роботою соціал-демократії. Це особливо видно на прикладі Німеччини. Винятково зрадницька роль, яку відіграла німецька соціал-демократія, полегшила прихід до влади фашизму. Але і прихід до влади фашизму не врятовує капіталізм, бо фашизм не може розв'язати ні одного з основних питань, на які тепер смертельно хорий капіталізм. Фашизм тільки поглиблює кризу, він робить ще більш тяжким гніт, від якого терплять трудящі всіх країн, але він разом з тим наближає і революційний вибух.

Спроби тих дипломатів капіталістичних країн, які намагаються знайти мирний вихід із становища, не приводять ні до яких результатів. Це потверджує і крах роззброювальних переговорів у Женеві, це потверджує і факт переходу до посиленого озброєння, до прямої підготовки війни.

Все більше і більше рстуть і загострюються суперечності між основними капіталістичними державами, — про них говорив товариш Сталін на XVI з'їзді партії. Особливо слід підкреслити суперечність між двома китами капіталістичного світу — Америкою і Англією, — за останній час вона ще більше загострилась. Загострилися суперечності і між цілим рядом інших країн — між Америкою і Японією, Францією і Німеччиною і т. д. Суперечності між всіма цими країнами тепер далеко гостріші, ніж вони були в 1930 році. Якщо взяти становище в Європі, і зокрема відносини між Німеччиною і Францією, то не важко побачити, що загострення суперечностей дійшло до небувало високої точки, якої не було з часу війни 1914 року. Простим оком кожному видно, як шалено, гарячково готується капіталістичний світ до війни. Іде посилене озброєння, посилені підготовка союзників для цієї війни.

Капіталістичний світ не може розв'язати проблеми ринків мирним шляхом. Він цю проблему намагається розв'язати війною, захватом. Це було в 1914 році і до цього вже підійшов капіталізм тепер. Тільки цим пояснюється та шалена підготовка до війни, яка тепер іде.

Наявність СРСР, його могутній ріст є один із найсерйозніших факторів, що визначають глибину загальної кризи капіталізму. СРСР — могутній фактор революціонізування робітничого класу і трудящих мас всього світу.

Капіталісти б'ються в суперечностях, з чого їм починати, — чи починати їм з війни між собою, чи починати з боротьби проти СРСР, проти країни соціалізму. Загострення суперечностей між капіталістичними країнами надзвичайно велике, але поряд з цим війна проти СРСР займає дуже визначне місце, особливо в планах найбільш агресивних буржуазних держав.

Особливо посилені інтервенціоністська політика проти СРСР проводиться на Заході — з боку Німеччини, і на Сході — з боку Японії.

Англійські ж імперіалісти в нинішній час є головні організатори війни проти СРСР. Щодо цього становище змінилось. Якщо в 1930 р. товариш Сталін указував, що таким організатором війни

проти СРСР є Франція, то тепер організаторська роль війни проти СРСР перейшла до Англії.

Але навіть в питанні про війну проти СРСР капіталістичний світ не є однотайний. Не тільки трудящі маси капіталістичних країн проти війни і особливо проти війни з СРСР, але навіть і частина буржуазії, найбільш далекоглядна, розуміє, що нова світова війна, це — швидка, остаточна і безповоротна загибель капіталізму. Ця частина буржуазії боїться війни і старається зробити все, щоб її уникнути, принаймні схильна шукати виходу з становища в політиці миру, в політиці компромісного розв'язання питань. Звичайно, сили цих елементів не можна переоцінювати, але не можна їх і недооцінювати. Тому політика СРСР, політика миру, зводиться до того, щоб всіляко використати найменшу за інтересованість, найменшу силу, яка в капіталістичному світі може бути використана для того, щоб перешкодити новій світовій війні. Все мусить бути зроблено для того, щоб підпалювачам і організаторам війни протипоставити натиск трудящих мас і силу громадської думки.

Ви знаєте, з якою послідовністю і наполегливістю СРСР веде політику миру. Ви знаєте, що на цьому шляху, особливо за останні роки, ми добилися серйозних успіхів. Про це досить докладно було сказано на сесії Всесоюзного центрального виконавчого комітету товаришами Молотовим і Літвіновим. Досить нагадати цілий ряд наших договорів про ненапад, договір про визначення агресора і ін. Особливо важливе є встановлення нормальних відносин з Америкою, а також зміцнення наших мирних відносин з Польщею, Францією, Італією та іншими країнами.

Союз радянських соціалістичних республік успішно проводив свою мирну політику і має на цьому шляху великі досягнення. Це створює нам ще більший авторитет серед широких верств робітничого класу і трудящих усього світу.

Найбільшу небезпеку в даній момент з точки зору військової безпеки становить японська провокація на Далекому Сході. Нема потреби нагадувати тут факти, вони у кожного в пам'яті. Цих провокацій було безліч, і всі вони говорять про те, що та правляча воєнна кліка, яка тепер стоїть при владі в Японії, очевидно, вирішила будь-що-будь напасти на Союз радянських соціалістичних республік. Для того, щоб зміцнити своє становище в Китаї, міцно заволодіти Манчжурією, їм треба з Далекого Сходу усунути СРСР. Вони хочуть захопити значну частину Сибіру, вони хочуть захопити незалежну, тепер вільну Монголію і т. д.

І от в результаті цього ми з вами в останній час стали перед фактом цілого ряду винятково зухвалих провокаційних дій японської воячини, яка намагається будь-що-будь спровокувати нас на війну.

Найбільш яскравим щодо цього фактом є питання про КСЗ. Ви знаєте, що для того, щоб усунути основну причину конфліктів на Сході, ми пішли на те, що запропонували японцям продати їм КСЗ. Але як до цієї справи поставилась японська воячина?

Вони, очевидно, вирішили — нащо нам, мовляв, купувати залізницю, ми її і так заберемо, — і ведуть у цьому напрямі свою провокаційну інтервенціоністську політику. Становище на Далекому Сході і тепер у вищій мірі напружене. Знаючи винятковий авантюризм тих, хто стоїть при владі в Японії, ми повинні бути готові до нападу на нас у всякий час. Думаю, ніхто з вас не сумнівається в тому, що у нас є повна можливість відбити цей напад, ми готові дати найжорстокішу відсіч японським імперіалістам, якби вони спробували на нас напасти. (Оплески). В результатах цієї боротьби ми не сумніваємося.

Товариші, підбиваючи основні підсумки нашому зовнішньому становищу, треба сказати, що небувалий авторитет і вплив СРСР в міжнародних справах, невиданий авторитет нашої країни серед трудящих мас усього світу — є результат умілої, холоднокрової, твердої мирної політики ЦК ВКП(б), товариша Сталіна, результат нашої ростищої господарської і воєнної могутності. Тільки цьому ми, товариші, зобов'язані нашими винятковими успіхами в міжнародних відносинах за цей період.

II. РІСТ СОЦІАЛІЗМУ В СРСР

1. Загальні підсумки за 3½ роки

Переходячи до розгляду внутрішнього становища Союзу радянських соціалістичних республік, ми як основний підсумок насамперед повинні відмітити гігантський ріст соціалізму в СРСР.

Які ті головні факти за період від XVI до XVII з'їзду ВКП(б), що свідчать про цей гігантський ріст соціалізму в СРСР?

Ми успішно виконали перший п'ятирічний план за чотири роки, успішно завершили перший рік другої п'ятирічки; ми створили і розгорнули важку індустрію, добились остаточної перемоги колгоспів і радгоспів, добились історичного значення перемог в справі поліпшення матеріального становища трудящих міста і села і зробили вирішальні кроки до здійснення лозунга нашої партії, проголошеного товаришем Сталіним, — зробити колгоспи більшовицькими, а колгоспників заможними. Це, товариші, дійсно грандіозні своїм значенням і масштабами перемоги соціалізму.

Ці перемоги знаходять свій вираз в рості соціалістичного сектора в усьому народному доході країни, який з 70,4% в 1930 році піднявся в 1933 році до 89,2%, а в 1934 році має піднятися до 92%.

Ріст соціалізму в СРСР знаходить своє відбиття і в триваючому підвищенні питомої ваги продукції промисловості в загальній гуртовій продукції промисловості і сільського господарства — з 61,6% в 1930 році до 70,4% в 1933 році, при одночасному рості гуртової продукції сільського господарства.

Ріст соціалізму в СРСР виявляється також в підвищенні питомої ваги продукції промисловості, яка виробляє засоби виробництва, — з 52,6% в 1930 році до 58,0% в 1933 році. Наша країна, як країна індустріальна, стала вже на один рівень з най-

передовішими в промисловому відношенні капіталістичними країнами в Європі.

Ріст соціалізму в СРСР виявляється, як я вже говорив, у рості, що рік-у-рік прискорюється, народного доходу. Темпи щорічного росту народного доходу в СРСР за останній рік визначаються в 15%. Темпи ці в багато разів перевищують темпи росту народного доходу в капіталістичних країнах в періоди найбурхливішого їх розвитку.

Все це означає, що за минулий період ми збудували економічну основу соціалізму, збудували фундамент соціалістичної економіки СРСР; збудовано базу соціалізму — велику індустрію; досягнуто вирішальних успіхів в справі соціалістичного перероблення сільського господарства; на основі розгорнутого наступу по всьому фронту розгромлено останній капіталістичний клас — куркульство — і успішно ліквідуються рештки паразитичних елементів і класів. Це означає, що ми успішно будемо безкласове соціалістичне суспільство, це означає, що в результаті наших перемог соціалізм став пануючим, вирішальним суспільно-економічним укладом в країні.

Згадаймо, як характеризував Ленін нашу економіку. Він указував на наявність у нас п'ятох різних суспільно-економічних укладів:

- «1) патріархальне, тобто в значній мірі натуральне селянське господарство;
- 2) дрібне товарне виробництво (сюди відноситься більшість селян із тих, хто продає хліб);
- 3) приватногосподарський капіталізм;
- 4) державний капіталізм;
- 5) соціалізм».

Яке ж становище тепер?

Елементи першого укладу — патріархальне господарство — уже, як відомо, в СРСР вижито остаточно; приватногосподарський капіталізм також ліквідовано; державний капіталізм (концесії, всякого роду мішані компанії з участю приватного капіталу), як ви знаєте, теж вижито, — ми і тут показали повну нашу здатність справитися власними руками.

Що ж лишається? Лишається дрібне товарне виробництво, яке тепер, з переходом нашого сільського господарства на соціалістичні рейки, — до великого суспільного виробництва, — відіграє дуже невелику роль в усьому господарстві країни. Вирішальною ж основною формою у нас тепер є соціалістичне господарство. А цим самим на практиці доведена можливість збудування соціалізму в одній країні, всупереч усяким «теоріям» і «прогнозам» троцькістів і правих. Це є величезне досягнення партії.

На XVI з'їзді ВКП(б) товариш Сталін, указуючи на те, що ми вже вийшли з переходового періоду в старому його розумінні і вступили в період прямого і розгорнутого соціалістичного будівництва, сказав:

«Ясно, що ми вже вступили в період соціалізму, бо соціалі-

стичний сектор тримає тепер в руках всі господарські підйоми всього народного господарства, хоч до збудування соціалістичного суспільства і знищення класових відмінностей ще далеко».

Це сказав товариш Сталін 3 $\frac{1}{2}$ роки тому. За період від XVI до XVII з'їзду партії ми зробили новий грандіозний крок вперед, ми серйозно і значно наблизились до здійснення завдання збудування безкласового соціалістичного суспільства.

Дозвольте тепер перейти до розгляду становища справи в окремих галузях нашого господарства і соціалістичного будівництва. Насамперед — про індустрію.

2. Індустріалізація країни

Основне досягнення в галузі індустріалізації полягає в тому, що СРСР без сторонньої допомоги, своїми власними силами провів корінну технічну реконструкцію своїх підприємств, створив нову індустрію, створив ряд підприємств-гігантів, які своїм розміром і технічним рівнем не мають рівних в світі.

Капіталовкладення в усе наше будівництво по усупільненому сектору, якщо взяти першу п'ятирічку в цілому, дорівнюють 50,5 мільярдам карбованців при вкладеннях в 1933 році 18 мільярдів карбованців. На 1934 рік капіталовкладення по усупільненому сектору намічаються в розмірі 25,1 мільярдів карбованців, тобто половина того, що ми вклали за період першої п'ятирічки.

За роки першої п'ятирічки у нас введено в експлуатацію понад 1.500 нових фабрик і заводів загальною вартістю близько 16 мільярдів карбованців.

XVI з'їзд поставив перед партією завдання створити другу вугільно-металургійну базу — Урало-Кузнецьку. Це завдання ми вже в основному здійснили. Ця база вже створена, вона успішно розвивається.

Як серйозне досягнення, крім пуску Дніпрельстану і інших велетнів, ми повинні також відмітити і пуск перших величезних гігантів по хімії: Березники, Бобрики, Горлівський завод.

Основні фонди нашої великої промисловості в 1933 році порівняно з 1930 роком зросли більше ніж в 2 рази, а коли взяти окремо промисловість, що виробляє засоби виробництва, то основні фонди за цей же час зросли в 2 $\frac{1}{2}$ раза.

Гуртова продукція всієї великої промисловості за три роки виросла на 55,5%, в тому числі гуртова продукція промисловості, що виробляє засоби виробництва, — на 74,3%.

Не зайво нагадати тепер, що середньорічний приріст продукції промисловості колишньої царської Росії в період найбільш інтенсивного розвитку досягав 5,8%; продукція промисловості США за 16 років (з 1913 року по 1929 рік) — до кризи — виросла на 70%, тобто пересічно за рік на 4,4%, в Англії за цей час скоротилась на 1%, в Німеччині виросла на 3,1%. От, товариші, як виглядає ріст нашої промисловості порівняно з тими темпами, які мали місце в історії капіталізму.

Дозвольте тепер перейти до характеристики становища в окремих галузях нашої промисловості.

Найбільш показовим є ріст електрифікації нашої країни. В 1928 році працювало всього 18 районних станцій з загальною потужністю в 610 тисяч кіловат, а на кінець 1932 року вже працювало 43 районні станції з загальною потужністю 2.624 тисячі кіловат. Вироблення електроенергії в 1933 році зросло порівняно з 1930 роком в 2 рази.

Ступенем електрифікації промисловості ми вже далеко випередили Англію, Німеччину і близько підійшли до рівня США. Коефіцієнт електрифікації промисловості в СРСР в 1932 році досяг 71,2%, в Англії — 49% (в 1929 році), в Німеччині — 64,6% (в 1925 році) і в США — 78% (в 1929 році).

За останні три роки — з 1930 по 1933 рік — видобуток кам'яного вугілля зріс майже на 60%, в тому числі по Донбасу — на 35%; видобуток нафти зріс на 25%, витою чавуну — на 44,5% і сталі — на 21%; виробництво тракторів зросло в 6 разів (з 12,6 тисяч штук в 1930 році до 77,4 тисяч в 1933 році), збільшилось виробництво автомобілів більше ніж в 5 разів (з 8,5 тисяч до 49,5 тисяч), виробництво комбайнів — в 30 разів (з 347 штук в 1930 році до 10.600 штук в 1933 році), виробництво паровозів збільшилось на 17,5% і т. д.

Товариш Сталін в доповіді про підсумки першої п'ятирічки на січевому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) порівнював, чому дорівнює один процент щорічного приросту продукції нашої промисловості тепер і в попередні роки і що криється за кожним процентом приросту. Так от, один процент приросту продукції по великій промисловості в 1934 році буде дорівнювати 420 мільйонам карбованців, а весь приріст за 1934 рік, намічений в розмірі 8,8 мільярдів карбованців (21%), становитиме близько 90% усієї довоєнної продукції Росії.

Треба особливо підкреслити значні успіхи в області розвитку промисловості в національних республіках і областях. Товариш Сталін не раз говорив про те, що складовою частиною національної політики партії є розвиток промисловості, розвиток промислових центрів у найбільш відсталих в промислового відношенні районах і національних республіках, які в царський час були колоніями. Ці вказівки товариша Сталіна успішно проводяться в життя.

Якщо обсяг промислового виробництва за роки першої п'ятирічки по старих промислових районах Союзу зріс в два рази, то в національних республіках і областях ми мали ріст більший ніж в три з половиною рази.

Ми успішно проводили в життя вказівки товариша Сталіна про те, щоб посадити нашу країну на трактор і автомобіль. Якщо в 1930 році в нашому сільському господарстві було 72,1 тис. тракторів, то тепер число тракторів досягло 204,1 тис. Якщо в 1930 році в нашій країні було 13 тис. вантажних автомашин, то тепер парк вантажних машин становить 85.800 штук. Легкових

машин в 1930 році було 8 тис., а тепер — 22.600. В 1934 році ми виробимо не менш як 115 тисяч тракторів і 72 тисячі автомобілів.

Товариші, щодо залізничного транспорту, якнайважливішої господарської ланки нашої системи, ми, звичайно, маємо деякий ріст, але треба прямо сказати, що тут у нас справа негаряд.

В 1931 році вантажооборот залізничного транспорту збільшився на 4,7% порівняно з попереднім роком, в 1932 році — на 7,2%, в 1933 році — на 1,2%. На 1934 рік ми намічаємо ріст в 29,9%.

Добове вантаження в 1931 році виросло на 8% порівняно з попереднім роком, в 1932 році — на 2,8%, в 1933 році — на 1,9%. На 1934 рік ми намічаємо приріст в 29,8%.

Хоч порівняно з 1913 роком вантажооборот залізниць і зріс більше ніж удвоє, однак залізничний транспорт серйозно відстає від росту всього народного господарства і не справляється з вимогами, які йому ставить народне господарство.

На базі росту індустрії колосально зросла обороноспроможність нашої країни. За минулий період часу ЦК ВКП(б), і особливо товариш Сталін, особливо гостро ставили питання про посилення обороноспроможності СРСР, ставили завдання озброєння і технічного переозброєння Червоної армії. І в цьому відношенні пророблена гігантська робота. Наша промисловість налагодила і освоїла виробництво найскладніших воєнних машин — танків, гармат, літаків, суден і т. д. Ми всі, вся країна бачить, що наша Червона армія озброєна тепер найновішою технікою і по технічному озброєнню вона піднята до рівня найбільш озброєних армій капіталістичних держав. Це поза всяким сумнівом. І ми можемо з повною впевненістю сказати, що наша Червона армія і своєю організованістю, і своєю озброєністю, і своїми кадрами не поступиться тепер ні перед якою армією ніякої буржуазної держави. (Оплески).

І в цьому переконається всяка капіталістична країна, яка спробує напасти на країну Рад. (Оплески).

В результаті першої п'ятирічки, і особливо за останні три роки, ми добились величезних якісних зрушень в нашій промисловості. За ці роки наша промисловість змінилась до невпізнання: від колишніх підприємств часто-густо лишилися самі тільки старі назви. Ми маємо новостворені цілі промислові райони з підприємствами, устаткованими найновішою і найскладнішою технікою. Це в першу чергу стосується до Кузнєцького басейну, Караганди, Запоріжжя, до цілого ряду районів Урала і т. д.

Ось, товариші, деякі цифри, які характеризують переозброєння нашої промисловості. Візьмімо вугілля. В 1928 році механізація зарубки вугілля становила в Союзі 15,7%, в 1932-му ж році — 64%, а в Донбасі — 72%. В той же час механізація зарубки вугілля в Англії дорівнює лише 35%, в Сполучених штатах Америки — 73%. Щодо продуктивності врубкових машин ми в Донбасі добились рівня продуктивності Рурського басейну (Німеччина), де машина дає пересічно на рік 26,1 тисячі тонн, у нас в Дон-

басі — 25,3 тисячі тонн, в США — 21,9 тисячі тонн, в Англії — 21,6 тисячі тонн.

В 1928 році з нових і реконструйованих шахт в Донбасі наша країна одержала 2,5% усього видобутку, а в 1933 році ми одержали з нових шахт уже 56%.

Потужність металургійних заводів за роки першої п'ятирічки виросла у нас на 60%, а пересічний фактичний витіток чавуну на 1 доменну піч становив в 1913 році 60 тисяч тонн на рік, в 1927/28 році — 82 тисячі тонн, а в 1932 році — вже 132 тисячі тонн. В 1933 році ми мали дальший ріст потужності наших доменних печей, бо обсяг і продуктивність новозбудованих печей значно вища, ніж старих.

Нарешті, треба відмітити, що в 1928 році СРСР займав шосте місце в світі по витопу чавуну і п'яте місце — по витопу сталі. В 1932 році СРСР вийшов на друге місце в світі і перше місце в Європі по чавуну і по сталі. (Оплески).

Ми освоїли і налагодили цілий ряд нових виробництв — трактори, автомобілі, найновіші типи потужних паровозів, створили важке машинобудування. Ми маємо значні результати у виробництві якісного вальцювання і т. д. і т. п. Але перед нами стоять ще більш грандіозні завдання.

Я хочу нагадати вам слова товариша Сталіна на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б):

«В період першої п'ятирічки ми зуміли організувати ентузіазм, пафос *нового будівництва* і добилися вирішальних успіхів. Це дуже добре. Але тепер цього не досить. Тепер цю справу повинні ми доповнити ентузіазмом, пафосом *освоєння нових заводів і нової техніки*, серйозним піднесенням продуктивності праці, серйозним скороченням собівартості.

В цьому тепер головне».

От яке завдання поставив перед нами товариш Сталін, поставила перед нами партія.

Що означає освоєння нової техніки? Цю справу, товариші, насамперед вирішують люди, — насамперед піднесення їх технічної грамотності, їх кваліфікації, піднесення культури, піднесення дисципліни і організованості на наших підприємствах, фабриках, заводах.

Для того, щоб повністю здійснити лозунг товариша Сталіна про освоєння нових заводів і нової техніки, потрібні також нові кадри інженерів, техніків, кваліфікованих робітників. Питання про ці кадри партія ставить з усією гостротою. Це знаходить своє велике відбиття і в тезах до XVII з'їзду про другий п'ятирічний план.

У нас є ряд прикладів, що показують, на які труднощі натрапила наша країна, наша партія в справі освоєння нових підприємств, нової техніки. Відомо, з якими труднощами, на протязі майже цілого року, Сталінградський тракторний завод освоював свою проектну потужність. Відомо, з якими труднощами освоюва-

лась перша магнітогорська домна. Відомі також труднощі пускового періоду Горьківського автомобільного заводу. Ви знаєте, як важко ще добитись освоєння наших нових шахт в Донбасі. Нові шахти до цього часу часто-густо працюють навіть гірше, ніж деякі старі.

І поряд з цим ми можемо навести ряд фактів блискучого освоєння техніки. Це видно на прикладі Харківського тракторного заводу, Московського автомобільного заводу ім. Сталіна, Московського заводу «Шарикоподшипник» ім. Кагановича, це видно на прикладі третьої магнітогорської домни, недавно пущеної домни Озівсталі, фактична продуктивність якої вже вища від запроєктованої; освоєні і такі складні новозбудовані хімічні заводи, як Горлівський і Березниківський. Тепер перед нами стоять винятково складні завдання по освоєнню такого комбінату з рядом найскладніших виробництв, вперше вводжуваних в Радянському Союзі, як Запорізький, нам треба налагодити такі світові гіганти, як Уральський і Краматорський машинобудівельні заводи, нам треба освоїти досить складний Луганський паровозобудівельний завод і десятки інших нових заводів, які частково уже ввійшли в експлуатацію або підуть в хід в найближчий час.

На негативних прикладах освоєння нових заводів ми, більшовики, вчилися, як боротися за освоєння техніки, як її «осідлати» для того, щоб одержати потрібні результати. І треба сказати, що ця боротьба пройшла для нас не безуспішно.

За минулий період ми можемо відмітити дуже серйозні результати в справі росту продуктивності праці на наших фабриках і заводах, досягнення нашої промисловості в освоєнні нової техніки.

Цього ми добились насамперед завдяки винятковому ентузіазмові робітничих мас, піднесенню соціалістичного змагання і ударництва. Рухом ударництва і соцзмагання охоплена переважна більшість робітників нашої країни, краща, найпередовіша її частина. Цей рух є могутній рушій нашого соціалістичного будівництва. Не зважаючи на те, що цей рух далеко ще повністю нами не використаний, все ж наявні є величезні досягнення.

Питання про продуктивність праці є одно з найголовніших і вирішальних питань в справі успішного розгортання соціалістичного будівництва. Ленін у відомій статті «Великий почин» указував:

«Продуктивність праці, це, кінець-кінцем, найважливіше, найголовніше для перемоги нового суспільного ладу. Капіталізм створив продуктивність праці, невидану при кріпосництві. Капіталізм може бути остаточно переможений і буде остаточно переможений тим, що соціалізм створює нову, далеко вищу продуктивність праці» (том XXIV, стор. 342).

Цей заповіт Леніна ми успішно проводимо в життя. За роки першої п'ятирічки виробіток пересічно на одного робітника по всій промисловості виріс на 41%, а по важкій промисловості

на 53%. Порівняно з 1913 роком продуктивність праці зросла в два рази, а коли врахувати скорочення робочого дня, то навіть в три рази. 1933 рік дає ріст продуктивності праці на 10,7%, а на 1934 рік намічено підвищення на 13,5%.

Не зайво буде і тут порівняти з становищем справи в капіталістичних країнах. В США за десять років — з 1920 по 1930 рік — пересічний виробіток на одного робітника збільшився на 46%, тобто пересічно за рік на 4,6%; в Німеччині за 18 років — з 1913 по 1931 рік — виробіток збільшився на 27%, пересічно за рік на 1,5%; в Англії за 7 років — з 1924 по 1931 рік — на 10,6%, також на 1,5% за рік.

Ми маємо значні поліпшення і по інших показниках щодо праці. Насамперед — стало менше прогулів. Так, якщо в 1932 р. на одного робітника припадало пересічно по всій промисловості майже 6 робочих днів прогулу на рік, то в 1933 році прогулу припадає вже пересічно менше ніж один день на рік. Це означає, що навіть ті нові мільйони робітників, які в переважній більшості прийшли в промисловість із села, з сільськими настроями, успішно перевиховуються і перетворюються в свідомих будівників соціалістичного суспільства.

Серйозно зменшилась і плінність робочої сили, яка, як відомо, дуже відбивалась на виробництві.

І, нарешті, про зниження собівартості.

В попередні два роки собівартість промислової продукції, не зважаючи на те, що ми ставили перед собою завдання її знизити, загалом росла, нам не вдавалось добитися її зниження. В 1933 році ми вже маємо деяке, зовсім недостатнє, зниження собівартості — на 2%.

Гігантський кількісний і якісний ріст нашої промисловості відбувається саме тому, що наш робітничий клас проявляє в соціалістичному будівництві невиданий ентузіазм і активність. Робітник нашої країни — це вже не колишній пролетар, який зазнавав нечуваної експлуатації при капіталізмі. Хоч він і тепер зветься робітником і пролетарем, але це вже інша людина, і поняття пролетар і робітник далеко не виражає дійсної суті того, що є тепер. Тепер робітник радянської країни, нашого радянського підприємства в переважній своїй більшості працює вже не заради куска хліба, не під тиском тої необхідності, яка має місце при капіталізмі. В СРСР він свідомий будівник, творець нового життя, він пишається ділом рук своїх і старається добитись високопродуктивної праці, яка є для нього справді, як сказав товариш Сталін, справою честі, справою доблесті і героїства.

Ця зміна в становищі робітника на наших радянських підприємствах, це формування нової людини є соціалізм, це і є те, за що ми боремось.

Основним підсумком в галузі нашої промисловості є те, що ми за цей період піднесли її до рівня найпередовіших капіталістичних країн. Ми успішно почали освоєння техніки. По продуктивності праці ми зробили великі успіхи.

Які ж основні завдання, що стоять перед нами в галузі промисловості?

Перше і основне завдання полягає в тому, щоб ще рішучіше підняти чорну металургію. Тепер наша країна технічно переозброюється, ми будемо нові підприємства, будемо багато машин, для цього потрібно багато сталі, і метал у нас головний ліміт.

Якщо придивитись до росту нашої металургії за останні роки, то треба сказати, що ріст цей ішов порівняно повільно. Як ви знаєте, спочатку на кінець першої п'ятирічки намічалось виробництво 10 мільйонів тонн чавуну, потім цю цифру підвищили до 17 мільйонів. А скільки ми маємо на сьогоднішній день? В 1933 році вироблено лише 7 мільйонів 250 тисяч тонн. Ви бачите, як ми далекі ще від того навіть первісного завдання — добитися виробництва в 10 мільйонів тонн, що його ми поставили перед собою, і тим більше далекі від того, що нам потрібно було мати як найнасущніший мінімум сьогодні — 17 — 18 мільйонів тонн. На 1934 рік поставлено завдання виробити 10 мільйонів тонн чавуну. Ми повинні врахувати, що на цьому шляху у нас є серйозні труднощі, що нові механічні печі, повна реконструкція нашої металургії вимагають нових людей, повної перекваліфікації людей, нової дисципліни, а цього у нас ще поки бракує. І не випадково тому, що нові печі ще шкутильгають, качають. Тут ми зустрілись з великими труднощами, і тому на подоланні цих труднощів повинні бути зосереджені всі сили нашої партії, всі сили нашої країни, бо від цього залежать темпи нашого руху вперед.

Друге наше завдання — це транспорт, і в першу чергу залізничний.

Тепер транспорт є найвужче місце в нашому народному господарстві. Він буквально ріже цілий ряд найважливіших галузей нашого господарства, гальмує наш розвиток. ЦК партії на 1934 рік намічає великі вкладення в транспорт — 5 мільярдів карбованців проти 3 мільярдів у 1933 році. Окремо в залізничний транспорт намічено вкладення на 1934 рік в розмірі 3,4 мільярдів карбованців проти 2,1 мільярдів карбованців у 1933 році. Цю програму капіталовкладень треба здійснити будь-що-будь. Вся наша промисловість, вся країна, вся партія повинні допомогти транспортowi в його технічному і організаційному перебудуванні.

Третім завданням є група питань, зв'язаних з освоєнням нової техніки. Освоїти нову техніку — це насамперед означає добитись серйозного і значного підвищення продуктивності праці і більш значного, ніж досі, зниження собівартості і поліпшення якості нашої продукції.

І, нарешті, четверте з основних завдань — це управляти господарством по-новому. Для цього треба насамперед будь-що-будь ліквідувати канцелярсько-бюрократичні методи керівництва промисловістю і взагалі господарством. Канцелярсько-бюрократичні методи керівництва є найголовніша перешкода дальшого швидкого росту нашої промисловості. Управляти по-новому, ліквіду-

вати канцелярсько-бюрократичні методи керівництва — це значить перебудувати самих себе, всю свою роботу, покінчити з цілим рядом старих звичок; це означає — пересунення технічних кадрів безпосередньо на виробництво, відповідне навчання цих кадрів; це означає, що ми повинні примусити комуністів вивчати доручене діло, вникати в суть виробництва, опановувати техніку, щоб вони дійсно керували дорученою їм партією ділянкою або галуззю роботи, а не обмежувались підписуванням паперів. Це означає також необхідність проведення відповідного добору і розставлення працівників залежно від того, наскільки той або інший працівник здатний провести в життя завдання, поставлені партією.

Досвід боротьби за перебудовування роботи в промисловості на прикладі Донбаса показує, що ми маємо величезні резерви, які при змінненні методів керівництва легко реалізуються. Досвід також показує, що для того, щоб перебудувати роботу, треба вживати, як це було у відношенні до вугільної промисловості, найрішучіших організаційних заходів, ставити таких людей, які посправжньому розуміють завдання партії і здатні провести їх в життя. Треба підвищити відповідальність за управління господарством в усьому нашому керівництві.

Такі є, товариші, наші основні завдання в галузі промисловості.

3. Соціалістичне перебудовування сільського господарства

Тепер про сільське господарство.

Найголовнішим і вирішальним успіхом нашої партії за минулий період є перехід мільйонів селян до колективного господарства, зміцнення колгоспного ладу на селі і піднесення на цій основі добробуту народних мас.

Цей основний підсумок — зміцнення колгоспного ладу на селі — є досягнення величезної важливості, цим успішно розв'язано одне з корінних завдань пролетарської революції.

Після захоплення влади більшовиками, після Жовтня, перед нами на різних етапах стояв ряд вирішальних завдань. Перше завдання полягало в тому, щоб відстояти країну від контрреволюції. Це завдання ми розв'язали успішно. Далі перед нами стояло завдання відбудувати господарство, зруйноване імперіалістичною і громадянською війною. І з цим завданням ми справились. Потім — завдання індустріалізації нашої країни, перетворення нашої країни з країни переважно сільськогосподарської в країну індустріальну. Це завдання ми також успішно виконали. І, нарешті, четверте завдання полягало в тому, щоб перевести багатомільйонні маси трудящих села з рейок дрібнотоварного виробництва на рейки великого соціалістичного господарства. І це завдання пролетарської революції ми виконали.

Я хочу вам нагадати слова Леніна, сказані ним на X з'їзді РКП(б) в 1921 році:

«Справа переробки дрібного землероба, переробки всієї його психології і навиків є справа, яка вимагає поколінь. Розв'язати це питання щодо дрібного землероба, оздоровити, так би мовити, всю його психологію може тільки матеріальна база, техніка, застосування тракторів і машин в землеробстві в масовому масштабі, електрифікація в масовому масштабі. Ось що в корені і з величезною швидкістю переробило б дрібного землероба» (том XXVI, стор. 239).

От про що мріяв Ленін, і цей його заповіт ми здійснили. Ленін говорив:

«Лише в тому разі, якщо вдасться на ділі показати селянам переваги громадського, колективного, товариського, артільного обробітку землі, лише, якщо вдасться допомогти селянинові, при допомозі товариського, артільного господарства, тоді тільки робітничий клас, що тримає в своїх руках державну владу, дійсно доведе селянинові свою правоту, дійсно притягне на свій бік міцно і по-справжньому багатомільйонну селянську масу» (том XXIV, стор. 579).

Товариші! Ідучи по шляху, вказаному Леніним, ми це найтрудніше завдання розв'язали, і розв'язали його успішно.

В листопаді 1929 року товариш Сталін у відомій статті «Рік великого перелому», оцінюючи перші підсумки колективізації, писав:

«Досягнення партії полягає тут в тому, що нам удалось повернути основні маси селянства в цілому ряді районів (підкреслення моє. — С. К.) від старого, капіталістичного шляху розвитку, від якого виграє лише кутка багатіїв-капіталістів, а величезна більшість селян змушена животіти в злиднях; — до нового, соціалістичного шляху розвитку, який витискує багатіїв-капіталістів, а середняків і бідноту переозброює по-новому, озброює новими знаряддями, озброює тракторами і сільськогосподарськими машинами, для того, щоб дати їм вибратися із злиднів і куркульської кабали на широкий шлях товариського, колективного обробітку землі. Досягнення партії полягає в тому, що нам удалось організувати цей *корінний перелом* в надрах самого селянства і повести за собою широкі маси бідноти і середняків, не дивлячись на неймовірні труднощі, не дивлячись на відчайдушну протидію всіх і всяких темних сил, від куркулів і попів до філістерів і правих опортуністів».

Як бачите, в 1929 році товариш Сталін говорив про те, що завдання повороту основних мас селянства на соціалістичний шлях розвитку здійснено нами «в цілому ряді районів». Тепер треба сказати, що, неухильно проводячи в життя вказівки Леніна і Сталіна, ми це завдання успішно розв'язали для всього СРСР.

Тепер по СРСР колективізовано близько 65% усіх селянських господарств. З 1930 по 1933 рік кількість МТС збільшилась з 158

до 2.866; охоплення МТС ярів засівів за цей же час збільшилось з 3% до 57,8%; число тракторів у всьому сільському господарстві збільшилось з 72,1 тис. в 1930 році до 204,1 тис. в 1933 році, а в 1934 році, очевидно, буде не менш як 290 тисяч. В МТС в 1930 році було 31,1 тис. тракторів, а в 1933 році стало 122,3 тис., в 1934 році буде не менш як 186 тисяч. В 1930 році було всього лише 1.707 комбайнів (в МТС і радгоспах), а в 1933 році ми маємо їх уже 25 тисяч. Сільське господарство в 1930 році майже не мало автомобільного транспорту, а в 1933 році в сільському господарстві було понад 24 тисячі вантажних машин. Ви бачите, що на протязі останніх трьох років сталось корінне переозброєння сільського господарства новою технікою. Створились серйозні умови для збільшення продуктивності праці, для небувалого підвищення продуктивності сільського господарства і підвищення добробуту колгоспників.

Це, товариші, величезна перемога всесвітньо-історичного значення, яка стала можливою в результаті величезної і успішної роботи в справі індустріалізації країни. Тепер селянство на власному досвіді переконалось у величезних перевагах колективної праці, — на її високій продуктивності побачило, що це є єдиний вихід для мільйонів селян з колишніх злиднів і невпевненості в завтрашньому дні.

Пролетаріат, керований комуністичною партією, розгортанням величезної організаторської роботи, великою організаційною, матеріальною і технічною допомогою колгоспам добився зміцнення колгоспного, соціалістичного ладу на селі. Тепер колгоспник особливо відчуває єдність інтересів мас колгоспників і пролетарської держави. Це міцно входить в кров і плоть його, не зважаючи на те, що рештки минулого в свідомості людей ми далеко ще не ліквідували. Ніколи в такій мірі, як тепер, колгоспник ще не відчував, що радянська влада — це його власна влада, близька, рідна колгоспникові, яка обороняє інтереси колгоспного села, допомагає мільйонним масам трудящих вирватися з злиднів — спадщини минулого, і в тяжких випадках приходить їм на допомогу.

Все це не могло не позначитися на сільськогосподарському виробництві, не могло не дати своїх результатів. 1933 рік є вирішальний і рекордний рік. В 1933 році гуртовий збір зернових по СРСР на 1 мільярд 200 мільйонів пудів більший, ніж в 1932 р. Продовольчих культур ми одержали на 540 мільйонів пудів більше, ніж в минулому році.

Характерним і особливо важливим щодо цього є те, що ці результати одержано завдяки ростові виробництва колгоспів і радгоспів. Якщо в 1930 році п'ятома вага колгоспів і радгоспів у гуртовому зборі зернових культур становила тільки 34%, то вже в 1933 році вона піднялась до 85%.

Якщо в 1930 році колгоспи і радгоспи здали 38% заготовленого державою зерна, то в 1933 році вони здали вже 87,4%. Колгоспи в 1930 році здали 31,7% всього заготовленого зерна, а в 1933 році — 66,1%. В 1933 році держава одержала від радгоспів 115 мільйонів пудів хліба проти 24 мільйонів пудів в 1930 році.

Чи могли б ми мати щось подібне при одноосібному господарстві і при існуванні куркульських господарств? Звичайно, ні. Тоді, коли ще і колгоспи і радгоспи відігравали незначну роль, як, наприклад, в 1927/28 році, держава заготовила хліба в два рази менше, ніж в 1933 році.

Такі загальні підсумки в галузі зернового господарства.

Цим самим ще раз збито всі правоопортуністичні теорії про незамінність колишніх високотоварних куркульських господарств, про невивідність колгоспів і радгоспів. Ми збудували колгоспи і радгоспи і саме завдяки цьому розв'язали зернову проблему повністю. Одно з основних питань революції, які надзвичайно гостро стояли в усі її періоди, — питання про хліб — тепер успішно розв'язано остаточно і для міста і для села.

1933 рік виявився вирішальним в піднесенні сільського господарства.

Це сталося завдяки рядові серйозних заходів, вжитих ЦК ВКП(б).

Закон про хлібопоставку, перебудова роботи парторганізацій, організація політвідділів МТС і радгоспів, величезні матеріальні засоби, що їх ЦК ВКП(б) і союзний уряд направили на село, — все це, товариші, вирішило успіх справи.

Винятково велику організаторську і політичну роль в справі піднесення нашого сільського господарства відіграли МТС і радгоспи і особливо політвідділи МТС. В 1933 році ЦК ВКП(б) організував в МТС і радгоспах 3.800 політвідділів, двинув на цю роботу величезну армію комуністів — близько 17 тисяч чоловіка, при чому добрав найбільш загартованих, перевірених, кращих комуністів.

Яку велику роботу проробив у цьому відношенні ЦК ВКП(б), показує хоч би той факт, що для добору 4 тисяч начальників політвідділів сільськогосподарському відділові ЦК довелося переглянути і пропустити близько 25 тисяч комуністів.

Торкаючись сільського господарства, не можна ні в якому разі обійти питання про технічні культури, роль яких, особливо в справі виробництва товарів широкого вжитку, особливо велика. Щодо технічних культур ми також маємо досить серйозні успіхи, особливо це стосується до бавовни, а також до льону і соняшника. Хоч треба сказати, що ці успіхи далеко ще недостатні і не можуть нас задовольнити.

При деякому збільшенні порівняно з 1930 роком засівних площ під бавовну збір бавовни збільшився з 11,1 мільйонів центнерів у 1930 році до 13,2 мільйонів центнерів у 1933 році. Гуртовий збір льону в 1933 році проти 1930 року також значно збільшився. Ми маємо успіхи і щодо соняшника, гуртовий збір якого зріс з 15,7 мільйонів центнерів у 1930 році до 23,3 мільйонів центнерів у 1933 році.

Але у нас у вищій мірі негаразд становище з буряком. Головне зло полягає в низькій врожайності буряку. Питання про технічні культури, і особливо про буряк, ми повинні випнути як одно з найважливіших найближчих завдань. Україна, яка є вирішальна кра-

їна щодо буряку, в 1932 році дала дуже мало буряку, і хоч в 1933 році буряку ми одержали значно більше, однак все ж менше, ніж в 1930 році.

Основним питанням щодо технічних культур є, звичайно, питання піднесення врожайності, при чому головною підмогою тут повинна бути механізація обробітку. В цій галузі ЦК ВКП(б) вжив ряд заходів: налагоджено виробництво спеціальних просапних тракторів, виробництво прополочних, збиральних і інших машин, а також збільшено виробництво добрень.

Далі, товариші, питання тваринництва. На XVI з'їзді товариш Сталін особливо заговорював нашу увагу на тривожних показниках по тваринництву. Ми повинні прямо сказати, що в цій галузі у нас поліпшень дуже мало. Досі не вдалось спинити скорочення поголів'я худоби, за винятком свиней. За останній рік значно уповільнились темпи скорочення поголів'я, але все ж таки зменшення поголів'я ще триває.

Не варт доводити, що питання тваринництва є одно з вирішальних корінних питань, яке ми повинні розв'язати будь-що-будь і в найближчий час.

В загостреній класовій боротьбі ворог свій удар спрямовував в першу чергу проти тваринництва. Йому на цій ділянці вдалось досить серйозно нам нашкодити.

Основною умовою для швидкого розвитку тваринництва є наявність достатньої кількості зерна. Щодо цього у нас тепер створились цілком сприятливі умови. Але справа не тільки в цьому. Успіх діла вирішує увага, повсякденне керівництво організацією і розгортанням тваринництва в колгоспах, у колгоспників і в радгоспах. За цю справу ми ще по-справжньому не взялись, і 1934 рік повинен стати дійсно поворотним роком щодо швидкого розвитку в країні тваринництва. В нинішній час у нас тваринництво росте насамперед по лінії суспільного тваринництва, тваринництва в радгоспах і колгоспах. Ми повинні добитися того, щоб у нас не було колгоспів без тваринницької галузі. Ми повинні всіляко розвивати всі галузі тваринництва, зокрема дрібне, за рахунок росту його також і в індивідуальних господарствах колгоспників, за рахунок приміських господарств кооперації, відділів робітничого постачання і т. п.

Товариші, таким чином в галузі сільського господарства перед нами стоять такі основні завдання:

1. Далі розвивати зернове господарство колгоспів і радгоспів, головним чином напіраючи на піднесення врожайності.
2. Зосередити особливу увагу на тваринництві, зокрема на розвитку дрібного тваринництва, особливо свинарства.
3. Розв'язати завдання росту виробництва технічних культур і в першу чергу буряку.

І, нарешті, завдання дальшого зміцнення і поліпшення керівництва колгоспами.

Треба завжди пам'ятати вказівки товариша Сталіна на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) про труднощі нашої роботи на селі і про

ускладнені завдання керівництва колгоспами, про те, що за колгоспи тепер відповідальність несемо ми, комуністи, що ми повинні вникати в усі деталі колгоспного господарства, що суспільне господарство повинно вестися за планом. Для цього наші політвідділи МТС і РПК повинні щоденно поліпшувати своє керівництво колгоспами, добиватися сумлінної роботи колгоспників, опанування нового технічного озброєння, повного і доцільного використання всіх машин, в першу чергу тракторного парку. Ми повинні поставити перед колгоспами завдання розгортання в колгоспах додаткових, найбільш дохідних галузей господарства (тваринництво, городництво і т. д.). Досвід показує, що ті колгоспи, які у себе створили ці додаткові галузі виробництва, значно підвищили грошові доходи і поліпили своє матеріальне становище.

Нам треба зміцнити радгоспи, створити в них постійні кваліфіковані кадри, поліпшити їх побутові умови, добитися в радгоспах опанування всієї наявної техніки для забезпечення високого врожаю.

4. Розвиток науки і культури в СРСР

Господарське піднесення країни, забезпечене всією політикою індустріалізації і колективізації сільського господарства, супроводилось небувалом піднесенням культурного рівня трудящих мас Радянського Союзу, його навіть найвідсталіших в минулому національних районів.

Характерним для СРСР і особливо для періоду між XVI і XVII з'їздами є небувалый розмах науки. В усіх галузях життя нашої країни наука завоювала собі міцне місце. Наші вчені, інженери, агрономи, лікарі і педагоги успішно розв'язують ряд найважливіших наукових проблем, які висувають нашу науку, наші наукові установи і діячів радянської науки на перше місце в світі. СРСР серед усіх країн світу виділяється як єдина країна, де наука справді розквітає, де наукова робота оточена пошаною і повагою, де наука, переставши бути привілеєм окремих обранців привілейованих класів, входить в плоть і кров мільйонів трудящих. Нема потреби доводити, що тільки робітничий клас і комуністична партія спроможні так успішно посувати вперед науку і культуру.

В нашій країні ми успішно здійснюємо завдання соціалістичного перевиховання мас трудящих, які все більше і більше звільняються від булої темноти. Ростуть їх культурні запити, ми маємо величезну небувалу тягу до освіти з боку мільйонів робітників і селян.

Щоб яскравіше уявити собі картину культурного піднесення нашої країни, наведу деякі факти.

Стара царська Росія і особливо її відсталі окраїни відзначались поголовною неграмотністю. Як ми ліквідували цю спадщину минулого? В 1920 р. в нашій країні налічувалось тільки 32% грамотних. В результаті величезної роботи, проробленої партією, нам в 1930 р. удалось довести число грамотних в країні

до 67%, а на кінець 1933 року — вже до 90%, при чому в місті число грамотних виросло за останні три роки з 84% до 97%, а на селі — з 62% до 88%. Ще яскравішими є дані по окремих найбільш відсталих республіках: в Узбекистані в 1926 р. було лише 12% грамотних, в 1930 р. — 25% грамотних, а тепер ми там уже маємо 72% грамотних; в Туркменістані в 1926 р. було 13,5% грамотних, в 1930 р. — 29% грамотних, а тепер уже 61%; в Таджикистані — з 4% в 1926 р. і 8% в 1930 р. число грамотних виросло тепер до 52%; в Закавказзі число грамотних за цей же час виросло з 38% в 1926 р. і 66% в 1930 р. до 86% в 1932 р. Я не говорю вже про Україну, яка по грамотності населення стоїть на першому місці в Радянському Союзі.

За цей період часу ЦК ВКП(б) багато уваги приділяв питанням проведення загального початкового навчання. На цей час школою по всьому Союзу охоплено понад 24 мільйони дітей проти 11 мільйонів у 1928 р. і 7,8 мільйонів у 1914 р. В початковій школі у нас навчається тепер 19 мільйонів дітей; таким чином 98% усіх дітей Союзу віком від 8 до 11 років охоплено початковою трудовою школою проти 9 мільйонів, або 51% дітей, що навчалися в школах в 1928 році.

Серйозних успіхів партія за цей час добилася в справі підготовки інженерно-технічних кадрів, підготовки командного складу для всіх галузей нашого народного господарства і культури, підготовки їх з робітників і селян. Рік-у-рік різко підвищується число учнів у вишах: якщо в 1930 р. у вишах навчалось 207 тисяч чоловіка, то вже в 1933 році в них навчається 491 тисяча чоловіка; на робфаках в 1930 р. навчалось 150 тисяч, а в 1933 році — 326 тисяч чоловіка. Програма другої п'ятирічки намічає величезний розмах щодо підготовки кадрів, без яких наша промисловість і культурне будівництво не можуть обійтись.

Хто ж навчається в наших вищих школах? Переважна маса — це робітники і діти робітників. Тепер питома вага робітників в наших вишах і витшах становить 51,4% до загальної маси учнів в них; в технікумах — 50% усіх учнів.

Цікаво порівняти наші успіхи в галузі вищої освіти з станом вищої технічної освіти в капіталістичних країнах.

За даними 1931 року у вищій технічній школі в Німеччині навчалось 27 тисяч чоловіка, в Англії — 5 тисяч, в США — 63 тисячі, тоді як у нас в тому ж році в вищій технічній школі навчалось 234 тисячі чоловіка. Це досить яскраво показує могутній розвиток технічної освіти в Радянському Союзі і застій і в цій галузі в найрозвиненіших капіталістичних країнах. Радянська влада забезпечила доступ до освіти широким багатомільйонним верствам робітників і селян, забезпечила нашій молоді найширшу можливість опановувати науку і стати висококваліфікованими технічними командирами в промисловості і сільському господарстві, активними і свідомими будівниками соціалістичного суспільства.

Знаменним підсумком нашого культурного будівництва є факт розвитку вищої освіти в найвіддаленіших і занедбаних в мину-

лому куточках нашої країни. Тепер, наприклад, Узбекська республіка має вже 22 виші (в 1932 році) замість 3 вишів у 1928 році, а Таджикиська республіка, де ще в 1928 році не було ні одного вишу, в 1932 році має вже три вищі навчальні заклади. Виші в національних республіках і областях охоплюють значне число трудящих. В Бурято-Монгольській АСРР в 1932 році в технікумах навчалось 1.395 чол. проти 219 чол. в 1928 році; в Башкирській АСРР — 10.820 чол. в 1932 році проти 3.114 чол. в 1928 році; в Казакській—24.116 чол. в 1932 році проти 3.750 в 1928 році і т. д.

Можна було б навести тут показники і з інших галузей нашої роботи і перемог на культурному фронті, зокрема росту наукових установ і кадрів наукових працівників і ін., але через недостачу часу обмежусь тільки кількома даними про нашу пресу. Найціннішим і найважливішим показником в цьому питанні є той факт, що в національних районах Радянського Союзу ми добились колосальних успіхів у справі розвитку радянської преси на рідній мові. Досить сказати, що загальний тираж книжкової продукції на національних мовах (крім руської) становить близько одної третини (31,4%) всіх виданих в Радянському Союзі книг. Більше як одна чверть (26,2%) загального тиражу газет Союзу — це газети на національних мовах.

ЦК ВКП(б) приділив виняткову увагу керівництву культурним фронтом. Досить вам нагадати про заходи ЦК по реорганізації нижчої і середньої школи, забезпеченню її доброякісними стабільними підручниками, про реорганізацію органів Наркомосу, реорганізацію всієї справи викладання у вишах, витшах. ЦК багато часу приділяв питанням організаційної структури і роботі літературних організацій і наших науково-дослідних інститутів, академії наук і т. д.

Так, в коротких рисах, стоїть справа з ростом культури в нашій країні і роботою Центрального комітету і всієї партії на фронті національно-культурного будівництва.

5. Матеріальне становище робітників і селян

Успіхи партії в галузі промисловості і сільського господарства створили міцну основу для неухильного росту добробуту трудящих мас.

Першим показником наших успіхів у цій справі є солідний ріст чисельності пролетаріату. Загальне число робітників і службовців у всіх галузях народного господарства виросло з 14,5 млн. чол. в 1930 р. до 21,9 млн. чол. в 1933 р., збільшившись таким чином на 52%. За роки ж першої п'ятирічки число робітників в країні майже подвоїлось. Втягнуто в різні галузі народного господарства 3¹/₂ млн. жінок; число жінок на виробництві за цей період виросло вдвое.

Ми остаточно ліквідували безробіття. Якщо в 1929 році ще числилося 1,3 млн. безробітних (а числились вони в значній мірі на папері), то тепер у нас не тільки нема мови про безробіття,

а потреба в додатковій робочій силі обчислена для 1934 року в 2.200 тис. чол., не рахуючи сільського господарства.

Значно зросла заробітна плата наших робітників. Середньорічна заробітна плата робітників за останні три роки виросла по всій промисловості на 52%, в тому числі по великій промисловості — на 58%, у будівельників — на 49%, у залізничників — на 56%. За роки п'ятирічки індивідуальна заробітна плата збільшилася вдвоє. Але для нас важливо мати уявлення не тільки про індивідуальну заробітну плату. Серйозне значення має питання про бюджет робітничої сім'ї, бо цим визначається фактичний добробут робітників. У зв'язку з ліквідацією безробіття, втяганням у виробництво молоді у нас забезпеченість робітничої сім'ї зросла значно більше, ніж це можна судити лише з процента росту індивідуальної зарплати. Якщо заробіток голови сім'ї промислового робітника зріс за роки п'ятирічки на 94%, то пересічний бюджет сім'ї, тобто заробітна плата робітничої сім'ї, виросла на 130%.

Фонд заробітної плати за останні три роки виріс в 2,5 раза, а за роки п'ятирічки — в 4 рази.

В країні Рад матеріальне становище робітників визначається не тільки їхньою індивідуальною заробітною платою. Наша держава витрачає величезні кошти на культурно-побутове обслуговування робітників — соцстрах, охорона здоров'я, витрати на культуробслуговування, фонд поліпшення побуту робітників і т. д. В 1933 році на ці потреби витрачено 4.986 млн. крб. проти 1.073 млн. в 1928 році. На 1934 рік запроєктовано витратити по всіх основних статтях соціалізованої заробітної плати 5.871 млн. крб., що становить 40% до загальної індивідуальної заробітної плати. Великі досягнення ми маємо і в галузі охорони здоров'я, зокрема і особливо в національних республіках і областях: Візьмімо, наприклад, Середню Азію (Узбекістан, Таджикистан, Туркменістан, Киргизію, Кара-Калпакію). Ще в 1928 році в усіх цих республіках, разом взятих, було тільки 5.900 лікарняних ліжок, а тепер — 13.800 ліжок; в Казакстані в 1928 році було 3.300 ліжок, а тепер 8.300; по Якутії, Бурято-Монголії, Башкирії, Татарії, Чувашії і Дагестану, де в старий час ніякої лікарняної допомоги не було зовсім, ми в 1928 році вже мали 9.800 ліжок, а тепер — 13.400 ліжок.

В Бурятії, наприклад, в 1915 році були тільки два лікарі і три фельдшерські пункти, а тепер Бурятія збудувала 29 нових лікарень, два нові курорти і т. д. Чувашія раніш мала 22 лікарів і ні одного лікаря-чуваша, а тепер має 117 лікарів і серед них 36 лікарів-чувашів. У Дагестані медичний персонал за роки революції збільшився в 8½ разів, а сіть лікарських пунктів розширилась в чотири рази порівняно з довоєнним часом. Татарія раніш мала тільки дві лікарні, а тепер — 28. По всій Татарії було до революції всього троє лікарів-татар, а тепер — 113.

В Мордовії раніш були тільки дві лікарні, за час революції в ній створено 135 лікувальних закладів, в тому числі 35 лікарень.

Надзвичайно показовими в цій галузі є також дані про ріст

дитячих установ, зокрема дитячих ясел. В 1928 р. в республіках Середньої Азії, Закавказзя, в Казакстані, разом взятих, було охоплено дитячими яслами всього 2.500 дітей, а в 1932 році в дитячих яслах вже було 58 тисяч дітей. По Якутії, Бурято-Монголії, Башкирії, Татарії, Чувашії, Дагестану, разом взятих, в 1928 р. дитячими яслами було охоплено 1.600 дітей, а тепер, за даними 1932 р., — 19 тисяч. Ці цифри говорять самі за себе.

Держава рік-у-рік витрачає великі кошти і на поліпшення житлових умов робітників. Якщо в 1929 році на нове житлове будівництво витрачено було 419,4 млн. крб., то в 1932 році витрачено вже 1 млрд. 800 млн. крб.

Для поліпшення становища робітників, особливо на наших найбільших підприємствах, ми, згідно з рішенням ЦК ВКП(б), створили відділи робітничого постачання. Треба сказати, що відділи робітничого постачання, не зважаючи на короткий час свого існування, цілком себе виправдали і забезпечили серйозне поліпшення справи постачання робітникам як за рахунок кращого і найбільш повного використання продуктів, які відпускає держава в порядку централізованого постачання, так і за рахунок організації і розвитку власного господарства. По окремих відділах робітничого постачання охоплення бюджету робітників досягає 70%.

На кінець 1933 року по підприємствах Наркомважпрому і Наркомлегпрому налічувалось 736 відділів робітничого постачання, що охоплюють понад 5 млн. робітників. Самі тільки відділи робітничого постачання Наркомважпрому засіяли в 1933 році 645 тисяч га городньої землі, в тому числі 64 тис. га овочів і 74 тис. га картоплі, одержавши понад 450 тис. тонн овочів і 400 тис. тонн картоплі. Кооперація також розгорнула значну роботу по цій лінії. Засівна площа приміських господарств з 44 тис. га в 1930 році виросла в 1932 році до 460 тис. га. Гуртовий збір овочів з 145 тис. тонн в 1930 році досяг в 1932 році 1.830 тис. тонн. Картоплі зібрано було в 1930 році з кооперативних городів 112 тис. тонн, а в 1932 році — 700 тис. тонн. В 1933 році приміські господарства відділів робітничого постачання дали майже в два рази більше овочів і картоплі, ніж в 1932 році.

В 1933 році приміські господарства вугільної, металургійної та інших галузей промисловості Донбаса засіяли понад 220 тис. га. Приміські господарства Донбаса дали 300 тис. тонн картоплі і 360 тис. тонн інших овочів. Розгорнуто значну роботу по створенню індивідуальних городів робітниками. Торік індивідуальних робітничих городів не було. А в цьому році вони величезним кільцем оточили шахти, заводи і робітничі поселки. 140 тис. шахтарських городів, 120 тис. індивідуальних городів робітників інших професій створив в цьому році Донбас. Індивідуальні городи дали своїм хазяям близько 300 тис. тонн овочів і картоплі. Весь гуртовий збір овочів приміських господарств і індивідуальних городів перевищив мільйон тонн.

Цього не було три роки тому, це створено наново і це значно поліпшило матеріальне становище робітників.

Така, товариші, коротко характеристика матеріального становища робітничого класу.

Тепер про ріст добробуту колгоспників. 1933 рік був роком різкого перелому щодо результатів господарювання колгоспів. Високий урожай 1933 року аж ніяк не є результат самої тільки доброї погоди, кращих, ніж в інші роки, кліматичних умов. Треба прямо сказати, що не в кліматичних умовах справа, а в значному поліпшенні роботи колгоспників, в різкій зміні ставлення мас колгоспників до суспільної праці, до суспільної власності.

Виняткову роль відіграв лозунг товариша Сталіна про перетворення колгоспів в більшовицькі і колгоспників в заможних. Ми не можемо, звичайно, сказати, що в цьому році ми вже остаточно розв'язали завдання зміцнення колгоспів, остаточно справилися з завданнями керівництва колгоспами, що піднесли на належну висоту дисципліну в них. Ми повинні сказати, що тут зроблено тільки перші кроки, але і вони вже забезпечили нам швидкий і різкий перелом щодо поліпшення матеріального становища колгоспних мас. Тільки деяке поліпшення роботи, як бачите, вже зразу дало значне поліпшення в господарстві, особливо щодо забезпечення хлібом та іншими продуктами і грішми сумлінно працюючих колгоспників.

Можна було б навести багато фактів і цифр, які характеризують той різкий перелом, який є в Радянському Союзі щодо підвищення добробуту колгоспників, але я обмежусь наведенням тільки деяких загальних даних в цьому питанні. В основних республіках і областях Союзу колгоспники в цьому році одержали в середніх колгоспах по 5—6 кілограмів на трудовень, а в кращих—по 8—10 кілограмів хліба на трудовень. По Північному Кавказу в обслідуваних 2.183 колгоспах в 1932 році пересічний розмір видачі на трудовень становив 1,5 кілограма, а в 1933 році—4,7 кілограма. В Західному Сибіру в 1.027 колгоспах в 1932 році на трудовень припадало 3,7 кілограма, а в 1933 році—4,2 кілограма. В Татарії в 1.320 колгоспах в 1932 р. припадало по 5 кілограмів на трудовень, а в 1933 році—6,3 кілограма. За даними Татобкому ця різниця між 1932 і 1933 роком по республіці в цілому значно більша. В Криму за даними 613 колгоспів у 1932 році на трудовень видавалось 3 кілограми, а в 1933 році—5 кілограмів.

Те ж саме можна продемонструвати і на прикладах українських областей. От дані Дніпропетровського обкому: по обслідуваних 758 колгоспах, в числі яких є колгоспи з різними результатами—добрими і поганими, в 1932 р. на один трудовень припадало пересічно по 1,2 кілограма, а в 1933 р.—6,5 кілограма, при чому, якщо на одно господарство припадало пересічно в минулому році 22 пуди хліба, то в 1933 році господарство одержало 184 пуди.

Молдавія, яка у нас швидко росте і підноситься, закінчила сільськогосподарський рік з такими результатами, що 74% всіх колгоспів одержали понад 7 кілограмів хліба на трудовень. Такий же різкий перелом в підвищенні натуральної частини доходів

колгоспників має місце і по решті областей і стосується переважної більшості колгоспів і колгоспників. Значний ріст ми маємо і щодо грошової частини. Треба таким чином сказати, що в 1933 році всі колгоспники, які сумлінно працювали, одержали таку кількість хліба, яку вони не могли б мати в індивідуальному господарстві, одержали такий грошовий заробіток, якого ніколи раніш не мали.

Перевага колективних форм господарювання над індивідуальним очевидна тепер кожному колгоспникові.

Партія поставила завдання—щоб у кожній колгоспній сім'ї була корова. Це завдання ми з успіхом здійснюємо. Перша частина плану, яка була розрахована на те, щоб по всьому Союзу для безкоровних господарств законтрактувати 1½ мільйона голів, виконується успішно, при чому по основних областях виконання цієї частини плану досягає 100%.

От, товариші, як стоїть справа з поліпшенням матеріального становища основної частини села—колгоспників. Кожному колгоспникові тепер на ділі видно, що колгосп дає змогу досягти дійсно заможного життя, що добробут колгоспника залежить тільки від нього самого, тільки від сумлінного його ставлення до праці. Уроки цього року показали і переконали маси колгоспників, що уміле і сумлінне використання трактора, тягла і інших сільськогосподарських машин і знарядь, даних радянською владою через МТС колгоспам, може швидко двинутися вперед справу перетворення колгоспів в більшовицькі і колгоспників в заможних. І нема сумнівів, що дальшим поліпшенням керівництва колгоспами з боку партійних організацій і політвідділів МТС нам в 1934 році удасться добитися нових успіхів у справі зміцнення колгоспів, перетворення їх в більшовицькі, підвищення добробуту колгоспників до рівня заможних.

Такі в основному підсумки в галузі поліпшення матеріального становища робітників і селян.

6. Товарооборот між містом і селом

Одним з найсерйозніших питань, які стоять в центрі уваги всієї партії тепер, є питання про товарооборот між містом і селом.

Характерна особливість нашої країни полягає в тому, що у нас, відмінно від капіталістичних країн, ріст попиту на товари весь час випереджає ріст виробництва цих товарів. Відбувається це тому, що вся увага нашої радянської держави спрямована на те, щоб безперервно поліпшувати матеріально-побутове становище трудящих, щоб в свою чергу весь час підвищує попит на товари широкого вжитку з боку трудящих.

Радянській державі не може загрожувати небезпека перепродукції. Навпаки, перед нами весь час стоїть завдання якомога швидше і краще виробляти предмети широкого вжитку для задоволення все ростущого попиту з боку робітничих і колгоспних мас.

У зв'язку з цим партія на XVI з'їзді поставила завдання збіль-

шення виробництва товарів широкого вжитку як одне з найважливіших завдань. Послідовним кроком в справі поліпшення матеріального становища трудящих є і рішення XVII всесоюзної партконференції про необхідність забезпечити в другому п'ятиріччі збільшення норм споживання в 2,5—3 рази. Це завдання покладає на нас особливу відповідальність за справу розвитку виробництва предметів широкого вжитку, за розширення товарообороту і розвитку радянської торгівлі. Між тим треба сказати, що виконання його недосить ще задовільне. Хоч ми і маємо ріст виробництва товарів широкого вжитку, а також і ріст роздрібного обороту, але все це далеко ще від того, що нам треба.

Роздрібний оборот в 1933 році в порівнянні з 1930 роком зріс на 126%, в тому числі по місту — на 136%, а по селу — на 109%. Цей ріст однак є зовсім недостатній, особливо для села. Цей ріст товарообороту своїми розмірами не відповідає навіть досягнутому вже обсягові виробництва товарів широкого вжитку в країні і штучно звужується через незадовільну роботу кооперації і держторгівлі, які ще не перебудували своєї роботи на основах дійсної радянської торгівлі.

Всі ви знаєте, яку ми відчуваємо недостачу, наприклад, в милі. Як же у нас в дійсності стоїть справа з виробництвом мила? В 1913 році вироблено було 95 тис. тонн мила (не рахуючи дрібного кустарного виробництва). Тепер же, в 1933 році, наші підприємства виробили 295 тис. тонн, тобто більше ніж в три рази проти 1913 року, а мила у нас все ж таки мало. На 1934 рік ми намітили виробництво 460 тис. тонн мила. Далі, такий товар, як взуття: в 1913 році було вироблено фабричного взуття 8 млн. пар; припустімо, що ми потроїмо або навіть почетверимо цю кількість за рахунок кустарного виробництва, все одно картина різко не міняється, бо тепер ми щороку виробляємо понад 75 млн. пар взуття, а взуття у нас не вистачає. Або візьмімо галоші. В цьому виробництві кустарів не було. Виробляли галоші, як ви знаєте, «Треугольник», «Богатырь», і більше ніхто. І обслуговували вони не тільки внутрішній ринок, але навіть вивозили за кордон. В 1913 році було вироблено всього 28 млн. пар галош, за останні ж роки — в 1930 році — ми випустили вже 42,4 млн. пар галош, а тепер, в 1933 році, — 61,6 млн. пар, і не можна сказати, щоб ми повністю задовольнили потребу країни в галошах. Те ж саме виходить і з бавовняними тканинами і іншими предметами широкого вжитку. Виробництво цих предметів увесь час збільшується, а недостача в них все ж таки відчувається, і іноді навіть дуже гостра. Чому це так? Тому, що ростуть потреби і росте купівельна спроможність робітничого споживача і селянина, який в дореволюційний час такого попиту на товари, як тепер, пред'явити не міг. В цьому полягає одна з причин недосить повного задоволення зростаючого попиту мільйонних мас трудящих, не зважаючи на порівняно великий розмах виробництва предметів широкого вжитку в нашій країні.

Друга причина полягає в тому, що вироблені предмети ши-

рокого вжитку не дають потрібного ефекту ще й тому, що у нас аж надто погано стоїть справа з просуванням цих товарів до споживача. ЦК партії весь час довелось вести найрішучішу боротьбу проти затримування і осідання товарів, вживати рішучих заходів до того, щоб викинути на ринок якомога більше предметів широкого вжитку, щоб товари дійсно дійшли до споживача. Вивчення причин наших труднощів на цій ділянці показало, що майже в усіх галузях виробництва досить велика кількість товарів широкого вжитку йшла в так званий позаринковий оборот на відомчі потреби, замість того, щоб іти на широкий ринок, при чому кількість такого осідання товарів часом досягала в ряді випадків солідної цифри — 30, 50, 70%. ЦК примусив скоротити до мінімуму потреби всякого роду відомств, двинувши основну товарну масу на ринок. Не можна сказати, щоб ми вже остаточно зломали неправильну і шкідливу систему відомчого споживання. Це одно з завдань, над розв'язанням якого нам треба буде ще попрацювати.

Перед нами тепер стоїть завдання максимально розширити товарооборот. Чим це диктується? Це диктується, *поперше*, значним ростом продуктивності сільського господарства, ростом можливості колгоспників, ростом товарності колгоспів, утворенням значних товарних лишків у сільському господарстві. Це диктується, *подруге*, тим, що ми повинні задовольнити ростущі потреби міського пролетаріату, які викликаються безперервним ростом заробітної плати. Це вимагає від партії особливої уваги до справи розвитку товарообороту між містом і селом. Для цього насамперед треба приділити серйозну увагу справі виробництва і регулярної доставки в село максимально можливої кількості товарів, особливо в місця нагромадження великої кількості сільськогосподарських продуктів, які затримуються в своїй реалізації через відсутність зустрічної маси промислових товарів.

Радянська торгівля і товарооборот між містом і селом можуть і повинні розвиватися на основі зниження цін. У нас існує так званий вільний ринок, який держить ціни на хліб, ціни на товари широкого вжитку значно вище наших цін. В першу чергу треба добитись зниження цін на хліб на ринку до рівня цін на хліб в державних магазинах. Чи можемо ми це зробити? Безсумнівно, можемо. Тепер хліба в наших руках досить, у нас є солідні резерви. Тому ми повинні прямо сказати колгоспникам і всім трудящим селянам, що коли вони будуть наганяти ціни на хліб, то ми нашу державну і кооперативну торгівлю хлібом просунемо вниз до самого села, у нас тепер хліба для цього досить.

Становище з ринком у нас тепер зовсім не те, яким воно було приблизно років п'ять тому. Тепер основні форми відносин в галузі торгівлі зовсім інші. Можливості приватного ринку значно звужені переважанням соціалістичних форм господарства і торгівлі. Якщо мова йде про товарооборот між містом і селом, то цей товарооборот може і повинен організуватись нами тільки на основі цін, що знижуються; в нашій країні не може бути доро-

гого хліба. Високі ринкові ціни на хліб — це спадщина минулих наших труднощів, які впливали з того, що у нас хліба було мало. Цю спадщину ми повинні ліквідувати будь-що-будь, бо не можна забувати, що дешевий хліб — важлива підойма в справі швидкого піднесення всіх галузей господарства, це підойма для якнайшвидшого розвитку тваринництва, для підвищення товарності тваринницького господарства. Це є рішучий засіб для дальшого розвитку технічних культур. Поки у нас ціни на хліб будуть високі, достатнього стимулу для обробітку буряку, бавовни, звичайно, не буде, бо виробництво зерна не вимагає таких великих затрат праці, як технічні культури.

В той же час ми будемо неухильно знижувати ціни і на промислові товари. Це завдання на всю широчінь поставлено планом другої п'ятирічки. Ми повинні добитись як прямого зниження цін на товари, так і зниження цін шляхом поліпшення якості товарів. Таке є одно з найважливіших завдань сьогоднішнього дня. Тільки на цій основі можливий розвиток товарообороту між містом і селом.

Є ще одно важливе завдання, яке має пряме відношення до товарообороту, до справи поліпшення становища трудящих мас, — це питання про постачання міському ринкові продуктів сільського господарства — м'яса, молока, яєць, картоплі, овочів і т. ін. В цьому відношенні ми зробили тільки перші кроки, але і вони вже дають деякі результати щодо зниження цін на ці продукти. Налагодити роботу кооперації і держторгівлі в справі торгівлі незерновими продуктами сільського господарства означає на ділі забезпечити робітникам ще більше поліпшення їх матеріального становища.

Вирішальним засобом розвитку товарообороту є дальше збільшення виробництва товарів широкого вжитку як державною промисловістю, так і кустарно-промисловою кооперацією, а також розвиток дрібної місцевої промисловості.

ЦК ВКП(б) виходить з того, що ми повинні місцевій промисловості, яка виробляє товари широкого вжитку, дати максимальну ініціативу, створити відповідні умови для значного піднесення, дати їй грошові засоби, дати їй змогу заготовляти сировину.

Так стоїть справа з товарооборотом між містом і селом, з розгортанням радянської торгівлі.

7. Про класову боротьбу і розгорнутий соціалістичний наступ

Наші досягнення за ці три з лишком роки величезні. Вони досягнуті в запеклій класовій боротьбі. Мабуть, ніколи ще боротьба за соціалізм в нашій країні не проходила в такій гострій обстанові класової боротьби, як в цей період.

XVI з'їзд був з'їздом розгорнутого соціалістичного наступу по всьому фронту. Як характеризував тоді товариш Сталін наші труднощі, як характеризував він класову обстанову?

Товариш Сталін в політичному звіті на XVI з'їзді казав:

«Наші труднощі є такі труднощі, які самі містять в собі можливість їх переборення. Це значить, що відмінна риса наших труднощів полягає в тому, що вони самі дають нам базу для їх переборення.

Що ж з усього цього впливає?

З цього впливає, насамперед, що наші труднощі є не труднощі дрібних і випадкових «неполадок», а труднощі класової боротьби.

З цього впливає, подруге, що за нашими труднощами криються наші класові вороги, що труднощі ці ускладнюються відчайдушним опором одживаючих класів нашої країни, підтримкою цих класів ззовні, наявністю бюрократичних елементів у наших власних установах, наявністю невпевненості і косності в деяких прошарках нашої партії.

З цього впливає, потрете, що для переборення труднощів необхідно, насамперед, відбити атаки капіталістичних елементів, придушити їх опір і розчистити, таким чином, дорогу для швидкого просування вперед.

З цього впливає, нарешті, що самий характер наших труднощів, які є труднощі росту, дає нам можливість, необхідні для придушення класових ворогів».

Ви знаєте, що з'їзд з цього зробив необхідні висновки і визначив завдання партії в боротьбі за переборення цих труднощів. От що говориться в резолюції XVI з'їзду ВКП(б):

«Основними умовами успішного і якнайскоршого переборення цих труднощів є прискорення темпів соціалістичного будівництва і розгорнутий наступ на капіталістичні елементи по всьому фронту. Всяке ослаблення цих темпів на догоду капіталістично-куркульським елементам і ослаблення наступу проти них означало б на ділі не пом'якшення труднощів, а їх усугублення, посилення позицій класових ворогів пролетарської диктатури».

Основні факти, які мали місце за останній період, цілком і повністю потверджують весь той аналіз, який дав товариш Сталін щодо характеру труднощів і опору класово-ворожих елементів. Правоопортуністична теорія згасання класової боротьби ще раз виявилась викритою і провалилась з тріском. Які ж основні факти, що мали місце в цей період, ілюструють класову обстановку і загострення класової боротьби навколо збудування соціалізму в нашій країні?

Треба в першу чергу нагадати той куркульський саботаж хлібозаготівель, який ми мали в 1932 році, особливо на Україні і Північному Кавказі. Куркульський саботаж хлібозаготівель був найвищим і найзухвалішим проявом опору класового ворога. Цього класового ворога ми розгромили і саботаж зломали.

Далі слід згадати шкідницьку організацію в Трактороцентрі. В наслідок неувважності, втрати пильності наших організацій ця

шкідницька організація запустила свої шупальці, пролізла в цілий ряд наших центральних і місцевих сільськогосподарських установ і МТС.

Треба також згадати націоналістичну контрреволюцію на Україні, в Білорусі і подекуди в інших місцях. Тут класовим ворогом також були захоплені певні позиції, але і тут партія завдала нищівного удару класовому ворогові.

Слід також нагадати про шкідницьку організацію і шкідницьку роботу цілого ряду контрреволюційних елементів у різних галузях нашої промисловості, зокрема на електростанціях і в харчовій промисловості. Але особливо жорстокий опір організував контрреволюційний куркульський елемент на селі, спрямувавши свій основний удар проти колгоспів і проти боротьби партії за хліб.

Треба тут сказати, що складність обставин і особливість класової боротьби в період розгорнутого соціалістичного наступу, на яку вказував на XVI з'їзді ВКП(б) товариш Сталін, ряд найбільших партійних організацій — Україна, Північний Кавказ, Нижня Волга і інші — не зразу зрозуміли, в наслідок чого створився серйозний прорив у справі боротьби за розв'язання найважливіших завдань партії на селі.

Класовий ворог, скориставшись ослабленням більшовицької пильності, перебудувався і став діяти по-новому.

Товариш Сталін на січевому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) говорив:

«Четверта причина хиб нашої роботи на селі полягає в невмінні цілого ряду наших товаришів на місцях перебудувати фронт боротьби з куркульством, в нерозумінні того, що лице класового ворога змінилося за останній час, змінилась тактика класового ворога на селі і що відповідно до цього треба змінити свою тактику, щоб добитись успіху. Ворог зрозумів обстанову, що змінилась, зрозумів силу і могутність нового ладу на селі і, зрозумівши це, перебудувався, змінив свою тактику, — перейшов від прямої атаки проти колгоспів до роботи тихою сапою. А ми цього не зрозуміли, нові обставини не розглядили і продовжуємо шукати класового ворога там, де його немає вже, продовжуємо вести стару тактику спрощеної боротьби з куркульством, тоді як вона, оця сама тактика, давно вже застаріла.»

І далі:

«Нинішні куркулі і підкуркульники, нинішні антирадянські елементи на селі — це здебільшого люди «тихі», «солоденькі», майже «святі». Їх не треба шукати далеко від колгоспу, вони сидять в самому колгоспі і займають там посади комірників, завгоспів, рахівників, секретарів і т. д.»

Щоб викрити такого спритного ворога, треба мати велику революційну пильність, треба зуміти показати колгоспникові контрреволюційне лице ворога.

Цього у нас в цілому ряді парторганізацій, особливо на Україні і Північному Кавказі, не вистачало. Тут були допущені серйозні помилки цими парторганізаціями і їх керівниками. Особливо це мало місце на Україні. ЦК ВКП(б), товариш Сталін своєчасно реагували на це, і саме завдяки правильному керівництву ЦК ВКП(б), товариша Сталіна, його безпосередній допомозі, ці організації свої помилки виправили і тепер до XVII з'їзду приходять з великими успіхами в справі піднесення сільського господарства.

Січневий пленум і особливо промова товариша Сталіна про роботу на селі відіграли дійсно історичну роль у виправленні допущених на місцях помилок. І на Україні, і на Північному Кавказі, в усьому Радянському Союзі ця історична промова товариша Сталіна стала найколосальнішою організуючою силою в перебудові роботи, в тому, щоб роздушити класового ворога, який виявився сильним в результаті нашої безрукості, нашої розхлябаності. Як тільки ми організувались і як слід по-більшовицькому взяли до справи, ми класового ворога розгромили.

Тут треба відмітити один з дуже важливих і серйозних документів, що його видав ЦК ВКП(б) і РНК СРСР і що відіграв колосальну роль в нашій боротьбі з контрреволюцією, в завданні удару всяким куркульським і іншим контрреволюційним елементам. Я маю на увазі закон про охорону соціалістичної власності. Цей закон має величезне політичне значення. Він по-новому і різко ставить питання про охорону основ соціалістичного ладу. Цей закон активізував кращі колгоспні сили на боротьбу за колгоспну суспільну власність, навколо його проведення нам удалось згуртувати маси колгоспників, цей закон відіграв велику роль в соціалістичному перевихованні колгоспників, в розгромі куркульського саботажу.

В процесі боротьби за здійснення завдання соціалістичного будівництва, яку довелось партії в цей період вести, особливо на селі, виявилась нова найнебезпечніша різновидність ворога. Це — ворог з партійним квитком в кишені. Викрив це і показав усій партії товариш Сталін на прикладі Орехівської справи і на ряді інших. Товариш Сталін показав нам фігуру ворога з партквитком в кишені, ворога, який перебуває в наших власних лавах і тому є найнебезпечніший ворог. Це товариш Сталін підняв і озброїв партію на боротьбу з цим найнебезпечнішим замаскованим ворогом. Завдяки товаришеві Сталіну наша партія піднесла на невидану висоту революційну пильність і цим забезпечила розгром куркульського саботажу, націоналістичної контрреволюції. Цим партія забезпечила виняткові перемоги в справі піднесення сільського господарства.

На червневій нараді по хлібозаготівлях, яка була скликана ЦК ВКП(б), товариш Сталін роз'яснив нам, що в нинішній період викорчовування решток капіталістичних елементів, після ліквідації куркульства як класу, до класового ворога треба бути особливо нещадним, особливо більшовицьки непримиримим. Цьому навчав партію товариш Сталін. Цьому навчив нас досвід нашої

боротьби. Треба пам'ятати, що ворог цей тепер виступає іншим, він здається нещасним, розбитим; тихим, обідраним. У декого з «комуністів» він викликає жалість, і у багатьох рука тремтить, коли треба такого ворога добивати. Треба пам'ятати, що ворог цей найлютіший, найдикіший, якому вже втрачати нема чого і який на все готовий, щоб хоч на деякий час зберегти своє існування і надію на поворот до старого. Товариш Сталін навчив нас, що саме в цей період боротьби, коли ми добиваємо ворога, коли ми викорчовуємо його рештки, ворог, змінивши свій зовнішній вигляд, не перестає бути ворогом, і в цій боротьбі від комуніста потрібні особливі якості, ще більш високі, ніж це було, коли роздвигтись ворога було легко, коли ворог виступав відкрито. Товариш Сталін говорив, що тепер потрібна особлива непримиримість, особлива революційна пильність, особлива більшовицька принципиальність. Це він говорив у зв'язку з створенням політвідділів МТС. Він говорив, що політвіддільці саме і є такі люди з підвищеною більшовицькою чуйністю, з підвищеною боєспроможністю. Забезпечити керівництво партійної організації села такими більшовиками було і є вищальною умовою розгорнутого соціалістичного наступу. Без цього не можна було розбити класового ворога, що замаскувався, приховався.

Згадайте досвід України, як маскувався ворог тут підчас саботажу хлібозаготівель, і особливо, як він набирав націоналістичного забарвлення. Націоналістична контрреволюція на Україні, націоналістичний ухил в КП(б)У, що очолювався Скрипником, були викриті з запізненням. З запізненням були викриті десятки і сотні ворогів, шпигів і всяких інших оскажених класових ворогів радянської влади з партквитком в кишені. І КП(б)У не відкрила їх свого часу лише в наслідок притуплення більшовицької пильності, лише в наслідок цього не зуміли свого часу розгромити і ізолювати ворога, не виявили, що в новій обстанові ворог міняє своє лице, міняє методи боротьби, маскується. ЦК партії, очолюваний товаришем Сталіним, в цій складній класовій обстанові твердо керував партією і навчив її організувати, мобілізувати свої сили на перебудову роботи, і тільки завдяки цьому ми маємо тепер такі величезні успіхи і в галузі промисловості і в галузі сільського господарства.

Як, товариші, буде йти боротьба за справу соціалістичного будівництва далі? Як далі продовжуватиметься соціалістичний наступ?

І надалі нема ніяких підстав говорити про згасання класової боротьби. Навпаки, класова боротьба буде і далі загострюватись, буде часом досягати незвичайно гострих форм.

Товариші, викорчовування решток розбитих капіталістичних елементів — це справа складна і тривала. Ми їх можемо і повинні будемо ліквідувати тільки в запеклій класовій боротьбі. Не треба, товариші, забувати, що за спиною цих решток капіталістичних елементів стоїть капіталістичний світ, міжнародна буржуазія, яка готова при першій слушній нагоді їх використати в боротьбі

проти нас, проти нашого соціалістичного будівництва. Товариш Сталін з цього приводу на XVI з'їзді говорив ось що:

«Треба мати на увазі... ту обставину, що опір одживаючих класів нашої країни відбувається не ізольовано від зовнішнього світу, а зустрічає підтримку з боку капіталістичного оточення. Капіталістичне оточення не є просте географічне поняття. Капіталістичне оточення — це значить, що навколо СРСР є ворожі класові сили, готові підтримати наших класових ворогів усередині СРСР і морально, і матеріально, і шляхом фінансової блокади, і, при нагоді, шляхом військової інтервенції. Доведено, що шкідництво наших спеців, антирадянські виступи куркульства, підпали і взриви наших підприємств і споруджень субсидуються і вдохновляються ззовні. Імперіалістичний світ не заінтересований в тому, щоб СРСР став на ноги і дістав можливість догнати і перегнати передові капіталістичні країни. Звідси його допомога силам старого світу в СРСР. Зрозуміло, що ця обставина так само не може служити до полегшення нашої реконструктивної роботи».

От те, що визначає класову обстановку в країні в період дальшої боротьби за справу соціалістичного будівництва.

Здійснюючи і далі вказівки ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, ми повинні ще більше підвищити нашу революційну пильність для того, щоб остаточно розгромити рештки класово-ворожих елементів, викорчувати їх до кінця.

III. КЕРІВНИЦТВО ПАРТІЄЮ І БОРОТЬБА ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАВДАНЬ СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА

Підсумки боротьби за здійснення завдань соціалістичного будівництва на протязі останніх 3¹/₂ років потверджують і наочно доводять, що ЦК ВКП(б) вів правильну лєнінську лінію, що ЦК ВКП(б), на чолі якого стоїть товариш Сталін, твердо і по-більшовицькому проводив цю лінію в життя, що ЦК ВКП(б) на чолі з нашим випробуваним вождем товаришем Сталіним вів партію, робітничий клас і колгоспне селянство від перемоги до перемоги.

Товариш Сталін на XVI з'їзді партії говорив:

«Що потрібне для правильного керівництва партії в наших сучасних умовах?

Для правильного керівництва партії необхідно, крім усього іншого, щоб лінія партії була правильна, щоб маси розуміли правильність партійної лінії і підтримували її активно, щоб партія не обмежувалась виробленням генеральної лінії, а керувала день-у-день проведенням її в життя, щоб партія вела рішучу боротьбу з ухилами від генеральної лінії і примиренством до них, щоб в боротьбі з ухилами партія кувала єдність своїх лав і залізну дисципліну».

Цю вказівку товариша Сталіна ЦК ВКП(б) виконував неухильно і послідовно.

Величезна заслуга товариша Сталіна в тому, що у винятково складній обстанові — і міжнародній і внутрішній — ЦК ВКП(б) завжди своєчасно і правильно визначав політичну лінію і давав правильні практичні вказівки щодо проведення цієї політичної лінії в життя.

ЦК ВКП(б) в своєму керівництві проявляв прозорливість, величезну здатність передбачення. Керівництво ЦК ВКП(б), очолюване товаришем Сталіним, було на тій же висоті, на якій воно було при Леніні.

Товариш Сталін часто вказував нам, що коли політична лінія намічена, коли вона ясна, то вирішує справу організація її проведення в життя, вирішує перевірка її виконання. Цю якнайважливішу вказівку ЦК ВКП(б) з особливою наполегливістю висував і проводив у життя.

Центральний комітет вимагав на цій основі від кожного працівника, від кожного комуніста сумлінного вивчення дорученої йому справи, вимагав, щоб комуніст якнайчастіше спускався вниз, в цех, в завод, колгосп, в бригаду, а не керував би папером. Тільки завдяки винятковій наполегливості в практичній організації роботи досягнуто таких серйозних успіхів в усіх галузях нашого соціалістичного будівництва.

Дві справді історичні промови товариша Сталіна, виголошені ним в період між XVI і XVII з'їздами, відіграли прямо таки вирішальну роль в поліпшенні нашої роботи як в галузі промисловості, так і сільського господарства. Я маю на увазі, поперше, промову товариша Сталіна на нараді господарників у 1931 році, промову, відому як «Шість умов товариша Сталіна», і його виняткову своєю глибиною, своїм значенням промову на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) про роботу на селі.

Вказівки товариша Сталіна визначали і формували поворот партії в її роботі, підіймали її революційну пильність, самосвідомість і практично виховували і організовували партію на проведення в життя тих завдань, які стоять перед нею на новому етапі боротьби за соціалізм.

ЦК ВКП(б) з ініціативи товариша Сталіна розгорнув рішучу боротьбу з канцелярсько-бюрократичними методами керівництва промисловістю, що особливо яскраво позначилось на прикладі вугільного Донбаса і транспорту.

Ви знаєте, як наполегливо, з якою різкістю і рішучістю ЦК ВКП(б) цю лінію ліквідації канцелярсько-бюрократичних методів роботи проводив щодо Донбаса, і тільки в наслідок винятково великої встряски, яку в результаті цієї боротьби дістала Донецька організація, рішення ЦК ВКП(б) в значній частині своїй почало проводитися в життя. Воно ще не проведено повністю, але вже перші кроки в проведенні в життя цього рішення ЦК ВКП(б) дали серйозні результати, які позначились на рості видобутку вугілля.

Це говорить про те, що поставлене ЦК ВКП(б) величезної

важливості завдання ліквідувати канцелярсько-бюрократичні методи в керівництві господарством дійсно є ключ для успішного розв'язання завдання піднесення нашого соціалістичного господарства на ще більшу висоту.

ЦК ВКП(б) і товариш Сталін безустанно вчили і вчать партію, що основа більшовицького керівництва полягає не тільки в тому, щоб ухвалити рішення, а і в тому, щоб провести це рішення в життя. Товариш Сталін не раз вказував нам, що першою умовою проведення серйозного рішення є добір і розставлення людей, заміна тих, хто не розуміє завдань, які стоять перед партією, хто не здатний боротися за їх здійснення. Головне, говорить товариш Сталін, в людях, в їх доборі, в перевірці їх роботи. Цілком виростаючими з усього досвіду нашої партійної роботи і керівництва партії є тези доповіді товариша Кагановича на XVII з'їзді в організаційних питаннях. Це питання виняткової важливості, яке є основа того, як партія повинна вести в дальшому організаційну роботу. В тезах сказано:

«Тепер, коли генеральна лінія партії перемогла, коли політика партії перевірена життям, на досвіді не тільки членів партії, але й мільйонів робітників і трудящих селян, — на весь зріст стає завдання підняття організаційної роботи до рівня політичного керівництва. Організаційне питання, лишаючись підпорядкованим питанням політики, набирає все ж з огляду на це для дальших успіхів соціалістичного будівництва *виняткового значення*».

Це і є, товариші, ленінська, сталінська постава питання. І далі в тезах наводиться вказівка товариша Сталіна:

«Ледве чи хтонебудь твердитиме, що досить дати хорошу політичну лінію, і діло кінчено. Ні, це тільки півділа. Після того, як дана правильна політична лінія, необхідно добрати працівників так, щоб на постах стояли люди, які вміють здійснювати директиви, можуть зрозуміти директиви, можуть прийняти ці директиви як свої рідні і вміють проводити їх в життя. В противному разі політика втрачає сенс, перетворюється в махання руками».

От основний принцип керівництва партії, бо тільки політична лінія без організації її виконання для більшовика немислима.

Я міг би навести цілий ряд рішень ЦК ВКП(б), що показують, як практично розв'язував ЦК ВКП(б) питання нашого соціалістичного будівництва. До них особливо належать рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року про роботу ряду областей України і КП(б)У в цілому, про роботу Північно-Кавказького краю і ін., про створення на Україні областей, про Казакстан, рішення про Далеко-Східний край, останні рішення про розукрупнення ряду областей— Північного Кавказа, Нижньої Волги і Урала.

Всі ці і багато інших величезної важливості рішень говорять про те, що політичне передбачення є винятково великою якістю

ЦК ВКП(б), товариша Сталіна, яка визначає високий рівень керівництва.

Так, товариші, діяв ЦК ВКП(б), так керував він партією в боротьбі за перемогу соціалізму в нашій країні. ЦК ВКП(б) безпосередньо вникав у всі деталі роботи окремих галузей нашого господарства, аж до окремих підприємств і будівництв. Це в першу чергу треба сказати про товариша Сталіна. Він не знає, що таке нема часу. Він все вміє по-більшовицькому сполучати при найбільшому завантаженні, при найбільшій роботі.

Розгорнутий соціалістичний наступ, як я вже говорив, не міг не проходити в обстанові загострення класової боротьби, опору ворожих елементів. Інакше і бути не могло.

Ця класова боротьба і опір ворожих елементів не могли не знаходити свого відбиття всередині партії.

ЦК ВКП(б) доводилось на всьому протязі часу вести найжорстокішу боротьбу з правими і «лівими» опортуністами, з усякого роду угрупованнями всередині партії.

XVI з'їзд партії сказав ось що:

«З'їзд звертає увагу всієї партії на те, що опортуністи всіх мастей, особливо праві, застосовують новий маневр, який виявляється в формальному визнанні своїх помилок і в формальній згоді з генеральною лінією партії, не потверджуючи свого визнання роботою і боротьбою за генеральну лінію, що на ділі означає тільки перехід від одкритої боротьби проти партії до скритої або вичікування більш сприятливого моменту для відновлення атаки на партію.

Партія повинна оголосити найнещаднішу війну такого роду дворушництву і обманові і вимагати від усіх, хто визнає свої помилки, активною обороною генеральної лінії партії довести щирість своїх визнань. Невиконання цієї вимоги повинно тягти за собою найрішучіші організаційні заходи.

З'їзд оголошує погляди правої опозиції несумісними з приналежністю до ВКП(б).

...XVI з'їзд вважає, що ЦК нашої партії, згуртовуючи лави лєнінців для нових історичних битв, і надалі повинен давати нещадну відсіч усім спробам хитати і підривати славу партійну дисципліну і єдність лєнінської партії».

Систематичне дворушництво, систематичне формальне визнання своїх помилок, особливо з боку правих, за період між з'їздами мало місце в широкому масштабі. Почати хоч би з колишніх вождів правої опозиції — Бухаріна, Рикова і Томського, які проявляли деякі елементи дворушництва. Від часу XVI з'їзду партії ми мали ряд фактів, коли опортуністичні елементи, дворушники начебто відмовлялись від своїх помилок, а потім знову брались за фракційну роботу, знову відмовлялись і знову виявлялись замішаними у фракційній роботі.

Так, наприклад, Угланов умудрявся, здається, три або чотири рази відмовлятися від своїх помилок, і це не заважало йому знов

братися за антипартійні справи. Досить також згадати фракційні «пригоди» за весь цей період часу Зінов'єва і Каменева.

ЦК ВКП(б) і під його керівництвом уся партія з усією рішучістю і непримиримістю боролись з цими проявами дворушництва.

За цей період часу під керівництвом ЦК ВКП(б) партія розгромила ряд антипартійних і контрреволюційних угруповань: так званий право-«лівий» блок Сирцова — Ломінадзе, групу Рютіна, групу Ейсмонта, Толмачова і Смірнова. В цей період особливо виявилось повне змикання всякого роду ухилів на загальній правій платформі боротьби проти генеральної лінії партії, проти лєнінського її ЦК. Відбувалось те, про що говорилось ще на XVI з'їзді: «Підеш «наліво» — прийдеш направо»

Це цілком вірно і безсумнівно.

Треба мати на увазі, що всяка боротьба проти соціалізму йде від спільного кореня, з боку решток класово-ворожих сил, з боку решток розгромленого куркульства, і всякі вилазки, всякі прояви класової боротьби будуть знаходити своє відбиття і в партії. Це ставить перед нами завдання ще більше піднести нашу партійну пильність, посилити боротьбу проти всякого опортунізму.

ЦК ВКП(б) успішною і нещадною боротьбою проти опортунізму за минулий період забезпечив невидану, небувалу ще у нас єдність партії.

Товариші, треба ще спинитись на боротьбі з націоналістичними ухилами. Націоналістичні ухили за минулий період набрали особливого значення, особливо в ряді національних республік і областей. Чому це сталось? З одного боку, тому, що з небезпекою місцевого націоналізму ряд організацій — і це насамперед можна показати на прикладі КП(б)У — в останній час з цим ухилом боролись недостатньо. Але, крім того, національний флаг виявився найвдалішою формою прикриття для всякого роду контрреволюційних і антипартійних угруповань.

Викриття Скрипника і націоналістичного ухилу, що ним очолювався, ті факти, які мали місце в Білорусі, говорять про те, що ми ні в якій мірі не можемо недооцінювати значення небезпеки націоналістичного ухилу, повинні посилити боротьбу з ним. Цілком правильним є рішення листопадового пленуму ЦК КП(б)У про те, що хоч великодержавний руський шовінізм як і раніш є головна небезпека в масштабі СРСР і всієї ВКП(б), але що це ні в якій мірі не суперечить тому, що в деяких республіках СРСР, особливо на Україні, в даний момент головну небезпеку становить місцевий, український націоналізм, який змикається з імперіалістичними інтервентами. Для того, щоб забезпечити даліше успішне соціалістичне будівництво, дальший розворот соціалістичного наступу по всьому фронту, необхідно, товариші, з націоналістичними ухилами боротись так само рішуче і нещадно, як ми боролись і боремось з правими і троцькістами.

Товариші! Тепер в одинадцяти областях нашого Союзу вже закінчилась чистка нашої партії. Після з'їзду ми повинні будемо провести чистку і в усіх інших наших організаціях.

Цю чистку ми проводимо в період розгорнутого соціалістичного наступу і викорчовування решток розбитих капіталістичних класів і елементів.

В цей період особливі вимоги ставляться до кожного члена партії. Великі завдання, які стоять перед партією в справі збудування безкласового соціалістичного суспільства, партія зможе розв'язати, лише очистившись від усякого, що проліз в партію, дворушницького, опортуністичного елемента.

ЦК ВКП(б), ставлячи питання про чистку партії, в своїй постанові підкреслював, що:

«...при масовому прийомі в партію, який проводився на місцях часто огульно, без пильної перевірки, до лав партії проникли чужі елементи, які використовують своє перебування в партії в кар'єристських і шкурницьких інтересах, проникли дворушницькі елементи, які на словах клянуться в вірності партії, а на ділі намагаються зірвати проведення її політики».

Партія повинна бути очищена від так званих «комуністів»-бюрократів, які затримують наш рух вперед.

Чистка являє собою необхідну умову, без якої не може бути проведена до кінця перебудова роботи всіх організацій робітничого класу і державного апарату.

Товариш Сталін в своєму виступі на квітневому (1929 р.) пленумі ЦК ВКП(б) говорив:

«Було б смішно думати, що можна зміцнити наші радянсько-господарські, профспілкові і кооперативні організації, можна очистити їх від скверни бюрократизму, не відгостривши саму партію. Не може бути сумніву, що бюрократичні елементи живі не тільки в господарсько-кооперативних і в профспілково-радянських організаціях, але й в організаціях самої партії. Якщо партія є керівна сила всіх цих організацій, то ясно, що чистка партії становить ту необхідну умову, без якої не може бути проведено до кінця пожвавлення і поліпшення всіх інших організацій робітничого класу. Звідси — лозунг про чистку партії».

От як ставить питання про чистку партії товариш Сталін.

В своїй постанові про чистку ЦК і ЦКК ВКП(б) з достатньою чіткістю вказують, хто повинен бути з партії вичищений. З партії вичищаються класово-чужі і ворожі елементи, дворушники, відкриті і приховані порушники залізної дисципліни партії, переродженці, шкурники і т. д.

Для нових боїв за соціалізм партія повинна очиститись від усього цього шкідливого і шкідницького елемента, що примазався.

Чистка ще в більшій мірі повинна підняти і вже підняла ідейний і політичний рівень членів партії.

Кілька слів про підсумки чистки партії по областях, де вона вже закінчена. Всього по цих 11 областях пройшли чистку 1 мільйон членів і кандидатів партії. Виключено по чистці: членів пар-

тії — 14% і кандидатів — 23%, а членів і кандидатів партії разом — 17%. Партія таким чином звільняється від усього цього елемента, що примазався і перешкоджав партії працювати. Але голсьне полягає в тому, що ми ще більше зміцнили авторитет партії в очах безпартійних мас. Партія з чистки вийде ще більш згуртованою, боеспроможною для здійснення великих історичних завдань, які стоять перед нею в другій п'ятирічці.

* * *

Партія підбиває тепер підсумки не тільки роботи від XVI до XVII з'їзду, партія підбиває тепер підсумки своєї роботи за десятиріччя без Леніна. Десять років після смерті Леніна — це роки грандіозних, дійсно всесвітньо-історичних перемог під випробуваним керівництвом великого соратника Леніна, стійкого бійця за комунізм — товариша Сталіна. Партія під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна добилась величезних успіхів у будівництві соціалізму, здійснила індустріалізацію нашої країни, створила і зміцнила колгоспний лад, повела за собою по соціалістичному шляху мільйони селянських мас. Партія неухильно і рішуче викривала і розгромила троцькістів, правих і всякого роду опортуністів, які перешкоджали їй будувати соціалізм, які намагались розкласти лави партії.

ЦК нашої партії на чолі з нашим Сталіним підняв партію на надзвичайно високий ступінь ідейного і політичного рівня і боеспроможності. За цей період часу як ніколи ми озброїли партію зброєю марксизму-ленінізму. І вона у нас не іржавіла, вона влучно вражала ворога.

Наша партія під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна зміцнила більше, ніж будьколи, зв'язок з трудящими масами, забезпечила незалежність нашої країни від капіталістичних країн, піднесла на небувалу висоту значення і авторитет СРСР в міжнародному масштабі.

Це могло бути досягнуто тільки в результаті дійсно правильного, дійсно ленінського керівництва нашої партії. Партія викувала таке ленінське керівництво, яке стоїть на висоті своїх завдань, — ЦК ВКП(б) на чолі з великим соратником Леніна — товаришем Сталіним. *(Тривалі оплески).*

Товариші, це керівництво є найбільше досягнення нашої партії, робітничого класу всієї нашої країни. Під дійсно ленінським керівництвом ЦК ВКП(б), вождя партії, вождя робітничих і колгоспних мас нашої країни і трудящих усього світу — товариша Сталіна — партія поведе трудящі маси до нових перемог за торжество соціалізму в СРСР і в усьому світі. *(Бурхливі, довготривалі оплески. Всі встають).*

Петровський. Слово для пропозиції надається товаришеві Алексееву.

Алексеев. Є пропозиція послати привітальну телеграму ЦК ВКП(б) — товаришеві Сталіну. *(Бурхливі оплески).*

ЦК ВКП(б) — ТОВАРИШЕВІ СТАЛІНУ

XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України шле палкий більшовицький привіт політичному і теоретичному штабові нашої більшовицької партії — ленінському ЦК ВКП(б), очолюваному найвидатнішою людиною нашого часу, любимим вождем і вчителем пролетарів усього світу — Сталіним.

Згуртованими лавами з почуттям гордості за перемоги нашої ленінської партії, з ясною перспективою плану боротьби за збудування соціалізму в нашій країні, за здійснення другого п'ятирічного плану, з чітким розумінням поставлених в історичних тезах до XVII з'їзду партії наших політичних і господарських завдань, з правильним розумінням міжнародної обстанови приходить КП(б)У до XVII з'їзду.

На протязі десяти років після смерті Леніна — найгеніальнішої людини світової історії, що створив нашу партію і поклав основи радянської держави, ВКП(б) — під геніальним, прозорливим керівництвом ЦК, очолюваного найвірнішим соратником Леніна — товаришем Сталіним, який втілив в собі силу і міць ленінської партії, всю енергію і волю до перемоги мільйонів робітників і селян — здобула блискучі перемоги.

Шлях, пройдений після смерті Леніна під керівництвом товариша Сталіна, є величезна епоха триумфу марксизму-ленінізму.

СРСР перетворився в індустріальну країну, другу в світі і першу в Європі по випуску промислової продукції, в могутню непереможну країну, здатну виробляти в масовому масштабі всі сучасні засоби оборони країни Рад, в країну найбільшого сільського господарства в світі, в країну нового, колгоспного ладу, що дав у цьому році рекордний урожай, в країну, що реально почала здійснювати лозунг про перетворення всіх колгоспів в справді більшовицькі і на цій основі всіх колгоспників в заможних. СРСР став незламною фортецею світової пролетарської революції, міцним оплотом боротьби міжнародного пролетаріату.

Нашими перемогами ми зобов'язані надхненникові і організаторові переможного соціалістичного будівництва, найвидатнішому теоретикові марксизму-ленінізму — товаришеві Сталіну, який зробив і непохитно здійснює на практиці учення Леніна про збудування соціалізму в одній країні, розвинув і відстояв це вчення в нещадній боротьбі з контрреволюційним троцькізмом, правими і «лівими» опортуністами і примиренцями всіх мастей.

В результаті наших перемог, вперше в історії людства сотні мільйонів пролетарів і трудящих усього світу на ділі переконалися в можливості збудування соціалізму в одній країні.

Під керівництвом ЦК ВКП(б), додержуючи твоїх вказівок, товаришу Сталін, більшовики України разом з усією ВКП(б) добились після XVI з'їзду партії величезних успіхів.

Завдяки принципіальним вказівкам, безпосередньому повсякденному керівництву і допомозі з боку ЦК ВКП(б) і твого, товаришу Сталін, КП(б)У виправила помилки, допущені протягом

останніх років, ліквідувала в 1933 р. прорив останніх двох років в сільському господарстві України.

В 1933 р. на Україні закладено потужний фундамент перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, всіх колгоспників в заможних. Вугільний Донбас добився виконання і перевиконання завдань. Невиданого розцвіту досягла українська соціалістична культура. Цих успіхів ми досягли в переможній боротьбі з класовими ворогами, в боротьбі з націоналістами, з націоналістичним ухилом всередині наших власних лав. КП(б)У викрила і розгромила контрреволюціонерів-націоналістів і очолюваний Скрипником новий націоналістичний ухил, що грав на руку імперіалістичним інтервентам.

Усвідомлюючи наші величезні завдання, ми запевняємо наш ленінський ЦК і тебе, товаришу Сталін, що рішення XVII з'їзду партії відкриють для нас нову епоху перебудови роботи по-сталінському. Ми зобов'язуємось в найкоротший строк добитись вирішальних перемог на таких ще відстаючих ділянках нашої роботи, як чорна металургія і технічні культури, в першу чергу цукровий буряк.

КП(б)У і керовані нею мільйони робітників і колгоспників перетворять Радянську Україну — складову нерозривну частину СРСР — в зразкову квітучу радянську республіку, непохитний форпост могутньої країни соціалізму, що перемиг.

Хай живе переможна партія Леніна — Сталіна і її ленінський ЦК ВКП(б)!

Палкий більшовицький привіт тобі, наш великий, любий, рідний Сталін! (*Бурхливі оплески*).

Петровський. Дозвольте прийняти ваші оплески за затвердження.

Слово для пропозиції має товариш Фурер.

Фурер. Є пропозиція послати привітальну телеграму Комінтернові. (*Оплески*).

ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТОВІ КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ

Штабові світової пролетарської революції — Комуністичному інтернаціоналові — шле гарячий більшовицький привіт XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України.

Комунізм, який здобув перемоги всесвітньо-історичного значення в країні Рад, який несе прапор соціального і національного визволення пригноблених народів, який росте в могутньому русі комуністичних партій і революційних організацій пролетарів і трудящих усього світу, — іде до нових перемог. Нову сторінку вписали в світову історію робітничий клас і колгоспне селянство радянської країни, керовані ЦК ВКП(б) і товаришем Сталіним. Здійснюючи другий п'ятирічний план, СРСР збудує соціалістичне суспільство.

Радянський Союз перетвориться в другий п'ятирічці в техніч-

ному відношенні в найпередовішу країну в Європі ; тим наблизить переможну пролетарську революцію в країнах капіталізму.

Величезне піднесення добробуту широких трудящих мас нашої країни ще більше запалює на боротьбу за знищення капіталістичного рабства найширші верстви трудящих мас всього світу. Успішна ліквідація решток економічної і культурної нерівності колишніх колоній царської Росії, а тепер квітучих національних соціалістичних республік, добровільно об'єднаних в єдиний могутній Радянський Союз, все більше піднімає на вирішальну боротьбу багатомільйонні маси колоніального Сходу, які підуть слідами Радянського Китаю, що веде героїчну боротьбу з гомінданівською контрреволюцією.

Вільна, квітуча Радянська Україна — складова невід'ємна частина великого Радянського союзу соціалістичних республік — прийшла до XII з'їзду КП(б)У з величезними перемогами. Радянська Україна ліквідувала своє відставання в галузі сільського господарства. В 1933 р. вугільний Донбас успішно подолав своє відставання і з честю виконує свої зобов'язання перед країною. Нових вирішальних успіхів досягла УСРР і в галузі культурного будівництва.

Здійснюючи ленінську національну політику, підвищивши більшовицьку пильність, нещадно розгромивши контрреволюційні націоналістичні організації, розгромивши націоналістичний ухил Скрипника, що грав на руку інтервентам, КП(б)У і далі веде непримириму боротьбу за пролетарський інтернаціоналізм, проти всякого націоналізму, проти головної небезпеки тепер на Україні — українського націоналізму, що змикається з імперіалістичними інтервентами.

Борючись за перетворення Радянської України в зразкову республіку країни Рад, більшовики України тим самим піднесуть силу її впливу на національний революційний рух пригноблених народів. Зміцнюючи могутність пролетарської диктатури в СРСР, ми тим самим зміцнимо дальший розвиток світової пролетарської революції.

Об'єктивні передумови революційної кризи швидко назрівають. Світ щільно підходить до нового туру революцій і воєн. Всі суперечності в капіталістичному світі настільки загострились, що «в кожному моменті може настати поворот, який означатиме перетворення економічної кризи в революційну кризу».

Ми певні, що більшовицьке керівництво Комуністичного інтернаціоналу забезпечить таке розгортання боротьби міжнародного пролетаріату і пригноблених народів світу, яке приведе до нових проривів імперіалістичного ланцюга, до нових перемог світової пролетарської революції.

Хай живе більшовицька боротьба комуністичних партій всього світу!

Хай живе Комуністичний інтернаціонал!

Хай живе вождь світової пролетарської революції — товариш Сталін! (Тривалі оплески).

Петровський. Ваші дружні оплески затверджують і цю пропозицію.

Слово для пропозиції має товариш Василенко.

Василенко. Є пропозиція послати привітання робітничо-селянській Червоній армії і її бойовому керівникові — товаришеві Ворошилову. (Оплески).

РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКІЙ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ, ЇЇ БОЙОВОМУ КЕРІВНИКОВІ — ТОВАРИШЕВІ ВОРОШИЛОВУ

Великий, славний, непереможний робітничо-селянській Червоній армії, її бійцям, командирам і політпрацівникам, які пильно охороняють кордони соціалістичної батьківщини трудящих усього світу — країни Рад, XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України шле палкий бойовий привіт.

Великий вождь і вчитель наш Ленін заповідав нам, більшовицькій партії, не щадити сил для зміцнення нашої Червоної армії, нашого Червоного флоту. Більшовицька партія під геніальним керівництвом найкращого лєнінця, любимого вождя партії і пролетаріату — товариша Сталіна, створивши могутню соціалістичну індустрію, міцно озброїла найпередовішою воєнною технікою Червону армію. Ми пишаємось нашою непереможною Червоною армією, озброєною передовою воєнною технікою, озброєною революційною теорією Маркса — Леніна — Сталіна, палко любимою трудящими всього світу. Під її захистом непохитною більшовицькою фортецею стоїть країна соціалізму.

Будуючи соціалістичне суспільство, твердо проводячи політику миру, країна Рад і далі кріпитиме свою робітничо-селянську Червону армію для захисту країни переможного соціалізму від нападів ворогів. Радянський Союз ні одної п'яді чужої землі не хоче, але й своєї землі ні одної п'яді не віддасть, і кожний, хто спробує зазіхнути хоч би на одну п'ядь нашої радянської землі, зустрине нищівну відсіч країни пролетарської диктатури, завданням якої стане тоді цілковитий розгром противника і перемога Червоної армії.

Під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна більшовики України, виправивши допущені помилки в керуванні селом і в практичному проведенні національної політики, розгромивши класового ворога — націоналістичну контрреволюцію, опортуністів, ідуть до свого XII з'їзду партії, до XVII з'їзду ВКП(б) згуртовані, з великими досягненнями на всіх ділянках соціалістичного будівництва.

Під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна більшовики України ще вище піднімуть прапор боротьби за дальше піднесення і розцвіт Радянської України — невід'ємної частини великого, могутнього Союзу радянських соціалістичних республік.

Нехай бійці, командири, політпрацівники Червоної армії ще наполегливіше опановують нову воєнну техніку, ще наполегливіше опановують теорію Маркса — Леніна — Сталіна, ще з більшим

напруженням сил працюють, щоб в кожную хвилину бути готовими відстояти незалежність нашої соціалістичної країни.

Хай живе вождь і організатор переможної Червоної армії — ленінський ЦК ВКП(б) на чолі з товаришем Сталіним!

Хай живе наша Червона армія і її бойовий керівник — Клим Ворошилов! (Тривалі оплески).

Петровський. Дозвольте вважати ваші дружні оплески за затвердження цієї пропозиції.

Для пропозиції слово має товариш Кіллерог.

Кіллерог. Є пропозиція послати привітання Центральному органу нашої партії — «Правде». (Оплески).

„ПРАВДЕ“

Найгострішій зброї великої партії Леніна — Сталіна — бойовій ленінській «Правде» — палкий більшовицький привіт від XII з'їзду КП(б)У.

На цей з'їзд ми прийшли з великими перемогами. Під керівництвом і при безпосередній допомозі ЦК ВКП(б) і найкращого друга пролетарів і колгоспників Радянської України — товариша Сталіна більшовики України ліквідували прорив у сільському господарстві, створили міцний фундамент для перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, всіх колгоспників в заможних. Значно поліпшив свою роботу і вугільний Донбас. Викриті і розгромлені націоналістичні, петлюрівські організації — прямі агенти німецького і польського фашизму, викритий і розгромлений націоналістичний ухил на чолі з Скрипником, ухил, що грав на руку імперіалістичним інтервентам.

Радянська Україна — цей форпост СРСР на Заході — має всі дані для того, щоб з успіхом здійснити вказівки товариша Сталіна про перетворення України в зразкову, квітучу радянську республіку.

Ім'я «Правди» нерозривно зв'язане з усіма більшовицькими перемогами на Україні.

Керована ленінським ЦК ВКП(б), «Правда» непримиримо викривала і громила всякі опортуністичні ухили, розпеченим залізом більшовицької самокритики випікала найменші прояви гнилого лібералізму і примиренства до ухилів від генеральної лінії партії.

«Правда» правильно, суворо критикувала помилки партійних організацій України, викорчовуючи сановно-панські і канцелярсько-бюрократичні методи керівництва.

«Правда» нещадно бичувала всяке притуплення класової пильності, всяке запаморочення від успіхів, всяке самозаспокоєння.

«Правда» завжди була невтомним борцем за здійснення ленінської національної політики на Україні, за розцвіт української соціалістичної культури.

«Правда» відіграла виняткову роль в боротьбі за освоєння нової техніки в промисловості, в сільському господарстві, у вихованні командирів і організаторів соціалістичного господарства з робітників і колгоспників.

Більшовицький привіт нашій «Правде»!

Хай живе лєнінський ЦК!

Хай живе найвидатніша людина нашої епохи, наш любий вождь і вчитель — Сталін! (*Тривалі оплески*).

Петровський. Ваші дружні оплески затверджують також і цю пропозицію.

Товариші, президія пропонує від імени нашого з'їзду послати братерський комуністичний привіт партконференціям Московської, Ленінградської і Уральської областей (*оплески*) і з'їздам Комуністичної партії (більшовиків) Білорусі, комуністичних партій Закавказзя і Середньої Азії. (*Оплески*).

На цьому дозвольтє сьогоднішню роботу з'їзду закінчити.

З А С І Д А Н Н Я Д Р У Г Е

(19 січня 1934 року. Ранкове)

Петровський (голова). Товариші, друге засідання XII з'їзду КП(б)У відкривається. (Оплески).

Починаємо дебати на доповідь товариша Косіора. Слово має товариш Фейгін.

Фейгін. Товариші, ми добились під керівництвом нашого Центрального комітету, під керівництвом нашого геніального Сталіна величезних успіхів. Збудовано фундамент соціалістичної економіки — створено таку важку промисловість, що вже швидко ми станемо технічно найпередовішою країною в усьому світі. Повністю змінено відносини на селі — створено радгоспи і колгоспи, механізація у сільському господарстві дістала величезне застосування, при чому значення і ріст застосування механізації все збільшуються. Ми добились цих успіхів під керівництвом нашого Центрального комітету, і це характеризує його діяльність і його керівництво.

У зв'язку з цим я хотів би поставити таке питання.

15 років тому була прийнята програма нашої партії. Ця програма партії відбивала всі умови того періоду, намічала всі ті шляхи класової боротьби і будівництва, які можна було розглядати і намітити в той період. Ця програма партії в значній мірі, в більшій своїй частині уже виконана, а тому і застаріла, а раз застаріла, то не може служити керівництвом до дій, керівництвом до боротьби. Ленін писав:

«Наша програма партії не може лишатися тільки програмою партії. Вона повинна перетворюватися в програму нашого господарського будівництва, інакше вона непридатна і як програма партії».

Якщо оцінювати програму партії з цієї точки зору, з точки зору того, наскільки вона придатна, як знаряддя господарського будівництва, то вона вже застаріла, а отже вона і непридатна. З цього не випливає, звичайно, що діяльність партії проходила без програми. Нашою програмою були рішення з'їздів нашої партії, положення Леніна, Сталіна про можливість перемоги соціалізму в одній країні, такі документи, як план першої п'ятирічки і тепер план другої п'ятирічки. Але програма партії повинна дати оцінку і напрям боротьби по всіх галузях, і таку програму треба виробити.

Якщо розглядати нашу програму, прийняту VIII з'їздом партії, з точки зору того, як вона малює співвідношення класів в інших капіталістичних країнах, як вона малює буржуазну державність, то і з цього боку вона значно застаріла. Програма нашої партії правильна до нинішнього часу лише у вступі, де дається загальна теорія капіталізму і імперіалізму як новітньої стадії капіталізму, і в тій частині, де вона трактує про диктатуру пролетаріату і диктатуру капіталу. Вона правильна і там, де розкриває суть буржуазної демократії як в дійсності диктатури капіталу.

Але тепер диктатура капіталу здійснюється не тільки в формах буржуазної демократії, бо в двох великих країнах Європи прийшов до влади фашизм. І коли в програмі трактується, що буржуазія старанно вивчає той факт, що буржуазна демократія є в дійсності диктатура капіталу, і малює перед лицем усього світу цю буржуазну демократію як надкласову владу, як позакласову владу, то фашизм, ідучи до влади і прийшовши до влади, видає і малює себе як владу трудящих, як владу майже соціалістичну.

Природно, що в той час, коли складалась програма нашої партії, не можна було це передбачити. Але тепер і в цьому відношенні повинна бути доповнена програма партії, і в розділі про форми здійснення диктатури капіталу програма повинна сказати, що буржуазія, поперше, здійснює свою владу у вигляді буржуазної демократії, яка намагається видавати себе за позакласову владу, і, подруге, у вигляді відкритої диктатури, яка проте старається видавати себе ніби якоюсь соціалістичною владою, ніби якоюсь владою трудящих.

Під керівництвом ЦК нашої партії і товариша Сталіна ми добились величезних змін всередині нашої країни. Ми добились таких змін, про які раніш не могли і говорити. І це також повинно вплинути на міжнародні відносини. Неодноразово товариш Сталін в спорі з опортуністами всіх мастей і особливо з троцькістською і зінов'євською опозицією говорив, що збудування соціалізму в нашій країні означає перемогу пролетаріату в усьому світі. Про це говорив і Ленін. Говорячи про господарське будівництво, він писав: «На цьому полі боротьба перенесена у всесвітній масштаб. Вирішимо ми це завдання і тоді ми виграли в міжнародному масштабі напевно і остаточно». Ленін підкреслював, що ми можемо в міжнародному масштабі «напевно і остаточно» в тому разі, якщо вирішимо успішно завдання соціалістичного будівництва.

Ми приходимо до XVII з'їзду нашої партії, коли ми в значній мірі уже розв'язали це завдання, коли та епоха, яку проголосив товариш Сталін на XVI з'їзді партії характеристикою, що ми вступили в період соціалізму, — до XVII з'їзду завершилась збудуванням фундаменту соціалістичної економіки. Це міняє співвідношення класів не тільки всередині нашої країни, але й у всесвітньому масштабі, і тим самим відбувається здійснення того процесу, про який писав Ленін, що коли ми виграємо у нас всередині,

то виграємо і в міжнародному масштабі напевно і остаточно. Ця теза також не обрисована в програмі нашої партії.

У внутрішній обстанові відбулися ті зміни, що збудовано фундамент соціалістичної економіки. Це не могло не викликати корінної зміни в співвідношенні класів. Цього ми добилися завдяки ясному теоретичному поглядові про можливість збудування соціалізму в одній країні. Товариш Сталін писав:

«Що таке *можливість* перемоги соціалізму в одній країні? Це є можливість розв'язання суперечностей між пролетаріатом і селянством внутрішніми силами нашої країни, можливість взяття влади пролетаріатом і використання цієї влади для збудування повного соціалістичного суспільства в нашій країні при співчутті і підтримці пролетарів інших країн, але без попередньої перемоги пролетарської революції в інших країнах».

Ось це було програмою нашої партії на протязі багатьох років і, здійснюючи цю програму, захищаючи її від опортуністів усіх мастей і особливо троцькістсько-зінов'євської опозиції, ми зуміли згуртувати бідніше і середнє селянство, зуміли більшість селянства двинути в колгоспи, на основі суцільної колективізації ліквідувати куркульство як клас і збудувати фундамент соціалістичного суспільства. Це теоретичне положення було і досі лишається основою в боротьбі пролетаріату нашої країни, і збудування першої п'ятирічки було тріумфом цього лєнінсько-сталінського положення.

Ми тепер приступили до будівництва другої п'ятирічки. XVII з'їзд партії розглядатиме тези товаришів Молотова і Куйбишева. Всі ці документи: положення Лєніна і Сталіна про можливість перемоги соціалізму в одній країні, план робіт першої п'ятирічки; план робіт другої п'ятирічки — це і є програма нашої партії. Але програма партії є сума поглядів партії по всіх кардинальних питаннях і напрямках боротьби партії, і під цим кутом зору треба змінити стару програму і замінити її новою.

Здійснивши першу п'ятирічку, ми добились величезних успіхів. Пролетаріат нашої країни, як видно з цифр, що їх наводив товариш Косіор, збільшився тільки за період першої п'ятирічки на 7 мільйонів; в самій Дніпропетровщині за останні півтора роки кількість пролетаріату виросла на 100 тис. Це цілком небувалий ріст. Саме це корінним чином міняє співвідношення класів всередині нашої країни. Лєнін, коли закінчилась громадянська війна, писав відносно того, що громадянська війна закінчена, відбувається демобілізація армії, і вже тільки це одно корінним чином міняє співвідношення класів всередині країни. Якщо ми маємо тільки такий величезний ріст пролетаріату, як 7 мільйонів за період першої п'ятирічки, то вже це одно міняє корінним чином співвідношення класів у нашій країні.

До цього треба додати, що пролетаріат нашої країни змінився: щодо свого типу, змінився культурою своєю, змінився структурою своєю, бо питома вага робітників важкої промисловості в

уському пролетаріаті зовсім не та, як тоді, коли писалась програма нашої партії, і навіть незрівнянна з тією, що була на час XVI з'їзду нашої партії, бо питома вага важкої промисловості і, отже, пролетаріату, який працює у важкій промисловості, виросла у величезній мірі, що також міняє корінним чином поставу питання про співвідношення класів всередині країни.

Якщо до цього додати ще третій елемент, а саме, що колишній тип пролетаря села — наймит — зник і місце його заступив цілком інший тип — тракторист, комбайнер, шофер, ремонтник, який працює вже не у приватного підприємця, а працює в радгоспі, то це змінення пролетаріату — класу-диктатора — стає ще ясніше.

Величезні зміни відбулись також у селянстві.

Якщо взяти це питання тільки з боку змінення класового типу селянина, який міцно вступив у колгосп, то й тут відбулись величезні зміни, бо характеристикою колишнього селянина, колишнього дрібного власника було те, що він був товаровиробником, хоч і не капіталістичним товаровиробником, а з другого боку — він був трудівником. Він міг іти і йшов за пролетаріатом як трудівник, про що писали Ленін і Сталін, він міг іти за буржуазією як торговець.

Ось що характеризує класовий тип колишнього середняка і почасти бідняка, тобто переважної більшості класу дрібних власників. Цей класовий тип змінився цілком, бо, вступивши в колгосп, він, з одного боку, працює на засобах виробництва, які належать державі, — я маю на увазі МТС, — з другого боку, він працює на засобах виробництва, які належать колгоспові, — це кінь і реманент до нього. А разом з тим він є власник, бо продукція надходить в його особисту власність як від виробництва в присадибному господарстві, так і від виробництва в колгоспі.

Таким чином, в ньому є такі риси, яких не було у колишнього середняка, яких не було і у колишнього бідняка.

І з цієї точки зору він є такий тип, якого всі без винятку елементи виробничої діяльності зближують з пролетаріатом, і нема таких елементів, які його віддаляють від пролетаріату, за винятком старих звичок, старих традицій, які, звичайно, живі і які ще довго житимуть в середовищі теперішніх колгоспників.

Тому він підпадає ваганням. Вагання можуть бути ще різкі — все це безумовно правильно, і теза, виставлена товаришем Сталіним відносно того, що могутня диктатура пролетаріату — ось що нам треба для того, щоб збудувати соціалістичне суспільство, — довгий час буде ще правильна в нашій країні.

Але коли розглянути питання тільки з точки зору змінення класового типу, то сучасний колгоспник являє собою такий тип, який працює на засобах виробництва, що належать державі — поперше, на засобах виробництва, що належать колгоспові — подруге, і одержує продукцію в особисту власність і від свого присадибного, і від колгоспного виробництва — потрете.

Я говорю це тому, що в програмі нашої партії це не могло

бути ще сказано, а коли все це врахувати, то це корінним чином міняє структуру нашого суспільства, бо трансформація селянства означає перетворення його в інший тип. І в результаті ми маємо таке становище, що змінився пролетаріат, корінним чином змінилась його сільська частина, змінився тип селянина, зник наймит.

Я думаю, товариші, що на XVII з'їзді нашої партії повинна бути, по-моєму, створена комісія, яка б це питання — питання про змінення програми нашої партії — поставила.

Любченко. Комісія, товаришу Фейгін, створена.

Фейгін. Від XVI до XVII з'їзду нашої партії відбулись знов величезні зміни в економіці країни.

Любченко. Але ми написали програму першої п'ятирічки, виконали її, створили програму другої п'ятирічки, успішно будуюмо соціалізм від XVI до XVII з'їзду. Говорячи про програму, про це треба пам'ятати.

Фейгін. Цілком правильно, товаришу Любченко, програма п'ятирічок є програма нашої партії. Але разом з тим ми повинні мати програму, в якій би підсумовувались усі сторони боротьби пролетаріату і давався напрям в дальшій боротьбі по всіх галузях. Тому програма п'ятирічки не заміняє програми партії повністю.

Любченко. Ви даремно ломитеся у відчинені двері, знаючи, що є рішення ЦК ВКП(б) і створена комісія по перегляду програми.

Фейгін. Я знаю, що створена комісія, але з того часу відбулись нові величезні зміни в економіці. Ось чому я ставлю питання перед з'їздом нашої партії, щоб на XVII з'їзді була створена комісія під керівництвом товариша Сталіна, яка змінила б програму нашої партії.

Ця нова програма повинна, поперше, відобразити всі ті величезні зміни, які сталися в нашій країні в результаті здійснення генеральної лінії нашої партії під керівництвом нашого геніального вождя Сталіна. Ця програма, подруге, повинна дати єдиний документ, що визначає лінію партії в її боротьбі по всіх напрямках основних питань революції. Ця програма не явить собою чогось нового порівняно з тими документами, які вже є, але підсумує їх і змалює боротьбу партії по всіх основних напрямках.

Голова. Слово має товариш Плис.

Плис. Товариші, одна з найголовніших заслуг ЦК і вождя нашої партії товариша Сталіна, безперечно, полягає в тому, що на протязі цього періоду остаточно розбито як правий, так і «лівий» опортунізм. Партія один по одному розбивала всі наскоки на її генеральну лінію. Всілякі блоки різних правоопортуністичних угруповань і «лівих» опортуністів — все це послідовно розбивалось об непохитну тверду лінію ЦК ВКП(б). Вождь нашої партії товариш Сталін з усією послідовністю і непохитністю проводив генеральну лінію партії. Це, товариші, було, безперечно, однією з найголовніших умов, які забезпечили успіхи соціалістичного будівництва.

Наша партія проробила велетенську, нечувану в історії роботу. Із країни аграрної, із країни технічно відсталої ми перетворились в могутню індустріальну країну, в країну оборонноспроможну, в країну, яка стала справді могутньою фортецею міжнародного комунізму.

Весь хід соціалістичного будівництва на протязі цього періоду — це торжество генеральної лінії нашої партії. Це, товариші, найважливіше, що треба відмітити на доповідь ЦК ВКП(б).

На прикладі Дніпропетровщини ми можемо якнайкраще простежити торжество генеральної лінії нашої партії. В Дніпропетровській області протягом цього часу не тільки побудовано велетні світового значення; протягом цього часу Дніпропетровщина перетворилась в високо розвинену індустріальну, а останнім часом і в передову сільськогосподарську область. Такі велетні, як Дніпрельстан і Дніпрокомбінат, Нікопольбуд, Кривбуд і ряд велетенських будівництв відразу вносять цілу революцію у відповідні галузі промисловості. Відомо, що коли буде побудований Нікопольбуд, то це збільшить продукцію труб всієї країни на 40%. З цього можна собі уявити, що це за велетень.

Коли візьмемо сільське господарство, то в тій же Дніпропетровській області, як і по всій Україні, і по всіх основних районах нашого Союзу, ми в основному закінчили колективізацію. Безперечно, селянство остаточно і рішуче стало на шлях соціалізму. Питання «хто — кого» в цьому відношенні вже остаточно вирішено: соціалізм остаточно переміг і в сільському господарстві. Минулого року вся Україна, і Дніпропетровська область в тому числі, була найвідсталішою щодо сільського господарства частиною Радянського Союзу. Завдяки безпосередньому керівництву ЦК ВКП(б) і зокрема товариша Сталіна, завдяки тому, що провід цієї області підсилено кращими більшовиками і в керівництві запанував сталінський стиль роботи, завдяки тому, що керівництво цієї області стало конкретним керівництвом, — ми маємо протягом короткого часу нечувані успіхи. Лозунг товариша Сталіна — зробити всі колгоспи більшовицькими, всіх колгоспників заможними — зробив чудеса. Ми бачимо, що цей рік в сільськогосподарському виробництві ні в якій мірі не схожий на минулий рік. Ентузіазм колгоспників, дружна і чесна робота вже привела їх до практичного здійснення лозунга про заможне життя колгоспників. Наслідки господарювання цілком потверджують, що й тут ми маємо торжество генеральної лінії нашої партії і мудрого керівництва її Центрального комітету.

Ми певні, що Дніпропетровська область, як і вся Україна в цілому, стала на шлях рішучого, швидкого піднесення всіх галузей нашого господарства і в першу чергу сільського господарства, яке недавно ще було відсталою ділянкою нашого будівництва.

Коли ми візьмемо раніш відсталі національні райони, як Туркменістан, Узбекистан, Таджикистан, що були в свій час царською колонією, районами національного гноблення, то ми бачимо, що в цих колись відсталих країнах соціалістичне будівництво

бурхливо розвивається, квітне національна по формі, інтернаціональна по змісту культура. Ми бачимо, що національна ворожнеча, яка була основним принципом проведення національної політики царським урядом, зникла, і трудящі, пролетарі і колгоспники, являють тепер собою єдину сім'ю трудівників, єдину сім'ю народів, які будують соціалізм. Всі ці досягнення в галузі національної політики і соціалістичного будівництва є найкращий доказ правильності генеральної лінії нашої партії.

Кому не відомо, що являла собою Україна за старих часів. Тут був не тільки національний гніт, не тільки знуцання над культурою. Ми знаємо, що Україна була справжньою колонією царського уряду, пригнобленою в національному, відсталою в культурному відношенні. Тепер же ми бачимо, що Україна перетворилась в передову індустріальну соціалістичну країну. Нема чого доводити, як бурхливо квітне українська культура, національна по формі, інтернаціональна по змісту. Ми бачимо, що Україна є справді форпост великого Радянського Союзу, що Україна є в повному розумінні цього слова невід'ємна частина великого Радянського Союзу.

За останній період знов заворушились на міжнародних смітниках і розпочали свою роботу недобитки української націоналістичної контрреволюції. Не випадково їх активність збіглася з тим, що ми досягли рішучої перемоги, що ми розгорнутим фронтом розпочали соціалістичний наступ, що ми ліквідували в основному найбільш злісну, найбільш запеклу частину буржуазії — куркульство. Не випадково, що саме в момент ліквідації куркульства — цієї опори націоналістичної контрреволюції, впливли контрреволюційні фашистські українські угруповання. Ми знаємо, що і угруповання Скоропадського, Коновальця, Остряниці і цілий ряд інших контрреволюційних угруповань тепер проявляють велику активність, користуючись допомогою німецького фашизму, який мріє про те, щоб Радянську Україну відірвати від СРСР.

Агентура їх працює не тільки за кордоном, а і у нас всередині України. Всім відомо, що там, де парторганізації втратили революційну класову пильність, на ряд ділянок соціалістичного будівництва забралися вороги, які підривали весь час нашу роботу, намагаючись зірвати соціалістичне будівництво. ЦК КП(б)У викрив цих ворогів, і ми їх в основному розбили. Але вороги розбиті не остаточно. Чим більше підійматиметься вгору соціалістичне будівництво, тим більший опір ми матимемо з боку класового ворога.

Отже, нам не треба забувати, що ворог ще недобитий, і тому революційна і класова пильність тепер з особливою силою повинна проявлятися в наших парторганізаціях.

Дехто розуміє так, що удар по фашистській націоналістичній контрреволюції на Україні є удар по проведенню українізації і по проведенню ленінської національної політики взагалі. Я гадаю, що всі згодяться зі мною, коли я скажу, що справа проведення українізації, справа боротьби за українську соціалістичну

культуру не тільки не занепадає, а, навпаки, посилюється все більше і більше. ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, особливо на останньому, листопадовому пленумі, твердо і рішуче поставили справу про проведення більшовицької українізації.

Ми далі ні в якому разі не можемо згодитись на те, щоб цю найважливішу роботу провадив абихто, а тим більше чужі руки, щоб цю роботу довіряти комусь. Ні, ця робота повинна провадитись більшовиками, і тільки більшовиками.

Націоналістичні контрреволюційні елементи, які форму проведення українізації намагаються заповнити своїм змістом, не повинні більш і близько допускатись до цієї справи. Справа проведення українізації — це є завдання, яке тепер стоїть перед нами на весь зріст і безпосередньо пов'язується з усім ходом соціалістичного будівництва, з ходом дальшого зміцнення колгоспного ладу, з розгортанням всієї справи культурної революції.

Ми констатуємо, що по деяких організаціях справа українізації останнім часом у деякій мірі занепадала. Ні в якому разі не можна миритися з таким становищем. Треба раз назавжди пам'ятати, що коли ми не провадитимемо цієї роботи, то ворог заповнить це місце.

Перебулова на нові конкретні, більшовицькі, сталінські методи роботи, згуртованість нашої партії, згуртованість української парторганізації навколо свого ЦК і вождя партії — товариша Сталіна досягли нечувано великої сили. Про це свідчать наші перемоги. І особливо це яскраво проявляється в Дніпропетровській області, де ці методи озброїли всю партійну організацію, всіх робітників і колгоспне селянство. Ми розбили всі антипартійні угруповання, ми досягли завдяки цьому єдності, монолітності, згуртованості навколо нашого ЦК, навколо любимого вождя нашої партії — товариша Сталіна.

Ми можемо бути певними, що коли ми маємо на чолі ЦК партії залізного Сталіна, коли ми під керівництвом ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У проявимо всю більшовицьку упертість, наполегливість, коли ми виконуватимемо їх директиви, коли ми і далі рішуче боротимось за єдність, монолітність нашої партії, за її генеральну лінію, коли ми провадитимемо соціалістичне будівництво більшовицькими темпами, то остаточний успіх забезпечений. Збудування безкласового соціалістичного суспільства в руках товариша Сталіна, в руках ЦК партії, значить — в певних і твердих руках. В другій п'ятирічці ми матимемо ще більші успіхи — гарантія цьому наша згуртованість і монолітність, наша бойова готовність самовіддано боротись за генеральну лінію нашої партії. Ми перетворимо нашу країну в ще більш могутню і непереможну країну міжнародного комунізму. *(Оплески)*.

Голова. Слово надається товарищеві Ровінському.

Ровінський. Товариш Косіор учора в своїй докладній доповіді охарактеризував пройдений нашою партією шлях від XVI до XVII партійного з'їзду. І дійсно, коли розглянеш цей пройдений шлях, то бачиш, наскільки грандіозні ті успіхи, яких добилась

наша партія, бачиш, що наша країна за цей період із країни аграрної, селянської, перетворилась в країну індустріальну. Наша країна стала другою країною в світі і першою в Європі по випуску промислової продукції. Ми досягли великих успіхів в справі росту металургійної промисловості. Ми маємо великі успіхи в справі розвитку вуглевидобутку і нафтової промисловості.

Ми тепер на основі індустріалізації нашої країни маємо можливість виробляти найскладніші машини на наших радянських промислових підприємствах.

Ми, товариші, створили потужну базу сільськогосподарського машинобудування і на цій основі успішно здійснюємо механізацію нашого сільського господарства. Цілком зрозуміло, чому наше колгоспне будівництво перемогло, чому ми маємо такі досягнення в галузі сільського господарства.

Ріст нашої індустріалізації дозволив нам озброїти новою технікою нашу робітничо-селянську Червону армію, яка має немало перемог в справі освоєння цієї нової бойової техніки. І наша Червона армія на цій основі виросла і стала могутньою силою, могутнім фактором обороноспроможності нашої країни.

Наша партія за роки між XVI і XVII з'їздами має великі успіхи і на дипломатичному фронті. Ріст нашої індустрії, ріст обороноспроможності нашої країни, незмінна політика миру, яку зів і продовжує вести весь час наш Радянський Союз, створили умови, при яких навіть запеклі вороги Радянського Союзу змушені були не тільки зважати на нас, але й визнати нас. Ось наші успіхи на міжнародній арені, які є результатом всієї тої роботи, яку наша партія провела за цей період.

В чому ж, товариші, закладені основи наших успіхів і наших перемог? Успіхи робітничого класу і колгоспного селянства, керованих нашою більшовицькою партією, закладені в тому, що наша партія працювала під керівництвом великого соратника Леніна, нашого великого вчителя і вождя товариша Сталіна. Товариш Сталін високо ніс прапор Леніна. Він розвивав учення Леніна, він вчив і вчить нас ленінського стилю і методу в роботі. Він вчить нас весь час сполучати революційну теорію з революційною практикою.

І ось тепер, коли ми підбиваємо блискучі підсумки боротьби нашої партії за будівництво соціалізму в нашій країні, цей стиль, це вміння сполучати революційну теорію з революційною практикою знаходить найбільш яскраве потвердження. Якщо ми візьмемо боротьбу нашої партії з контрреволюційним троцькізмом і опортунізмом усіх мастей, якщо подивитись на шляхи цієї боротьби, то ми тут маємо блискучі зразки сполучення революційної теорії з революційною практикою. Вся практична робота нашої партії, всього робітничого класу і колгоспного селянства дала нам можливість наочно переконати мільйонні маси, що генеральна лінія нашої партії вірна, що ця ленінська генеральна лінія перемогла.

Ось зразки сполучення революційної теорії з революційною практикою. Велика історична промова товариша Сталіна на січ-

невому пленумі ЦК стала програмою боротьби всієї нашої партії за збудування соціалізму на селі, а за цією програмою настали практичні більшовицькі дії. Організація політвідділів, зміцнення і перебудова партійних організацій на селі, озброєння нашого села сільськогосподарською технікою, закон про хлібоздачу і вся сума інших заходів дозволили нам на основі цієї програми в сполученні її з революційною більшовицькою практикою в короткий строк перебудувати, змінити становище на селі і вивести наше сільське господарство з того прориву, в якому воно рік тому перебувало.

Або ось рішення ЦК і Раднаркому від 8 квітня 1933 р. Воно стало бойовою програмою боротьби нашої партії за вугілля, а наступна після цієї бойової програми практика — це зміцнення партійних організацій на шахтах, це створення інституту партійних організаторів, це зміцнення технічними кадрами наших шахт, підвищення відповідальності комуністів за їх роботу, механізація вуглевидобутку, боротьба з антимеханізаторами.

Ця сукупність організаційних заходів і практичних дій, скерованих на здійснення генеральної лінії нашої партії, неминуче повинні були дати і дали в короткий порівняно строк той ефект, ті успіхи, з якими ми приходимо до XII і до XVII з'їздів нашої партії.

Можна було б навести цілий ряд таких галузей нашої роботи, на якому ми могли б характеризувати вміння сполучати революційну теорію з революційною практикою, цей метод, якому вчив і вчить нас великий наш учитель товариш Сталін.

XVII з'їзд партії дасть нам нову програму великих робіт на друге п'ятиріччя, він повинен буде узагальнити досвід боротьби робітничого класу і колгоспного селянства за збудування соціалізму, яку ми провели під керівництвом нашої партії між XVI і XVII з'їздами; він відкриє перед нами ще більш розгорнуту перспективу нашої боротьби за збудування соціалістичного суспільства в нашій країні. І це вже видно з тих тез, які опубліковані по доповідях товаришів Кагановича, Молотова і Куйбишева.

Поряд з наміченням плану другої п'ятирічки основне і важливе тепер — це організаційне питання. Виходячи з настанови вождя нашої партії товариша Сталіна, який сказав:

«Ледве чи хтонебудь твердитиме, що досить дати хорошу політичну лінію, і діло кінчено. Ні, це тільки півділа. Після того, як дана правильна політична лінія, необхідно добратися працівників так, щоб на постах стояли люди, які вміють здійснювати директиви, можуть зрозуміти директиви, можуть прийняти ці директиви як свої рідні і вміють проводити їх в житті. В протилежному разі політика втрачає сенс, перетворюється в маханья руками» —

виходячи з цієї настанови вождя нашої партії, організаційне питання, лишаючись підпорядковане політичним питанням, набуває тепер виняткового значення. І я думаю, що завдання під-

несення організаційної роботи до рівня політичного керівництва буде нами виконано. Це дозволить нам, на основі рішень нашої партії, під прапором Леніна і Сталіна повести робітничий клас і колгоспне селянство до ще більших і нових перемог.

Голова. Слово має товариш Ярошко.

Ярошко. Товариші, найціннішим в роботі ЦК нашої партії і у вказівках товариша Сталіна є те, що все те керівництво, яке здійснює ЦК партії, є конкретне, при чому воно сполучається з величезним розмахом революційної перспективи і виходить з цієї величезної революційної перспективи.

Треба, товариші, сказати, що, засвоюючи цю конкретність і оперативність керівництва ЦК партії, спрямовані на розвиток активності і самодіяльності мас, ми на Дніпропетровщині зуміли добитися за цей рік величезних успіхів. Я не перелічуватиму цих успіхів, я тільки скажу, що успіхи ці робітники і колгоспники Дніпропетровщини відчувають в значному поліпшенні свого матеріального становища, і коли подивитись на настрої робітників і колгоспників Дніпропетровщини, то він, в першу чергу, характеризується бойовою бадьорістю і творчим поривом в роботі. Ось, товариші, основна риса настрою робітників і колгоспників Дніпропетровщини. Цього ми добились на основі того, що ми під керівництвом товариша Хатаєвича почали засвоювати методи керівництва ЦК партії — конкретність і оперативність, скеровані на розвиток самодіяльності, ініціативи і самокритики мас.

ЦК партії ухвалив в цьому році спеціальне рішення про завод ім. Петровського. Завод ім. Петровського в момент ухвалення цього рішення, а це було влітку цього року, був найостаннішим заводом в усій металургії не тільки на Україні, але мабуть чи не і в усьому Радянському Союзі. Величезна плінність, розхлябаність в трудовій дисципліні — ось що привело завод до прориву. Рішення ЦК партії було скероване в першу чергу на те, щоб зламати канцелярсько-бюрократичні методи, які були на заводі і які породжували цю плінність і розхлябаність в трудовій дисципліні. Треба сказати, що ці канцелярсько-бюрократичні методи були не тільки в господарському керівництві, вони були і в партійному і особливо в профспілковому керівництві. Ось коли взяти, наприклад, соцзмагання, — основне, що ми маємо в нашій країні, що підносить ініціативу і активність мас, — то яке ж було соцзмагання на заводі ім. Петровського? В соцдоговорах — форма, штамп, який виходив од вищих профспілкових органів, закоренілий, канцелярсько-бюрократичний штамп. Робітникові лишали невелике місце для того, щоб вписати в цей штамп свої зобов'язання. Через те, що профпрацівники у нас народ дуже добрий, вони не хочуть, щоб робітник щось робив сам, то звичайно соцдоговори писались в канцеляріях і лише давались на підпис робітникам. Наприклад, ось про що зазначалося в соцдоговорі: на 100% виконувати виробничу програму, знизити прогуми до нуля, піднести продуктивність праці на 100%, на 100% виконувати змінно-зустрічний, на 100% відвідувати загальні

збори. Ось який штамп заповнювався на договорах, надрукованих в друкарні. Ці договори можна з великим успіхом приймати і на металургійному заводі, і на цукровому заводі, і на взуттєвій фабриці, і в кондиторській майстерні. Адже на 100% скрізь треба виконувати план.

З ініціативи осередку доменного цеху це канцелярсько-бюрократичне змагання було зламане. Ми вирішили поламати таке змагання, яке нічого не дає, яке сковує активність і самодіяльність мас. Ми вирішили, що робітники повинні самі укладати договори, самі визначати свої зобов'язання, які вони на себе беруть, і заборонили поширювати штамповані договори по доменному цеху. Робітники почали дійсно самі укладати договори, самі продумувати ті зобов'язання, які вони беруть, і почали на ділі битися за їх виконання, перевіряючи ці договори щодня. Ми дійшли до того, що ведемо тепер облік роботи кожної людини за кожний день. Щодня робітники після роботи збираються на 10—15 хвилин і проводять оцінку своєї роботи, тобто здійснюють ту повсякденну самокритику, провадять ту величезну революційну роботу, яка і дає нам успіх. Завод ім. Петровського, реалізуючи рішення ЦК партії, за IV квартал виконав програму по доменному цеху на 105% і вийшов на перше місце по Україні і, здається, в усьому Радянському Союзі. *(Оплески)*.

Ось що дає нам конкретність і оперативність в роботі ЦК партії.

Треба сказати, що цю ініціативу доменного цеху заводу імени Петровського підтримав міський комітет партії, підтримав товариш Хатаєвич, і у нас тепер в області розгорнувся рух за ламання цього канцелярського бюрократизму в соціалістичному змаганні, за розвиток ініціативи мас в справі соцзмагання, за розвиток самокритики.

Я хочу, товариші, поставити на з'їзді партії кілька питань, які стосуються до металургії. Треба, товариші, визнати, що металургія по цей день ще є найвужче місце в усьому нашому народному господарстві.

Металургія — база для всієї нашої індустріалізації, для нашого машинобудування, яке займає провідну роль в індустріалізації, і терпіти таке становище, щоб металургія була вузьким місцем, країна, безперечно, не може.

Які питання я хочу висунути на з'їзді? Перше питання щодо вогнетривів. У нас є домна № 4, вона має 6 кауперів, з них 4 каупери мають насадку вогнетривку, а 2 каупери цієї вогнетривкої насадки не мають і стоять без діла. І коли у нас вибуває з ладу один із кауперів, домна № 4 дає брак.

Питання вогнетривів є питання життя, питання дальшого розвитку нашої металургії, і з'їзд КП(б)У повинен в своїх рішеннях підкреслити необхідність форсованого розвитку вогнетривкої промисловості.

Треба ще звернути увагу на якість наших вогнетривів. Звичайно, ми в металургії часто погано працюємо, спалюємо домни, зношуємо домни раніш, ніж треба. Але треба, товариші, сказати,

що все таки і якість вогнетривів тут відіграє не малу роль. На якість вогнетривів треба звернути серйозну увагу.

Тепер я хочу спинитися на питанні підготовки доменної сировини. Центральний комітет партії давно вже ухвалив рішення щодо забезпечення рішучих зрушень в справі підготовки металургійної сировини шляхом впровадження агломерації.

Треба сказати, що це рішення ЦК партії загубилось в канцеляріях наших трестів, у канцеляріях наших керівних господарських органів. Візьмемо Дніпропетровщину. Досі ні на заводі ім. Дзержинського, ні на заводі ім. Петровського, по суті, бойового будівництва агломераційних фабрик нема, а ви уявляєте собі, що доменна піч виносить 30, а то і 40% руди у вигляді колошникового пилу.

Ось тут сидять люди, які працюють в рудному виробництві, вони повинні дійсно обурюватись проти такого неподобного ставлення до людської праці. Вони відвантажують 1.500 вагонів руди, а ми 500 вагонів викидаємо з газом назад і звалюємо на смітник.

Це не годиться, як не годиться не виконувати рішення ЦК партії про побудування агломераційних фабрик. Адже підготовка сировини кінець-кінцем вирішує питання про кількість вивозу рудного пилу. Як ви не поливайте цю руду, а температура, яка є в доменній печі, висушує її вміть. Так що на виконання рішення ЦК партії про будівництво агломераційних фабрик треба звернути виняткову увагу, треба примусити господарські організації збудувати агломераційні фабрики, треба добитися такого становища, щоб ми по суті одну третину транспорту, яким ми користуємось для перевозок руди, не витрачали даремно.

Я думаю, що ЦК КП(б)У і цей з'їзд прийме спеціальний пункт в своїх рішеннях в цьому питанні, бо ця справа дуже важлива для металургії, дуже важлива для того, щоб ми досягли світових показників використання обсягу доменних печей.

І ще одне питання про підготовку сировини—це питання про вапняк.

Григорій Іванович Петровський, наш любий товариш, на нашому Петровському заводі бачив, скільки нам сміття присилають разом з вапняком. Адже доводиться величезну кількість людської сили витратити на вивозку цього сміття. Треба, товариші, прямо поставити питання, що це є не що інше, як безгосподарне використання нашого транспорту і безгосподарна затрата сил, людських сил, на наших металургійних заводах, та і даремна затрата людських сил на самих вапнякових руднях. Адже там навантажують з вапняком це сміття, транспортів доводиться перевозити його, а на металургійному заводі доводиться його вантажити, вивозити. І смітники у нас на металургійних заводах дуже швидко ростуть.

Я, товариші, гадаю, що XII всеукраїнський з'їзд, XVII все-союзний з'їзд будуть дальшим рішучим кроком по перебудові наших партійних організацій, дальшим величезним кроком в справі впровадження конкретних методів оперативного керів-

ництва, в справі рішучого викорінення з усіх ланок нашої роботи канцелярщини, бюрократизму, які сковують ініціативу і самодіяльність широких мас, сковують ці невичерпні додаткові резерви в нашому соціалістичному будівництві.

Ці з'їзди партії будуть величезним поштовхом в справі дальшого, ще невиданого в світі руху вперед нашої партії і радянської соціалістичної країни. *(Оплески)*.

Голова. Слово має товариш Кудрявцев.

Кудрявцев. Товариші, в своїй доповіді товариш Косіор дав повну і правильну оцінку боротьби нашої партії і роботи нашого Центрального комітету за період від XVI до XVII з'їзду.

Ми всі, товариші, живі свідки і активні учасники прожитої нами смуги між XVI і наступним XVII з'їздом нашої партії. Ця смуга характеризується як смуга величезних класових боїв нашої партії і як смуга винятково великих перемог партії і робітничого класу Радянського Союзу.

Перше, що ми повинні відмітити на нашому з'їзді, це те, що повністю і цілком потвердився той аналіз, який був даний товаришем Сталіним на XVI з'їзді партії. Ми, товариші, бачимо, як криза ґрунтовно потрясла капіталістичне господарство, ми бачимо, як поглибились суперечності в таборі капіталістичних країн, і ми в той же час ясно відчуваємо, бачимо, як сильно зміцніла могутність нашої радянської держави, могутність диктатури пролетаріату, ми бачимо, як посилюється авторитет нашого Радянського Союзу в міжнародному відношенні.

За цей період, під керівництвом ЦК і вождя нашої партії — товариша Сталіна, наша партія і робітничий клас здобули велетенську перемогу в справі соціалістичного будівництва нашої країни. За цей період між XVI і XVII з'їздом нашої партії ми закінчили першу п'ятирічку і успішно закінчили перший рік другої п'ятирічки. Змінилось лице нашої великої країни, створено потужну індустрію з передовою технікою, здобуто величезних перемог в усіх галузях, рішуче поліпшилось матеріально-побутове становище робітничого класу нашої країни.

Особливо важливо відмітити виняткову перемогу, яку партія здобула в соціалістичній реконструкції сільського господарства. Я хочу нагадати, в якому становищі було наше колгоспне будівництво підчас XVI з'їзду партії в 1930 р. В той період в ряді наших організацій були допущені серйозні перегини в галузі колгоспного будівництва. Потрібні були величезні зусилля з боку ЦК партії, потрібне було вміле керівництво вождя нашої партії товариша Сталіна, щоб повернути наші організації на правильний шлях, щоб швидко виправити допущені помилки і рушити вперед до нових перемог. Тепер наочно видно всім і кожному, що в справі колгоспного будівництва, в справі зміцнення колгоспів, в боротьбі з класовим ворогом — куркульством — ми здобули величезні перемоги, колгоспний лад перемиг міцно і назавжди. Ось та величезна перемога, яку ми повинні відмітити на нашому з'їзді, яка була досягнена за період від XVI до XVII з'їзду нашої партії.

Наша партія за цей період ще більше зміцніла. Проведена в ряді областей чистка партійних організацій показала своєчасність і правильність її.

В чому причина наших перемог? Основна і головна причина в тому, що ЦК ВКП(б) правильно і рішуче проводив ленінську лінію, ленінську політику, в тому, що наша партія, керована вождем нашої партії — великим Сталіним, нещадно боролась зі всякими видами опортунізму, розгромила контрреволюційний троцькізм, правий опортунізм і різні угруповання — рютінців і інших. Це є найголовніша умова, яка дала нам перемогу. Партія зуміла під керівництвом ЦК і вождя партії — товариша Сталіна — організувати робітничий клас і колгоспників на цю величезну перемогу.

Я вважаю необхідним відмітити ще один важливий захід — організацію політвідділів МТС і радгоспів, зміцнення нашої сільської партійної організації. Це величезної важливості рішення ЦК ВКП(б) дало можливість в найкоротший строк зробити такі величезні успіхи, про які навряд чи хто міг мріяти. Політвідділи, організовані з ініціативи вождя нашої партії товариша Сталіна, подали велику допомогу партії в справі виправлення допущених помилок в роботі на селі, в справі організаційно-господарського зміцнення колгоспів. Ми повинні особливо відзначити своєчасність і правильність рішення ЦК ВКП(б) від 15 червня про взаємовідносини РПК з політвідділами і про зміцнення колгоспного осередку.

Ми можемо сміливо сказати, на досвіді всіх областей України, що колгоспний осередок, партійна організація на селі в цілому під керівництвом РПК і політвідділів зміцніла і рушила досить сильно вперед. Ми маємо на цій ділянці безперечно велику перемогу. Це не значить, що ми все зробили. Роботи перед нами ще багато. Але факт лишається фактом — величезні перемоги здобуті за цей період.

Я, товариші, особливо хочу підкреслити величезну роль, яку відіграв ЦК ВКП(б) щодо виведення сільського господарства України із прориву. Я думаю, що не варт на з'їзді партії доводити важливість і ту питому вагу, яку займає Україна в галузі сільського господарства СРСР. Ми так само знаємо, в якому стані було сільське господарство України рік тому. Завдяки тій величезній допомозі, яку подав ЦК ВКП(б) Україні, особливо матеріальній допомозі насінням, технічній допомозі тракторами і, нарешті, зміцненню партійного керівництва окремих областей, особливо завдяки підкріпленню ЦК КП(б)У посилкою сюди товариша Постишева, — в результаті всього цього ми маємо таке становище, що ЦК КП(б)У в короткий строк добився колосальних успіхів, витяг сільське господарство України із прориву. Ми закріпились на таких позиціях, які дають можливість успішно посуватися вперед в справі завоювання нових перемог.

Відмічаючи ці успіхи, ми не можемо допустити ні в якій мірі заспокоєння, зайвих хвастощів і переоцінки становища. Ми до-

сягли великих перемог, але ці перемоги є перший крок нашої дальшої боротьби. На цьому з'їзді будуть намічені конкретні заходи, які дадуть нову зброю нашій партійній організації, дадуть можливість впевнено йти до нових перемог, ще більших, ніж ми мали в 1933 р.

Тепер опубліковано тези до XVII з'їзду нашої партії. Вони дають бойову розгорнуту програму боротьби нашої партії за збудування безкласового соціалістичного суспільства. У нас є цілковита впевненість в тому, що всі заходи, які ЦК ВКП(б) намітив у тезах і які затвердить XVII з'їзд, всі ці заходи ми здійснимо, доб'ємося ще більших перемог, ніж добились за минулий період.

ЦК ВКП(б) намітив відповідно до грандіозних завдань соціалістичного будівництва цілий ряд організаційних заходів. Я маю на увазі реорганізацію структури партійного і радянського апарату. Відповідно до тих завдань, які ставляться в тезах ЦК ВКП(б), треба максимально пристосувати всю структуру нашого апарату, починаючи з партійного і кінчаючи низовими ланками радянського апарату, для виконання цих грандіозних бойових завдань. І немає сумніву, що після XII з'їзду КП(б)У і XVII з'їзду ВКП(б) наша партійна організація міцно візьметься за здійснення цих завдань.

Я певен, товариші, що ми в цьому напрямі зробимо все, щоб здобути ще більші перемоги, ніж здобула за минулий період наша партійна організація на Україні.

Ми повинні будемо сміливо і рішуче сказати на нашому з'їзді, що ми цілком і повністю схвалюємо лінію і роботу ЦК ВКП(б), що ми схвалюємо цілком і повністю тези, опубліковані до XVII з'їзду, і боротимемось під керівництвом ЦК нашої партії, під керівництвом вождя нашої партії — товариша Сталіна за повне здійснення цих найважливіших заходів.

Голова. Слово надається товаришеві Чернявському.

Чернявський. Товариші, товариш Косіор в своїй доповіді розгорнув картину того величезного історичного шляху, який пройшла наша партія від XVI до XVII з'їзду. Минуло три з половиною роки після XVI з'їзду партії. Партія пройшла справді історичний період. Три з половиною роки після XVI партійного з'їзду пройшли в умовах величезної напруженої роботи всієї нашої партії, пройшли в умовах практичного здійснення всіх тих завдань, які були поставлені в рішеннях XVI партійного з'їзду. Партія приходить до свого XVII з'їзду як ніколи єдиною, монолітною, міцною. Партія приходить до свого XVII з'їзду згуртовано навколо лєнінського ЦК, навколо вождя нашої партії — товариша Сталіна.

Товариш Сталін на XVI з'їзді партії в політичному звіті сказав про те, як ми діавольськи відстали в розвитку нашої промисловості порівняно з передовими капіталістичними країнами. Здійснюючи лєнінську політику соціалістичної індустріалізації нашої країни, розгортаючи соціалістичний наступ по всьому фронту,

наша партія під керівництвом ЦК ВКП(б), під керівництвом геніального вождя нашої партії товариша Сталіна добилась перетворення нашої відсталой, аграрної країни в країну індустріальну, в країну передової техніки, в могутню індустріальну фортецю. В найкоротший строк наша країна догнала передові в техніко-економічному відношенні капіталістичні країни. Індустріалізація нашої країни досягла таких розмірів, що тепер наша країна здатна своїми силами завершити технічну реконструкцію всього нашого господарства — промисловості, транспорту, сільського господарства. І це є величезна, всесвітньо-історичного значення, перемога, до якої прийшла наша партія від XVI до XVII з'їзду.

Товариш Сталін сказав, що не можна довго базувати радянську владу на двох протилежних основах — на основі великої соціалістичної промисловості, що знищує капіталістичні елементи, і на основі дрібного індивідуального роздробленого сільського господарства, що породжує капіталістичні елементи. За ці три з половиною роки, після XVI з'їзду партії, наша партія має найбільші успіхи в соціалістичній реконструкції сільського господарства, в справі зміцнення соціалістичних позицій на селі, в справі соціалістичної переробки мільйонів селянських господарств, переведення основної маси селянських господарств на соціалістичний шлях.

Успішне проведення політики соціалістичної індустріалізації країни дало можливість підвести величезну технічну базу під сільське господарство і перетворити нашу країну в країну найбільшого сільського господарства.

Перехід основної маси селянських господарств на шлях колгоспного господарювання підірвав економічні корені капіталістичних елементів на селі. Створені з ініціативи товариша Сталіна політвідділи МТС і радгоспів забезпечили розгром решток капіталістичних елементів на селі, забезпечили вже в цьому році серйозні успіхи в здійсненні лозунга товариша Сталіна про перетворення всіх колгоспів в більшовицькі і всіх колгоспників в заможних.

Це є друга величезна, всесвітньо-історичного значення, перемога, з якою партія прийшла від XVI до XVII з'їзду.

Товариш Сталін говорив про те, що «відсталих б'ють». Ці три з половиною роки були роками винятково напруженої роботи партії для того, щоб створити таку обстановку і таке становище в країні, при якому ми не тільки не були б відсталими, але запобігли б усякій можливості того, щоб нас били. І тепер партія, підходячи до XVII з'їзду, може впевнено говорити про те, що, завдяки успіхам соціалістичної індустріалізації нашої країни, ми добились такого становища, що ми вже не боїмось того, що нас поб'ють. Успіхи індустріалізації дали можливість настільки зміцнити обороноспроможність нашої країни, піднести боєспроможність наших озброєних сил, що ніяка сила нам не страшна.

Це є величезна, всесвітньо-історичного значення, перемога, з якою партія наша приходиться до свого XVII з'їзду.

Наша українська парторганізація — це величезний могутній

загін великої ВКП(б). Наша українська парторганізація протягом всіх років по праву займала передові позиції в ВКП(б). Ці передові позиції ми здали за роки 1931 і 1932.

За 1931 і 1932 рр. в основних галузях нашої роботи на Україні — і в галузі сільського господарства і в галузі промисловості — ми мали прориви. Останній рік — це рік дуже напруженої роботи всієї української парторганізації, роботи, скерованої до того, щоб цей прорив ліквідувати, до того, щоб наша українська парторганізація заняла ті позиції, які вона займала раніше. І в цьому відношенні українській парторганізації дуже міцно допоміг ЦК нашої партії.

Завдяки величезній допомозі нам з боку ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, завдяки відрядженню до нас міцних керівників-більшовиків, зміцненню ЦК КП(б)У товаришем Постишевим, зміцненню основних українських парторганізацій; завдяки тому, що ми одержали величезне підкріплення в особі політвідділів, що ми кинули на село міцних перевірених більшовиків, озброїлись постановами січневого пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б), історичними виступами товариша Сталіна, спеціальною постановою ЦК ВКП(б) від 24 січня, — ми маємо можливість тепер, на XII з'їзді партії, заявити про те, що ліквідували проривний стан в галузі сільського господарства, а також ліквідували прорив, який ми мали в галузі вугільної і металургійної промисловості.

Це величезна перемога не тільки української організації, але і всієї ВКП(б).

Чому так сталось, що партійна організація України, яка має такий величезний досвід боротьби і перемог над спритним і довідченим класовим ворогом, допустила такий прорив?

Про ці причини багато разів говорили протягом останнього року, говорили на передостанньому пленумі і на останньому пленумі ЦК КП(б)У. Ці причини зрозумілі тепер кожному рядовому членові партії. Тільки завдяки тому, що КП(б)У під керівництвом свого ЦК зуміла мобілізувати зусилля кожної парторганізації для того, щоб посилити більшовицьку пильність комуністів, щоб розгромити класового ворога, розгромити націоналістичну контрреволюцію, щоб розгромити націоналістичний ухил в нашій українській парторганізації, — ми мали можливість до XII з'їзду партії прийти з величезними успіхами і досягненнями. Досягнення безумовно величезні, успіхи великі і ми ні в якій мірі не повинні применшувати цих успіхів. Успіхи ці повністю відповідають тим загальним успіхам, з якими наша партія приходить до свого XVII з'їзду.

Але було б величезною помилкою, коли б ми поряд з цими успіхами не бачили тих хиб, які ми безумовно маємо ще в нашій роботі.

Ми, більшовики, ні в якій мірі не можемо заспокоїтись на тих успіхах, які ми маємо, бо успіхи ці зовсім недостатні. Недостатні вони тому, що при тих можливостях, які в цьому році у нас були, а можливості були величезні, ми, безумовно, могли б мати

значно більші успіхи. Тому ми повинні розглядати ці досягнення, безумовні досягнення, які ми маємо, тільки як перший крок до того, щоб посуватися вперед більш прискореними темпами, твердіше і міцніше посуватися шляхом укріплення наших соціалістичних позицій на селі, шляхом зміцнення наших успіхів в галузі промисловості.

Товариші, товариш Сталін на січневому пленумі Центрального комітету говорив, що головною хибою в нашій роботі є те, що ми хлібозаготівлі в 1932 р. провели гірше, ніж в 1931 р. Я думаю, що тепер, підсумовуючи нашу роботу на протязі 1933 р., ми можемо сміливо сказати, що ця головна хиба ліквідована, що в 1933 р. ми блискуче провели хлібоздачу, і це є один з немалих факторів успіхів, які ми маємо. Чому? Тому, що класовий ворог завжди нас атакував, головним чином, в справі хлібозаготівель. Тут він атакував диктатуру пролетаріату, тут, саме на цій справі, ми перевіряли не тільки стан парторганізації, але і здатність кожної партійної організації в справі керування сільським господарством, в справі боєспроможності, в справі здійснення основних політичних завдань партії і робітничого класу.

Я, товариші, говорив, що нам, більшовикам, не дозволено запаморочуватись від успіхів. Ми зобов'язані бачити наші хиби, особливо на партійному з'їзді ми повинні підійти до цих хиб з зброєю самокритики, і зобов'язані ми це зробити для того, щоб могли бачити хиби і в своїй дальшій роботі. Озброївшись постановами XVII з'їзду партії, ми ці хиби ліквідуємо і тим самим забезпечимо успішне проведення завдань, які будуть поставлені перед нами XVII з'їздом партії.

В галузі сільського господарства у нас на Україні безумовною хибою є те становище, з яким ми прийшли на XII з'їзд КП(б)У, головним чином, щодо технічних культур; особливо я маю тут на увазі буряк. Щодо буряку ми в цьому році з завданням забезпечення врожайності не справились. Тут результати аж ніяк не можна порівняти з тими результатами, з якими ми прийшли на XII з'їзд КП(б)У зокрема по зернових культурах. Якщо говорити про нашу Вінницьку область, то ми в цьому році пересічно по області дали 77 центнерів з гектара врожаю буряку, в той час, як в минулому році ми дали 63 центнери з гектара. Звичайно, 77 центнерів — це не 63 центнери, але 77 центнерів ще дуже далекі від того плану, який ми мали, а ми мали план дати врожай буряку 120 центнерів з гектара. 77 центнерам, звичайно, далеко до 120.

З місця. Ви сами взяли 120.

Чернявський. Ми називали 120 центнерів і нам потвердили це. План був у нас до 100 центнерів, але і від цього плану ми далеко відстали. Постановою ЦК ВКП(б) ми в поточному році повинні дати врожай буряку 122 центнери з гектара, а в тезах доповідей товаришів Молотова і Куйбишева до XVII з'їзду партії ми читаємо, що заплановано на кінець п'ятирічки добитися врожаю по буряку в 200 центнерів з гектара. Серйозно кажучи, ми повинні заявити,

що 200 центнерів на кінець п'ятирічки — це врожайність невелика, невелика не тільки тому, що 200 центнерів — це цифра незначна, але й з точки зору наших можливостей. Адже справді, як трапилось в цьому році, при умові одержання врожайності 77 центнерів з гектара пересічно по області, що ми маємо такі райони, які нам дали врожайність буряку 184 центнери з гектара, ми маємо колгоспи, які нам дали врожайність буряку по 200—250 центнерів з гектара? Якщо подивитись, яка врожайність була за попередні роки, ми переконуємося в тому, що можемо безумовно давати великі врожаї. В 1927—1928 рр. давали по районах нашої області врожайність буряку до 125 центнерів з гектара, а в наступні роки давали теж 110—120 центнерів з гектара. Але в цьому році, коли у нас є величезні можливості, коли у нас є потужна техніка в сільському господарстві, з якою не можна порівняти техніку попередніх років, ми маємо можливість застосувати кращі агротехнічні заходи на великі масиви буряку на колгоспних полях. Тепер, коли ми маємо міцніші партійні організації, коли ми маємо широко розгалужену сіть парторганізацій, коли ми маємо міцніші колгоспи, — в цих самих умовах нам недозволено спускатися до такого низького рівня врожайності буряку, який ми мали в цьому році. Про це ми повинні прямо сказати, не боючись фальшивого сорому, на партійному з'їзді України. Не маємо права мовчати про це. Це велика хиба в нашій роботі, яка в значній мірі послаблює всі досягнення, які ми маємо в галузі сільського господарства

Якщо ми подивимось на використання нашої техніки в сільському господарстві і, зокрема, на використання тракторного парку, то у нас тут такі речі, які в значній мірі ослаблюють наші можливості. Адже ми використовуємо тракторний парк тільки в розмірах 50% виробничої потужності. Коли б цього не було, ми могли б значно краще провести весняну сільськогосподарську кампанію, значно краще провести осінню сільськогосподарську кампанію, ми могли б раніше посіяти, краще посіяти і могли б одержати більший урожай, а одержати більший урожай — це значить краще провести лозунг товариша Сталіна про те, щоб зробити колгоспи більшовицькими, а колгоспників заможними. Ми б зуміли мати більш потужне знаряддя в наших руках в справі соціалістичного перевиховання колгоспників. При всіх наших успіхах ми маємо ще значну кількість хиб, про які не говорити ми не маємо права на партз'їзді.

Я хотів би сказати кілька слів про ряд окремих практичних питань по нашій області в зв'язку з тими загальними завданнями, які поставлені перед XVII з'їздом партії. Я маю на увазі зміцнення політичної бази в прикордонних областях і, зокрема, в нашій Вінницькій області. Я маю на увазі поставити питання про те, що нам треба будь-що-будь зміцнити нашу політичну базу, а це значить розширити нашу промислову базу і створити міцні пролетарські кадри у нас на кордоні, створити міцні пролетарські кадри там, де ми безпосередньо стикаємось з капіталістичним світом..

Нам треба будь-що-будь розбити шкідливу точку зору, яка ще панує серед ряду товаришів, відносно того, що на кордоні не можна створювати промислових підприємств, не можна будувати промисловість. Ця точка зору була шкідливою завжди, бо вона неправильно орієнтувала, вона завжди була політично невірна і в сугубій мірі невірна тепер. Невірна ця точка зору тепер тому, що ми стали міцніші, і саме тому, що ми перебуваємо на кордоні, нам треба створити і мати там міцну політичну опору, мати там міцну політичну базу і міцні пролетарські кадри.

Звичайно, мова йде не про те, щоб там створювати таку промисловість, яка не мала б зовсім необхідних об'єктивних умов: сировини, палива і т. д. Мова йде про те, щоб максимально розгорнути промисловість, яка повинна працювати на місцевій сировині. Йде мова про те, щоб створити таку промисловість, яка перероблятиме місцеву сільськогосподарську сировину. Мова йде про те, щоб розгорнути максимально в цих прикордонних областях, зокрема у Вінницькій області, харчову промисловість. Ми маємо величезні ресурси сільськогосподарської сировини. Ми повинні врахувати всі можливості, які перед нами в цьому розумінні відкриваються у зв'язку з збільшенням продукції сільського господарства. Мова йде про те, щоб пустити всі законсервовані цукрові заводи, бо хоч як погано ми працювали, але все таки у нас є перспектива одержати більше буряку. Ми маємо, безумовно, перспективу розгортання спиртової промисловості, особливо коли врахувати ту обставину, що, за тезами товаришів Молотова і Куйбишева до XVII з'їзду партії, особливо розгортається хімічна промисловість, а наша спиртова промисловість тепер покликана обслуговувати хімічну промисловість.

Мова йде про те, щоб розгорнути цілий ряд галузей легкої індустрії, для чого ми маємо всі можливості, розгорнути металообробні заводи для обслуговування промисловості (цукрової, спиртової), ремонту технічної бази сільського господарства і т. д. Крім того, ми маємо і повинні обов'язково використати природні багатства, яких досить багато в області. Це повністю відповідатиме тому, що записано в тезах до XVII з'їзду щодо розгортання легкої і харчової промисловості, відповідатиме тому, що потрібно для поліпшення матеріального і побутового становища трудящих. Коли ми серйозно тепер здійснюємо справу перетворення нашої України в надійний форпост усього Радянського Союзу, то наші прикордонні області повинні бути перетворені в надійний форпост Радянської України. І, звичайно, тут дуже багато залежить від нас, від місцевих організацій, і ми повинні, отже, над цією справою активно працювати. Але я думаю, що в цьому розумінні нам треба створити всі потрібні умови, значно нам допомогти в цій справі і тим самим разом з усією парторганізацією України створити ще міцніші основи для того, щоб закріпитись на тих досягненнях, які має парторганізація України, ще більше зміцнити позиції, заняті українською парторганізацією в ВКП(б).

Під керівництвом лєнінського ЦК ВКП(б) і геніального вождя

товариша Сталіна наша партія після XVII з'їзду ще більш міцна, монолітна і єдина йтиме по шляху до нових перемог. Дружними зусиллями всієї партії, кожної парторганізації будемо швидко і впевнено йти вперед, швидше і впевненіше закріпляти соціалістичні позиції, міцно і впевнено йти по шляху здійснення і створення безкласового соціалістичного суспільства в другому п'ятиріччі.

Голова. Слово має товариш Попов. (*Тривалі оплески*).

Попов. Товариші, обговорюючи докладну доповідь ЦК ВКП(б), що її вчора зробив товариш Косіор, ми насамперед повинні відмітити величезні заслуги нашого ленінського ЦК ВКП(б) в галузі зовнішньої політики.

Понад 13 років минуло з того часу, як ми закінчили громадянську війну. І всупереч постійному загостренню міжнародних взаємовідносин, суперечностей капіталістичного світу, всупереч постійному зростанню небезпеки інтервенційного нападу на СРСР, ми досі цієї війни уникли. Тут проявилась уся геніальність більшовицького керівництва — спочатку на чолі з Леніним, а потім на чолі з товаришем Сталіним — зовнішньою політикою нашої партії і радянської держави.

Ви повинні добре знати, скільки було за цей час, зокрема вже після XVI партз'їзду, різних планів інтервенції, скерованих проти нас, скільки до цієї справи докладалось зусиль англійськими твердолобими, французькими, польськими, румунськими і іншими імперіалістами. А в 1931 р., після вступу японського війська в Манчжурію, небезпека безпосереднього нападу на кордони Радянського Союзу з боку японських імперіалістів стала настільки реальною, що можна було цього нападу сподіватися щодня.

Минулого року в Німеччині утворилась одверта фашистська диктатура, що її відповідальні керівники цілком прямо ставили наступну війну, контрреволюційну війну проти нашого Радянського Союзу, так би мовити, провідною ідеєю своєї зовнішньої політики. І, товариші, всупереч усім цим імперіалістичним намаганням наш ЦК протягом уже багатьох років забезпечує країні Рад умови мирного соціалістичного будівництва до цього часу. І вже за останній час, як визнають і наші вороги, радянська дипломатія мала цілий ряд блискучих успіхів, як то: пакти про ненапад і інші угоди з Францією і нашими сусідами, нарешті, визнання СРСР наймогутнішою капіталістичною державою — США.

Наслідком чого були всі ці наші величезні успіхи на міжнародній арені? Перш за все наслідком мирної політики Радянського Союзу, яку ми проводили, проводимо тепер і будемо проводити надалі. Але однієї тільки нашої волі до миру було недосить. У відносинах з капіталістичними країнами однією тільки цією волею питань розв'язати не можна. Тут величезне значення мала наша сила, темпи нашої більшовицької індустріалізації і соціалістичної перебудови сільського господарства. Капіталістична мораль надзвичайно проста — слабих бити. Це ми наочно бачили і бачимо тепер на прикладі того, як поводить імперіалістична Японія з Китаєм.

Але ми, товариші, — і це ґрунтовно відрізняє наше становище від становища Китаю, — ми тепер сильні, сильні тим, що проводимо під керівництвом ЦК генеральну лінію нашої партії, ламаючи опір ворожих капіталістичних елементів, ламаючи опір іх опортуністичної агентури.

Візьміть тільки невеличкий відрізок часу після XVII партконференції, коли небезпека нападу на кордони СРСР на Далекому Сході стала як надзвичайно гостра, безпосередня небезпека. З того часу, спираючись на могутній ріст нашої важкої промисловості, ми налагодили масове виробництво — про це вчора говорив товариш Косіор — таких зброяць сучасної війни, як бистрохідні танки, важкі літаки і мотори для них. З того часу ми значно посунули вперед виробництво якісних сталей, пустили кілька величезних хімічних комбінатів. За цей відрізок часу, після XVII партконференції, ми розгорнули під безпосереднім, постійним, особистим керівництвом товариша Сталіна величезну роботу по індустріалізації Далекого Сходу і по зміцненню наших далекосхідних кордонів.

Ми значно поліпшили шляхи сполучення між усіма кордонами і нашими радянськими центрами, ми будуємо тепер, як про це зазначено в тезах доповідей товаришів Молотова і Куйбишева до XVII з'їзду, грандіозну Байкальсько-Амурську магістраль, яка від північних берегів Байкала піде до Амурської протоки. Ця величезна залізниця дасть нам новий вихід до Тихого океану і значно сприятиме господарському розвитку нашого Далеко-Східного краю.

Останнє рішення ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про пільги колгоспникам і одноосібникам Далекого Сходу також сприятиме ще швидшому розвитку цього краю і наших позицій в ньому.

Товариші, результати нашої величезної роботи по зміцненню обороноспроможності нашої країни, по зміцненню зокрема нашого становища на Далекому Сході вже дають себе знати. Всі ви знаєте, з яким нахабством тримали себе японські мілітаристи, коли вони вважали, що кордони нашого Далекого Сходу беззахисні. Але коли кілька місяців тому ТАРС опублікувало таємні японські документи, в яких мова йшла про підготовку захоплення Східно-Китайської залізниці, — японська імперіалістична преса спочатку підняла страшений галас, почала вимагати, щоб ми негайно просили у них вибачення, написали, що всі ці документи фальшиві, що ми їх самі вигадали, і т. ін. і т. ін.

Але коли вони побачили, що вся ця галаслива кампанія ніякого вражіння на нас не справляє, вони кінець-кінцем цю кампанію припинили. Так було, товариші.

Ось вам другий наочний приклад, що значить наша зростаюча міжнародна міць: німецький фашизм з самого початку свого існування, з існування гітлерівського уряду вдавався до різних нахабних вихваток проти радянських громадян, особливо проти наших кореспондентів. Думали, що ми не посміємо на це реагувати. А коли наш уряд реагував на це постановою про висилку з країни

Рад німецьких кореспондентів, вони наочно переконались, що з країною Рад жартувати їм не вдасться. І тепер, товариші, німецькі фашисти, хоч вони ненавидять нас від усієї своєї душі, але все ж таки намагаються тримати себе пристойно. Це їм, звичайно, погано вдається, але це вже залежить від їх обмежених здібностей. І тут ми їм, звичайно, допомогти не можемо. Блазні на троні блазнями і лишаються.

Мимоволі постає питання, — що було б з нашою країною, коли б вона пішла не шляхом більшовицької індустріалізації, не шляхом ліквідації куркульства як класу на ґрунті суцільної колективізації, а шляхом правих опортуністів, яких очолювали Риков, Томський і Бухарін?

Розвиток важкої промисловості був би затриманий, знярядь сучасної війни ми б тепер не мали, але мали б у себе в тилу міцне куркульство, яке протягувало б руки нашим зовнішнім ворогам.

Але ленінська партія на чолі з товаришем Сталіним розбила всі розрахунки наших ворогів, наша партія не капітулювала перед правими ухильниками, а, навпаки, їх і їх вождів примусила капітулювати і скласти до ніг нашої партії свою зброю, що фактично була зброєю наших ворогів.

Перемога нашої партії, перемога її ЦК на чолі з товаришем Сталіним, перемога над правим опортунізмом, як і раніше перемога над троцькізмом, була перемогою над капіталістичними елементами всередині нашої країни, перемогою над нашими імперіалістичними ворогами, над усіма, хто готував озброєну інтервенцію проти Радянського Союзу.

Товариші, величезні успіхи соціалістичного будівництва в нашій країні зміцнювали весь час наше міжнародне становище, сприяли нашій боротьбі проти інтервенційної небезпеки. Але наші помилки, наші хиби і недоліки відігравали, звичайно, протилежну роль, негативно відбивались на нашому міжнародному становищі, сприяли посиленню ворожих акцій, скерованих проти нас.

Я тут насамперед маю на увазі прорив в галузі сільського господарства, і не тільки в галузі сільського господарства, на Україні протягом 1931—1932 рр. Цей прорив, безперечно, негативно відбився не тільки на нашому внутрішньому, але й на нашому міжнародному становищі, активізував антирадянські ворожі сили в капіталістичних країнах і посилював шалену антирадянську акцію, скеровану на відрив України від Радянського Союзу, при чому цей відрив наші вороги розглядали як рішучий крок до остаточного розпаду Радянського Союзу і до перемоги буржуазної контрреволюції на всьому його терені.

І, нарешті, прорив у сільському господарстві на Україні, значні помилки КП(б)У і її ЦК в практичному проведенні національної політики активізували контрреволюційну роботу на самій Радянській Україні під керівництвом польських і особливо німецьких фашистів.

Ось чому значення цього прориву вийшло за межі Радянської України і ось чому ЦК ВКП(б), і товариш Сталін в першу чергу,

повинні були вжити рішучих заходів, щоб негайно покласти край цьому недопустимому проривові. Обговорюючи доповідь товариша Косіора про роботу ЦК ВКП(б), ми повинні відмітити, що ці заходи ЦК ВКП(б), скеровані на ліквідацію прориву на Україні, знайшли однодушну підтримку в лавах КП(б)У. (Оплески).

Наша партійна організація показала, що, не зважаючи на великі помилки і на засміченість своїх лав за останній час, вона є в цілому здорова більшовицька організація, яка здатна провадити більшовицьку роботу.

Завдяки заходам, вжитим з боку ЦК ВКП(б), завдяки одно-стайній підтримці всіх цих заходів більшовиками України, Україна порівняно за короткий час вийшла з прориву. І якщо цей прорив був значним ударом по міжнародному і внутрішньому становищу всієї нашої країни, всього Радянського Союзу, то й ліквідація цього прориву була величезною перемогою всієї нашої партії, перш за все блискучою перемогою нашого ленінського ЦК на чолі з товаришем Сталіним (оплески), який стратегічно, політично, оперативно керував усією нашою роботою по ліквідації прориву.

Ліквідуючи під постійним, систематичним керівництвом ЦК ВКП(б) цей прорив, ми завдали нищівного удару решткам буржуазної контрреволюції в усій нашій країні. Це був величезний удар по всіх ворогах Радянського Союзу, по всіх підпалювачах інтервенції як на Заході, так і на Сході. Це був удар по японських імперіалістах, це був удар по найбільш ворожих нам войовничих елементах сусідніх буржуазних країн, перш за все буржуазної Польщі, по цих Радзивілах, Сапегах, які ніяк не можуть забути про свої величезні маетки, цукрові заводи на Радянській Україні. Це був також нищівний удар по антирадянських планах панів Розенбергів і інших німецьких фашистів.

Нещодавно — в листопаді минулого року — пленум ЦК КП(б)У ухвалив надзвичайно важливі постанови про підсумки проведення національної політики на Україні. В цих постановках, як вам відомо, зазначено, що головною небезпекою на Україні є тепер український націоналізм, в той час коли в усьому СРСР, в цілій ВКП(б) такою небезпекою лишається великодержавний руський шовінізм. Цікаво зазначити, якою шаленою лайкою реагували українські закордонні контрреволюційні елементи на ці постанови. Ця лайка, звичайно, може нас тільки радувати, бо вона яскраво показує, що ми ударили якраз куди треба. Ця галаслива, але панічна лайка показує, яких перемог ми досягли над українською контрреволюцією, розгромивши її кубла. При цьому всі ми повинні знати, що в розгромі цього ворога надзвичайно блискучу роботу провели тут на Україні наші органи ДПУ на чолі з товаришем Балицьким. (Оплески).

В розгромі контрреволюційного українського націоналізму величезне значення мало викриття в наших партійних лавах націоналістичного ухилу, що його очолював Скрипник, і та кампанія по роз'ясненню суті цього ухилу серед нашої парторганізації, яка широко розгорнулася після виступу товариша Постишева на червеному пленумі ЦК КП(б)У. (Оплески).

Цікаво зазначити, як контрреволюційні українські газети прямо і одверто, особливо після рішень листопадового пленуму, беруть під свій захист ухил Скрипника і всі ті націоналістичні елементи, яких вичищали з партії. Ось що, наприклад, пише «Діло» — орган УНДО, що орієнтується на польських фашистів:

«ЦК КП(б)У 22 листопада прийняв резолюцію, в якій, між іншим, зазначено, що ніхто не сміє накидати партії якусь зміну національної політики. Це пишеться, коли залізно мітлою московське Політбюро вимітає найбільш відданих комунізму українців з усіх установ і урядових органів. Це робиться тоді, коли старого комуніста Скрипника ганьблять в усіх офіційних статтях, промовах і резолюціях».

Бачите, з яким запалом вони, запроданці польського фашизму, беруть під свій захист «старого комуніста Скрипника».

А ось що пише петлюрівський «Тризуб» — орган так званого петлюрівського уряду, що тепер систематично проводить кампанію за утворення польсько-німецького союзу проти Радянського Союзу:

«Постишев у своєму виступі на пленумі підкреслює, що для оволодіння ситуацією виняткове значення мало викриття ухилу Скрипника, який був міцно зв'язаний з націоналістичними елементами в Харкові. В світлі цих матеріалів факти з діяльності КП(б)У, що не подобались Москві, можна трактувати як прояв серед комуністичної партії широкого національного руху, явища націоналістичних настроїв. Постишев заявляє, що при проведенні чистки було виключено з партії 26.500 чоловіка, за 10 місяців було змінено 236 секретарів, 240 голів РК і т. ін.»

Звідси цілком ясно, що вони вважають цілком своїми тих людей, яких ми викривали і вичищали з партії і знімали з посад.

Це знов показує всю більшовицьку правильність тої лінії, і практичного її проведення в життя, розгрому українських націоналістичних і націонал-опортуністичних елементів, яка рішуче проводилась ЦК КП(б)У за останній час і про яку говорив товариш Постишев у своєму виступі, що цитувався петлюрівською газетою.

Ухил, що його очолював Скрипник, ухил, який став ширмою, рупором і знаряддям українського націоналізму, завдав великої шкоди справі соціалістичного будівництва на Радянській Україні. Він завдав також чималої шкоди справі національно-визвольної боротьби мас Західної України. Він зробив величезну послугу українській буржуазній контрреволюції, Гітлеру, Пілсудському, імперіалістичним інтервентам, які намагаються відірвати Україну від Радянського Союзу і перетворити її в колонію польського або німецького фашизму. За допомогою однодумців Скрипника агенти польського і німецького фашизму протягом багатьох років розкладали українські секції різних комуністичних партій. Я про

це докладно говорив на останньому пленумі Комінтерну і на цьому питанні за браком часу спинятися не буду.

Я тільки повинен ще раз підкреслити, що боротьба проти націоналістичного ухилу Скрипника, яку ми тут на Україні провели, по своєму політичному значенню виходить далеко за межі України. Вона має величезне значення і для інших національних республік Радянського Союзу, де Скрипник, це треба підкреслити, намагався підтримувати і виховувати націонал-опортуністичні елементи, які орієнтувались на нього, як на загальносоюзну «національну» фігуру. Наша боротьба проти націоналістичного ухилу Скрипника має величезне значення для братерських закордонних партій Комінтерну і особливо для їх українських секцій, серед яких багато років працювали однопумці Скрипника. Вона з усією гостротою ставить перед усіма секціями Комінтерну завдання посиленої боротьби з націоналістичними ухилами, з націоналізмом взагалі, який постачає ідейну зброю фашизму.

Але, товариші, саме тому, що наша боротьба за пролетарський інтернаціоналізм, проти націоналізму на Україні, наші перемоги, також як і наші хибі і недоліки, мають величезне міжнародне значення, бо Україна є передовий форпост Радянського Союзу, форпост, який стоїть на шляху імперіалістичного наступу проти Радянського Союзу з Заходу, — саме тому ми повинні тепер, коли ми підбиваємо підсумки великих успіхів, ні в якому разі не піддаватись запамороченню від цих успіхів. Ми повинні здавати собі справу, що у нас є ще багато хиб, які треба усунути якомога швидше. Ось чому ми повинні зазначити в резолюції, яку прийматимемо на доповідь товариша Косіора, що ми докладемо всіх зусиль, щоб остаточно зліквідувати наше відставання на всіх тих ділянках, на яких ми тепер відстаємо, і більшовицьким виконанням величезних історичних рішень, які прийме XVII з'їзд нашої партії, поставити Україну поряд з найпередовішими, з найкращими по всіх показниках краями і областями нашого Радянського Союзу. (*Бурхливі оплески*).

Голова. Слово має товариш Мойсеєнко.

Мойсеєнко. Наша партія, керована лєнінським Центральним комітетом ВКП(б) і нашим мудрим, любимим Сталіним, іде до свого XVII з'їзду з невиданими перемогами, перемогами всесвітньо-історичного значення.

Характерною рисою перемог останніх трьох років з часу XVI з'їзду нашої партії є та обставина, що ці три роки завершають 10 років, пройдених партією без Лєніна. І ось десятиріччя і його завершальний трирічний шлях партії від XVI до XVII з'їзду є справді блискуча, героїчна епоха Сталіна. Це десятиріччя є епоха побудування фундаменту соціалістичного суспільства, такого побудування, яке дало нам усі підстави для того, щоб ставити вже тепер перед собою на весь зріст, на всю широчінь, як конкретне, дійове завдання, побудування в другій п'ятирічці безкласового соціалістичного суспільства. Ці перемоги, товариші, дістались партії не легко, не даром, а в упертій, запеклій боротьбі з кла-

совим ворогом. Не згасаюча крива класової боротьби, не мирне вростання куркуля в соціалізм (Бухарін, Риков), а лише сталінська вказівка, що знищення класового ворога можливе в запеклій класовій боротьбі, лише ця вказівка, здійснювана партією, забезпечила нам ці перемоги. І далі, розгром агентури класових ворогів в нашій партії, починаючи від контрреволюційного троцькізму, від правих — Бухаріних, Рикових, Томських і ін., «лівих» і всякої іншої формації контрреволюційного троцькізму і опортунізму, різних груп і угрупувань — Рютіних, Слєпкових, Ейсмонтів і ін., — лише розгром цієї агентури класового ворога в нашій партії забезпечив нам невидані перемоги.

І третя умова, що гарантувала нам невиданий успіх, полягала в тому, що наш Центральний комітет і наш вождь товариш Сталін керували партією по-сталінському, борючись запекло з елементами розхлябаності, дезорганізації і анархізму. Ми знаємо, що ця епоха пройденого десятиріччя, блискуча, героїчна епоха Сталіна, вже потвердила повністю теорію про можливість побудування соціалізму в одній і, зокрема, в нашій країні. А, товариші, не мало ж списів було поламано в боротьбі за цю теорію. І епоха, пройдена нами за 10 років, і її завершальний етап тепер від XVI до XVII з'їзду — це торжество, це тріумф теорії про можливість побудування соціалізму в нашій країні, теорії, відвойованої партією, керованою товаришем Сталіним. *(Оплески)*.

Епоха Сталіна — це епоха невиданого росту робітничого класу нашої країни, як застрільника світової революції, як носителя переможної світової революції. І, нарешті, суть цієї епохи полягає в тому, що вона відображає величезний ріст ВКП(б), передової когорти Комінтерну, і значення товариша Сталіна як вождя не тільки нашої партії, не тільки робітничого класу і найширших колгоспних мас нашої країни, але й значення Сталіна як світового вождя, як вождя пролетаріату і трудящих усього світу. *(Оплески)*.

Центральний комітет ВКП(б) і наш мудрий, любимий вождь товариш Сталін забезпечив невидані всесвітньо-історичні перемоги тому, що і керівництво і робота ЦК відзначались сталінським стилем роботи, конкретністю, оперативністю. Відмінною рисою роботи, гострою зброєю вождя партії товариша Сталіна була самокритика і ленінська скромність. Хто з вас не знає, що і наш штаб — ленінський ЦК і наш вождь товариш Сталін втілюють в собі ці найкращі ленінські риси нашої партії.

Я хочу нагадати вам те місце в промові товариша Сталіна «Про роботу на селі» на січневому пленумі, де він говорив — ми помилились, вважаючи наших керівників на місцях прозорливими. Продовжуючи цю думку, він говорив — очевидно, мало було для них, цих керівників, самих наших вказівок, потрібне було дещо додаткове.

І ось, товариші, якщо в світлі цих зауважень підійти до оцінки керівництва і роботи ЦК ВКП(б), то я повинен сказати, що мабуть ніде більше, як на Україні, ми не бачили такої величезної уваги, такого виняткового піклування, величезної конкретності,

оперативності, самокритики, вказівок на помилки і хиби нашої роботи. І на прикладі України ці якості керівництва ЦК і нашого мудрого і любимого вождя можна ілюструвати більше і краще, ніж на будьякій організації нашої партії. А між тим, на мій погляд, товариш Косіор в своїй доповіді тій увазі, тим турботам, тому конкретному керівництву, яке було проявлено ЦК ВКП(б) щодо України, приділив менше уваги, ніж ЦК ВКП(б) приділяв справді Україні.

Візьмемо індустрію України. Товариші, хто з нас не пам'ятає, як ЦК ВКП(б) займався вугільною промисловістю Донбаса. Розгром антимеханізаторських настроїв у Донбасі, розгром сановно-панських, бюрократичних методів керівництва вугільною промисловістю, перебудова методів керівництва в Донбасі аж до реформи зарплати гірників, — адже це ті питання, які розв'язував безпосередньо ЦК ВКП(б). І більш того, потрібний був не один, а кілька приїздів у Донбас товариша Постишева і особливо товариша Кагановича, щоб ті питання поставити перед Донецькою організацією, перед усією КП(б)У як дійові, реальні, великі завдання. Це величезна справа. Тепер, за останній час донбасівські більшовики досягли помітних успіхів.

Ми можемо назвати приклади і іншого порядку. Рішення ЦК ВКП(б) по чорній металургії. Хто не знає рішення ЦК ВКП(б) по транспорту? І, нарешті, ми, харківчани, наша область прекрасно знає, як ЦК ВКП(б) керував безпосередньо, конкретно і оперативно велетнем машинобудування — Харковом. Я покищо торкаюсь тільки цієї частини питання, говорю про промисловість.

Товариші, ми, Харківська область, в значній мірі виконали вказівки вождя нашої партії про освоєння техніки нових виробництв. Наш Харківський тракторний завод випускає щодня з конвеєра 150 штук тракторів, ХТЗ освоїв повністю свою проектну потужність. Наш завод великого сільськогосподарського машинобудування — «Серп і Молот» — не тільки освоїв виробництво молотарок МК-1.100, — він вже дає зразок нової електромолотарки МП-3 ім. Павла Петровича Постишева. Наш завод ім. Фрунзе в Сумах дав невиданий блюмінг хімії — це компресор в 300 атмосфер тиску з випуском 10 тис. кубічних метрів газу за годину. Я вже не говорю про ХПЗ, про його значні успіхи в галузі паровозобудування. Рамки наших промов не дозволяють тут про них говорити.

Товариші, всі ці факти наочно ілюструють те, яких величезних успіхів добились ми в результаті повсякденного конкретного керівництва нами з боку ЦК ВКП(б) і особисто товариша Сталіна.

А в галузі сільського господарства! Адже тільки той, хто поринув у сільське господарство з головою, той може відчувати це керівництво не тільки зрідка, час від часу, в політичних рішеннях і вказівках, а повсякденно. ЦК ВКП(б) подав нам величезну матеріальну допомогу і насінням, і продовольством, і фуражем. Він подав нам величезну допомогу в справі технічного озброєння сільського господарства.

І, нарешті, товариші, ліквідація прориву України в сільському господарстві, прориву, що накладав тяжкий відбиток на всю роботу нашої української парторганізації, прориву, що мав не тільки українське значення, а, як цілком правильно сказав товариш Попов, прориву, що виходить по своєму значенню за межі України, — ліквідація цього прориву пройшла також при безпосередньому керівництві ЦК ВКП(б). Після багатьох рішень і вказівок українській організації на помилки і хиби і шляхи їх виправлення потрібне було січневе рішення від 24 числа для того, щоб вздибити українську парторганізацію, серйозно повернути її лицем до сільського господарства і, вздбивши, витягти сільське господарство із прориву.

Товариш Сталін говорив, що ледве будьхто твердитиме, що досить дати політичну директиву, і все буде закінчене. Ні, говорив він, це ще півділа. А ось за політичною директивою, за політичними вказівками повинні йти організаційні заходи. І він насамперед вказував на те, що треба розставити працівників, які вміють розуміти директиви, які вміють приймати їх як свої рідні і вміють битися за ці директиви. Я мушу вам сказати, що коли після рішення ЦК ВКП(б) ряд організацій України був зміцнений (Одеська, Дніпропетровська, Харківська), коли українське парткерівництво було зміцнене товаришем Балицьким, товаришем Поповим і іншими товаришами і ксли особливо ми були підкріплені Павлом Петровичем Постишевим (*оплески*), то ми відчули, що сили розставлено так, що ми не тільки вміємо розуміти директиви ЦК ВКП(б), але ми вміємо приймати їх як свої рідні і ми вміємо битись по-більшовицькому за реалізацію цих директив. І це забезпечило нам ту обставину, що в нинішньому році ми витягли сільське господарство України з того прориву, в якому воно перебувало.

Організація політвідділів МТС, та величезна допомога людьми, кращими більшовиками, кращими синами партії, добраними ЦК ВКП(б), які були двинуті тисячами на Україну — в Одеську, Харківську область і т. д. (ми одержали 500 товаришів на 100 політвідділів), — всі ці заходи ішли в ногу з усією сумою заходів, скерованих ЦК ВКП(б) до того, щоб, давши цілком правильну директиву, підкріпити її організаційно. А наша організаційна робота, як це правильно відмічається в тезах товариша Кагановича, відстає від рівня тих політичних завдань, перед якими стоїть партія в другій п'ятирічці. Ось ті організаційні заходи, що підкріпили цілком чіткі, правильні політичні директиви, забезпечили нам успіх в справі ліквідації прориву сільського господарства України.

Харківщина також виходить в цьому році в галузі сільського господарства з певними успіхами. Але ми знаємо і свої хиби в галузі сільського господарства. Головна наша хиба полягає в тому, що ми у себе в області витягли не всі колгоспи, у нас є ще частина колгоспів — процентів 10 — 15, яких ми не витягли, не підняли, і в цьому наша хиба. І наше найближче завдання, завдання цього року — витягти їх. Є ще друга велика хиба — сільське господарство ми витягли, але не по всьому фронту.

Ми відстаємо ще по буряку, урожайність тут у нас надто низька. Ми відстаємо по соняшнику, по коноплях. Ці прогалини враховуються тепер харківськими більшовиками, і викорінення цих хиб ми ставимо своїм черговим завданням на 1934 р.

В галузі національно-культурного будівництва і подолання того ухилу, який прогляділа українська партійна організація, ЦК ВКП(б) подав нам також величезну допомогу.

Я повинен вам нагадати, що ще в грудні 1932 р. в своєму рішенні ЦК ВКП(б) сигналізував нам про цю небезпеку, але КП(б)У цю небезпеку прогляділа. Потрібне було зміцнення партійної організації України, потрібна була чітка, гостра, більшовицька постава питання товаришем Постишевим на червневому пленумі ЦК КП(б)У для того, щоб на цьому питанні ми загострили як слід увагу і розгромили націоналістичний ухил, очолюваний Скрипником.

Не розгромивши цього ухилу, ми, безумовно, не здобули б тих успіхів у сільському господарстві і в галузі національно-культурного будівництва, з якими ми виходимо в цьому році. При оперативному, конкретному керівництві з боку ЦК ВКП(б) українською організацією ми створили у себе в цьому році всі умови для того, щоб зробити наші колгоспи більшовицькими, а всіх колгоспників заможними.

При тому ж керівництві ЦК ВКП(б), при тому ж керівництві нашого любимого Сталіна ми підемо далі до нових перемог і перетворимо Україну, цю нерозривну складову частину великого, могутнього Радянського Союзу, в квітучу передову республіку. *(Оплески)*.

Голова. Слово має товариш Фурер.

Фурер. Товариші, в своїй доповіді товариш Косіор дав живий перелік перемог нашої партії, підкреслив їх принципіальне значення, яке робить нашу країну країною передової соціалістичної техніки, соціалістичного розквіту сільського господарства.

Мені здається, що найбільш яскраво ці перемоги партії відбиті в Донбасі, одному з найпотужніших вузлів нашої соціалістичної індустрії, в Донбасі, який за ці роки цілком змінив своє лице, створив такі велетні нашої промисловості, як Краматорку, Озівсталь, Маріупольський завод, заводи передової хімії і машинобудування, освоїв нову передову техніку, освоїв ряд цілком нових виробництв.

В цьому світлі цілком правильно зробив товариш Косіор, приділивши в своїй доповіді багато уваги тезам ЦК по організаційних питаннях. Величезний обсяг роботи, який намічається в другій п'ятирічці, який обговорюватиметься XVII з'їздом партії, вимагає не тільки додавання якихось нових кількісних ресурсів, — він вимагає різкого змінення і якісного поліпшення методів нашої роботи.

Не можна, товариші, організаційні тези ЦК розглядати як крок раптовий. Вони були підготовані всією практикою керівництва ЦК ВКП(б), вони безпосередньо впливають з тих вказівок, які давав нашій партії товариш Сталін.

Шість умов товариша Сталіна найбільш глибоко і найбільш яскраво відбиті в тезах ЦК, будучи вже перевірені на практиці, будучи потверджені такими прикладами, що втілені в рості нашої соціалістичної культури і втілені в десятках тисяч колгоспів, які різко підняли свій рівень, добробут, які стали більшовицькими і зробили колгоспників заможними.

Мені здається, що в цих тезах найбільш яскраво відбито те, що ми називаємо сталінським стилем роботи, те, що відоме партії як приклади з особистої роботи вождя нашої партії — товариша Сталіна.

Адже за останній час, товариші, ми мали ряд історичних постанов ЦК партії, постанов по вугіллю, по транспорту, по легкій промисловості, по роботі нашої харчової промисловості. В усіх цих рішеннях відбивався сталінський стиль роботи, і вони не лишились тільки рішеннями саме тому, що їх організаційно освоїли в дусі сталінського стилю роботи.

Товариш Сталін особисто керував питаннями перебудови вугільної промисловості і в той же час, як це відмічалось в одній з передових «Правды», займався питанням поліпшення виробництва тканин, щоб наш радянський робітник одержував не якунебудь ганчірку, а хороші, красиві тканини, хороші костюми і інші речі споживання, інші засоби піднесення культурно-побутового рівня робітничих мас.

Суть цього сталінського стилю роботи — в розставленні людей, в підкріпленні наших політичних рішень оперативним керівництвом і організаційними гарантіями у вигляді живих людей.

Мені хочеться нагадати вам слова із статті товариша Сталіна про Свердлова, в якій це дуже яскраво виражено. Товариш Сталін говорив про те, що бути вождем, організатором в наших умовах — це значить знати працівників, знати їх позитивні риси і хиби і друге — вміти розставляти працівників так, щоб кожний працівник почував себе на своєму місці, щоб кожний працівник міг дати революції те, що він взагалі здатний дати за своїми особистими якостями, щоб такого роду розставлення працівників давало погодженість, єдність загальної піднесення роботи в цілому, щоб загальні заходи організації були скеровані таким чином на здійснення того політичного завдання, в ім'я якого відбувається розставлення працівників по постах.

Ви знаєте, товариші, що помилки української партійної організації виправлялись не тільки шляхом обговорення постанов ЦК і тих безпосередніх вказівок, які давав товариш Сталін. Для того, щоб добитись перелому, потрібні були нові люди, і тому правильно, коли українська партійна організація в своїх постановках до нашого з'їзду говорила про те, що товариш Постишев відіграв історичну роль в тому, щоб вздигнути українську партійну організацію на виконання рішень ЦК і вказівок товариша Сталіна. І тому мав рацію Григорій Іванович Петровський в своєму вступному слові, коли він, говорячи про перелом і досягнення української партійної організації в ліквідації прориву, посилався на

конкретних людей, розставлених на своїх ділянках роботи, на товаришів Балицького, Попова, Хатаевича, Саркісова і інших товаришів, якими була зміцнена українська партійна організація.

Коли, з одного боку, для того, щоб провести рішення ЦК в життя, потрібне правильне розставлення керівних працівників на своїх ділянках роботи, коли це було зроблено не тільки в керівних українських і обласних партійних організаціях, а в усій роботі згори донизу, бо величезні кадри кращих передових більшовиків були переміщені із апарату безпосередньо на шахти, підприємства і колгоспи, то треба відмітити, що друга сторона роботи, очищення наших лав, наших організацій, наших підприємств від дворушників, від людей чужих партії, від зрадників, від запродавців, — була проведена не менш рішуче.

Якщо користуватися тим формулюванням товариша Сталіна, в якому він говорить, що кожен працівник повинен почувати себе на своєму місці, то ці, з дозволу сказати, працівнички, дворушники, націоналісти, зрадники і запродавці, як от Шумські, Ялови, Озерські, Максимовичі і ін., вони теж у товариша Балицького цілком на своєму місці.

Приклади роботи Харківської організації, яка перша на Україні вздигалась, перша на Україні почала ламати в своїй роботі ту сановно-панську спадщину в методах керівництва, яку вона дістала, були зразком для всіх організацій КП(б)У і стали в той же час одною з передумов до організаційних тез товариша Кагановича, що їх подає ЦК XVII з'їзду.

Такі приклади можна знайти і в роботі Дніпропетровської організації, де колгоспи цілком змінили свій стан, і це можна продемонструвати хоч би одним таким показником, що замість 1 кілограма на трудовень в 1932 р. колгоспники одержали пересічно по 6 кілограмів в 1933 р.

Можна, нарешті, послатися на такий приклад, як робота Донецької організації по ліквідації прориву у видобутку вугілля. Це, мені здається, один із найбільш яскравих прикладів, які говорять про керівництво ЦК ВКП(б) і організаційну перебудову — за вказівками товариша Сталіна, за допомогою бригади ЦК на чолі з товаришем Кагановичем — одної з партійних організацій на вирішальній ділянці нашої соціалістичної індустрії.

Товариші, ви знаєте, як гнітила пляма ганебного прориву Донбаса всю українську партійну організацію, весь Союз, коли Донбас недодавав мільйони тонн вугілля. Донбас за цей час дав нові високі показники по видобутку вугілля, показники, які неухильно ростуть і безумовно ростимуть і надалі. Товариші, ми не ввели в лад якісь нові кількісні матеріальні ресурси, — ні робочу силу, ні щось інше, а показники по видобутку вугілля різко змінились. Звідки це збільшення видобутку?

Товариш Сталін на XVI з'їзді партії дуже яскраво говорив про ті резерви, які таяться в надрах нашого устрою. Цими резервами є активність, самодіяльність, творча енергія і ініціатива мас, які на тій або іншій ділянці перебувають під спудом бюрократ-

тизму. Тому історичне рішення ЦК ВКП(б), яке вимагало ліквідації бюрократичного нариву, розгрому канцелярсько-бюрократичних методів керівництва, воно відкрило нашій Донецькій організації ці нові резерви, які дали на-гора мільйони тонн видобутку.

Товариші, в цій боротьбі Донецької організації за вугілля цілком і повністю було повторене те, що говорив товариш Сталін про розставлення людей, бо ми тепер на наших шахтах і дільницях маємо цілком нових людей і в господарському і в партійному керівництві. Адже ті організаційні заходи, які провела Донецька організація в боротьбі за вугілля, ніяк не можна відривати від боротьби за генеральну лінію партії, від того, що говорив товариш Сталін, що прийняте рішення, яке б воно не було хороше, треба підтримати здійсненням цілого ряду організаційних заходів. За те, що організаційна лінія нашої партії має величезне політичне значення, що вона нерозривно впливає із генеральної лінії нашої партії, говорить хоч би те, що на кожній шахті, в кожному тресті і в кожному рудоуправлінні, де ми проводили той або інший організаційний захід, зав'язувалась найжорстокіша, найяскравіша класова боротьба. Навколо такого організаційного заходу, як пересунення інженерів із апарату трестів на дільницю, розгоралась класова боротьба. Треба було перемагати класового ворога і його скритих агентів, що замаскувались. Ми це проводили не як абстрактний організаційний захід; це була класова боротьба, де треба було переборювати опір відсталих, косних, безруких представників того керівництва, яке характеризувалось ЦК партії як канцелярсько-бюрократичне, як керівництво, властиве напівкустарній шахті, а не нашій підземній фабриці. Адже будь-яка перебудова нашої шахти — це був один із епізодів класової боротьби, де сталінський стиль роботи натикався на всю спадщину капіталістичного Донбаса, на носителів цього неймовірно відсталого, косного, безрукого керівництва.

Товариші, ті резерви, про які говорить товариш Сталін, таяться в надрах нашого ладу, і їх в Донбасі більше, ніж тих природних багатств, мінералів, вугілля, які знаходяться в його надрах. Ми маємо колосальні в цьому розумінні можливості, і можна сказати з певністю, що дальше розкошування пуг канцелярсько-бюрократичного керівництва, зняття пуг бюрократичного керівництва з механізмів дасть нове збільшення нашої продукції не тільки у вугільній промисловості, але й в інших галузях роботи Донбаса, які практику роботи вугільної промисловості цілком і повністю переймають.

Мені хотілося б, товариші, сказати ось про який резерв, який є в нашому розпорядженні. Всій країні відомий Микита Ізотов, крадий забійник Донбаса. Крім цього Ізотова, називають тисячі Ізотових-ткачів, Ізотових-машиністів, Ізотових-хіміків, Ізотових-транспортників. Мені здається, що треба підкреслити, в чому особливості Ізотова і цього ізотовського руху.

Ізотов — це ударник-забійник, який дає незвичайно високі показники в роботі, але не збільшенням мускульного напруження.

Це — пролетар, який навчився більшовицьку вправність застосувати на своїй ділянці до механізмів. Це — пролетар, який не тільки сам по-ударному працює, але вчить інших працювати. Він цілком стирає тип старого майстра, який оберігав секрет кваліфікації в своїх цехових, вузьких цілях. Це — людина, яка показує новий тип робітника, яка допомагає іншому, яка знищила лозунг: людина людині — вовк. Особливості Ізотова і в тому, що це — передовий культурний робітник. Він заробляє понад 1.000 крб. на місяць, він має можливість задовольняти свої найвищі культурні потреби. Він своє дозвілля після 6 годин роботи в шахті ділить між театром, палацом культури, технічною станцією, стадіоном, учобою і іншими культурними і науковими установами нашого нового радянського побуту, створеними нашою партією.

Ізотов не один, і про це треба сказати тим, хто дуже захоплюється в ідеалізації Ізотова. Ізотов — не герой, що стоїть над масою, це лице нового пролетаря сталінської епохи, і в цьому одне з найколосальніших досягнень нашої партії. Це досягнення нашої партії полягає в тому, що простий грабар, який працював раніше в напівкустарній шахті, виріс тепер в передового кваліфікованого ударника підземної фабрики, який має можливості задовольняти свої культурно-побутові потреби, який ставить все нові і нові запити нашій партії. Це — пролетар сталінської епохи, створений на одній із ділянок найбільш хижацької капіталістичної експлуатації, тепер перетворений в центр соціалістичної індустрії нашої країни.

Ізотов — це колосальні зміни в робітничому класі, які створені нашою партією. Ізотов — це пролетар, який ріс разом з своєю країною.

Я, товариші, хочу про це сказати тільки в тому зв'язку, що наша організаційна практична робота, яка спирається на цих робітників-Ізотових, на пролетарів сталінської епохи, повинна бути значно кваліфікованішою, бо цей пролетар ставить складніші вимоги до керівництва, ніж міг це робити раніше звичайний грабар, і цього нас вчать тези товариша Кагановича.

Товариші, поряд з Ізотовим є відсталі робітники. Треба сказати, що ці історичні роки змінили лице і цих робітників. Недавно Горлівська, Сталінська і інші організації послали своїх активістів на квартири відсталих робітників для того, щоб їх втягти в підготовку до XVII з'їзду. Буде величезною помилкою думати, що відсталий робітник — це темний, затурканий робітник, який механічно виконує свою роботу і не бачить більш нічого. І те, що вони не втягнені в роботу, не є ударники на виробництві, ще не говорить про те, що вони є якоюсь органічно порочною ланкою в наших кадрах. Це поправки на наші організаційні хиби, на нашу практику організаційної роботи, яка ще не всюди доходить до найвідсталішого робітника. І тому цілком мав рацію товариш Каганович, коли поставив перед Донецькою організацією завдання дійти до найвідсталішого робітника. Я думаю, що один із найцінніших резервів Донбаса закладений саме в розв'язанні

цього завдання — підтягти всіх так званих відсталих робітників до рівня Ізотова, до рівня передового пролетаря нашої сталінської епохи.

Інші резерви закладені в нашому культурно-побутовому будівництві. Чим більше ми освоюємо можливості, дані нам партією (скажемо, та робота, яка проведена Донецькою організацією під оперативним керівництвом товариша Саркісова, нечувано піднесла добробут робітничих мас шляхом розвитку індивідуального робітничого городництва), ті можливості, які є в поліпшенні наших ідалень, поліпшенні гуртожитків, роботи клубів, добровпорядження і т. д., — тим більше великих нових резервів матимемо для того, щоб Донбас збільшував свою продукцію і дав її нашій країні не тільки більше по кількості, але й краще по якості, виховуючи в той же час нових кваліфікованих передових пролетарів.

Підготовка до XVII з'їзду партії в усіх наших організаціях пройшла з величезним піднесенням. Ми спостерігаємо надзвичайно цікаве явище: не було найдрібнішої роботи в колгоспі, на шахтній дільниці, у виробничому цеху, яка не була б максимально політизована нами під знаком підготовки до XVII з'їзду партії.

Це краща передумова до проведення в життя тих тез, які ЦК намітив до XVII з'їзду партії. Політизація кожної ділянки нашої роботи, втягування широких робітничих мас в обговорення підготовки до XVII з'їзду партії, відбиті в конкретних показниках роботи, — це те, чого вимагають від нас тези ЦК завжди, скрізь, на кожній ділянці.

В усій підготовці до XVII з'їзду партії ми відчували ріст довіря і любові до нашої партії, її геніального вождя товариша Сталіна. Ми почували це не тільки в тих численних привітаннях, якими засипаний наш ЦК партії, але й в тих конкретних показниках, які ми мали по кожній ділянці. Ми повинні сформулювати так своє завдання, щоб розкрити ті резерви, які ми маємо, на які вказує товариш Сталін, і тези дають нам в цьому відношенні цілком необмежені можливості.

Наша українська парторганізація, яка має славі революційні традиції, має репутацію в нашій партії, як одна з основних організацій, яка служить вірною опорою нашому ЦК, нашому вождю товаришеві Сталіну, але яка потім допустила серйозні прориви і помилки і зуміла їх по-більшовицькому ліквідувати і виправити, повинна боротись за нові показники і за те, щоб підтягти всіх відсталих пролетарів до рівня пролетарів сталінської епохи, за те, щоб навчити кожного більшовика сталінського стилю в роботі. Це є основна запорука успіху. І треба сподіватися, що, остаточно ліквідувавши всі прориви, які ми мали, більшовики України доб'ються того, що Радянська Україна буде квітучою країною, бойовим форпостом Радянського Союзу і наша українська парторганізація буде найвірнішою опорою генеральної лінії нашої партії, найпередовішим загоном ВКП(б), найпередовішою організацією. Для цього на кожній ділянці треба битись за підтягування кожного робітника до рівня пролетаря сталінської

епохи, битись за навчання кожного члена партії сталінському стилю роботи. В цьому запорука нашого успіху, в цьому запорука того, що наша українська парторганізація буде передовою в нашій партії. (Оплески).

Голова. Слово надається товаришеві Михайлову (Дніпрельстан), потім товаришеві Гінзбургу (Київ).

Михайлов. Товариш Косіор у своїй доповіді про діяльність ЦК партії яскраво спинився на всіх основних питаннях соціалістичних перемог в нашій країні.

Між XVI і XVII з'їздом нашої партії, за цей трирічний період ми маємо колосальні досягнення і успіхи в справі перебудування всього нашого народного господарства на нових, соціалістичних засадах. І наша партія, підходячи до XVII з'їзду, дійсно може сказати, що завоювання соціалістичного будівництва говорять про те, що соціалістичний фундамент в країні Рад є міцна опора світової пролетарської революції.

Десять років без Леніна наша партія йшла по ленінському шляху. Наш вождь і учитель товариш Сталін вів партію і робітничий клас під ленінським прапором, придушуючи опір класових ворогів, вщент розбиваючи опортуністів: правих, «лівих» і всяких інших.

За десять років без Леніна наша партія, здійснюючи заповіти Леніна в галузі соціалістичного будівництва, провела ряд гігантських заходів. Всі ви пам'ятаєте великий план електрифікації нашої країни, всі ви пам'ятаєте, як в свій час Володимир Ільч мріяв про цей план, про електрифікацію нашої країни — цю основу індустріалізації.

Що ми маємо тепер, особливо за останній трирічний період? Товариш Сталін писав в свій час Володимирі Ільчу Леніну з приводу плану електрифікації нашої країни і говорив про той грандіозний план, який дійсно є основою пролетарської революції. В період XI всеукраїнського з'їзду партії (1930 р.) Дніпробуд тільки вступав в смугу широкого розгорнутого будівництва. Тепер це грандіозне будівництво закінчено, і ми бачимо, як на базі дніпровської енергії створюються нові промислові комбінати, нові виробництва. Ми бачимо, як Дніпрельстан викликав до життя, створив новий великий індустріальний район — Придніпров'я.

Навколо Дніпробуду йшла всім відома боротьба. Проти Дніпробуду виступали як праві, так і «ліві» опортуністи. Дніпробуд здійснений. Це будівництво викликало захоплення не тільки пролетарів нашого Радянського Союзу, але й пролетарів усього світу.

Ми знаємо навіть відозву вчених, які писали, що «здійснення Дніпровської гідроелектростанції є величезне технічне завоювання людства». Здійснення цього завдання було можливо тільки в наслідок тієї ролі і роботи пролетаріату, яка проводилась під керівництвом нашої партії і її вождя товариша Сталіна.

В числі найзапекліших противників Дніпрельстану були українські націоналісти.

Всі ви пам'ятаєте колишнього академіка Єфремова, який виступав і провадив відповідну роботу проти Дніпрельстану. Українські націоналісти розуміли, що збудувати Дніпрельстан — значить створити новий пролетарський район, нову соціалістичну базу. Дніпрельстан — це не на словах, а на ділі здійснення нашої ленінської національної політики. Ми бачимо, як навколо Дніпрельстану створено і росте новий індустріальний район нашої Радянської України.

Товариші, на базі дешевої енергії Дніпра ми випускаємо тепер радянський алюміній, чавун, дніпровську високоякісну сталь. Ми вже випустили алюмінію близько 2 тис. тонн. Якщо раніше ми алюміній, головним чином, ввозили з-за кордону, то тепер ми будуємо із нашого радянського алюмінію і кріпимо цим міць і оборону нашої країни. Ми випускаємо також високоякісну сталь, шарикопідшипникову сталь, яку ввозили також з-за кордону.

На базі дешевої енергії ми тепер даємо країні дніпровський чавун, алюміній, високоякісну сталь і в найближчі дні випускатимемо феростопи, глинозем і іншу високоякісну продукцію.

Що таке Дніпрокомбінат? Дніпрокомбінат — це комбінат високоякісної металургійної продукції, високоякісної сталі. Дніпрокомбінат — невидане зосередження нашого промислового будівництва навколо Дніпрельстану. Все передове, що є в світі техніки, там сконцентровано. І Дніпрокомбінат дійсно є величезний індустріальний центр нашої соціалістичної економіки.

Товариші, ми нашою гідроелектростанцією починаємо чинити величезний вплив на сільське господарство. Перед нами в цьому році Дніпропетровським обкомом, товаришем Хатаевичем поставлене питання про те, щоб була почата електрифікація сільського господарства. Ми в 1933 р. провели по області 225 точок електромолотьби. Ми бачимо, як дніпровська енергія підносить на вищий ступінь техніку нашого сільського господарства. Лампочка Ільіча почала світитися в ряді колгоспів Дніпропетровської області. І недалекий той час, коли — це питання двох-трьох років — наша Дніпропетровська область буде цілком електрифікована, сільське ж господарство буде піднято на ще вищий ступінь нашої техніки.

Товариші, гребля Дніпрельстану стоїть на гранітній могутній основі, своїми широкими грудьми вона перегороджує основну течію Дніпра і направляє води Дніпра через турбіни гідроелектростанції. Енергія, яка йде через турбіни і генератори, тепер живить не тільки наш Дніпрокомбінат, але й заводи Дніпропетровська, Кам'янського, Запоріжжя і починає чинити великий вплив на розвиток нашого сільського господарства.

Цим не вичерпуються наші величезні можливості. Шлюз Дніпрельстану був відкритий в травні 1933 р. Ми пропустили вже через цей шлюз тисячу з лишком пароплавів. Але ми повинні сказати, що шлюз не використовується повністю, бо Дніпровське пароплавне сполучення не має достатнього тоннажу, а то водний транспорт був би великою допомогою нашому залізничному

транспортів. Треба гостро поставити питання про те, щоб Дніпро на своєму протязі був повністю використаний. Ті 2 млн. тонн, які можна пропустити через шлюз, надали б величезну допомогу залізничному транспортові, який відчуває великі труднощі.

І, нарешті, про питання, які поставлені нашою партією в тезах другої п'ятирічки і по організаційних питаннях. Тези другої п'ятирічки показують всю ту величезну програму, яку наша партія здійснює по збудуванню соціалізму в нашій країні. Недарма по той бік радянських кордонів, з боку наших соратників, співтоваришів по боротьбі, наші великі плани дальшого соціалістичного будівництва викликають захоплення, здивування, бо вони бачать, що країна Рад, керована ленінським ЦК і великим продовжувачем справи Леніна — товаришем Сталіним, посувається все далі вперед, створюючи основу, твердо основу пролетарської революції. В той же час ми бачимо, як наші вороги, які говорили в період першої п'ятирічки, що це утопія, це фантазія більшовиків, тепер дивляться вже з великою тривогою на план другої п'ятирічки, бо здійснення плану другої п'ятирічки є дійсно колосальне зміцнення нашої країни, зміцнення її могутності, вони бачать, що наша країна дійсно є твердиня світової пролетарської революції.

Ми бачимо, як на цій основі тепер в міжнародній політиці змінилось співвідношення сил, виростили миць і авторитет нашої країни, яка послідовно проводить політику миру.

Не зважаючи на колосальні успіхи, що вже досягнені нами по лінії зміцнення обороноспроможності нашої країни, не зважаючи на наші успіхи на міжнародній арені, ми повинні незмінно приковувати нашу увагу до питань дальшого зміцнення обороноспроможності країни і особливо наших кордонів на Далекому Сході. Товариш Попов на цю тему в своєму виступі говорив.

Товариші, ми повинні доповнити тези другої п'ятирічки і загострити увагу на Великому Дніпрі.

Тепер приділяється колосальна увага Великій Волзі, що є цілком правильно, бо на основах гідротехніки, на основах енергетики використання волзьких вод створює нові невидані фортеці Радянського Союзу, бо волзькі гідроелектростанції дадуть нову колосальну енергетичну силу, яка рівна енергетичним можливостям таких країн, як Німеччина і ряд інших. Ми повинні також підкреслити необхідність здійснення програми розвитку Великого Дніпра.

В нижній течії Дніпра ми маємо можливість побудувати дві гідроелектростанції — одну в районі Нікополя, другу в районі Кахівки. Ці дві гідроелектростанції можуть викликати до життя коло півмільйона гектарів зрошуваної землі. Ці дві гідроелектростанції з їх енергетикою можуть служити головним чином для розвитку нашого сільського господарства, для зрошення районів, в певній мірі засушливих. Ці півмільйона гектарів дадуть можливість одержати і високосортну пшеницю і ряд технічних культур.

Товариші, наша партія, підходячи до XVII з'їзду, має ряд найколосальніших успіхів. Я думаю, що ті успіхи, які є у нас на

Україні, в значній мірі зв'язані з тією величезною допомогою, яку подав нам ЦК ВКП(б) і товариш Сталін. Завдяки посиленню рядом керівних працівників, завдяки рішучій допомозі і увазі з боку ЦК ВКП(б) наша українська парторганізація має колосальні успіхи. Багато з вас знають, в якому стані в 1932-му році перебувало сільське господарство. Особливо це яскраво видно на прикладі Дніпропетровської області. Ми маємо крутий перелом, великий стрибок вперед. Я думаю, що рішення XVII партз'їзду і нашого XII партз'їзду послужать нам бойовою програмою діяння. Тут виступав товариш Фейгін і говорив, що у нас нема програми. Це, звичайно, невірно. Всі наші рішення, тези про другу п'ятирічку, всі основні рішення є наша бойова програма, і не дарма Ленін і товариш Сталін говорили в свій час про план електрифікації, що це є друга програма нашої партії. Ось в справі здійснення цих основних завдань наша українська парторганізація буде одною з передових в Радянському Союзі. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Гінзбург.

Гінзбург. Товариші, в своєму виступі делегат Донбаса товариш Фурер давав характеристику сталінському стилю в роботі. Мені здається, що до тієї характеристики, яку він давав, треба було б додати ще одне, що характеризує сталінський стиль, — це визначення на кожному даному етапі слабих місць, проривних ділянок з тим, щоб з усією силою, всією більшовицькою енергією налягти на ці проривні місця, на ці слабкі ділянки і їх витягти. Це можна продемонструвати на ряді виступів товариша Сталіна і на партійних документах. Ось візьмемо останню розмову товариша Сталіна з журналістом Дюранті. Він визначив наші найважливіші на даному етапі завдання, які вимагають особливої уваги з боку партії, — це товарооборот і транспорт.

Товаришем Сталіним були визначені слабкі місця, проривні ділянки в 1932—1933 рр. Такою слабою ділянкою, проривним місцем було сільське господарство України.

Виступаючи по звіту ЦК нашої партії, не можна на XII з'їзді більшовиків України не торкнутися того етапу, який ми пережили. 1933 р. пройшов у нас в усіх областях, в тому числі і в Київській області, в найнапруженішій роботі по ліквідації прориву в сільському господарстві. І сьогодні ми можемо сказати, що цей прорив ліквідований, ліквідований завдяки тій колосальній допомозі і підтримці, яку подав ЦК партії України, тій чуйності, тій увазі, яку приділив ЦК ВКП(б) і особливо товариш Сталін окремим областям України, в тому числі Київській області. Ми протягом 1933 р. в найтяжчі дні, а тут треба прямо сказати — були у нас дуже тяжкі дні, дуже тяжкі декади і місяці, в найтяжчі місяці ми запалювались тим, що знали: за кожним нашим кроком, за кожним нашим рухом, за кожним нашим заходом з величезною увагою стежить ЦК ВКП(б) і товариш Сталін. Це нас запалювало, це нас підносило, це нас примушувало з потроєною енергією працювати над тим, щоб витягти Київську область із прориву.

Але, товариші, мало одержати допомогу. Україна одержала ба-

гато десятків тисяч тракторів, засівні фонди, продовольчу допомогу. Алеж цього мало. Все це при відсутності людей могло нам і не дати того ефекту, який ми маємо. Але завдяки тому, що одночасно з цією колосальною допомогою до нас прибули видатні партійні працівники, прибув до нас кращий соратник Сталіна—Павло Петрович Постишев, улюбленець усієї української парторганізації, відомий в кожному колгоспі, відомий кожному колгоспникові, — завдяки цьому ми мали можливість ту колосальну допомогу, яка була дана Україні, правильно використати і одержувати від цієї допомоги максимальний ефект.

На XII з'їзді ми відмічаємо ліквідацію прориву в сільському господарстві. Але треба сказати, що одночасно з визначенням проривних ділянок і скеруванням основної сили на ліквідацію цих проривних місць ЦК нашої партії ні на хвилину не забував і нашу промисловість. Адже ми протягом останніх років могли констатувати цілком виняткові успіхи і досягнення в галузі промисловості. Не треба, товариші, брати кожен галузь промисловості і наводити великі цифри. Досить взяти одну якусь ділянку і ви на цій ділянці побачите здійснення генеральної лінії нашої партії.

Візьмемо те, про що говорить вся наша країна, про що пишуть і на сторінках закордонної преси. Візьмемо таке грандіозне спорудження, як Біломорсько-Балтійський канал. Хіба це грандіозне будівництво, яке при інших умовах вимагало б десятків років, хіба воно могло б бути здійснене, коли б цією справою міцно не займався Центральний комітет партії, не займався товариш Сталін?

Де і в яких умовах можна підняти за такий короткий строк таке грандіозне спорудження?

Алеж важливість цього грандіозного спорудження не тільки в тому, що збудовано Біломорсько-Балтійський канал, а в тому, що в процесі цього будівництва перевиховано, перероблено десятки тисяч людей. Адже на цьому каналі працювало кілька десятків тисяч соціально-небезпечних людей. В процесі праці, в процесі роботи, завдяки правильно поставленій політико-масовій роботі, за недовгий період часу ці злочинці переродились в будівників соціалізму, в героїв.

Де і в яких умовах, товариші, можливі такі речі?

Але, товариші, ми говоримо про наші успіхи не для того, щоб спочити на лаврах, не для того, щоб заспокоюватись, а для того, щоб ще більше запалитись і запалити інших на дальше соціалістичне будівництво.

Київська обласна організація, разом з усією партійною організацією України, має можливість до партійного з'їзду прийти з непоганими показниками. Ми в змаганні з рядом областей часто виходили переможцями. Ми не погано боролись за ліквідацію прориву на Київщині, а Київська ж область — складна область, в Київській області класовий ворог сильно попрацював.

Немало праці треба було покласти Київській партійній організації під керівництвом товариша Демченка, знавця сільського го-

сподарства і прекрасного керівника, щоб прийти з такими показниками до Всеукраїнського з'їзду нашої партії.

Товариші, наша обласна партійна конференція пройшла під знаком напруженої роботи, ми надзвичайно мало часу, надзвичайно мало уваги приділяли нашим успіхам, ми основний наш упор, основну увагу всієї обласної партійної організації скеровували на роботу в 1934 р.

Київська обласна парторганізація, товаришу Косіор, боротиметься під керівництвом товариша Демченка за те, щоб в 1934 р. Київська область стала червонопрапорною, і Київська область стане червонопрапорною. *(Оплески)*.

Київська область занялась тим, щоб в найближчий час підтягти відстаюче Полісся, підтягти ще окремі проривні райони, підтягти наше тваринництво.

Київська область поставила перед собою серйозне завдання організації підсобних господарств у колгоспах. Адже не можна вважати, що, розв'язавши проблему зерна, ми розв'язуємо все. Питання заможного життя — це питання і організації і дальшого розширення інших галузей господарства в колгоспі.

Київська обласна партійна організація має тепер прорив в промисловості. Обласна партійна конференція взяла на себе зобов'язання цей прорив в 1934 р. ліквідувати.

Партійна організація Київщини, мобілізуючись до XVII з'їзду партії, поставила перед усіма районними організаціями завдання — міцно розгорнути роботу до весняної сівби, так розгорнути, щоб Київська область весняну сівбу провела в мінімально короткий строк, щоб сівба буряку була проведена так, як вона ні разу не проводилась в Київській області, щоб Київська область в 1934 р. мала значно більшу врожайність буряку.

І я хочу запевнити ЦК нашої партії, що з завданнями, поставленими перед нами, наша обласна парторганізація під керівництвом ЦК справиться. *(Оплески)*.

Голова. Слово має товариш Рогальов.

Рогальов. Товариші делегати, я думаю, що діяльність ЦК нашої партії ми вже оцінили, бо на всіх робітничих зборах, в цехах, на заводах, в червоноармійських частинах, на обласних конференціях, що оце пройшли, — всюди були відмічені величезні успіхи розгорнутого соціалістичного наступу, боротьби за збудування безкласового соціалістичного суспільства, успіхи, які є справжнім торжеством ленінізму. Про це сказали робітничі маси, про це сказали колгоспні маси, про це сказали наші червоноармійські частини і в цьому можна, товариші, легко переконатися на прикладі України.

Адже для всіх нас, більшовиків України, не так давно було надзвичайно тяжко те, що Україна була в глибокому прориві на сільськогосподарському фронті і на інших ділянках боротьби за план.

За допомогою ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, за допомогою товаришів Молотова, Кагановича, Постишева Україна вийшла із

цього глибокого прориву. На сьогоднішній день весь робітничий клас України, все колгоспне селянство бачить, що Україна із прориву вийшла і йде до XVII з'їзду нашої партії з великими досягненнями, з великими перемогами.

Що було зроблено ЦК ВКП(б)? Сюди, як на оперативний фронт, була підведена основна база, основні командарми були кинуті на відстаючі ділянки українського фронту, на ділянки, де було важко.

Такими відстаючими ділянками були Харківщина, Дніпропетровщина, Одещина, Донбас. На ці ділянки були кинуті наші кращі більшовики-ленінці. В Харків послано товариша Постишева, в Дніпропетровськ — товариша Хатаєвича, в Одесу — товариша Вегера, в Донбас — товариша Саркісова. Зміцнюючи поряд з цим матеріальну базу — трактори, комбайни, автомобілі, забезпечуючи колгоспи засівним зерном, об'єднуючи колгоспні маси, згуртовуючи актив, розставляючи людей, виганяючи, як це було названо товаришем Постишевим, методи сановно-панського, бюрократичного керівництва, — ми добились значних успіхів.

У нас на Дніпропетровщині товаришем Хатаєвичем була проведена величезна робота по згуртуванню активу, по розставленню людей. Ті заходи, яких ми раніше на Україні не бачили, не чули, чим ми раніш не займались — надрання сівба, боротьба з бур'янами, застосування електрики для збирання, тобто організація електромолотьби, що означає звільнення тягла, — все це і особливо підвищення боєспроможності нашої парторганізації, чим постійно займались наші командарми, дало можливість нам, як і всій Україні, рапортувати партії про нові великі перемоги на всьому фронті соціалістичного наступу.

Хто це все зробив? Ми зобов'язані цими перемогами нашому ленінському ЦК, це зробив наш любимий, мудрий, найбільший стратег усього наступового руху — товариш Сталін. Наша партія, подібно гранітній, бетонованій, залізній стіні відбивала всі наскоки на лінію партії, вела по правильному шляху, вірно прокладаючи по компасу ленінський шлях — шлях побудування безкласового соціалістичного суспільства, шлях побудування соціалізму в нашій країні.

На чолі ленінського Центрального комітету у нас є свій рідний сталевий Сталін, непохитний ленінець, який веде нас по правильному шляху, по якому ми повинні й далі йти.

Чи можемо ми, більшовики України, тепер заспокоюватись? Мені здається, що це буде найгірше, якщо ми на досягнутих успіхах заспокоїмось. Ось приклади Дніпропетровщини. 20% тракторів простояє тільки тому, що погано заправляють трактори, тільки тому, що є прогули, тільки тому, що не підвозять вчасно пального, води для тракторів, тільки тому, що не організували змін. А скільки механізованої сили простояє у нас через технічні неполадки. Ось чому перед нами на весь зріст стоїть поставлене товаришем Сталінін питання, що вирішальним в другій п'ятирічці є освоєння техніки.

Другий приклад з життя Дніпропетровської області. У нас одкрився шлях по Дніпру, який з'єднує Південь з великим Поліссям. Ми в цьому році пропустили через Дніпровські шлюзи тільки 1.500 пароплавів, а коефіцієнт використання дорівнює тільки 15, тобто весь цей дешевий водний транспорт, який полегшує вантажооборот, який дозволяє перевозити нафту, велику кількість тонн руди, — на сьогоднішній день повністю не використовується. Ми повністю ще не опанували цієї справи.

Третій приклад по Дніпропетровській області. Джерелом додаткової тягової сили в сільському господарстві повинне бути правильне використання коня в додаток до трактора. Як стоїть у нас справа з конем на сьогоднішній день? Підбиваючи цьому підсумки на обласній партійній конференції, ми змушені були зробити дніпропетровським більшовикам неприємність. В колгоспах, які готові битись за нові успіхи, в цих колгоспах 20% коней у виснаженому стані. Звідси завдання поставити питання про коня, бо це питання є на сьогодні дуже злободенне. Як стоїть справа з колгоспним і бригадним розрахунком — особливо по лінії МТС — з колгоспниками і трактористами? Точного і детального розрахунку, який зрозумілий кожному колгоспникові, ще нема і подекуди ці ускладнення з розрахунком викликають навіть бажання у комбайнерів піти геть з комбайна, у тракториста — піти геть з трактора.

У нас є ще цілий ряд відстаючих ділянок. Отже ми повинні не тільки не заспокоюватись, а, навпаки, повинні відповідним чином розставити сили, перевіряти їх, ще краще інструктувати, підбадьорювати людей, заготовляти технічну і матеріальну базу, щоб перемогти відставання цих ділянок. Ми повинні зробити все для того, щоб підійти до XVII партійного з'їзду і до другого року п'ятирічки в повній готовності битися за перетворення України в передову республіку Радянського Союзу, передову по виконанню всього промислового і сільськогосподарського плану.

Друге питання — це питання про оборону. Ми, товариші делегати, бачимо на полях не тільки трактори, але ми бачимо, як військові частини маневрують на полях з танками, з танкетками, бронемашинами, ми бачимо, як літають наші літаки по всіх напрямках.

Це значить, що елементи оборони значно вирости, і всією цією справою, за заявою товариша Ворошилова, дуже конкретно займався товариш Сталін. Товариш Ворошилов говорив, що товариш Сталін не тільки знає хити озброєних сил, але знає, як треба виправити ці хити, і конкретно бере участь в цих справах. Взяти хоч би авіацію, танкобудування. Адже це величезна справа. І тут товариш Сталін відігравав, відіграє і в дальшому відіграватиме вирішальну роль.

На сьогоднішній день озброєні сили Радянського Союзу — робітничо-селянська Червона армія має одне завдання, яке вона виконає. Це завдання полягає в тому, щоб в разі нападу на Радянський Союз робітничо-селянська Червона армія повністю розгромила, знищила противника, який намілиться на нас напасти.

Не можна забувати і проходити мимо тієї обставини, на якому місці є Українська військова округа в бойовій підготовці озброєних сил країни. Наша УВО заняла перше місце серед всіх округ і морів. (Оплески). І тут ми, безумовно, зобов'язані керівництву ЦК КП(б)У, керівництву нашого любимого командувача товариша Якіра. (Оплески).

Я думаю, що турбота про посилення наших озброєних сил лишатиметься і надалі основним завданням ЦК нашої партії.

Нехай же розвиваються і міцніють наші озброєні сили, щоб робітничо-селянська Червона армія стала ще більшою силою і щоб усякі спроби, звідки вони не виходили б, — чи то з боку так званих східних «друзів», чи то з боку західних «друзів», — зустріли нівелю відсіч нашої робітничо-селянської Червоної армії.

Згуртовані навколо нашого ленінського ЦК і великого вождя товариша Сталіна, ми йдемо до XVII всесоюзного з'їзду партії. Ми повинні зробити Україну передовою республікою в Радянському Союзі.

За передову соціалістичну Україну — в похід, товариші більшовики України! (Оплески).

Голова. Слово надається товаришеві Васильєву.

Васильєв (нач. політвідділу Першомайської МТС). На доповідь товариша Косіора, який дав досить повний і глибокий ленінський аналіз тих успіхів і хиб, які ми маємо на Україні, висловилося уже багато товаришів. Мені хочеться спинитись на трьох питаннях, які, по-моєму, не дістали ще досить повного висвітлення.

Я думаю, що на XII з'їзді партії, коли ми підбиваємо підсумки і намічаємо наші завдання на майбутній етап переможного комуністичного будівництва, потрібно буде спинитись на таких питаннях.

В 1920 р. Ленін в своїй роботі «Дитяча хвороба «лівизни» в комунізмі» писав:

«...що політика є наука і мистецтво, яке з неба не звалюється, даром не дається, і що пролетаріат, якщо він хоче перемогти буржуазію, повинен виробити собі своїх, пролетарських, «класових політиків», і таких, щоб вони були не гірші за політиків буржуазних».

Я думаю, що цей заповіт великого вождя комуністичної революції — Леніна про те, що наша політика є наука і мистецтво, і щоб перемогти ворога, треба виробити своїх класових політиків, які перевершували б політиків буржуазних, тепер, після смерті Леніна, блискуче здійснено. Товариш Сталін показав нам блискучий зразок політичного і теоретичного керівництва комуністичною революцією. Цієї обставини не можна нам, більшовикам, забувати, а треба пам'ятати завжди, скрізь і всюди. Ми перемогли тому, що вся наша політика заснована на науці Маркса, Енгельса, Леніна і Сталіна. Після смерті Леніна видатним вождем і теоретиком нашої комуністичної партії є товариш Сталін.

Я думаю, товариші, нам не можна забувати одного з геніальних зауважень товариша Сталіна, яке тепер, по-моєму, набуває

особливого значення, особливої ваги. Це його зауваження, висловлене кілька років тому, коли він говорив:

«Сидіти при кермі й глядіти, щоб нічого не бачити, поки обставини не уткнуть нас носом у якенебудь лихо, — це ще не значить керувати. Більшовизм не так розуміє керівництво. Щоб керувати, треба передбачати».

Ось ці саме слова товариша Сталіна тепер повинні бути з особливою силою підкреслені. Нам тепер необхідне передбачення, треба попереджати події і на основі цього мобілізувати маси на виконання бойових завдань партії. Я думаю, що наше керівництво — товариш Сталін і ленінський ЦК — протягом 10 років після смерті Леніна геніально керувало нами, геніально передбачало і визначало наші завдання і вело нас до перемог.

Більше всіх передбачає, далі всіх бачить, глибше всіх розуміє явища суспільного життя геніальний наш вождь товариш Сталін. Це насамперед видно і на прикладі України. Хіба мало було попереджень, хіба мало було вказівок з боку ЦК і насамперед товариша Сталіна, як проводити більшовицьку роботу на Україні, щоб уникнути тих глибоких помилок, які були у нас? І тільки після історичної промови товариша Сталіна про роботу на селі на січневому пленумі ЦК, після історичного рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня, після присилки великої кількості працівників на Україну і насамперед одного з найвидатніших керівників нашої партії, непохитного ленінця товариша Постишева, — ми змогли виправити ці помилки.

Тепер Україна має величезні успіхи, такі успіхи, які зробили її незламним форпостом великого Радянського Союзу, як цілком правильно заявив товариш Постишев. Але, товариші, треба не забувати, що все це здобуто в найжорстокішій класовій боротьбі, все це здобуто під керівництвом і при безпосередній допомозі ЦК і товариша Сталіна. І завдяки цій допомозі ми розгромили класового ворога.

І останнє, — мені думается, що коли ми тепер підбиваємо підсумки боротьби і роботи, треба подивитись і на ту ділянку, де найбільш проявлялась робота класового ворога. Я маю на увазі село. На селі під керівництвом нашої партії, під керівництвом створених партією, з ініціативи товариша Сталіна, політвідділів кується нова людина. Мені хочеться вказати на один приклад з політвіддільської практики. Нам удалось скликати зліт стариків-колгоспників. Кожному відомо, що старики-колгоспники раніш були найконсервативнішими людьми, які найбільш вороже ставились до всяких новин. І ось тепер, коли ми зібрали зліт стариків, починаючи від 50 років і кінчаючи 90 роками, то із 102 стариків, які там зібрались, виступало 29 чол. Виступати хотіли майже всі. Довелось припинити дебати, бо зліт почався о 5 год. вечора і закінчився о 3 год. ночі. Основна думка цих виступів: ми погано працювали тому, що у нас не було чіткого керівництва, тому, що ми не ставимось до колгоспного добра, як до свого; треба дбати про кожну

колгоспну дрібницю, боротись за цілість колгоспного майна, вчити молодь. Ось, товариші, основний мотив усіх 29 виступів стариків. Звичайно, якийнебудь буржуазний собака може ці приклади оцінити дуже низько: «Подумаєш, більшовицький політвідділ може примусив говорити по-своєму». В політвіддільській практиці багато можна бачити з того великого, що відбувається в найглибших надрах колгоспного села. Ідеї радянського соціалістичного колгоспного життя глибоко проникли в свідомість колгоспників, особливо сталінська ідея — перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, а всіх колгоспників в заможних.

Ми маємо приклади того, як тепер піонери, ці юні представники комуністичного племені, випускають газети в будинках, впливають на своїх батьків і матерів.

Навіть і цих небагатьох, але красномовних фактів досить, щоб довести великі успіхи, які ми маємо.

На XII з'їзді ми можемо впевнено заявити, що ніякі іспити, які б перед нами історія не поставила, нам не страшні. В будьякій сутичці ми переможемо, бо ми знаємо, куди і як вести справу нашої партії, бо нами керує геніальний стратег класової боротьби пролетаріату — товариш Сталін. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Мурашко.

Мурашко. Товариші, як ми, ударники-ізотовці, з відбійним молотом в руках практично виконуємо постанову ЦК ВКП(б) і вказівки мудрого нашого вчителя — товариша Сталіна? Це тепер ми показали не тільки Радянському Союзові, а й всьому світові.

Ми, товариші, тепер можемо пишатися тими досягненнями, які дали нам право рапортувати про перемоги на вугільному фронті XII всеукраїнському з'їздові і XVII всесоюзному з'їздові нашої партії.

Досягнень, які ми завоювали за ряд років в Донбасі, ми не віддамо нікому. Їх ми завоювали по-ізотовському, по-ударному, ці досягнення нам не легко дались. Ці досягнення ми одержали на вугільному фронті тільки завдяки постанові ЦК ВКП(б) і мудрим вказівкам вождя — товариша Сталіна.

Коли ми прочитали постанову ЦК ВКП(б), то ми ніби з Сталіним разом розмовляли в уступах, ніби він з нами по сусідству стоїть і розмовляє. І ми, товариші, на сьогоднішній день не на словах, не гарними розмовами, а дійсно тоннами вугілля доводимо, як практично щодня ізотовці борються за реалізацію постанови ЦК ВКП(б).

Товариші, ми не з книжки вчитали ті досягнення і успіхи, які ми маємо. Ми безпосередньою наполегливою більшовицькою роботою навчились перемагати, працюючи на складних механізмах.

Товариші, я, один з кращих забійників Донбаса, працюю на відбійному молоті. Я, товариші, не тільки можу виконати нашу норму, але на практиці можу давати в 2—3—4 рази більше. І не в перший день я став так працювати. Я став ударником з 1929 р. На заклик Ленінградської комсомольської організації я перший уклав соцдогівір і відразу ж з тих днів я почав битись за підви-

щення продуктивності праці, за організацію бригад, за передачу свого досвіду відстаючим забійникам, кую кадри, які нам потрібні для Донбаса.

Свої досягнення, які я маю, не хороню в собі, я їх передаю робітникам-шахтарям, металістам, транспортникам і сільському господарству, бо, товариші, не честь тому ударникові, який добре працюватиме, але не передаватиме кожному товаришеві по праці свій досвід.

Тут виступав товариш із Київської області і сказав, що Київська область візьме прапор першенства на Україні. Товариші, запевняю вас, що не тільки в Київській області, але й в усій республіці не знайдеться такого бойового загону, який би переміг шахтарів Донбаса. (*Оплески*).

Товариші, ми одержуємо завдання в 60 млн. тонн на 1934 р. Ударники ставлять питання про те, щоб не спинятися на 60 млн. В 1934 р. ми виконаємо з честю 60 млн. тонн і претендуватимемо, щоб Донбас в майбутньому році давав 70 млн. тонн видобутку вугілля.

Ось, товариші, думка ударника, думка шахтаря, не тільки одного Мурашка, — у нас всіх одна мета. Ми боремося за опанування техніки, за опанування механізмів, у нас будуть запроваджені нові механізми, ми з честю і любов'ю будемо їх опанувати і застосовувати в наших гірничих роботах. (*Бурхливі оплески*).

Голова. Товариші, треба прийняти рішення щодо зміни регламенту. Вноситься така зміна: обідню перерву продовжити з 3 до 6, а ввечері працювати з 6 до 10 годин. Хто за цю пропозицію, прошу піднести руку. Прийнято одногосно.

Оголошую перерву до 6 годин.

З А С І Д А Н Н Я Т Р Е Т Ё

(19 січня 1934 року. Вечірне)

Хатаевич (голова). Оголошую засідання відкритим. Продовжуються дебати на доповідь ЦК ВКП(б). Слово має товариш Оленченко.

Оленченко. Основний підсумок, з яким наша партія приходить до свого історичного XVII з'їзду, — це повний розгром усяких контрреволюційних «теорій» про неможливість збудування соціалізму в одній країні, це повне торжество вчення Леніна і Сталіна про можливість збудування повного соціалізму в нашій країні.

Доказом правильності цього вчення є, насамперед, ті величезні успіхи, яких ми добились на господарському фронті в справі індустріалізації нашої країни. В небувало короткий строк перетворити країну із відсталої в техніко-економічному відношенні в передову країну — це справа, невидана в історії людства.

Другий доказ — це величезний ентузіазм робітничого класу, з яким він бореться за справу індустріалізації країни, це самовіддана праця, про яку Ленін говорив як про основне, що характеризує наявність соціалізму. Незаперечним доказом є і успіхи перебудови сільського господарства, — а ці успіхи тепер полягають вже не тільки в тому, що у нас сільське господарство в основному колгоспно-радгоспне, вони полягають в тому, що переважна більшість колгоспників тепер уже по-іншому ставиться до колгоспної праці, по-іншому ставиться до колгоспного добра.

Про повне торжество вчення Леніна і Сталіна свідчить також і те, що всякі спроби обрехати лінію партії, всякі спроби протягти опортуністичні настанови зустрічають найжорстокішу відсіч в найвіддаленіших, в найбільш глибоких пунктах нашого Радянського Союзу. І, нарешті, про це свідчать наші успіхи в справі перетворення багатомільйонних мас учорашніх одноосібників — сьогоднішніх колгоспників в свідомих, активних будівників соціалізму.

Тут товариш Васильєв говорив про те, що ми переробили консервативну частину нашого селянства — стариків, переробили їх в активних будівників соціалізму. Факти, про які говорив товариш Васильєв, не одиничні. Такі факти можна навести із життя і діяльності кожного району, кожного колгоспу. Ми переробили не тільки старика-селянина, ми переробили найбільш консервативну, найбільш відсталу частину селянства — жінку-селянку. Хіба не величезною перемогою партії є такий факт: 60-річна бабуся-колгоспниця виступає на масових зборах, розказуючи про успіхи соціалізму.

лістичного будівництва, говорить про хиби нашої роботи, говорить про ті заходи, яких треба вжити, щоб усунути ці хиби. Жінка, малограмотна або зовсім неграмотна, не тільки навчилась вимовляти слово «соціалізм», вона зрозуміла його суть, вона сприйняла його як своє рідне, вона бореться за нього, вона активно виступає проти тих, хто заважає будівництву соціалізму. А такі факти ми спостерігаємо щодня в своїй роботі.

Ці перемоги є результатом боротьби нашої партії за чистоту ленінського вчення, результатом того, що 10 років, які ми прожили без Леніна, партію вів його найкращий учень товариш Сталін, який розвинув учення Леніна, здійснив це вчення на ділі, показуючи, як треба по-більшовицькому боротись за збудування соціалізму.

Ці перемоги є результатом конкретного оперативного керівництва ЦК ВКП(б) і особливо товариша Сталіна всіма ділянками нашого соціалістичного будівництва.

Одним із найбільш яскравих прикладів конкретного оперативного керівництва з боку ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна є рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня. Воно є показник глибокого знання Центральним комітетом партії і товаришем Сталіним кожної ділянки нашого Радянського Союзу, роботи кожної нашої партійної організації. Саме завдяки цьому ЦК ВКП(б) завжди вчасно приймав рішення, що забезпечували ліквідацію відставання на тій або іншій ділянці.

Так, товариші, було і в справі відставання сільського господарства на Україні. Для всіх нас тепер цілком ясно те, що після рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 р., тільки в результаті величезної допомоги з боку ЦК ВКП(б), в результаті приїзду на Україну товариша Постишева, українська парторганізація по-новому почала керувати сільським господарством.

Безперечним є також і те, що вирішальним фактором в справі мобілізації української парторганізації на боротьбу з контрреволюційним націоналізмом, на боротьбу з націоналістичним ухилом, на чолі якого стояв Скрипник, став виступ товариша Постишева на червневому пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У. Наша Харківська парторганізація лише після того, як вона дістала такого керівника як товариш Постишев, знов заняла те передове місце серед організацій ВКП(б), яке вона займала раніше, коли нею керував товариш Постишев.

Оперативність і конкретність керівництва ЦК нашої партії potwierджуються і іншими даними. Я хочу нагадати, як підчас весняної сівби, підчас збирання врожаю, підчас осінньої сівби, в найважливіші моменти ми завжди діставали точні конкретні вказівки товариша Сталіна. Пам'ятаєте телеграми товариша Сталіна, які він надсилав разом з товаришем Молотовим про те, як треба розгортати сівбу, не чекаючи загальної готовності землі, як треба розгортати збирання врожаю, не чекаючи загального визрівання хлібів, телеграми з приводу збирання буряку, збирання соняшника і т. д.

Товариші! Для остаточного збудування соціалізму нам треба

ще більше згуртуватися навколо нашого ЦК, навколо вождя нашої партії товариша Сталіна. Нам треба давати ще жорстокішу відсіч усяким спробам перекручення генеральної лінії партії. Нам треба ще більше напружити наші сили, нам треба ще глибше вникати в усі деталі нашої практичної роботи.

Я саме тому хочу поставити кілька питань нашої практичної роботи, яку ми проводимо тепер, яку ми проводитимемо завтра і в найближчий час.

Перше питання—це питання про завершення колективізації. Одноосібників у нас лишилось небагато. Треба пам'ятати, що не можна до всіх одноосібників підходити однаково.

Я вважаю, що одноосібників треба поділити на 4 групи. До кожної з цих груп треба підходити по-особливому для того, щоб не допустити помилок, для того, щоб успішно завершити колективізацію.

До першої групи належать ті одноосібники, які провадять своє господарство, виконують засівні плани, акуратно виконують свої зобов'язання перед державою. Це ті одноосібники, які вже тепер переконались в перевазі колгоспного ладу, які тепер уже йдуть в колгосп. Завдання полягає в тому, щоб нашою активною роботою допомогти їм швидше вступити в колгосп.

До другої групи належать ті одноосібники, які ще міцно сидять на своїй невеликій ділянці землі, хазяїнують там, виконують засівний план, але ще не хочуть іти в колгосп. Щодо цієї групи ми і далі повинні здійснювати лінію показу переваги колгоспної праці, колгоспного життя, так само як і лінію економічного впливу.

До третьої групи, до якої повинен бути особливий підхід, належать одноосібники-старики, за якими лічиться земля, але які цю землю обробляти неспроможні. Ці одноосібники не виконують засівного плану, в колгоспі вони не йдуть, бо в колгоспі вони не можуть виробити достатню для себе кількість трудоднів. Як бути з цими одноосібниками? Я вважаю, що цих одноосібників треба лишити на їх садибах, їм треба допомагати обробляти садиби. Треба, очевидно, надати їм деякі податкові пільги, з тим щоб ці старики на своїх садибах дожили свій вік.

До четвертої групи належать ті одноосібники, яких у зв'язку з посиленням у колгоспах боротьби за трудову дисципліну, за бережне ставлення до колгоспного майна виключили із колгоспів за порушення трудової дисципліни, за негосподарне ставлення до колгоспного майна. Як з ними бути? Очевидно, наша робота з цими одноосібниками повинна проходити в тому напрямі, щоб вернути їх в найближчий час в колгоспи, але вже чесними колгоспниками.

Друге питання, яке я хотів поставити, — це питання про хлібопоставки. Закон про хлібопоставки відіграв величезну роль в справі зміцнення трудової дисципліни, підвищення продуктивності праці, успіху виконання плану хлібоздачі. Але механічне застосування всякого закону може в окремих випадках приводити до його викривлення. Я вважаю, що треба доповнити цей закон встанов-

ленням двох ставок оподаткування. Є різні колгоспи. Один колгосп має прекрасні землі, з яких при меншій затраті праці і зусиль він дістає більший врожай, а другий колгосп при чесному ставленні до праці все ж не може такого врожаю здобути. Ось чому потрібні дві ставки.

Товариші, тези до XVII партійного з'їзду є програма боротьби за остаточне збудування соціалізму в нашій країні. Саме тому вони зустрічають одностайне схвалення. Саме тому вони запалюють всіх нас до нової, ще напруженішої роботи. Під керівництвом ЦК, під керівництвом товариша Сталіна ми завдання планового збудування соціалізму в нашій країні в другому п'ятиріччі виконаємо.

Голова. Слово надається товаришеві Вайнову.

Вайнов. Товариші, докладна доповідь товариша Косіора розгорнула величезну картину блискучих успіхів, з якими партія наша йде до XVII з'їзду. Підбивати підсумки роботи нашої великої партії до XVII з'їзду — це означає підбивати підсумки не тільки за період від XVI з'їзду. Ми тепер підбиваємо велетенські підсумки всієї сталінської епохи боротьби і роботи нашої партії. В цих успіхах, звичайно, велике місце займає наша українська партійна організація.

Досягнення останнього року в розвитку сільського господарства України і українського Донбаса являють собою крапку ілюстрацію колосальних успіхів, з якими партія йде до XVII з'їзду. Разючість успіхів української організації в 1933 р. особливо виділяється порівняно з проривними 1931—1932 роками. Я думаю, що ці проривні роки слід згадати; слід згадати і ті основні причини, які привели до відставання сільського господарства і вугільної промисловості Донбаса.

Тут мова йде про дві обставини, які, на мій погляд, привели до того проривного стану, в якому перебувало сільське господарство України і вугільний Донбас.

Поперше, як правильно відмічав після приїзду на Україну товариш Постишев, корінна, основна помилка української партійної організації та її керівництва — ЦК КП(б)У полягала в притупленні класової більшовицької пильності до всякого роду махінацій класово-ворожих елементів.

Подруге, — організаційно-практична робота значно відставала від загальної політичної лінії нашої партії. Ця обставина також стала одною з основних причин зтяжнього проривного стану, в якому перебувало і сільське господарство і український Донбас за ці роки.

Я пригадую слова товариша Кагановича на III всеукраїнській партконференції в липні 1932 р., сказані ним з цієї трибуни, коли він, оцінюючи становище справ на Україні, заявив:

«...можна при правильній політиці і при наявності величезних досягнень, але при поганій практиці на окремих ділянках, в окремих районах нашкодити і утруднити успішне просування вперед».

Так воно й виходило на Україні.

Недооцінка організаційного питання з боку навіть деяких керівних працівників української партійної організації, той факт, що наша партійна організація не зуміла своєчасно перебудуватись повному для того, щоб своєчасно піднести, загострити пильність всіх комуністів і дати відсіч класово-ворожим вилазкам, — безумовно якнайсильніше позначилися на темпах соціалістичного будівництва на основних ділянках народного господарства України. А ворог, як ми знаємо, перебудувався, ворог перейшов на нові методи — ворог перейшов на роботу «тихою сапою».

Досвід Донбаса, особливо вугільного, з усією очевидністю цей факт потверджує. Візьмемо таке питання, як організація Донецької області. Треба прямо сказати, що ЦК КП(б)У спізнився з організацією області в Донбасі.

Класово-ворожі елементи зуміли під різними флагами проникнути на важливі промислові ділянки, індустріальні пункти Донбаса. Класова боротьба була гостра не тільки в сільськогосподарських областях, вона була не менш гострою і в Донбасі. Робітничий клас Донбаса за останній рік сильно виріс — вдвоє, а по деяких галузях промисловості і втриє. Разом з ростом робітничого класу в лави донецького пролетаріату і на шахтах і на заводах, на важливіші агрегати і механізми проліз класовий ворог. За цей час в Донбасі відбулись солідні процеси і зміни в складі робітничого класу.

Досить сказати, що ріст міст, зростання міського промислового населення знаходить своє відображення в рості українського населення Донбаса і його основних промислових міст. За даними профспілкових організацій українців у вугільній промисловості — 56,7 %, в машинобудуванні ще більше — 63,4 %.

Якщо взяти основні міста в Донбасі, то що ми бачимо? Візьмемо Сталіно: якщо в 1923 р. ми мали тільки 2.200 чол. українського населення, то на 1933 р. кількість українського населення виросла до 85,5 тис. Луганськ, який в 1923 р. мав тільки 9,5 тис. українського населення, в 1933 р. має вже 71,5 тис. і питома вага цього населення доходить до 60 %. Те ж саме в Маріуполі, Макіївці і в інших містах. Це показує велике, масове пересування людей із села, із районів Правобережжя в Донбас. Цьому багато в чому сприяло масове вербування робочої сили.

Разом з цим масовим вербуванням робочої сили в Донбас проникло немало розкуркулених і петлорівських елементів, які просочувалися в лави робітничого класу, іноді обманним шляхом пробирались і в лави парторганізації. І в результаті — на багатьох відповідальних ділянках вугільної, металургійної промисловості, машинобудування і оборонної промисловості ми мали класово-ворожі вилазки, при чому класово-ворожі елементи часто пробирались до механізмів і прямо зривали справу освоєння нової техніки. А Донбас за ці роки насичений солідною й доскокалою технікою.

За ці роки, при найбезпосереднішому керівництві і конкретній участі особисто товариша Сталіна, партія створила потужну механізовану базу у вугільній промисловості Донбаса з сотень і тисяч врубаних машин, відбійних молотків, електровозів, лебідок, компресорів, конвеєрів і т. п. Партія збудувала нові гіганти металургії і машинобудування, нові домни, мартени, блюмінги, — все те, що являє собою міцний фундамент соціалістичної економіки. А методи роботи лишилися старі. І ось ці старі, збанкрутовані методи керівництва і роботи, — канцелярсько-бюрократичні методи, про які сказано дуже міцно в історичному рішенні ЦК ВКП(б) по вугіллю від 8 квітня, — вступили в суперечність з вирослим рівнем нової техніки у вугільній і металургійній промисловості.

Зривалось здійснення завдання освоєння нової техніки. І тільки втручання ЦК і виняткова увага Донбасові з боку товариша Сталіна, безпосередня його участь в розв'язанні найконкретніших питань розвитку вугільної промисловості забезпечили нам першу перемогу.

Я не повторюватиму всіх етапів нашої боротьби за вугілля в Донбасі, за перебудову вугільної промисловості. Я мушу сказати, що навряд чи є ще якась інша ділянка промислового будівництва, де б ЦК і особисто товариш Сталін так терпляче і настійливо вчили нас того, як треба перебудовувати методи своєї роботи, як треба працювати по-новому.

Це і забезпечило перші успіхи, з якими приходять Донецька парторганізація на XII і XVII партз'їзди. Наші перші успіхи виявляються ось в чому: ми зуміли замість 116 тис. тонн видобутку на добу за перший квартал дати в грудні близько 140 тис. тонн, а в січні даємо до 143 — 144 тис. тонн. За друге півріччя 1933 р. український Донбас дав на 2,5 млн. тонн вугілля більше, ніж в першому півріччі.

Найважливіше, що відбиває нашу роботу над освоєнням нової техніки і нових механізмів, полягає в тому, що у нас відповідно виріс механізований видобуток. Замість 86 тис. тонн пересічнодобового механізованого видобутку за перший квартал 1933 р. ми зуміли в грудні 1933 р. і в січні 1934 р. цей механізований видобуток підвищити до 105 — 107 тис. тонн за добу.

Це, я повторюю, наші перші успіхи в освоєнні нової механізованої бази вугільного Донбаса. Ми маємо зразки освоєння нової техніки і в металургії. Досить послатися на зразкову роботу першої домни Озівсталі, яка за кілька днів, протягом лічених годин, освоїла повністю свою проектну потужність, працюючи без усяких ривків. Ця домна працює вірно, як точний годинник.

Поряд з цим у нас є ще маса неподобств, у нас є ще дуже низькі якісні показники освоєння нової техніки і нових механізмів. Це можна сказати і про перший радянський блюмінг нашого Макіївського заводу, це можна сказати і про нову домну Ворошиловського заводу, які ще працюють погано.

Все це цілком справедливо ще і ще раз підкреслює те завдання, яке поставив перед партією товариш Сталін, про яке говорив

у своїй доповіді товариш Косіор, — завдання освоєння нової техніки, яке лишається провідним і вирішальним завданням. Якщо ми хочемо послідовно здійснити це провідне завдання, ми повинні всіма заходами використати досвід організаційної перебудови, що його вже має вугільна промисловість, перебудови, підпорядкованої інтересам освоєння нової техніки.

Освоєння нової техніки вирішується там, де знаходиться агрегат і механізм, там, де відбувається видобуток вугілля, — на дільницях. Якщо це так, — значить, перший досвід вугільного Донбаса по перекиданню кращих інженерно-технічних працівників у цехи, на дільниці, туди, де вирішується доля вуглевидобутку і промфінплану, ми повинні до кінця запровадити. Упор в нашому господарському, виробничому і партійному керівництві повинен бути зроблений на низовій виробничій ланці. Конкретне керування шахтою, а всередині шахти дільницею забезпечило нам перші успіхи в рості вуглевидобутку.

Те, що ми маємо в Донбасі, коли більше половини вугільних робітників уже охоплено індивідуальним городництвом, є той новий метод масової роботи, який дає можливість спуститися до найвідсталішого робітника і найдоступнішим для нього способом підняти його до рівня нових завдань.

Розвиток індивідуального городництва набрав у Донбасі характеру масового руху. На цій справі ми дійсно зуміли сполучити особисті інтереси робітника, який недавно прийшов на шахту, з загальнодержавними інтересами, сполучити так, щоб ліквідувати нечувану плінність робочої сили, яка була в Донбасі.

Те ж саме треба сказати і про нові методи роботи самої партійної організації. Запроваджено інститут партійних організаторів на провідних шахтах, зліквідована в значній мірі функціоналка в самій партійній роботі.

Донецька організація не заспокоюється на тому, що вже проведено тепер у вугільному Донбасі. Ще дуже важливі організаційні питання і заходи повинні бути проведені до кінця, якщо ми хочемо повної перемоги. Ми вважаємо, так і заявила наша Донецька обласна конференція, що справа зроблена тільки наполовину. Ми ще не використали і не освоїли всі наші можливості, всі наші внутрішні резерви. Не зломлені ще до кінця саботаж і антимеханізаторські тенденції, які особливо сильно позначаються в підготовних роботах і якісних показниках.

На черзі серйозні, ще нерозв'язані завдання, як піднесення залізничного транспорту, який багато в чому вирішує нашу роботу по вугіллю і металургії. Запаси невивезеного вугілля дорівнюють 60 тис. вагонів. Ще більшого розмаху треба надати житловому будівництву.

Перед нами ще велика напружена робота по освоєнню нової техніки. Ми багато чого навчилися і будемо вчитись на прикладах і методах керівництва товариша Постишева Харківською областю, бо це є кращі, більшовицькі зразки того, як ми повинні ламати сановно-панські, канцелярсько-бюрократичні методи керівництва.

Ми завжди вчитимось у нашого великого вчителя і вождя товарища Сталіна. (Оплески).

Голова. Є пропозиція сьогодні закінчити дебати і кінцеве слово на першу доповідь. Заперечень нема? Нема. Оголошується перерва на 10 хвилин.

Голова (після перерви). Слово надається товаришеві Балицькому. (Бурхливі, тривалі оплески).

Балицький. Товариші, наша партія йде до свого XVII з'їзду з величезними перемогами. Товариш Косіор в своїй доповіді дав аналіз успіхам, яких добилась партія в справі зміцнення міжнародного становища СРСР на основі правильного проведення генеральної лінії нашої партії, скерованої на індустріалізацію країни, на створення власної технічної бази, на повне наше звільнення від економічної залежності, на безперервне зміцнення обороноспроможності нашої країни.

В підсумку першої п'ятирічки ми добились виняткових успіхів в галузі промисловості. В період між XVI і XVII з'їздами партії зроблено повний переворот у сільському господарстві СРСР. До XVII з'їзду наша країна в основному стала країною колгоспною і радгоспною. Цих величезних успіхів партія добилась завдяки тому, що вона єдина, як ніколи, що вона згуртована навколо ЦК, що вона згуртована навколо товарища Сталіна. Всі ці величезні успіхи досягнені також завдяки твердому проведенню генеральної лінії нашої партії, рішучій боротьбі з опортунізмом, викриванню всяких антипартійних угруповань, уламків минулих опозицій, зв'язаних з класовим ворогом. Всі ці успіхи досягнені завдяки тому, що керує нами Центральний комітет партії на чолі з найвидатнішим вождем робітничого класу всього світу — товаришем Сталіним.

Ці успіхи особливо відчутні тут у нас на Україні не тільки тому, що Україна є країна хліба, буряку, металу, вугілля, руди і має величезне значення в господарському і політичному житті країни, але також і тому, що протягом другої половини 1931 р. і в 1932 р. були допущені глибокі прориви не тільки в галузі сільського господарства, але також і в галузі промисловості (вугілля і чорна металургія) і в проведенні лєнінської національної політики.

Ми тепер, товариші, знаємо, що пояснюється це все неправильними методами керівництва, тими помилками, які допущені були ЦК КП(б)У і всією українською партійною організацією. Пояснюється це, насамперед, відсутністю конкретності і оперативності в методах керівництва. Не було достатньої мобілізованості для виконання грандіозних завдань, які стоять перед партією. Не були перебудовані методи керівництва в сільському господарстві. Недосить була розгорнута масово-політична і організаторська робота. Не було більшовицької пильності, що дозволило ворогові розсістися на різних ділянках соціалістичного будівництва і навіть захопити ряд дуже важливих постів соціалістичного будівництва на Радянській Україні, особливо в будівництві ра-

дянської української культури. І тільки завдяки рішучому втручанню ЦК нашої партії і особисто товариша Сталіна, завдяки величезній допомозі, яку подав нам ЦК партії і союзний уряд, в 1933 р. Україна досягла великих успіхів і вийшла з прориву. Але ці успіхи, товариші, наші перші успіхи, це наші перші перемоги. Більшовикам України доведеться ще міцно битись за перетворення України в справді передову країну Радянського Союзу.

Я хочу спинитись на трьох питаннях: на питанні вугілля, транспорту і на нових методах і формах боротьби класового ворога.

Те, що вугільний Донбас має величезне значення для всього народного господарства країни, — це загальновідомо. Ми також знаємо, що вугільний Донбас вийшов із прориву, успішно борючись за таке становище, щоб не було жодної шахти, яка не виконала б програми. Всім відоме рішення партії про те, що в 1934 р. Донбас повинен дати країні 60 млн. тонн вугілля. Але для того, щоб битись за виконання програми 1934 р., треба негайно приступити до усунення цілого ряду хиб. В першу чергу треба звернути виняткову увагу на стан підготовних робіт на шахтах. Підготовні роботи лишаються і далі одною з відстаючих ділянок роботи шахт і лімітують видобуток вугілля, бо досі маємо:

а) на ряді великих шахт систематичне невиконання планів і зниження темпів підготовних робіт;

б) затягування підготовних ділянок, що їх треба ввести в експлуатацію замість вже вироблених;

в) відставання основних виробіток, скорочення, поглиблення очисних заборів, і

г) в ряді випадків хижацька експлуатація шахт шляхом виробітку ближчих і легко доступних полів.

Я хочу це проілюструвати на прикладах: в тресті «Донбас-антрацит» завдяки невиконанню плану підготовних робіт лишилось непідготованими для експлуатації 32.240 погонних метрів виробіток, в результаті чого втрачено 186 тис. тонн вугілля. Крім того, з'їдено розкритих запасів, раніш заготовлених запасів 1.300 тис. тонн. Поряд з таким становищем в цілому ряді шахт залишені поза експлуатацією готові лави і ділянки. Наприклад, по Свердловському рудоуправлінню залишено протягом 10 місяців 3 лави, які по своїх ресурсах могли б дати 75 тис. тонн вугілля. По шахтах Шварцівського рудоуправління залишено 8 підготовних штреків. По шахтах Боківського рудоуправління залишено 2 лави з можливим видобутком 74 тис. тонн вугілля. Те саме відмічається по шахтах Хрустальського рудоуправління, на шахті «Капітальна» тресту «Чистяковвугілля» і на ряді інших шахт.

Я, товариші, думаю, що тут, крім нашої загальної розхлябаності, є результати старого шкідництва у вугільному Донбасі, бо ми знаємо, що, крім диверсії, крім знищення окремих агрегатів, шкідники ставили своїм завданням утаювати від радянської влади верстви, затримувати програмну потужність тієї або іншої шахти.

У мене, крім того, є також ряд надзвичайно характерних прикладів роботи окремих шахт, які я передавав на обговорення Донецькій партійній конференції. Два з них, особливо характерні, я хочу навести тут вам.

Шахта «Лутугіно» — здана в експлуатацію в 1931 р. з проектною потужністю 1.800 тонн на добу. Закладена ця шахта в 1926 р., але за планом повну проектну потужність дасть лише в 1935 р. Чи не ясно, що тут, безумовно, є елементи шкідництва? Протягом 1931—1933 рр. шахта не тільки не збільшила підготовку, а вибрала запаси, підготовані до моменту здачі шахти в експлуатацію. Шахта дає тепер 565 тонн на добу. Зважте при цьому, що капіталовкладення по шахті на 1 жовтня 1933 р. становлять 11.200 тис. крб.

Візьмемо другий приклад. *Шахта «Карл»* — здана в експлуатацію в 1931 р. при проектній потужності 2.800 тонн на добу. За планом шахта досягає своєї проектною потужності теж тільки в 1935 р., в той час, як закладена вона ще до революції, а відновлена проходкою в 1926/27 р. Тепер шахта дає 540 тонн на добу; підготовні роботи в 1933 р. виконані тільки на 41%. Капіталовкладення по шахті на 1 жовтня становлять 16.700 тис. крб.

Все це, товариші, говорить про те, що вугільний Донбас має всі можливості програму в 60 млн. тонн не тільки виконати, але і перевиконати. Нам треба тепер провадити найнепримиреннішу боротьбу з хниканням, з окремими скигліями і опортуністами, які заявляють про те, що не встиг Донбас вийти з проривного стану, як його знов перевантажують непосильною програмою. Це, товариші, розмови не з нашого табору. Так може говорити або опортуніст, або класовий ворог. Недарма Донецька партійна конференція і всі делегати-шахтарі, які виступали на конференції, заявляли, що механізація видобутку, ті величезні капіталовкладення, які одержав Донбас, а головне — робота по-новому, дають можливість не тільки виконати, але й перевиконати план.

Ми, товариші, знаємо, що Донбас має тепер значні запаси вугілля, і ми знаємо, що надзвичайно гостро стоїть питання з вивозом цього вугілля, особливо на північ. Транспорт лімітує не тільки вугільну промисловість, але він є найвідсталішою ділянкою народного господарства і гальмує не тільки вугільну, металургійну промисловість, але взагалі все народне господарство.

Ми також знаємо про те, як в тезах до XVII з'їзду партії про другу п'ятирічку поставлено питання щодо реконструкції технічної бази залізничного транспорту і необхідності рішучого перелому в його роботі.

Я хочу ілюструвати погану роботу нашого транспорту на прикладах об'єднаних залізниць — Південної і Донецької. Залізничі завжди, особливо наша Донецька залізниця, звикли пояснювати свою погану роботу виключно нестачею вагонів. Ми провели деякий аналіз і приходимо до іншого висновку. Зокрема, це так, — вагонів не вистачає. Інколи Північ вагонів недодає, але разом з тим і в методах керівництва треба бажати багато кра-

щого. Нема раціонального використання вагонів, які фактично є на залізниці, завдяки чому вантаження день-у-день падає.

Я звертаю вашу увагу на такі надзвичайно характерні цифри, на такі приклади: якщо в другій п'ятиденці листопада 1933 р. при наявності 48.492 вагонів вантажилось 8.924 вагони, або 93% плану, то в другій п'ятиденці січня 1934 р. при парку в 50.056 вагонів вантажилось тільки 7.454 вагони, що становить 75% плану. За останню п'ятиденку січня з 11-го по 16-е при 100% вагонного парку вантаження становило 79% плану.

Наслідком цього, звичайно, скупчились значні запаси вугілля, металу. А ми ж знаємо, що цілий ряд залізниць і зокрема окремі агенти залізниці старались пояснити недовантаження вугілля відсутністю його на станціях вантаження. Фактично ж це пояснюється, як ми бачимо, просто неправильною і нечіткою роботою транспорту.

Вагонний парк можна було б значно збільшити. За рахунок чого? Ось протягом січня на Південній залізниці в середньому є на добу до 16 тис. завантажених вагонів, які належать розвантаженню в межах залізниці. В першу п'ятиденку листопада 1933 р. з такої ж кількості вагонів подавалось під розвантаження 9.600 вагонів, а розвантажувалось із числа поданих 6.683. В січні 1934 р. подавалось тільки 6.370 вагонів, а розвантажувалось тільки 4.903 вагони. Таким чином, розвантаження вагонів упало в січні проти листопада на 26%. Із цього само собою ясно і зрозуміло, що кількість завантажених вагонів збільшилась і зменшилась кількість порожняка. Якщо в другій п'ятиденці листопада було на залізниці понад норму завантажених тільки 465 вагонів, то в другій п'ятиденці січня завантажених понад норму вагонів скупчилось 8.457.

Таке становище створює закупорку вузлів і станцій, різко скорочує пропускну спроможність залізниць, взагалі паралізує роботу залізниці. Ми не вивозимо як слід вугілля, не вивозимо металу; я вже не говорю про те, що залізниця, ідучи по шляху найменшого опору, затискує вивіз всіх інших вантажів, як, наприклад, флюсів, цукру, сільгоспмашин і т. д.

Треба ще звернути увагу на те, що залізниці погано підготувались до зими, особливо пс паровозному парку. Навіть за офіціальними даними залізниці при нормі хворих паровозів 16% ми маємо в основних депах — Дебальцево, Червоний Лиман — процент хворих паровозів—20, а в Харкові навіть 22. Замість боротьби за здоровий паровоз деякі агенти залізниці займались прямим замилюванням очей. По основних депах паровози були в більшості пропущені тільки через поточний ремонт. Спеціальною комісією управління залізниці по депу Червоний Лиман допущена була злочинна недбалість: комісією цією після огляду 39 паровозів дано було висновок про їх справність, в той час як ці всі паровози потребували негайного ремонту. До початку осінньо-зимових перевозів тільки по депах Дебальцево, Червоний Лиман, Гришино і Волноваха із 400 паровозів 206 виявились не-

годящими. В звітних же даних вони були показані як годящі. Такий стан паровозного парку викликав масову неподачу паровозів під поїзди і псування їх в дорозі.

Поряд з необхідністю подачі на Південну залізницю з сусідніх залізниць потрібної кількості порожняка, з боку Південної, а тепер Південної і Донецької залізниць, потрібно: налагодити своєчасну здачу завантажених вагонів, негайно організувати ремонт паровозів — в першу чергу в Дебальцеві, Червоному Лимані, як вирішальних депах, організувати і повністю забезпечити своєчасне і повне розвантаження вагонів з місцевими вантажами і просування вантажів дальнього напрямку по вихідних пунктах.

Поряд з цим потрібна велика гнучкість в керівництві і оперативність в управлінні. Мені думается, що поряд з повною розлібаністю в апараті залізниць і невмінням керувати дорученою справою, причинами відставання транспорту є й те, що антирадянський елемент, класовий ворог використовує всі ці неполадки, всі прориви в роботі; вам відомо, що форми і методи боротьби з нами контрреволюція, класовий ворог вибирає, використовуючи політичну обстановку, використовуючи наші помилки, наші прориви.

Переходячи до останнього питання про методи і форми класової боротьби, я дуже коротко спинюсь на розгромі українського контрреволюційного підпілля в 1933 р. Рішучий удар по контрреволюції виявився насамперед: а) в ударі по низових антирадянських групах, в які входили куркульсько-петлюрівські елементи на селі, що організовували саботаж і підривною роботу в сільському господарстві, і б) в рішучому розгромі керівних центрів, в першу чергу так званої «Української військової організації», яка очолювала повстанську, шпигунську і диверсійну роботу, а також організацію саботажу в сільському господарстві. Був розкритий блок українських націоналістичних партій — УКП, боротьбистів, есерів, есдеків, увістів і інших, який являє собою пряму агентуру міжнародної контрреволюції, в першу чергу німецького і польського фашизму.

Тим, що керівна роль в боротьбі з СРСР, у підготовці інтервенції перейшла до фашистської Німеччини і японського імперіалізму, пояснюється також і те, що виняткову активність в справі відновлення контрреволюційної роботи, особливо в роки прориву на Україні (1931—1932 рр.), проявив німецький фашизм, зв'язаний з закордонним центром «УВО», який ставить своєю кінцевою метою відрив України від Радянського Союзу.

Найнепририміші елементи польського фашизму ідуть на зговор з гітлерівцями з метою створення єдиного антирадянського блоку. Особливо окриляють активну українську контрреволюцію надії на близькість інтервенції у зв'язку з посиленням впливу військових кіл Японії.

Не зважаючи на розгром націоналістичної контрреволюції, нам треба бути особливо уважними і пильними до класового ворога. Класовий ворог розуміє, що ставка на масові форми бо-

ротьби зірвана, він переходить до нових форм, до нових методів боротьби, ще гостріших, ще витонченіших.

В роки, коли партія розв'язувала питання про індустріалізацію країни, тобто розв'язувала питання нашого народного господарства, визволення від чужоземної залежності, міжнародна контрреволюція намагалась завдати удар радянській владі шляхом організації шкідництва в промисловості. Підступи класового ворога були викриті. Коли партія висунула лозунг ліквідації куркульства як класу на базі суцільної колективізації, класовий ворог всі свої сили кинув на цю ділянку боротьби. Ми повинні визнати, що у нас на Україні в 1932 р. контрреволюційним елементам удалось провести велику руйницьку роботу в сільському господарстві. Шкідництво в сільському господарстві, в галузі тваринництва мало плановий, широкий характер.

Не зважаючи на втрати, які ворог зазнав, він не відмовиться також від такої форми боротьби, як шпигунство, диверсія. В умовах так званої «малої війни», тобто підготовки до війни, імперіалісти всіх мастей, особливо німецький і японський фашизм, через своїх агентів — білогвардійську націоналістичну еміграцію, через рештки ворожих нам класів всередині країни — підготовлятимуть активні дії, диверсійні акти щодо основних об'єктів нашої промисловості, ставитимуть широко економічне і політичне шпигунство.

В наслідок рішучого удару по націоналістичній українській контрреволюції, уцілілі рештки цього підпілля на розгром хочуть відповісти терором.

Ми знаємо, що українська націоналістична контрреволюція провадила свою підривну роботу в тісному союзі з польськими буржуазно-націоналістичними елементами, які викриті в справі «Польської військової організації» (ПОВ). Встановлено також, що українські націоналісти блокувались з руськими шовіністами, які вважають, що Україна є основний плацдарм, на якому розгорнеться боротьба проти радянської влади.

Не тільки питання проведення національної політики на Україні, але й питання класової боротьби були широко поставлені на обговорення всієї української партійної організації, з достатньою чіткістю висвітлені в ряді виступів товариша Постишева, в доповіді товариша Косіора на листопадовому пленумі ЦК по національному питанню.

Я хочу спинитись тут на тому, що ми повинні підвищити ще більше свою більшовицьку пильність, бо уцілілі рештки контрреволюційного підпілля, починаючи від хліборобсько-гетьманських контрреволюційних кіл до «лівих» укапістських і боротьбистських груп включно, працюючи в підпіллі на платформі єдиного національного фронту, переходять на фашистські позиції боротьби з нами.

В наші руки потрапив цікавий документ. Послухайте, як одним із видатних представників цього націоналістичного блоку сформульована політична програма:

«... Наша програма повинна являти собою щось середнє між програмою гітлеризму і українських хліборобів.

Повинні існувати стани і українська аристократія. Я не реакціонер, але нація повинна бути різносторонньою.

Нашу національну програму треба тісно ув'язати з нашими історичними традиціями, зокрема з історією козацтва.

Робітничий клас повинен бути зв'язаний з ремеслом, при чому необхідна денационалізація промисловості. Повинна існувати велика земельна власність».

В питанні консолідації сил він говорить:

«... Нинішній момент вимагає консолідації сил як за кордоном, так і тут. Багато наших людей деморалізовано, від них треба очиститись і набрати нових.

Нашим завданням тепер є робота по об'єднанню всіх національних сил — від хліборобів до соціалістів включно».

І далі:

«... Вся зима і частина весни 1934 р. піде на організацію блоку чужоземних держав проти СРСР з метою інтервенції. Влітку спалахне війна. Нам треба бути готовими. Тепер організація ослаблена і розбита. Тим то нашим найвідповідальнішим завданням тепер є зберегти до кінця свої старі кадри, яких лишилось уже дуже мало. Потрібна тактика зашифровки, тимчасового відступу, більшої конспірації, збирання ще нерозбитих сил.

На випадок війни самостійно ми виступити не можемо. Тим то всю нашу роботу ми повинні координувати з роботою організацій інших республік, наприклад, з Грузією, Білоруссю. Всі наші бойові групи і бойовий центр треба переключити на воєнну роботу, підготовку кадрів до повстання, ознайомлення їх з теорією воєнної справи і партизанської війни і для проведення агітації в Червоній армії.

Завданням бойових груп повинно тепер бути створення бойових кадрів, які на випадок війни могли б в тилу викликати зруйнування і активні повстанські виступи».

Ми повинні, товариші, не забувати, що не тільки оскаженіла українська націоналістична контрреволюція ставить питання про насильственне повалення радянської влади. Всі контрреволюційні групи, починаючи від махрових білогвардійців і до правих і троцькістів включно, ставлять питання про насильственне повалення радянської влади.

Партія добилась величезних успіхів завдяки розгрому класового ворога, викриттю нових форм роботи класового ворога «тихою сапою», розгрому цілого ряду антипартійних угруповань і уламків розбитих колишніх опозицій, що змикались з класовим ворогом.

Ще більше пильності і непримиримості до класового ворога. Напередодні XVII з'їзду партії, який буде з'їздом, що відкри-

ває новий етап розгорнутої роботи над здійсненням другої п'ятирічки, п'ятирічки збудування безкласового соціалістичного суспільства на основі повного завершення колективізації селянських господарств, кооперування всіх кустарів, остаточної ліквідації приватної власності на засоби виробництва і встановлення соціалістичного способу виробництва, як єдиного способу виробництва, перетворення всього трудящого населення країни в активних будівників соціалістичного суспільства,—партія, яка виросла, зміцніла, піднялась на вищий історичний ступінь перед лицем величезних завдань соціалістичного будівництва, що стоять перед нею, під керівництвом нашого ЦК, під керівництвом нашого Сталіна піде до нових боїв, до нових перемог за справу комунізму. (*Бурхливі, тривалі оплески*).

Голова. Слово має товариш Трахтер.

Трахтер. Товариші, центральне місце в народногосподарському плані найближчих років, безперечно, займає чорна металургія. В галузі сільського господарства, в галузі промисловості партія за останні роки добилась величезних успіхів, але чорна металургія протягом останніх 5—6 років продовжує відставати.

Є, безперечно, рух вперед і в галузі чорної металургії. Якщо звернутись до минулого року, то в цей час чорна металургія давала 12—14 тис. тонн чавуну за добу, а тепер вона тримається на рівні 23—24 тис. тонн. Але треба твердо сказати, що розвиток чорної металургії не відповідає зростанню потреб народного господарства.

Постає питання: чому ми так відстаємо в чорній металургії? Якщо деякі товариші й намагаються дати відповідь, що розвиток чорної металургії відстає головним чином тому, що ми спізнюємось з будівництвом доменних печей, то мені думається, що ця відповідь неправильна. Справа не в тому, що ми не встигаємо з будівництвом металургійних агрегатів. Звичайно, і це одна із причин відставання. Але головна хиба в роботі чорної металургії полягає в тому, що чорна металургія працює на зовсім непідготовлених матеріалах.

Мені довелось бувати в Німеччині, у Франції і шукати там відповіді на питання, чому наші металургійні заводи працюють гірше, ніж західноєвропейські. І перше, що впало в очі, безперечно, полягає в тому, що німецька металургія працює на підготовленій руді, на підготовленому коксі, на підготовлених флюсах.

Товариші, є цілий ряд рішень ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У про те, що якість матеріалів, і вугілля, і коксу, і руди, і флюсів, повинна відповідати певному стандартіві. Подивіться, як працює наша чорна металургія. Ясна річ, що про скількибудь задовільний коефіцієнт використання доменних печей не може бути й мови, раз ми працюватимемо на непідготовленому матеріалі. Мені хотілось би спинитись на тому, про що говорив секретар доменного осередку заводу ім. Петровського. Головний секрет успіхів чорної металургії будьякої країни безперечно полягає в тому, щоб

мати і підготовлену руду, і підготовлений кокс, і хорошої якості вогнетривкий матеріал. Без цієї основної умови не можна говорити про виконання тих завдань, які стоять в галузі чорної металургії.

Друге питання, якого я хочу торкнутись, — це питання про роботу Криворізького рудного басейну. Ще недавно, в травні місяці, Криворізький рудний басейн давав 20—21 тис. тонн руди, тобто давав менше, ніж вимагала наша південна металургія. Справа, товариші, полягає не тільки в тому, що ми давали мало руди і таким чином не забезпечували ростущих потреб в залізній руді, не говорячи про те, що тоді мав бути пуск нових домен Запоріжсталі і інших заводів. Ми перебували на такому рівні видобутку, що не забезпечували роботи навіть діючих доменних печей, ми не тільки давали недосить руди, але ми давали і даємо далі нехорошої якості руду, насамперед тому, що вона дуже пилювата, і, подруге, тому, що ми даємо дуже багато кремнезему в руді.

Що треба робити? Це досить добре відомо всім металургам. Треба збулувати агломераційні фабрики. Але чомусь досі на протязі 5 років, не зважаючи на те, що рішення ЦК ВКП(б) з цього приводу відбулося ще в 1928 р., ми не маємо майже ніякого будівництва агломераційних фабрик. Їх не будують ні в Донбасі, ні на Дніпропетровщині. А між тим, підготовка руди шляхом агломерування, шляхом спікання могла б сама по собі збільшити витоп доменних печей на 20—25%.

Криворізький басейн, як відомо, є основна рудна база не тільки України. Криворізький басейн постачає руду цілому ряду заводів центральної частини СРСР. Він має виняткове значення для всього нашого народного господарства.

Зовсім неправильне твердження, що руда, флюси, кокс є тил для чорної металургії. Ця точка зору, по-моєму, абсолютно шкідлива. Ці галузі промисловості — і кокс і руда — тепер повинні бути поставлені на передові позиції в розумінні розвитку, бо вони по суті справи будуть наперед визначати розвиток нашої чорної металургії.

Товариші, ми протягом останніх місяців зробили перші кроки в справі збільшення видобутку руди в Кривбасі. Замість 20—21 тис. тонн ми за останні 2—3 місяці даємо 30—31 тис. тонн за добу, ми збільшили видобуток порівняно з травнем на 48—49%.

Але це перші кроки, зовсім недостатні. Вони не можуть задоволити бурхливо ростущих потреб нашої чорної металургії. Нам тепер треба давати принаймні 33—34 тис. тонн для того, щоб не тільки забезпечити ростущі потреби, але й створювати додаткові запаси для чорної металургії.

В чому головне завдання розвитку Криворізького басейну? Ми насамперед повинні сигналізувати про ту небезпеку, про яку тут цілком правильно говорив товариш Балицький. Говорячи про вулгільа, товариш Балицький відмічав, що класовий ворог насамперед скеровував свої сили на ділянку підготовних робіт. Це

в однаковій мірі стосується і Кривбаса. Коли щодо видобутку руди кожному робітникові вся справа цілком ясна і зрозуміла, коли і робота класового ворога тут значно ускладнюється, то щодо підготовних робіт класовий ворог досить попрацював і продовжує працювати таким чином, що ми тепер в Криворізькому басейні підготовлених запасів на ряді шахт маємо на 4—5 місяців, замість того, щоб мати цих запасів на 2—2½ роки, для того щоб дати нормальний розвиток рудному басейнові. Правда, за останні місяці ми на цій ділянці добились істотних зрушень, але й вони абсолютно недостатні.

Озброєні історичною постановою ЦК ВКП(б) від 8 квітня, ми перебудовуємо роботу не тільки в розумінні зміцнення наших дільниць, шахт і заобів кваліфікованими кадрами, а й перебудували зарплату, оголосили жорстоку боротьбу канцелярським методам керівництва. Маючи величезну допомогу і підтримку з боку обкому партії і товариша Хатаєвича, ми доб'ємось дальших серйозних успіхів.

З чим у нас ще зовсім негаразд — і про що треба одверто сказати — так це з механізацією. Механізація є друга, найбільш вузька ділянка в розвитку Криворізького басейну. Ми тепер маємо значну оснащеність Криворізького басейну механізмами, ми маємо чудову бункеризацію, прекрасні підйомники, весь басейн електрифікований, на 65% скреперизований; ми маємо величезну кількість потужних компресорів і т. д., але справляємось ми з механізмами зовсім незадовільно. Справа в тому, що в галузі механізації ми маємо ті самі хиби, які з усією різкістю були розкриті рішенням ЦК ВКП(б) про вугільний Донбас. Насамперед на механізмах дуже сильно орудує класовий ворог. Ми маємо там багато куркулів, людей, які намагаються на кожному кроці шкодити. Ми маємо ще мало кваліфікованих, відданих справі робітників комуністів, комсомольців, які, знаючи досконало механізм, були б кожної хвилини насторожі і не допускали б тої кількості аварій, яку ми маємо на сьогоднішній день в Криворізькому басейні.

Питання механізації, розставлення сил, питання створення запасного парку частин є найактуальніші питання для Криворізького басейну. Навколо цих завдань повинна бути мобілізована і мобілізується тепер уся партійна організація, щоб покінчити з тими численними аваріями, які ми маємо в Криворізькому басейні.

Третє питання — це питання геологічних робіт. І тут класовий ворог, безперечно, провадить дуже велику роботу. В свій час була поширена теорія шкідників відносно того, що Криворізький басейн деградує, що він вичерпав себе і т. д. Тепер розвідки дали значне збільшення руд в Криворізькому басейні, там запасів тепер нараховується 1.100 млн. тонн, але розвіданих промислових запасів для того, щоб можна було закладати нові шахти, у нас зовсім недосить. Їх нараховується всього 400 млн. тонн, тоді як нам потрібно тепер, принаймні, 500—600 млн. тонн розвіданих промислових запасів.

Ось чому розвідкові роботи в Криворізькому басейні повинні бути поставлені як одне з найважливіших завдань розвитку нашого народного господарства.

Товариші, ми зробили перші кроки в розвитку Криворізького рудного басейну. В цій справі, безперечно, величезна заслуга всієї Дніпропетровської партійної організації, яку товариш Хатаєвич ще в червні минулого року буквально вздидив на розв'язання завдань, що стоять перед Криворізьким басейном. Товариш Хатаєвич з винятковою силою і тривогою поставив перед більшовиками Дніпропетровщини питання про те, що Криворізький басейн—єдиний рудний басейн в СРСР, якщо не рахувати Керчі,—тепер стає лімітом в справі розвитку всього народного господарства. Дніпропетровщина тепер провадить колосальну боротьбу на кожній ділянці, Дніпропетровщина тепер надзвичайно наполегливо консолідує свої сили для того, щоб забезпечити дальше зміцнення сільського господарства і витягти промисловість із становища відставання з виконанням промфінпланів, в якому вона досі перебувала. Дніпропетровські більшовики, і в першу чергу товариш Хатаєвич, доклали великих зусиль для того, щоб Криворізький басейн витягти із прориву. І я не сумніваюсь в тому, що Дніпропетровська парторганізація під керівництвом ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У зробить усе потрібне для того, щоб Криворізький рудний басейн не був лімітом для всього народного господарства.

Голова. Слово має товаришка Гопнер (*Бурхливі оплески*).

Гопнер. Товариші, грандіозну картину наших успіхів розгорнули в своїй доповіді товариш Косіор і інші товариші. Ці успіхи є справді всесвітньо-історичні. Ці успіхи цілком змінили лице нашої країни. Ці успіхи піднесли незмірно питому вагу нашої країни на світовій арені. Вони не тільки глибоко революціонізують трудящі маси всього світу, а й починають робити корінну революцію в мозках буржуазної інтелігенції. Наші успіхи визнані нашими ворогами, тими, які поклялись з перших днів нашої революції ніколи не визнавати наших успіхів, робити все (і робили все) для того, щоб їм перешкодити. Наші успіхи на дипломатичному полі тісно зв'язані з нашими успіхами всередині країни. Найбільшим успіхом нашої мирної політики є визнання нас з боку США, що є найсерйозніший крок у справі розладнання всіх антирадянських планів.

Про революціонізуючий вплив нашого соціалістичного будівництва особливо багато говорилось на останньому, XIII пленумі Виконкому Комінтерну. Успіхи цього року і, зокрема, той перелом, який відбувся на Україні—ліквідація наших проривів (а Україна стояла весь цей рік в центрі уваги всієї буржуазної, всієї соціал-демократичної преси), стають наймогутнішим засобом в руках наших комуністичних партій в боротьбі за маси.

Тепер є цілий ряд фактів із найрізноманітніших джерел, що говорять нам про те, як росте інтерес і симпатії широких робітничих мас до нашого будівництва.

Росте попит на літературу про СРСР, росте рух делегацій, число друзів СРСР, росте радіослухання радянського радіомовлення.

Найяскравішим фактом є, звичайно, поворот у середовищі соціал-демократії, поворот, який не означає повороту їх політики, зміни їх ворожого ставлення щодо нас, а поворот, який відображає тиск найширших мас соціал-демократії, чесних робітників на вождів II інтернаціоналу. Ви знаєте, що коли кілька років тому соціал-фашисти говорили про те, що все наше будівництво це є «потьомкінські села», то тепер замість «потьомкінських сіл» у них часто фігурують «егіпетські піраміди».

Після приходу Гітлера до влади вожді II інтернаціоналу на чолі з Отто Бауером визнають, що диктатура пролетаріату СРСР показала можливість будівництва соціалізму. Ви можете тепер у них прочитати цілий ряд «лівих» лозунгів, наприклад, про те, що фашизм можна скидати навіть методами громадянської війни. Ці «ліві» маневри не повинні нас вводити в обман, бо поряд з цим вони виключають членів своєї партії за те, що вони записуються в друзі СРСР, забороняють своїм членам їздити в СРСР і агітувати за СРСР, беруть участь у всіх планах імперіалістів проти нас. Але це вимушене визнання наших успіхів, ця вимушена заміна одних лозунгів іншими не можуть не означати нашої величезної моральної перемоги; доказом нашої перемоги є і той факт, що наші відкриті класові вороги змушені визнати наші успіхи.

Той героїзм, який проявляють тепер комуністи в різних країнах, особливо ж у Китаї, а останнім часом просто дивовижний героїзм німецьких революційних робітників і німецьких комуністів, примушує нас сказати, що існування Радянського Союзу, глибока впевненість, глибока віра у фактичну перемогу соціалізму, в те, що перемога соціалізму доведена в дійсності, що соціалізм прийшов від утопії не тільки до науки, але й до дійсності, — становить головне джерело цього невиданого в історії героїзму. Якщо на першому плані по героїзму має раніше стояла царська Росія, якщо ми звикли за ці роки до цілком виняткового героїзму китайських робітників, то світ не бачив ще і, в усякому разі, не чекав, що німецькі робітники, виховані протягом десятків років в умовах легалізму, зможуть проявити такий героїзм, таку безмежну відданість комунізму, марксизму і революції, яку вони проявляють тепер. Люди попадають в тюрми, концентраційні табори, зазнають найжорстокіших катувань, їм ламають руки, ламають пальці, одного комуніста примушують бити другого і коли він відмовляється — кличуть третього, штурмовика, який б'є їх обох до полусмерті, і люди, які зазнали цих якнайжорстокіших катувань, виходячи із тюрми, на другий день передають себе в розпорядження організації і приступають до роботи.

Товариші, для вас не секрет, що як тільки Гітлер прийшов до влади, поряд з соціал-демократією і з ренегатами від комунізму, поряд з контрреволюційним троцькізмом окремі кому-

ністи почали критикувати тактику нашої комуністичної партії в Німеччині, а значить, генеральну лінію Комінтерну, лінію ВКП(б) і Сталіна, бо наша партія була і лишається провідною секцією Комуністичного інтернаціоналу, яка всіма секціями Комуністичного інтернаціоналу визнана провідною секцією.

Прихід Гітлера до влади, як і всяка значна подія, явився випробуванням для всякого роду точок зору, теорій, течій, настроїв і т. д. Соціал-демократія створила ряд теорій. Вона почала кричати про настання цілої смуги фашизму, про настання цілої епохи контрреволюції. Отто Бауер говорить, що фашизм — це «диктатура дрібної буржуазії». Поряд з цим створено теорії про «надкласовий» характер фашизму. Троцький оцінює фашизм, як «дрібнобуржуазну контрреволюцію», як «бонапартизм», а комуністи Нейман і Реммеле — як «диктатуру люмпен-пролетаріату». Всі ці теорії означають демобілізацію німецьких робітників у їх боротьбі проти німецької буржуазії — проти головного нашого ворога.

Крім того, всі ці теорії фактично служать захистові коаліційної політики німецької соціал-демократії, політики підтримки Брюнінга і всіх інших урядів, які соціал-демократія вважала «меншим злом» порівняно з фашизмом.

Ці теорії ведуть насамперед до того, що німецький пролетаріат повинен був би в першу хвилину під ударами терору зайняти позицію повної пасивності, позицію вичікування. І ось тут саме проявилась величезна роль комуністичної партії Німеччини, яка своєю правильною лінією до приходу Гітлера до влади, підчас і після приходу Гітлера до влади показала, в який величезний об'єктивний фактор і рушій революції перетворюється «суб'єктивний фактор» — роль партії більшовиків.

Ви знаєте, що Гітлер зараз же після приходу до влади оголосив, що комунізм «розбито дощенту», а Герінг оголосив, що «через 50 років жодна людина в світі не знатиме більше, чи існував колинебудь марксизм». Терор перших днів, коли б не існувала КПН, дійсно привів би до повного морального і фізичного розкладу революційних лав пролетаріату, до повного розгрому комуністичної партії. Але комуністична партія Німеччини відкинула соціал-демократичну теорію про остаточну поразку робітничого класу, вона відкинула політику вичікування, вона відкинула також надії на автоматичний крах Гітлера. Борючись проти недооцінки факту приходу Гітлера до влади, борючись і проти переоцінки сил фашизму, комуністична партія Німеччини оголосила війну і тим, які орієнтувались на надто швидке подолання фашизму, так само і тим, які хочуть зробити німецький фашизм непереможною силою.

Саме тому, не зважаючи на підпал рейхстагу, на цю грандіозну провокацію, коли вибори були майже зірвані, КПН 5 березня одержала 5 млн. голосів. Ви пам'ятаєте, що в минулому році 6 листопада вона одержала 6 млн. голосів. 6 млн. голосів до перевороту Гітлера в умовах легальності, і через півроку після

цього в умовах терору — 5 млн. голосів. Це вже було величезною перемогою, бо вибори 5 березня 1933 р. були вибори публічні, це були вибори, обставлені таким чином, що прекрасно видно було, хто за кого голосував, а ви прекрасно знаєте, що фашисти не тільки з фотографічним апаратом, але за допомогою цілого ряду інших засобів виявляли, і робітники знали, що вони виявлятимуть кожного, хто голосував.

В березні ж, тобто зараз же після якнаймерзнішої провокації з підпалом рейхстагу, компартія на виборах фабрично-заводських комітетів одержала 39% усіх голосів. В середині березня уже вийшов перший номер нелегальної «Роте Фане» і після цього почалось поширення величезної кількості нелегальної літератури. Робота нашої більшовицької партії, яка народилась в царському підпіллі, яка розвивалась в підпіллі, яка мала багато років підпільного досвіду, — це одне. А друге — це якнайважче завдання переходу на методи підпілля з боку партії, яка нараховувала напередодні переходу в підпілля 400 тис. членів, яка збрала 6 млн. голосів, з боку партії, списки якої були в усіх домоуправліннях, партії, членів якої знали в кожному будинку, на кожному підприємстві.

Тут показала себе робота Комінтерну і зокрема робота товариша Тельмана, які задовго до переходу в підпілля проробили величезну роботу по підготовці партії до переходу в підпілля. Нелегальна література поширюється в такій кількості, що в Лейпцігу, де відбувався процес і який був наповнений штурмовиками і поліцейськими так, що яблуку ніде було впасти, в Лейпцігу під час процесу була поширена нелегальна література, і вона навіть потрапила в зал суду. (Оплески).

Ми повинні особливо відмітити те, що в той час, коли партійні центри повинні були негайно сховатися вглиб підпілля, відірвані від центру низи почали проявляти величезну ініціативу, далеко більшу ініціативу, ніж проявляли раніш. Низи підтримали авторитет партії; не зважаючи на терор, партія показала, що вона жива. Авторитет Тельмана, авторитет Комінтерну колосально зріс. (Оплески).

Перший етап роботи, однак, був надзвичайно важкий. Терор, провокації, виявлення всіх комуністів мало найширший масовий характер, а наша партія не завагалась. Насамперед, вона стала на точку зору використання антикапіталістичної демагогії фашистів, використання легальних фашистських можливостей для того, щоб піймати фашистів на їх антикапіталістичній демагогії.

Тут то найяскравіше виявилась класова природа фашизму, яку цілком перекручують соціал-демократи, троцькісти, брандлерівці, а також Реммеле і Нейман.

Фашисти обіцяли 2 чотирирічні плани будівництва, плани «створення робіт». Це були плани «ліквідації безробіття», антиєврейського бойкоту, посилка на підприємства комісарів для тиску на капіталістів, обіцянка «втручання знизу» в дії підприємців. Це була така демагогія, як, наприклад, «фабрики капіта-

лістів є також фабрики робітників», «кожний верстат належить також і робітникам».

І ось КПН широко це використала. Партія організувала боротьбу устами робітників, вона вимагала «втручання знизу», вимагала тиску на капіталістів, вимагала здійснення обіцянок.

На кожних зборах націонал-соціалістів і «Німецького трудового фронту» — цієї фашистської організації, рядові робітники вимагали виконання різного роду обіцянок, вимагали «соціалізації», усунення майстрів, усунення окремих керівників. У квітні вже було 60 страйків, в травні їх було 58.

Саме в ці місяці відбувався страйк друкарів, під час якого страйкували і робітники, які видавали фашистський орган «Ангріф».

Які були результати?

Гітлерівці повинні були відмовитись від частини своїх обіцянок. Поперше, Гітлер оголосив, що «національна революція закінчена»; подруге, робітників, у тому числі і прибічників фашистів, почали арештовувати. Підприємці були підтримані гітлерівцями, був проголошений «принцип рентабельності підприємств», тобто той принцип, який повинен був показати, що для ведення підприємства вирішальним є *капіталістичний зиск*. Потім декларація уряду про недоторканість великого майна і капіталів універмагів показала, що й по цій лінії фашисти не можуть виконати своїх обіцянок. Нарешті, терор, що посилювався, відразу показав, що це є влада антинародна, влада антиробітничка.

Тоді почався *другий етап* роботи КПН, етап виявлення класового лиця комуністичної партії як класової партії. Партія ясно показала своє лице, вона випустила величезну кількість документів, в яких головним лозунгом було: «Робітники, об'єднайтесь для скинення фашистської диктатури Гітлера!». У відповідь на лозунг Гітлера про те, що «національна революція закінчилась», комуністична партія заявила, що «марширує друга революція, пролетарська революція, більшовицька революція, і тільки вона одна дасть роботу, хліб і свободу».

В цей час страйкова боротьба не припинялась. Досить сказати, що страйки проти зниження заробітної плати, які іноді кінчались успіхом, страйки за підвищення заробітної плати, проти фашистського терору, проти обов'язкового носіння коричневої сорочки, проти гітлерівського привітання — відбувались в деяких областях по два, по три рази: в Рурі, на Нижньому Рейні, в Золінгені, Ельберфельді, ще раз в Рурі, на Нижньому Рейні і в цілому ряді інших областей. Майже припинились доноси націонал-соціалістських робітників на революційних робітників. Почались страйки в таборах примусових робіт: за останні місяці в цих таборах проведено 280 страйків.

Робітничі квартали перші дні фашистського терору набрали фашистського лиця (принаймні в день 1 травня 1933 р. свастика — фашистський знак — був вивішений на всіх будинках, — в робітничих кварталах силоміць і напівдобровільно), але вже не такою була картина в день 6 серпня, під час берлінського

параду. Центр був оздоблений фашистськими знаками, а робітничі квартали являли собою суцільні пропуски будьяких зовнішніх оздоблень. В цей же день, 6 серпня, в різних місцях Берліна відбулося 18 демонстрацій. Звичайно, це не ті демонстрації в кілька сотень тисяч чоловіка, які виводила комуністична партія, коли вона була цілком легальна. Але ми з вами, що пройшли школу підпілля, ми добре знаємо, що демонстрація в 200—300 чол. в нелегальних умовах, в умовах фашистського терору іноді означає більше, ніж демонстрація в 200 тис. чол. в умовах легальності.

Нарешті, партія почала якнайширше розповсюджувати літературу, — вона вернулася на підприємства, вона почала організовувати нові законспіровані осередки на підприємствах. В партії з'явилися кадри, виховані в нових умовах, які проявляють той героїзм, про який я говорила раніше.

Хоч «народний плебісцит» 12 листопада 1933 р. дав фашистам 40 млн. голосів шляхом примушення, але ми в той же час бачимо, що 3 млн. 200 тис. голосів було проти, що 2¹/₂ млн. утрималось. А це дещо означає. Це означає дуже і дуже багато.

Соціал-демократія розвалена, її центри переїхали за кордон. В її еміграції точиться велика склока, великий розбід. Всередині країни підпільна робота соціал-фашистами майже не проводиться. Тільки останнім часом з'явився нелегальний «Форвертс».

Протягом 10 місяців революційний пролетаріат не міг бути і не був знищений фашистською диктатурою, він бачив перед собою тільки одну партію — німецьку комуністичну партію, яка веде його на боротьбу і приведе його до перемоги. Швидкими кроками почав посуватись вперед єдиний фронт, який наша партія успішно почала організовувати ще напередодні приходу Гітлера до влади. Розкол робітничого класу є одна з головних причин того, що Гітлер міг прийти до влади. Саме соціал-демократія зривала єдиний фронт протягом усієї своєї 15-річної, вірніше 20-річної, історії, починаючи з серпня 1914 р.

Героїчна боротьба нашої братерської КПН має величезне міжнародне значення.

КПН уже тепер завдає жаху фашистам, і вони змушені відкрито про це заявляти.

Наш XIII пленум ВККІ сказав з цілковитою впевненістю, що в Німеччині починається нове революційне піднесення. Він мав право сказати це ще й тому, що це революційне піднесення відбувається не в одній Німеччині.

XIII пленум ВККІ цілком і повністю схвалив політичну лінію і роботу КПН на чолі з товаришем Тельманом до і підчас перевороту, а також її роботу за ці 10 з лишком місяців і засудив ідейну платформу і групову роботу Реммеле і Неймана.

Хто ж стоїть в Німеччині при владі? Чи дійсно дрібна буржуазія або люмпен-пролетаріат? Товариші, я думаю, що на цих зборах не треба витрачати багато красномовства, щоб показати, що влада Гітлера є влада монополістичного капіталу, диктатура фінансового, трестівського капіталу Німеччини. Досить перелі-

чити, що в складі «Генеральної ради господарства», яка є справжній владар Німеччини, в числі 16 чол. є: банкір Рейнгардт, найвидатніший промисловець Феглер, банкір Фінк, мільйонер Тіссен, гарматний король Крупп; міністерство народного господарства в руках представника великих банків Шмідта і ін. Монополістичний капітал, який є монополістом в області економіки, в момент грізної небезпеки пролетарської революції хоче бути монополістом і в області політики. Німецька буржуазія в особі всіх її партій передала владу націонал-соціалістам, бо націонал-соціалісти могли здійснити цю монополію в політиці. Саме тому, що в Німеччині насувалась пролетарська революція, німецька буржуазія утворила одну буржуазну партію, один кулак, замість багатьох буржуазних партій.

Гітлерівці з першого дня свого існування, ще з Каппівського путча, утримуються на кошти великого фінансового капіталу Німеччини.

Фашизм в Німеччині, як і повсюди, є превентивна війна капіталу проти пролетарської революції. Не випадково, що саме в Німеччині створилась фашистська диктатура. Це сталося саме тому, що Німеччина більше, ніж інші країни, «була вагітна» пролетарською революцією. Згадайте бурхливий ріст комуністичної партії Німеччини. Це не тільки 400 тис. членів і 6 млн. голосів за неї. В останні два роки в Німеччині відбувалась не просто загострена класова боротьба, а «мала громадянська війна», відбувались щоденні збройні сутички в усіх кінцях Німеччини між озброєними робітниками і фашистами. Саме в цій країні умови для пролетарської революції визріли більше, ніж у будьякій іншій країні. З другого боку, ніколи б Гітлер не міг прийти до влади, коли б робітничий клас не був розколотий, коли б *соціал-демократія прийняла пропозицію комуністів про єдиний фронт.* При таких умовах Гітлер не міг би прийти до влади, і буржуазія в своїй превентивній війні не могла б здійснити свою диктатуру.

Ми не повинні змішувати класову природу фашизму з його масовою базою. Його класова природа — монополістичний капітал. Але він апелює до широких верств розореної дрібної буржуазії, особливо селянства, до всякого роду декласованих елементів, яких у великій кількості залишила в спадщину світова війна. Диктатура фінансового капіталу, диктатура німецьких імперіалістів хоче розбити пролетарську революцію всередині і зовні. Звичайно, німецький фашизм і його прихід до влади має величезне міжнародне значення. Звичайно, фашисти активізують свої сили в усіх країнах і особливо в усіх тих країнах, де є німецьке населення.

Тут товариші Косіор, Попов, Балицький вказували на ту величезну небезпеку, яка є для нас в усякому об'єднанні фашистських сил проти нас. Є інша сторона, яку не розуміють всякого роду націоналістичні ухильники з великим партстажем, як Скрипник, або з малим партійним стажем, які не розуміють природи фашизму, не розуміють того, що фашизм, який має величезне міжнародне

значення, все ж не може створити такого міцного єдиного світового фронту, який створює світовий більшовизм.

В цьому відношенні найповчальнішим є історія міжнародного становища німецького фашизму, зокрема взаємовідносини між німецьким і італійським фашизмом.

Багато хто думав так, і особливо ті, хто думає по лінії найменшого опору, що, мовляв, на другий день після приходу Гітлера до влади буде створений єдиний фронт між фашистською Німеччиною і фашистською Італією.

За 2—3 роки до приходу Гітлера до влади всі фашистські журнали в Німеччині популяризували італійський фашизм. Однак на другий день після приходу Гітлера до влади виявилось, що німецькі фашисти на ножах з італійськими фашистами. Це яскравий доказ того, що фашисти зі своєю расовою теорією, з своїм тваринним націоналізмом, з своїм зоологічним шовінізмом *відображають імперіалістичну конкуренцію*. Ця філософія расизму, буржуазного націоналізму є яскравий вираз імперіалістичного суперництва.

Якщо ми захочемо зараз двома словами сказати про перспективу фашизму в Німеччині, то факти говорять ось що: ще до приходу і особливо після приходу Гітлера до влади можна було гадати, що, затративши 4 млрд. золотом, вони зможуть, зігнавши з усіх постів соціал-демократів (а соціал-демократи займали в поліційному і чиновницькому апараті німецької буржуазної республіки 300 тис. посад!) і посадивши на їх місця фашистів, вигнавши із Німеччини деяку кількість євреїв і передавши їх справи німцям,— вони зможуть в тій або іншій формі «примістити до роботи» приблизно 1.100 тис. чол. Ця викладка виявилась перебільшеною. Все, чого добились тепер фашисти,— це те, що вони замість одних «примістили» шось коло 300—400 тис. інших, може максимум до 500 тис. чол. При 8 млн. безробітних в Німеччині!

В таборах молодь живе на солдатському пайку, в солдатському одязі, на солдатському утриманні і працює під командою штурмовиків, офіцерів. Ці роботи призначені, головним чином, для підготовки війни: полагодження шляхів, ремонт лікарень, ремонт мостів, пошив форменного одязу і т. д.

Це все, що фашисти могли дати всередині країни, та в додаток до цього нечуваний кривавий терор, культурна реакція, середньовіччя.

Міжнародне становище фашизму ви знаєте. На певний період часу фашисти різних мастей—українські, польські, німецькі фашисти—можуть створити єдиний фронт, але в усякому разі це означало б на другий день після їх об'єднання таку балканізацію значної частини Європи, яку важко собі уявити, саме завдяки тому, що в основі їх розвитку лежить найшаленіша конкуренція.

Багато хто думає, що фашистський план—це одне, а план виходу з кризи в США—це є дещо зовсім інше. В основі обох планів і всіх планів «виходу з кризи» і в інших країнах лежить загалом одне і те ж: роздати роботу між більшою кількістю робітників

з тим, щоб ті, які працюють, працювали меншу кількість днів без відповідної компенсації зарплати. Всі ці плани загалом зводяться до збільшення воєнних замовлень, до фінансової підтримки капіталістів, до дальшого грабування робітників і селян і до використання нових робіт для підготовки війни. В США Американська федерація праці, найпродажніша з усіх «робітничих» організацій в світі, оголосила план Рузвельта «соціалістичним». По суті це такий же «соціалізм», який дають націонал-соціалісти в Німеччині. Невелике пожвавлення в промисловості США в квітні закінчилось падінням в серпні. Буржуазні економісти, які тепер шукають виходу з кризи і намагаються висвітлити цей план, говорять, що все це дасть деякий ефект, «якщо підвищиться збут». Ось де собака заритий.

Головна суперечність, яка лежить в основі післявоєнної кризи капіталізму, — це суперечність між колосальними виробничими можливостями буржуазного господарського апарату і купівельною спроможністю у населення, яка все падає. Інакше кажучи — суперечність між суспільним характером виробництва і приватним характером привласнення. Економісти говорять — добре, «якщо буде збут» товарів. А якщо ні? Ми говоримо, що не буде цього збуту, бо 15 млн. безробітних в Америці і 7—8 млн. в Німеччині, не кажучи про інші країни, п'ята голодна зима — не можуть бути ліквідовані такими простими засобами. Ми говоримо, що загальна криза капіталізму лишається глибокою кризою, не зважаючи на те, що може бути деяке тимчасове пожвавлення в окремих галузях, зокрема в галузі воєнної промисловості, яка лишається єдиною не падаючою.

Товариші, урок тих 3½ років, які відділяють нас од XVI з'їзду партії, не тільки в нашій країні, але й в інших країнах, зокрема в Німеччині, показує нечуване зростання питомої ваги суб'єктивного фактора, тобто *ролі пролетарської партії*. Наша партія, яка є величезний мотор революції, яка з самого початку відмовилась від соціал-демократичної теорії, ніби все вирішують так звані об'єктивні умови, ніби все вирішує хтось інший, крім робітничого класу і партії, блискуче виправдала вчення Леніна *про роль партії в пролетарській революції*. Наша лєнінська партія під керівництвом товариша Сталіна в ці роки блискуче показала, що вона може величезні труднощі перебороти своїм втручанням, організуючи допомогу слабим ділянкам, переборюючи і ліквідуючи найбільші прориви, як це було на Україні; партія показала себе непере-можною.

Наша партія є величезним фактором світової історії і більш, ніж будьколи, величезним учителем усіх комуністичних секцій *Комуністичного інтернаціоналу*.

Факт швидкого повороту німецької комуністичної партії до нелегальної роботи доводить те, що вона тепер є прекрасна *більшовицька* партія, що робота Комінтерну по більшовизації компартії була марна. Ці успіхи КПН ми вважаємо величезним досягненням на фронті більшовизації компартій.

Напередодні XVII з'їзду партії, напередодні 10-річчя смерті Леніна і 15-річчя Комінтерну ми пам'ятаємо, що в справі зміцнення нашої партії і всіх секцій Комінтерну, в справі посилення активності мас і очолення їх ініціативи, залучення широких мас в нашу партію і перетворення її в потужну силу світової пролетарської революції *головна заслуга належить товаришеві Сталіну*. До свого 15-річчя Комінтерн приходив монолітним, на чолі з своєю провідною секцією—Всесоюзною комуністичною партією (більшовиків), *на чолі з товаришем Сталіним*. Новий тур революцій і воєн застане світовий робітничий рух, очолюваний Комінтерном, очолюваний нашим вождем товаришем Сталіним, в десятки разів більш озброєним, ніж він був у період першого туру революцій і воєн, коли, крім РКП, всі секції Комінтерну були надзвичайно слабкі, що і було однією з причин поразки пролетарської революції в Європі в роки 1918—1920.

Для Комінтерну роль товариша Сталіна безмежно велика. Товариш Сталін не тільки очолив активність мас в нашій країні і обґрунтував теоретично всі проблеми нашої епохи, розвиваючи далі вчення Леніна, але товариш Сталін показав себе величезним стратегом на фронті світової пролетарської революції. Товариш Сталін на кожному великому повороті показав себе достойним наступником Леніна. Товариш Сталін, який відіграв величезну роль в боротьбі Комінтерну *на два фронти*, який здійснює геніальне керівництво світовим комуністичним рухом, є не тільки визнаний, *але і гаряче любимий його вождь*.

Для нас усіх в центрі уваги повинні стояти три величезні фактори світової пролетарської революції: 1) *СРСР*, будівництво соціалізму. Ми на своєму посту відповідаємо за цю справу, за цю вирішальну ділянку світової пролетарської революції; 2) *німецький пролетаріат на чолі з комуністичною партією Німеччини* в своїй боротьбі за радянську Німеччину повинен зустріти нашу гарячу підтримку; 3) *великий радянський рух в Китаї*—величезне торжество ленінізму—повинен так само бути в центрі нашої уваги.

Товариші, СРСР, Німеччина і Китай говорять ясно, що ми живемо не в епоху фашизму, а в епоху світової пролетарської революції. (*Бурхливі оплески*).

Голова. Слово надається товаришеві Вегеру

Вегер. Товариші, наша партія йде до свого XVII з'їзду з величезними успіхами на всіх фронтах соціалістичного будівництва. В доповіді товариша Косіора була розгорнута ця грандіозна панорама всесвітньо-історичних перемог соціалізму в нашій країні. Ми маємо величезні досягнення і на фронті промисловості, і на ділянці сільського господарства, і в справі підвищення матеріального і культурного рівня найширших трудящих мас нашої країни.

Блискучим показником перемог нашої партії в справі соціалістичного будівництва є й наша Україна, яка за останній рік вийшла із проривного стану і добилась величезних успіхів.

Ця перемога України, як і всього Союзу, є кращий доказ правильності генеральної лінії нашої партії, правильного і чіткого

керівництва її Центрального комітету на чолі з товаришем Сталіним. Ми не повинні забувати того, що перемога української парт-організації далась нам насамперед в результаті допомоги ЦК ВКП(б), який устами товариша Сталіна на січневому пленумі розкрив причини хиб, що були в керівництві ЦК КП(б)У сільським господарством, і озброїв нас для виправлення цих помилок. ЦК ВКП(б) дав нам величезну матеріальну допомогу у вигляді тракторів, насінної і продовольчої позики, дав нам організаторів, працівників для сільського господарства у вигляді політвідділів, послав, нарешті, на допомогу українській парторганізації найвидатнішого організатора в нашій партії — товариша Постишева. (Оплески).

Після історичного рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня українська парторганізація перешикувала свої лави, почала працювати по-новому і в найкоротший строк виправила свої помилки. Результати ми маємо тепер в наявності.

Товариші, коли ми говоримо про підсумки роботи в період між XVI і XVII з'їздами, ми, звичайно, не забуваємо того, що на XVII з'їзді ми підбиватимемо підсумки не тільки 3½ рокам, які минули з часу XVI з'їзду. Ми підіб'ємо підсумки історичному десятиріччю, в якому перевірялась уся робота нашої партії з часу смерті Леніна. Партія, всяка партія, як говорив Ленін, перевіряється не на словах, а перевіряється ділами. І тепер ми маємо можливість на історичних фактах, по корінних питаннях нашої революції бачити, як перевірялась в революційній дії наша партія і що показала ця історична перевірка.

Партія йде тепер до з'їзду як ніколи єдиною, згуртованою і монолітною. Але це не дає нам підстави забувати про серед-партійну боротьбу, якою було сповнене минуле десятиріччя. Ми не маємо права забувати про ті атаки, яких ще так недавно зазнавало керівництво нашої партії, ЦК і в першу чергу товариш Сталін з боку розбитих тепер і, я гадаю, знищених назавжди всіх і всіляких опортуністів: Троцького, який перетворився тепер в запеклого контрреволюціонера, Зінов'єва, Каменєва, правих — Рикова, Томського і ін.

Ми повинні пам'ятати, якими шляхами ми завоювали незламну ленінську і сталінську єдність нашої партії.

Ви пам'ятаєте, в 1925 і 1926 рр., в кінці відбудовного періоду, коли ми відбудовували наше господарство в межах, приблизно, довоєнного рівня, перед усією партією постало питання — що ж робити далі? Відповідь була дана партією устами товариша Сталіна: вперед до збудування соціалізму, до збудування безкласового соціалістичного суспільства. Ви пам'ятаєте, що ця відповідь викликала шалену атаку з боку Троцького, Зінов'єва і Каменєва. Це основне положення ленінізму, висловлене товаришем Сталіним, зазнало найжорстокіших атак від об'єднаної опозиції. Об'єднана опозиція, не вірячи в сили революції, не вірячи в революційні можливості пролетаріату і селянства, не вірячи в можливість переможного збудування соціалізму в СРСР, тягла нас назад до капі-

талізму, вона пропонувала тупцювати на місці, вона намагалась змусити нас вичікувати і тим самим неминуче загнивати на пні.

Ця атака на сталінську поставу питання про збудування соціалізму в одній країні, атака з боку Троцького і Зінов'єва і інших була відбита. Товариш Сталін в упертій сутичці з об'єднаною опозицією, ґрунтуючись на вченні Леніна, озброїв нашу партію, надхнув трудящі маси нашої країни, організував наші лави на переможне будівництво соціалізму.

Не можна було посуватися вперед, переборювати величезні труднощі, не знаючи, що робиш, куди йдеш і що ти збудуєш. Тільки озброївши маси ясною свідомістю того, що вони творять велику справу соціалізму, тільки ведучи їх твердо і неухильно до певної мети, ми змогли підняти величезну хвилю ентузіазму, величезний розмах енергії і творчості, і в результаті ми добились всесвітньо-історичних перемог.

Тепер, коли ми маємо можливість підбити підсумки цієї першої історичної перевірки по корінному питанню революції в нашій країні, ми можемо впевнено сказати, що мала рацію партія, що мав рацію товариш Сталін.

В першу п'ятирічку ми закінчили збудування фундаменту соціалістичної економіки, в другій п'ятирічці ми переможно будуємо безкласове соціалістичне суспільство. Тепер тільки людина, що хоріє на опортуністичну сліпоту, може мати сумнів у тому, що ми успішно будуємо і збудуємо соціалістичне безкласове суспільство. І ця історична перевірка на ділі, а не на словах, блискуче потвердила правильність генеральної лінії нашої партії.

Товариш Сталін розбив капітулянтів, розбив маловірів, які тягли нас назад, і, не зважаючи на їх шалений опір, повів нас вперед в розгорнутий соціалістичний наступ.

Приступивши до будівництва соціалізму в нашій країні, перше, з чим ми зіткнулись, була величезна відсталість нашої країни, величезна слабкість промисловості, варварська техніка. І коли перед нами постало питання, як будувати соціалізм у варварськи відсталій країні, товариш Сталін, ґрунтуючись на вченні Леніна, сказав нам на XIV з'їзді нашої партії, що насамперед соціалізм базується на великій машинній індустрії, а тому єдиний шлях — це індустріалізація нашої країни, розгортання електрифікації і великої машинної індустрії.

Ви знаєте, що й це положення, висунуте товаришем Сталіним, зазнало шалених атак з боку всіх і всіляких опозицій, які не вірили в революційні можливості нашої країни, які капітулювали перед труднощами будівництва великої промисловості, які не вірили в можливість тривалого і дійсного союзу робітників і селян.

І тепер, коли ми підбиваємо підсумки історичного десятиріччя, ідучи на XVII з'їзд партії, ми можемо ще і ще раз сказати, що мала рацію партія, мав рацію товариш Сталін, коли висунув лозунг і ідею індустріалізації нашої країни. Тисячі фактів і прикладів — Дніпрельстан, Магнітка, Кузнецьк, ХТЗ і т. д. — говорять самі за себе. Це — втілення в життя, в діло ідеї Леніна—Сталіна. Який би

ми мали вигляд тепер, коли б у нас не було в руках потужної металургійної бази, великої машинобудівельної промисловості, нашої авіапромисловості, яка є гордістю нашої країни? Ми були б безпорадними і беззахисними перед лицем ворога, нас зім'яли б і розстрожили б, як говорив товариш Сталін, перші атаки імперіалістичних хижаків змели б нас з лиця землі. І в цій історичній перевірці проти всіх опортуністів і капітулянтів, проти всяких опозицій виявилось, що мала рацію партія, мав рацію наш геніальний вождь товариш Сталін, який, всупереч усім опорам, повів партію по правильному шляху.

Збудувавши велику машинну індустрію, ми зіткнулись із слабкістю і відсталістю сільськогосподарської бази нашої країни. Ми зіткнулися з наявністю двох основ: з одного боку — велика соціалістична промисловість, з другого боку — дрібне, відстале, роздроблене індивідуальне господарство. І товариш Сталін сказав, що не можна довго базувати радянську владу на двох нерівних, неоднакових основах: на основі великої машинної індустрії і на основі дрібного, роздробленого індивідуального господарства. І товариш Сталін висунув ідею суцільної колективізації сільського господарства нашої країни і на її основі ліквідації куркульства як класу.

Ви знаєте, що і це положення лєнінізму, яке на практиці, на ділі було застосоване товаришем Сталіним, зазнало найшаленіших атак з боку правої опозиції, з боку правих капітулянтів на чолі з Риковим, Томським і Бухаріним. Права опозиція не вірила в дійсні революційні можливості селянства, не вірила в можливість союзу робітничого класу з селянством під керівництвом і при гегемонії пролетаріату, не вірила в можливість розгорнутого соціалістичного будівництва на селі. Вона капітулювала перед труднощами цього будівництва, кликала нас назад, вихваляла переваги дрібного селянського індивідуального господарства. Вона говорила, що не можна тепер боротись і битись проти куркуля, бо він є головний постачальник хліба.

Ви знаєте, що і проти правих капітулянтів виступив товариш Сталін. Він — товариш Сталін — озброїв нас на боротьбу проти капітулянтів, він озброїв нас ідеєю суцільної колективізації і ліквідації на її основі куркульства як класу. Він не тільки озброїв нас, але підніс ентузіазм величезних, найширших мас селянства, які на весні 1930 р. рушили в колгоспи і пішли по шляху соціалістичного розвитку сільського господарства.

Товариш Сталін не тільки дав політичну лінію, але й організував маси, і нас з вами в тому числі, на практичну реалізацію справи соціалістичної реконструкції сільського господарства.

І що ж? Підбиваючи підсумки і цій історичній перевірці на ділі лінії нашої партії, політики нашої партії, ми можемо сказати, що і в цій історичній перевірці виявилось, що мала рацію наша партія, мав рацію товариш Сталін, який, не зважаючи на всі труднощі і всупереч опорі капітулянтів із табору правої опозиції — Рикова, Бухаріна, Томського, повів нас по шляху розгорнутого соціалістичного будівництва на селі.

лістичного будівництва на селі. Ми зуміли на цій основі ліквідувати останні рештки капіталізму і найстрашніші капіталістичні елементи в СРСР — куркульство. Село тепер стало на твердий шлях розгорнутого соціалістичного будівництва, колгоспний лад на селі остаточно зміцнів.

Ось ті історичні перевірки, з якими ми йдемо до XVII з'їзду партії.

Після наступу на окремих ділянках будівництва — на промисловій, сільськогосподарській — товариш Сталін на XVI партійному з'їзді проголосив лозунг розгорнутого соціалістичного наступу по всьому фронту. І тепер ці успіхи розгорнутого соціалістичного наступу по всьому фронту дають можливість приступити, і ми вже приступили, до будівництва безкласового соціалістичного суспільства в другій п'ятирічці, до ліквідації пережитків капіталізму в економіці і свідомості людей. Це грандіозне, всесвітньо-історичне завдання стало можливе тільки завдяки тому, що товариш Сталін відстояв вчення Леніна в боротьбі з атаками проти нього з боку всіх опозиціонерів і капітулянтів. Він озброїв партію могутньою незламною зброєю правильної політики, він запалив маси на боротьбу за цю політику, він організував партію і маси для перемоги.

Товариш Сталін говорив, що «партія непереможна, якщо вона знає, куди вести справу, і не боїться труднощів». Так, ми знаємо, куди вести справу, бо шлях нам вказує товариш Сталін, і ми не боїмось труднощів, бо товариш Сталін вчить нас переборювати всі перешкоди. Ось чому партія тепер як ніколи монолітною і згуртованою йде до XVII з'їзду, ось чому так однодушні вигуки більшовиків і всіх трудящих СРСР — хай живе товариш Сталін! (Оплески).

Голова. Слово має товариш Якір. (Бурхливі, довготривалі оплески, що переходять в овацію).

Якір. Товариші, ми, природно, на доповідь ЦК нашої партії повторюємось. І мені думается, що в цьому тільки позитивний факт. На величезному піднесенні, з величезними перемогами на всіх ділянках своєї боротьби, своєї роботи йде наша партія до історичного XVII з'їзду.

Згуртована, єдина, могутня йде до цього переможного з'їзду партія Леніна, як ніколи міцно і впевнено, з високо піднесеною головою. Тому, що її веде найкращий учень Леніна, геніальний водитель нашої партії, найвидатніша людина сучасності, любий партією і мільйонними масами пролетарів, широкими трудящими масами — наш мудрий вождь товариш Сталін.

Ми не можемо не спинитись у своїх виступах на доповідь ЦК на тому, що зробила наша партія в питаннях індустріалізації і колективізації країни. Ці питання, цілком природно, знаходять своє відображення в усіх дебатах.

В упертій боротьбі з правими ухильниками, громлячи опір класового ворога і його опортуністичну агентуру, ми індустрілізували нашу країну і тим самим створили базу і колосальні можли-

вості для швидкої колективізації сільського господарства. Розвиток важкої індустрії так само створив величезні можливості для піднесення легкої промисловості. В той же час треба підкреслити, що індустріалізація відіграла вирішальну роль з точки зору зміцнення обороноспроможності нашої країни.

Якщо ми, подолавши в наполегливій боротьбі цілий ряд труднощів, розгромивши правих опортуністів, колективізували наше село, то це, звичайно, набагато посилало нашу обороноспроможність. Коли б ми не розбили правих, не колективізували б села, мали б в ньому величезну масу приватно-капіталістичних елементів, коли б ріс і міцнів приватний хазяйчик, — ми мали б тил, який ні в якій мірі не забезпечив би того впевненого міцного стану, який відчуває тепер уся країна. Ми не мали б тієї впевненості в обороноспроможності і силі робітничо-селянської Червоної армії, яку ми маємо тепер.

Не можна також знов не вказати на ті величезні труднощі, які ще недавно відчувала Україна, на ті величезні прориви, які ми мали тут. Я нагадаю вам той період, коли вся партія без винятку, вся країна, яку б віддалену ділянку її не взяти, уважно дивилась на хід нашої роботи на Україні, коли комунари, пролетарі, які працювали на відстані тисяч кілометрів від нас, уважно прислухались до того, що у нас відбувається. Чому? Тому, що у нас відбувались дуже тяжкі речі, ми мали тяжкий прорив на сільсько-господарському фронті. Ми мали тяжкий прорив в галузі національно-культурного будівництва.

Ми допустили, як про це говорив Всеволод Аполлонович Балицький, дуже велику втрату пильності і полегшили дії ворога, який вклинював в усі ділянки нашого життя своїх людей, розкладав нашу роботу шкідництвом, диверсійними актами, організував терористичні акти і т. д. Ворог мав можливість розвивати свою шкідницьку роботу тільки тому, що ми дали дуже великого маху, тому, що найважливіша частина нашої роботи — організаційна діяльність — виявилась у нас не на височині.

ЦК партії і товариш Сталін, які керують конкретно всіма галузями життя, не тільки кожним великим питанням, але й кожною деталлю, — подали Україні велетенську допомогу. Присилка на нашу III конференцію товаришів Кагановича і Молотова, створення політвідділів, значна насінна допомога на весні минулого року, неодноразові вказівки українській організації, присилка для роботи на Україні значної групи випробуваних, загартованих більшовиків — такі прояви цієї повсякчасної допомоги.

Я вважаю, що ми можемо на цьому з'їзді говорити вже про досить конкретні результати приїзду на Україну міцної групи загартованих більшовиків. Ми, звичайно, бачимо, що вся робота, проведена за останній час, могла пройти лише на базі існування міцної, дуже міцної КП(б)У, яка прийняла новоприбулих товаришів міцно, однодушно, дружньо їх підтримала і разом із ними робила свою справу, ліквідувала прориви і піднімала Україну.

Досить нам придивитись тепер до стану цілого ряду конкрет-

них ділянок, згадати про те тяжке становище, в якому вони були, порівняти його з тим, що ми маємо тепер, для того щоб переконатись, як багато можна зробити, коли керують люди, які вміють працювати, вміють організовувати маси.

Візьмемо Дніпропетровщину, куди приїхав товариш Хатаєвич (*оплески*),— він посунув справу значно вперед. А на Дніпропетровщині був дуже тяжкий стан. Результати більшовицької організаторської роботи тут очевидні, їх легко може побачити всякий.

В дуже тяжкому становищі перебувала Одещина, де ще й тепер не все гаразд. Однак не можна не бачити, що з цього дуже тяжкого становища Одеська область почала виходити знов таки завдяки поліпшенню конкретного керівництва з боку нових людей. (*Оплески*). Приїзд на Одещину товариша Вегера (*оплески*) зробив те, чого від нього чекав ЦК ВКП(б).

Далі, приїзд товариша Попова і приїзд товариша Балицького, який, будучи сильним політичним працівником, прекрасно володіє оперативним інструментом. Він широко розгорнув свою роботу, цілком по-іншому поставив органи ДПУ, які почали конкретніше, краще працювати і тому зуміли завдати нищівного удару ворогові.

І, нарешті, приїзд на Україну Павла Петровича Постишева (*бурхливі оплески*), який відіграє величезну роль у діяльності ЦК, дуже активно допомагаючи перебудувати всю роботу ЦК КП(б)У, і водночас провів велику роботу в тяжкій Харківській області. Товариш Постишев відіграв велику роль в перебудові роботи всієї української парторганізації.

Я не хочу, звичайно, всього віддавати цим товаришам. (*Сміх, оплески*). Ми тут теж як слід працювали. Але не можна не бачити того, що організаційне питання, люди, їх робота, їх керівництво — це питання, якому ми з вами повинні приділяти величезну увагу і яке, розгорнуте на всю широчінь в тезах товариша Кагановича, — це питання відіграло вирішальну роль в діяльності української партійної організації.

Далі я хочу спинитись, так би мовити, по спеціальності, на тій велетенській роботі, яку проробила партія під конкретним керівництвом ЦК і товариша Сталіна в зміцненні обороноспроможності нашої країни.

Кожен з вас, що працюють в металургії, по вугіллю, по руді, на партійній роботі, всюди бачать цілком конкретне, точне керівництво вождя — товариша Сталіна в усіх питаннях, в найменших деталях. В нашій роботі, в посиленні робітничо-селянської Червоної армії, в посиленні обороноспроможності ми щодня, щогодини відчуваємо винятково конкретне керівництво товариша Сталіна, і саме цьому ми зобов'язані тим, що наша країна перетворилась в таку країну, яка спроможна сама себе захистити і дати нищівну відсіч усім, хто спробує на неї напасти.

Товариш Сталін не тільки знає кожний новий засіб оборони, товариш Сталін примушує і промисловість і нас, військових працівників, розвивати і вдосконалювати всі окремі елементи цих

засобів. І це постійне підштовхування засноване на цілком точному уявленні, куди йде розвиток техніки і озброєних сил світу і куди він може піти в нашій країні. Вказівки товариша Сталіна по-більшовицькому виконуються більшовиками Червоної армії. Товариш Ворошилов — бойовий соратник товариша Сталіна — керує велетенською роботою щодо технічної реконструкції Червоної армії. Він здійснює цю колосальну роботу, на яку штовхає нас наша промисловість, яка дає нам все більше й більше нових машин, нових моторів, нових засобів боротьби.

І ми можемо зараз впевнено заявити, що завдяки керівництву ленінського ЦК, завдяки керівництву товариша Сталіна, ми тепер, як країна пролетарської диктатури, як ніколи сильні, наша армія тепер являє собою могутню організацію оборони, і саме тому з нами так делікатно розмовляють панове капіталісти.

Я хотів би спинити вашу увагу на наших західних кордонах, звідки пролізло особливо багато різної наволочі, яка робила все, щоб розкласти цілий ряд наших організацій. Руку німецьких націонал-соціалістів і польських фашистів побачити в цій шкідницькій роботі не важко. Не можна забувати, що Україна і досі притягує особливо увагу капіталістичного Заходу.

Тут виступав товариш Балицький. Коли б він мав більше часу, він ще докладніше показав би, звідки йдуть шляхи, якими пролізали шкідники, провокатори і дворушники в нашу країну, в наші організації, ви побачили б тоді ще ясніше, як усі ці ниточки тягнуться до Мюнхена, Берліна і навіть в Польщу, уряд якої останнім часом так делікатно з нами розмовляє.

Виявляється, делікатні розмови, які провадять з нами польські і французькі урядові кола, ніяк не відбиваються на озброєнні, яке проводиться, як і раніш, швидкими темпами. Ось в польській армії справа стоїть так, що, не зважаючи на дуже «теплі» розмови, замість 100 танків у цьому році прийшли до 800 танків. Від 400 літаків у минулому році в цьому році прийшли до 1.000 літаків. Коли б ми глянули на виробничі можливості, то побачили б цілком аналогічну картину. Чисельність армій на Заході не збільшується, але одночасно збільшується їх готовність до війни.

Тому ми повинні цілком виразно уявити собі, що тут справа стоїть так, що ми можемо чекати певних ускладнень, і ми повинні бути до цього готові.

Однак ми цілком виразно уявляємо собі, що становище в Європі тепер таке, що в найближчий час з боку західних кордонів цих неприємностей трудно чекати. Досить навести тільки один показник, який свідчить, наскільки загострюються там суперечності. Фашистська Німеччина має тепер, за французькими даними, 1.200 тис. чол., яких вона може поставити до зброї. Якщо вважати, що французькі дані дещо перебільшені, то, в усякому разі, 800—900 тис. чол. — це буде те реальне, що мають німецькі фашисти для того, щоб, використавши великі виробничі можливості своєї воєнної промисловості, розпалити в усякий час полум'я війни.

Ми повинні з повною ясністю уявити собі, що всякі Розенберги і Радзивіли провадять цілком певні розмови з цього приводу, що всі ці панове, які дуже зацікавлені в наших заводах, фабриках і землях, не припиняють своїх активних ворожих дій, скерованих проти Радянського Союзу. Ліквідувати великі суперечності, які існують в капіталістичному таборі, особливо при нинішній ситуації на Заході, — їм буде не легко. Але нам треба звернути увагу на показники посиленого озброєння деяких сусідніх західних країн.

Але обороноспроможність нашої країни на наших західних кордонах тепер така, що ми можемо бути цілком спокійні. Тут у нас є перебудована армія, ми маємо все те, що робить нашу армію технічно сильною, технічно наймогутнішою армією. Підчас пролетарського свята ми демонстрували, як могутньо виросла наша технічна міць, і це викликало колосальний ентузіазм у мільйонних мас, які впевнились, що справа оборони країни в твердих, надійних руках. Політика індустріалізації країни дала нам можливість так посилити справу технічного оснащення нашої армії, що тепер якийнебудь великий гарнізон своїм технічним оснащенням може рівнятися з армією цілої країни.

Наші індустріальні гіганти дають Червоній армії потрібні дуже складні машини і механізми в великій кількості. Наш керівник, наш вождь — великий Сталін забезпечив своїм мудрим керівництвом невиданий ріст обороноспроможності нашої країни.

Ми зробили і робимо те, на що здатна тільки велика могутня країна Рад, в якій пролетаріат уже тепер має таку гігантську індустріальну базу, що він і в мирний час, не кажучи вже про воєнний, зміг наситити всіма елементами техніки свою робітничо-селянську Червону армію, яка стала вже технічно оснащеною і могутньою. *(Оплески).*

Ось чому, товариші, говорячи про західні кордони, я можу запевнити з'їзд, що робітники і колгоспники Радянської України і в 1934 р. і в найближчі роки можуть себе почувати з цього боку впевненіше, ніж будьколи. Лозунг вождя нашої партії товариша Сталіна — ні одної п'яді нашої землі не віддавати — може бути цілком чітко і конкретно застосований до наших західних кордонів, до кордонів нашої квітучої країни, яка вертається знов на передові позиції, яка є могутня цитадель нашої партії, країни, партійна організація якої йде до XVII з'їзду в перших лавах ВКП(б), іде знов з розправленими грудьми, твердо, впевнено і гордо. *(Оплески).*

Далі я переходжу до того місця нашої країни, яке перебуває в найнапруженіших умовах і стан якого тепер вимагає уваги всієї партії, всієї країни.

Становище на Далекому Сході надзвичайно гостре. Наполеон в свій час говорив, що коли ти маєш справу з розумною людиною, ти собі приблизно уявляєш, що вона робитиме, а коли ти маєш справу з дурнем, — так чорт його знає, що він зробить. *(Сміх, оплески).*

Товариші, я зовсім не хочу сказати, що ми маємо справу з дурнями. Ні в якому разі! Але серед японської воячини є багато авантюристів, а коли маєш справу з авантюристами, то тоді не знаєш — коли і що буде зроблено.

Розумні капіталістичні політики тепер остерігаються і утримуються від авантюри, але в той же час треба врахувати, що авантюристи щохвилини можуть відважитись на всяку авантюру. Ви знаєте, що протягом останнього періоду нахабність японської воячини переходить всякі межі. Тільки наша влада, тільки наша партія, яка бачить далеко вперед і яка будує свою індустрію, перебудовує село, будує соціалістичне суспільство, — тільки ця партія і уряд можуть зберігати спокій.

Ось це Японські острови (показує на карту). Подивіться на гігантську територію, яку японські імперіалісти вже захопили: вони заняли всю Манчжурію, частину Чахара, частину Внутрішньої Монголії, вони опанували величезну територію з величезним населенням і, як бачите, підібрались майже під самий Бейпін, поширили свої дії на шляхи, які ведуть в Монгольську народну республіку — до цієї величезної країни, з якою ми живемо дружньо і мирно.

Подивіться, товариші, на Владивосток і на його становище після того, як умови на КСЗ стали такими важкими. Однак ми навіть на продаж цієї залізниці йдемо, аби не робити з неї прецедентів до порушення миру або до втручання в наше будівництво. Протягом останнього часу ми мали можливість спостерігати активні дії японських імперіалістів в Сін-Цзяні, тобто їх спроби наблизитись на кілька тисяч кілометрів до нашої країни, наблизитись до Балхашського озера, щоб відкрити собі шляхи нападу. Сін-Цзянська провінція Китая, ходом подій, набирає особливого значення, як така, що має величезне політичне і економічне значення у відношенні до сусідніх областей Радянського Союзу. Тут справа японських імперіалістів зірвалась. Не вийшло, так само як не вийшло нічого із їх спроб змінити становище в Монгольській народній республіці.

Я не сплятимусь докладно на боротьбі китайської Червоної армії. Хочу тільки сказати, що 6-й похід Чан Кай-ші проти Червоної армії — це похід, в якому він дістав значну допомогу від капіталістів, похід, який вони організували з значною участю технічних засобів боротьби — танків, літаків і т. ін. І тепер Чан Кай-ші з тяжкими втратами провадить посилену боротьбу проти славних загонів китайської Червоної армії Цзян-Сі. Однак четверта і друга Червоні армії китайських робітників і селян, які займають інші райони, почувають себе міцно і впевнено, розширюючи свою територію і вплив.

Японські імперіалісти, захопивши Манчжурію, будують величезне число заліниць, які ведуть на Харбін і Сахалян (на Амурі), наближають на сотні кілометрів приставку вантажів, що завозилися з моря через Корею і північні корейські порти. Залізниці, що

будуються там, ясно говорять про наміри японської вояччини. Ці наміри розшифровують цілий ряд японських діячів. Генерал Хірато, видатний японський військовий публіцист і письменник, одверто говорить про війну проти СРСР, про наступ на Примор'я.

Говорячи про військові дії на Примор'ї, Хірато вважає, що у червоних лишаються три можливості. «Перша — владивостокський гарнізон викидає білий прапор і здається. Друга можливість — червоні оборонятимуться уперто, нам доведеться битися в проти-газах, доведеться вмирати і вбивати.

І третя можливість, — як вважає Хірато, — найпочесніша для них, — це червоні лишатимуться до кінця у Владивостоку і будуть поховані під руїнами Владивостока».

Четвертого виходу він, звичайно, не бачить. Я потім скажу, який ми маємо четвертий вихід. (Сміх, оплески).

Далі Хірато говорить, що після цього вони нам завдадуть додаткового удару в напрямку на Благовіщенськ. Буде збудована залізниця на Сахалян з дуже значною провозоспроможністю і збудований цілий ряд шосейних шляхів. Потім підуть далі і наступатимуть, отже, на Іркутськ.

Як бачите, він хоче «небагато»! Хірато говорить: «Примор'я ми ліквідуємо. Потім атакуємо Чіту, потім Іркутськ, а потім Красноярськ. Біля Красноярська можуть виявитись труднощі».

У Хірато тільки є одна «маленька помилка». Він весь час говорить про Росію, про стару Росію, країну відступів, країну, яка знала тільки відходи, начебто не «помічає», що стара Росія канула в минуле.

Однак і Хірато змушений з великою повагою поставитись до нашої техніки, він змушений визнати, що:

«до останнього часу французька армія пишалась, що «числом танків ми перші в світі», але поступінно пальма першества перейшла до Червоної армії.

В наслідок засекречування в Червоній армії абсолютно все число танкових частин не може бути точно визначене. Проте напевно відомо, що в РСЧА не менш 4 танкових полків і не менш 5 окремих батальйонів. Понад це є не менш 15 автобронезагонів і 10 загонів бронеполіздів».

Хірато змушений визнати, що це «буквально залізна армія». (Сміх).

Далі він прямо з жахом говорить про нашу авіацію, і в цьому йому вторить цілий ряд письменників капіталістичних країн.

Хірато пише:

«Погляньмо на авіацію Червоної армії. 12 років тому у них і дивитись то було ні на що, і ось ці мізерні сили перетворились в 20 рот, потім в 80 рот і, нарешті, в 200 рот. Число літаків становить 2.500, з них в армії 2.200, тобто в 2½ рази більше, ніж в нашій армії.

...Але червона авіація, про яку я погано відзивався три роки тому, і червона авіація сьогоднішнього дня — цілком різні. Все ж я гадаю, що основна їх перевага в кількості, кожний же окремий літак ставить їх на місце другорядного повітряного флоту».

У нас існує якраз протилежний погляд на це. Ми вважаємо, що сьогодні кожний наш літак являє собою цілком боеспроможний організм, нам треба тільки більше попрацювати над роботою авіаційних частин і розділів.

Хірато далі пише:

«Я вважаю своїм обов'язком застерегти проти чисельності червоної авіації, бо заздрю Росії, яка має другий в світі повітряний флот; однак в той же час глибоко вірю, що в повітряному бою ми не допустимо себе розбити».

Ми не хочемо розбивати військові сили японських імперіалістів, ми не хочемо війни, ми хочемо будувати соціалізм. Однак з повною впевненістю говоримо, що можемо це зробити дійсно сучасними повітряними кораблями, нашим прекрасним літним складом, комуністами-пілотами, комсомольцями-пілотами, пілотами, які безмежно віддані справі робітничого класу. *(Оплески)*.

Далі Хірато пише:

«Мені відомо, що військові всього світу вищий військовий склад Червоної армії розцінюють як невмілий в провадженні операцій. Однак і вихованець дитячого садка через 10 років стає учнем середньої школи. Я вважаю, що командувачів РСЧА слід розцінювати, примірно, рівноцінними командувачам старої Росії».

Товариші, для кожного з нас цілком ясно, що ті величезні процеси соціалістичного росту, які відбуваються в країні в цілому, відбуваються не в меншій мірі, а іноді з деяким випередженням і в нашій робітничо-селянській Червоній армії, якою керує товариш Ворошилов і яка користується повсякденною увагою особисто товариша Сталіна — нашого любимого вождя, і це забезпечило могутність нашої армії, недоторканість наших кордонів.

Я, звичайно, не говоритиму вам про те, скільки ми маємо важких і легких кулеметів, літаків, танків, важкої артилерії.

Я скажу тільки одне. Все це робиться від початку й до кінця нашою соціалістичною індустрією, нашою радянською промисловістю, руками радянських робітників і інженерів, починаючи від якісних сталей і кінчаючи найскладнішими, найсучаснішими машинами. *(Бурхливі оплески)*.

Мене дуже часто питають — дозвольте, адже й вони можуть зробити те ж саме? Я відповідаю: правильно, можуть. Коли взяти Францію і Німеччину, вони можуть збудувати величезну кількість знарядь війни. Однак ріжниця в тому, що тут хазяйнуємо ми, пролетаріат, який хоче бути певним і гарантованим в обороні своєї

країни. Він сам будує і він може збудувати тисячі, десятки тисяч зразків найсучаснішої техніки і він робитиме це, коли треба буде нашій країні.

З нашими темпами, нашими можливостями ніяк не може рівнятися капіталістичний світ, в якому лютує криза, який роздирають суперечності, який засуджений історією на загибель.

Я хочу в кількох словах зробити ще кілька зауважень з приводу виступів всіх цих Хірат. Японія була б дуже серйозним противником на випадок війни. Це треба добре собі усвідомити. Це вимагає дуже великої уваги до віддаленої частини Радянського Союзу — до Далекого Сходу. Однак, слід сказати, що лозунг товарища Сталіна — не віддамо ні одної п'яді радянської землі — діє не тільки на західному кордоні, він також діє і на східному кордоні.

Саме тому товариш Сталін два роки тому так гостро поставив питання про Далекий Схід, зовсім по-особливому — так, що навіть цілий ряд дуже видатних людей висловлювали сумнів, питали, говорили — навіщо такі вкладення, навіщо такий велетенський розмах?

Далекий Схід належав, належить і належатиме Радянському Союзові. І це забезпечене тим, що ЦК партії і товариш Сталін насамперед і головним чином штовхає всіх нас, штовхає далекосхідні партійні і радянські організації на те, щоб Далекий Схід перетворювався, посилювався по днях, а не по місяцях.

Ось чому Хірато, Аракі і ін., так само як і німецькі фашисти, які з свого боку їх підхльоскують, міркують: «Там росте Урало-Кузнецький комбінат, збільшується промисловість і незабаром вони будуть такими міцними, що ніяких розмов з ними не можна буде провадити, тим то починайте тепер, поки не пізно».

Ми можемо їм з впевненістю сказати, що вже пізно! (*Бурхливі, тривалі оплески*). Ми з вами це дуже добре знаємо. Наша славна українська партійна організація добре знає армію, любить свою армію, зв'язана з нею дуже тісно, має свої міцні бойові традиції, і ми можемо з певністю сказати, що і на Далекому Сході — в цій віддаленій частині Радянського Союзу — є тепер технічно сильна робітничо-селянська армія Радянського Союзу. (*Бурхливі оплески*).

Ми за те, ми цього хочемо, ми робимо все, що в наших силах, щоб в Японії взяв гору розум, щоб японські імперіалісти не наважувались на авантюристичний крок. Однак, якщо хтонебудь насмілиться порушити наше гігантське соціалістичне будівництво, спробує відтягти дні, місяці завершення гігантського плану робіт, який поставила партія в другу п'ятирічку, — ми можемо бути цілком певні і спокійні за результат можливих подій. Наша Далекосхідна Червона армія має тепер гігантську сучасну техніку, кращих людей робітничо-селянської Червоної армії. На неї дивиться і працює вся наша країна...

Постишев. Ще краще працювати треба. (*Оплески*).

Якір. Товариші, якщо в Японії візьмуть гору авантюристи, а це дуже можливо і тому небезпека війни там цілком реальна, то

ми — могутній велетень Рад — змушені будемо відсунути їх назад дуже далеко. (*Бурхливі оплески*). В цьому ні у кого з нас ніяких сумнівів нема.

Всі ми такі, партія така, керівництво таке, Сталін такий, що не можемо ми не працювати завтра краще, ніж учора, що не можемо ми на базі нових успіхів, на базі нового піднесення не йти вперед; бо ми — люди молодого ростущого класу — пролетаріату, який вже зробив таке діло, яке ще 2—3 роки тому ніхто з нас і уявити собі не міг.

І тому, день-у-день краще, день-у-день міцніше, день-у-день більше борючись з нашими хибами, піднімаючи і закликаючи кожного комуніста, як сказано в тезах товариша Кагановича, до посилення відповідальності перед партією і робітничим класом, — будемо ми, кожний із нас, ще краще працювати на тій ділянці, в тій галузі, на яку поставила нас партія.

Ми ще краще працюватимемо, однак вже сьогодні ми бачимо себе приведеними до такого стійкого становища, яке дає нам можливість йти до XVII з'їзду могутньою, квітучою, радісною країною, керованою нашою славною партією, нашим великим, мудрим Сталіним. (*Бурхливі, тривалі оплески, всі встають. З місця: «Хай живе Червона армія! Ура!»*). *Знов бурхливі оплески. Вигуки «Ура!»*).

Голова. Є пропозиція припинити дебати. Чи є заперечення? Нема. Дозвольте вважати прийнятим. Прикінцеве слово має товариш Косіор. (*Тривалі оплески*).

Косіор. Виступи, які були тут на з'їзді на мою доповідь про роботу ЦК ВКП(б), продемонстрували повну єдність в оцінці підсумків роботи нашої партії, її ЦК, її керівництва, очолюваного товаришем Сталіним. З такою ж однодушною оцінкою приходиться до свого XVII з'їзду вся партія, і це ще більше потверджує, на яку небувалу височінь піднялась наша партія, піднялась уся наша країна.

Із моєї доповіді і з того, що ви тут чули у виступах і зокрема у виступі товариша Якіра, видно, яку велетенську роботу провадив і провадить ЦК ВКП(б) під керівництвом товариша Сталіна. ЦК ВКП(б) і особисто товариш Сталін в усій своїй роботі показують зразки конкретного керівництва, вміння вхопитись за найважливішу ланку, своєчасно допомогти підтягнути відстаючі ділянки.

Тут говорили про те, що треба було докладніше спинитись на практичній роботі ЦК ВКП(б) по керівництву окремими організаціями і особливо по керівництву українською організацією. Мені здається, що я про це говорив не мало, але з цілком зрозумілих причин, звичайно, не міг скількибудь повно вичерпати це питання.

В своїй доповіді я намагався відобразити основну роботу ЦК ВКП(б), відмічаючи виняткове значення безпосереднього практичного керівництва ЦК ВКП(б) окремими організаціями, особливо України, і особливо у важкий для цих організацій період, коли вони здавали, коли вони робили великі помилки.

ЦК ВКП(б) і товариш Сталін дуже уважно стежать за роботою

навіть дуже невеликих наших організацій, бо їх робота може набувати і набуває в ряді випадків великого значення для всього Союзу.

І треба сказати, що наш ЦК ВКП(б) і товариш Сталін завжди краще знають, краще оцінюють становище на місцях, в окремих організаціях, ніж дуже багато навіть видатних місцевих працівників.

ЦК нашої партії і особливо товариш Сталін в своєму керівництві насамперед застосовують метод порад, вказівок, допомоги, але ви, товариші, знаєте, що ЦК ВКП(б), коли треба, не спиняється і перед вживанням найрішучіших заходів організаційного порядку. Успіх нашого будівництва залежить насамперед від людей, від їх роботи.

ЦК ВКП(б) і особливо товариш Сталін особисто виняткову увагу приділяли і приділяють Україні, безустанно підкреслюючи колосальне значення, яке має Україна для всього Радянського Союзу.

Тяжкий прорив, який ми з вами тут, на Україні, допустили в 1931—1932 рр., в наслідок серйозних наших помилок в керівництві сільським господарством і національно-культурним будівництвом, — відбивався на стані всього Радянського Союзу. Ви знаєте, що ЦК ВКП(б) нам усіляко допомагав вийти з цього прориву. Слід нагадати те, що було на III всеукраїнській партконференції, коли ЦК ВКП(б) зробив усе для того, щоб допомогти нам самим повернути роботу по-новому і ліквідувати наше відставання. Ми, керівництво КП(б)У, — в даному випадку я говорю як секретар ЦК КП(б)У, — виявилось, були не на височині. Ми допустили прорив і далі. ЦК ВКП(б) знов довелося поправляти нас, і 24 січня ЦК ВКП(б) прийняв безумовно правильне рішення, що відіграло вирішальну роль у ліквідації прориву на Україні. ЦК ВКП(б) послав на Україну групу товаришів: Хатаевича, Вегера, Балицького, Попова і особливо товариша Постишева. (Оплески). Цьому зміцненню нашої організації новими товаришами, які відразу по-новому взялись до роботи, ми зобов'язані тим, що швидко вийшли із тяжкого становища. На факті цієї допомоги з боку ЦК ВКП(б) можна ще раз переконатись, якого величезного значення ЦК ВКП(б) надає Україні і роботі наших парторганізацій.

Перед нами нові гігантські завдання. Ці завдання ставить накреслений ЦК ВКП(б) план другої п'ятирічки, план збудування безкласового соціалістичного суспільства. Грандіозність цього плану ще не всі в достатній мірі усвідомили. Цей план своїм розмахом, своїм значенням гідний партії Леніна, гідний її керівництва. Його ми повинні здійснити повністю, до кінця.

Тези по організаційному питанню — практична програма перебудови наших лав для успішного проведення в життя цього величезного плану збудування безкласового соціалістичного суспільства, програма мобілізації сил всієї нашої партії, всього робітничого класу і колгоспного селянства.

В дуже складних умовах повинні розв'язувати ми ці завдання.

Товариш Якір говорив вам про воєнну небезпеку. Ця воєнна небезпека цілком реальна. На неї ми повинні щохвилини зважати і далі зміцнювати обороноспроможність нашої країни. Труднощі у нас ще є. Але не нам, більшовикам, боятися цих труднощів.

Нашою більшовицькою впертістю, настійливістю ми ці труднощі подолаємо. В цьому нема ніяких сумнівів.

Нам, товариші, треба бути весь час насторожі, міцно пам'ятати уроки минулого, частіше їх згадувати, завжди пам'ятаючи про те велике значення, яке має Україна для Радянського Союзу. Тільки при цих умовах ми будемо на височині тієї ролі, яку ми як форпост нашого Радянського Союзу повинні відігравати, тільки при цих умовах ви виправдаємо довір'я ЦК, довір'я товариша Сталіна. *(Оплески)*.

Партія, що викувала таке керівництво, як ЦК ВКП(б) і наш великий Сталін, може бути цілком вневнена в результатах дальшої своєї боротьби за справу соціалізму в нашій величезній країні. Партія і її керівництво своєю роботою в найтрудніших і найважчих умовах довела, що вона на височині тих велетенських завдань, які перед нею стоять, вона довела, що й надалі ми зможемо мобілізувати і повести мільйонні маси в переможний наступ за здійснення другої п'ятирічки.

Нема, товариші, ніяких сумнівів у тому, що завдання збудування безкласового соціалістичного суспільства ми в другій п'ятирічці розв'яжемо, а в цьому — запорука перемоги соціалізму в усьому світі.

Хай живе наша партія!

Хай живе наш геніальний Сталін! *(Бурхливі, довготривалі оплески, всі встають)*.

Голова. Для оголошення проекту резолюції з'їзду на доповідь товариша Косіора про роботу ЦК ВКП(б) слово надається товаришеві Левітіну.

Левітін. Товариші, від імени харківської, дніпропетровської, донецької і одеської делегацій пропонується такий проект резолюції на доповідь товариша Косіора про роботу ЦК ВКП(б). *(Читає)*¹.

Голова. Товариші, інших проектів резолюції нема?

Льїн. Голосувати в цілому.

Голова. Є пропозиція голосувати в цілому. Я прошу приготувати мандати. Хто за затвердження оголошеної резолюції в цілсму, прошу піднести мандати. Хто проти? Хто утримався? Таких немає. Резолюція прийнята одногосно. *(Оплески)*.

Слово для оголошення привітання Московській обласній конференції має товариш Крючков.

Крючков. Є пропозиція послати привітання Московській конференції більшовиків і її керівникові — товаришеві Кагановичу такого змісту.

¹ Текст резолюції див. додаток I.

МОСКОВСЬКІЙ ОБЛАСНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ — ТОВАРИШЕВІ КАГАНОВИЧУ

Московській обласній конференції — передовому сталевому загоні ВКП(б) — шле свій палкий більшовицький привіт XII з'їзд КП(б)У.

В історичні роки соціалістичного будівництва Московська організація провадила свою роботу на рівні величезних завдань сталінської епохи, являючи собою для всіх організацій ВКП(б) зразок дійового застосування сталінського стилю роботи.

Ми, більшовики України, пишаємось тим, що Москва — пролетарська столиця Радянського Союзу, виконуючи і перевиконуючи завдання партії і уряду, нагороджена орденом Леніна, почесною пролетарською нагородою, і до XVII з'їзду партії приходить з величезними більшовицькими перемогами, досягнутими під керівництвом найближчого соратника Сталіна — товариша Кагановича.

З'їзд більшовиків України повідомляє вас, більшовиків пролетарської столиці, що, користуючись прикладами вашої роботи, КП(б)У під керівництвом ЦК ВКП(б), виконуючи вказівки товариша Сталіна, зуміла виправити свої помилки в сільському господарстві, розгромити націоналістичний ухил Скрипника, що змикався з контрреволюційним українським націоналізмом.

КП(б)У зуміла добитись виконання плану видобутку вугілля в Донбасі.

Разом з вами, разом зі всіма загонами ВКП(б) ми прийшли до XVII з'їзду під знаком організаційної перебудови, опанування всіма більшовиками сталінського стилю роботи, підготовки нових більшовицьких перемог.

Хай живе ленінський ЦК ВКП(б) і наш любимий, рідний Сталін — мудрий вождь світового пролетаріату!

Хай живе передовий загін ВКП(б) — Московська організація на чолі з найближчим соратником Сталіна — Лазарем Мойсеевичем Кагановичем! (*Оплески*).

Голова. Дозвольте оплески вважати за затвердження привітання.

Слово для оголошення привітання від нашого з'їзду Ленінградській облпартконференції має товариш Ісаєв.

Ісаєв (*читає*):

V ОБЛАСНІЙ І II МІСЬКІЙ ЛЕНІНГРАДСЬКІЙ ПАРТКОНФЕРЕНЦІЇ

V обласній і II міській об'єднаній партконференції більшовиків міста Леніна, Ленінградській обласній парторганізації гарячий, братерський привіт від XII з'їзду більшовиків України.

Під керівництвом ЦК ВКП(б), любимого вождя партії і світового пролетаріату — товариша Сталіна, велике місто Леніна — колиска пролетарської революції — перетворено в могутній пере-

довий індустріальний і культурний центр країни Рад, з бойовим дисциплінованим і висококультурним пролетаріатом, який дає зразки більшовицького опанування техніки, який є один із зразків наших сталінських перемог.

Більшовики України до свого XII з'їзду, до XVII з'їзду ВКП(б) приходять з величезними перемогами і досягненнями. Комуністична партія (більшовиків) України про повсякденному керівництві ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, одержавши величезну допомогу від ЦК ВКП(б) і союзного уряду, виправила допущені нею помилки в керівництві селом, в практичному здійсненні ленінської національної політики, розгромила контрреволюційні націоналістичні елементи, націоналістичний ухил, що його очолював Скрипник, ліквідувала прорив у сільському господарстві, створила твердий фундамент для перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, колгоспників в заможних.

XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України певний, що більшовики славного героїчного міста Леніна і надалі будуть одним з наймогутніших оплотів ленінського ЦК ВКП(б), будуть передовими бійцями за справу Леніна — Сталіна, в боротьбі за збудування безкласового соціалістичного суспільства.

Хай живе Ленінградська більшовицька організація і її керівник, один із кращих учнів Сталіна — товариш Кіров!

Хай живе ВКП(б) і її великий любимий вождь — товариш Сталін!

Хай живе XVII з'їзд партії, з'їзд торжества справи Леніна — Сталіна! (Оплески).

Голова. Дозвольте вважати затвердженим.

На цьому засідання з'їзду оголошується закритим.

Завтра о 10 годині ранку доповідь товариша Постишева.

З А С І Д А Н Н Я Ч Е Т В Е Р Т Е

(20 січня 1934 р. Ранкове)

Петровський (голова). Починаємо наше ранкове засідання. Слово для доповіді по другому пункту порядку денного з'їзду — політзвіт ЦК КП(б)У — має товариш Постишев. (Бурхливі, довготривалі оплески, що переходять в овацію. Всі встають).

ПОЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЦК КП(б)У

Постишев. Товариші! Комуністична партія (більшовиків) України займала і займає якнайвідповідальніші позиції фронту класової боротьби і соціалістичного будівництва в СРСР. КП(б)У була і є одною з передових, могутніх когорт великої ВКП(б). Разом зі всією ВКП(б) і в передових її шерегах КП(б)У підходить до XII свого з'їзду і до XVII з'їзду партії з величезними, якнайсерйознішими досягненнями.

Період від XVI до XVII з'їзду партії є періодом винятковим як по своїй насиченості боротьбою, так і по всесвітньо-історичних результатах цієї боротьби.

Боротьба партії і керованих нею робітничого класу і колгоспних мас ішла в цей період під знаком розгорнутого наступу соціалізму по всьому фронту.

На XVI з'їзді партії товариш Сталін сказав:

«Основна настанова партії в даний момент полягає в переході від наступу соціалізму на окремих ділянках господарського фронту до наступу по всьому фронту і в галузі промисловості, і в галузі сільського господарства... XVI з'їзд є з'їзд розгорнутого наступу соціалізму по всьому фронту, ліквідації куркульства як класу і проведення в життя суцільної колективізації».

Така була генеральна настанова партії на всьому протязі періоду від XVI до XVII з'їзду.

I. ОСОБЛИВОСТІ ОБСТАНОВИ КЛАСОВОЇ БОРотьБИ І СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА В ПЕРІОД ВІД XVI ДО XVII З'ІЗДУ ПАРТІЇ

Для того, щоб краще проаналізувати період, який минув від XVI з'їзду партії, я хотів би спинитися в першу чергу на особливостях тої обстанови, в умовах якої розгортався соціалістичний наступ по всьому фронту.

В чому ці особливості?

Перша особливість періоду від XVI до XVII з'їзду полягає в тому, що більшовицький наступ по всьому фронту розгортався в умовах класової боротьби, яка не ослабляється, а, навпаки, безперервно загострюється, в умовах безперервного росту опору з боку решток розгромленого класового ворога.

Досить вам нагадати такі особливо гострі моменти класової боротьби в нашій країні, як хлібозаготовні кампанії 1931 і 1932 років, які супроводились якнайсильнішим загостренням класової боротьби, особливо у нас на Україні, на Північному Кавказі, Нижній Волзі. Досить вам також нагадати такі факти великого шкідництва, як діяльність промпартії, діяльність шкідників у планових органах, в Наркомземі, в продовольчих органах, в Трактороцентрі, на електростанціях, в консервній промисловості і на ряді інших ділянок соціалістичного будівництва.

Однак особливість цього періоду не тільки кількісного порядку, але і якісного, в тому розумінні, що ворог почав застосовувати нову тактику, нові форми і методи боротьби проти соціалістичного будівництва. Особливо яскраво ми бачимо ці нові методи і прийоми боротьби ворога на селі.

На січневому об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК в своїй історичній промові «Про роботу на селі» товариш Сталін з властивою йому глибиною марксистсько-ленінського аналізу розкрив і показав нам цю нову тактику ворога.

Товариш Сталін говорив там:

«...лице класового ворога змінилось за останній час, змінилась тактика класового ворога на селі... Ворог зрозумів обстанову, що змінилась, зрозумів силу і могутність нового ладу на селі і, зрозумівши це, перебудувався, змінив свою тактику, — перейшов від прямої атаки проти колгоспів до роботи тихою сапою».

Таким чином даліше загострення класової боротьби, перехід решток розгромленого класового ворога глибше в підпілля і змінення ними форм і методів своєї підриєної, шкідницької діяльності — така є перша особливість обстанови розгорнутого більшовицького наступу в період від XVI до XVII з'їзду.

Друга особливість цього періоду полягає в тому, що, в силу зміни умов і обстанови класової боротьби і соціалістичного будівництва в СРСР, в силу розгрому контрреволюційного троцькізму і правого ухилу в ВКП(б), змінились також і методи боротьби різних опортуністичних, антипартійних груп проти лінії партії і її керівництва.

Характерними рисами антипартійних груп і їх діяльності в цей період стало те, що одверто-праві і «ліві» опортуністичні угруповання звичайно виступали в блоку, при чому в блоку в основному на одверто-правій платформі. Згадайте хоча б право-«лівацький» блок Сирцова — Ломінадзе і ряд інших опортуністичних угруповань цього періоду.

Опортуністичні антипартійні угруповання цього періоду скочувалися в своїй боротьбі проти лінії партії і її керівництва на антирадянські позиції, до прямої контрреволюції. Такі є особливо групи Рютіна — Слєпкова, Ейсмонта — Толмачова і ряд інших.

Характерною рисою тактики всіх цих антипартійних груп цього періоду є дворушництво і обман партії, піднесені ними в один з основних принципів і методів боротьби проти партії. Згадайте, наприклад, скільки раз каюся і клявся той же Угланов, той же Слєпков, Марецький і ряд інших. І кожного разу після цих клявних запевнень вони знову і знову виявлялися в таборі класового ворога, в таборі контрреволюції.

Ріст озлобленості, озвіріння загнаних, але не добитих решток класового ворога передавалися і їх агентурі всередині партії. Особлива ненависть до керівництва партії і особисто до товариша Сталіна, прямі заклики до скинення керівництва партії якими завгодно методами, аж до терору, — така є одна з характерних рис опортуністичних груп цього періоду і їх діяльності.

Третьою особливістю минулого періоду є те, що боротьба за соціалістичний наступ по всьому фронту розгорталась в умовах якнайбільшого трудового піднесення в масах і дальшої консолідації робітників і колгоспників навколо партії і нашого вождя товариша Сталіна.

Згадайте найяскравіші, виняткові зразки героїзму мільйонів будівників Магнітки, Дніпробуду, Кузнецькбуду, Тракторобуду і інших наших великих і малих будівництв. Згадайте ту хвилю трудового піднесення, яка піднялась в країні після лозунгів товариша Сталіна про освоєння нової техніки і про заможне життя колгоспників і яка продовжує підніматись тепер все вище і вище.

Правильна генеральна лінія партії і неухильна більшовицька боротьба за її здійснення привели в рух величезні нові резерви, творчу мисль, будівничу ініціативу мільйонів, десятків мільйонів робітників і колгоспників.

Дійсно, не було і нема в світі партії, яка користувалася б такою могутньою підтримкою і безмежною відданістю з боку мільйонних мас робітничого класу і трудящого селянства, як наша велика ВКП(б).

Четверта особливість обстанова цього періоду полягає в тому, що соціалістичний наступ по всьому фронту, піднесення і розвиток соціалістичного господарства в СРСР відбувалися на фоні дальшого безперервного поглиблення світової кризи, яка охопила весь капіталістичний світ, дальшого загострення суперечностей в капіталістичному світі, наростання небезпеки нових воєн.

Крах сотень і тисяч промислово-торгових і банківських підприємств, крах десятків різних валют, стиснення до нечувано-низького рівня капіталістичного виробництва, штучне знищення мільйонів і десятків мільйонів тонн продовольчих продуктів, величезний ріст світового безробіття, яке охопило 45 млн. чоловіка, — ось що являв собою в цей період капіталістичний світ.

Хоча останнім часом в окремих країнах відмічається деяке

пожвавлення, але це, поперше, відбувається на фоні загальної кризи капіталізму, а, подруге, воно, це пожвавлення, відбувається головним чином за рахунок гонитви озброєнь і інфляцій.

Світове капіталістичне господарство в цілому перебувало в цей період в стані глибокого занепаду, і в цьому четверта особливість періоду від XVI до XVII з'їзду партії.

Нарешті, *п'ята особливість* цього періоду полягає в тому, що на основі росту економічної могутності СРСР безперервно росла його оборонна міць; не зважаючи на ріст агресивності проти Радянського Союзу, в зв'язку з загостренням капіталістичних суперечностей, інтервенціоністські штаби стали все більше побоюватись воєнного збройного кулака СРСР. Це сприяло величезному росту питомих ваг СРСР на світовій арені, численним дипломатичним успіхам СРСР, перетворенню країни Рад у величезний фактор світової політики.

Такі, товариші, особливості обставини, в умовах якої розгортався соціалістичний наступ по всьому фронту за час від XVI до XVII з'їзду.

Партія, розгортаючи все ширше і глибше наступ соціалізму по всьому фронту, підходить до свого XVII з'їзду з новими величезними перемогами:

капіталістичні елементи в нашій країні розгромлені остаточно, і мова тепер іде вже про опір решток розгромлених куркульсько-капіталістичних елементів, позбавлених будьякої виробничо-господарської бази;

створено власну технічну передову важку індустрію — базу для завершення реконструкції всього нашого народного господарства;

величезні капітальні вкладення, які пролетаріат зробив на протязі першої п'ятирічки, дають уже в розгорнутому масштабі «відачу» у вигляді металу, вугілля, найновіших машин, тракторів, високих урожаїв, росту продукції легкої і харчової індустрії і т. д. і т. п.;

сільське господарство реконструйовано на соціалістичний лад і перетворено в найбільше сільське господарство в світі з найбільшою механізованою базою;

значно підвищено матеріальний добробут і культурний рівень життя трудящих міста і села;

ще міцніший став союз робітничого класу і колгоспного селянства і ще більше зміцніла диктатура пролетаріату в СРСР;

ще більше зміцнів союз робітників і колгоспників усіх національностей СРСР в їх спільній боротьбі за безперервний розцвіт і недоторканість кордонів Радянського Союзу;

створено всі необхідні передумови для повної технічної реконструкції всього нашого народного господарства, для подолання пережитків капіталізму як в економіці, так і в свідомості людей;

підвищено боєпроможність і згуртованість партійних лав, значно виріс ідейно-політичний рівень членів партії, гігантськи виріс бойовий досвід партії в її боротьбі за справу Леніна — Сталіна.

Навіть наші найлютіші вороги змушені тепер визнавати величезні успіхи СРСР.

Ось що пише, наприклад, «Социалистический вестник» в статті, присвяченій XVII з'їздові партії:

«... Генеральній лінії удалось настільки перетворити економічне і соціальне лице країни, що гігантська націоналізована промисловість і колгоспи, які вкривають поля, стали неусувним фактором її господарського життя. Ілюзорно було б не враховувати значення цієї перемоги, особливо на тій сільській ділянці, яка є тепер ключовою для долі країни і революції. Вдалося завдати якнайсильнішого удару віджилій формі карликового, примітивного по своїй техніці землеробства».

А ось що писав цей таки «Социалистический вестник» в 1931 р. з приводу розгортаного наступу соціалізму по всьому фронту:

«Ми, російські соціалісти, більше, ніж будьхто, хотіли б, щоб промисловість і сільське господарство Росії швидко зросли, а добробут населення хоча б наблизився до європейського рівня. Але наше вивчення економіки і соціально-політичних умов Росії змушує нас категорично твердити, що більшовицькими методами це неможливо здійснити».

Ми знаємо, поперше, чого варті на ділі ці соціал-фашистські «підкувателі» за робітників—ці зрадники справи робітничого класу. Ми також прекрасно знаємо, що означає цей хвалений соціал-фашистський «європейський рівень»—рівень безробіття, злиднів, голодних смертей робітників і трудящих. Але не в цьому тепер суть, а в тому, що навіть такий оскаженілий наш ворог, як соціал-фашизм, і той не може не визнавати тепер наших успіхів, тим часом як пару років тому соціал-фашисти пророкували нам зрив і загибель.

А ось що пише тепер англійський економічний журнал «Стетист» про наші досягнення:

«Перший п'ятирічний план викликав революцію в національному господарстві СРСР шляхом соціалізації промисловості і колективізації сільського господарства. Ці досягнення основані на запровадженні машин в розмірах, які до цього часу були невідомі в Росії. Багато важливих галузей вперше виникли в країні, включаючи випуск автомобілів, тракторів, аеропланів, турбін, генераторів, верстатів і т. д.».

Цей таки журнал «Стетист» в 1930 році називав нашу індустріалізацію і колективізацію «радянською фантазією».

Цікава також стаття у французькому журналі «Ероп Нувель». Ось що пише цей журнал:

«... Через 16 років після більшовицького повстання революція не тільки не закінчена, але вона продовжує відкривати все нові джерела енергії, ентузіазму і економічного успіху. Через

16 років революція продовжує йти вперед, високо піднявши голову, відмічаючи кожного дня все нові перемоги, з вірою в остаточну перемогу. Для пояснення цього разючого явища не треба ніякої містики. Комуністи і багато радянських громадян усвідомлюють, а мільйони росіян підсвідомо відчувають, що створюється новий світ, який зробить їх життя кращим і щасливішим».

Так, так, панове капіталісти і соціал-фашисти, вам більше нічого не лишається, як стиснувши серце визнати, що СРСР перебуває тепер на величезному економічному піднесенні. І ми твердо впевнені, що це піднесення СРСР буде і надалі все вище і вище, а ви, панове капіталісти, ваша капіталістична система і господарство, не зважаючи на окремі, часткові, тимчасові по-жвавлення, будете неминуче спускатися все нижче і нижче. *(Бурхливі оплески).*

Цих величезних славних перемог партія добилась тому, що вона неухильно і послідовно здійснювала лінію, намічену XVI з'їздом партії, лінію розгорнутого більшовицького наступу по всьому фронту.

Не відступаючи ні на йоту, ні на п'ядь від своєї генеральної лінії, не розгублюючись перед труднощами і не лякаючись їх, партія йшла на чолі робітничого класу і колгоспного селянства наполегливою і настійною ходою вперед і привела нашу країну до величезних, всесвітньо-історичного значення, перемог.

Разом з усім СРСР Радянська Україна прийшла до XII з'їзду КП(б)У і підходить до XVII з'їзду ВКП(б) з величезними перемогами як в галузі промисловості і сільського господарства, так і в справі будівництва радянської української культури.

Як же КП(б)У боролась на протязі від XI до XII свого з'їзду за розгорнутий більшовицький наступ? Як розгортався наступ соціалізму по всьому фронту на Україні?

Шлях, пройдений КП(б)У за час від XI до XII з'їзду, надзвичайно складний. Тут не було безперервно наростаючої кривої. Шлях КП(б)У за цей період надзвичайно звивистий. Поряд з величезними досягненнями КП(б)У на протязі 1931 і 1932 років мала ряд якнайсерйозніших помилок, а в результаті їх і ряд проривів.

Де основні, найбільш корінні причини цих помилок і проривів?

Причина, поперше, в тому, що партійні організації України, і їх керівництво в першу чергу, не зробили всіх необхідних висновків із лозунга XVI з'їзду партії про розгорнутий наступ соціалізму по всьому фронту, не зробили всіх необхідних висновків із вказівок товариша Сталіна на XVI з'їзді партії про те, що:

«Суть більшовицького наступу полягає, насамперед, в тому, щоб мобілізувати класову пильність і революційну активність мас проти капіталістичних елементів нашої країни; мобілізувати творчу ініціативу і самодіяльність мас проти бюрократизму наших установ і організацій, який держить під спудом колосальні резерви, що таяться в надрах нашого ладу, і не дає

їх використати; організувати змагання і трудове піднесення мас за підняття продуктивності праці, за розгортання соціалістичного будівництва».

Причина, подруге, в тому, що партійні організації України, і їх керівництво в першу чергу, не зважили на своєрідність і всі особливості класової боротьби на Україні і середпартійної обстанови в КП(б)У.

В чому ці особливості класової боротьби на Україні і середпартійної обстанови в КП(б)У?

Перша особливість полягає в тому, що на Україні класовий ворог веде свою боротьбу проти соціалістичного будівництва під націоналістичним прапором, під лозунгом боротьби за «визволення» України.

Друга особливість — це та, що український куркуль пройшов велику школу боротьби проти радянської влади, бо тут, на Україні, громадянська війна була особливо запеклою, бо тут політичний бандитизм орудував особливо довго.

Третя особливість полягає в тому, що на Україні найбільше осіло уламків різних контрреволюційних організацій і партій, які тягнуться особливо сюди, в силу близькості України до західних кордонів.

Четверта особливість — це та, що Україна є об'єктом зазіхань різних інтервенціоністських штабів і перебуває під їх особливо пильним наглядом.

П'ята особливість полягає в тому, що ухильники в КП(б)У в загальнопартійних питаннях звичайно змикалися з націоналістичними елементами в її лавах, з ухильниками в національному питанні.

Такі основні особливості класової боротьби на Україні. Така своєрідність обстанови всередині КП(б)У. Такі основні причини особливо активної діяльності класового ворога на Україні взагалі і в період 1931 — 1932 років зокрема і особливо.

Які висновки повинна була зробити для себе КП(б)У, виходячи з лозунга XVI з'їзду про розгорнутий наступ соціалізму по всьому фронту і враховуючи при тому ці особливості класової боротьби на Україні?

КП(б)У повинна була розгромити націоналістичні елементи, значно підвищити пильність всіх партійних організацій щодо тих форм і методів боротьби, які класовий ворог застосовував і застосовує на Україні, ще більше мобілізувати партійні організації в дусі непримиримості до найменших проявів опортунізму і, зокрема, націоналістичних ухищів. Забезпечити перевіреними більшовиками всі важливі ділянки роботи в місті і особливо на селі, а головне — сміливіше перебудовувати методи більшовицького керівництва відповідно до нової обстанови і вказівок товарища Сталіна про нові завдання.

На жаль, всіх цих висновків КП(б)У в повній мірі для себе не зробила. Цим пояснюються помилки і прориви. Цим пояснюється звивистість шляху, пройденого КП(б)У від XI до XII з'їзду.

Треба якнайпильніше проаналізувати і вивчити окремі відрізки і етапи цього шляху. Це необхідно для нашої дальшої боротьби. Це необхідно для виховання членів партії. Це абсолютно необхідно для того, щоб не повторювати помилок і промахів минулого періоду.

Почнімо з боротьби КП(б)У між XI і XII з'їздами за дальше розгортання індустріалізації, за здійснення лозунга партії про освоєння нової техніки і нових виробництв, за перетворення в життя шести історичних вказівок товариша Сталіна.

II. БОРОТЬБА КП(б)У ЗА ДАЛЬШЕ РОЗГОРТАННЯ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ, ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ЛОЗУНГА ПАРТІЇ ПРО ОСВОЄННЯ НОВОЇ ТЕХНІКИ І НОВИХ ВИРОБНИЦТВ, ЗА ПЕРЕТВОРЕННЯ В ЖИТТЯ ШЕСТИ ІСТОРИЧНИХ УМОВ ТОВ. СТАЛІНА

КП(б)У підходить до XVII з'їзду партії з величезними досягненнями в галузі промисловості, яких вона добилась під безпосереднім керівництвом ЦК ВКП(б). Однак і в керівництві українською промисловістю з боку КП(б)У мали місце в цей період серйозні помилки і хиби.

Не мають рації ті товариші, які думають, що прорив 1931—1932 років у сільському господарстві України і в здійсненні національної політики партії на Україні не мав ніякого відношення до роботи української промисловості. Це — невірне уявлення. Промисловість не відділена перегородкою від сільського господарства.

Хиби і помилки керівництва сільським господарством, безумовно, позначились і не могли не позначитись також і на керівництві українською промисловістю. Так само помилки в здійсненні національної політики партії на Україні не пройшли і не могли пройти безслідно і для роботи української промисловості. Труднощі, які КП(б)У зустрічала в керівництві промисловістю, значно усугублялися становищем в сільському господарстві України, допущенням засмічення класово-ворожими елементами ряду найважливіших ділянок соціалістичного будівництва, зниження пильності і боездатності лав КП(б)У.

Це положення стає цілком очевидним, коли проаналізувати роботу української промисловості, і особливо вугільної та металургійної промисловості, по окремих етапах і відрізках цього періоду.

Почну з вугільної промисловості Донбаса.

XVI з'їзд партії дав таку директиву:

«З'їзд визнає необхідним найближчим таки часом добитись повної ліквідації паливного дефіциту в країні. З'їзд доручає ЦК провести заходи, скеровані до рішучого збільшення видобутку всіх видів палива».

Відповідно до цієї директиви, ЦК ВКП(б) зараз же після з'їзду прийняв ряд рішень про роботу вугільної промисловості Донбаса і її розгортанню механізацію.

Минув рік. За цей рік, від XVI з'їзду партії і до середини 1931 року, можливості вугільної промисловості Донбаса гігантськи виросли. За цей рік вступило в лад понад 30 нових шахт. Було зроблено близько 300 млн. крб. капітальних вкладень. Донбас дістав нових 130 врубових машин і 1.100 нових відбійних молотків. Кількість робітників тільки по експлуатації виросла за цей рік на 20 тис. чол. Пересічна місячна зарплата була збільшена з 75 крб. до 99 крб. Житловий фонд вугільної промисловості Донбаса за один тільки цей рік виріс на 660 тис. кв. метрів, тобто на цілу третину.

Цих цифр досить для того, щоб мати уявлення про величезний ріст можливостей Донбаса.

Але товариш Сталін нас завжди учив, буквально вдовблював нам у мозки, що можливості самі по собі, так би мовити самопливом, в дійсність не перетворюються.

Можливості треба перетворювати в дійсність, а для цього треба в першу чергу правильно організувати людей і правильно ними керувати, бо реальність наших планів—це ми з вами, це живі люди, і саме вони, ці живі люди, розв'язують завдання.

Як же стояла справа з реалізацією зрослих можливостей Донбаса? Як стояла справа з ходом вуглевидобутку? Як стояла справа з проведенням у життя рішень ЦК ВКП(б) про вуглевидобуток?

До XVI з'їзду партії пересічнодобовий видобуток становив 95,7 тис. тонн, а через рік, на липень 1931 року, пересічнодобовий видобуток становив 95,2 тис. тонн. Ви бачите, таким чином, що, не зважаючи на гігантський ріст можливостей, видобуток вугілля лишився на незмінному рівні.

Минуло ще понад рік, від середини 1931 р., коли ЦК ВКП(б) знову прийняв розгорнуте рішення по Донбасу, і до листопада 1932 р.

За цей рік можливості Донбаса ще більше зросли. За цей рік було зроблено знову до 300 мільйонів крб. капіталовкладень. Вступили в лад 4 нові великі шахти з загальною потужністю в 3 млн. тонн. Донбас дістав за цей рік ще 280 врубовок і 2.300 відбійних молотків. Кількість робітників тільки по експлуатації зросла на нових 25 тис. чоловіка. Житловий фонд зріс на нових 400 тис. кв. метрів. Пересічна місячна зарплата за цей рік знов зросла з 99 крб. в 1931 році до 130 крб. на середину 1932 року.

А як же стояла справа з виконанням директив ЦК ВКП(б) про вугільну промисловість? Як же стояла справа з видобутком вугілля? Як же, інакше кажучи, були реалізовані всі ці значно виросли можливості?

Видобуток вугілля, піднявшись на деякий час до 104—110 тис. тонн на добу, знов скотився на вересень 1932 року до 95,1 тис. тонн на добу.

Де причини цього тупцювання на місці з вуглевидобутком? Чи об'єктивних можливостей не було? Ні, об'єктивні можливості були, і за цей рік ці можливості значно виросли. Чи ЦК ВКП(б) не вказав, як, якими шляхами вести боротьбу за ріст вуглеви-

бутку, за виконання виробничої програми? Ні, ЦК ВКП(б) своїми рішеннями про вугільну промисловість Донбаса дав цілком конкретну і розгорнуту програму боротьби за вугілля.

Але в тому то й річ, що рішення ЦК ВКП(б) самі по собі, так би мовити в порядку самопливу, не реалізуються. Товариш Сталін говорив:

«Ледве чи хтонебудь твердитиме, що досить дати хорошу політичну лінію, і діло кінчено. Ні, це тільки півділа. Після того, як дана правильна політична лінія, необхідно добрати працівників так, щоб на постах стояли люди, які вміють здійснювати директиви, можуть зрозуміти директиви, можуть прийняти ці директиви як свої рідні і вміють проводити їх в життя. В протилежному разі політика втрачає сенс, перетворюється в махання руками».

За рішення і вказівки ЦК ВКП(б) треба битись, ламати саботаж і опір їх здійсненню з боку класового ворога і косних бюрократичних елементів, організувати маси і в першу чергу партійні організації на їх здійснення і правильно, по-більшовицькому, керувати повсякденною боротьбою за перетворення цих рішень в життя.

Цього не було. А людей, які не бажали прийняти директиви як свої рідні, людей, які чинили опір усім цим рішенням ЦК ВКП(б), було стільки, що хоч одбавляй. За рішення ЦК треба битись, треба було ламати опір, треба було бачити цей опір. Треба було організовувати маси, треба було відгострити партійну організацію Донбаса, мобілізувати її. Цього не було зроблено.

Ми знаємо, який опір був учинений проведенню в життя рішень ЦК ВКП(б) про вугільну промисловість з боку керівних господарських працівників Донбаса. Рішення ЦК — це, мовляв, рішення ЦК, але вони самі по собі, а ми самі по собі, а ми будемо працювати по-своєму, ми самі з вусами, досвід у нас великий, ми вирости, бачите, на шахті, навіщо нас учити, нас учити нема чому.

І от, коли б ЦК ВКП(б) не стукнув якнайнищівніше по цих елементах і настроях, то ми і зараз ще тупцювали б все на тому ж місці. Значить, причина тупцювання на місці і лихоманки з вуглевидобутком була, головним чином, в тому, що КП(б)У не ламала опору проведенню в життя рішень ЦК ВКП(б) про вугільну промисловість Донбаса.

А це якнайтісніше було зв'язане з тим, що 1931 рік був роком, коли почався прорив у сільському господарстві України, коли класовий ворог став особливо активізуватись, коли націоналістична контрреволюція стала заповнювати своїми людьми різні ділянки соціалістичного будівництва на Україні, коли боездатність КП(б)У стала помітно знижуватися.

Я вам мушу сказати, товариші, що лихоманка і тупцювання на місці з вуглевидобутком тривали аж до квітневого рішення ЦК ВКП(б) в 1933 році. Ви всі це добре пам'ятаєте. З цього мо-

менту крива вуглевидобутку стійко йде вгору і досягла в листопаді 130 тис. тонн на добу, а в грудні 1933 року — 140 тисяч тонн, або 100% плану.

Чи не ясно, що і в галузі вугільної промисловості Донбаса, як і в галузі сільського господарства і здійснення національної політики партії на Україні, головне, вирішальне значення для перелому мали керівництво і величезна допомога з боку ЦК ВКП(б).

Допомога і конкретні, оперативні вказівки з боку ЦК ВКП(б) і особисто товариша Сталіна і усунення старого господарського керівництва, яке саботувало рішення ЦК, — з одного боку, а з другого боку — мобілізація якнайширших мас України на боротьбу за ліквідацію прориву в сільському господарстві, розгром націоналістичної контрреволюції, організація відсічі класовому ворогові і його розтрощення по всьому фронту, загальне піднесення мобілізованості і боєздатності КП(б)У — ось що дало нам можливість добитись перелому в роботі вугільної промисловості Донбаса.

Аналогічний процес за ці роки можна простежити і в українській металургії, продукція якої становить до 60% продукції всієї союзної металургії.

В політзвіті ЦК ВКП(б) XVI з'їздові товариш Сталін указував:

«Головна проблема — форсований розвиток чорної металургії. Майте на увазі, що ми досягли довоєнної норми виробництва чавуну і перевиконуємо її тільки в поточному 1929/30 році. Це велика загроза для всього нашого народного господарства. Щоб зліквідувати цю загрозу, треба налагодити форсований розвиток чорної металургії... Це завдання ми повинні виконати будь-що, якщо ми хочемо по-справжньому розгорнути справу індустріалізації нашої країни».

Так було поставлено питання на XVI з'їзді партії товаришем Сталіним. Таку настанову прийняв з'їзд партії.

Минув рік з моменту XVI з'їзду партії. За цей рік можливості української металургії значно зросли.

Досить сказати, що корисний обсяг доменних печей, завдяки введенню нових об'єктів, виріс з 16.412 кубометрів до 17.233 кубометрів, а корисний обсяг мартенів зріс з 2.328 кубометрів в середині 1930 р. до 2.625 кубометрів в середині 1931 р. Кількість робітників по доменних і мартенівських цехах зросла з 23.500 чол. в 1930 р. до 25 тис. в середині 1931 р. Пересічномісячна зарплата виросла з 79 крб. в середині 1930 р. до 89 крб. в середині 1931 року.

Ось як росли можливості української металургії за цей рік від XVI з'їзду партії до середини 1931 року. Як же були реалізовані ці зрослі можливості? Як були реалізовані вказівки товариша Сталіна, які він дав на XVI з'їзді партії про металургію? Як стояла справа з витопом?

Якщо до XVI з'їзду партії середньомісячний витоп української металургії давав країні 296.200 тонн чавуну, то в сере-

дині 1931 року він став давати тільки 259.300 тонн чавуну на місяць. Якщо до XVI з'їзду українська металургія давала 259.228 тонн сталі на місяць, то в середині 1931 року вона давала тільки 225.820 тонн сталі на місяць. Як бачите, хоч можливості української металургії за цей рік значно вирости, однак витою чавуну і сталі не тільки не підвищився, а навпаки — пішов вниз.

Минув ще рік. За цей період від 1931 до 1932 року можливості української металургії продовжували рости. Досить сказати, що кількість доменних печей виростила з 34 на момент XVI з'їзду до 39 в середині 1932 р., а кількість мартенів—з 73 до 86 печей. Корисний обсяг домен виріс з 16.412 кубометрів в 1930 р. до 20.147 кубометрів в середині 1932 р., а корисний обсяг мартенів виріс з 2.328 кубометрів до 2.759 кубометрів. Кількість робітників по доменних і мартенівських цехах зросла з 23.500 чол. в 1930 р. до 26.684 чол. в середині 1932 р. Середньомісячна зарплата виростила з 89 крб. в середині 1931 року до 127 крб. в середині 1932 року.

А як же з виконанням вказівок товариша Сталіна на XVI з'їзді партії про металургію? А як же з витою? Якщо в момент XVI з'їзду українська металургія давала країні 296.200 тонн чавуну і 259.228 тонн сталі на місяць, то в середині 1932 р. вона, не зважаючи на гігантські виростили можливості, давала 325.235 тонн чавуну і 257.304 тонни сталі на місяць. Як бачите, мізерний ріст по чавуну і тупцювання на місці по сталі.

Знову виникає все те ж питання, що і по вугільній промисловості: де причина того, що безперервно ростили можливості української металургії не перетворювались в дійсність, не реалізувались в рости витою чавуну і сталі?

Зрозуміло, не в недостатці «об'єктивних» можливостей. Зрозуміло, не в недостатці цілком конкретних керівних вказівок з боку ЦК ВКП(б), який за цей період прийняв ряд найсерйозніших розгорнутих рішень по металургії взагалі і українській металургії зокрема.

Причина все в тому ж: причина в опорі косних бюрократичних елементів перебудові відповідно до рішень ЦК ВКП(б), причина в низькій якості господарського керівництва, в недостатці мобілізованості і боездатності партійних організацій, в недостатці мобілізованості широких мас робітників щодо класового ворога, в допущенні саможливу в здійсненні рішень ЦК ВКП(б) про металургію взагалі і українську металургію зокрема і особливо.

Тільки квітневе (1933 р.) рішення ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про вугільну промисловість дало поштовх до справжньої перебудови методів господарювання і керівництва також і в металургії. Взятися серйозно за реалізацію цього рішення і в металургійній промисловості і зробили для себе з цього рішення ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про вугільну промисловість відповідні висновки. І ось, починаючи з другого квартала 1933 року, крива пересічномісячного витою стійко посувається вгору, при чому

витоп чавуну досяг в листопаді 405.500 тонн проти 296.200 тонн на момент XVI з'їзду, а витоп сталі — 287.241 тонни проти 259.228 тонн на момент XVI з'їзду.

Безперечно, що перелом в роботі української металургії, як і у вугільній промисловості Донбаса, є прямим результатом, в першу чергу і головним чином, твердого втручання ЦК ВКП(б) і особисто товариша Сталіна, які категорично поставили вимогу зломити саботаж і опір з боку бюрократичних елементів перебудові, корінним чином змінити методи господарського керівництва, посилити партійне око і партійний контроль за ходом перебудови. Але ясно також і те, що перелом в роботі української металургії, як і у вугільній промисловості Донбаса, найтісніше зв'язаний з підвищенням боєздатності КП(б)У, з розгромом класового ворога, з ліквідацією прориву в сільському господарстві і в здійсненні національної політики партії, з підвищенням пильності і мобілізованості найширших мас робітників, з переходом від самопливу до активного керівництва перебудовою і роботою української металургії.

І все ж, товариші, не зважаючи на ці хиби в керівництві і роботі КП(б)У в галузі промисловості, — а хиби, як ви бачите, були вельми серйозні і великі, — КП(б)У прийшла до XII свого з'їзду і підходить до XVII з'їзду партії з величезними перемогами в справі індустріалізації, в справі здійснення лозунга партії про освоєння нової техніки і нових виробництв. *В цих перемогах ми повинні, в першу чергу і головним чином, знов і знов відмітити провідну руку ЦК ВКП(б), постійні вказівки з боку ЦК ВКП(б) і особисто товариша Сталіна.*

Радянська Україна перетворена в країну передової соціалістичної індустрії. Промисловість України дала в 1933 році в 4 рази більше продукції, ніж до війни, і в 1½ рази більше, ніж в 1930 р. Успіхи в справі індустріалізації України виявляються в тому, що питома вага її промислової продукції в усій продукції промисловості і сільського господарства виросла з 61,5% в 1930 р. до 72,4% в 1933 р. Успіхи в справі індустріалізації України виявляються в тому, що при загальному рості промисловості України з 1930 р. на 48% важка промисловість виросла на 59,8%.

Ці цифри говорять про те, що КП(б)У неухильно вела боротьбу за здійснення вказівки товариша Сталіна про те, що:

«Основна ланка п'ятирічного плану полягала у важкій промисловості з її серцевиною — машинобудуванням. Бо тільки важка промисловість здатна реконструювати і поставити на ноги і промисловість в цілому, і транспорт, і сільське господарство» («Підсумки першої п'ятирічки»).

З часу XVI з'їзду партії увійшли в лад на Україні 14 нових і реконструйованих домен і 21 мартен. На металургійних заводах України встановлено 2 потужні блюмінги. В 1934 р. будуть пущені нових 6 потужних домен. У виробництво входить ще один металургійний гігант — Криворізький завод. До 1929 р. в україн-

ській металургії не було жодної механізованої доменної печі, а тепер таких печей — 7.

Розвитком важкої промисловості, і в першу чергу машинобудування, створено найновішу технічну базу для завершення реконструкції всього народного господарства. Продукція машинобудування України виросла за період з XI з'їзду КП(б)У на 79,6%, обганяючи таким чином темп росту всієї важкої промисловості України.

А в той же час в капіталістичних країнах машинобудівельна промисловість під ударами кризи обганяє інші галузі промисловості в назадньому русі. Так, наприклад, завантаження машинобудівельних підприємств Німеччини становило в червні 1933 р. 30,8% при завантаженні всієї промисловості на 41,6%.

Це — найбільш яскравий вираз глибини економічного занепаду і кризи в капіталістичних країнах, так само як більш високі темпи росту радянського машинобудування порівняно з іншими галузями нашої промисловості являють собою один з найяскравіших показників того економічного піднесення, на якому перебуває СРСР.

Особливо слід відмітити досягнення по лінії реконструкції і розвитку сільськогосподарського машинобудування України. Маленький завод «Комунар» в Запоріжжі перетворено в один з гігантів комбайнобудування, спроможний випускати 10 тис. комбайнів на рік. На заводах України налагоджено виробництво причіпного тракторного інвентаря і тракторних молотарок. Такий завод, наприклад, як «Серп і молот», випустив продукції за період від XVI партз'їзду на 132,7 млн. крб., або стільки ж, скільки за 15 попередніх років.

За час від XVI з'їзду закінчився будівництвом і освоїв проектну потужність Харківський тракторний завод. За три роки своєї роботи ХТЗ випустив 50 тис. тракторів, кинувши на наші соціалістичні лани 1.500 тис. кінських сил, або потужність, рівну двом Дніпробудам. Тракторами, які випустить ХТЗ в одному лише 1934 р., можна зорати площу в 40 млн. га, тобто площу, яка перевищує всю засівну площу України в два рази.

Перед партією стояло завдання створення нової механізованої бази для вугільної промисловості і для металургії. За час від XVI з'їзду українські заводи гірничозаводського машинобудування дали країні 1.089 врубовок, 1.289 лебідок, 4.189 конвеєрних приводів, 346 компресорів для механізації вуглевидобутку.

Разом з усією партією КП(б)У будувала і побудувала Краматорський машинобудівельний завод, розрахований на щорічний випуск 6 доменних печей, 30 мартенів, 3 блюмінгів і 15 важких прокатних станів. Майже 3 металургійні заводи на рік — ось що означає річна продукція «Краматорки».

Донбас тяжкої ручної праці, Донбас кайла, обушка і саночника ми перетворили в новий, соціалістичний Донбас з величезною механізованою базою. За 3½ роки — від XVI до XVII з'їзду — вугільний Донбас пройшов в галузі механізації шлях, на який

вугільна промисловість Америки затратила 19 років. Ми ввели в лад в Донбасі 6 шахт з річним видобутком понад мільйон тонн вугілля кожна і будуємо ще 16 таких шахт. Рурський басейн в Німеччині нараховує всього 14 таких шахт.

В результаті тої гігантської технічної реконструкції, яку партія провела за ці роки в Донбасі, шахта перетворилася в справжній завод з складними механізмами.

Візьміть, наприклад, таку шахту, як «Американка». На цій шахті працює 21 врубова машина, 39 конвеєрних приводів, 34 електросвердла, 5 електровозів, 41 мотор. Питома вага робітників машинної праці становить на цій шахті 44%. Що спільного у цієї шахти з старою дореволюційною «копальнею»?

Шахта «Американка» — не виняток. Шахта «Американка» — це той тип шахти, який ми робимо і будемо робити і далі переважним в новому Донбасі. Уже в 1933 р. Донбас дав 44,5 млн. тонн вугілля, тобто на 36% більше, ніж в 1930 р., і майже в два рази більше довоєнного видобутку.

Становище транспорту, який все ще являє собою вузьке місце в нашому народному господарстві, вимагає якнайшвидшого розгортання транспортного машинобудування.

Ми подвоїли випуск паровозів ХПЗ. Новий Луганський паровозний завод в 1934 р. дасть 300 паровозів «ФД» — вдвоє потужніших, ніж нинішні паровози «Э». По своїй повній потужності — 1.080 паровозів на рік — Луганський завод є перший в Європі і майже дорівнює потужності найбільшого в світі заводу «Болдуїн» в США.

За ці роки під народне господарство України підведено нову потужну енергетичну базу. Потужність електростанцій України виросла з 704 тис. квт. в 1930 р. до 1.512 тис. квт. в 1933 р.

Разом з усією партією ми будували і збудували 6 великих районних станцій — Зуївську і Штерівську по 150 тис. квт., Есхар, Північондрес, Кам'янську і ввели в лад світовий гігант — гордість Радянського Союзу — Дніпродес імени Леніна.

В свій час небеззвісний керівник контрреволюційної української націоналістичної організації «СВУ» — Єфремов писав з приводу Дніпробуду на початку його будування:

«Україну досі обходили індустріалізацією; всі великі підприємства засновувались поза Україною.

Тепер з'явилась нова модна тема — Дніпробуд. Кажуть, що коли американцям розгорнули план його, вони захоплювались, схвалювали і улюлюкали від здивовання. Але коли їм запропонували дати на це гроші, практичні янки відмовились:

— Знаєте, коли б у нас в Америці склали такий план, ми б сказали, що наша країна занадто бідна, щоб це витримати.

І ось ми думаємо витримати. І вже збираємо гроші. Ларьок № 9 пожертвував аж 7 крб. 59 коп., якийсь залізничний гурток зібрав 38 крб. і т. д.

Ясно, що це справа несерйозна».

Для цього обивателя, для цього ублюдочного вождя інтервенціоністського дрантя, готового продати в рабство робітників і селян України, недосяжним рівнем був розум «практичного янки». Він не міг, звичайно, уявити собі всієї могутності пролетаріату, який буде соціалізм. Хіба він міг уявити собі волю, залізну енергію партії, робітників і селян України, які всі сили скерували на те, щоб піти від цих Єфремових навіки, щоб повести весь пригноблений світ від цих Єфремових навіки, щоб цим Дніпродесом вбити в їх домовину не то що осиковий, а сталевий, з високоякісної сталі, кіл навіки. (Оплески).

А ми не тільки побудували Дніпродес. На базі Дніпровської електроенергії ми створюємо найбільший в світі промисловий комбінат, вартість якого майже в 4 рази більша, ніж вартість Дніпродесу, і дорівнює 1.600 млн. крб.

Це величезне будівництво в усіх галузях промисловості України вимагало загат колосальної кількості коштів, напруження сил і творчої енергії всіх трудящих нашої країни. Ми вклали за роки першої п'ятирічки в капітальне будівництво промисловості України 5.735 млн. крб., з яких 4.668 млн. крб. — у важку промисловість.

Ми вели будівництво невиданими в світі темпами. Ці темпи ми могли розвивати тому, що навколо плану великих робіт першої п'ятирічки ми мобілізували творчий ентузіазм мас. В цьому будівництві наш робітничий клас показав зразки героїзму. Робота бетонниць і монтажних бригад на Дніпробуді, робота бригад Маргулян, Марусіна і інших на ХТЗ, робота комсомольської бригади на монтажі Макіївської домни № 6 в умовах найлютіших холодів і сотні інших прикладів — відомі всьому Союзові.

Творчий ентузіазм мас і більшовицьке керівництво ними — ось що є джерелом наших перемог в боротьбі за дальше розгортання індустріалізації України.

На січневому пленумі ЦК і ЦКК партія дала новий лозунг.

В своїй доповіді про підсумки виконання першої п'ятирічки товариш Сталін сказав:

«В період першої п'ятирічки ми зуміли організувати ентузіазм, пафос нового будівництва і добились вирішальних успіхів. Це дуже добре. Але тепер цього недосить. Тепер це діло повинні ми доповнити ентузіазмом, пафосом освоєння нових заводів і нової техніки, серйозним піднесенням продуктивності праці, серйозним скороченням собівартості».

Які результати боротьби КП(б)У за здійснення цього лозунга партії? Українська промисловість підходить до XVII з'їзду партії з рядом найсерйозніших досягнень і в цьому напрямі.

Почнемо з досягнення проектних потужностей.

Візьмімо металургію. Якщо звичайно освоєння проектно потужності нової доменної печі тривало 8—12 місяців, то проектну потужність домни № 7 на Дзержинці освоїли за 4 місяці, пусковий період домни № 1 Озівсталі тривав усього щось з 3 місяці.

Блюмінг заводу ім. Дзержинського в перший же місяць пуску перевиконав план і з того часу неухильно підвищує випуск, збільшивши його за 5 місяців більше як в три рази.

Візьмімо машинобудування. Тут особливо показовим є ХТЗ, який уже 4 місяці дає повну проектну потужність в 144 трактори, а в окремі дні перекриває її, випускаючи 150—160 тракторів.

Візьмімо вугілля. Тут справа трохи гірша. На першому місці тут, безперечно, іде шахта «Американка». Але у нас є ряд нових шахт, які, не зважаючи на те, що вони вже коло двох років є в експлуатації, не досягли ще проектної потужності.

Візьмімо, далі, освоєння нового устаткування, одержаного за ці роки нашими заводами.

Візьмімо вугільну промисловість. Ми багато лаємось — і правильно робимо — з приводу того, що врубовки погано використовуються. Але все ж місячна продуктивність врубової машини виросла з 1.650 тонн в 1930 р. до 2.110 тонн на місяць в цьому році; на деяких шахтах, як, наприклад, «Американка», річна продуктивність врубовки досягла 3.750 тонн на місяць, а на шахті № 14 досягла рекордної цифри в 4.290 тонн.

Візьмімо металургію. За роки реконструкції українська металургія одержала дуже складне устаткування. Такі є 8 «пушок Брозіуса» для механічного зачупорення льотки в домнах, 13 розливних машин, 7 цілком автоматизованих доменних підйомників, де управління завантаженням домни проводиться натисненням кнопки, і 21 напівавтоматизований підйомник. Всі ці механізми металургія успішно освоює. Досить сказати, що коли, наприклад, на Магнітці «пушку Брозіуса» освоювали на протязі ряду місяців, то на Дзержинці на домні № 7 «пушку Брозіуса» освоїли зразу ж після пуску.

Нема чого вже казати про машинобудування, де освоєні найскладніші автомати.

За ці роки не тільки введено і освоєно нове устаткування, але освоєно і нові технологічні процеси, нові методи роботи, нові види продукції.

Така є електрозварка, яка стала масовим процесом в машинобудуванні, машинна формовка в ливарних цехах, термічне оброблення металу з допомогою електрики, застосування найновіших методів вуглевидобутку Карташова, Епіфанцева і ін.

Щодо нових видів продукції, то трудно навіть перерахувати всю багатоманітність продукції, яку ми наново на заводах України виробляємо. Потужні мотор-генератори, надпотужні компресори, автотракторна і судова сталь, пластичні маси і т. д. і т. п. — такі окремі назви того величезного списку нових видів продукції, освоєння яких українською промисловістю зекономило країні десятки мільйонів золотих карбованців.

Якщо боротьба за форсоване будівництво дала своїх самовідданих героїв-ентузіастів, то й боротьба за освоєння висуває в свою чергу героїв, передовиків, які самовіддано борються за оволодіння технічною майстерністю, за передачу свого техніч-

ного досвіду тим, хто відстає. Імена деяких цих передовиків знає не тільки Україна, але й вся наша країна. Такий є товариш Микита Ізотов, такі є машиністи врубових машин Слепокуров, Тельних, Фокін, які довели продуктивність врубової машини до 8 тис. тонн на місяць. Можна було б також назвати таких майстрів-доменщиків, як товариші Губенко і Банний, що добились своєю роботою і навчанням інших винятково чіткої роботи і високої продуктивності своїх печей. Можна б також назвати товариша Матлахова, який працює на ХТЗ на келлерівському автоматі і перекирає фордівські норми на 30—40%.

Соцзмагання і ударництво піднеслися за цей період на новий, значно вищий ступінь, все більше переключаючись на рейки винахідництва, раціоналізації, вишукування нових методів роботи. Досить сказати, що коли в 1930 р. від робітників і інженерно-технічного персоналу України було одержано 54 тис. раціоналізаторських і винахідницьких пропозицій, то тільки за 9 місяців 1933 р. було одержано 146 тис. таких пропозицій. Якщо в 1930 р. економічна ефективність вкорінених раціоналізаторських і винахідницьких пропозицій робітників і інженерно-технічного персоналу визначалася в 6 млн. крб., то в 1933 р. вона визначається в 45 млн. крб.

Боротьба за освоєння нової техніки супроводиться величезним культурним ростом робітничого класу. До революції 40% усіх робітників України були неграмотні. Тепер ми не тільки зліквідували в основному неграмотність серед робітників — тепер більше половини (57—70%) всіх робітників мають загальну освіту; 15—20% робітників дістали спеціальну освіту або проходять навчання в спеціальних технікумах, курсах, школах. На такому заводі, як ХТЗ, де значна частина робітників лише недавно прийшла з села, 90% мають освіту в обсягу чотирирічки або семирічки. В останній час все більші маси втягуються в технічну учобу. В самій тільки кам'яновугільній промисловості в 1933 р. скінчило курси і технікуми 25 тис. робітників.

Механізація праці, яку ми особливо інтенсивно розвивали в цей період, змінила склад робітників в бік значного підвищення кваліфікації. Центральною фігурою в шахті став уже не ручний забійник, а машиніст врубової машини, забійник механізованого забою, електромонтер. В машинобудуванні все більшого значення набувають такі нові професії, як електрозварники, наладчики, робітники, що обслуговують автомати.

Цих великих успіхів у справі індустріалізації, в справі освоєння нової техніки і нових виробництв КП(б)У добиласть в боротьбі за вкорінення шести умов товариша Сталіна і квітневого рішення ЦК ВКП(б) про вугільну промисловість — цієї більшовицької програми перебудови керівництва виробництвом.

На основі більшовицької боротьби з дрібнобуржуазною розхлябаністю ми добились значного підвищення трудової дисципліни. Досить сказати, що, не зважаючи на значне поповнення за ці роки промислових кадрів за рахунок села, кількість про-

гулів в українській промисловості зменшилась з 1930 р. в чотири рази, а в кам'яновугільній промисловості навіть в шість разів. Ми добилися за ці роки зменшення плинності майже в два рази. Особливо велике зрушення відбулось в цьому відношенні в Донбасі після квітневого рішення ЦК ВКП(б).

В своїх шести історичних умовах товариш Сталін говорив:

«Де причина плинності робочої сили?

В неправильній організації зарплати, в неправильній тарифній системі, в «лівацькій» зрівнялівці в галузі зарплати».

В боротьбі з дрібнобуржуазною зрівнялівкою українська промисловість добилась помітних результатів. Якщо в 1930 р. заробіток гірника і металурга був нижчий від заробітку робітників таких галузей, як швейна, харчова і т. п., будучи на п'ятому — десятому місці серед галузей промисловості, то тепер становище помітно виправилось. Металурги пересунулися з п'ятого на друге місце, а вугільники — з десятого на п'яте місце. Одночасно з цим пророблено велику роботу щодо забезпечення високого заробітку провідним професіям всередині кожної галузі промисловості.

Товариш Сталін в своїх шести історичних умовах поставив перед нами завдання:

«... створити... свою власну виробничо-технічну інтелігенцію, здатну відстоювати його (пролетаріату — П. П.) інтереси у виробництві, як інтереси пануючого класу».

Що зробила КП(б)У в цьому напрямі? За час від XI з'їзду вищі і технікуми України дали промисловості 43 тис. інженерів і техніків. Це значить, що за 3 з лишком роки ми дали промисловості в 3 рази більше інженерів і техніків, ніж на початок 1930 р. було всього в українській промисловості.

Виросли кадри комуністів-інженерів, які зуміли показати зразки більшовицького технічного керівництва. Брускін — на ХТЗ, Бондаренко — на ХПЗ, Макаров — на Сталінському металургійному заводі, Шкляр — на заводі ім. Дзержинського, Карташов — такі окремі імена передовиків нашої виробничо-технічної інтелігенції робітничого класу.

Процес освоєння проходив в умовах найзапеклішої класової боротьби. Класовий ворог, проникаючи на наші підприємства, орудував «тихою сапою», ламаючи верстати, калічачи устаткування, намагаючись зірвати успішний хід освоєння.

Для того, щоб дістати уявлення про те, наскільки класовий ворог проникав у наші підприємства, досить сказати, що при видачі паспортів на підприємствах Харкова виявлено 8.280 чол. класово-чужих елементів, з них близько 5 тис. колишніх куркулів і розкуркулених; на підприємствах Дніпропетровська — 5.260 чол., на підприємствах Києва — 3.300 чол. і т. д.

Ці класово-ворожі елементи звичайно проникали на найвідповідальніші ділянки. Ось, наприклад, новий блюмінг Макіївського металургійного заводу. Там один час були поломки, аварії,

план виконувався всього на 30—50%. Коли придивились до людей коло цього блюмінга, то виявилось, що секретарем осередку на блюмінгу — якийсь Басін, людина з темним минулим, яка відбувала 2 роки в концтаборі, редактором газети — куркуль; кілька куркулів проникли в партійну організацію блюмінга. І ось ця то група і організувала всі ці поломки, аварії, простої блюмінга.

За цей час розкрито ряд фактів шкідництва, де ворог ставив перед собою цілком конкретне завдання — зірвати процес освоєння в промисловості. Ось що розповідає, наприклад, член одної з таких шкідницьких організацій, яка орудувала в Донбасі:

«Я одержав настанову дискредитувати ідею турбосвердління, тобто нові методи механізації при проходженні похилих виробіток по крутоспадних пластах. Я затягнув підготовні роботи замість 15 днів на 4 місяці для того, щоб створювати враження, що це надзвичайно складне і трудне діло і що краще вести роботу по проходці вручну. Я одержав завдання вивести з ладу насос, який подавав воду для свердла. Для цього було введено з ладу мотор, а щоб його не можна було швидко полагодити, був розмотаний статор».

Громлячи опір класового ворога, ламаючи саботаж з боку косних елементів, вкорінюючи в роботу промисловості шість умов товариша Сталіна, здійснюючи в усій промисловості програму перебудови, дану ЦК ВКП(б) і Раднаркомом СРСР в своїй квітневій постанові про вугільну промисловість, КП(б)У добила великих успіхів у справі індустріалізації, в справі освоєння нової техніки і нових виробництв.

Чи значить це, що все вже у нас в порядку, що в роботі української промисловості немає вже більше серйозних і великих хиб? Ні, не значить, аж ніяк не значить.

Візьміть, наприклад, той же Донбас. Тільки три чверті парку врубаних машин — на роботі. Ще є численні випадки поломок. На шахті № 3/4 Боковка, наприклад, за 10 місяців спалили 24 мотори; на шахті № 12 Брянського рудоуправління за 9 місяців спалили 50 моторів. В металургії в третьому кварталі 1933 р. прокатні стани простояли 28% часу, бессемерівські конвертори — 42%, трубопрокатні цехи — 49%. На першій харківській виробничо-технічній конференції машинобудівельних заводів наводили кричущі факти величезних втрат робочого часу, недбалого догляду за найскладнішими дорогими механізмами і т. п.

Особливо негаразд на багатьох підприємствах української промисловості з якістю продукції. Візьміть питання про зольність вугілля. Адже це є бич як самого Донбаса, так і особливо залізничного транспорту. Чи знають, наприклад, більшовики України, що ми за один лише 1933 рік вивезли разом з вугіллям понад 130 тис. тонн породи? Адже це значить не менше 8.200 вагонів, уже не кажучи про погіршення якості палива. А вугільники кричать про неподачу їм транспортом рухомого складу для вивозки.

Негаразд у нас також дуже і дуже і з продукцією легкої та харчової нашої промисловості. Візьміть нашу швейну промисловість. Брак за 11 місяців 1933 р. по швейній промисловості України становить 1,5 млн. крб. А скільки це означає попсованої матерії і трудових зусиль, що пішли на вітер!

Хиби в роботі української промисловості ще великі, надзвичайно великі, і нема ніякої потреби і надзвичайно було б шкідливо їх змазувати і затушовувати. Ми повинні ці хиби бачити, розкривати і мобілізувати маси на боротьбу за їх усунення в нашій дальшій роботі.

Які ж основні завдання української промисловості?

Україна і в другому п'ятиріччі лишається основною вугільно-металургійною базою Союзу. Половина всього витопу чавуну, половина всього видобутку вугілля по Союзу на кінець другої п'ятирічки припадає на Україну. Це накладає на КП(б)У особливу відповідальність за створення стійкого паливного балансу, за ліквідацію дефіциту металу в країні.

В боротьбі за виконання квітневого рішення ЦК ВКП(б) і Раднаркому про Донбас завойовано перші успіхи. Виконання доброго завдання стало фактом. Але кількісне виконання програми в Донбасі відбувається при зовсім незадовільних якісних показниках. Це означає, що перебудова в Донбасі ще не завершена, що опір виконанню рішення ЦК і Раднаркому ще не зламаний.

Цей опір виявляється в тому, що найменше ослаблення пильності приводить до збільшення інженерно-технічних працівників в апаратах за рахунок шахт, як це мало місце у вересні. Цей опір виявляється в тому, що нова система зарплати в багатьох випадках натикається на найнеподобнішу роботу апарату, на найогиднішу поставу обліку. Цей опір виявляється в тому, що ще не скрізь добито функціоналку, що ліквідація її натикається на саботаж. Відставання підготовних робіт, яке має місце в Донбасі, є також одна з форм опору дальшому ростові Донбаса.

Необхідно безжалісно викорчовувати опір рішенням ЦК ВКП(б) і добитись його повного здійснення. Треба закріпити в шахті, на дільниці кинутих туди інженерно-технічних працівників. Треба підтягти слідом за кількісними — якісні показники. Донбас має прекрасні зразки більшовицької боротьби за перебудову, боротьби за освоєння механізмів, нових шахт, роботи новими методами. *Завдання тепер полягає в тому, щоб підтягти відстаючі шахти, вирівняти фронт по кращих і добитись нового піднесення. Донбас повинен в 1934 р. дати 60 мільйонів тонн вугілля і ні тонни менше. Це справа честі донецьких більшовиків, це справа честі всієї КП(б)У.*

Розв'язання завдання ліквідації дефіциту металу в другій п'ятиріччі вимагає від заводів чорної металургії в першу чергу максимального розширення виробництва прокату, бо дальше відставання її на цій ділянці зовсім нетерпиме. Наше друге найважливіше завдання в галузі металургії полягає в тому, щоб підтягти сировинну базу до рівня потреб чорної металургії, закри-

пити перші успіхи, досягнуті Криворізьким басейном, форсувати реконструкцію рудень і рішуче збільшити видобуток руди. Треба добитись корінного поліпшення роботи коксової і вогнетривкої промисловості. Перебудовуючись на основі постанови ЦК і РНК про вугільну промисловість, металурги, коксовики і криворіжці повинні забезпечити успішне розв'язання тих завдань, які перед ними поставлені в другій п'ятирічці.

Наші можливості в галузі виробництва предметів широкого вжитку і розширення виробництва харчової індустрії значно виросли. Виросли основні фонди цих галузей, збудовано нові підприємства, реконструйовано старі. В зв'язку з нашими успіхами в сільському господарстві міцно розширилась тепер сировинна база нашої легкої і харчової індустрії.

На що нам треба звернути тепер особливу увагу в галузі легкої і харчової індустрії? Нам треба розширити сировинну базу цих галузей, забезпечити високу якість сировини; рішуче підвищити якість продукції легкої і харчової промисловості; забезпечити виконання замовлень легкої промисловості на устаткування. Такі є наші завдання в справі дальшого розвитку і поліпшення роботи легкої і харчової промисловості.

Товариші! *Якісні показники є дзеркало всіх наших успіхів, всіх наших промахів у справі освоєння.* Продуктивність праці в українській промисловості виросла в цьому році на 6,5%, але все ж вона відстає як від планових завдань, так і від темпів росту зарплати. При зниженні собівартості в деяких галузях промисловості (тракторна, хімічна, загальне машинобудування, сільгоспмашинобудування, поліграфічна і ін.) ми мали в минулому році ріст її в металургії на 6% проти рівня 1932 р. і у вугільній промисловості — перевищення на 3% порівняно з плановим завданням по собівартості. На самих тільки заводах «Сталі» позапланові збитки за 11 місяців 1933 р. в результаті перевитрати руди, коксу, флюсів і в результаті низької продуктивності праці становили за найорієнтовнішими підрахунками 72,8 млн. крб.

Постанова ЦВК і РНК Союзу розглядає випуск недоброякісної, недоукомплектованої продукції як тяжкий антидержавний злочин. *На боротьбу за корінний перелом в динаміці продуктивності праці, за зниження собівартості, за якість ми повинні тепер підняти всю партійну організацію, всю робітничу громадськість, всю масу інженерів і техніків заводів і фабрик України.*

Транспорт, товариші, все ще є вузьке місце в народному господарстві і відстає в своєму розвитку від росту промисловості і сільського господарства. За роки першої п'ятирічки ми вклали в залізничний транспорт України понад мільярд карбованців. Збудовано ряд нових залізничних шляхів, реконструйовано залізничні вузли і станції, збільшено парк паровозів і вагонів.

Вантажооборот залізничного транспорту України виріс за п'ятиріччя на 78%.

І все ж транспорт не справляється з тими завданнями, які перед ним поставлені. Досить вказати, що за 11 місяців 1933 року

план вантаження вугілля виконаний транспортом на 90%, руди — на 82%, металу — на 93% і т. д.

В чому причина відставання транспорту? Ця причина з усією чіткістю сформульована у відомій постанові ЦК ВКП(б) і Раднаркому про роботу залізничного транспорту.

«Рада народних комісарів Союзу і Центральний комітет ВКП(б) вважають за головну причину зовсім незадовільної роботи залізниць хиби керівництва, хиби організаційного характеру: все ще не вижито остаточно збанкрутований канцелярсько-бюрократичний метод керівництва залізницями, починаючи від районів і дирекцій і кінчаючи центральними управліннями НКШ».

Для того, щоб ліквідувати відставання транспорту і забезпечити дальший форсований розвиток його, треба, поперше, добитись корінного перелому в перебудові роботи транспорту на основі постанови ЦК ВКП(б) і Раднаркому, остаточно зламати опір більшовицькій перебудові транспорту. Треба, подруге, забезпечити своєчасне виконання тієї грандіозної програми технічної реконструкції всіх видів транспорту, яка намічена в тезах товаришів Молотова і Куйбишева про другу п'ятирічку. Це вимагає максимальної допомоги транспортові з боку всіх галузей промисловості і, в першу чергу, з боку машинобудування і металургії. Треба рушити повним ходом освоєння нового Луганського паровозобудівельного заводу, форсувати закінчення реконструкції вагонобудівельних заводів, розширити ремонтну базу рухомого складу транспорту, збільшити виробництво рейок і поліпшити їх якість.

Ми повинні взятися за транспорт так само, як ми взяли за сільське господарство. У нас критики транспорту досить, а от ділової серйозної допомоги політвідділам залізничного транспорту в їх роботі мало. Заводи і відомства лають транспорт за те, що він не подає своєчасно вагонів, затримує доставку вантажів, а от хазяї вантажів мало стежать за тим, щоб не затримувати вагонів жодної зайвої хвилини.

Наш залізничний транспорт засмічений чужими людьми. Звичайно, деяку роботу в цій галузі пророблено. Але ми ще не дали бою куркулеві і його агентурі на транспорті, такого бою, який ми дали їм в колгоспах. Наші заходи сковзнули по поверхні, або, як кажуть агрономічною мовою, пройшли букером. Треба зробити оранку глибше. Це повинні врахувати всі комуністи, вся КП(б)У, всі органи пролетарської диктатури.

Політвідділам на транспорті треба серйозно допомогти кадрами, зміцнити партійні організації. Але разом з тим треба ставити питання гостріше про підготовку кадрів з більшовиків і комсомольців на самому транспорті. *Зламати до кінця опір рішенню ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про залізничний транспорт, ліквідувати відставання залізничного транспорту — таке є одне з найважливіших чергових завдань КП(б)У.*

Такі є, товариші, основні завдання КП(б)У в галузі промисло-

вості і транспорту. Їх можна успішно розв'язати тільки на основі настійної боротьби за доведення до кінця початої перебудови керівництва виробництвом. Треба провести до кінця і в усіх галузях промисловості квітнєве рішення ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про вугілля. Треба викоренити до кінця і викорчувати без останку канцелярсько-бюрократичні методи керівництва. Треба добитись від усіх наших господарників конкретного знання дорученої їм партією справи, знання виробництва. Треба зосередити найкращі інженерно-технічні кадри безпосередньо на виробництві і забезпечити високу якість технічного керівництва, особливо в низовій виробничій ланці. Треба підняти нову, ще вищу хвилю трудового ентузіазму в робітничому класі, підняти його технічний рівень і виробничу культуру. Треба підняти ще вище більшовицьку пильність щодо класового ворога.

Такі, товариші, наші завдання в справі дальшого розгортання боротьби КП(б)У за здійснення завдань другої п'ятирічки в галузі промисловості. *Нема сумніву в тому, що більшовики України, нагромадивши багатющий бойовий досвід на протязі минулого періоду і особливо за останній рік, з цією найскладнішою і найвідповідальнішою справою справляться, і великі завдання, поставлені другим п'ятирічним планом в галузі промисловості, вони з честю виконають. (Бурхливі оплески).*

Переходжу до питання про те, як КП(б)У вела боротьбу за соціалістичну перебудову сільського господарства, за суцільну колективізацію і ліквідацію куркульства як класу, за перетворення всіх колгоспів у більшовицькі, всіх колгоспників у заможних.

ІІІ. БОРОТЬБА КП(б)У ЗА СУЦІЛЬНУ КОЛЕКТИВІЗАЦІЮ І ЛІКВІДАЦІЮ КУРКУЛЬСТВА ЯК КЛАСУ, ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ЛОЗУНГА ТОВАРИША СТАЛІНА ПРО ПЕРЕТВОРЕННЯ ВСІХ КОЛГОСПІВ У БІЛЬШОВИЦЬКІ, ВСІХ КОЛГОСПНИКІВ У ЗАМОЖНИХ

XVI з'їзд партії в резолюції на політзвіт ЦК ВКП(б) вказав:

«Вирішальне значення... в даний момент дістає завдання дальшого залучення в колгоспи бідняцьких і середняцьких господарств на добровільних засадах, проблема організації праці в колгоспах, розподілу врожаю всередині колгоспу, проблема підготовки колгоспних кадрів, піднесення культурного рівня колгоспних мас, подолання дрібнобуржуазних хитань всередині колгоспів, всебічного зміцнення колгоспів як опорних пунктів соціалістичного будівництва на селі».

Період від XI до XII з'їзду був періодом боротьби КП(б)У за здійснення цього рішення XVI з'їзду і лозунга партії про перетворення всіх колгоспів у більшовицькі, всіх колгоспників у заможних.

Завдання, поставлене XVI з'їздом партії, — завершити в 1932 — 1933 рр. в основному суцільну колективізацію і ліквідацію

на цій базі куркульства як класу, — КП(б)У успішно розв'язала. Якщо на час XVI з'їзду охоплення колективізацією становило 27,8%, то тепер воно становить 73,2% усіх бідняцько-середняцьких господарств України. Намість 3.266 тис. дрібних індивідуальних селянських господарств, що існували на Україні на початку першої п'ятирічки, існує тепер 24.191 колгосп і 3.742 радгоспи. Близько 200 тис. куркульських господарств на Україні ліквідовано в результаті знищення куркульства як класу, і їх майно передано в усупільнені фонди колгоспного господарства.

В результаті всього цього питома вага соціалістичного сектора в загальній засівній площі піднялась до 82,5%, в гуртовій продукції — до 88%, в товарній продукції зернових — до 91,7% і до 92,1% в товарній продукції буряку. *Радянська Україна разом з усім Радянським Союзом стала країною найбільшого в світі землеробства.*

Сільське господарство України одержало за ці роки потужну механічну базу. За період з 1928 по 1933 рік Україна одержала 39.667 тракторів, 7.927 автомашин, 4.299 комбайнів. За один тільки 1933 рік Україна одержала інших сільськогосподарських машин і знарядь на 108 млн. карбованців. В 1933 р. тракторним обробітком і збиранням охоплено на Україні 67% усієї засівної площі. Глибоку оранку тракторизовано у нас на 72,6%, мілку оранку — на 35,3%, лущіння — на 63%, молотьбу — на 69,9%. Тільки укрупнення сільського господарства України на соціалістичній основі колгоспів і радгоспів дало можливість настільки підвищити його енергоозброєність.

Укрупнення сільського господарства України і його механізація викликали величезні зрушення в характері виробничих кадрів села. Нас дуже тиснуло і тепер ще тисне завдання, яке вимагає негайного і швидкого розв'язання, — це створити кадри для все ростущої механізованої бази нашого колгоспного сільського господарства. Не зважаючи на труднощі цього завдання, ми тепер уже маємо і в цьому відношенні величезні зрушення. На зміну патріархальному, універсальному дрібному виробникові все більше приходять спеціалізовані кадри трактористів, комбайнерів, механіків, monterів, слюсарів і т. п. Ми вже тепер маємо в сільському господарстві України таке солідне ядро індустріального типу кадрів, як 104 тис. трактористів, 8.600 комбайнерів, 17 тис. працівників на складних причіпних знаряддях, 15 тис. машиністів двигунів, 27 тис. кваліфікованих робітників на складних молотарках, 58 тис. робітників різних спеціальностей в МТС і МТМ, 25 тис. рільників, 125 тис. бригадирів і т. д. і т. п. Всього робітників індустріального типу в соціалістичному сільському господарстві України близько 900 тис. чоловіка, тобто в півтора раза більше, ніж в усій цензовій промисловості України до революції.

Хіба це не найяскравіше свідчення того, що праця в сільському господарстві стає одною з різновидностей індустріальної праці, що ми успішно розв'язуємо завдання ліквідації протилежності між

містом і селом? Хіба всі ці факти не потверджують цілком великі слова товариша Сталіна про те, що:

«Велике значення колгоспів в тому саме і полягає, що вони становлять основну базу для застосування машин і тракторів у землеробстві, що вони становлять основну базу для переробки селянина, для перероблення його психології в дусі пролетарського соціалізму». («Питання ленінізму», стор. 395).

Величезні зрушення сталися за цей рік в колгоспному сільському господарстві України і в розумінні організаційно-господарського зміцнення колгоспів. Візьмемо питання про план в колгоспах.

В промові «Про роботу на селі» товариш Сталін підкреслював виняткове значення боротьби за зміцнення планової засади в колгоспах. Ось що він говорить:

«Колгосп є велике господарство. Але велике господарство не можна вести без плану. Велике господарство в землеробстві, яке охоплює сотні, а іноді й тисячі дворів, може вестись лише в порядку планового керівництва. Без цього воно повинне загинути і розвалитись».

У нас ще багато хиб в цій галузі, але не можна не бачити тих позитивних зрушень, які в цьому напрямі за останні роки відбулись. Чим характеризуються зрушення в зміцненні планового керівництва колгоспним виробництвом? Вони характеризуються, поперше, підпорядкуванням планові в 1933 р. роботи більшості колгоспів. Вони характеризуються, подруге, доведенням колгоспного плану до кожної бригади, ланки, агрегата і до кожного колгоспника. Вони характеризуються, потретье, втягненням найширших мас колгоспників у справу планування виробництва, в справу управління своїм колгоспним господарством. Вони характеризуються, почетверте, рядом успіхів у справі організації соціалістичного обліку і контролю в колгоспах.

Укрупнення сільського господарства України на основі колгоспів і радгоспів, підведення під нього потужної механічної бази і організаційно-господарське зміцнення колгоспів обумовили величезний ріст продуктивності сільськогосподарської праці. Досить сказати, що за час з 1928 по 1933 рік засівна площа сільського господарства України виросла на 1.834 тис. гектарів. Це значить, що пересічна забезпеченість землею в колгоспах становить 6,2 га на господарство замість 2,5 — 3 га на одно індивідуальне господарство до війни. Ясно, що освоєння такої землезабезпеченості, такий ріст продуктивності колгоспної праці став можливим тільки на основі колгоспів, на основі підведення механічної бази і піднесення агрикультури сільського господарства України.

На XVI з'їзді партії товариш Сталін казав:

«Виходить, що зернова проблема є основна ланка в системі

сільського господарства і ключ до розв'язання всіх інших проблем останнього.

Виходить, що розв'язання зернової проблеми є перше по черзі завдання в ряді інших проблем сільського господарства».

Чого ми добились в цьому напрямі? Ми добились, поперше, величезного збільшення засівних площ зернових культур — з 7.993 тис. га в 1928 р. до 11.248.500 га в 1933 р., при чому засів-площа пшениці виросла з 1.512 тис. га в 1928 р. до 5.755 тис. га в 1933 р. Ми добились, подруге, того, що засівплоща радгоспів і колгоспів під зерновими становить абсолютно переважаючу частину в усій засівплощі зернових — 89,8%, а по пшениці — 93,6%. Ми добились, потрете, того, що при загальному значному рості площ технічних культур з 2.205 тис. га в 1928 р. до 2.507 тис. га в 1933 р. питома вага радгоспів і колгоспів по цих культурах абсолютно переважає і дорівнює 87,1%.

Остаточне закріплення колгоспного ладу значно розширило і зміцнило продовольчу базу нашої країни. В 1929 році 3.266 тис. індивідуальних селянських господарств України дали державі 233 млн. пудів хліба, а в 1933 р. 24 тис. колгоспів і 3.740 радгоспів дали державі 317 млн. пудів хліба.

Зрушення, що відбулись за ці роки в сільському господарстві України, обумовили значний ріст матеріального добробуту і культурного рівня колгоспних мас. Ми добились значного росту доходів колгоспників. Пересічна оплата трудодня в натурі (зерном) в 1933 р. досягла 4—6 кілограмів. Сотні і тисячі колгоспів видали по 10—12 і більше кілограмів хліба і по 5—7 і більше карбованців на трудодень. Тисячі колгоспів уже в цьому році забезпечили своїм членам заможне життя.

Я хотів би навести деякі дані, що характеризують змінення лиця наших сіл.

Ось, наприклад, село Піщане, Харківської області. Я попереджаю, товариші, що беру кращий колгосп для прикладу, та так воно й повинно бути. Що ж, ми повинні брати найгірші колгоспи? Коли сиділи ці контрреволюціонери, Чичкевичі та інші, в наших науково-дослідних інститутах, то вони, посилаючи наукових працівників вивчати колгоспне господарство України, направляли їх навмисно в найвідсталіші, найбільш розвалені колгоспи, де сиділо багато куркулів, де ворог працював під безпосереднім керівництвом націоналістів. Ім це треба було для того, щоб показати неспроможність колгоспного ладу, для того, щоб дискредитувати колгоспи.

Так от, село Піщане, Харківської області. Чим воно було до революції і чим воно стало тепер? До Жовтневої революції в цьому селі був поміщик Кочубей, який мав 9 тис. десятин землі; 31 куркульське господарство володіло 390 десятинами, 300 бідняцько-середняцьких господарств мали 630 десятин, 15 господарств зовсім не мали землі, 24 бідняцькі господарства віддавали всю свою землю в оренду, не маючи чим її обробляти. Один поміщик, як

бачите, мав у 12 раз більше землі, ніж усе бідняцько-середняцьке селянство села, а куркулі, коли рахувати також і орендовану ними у бідняків землю, тримали в своїх руках більше половини всієї землі села.

Тепер усі бідняцько-середняцькі господарства цього села об'єдналися в колгосп і мають 2.662 десятини землі, або 9 гектарів на колгоспний двір. Коли раніш земля бідняків і середняків села була не менш як в сотні розкиданих шматків, то тепер вся земля колгоспу складається з трьох великих масивів.

Як стояла і стоїть справа в цьому селі з тяглом? У одного поміщика було 1.400 голів робочої худоби, у 31 куркуля — 220 голів, а у 300 бідняцько-середняцьких господарств — 182 голви. У одного поміщика, як бачите, було в 8 разів більше робочої худоби, ніж у всіх бідняцько-середняцьких господарствах села.

Вся ця худоба тепер в руках колгоспу. Колгоспне Піщане забезпечено живим тяглом, а до того ж на його полях працює 5 тракторів МТС. До революції в Піщаному було 228 корів, зрозуміло, головним чином у куркулів. Тепер в колгоспному Піщаному 252 корови. Всі 300 бідняцько-середняцьких господарств Піщаного мали до революції 70 свиней, а тепер у них 278 свиней.

Подивимось, як стоїть справа з продуктивністю колгоспної праці в цьому селі. Надзвичайно характерні і показові цифри. До 100 пудів гуртового збору до революції в цьому селі мали 63 господарства, тепер — тільки 3 господарства. Від 100 до 200 пудів гуртового збору мали до революції 87 господарств, тепер — тільки 8 господарств. Від 200 до 300 пудів гуртового збору раніш мали 100 господарств, тепер — 82 господарства. Від 300 до 500 пудів гуртового збору раніш мали 22 господарства, тепер — 97. Від 500 до 1.000 пудів гуртового збору раніш мали 26 куркульських і заможних господарств, тепер — 85 колгоспних господарств. І понад 1.000 пудів гуртового збору мають тепер 16 найкращих ударників колгоспного виробництва. (Бурхливі оплески).

До революції в цьому селі з 300 бідняцько-середняцьких господарств 93 господарства підходили до весни без хліба, решта господарств ледве зводили кінці з кінцями. Тепер в цьому колгоспі пересічна видача на трудовень становить 5 кілограмів зерна, не рахуючи цукру. Колгоспна сім'я одержала пересічно 200 — 250 пудів зерна і 3 пуди цукру, а окремі ударники одержали 350 пудів зерна і 5 і більше пудів цукру.

Як стояла і стоїть справа з культурою в цьому селі? До революції до цього села можна було цілком застосувати відомі слова поета Некрасова:

На всей тебе, Русь матушка,
Как клейма на преступнике,
Как на коне тавро,
Два слова нацарапаны:
«На вынос и распивочно».
Чтоб их читать, крестьянина
Мудреной русской грамоте
Не стоит обучать!..

Вся «культура» села Піщаного складалась до революції із трьох шинків, церкви і одної церковно-приходської школи з двома вчителями. (Сміх в залі).

Тепер там двоповерхова школа-семирічка, 11 учителів. Є пошта, лікарня, аптека, свій радіовузол, 232 радіоприймачі і т. п.

От найпереконливіші факти, от найяскравіші показники результатів тої суцільної колективізації селянських господарств, за яку боролась партія, до якої кликали трудяще селянство партія і робітничий клас. Ось вони, незаперечні факти того нового, щасливого життя, до якого ведуть колгоспне селянство партія і робітничий клас.

А ось ще одне село — *Знаменівка*, Дніпропетровської області. І тут та сама картина. Поміщик Мизьков мав у цьому селі 7.778 га землі, 67 куркульських господарств мали до революції 1.204 га, а фактично засівали 2.520 га, орендуючи 1.316 га землі. 746 середняцьких господарств мали 4.838 га, але засівали лише 4.300 га, не маючи досить реманенту, щоб освоїти всю землю. 254 бідняцькі господарства мали 1.388 га, а засівали лише 350 га. 176 господарств «робітників з наділом», наймитських «господарств», мали 607 га, але не засівали жодного гектара, 84,5 га було церковної землі, якою володіли попи. Ось вам ця сама *Знаменівка*, Дніпропетровської області, з поміщиком Мизьковим, ось яке було її лице до революції.

А тепер як? Нема поміщика, експропрійовано куркулів, земля поміщицька і куркульська тепер в руках колгоспників і трудящих одноосібників. 5.082 га поміщицької і куркульської землі одержало бідняцько-середняцьке селянство *Знаменівки* в результаті революції, суцільної колективізації і ліквідації на її базі куркульства як класу. Трудяще селянство *Знаменівки* має 11.915 га землі, з яких 8.584 в колгоспах, решта — у одноосібників. На одного працездатного до революції припадало 1,5 га засівної площі, тепер — 3 га. Значна частина землі раніш була розкидана шматками за 25 кілометрів від села, за землями поміщика. Тепер вся земля в двох-трьох суцільних, великих масивах.

А як стояла справа з тяглом? 312 господарств, або більше одної чверті всіх господарств, не мали зовсім тягла. Один поміщик мав майже стільки ж тягла, скільки 1.173 господарства. Тепер поміщицьке і куркульське тягло перейшло до трудящого селянства, що об'єдналось в більшості тепер в колгоспи, які повністю забезпечені живим тяглом. Але мало того: дореволюційна *Знаменівка* зовсім не знала трактора. Тепер в колгоспній *Знаменівці* працюють 12 тракторів. *Знаменівка* не знала зовсім удосконалених автоматичних плугів. Тепер більше чверті засівної площі обробляється ними. Найпростіші рядкові сійки були лише у поміщика і куркулів. Тепер в *Знаменівці* три чверті засівів провадиться широкорядковими сійками. В колгоспній *Знаменівці* 97% засівів обмолочено в 1933 р. паровими і тракторними молотарками.

Працюючи на себе, а не на поміщика і куркуля, трудящі *Знаменівки* перекрили продуктивність поміщицького і куркульського

господарства і значно піднесли свій добробут. Ось дані, що яскраво ілюструють це: в 1914 р. Знаменівка дала товарного хліба 199.870 пудів, з яких поміщик дав 125 тис. пудів, 67 куркулів дали 57 тис. пудів, а всі інші 1.173 господарства трудящих селян дали всього 17.870 пудів товарного хліба.

В 1933 р. колгоспи і одноосібники Знаменівки дали товарного хліба 210 тис. пудів. Бухарін, Риков і Томський «пужали» нас, що як це ми обійдемося без куркуля, адже він товарний хліб дає. Ліквідували куркуля і, як бачите на прикладі цієї Знаменівки, не тільки не зменшили вихід товарного хліба, а, навпаки, перекрили колгоспами ту кількість товарного хліба, яку давала поміщицько-куркульська Знаменівка.

Колгоспники села Знаменівки одержали пересічно 8 кілограмів на трудодень. Колгоспне господарство одержало пересічно від 200 до 300 пудів зерна, а 115 господарств одержали від 300 до 1.000 пудів зерна. Ось вам яскрава ілюстрація того, які можливості відкриває для трудящого селянства колгоспний лад.

Корінним чином змінилось на цій основі культурне лице Знаменівки. Що було раніше в Знаменівці? Два шинки і церква. Не було лікарні, не було ні ясел, ні дитсадків, ні клубів, ні театра, ні навіть лазні.

Тепер в колгоспній Знаменівці є велика лікарня, 8 шкіл (в тому числі одна семирічка і одна п'ятирічка), клуб, театр, 9 хат-читалень, культурна чайна, 8 дитясел, дитячий садок, 4 лазні, електрифіковано центр села. (*Бурхливі оплески*).

Ось вона, знаєте, де правда-матушка.

А ось вам інша правда, друга сторона життя, це — становище польського селянства. Сусіди тут вони у нас.

Якщо взяти, наприклад, розмір продажу польським селянством зернових продуктів і виторг з цього продажу, то ми побачимо, що кількість проданих зернових продуктів у 1932—1933 рр. упала на 15%, а виторг за них — на 57% порівняно з 1928 р.

Якщо в 1928 р. середня вартість зернових продуктів становила 38 злотих за центнер, то тепер вона становить усього лише 16 злотих за центнер. А в той же час вартість плуга в зерні зросла з 1928 р. на 150%, вартість солі — на 200%, вартість цукру — на 140%, вартість гасу — на 200% і т. д.

В світлі досягнень колгоспного сільського господарства України становить певний інтерес стаття одної віденської газети «Арбейтер Цейтунг», яка в номері від 18 листопада 1933 р. пише:

«В Одеській області є великий селянський колгосп, який з часу свого заснування називається «Червоний незаможник». В цьому році колгосп зібрав прекрасний урожай. Колгоспники відсвяткували підсумок своєї річної роботи великим святом. На цьому святі вони постановили перейменувати свій колгосп. Надалі він повинен називатись не «Червоний незаможник», а «Червоний заможник». Це перейменування великого колгоспу являє собою один з виявів тих величезних зрушень, які відбу-

ваються в СРСР. Радянський уряд робить дійсно дуже серйозні спроби піднести життєвий рівень селянського населення. Було б гупо не бачити, що, очевидно, настав важливий перелом в російському сільському господарстві».

Такі, товариші, основні зрушення, які стались у нас в колгоспному сільському господарстві на Україні від XVI до XVII з'їзду партії.

Про що говорять ці зрушення? Вони говорять про те, що ми створили на Україні найбільше в світі соціалістичне сільське господарство і підвели під нього потужну механічну базу. Вони говорять про те, що ми добились корінного перелому в ставленні переважної більшості колгоспників до колгоспної праці і колгоспної власності. Вони говорять про те, що ми розв'язали зернову проблему і створили міцний соціалістичний фундамент для успішного розв'язання і інших проблем сільського господарства. Вони говорять про те, що колгоспний лад закріпився остаточно і створено всі необхідні передумови для розгорнутого руху вперед в напрямі ліквідації протилежності між містом і селом.

Хіба це не величезний підсумок, хіба це нас з вами не піднімає на те, щоб ми далі кинулись в бій, щоб здійснити лозунг вождя нашої партії — зробити всі колгоспи більшовицькими, а всіх колгоспників заможними? Звичайно, піднімає, звичайно, запалює. (Бурхливі оплески).

Так, ми маємо величезні успіхи. Але, товариші, чи було все у нас на Україні в порядку на протязі всього періоду від XI з'їзду КП(б)У? Чи легко дались ці величезні перемоги? Ні, не легко дались. Ми всі добре знаємо, що навколо справи перебудування сільського господарства була і відбувається ще тепер дуже гостра класова боротьба. Ми всі добре з вами знаємо, що перебудуванню сільського господарства класовий ворог чинив, та й чинить ще і тепер найзапекліший опір.

Вам усім, товариші, відомо, що 1931 і 1932 роки були роками прориву в сільському господарстві України. Нам треба тепер докладніше проаналізувати, як наростав цей прорив, результатом чого він був і якими шляхами КП(б)У добилась його ліквідації.

Найбільш вичерпним показником стану справ у сільському господарстві і класової боротьби на селі завжди було і є виконання колгоспами і одноосібниками своїх зобов'язань по хлібоздачі перед робітничо-селянською державою, бо хлібозаготівлі — це і оранка, і сівба, і післязасівний обробіток, і збирання, і облік, і все разом взяте. Через те найбільш правильно проаналізувати прорив 1931—1932 рр. в сільському господарстві України на основі показників і даних хлібозаготовчих кампаній цих років.

Хлібозаготовча кампанія 1930 р. пройшла на Україні гаразд. Основна маса хліба, 400 млн. пудів, була здана до грудня. В грудні Україна здала не набагато більше від 20 млн., і цим хлібозаготовчий план був вичерпаний.

За 1931 р. можливості сільського господарства України значно

зросли. Досить сказати, що за цей рік охоплення колективізацією виросло з 38% всіх бідняцько-середняцьких господарств до 65%. Кількість машинотракторних станцій виросла з 47 в 1930 р. до 300 в 1931 р.; кількість тракторів виросла з 15 тис. в 1930 р. до 25 тис. в 1931 р. і т. п.

Звідси видно, що можливості сільського господарства України значно виросли як в соціальному, так і в матеріально-технічному відношенні. Але, як я вже говорив вам, товариш Сталін весь час підкреслював і підкреслює, що можливості самі по собі, в порядку самопливу, не розв'язують завдання, що треба боротись, треба організовувати маси, перебудовуватись і кріпко битись, щоб завдання виконати.

Як же стояла справа з використанням цих зрослих можливостей? Звернімось знов таки до показників хлібозаготовної кампанії 1931 р. Якщо в 1930 р. на грудень було виконано, примірно, 95% хлібозаготовного плану, то в 1931 р. на грудень було виконано лише 74% плану, хлібозаготівлі затяглись до травня 1932 р., і план хлібозаготівель по селянському сектору так і виконано було всього на 90%.

Минув ще рік. За цей період часу від 1931 до 1932 р. можливості сільського господарства ще більше зросли. Охоплення колективізацією виросло до 70% всіх бідняцько-середняцьких господарств України. Охоплення колективізацією засівних площ України виросло з 67% в 1931 р. до 77% в 1932 р. Кількість машинотракторних станцій виросла з 300 в 1931 р. до 445 в 1932 р. Тракторний парк виріс з 25 тис. в 1931 р. до 35 тис. в 1932 р. і т. д. Можливості сільського господарства України продовжували, як ви бачите, безперервно рости.

Але коли подивитись на хід хлібозаготівель 1932 р., то картина буде ще більш сумна, ніж в 1931 р. Замість 400 млн. пуд., заготовлених на грудень 1930 р., і 380 млн. пуд. — на грудень 1931 р., на грудень 1932 р. було заготовлено всього лише 195 млн. пудів. ЦК ВКП(б) тричі скорочував і без того зменшений план хлібозаготівель на Україні. І, не зважаючи на все це, тричі скорочений хлібозаготовний план так і не був виконаний.

В чому ж річ? Де причини того, що можливості росли, а справа з хлібозаготівлями стояла з року в рік все гірше? Адже хлібозаготівлі — це не просто і не тільки заготівля хліба. Це, як я вже казав, дзеркало всього стану справ у сільському господарстві.

Розгорнутий аналіз причин цього становища з хлібозаготівлями в деяких краях і республіках СРСР і особливо на Україні, на Північному Кавказі і Нижній Волзі дав товариш Сталін в своїй історичній промові «Про роботу на селі» на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б).

Основна вказівка цієї його промови полягала в тому, що:

«Поки на селі переважав одноосібний господар, партія могла обмежити своє втручання в справу розвитку сільського господарства окремими актами допомоги, поради або попере-

дження... З переходом на колективне господарство справа істотно змінилась... Партія вже не може тепер обмежитись окремими актами втручання в процес сільськогосподарського розвитку. Вона повинна тепер взяти в свої руки керівництво колгоспами, прийняти на себе відповідальність за роботу і допомогти колгоспникам вести своє господарство вперед на основі даних науки і техніки».

Ось цього то і не було. У нас на Україні методи керівництва колгоспним сільським господарством лишились майже ті самі, що і при одноосібному господарстві. А ворог зрозумів своє завдання, швидко перебудувався і почав своє шкідницьке діло. Основний висновок з того, що село стало колгоспним, КП(б)У своєчасно і в достатній мірі не зробила. В цьому суть питання.

А що вийшло в результаті цього, що у нас було? Було те, що колгоспи у нас були засмічені в багатьох місцях куркулями і іншим контрреволюційним елементом. Керівництво колгоспами опинилось в багатьох місцях в руках класового зорога. Націоналістичні та інші шкідницькі і контрреволюційні елементи перетворили ряд колгоспів, радгоспів і МТС в свої опорні пункти організації саботажу хлібозаготівель і заходів партії в галузі сільського господарства. КП(б)У потроху випускала з своїх рук дійсні підйоми організації колгоспних мас і керівництва ними і все більше підмняла справді більшовицький наступ на куркульсько-капіталістичні елементи методами голого адміністрування, командування, голої репресії.

Візьмемо таке питання, як репресії. Товариш Сталін в політзвіті ЦК ВКП(б) XVI з'їздові партії указував:

«Деякі товариші думають, що головне в наступі соціалізму становлять репресії, а якщо репресії не нарастають, то немає і наступу.

Чи вірно це? Це, звичайно, невірно.

Репресії є необхідний елемент наступу, але елемент допоміжний, а не головний».

А як стояла справа в КП(б)У в цьому відношенні? Треба прямо і цілком певно сказати, що репресії були в ці проривні роки вирішальним методом «керівництва» партійних організацій України.

Для характеристики методів «керівництва» я хочу навести такий типовий для дуже багатьох районів України епізод. В Новоград-Волинському районі, як і в інших районах, була створена оперативна трійка по сівбі: секретар РПК, уповноважений ЦК і начальник районного ДПУ, з залученням на засідання трійки — прокурора, начальника міліції і голови райКК. Ось витяг з одного з протоколів цієї трійки:

«Голову споживкооперації Майстра зняти і віддати під суд. Доручити Кондратьєву обрати нового голосу, а начальнику міліції оформити віддання під суд. Голову сільради зняти і від-

дати під суд. Членам сільради і всім сільським організаціям оголосити сувору догану через пресу. Колгосп № 2 позбавити права діставати всякі пільги. Розпустити бюро осередку». (Сміх в залі).

Ось бачите, чим підмінялось завдання більшовицького керівництва колгоспами. Ось воно голе адміністрування, яке в ці проривні роки стало переважним методом керівництва в багатьох районах України.

Товариш Сталін в промові «Про роботу на селі» казав:

«... партія, якщо вона хоче керувати колгоспним рухом, повинна входити в усі деталі колгоспного життя і колгоспного керівництва...

А що ми бачимо на ділі? На ділі ми бачимо відірваність цілого ряду районних і обласних організацій від життя колгоспів, від їх запитів».

Це зауваження товариша Сталіна стосується безперечно і в першу чергу до КП(б)У.

Хіба не факт, що про такі «гучні» справи, як Дробрівська, Орхівська справа, про викривлення в Молдавії і т. д., обкоми та і ЦК КП(б)У дізнавались в ЦК ВКП(б) і з столичної преси.

Хіба не факт, що 25 вересня 1932 р. ЦК КП(б)У, заслухавши секретарів усіх вирішальних обкомів про хід весняної сівби, змушений був записати:

«Зобов'язати обкоми в триденний строк надіслати в ЦК обгрунтовані повідомлення про причини відставання сівби як по області в цілому, так і по найбільш відстаючих районах».

Хіба не характерний для становища того періоду в ряді районів такий факт, коли у Велико-Багачанському районі підчас сівби не вистачило 3 тис. га до засівного плану, спущеного в район Наркомземом, а районне керівництво висуває зустрічний на 10 тис. га.

Незнання становища в районах породжувало безвідповідальність і стимулювало замилювання очей. Ось характерний епізод. В січні 1933 р. в Ново-Український район, Одеської області, заїхав товариш Затонський. Справи з хлібозаготівлями стояли погано. Товариш Затонський цілком правильно запропонував вибрати якийсь один об'єкт, розгорнути там масово-роз'яснювальну роботу, провести широку операцію по вилученню затаєного хліба і тим добитись перелому в хлібозаготівлях. Вирішили спинитись на колгоспі «Перше травня», де треба було таким шляхом взяти 360 цнтн. хліба. Однак досить тільки було товаришеві Затонському виїхати з району, як начальник райДПУ по завданню районного керівництва поїхав до радгоспу «Червона поляна», «видавив» з директора радгоспу 360 цнтн. хліба, здав на елеватор, після чого районне керівництво телеграфувало товаришеві Затонському і обкомові про те, що «на основі більшовицького застосування рекомендацій товаришем Затонським методів досягнуто перелому в хлібо-

заготівлях». (Загальний сміх в залі). Ось бачите, до чого може привести відсутність більшовицької перевірки виконання.

Такі окремі штрихи, які показують, що КП(б)У і її керівні органи не перебудували методів свого керівництва сільським господарством у відповідності з вимогами нового, колгоспного села і новими завданнями.

А між тим ворог орудував у цей період дуже міцно, особливо активно. Характерна в цьому відношенні діяльність Василя Сірка, нині арештованого члена «Української військової організації» («УВО»), що сидів у той період секретарем Криворізького міськкому. Ось деякі факти з його діяльності, скерованої на зрив колективізації, на зрив сільськогосподарських кампаній.

На одному засіданні бюро Криворізького міськкому — 15 листопада 1932 р. — були занесені на чорну дошку одним махом 21 колгосп. Ці колгоспи були позбавлені товарів, з них дострочно стягували заборгованість в розмірі 15-місячного плану м'ясозаготівель як з усупільненого стада, так і з стада колгоспників. Ці репресії в повному обсягу застосовувались в першу чергу до колгоспів ім. Ворошилова і «Червона Україна». А ці колгоспи і ряд інших підданих репресіям колгоспів були бідняцькими колгоспами з переселенців.

11 грудня 1932 р., через 23 дні після прийняття ЦК КП(б)У рішення про недопустимість створення в колгоспах фондів до виконання ними плану хлібозаготівель, бюро Криворізького МПК, на пропозицію Сірка, приймає рішення, в якому пропонується колгоспам:

«Припинити вивозку засівного матеріалу в хлібозаготівлю. Роз'яснити, що відповідальність за вилучення засівного матеріалу несуть персонально уповноважені МПК і секретарі осередків».

Ясно, що це рішення бюро міськпарткому було по суті закликком націоналістичної контрреволюції до саботажу хлібозаготівель, окрило куркульські контрреволюційні елементи, що активно боролися за зрив хлібозаготовного плану, а всього цього не бачили, не помічали наші обкоми та й ЦК КП(б)У.

А ось практика Мархлевського району, на чолі якого сиділи націоналісти і який був під неослабною увагою нині арештованих Скарбека, Політура та інших членів «Польської військової організації» (ПОВ).

Скарбек і Політур, що користувались великим довір'ям з боку обласних партійних органів, добились того, що на різні кампанії в цей район посилали майже виключно їх і їхніх людей. Так, взимку 1931 р. і весною 1932 р. в районі «працювала» ціла бригада в 40 чол. з Київського інституту польської пролетарської культури, цього гнізда і головної бази фашистської «Польської військової організації» на чолі з Скарбеком, Політуром, Добжинським і іншими, нині арештованими в справі цієї організації.

В чому полягала діяльність цих фашистів в Мархлевському

районі? В той час як по Україні процент колективізації в середині 1931 р. становив 65, в цьому районі процент охоплення колективізацією в середині 1932 р. становив тільки 13. Колгоспам умисно відводилась гірша земля: піски, болота, низькі, систематично затоплювані землі. Терористичні акти куркулів і інших класово-ворожих елементів проти передовиків колгоспного ладу висвітлювались районним керівництвом як просте хуліганство, для того щоб можна було лишити ці факти безкарними. Особливу увагу приділяли Скарбек і його компанія тваринництву району. Досить сказати, що коли в 1930 р. рогатої худоби в районі було 23 тис. голів, то на 1933 р. вони прихитрились «довести» стадо рогатої худоби до 10 тис. голів.

Ось як орудував в Мархлевському районі ворог і які результати його діяльності.

Ось вам ще Річицький, колишній кандидат в члени ЦК КП(б)У, арештований тепер в справі «УВО». Приїхавши на хлібозаготівлі, він став застосовувати нечувані репресії спеціально для того, щоб обурити колгоспників проти колгоспного будівництва і радянської влади. Так, в кінці грудня 1932 р. Річицький приїхав у Воеводську сільраду, Одеської області. Зібрав нараду, на якій поставив доповіді секретарів і уповноважених по колгоспах цього села. Виступив на цій нараді від імені уряду і ЦК партії, запропонувавши негайно застосувати до цього села особливі заходи репресій, а саме: збільшити арешти, для чого вибрати кімнату невеликих розмірів з розрахунком набити її до краю, зменшити доступ повітря, розвалювати хати, розламувати дахи, стелі, печі. На цій нараді Річицький кинув лозунг — «брати хліб з кров'ю».

Ось бачите, як воно вийшло. Річицький їздить з доручення ЦК на хлібозаготівлі. Він виступає в селах і районах від імені уряду і ЦК КП(б)У і під прикриттям звання кандидата в члени ЦК робить цілком безкарно своє шкідницьке діло.

Товариші, звичайно, все це в минулому. Але чи можемо ми сказати, що у нас тепер уже зовсім нема таких явищ? Чи можемо ми сказати, що у нас всі такі явища викорчовано з коренем? Ні. Роботи складної у нас багато тепер. Ось чому нам особливо треба закарбувати собі на носі те, що було на Україні в недавньому минулому.

III всеукраїнська партконференція, що пройшла при безпосередній участі і під безпосереднім керівництвом товаришів Молотова і Кагановича, розкрила всі ці хиби керівництва сільським господарством.

Більшовики України дістали до цієї конференції вказівку від товариша Сталіна про те, що:

«Головна помилка нашої хлібозаготовної роботи минулого року, особливо на Україні і на Уралі, полягає в тому, що план хлібозаготівель був розверстаний по районах і колгоспах і проводився не організованим порядком, а стихійно, за «принципом» зрівнялівки, проводився механічно, без врахування

становища в кожному окремому районі, без врахування становища в кожному окремому колгоспі».

Інакше кажучи, товариш Сталін якраз і вказував на незнання колгоспів і районів, як на головну нашу помилку, головну нашу хибу.

Однак і після III партконференції в цьому відношенні нічого не змінилось. І не тому, що рішення були погані або вказівки ЦК ВКП(б) були недостатні, а тому, що КП(б)У і після рішень III партконференції по-справжньому, по-більшовицькому не перебудувалась.

Рішення січневого пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б), виступи товариша Сталіна на цьому пленумі і на I всесоюзному зльоті колгоспників-ударників, рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня і новий закон про хлібоздачу стали поштовхом до рішучої перебудови КП(б)У і її керівництва сільським господарством. Все це освіжило нам голови, зробило незмірно яснішим перспективи, стряснуло нас, указало, якими методами ми повинні тепер працювати.

Боротьба КП(б)У за ліквідацію прориву в сільському господарстві України йшла:

а) по лінії підвищення більшовицької мобілізованості партійних організацій; б) по лінії розгрому шкідницьких і націоналістичних елементів, що проникли на різні ділянки соціалістичного будівництва і особливо будівництва української радянської культури; в) по лінії зміцнення випробуваними керівними кадрами районів, політвідділів МТС, колгоспів і радгоспів; г) по лінії підвищення відповідальності пролетарських організацій міст України за подальше піднесення і розвиток колгоспного господарства; д) по лінії перебудови методів керівництва сільським господарством у відповідності з новими умовами на селі; е) по лінії піднесення нової хвилі трудового ентузіазму в найширших масах колгоспників і колгоспниць.

Результатом величезної допомоги з боку ЦК ВКП(б) і перебудови КП(б)У є ті серйозні успіхи, якими Україна закінчила 1933 сільськогосподарський рік. *Прорив у сільському господарстві зліквідовано, відставання переборено, створено міцний фундамент для перетворення всіх колгоспів України в більшовицькі, всіх колгоспників в заможних.*

Переходжу тепер до стислого викладу основних завдань, що стоять тепер перед КП(б)У в галузі сільського господарства.

Товариш Чубар в спеціальній доповіді докладно на цих завданнях спиниться. Я хочу торкнутись лише деяких, особливо важливих на мій погляд, проблем. Я маю на увазі проблему цукрового буряку, проблему картоплі, проблему тваринництва і стійкої кормової бази і, нарешті, проблему боротьби з небезпекою посухи в Степу.

В галузі цукробуряку центральне наше завдання полягає в тому, щоб забезпечити високі, стійкі врожаї і значно підвищити вихід цукру. Цей рік Україна закінчила з не зовсім задовільними

показниками врожайності буряку. Пересічна врожайність буряку по Україні становила 71 цнтн. проти плану в 114 цнтн. Разом з тим цей рік показав, що ми маємо безперечні можливості значно підвищити врожай буряку. Ми маємо райони і колгоспи майже поряд розташовані, які дали різкі коливання врожаю буряку.

На що нам треба тут натиснути?

а) *Якість насіння.* Зовсім нетерпиме далі таке становище, яке мало місце ще в 1933 р., коли в ряді районів і колгоспів сіяли насінням з схожістю в 50%. Треба добитись корінної зміни ставлення наших бурякорадгоспів до питання про маточний матеріал, про обробіток висадок, а головне до зберігання насіння.

б) *Пильне і безумовне додержування агротехнічних вимог:* 100% осінньої глибокої оранки, 100% внесення в ґрунт удобрення, своєчасний і швидкий засів і своєчасне і швидке збирання.

в) *Максимально скоротити строки обробітку буряку.* Звідси завдання всіляко наполягти на механізацію міжрядкового обробітку.

г) *Найбільш серйозне питання — це питання про своєчасну вивозку буряку.* Цей рік приніс нам великі труднощі і неприємності з вивозкою. Звідси постають два серйозні питання: питання про дековілки, а також питання про розміщення засівних площ цукробуряку. Ясно, що друге питання було б другорядним, коли б нам удалось уже розв'язати питання про транспорт для вивозки буряку.

Друга серйозна проблема — це картопля. Україна «вбила» з картоплі. Якщо в 1928 р. площа під картоплею становила 1.260 тис. га, то в 1933 р. вона становить тільки 795 тис. га і стоїть майже на рівні 1913 р.

Треба підняти картоплю. В зв'язку з цим я вважаю за потрібне звернути особливу увагу на завдання запровадження сівозмін в картопляному господарстві, поліпшення обробітку картопляного поля, застосування удобрень і боротьби з шкідниками і хворобами картоплі.

Третя серйозна проблема — це проблема боротьби з небезпекою посухи в Степу. Дані про посушливі періоди в Степу говорять про те, що посуха повторюється пересічно приблизно через кожні 5—6 років. Так, якщо взяти дані, починаючи від 90-х років минулого століття, то посуха в Степу була в 1889 р., в 1891 р., в 1897 р., в 1901 р., в 1906 р., в 1911 р., в 1914 р., в 1921 р., в 1924 р. (частково) і в 1928 р. (частково).

Ми повинні подумати про запобіжні заходи. На що слід би звернути тепер увагу?

Перше питання — це ставкове господарство. Після неврожаю 1921 р. і часткового недороду 1924 р. взялись були за організацію ставкового господарства. До 1927 р. держава вклала близько 5 млн. крб. Тепер цю справу зовсім занедбали і ставкове господарство в Степу майже зруйноване. Між тим силами самих колгоспів можна було б організувати десятки тисяч гектарів ставків, які, крім оводнення, були б додатковим джерелом доходів колгоспів.

Друга група заходів повинна піти по лінії систематичного проведення у великих масштабах насадження лісозахисних смуг. Досі робота в цьому напрямі провадилась безсистемно і випадково, без належного розмаху і керівництва. Між тим та мінімальна кількість лісозахисних смуг, яка є в Степу, по-варварському знищується. Треба упорядкувати це діло і розгорнути в цьому напрямі необхідні заходи.

І, нарешті, третя група заходів повинна піти по лінії форсування насичення Степу механізмами. При пересічноукраїнському навантаженні орної землі на одну тяглову одиницю в 6,4 га навантаження в Степу становить пересічно 10,2 га. Звідси треба зробити нам відповідні висновки щодо завою тракторів і комбайнів у степові райони.

Нарешті, четверта найважливіша проблема тепер—це проблема тваринництва в колгоспах. Ми створили тепер міцну зернову базу для розвитку тваринництва, і ми повинні тепер справу тваринництва дивинути вперед повним ходом. Ми повинні звернути особливу увагу на вирощування молодняка в колгоспах і у колгоспників. В цьому році увага до цього якнайсерйознішого завдання була явно недостатня. Незначний є приплід і дуже високий є процент падежу молодняка.

На що треба звернути тепер особливу увагу в галузі тваринництва?

Насамперед на людей, які займаються в колгоспах вирощуванням молодняка. Це, отже, питання про добір цих кадрів, про припинення серед них плінності, про стимулювання їх за хорошу роботу і про їх відповідальність за малий приплід і високий процент падежу.

Друга група заходів повинна піти в напрямі того, щоб поряд з розвитком колгоспних товарних ферм, як провідної форми соціалістичного тваринництва, здійснити з усією рішучістю вказівку товариша Сталіна про те, щоб кожний колгоспник мав свою корову, свиней, птицю. З цією метою треба широко розгорнути контракцію телиць і продаж колгоспами, що мають телят, ягнят, поросят, цього молодняка колгоспникам.

Третя група заходів повинна піти в напрямі створення стійкої кормової бази. Тут у нас не зовсім гаразд. Часто і густо в планових завданнях по сівбі не враховуються завдання створення якісних кормів. Треба звернути увагу на збереження випасних угідь, на відповідність засівних завдань щодо кормових трав потребам тваринництва колгоспів, на повне використання відходів цукробурякової, спиртової, олійної і млинарської промисловості.

Четверта група заходів повинна йти по лінії збереження від убою всього молодняка, придатного для розведення, і маток. Такі основні завдання в галузі тваринництва.

Товариші! На носу весняна сівба. Не встигнемо оглянутись, як промайнуть зимові місяці, що лишились. Між тим, треба прямо сказати, що темпи підготовки до другої більшовицької весни і особливо щодо ремонту реманенту і підготовки коня явно недо-

статні. Це загрожує серйозним ускладненням. Треба наполягти тепер з усіх сил на розв'язання цих завдань і ввійти у весну, як належить більшовикам, що б'ються за повну ліквідацію всіх наслідків прориву 1931—1932 років в сільському господарстві України.

Такі підсумки нашої боротьби, такі основні практичні питання нашої дальшої роботи в галузі сільського господарства, на яких я вважаю за потрібне загострити вашу увагу.

Успіхи КП(б)У в галузі сільського господарства безперечно великі. Але цього для нас тепер уже мало. Ми повинні в найближчий же час добитися здійснення лозунга товариша Сталіна про більшовицькі колгоспи і заможне життя відносно всіх колгоспів і всіх колгоспників України.

Переходжу до дальшого розділу доповіді — до висвітлення боротьби КП(б)У за підвищення матеріального і культурного рівня робітників і колгоспників України.

IV. БОРОТЬБА КП(б)У ЗА ПІДВИЩЕННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО РІВНЯ РОБІТНИКІВ І КОЛГОСПНИКІВ

Товариші! Величезні перемоги партії в галузі індустріалізації країни, піднесення і соціалістичної реконструкції сільського господарства дали можливість КП(б)У добитися значних успіхів в реалізації директив XVI з'їзду партії про поліпшення матеріального становища трудящих.

Товариш Сталін казав:

«... наш радянський робітник хоче жити з покриттям всіх своїх матеріальних і культурних потреб і щодо продовольчого постачання, і щодо житла, і щодо забезпечення культурних і всяких інших потреб. Він має на це право, і ми зобов'язані забезпечити йому ці умови». («Питання ленінізму», стор. 511).

Що характеризує поліпшення матеріального становища робітників і широких трудящих мас України за час від XI до XII з'їзду КП(б)У?

Якщо на 1 жовтня 1930 року в усіх галузях народного господарства України працювало 2.900 тис. чол., то на 1 жовтня 1933 р. нараховувалося вже 4.221 тис. чол., що дає ріст на 46%. Ще могутніший ріст чисельності робітників і службовців ми маємо в промисловості. Якщо на 1 жовтня 1930 р. робітників і службовців було 1.495 тис. чол., то на 1 жовтня 1933 року було вже 2.246.500 чол., або ріст на 50%.

Особливо слід, товариші, відмітити, що число жінок, які працюють в усіх галузях народного господарства України, зросло за той же період з 545 тис. чол. до 1.140 тис. чол., або на 110%. Що це означає? Це означає, поперше, що жінка в нашій країні все більше і більше стає активним, безпосереднім учасником соціалістичного будівництва. Це означає, подруге, що в нашій країні жінка все більше і більше стає самостійною і економічно незалеж-

ною. Це означає, потрете, що матеріальне становище, бюджет сім'ї робітників незмірно зростає, бо росте число працівників в сім'ї, що одержують зарплату. Ось що означає ріст кількості жінок, зайятих в промисловості і в усьому народному господарстві України.

Зовсім протилежне ми бачимо в капіталістичних країнах. За період 1929—1933 рр. число безробітних збільшилось вчетверо, а в окремих країнах і вп'ятеро. Величезний ріст безробіття в капіталістичних країнах супроводився ще й тим, що буржуазія безперервно скорочувала і без того злиденні норми допомоги безробітним. У фашистській гітлерівській Німеччині розмір допомоги, якщо взяти 1928 рік за 100, весь час знижувався: в 1929 році він досяг 95%, в 1930 р. — 85%, в 1931 р. — 58%, в 1932 р. — 41% і в 1933 році — 28%. Ось яка картина в капіталістичних країнах. Гігантське безробіття і копійчана, буквально злиденна допомога по безробіттю, і то, зрозуміло, далеко не всім позбавленим можливості прикласти свою працю і змушеним через те пухнути від голоду.

За час від XI до XII з'їзду КП(б)У значно зросли фонди і пересічний розмір заробітної плати робітників і службовців. Пересічномісячний заробіток одного працюючого в промисловості УСРР зріс з 81 крб. 82 коп. в 1930 р. до 129 крб. 51 коп. в 1933 р., або на 58,3%. По кам'яновугільній промисловості пересічномісячний заробіток за цей же період зріс з 70 крб. до 130 крб. 84 коп., або на 79,1%; по металургії — з 90 крб. 95 коп. до 143 крб. 40 коп., або на 57,7%; по машинобудуванню — з 97 крб. 55 коп. до 146 крб. 06 коп., або на 49,7%, і т. д. Якщо в 1930 році загальний фонд зарплати по Україні становив два мільярди п'ятсот сорок чотири мільйони крб., то в 1933 році загальний фонд зарплати перевищує шість мільярдів крб., або ріст майже в 2,5 раза.

В результаті росту числа працюючих в сім'ї і росту пересічного заробітку пересічний річний дохід робітничої сім'ї зріс з 1.485 крб. 75 коп. в 1930 році до 2.912 крб. 75 коп., або на 96,1%. Таким чином, дохідний бюджет сім'ї виріс майже вдвоє.

Я хочу на деяких конкретних прикладах проілюструвати вам, як змінилось життя робітників нашої країни Рад, як у нас підвищується добробут робітників. Я так само і тут беру кращих робітників-ударників, які розглядають свою працю, як справу честі, доблесті і героїства.

Ось товариш Морозов. Працює він на ХПЗ. До революції шість чоловік його сім'ї жили на окраїні в одній маленькій клітушці. Тепер сім'я Морозова, в п'ять чоловік, живе в трьох кімнатах, в світлій, з усіма вигодами квартирі — з ванною, убиральною, центральним опаленням, електричним освітленням. В домі зеркальна шафа, м'який диван і інша хороша обстановка. В домі радіо, дві гітари і одна мандоліна. В сім'ї три працівники, загальний заробіток 1.000—1.100 крб. на місяць. Дочка працює статистиком на ХЕМЗ'ї, один син — розмітчик ремонтного цеху, а старший син — інженер-комуніст.

А ось як живе доменщик товариш Карнаущенко. Товариш Карнаущенко кращий газівник Сталінського металургійного заводу. Ще в 1925 році був малограмотним, працював каталем; з 1929 року почав учитись на профтехнічних курсах, а в 1930 році він уже помічник газівника. Скінчивши технічні курси на «відмінно», він став газівником передової домни № 4.

Його заробіток на місяць дорівнює 400 — 420 крб. У товариша Карнаущенко — жінка і двоє дітей. Раніше вся сім'я жила в одній кімнаті, тепер вона замінена хорошою, світлою, з усіма вигодами, квартирою. За останні роки придбали багато речей: жінці — пальто, новий костюм чоловікові, новий шевіотовий дамський костюм, декілька нових платтів — шерстяне, маркізетове. Сім'я обробила самостійно город, збрала 40 пудів картоплі, крім того багато помідорів, буряку. ВРП теж видав 13 пудів картоплі. Є діжка огірків, діжка помідорів і капусти. За заявою Палагеї Семенівни «взагалі стало житися багато краще». (Оплески).

Ось вони — конкретні, яскраві показники того, як підвищується матеріальний добробут і культурний рівень наших робітників.

А ось вам ще сім'я робітника «Канатки» Шестопалова Миколи Мироновича. Шестопалов працює на «Канатці» з 1906 року, заробляв у 1912 році 20 — 35 крб. на місяць. Тепер заробляє 400 крб. на місяць. Жінка його, Хима Шестопалова, майстериця прядільних машин, ударниця, в 1917 році заробляла 19 — 23 крб. на місяць, тепер 200 — 250 крб. Син Григорій закінчує гірничий інститут в Дніпропетровську; дочка Тамара кінчила текстильний технікум на заводі; син Віктор, комсомолец, працює учнем слюсаря, заробляє 90 крб. на місяць; дочка Анастасія працює в голковій майстерні і вчиться на вечірньому робфаці, комсомолка, заробляє 90 крб. на місяць. Якщо в 1912—1917 рр. сім'я Шестопалова заробляла 40 — 50 крб. на місяць, то тепер ця сім'я заробляє 900 крб. Сім'я Шестопалових передплачує газети — «Комуніст», «Канатка», «Техника».

Ось як описує ткачиха Ложнікова роботу і побут робітниці: до революційної «Канатки».

«Заробляла 40 коп. на день; мати — до 50 коп. на день. Через те, що не було залізничного зв'язку заводу з поселками, де жили робітники, робітники один раз на тиждень ходили пішки додому в село Пересічне, а шість днів на тиждень валялись на підлозі, на соломі, по десять чоловіка в кімнатці, в районі заводу, платячи за це «житло» 3 — 4 крб. на місяць. Робітниця про відпустку, навіть по вагітності, уявлення не мала. Бували випадки — родили тут же, на роботі. Я сама народила через кілька годин після зміни, а через три дні довелось вже стати до верстату. У винятково тяжкі умови попадала робітниця «Канатки», ставши матір'ю: без дитячих ясел, на злиденному заробітку, при 10-тигодинному робочому дні. Ідальні на заводі не було, була «кашеварка», де підчас обідньої

перерви товпилась купка робітників, варила собі кашу і тут же справляла свій вбогий обід».

Це стара «Канатка».

А ось вам тепер «Канатка» нова.

Тепер «Канатка» має: фабрику-кухню з пропускною спроможністю на 8 тис. обідів, дієтичну їдальню, робітникам щодня відпускається тисячу гарячих сніданків і тисячу поліпшених обідів для ударників; робітники одержали в 1933 році в порядку індивідуального розподілу городину з городів заводу пересічно 300—400 кілограмів на сім'ю, а окремі сім'ї до 700—750 кілограмів городини; між робітниками вже розподілено 150 поросят для їх домашнього господарства і на черзі розподіл ще 450 поросят; до 1.500 робітників були забезпечені в 1933 році насінням для індивідуальних городів; в 1933 році було пропущено через загальний будинки відпочинку 630 чол. і 300 чол. через свій заводський будинок відпочинку; 89 робітників було послано на курорти; на заводі організовано допомогу годуючим жінкам обідами і відпуском молока; на заводі, крім лазні, є 5 душових установок; є 4 дитячих ясел на самому заводі і в поселках, де живуть робітники, з пропускною спроможністю на 328 чол.; 650 дітей було охоплено в 1933 р. мережею дитячих садків; різними формами учоби на «Канатці» охоплено 3.780 чол.

Чи дивно, що в результаті всього цього захорунання робітників «Канатки» за останні 2—3 роки знизилоса в три рази.

Я навмисно взяв «Канатку». Адже це не важка наша індустрія. А які чудові показники! *Ось воно піклування партії і нашої рідної радянської влади про робітника, про умови його життя, про його здоров'я, про його побут.*

Зовсім протилежне ми маємо в капіталістичних країнах. Пересічна зарплата промислового робітника в Німеччині з 1929 року, тобто з того моменту, коли вона досягла найвищого рівня в порівнянні з довоєнним періодом, систематично знижувалась: в 1929 р.—42,2 марки, в 1930 р.—36,9, в 1931 р.—30, в 1932 р.—21,7 і в 1933 р.—20 марок. Інакше кажучи, в 1933 році зарплата німецького робітника у фашистській Німеччині знизилася вдвоє порівняно з 1929 р.

У фашистській Італії за останні роки зниження зарплати проведено: у хіміків—на 25%, у текстильників—на 40%, в металургійній промисловості—на 23%, в будівельній—на 30% і т. д.

Ось вам ще дані про зниження зарплати в 1933 р. в польській промисловості. За 1933 рік зарплата робітників Польщі знизилась проти 1932 р.: в текстильній промисловості—на 18%, в будівельній промисловості—на 40%, у вугільній промисловості Краківського басейну—на 12%, в джутовій промисловості—на 10%, у нафтовій промисловості Бориславського району—на 12% і т. д.

Відомий німецький економіст Кучинський в огляді про становище робітників капіталістичних країн пише:

«Рух реального заробітку в найближчі місяці для більшості країн не важко передбачити: він піде назад не тільки через втрати на зарплаті, в наслідок скорочення робочого тижня, а й в наслідок росту дорожнечі».

Ось як живеться, товариші, в капіталістичних країнах робітників, якому удалося вдержатися на роботі. Можете собі уявити становище безробітних.

Інститут суспільного господарства у Варшаві в 1933 р. видав книжку під назвою «Записки безробітних», в якій вміщено зібраний з допомогою анкетних опитів матеріал про життя окремих безробітних різних промислових районів Польщі, в тому числі і Західної України.

Ось витяг з записок одного львівського безробітного, складача по професії:

«Бувши на роботі, я одержував 136 злотих на тиждень як ручний складач, що становило більше 15 доларів. Останні 9 років я працював у друкарні Осолінських. З 22 липня 1931 р. я безробітний. Мое безробіття спричинило великі труднощі в житті. Прожити на допомогу неможливо. Я вже психічно надломаний. Я став якимсь обважнілим і, здається, нездатним ні до якої праці. Вдома не сиджу, бо не можу бачити, що вдома діється. Пробував знайти якенебудь інше заняття, але при теперішньому застої, загальному занепаді — де ж можна знайти роботу. Я почув, що на млині Тома можна дістати роботу. Прийшов туди готовий на будьяку роботу. Директор млина заявив мені, що прийняв би мене на роботу, але тільки для розвантаження мішків з зерном. «Побоююсь однак, — сказав він мені, вказуючи на мій зріст і на мій вигляд, — що 100-кілограмові мішки зерна придушуть вас своїм тягарем». Я згодився, що він має рацію, і пішов ні з чим. Вже 31 рік працюю як друкар. Але ніколи мені не доводилось так довго бути без роботи і ніколи я її, роботи, не прагнув так, як тепер. Почуваю, що без роботи поступінно, але вірно йду до смерті».

А ось витяг з записок некваліфікованого робітника в Львові:

«Вже вичерпав усі можливі кредити, а роботи ніде дістати не можу. Не зважаючи на добру погоду, ніяке будівництво не починається, триває застій і загальна нужда. Досі я в крамниці мав кредит, навіть до 20 злотих на місяць, який регулярно повертав з місячної зарплати дружини, але вже два місяці не можу покривати борг, бо і дружина скорочена. Одного разу моя дружина Єва довго лишалася вдома, тому що Ірка захоріла. Коли вона прийшла до своєї хазяйки, то остання не впустила її в двері і заявила, що «не потребує такої жінки, яка дбає про своїх дітей, а не про неї». Так моя дружина втратила роботу, і я переконався, що мої діти є не благоденство, на яке я надіявся, а загибеллю. Охопив мене тоді такий розпач, що я був здатний піти на злочин, щоб помститися хазяйці за звіль-

нення з роботи Єви. Цілими днями я був охоплений поганими думками, думав про самогубство і напевно зробив би це, коли б не діти. Втратив віру в справедливість, людство і бога».

Ось як живуть працюючі і безробітні в капіталістичних країнах. Незабезпеченість, вічний страх опинитися за ворітьми заводу або фабрики, загроза голодної смерті — ось що характеризує їх становище.

Наші досягнення в галузі росту заробітної плати робітників і службовців стають ще значнішими, коли додати зрослі фонди соціального страхування, охорони здоров'я, житлово-комунального будівництва, а також ріст охоплення громадським харчуванням. За період між XI і XII з'їздами КП(б)У мережа громадського харчування гігантськи зросла. Фабрик-кухонь було в 1930 році 9, тепер — 22; їдалень було 1.690, тепер — 3.558; буфетів, чайних, кафе було 570, тепер — 2.307; охоплено було громадським харчуванням 655 тис. чол., тепер — 3.238 тисяч.

Загальний фонд соціального страхування у нас на Україні зріс з 280 млн. крб. в 1930 р. до 676 млн. крб. в 1933 р., або майже в два з половиною рази. За 1930 — 1933 рр. на будівництво будинків відпочинку і санаторіїв витрачено 30.165 тис. крб. За рахунок коштів соцстраху в будинки відпочинку і на курорти було послано в 1933 р. 317 тис. чол. проти 157 тис. чол. в 1930 р. У нас з'явилися вперше за цей період нові форми будинків відпочинку: для робітників з їх сім'ями і будинки відпочинку вихідного дня, при чому в 1933 р. в сімейних будинках відпочинку відпочивало 12.500 робітників з сім'ями, а будинками відпочинку вихідного дня користувалися 113 тис. чол. За період 1930 — 1933 рр. збудовано нові 72 лікарні на 2.730 ліжок, 10 величезних поліклінік, 29 амбулаторій; число медпунктів виросло з 790 до 2.322. Ми добилися значного зменшення захворювань серед робітників. Захворювання зменшились за три роки на 20%. Характерний той факт, що в результаті пильного обслідування побутових умов робітників-гірників Донбаса, проведеного науковими інститутами Наркомздоров'я, вияснилось, що житловий момент (вогкі і холодні приміщення), який завжди був і тепер є в Західній Європі і Америці головною причиною захворювань гірників ревматизмом, — у нас в Донбасі майже повністю відпав.

Треба з ще більшою силою повторити сказане на XVI з'їзді партії товаришем Сталіним:

«... все це створює таку обстановку роботи і побуту робітничого класу, яка дає нам можливість виростити нове покоління робітників, здорових і життєрадісних, здатних підняти могутність радянської країни на належну висоту і оборонити її грудьми від замахів з боку ворогів».

Розвиток комунального і житлового будівництва, в першу чергу у важливіших фабрично-заводських районах, теж значно поліпшив матеріальне і культурно-побутове становище робітників

і службовців. Капіталовкладення в житлобудівництво міст і міських поселків УСРР за період між XI і XII з'їздами КП(б)У становлять 838 млн. карбованців. Загальний приріст житлоплощі до фонду 1930 р. становить 13%, а по Донбасу— 50%. Ріст міст і робітничих поселків супроводився значним ростом капіталовкладень в усі види комунального господарства. За час з 1930 р. по 1933 р. вкладено коштів в комунальне господарство України 405 млн. карбованців.

Цілком змінили своє лице значне число міст України, особливо Донбаса.

За даними дореволюційної земської статистики житлові умови робітників у Донбасі до революції були такі:

«40% робітників живуть в землянках, 25% — в казармах з спільними нарами. З усіх квартир, в яких живуть робітники, 92% не мають достатнього світла і вогні, $\frac{2}{3}$ квартир мають земляні підлоги. Тільки 1% робітників живуть в квартирах з водопроводами, тільки 0,3% робітників живуть в квартирах з убіральнями».

А ось що являють собою теперішні міста Донбаса.

Ось вам Макіївка, наприклад.

Населення в Макіївці до революції не перевищувало 15 тис. чол., в 1930 р. уже було 170 тис., а тепер — 274 тис. В місті до революції водопроводу, каналізації, лазень, трамвая, брукованих вулиць, зелених насаджень не було зовсім. Тепер водопровід має 64 кілометри сіті, каналізація будується і буде пущена в 1934 р., лазень було в 1930 році 7, тепер уже — 11, трамвай в 1930 р. мав 7 кілометрів лінії, тепер — 11 кілометрів, вулиці забруковані на 13 кілометрів, зелених насаджень — 113 га.

Або візьміть Горлівку.

Населення Горлівки до 1923 р. становило 6.300 чол., в 1930 р. — 20.125 чол., а в 1933 р. — 50 тис. чол. До революції водопроводу, каналізації, лазень загального користування, пралень, трамвая, автобуса, брукованих вулиць, зелених насаджень — не було. Тепер є водопровід на 38 кілометрів сіті, каналізація на 3 кілометри, 2 автобуси, вулиці забруковані на 12 кілометрів, зелених насаджень понад 100 га.

Кореспондент газети «Дейлі Геральд», що об'їхав Англію з метою обслідування житлового становища в робітничих центрах, описує свої враження від м. Бірмінгама — центру важкої індустрії:

«Ви проходитье або проїздите цілі милі жахливих вулиць, занепад і неохайність яких впадають в очі. В будинках нема ні води, ні світла, ні вбиралень. Утворюються черги перед примітивними вбиральнями, що обслуговують кілька будинків разом».

А ось враження цього кореспондента «Дейлі Геральд» від міста Ліверпуля:

«Трущоби Ліверпуля викликають таку огиду і таке обування, що після того, як я їх бачив, мені здається, що я буду нездатним писати про щось інше. Я бачив стійла для корів, які являють собою палаци в порівнянні з цими трущобами. В 1854 р., 79 років тому, певна категорія будинків в Ліверпулі були засуджені як непристосовані для людини. Нині, через 79 років, у цих будинках все ще живе 13 тис. чоловіка».

Корінне поліпшення матеріального становища трудящих нашої країни характеризується ростом купівельної спроможності робітників і колгоспників. Як стоїть справа в цій галузі? Ріст товарообороту з 3.188 млн. крб. в 1930 р. до 7.872 млн. крб. в 1933 р. показує величезне підвищення купівельної спроможності і задоволення зростлого попиту споживача. Вся мережа в місті і на селі в 1930 р. нараховувала 39.199 торгових одиниць, а в 1933 р.— 61.704 одиниці.

Одним з найважливіших факторів поліпшення матеріального становища робітників є поліпшення робітничого постачання. Утворення відділів робітничого постачання за цей період цілком виправдало себе. Так, наприклад, товарооборот ЗРК підприємств важкої промисловості України за три квартали 1932 р. становив 554 млн. крб., а після передачі їх відділам робітничого постачання за відповідні три квартали 1933 р. їх товарооборот зріс до 699 млн. крб., або на 26%. Організація відділів робітничого постачання сприяла значному розгортаю підприємствами децентралізованих заготівель. Так, наприклад, заводи: Червонопрапорний (Київ), ХПЗ, ХЕМЗ і ін. за рахунок децентралізованих заготівель зуміли дати пересічно в місяць на одного робітника додатково до централізованих фондів на 30—40 крб. сільськогосподарських продуктів. Площа засівів у приміських господарствах збільшилася (по Україні) з 41.200 га в 1930 р. до 531.600 га в 1933 р., при чому під картоплю площа засіву збільшилась з 4.186 га в 1930 р. до 69.932 га в 1933 р.

Особливо слід відмітити питання про індивідуальні робітничі городи. Донбас в цьому відношенні показав зразок мобілізації робітників на збільшення внутрішніх продовольчих ресурсів. Окремі робітники зібрали з своїх городів у цьому році від 50 до 350 пудів городини і картоплі.

Боротьба за поліпшення матеріального добробуту і побутових умов робітників і колгоспників зустрічала протидію і найзапекліший опір з боку класового ворога. Відомо, наприклад, про ряд випадків масового отруєння консервами, зокрема в Дніпропетровську. Коли розслідували цю справу, то виявилось, що в консервній промисловості орудувала шкідницька організація.

Ось що розповідає один з членів шкідницької організації в консервній промисловості:

«Випуском нестерильної продукції наша контрреволюційна шкідницька організація в системі консервної промисловості, в тому числі і я, мала на меті викликати отруєння спожи-

вачів і тим самим викликати невдоволення робітників рад-владою».

Розгромлений класовий ворог настільки озвірів у своїй злобі, що йшов навіть на отруєння робітників і колгоспників. Зрозуміло, тут в першу чергу вина наших господарських, партійних і професійних організацій, які повинні протипоставляти підступам класового ворога більшовицьку пильність.

Такі в найбільш основних і загальних рисах досягнення КП(б)У за час від XI до XII з'їзду в боротьбі за підвищення матеріального і культурного рівня трудящих України. Цілком очевидно, що ці досягнення стали можливі лише на основі успіхів індустріалізації і колективізації, на основі росту продуктивності соціалістичної праці.

В тезах ЦК ВКП(б) до XVII з'їзду «Про другий п'ятирічний план» питанню про підвищення добробуту робітників і селян приділено виняткову увагу:

«Остаточна ліквідація решток паразитичних класів і загальний ріст народного доходу, який цілком іде в розпорядження трудящих, повинні забезпечити в другому п'ятиріччі ще швидше піднесення добробуту робітничих і колгоспних мас, значний ріст реальної заробітної плати, підвищення рівня споживання трудящих в $2\frac{1}{2}$ — 3 рази».

Піднесення добробуту робітничих і колгоспних мас вимагає швидкого і широкого розгортання товарообороту в країні. За роки першої п'ятирічки продукція легкої промисловості виросла більше як у три рази; однак ріст цей не встигає за колосальним ростом потреб робітничих і колгоспних мас.

Праві і різні колопартійні обивателі і скиглії в своїй боротьбі проти лінії партії звичайно посилялись, та і тепер ще нерідко посиляються, на 1926 — 1927 роки. Ось, мовляв, коли була благодать, ось, мовляв, коли був достаток у житті.

Але подивімось цифри. Про що вони говорять? Вони говорять про те, що в 1926 р. промисловість виробництва предметів споживання СРСР давала продукції тільки на 6 млрд. крб., а в 1933 р. вона дає на 21,6 млрд. крб. У нас багато чого, дуже багато чого не вистачає. Це так. Алеж треба урахувати, що за ці роки гігантськи виросли потреби, запити і купівельна спроможність робітників і колгоспників нашої країни. Як же можна скидати це з рахунку і козиряти 1926 роком? На другу п'ятирічку партія намічає величезну програму виробництва предметів споживання, і ми тепер маємо все необхідне для того, щоб цю програму повністю здійснити.

Смачно і ситно нагодувати, добре одягти і обути, гарно і культурно обставити квартиру робітника — є тепер одним з наших найважливіших завдань.

Що тут треба зробити?

Значно поліпшити роботу нашої легкої і харчової індустрії;

розгорнути роботу місцевої промисловості, змусити її більш ініціативно, більш широко використати додаткові місцеві джерела сировини; добитись того, щоб виробництво предметів ширвжитку у важкій промисловості не перетворювалося в формальну відписку, а було б істотним джерелом додаткової кількості товарів відповідного асортименту і якості; добитися значного підвищення якості вироблюваних предметів широкого вжитку; культурно торгувати; зміцнити відділи робітничого постачання і значно розширити їх власну продовольчу базу; поліпшити якість їжі і добитись абсолютної чистоти в установах громадського харчування.

В галузі комунального і житлового будівництва треба, поперше, звернути особливу увагу на добровпорядження робітничої квартири, на наближення закладів побутового обслуговування — крамниць, пралень, ідалень, ясел — до житла робітника. Треба, подруге, розв'язати питання про середміський транспорт, про трамвай, автобус, з тим, щоб значно скоротити витрату часу робітника на пересування. Треба, потрете, звернути особливу увагу на питання чистоти в містах, на зелені насадження, улаштування парків і садів, на архітектуру міст.

От листопадовий пленум ЦК КП(б)У вирішив створити приблизно 100—150 кінотеатрів на Україні. Це величезна культурна справа, якщо ми створимо ці кінотеатри в найбільших селах суцільної колективізації. Ці театри матимуть міжколгоспне значення. Зал для спорту, зал для читальні і бібліотеки, велика кімната або зал для дітей, сад, маленький готель для приїжджих, а до цього поставимо культурну, досвідчену людину на чолі — це ж буде сила.

Треба звернути якнайсерйознішу увагу на задоволення культурних потреб, які вирости і продовжують рости у колгоспних мас. Чому не поставити перед собою завдання: велике колгоспне село — хлопці там орли, молоді трактористи, машиністи, бригадири, ударники, створити там футбольну команду і при тому таку, щоб, скажемо, могла викликати ХПЗ, та так, щоб заводських хлопців побити або в усякому разі умотати до поту. (Сміх). Або, наприклад, тенніс. А чому не взяти молодь — хлопців і дівчат з колгоспу, одягнутих в біле, з цими ракетками, вивести також молодь з якогонебудь заводу і влаштувати змагання. Це наші колгоспники, і ми повинні, ми зобов'язані боротися за вкорінення в село спорту, кіна, радіо і інших видів культури.

Такі, товариші, наші завдання в цій галузі.

Переходжу до дальшого найсерйознішого розділу моєї доповіді, до питання про те, як КП(б)У боролася за здійснення ленінської національної політики на Україні за час від XI до XII з'їзду.

V. БОРОТЬБА КП(б)У ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ЛЕНІНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА УКРАЇНІ

Товариші! На останньому, листопадному, пленумі ЦК КП(б)У та і на попередньому, червневому, пленумі ЦК по національному

питанню не мало говорилось. Тому я постараюсь скоротитись. Однак дати аналіз хоча б в основних рисах того шляху, який КП(б)У проробила від XI до XII з'їзду в справі здійснення ленінської національної політики на Україні, я вважаю абсолютно необхідним. Адже весь той аналіз, який я в своїй доповіді даю, я даю не для «приємних» спогадів, а для того, щоб на цьому наші партійні кадри і ми сами в першу чергу вчилися, щоб ми не повторювали більше минулих помилок. А в період, як ви знаєте, ми тепер вступили сугубо відповідальний і складний.

Так от, який же був шлях КП(б)У за цей період в її боротьбі за здійснення ленінської національної політики на Україні?

Ті успіхи і перемоги, яких КП(б)У досягла на час XVII з'їзду партії в галузі промисловості, сільського господарства і поліпшення матеріального і культурного становища робітників і колгоспників, є безпосереднім і прямим результатом здійснення на Україні ленінської національної політики, бо боротьба за здійснення національної політики партії на Україні є боротьба за всебічний розвиток усіх галузей господарства України, за безперервний ріст матеріального добробуту робітничих і колгоспних мас, за розцвіт радянської української культури, за безперервний ріст України — невід'ємної частини великого Радянського Союзу.

В боротьбі КП(б)У за здійснення ленінської національної політики на протязі від XI до XII з'їзду КП(б)У треба розрізняти два основні етапи: перший етап — від XI з'їзду КП(б)У до постанови ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР від 14 грудня і рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня, і другий етап — після цих історичних рішень.

Прослідкуймо тепер докладніше боротьбу КП(б)У за здійснення ленінської національної політики за час від XI до XII з'їзду. В політзвіті ЦК ВКП(б) XVI з'їздові партії товариш Сталін, говорячи про ухили в національному питанні, указував:

«Ці ухили... можна було б назвати повзучими ухилами. Але це ще не значить, що вони не існують. Ні, вони існують і, головне, — ростуть. В цьому не може бути ніякого сумніву... тому що загальна атмосфера загострення класової боротьби не може не вести до певного загострення національних терть, що мають своє відбиття в партії».

Цією своєю вказівкою товариш Сталін сигналізував партії про ріст націоналістичних ухилів, показував партії, що ріст націоналістичних ухилів є результат загострення класової боротьби в зв'язку з наступом соціалізму по всьому фронту, і кликав партію до боротьби з цими націоналістичними ухилами — агентурою класового ворога.

Але товариш Сталін на XVI з'їзді партії не тільки указав на небезпеку росту націоналістичних ухилів, він також показав суть, тактику і маневри як ухилу в бік великоруського шовінізму, так і ухилу в бік місцевого націоналізму.

Ось що він з цього приводу казав:

«Не може бути сумніву, що цей ухил (в бік великоруського шовінізму — П. П.) в національному питанні, прикриваний до того ж маскою інтернаціоналізму... є найвитонченіший і тому найнебезпечніший вид великоруського націоналізму.

... Небезпека цього ухилу (в бік місцевого націоналізму — П. П.) полягає в тому, що він культивує буржуазний націоналізм, ослабляє єдність трудящих народів СРСР і грає на руку інтервенціоністам».

Товариш Сталін, як ви бачите, дав на XVI з'їзді партії розгорнуту постанову національного питання. І це зрозуміло, бо XVI з'їзд був з'їздом розгорнутого наступу соціалізму по всьому фронту, а це неминуче означало різке загострення класової боротьби в країні і активізацію націоналістичної контрреволюції та її агентури в партії.

Які висновки повинні ми були зробити для себе з усіх цих вказівок товариша Сталіна в національному питанні на XVI з'їзді?

Ми повинні були, *поперше*, піднести більшовицьку пильність своїх лав щодо націоналістичних елементів.

Ми повинні були, *подруге*, перевірити кадри на всіх ділянках соціалістичного будівництва і особливо на теоретичному фронті і інших ділянках будівництва радянської української культури і вигнати звідти націоналістичні елементи.

Ми повинні були, *потретє*, перевірити свої власні лави, посиливши боротьбу проти найменших проявів як великоруського, так і українського націоналізму.

Ми повинні були, *почетверте*, широко розгорнути роботу по інтернаціональному вихованню як своїх власних лав, так і найширших мас робітничого класу і колгоспників.

Ми повинні були, *п'яте*, широко розгорнути роботу по показу справжнього лиця українських націоналістичних організацій і їх керівників, викриваючи їхній зв'язок з інтервенціоністськими штабами.

Ось ті висновки, що їх ми, більшовики України, повинні були зробити для себе з вказівок товариша Сталіна в національному питанні на XVI з'їзді партії.

Чи зробила КП(б)У ці висновки з вказівок товариша Сталіна на XVI з'їзді? Ні, не зробила. А між тим КП(б)У мала кілька досить серйозних сигналів з боку націоналістичної контрреволюції, що активізувалась. Я маю на увазі процес СВУ і справу «Українського національного центру».

Процес СВУ був надзвичайно серйозним сигналом для КП(б)У. Що виявив цей процес?

Процес СВУ виявив, що українська націоналістична контрреволюція перейшла до перекидання основних своїх сил і концентрації основної своєї роботи тут на Радянській Україні, а не за кордоном. Ось що зізнавав тоді член СВУ Дурдуківський:

«Наша лінія полягала в тому, щоб збирати на Радянській Україні всі найкращі, найталановитіші, найвідданіші українські

сили, розкидані мало не по всьому світу. Де головний фронт — туди кращі бойові сили».

А головним фронтом вони, зрозуміло, вважали Радянську Україну, і ось з усього світу все своє «найкраще» і все «бойове» збирали сюди. Чому з цього не зробили ніяких висновків? Чому?

Процес СВУ виявив, що тактика української націоналістичної контрреволюції полягала в тому, щоб, як зізнавав підсудний Івченко:

«...проштовхувати своїх людей всюди, де тільки можна. Вкорінювати людей в усі сфери суспільно-господарського і культурного життя. Проникати в партію, комсомол».

Процес СВУ показав, нарешті, що найбільш міцні ядра націоналістичної контрреволюції були у вищій і трудовій школі, в Академії наук, видавництвах, письменницьких організаціях.

Ось що зізнавав тоді небеззвісний Єфремов, керівник СВУ:

«Щороку тисячі селянської молоді поповнюють радянські виші. Скінчивши виші, ця молодь звичайно вертається назад на село вчителями, лікарями, агрономами, кооператорами. СВУ звернула особливу увагу на вищу школу, використовуючи її для прищеплення націоналістичних ідей, вибираючи надійні кадри з учнів цієї школи».

З усього цього ви можете зробити висновок, що вже процес СВУ виявив головні пункти концентрації сил націоналістичної контрреволюції, її тактику і маневри, а також явну недостатність пильності у членів партії.

Чи зробила КП(б)У всі необхідні висновки з цього процесу? Ні, не зробила. Вийшло так, що нібито процес СВУ — ізольований епізод. Викрили, засудили — ну і кітчено. Між тим ясно, що, в силу загострення класової боротьби в нашій країні, особливо на тому етапі, діяльність націоналістичної контрреволюції на цьому не закінчилась і закінчитись не могла.

В 1931 році КП(б)У дістала другий, надзвичайно звучний і серйозний сигнал. Я маю на увазі викриття так званого «Українського національного центру», який являв собою блок українських і галицьких націоналістичних партій. В цю організацію входили Чечель, Голубович, Мазуренко Василь, Лизанівський, Христюк, Матвій Яворський і інші. Це була бойова націонал-фашистська організація, яка ставила перед собою завдання об'єднання всіх сил націоналістичної контрреволюції і підготовку повстання на Україні, яке мало збігтися в часі з початком інтервенції, передбачуваної спершу в 1930 році, а потім перенесеної на 1931 рік.

Так от, що ж показала справа «Українського національного центру»?

Справа «Українського національного центру» показала, що процес СВУ — це не ізольований епізод, а лише одна з ланок

загального ланцюга боротьби націоналістичної контрреволюції проти радянської влади на Україні.

Справа «Українського національного центру» показала, що приховане загострення класової боротьби в нашій країні і інтервенціоністські плани імперіалістів продовжують активізовувати націоналістичні контрреволюційні організації.

Справа «Українського національного центру» сигналізувала про те, що в різних ланках державного апарату, на теоретичному фронті — в ВУАН'ї, в школі і на інших ділянках будівництва української радянської культури націоналістам удалось створити цілі свої гнізда. Вже тоді вияснилось із зізнань члена «Українського національного центру» Дністренка, що:

«Члени «УВО», прикриваючи на Західній Україні свій фашизм лівими фразами, проникали в комуністичні партії, для того щоб перекинутись для контрреволюційної роботи на Радянську Україну. Таким чином були перекинені три транспортні — близько 500 чоловіка».

Як бачите, про те, що націоналісти перекинули до нас на Радянську Україну свої кадри цілими транспортами, вже тоді, з справи «Українського національного центру», стало відомо. В чому ж річ? Чому не зробили необхідних висновків?

Справа «Українського національного центру» показала дуже тонке маскування націоналістичних елементів. Ось що зізнавав, наприклад, обвинувачений Філіпович:

«Прикриваючись різними сугубо радянськими деклараціями, інтерв'ю в газетах, радянськими статтями в газетах і журналах, а також своєю мнимо-старанною роботою, ми добирались до визначних постів, проникали якомога ширше і глибше в апарат, заповнювали його своїми людьми, вербували людей і поширювали свій вплив».

Справа «Українського національного центру» різко ставила перед КП(б)У питання про більшовицьку пильність, про вигнання націоналістів з державного апарату, про боротьбу з націоналістичними ухилами в своїх власних лавах.

Але ми повинні констатувати, що все лишилось по-старому. Справа «Українського національного центру» пройшла знов таки як ізольований епізод, без відбиття на житті і боротьбі КП(б)У.

Між тим класова боротьба в країні продовжувала загострюватися. Націоналістичні елементи особливо міцно активізувалися в 1931 і 1932 роках, з кожним днем проникаючи на нові і нові ділянки соціалістичного будівництва.

І ось на початку 1933 року ДПУ була розкрита нова організація — «Українська військова організація» («УВО»). Лише тепер видно, наскільки ця болячка на тілі Радянської України встигла розповзтись. Їм удалось розсадити окремих своїх людей і навіть цілі групки націоналістів на різних ділянках соціалістичного

будівництва і особливо будівництва радянської української культури.

Надзвичайно цікава їх система розставлення своїх кадрів. Ось, наприклад, сектор науки Наркомосу. Ще в 1925 р. керівником цього сектора сів Матвій Яворський. Пішов Яворський, сів Озерський, пішов Озерський, сів Коник, а всі ж вони виявилися згодом членами «УВО» і навіть її керівництва. Або ось Уповнаркомзаксправ. Заступником Уповнаркомзаксправ був у 1924 році Максимович. Пішов Максимович, сів Петренко, пішов Петренко, сів Тур, — знов таки всі члени «УВО» і навіть її керівництва.

Як бачите, вони мали свій розподвідділ, свою продуману систему розподілу і розставлення кадрів. І так майже на всіх ділянках, захоплених ними, вони додержували цього організаційного принципу наступності своїх людей. Раз захопивши ту чи іншу відповідальну ділянку, вони вже її із своїх рук не випускали.

По яких основних лініях ішла шкідницька, контрреволюційна діяльність «УВО»?

а) Підготовка збройного повстання. Ось що член «УВО» Вікул розповідає:

«Організація вела роботу, скеровану до підготовки збройного повстання і інтервенції на Радянській Україні. Ця робота була однією з ланок загального плану інтервенції проти Радянського Союзу в цілому».

б) Зрив заходів партії в галузі сільського господарства. Ось що член «УВО» Репа розповідає:

«Основною роботою нашої організації вже з другої половини 1931 року стає саботажно-підривна діяльність в сільському господарстві, скерована на підрив колгоспів на селі і зрив хлібозаготівель».

в) Шкідницька діяльність на науково-культурному фронті. Ось що член «УВО» Коник розповідає:

«Програма нашої організації по шкідництву на науково-культурному фронті зводилась до боротьби за визволення української культури і науки від впливу Росії, за виховання нового українського покоління в дусі боротьби за національне визволення України від більшовиків, за зрив роботи партії і радянського уряду в галузі підготовки кадрів».

г) Шпигунська і розвідча діяльність. Ось що член «УВО» Ерстенюк розповідає:

«З усіх видів контрреволюційної роботи на Україні головна увага приділялась розвідчій роботі, що проводилась в тісній ув'язці з штабами Польщі і Німеччини».

Такі основні лінії діяльності цієї націоналістичної контрреволюції. Можна собі уявити, скільки вони пакостили і гадили

нам на всіх цих захоплених ними різних ділянках соціалістичного будівництва!

Не малу роль тут відіграла наявність в КП(б)У невикритого на протязі ряду років націоналістичного ухилу на чолі з Скрипником. Про ухил Скрипника багато писалось і говорилось. Однак повторити не шкодить. Я хочу вам тільки коротко нагадати, в чому полягають основні риси ухилу на чолі з Скрипником і в чому полягала діяльність ухильників. Перелічу основне:

а) Тлумачення національного питання не як частини загального питання про класову боротьбу і диктатуру пролетаріату, а як самостійного, самодовліючого питання.

б) Виступи проти різних заходів партії, скерованих до зміцнення братерського союзу трудящих народів, які входять до складу СРСР.

в) Підміна завдання боротьби за виховання класової пролетарської самосвідомості завданням розвитку національної свідомості.

г) Підміна завдання боротьби в національному питанні на два фронти боротьбою тільки лише проти великоруського шовінізму.

д) Прикрашування ролі контрреволюційної Центральної ради і українських націоналістичних партій.

е) Наклеп на партію, яка нібито вся в цілому недооцінювала значення українського питання в Жовтні.

є) Насаджування примусової українізації школи.

ж) Прикривання діяльності націоналістичних елементів, які проникли на різні ділянки теоретичного фронту і будівництва радянської української культури.

з) Проштовхування націоналістів на найвідповідальніші роботи і навіть в партію.

Ясно, що своїми настановами і діяльністю націоналістичний ухил в КП(б)У змикався з націоналістичною контрреволюцією і сприяв їй в її шкідницькій роботі.

З усього цього також стає цілком очевидним, що націоналістичний ухил на чолі з Скрипником був прямим продовженням ухилу Шумського в 1927 році.

І шумськізм і ухил Скрипника жились одними і тими ж коренями і соками. І той і другий працювали на справу відриву України від Радянського Союзу, на справу імперіалістичного поневолення українських робітників і селян. І той і другий прагнули геть від Москви — центру світової пролетарської революції.

Але в тому то і річ, що Шумського ЦК КП(б)У в 1926/27 р. викрив, і шумськізм КП(б)У розгромила. А от націоналістичний ухил Скрипника КП(б)У прогляділа, і при тому в момент найбільш гострої класової боротьби.

Дійсно, поставимо перед собою питання: коли оформився націоналістичний ухил Скрипника? Націоналістичні помилки Скрипник робив давно. ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У його багато разів поправляли. Але ухил Скрипника почав оформлятися як ухил, як

цієї система націонал-опортуністичних поглядів в період боротьби за ліквідацію куркульства як класу. Саме тоді Скрипник уже почав особливо міцно змикатися з інтервенціоністською агентурою на Україні — Баданами, Яворськими, Сліпанськими і ін. Саме тоді інтервенціоністська агентура в особі українських націоналістів на Україні стала всіляко використовувати Скрипника як авторитетну фігуру, як пряме своє знаряддя.

Якщо на червневому пленумі я говорив про Скрипника тільки як про ширму для націоналістичних елементів, то тепер, покопавшись трохи в його архіві, я можу сміливо сказати, що Скрипник був не ширмою, а прямим знаряддям, хоча і несвідомим, цих націоналістичних елементів.

Наведу вам пару фактів для того, щоб показати вам, як ця націоналістична наволоч використовувала Скрипника.

ДПУ мало вислати в 1927 році 13 чоловіка націоналістів, — серед них Шпарага, Синчук, Никончук і ін. Бадан пише Скрипникові з обуренням про висилку, яка має відбутися. Скрипник дословно переписує цей лист Бадана і вже з своїм підписом направляє в ДПУ, настоюючи на скасуванні цієї висилки.

А ось що зізнає тепер Бадан з цього приводу:

«В 1927 році Приступа доручив мені, щоб я через Скрипника добився повернення на Україну групи «увістів» — всього, здається, 15 чоловіка. Я написав заяву Скрипникові, де, вказуючи на героїчну революційну роботу цих осіб, настоював перед ним, щоб він зажадав від ДПУ перегляду постанови про висилку. Скрипник цю мою заяву охоче прийняв і за своїм підписом направив її в ДПУ».

А ось другий факт. Націоналістам треба було переправити шпигуна Воцедалека в Чехію. І ось Бадан знов таки пише Скрипникові про те, що Левицький, «відомий» секретар Житомирського окрпарткому, підтримує просьбу Воцедалека про поїздку за кордон, але потрібен дозвіл ЦК КП(б)У, і тому просить Скрипника проштовхнути цю справу. Скрипник цю заяву від Бадана прийняв, але Воцедалека ДПУ категорично відмовилось за кордон відпустити, тому що ще до того було точно встановлено, що Воцедалек є шпигун, агент чеської контррозвідки.

Ви бачите, як націоналістичний ухил змикався з цією наволочю, як він був знаряддям цієї націоналістичної контрреволюції. Чи дивно, що вони нахабніли з кожним днем, переходячи всякі мислимі границі, і розперезались у нас тут навсю.

Для характеристики того, як знахабніла ця націоналістична наволоч, цікава така заява Ерстенюка в партійну трійку по перевірці в 1929 р. осередку Наркомюсту УСРР про Романюка — одного з главарів «Української військової організації».

Ось що він там писав:

«Бюлетень комунара», висвітлюючи хід перевірки партосередку Наркомюсту, кидає, на мою думку, безпідставно тінь.

на тов. Романюка. Я вважаю своїм обов'язком довести до відома парттрійки таке: а) восени 1924 року наше повпредство в Празі доручило Романюку бути комендантом першого транспорту політемігрантів з Чехії до СРСР. Я, як тодішній секретар осередку, свідчу, що т. Романюк провів велику роботу серед політемігрантів. б) За час роботи в УСРР, з 1924 року, я ні разу не помічав у т. Романюка вагань або занепадництва. Романюк тоді, як і тепер, безумовно, інтернаціоналіст, має нашу більшовицьку мету, для неї працював і не даром «хліб їв». З комуністичним привітом — Ерстенюк».

(Загальний сміх в залі).

А ось вам ще один зразок нахабності націоналістів. Ось що писав Василь Мазуренко Скрипникові в липні 1929 року:

«Комісія по преміюванню наукових робіт при обміркуванні розподілу премій імені Леніна за наукові роботи спинилася на ваших працях, оскільки вони найбільш послідовно відбивають заповіді Ільїча з національного питання. Комісія вважає, що цю премію треба також дати тт. Річицькому і Бадану».

Василь Мазуренко встановив Річицькому і Бадану премію разом зі Скрипником. За що? «За найбільш послідовне відбиття заповітів Леніна з національного питання». Скрипник «відбиває». Ми знаємо, які у Скрипника були «ленінські» погляди по національному питанню.

Хто ж цей Василь Мазуренко? Він був в свій час послом Петлюри в Римі, а потім, при радянській владі, став професором і членом президії Асоціації сприяння будівництву соціалізму. (Сміх в залі). Правда, ми цього «будівника соціалізму» посадили в справі «Українського національного центру». Ми його вислали, щоб він не сприяв соціалізові, без нього якнебудь обійдемося. (Загальний сміх в залі). Ось як нахабніла контрреволюційна націоналістична зграя.

Чи дивно, що ця націоналістична наволоч так нахабніла? Адже писав от один дуже відповідальний працівник Скрипникові:

«Ми домовились, що нема рації добивати Матвія Яворського. Але і зв'язуватися з ним не слід. Тому треба дати йому змогу «тихо зникнути». Хай працює, тільки не на очах у всіх, як це виходить в ВУАН'і».

Ви бачите: «аби тільки не на очах». А то, бувало, Харківська організація, бачачи Матвія Яворського, вся палає від обурення. Ось яка обстановка! Це серйозний момент, і це було в той період, коли треба було, як товариш Сталін говорив, «мобілізувати саму партію для організації всієї справи наступу; зміцнити і відгострити партійну організацію, вигнавши звідти елементи бюрократизму і переродження».

А тут кажуть: «не заважайте Яворському, не добивайте, хай він «тихо зникне».

Рішення ЦК ВКП(б) від 14 грудня і 24 січня підняли КП(б)У на боротьбу за виправлення помилок і промахів в здійсненні національної політики партії на Україні.

Останній рік був роком розгрому націоналістичної контрреволюції, викриття і розгрому націоналістичного ухилу на чолі з Скрипником, розгортання великої творчої роботи в галузі будівництва радянської української культури.

Це допомогло КП(б)У міцно вирівняти весь свій фронт в цілому, це не могло пройти безслідно і не могло не позначитись і на нашій промисловості, і на вугіллі, і на металургії, і на машинобудуванні. Це загальне піднесення позначилось на всіх галузях народного господарства, де ворог міцно орудував.

Ворога треба було розбити, організуватися, треба було мобілізувати маси, відгострити партійні організації і повести їх в бій. Треба було сказати більшовикові: бий Бадана — не бійся, бий Василя Сірка — не бійся, бий Черняка — не бійся, бий Озерського — не бійся, бий їх, цю націоналістичну наволоч, яка тут розперезалась, знахабніла, почувала себе прекрасно, — ці «висуванці», в яких було 100% крові від поміщика, від Коновальця, від Скоропадського. Треба було сказати: бий — не бійся, бий міцніше! *(Бурхливі оплески).*

А то яке становище було: і бачать, ніби не наша людина і не по-більшовицькому діє, але він — кандидат ЦК, поважна людина. Де ж тут малограмотному більшовикові на селі, колгоспникові, біднякові і середнякові, де ж їм було розібратися? Хоча ці дії видавались Річицькими і Скарбеками за методи партії і радвлadı, вони, ці колгоспники, не могли не дивуватися, їм все це було незрозуміле. Такі дії Річицьких, Скарбеків були незрозумілі, алеж це — поважні, авторитетні люди. А Яворському кажуть: «тихо зникнути». Ось яка обстановка була.

І коли сказали: бий його, націоналіста, контрреволюціонера, бий цю наволоч, бий міцніше, не бійся, — ці активісти, партійці, комсомольці взялись за справу по-більшовицькому — і колгоспи пішли вгору. Навколо цих партійців, комсомольців, малограмотних, але активістів, відданих колгоспній справі, навколо цих більшовиків, кращих людей колгоспної справи, об'єднались кращі люди колгоспів. В цьому була сила, тільки в цьому.

Товариші! *Це тільки потверджує, як глибоко вкоренилось в свідомість робітників і селян те, що ми йдемо по вірному шляху: ведемо їх до соціалістичної мети, до їх щастя і хорошого життя, — що, не зважаючи на всю цю історію, маси робітників і колгоспників нас міцно підтримали, і ми з цих утруднень виїшли і, не зважаючи ні на що, прийшли до XII і до XVII з'їздів з величезними перемогами.* *(Бурхливі оплески).*

З чим же КП(б)У приходиться до XVII з'їзду партії в здійсненні лєнінської національної політики? Ми бачили, як гігантськи вросли між XVI і XVII з'їздами соціалістична промисловість і соціалістичне сільське господарство України — економічна і соціальна основа радянської української державності.

Величезні успіхи КП(б)У має і в справі будівництва радянської української культури.

Товариш Сталін на XVI з'їзді партії різко поставив питання про розгортання загального обов'язкового навчання:

«Головне тепер — перейти на обов'язкове початкове навчання. Я кажу «головне», бо такий перехід означав би вирішальний крок в справі культурної революції. А перейти до цієї справи давно пора, бо ми маємо тепер все необхідне для організації загальної початкової освіти в переважній більшості районів СРСР».

Візьмімо нижчу школу. В 1930 р. ми мали 4.360 семирічок і ні одної десятирічки, а в 1933 році ми маємо 13.450 чотирирічок, 8.240 семирічок і 282 десятирічки. Загалом 21.970 шкіл з загальним охопленням 5 млн. дітей, з них 4½ млн., що навчаються українською мовою. Ріст охоплення дітей школою ми бачимо і з росту учительських кадрів. Якщо в 1930 році кількість учителів першого концентру становила 76.611 чоловіка, а другого концентру — 25.190 чоловіка, то в 1933 році кількість учителів становить 88.505 чоловіка по першому концентру і 46.210 — по другому концентру.

Значні також успіхи в ліквідації неграмотності і малограмотності серед дорослих. Якщо на час XI з'їзду КП(б)У ми мали на Україні ще понад 4 млн. неграмотних, або 25% населення, то тепер неграмотних всього лише 630 тис., або 4%, і малограмотних — 770 тис., або 4,7%.

Ці цифри особливо різючі, коли їх зіставити з тим, що діється в галузі школи в капіталістичних країнах.

Ось, наприклад, Америка. На початку 1932/33 року закрили 4.730 сільських шкіл. В 1933 році кількість учителів зменшилась на 14 тис. чоловіка. Витрати на капітальне будівництво школи зменшено більш ніж на 40%, витрати на поточний ремонт школи зменшено по бюджету на 102 млн. доларів. Зарплата вчителям скорочена на 30—50%.

Або ось Польща. За 1932/33 рік там ліквідовано 2 тисячі шкіл і скорочено 10 тис. учителів. Навіть в містах 13% дітей не охоплені зовсім школою, а на селі цей процент значно більший. З 210 тис. учнів середньої школи Польщі діти робітників становлять всього 3%, а діти селян, головним чином, звичайно, куркуль, становлять 13%.

А ось становище зі школою на Західній Україні. 48% населення на Західній Україні неграмотні. Понад 100 тис. дітей позбавлені можливості відвідувати школи. З 4 тис. українських шкіл, які були на Західній Україні, лишилось тепер всього 500 шкіл, та і в тих навчають більше польською, ніж українською мовою.

Візьмімо, далі, вищу школу. 350 тис. чоловіка вчиться тепер в робітфаках, технікумах і інститутах України, з них 55% українців. З осени 1933 року створено 4 державні університети — в

Харкові, Києві, Дніпропетровську і Одесі, які мають 180 різних кабінетів і лабораторій і нараховують до 7 тис. студентів.

Значно виросла за ці роки мережа культурних закладів як в місті, так і на селі. Характерна в цьому відношенні табличка:

	1930 р.	1933 р.
Клубів	866	1.204
Кінотеатрів в місті	1.093	1.300
Звукових кінотеатрів в місті	ні одного	63
Театрів в місті	42	82
Радіовузлів	485	986
Будинків колгоспника	4.800	8.365
Хат-читалень	5.900	25.000
Кінопересувок на селі	4.045	6.228
Радіоаудиторій на селі	ні одной	630 і т. д.

Значно виросла також за ці роки преса на Україні. Ось деякі дані про газети України:

	1930 р.	1933 р.
Газет (центральных, обласних і районних)	95	440
Газет політвіддільських	—	700
Багатотиражок заводських	240	856 (з них — 70 щоденних)

89% всіх газет України виходять українською мовою.

106 журналів видається тепер на Україні.

Книжкова продукція виросла з 38 млн. екземплярів в 1928 році до 75 млн. екземплярів, виданих в 1933 році.

Ми маємо тепер на Україні величезне розгортання науково-дослідних установ. Досить сказати, що Україна має тепер 4 академії і 263 науково-дослідні інститути. Ми маємо тепер на Україні близько 2 тис. аспірантів різних науково-дослідних і навчальних інститутів, з них більше від половини українців по національності. Якщо в 1930 році асигнування на наукові заклади становили 34 млн. крб., то в 1933 році вони становили 67 млн. крб.

За цей період наші українські науково-дослідні організації дали ряд величезних якнайсерйозніших робіт, що заслужили загальне визнання, при чому деякі з них відомі і за кордоном.

Можна було б назвати деякі такі дослідні роботи, як:

а) Досліди Українського фізико-технічного інституту над розщепленням атомного ядра.

б) Вивчення Харківським вуглехімічним інститутом вуглів Донбаса, в результаті якого сировинні ресурси коксо-хімічних заводів уже збільшені на 1 млн. тонн вугілля, який до цього не йшов на коксування.

в) Винайдення Українським інститутом вогнетривких матеріалів високоякісних вогнетривів для найпотужніших домен, що вже дало країні економію в мільйон карбованців золотом.

г) Виготовлення Українським санітарно-бактеріологічним інститутом різних, вперше виготовлюваних в СРСР, сивороток для лікування черевного і висипного тифу, газових гангрени і т. д.

Значно виросли кількісно і якісно кадри художньої літератури

України. Понад 300 письменників — таке основне ядро художньої літератури України. Поряд з цим відбувався ріст кількості літературних гуртків, які охоплюють тепер до 3.500 чоловіка. Основним досягненням на цій ділянці будівництва радянської української культури є підвищення якості продукції художньої літератури після рішення ЦК ВКП(б) про перебудову літературних організацій.

Ми можемо тепер назвати такі твори, як «Дівчата нашої країни» Микитенка, «Загибель ескадри» Корнійчука, «Невідомі солдати» Первомайського, і ряд інших.

Зрушення за останній час відбулись і в виробництві кінофільмів. «Коліїщина», «Молодість», «Рейд» і ряд інших фільмів свідчать про ріст ідейного змісту і якості нашої української кінопродукції за останній час.

Ми маємо якнайсерйозніші досягнення за ці роки і по лінії українізації державного апарату УСРР. 54% складу президій райвиконкомів, 50,3% складу президій міськрад, 72% всього керівного складу працівників районів є українці. Значні зрушення відбулись і в складі робітничого класу України. В 1929 р. українці по національності становили в робітничому класі України 47,9%, а тепер процент українців в робітничому класі України піднявся до 56,1%.

Такі найбільш основні цифри і дані, які характеризують величезні досягнення КП(б)У в будівництві радянської української державності, радянської української культури.

Товариші, які ж основні завдання стоять тепер перед нами в дальшій боротьбі за здійснення ленінської національної політики партії на Україні?

Перше найважливіше завдання — це держати весь час партійні організації в стані більшовицької пильності щодо націоналістичної контрреволюції. Було б надзвичайно небезпечно, коли б в партійних організаціях України з'явились такі настрої, що, мовляв, «УВО» зліквідовано, націоналістичні елементи розгромлено, ДПУ пильнує і, значить, все в порядку. Нам не слід забувати уроків процесу СВУ і справи «Українського національного центру». Нам треба також врахувати події останнього місяця-двох. Уже після розгрому «УВО» розкрито ряд нових націоналістичних організацій. Нам треба врахувати, що націоналістична контрреволюція тепер піде глибше в підпілля, що вона ще більш законспірується, що вона ще більше маскуватиметься.

Виникає питання, що ж породжує ці націоналістичні контрреволюційні організації, що є, так би мовити, їх поживною базою?

Тут треба врахувати два основні моменти. Класова боротьба не йде на спад, і опір соціалістичному будівництву з боку решток розгромлених класів продовжує наростати.

Володимир Ільїч не раз указував на те, що:

«Диктатура пролетаріату є уперта боротьба, кривава і безкровна, насильствена і мирна, воєнна і господарська, педа-

гогічна і адміністраторська, проти сил і традицій старого суспільства».

На Україні класовий ворог, як я вже казав, завжди виступав і виступає проти диктатури пролетаріату і соціалістичного будівництва під «національним» флагом «визволення» України. Так було в момент Жовтня, в період громадянської війни і на всьому протязі періоду будівництва соціалізму. Немає нічого дивного отже в тому, що і на даному етапі, коли рештки гинучих класів чинять буквально озвірілий опір дальшому наступові соціалізму, вони будуть намагатися організаційно оформитись в вигляді різних націоналістичних організацій, готових застосувати які завгодно методи боротьби проти радянської влади, аж до терористичних актів проти її керівників.

Ось вам одна сторона поживної бази націоналістичних контрреволюційних організацій.

А тепер друга сторона. Суперечності між системою соціалізму і системою капіталізму неминуче породжують нові і нові спроби інтервенції проти Радянського Союзу. Інтервенціоністські штаби імперіалістичних країн весь час ведуть підготовку інтервенції проти СРСР. Особливо активні тепер в цьому відношенні Японія і Німеччина. Україна в планах міжнародного імперіалізму займає дуже солідне місце. Активізація інтервенціоністських елементів, особливо Німеччини, активізує українську націоналістичну білу еміграцію, яка перебуває на службі у цих інтервенціоністських штабів. Українські націоналістичні білоемігрантські організації є поставщиками організаторів шкідництва, шпигунства, диверсійних актів. Вони перекидають нелегально свої кадри на територію Радянської України, організуючи тут за прямими завданнями імперіалістичних штабів опір соціалістичному будівництву з боку класово-ворожих нам елементів, і підготовляють відповідні умови на випадок інтервенції.

От якщо врахувати, поперше, дальше загострення класової боротьби в нашій країні і те своєрідне забарвлення, якого класова боротьба набирає на Україні, подруге, вищезазначену діяльність інтервенціоністських штабів і їх прямої агентури в особі української білої еміграції і, потрете, те, що ще далеко не всі рештки націоналістичних організацій викорчовані, то стане зрозумілим, що живить собою утворення націоналістичних контрреволюційних груп на Україні. Все це говорить про те, що першим і найважливішим нашим завданням є безперервне підвищення настороженості і пильності партійних організацій щодо націоналістичних елементів.

Друге найважливіше завдання — це викриття до кінця націоналістичного ухилу Скрипника і найнепримириміше ставлення до найменших ухилень від ленінської національної політики.

Викриття і розгром до кінця націоналістичного ухилу в КП(б)У, не ослабляючи ні на хвилину боротьбу з великодержавним шовінізмом, — таке друге наше основне завдання.

Третє наше основне завдання полягає в розгортанні роботи по вихованню КП(б)У і широких робітничих і колгоспних мас України в дусі пролетарського інтернаціоналізму. Нам треба звернути особливу увагу на розгортання цієї роботи серед молоді, бо «за душу молоді» бореться тепер всяка націоналістична наволоч. Характерна в цьому розумінні стаття, надрукована в серпневому номері «Розбудови нації» — органу Коновальця:

«Вирішальну роль для українського націоналізму відіграє тепер український молодняк з його фанатизмом, готовністю до самопожертви, з його вірою в себе і в свої сили. Тому мова українського націоналізму повинна бути мовою цієї молоді. Наша ставка — це ставка на молодь».

Всім цим зазіханням націоналістичної контрреволюції «на душу» молоді ми повинні протипоставити ще ширше розгортання виховної роботи серед молоді в дусі пролетарського інтернаціоналізму.

1, нарешті, четверте наше основне завдання полягає в тому, щоб розгорнути ще ширше і глибше творчу роботу в галузі будівництва радянської української культури. Тут треба в першу чергу звернути увагу на:

а) Підготовку і виховання більшовицьких українських кадрів і просунення їх на всі ділянки соціалістичного будівництва.

б) Наближення нашого культурного будівництва до найширших мас робітників і колгоспників, безпосереднє включення робітників і колгоспників України в процес будівництва радянської української культури.

в) Підняття на новий, якісно вищий ступінь роботи театру, кіна, преси, радіо і всіх інших форм і підойм культурної роботи в масах.

г) Скерування уваги теоретичного фронту на розкриття і викривання до кінця націоналістичної контрабанди і розгортання позитивної розробки проблем соціалістичного будівництва на Україні і популяризації учення Леніна—Сталіна по національному питанню.

д) Розгортання роботи по культурному обслуговуванню на рідній мові національних меншостей України. Це останнє завдання особливо важливе, якщо врахувати активізацію різних німецьких, польських, єврейських і інших націоналістичних організацій, які намагаються пустити коріння серед трудящих нацменшостей України.

Такі основні чергові наші завдання в боротьбі за правильне здійснення ленінської національної політики на Україні, за будівництво національної по формі і справді соціалістичної по змісту української культури.

Переходжу до останнього розділу своєї доповіді — до питань партійного будівництва і до організаційних завдань, які стоять тепер перед нами.

VI. ПИТАННЯ ПАРТІЙНОГО БУДІВНИЦТВА

Товариші! Питання партійного будівництва ми повинні ув'язувати зі всім ланцюгом нашої боротьби і роботи.

На XVI з'їзді партії товариш Сталін казав:

«Суть більшовицького наступу полягає... в тому, щоб мобілізувати саму партію для організації всієї справи наступу; зміцнити і відгострити партійні організації, вигнавши звідти елементи бюрократизму і переродження; ізолювати і відтиснути виразників правого і «лівого» ухилів від ленінської лінії, висуваючи на перший план справжніх, стійких ленінців».

Що ж зробила КП(б)У в цьому напрямі за час від XI до XII з'їзду? Безперечно, що прорив, який мав місце в керівництві сільським господарством і проведенні національної політики партії на Україні в 1931—1932 рр., якнайтісніше зв'язаний з помилками, допущеними КП(б)У в питаннях партійного будівництва.

Які ці помилки?

Серйозну помилку КП(б)У, поперше, допустила в 1931—1932 рр. в питанні росту партії. Багато парторганізацій погнались за голою кількістю без належної перевірки тих, кого приймали, що привело до засмічення КП(б)У класово-ворожими елементами, які використали перебування в партії для шкідницької роботи.

Характерно, що понад половину всіх виключених на Україні підчас чистки становлять члени партії прийому 1931—1932 рр. Для уявлення про ступінь засміченості деяких сільських парторганізацій досить навести приклад з осередком с. Левкове, Житомирського району, який складався з 16 членів і 22 кандидатів партії. В цьому осередку виключено тепер 10 петлюрівців, 2 колчаківських офіцерів, 11 членів партії переведено в кандидати і 2 в співчуваючі. Можна собі уявити, яке становище було в цьому колгоспі і в цьому селі.

Аналогічна помилка була допущена також в питанні про ріст комсомолу. В гонитві за голою цифрою, встановлюючи так звані контрольні цифри росту, ЛКСМУ приймав щоденно понад 1.000 чол.

В цьому зв'язку слід навести одно висловлення Скрипника, який пропонував поголовно втягнути всю робітничу і селянську молодь в комсомол. Ось що він писав:

«Треба поставити перед комсомолом завдання — набери якомога більше життєвих сил, візьми на себе завдання охопити всю робітничу і селянську молодь».

Комсомольські організації, як і партійні організації, були, як виявилось, в багатьох місцях, особливо на селі, сильно засмічені петлюрівськими, куркульськими і іншими класово-ворожими елементами.

Друга велика помилка, припущена КП(б)У в партійному будівництві, — це відсутність належної уваги і пильності до добору

керівних партійних і комсомольських кадрів. Досить відомо, що на чолі ряду районних організацій сиділи дворушники, переродженці, які обманювали партію, а також прямі вороги.

Характерні в цьому світлі цифри чистки. В тих областях, де чистка вже пройшла, виключено з партії 1.300 партійних і комсомольських працівників і близько 2 тис. керівних працівників радянських і професійних організацій. Серед виключених партійно-комсомольських працівників близько 200 чол. — явно класово-ворожого елемента.

Третя найсерйозніша хиба організаційно-партійного будівництва полягала в характері розставлення партійних сил. В цьому світлі становить інтерес такий факт, який безперечно мав масове поширення на Україні. Ось с. Пінчуки, Білоцерківського району. Як там були розставлені партійні сили і сили ворога?

Партійці:

Голова сільради.

Секретар сільради.

Рахівник сільради.

Голова кооперації.

Приказчик кооперації.

Завгосп кооперації.

Вороги:

Голова колгоспу — петлюривець.

Рільник — куркуль.

Завідувач кінської ферми — куркуль, петлюривець.

Бригадир — петлюривець, сам розстрілював комуністів.

Другий бригадир — петлюривець.

Завгосп колгоспу — колишній торговець.

Ще один бригадир — гетьманський офіцер і т. д.

Цей факт не одиничний. Ні. Це великої важливості питання, бо коли йдеш в наступ на класового ворога, ти повинен, ти мусиш так розставити свої сили, щоб класовий ворог не мав ніякої щілини, ніякої лазівки. Але, як бачите, саме в колгоспному виробництві партійців майже не було або було дуже мало.

І, нарешті, найбільшим злом були декларативно-директивні методи керівництва і роботи. Ці канцелярсько-бюрократичні методи керівництва вели до того, що люди відкараскувались резолюціями, не вникали в деталі справи, не контролювали виконання ухвалених рішень, не відчували належної відповідальності за доручену їм справу.

Рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня послужило, товариші, поштовхом до перелому і в партійному будівництві. Велику роль тут, поперше, відіграла чистка партії. За попередніми підсумками чистки в 173 районах з партії виключено 20% всіх, що проходили чистку, 11% переведено в кандидати і 8% в співчуваючі.

Який тепер склад КП(б)У? Якщо на 1 липня 1930 р. КП(б)У нараховувала в своїх лавах 291.950 чол., то на 1 жовтня 1933 р. вона нараховує 468.793 чол., при чому всього робітників в її складі 70,4%, робітників від верстату 41,1%, селян 23% і службовців —

6,3%. Змінився і національний склад КП(б)У за цей час. Кількість українців виросла з 54% в 1930 р. до 60% тепер, росіян — 22,9% замість 26,9% в 1930 р.

Величезне значення для зміцнення КП(б)У, для перебудови методів її роботи, для підняття її боездатності мала організація політвідділів при МТС і радгоспах і перебудова партійної мережі на селі за виробничим принципом.

За цей період на Україні створено 646 політвідділів МТС і 200 політвідділів радгоспів, які відіграли величезну роль в організації перемоги КП(б)У в сільському господарстві. На 1 листопада 1933 р. ми мали тільки по 371 врахованих районах 5.380 колгоспних осередків, 3.500 кандидатських груп в колгоспах, 3.412 партійно-комсомольських ядер і 1.495 територіальних осередків. Процент колгоспів, охоплених партійною мережею, тільки за 9 останніх місяців зріс з 34 до 78.

Перебудова партійних органів і партійної мережі торкнулась не тільки села. Створено політвідділи на транспорті. В вирішальних галузях промисловості — вугільній, металургійній, на електростанціях, а також на водному транспорті — введено інститут партійних організаторів. Досвід роботи, безперечно, виправдав цей організаційний захід партії.

Значно посилилась увага за цей час до питання добору керівних партійних кадрів. Склад секретарів райкомів оновлено на 71% і значно зміцнено за рахунок посилки в райони центральних працівників і працівників обкомів і міськкомів.

Товариш Сталін на XV з'їзді партії казав:

«Я думаю, що, коли почати з найбільш низових організацій, з цехових, з ланкових, і йти догори по всьому Союзу, наші партійні кадри, які в величезній своїй більшості складаються з робітників, становитимуть тепер не менше 100 тис. чоловіка... Це є величезний ріст нашого кадрового складу, ріст його ідейно-організаційного досвіду, ріст його комуністичної культури».

Партійні кадри КП(б)У становлять тепер 78 тис. чол., тобто з кожних 6 комуністів — один виконує функції партійного організатора-керівника.

Пару цифр про склад і пару слів про роботу нашого Ленінського комсомолу. Комсомол України нині нараховує в своїх лавах 767.490 чол. В вирішальних галузях промисловості — вугільній, чорній металургії, заводах машинобудування, рудній промисловості — охоплення робітничої молоді комсомолом становить 45%.

Особливо виросла мережа комсомольських осередків на селі. Якщо на початок 1930 р. на селі було всього 4.182 осередки, то на 1 жовтня 1933 р. в колгоспах 17.126 комсомольських осередків, які охоплюють 274 тис. комсомольців, крім того, є 647 осередків при МТС і МТМ, 1.579 осередків в радгоспах і 1.600 територіальних осередків. Кількість дівчат в ЛКСМУ зросла з 26,9% на 1 січня 1931 р. до 34,4% на 1 вересня 1933 р.; 67,3% складу комсомолу — українська робітничка і колгоспна молодь.

Комсомол України, товариші, показав найяскравіші, найпрекрасніші зразки героїчної ударної праці. На новобудовах України комсомол був ініціатором нових форм соцзмагання і ударництва: штурмові комсомольські батальйони і комсомольські пости на ХТЗ, комсомольські графіки, змінно-зустрічні плани на Дзержинбуді і т. д.

За останні три роки ми маємо значний ріст кваліфікації робітничої молоді, просунення її на кваліфіковану і керівну роботу: на ХТЗ 65% кваліфікованих робітників становить молодь і комсомольці; 65% вугільного комсомолу Донбаса працює в шахтах на кваліфікованій роботі, з них 70% безпосередньо в лаві.

Якщо недавно комсомольці серед інженерно-технічних працівників нараховувались одиницями, то тепер їх десятки і сотні. Наприклад, завод ім. Марті в Миколаєві — 108 чол., на Дзержинці — 55 чол., на ХПЗ — 162 чол., на ХЕМЗ'і — 112 чол., на ХТЗ — 72 чол. і т. д.

Окремо слід, товариші, згадати роль комсомолу в боротьбі за освоєння техніки. На ХТЗ зусиллями комсомольців освоєно виробництво фрезів, нових штампів, які раніше ввозились з-за кордону. На заводі ім. Леніна (Дніпропетровськ) при активній участі комсомольців освоєно манесманівське виробництво 93 профілів нових труб, що ввозились з-за кордону. На ХЕМЗ'і група комсомольців розробила склад ізоляційної пластичної маси. На заводі «Метал» в Полтаві комсомольці освоїли виробництво трикотажних машин системи «Томпкінса», які раніш ввозились, і т. д. і т. д.

Слід особливо відмітити блискуче починання комсомолу, яке має загальноробітниче значення в справі освоєння техніки. Я маю на увазі соцтехекзамен. На шахтах Донбаса охоплено підготовкою до екзамену в технічних гуртках 18 тис. робітників. По Харківській області — 52 тис. робітників, з них 30 тис. в Харкові; по Київській області — понад 10 тис. робітників і т. д.

В боротьбі за високий урожай комсомольські організації України під керівництвом партії виховали сотні, тисячі ударників, ентузіастів колгоспних ланів — організаторів соціалістичного змагання. Весною цього року з ініціативи комсомолу був організований і проведений всеукраїнський конкурс трактористів, який перетворився в масовий рух і забезпечив велике зрушення в боротьбі за успішне проведення сівби і збирання. З ініціативи комсомолу організовано 1.253 зразкові комсомольські стайні. Проведено комсомольський конкурс 1.500 комбайнерів. Значно збільшився комсомольський прошарок на вирішальних ділянках колгоспного виробництва.

На боротьбу за охорону соціалістичного врожаю комсомолом були підняті значні маси колгоспної молоді і дітей. За даними тільки 148 районів України, на початок збирання було організовано 3.600 комсомольсько-молодняцьких дружин для охорони врожаю. Тільки в Одеській області на полях колгоспів і радгоспів було збудовано з ініціативи комсомолу 760 вишок для спостереження. В збиранні і охороні врожаю брало участь 540 тис. дітей,

з них по Харківщині — 168.200, по Дніпропетровщині — 90 тис. Тільки в 16 районах Дніпропетровщини піонери зібрали 69 тис. кг зерна. Піонери Зінов'ївщини зібрали 3 тис. кг колосків, піонери Вознесенського району зібрали 19.965 кг колосків.

Така в найзагальніших основних рисах робота КП(б)У в галузі партійного будівництва і робота по керівництву комсомолом України.

Товариші! Які питання партійного будівництва, які організаційні завдання стоять тепер перед нами? Ці завдання досить чітко і вичерпно поставлені тезами доповіді товариша Кагановича до XVII з'їзду партії.

Тези доповіді товариша Кагановича до XVII з'їзду ставлять перед партією цілу групу організаційних питань.

Боротьба за розв'язання цих питань невіддільна від нашої боротьби за перетворення в життя великої програми другої п'ятирічки, бо без перебудови партійних, господарських, радянських, профспілкових, комсомольських організацій неможливо піднести на новий, ще вищий ступінь нашу роботу, наше керівництво масами в боротьбі за завершення збудування соціалізму в нашій країні. Ось чому:

*«Тепер, коли генеральна лінія партії перемогла, коли політика партії перевірена життям, на досвіді не тільки членів партії, але і мільйонів робітників і трудящих селян, — на весь зріст стає завдання підняття організаційної роботи до рівня політичного керівництва. Організаційне питання, лишаючись підпорядковане питанням політики, набирає все ж з огляду на це для дальших успіхів соціалістичного будівництва **виняткового значення**» (Тези доповіді Л. М. Кагановича до XVII партз'їзду «Організаційні питання»).*

Які організаційні принципи покладені в основу тої організаційної перебудови, яка запропонована XVII з'їздові партії тезами доповіді товариша Кагановича? В основу цих тез покладена боротьба за подолання кабінетних, канцелярсько-бюрократичних методів керівництва; за вкорінення конкретності і оперативності в роботу керівних органів; за знання деталей справи керівними працівниками; за зміцнення принципів єдиноначальності; за вкорінення в усі пори нашого апарату ленінського принципу найсуворішої і систематичної перевірки виконання.

Які чергові завдання КП(б)У в цьому світі?

Завдання КП(б)У полягає в тому, щоб здійснити намічені організаційні заходи як по партійній, так і по радянській лінії як єдину, цільну програму більшовицької перебудови в відповідності з новою обстановкою і новими завданнями; рішуче зломити опір перебудові з боку бюрократичних, косних елементів, які спробують звести всю справу до простого пересунення людей в нові апаратні клітинки; добрати міцні кадри на всі ділянки партійного і радянського апарату; день-у-день битися за те, щоб нові органі-

заційні форми були наповнені більшовицьким змістом, справді більшовицькими методами керівництва.

Такі, товариші, в найбільш загальних і основних рисах зміст і результати боротьби КП(б)У за час від XVI до XVII з'їзду партії.

Такі завдання КП(б)У в світлі тез до XVII з'їзду партії в питанні про другий п'ятирічний план і в організаційних питаннях..

* * *

В братерському союзі з робітниками і колгоспниками інших національностей СРСР, і в тому числі руської національності, українські робітники і колгоспники добились за цей період величезних досягнень в справі будівництва соціалістичного господарства, в справі будівництва української державності, в справі будівництва національної по формі, соціалістичної по змісту української культури.

Дозвольте на закінчення своєї доповіді навести вам витяг з одної давньої маловідомої статті товариша Сталіна про Україну в газеті «Жизнь национальностей» від 1 грудня 1918 р.

Ось що він там писав:

«Україна з її багатствами уже давно являє собою об'єкт імперіалістичної експлуатації. До революції Україну експлуатували імперіалісти Заходу, так би мовити, нишком, без «воєнних» операцій. Організувавши на Україні величезні підприємства і забравши в свої руки більшість акцій, імперіалісти Франції, Бельгії і Англії висмоктували соки з українського народу в порядку легального, «законному», без шуму.

Жовтнева революція, порвавши нитки імперіалізму і оголосивши землі і підприємства здобутком українського народу, відняла у імперіалістів можливість «звичної», безшумної експлуатації. Тим самим імперіалізм був вигнаний з України.

Але імперіалізм не хотів поступатись, він нізачо не хотів миритися з новим становищем. Звідси «необхідність» насильственного поневолення України, «необхідність» її окупації.

Австро-німецькі імперіалісти були першими, які пішли на окупацію України. «Рада» і «гетьманство» з їх «самостійністю» були тільки іграшкою, ширмою, яка зручно прикриває цю окупацію, зовнішньо «санкціонує» експлуатацію України австро-німецькими імперіалістами.

Розгром австро-німецького імперіалізму і перемога німецької революції змінили становище України в корені. Відкрився шлях визволення трудової України з ярма імперіалізму. Розоренню і поневоленню України приходить кінець. Революційний пожар, який розгорається на Україні, змете останні рештки імперіалізму з їх «національними» звичками.

«Тимчасовий робітничо-селянський уряд України», що виник на хвилях революції, налагоджуватиме нове життя на засадах панування робітників і селян України. «Маніфест» українського радянського уряду, який повертає селянам поміщицькі землі,

робітникам — фабрики і заводи, всім трудящим і експлуатованим — повну свободу, — цей історичний «Маніфест» пронесеться громом на страх ворогам України, прозвучить благодатним дзвоном на радість і втіху пригнобленим синам України».

Ті підсумки, які ми сьогодні з вами підводимо, є дзвоном величезної радості і втіхи для трудящих України і всього Радянського Союзу.

Ці підсумки є дзвоном, який закликає до боротьби трудящі маси Західної України, Закарпатської України, всіх пригноблених національностей світу.

Ці підсумки є похоронним дзвоном для поміщиків, капіталістів, банкірів, куркулів, які грабували і шматували Україну.

Дзвін цих великих підсумків є серйозне попередження всім тим, хто плакає мрію про відрив України від Радянського Союзу, хто мріє знову вернутися до «безшумної» експлуатації її робітників і селян.

Хай живе, цвіте і міцніє Радянська Україна — незламний форпост великого СРСР. (Бурхливі оплески).

Ще краснішим, іще щасливішим зробимо життя робітників і колгоспників України, які вступили тепер, разом з робітниками і колгоспниками всіх національностей СРСР, в боротьбу за повне завершення збудування соціалізму в нашій країні. (Бурхливі оплески).

Запалені вірою в більшовицьку справу, озброєні ученням Леніна — Сталіна, мобілізовані самі і змобілізувавши маси робітничого класу і колгоспного селянства України, ми підемо під міцним, могутнім водительство ленінського ЦК ВКП(б) на чолі з нашим незламним, непримиримим, непохитним Сталіним і прийдемо разом зі всією ВКП(б) до остаточної перемоги, до повного торжества соціалізму. (Бурхливі, довготривалі оплески, всі встають).

З А С І Д А Н Н Я П'Я Т Е

(20 січня 1934 року. Вечірнє)

Демченко (голова). Починаємо вечірнє засідання. Слово для звітної доповіді ревізійної комісії має товариш Гаврилов.

Гаврилов. Товариш Косіор в своїй доповіді продемонстрував перед з'їздом шлях величезних перемог і досягнень, яких ми добились в період між XI і XII з'їздами КП(б)У під керівництвом ЦК ВКП(б) на чолі з товаришем Сталіним.

XVI з'їзд партії поставив перед нами завдання розгорнутого соціалістичного наступу по всьому фронті. Це вимагало від усієї партії відповідної перебудови методів і форм роботи, бо, як учив нас Ленін, *«всяка форма боротьби вимагає відповідної техніки і відповідного апарату»*. Нові форми і нові методи в роботі повинен був проводити в першу чергу апарат ЦК партії.

У зв'язку з цим величезним завданням, природно, апарат ЦК вимагав великої перебудови на ходу для роботи по-новому для конкретнішого керування периферією і окремими ділянками нашого соціалістичного будівництва.

Ревізійна комісія в своїй роботі ставила своїм завданням простежити за тим, як окремі відділи апарату ЦК пристосувались до тих величезних завдань, які ЦК ставив перед ними, як виконувались рішення ЦК і як реагував апарат на запити, які надходили з місць, як апарат стежив за окремими ділянками роботи.

В основу своєї роботи ревізійна комісія поклала ознайомлення з складом апарату ЦК, який повинен був проводити в життя всі рішення Центрального комітету.

Апарат ЦК в зв'язку з перебудовою і реорганізацією його після XVI з'їзду партії в кількісному відношенні незначно збільшився, при чому збільшення йшло головним чином за рахунок організації окремих підприємств і окремих господарств всередині Управління справами ЦК.

Штат ЦК по всіх відділах, за винятком госпрозрахункових організацій, становить 259 чол., із них номенклатурних працівників— 107 чол. і не номенклатурних — 152.

Штат організацій, які є на госпрозрахунку, які входять в склад Управління справами ЦК, досягає 355 чол., із них номенклатурних — 3 чол., решта — технічні працівники.

В основних відділах ЦК укомплектування апарату, на нашу думку, в задовільному стані і з погляду кваліфікації його і з погляду добору, за винятком окремих ділянок, на чому я спинюсь нижче.

Треба відмітити, що за цей період тричі переглядався апарат, годовним чином технічний, з погляду кваліфікації його і взагалі добору. Треба відзначити, що остання недавня перевірка після сновлення керівництва Управління справами показала, що окремі елементи; чужі партії і радянській владі, знаходять все таки способи і засоби проникнути в технічний апарат ЦК.

Ми інтересувались, яким чином попадають ці люди, бо, як правило, є настанова, що для вступу в апарат ЦК потрібно мати двох поручників-комуністів, незалежно від того, на яку посаду добираються люди.

Управління справами в минулому цього правила не виконувало, і в результаті чужі елементи просякали в такі частини апарату, як машбюро, телефонна сіть, опалення, обслуговування будинку; чужі елементи мали безпосередній дотик з будинком ЦК.

Тепер встановлено тверді правила, і в дальшому треба тільки стежити за тим, щоб Управління справами не порушувало того порядку, який встановлено в справі добору і прийому працівників апарату при вступі того або іншого співробітника на роботу в ЦК.

Про роботу окремих відділів ЦК КП(б)У. Треба сказати, що один із найважливіших відділів ЦК — це Таємний відділ. На думку ревізійної комісії (а ми дуже пильно перевіряли цей відділ) робота Таємного відділу поставлена більш ніж задовільно. Треба сказати, що чіткість в роботі, чіткість в виконанні рішень ЦК безумовно в цьому відділі є. Таємний відділ безперечно дає зразки роботи порівняно з іншими відділами ЦК.

Як правило, всі рішення ЦК на місця надсилались в той же день фельдзв'язком або телеграфом. При чому окремі важливіші рішення за останній рік дуже часто спускались аж до голів колгоспів і секретарів колгоспних осередків. Не зважаючи на величезну кількість таких організацій, ці важливіші рішення відсилались не тільки в той же день, але буквально через кілька годин. При чому, якщо в минулому спостерігались факти недбайливого поводження з таємними документами, то за цей період не було випадків пропажі таємних документів.

Далі йде робота Управління справами ЦК. Безперечно, що в роботі цього відділу ЦК є значні досягнення і з погляду акуратності виконання рішень ЦК, технічного просування їх, технічного обслуговування Політбюра і відділів ЦК, і з погляду поліпшення матеріально-побутових умов працівників апарату ЦК. Управління справами, повторюю, має значні досягнення. Для побутового обслуговування співробітників апарату є ряд підсобних підприємств, підсобних господарств.

Володимир Ільч на XI з'їзді партії говорив, що суть роботи — в доборі людей і перевірці виконання.

Робота Організаційного відділу, як одного з найважливіших відділів Центрального комітету, значно поліпшилась за цей період. Однак завдання, поставлені перед партією щодо конкретного практичного керівництва всіма галузями народного господарства,

вимагають поліпшення роботи цього відділу, особливо щодо підготовки партійних кадрів, щодо поліпшення обліку, вивчення і розподілу кадрів, посилення зв'язку з нижчими партійними організаціями, врахування досвіду місцевих низових органів, вивчення досвіду зразкової роботи і узагальнення цього досвіду для всіх організацій.

Агітмасовий відділ ЦК по лінії сільського господарства проробив дуже велику роботу, особливо за останній рік. Сільськогосподарські кампанії по лінії масово-культурної роботи Агітмасом обслуговувались задовільно. Через те, що сільське господарство по всій Україні перебувало в дуже тяжкому стані, цій ділянці було приділено з боку відділу максимум уваги. В зв'язку з цим не цілком забезпечена була робота по лінії промисловості.

Відділом кадрів за звітний період пророблено винятково велику роботу по зміцненню і добору кадрів для всіх галузей господарства, особливо для промисловості. Промислові кадри найбільш відомі своїм якісним складом у відділі, чого не можна сказати про сільськогосподарські кадри, що їх у відділі погано обліковують і погано знають; для цих кадрів характерна і велика плінність.

Хиби в роботі Відділу кадрів полягають в тому, що не завжди в секторах сиділи товариші, здатні забезпечити правильний розподіл сил, правильний добір і послілку окремих товаришів саме на ті ділянки, де вони найбільш підходящі.

Ревізійна комісія вважає необхідним, щоб в дальшому робота відділів апарату ЦК була зміцнена більш кваліфікованими товаришами, які б могли дійсно забезпечити правильну підготовку і розставлення сил. Ленін в свій час говорив:

«... щоб управляти, треба бути компетентним, треба повністю і до точності знати всі умови виробництва, треба знати техніку цього виробництва на її сучасній висоті, треба мати певну наукову освіту. Ось ті умови, яким ми повинні задовольняти що б то не стало» (т. XXV, стор. 80).

Робота Облік-статвідділу ЦК поставлена задовільно. На місцях ця робота не скрізь поставлена як слід. Облік в ряді випадків відстає від фактичного стану організації, і це створює труднощі в практичній роботі по розподілу сил. Ревізійна комісія вважає, що цій ділянці роботи на місцях треба приділити максимум уваги.

Щодо повсякденного практичного виконання рішень ЦК наркоматами, господарськими, кооперативними і профспілковими організаціями і відділами ЦК справа стоїть не зовсім задовільно. Ряд важливіших рішень ЦК, по яких дано остаточні строки їх виконання і після неодноразових нагадувань по лінії контролю виконання, часто не виконуються в установлені строки.

Ревізійна комісія в результаті ознайомлення з матеріалами, які подають наркомати і центральні органи в Центральний комітет, повинна констатувати, що всі ці матеріали неохайно і недбайливо складаються; більш того, деякі керівники наркоматів і організацій, підписуючи ці документи і посилаючи їх в ЦК, не вникають в суть

їх змісту як в текстовій частині, так і в наведених в них цифрах.

Ця обставина дуже утруднює роботу ЦК і особливо збільшує напруження роботи членів Політбюро, які і без цього неймовірно перевантажені. Майже як правило, всі пропозиції, що присилаються для ЦК, переробляються або на засіданнях, або здебільшого в комісіях Політбюро.

Щодо цього треба вжити заходів по лінії ЦК для того, щоб примусити наркомати і організації присилати матеріали і пропозиції більш кваліфіковані.

Виконання бюджету за 1931, 1932 і 1933 рр. по лінії ЦК КП(б)У і ЦК ЛКСМУ відповідно до кошторисів, затверджених ЦК ВКП(б), характеризується такими даними:

Виконання контрольних цифр по членських внесках

По КП(б)У в 1931 р.	7.715.000	крб.	— 103,0%
в 1932 р.	14.430.000	”	— 90,5 ”
в 1933 р. за 11 міс.	17.428.000	”	— 113,7 ”
По ЛКСМУ в 1932 р.	1.977.000	”	— 90,6 ”
в 1933 р. за 11 міс.	2.201.000	”	— 72,6 ”

Не зважаючи на те, що в 1933 р. порівняно з 1932 р. партійна організація скоротилась на 109.556 чол., по комсомольській організації на 128.000 чол., виконання контрольних цифр в 1933 р. пройшло значно краще в кількісному і якісному відношенні.

В 1933 р. Управлінням справами ЦК був проведений ряд заходів по поліпшенню надходження членських внесків, зокрема були обслуговані всі області і понад 100 низових організацій — міських, заводських і рудничних партійних комітетів.

Обласні, районні організації в більшості випадків стали приділяти більше уваги цьому питанню. На своєчасне надходження членських внесків вплинула безперечно чистка партії.

Не зважаючи на те, що по лінії надходження членських внесків виконання контрольних цифр 1933 р. в цілому по Україні йде задовільно, в ряді областей окремі організації контрольні цифри не виконали, і робота по збиранню членських внесків в цих організаціях поставлена ще дуже погано (Донецька, Вінницька і Чернігівська області).

На партійну і комсомольську освіту — за рахунок центральних фондів — в 1932 р. було асигновано по лінії ЦК КП(б)У 4.648.000 крб., фактично витрачено 4.213.000 крб.; по лінії ЛКСМУ асигновано 2.800.000 крб., фактично витрачено 2.069.000 крб.

По місцевому бюджету асигновано 8.133.800 крб. по КП(б)У і 4.266.200 крб. по лінії ЛКСМУ, а всього 12.400.000 крб.

На ці 12.400.000 крб., які асигновані по місцевому бюджету на партійну освіту в 1932 р., ніяких звітів в обкомах, міськкомах і райкомах нема. Контролю над витрачанням цих коштів не було, і треба гадати, що велика кількість коштів пішла не по прямому призначенню.

В 1933 р. на партійну освіту по центральному фонду асигновано: по КП(б)У — 5.870.000 крб., по ЛКСМУ — 1.854.000 крб. Фактично витрачено по серпень місяць 1933 р.: по партійній освіті — 3.722.000 крб., по ЛКСМУ — 2.046.000 крб.

Асигнування по місцевому бюджету на обласні потреби: по КП(б)У — 17.760.000 крб., по ЛКСМУ — 7.740.000 крб., а всього — 25.500.000 крб. Фактично витрачено за перше півріччя (без Донецької області): по КП(б)У — 4.103.000 крб., по ЛКСМУ — 1.793.000, а всього 5.896.000 крб.

В 1933 р. вжито ряд заходів до організації контролю над витрачанням коштів на партійну освіту. Контроль цей покладений по лінії ЦК на Управління справами ЦК, а в областях — на Управління справами обкомів. Однак, ці заходи не цілком забезпечують витрачання сум по прямому призначенню. Витрачання коштів, асигнованих на партійну і комсомольську освіту, не по прямому призначенню відбувається тому, що культпропи обкомів і райпарткомів недосить охоплюють цю роботу, недосить реагують на слабе розгортання партійної і комсомольської освіти, в результаті чого кошти на ці потреби повністю не витрачаються.

Стан фінансової звітності в Фінсекторі ЦК КП(б)У задовільний. Всі взаєморозрахунки як з установами, так і підзвітними особами ведуться акуратно. На день перевірки неоформлених звітів, головним чином по різних командировках студентів, було всього на суму 6 з лишком тисяч карбованців.

Надалі треба добитися того, щоб усі парторганізації, які відстають у виконанні контрольних цифр по членських внесках, вжили заходів до їх повного виконання. Ревізійна комісія вважає необхідним посилити боротьбу за фінансову дисципліну в межах кошторисних асигнувань, рішуче боротися з порушеннями директиви ЦК відносно одержання коштів з радянських і господарських органів.

Діяльність видавництв ЦК

Видавництво «Комуніст» видає 4 газети і 10 журналів. Тираж видань цього видавництва за останні роки значно виріс. «Комуніст» на час XI з'їзду мав тираж в 145 тис. примірників, на час XII партз'їзду — в 340 тис.

Бюджет видавництва становить в прибутковій частині — 15.243.300 крб. За перше півріччя прибуткова частина бюджету замість запроєктованих 7.769.000 крб. становила 7.097.000 крб. Недовиконання бюджету йде за рахунок підвищення цін на видання, збільшення формату газети «Комсомолец України», зменшення випуску номерів, у зв'язку з ліквідацією безперервки, з 30 номерів до 25 на місяць і значного підвищення вартості поштової пересилки. Прибуток видавництва за перше півріччя становив 2.463.000 крб. Чистий прибуток за весь 1933 р. по видавництву передбачається в 5.195.000 крб. Із них намічається відрахування на будівництво нової друкарні — 2.870.000 крб. і надходження в бюджет ЦК — 2.325.000 крб.

По Партвидаву — за планом видавництва за 1933 р. передбачалось реалізувати продукції на суму 8.500.000 крб., за рахунок випуску власних видань — 7.300.000 крб., решта суми за рахунок реалізації продукції інших видавництв.

Чистий прибуток од видавництва в 1933 р. за планом визначений в сумі 1.250.000 крб. Капіталовкладення на 1933 р. визначені в сумі 720.000 крб.

За перевіркою ревізійної комісії виконання плану за перше півріччя не дає гарантії забезпечення цього плану, бо по обсягу продукції річний план виконано за перше півріччя на 40% (в аркушах і відбитках). Значно відстає виконання плану по кількості назв і тиражу, що ставить під загрозу виконання плану.

По лінії партійного видавництва допускається абсолютно ненормальне явище — видача великих авансових сум різним авторам, які держать кошти роками, не даючи жодної роботи. Бувають випадки, коли ті, що одержали аванс один раз, не давши звіту за нього, одержують аванс другий раз. Завдяки такій системі ряд авторів набрали великі суми і не дали жодної роботи або подавали роботи, які були забраковані.

Наприкінці слід відмітити, що при всіх хибах, які ще мають місце в апараті ЦК, все ж апарат ЦК є найміцніший, найпрацевдатніший і найчіткіший апарат в усій нашій країні, і треба добитись, щоб радянські, господарські і професійні апарати працювали так, як працює апарат Центрального комітету. Перед апаратом Центрального комітету стоїть дуже велике завдання перебудувати свою роботу на ходу, на основі тез товариша Кагановича. Тези товариша Кагановича в корені міняють характер, методи і форми роботи апарату ЦК. Тези товариша Кагановича визначають велику чіткість, конкретність і відповідальність кожного відділу і працівника.

Голова (після перерви). Приступаємо до заслухання дальшої доповіді.

Слово для доповіді про роботу ЦКК КП(б)У має товариш Сухомлин. (Тривалі оплески).

ЗВІТ ЦКК КП(б)У

Сухомлин. Товариші, за три з половиною роки, що минули з часу XI всеукраїнського і XVI всесоюзного партійних з'їздів, наша країна проробила титанічну роботу, в результаті якої ми добились таких величезних успіхів, яких не знає світ, яких не знала історія.

Головний політичний підсумок цих успіхів — це те, що на практиці, перед очима сотень мільйонів трудящих всього світу реально і наочно потвердилась теорія Леніна — Сталіна про можливість збудування соціалістичного суспільства в одній, окремо взятій, країні.

Весвітньо-історична заслуга в цьому нашого мудрого вчителя, прозорливого вождя, непохитного кормчого — товариша Сталіна.

Не хто інший, як товариш Сталін, — після смерті великого Леніна, десяти роковини якої збігаються з роботою нашого з'їзду і наступним XVII з'їздом ВКП(б), — теоретично обґрунтував і розвинув далі в умовах нової епохи цю теорію, це основне, вирішальне питання пролетарської революції.

Не хто інший, як товариш Сталін, — після смерті великого Леніна, — геніально розробив програму соціалістичного наступу по всьому фронту, очолив роботу нашої партії, підняв мільйонні робітничі і колгоспні маси на практичне переможне здійснення цього історичного завдання.

Не хто інший, як товариш Сталін, — після смерті великого Леніна, — забезпечив ленінську чистоту генеральної лінії нашої партії, відстояв її в боротьбі з оскаженими атаками безлічі ворогів робітничого класу і їх агентури — контрреволюційних троцькістів, правих опортуністів і ухильників всіх мастей.

Лозунг товариша Сталіна, даний ним на XVI партз'їзді, про розгорнутий соціалістичний наступ по всьому фронту став прапором боротьби багатомільйонних трудящих мас міста і села і дав свої реальні історичні результати.

Успішно завершено першу більшовицьку п'ятирічку в чотири роки. Почали здійснювати другу п'ятирічку — п'ятирічку збудування безкласового соціалістичного суспільства. СРСР з відсталого аграрної країни перетворився в передову індустріальну, незалежну, могутню і непереможну країну будованого соціалізму.

Сільське господарство переведено на соціалістичні рейки колективізації та озброєно високою технікою. Міцно закріплено колгоспний лад, який перемиг остаточно і безповоротно. На основі суцільної колективізації розгромлено останній експлуататорський клас — куркульство.

Економічний фундамент соціалістичного суспільства вже збудовано в нашій країні.

Зроблено рішучий крок в здійсненні лозунга товариша Сталіна — перетворити всі колгоспи в більшовицькі, всіх колгоспників в заможних. Ми маємо великий ріст матеріального добробуту трудящих мас, побутового і культурного їх обслуговування.

Поряд з соціалістичним перетворенням нашої країни йде велика соціалістична переробка людей. На риштованні велетенської соціалістичної будівлі сильно зріс кількісно і зміцнів якісно робітничий клас; в боях за зміцнення колгоспного ладу загартовується колгоспне селянство.

Такі, схематично кажучи, головні лінії нашого великого піднесення.

Наші успіхи, наші перемоги організують, мобілізують робітничий клас капіталістичних країн на останній рішучий бій — за справу світової пролетарської революції.

Наші успіхи, наші перемоги сприяють зміцненню міжнародного становища СРСР, що заняв на світовій арені вирішальне місце.

Товариші, було б смішно думати, що ці успіхи, що ці пере-

моги давались нам, так би мовити, «на лету», без боротьби і напруження, без хиб. Навпаки, кожне досягнення нам доводилось завойовувати в умовах запеклої класової боротьби, в умовах труднощів росту.

Це зобов'язує більшовиків — організаторів і керівників соціалістичного будівництва — до невсипущої, невтомної, зіркої революційної пильності, до неухильного проведення генеральної лінії партії, до непримиримої боротьби з класовим ворогом і його агентурою — контрреволюційним троцькізмом, правими опортуністами, «лівими» загинщиками, націонал-ухильниками, з усіма антирадянськими і антипартійними елементами.

Ще гостріша пильність повинна бути у нас, більшовиків України, де класова боротьба, як казав тут товариш Постишев, особливо загострена, де куркульська підривна робота широко велась (і тепер ще ведеться на окремих ділянках) під націоналістичним прапором, під лозунгом боротьби за «визволення» України. На жаль, — хоча нас ЦК ВКП(б), товариш Сталін вчасно попереджали про це, — КП(б)У проявила притуплення своєї більшовицької пильності, прогляділа контрреволюційну роботу націоналістичних елементів на різних ділянках господарського і культурного фронту, прогляділа виникнення в лавах КП(б)У нового націоналістичного ухилу, на чолі якого стояв Скрипник. Це притуплення пильності, відсутність необхідної більшовицької мобілізованості — відбилось на неприпустимому відставанні України в галузі сільського господарства, рішуче подолаюмо в цьому році під безпосереднім керівництвом і при допомозі з боку ЦК ВКП(б) і особисто товариша Сталіна, в результаті зміцнення виришальних областей і ЦК КП(б)У випробуваними лєнінцями на чолі з секретарем ЦК ВКП(б) Павлом Петровичем Постишевим.

Безперечно, що в цьому неприпустимому притупленні більшовицької пильності були винні і органи КК — РСІ, які прогляділи і своєчасно не допомогли партії викрити нові маневри класового ворога. Про це не тільки не слід забувати, але це треба різко підкреслити — не тільки в порядку звіту про роботу органів КК — РСІ України, але ще і для того, щоб відмітити ту збільшену відповідальність, яка покладається на органи партійно-радянського контролю, а звідси — і їх подвійну провину.

Було б також помилковим, якби ми обійшли і ту позитивну роботу, яку провели органи КК — РСІ разом зі всією українською парторганізацією в справі виведення з прориву сільського господарства, виправлення тої шкоди, якої завдали наші вороги в галузі національно-культурного будівництва і т. д.

Керуючись директивами XVI всесоюзного і XI всеукраїнського партз'їздів, органи КК — РСІ в своїй роботі, поряд з іншими завданнями — по забезпеченню успішного ходу соціалістичного будівництва, по поліпшенню і перебудові радянського апарату, — головну увагу приділяли боротьбі за єдність партії, за ідейну чистоту і монолітність її лав, за залізну дисципліну.

I. БОРТЬБА ЗА ЄДНІСТЬ ПАРТІЇ, ЗА ІДЕЙНУ ЧИСТОТУ, МОНОЛІТНІСТЬ І ЛАВ І ЗАЛІЗНУ ДИСЦИПЛІНУ

Дозвольте перейти до тої конкретної роботи, яку проробили органи КК — РСІ України на протязі від XI до XII з'їзду КП(б)У. Почну з боротьби за єдність партії, ідейну чистоту її і залізну дисципліну. Коли звернутись до кількісних цифрових показників нашої роботи в цьому відношенні (я маю їх за 2¹/₂ роки, — на жаль, і наша статистика також має деякі хиби, які не дозволяють дати повністю матеріал за всі 3¹/₂ роки), то можна сказати, що провадилась вперта боротьба, пророблена значна робота по забезпеченню чистоти лав КП(б)У — цього міцного, великого загону нашої славної, непереможної лєнінської партії. За цей час — два з половиною роки — притягнуто до партвідповідальності 104.458 чоловіка, з них членів партії — 74.712 і кандидатів — 29.746. З цього числа нам довелося виключити з партії 39.017 чол., або 37,3%, зокрема 24.141 члена партії — 32,3% і 14.876 кандидатів — 50% всієї кількості притягнутих до партійної відповідальності. На які кадри щодо стажу найбільше припадає притягнення до партвідповідальності і виключення з партії? Звичайно, найбільше це припадає на молодих членів партії, менш загартованих, які ще не пройшли великої більшовицької школи. Так, наприклад, з стажем до 1920 р. було притягнуто до відповідальності 5.082 товаришів, з 1921 по 1925 р. — 11.989, а з 1926 р. і пізніше — 57.641. Таке ж співвідношення маємо, коли взяти виключених з лав партії: з стажем до 1920 р. виключено 20,1%, з 1921 по 1925 р. — 23,8%, а вже пізніше — 35,1%.

Кого і за що довелося притягати до партвідповідальності і виключати з лав партії? В абсолютному виразі найбільш припадає це на невиконання директив партії, слабе, незадовільне керівництво роботою, нехлюйство, недбалість і безгосподарність. Таких було притягнуто 23.318 товаришів, з них виключено 5.778, або 24,8% до загального числа притягнутих до відповідальності. Далі, в абсолютному виразі йде кількість притягнутих за порушення партійної і виробничої дисципліни. Таких притягнуто 19.511 товаришів, а виключено 9.666 — 46,9%. Великий процент, велика кількість в абсолютному виразі припадає також на правих опортуністів, троцькістів, «ліваків», примиренців, націоналістів і націонал-ухильників. Таких було притягнуто до відповідальності за 2¹/₂ роки 17.150 чол. і виключено з лав партії 6.323 чол. Я не буду докладно спинятись на інших категоріях.

Значна також кількість притягнутих за пасивне перебування в партії — 7.784 чоловіка, з них 3.852 виключених; за викривлення класової лінії і порушення революційної законності — 7.764 притягнутих, з них 3.190 виключених; за побутовий розклад — 14.613 притягнутих, з них 5.061 виключених; і за використання свого службового становища — 13.300 притягнутих, з них 7.068 виключених.

Я хочу також навести деякі показники апеляційної практики

ЦКК КП(б)У. Апеляцій в ЦКК КП(б)У було подано 11.303, з них на виключення з партії — 9.488, на партійні стягнення — 1.815. З числа тих, що апелювали, на виключення потверджено 39,2%. 32,9% замінено іншими партстягненнями і 27,9% реабілітовано. В ОблКК з 16.123 виключених — апеляцій було подано 3.969, з них виключення потверджено 55,7%, замінено іншими партстягненнями 30% і реабілітовано 14,3%. Такі, товариші, цифрові показники нашої роботи щодо забезпечення витриманості, чистоти лав КП(б)У. Самий тільки наведений мною сухий кількісний перелік досить яскраво демонструє значну «очисну» роботу, проведenu контрольними органами.

Товариші, крім того, що ми в своїй повсякденній практичній роботі вели непримириму боротьбу за ідейну ленінську чистоту нашої партії, за зміцнення її боєспроможності, в 1932 р. за рішенням директивних органів була проведена часткова чистка сільських районів на Україні, яка теж дала значний ефект, зміцнила парторганізації цих районів. Тоді було проведено чистку по 156 партосередках, перевірено 2.952 членів партії, з яких виключено 598, або 23,4%. З виключених — 125 чол., або 21%, були зараз же віддані під суд, як замасковані найлютіші вороги радянської влади.

Часткова чистка на селі показала велику засміченість деяких ланок окремих парторганізацій. І тому цілком своєчасний і необхідний той, великого політичного значення, захід, який проводить тепер партія, — загальна чистка. Але перш ніж перейти до підсумків загальної чистки, вже закінченої в чотирьох областях України, я хотів би спинитись на окремих конкретних прикладах і фактах роботи контрольних органів в справі викриття і розгрому решток контрреволюційного троцькізму, правих опортуністів, націоналістів і т. д.

В цій важливій, складній роботі наочно довелось зустрітись з різноманітними проявами маскування класового ворога і його політичної агентури. Багатюща практика нашої роботи яскраво потверджувала геніальний аналіз товариша Сталіна, який він зробив на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) щодо нових форм і методів ворожої підривної роботи «тихою сапою», і особливо це помічалось, коли ми мали справу з знахабнілими націоналістичними елементами. Вороги нашої пролетарської країни, вороги радянської влади, комуністичної партії — вороги з партквитком в кишені, — чи це контрреволюційні троцькісти, праві опортуністи, буржуазні націоналісти, — всі вони звичайно застосовували тактику дворушництва, глибоко ховали свою ворожу суть, своє справжнє обличчя і підривні дії. Це, звичайно, ускладняло викривання їх. Тепер уже дуже рідко трапляються такі, які виступали б з одкритим забралом проти лінії партії. Але мушу підкреслити, що й цих низові парторганізації і контрольні органи, через брак необхідної більшовицької пильності, інколи викривали неприпустимо пізно.

Наприклад, викладач одного з харківських інститутів Іванов

зумів на протязі цілих двох років проповідувати під тим чи іншим соусом в своїх лекціях платформу правого опортунізму.

Серед викритих правих опортуністів виділяється цікава фігура — це професор Дятлов, про якого вже говорилося на Харківській обласній конференції. Я не спинятимусь на його відомих опортуністичних вимогах створення куркульських колгоспів, на його «теорії» згасання класової боротьби і мирного вростання куркуля в соціалізм. Я хотів тільки підкреслити один момент, — це те, що він свою (і чужу) опортуністичну діяльність нахабно «теоретично» обілював тим, що нібито «ушили йдуть в пристяжку, бочком до генеральної лінії партії, але все ж тягнуть вперед до соціалізму». Ми мали і інші випадки правоопортуністичних вилазок, наприклад, Циганков (Дніпропетровськ), Зубко (Запоріжжя), Чепурін (Дебальцево) і інші. Які основні риси цих опортуністичних вилазок? Вони йшли, головним чином, по двох лініях: захисту куркульських інтересів, протидії, дискредитації політики колективізації і «доведення» нереальності планів соціалістичного будівництва, не тільки небажання боротися за них, але і намагання зірвати їх.

Ми мали також ряд яскравих випадків правоопортуністичної практики. Я тут не буду згадувати відому Драбівську справу, де керівна верхівка в 1931 році стала на шлях потурання куркульському саботажу, зриву хлібозаготівельного плану і підриву колгоспного будівництва. Характерна справа була в свій час в Гарбузівці, де за рахунок колгоспного сектора виконувались хлібозаготівельні плани одноосібників і навіть твердоздавців. Тоді президією ЦКК були виключені з партії секретар РПК Буршин, голова РВК Бондаренко і заворг РПК Драк. Було також викрито ряд випадків, коли районне партійне керівництво, ставши в своїй практиці на правоопортуністичний шлях, припускало дворущницькі дії, припускало прямиї обман партії і держави, припускало замилювання очей. Такі є справи Генічеського, Врадіївського, Близнюківського, Н.-Сірогозького, Знаменського, Хорлівського, Пирятинського і інших районів, де давались фальшиві, перебільшені відомості про виконання хлібозаготівель і, навпаки, применшувались показники засівних площ, врожайності і т. д. В деяких районах, як, наприклад, в Пирятинському, це набрало форми системи. Район навіть вважався передовим. Такі дії керівництва прикривали справжній стан районів, демобілізували, розмагнічували парторганізації.

Виявлено правоопортуністичну практику і в промисловості, зокрема в вугільній, на транспорті, в деяких радгоспах, цукрокомбінатах (Артемівський, Чупахівський) і т. д.

Ця правоопортуністична практика часом перепліталась з «лівацькими» заскоками, які йдуть по лінії шкідливого, голого адміністрування, намагання, так би мовити, одним «рішучим» кроком пройти весь шлях наміченого плану. Ці заскоки, наприклад, мали місце в Царичанському районі, де верхівка району не тільки не боролась проти масових трусів, безпідставних ареш-

тів, застрашування низових працівників тощо, а ще добивалась виключення з партії тих товаришів, які на районних партзборах сміливо викривали цю «лівацьку» діяльність. В деяких селах і районах (Тульчин, Чернобаев) ці загини набирали форми насильственного усупільнення дрібної худоби і птиці, розподілу авансів по їдцях (Цюрупинський район) і т. п.

Товариші, нам довелось ще мати справу і з рештками контрреволюційних троцькістів. Тут товариші Косіор і Постишев казали вже про те, що вся ця різноманітна агентура, звичайно, має спеціальні вказівки, спеціальні директиви щодо того, щоб за яку завгодно ціну лишатися в партії, бо це полегшує їм проведення своєї підривної роботи.

Мені особисто, товариші, довелось на чистці в Одеській області зустріти таку контрреволюційну роботу всередині партії, яку провадили троцькісти. Були такі випадки і в інших областях. В наслідок примиренства, проявленого місцевими організаціями, в Києві вдалось виявити троцькістку Заславську тільки підчас самої чистки, хоч вона провадила підривну роботу задовго до цього на фабриці, де вона була директором. Після кожного приїзду, — а вона щось дуже часто їздила то до Москви, то до Харкова, — Заславська обов'язково розказувала антипартійні, антирадянські анекдоти, які, звичайно, слухали не тільки завзяті троцькісти, а, мабуть, і члени партії, у яких не вистачало більшовицької пильності.

В період чистки була також викрита троцькістська група в Артемівську. Ця група, на чолі з Гінзбургом з «Плодоовочі», вела досить широко свою роботу і була зв'язана з деякими соляними руднями, з окремими шахтами. На соляній рудні ім. Шевченка ця контрреволюційна зграя троцькістів, в наслідок притуплення більшовицької пильності районної парторганізації, вела свою підривну роботу, проводила не тільки шкідливу агітацію, а і справжнє виробниче шкідництво — псувала машини, зривала виконання виробничої програми і т. д. Вона вела роботу протягом довгого часу, поки не настала чистка, і вже на чистці вдалось викрити цю контрреволюційну, троцькістську зграю.

В Одесі ми викрили троцькіста Янковського, який в свій час керував обласною троцькістською організацією, був засланий, потім подав заяву про вихід з опозиції, здобув довір'я партії, сів на роботу заступника директора Держбанку, але не перестав і далі бути троцькістом. Свою троцькістську роботу цей самий Янковський вів надзвичайно хитро і тому він також своєчасно не був викритий аж до того часу, поки не настала чистка, і лише в ході чистки вдалось виявити його справжнє лице.

Ми одержали заяви від членів партії про те, що цей самий Янковський підтримує зв'язки з троцькістами — Житомирським, Хазаном, з цілим рядом інших активних троцькістів, які до нього приходять, замикаються в кабінеті і там годинами провадять якісь таємничі розмови. Майже в день чистки до Янковського прийшов Житомирський, також відомий троцькіст, і більш години вів

розмову — як потім було з'ясовано — про організацію проведення чистки цього самого Янковського.

Крім того, у нас були ще інші дані про те, що цей самий Янковський затримував спуск кредитів для МТС, що цей самий Янковський викидав комуністів з апарату, що цей самий Янковський по-бюрократичному ставився до робітників, за що вже мав догану від облКК.

Коли Янковський на чистці, розповівши свою автобіографію, перейшов до оцінки троцькізму, то він намагався обійти це важливе питання різними історіями, різними байками про те, що бігла якась коняка, хтось держався за її хвіст, йому кричали: «Кинь хвіст, бо ця коняка біжить в безодню і ти з цією конякою туди потрапиш». Так, мовляв, і трапилось з ним. Він хвіст троцькістської коняки своєчасно випустив, коняка полетіла в безодню, а він залишився в лавах партії. Цю байку він розказав замість того, щоб дати справді більшовицький аналіз контрреволюційній суті троцькізму. Виявити підривну роботу, виявити всю мерзотну шкідливість троцькізму, — цього Янковський, як троцькіст, звичайно, зробити не захотів.

Цікаво, як троцькісти організували чистку Янковського. Прийшло їх на чистку з різних місць щось чоловіка 15. Коли виявилось примиренство з боку окремих членів партії держбанківського осередку і з переконливими фактами виступив проти Янковського секретар партосередку, тоді прибули троцькісти влаштували овацію Янковському. Між іншим, на чистку Янковського прийшли троцькісти, які працювали на взуттєвій фабриці. Сталось «чомусь» так, що взуттєва фабрика, де було троцькістське кубло, шефствувала над банком.

Для того, щоб глибоко переконатись в тому, що ми дійсно маємо справу з справжнім ворогом партії, з справжнім агентом контрреволюційного троцькізму, ми кілька разів верталися до цієї справи, кілька раз розглядали її. Ось що виявилось. Після своєї чистки Янковський, виходячи з одним членом партії — теж колишнім троцькістом — з зборів, сказав йому: «Ну, нехай справжні більшовики мене мучили, а ти ж, Альошо, своя людина... Мене ніхто не називав дворушником, а ось ти назвав». Сам Янковський серед «своїх» не вважає себе більшовиком.

Більш того, коли виключили з партії одного правого опортуніста (між іншим, як правило, троцькісти і праві опортуністи зникаються в своїй роботі, входять в блок для того, щоб вести спільну контрреволюційну роботу), цей самий Янковський став вербувати його в свої лави, щоб контактуватись в спільній роботі. Той, видно, дав згоду. Після цього Янковський пише йому листа: «Друже, твого листа я одержав, просьбу виконаю, вона не така велика, але чекати тобі доведеться довго, бо там не так швидко посуваються справи». Це він відповідав на запитання, як ідуть справи в Центральній комісії чистки. І далі він пише: «Додатково до того, що я говорив тобі усно, будь ласка, наладь висилку мені газети «Чорноморська комуна» і особливо сам

безпосередньо пиши мені про цікаві аналогічні справи». Його цікавлять «аналогічні справи», тобто, як троцькісти проходять чистку, кого вдалось партійній організації, комісії чистки виявити, розгромити, хто ще залишився невикритим.

В Одесі, крім Янковського, ми виявили не мало інших активних троцькістів, які приховували свою справжню фізіономію. В Калініндорфському районі був один такий — Докторович, який працював директором МТС. Він нападав на РПК з одверто троцькістськими настановами за хлібзаготівлі, — мовляв, РПК приділяє багато уваги справі хлібоздачі, а решту питань забуває. Такий його виступ, звичайно, примусив комісію насторожитись, дав привід уважніше його прощупати. Найкращим, найвірнішим мірилом для того, щоб встановити, як колишній троцькіст, чи то правий опортуніст, до якого партія поставилась з довір'ям, дійсно виправляє свої політичні помилки і дійсно бездоганною, самовідданою працею перекриває свій минулий злочин перед партією, як про це говорив товариш Постишев на прикладі Файбишенка, — є практична робота того чи іншого колишнього троцькіста, правого опортуніста.

Робота Докторовича характеризується тим, що МТС була в найгіршому стані. Коли комісія поставила питання, чому так погано працює МТС, то він відповів буквально так: «Я — людина не цієї епохи. Я міг жертвувати собою на фронтах громадянської війни. Але тепер створились такі труднощі (цими словами він хотів сказати, що нібито партія побудувала свою політику так, що створились труднощі), що я, людина, яка жертвувала собою в період громадянської війни, — не можу справитись з цими труднощами».

Звичайно, комісія чистки викинула цього героя «лівої» фрази, який не хотів і нездатен по-більшовицькому вести роботу.

Як реагували місцеві комуністи на це? Вже тоді, коли справа набрала такого характеру, — а треба сказати, що дискусія по виступах Докторовича тривала три дні, — коли було цілком очевидно, що йде боротьба між РПК, комісією по чистці — з одного боку, і Докторовичем — з другого боку, знайшлись «комуністи», які вже після оголошення про виключення з партії Докторовича пішли до нього на квартиру «утішати» його, пішли ніби для того, щоб уговорити його визнати свою помилку. Довелось поставити цю справу на засіданні комісії чистки вдруге і всіх примиренців також викинути з партії. В апеляційній комісії ці примиренці заявили про те, що до Докторовича вони поставились по-«христіанському», боялись, що людина з такими геройськими настроями, як він, може зробити щось трагічне. А щоб цього не було, вони і пішли «утішати» його. Насправді ж, під прикриттям дружнього чаювання, займались політичними справами.

Я не буду, товариші, спинятися на інших типах опортуністів, я хочу тільки навести приклад того, як вони розставляють свої сили. Це, між іншим, один з основних способів їхньої тактики. Ось як троцькіст Шварцман, будши заступником директора Одеського

консервтресту, розставляв свої кадри. Я міг би вам зачитати цілий синодик, як Шварцман народив Браславського, Браславський — Корсунського, Корсунський — Шойфера, Шойфер — Максимчика і т. д. — і це все в системі Консервтресту. Звичайно, коли розставляти таким чином своїх людей, можна успішно вести підприємну роботу. Вони не тільки вели контрреволюційну, розкладницьку роботу, але і живились матеріально. Наприклад, Шкреба пише Шварцману: «Прошу видати для ІТП кілька ящиків консервів». Шварцман дозволяє. Але замість ІТП ці консерви попадають троцькістам. Між іншим, матеріальна допомога «своїм» подавалась троцькістами не тільки в харчовій промисловості. Ми, наприклад, виявили, що троцькісти через деякі місцеві органи соцзабезу теж давали допомогу своїм людям.

Ви знаєте, що наша харчова промисловість працювала погано. Зокрема це стосується Одеського консервтресту, де як керівник подвизався троцькіст Шварцман і йому подібні. Шварцман, наприклад, проводив таку роботу: він приходив на фабрику і говорив робітникам, які готували продукцію для експорту: «Що ви морочитесь, що ви очищаєте і миєте, адже наші робітники їдять і так, нехай і буржуї їдять. Клади для буржуїв все, що попадеться». Ця демагогія, розрахована на відсталих робітників, велась для того, щоб псувати наш експорт. Таке «керівництво» цих «благодійників» робітничого класу привело до того, що кінець-кінцем випускалась недоброякісна продукція, що часто приводила до отруєнь. Ці троцькісти Шварцмани сиділи там і занапачали нашу харчову промисловість.

Все це владно вимагає від нас удесятерити свою пильність для викриття і нещадного розтрощення решток контрреволюційного троцькізму і опортуністів всіх мастей. Товариші, цілком очевидно, що всі ці рештки контрреволюційних троцькістів і опортуністів вдаються до нової тактики підприємної роботи, вдаються до дворушництва саме тому, що вони позбавляються будь-якої значної бази, що вони не користуються ніякою увагою і підтримкою з боку широких трудящих мас. Я для того і перелічив ці окремі викриті рештки контрреволюційного троцькізму, правих опортуністів, щоб показати, як ці вороги в своїй безсилій люті вдаються до найогидніших контрреволюційних дій.

Прикладом прихованого маскування, як я вже сказав, можуть бути викриті буржуазні націоналісти, всі ці продажні наймити чужоземних розвідок.

Не так давно мені з секретарем партколегії товаришем Кісельовим довелось по заяві деяких справжніх більшовиків притягти до партвідповідальності Приходька. Це було ще тоді, коли ми не знали, що він собою являє в дійсності, коли ми підходили до нього, як до партійця. Скільки ми не питали — він всіляко викручувався як вуж, але правди не казав, правди про те, про що він розмовляв з Туром напередодні його арешту в Ідальні Раднаркому.

Багато товаришів бачили, як Тур з Приходьком про щось

дружно радились, розглядали якийсь лист, навіть просили тих, хто хотів сісти біля їх столика, пересісти на інше місце. На офіційному ж партійному допиті Приходько ховав правду. Думаю, що в іншому місці він буде поводитись інакше.

Я навів це для того, щоб підкреслити, що змінення тактики класового ворога з партійним квитком в кишені, який проліз з відповідною метою в нашу партію, вимагає перебудови і посилення нашої роботи, роботи партійного контролю. Я не буду докладно спинятись на викритих по лінії КК багатьох фактах націоналістичної роботи, на викритих оскраженілих націоналістах і націонал-ухильниках. Про діяльність націоналістів докладно говорили в своїх доповідях товариші Косіор, Постишев і товариш Балицький в своєму виступі. Націоналістів ми викривали і в повсякденній роботі партколегії і в ході чистки. Обмежуюсь тільки деякими окремими, найбільш яскравими випадками. Нам довелося, наприклад, викрити в Сільськогосподарській академії цілий клубок націоналістів з партквитком в кишені. Там, звичайно, було не мало такого матеріалу, за який можна було б вчасно зачепитись, з тим щоб ще раніше розібрати цей клубочок до останньої, як кажуть, нитки. Ми занялись Сільськогосподарською академією тому, що по лінії сільськогосподарської роботи побачили, що ця Сільськогосподарська академія не тільки не допомагала розвитку науки в сільському господарстві, застосуванню на практиці цієї науки, не тільки не допомагала нашому сільському господарству, але шкодила йому. Ми в нашій роботі помітили, що ця сама Сільськогосподарська академія не лише не працює над тим, щоб зміцнювати наші наукові організації, а, навпаки, — над тим, щоб їх зруйнувати.

Ми виявили, що Сільськогосподарська академія, на чолі якої стояв фашист Сліпанський і де працювали націоналісти з партквитком в кишені, як от Білаш, Сенько, Харченко, Вензель, Боднар і інші, — зруйнувала такі важливі дослідні станції, як Полтавська, Уманська і ін., які приносили значну користь, мали великі наукові заслуги. Сама Академія — про це я скажу далі — давала різні шкідницькі настанови по сільському господарству.

Ми також зіткнулись з тим, що науково-дослідні інститути, які входили в Сільськогосподарську академію, — як, наприклад, «відомий» інститут птахівництва, який був утворений на Поділлі, — замість справжньої роботи займались замилюванням очей. Цей, наприклад, інститут витратив за рік понад 500 тис. крб. на науково-дослідну роботу, і коли ми підраховували, скільки це виходить на одну курку, то вийшло, що витрачено 1 крб. 80 коп. на кожну курку усупільненого сектора. В дійсності ж ніяких реальних науково-дослідних робіт, крім очозамилювального рапорту, поданого III всеукраїнській партконференції трикутником інституту, поставленим Сліпанським, — не було. Коли у нас пройшли деякі справи Сільськогосподарської академії і, так би мовити, почувся дійсний аромат її, ми, — тому що у нас не було можливості швидко провести глибоку перевірку, — доручили президії Акаде-

мії подати список наукових працівників всієї її системи. І коли ми одержали цей список, для нас вже одразу стало ясно, що Сільськогосподарська академія і її науково дослідні інститути були на відкупі у чужих людей, були на відкупі у контрреволюційних агентів. Ми побачили, що там налічуються десятки дворян, поміщиків, купців, попів, куркулів. З такого букету складався науковий склад Сільськогосподарської академії і інститутів.

В цій же Академії нам довелось виключити з партії немало фашистів, якими довелось зайнятися і ДПУ. Після цього виразніше виявилась вся та брудна контрреволюційна робота, яка там широко провадилась.

Товариші, за браком часу я не можу спинитись на інших фактах, хоча б на тих, які були виявлені підчас чистки в ВУАН'і в Києві, в деяких інститутах в Одесі і в інших місцях. Також неможливо перелічити всі подібні справи, які пройшли через партколегію, як от справа Красноградського педтехнікуму, де під керівництвом озвірілого шовініста Кособуцького, який проліз до лав партії, розвішувались нахабні одверто петлюрівські лозунги; справа Науково-дослідного інституту педагогіки і ін.

Я хочу закінчити першу частину моєї доповіді цифровими підсумками чистки лав парторганізацій в чотирьох областях України, де вона вже закінчилась, а саме: в Донецькій, Київській, Вінницькій, Одеській.

Всього чистку в цих областях пройшли 267.907 товаришів. Виключено з партії — 51.713, або 19,3%; переведено в кандидати 20.682, або 11,1%; переведено в співчуваючі — з членів партії — 4.163, або 2,2%, з кандидатів — 18.777, або 22,7%, — всього переведено в співчуваючі — 22.940, або 8,6%. Відсів (виключення, переведення в співчуваючі, неявка) становить 84.653 чоловіка — 24,1%; загальне «пораження» — 95.335, або 35,5%. Ці цифри будуть дещо зменшені апеляційною роботою, бо ще не всі апеляції по Одеській і інших областях розглянені. Це на певний процент зменшить число виключених з партії і переведених в кандидати і співчуваючі, але все ж цей процент настільки значний, що він примушує нас замислитись над тим, як же все таки, з яких причин ми маємо таку велику засміченість в окремих ланках нашої парторганізації.

Перш ніж перейти до хоча б схематичного аналізу, я наведу деякі дані, за що виключали з партії. Виключення за пасивне перебування в партії займає перше місце — 23,1%. Після цього йде виключення за порушення партійної і державної дисципліни — 21%, потім ідуть ворожі і класово чужі елементи — 18%; за побутовий і моральний розклад — 11,2%, за дворушництво — 5,6%, за зрощування з буржуазними елементами — 9,5%.

Як бачимо, — дуже великий процент ворожих, чужих елементів, великий процент порушників партійної і державної залізної дисципліни і значне число виключених за пасивне перебування в партії.

При чистці виявилось, що прийом в партію проводився над-

звичайно неуважно. Ми виявили по Одеській і інших областях, що приймали в партію цілими групами. В Одеській області був секретар партосередку, який ходив з анкетами по селу і запрошував всіх вступити в лави партії. Ми виявили і такі випадки, коли проводився кампанійський прийом, з нагоди якихнебудь урочистих свят і ін. Ми виявили також, що інколи партійні квитки видавались просто як премія. Проводяться урочисті збори, — декого нагороджують грамотою, а декого і партквитком. Такі випадки були. Виявилось також, що ті, хто приймали, і ті, хто давали рекомендації, не відчували належної відповідальності за цей важливий процес, який може збагатити партію стійкими більшовиками, чи, навпаки, засмітити її лави.

При чистці також виявилось, що добір, розставлення кадрів провадились надзвичайно неуважно, і тому ми мали такі випадки, коли, наприклад, в Хмільвському районі, Одеської області, довелось виключити з партії всю верхівку району. Виявилось, що там керував не секретар РПК, а його дружина, безумовно чужа людина, яка навіть добирала людей в районний апарат.

По Одеській області довелось підчас чистки зняти і навіть виключити з партії керівництво в кількох районах.

В Вінницькій області, наприклад, за 15 місяців знято 36 голів райКК за антипартійні проступки і таких, що не справились з роботою. Виключено з лав партії 15 голів райКК. Ці люди були посаджені для того, щоб стежити за всіма викривленнями, для того, щоб пильнувати єдність, ідейну чистоту, а вони сами не були витриманими більшовиками.

З другого боку, багато людей сиділи не на своєму місці, і тому часто-густо потрапляли в незручне становище, притягались до відповідальності.

Притуплення класової пильності в деяких організаціях було настільки велике, що там не знали дислокації старих гнізд троцькістів, не приглядались до колишніх правих і троцькістів, яким партія вернула довір'я. В Херсонському районі, наприклад, з 32 рекомендованих товаришів в комісію по чистці довелось одібрати лише двох, а решта — це колишні троцькісти, есери, а деякі не тільки колишні, а і теперішні. От яка «обізнаність» з кадрами, навіть активом.

Хід чистки показав, що прийом в партію повинен бути організований значно краще. Тепер тези товариша Кагановича передбачають цілий ряд заходів, які дадуть нам можливість не допускати в партію чужих і негідних. Збільшується кандидатський стаж, утворюється інститут співчуваючих, суворий індивідуальний прийом, збільшується і кількість, і стаж, і відповідальність товаришів, які дають рекомендацію, і т. д.

Висновок, який треба зробити, це те, що парторгани повинні підходити до добору, висування і розставлення кадрів з особливою обережністю. В областях, де пройшла чистка, піднято нові верстви кадрів — і партійних, і безпартійних, в тому числі і тих, що безпосередньо брали участь в справі чистки. Ці останні дійсно

добірні кадри — вони пройшли велику школу за 5—6 місяців чистки. Їх треба зберегти і використати зовсім інакше, ніж до цього часу.

Чистка також піднесла на більшу висоту ідейно-виховну справу, вона значно піднесла боєспроможність партійних організацій і окремих комуністів, політичну і виробничу активність трудящих мас.

Тепер перед нами завдання — міцно закріпити результати чистки в тих областях, де вона закінчилась, і добре підготуватись там, де чистка буде проходити після XVII з'їзду.

Хід чистки виявив, що класовий ворог і його агентура — праві опортуністи, троцькісти, націоналісти — намагались знизити значення і ефективність чистки, намагались організувати саботаж чистки, змови мовчання і т. д.

І тут треба тим партійним організаціям, де буде проводитись чистка, добре підготуватись до того, щоб своєчасно можна було це передбачити, щоб своєчасно можна було це розгромити, щоб своєчасно можна було розгорнути один з найголовніших заходів — більшовицьку самокритику.

Треба також мати на увазі, що класовий ворог намагався і буде намагатися використати чистку для того, щоб, з одного боку, дискредитувати справжніх більшовиків, а з другого боку — всіма силами залишити свою агентуру в партії.

Я не маю можливості наводити багато прикладів, хоч є дуже яскраві факти, як поведився класовий ворог на чистці. Іноді він був і під виглядом червоного партизана. Один такий «партизан» — Віснудул — з'явився на чистку заст. голови Першомайського РВК товариша Собченка і заявив: «Цей Собченко є організатор махновської банди, він мене розстрілював». Сказав — і гордо поклав свій партизанський квиток на стіл.

Коли стали перевіряти, то з'ясувалось, що цей «партизан» з партизанським квитком був випадково, без року тиждень, партизаном (до речі, треба уважніше ставитись до видачі партизанських квитків). Це був син спекулянта і сам спекулянт, яких Собченко, як зав. фінвідділу, притискував податками. Ось чому цей спекулянт і виступив проти Собченка, нахабно вигадав нісенітницю, ніби той стріляв йому в потилицю. Він і на очній ставці так говорив.

Комісія по чистці виключила була Собченка з лав партії, але після того, як обласна комісія всю цю складну справу перевірила, Собченка було поновлено.

Звичайно, коли деякий досвід у людей є, розкрити це не так важко, але все ж таки треба мати на увазі, що класовий ворог здатний на все, що він хитро веде свою роботу. Ось чому в такій великій справі, як чистка, особливо потрібна велика революційна пильність, більшовицька чуйність, ленінсько-сталінська принципиальність і самокритика.

II. ЗА ПОЛІПШЕННЯ ДЕРЖАВНОГО АПАРАТУ, ЗА РЕЖИМ ЕКОНОМІЇ, ПРОТИ БЮРОКРАТИЗМУ, ДРІБНОБУРЖУАЗНОЇ РОЗПУЩЕНОСТІ І ЗАЙВИХ ВИТРАТ

Товариші, на XVI з'їзді ВКП(б) товариш Сталін говорив, що «в боротьбі з бюрократизмом робота партії іде по чотирьох лініях: по лінії розгортання самокритики, по лінії організації справи *перевірки виконання*, по лінії *чистки* апарату і, нарешті, по лінії *висування знизу* в апарат відданих працівників з людей робітничого класу». Цим ми керувалися в нашій роботі щодо поліпшення якості роботи, поліпшення державного апарату, який хоч і значно виріс якісно, але все ще має багато старого, косного, як самих людей, так і звичок. З допомогою робітничої громадськості, професійних і комсомольських організацій, різними методами — шефством, соцсумісництвом, рейдами «легкої кавалерії», чисткою і іншими засобами — ми вели вперту боротьбу зі всіма проявами бюрократизму, тяганини, дрібнобуржуазною розпущеністю і розхлябаністю, за чітке, повне, своєчасне виконання директив партії і уряду, за дійсно радянський апарат.

Те, про що писав Володимир Ільч в своїй статті «Краще менше, та краще»: «Ми повинні звести наш держапарат до максимальної економії. Ми повинні вигнати з нього всі сліди надмірностей, яких в ньому лишилось так багато від царської Росії, від її бюрократично-капіталістичного апарату», — ми неухильно виконували. Цю галузь роботи ми проводили, як кажуть, не за страх, а за більшовицьку совість. Так, наприклад, за 1932 — 1933 рр. нами були перевірені і переглянуті 644 центральні радянські і господарські організації з кількістю 65 тис. службовців, з яких скорочено з користю для справи 16 тис., або 24,7%. По обласних апаратах було переглянуто 1.535 установ з загальною кількістю співробітників 56.400 чол., де також скорочено 10 тис. чол., або 19%.

Крім цього, було ліквідовано 65 установ і 325 представництв. Представництв в центрі ліквідовано на 57%. Нам довелось скоротити такі великі апарати, як «Вугілля», з 1.000 чол. до 491 чол.; «Сталі» — з 980 чол. до 500; електроорганізацій системи «Глав-енерго» — з 835 чол. до 365 чол. і т. д.

В більшості переглянутих установ структура також була значно спрощена: по Наркомлегпрому — з 25 лишилось 8 структурних одиниць; по Наркомпостачу — з 20 — 13; по Уповнаркомшляхів — з 7 — 2 і т. д.

Такі заходи в 1935 р. по 250 центральних госпорганізаціях дали значну економію проти 1932 р. не тільки в людях, але і в коштах — на 21%, тобто заощаджено 18 мільйонів карбованців.

В 1931 р. було проведено скорочення по ста з чимсь центральних організаціях і більше як по тисячі периферійних пересічно на 16%, що дало економію коштів проти 1930 р. — по центру 4,9 млн. крб., по периферії — 5 млн. крб. В 1932 р. від скорочення штатів зекономлено 12,8 млн. крб. по центру і периферії. В 1933 р. скорочення охопило 350 центральних організацій і 760 перифе-

рійних, при загальній сумі економії — 15 млн. крб. в центрі і 20— на периферії.

В наслідок різних заходів досягнуто певного здешевлення радянського апарату. Наприклад, по 206 центральних організаціях за 9 місяців 1933 р. адміністративно-господарські витрати, порівнюючи з тим самим періодом 1932 р., становили на 15,5% менше — з 64.150 тисяч крб. знизилась до 54.239 тисяч крб., що дало економію — 9.911 тисяч крб.

Товариші, ми також уважно виявляли різні зайві і паралельні організації: наприклад, проектних організацій в справі гідротехнічних і каналізаційних споруджень було аж 13; тепер залишено 3 і їх намічається звести до одної. Паралелізм організацій привів до того, що, наприклад, зйомка Донця і його берегів провадилась одночасно «Енергобудом» і «Водоканалбудом». Коли ми взагалі перевірили 58 проектних організацій, то знайшли можливим скоротити 1.761 чол., або 29% всіх співробітників, і таким чином пересунути значну кількість інженерно-технічного персоналу безпосередньо на виробництво.

Виявились факти створення зовсім непотрібних організацій. Наприклад, поряд з незавантаженим роботою Укрпроектсільгоспом створюється нова філія союзного інституту. Зовсім зайве було існування різних «оргів» («Оргсмазка», «Орггара», «Оргуголь», «Оргкок», «Оргметалл» і ін.), більшість яких була ліквідована.

Але, не зважаючи на таку, здавалось би, інтенсивну нашу роботу, ми і тепер ще маємо розбухання апаратів. Лише недавно ми виявили один надзвичайно розбухлий апарат, відомості про який я наведу. Правда, це не один апарат, а кілька організацій, але всі вони працюють над одною справою — заготовляють тваринну сировину і утиль.

Ці організації — «Союззаготшкіра», «Союззаготвовна», «Укр-утиль», «Вукопромсировина», «Укрпушнина», «Різекспорт», «Лік-техсировина», промкооперація, інвалідна кооперація — мають апарат в 24.500 чол., на який витрачається 54 млн. крб., а всі вони заготовляють цієї сировини на 82 млн. крб. Організаційні витрати, які повинні були дорівнювати кільком процентам, максимум — 12%, тут доходять до 80%. І, звичайно, ці організації мають великі збитки, мають великі перевитрати.

Отже, не зважаючи на нашу, здавалось би, інтенсивну роботу, ми ще тут як слід не добрались до того, щоб наш апарат дійсно став максимально стисненим, гнучким, дешевим.

Не спиняючись на проведеній роботі щодо раціоналізації і техніки управління, я коротко перелічу роботу, яку ми провели по реорганізації мережі науково-дослідних інститутів. З 275 інститутів ми скоротили 50, або 19%; з 229 опорних пунктів зліквідовано зайвих, кволіх — 109, і це зміцнило ті, що лишились; в 105 науково-дослідних установах з штатом в 13.800 співробітників скорочено 2.814 чол., або 21%. Нами виявлено, що поряд з надзвичайно великими досягненнями, які ми маємо в науково-дослідних інститутах (на які ми, між іншим, витрачаємо на рік

коштів стільки, скільки витрачає і Америка), де працюють окремі товариші, які вже мають не тільки всесоюзне, але і всесвітнє ім'я, як от фізик Лейпунський, молодий вчений, колишній робітник з Дніпропетровщини, — поряд з цими досягненнями ми мали абсолютно неприпустимі явища.

Крім того, що ми мали паралелізм в роботі, виявились і такі випадки, коли одна і та ж особа працювала над одною і тою ж темою в різних установах. Так, над темою «Марганцеві руди» одна і та ж особа працювала в кількох місцях: в Геологорозвідковому інституті, в геологічному кабінеті при ВУАН'і і т. д. Можна було б навести цілий ряд імен таких товаришів, які працювали над одною і тою ж темою в кількох різних інститутах. Це, звичайно, давало дуже мало користі. Людина, очевидно, не працювала, а тільки бігала з установи в установу. Крім того, іноді вибирались теми не тільки несвоєчасні, неактуальні, а іноді і зайві, шкідливі. Наприклад, в Рибному інституті ставилась тема «Проблема жаб'ячих мальків». Цей інститут, звичайно, повинен був зайняти тим, як краще розводити рибу і яку саме рибу, чим цю рибу годувати, як її вирощувати і т. ін., а він займався «проблемою» жаб'ячих мальків.

Далі, інститут захисту рослин. Він взяв тему «Боротьба з граками». Ця тема намічалась для проробки на протязі п'яти років і повинна була закінчитись в 1937 р. Ніби цей інститут не міг знайти іншої, більш актуальної теми для того, щоб розробляти її і досягти практичних результатів.

Про кадри для науково-дослідних інститутів нам треба дуже сильно подумати. Це з особливою гостротою підкреслила чистка складу і перевірка Сільськогосподарської академії, що недавно закінчилась. Ясна річ, коли там засіли Сліпанський з компанією, вся ця фашистська наволоч, вони, звичайно, підібрали собі людей, близьких по духу. Недаремно з 1.044 чоловіка, перевірених по системі Сільськогосподарської академії, виключено 119, або 11,2%; серед вичищених по соцпоходженню: 17 куркулів, 13 попів, 5 поміщиків, 5 крамарів, 2 купці, 5 дворян. До наукової роботи прилипали антирадянські елементи, які з наукою не мають нічого спільного, як от, наприклад, Бухарцев і Мстіславський. Перший закінчив юридичний факультет Казанського університету, а другий — Мстіславський — технік, але обидва вважаються спецами по сільському господарству. Як вони туди потрапили? Бухарцев — це колишній правий есер з 1905 по 1917 р., а потім лівий есер, брав активну участь в боротьбі лівих есерів з партією, не один раз вислався радянською владою. Потім його десь нащупав Сліпанський. Бухарцев приніс два горщики. В одному горщику була посаджена рослина низенька, кволенька, а в другому горщику — рослина в два рази більша, ніби вирощена за методом Бухарцева. А метод цей полягав у використанні сечі вагітних жінок! Цієї одної заяви Бухарцева про те, що він працює над подвоєнням і потроєнням врожаю овочевих і інших культур шляхом використання сечі вагітних жінок, було досить для того, щоб

його, як наукового працівника, прийняли в Академію, і він там працював, аж доки ми до нього не докопались і не вигнали з Сільськогосподарської академії.

Ми провели також чистку адміністративно-господарського складу по 8.500 колгоспах. Пройшли чистку 40 тис. чоловіка. Результати чистки: знято з роботи 6.600, віддано під суд 757, виключено з колгоспів 1.654 чол., виключено з колгоспів, як чужий, класово-ворожий елемент, куркулі, білогвардійці, — 1.384 чол. Я не робитиму тут аналізу цієї роботи. Вона всім вам відома. Над цим працювали не тільки КК — РСІ, а і інші органи. Наведу один-два приклади, які «зубри» там сиділи; досить сказати, що в колгоспі «XIII роковини Жовтня» (Лубенський район) рахівником працював колишній помічник начальника Бердичівської тюрми, а в колгоспі села Поворотне (Брусилівський район) рахівником був колишній отаман банди Кулика — Ткаченко і т. д.

Я хочу трохи спинитись на дрібнобуржуазній розпущеності нашого апарату і продемонструвати це на маленьких прикладах. Візьмімо поштово-телеграфні витрати. Може декому здасться, що це дуже дрібна справа, якою не слід займатися не тільки господарським організаціям і керівникам установ, але не слід займатися і КК — РСІ. Ми цією справою занялись тому, що маємо тут неприпустимі явища. Є така організація — «Овцевод», яка на поштово-телеграфні потреби перевитратила 316%, посилаючи сміховинні телеграми гоголівського адміністратора, посилаючи телеграми в червні про те, що зведення про стан поголів'я на 1 квітня складені не по формі. Інші організації посилають телеграми-рапорти з одного під'їзду Держпрому в другий, з одного кінця майдану в другий, з Держпрому — в ЦК КП(б)У, з одного кінця міста Харкова в другий — в редакцію «Комуніст».

Я не буду називати установ, бо коли покопатись, то такі телеграми можна знайти по багатьох установах. Або от ще одна телеграма: «Алушта. Пансіон залізничників. Поздоровляємо весіллям. Три дні п'ємо здоров'я ваш рахунок» — і дев'ять підписів співробітників тресту. П'ють за здоров'я його, а телеграму посилають за державні гроші. Все це свідчить про некультурність деяких ланок нашого апарату, свідчить про дрібнобуржуазну розпущеність, розхлябаність, що ще є в нашому апараті.

Товариші! Володимир Ільїч, товариш Сталін неодноразово загострювали нашу увагу на потребі корінного поліпшення нашого апарату. Нам потрібно і тут піднести свою пильність, нам треба мати на увазі, що буржуазні і дрібнобуржуазні елементи не перестають шкодити і проявляти свої старі навички, недисциплінованість, бюрократизм, тяганину, що ці елементи іноді неприйнятно, в дрібничках, якоюнебудь переплутаною телеграмою і справу затягнуть, і витратять зайві кошти, і заведуть таку тяганину, такий бюрократизм, який підриває, гальмує нашу велику справу.

III. ВИКОРИСТАТИ НАЯВНІ ВНУТРІШНІ РЕСУРСИ В УСІХ ГАЛУЗЯХ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

Товариші, розгорнутий соціалістичний наступ по всьому фронту вимагає відповідних заходів по забезпеченню виконання всіх намічених планів як в кількісному, так і в якісному виразі, вимагає найуважнішого контролю за правильною реалізацією директив партії і уряду в цьому відношенні. За це органи КК—РСІ весь час боролись в усіх, особливо в провідних галузях народного господарства, на всіх ділянках соціалістичного будівництва—у галузі вугілля, металургії, на транспорті, в машинобудуванні, в галузі виробництва електроенергії, в новому будівництві, сільському господарстві, легкій промисловості, товарообороті, нацкультбудівництві і т. д. Органи КК—РСІ вели значну, хоча і недостатню боротьбу за прискорення темпів індустріалізації країни і за соціалістичну реконструкцію сільського господарства, за опанування нової техніки, освоєння нових виробництв, для чого основну увагу приділяли вишукуванню і використанню наявних внутрішніх ресурсів і резервів, поліпшенню організації керівництва, боротьбі з антидержавними тенденціями, з безгосподарністю і т. д.

Я, звичайно, не зможу перелічити все, що ми зробили в цьому відношенні,—це було б дуже довго,—хоч ми ще далеко не все зробили, що могли, чого від нас вимагала сучасна дійсність і обставини, що повинні були зробити органи контролю в нових умовах.

Переходячи до господарського фронту, я хочу почати з *транспорт*, який і на сьогодні є вузьке місце, який гальмує розвиток нашого народного господарства. Я обмину конкретну роботу, яку проробили органи КК—РСІ на цій ділянці, і спиню вашу увагу на виявлених нами резервах, які можна і необхідно використати для негайного поліпшення роботи транспорту.

Транспорт, завдяки величезній роботі, яку провела наша партія під керівництвом товариша Сталіна, має великі досягнення. Так, на Україні протяг сіті збільшився на 778 кілометрів, збільшилась кількість паровозів, вагонів, в тому числі нових серій і більшої потужності. За 1930—1932 рр. вкладено 831,5 млн. крб. в капітальні роботи, за 1933 р.—297,5 млн. крб. Так само маємо значні досягнення в збільшенні вантажообігу, в підведенні нової технічної бази і т. д. Наприклад, за одне півріччя 1933 р. перевезено вантажів на 33,3 млн. тонн більше, ніж за весь 1913 р. Але, в наслідок бурхливого зростання нашої промисловості і сільського господарства, транспорт все ще не справляється з покладеними на нього завданнями. Досить відмітити, що лишилось невідвантаженої на 1 грудня 1933 р. важливішої продукції по «Сталі» 20.140 вагонів, «Укрхіму»—10.595 вагонів, Горзавтресту—821 вагон. На шахтах Донбаса, на пристанційних пунктах лишились ненавантаженими на 20 грудня 1933 р. 12.252 вагони, а в глибинках—40.230 вагонів палива, що як повітря потрібне і промисловості, і комунальному господарству.

Які шляхи треба шукати для того, щоб поліпшити роботу транспорту?

Партія і уряд вживають цілий ряд заходів, які вже дають деякі результати, в тому числі заходів організаційного порядку — утворення політвідділів.

Нам треба руба поставити питання — з яких джерел ми повинні черпати резерви для негайного поліпшення роботи транспорту? Тепер навантажуюмо 16 тис. вагонів; скажемо, ми повинні і можемо навантажити 20 тис. вагонів, але і це не може нас задовольнити. Вже стають до роботи такі гіганти, як Дніпрокомбінат (до речі, електрифікація залізниць Нікополь—Запоріжжя посувається надзвичайно кволо), стають до ладу інші велетні-підприємства і т. д. Це ставить перед транспортом нові вимоги.

Якими шляхами, при всьому цьому, можна тепер значно поліпшити ефективність роботи транспорту?

Двома шляхами — використанням всіх наявних внутрішніх ресурсів самого транспорту і припиненням хижацького ставлення до нього з боку обслуговуваних ним різних галузей народного господарства.

На цьому я хочу спинитись.

Транспорт тепер не виконує тих норм, які йому задано, і через невиконання самих тільки вимірників по пересічнодобовому пробігу вагонів ми маємо втрати в роботі залізниць, які дорівнюють 424.829 вагонам в 1932 р. і 559.512 вагонам за 11 місяців 1933 р. На цьому ми втратили за рік майже 30-денне навантаження по Україні. Ось як у нас використовуються вагони. Наприклад, по Південній залізниці в листопаді 1933 р. товарний вагон на добу в чистому ході був 4,97 години, а в перестоях — на проміжних станціях — 2,66 години, на технічних станціях і підвантажно-розвантажними операціями — 16,38 години. Пересічно товарний вагон на залізницях УСРР в ході буває тільки 5 годин на добу, а решта 19 іде на перестой і т. ін. Пересічногодинний пробіг товарного вагону по Катерининській залізниці в вересні був 3,46 кілометра, в жовтні — 3,48, в листопаді — 3,25, а в грудні — тільки 2,8 кілометра. Таке, приблизно, становище і на інших українських залізницях. Чи можна після цього говорити про «поїздну швидкість»? Недурно бабуся з відомого анекдоту, що несла молоко до міста, відмовилась від пропозиції провідника сісти в поїзд, мотивуючи тим, що їй «ніколи, треба поспішати на базар».

Поліпшення пробігу — перше джерело резервів.

У нас в цьому році значно погіршало використання вагонів в порожньому напрямі. В вересні — грудні 1932 р. при пересічнодобовій наявності в парку 18.800 порожніх вагонів використовувалось для вантаження 295 вагонів на добу, а в 1933 р. при пересічнодобовій наявності 22.037 порожніх вагонів вантажилось всього 218, тобто на 77 вагонів менше, ніж в минулому році. Це — друге джерело.

А скільки ми марно витрачаємо вагонів через зустрічні пере-

возки, через нікчемне планування? Тільки за 8 місяців 1933 р. виключено з заявок явно зустрічних перевозок на 7 мільйонів тонно-кілометрів. Це — третє джерело.

Ліквідація перестоїв вагонів під вантаженням, вивантаженням, ремонтом — четверте джерело. Тільки по Південній залізниці перестоїв лише під ремонтом було за 5 останніх місяців 1933 року 60.913 вагоно-днів.

Особливо слід спинитися на неподобному ставленні до вагонів (наприклад, через горіння букс було відчеплено на Південній залізниці за 11 місяців 1933 р. 54.377 вагонів і через технічну несправність за III квартал 1933 р. — 48.636 вагонів; тільки на під'їзних коліях Катерининської залізниці попсовано за перше півріччя 1933 р. 20.547 вагонів). Багато б'ється вагонів на горках тощо. Кажуть, що це через низьку кваліфікацію башмачників. А їх всього на Південній залізниці потрібно 316 чоловіка. Можна було б таку мізерну кількість давно перекваліфікувати не тільки на башмачників, але навіть на інженерів, а не допускати до биття тисячі вагонів. Бережне ставлення до вагонів — це п'яте джерело.

Використання паровозів. В листопаді 1933 р. на Південній залізниці на лінійній роботі паровоз бував на добу 7,95 години, в перестоях на проміжних станціях — 3,83 години, на станційних коліях — 1,58, в оборотному депі — 4,6, в основному депі — 6,04, тобто він пересічно простоював на добу 16 годин — 67%. Швидший і якісно кращий ремонт, усунення затримок на проміжних станціях і депівських коліях, виконання норм пробігу, однотипне розміщення паровозів по серіях, використання всієї їхньої потужності і т. п. — таке шосте джерело.

Я вже не кажу про всю необхідність і важливість додержання графіка руху і відправки поїздів за розписом, за що треба повести найрішучішу боротьбу.

Є ще другий шлях поліпшення роботи залізниць — це викорчовування варварського ставлення до транспорту, хижачького його використання. Про зустрічні перевозки я вже говорив. Вони значні, але є ще зайві перевозки, яким можна легко запобігти. Цією справою ЦКК — НК РСІ займалась досить уважно. Поперше, це — вишукання місцевої сировини. Наприклад, українська хімічна промисловість завозить деяку сировину з Урала, як от сірчасті колчедани. Цих сірчастих колчеданів потрібно для нашої хімічної промисловості на 1934 рік 175 тис. тонн.

Ми почали шукати, і виявилось, що можна одержати сірчану кислоту не лише з сірчастого колчедану, а і з вуглистого колчедану. Почали натискати на вугільні трести, і вже в 1932 р. нам удалось одержати 15 тис. тонн вуглистого колчедану і зберегти 940 вагонів, або 27.200 вагоно-днів, ураховуючи, що з Урала вагон іде майже з місяць. В 1933 році план недовиконано на 1.500 вагонів, або 45 тис. вагоно-днів, а ми маємо можливість здобути вуглистих колчеданів до 125 тис. тонн і, таким чином, зберегти 7.800 вагонів, або 234 тис. вагоно-днів. Ось вам перше джерело другої лінії резервів.

На самій лише половині процента перевищення зольності вугілля витрачено за 1933 р. 11 тис. вагонів, які везли породу, що становить дводенне вантаження вугілля по Донбасу. По коксу марно перевезено 9.336 вагонів породи, що становить восьмиденне вантаження коксу по Донбасу. Звичайно, вагоно-днів буде ще більше, оскільки вугілля іде далеко по всьому Радянському Союзу. Коли б ми краще працювали і дбали б не тільки за кількість, але і за якість, тоді б цих перебільшених процентів зольності не було б — і транспорт даремно не завантажувався б. Це — друге джерело другої лінії резервів.

Ми маємо також значні перевитрати пального, сировини, матеріалів тощо, які збільшують плани перевозок, завантажують транспорт. По самій тільки українській металургії за 1933 р. перевитрачено палива близько 2 млн. тонн, або 125 тис. вагонів. Руди при зразковій роботі металургії також можна було зекономити близько 2 млн. тонн, або 125 тис. вагонів; вапняку за 8 місяців витрачено на 140 тис. тонн понад норму, або 8.750 вагонів, і т. д. Таке — третє джерело другої лінії резервів.

Слід підкреслити, що багато розвозиться бракованої готової продукції, недоброякісних продуктів, які не використовуються, і т. ін. Наприклад, в Донбас за останні три місяці було відвантажено зовсім негодящої картоплі 37.200 тонн, чим було даремно занято 2.325 вагонів. З цього складається четверте джерело другої лінії резервів.

І, нарешті, величезних втрат зазнає залізничний транспорт через марні перестої вагонів на під'їзних коліях різних підприємств, через псування тут вагонів. Наприклад, за 11 місяців 1933 р. тільки по заводах «Сталі» втрати на непотрібні перестої становили 244.725 вагонів. Таке є п'яте джерело другої лінії резервів.

Ось, товариші, які багатющі резерви є, ось за що треба боротися, ось що може значно поліпшити стан залізниць.

Я не маю змоги спинитися на інших видах транспорту — водному, авто, авіо, де нами теж провадилась робота, де теж виявлено величезні резерви і можливості.

Товариші, докладні, яскраві дані, які тут наводили гт. Косіор і Постишев, наочно показують велетенські успіхи, які є в важкій промисловості по Союзу і, зокрема, в УСРР. За звітний час ми маємо значні досягнення і в металургії і особливо у вугіллі.

Партія і уряд своїм керівництвом, своєю постійною увагою, вкладенням величезних матеріальних ресурсів забезпечили умови не тільки для цих досягнень, але і для значно більших, якби ми краще реалізували історичний лозунг товариша Сталіна про опанування нової техніки, нових виробництв. І коли брати металургію, то до головних хиб, які виявила наша перевірка робота в цій якнайважливішій галузі, якраз і належить недостатнє опанування, освоєння нової передової техніки. Через те ми і маємо розрив між зростанням потужності агрегатів і зростанням продукції. Наприклад, корисний обсяг доменних печей збільшився на 30% проти 1932 р., а витоп чавуну збільшився за той же період тільки на 12,6%.

Те ж помічається і по мартенівських печах. Площа поду мартенівських печей збільшилась проти 1932 року на 19,3%, а витоп сталі — тільки на 14%. Коефіцієнт використання доменних печей ще відстає від планових завдань. Коли б, наприклад, використання домен було доведено хоча б до легко доступного пересічного коефіцієнту Сталінського заводу (який до того технічно менш озброєний), — до 1,22, то витоп чавуну збільшився б проти фактичного приблизно на 30%, що могло б дати країні додатково 1.500 тис. тонн чавуну.

З другого боку, немає потрібної боротьби за якість і сталість сировини, що також дає великі зайві втрати. Досить згадати, що кожний відсоток збільшення золи в коксі знижує продуктивність домен на 5%, збільшує витрачання коксу на 2%, вапняку — на 4,5%. Збільшення наявності сірки на 0,1 знижує продуктивність доменних печей на 2,5% і збільшує витрачання коксу на 2%. Таким чином, зниження золи в коксі тільки на 1% і сірки на 0,1% може дати в цьому, 1934 р. додатково 750 тисяч тонн чавуну без будьяких витрат на реконструкцію і нове будівництво. Ось шляхи, якими можна і треба йти, щоб мобілізувати внутрішні резерви і ресурси, які є в металургії і які можуть дати не тільки повне виконання планів, але і перевиконання їх. До цього треба додати, що недостатньо використовуються енергетичні ресурси. У нас ще є втрати доменного і коксового газів — не менше 30% загальної їх кількості. На цьому в 1933 р. втрачено близько 3 мільярдів кубометрів колошникового газу, що еквівалентно 400 тисячам тонн високоякісного вугілля.

Досі не виконано директиви ЦК ВКП(б) про будівництво аглофабрик на заводах ім. Дзержинського і Томського. Будівництво їх в початковому стані. Між тим пуск тільки цих двох аглофабрик дав би приріст витоку чавуну не менше від 100 тисяч тонн на рік, тобто законював би будівництво цілої доменної печі.

Хочу ще спинитися на неприпустимих втратах від браку, який з'їдає значну частину приросту виробництва. У нас також неприпустимо великий процент витоку некондиційного чавуну. Так, за 1933 р. втрати від браку продукції становлять по чавуну 5.650 тис. крб.; по сталі — 4.200 тис. крб. Ці факти повинні нас мобілізувати на справжню більшовицьку боротьбу за якісні показники. Ми повинні також повести рішучу боротьбу за зниження собівартості. Вона збільшилась на 13%, замість знизитись на 7% за планом. По деяких окремих заводах ми спостерігали вперте намагання йти шляхом нового широкого капітального будівництва, широкої реконструкції, замість використання старих агрегатів, ліквідації вузьких місць, механізації трудомістких процесів і раціональної організації праці. Добре опанування нсвозбудованих агрегатів, нової техніки в металургії, використання наявних внутрішніх резервів і ресурсів, посилення боротьби за якісні показники, — все це може і повинне дати різке зростання металургійного виробництва.

Товариші, немає ніякої змоги докладно спинитись на тій роботі, яку ми проробили по вугіллю — цьому хлібу промисловості,

як його називав Володимир Ільч. По вугіллю, так же як і по транспорту, останнім часом велась завзята боротьба з саботажем історичних постанов ЦК ВКП(б) і Раднаркому Союзу, з антимеханізаторськими тенденціями і т. п. Перевірка робіт в цій галузі теж показала, що і тепер є багато невикористаних можливостей, які забезпечили б ще більше зростання видобутку. Поперше, кількісне використання важких врубовок недостатнє: замість 90% за планом, в 1933 р. вони використовувались тільки на 76%. По-друге, продуктивність врубовки, хоча і підвищилась в 1933 р. проти 1932 р. на 6%, все ще відстає від плану на 15%, що частково залежить від частих аварій і зупинок. Потрете, слабо механізована підготовна робота. Проходження штреків по методу Єпіфанцева ще недосить освоєно.

Я хочу окремо спинитися на тому, що в деяких місцях Донбаса ніяк не можуть покінчити з старими методами голого адміністрування, зокрема з шкідливою практикою безпідставних масових стягнень, що поряд з неувагою до побутових умов впливає на плинність інженерно-технічних працівників, яка по окремих трестах за останній час набрала загрозливих розмірів. Так, на перевірених 7 шахтах «Сталінвугілля», «Артемвугілля» і «Мажіїввугілля» при наявності 224 чол. накладено 248 стягнень. По цих шахтах з 1 квітня по 1 жовтня прибуло 135, вибуло 120 чол. техперсоналу. Господарські організації також мало уваги приділяють техніці безпеки. Асигновані кошти і ті не використовуються повністю. За 9 місяців 1933 р. витрачено тільки 53% річного асигнування, по промсантарії — ще менше: за півроку — приблизно 17% річних асигнувань.

Звичайно, товариші, ми також перевіряли проведення в життя настанов партії і уряду, спрямованих до розвитку Криворізького залізорудного басейну, до правильного використання його механізмів, проведення потрібних підготовчих робіт і т. д., працювали по забезпеченню зростання машинобудування і розвитку енергетичного господарства, нового будівництва і ін. В усьому цьому виявлено чимало хиб, для усунення яких вжито належних заходів.

По *машинобудуванню* — я спинюсь теж тільки на питанні мобілізації внутрішніх ресурсів, в даному разі на економії металу. Виявляється, що у нас дуже багато металу витрачається марно. Наприклад, перевірка в 1932 р. дала такі показники: по паровозу «Э», чиста вага якого 100 тонн, витрачається металу 122,2 тонни, тобто відхід металу — 22% до чистої ваги; по трактору «Комунар» — відповідно 8,3 тонни — 13,3 тонни — 60%; по велосипеду ХВЗ — 10,68 кг — 22,27 кг — 108%; трисильному мотору «Красный двигатель» — 52 кг. — 101 кг — 100%. По окремих деталях виявлено недопустимі явища, коли, наприклад, шестерня врубовки ДТ, чиста вага якої 9 кг, потребує чорної ваги 50,5 кг. Таким чином, 460% іде в відхід, в стружку. Самі відходи теж використовуються дуже погано. Наприклад, по 5 підприємствах Харкова з 23.702 тонн відходів чорного металу використано тільки 6 тис. тонн, або 25%, — і це в час розгорнутої індустріаліза-

ції, коли кожний кілограм металу розцінюється, як то кажуть, на вагу золота. Органи КК — РСІ проводили тут роботу двома шляхами — шляхом мобілізації робітничої громадськості проти цього недопустимого явища («осередки боротьби за економію металу») і шляхом перегляду, спрощення різних конструкцій, поліпшення технологічного процесу. Все це дало тисячі тонн економії металу.

В галузі виробництва речей ширвжитку важкою промисловістю перш за все виявилось кількісне недовиконання планів, в тому числі по найходовіших речах, як, наприклад, по сокирах (план виконано всього на 4,5%), пічному, чавунному литтю, ліжках і т. д. До того ж якість цієї продукції дуже низька. Зі всім цим доводилось вести рішучу боротьбу аж до виключення з партії і віддання під суд безпосередніх винуватців, як це було з директором заводу ширвжитку Немцовим.

Проти чого потрібно особливо жорстоко виступати — це проти намагання окремих заводів в 1934 році намітити програму по ширвжитку нижчу від фактичного виконання плану 1933 р. Це стосується в першу чергу заводів «Сталі», «Ленкузні» і київського «Червонопрапорного». Тут є прямо такі невичерпні резерви, які не використовуються. Наприклад, по заводах «Сталі» в 1933 р. було годящих для ширвжитку відходів 90 тис. тонн, що дало б продукції приблизно на 90 млн. крб., а використано відходів всього лише на 5% і тільки по заводу ім. Петровського — на 30%. Тепер, коли товариш Сталін дав лозунг подвоїти і потроїти виробництво речей ширвжитку, таке ставлення до цієї важливої справи подвійно злочинне.

По легкій і харчовій промисловості боротьба, головним чином, ішла за кращу якість продукції, за багатий асортимент. Мабуть, широко відомі неподобства, викриті в кондиторській промисловості, де мали місце значні прояви дрібнобуржуазної розпущеності, непмансько-спекулятивного духу. В консервній промисловості в поточному році зроблено дуже багато по оздоровленню санітарного стану підприємств, по поліпшенню якості цієї дуже чутливої продукції. В легкій промисловості, — особливо швейній, текстильно-трикотажній, жировій, поліграфічній і ін., — з ініціативи органів РСІ розгорнуто широкий рух за створення утильцехів, за використання відходів.

Все це аж ніяк не говорить, що наша робота була достатня, безхибна і т. д. У нас були органічні хиби. Основне — це те, що ми часто-густо «замітали хвости», не були досить оперативними, що повинно виправитись тепер при перебудові справи партійно-радянського контролю.

Товариші, в галузі сільського господарства партія, завдяки сталінській тактиці і стратегії, досягла величезних успіхів, створивши новий, колгоспний лад.

Навколо цього йшла і йде запекла класова боротьба, яка вимагає гострої революційної пильності. Особливі умови класової боротьби на Україні — форпості великого СРСР на Заході — вимагають ще більшої пильності і бойової мобілізованості з боку

більшовиків України. Щодо цього українська парторганізація не врахувала нових форм і особливостей підривної роботи куркульсько-націоналістичних елементів, припустила ослаблення своєї більшовицької пильності, що відбилось на проривному стані сільського господарства на протязі 1931 — 1932 рр. Безперечно, як я вже казав, в цьому також винна ЦКК — РСІ, яка, як це підкреслила в своїй постанові президія ЦКК ВКП(б), не приділила належної уваги питанням організаційно-господарського зміцнення колгоспів. Наші успіхи в сільському господарстві в цьому році величезні. За них — разом з всією КП(б)У — ударно бились і органи КК — РСІ. Але це тільки перший крок. Коли б ми використали всі наявні ресурси, всі переваги великого соціалістичного землеробства, то наслідки були б ще більш разючі. Ось чому ми повинні якнайгрунтовніше викрити і врахувати всі наші хиби, всі наші слабі місця, щоб усунути їх, — рушити більшими кроками по шляху дальшого зміцнення колгоспного будівництва.

На які слабі місця КК — РСІ насамперед звертали увагу?

За останній час нам довелось багато попрацювати по лінії виправлення тої шкоди, якої завдали наші вороги в селекції, сівозміні, землевпорядженні, районуванні і т. д. Вони, наприклад, розробляли спеціалізацію, якою хотіли підірвати міць УСРР, всього Союзу, підготувати ґрунт для інтервенції, орієнтуючись на «самостійну», а насправді — поневолену Україну.

Коштів на землевпорядження, інвентаризацію, районування витрачено багато, але результатів нема. Землевпорядження ще не є сталим, і це — велика хиба. З 311 обслідуваних нами в останній час колгоспів — тільки в 79 не мінялось землевпорядження. В решті за три роки воно мінялось 5 разів.

Ми вели також значну боротьбу за живе тягло, за краще використання тракторів, комбайнів і іншого реманенту, за своєчасний і якісний їх ремонт, за економне використання палива, за впорядкування системи розподілу машин, за те, щоб скоротити адміністративно-господарські витрати в колгоспах, за точний оперативний облік і планування, за те, щоб підвищити якість обробітку землі, засіву, за розвиток технічних культур, зокрема бавовника, буряку і т. д. Я не маю можливості докладно спинитися на всіх цих питаннях. Скажу лише про тваринництво, цю найважливішу для нас тепер галузь. Всім відоме становище з тваринництвом. А ось як по-хижацькому ставляться до худоби. Я наведу вам кілька цифр, які надзвичайно вразили мене, і сподіваюсь, що вони вас спонукають до рішучої боротьби з подібними явищами. По Дніпропетровському «Скотоводтресту» (а те саме можна навести і по Одеському, і по Харківському, і по інших трестах) державі здано на 1 листопада 1933 р. 2.420 голів, здохло — 2.075, прирізано — 5.880. Інші витрати, — я підкреслюю це, — 2.629 голів — просто невідомо куди розбазарили. Разом по системі Уповнаркомрадгоспів на 1 листопада 1933 р. здано державі 11.814 голів, здохло — 8.999, прирізано — 28.806 голів, інші витрати — 15.962 голови.

Я питаю у комуністів, які там сидять, — де вони були, що вони робили? Я хочу, щоб вони тут виступили і сказали про це. Де була їх класова пильність, які причини привели до таких величезних втрат, коли держава не одержала навіть і одної третини? За чим вони гляділи? Класовий ворог знищував худобу, а «шляпи» - комуністи нічого не бачили. Одночасно з боротьбою за репродукцію треба раз і назавжди покінчити з ворожою тактикою знищування коней, корів, худоби. Таке хижацьке розбазарювання худоби є зокрема наслідком канцелярсько-бюрократичного, сановно-панського керівництва. Я хочу перед вами продемонструвати, до чого зводиться це канцелярське керівництво в сільському господарстві. Ось яскрава діаграма. Ви бачите безліч червоних, чорних і інших ліній, що йдуть від радгоспу до тресту. Це стільки радгосп повинен посилати різних відомостей, телеграм, зведень і т. д. Він повинен посилати 25 різних телеграфних форм, які мають 9 тис. запитань. Крім того, 35 поштових форм з 6.650 запитаннями. Коли ж буде час для оперативної роботи? Це характеризує стиль роботи наших земельних органів, про які мені довелося вже говорити на пленумі ЦК. Коли буваєш в МТС, радгоспах, то бачиш, як люди б'ються над цими формами, заповнюють їх, витрачають на це час. На те, щоб організувати чітку роботу, належне оперативне керівництво і облік, часу не вистає. І самі форми, не зважаючи на їх обсяг і складність, не пристосовані до оперативного керівництва радгоспом. Те саме помічаємо і по МТС. Тому часто буває, що керівництво МТС не знає, де потрібна допомога головного механіка, директора, агронома і т. д. Інколи буває так, що головний механік потрібний в одному колгоспі, а він їде по плану по всій «епархії», як колись їздив піп, і перебуває якраз в іншому місці, де він не дуже потрібний. Іноді, наприклад, потрібен механік, а приїздить агроном. Такий бюрократичний облік нічого не дає, він марно займає оперативних працівників, на нього тільки марно витрачаються гроші.

Останнє, на чому я хочу спинитися, — це на *товарообороті*. Поперше, нам довелося уважно зайнятися торговельно-кооперативною системою, де виявилось, що директиви жовтневого (1931 р.) і березневого (1932 р.) пленумів ЦК і ЦКК ВКП(б) не скрізь виконувались з належною чіткістю і повнотою. Виявилось старе орієнтування тільки на централізований завіз, в недостатній мірі проводилась робота по децзаготівлях, по припиненню хижацької практики заморожування товарів і т. д. В розгортанні нових крамниць перевага давалась центральним районам замість робітничих. Так, з 759 одиниць по Харкову — тільки 183 були в робітничих районах. Основна увага наша приділялась спрощенню системи просування товарів, поліпшенню роботи споживкооперації і т. д.

На одному питанні треба загострити увагу всієї нашої парт-організації — це на питанні крадіжок, розтрат, викривлення радянської політики цін і на інших ворожих проявах.

Наведу кілька кричущих фактів, цифр з цієї галузі. Ці факти

повинні примусити кожного більшовика взятися за те, щоб з подібними явищами покінчити раз і назавжди, покінчити з цим лихом, що його організують всякі «колишні». В своїй доповіді на об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) товариш Сталін говорив:

«Головне в «діяльності» цих колишніх людей полягає в тому, що вони організують масове злодійство і крадіж державного майна, кооперативного майна, колгоспної власності. Злодійство і крадіж на фабриках і заводах, злодійство і крадіж залізничних вантажів, злодійство і крадіж в складах і торговельних підприємствах, — особливо злодійство і крадіж в колгоспах і радгоспах, — така є основна форма «діяльності» цих колишніх людей. Вони відчувають немов би класовим інстинктом, що основою радянського господарства є суспільна власність, що саме цю основу треба розхитати, щоб напакостити радянській владі, — і вони дійсно намагаються розхитати суспільну власність шляхом організації масового злодійства і крадежу».

Не зважаючи на застереження вождя партії товариша Сталіна, наші кооперативні органи не проявили потрібної класової пильності в цій справі, не врахували того, що казав Володимир Ільїч:

«Багаті і жулики, це — дві сторони одної медалі, це — два головні розряди паразитів, вигодованих капіталізмом, це — головні вороги соціалізму, цих ворогів треба взяти під особливий нагляд всього населення, з ними треба розправлятися, при найменшому порушенні ними правил і законів соціалістичного суспільства, нещадно. Всяка слабкість, всякі вагання, всяке сантиментальничання в цьому відношенні було б найбільшим злочином перед соціалізмом» (т. XXII, стор. 164).

Наші кооператори і адміністративні органи, очевидно, недосять засвоїли глибоку суть соціального зла «діяльності» всіх цих «колишніх», всіх цих шахраїв, — інакше явищ поширеного крадежу ми не мали б. Подумайте, тільки по самій системі споживчої кооперації за 1932 р. виявлено 35.788 випадків розтрат на загальну суму 22.440 тис. крб. За перше півріччя 1933 р. виявлено 11.307 випадків на загальну суму 5.611 тис. крб.

Ми рішуче боролись з такими явищами — виключали з партії, віддавали під суд і т. ін. Можна було б навести довгий список різного роду «оштрафованих» за це людей. Але не в цьому головна суть боротьби.

Очевидно, ми не створили ще такої системи, яка б сама по собі не давала можливості цим шахраям і «колишнім» займатися своєю «діяльністю». Ми здебільша «замітали хвости» і не забезпечили того, щоб запобіжно-профілактичним контролем, оперативною перевіркою звести нанівець подібні неприпустимі явища, припинити їх в корені.

З практикою порушення цін також довелось вести рішучу боротьбу. Ми притягли до відповідальності чимало людей. Силами інспекції цін перевірено 24.782 торговельні точки. Доводилось накладати штрафи, під суд віддавати, виключати з партії. За час

існування інспекції притягнуто до відповідальності 17.780 чол., з яких 982 віддано під суд, на багатьох накладено стягнення і штрафи.

Я хочу навести один разючий факт, як хитро іноді провадить свою роботу класовий ворог. Ми виявили в одній організації порушення цін і зажадали, щоб нам прислали калькуляцію. Нам в цьому не відмовили. Вона складалась з таких витрат, зв'язаних з пакуванням вина в пляшках: дерев'яний винний ящик — 5 крб. 25 коп., доставка ящика з тарного двору до винного склепу — 1 крб., дріт для обтягування ящика — 35 коп., цвяхи для зашивки ящика — 40 коп., солома для пакування — 3 крб., солом'яні ковпаки — 6 крб., пакування пляшок, укладення в ящик і перекладка соломою — 2 крб., забивання ящика з обтяжкою дротом — 80 коп., виноска ящика з підвалу — 50 коп., зваження ящика і подача з вагів — 30 коп., а всього 20 крб. коштує пакування ящика на 60 пляшок вина. Цей папірець, складений безперечно чужою рукою, «начальство», «нічтоже сумняшесь», закручувато підписує і посилає в РСІ. Можливо тому, що гадають, — РСІ буде все одно ліквідовано, так що нема чого, мовляв, боятися, можна і понахабничати...

Товариші, до всієї цієї роботи, яку ми провадили, — підкреслюю, — не завжди досить добре, досить пильно, досить оперативно, — ми притягували широкі верстви робітничих і селянських мас. Ми дбали про те, щоб перетворити наш контроль в справді масовий, живий, оперативний. Я вже не кажу про зв'язок з масами, який мало наше бюро скарг, куди надійшло за міжз'їздівський період 316.017 різних листів, заяв, скарг, переважно неособистого характеру, а які стосувались всіх галузей державного життя; тільки в самих наших обслідуваннях взяли участь 55.100 чол. Загальна кількість обслідувань становить 38.870, рейдів — 3.178, зльотів — 1.139.

ІV. ЗА ПОСИЛЕННЯ ПАРТІЙНОГО І РАДЯНСЬКОГО КОНТРОЛЮ, ЗА ОРГАНІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК ЙОГО З ОПЕРАТИВНИМ КЕРІВНИЦТВОМ

Переходжу до останнього розділу своєї доповіді — про перебудову всієї системи органів КК — РСІ, перебудови, яка викликається новими господарськими і політичними умовами, новими велетенськими завданнями, масштаб і зміст яких вимагає інших організаційних форм роботи, інших методів керівництва, а звідси і іншої постави справи контролю, його органічного зв'язку з оперативним керівництвом.

Було б неправильно і помилково підходити до справи реорганізації КК — РСІ ізольовано, як до окремого самостійного питання. Тепер також, як і тоді, коли В. І. Ленін висунув перед партією необхідність об'єднання ЦКК з РСІ, до перебудови справи контролю треба підходити, як до цілої системи заходів, що їх намічає і проводить тепер партія з метою забезпечення успіш-

ного здійснення історичних завдань другої п'ятирічки, п'ятирічки збудування безкласового соціалістичного суспільства.

Прочитайте статтю В. І. Леніна «Краще менше, та краще», де висувається справа реорганізації Робсельїну. Володимир Ільїч зв'язував цю реорганізацію з найважливішими питаннями внутрішньої і міжнародної політики, з найважливішими питаннями серед-партійного життя; Володимир Ільїч писав тоді: «...я зв'язую в своїх думках загальний план нашої роботи, нашої політики, нашої тактики, нашої стратегії з завданнями реорганізованого Робсельїну» (т. XXVII, стор. 417—418).

Товариші! Організаційним питанням наша партія завжди надає великого значення. Вони є ключ до розв'язання намічуваних політичних завдань, і в міру того, як змінюються умови, обставини, партія змінює і організаційні форми роботи і методи керівництва, ніколи не розглядаючи їх як сталі, постійні, дані раз назавжди, підпорядковуючи їх завжди політичній суті справи.

І до справи партійно-радянського контролю Володимир Ільїч на різних етапах підходив по-різному, вишукуючи відповідні організаційні форми, зміст і напрям. Був час, коли існував так званий ДержКон. В 1920 році Ленін висунув питання про організацію Робсельїну. В листі до тов. Сталіна він писав: «Відділ» Робітничо-Селянської Інспекції при ДержКоні повинен бути тимчасовим з завданням вкорінити Робітничо-Селянську Інспекцію в усі відділи ДержКону» (т. XXIX, стор. 387). В різних настановах того часу Володимир Ільїч висував і форми самого контролю, зокрема він говорив про методи літучих ревізій і т. п. В 1921 році він уже визначав зміст роботи РСІ так: «Завдання Робітничо-Селянської Інспекції не тільки і навіть не стільки «ловити», «викрити»... скільки *уміти поправити*.

Вміле виправлення вчасно — от головне завдання Робсельїну» (т. XXVII, стор. 14).

В 1923 році Володимир Ільїч поставив питання про реорганізацію Робсельїну, про об'єднання Робсельїну з ЦКК. Це, товариші, впливало з тодішніх умов і обставин, з цілого ряду причин. Це було, як я вже казав, органічною частиною цілої системи заходів, які вимагались і проводились в той час.

Володимир Ільїч висував перед реорганізованою ЦКК — РСІ завдання уважно стежити за всіма обставинами, з яких могла виникнути небезпека розколу, і запобігати цьому. Друге, що він ставив перед Робсельїном, — це перетворення тодішнього апарату в справді радянський, застосування всіляких заходів для поліпшення його. Третє — організувати дієву, систематичну перевірку виконання.

З чого, товариші, впливала небезпека розколу? Поперше, з наявності складної з точки зору співвідношення класових сил обставини, з наявності п'яти укладів, які характеризували тоді нашу економіку, що базувалась на двох протилежних системах; подруге, перехід до непу, який поряд з рішучим зміцненням позицій пролетаріату в деякій мірі розв'язував дрібнобуржуазну

стихію, яка могла тиснути і тиснула на деякі окремі нестійкі елементи в нашій партії; потрете, з міркувань середпартійного становища — наявності загрози з боку троцькістів, «робітничої опозиції», «лівих» опортуністів.

Як ви знаєте, Володимир Ільч в статті «Як нам реорганізувати Робсельін» підкреслював, що «...в нашій радянській республіці соціальний лад ґрунтується на співробітництві двох класів: робітників і селян, до якого тепер допущені на певних умовах і «непмани», тобто буржуазія. Якщо виникнуть серйозні класові незгоди між цими класами, тоді розкол буде неминучий, але в нашому соціальному ладі не закладені з необхідністю основи такого розколу, і головне завдання нашого ЦК і ЦКК, як і нашої партії в цілому, полягає в тому, щоб уважно стежити за обставинами, з яких може впливти розкол, і запобігати їм, бо в останньому рахунку доля нашої республіки залежатиме від того, чи піде селянська маса з робітничим класом, зберігаючи вірність союзові з ним, або вона дасть «непманам», тобто новій буржуазії, роз'єднати себе з робітниками, розколоти себе з ними» (т. XXVII, стор. 405).

Це — щодо обставин, з яких могла виникнути загроза розколу.

Щодо апарату, чіткість роботи і якість якого зв'язані з зміцненням диктатури пролетаріату, з успішним виконанням державних завдань, — то він тоді в значній частині був чужий. Він складався з закоренілих чиновників монархічного ладу і з колишньої всілякої челяді власницько-капіталістичних акул і т. п.

З другого боку, роботі нашого державного апарату заважали некультурність, невміння керувати. Ленін неодноразово підкреслював: «Головне, чого нам бракує, — культурності, вміння управляти». Це, звичайно, висувало свої вимоги до методів контролю, перевірки виконання.

В якій мірі змінились тепер обстановка, умови в нашій країні?

Тепер ми маємо міцну важку індустрію — цю основну базу соціалізму, яка дала можливість перевести сільське господарство на соціалістичні рейки. На основі суцільної колективізації ліквідовано куркульство як клас. Збудовано фундамент соціалістичної економіки. Кількісно і якісно зміцнів робітничий клас, що значно зріс культурно і політично. До цього треба додати ще і те, що змінився тип сільськогосподарського пролетаря.

Великі зміни стались також і в самому селянстві. Головне те, що переважна більшість бідняків і середняків, тобто колишніх дрібних власників, переконавшись в перевагах колгоспного ладу, остаточно вступили на шлях соціалізму, стали справжніми активними будівниками соціалістичного суспільства, головною опорою радянської влади на селі. Отже, коли раніш наша радянська влада базувалась на двох різних основах, то тепер, в результаті соціалістичної індустріалізації, проведення соціалістичної реконструкції сільського господарства, ми успішно створили єдину економічну основу всього народного господарства. Зміцнів союз робітничого класу з селянством, надзвичайно посилилось довір'я широких

трудящих мас до лєнінської партії — організатора перемог соціалістичного будівництва. Ось чому небезпека розколу партії, яка була можлива раніш, тепер відпадає.

Небезпека розколу партії відпадає і тому, що наша партія в запеклій боротьбі з класовим ворогом і його всілякою агентурою — контрреволюційним троцькізмом, правим і «лівим» опортунізмом і т. д., в боротьбі за практичне здійснення великої програми збудування безкласового соціалістичного суспільства, в боротьбі за єдність і чистоту лав, — стала такою міцною, монолітною, згуртованою навколо лєнінського ЦК з товаришем Сталіним на чолі, що їй не страшні будьякі наскоки решток вмираючих класів і їх політичних агентів.

На основі ведетєнських успіхів в справі соціалістичного будівництва наша партія досягла значних результатів в поліпшенні, перебудові державного апарату. Господарський і радянський апарат комунізовано, в нього втягнуто десятки і сотні тисяч краших робітників і колгоспників, немало влило туди молодих спеціалістів з нашої робітничої інтелігенції. Методами соцсумісництва, робітничим шефством, розвитком самокритики і т. ін. ми значно поліпшили радянський апарат, поставлений під безпосередній контроль робітничих і колгоспних мас і щільно зв'язаний з ними.

На основі вказівок товариша Сталіна, здійснення лозунга самокритики ми провели справді значну боротьбу з бюрократизмом, тяганиною, дрібнобуржуазною розпушеністю і розхлябаністю, але треба підкреслити, що дуже значні рештки бюрократизму ще залишились і боротьба з ними набирає тепер інших методів і форм, ніж раніш.

В нових умовах завдання полягає не тільки в тому, щоб боротися за поліпшення роботи державного апарату, його складу, боротися з проявами бюрократизму, але і в тому, щоб вирвати протягом другої п'ятирічки самі коріння бюрократизму. А оскільки бюрократизм грізний тим, що «він не терпить перевірки виконання» (Сталін), то тепер треба особливо наполягти на цю справу. А це владно вимагає перебудови системи партійно-радянського контролю, підняття його на нову височінь, органічного ув'язання його з оперативним керівництвом, без чого не може бути дійсно систематичного оперативного контролю. Хоча методи роботи контрольних органів змінювались кілька разів, але на сьогодні вони недостатні. Сьогоднішні завдання переросли існуючі організаційні форми партійно-радянського контролю.

Які зміни були в методах роботи органів КК — РСІ? Старі робітничі знають, що спочатку ми мали непланові обслідування, академічні розробки раціоналізації апарату, так звану комплексну систему обслідування по окремих питаннях. Останнє на практиці виглядало так: приїжджала ціла група на завод чи в установу, сиділа там місяці, перевіряла, контролювала і фінанси, і виробництво, і постачання сировини і т. д.; сиділа інколи кілька місяців, привозила величезний матеріал, який не міг бути використаний

в оперативних організаціях, в Раднаркомі, в ЦК; а були такі випадки, коли цей матеріал не використовувався і в самій КК—РСІ. Бувало і так, що поки розглядали матеріал,—установа чи то реорганізовувалась, чи то зовсім закривалась.

Ми мали також і функціональний метод обслідування, який теж мало що давав. За останній час, прислухаючись до биття пульсу самого життя, ми намагались перевести нашу роботу на шлях оперативного контролю, на шлях організації масового контролю і перевірки. Справді, товариші, надходить сільськогосподарська кампанія, іде хлібозбирання, хлібоздача — треба перевірити, як там підготовані люди, машини, склади, тара, як організована охорона і т. ін. Чи могла КК—РСІ бути осторонь, провадити свою роботу планово, по 2—3 місяці сидіти на інших, часом неактуальних, питаннях, а потім привезти купу паперу, з якої мало користі, в той час коли кипуче життя вимагало оперативного контролю, оперативного втручання для виправлення тих чи інших хиб?

Ми відчували ці величезні хиби в нашій роботі. Хиби ці полягають в тому, що хоч ми провадили і актуальну роботу, але, виявляючи якенебудь явище, що вимагає негайно найактивніших дій, не будучи органічно зв'язані з оперативним керівництвом, ми виносили пропозиції, які часто запізнювались і часто-густо втрачали свою доцільність. А коли б ці пропозиції своєчасно провести в життя, вони могли б відіграти свою певну роль. Ми шукали шляхів, методів перебудови своєї роботи. ЦК і ЦКК тепер цілком правильно поставили питання про те, що треба наблизити справу контролю і перевірки виконання безпосередньо до оперативного керівництва.

Коли до цього додати, що часто-густо органи КК—РСІ, почувавши свою відповідальність за місцеві хиби, прикривали їх; коли додати, що КК—РСІ були залежні від місцевих організацій і тому в деякій мірі не викривали всіх хиб,—стане ясна неспроможність сучасних форм побудови органів контролю.

Товариші, великі масштаби і складний зміст сучасних завдань самі по собі вимагають перебудови справи контролю і перевірки виконання. Якщо, наприклад, в відбудовний період, в період реконструкції окремих заводів було можливо скупчити в ЦКК—РСІ 200 чол. великих фахівців і з їх допомогою провадити велику роботу,—як про це говорив Ленін,—то в період розгорнутої реконструкції всього народного господарства, тепер, коли ми маємо такі велетні, як Дніпрокомбінат, Крамшавуд, Урало-Кузбас, тракторні заводи і ін.,—ніяке збільшення апаратів КК—РСІ при сучасних формах не допоможе. Завдання полягає в тому, щоб поліпшити самий апарат, добитися того, щоб перевірка виконання стала складовою частиною роботи кожної ланки, підвищити почуття відповідальності кожного робітника, добитися «диктатури окремих осіб для окремих процесів роботи» (Ленін), забезпечити більшовицьку самокритику і широку участь мас в управлінні, зробити контроль органічною частиною самого оперативного керівництва. Треба пам'ятати, що «не можна поліпшувати наші госпо-

дарські, профспілкові і партійні організації, не можна посувати вперед справу будівництва соціалізму і приборкання буржуазного шкідництва, не розвиваючи повним ходом критику і самокритику, не ставлячи під контроль мас роботу наших організацій» (Сталін).

Тепер, коли партія рішуче бореться за нову, соціалістичну дисципліну, проти дрібнобуржуазної розхлябаності, розпущеності, ми повинні поставити роботу контролю і перевірки так, щоб вона забезпечила систематичність, конкретність, оперативність, незалежність від місцевої обстанови. Все це можна зробити тоді, коли контрольні органи будуть по лінії радянській при Раднаркомі Союзу, по лінії партійній — при ЦК, коли буде проведена масовість контролю, з одного, і централізація контролю — з другого боку.

Для того, щоб забезпечити перевірку виконання, треба наблизити контрольні органи до оперативного керівництва, без чого не може бути здійснений справжній оперативний контроль, оперативне усунення недоліків і хиб, забезпечення повного, своєчасного, чіткого виконання директив.

Про органічне ув'язання контролю і перевірки з оперативним керівництвом говорив ще на XI з'їзді РКП(б) Володимир Ільїч Ленін: «треба змінити характер роботи Раднаркому в тому відношенні, в якому мені не вдалось це зробити за останній рік: далеко більше уваги звернути на те, щоб стежити за перевіркою виконання» (т. XXVII, стор. 258). В листі до Цюрупі Ленін ще раз це підкреслює: «Центром ваги Вашої роботи повинна бути саме ця переробка нашої огидно-бюрократичної роботи, боротьба з бюрократизмом і тяганиною, *перевірка виконання*».

Перевірка виконання, перевірка того, що виходить на ділі, — от основне і головне ваше завдання» (т. XXVII, стор. 159).

Товариші, зміна умов і обставин, ті величезні завдання, які перед нами поставлені другою п'ятирічкою, п'ятирічкою збудування безкласового суспільства, загострення класової боротьби, — все це вимагає зміцнення партійно-радянського контролю і перевірки виконання.

Товариші, головна увага перебудованого на оперативний лад радянського і партійного контролю повинна бути спрямована:

1. На перевірку того, наскільки чітко, своєчасно і бездоганно виконуються рішення партії і уряду, на оперативне усунення тих або інших виявлених хиб.

2. На остаточну ліквідацію бюрократичних викривлень і усунення будьяких проявів тяганини.

3. На зміцнення особистої відповідальності за доручену справу, ліквідацію функціоналки, знеосібки, на тверде здійснення єдиначальності, викорчовування канцелярсько-бюрократичних методів керівництва.

4. На забезпечення залізної партійної і державної дисципліни, розгортання здорової більшовицької самокритики і даліше піднесення активності і самодіяльності мас.

Величезні завдання, що стоять перед нами в другій п'ятирічці,

здійснення яких відбуватиметься в умовах жорстокої класової боротьби, особливо у нас на Україні, де, — як зазначали товариші Косіор і Постишев, — підривна, ворожа, куркульська робота проти соціалістичного будівництва ведеться під націоналістичним прапором, під шовіністичними лозунгами, — вимагатимуть від перебудованих органів партійно-радянського контролю максимальної пильності, гнучкості, оперативності, з тим щоб недріманно стояти на посту, своєчасно підмічати ті чи інші ворожі махінації, бюрократичні викривлення, прояви дрібнобуржуазної розпущеності, щоб своєчасно вжити необхідних оперативних заходів, щоб забезпечити безперервний успішний хід соціалістичного будівництва в усіх галузях нашого різноманітного кипучого життя, щоб успішно виконати всесвітньо-історичного масштабу і значення завдання другої більшовицької п'ятирічки — п'ятирічки збудування безкласового соціалістичного суспільства.

Товариші, наш з'їзд, безперечно, одностайно, палко приєднається до тез доповіді товариша Кагановича, в тому числі і до тої частини тез, яка стосується реорганізації партійного і радянського контролю. Ця реорганізація, треба підкреслити, спрямована на зміцнення, а не на ослаблення справи контролю, спрямована на зміцнення лав нашої партії, спрямована на піднесення нашої партійної і державної дисципліни, на виконання історичних завдань другої п'ятирічки, — відповідає всьому комплексові умов нашої, сталінської епохи, щільно зв'язана зі всіма справами нашої внутрішньої і міжнародної політики, нашого середпартійного життя.

Ми з ще більшою силою, з ще більшою любов'ю згуртуємо наші лави навколо вождя нашої партії, навколо вождя робітничих мас, найвидатнішої людини сучасності — товариша Сталіна — і підемо по більшовицькому лєнінсько-сталінському шляху вперед до світового Жовтня. *(Тривалі оплески).*

Голова. На цьому закінчуємо наше вечірне засідання.

З А С І Д А Н Н Я Ш О С Т Е

(21 січня 1934 року. Ранкове)

Вегер (голова). Товариші, дозвольте вважати, що засідання з'їзду продовжується.

Слово для пропозиції має товариш **Постишев.** (Оплески).

Постишев. ЦК КП(б)У ухвалив рішення про переведення столиці України із Харкова в Київ і це своє рішення подає на затвердження з'їзду КП(б)У. (Оплески).

Товариші, ухвалюючи це рішення, ЦК керувався такими міркуваннями.

Поперше, у нас промислові райони значно зміцніли. Створено області, що полегшує керівництво цими районами з боку ЦК.

Подруге, ми повинні міцніше попрацювати над районами Правобережжя, щоб швидше піднести основні сільськогосподарські райони, які знаходяться там, а для цього нам треба пересунутись туди ближче. Ми досі більше уваги приділяли найбільшим промисловим центрам, а тепер треба посилити увагу саме до тих районів, які знаходяться на Правобережжі, щоб двинути їх вперед.

Потрете, ми тепер — на базі успіхів в галузі індустріалізації і колективізації — маємо величезні досягнення в галузі національно-культурного будівництва на Україні. Але, щоб ще швидше і вище підняти справу національно-культурного будівництва, треба знов таки пересунутись ближче до Правобережжя — і урядові, і ЦК нашої партії.

І, нарешті, ми тепер розгромили націоналістичну контрреволюцію. Тому ми повинні більше зайнятися справою зміцнення і вирощування своїх кадрів з українських робітників і селян.

Ми повинні тепер — і маємо для цього всі можливості — підняти всю Радянську Україну, в тому числі і особливо найважливіші сільськогосподарські райони, розташовані на Правобережжі, на небувалу височінь, зробити Радянську Україну дійсно квітучою, розгорнути ширше справу більшовицької українізації і рушити небувалими темпами вперед справу будівництва національної форми і радянської по змісту культури.

Все це разом узятє зобов'язує нас до того, щоб ми пересунулись ближче до Правобережжя, а столицею Радянської України зробили Київ, який є природним географічним центром України. Нехай не сподіваються вороги наші, уламки націоналістичної контрреволюції, що Київ ще являє собою для них «запасне» містечко, а більшовики, мовляв, туди бояться їхати. Треба і цей останній козир вибити з їхніх рук.

Ось рішення, яке прийнято ЦК КП(б)У і схвалено ЦК ВКП(б). Я оголошу його:

«Зважаючи на зміцнення основних промислових районів України, створення областей, які полегшують керівництво цими промисловими районами України (Донбас, Харків, Дніпропетровськ), маючи на увазі необхідність наближення уряду України і центрального партійного і радянського апарату до найважливіших сільськогосподарських районів, якими є райони, розташовані на Правобережжі України, а також для дальшого і швидшого розвитку національно-культурного будівництва і більшовицької українізації на базі індустріалізації і колективізації — перенести столицю України в місто Київ, що є її природним географічним центром.

Строк переїзду — осінь 1934 року». (Оплески).

Голова. Чи будемо відкривати дебати на пропозицію товариша Постишева? (Вигуки з місць: «Не треба»).

Чи є бажані висловитись в цьому питанні? Ні.

Тоді дозвольте проголосувати пропозицію товариша Постишева. Прошу голосувати мандатами. Отже, пропозиція приймається одностайно.

Слово в дебатах має товариш Мілх.

Мілх. Товариші, Україна прийшла на XII з'їзд з величезними перемогами, що мають не тільки внутрішнє, але і міжнародне значення. КП(б)У зуміла запалити мільйони робітничих мас пафосом будівництва і пафосом освоєння. Піднято Донбас, піднято південну металургію; пафосом боротьби за піднесення сільського господарства охоплені мільйони колгоспників. Сільське господарство України із прориву вийшло. Партійна організація України розгромила рештки контрреволюційного троцькізму, правий ухил, розкрила і викрила націоналістичний ухил Скрипника і мобілізувала пильність партійної організації проти всяких ухилів від партійної лінії.

Я думаю, товариші, що три головні причини викликали такі серйозні успіхи України. Перша причина — це допомога і вказівки, дані ЦК ВКП(б) під керівництвом товариша Сталіна. На цьому прикладі ми ще раз бачимо геніальну мудрість і прозорливість вождя нашої партії, який чіткими вказівками мобілізував увагу і сили партії на виправлення минулих помилок України.

Друга причина — це оперативне керівництво з боку зміцненого ЦК КП(б)У і обласних комітетів. І, нарешті, третя причина — це боєспроможність української партійної організації, яка була ще більше піднята за допомогою чистки партії. Партійні організації зуміли мобілізувати робітничі маси і колгоспне селянство на боротьбу за ліквідацію прориву, на боротьбу за піднесення України. Ці перемоги мають пряме такі історичне значення. Найважливіше завдання України — безустанна боротьба за дальше піднесення сільського господарства і промисловості.

Поряд з цим наша увага повинна бути прикована до найваж-

лівіших завдань сьогоднішнього дня, про які говорив товариш Сталін, — це розгортання товарообороту і підняття транспорту.

Для того, щоб показати, як транспорт гальмує рух всього народного господарства, досить навести такі цифри: за планом 1933 р. залізниці повинні були вантажити на добу 58 тис. вагонів, вантажили ж тільки 51 тис. вагонів. За 1933 р. залізниці не додали країні $2\frac{1}{2}$ млн. вагонів. Ось величезний прорив, при чому цей прорив збільшується тому, що ми і далі йдемо з серйозним недовантаженням, а тимчасом за планом 1934 р. залізниці повинні вантажити вже 68 тис. вагонів пересічно на добу. Треба вантажити багато більше, ніж було за планом 1933 р., а ми поки не виконуємо завдань 1933 р.

Звичайно, є загальні причини, які викликають відставання транспорту, їх не можна заперечувати. Незадовільне матеріальне постачання: на Південно-Західній залізниці ми одержали за рік тільки 32% до плану осей, 42% бандажів. На залізницях занедбано господарство, особливо шляхове. В формі поштовхів цю занедбаність відчують пасажери. Але вона викликає також скорочення швидкості руху. Це вносить нові утруднення в роботу транспорту.

Відстало вагонне господарство. В минулому ним ніхто серйозно не займався. Тільки в 1934 р. почали будувати нові вагоноремонтні заводи. Дуже важко з паровозами, важко до того, що ось ми на Південно-Західній залізниці одержали для Вознесенського депа два роки тому нові паровози «Э» на зміну старим «Щ», а в 1933 р. у нас паровози «Э» забрали на Південні залізниці, і ми знов вернулись до колишніх, значно гірших старих «Щ» (щук).

Можна додати, нарешті, що технічна реконструкція транспорту тільки почалась, інакше і не могло бути. Для того, щоб реконструювати техніку транспорту, треба було раніше технічно реконструювати важку промисловість.

Ленін в передмові до французького і німецького видання «Імперіалізм як новітній етап капіталізму» говорив: «Залізниці — це підсумки найголовніших галузей капіталістичної промисловості — кам'яновугільної і залізничної».

В СРСР розвиток залізничних шляхів — це підсумки розвитку соціалістичної кам'яновугільної і залізничної промисловості.

Не піднісши Донбаса, не піднісши металургії, не можна серйозно розвивати залізничне господарство. Досить вказати вам, що залізниці споживають одну третину всього металу, який виробляється в країні. Таким чином, є серйозні причини, які перешкоджають рухові транспорту вперед. В той же час цілком мають рацію товариші Балицький і Сухомлин, коли вони говорили, що залізниці сьогодні мають величезні резерви, і ці резерви використовуються дуже погано. На сьогодні залізниці можуть і повинні працювати далеко краще.

В рішеннях ЦК ВКП(б) і Раднаркому Союзу по транспорту з усією глибиною сталінського аналізу розкрито причини відста-

вання транспорту і дано цілком чіткі вказівки, як виправити його роботу. Ці вказівки лишаються нашою програмою на довгий період, але ці вказівки в життя проведені далеко недостатньо.

Південно-Західна залізниця — одна з найважливіших залізниць, що має велике господарське значення. Після прийняття рішення про перенесення столиці в Київ вона матиме ще більше політичне значення. До того, що казав товариш Якір, треба додати, що для підвищення обороноздатності країни треба піднести роботу залізниць що б то не стало.

Південно-Західна залізниця в липні і серпні 1933 р. була на чорній дощі. На основі рішень ЦК ВКП(б) нам удалось в вересні трохи підняти її роботу і в жовтні і листопаді повністю виконати план вантаження і обороту вагонів. В грудні залізниця зірвалась, маючи тільки близько 90% виконання плану вантаження. Ми не виконуємо плану вантаження і на сьогоднішній день.

Головна причина невиконання плану полягає в тому, що на залізниці досі винятково великі розхлябаність, розгільдяйство, розговтаність, безладдя.

Я наведу тільки обмежену кількість прикладів цього. Ось як погано з пильністю на залізниці і з дисципліною. Під Жмеринкою була вночі аварія товарно-пасажирського поїзду. Лопнула вісь, вагон зійшов з рейок, в такому стані паровоз проволік його близько 4 кілометрів, на 4-му кілометрі зійшов з рейок другий вагон; поїзд розірвався на три частини, машиніст не помітив величезної аварії і пішов уперед з головою поїзду, бригада спала. Чотири вагони були скинуті з рейок під укіс.

Ось приклад, який свідчить про те, як погано використовуються підйоми для поліпшення роботи на залізницях. В постановках ЦК і Раднаркму є рішення про те, що машиністи за вказівку хиб в ремонті паровоза повинні бути премійовані. В Зінов'ївському депі премію видавали таким чином: за жовтень машиніст Кокарев одержав 59 коп. премії, помічник машиніста Немченко — 1 коп., а весь розмір премії на все депо — 4 крб. 59 коп. В депі нема жодного ударника, паровоз являє собою «облака пара».

Сподіваюсь, що товариші Дегтярьов і Ваньян дістануть слово на з'їзді і зуміють навести велику кількість прикладів надзвичайної неповороткості великої промисловості і залізничників при вантаженні і вивантаженні вугілля, руди, металу.

Я наведу приклад неповороткості у вивантаженні хліба. В Одеському порту є англо-перевантажувач — складний, незвичайно чудовий механізм, за 15 хвилин перевантажує вагон в трюм пароплава. За останній час пароплави возили з Радянського Союзу зерно різних гатунків — жито, пшеницю, ячмінь, овес і ін., вантажачи їх в різні трюми, яким відповідали різні люки перевантажувача. Треба було розставити вагони в відповідному порядку, так, щоб на кожний люк припадав вагон з відповідним зерном. Однак, залізнична станція не договорилась з клієнтурою; пішли спори, хто платитиме за маневрову роботу, вагони подавали під вивантаження непересорттованими і одночасного виван-

таження в усі люки не могло бути. Вагони стояли даремно. Треба було втрутитися нам і Одеському обкомові для того, щоб це становище виправити.

Наведу приклад замилювання очей. Ми багато працювали над тим, щоб подавати вагони з Одеси для вантаження переселенців з північних районів залізниці, з Вінниці, з Чернігова в інші місця. Великі побоювання у нас викликав поїзд № 750. Ми натискували на його відправлення, скоротили запізнення до 25 хвилин. Пішов поїзд на моїх очах, і ось станція повідомила район, що поїзд пішов вчасно. Замилювачі очей повідомили про те, що поїзд пішов вчасно для того, щоб надалі звалити запізнення на машиніста, який нібито затримав поїзд в дорозі. Ви розумієте, до якого нахабства доходять замилювачі очей, — на наших очах поїзд спізнюється на 25 хвилин, а в донесенні пишуть, що поїзд виходить вчасно! Я навів ці приклади для того, щоб показати, яка величезна розхлябаність і розговтаність існує на нашій залізниці.

В що ми упираємось насамперед? Насамперед — в якість командири. На нашій залізниці було знято начальника залізниці Слюсаренка, за ним знято Левченка, — це справжня «шляпа», і цю «шляпу» дали в Ясиноватський район, але незабаром його знято і звідти. Ми зняли начальника Жмеринського району, як такого, що не вмів проводити рішення ЦК і Раднаркому, а його призначили в Луганський район. Треба бути обережніше з такими призначеннями.

Нам довелось зняти начальника Київського району. Я наведу приклад, що характеризує цього начальника — Коннова. При зустрічі двох поїздів трьох чоловіка було скинуто з поїзду і одного було зарізано. Коли ми пред'явили Коннову обвинувачення в поганій організації приміського руху, він відповів буквально: «я не можу з вікна свого кабінету бачити, що робиться на східцях поїзду». Нам доводиться багатьох начальників міняти, а багатьох учити. Я вам наводив приклад з роботи Одеського району, де є багато випадків замилювання очей. Начальника цього району ми вчимо, сподіваємось, що він виправить помилки.

Наші командири досі не вміють боротися за дисципліну. Начальник Бобринського депа, товариш Савицький, віддаючи наказ про арешт за погану роботу, в життя його не проводить, вважаючи достатнім «моральний вплив». Ми зіткнулись з нехтуванням потреб робітників. Ми на залізниці мали таке становище, коли зарплата затримувалась місяцями, коли робота ВРП була занедбана. Ось в Києві вагонників годували без виделок і без склянок, вінегрет їли пальцями, а фруктові води пили прямо з пляшок.

Дуже слаба партійно-масова робота. В Коростені, де був розвалений осередок депа, засіли петлюрівці, саботувалась чистка, на що нам указав товариш Мануїльський; довелось затратити багато сил, щоб осередок оздоровити. На станції Драбово були вивішені портрети Петлюри і Скоропадського, вміщені в альбомі до X ро-

ковин Жовтня. Драбовські комуністи говорили: «Ми неграмотні і не розуміємо, чому не можна було вивісити портрети, оскільки вони надруковані в радянському виданні». Мало пильності, і цим користується класовий ворог. У нас є кращі осередки, але і вони недосить добре вели партійно-масову роботу. Багато секретарів виступали тільки як кут трикутника, погоджуючи свою роботу з начальником депа, заводу, і командували, а не організовували маси на боротьбу за транфінплан. Провідна роль комуністів надто слаба.

Але з'їзд, звичайно, цікавлять не тільки ці факти. Ми повинні з'їздові відповісти, яких заходів вживаємо ми — політвідділи — для того, щоб підняти роботу залізничного транспорту. (*Вигуки з місця: «Правильно»*). Ми свою роботу розгорнули по таких лініях. Нашим першим завданням було підняти всю партійну організацію на боротьбу з замилюванням очей, розгільдяйством, класовим ворогом. В перший час рішення ЦК і РНК було зустрінуто суцільним саботажем. Цим було викликано спеціальне рішення ЦК КП(б)У і спеціальні заходи ЦК ВКП(б) щодо керівництва Південно-Західною залізницею. Коли ми почали бити замилювачів очей, було мало допомоги знизу. Викривали політвідділи і «Правда». Внизу справжньої самокритики, справжнього виявлення конкретних носителів зла не було. Нашим завданням було закріпити результати чистки і виявляти поганих керівників, закріпити піднесену чисткою активність комуністів, щоб широким фронтом і зверху і знизу бити по поганих керівниках, по поганих робітниках, ледарях, лжеударниках. Ми в цьому відношенні добились деяких успіхів.

Ось в вересні місяці я проводив збори в Коростені. Не зважаючи на всі мої зусилля, там не назвали на ім'я ні одного мастильника, який погано ставиться до роботи. А на початку грудня коростенські мастильники зажадали від 6 ледарів хорошої роботи під загрозою зняття їх з посад. Таких фактів багато на залізниці. Ми добились того, що стіна кругової поруки, покриття один одного ламається.

В своїй роботі ми йшли від одного об'єкта до другого. Неможливо було взятися за всі об'єкти відразу. Ми взяли першою ланкою Київський паровозо-ремонтний завод. Він дуже довгий час не виконував виробничої програми, на заводі не було єдиначальності, парторганізація підмняла начальника заводу. На цьому заводі ми маємо прекрасні робітничі кадри. Ми там проводили день запитань і відповідей. Мені було подано 1.500 записок і серед них немає жодної не ділової, 500 записок з громадсько-політичних питань і 1.000 записок з питань роботи заводу. В цих записках робітники питали, якими шляхами оздоровити роботу на заводі. Протягом місяця ми відповідали на ці записки, продовжуємо відповідати на них і до сьогоднішнього дня, бо ці 1.000 записок робітників являють собою одночасно і робітничі пропозиції про поліпшення роботи заводу. Ми відповіли, що перша умова оздоровлення роботи — це міцна єдиначальність на

заводі. Наша вимога була підтримана всіма старими робітниками. Ми допомогли налагодити планування, зміцнили низову партійну ланку; завод вперше ось уже 3¹/₂ місяці виконує свій виробничий план. Так ми йдемо від одної ланки до другої. Це, звичайно, вимагатиме тривалої роботи, але інакше діяти не можна. Ми за дуже короткий строк впевнились, що шляхом рейдів, нальотів, шляхом віддавання наказів нічого не зробиш. Треба добитися того, щоб робота була поставлена по-справжньому в кожній окремій одиниці, хоча б це вимагало і великої кількості часу.

Ми занялись ударниками. На нашій залізниці нараховувалось 80% ударників, а в той же час робота залізниці падала все нижче і нижче. Тепер ударників тільки 20%, а залізниця працює набагато краще. Ударником раніше вважався той робітник, який протягом місяця не мав ніяких хиб в роботі. У машиніста псування паровоза — він один місяць не лічиться ударником, а потім знов зараховується в ударники. При такому становищі було 80% ударників і в той же час колосальне псування паровозів. Була очозамилювальна система обліку ударників, яку довелось зламати. Нам удалось мастильників підняти на більшу височінь. Раніше професія мастильника на залізниці вважалася найганебнішою, а тепер скоротилось горіння букс порівняно з минулим роком в 3 рази. Мастильник, який раніше був на залізниці затурканою людиною, тепер стає героєм букси, і подекуди на залізниці його вже називають майстром букси. У нас викувались такі герої-ударники, як Парубченко, Листровой і інші. Вони освоїли техніку, і деяких ми використовуємо як інструкторів, щоб вони вчили інших. Виявлено справжніх героїв: машиніст Діденко, який віз вінницьку і київську делегацію сюди на з'їзд, — справжній ударник комсомолец. Машиніст Новіцький прийняв паровоз в напівзруйнованому стані, відновив його і прекрасно працює на цьому паровозі.

У нас є прекрасні ударники в відсталих службах, як служба колії — такі є колони Данилюка, Вапнярчука, які в три рази перевиконують норми. Ударник починає ставати центральною фігурою. Товариш Каганович питання про роль ударника поставив на весь зріст ще на XVI з'їзді. Але на залізниці за розв'язання цього завдання навіть не взялись. Ударництво було опошлено, і тільки тепер ми починаємо встановлювати справді уважне ставлення до ударника і підносити його провідну роль.

Ми занялись також добором і підчуванням партійних працівників. Частину замінили, частина секретарів осередків росте. Тут присутні секретар осередку КІРЗ товариш Шнек, секретар осередку «Трансигналу» товариш Матина, секретар осередку депа ім. Андреева товариш Жмайлов. Цих товаришів ми застали на залізниці і допомагаємо їм забезпечити краще керівництво. Справа у них вийде. Добиваємось кваліфікованого проведення партійних, робітничих і комсомольських зборів, зацікавлюючи робітників, перевіряючи виконання ухвалюваних рішень. Ми далеко не все робимо на Південно-Західній залізниці, зробили ще в усіх цих питаннях мало, ми ще не взяли по суті за вивчення техніки, але

дещо ми вже зробили і твердо впевнені, що на цьому шляху доб'ємося вирішальних успіхів і оздоровлення залізниці.

Але ми повинні зажадати більшої допомоги транспортові від місцевих організацій. В одну тільки Південно-Західну залізницю вкладається в 1934 р. 108 млн. крб. на ліквідацію занедбаності і на будівництво. Ці вкладення треба освоїти; при цьому потрібна велика допомога, — хоч ми і всесоюзне підприємство, — з боку місцевих організацій.

Потрібне уважне ставлення всіх місцевих організацій до наших повсякденних експлуатаційних потреб.

Найважливішим питанням для нас є електроенергія. Ми вважаємо за неприпустиме затримку випуску паровоза через недопоставку електроенергії. Ми вимагаємо, щоб нас забезпечували електроенергією не тільки в першу чергу, але і повністю.

Нам потрібна допомога в установленні зв'язку з колгоспами. Товариш Балицький правильно говорив тут на з'їзді про небезпеку снігозаметів. А треба прямо сказати, що зв'язок з колгоспами у нас був надзвичайно поганий з вини залізниці: не платили колгоспникам по кілька місяців, не годували на роботі і інше. Це було в минулому, а тепер нам треба налагодити і зміцнити зв'язок з колгоспами, щоб одержати робочу силу як для боротьби з можливими снігозаметами, так і для нового будівництва. Нам потрібна допомога місцевих парторганізацій, щоб встановити кращий зв'язок з клієнтурою.

Ми нетерпляче чекаємо організації виробничо-транспортних відділів обкомів, вважаючи, що разом з ними зуміємо добитись кращого зв'язку з клієнтурою, добитись єдності клієнтури і наших організацій.

Нам потрібна допомога людьми. За рішенням ЦК КП(б)У ми одержали від Одеської і Київської областей деяку кількість працівників. Нам потрібні ще люди на партійну роботу, нам потрібні спеціалісти, працівники ВРП. І ми вважаємо, що маємо право претендувати на безперервне поповнення транспорту новими людьми. Товариш Постишев цілком правильно говорив на обласній партконференції про те, що нам треба виковувати свої кадри. Ми цією справою ще недосить займаємось, повинні ще підтягтися, але наша потреба в кадрах така велика, що робота по виковуванню кадрів відстає.

З місця. Скажи, на скільки процентів працює вагонний парк?

Мілх. Таке запитання незрозуміле. Фактичний пробіг вагона становить близько 110 кілометрів на добу при завданні 107 кілометрів.

З місця. А як використовуються вагони?

Мілх. Я казав уже, що робота неподобна через ту розхлябаність і розговтаність, яка існує на залізницях, і я заявляю, що ці хиби ми повинні будемо виправляти. Аджеж безглуздо казати, що тільки сами ми відповідаємо за транспорт; партія вся в цілому відповідає за транспорт. Ми відповідаємо перші, але разом з нами відповідає весь з'їзд, кожний делегат зокрема, вся партійна орга-

нізація України. Без спільної роботи ми не зможемо підняти транспорт. Якщо не буде спільної роботи, це значить — тільки махати руками, тільки ляяти транспорт; це — легка справа; далеко важливіше — забезпечити справжню допомогу транспортові. Ми на нашій залізниці маємо вже передові депа: депо Лубні, депо Одеса, депо Київ II, передовий Бобринський район, передові станції. Нам треба далі йти від одної ділянки до другої, піднести всі підприємства. Над цим будемо вперто працювати.

Україна з честю вийшла з прориву в сільському господарстві. Ми хочемо, щоб КП(б)У допомогла з честю вивести з прориву залізницю України.

Під керівництвом ЦК і товариша Сталіна, при умові дружньої спільної роботи ми транспорт піднімемо! (*Оплески*).

Голова. Слово має товариш Хатаевич. (*Тривалі оплески*).

Хатаевич. Основний, найголовніший підсумок, з яким наша партія йде до свого великого XVII з'їзду, зводиться до того, що *завдання реконструктивного періоду нашої революції ми розв'язали з повним успіхом.*

Не уповільнюючи нашого руху вперед в боротьбі за цілковиту перемогу соціалізму, ми повинні з повною ясністю для себе встановити, які завдання з поставлених XVI партійним з'їздом — з'їздом розгорнутого соціалістичного наступу — уже розв'язані і які нові завдання випливають з нової обстанови.

Головне і найсерйозніше завдання, яке стояло перед нами в період між XVI і XVII з'їздами — створення великої потужної матеріально-виробничої основи для розгорнутого будівництва соціалізму, — розв'язано повністю. Ми підвели під всю нашу величезну, неосяжну країну нову базу — базу потужної, передової, великої індустрії, базу нової, передової, потужної техніки.

Друге завдання — остаточного завоювання на сторону революції селянських тилів нашої країни, переключення десятків мільйонів дрібних і найдрібніших одноосібних селянських господарств з рейок дрібнотоварного, дрібновласницького виробництва на рейки великого, колгоспного соціалістичного виробництва — це найважче завдання нашої революції також розв'язане повністю.

На основі успішного розв'язання цих двох найважливіших завдань нашої революції ми можемо підійти тепер щільно до розв'язання *основного, завершального завдання нашої революції — до піднесення на найвищий рівень матеріального і культурного добробуту широких трудящих мас, широких мас трудівників нашої соціалістичної батьківщини.*

Для виконання цього головнішого, завершального завдання нашої революції потрібне тільки одне — взяти найбільший розгін, найбільший розворот, забезпечити найбільше піднесення нашого соціалістичного виробництва. Можливості і умови для збільшення соціалістичного виробництва на всіх ділянках нашого господарства у нас в даний момент *безмежні*. Нова потужна матеріально-виробнича і організаційна основа, створена в нашій промисловості і в сільському господарстві, підведена нами під всю нашу

країну нова технічна база — дозволяють нам йти вперед з величезними темпами наростання виробництва.

Наші резерви і можливості для збільшення виробництва дуже великі не тільки в частині все більшого освоєння нової техніки, все більш ефективного використання збудованих нами нових агрегатів, нового устаткування, нових цехів і заводів, але і в галузі більш повного і ефективного використання старого устаткування, старих цехів і агрегатів.

Практика показала, що при ширшій мобілізації мас на боротьбу за використання кожного агрегата ми можемо добитись навіть на старому устаткуванні великого приросту виробництва. Я особисто знаю не один такий цех на заводах нашої області, де без якого б то не було поповнення новим устаткуванням зуміли в IV кварталі дати на 15 і більше процентів збільшення випуску продукції проти пересічного випуску за перші три квартали року — тільки за рахунок кращої організації виробництва, за рахунок більш вмілого і повного використання наявного устаткування. Мені особисто відомо багато десятків випадків, коли при цілком однакових об'єктивних умовах один колгосп дає на 20—30—40% більше продукції, ніж інший, тільки тому, що він краще організував працю і більш правильно і ефективно використовує наявні матеріальні ресурси.

Я можу навести десятки випадків, коли два колгоспи, маючи цілком однакові кліматичні умови і коли один з них менш озброєний, має менше тракторів, має більше навантаження засівної площі на кожну тяглову одиницю, але правильно зорганізував використання своїх наявних матеріально-виробничих ресурсів, а другий колгосп при більшій озброєності погано поставив роботу — в результаті перший має вдвоє вищу вартість трудодня.

Коли б ми поставили по всіх наших соціалістичних підприємствах свою роботу так, як вона поставлена в передових цехах і колгоспах, — наскільки ми могли б підняти випуск продукції, підняти рівень нашого соціалістичного виробництва!

НАШІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДНЕСЕННЯ СОЦІАЛІСТИЧНОГО ВИРОБНИЦТВА БЕЗМЕЖНІ

Можливості для все більшого піднесення нашого соціалістичного виробництва, для збільшення випуску продукції у нас тепер, повторюю, безмежні.

Товариші з Донбаса роздали дуже цікавий матеріал про роботу вугільної промисловості. Донбас має безперечно дуже великі успіхи в 1933 році. Про ці успіхи знає вся країна. Але все ж з тих цифр, які є в розданих матеріалах, видно, що ці успіхи є перший невеликий крок вперед, що можливості у Донбаса, резерви для все нового і нового піднесення виробництва далеко більші, ніж успіхи, яких Донбас добився і завоював в 1933 році. Наприклад, врубові машини використовуються в Донбасі на 76%, тобто одна четверта частина всіх врубових машин не працює, від-

бійні молотки використовуються на 68%, або $\frac{1}{3}$, їх постійно не використовується. Середньомісячний виробіток на кожного робітника по Донбасу збільшився проти минулого року на 7%, а вугільного робітника — всього тільки на 1% проти минулого року.

З цих цифр видно, що коли тільки на 10% збільшити використання наявного устаткування того великого технічного озброєння, яке є в Донбасі, — можна в далеко більших розмірах збільшити видобуток вугілля.

Це характерно не тільки для Донбаса, це характерно для кожної ділянки нашого господарства. Візьмемо чорну металургію. Дніпропетровська область дає 22—23% всього виробництва чорної металургії по Радянському Союзу. А перспектива така, що ця питома вага нашої області в загальній продукції металургії всього Союзу в роки другої п'ятирічки і після другої п'ятирічки буде все більше і більше зростати.

Тепер ми даємо за останній місяць щоденно 5.100 — 5.200 тонн чавуну. На кінець року ми збираємось пустити ще 4 нові доменні печі. З 12 нових доменних печей, які повинні бути пушені по Союзу, 4 нові великі доменні печі припадають на Дніпровську металургію.

Якщо ми пустимо ці печі, освоїмо вчасно їх експлуатаційну потужність, то на кінець 1934 р. ми даватимемо не 5.100 — 5.200 тонн чавуну за день, а приблизно 8.500 — 8.600 тонн.

Якщо на початок 1934 р. питома вага нашої області по випalenню чавуну становить 22—23% в загальносоюзній продукції, то на кінець року вона підвищується до 25%. Цей приріст іде за рахунок пуску нових агрегатів, а передбачається їх пустити в найближчі 2—3 роки дуже багато — 8 доменних печей новобудованого велетня Криворіжбуду, 3 доменні печі Запоріжсталі, перші доменні печі Нікопольбуду. За ці ж роки ми пускаємо як на новобудовах нашої області, так і шляхом реконструкції і розширення старих заводів багато нових мартенів, вальцівних станів, трубних цехів і т. д. Але ми маємо великі можливості для збільшення випуску чавуну, сталі і вальцювання на базі досконалішого, повнішого і кращого використання старих агрегатів, старих доменних цехів, за рахунок усунення і розширення вузьких місць в цих доменних цехах, шляхом кращої організації виробництва, кращого, вмілішого поєднання всіх елементів і процесів виробництва. Сама тільки розширення вузьких місць в старих доменних цехах по всіх заводах «Сталі» може дати збільшення випуску чавуну на 3.000 тонн за день, тобто, іншими словами, це може дати стільки ж, скільки дають 4 нові велетенські доменні печі або цілий майже Магнітогорськ або Запоріжсталь.

Питання вмілої організації виробництва, вмілого поєднання всіх елементів і процесів виробництва, питання повнішого залучення робітників до активної участі в боротьбі за найбільш високий і найкращий результат виробництва на кожному агрегаті, питання боротьби за справжній, дійсний госпрозрахунок, за економію, питання боротьби з втратами часу і матеріалів, з перестоями —

всі ці питання ще дуже погано у нас розв'язуються. Ми говоримо про ці питання взагалі, а от конкретної, впертої повсякденної боротьби навколо кожної окремої деталі виробництва ще не розгорнено.

Правильно говорив в дебатах на першу доповідь товариш Трахтер з Кривбаса про вирішальне значення безперервного постачання і підготовки *флюсів, коксу, руди* для чорної металургії. Наші дніпропетровські заводи одержують переважно флюси з Білокриницьких кар'єрів. Ми вважаємо, що ці кар'єри повинні бути закриті. Треба заборонити брати з цих кар'єрів флюси тому, що ми завантажуємо транспорт і заводські естакади всяким мотлохом, який тільки на 30—40% використовується на виробництві. Треба заборонити під страхом кримінальної відповідальності брати флюси з Білокриницьких кар'єрів. Треба витратити — і негайно — кілька мільйонів карбованців — нехай це буде навіть 10—15, розгорнути ще більше і краще розробку інших кар'єрів, хоча б Єленівських або Баглійських, з тим, щоб не завантажувати транспорт всяким мотлохом, щоб не розладнювати доменного процесу, не виводити до строку з ладу доменних печей, не знижувати якості чавуну.

Безперечно, що вапняки є і в межах нашої області в безпосередній близькості до дніпровських заводів. Всі геологічні показники, всі твердження вчених говорять про те, що відповідно до розміщення всякого роду порід ми повинні мати великі масиви доброго вапняку в безпосередній близькості до наших велетнів чорної металургії. Так треба ж повертатися, підходити по-хазяйському, не шкодувати коштів на розвідки. Наркомважпром, хто завгодно повинен за цю справу міцніше битись, і область повинна битись, щоб не завантажувати транспорт перевозкою вапняків, щоб давати заводам флюси за 30—40 кілометрів від заводів (Петровського, Дзержинського і нових заводів), а не за 300. От тут то погано повертаються у нас багато вищих організацій, і область також погано посуває це питання.

Коли говориш з господарниками, то всі вони кричать про те, що з рудою справа негарзд. Раніш руду ділили на 25 класів, тепер лишили 15—16 класів, але ця класифікація здебільшого лишається тільки на папері. На ділі, на заводських естакадах всі ці класи руд між собою перемішуються і створюється тільки зайве утруднення для роботи залізничного транспорту. Ми це питання давно ставили, щоб піти на рішучіше скорочення кількості класів і замість 15—16 мати 5—6 сортів руди, з тим, щоб на ділі забезпечити подачу і завантаження домен по цих сортах. У нас же буває так, що протягом місяця подають тільки той клас руди, якого є на заводі в розмірі тримісячного запасу, а от тих класів, яких не вистачає, — заводіві не подають. Виходить перевантаження заводських майданів, всі ці класи йдуть нанівець, виходить велика дезорганізація виробництва. А домна — це нижній і складний організм, коло домни треба стояти буквально з термометром, щоб підтримувати і регулювати нормальний режим домни. Погана якість

руди, коксу, флюсів дуже болісно позначається на процесі роботи домни і веде до частих аварій, до позапланового і дострочного поставлення на ремонт, до втрати багатьох тисяч тонн чавуну.

Особливо серйозно стоїть перед нами завдання організації справи спікання (агломерації) руди, щоб в повітря не вилітала $\frac{1}{3}$ руди.

В нашій області йде дуже велике нове будівництво. Тільки по двох наркоматах — Наркомважпрому і Наркомлегпрому—в 1934 р. ми близько 900 млн. крб. витрачаємо на нове будівництво. В нашій області ми повинні вміти сполучити пафос освоєння нової техніки, опанування і використання новозбудованих і пущених уже підприємств і агрегатів з пафосом нового будівництва тому, що темпи і обсяг нового будівництва по такій області, як Дніпропетровській, не тільки не скорочуються проти минулих років, а навіть наростають. Крім Дніпрокомбінату, ми маємо такі велетенські новобудови, як Криворіжбуд, який своїми розмірами не поступається перед Магнітобудом, Нікопольбуд. Ми повинні збудувати в 1934 році 4 нові агломераційні фабрики.

Боротьба за повне, добре використання всіх цих величезних коштів, які відпускаються на капітальне будівництво, повинна породити боротьбою за опанування техніки зайняти в роботі нашої парторганізації далеко більше місце, ніж до цього часу. А будівництво агломераційних фабрик слід взяти під особливий нагляд не тільки обкомові партії, але і ЦК КП(б)У. Треба вжити всіх заходів до того, щоб протягом 1934 р. ці фабрики були обов'язково пущені.

КЕРУВАТИ І ПРАЦЮВАТИ ПО-СТАЛІНСЬКИ

Можливості для збільшення соціалістичного виробництва, — як ви бачите з того, що я говорю, — у нас справді безмежні. Потрібне тільки одне — ці можливості повніше використати. Ми маємо не тільки невикористані величезні матеріально-виробничі резерви, але і величезні невикористані організаційні можливості у вигляді все більшого піднесення активності і ентузіазму найширших мас трудящих. Рівень нашого організаторського обслуговування мас, нашої оргроботи весь час відстає від росту активності цих мас і тут ми ще маємо величезні резерви, величезні можливості для все нового і нового піднесення виробництва, для того, щоб ці можливості пустити на користь нашого соціалістичного будівництва, використати для все більшого і швидшого піднесення матеріального і культурного добробуту найширших трудящих мас.

Для цього потрібне тільки одне — краще керувати, керувати і працювати по-сталінськи, так, як працює і керує наш ленінський ЦК ВКП(б), забезпечити більш високу якість нашого керівництва господарством, потрібно забезпечити повніше залучення широких трудящих мас до активної боротьби за найкращі результати виробництва на кожній ділянці, за найбільш повне і ефективно використання кожного агрегата, верстата, кожної машини, кожного

елементу матеріально-виробничої бази нашого соціалістичного господарства. Ось що потрібно. *Ми, більшовики, повинні показати, що наявні величезні можливості ми вміємо використати.*

ВІДСТАВАННЯ ТРАНСПОРТУ ЛІКВІДУВАТИ В ЯКНАЙКОРОТШИЙ СТРОК

Я хочу повернутись до одного з найважливіших питань чорної металургії— до питання про *середзаводський транспорт*. Ми маємо величезний ріст виробничої потужності нашої металургії, наших металургійних підприємств, а транспортні цехи цих металургійних велетнів майже цілком лишуються на попередньому рівні.

Коли ми в 1934 р. не вживемо найбільш рішучих і радикальних заходів до того, щоб привести транспортні цехи наших заводів у відповідність з загальною, колосально зростаючою виробничою потужністю важкої індустрії, то середзаводський транспорт неминує все більш лімітуватиме ріст нашої металургії.

Увага до транспортних цехів з боку партійних і господарських організацій заводів за останній час безперечно посилилась. В 1933 р. цій ділянці приділялось далеко більше уваги, ніж в минулі роки. Перестій вагонів на заводах помітно скоротився.

Але коли розглянути обсяг капітальних вкладень на 1934 р., то видно, що ті, хто складав ці плани, не зробили всіх необхідних висновків з розмов про те, що середзаводський транспорт є вузьке місце, один з лімітів, які затримують ріст чорної металургії. Треба за рахунок інших робіт передати частину коштів на те, щоб *корінним чином реконструювати і розширити в 1934 р. середзаводський транспорт*. Обсяг робіт, намічений на заводах чорної металургії в галузі середзаводського транспорту, зовсім недостатній.

Залізничний транспорт в цілому— про нього щойно говорив товариш Мілх— заслуговує від нас, безперечно, особливо серйозної уваги, бо для 1934 р. становище склалось вже так, що транспорт являє собою в даний момент одне з головних гальм на шляху дальшого розгортання і піднесення нашого соціалістичного господарства. Транспорт тепер тримає за поли все наше народне господарство, не дає йому рухатися вперед з належною швидкістю. *І ми повинні всією силою партії навалитися на цю ділянку, з тим щоб це вузьке місце в найкоротший строк розшити.*

Створення політвідділів на транспорті— це величезна справа тому, що наші територіальні партійні організації як слід питаннями мобілізації робітничих залізничних мас, конкретного керівництва окремими елементами транспортного господарства не займались. До транспорту підходили взагалі, стригли транспортні парторганізації під один гребінець з усякого роду іншими організаціями. Для того і створено самостійні партійні організації, політвідділи на транспорті, щоб розгорнути партійну і масову

роботу, забезпечити спеціальне політичне керівництво безпосередньо на транспорті в повній відповідності з конкретними умовами і обстановкою на окремих ділянках залізничного транспорту. Це вже відіграє і ще відіграє свою велику позитивну роль.

Але створення політвідділів *зовсім не означає*, що наша відповідальність, відповідальність територіальних обласних партійних організацій, кожної міської і районної організації за стан залізничного транспорту в якій би то не було мірі зменшується.

Я хотів би внести одну поправку до виступу товариша Мілха. Зрозуміло, людей на транспорті не вистачає, треба давати туди кадри, виховувати нові, але *треба зуміти підняти ті кадри, які на транспорті вже є, зуміти їх краще мобілізувати (оплески), піднести їх бойову революційну бадьорість, стряснути їх*. Ось на що треба зробити тепер особливо сильний наголос, а це не завжди має місце в роботі політвідділів.

Саботажники є, саботажників треба виявляти і нещадно розправлятися з ними, але ж саботажників меншість, і невелика меншість. Адже ж маса наша, і в тому числі маса не тільки внизу, але і командний склад — середній, нижчий, — це ж у більшості наші люди, цих людей треба підняти, збадьорити, організувати. От цього ще бракує в роботі багатьох залізничних політвідділів. (Оплески).

Мені здається, що належного наголосу на мобілізацію і використання своїх власних кадрів в промові товариша Мілха ще не було. А для залізничного транспорту, мені здається, тепер *одною з найважливіших умов поліпшення його роботи є піднесення мобілізованості і бойового духу, підвищення боездатності і дисципліни його кадрів* — як комскладу, так і широких мас залізничників, особливо партійних організацій.

Ми маємо тепер надто велику плинність в складі керівних кадрів на транспорті, відсутність належної впевненості і бойової бадьорості. Треба міцніше і краще згуртувати наші маси і наші сили, які вже є на транспорті, і водночас давати нових людей, допомагати транспортів новими кадрами з боку територіальних партійних організацій, з боку всієї партії. Тоді, немає сумнівів, не може бути ніяких суперечок про те, що на основі історичних — з точки зору не тільки транспорту, але взагалі нашого керівництва — рішень ЦК ВКП(б) про роботу залізничного транспорту ми безперечно зуміємо в 1934 р. це вузьке місце в усьому нашому народному господарстві розшити і ліквідувати.

ЗБІЛЬШИТИ ВПЛИВ ОБЛАСТІ НА ГОСПОДАРСТВО, РОЗШИРИТИ ПРАВА І МОЖЛИВОСТІ ОБЛАСТЕЙ

В тезах до XVII партз'їзду цілком правильно поставлено питання про те, щоб *збільшити вплив областей на господарство*, щоб ряд підприємств, які не мають союзного значення, передати повністю в відання областей.

Товариші, там, де є відповідальність, — а обласні територі-

альні організації відповідають головою за всю роботу в межах своєї області, — там не може бути відсутності впливу. А без впливу, без участі в керівництві не може бути відповідальності. Ми, як обком, впливаємо на всі ділянки господарства і будівництва на території області. Але щодо підприємств і галузей господарства, які не мають загальносоюзного значення, такого загального впливу вже замало. В тезах до XVII партз'їзду цілком правильно поставлено питання про передачу таких підприємств в обласне підпорядкування.

І раніше були про це відповідні вказівки ЦК ВКП(б). Але я мушу заявити, що ми тут зіткнулися з косністю, з бюрократичним опором господарських апаратів і наркоматів, які на ділі не виконали цих вказівок ЦК. Я боюсь, що після того, як з'їзд партії затвердить тези, ми зіткнемося з тою ж бюрократичною інерцією і опором в справі передачі в місцеве підпорядкування підприємств і галузей господарства, які не мають союзного значення.

Всі капітальні вкладення по тих чи інших галузях промисловості плануються і розподіляються союзними і республіканськими об'єднаннями. Вони ж дають кошти лише тим підприємствам, які входять в склад об'єднання, а тим, які передані в місцеве підпорядкування, нічого не відпускають. Тому в багатьох випадках обласні організації мимоволі змушені «давати свою згоду» на вилучення з їхнього відання всяких підприємств і передачу їх тим чи іншим союзним і республіканським трестам.

Ми нещодавно одержали постанову Раднаркому УСРР, затверджену Політбюром ЦК КП(б)У, про передачу ряду підприємств у відання області. Що нам передають? По республіканському метвиробному об'єднанню нам передано один маленький заводець в Синельникові — «Комінтерн», де працює коло 200 чоловіка, а ряд інших підприємств, як завод «Спартак», «Профінтерн», «Інтернаціонал», — підприємства теж невеликі, на 600—700 робітників, — залишають у віданні республіканських організацій, хоч ці заводи не мають союзного або республіканського значення і хоч ми в області безперечно забезпечили б краще керівництво ними.

Що це таке? Це і є дальший прояв у нас на Україні тієї ж самої бюрократичної інерції з боку наркоматів і відсутність належного подолання цієї інерції з боку Раднаркому і ЦК КП(б)У.

З місця. А якщо ви не освоїте?

Хатаєвич. А ви гадаєте, що наркомати краще освоюють? Я можу вам навести дуже багато матеріалів неподобного, аж надто поганого керівництва з боку республіканських трестів підприємствами, що перебувають в їх віданні, і я вас запевняю, що обласні організації зуміють забезпечити в багато разів краще керівництво ними. *(Оплески).*

В тому рішенні, яке ми щойно ухвалили про переведення столиці України в Київ, як один з головних мотивів наводиться те, що області *зміцніли*. Области справді зміцніли, але не завадять

їх ще більше зміцнювати. Довгий час, примірно протягом півтора року, області на Україні в уявленні багатьох працівників республіканського апарату були тільки адміністративною категорією, тільки адміністративним передатчиком директив згори. Це нас не може задовольнити. Не тільки нас, працівників областей, а нас — партію в цілому — не може задовольнити.

Область повинна бути господарсько-політичною інстанцією. Всі елементи господарства, які є на території області, повинні бути забезпечені повсякденним, міцним впливом місцевих партійних і радянських організацій. За останній час деякі зрушення в бік розширення фактичних прав області є, але ці зрушення недостатні. Треба взяти більш рішучу лінію в цьому напрямі. Права і можливості області — можливості в розумінні боротьби за повніше використання всіх місцевих ресурсів і можливостей на благо соціалізму — повинні бути розширені, повинні забезпечуватись повсякденним більш настійним впливом на центральні радянські і господарські апарати з боку ЦК.

Ми, наприклад, в нашій області маємо величезні природні багатства в надрах, під землею, а справа виявлення цих природних багатств поставлена дуже погано. Є якийсь трест Укргеологорозвідка, живе він в Києві, але ми не знаємо, що він робить і що він хоче робити.

Ми безперечно маємо в нашій області коксівні вуглі, ми маємо бурі вуглі, будматеріали, не кажучи вже про залізну руду. На кожному кроці, де не копнеш, натикаєшся на ті чи інші природні багатства. А наші обласні можливості для якнайшвидшого виявлення цих природних багатств, для введення їх в наш соціалістичний народногосподарський оборот надзвичайно обмежені. Ми не один раз ставили питання, щоб геологорозвідкові роботи розширити на Україні, особливо в Донбасі, на Дніпропетровщині, і зокрема — розширити в цій частині права областей, які тепер до цієї справи не залучаються і на які не зважають.

З місця. Треба перевести трест в Харків.

Хатаєвич. Переведіть в Харків, ми не заперечуємо. Але я за те, щоб мати в такій області, як наша, самостійну геологорозвідкову базу, яка могла б повсякденно виконувати наші розпорядження. У нас є, один з найбільших і кращих в Союзі, гірничий інститут, є чималі кадри, але такої організації, яка провадила б оперативну роботу по розвідках, немає, і таку організацію треба створити.

Особливо гостро стоїть питання про підвищення ролі і впливу області щодо легкої індустрії в зв'язку з нашою боротьбою за збільшення виробництва ширвжитку.

До чого приводить зайва централізація в керуванні підприємствами, які виробляють ширвжиток? Наша Дніпропетровська швейна фабрика — одна з великих — вивозить штани у Владивосток, а з Владивостока до нас привозять якісь сорочки і т. п. Якраз виробництво ширвжитку ми повинні найбільше ув'язати з умовами і потребами даного району, з запитами споживача.

Тут повинне бути забезпечене найбільш гнучке пристосування до умов свого району і повинен найбільш відчуватись вплив місцевих організацій, а на ділі ми до останнього часу мали цілком протилежне.

Що у нас найбільш характерне у виробництві ширвжитку? Це зневага до споживача. Цією зневагою до потреб і запитів споживачів пройняті всі працівники підприємств легкої і харчової індустрії, пройняті всі працівники торговельного апарату: мовляв, продукції мало, товарний голод, що не даси, злопають, — і тому дають всяку негідь і не бажають з покупцем розмовляти.

В швейній і взуттєвій промисловості у нас мала місце надто велика гонитва за «раціоналізацією», за значним спрощенням і прискоренням всіх елементів виробничого процесу, щоб все це зробити якомога швидше, щоб за одну годину робити якомога більше операцій — петлі обжидати, гудзики пришивати і т. д. І виходило, що гудзики моментально відлітали, петлі враз розривались. Треба круто повернути цю справу в бік більшої уваги і пошани до споживача. Нехай буде трохи дорожче, але продукція буде кращої якості.

Ми вступили в смугу, коли боротьба за підвищення якості нашого керівництва, якості продукції, якості нашої роботи на всіх ділянках повинна зайняти центральне місце. І особливо це вірно і важливо на такій ділянці, як боротьба за підвищення якості речей ширвжитку. А для того, щоб тут забезпечити вищу якість, треба збільшити можливості для керівництва місцевих організацій. Зайва централізація в справі виробництва речей ширвжитку особливо шкідлива.

В КЕРУВАННІ СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ГЛИБОКЕ ОХОПЛЕННЯ ВСІЄІ СУМИ ПИТАНЬ КОЛГОСПНОГО ВИРОБНИЦТВА

Хочу зробити кілька зауважень з питань сільського господарства. Хоча доповіді товариша Чубаря ще не було, але тому що я не збираюсь двічі виступати на з'їзді, гадаю, що товариш Чубар на мене не образиться, якщо я говоритиму по його доповіді до того, як послухав його. (Сміх).

У сільському господарстві так само, як і в промисловості, головне наше завдання — *максимально збільшити колгоспне і радгоспне виробництво, максимальне збільшити вихід гуртової і товарної продукції в кожному колгоспі, в кожному радгоспі. Це завдання рівнозначне лозунгові збільшення рентабельності, максимального підвищення прибутковості сільськогосподарського виробництва в цілому і особливо колгоспного виробництва.*

Навколо цього завдання — збільшення прибутковості, збільшення виходу гуртової і товарної сільськогосподарської продукції, підвищення вартості трудодня — ми повинні зуміти все повніше і міцніше, все більше і більше мобілізувати колгоспні маси.

все вище і вище підносити заінтересованість і активність колгоспних мас в боротьбі за найкращі результати свого усупільненого колгоспного виробництва.

По яких лініях в 1934 р. повинна йти боротьба за збільшення виходу сільськогосподарської продукції?

Насамперед, по лінії підвищення врожайності, бо ріст і піднесення тваринництва залежить також у першу чергу від того, наскільки добре поставлене землеробство забезпечить його кормами.

На Україні землі багаті, значно багатші, ніж в більшості інших районів Радянського Союзу. При хорошому використанні цього дуже цінного природного ресурсу ми можемо мати сталі, дуже багаті врожаї, особливо в Степу, в таких місцях, як у нас на Дніпропетровщині — в районах Мелітополя, Запоріжжя, Дніпропетровська. Тут в минулому міцне куркульське господарство одержувало на озимині, посіяній на парах, 150—200 пудів з гектара. А ми що, не можемо мати таких врожаїв? Безперечно, можемо.

Перша умова для цього — щоб колгоспник сам активно бився під нашим керівництвом за високий урожай. Для цього потрібне дальше підвищення якості нашого керівництва колгоспами, ще вище підняти заінтересованість колгоспників в найкращих результатах колгоспного виробництва, все більше поліпшувати справу організації праці і виробництва в колгоспах, з тим, щоб це проводилось через самих колгоспників.

В цей бік — в бік все більшого піднесення заінтересованості і участі самих колгоспників у боротьбі за кращі результати роботи свого колгоспу повинне бути головним чином повернуте наше керівництво.

В розмові з делегацією передових колгоспів Дніпропетровщини товариш Сталін сказав, що коли не тільки більшість, а всі колгоспники працюватимуть чесно і сумлінно на колгоспних полях, в колгоспному виробництві, то наша країна в найкоротший строк стане найбагатшою країною в світі. Коли не тільки більшість, а всі колгоспники під нашим керівництвом, під керівництвом політвідділів, під керівництвом партійних організацій активно працюватимуть над підвищенням свого врожаю, над підвищенням прибутку колгоспу і вартості свого трудодня, — то результати будуть величезні.

Чисті пари, розширення парового клина і зяблевої оранки, все більш настійливе і вмале вкорінення таких перевірених агротехнічних заходів, як надрання сівба, яровізація, взагалі вкорінення наукових агротехнічних досягнень у сільськогосподарське виробництво, повсякденне піднесення агрограмотності колгоспного активу і широких колгоспних мас, — навколо цих заходів ми повинні посилити своє повсякденне керівництво.

До останнього часу ми в нашому керівництві колгоспами не забезпечили ще глибокого охоплення всієї суми питань колгоспного виробництва. Наше керівництво колгоспами можна схарактеризувати так: ми від проведення окремих сільськогосподарських

кампаній ідемо до господарства, до всієї суми питань колгоспного виробництва. А треба навпаки — ідучи від повного, глибокого охоплення нашим керівництвом усіх сторін і питань колгоспного виробництва, забезпечувати успішне проведення кожної зокрема господарсько-політичної кампанії на селі. Ми повинні перебудувати керівництво колгоспами в бік охоплення, урахування, зміцнення, глибшого вивчення і знання всіх елементів, всіх сторін колгоспного виробництва, з тим щоб само собою на цій основі забезпечувалось успішне проведення таких кампаній, як сівба, збирання, хлібоздача і т. д.

Ми повинні зуміти при цьому нашу боротьбу за чесне, акуратне виконання колгоспами своїх зобов'язань перед державою по здачі сільськогосподарської продукції, за перевиховання колгоспних мас у свідомих трудівників соціалістичного суспільства — найбільш повно сполучати з боротьбою за збільшення вартості колгоспного трудодня, за підвищення колгоспних прибутків, за збільшення виробництва і все більший вихід продукції, за можливе життя колгоспника, повністю використовуючи при цьому особисті стимули і особисту зацікавленість колгоспників в тому, щоб побільше заробити і одержати за свою працю.

От в яких напрямках ми повинні тепер неухильно підвищувати якість і рівень нашого керівництва колгоспами і колгоспниками.

ПРО БОРТЬБУ ЗА ЧИСТОТУ ПОЛІВ, ПРО БОРТЬБУ З ПОСУХОЮ І ПРО ПІДГОТОВКУ МАСОВИХ КАДРІВ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

З окремих питань керівництва сільським господарством і боротьби за врожай ми повинні звернути особливу увагу на такі:

Боротьба за чистоту полів. І в нашій області і в цілому на Україні поля ще у величезній мірі заражені бур'янами і всякого роду шкідниками. На найближчі кілька років завдання боротьби з бур'янами і далі лишається одним з найважливіших, і без цього високих, стійких врожаїв на наших полях ми ніяким чином не забезпечимо. Доки ми не ліквідуємо забур'яненості полів такими заходами, як радикальне розширення площ під чистими парами і зяблевою оранкою, ми повинні краще і міцніше, ніж в минулому році, мобілізувати колгоспників на те, щоб кожного дня на кожній польовій ділянці провадилась вперта, невпинна робота по винищенню бур'янів і шкідників, по відвоюванню від них колгоспного врожаю.

Треба поставити *серйозне вивчення ґрунтів* на кожній окремій ділянці колгоспного поля і спостереження за змінами, які відбуваються в ґрунті. Треба взагалі глибше знати господарство, заглядати вперед не на два місяці, а на рік, на два, на три.

Треба ширше і серйозніше проводити заходи *по боротьбі з посухою*, розгорнувши в нашому Степу особливо широко роботи по перетворенню ярів, шляхом проведення простіших робіт

(збудування гребель), у водоймища, що для посушливого Степу має особливе значення.

При МТС ми повинні мати ґрунтову лабораторію. У нас якраз становище з кадрами ґрунтознавців найбільш тяжке. Їх немає майже в усьому Союзі, але їх треба мати в кожній МТС, яку треба також забезпечити і елементарним устаткуванням для поглибленого вивчення ґрунту разом з колгоспним рільником.

Треба зробити МТС основною базою по боротьбі з шкідниками в сільському господарстві. У нас тепер є ТБШ—Товариство боротьби з шкідниками. Я його у себе називаю ТДШ—Товариство допомоги шкідникам (сміх), тому що ніякої допомоги від цього акційного товариства в справі боротьби з шкідниками ми не маємо. Робота цієї організації відірвана від районів, побудована за екстериторіальним принципом, нашим впливом не забезпечена. Отрут або немає, або є такі отрути, що мухи не мруть і миші не дохнуть. (Сміх). Роботи ніякої в колгоспі не зроблять, а банк механічно списує гроші з поточного рахунку колгоспу. Треба, щоб основна база по боротьбі з шкідниками була при МТС, щоб там були препарати, отрути і т. д.

Метеорологічна служба має дуже немале значення для сільського господарства, але ми теж не знаємо, де це міститься і ким керується. Кажуть, що в Харкові є якась організація, але ми не знаємо, як вона побудована, як обслуговує. Теж треба створити якийсь осередок при МТС.

Підготовка кадрів для сільського господарства—одне з серйозніших завдань. У нас величезна недостача агрономів при МТС, а в земорганах справа стоїть ще тяжче. А ті агрономи, які є,—чималою частиною ще не наші або слабі. Ще гірше стоїть справа з тваринницькими кваліфікованими кадрами. Треба готувати агрономів, зоотехніків і ветеринарів не тільки в вишах. У нас дуже багато хороших колгоспників-активістів, які прекрасно знають сільське господарство, і коли їх пропустити через півторарічні або дворічні курси, то вони десять очків дадуть вперед багатьом молодим агрономам, які прийшли з шкільної лави. Ми по нашій області покищо розгорнули такі курси на 200 чоловіка, але я вважаю, що цього мало, що треба мати такі курси практиків-агрономів і ветеринарів на 500—600 чоловіка. Треба для цієї справи відпустити кошти і взагалі приділяти більше уваги їй з центру. Роботу по підготовці масових кадрів для сільського господарства ми повинні поставити не сезонно, як тепер ми її провадимо, не три місяці на рік, а провадити цілий рік.

У ВЗАЄМВІДНОСИНАХ МТС З КОЛГОСПАМИ ПОВИНЕН БУТИ ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПІДХІД

Зміцнюючи наші МТС, треба разом з тим взяти твердішу лінію на те, щоб у взаємовідносинах між МТС і колгоспами з боку МТС до колгоспів був забезпечений державний підхід, а не відомчобюрократичний, щоб МТС не знеособлювали колгоспів, не зв'я-

зували їх ініціативи, не збивались на чиновницько-наказові методи керівництва колгоспами.

Бюрократичних перекручень є ще багато в роботі нашого державного апарату. МТС є державна організація, і так само, як і багато інших наших держустанов, слабує на ці хвороби. Дуже нерідкі випадки, коли апарат і дирекція МТС намагаються перекинути на колгоспи додаткові витрати, які випливають з поганої роботи МТС, коли при укладанні договору між МТС і колгоспом цей договір диктується цілком одною стороною, а друга сторона — колгосп — беззаперечно і формально приймає його. У нас дуже мало випадків, коли колгосп вимагав би виконання тих чи інших пунктів договору з боку МТС, коли колгосп відмовився б прийняти ту чи іншу роботу від МТС в наслідок низької її якості (а ця якість часто-густо буває дуже низька).

В більшості наших МТС має місце дуже висока собівартість робіт, великі збитки, і часто-густо ми стикаємось з таким явищем, коли додаткові витрати, — результат поганої роботи МТС, — остання намагається цілком перевалити на плечі колгоспів. І політвідділи МТС в багатьох випадках, замість того, щоб виправляти подібні факти відомчо-бюрократичного ставлення МТС до колгоспів, сами збиваються на цей відомчий, а не державний підхід до колгоспів.

Процес соціалістичного виховання колгоспних мас, перетворення всіх колгоспів в більшовицькі в наслідок цього уповільнюється і утруднюється.

Керівництво і вплив МТС, основної бази нашої роботи по перебудові села, ми повинні посилити, але це керівництво повинно бути більшовицьке, бойове, живе, гнучке, а не бюрократичне. Наше керівництво колгоспами і колгоспниками повинне бути побудоване на тому, щоб все більші і більші маси колгоспників за нами йшли свідомо і добровільно, щоб кожен захід, який проводить партія, діставав свідому підтримку широких мас колгоспників, щоб він проводився самими колгоспниками і колгоспним активом.

Це стосується не тільки до МТС, а і до всієї системи нашого керівництва, до районних партійних і радянських організацій, сільських осередків і т. д.

РОЗГОРНУТИ БОРОТЬБУ ЗА ОПАНУВАННЯ ВЕЛИКОЇ ТЕХНІКИ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ, ПІДВИЩИТИ ВИРОБІТОК КОЖНОГО ТРАКТОРА В ПІВТОРА РАЗА

Одним з центральних завдань нашої роботи в сільському господарстві є тепер боротьба за опанування трактора і комбайна, за повніше використання великої техніки в нашому сільському господарстві. Ми спостерігаємо тепер нерідко, коли в ряді радгоспів і МТС буквально заглинаються в великій техніці. Ми вливаємо передову велику техніку величезними дозами в наше

сільське господарство при відсутності достатніх кадрів і належних технічних навиків. Ми в 1934 р даємо МТС і радгоспам ще більшу кількість нових тракторів і комбайнів, ніж ми дали в 1933 р. Створюється загроза, що число радгоспів і МТС, які захлинаються в високій техніці, буде збільшуватись. Я сам спостерігав восени минулого року в зернорадгоспі «Азов», який має 140 тракторів, коли трактор давав на осінній сівбі пересічний виробіток на оранці $1\frac{1}{2}$ га за день, а комбайн давав 1—2 га. Що це, як не захлинення великою технікою, якої радгосп не опанував?

Повинна бути з особливою енергією розгорнута наша робота і боротьба за опанування в МТС і радгоспах трактора і комбайна, за найбільш повне використання великої техніки в сільському господарстві. Ми повинні негайно вжити особливо серйозних заходів до того, щоб ні на одній ділянці не допустити подібного захлинення великою технікою, щоб підвищити в цілому пересічний виробіток кожного трактора.

В нашій області була обслідувана робота багатьох тракторних бригад в МТС. Час не дозволяє мені навести докладні результати цього обслідування. По ряду МТС ми встановили, що одна бригада, краща, дає на 30—40—60% більше виробітку, ніж пересічно всі трактори даної МТС. Більш ніж в одній третині МТС нашої області є по одній такій бригаді — кращій, передовій, яка дає виробіток в півтора — два рази більший, ніж пересічний виробіток кожного трактора в даній МТС. Це говорить про те, що завдання збільшення виробітку кожного трактора по нашій області в півтора рази проти пересічного виробітку кожного трактора, який ми мали в минулому році, — це завдання цілком реальне. Треба тільки добитись, щоб усі тракторні бригади працювали так, як працювали в минулому році передові бригади. Треба за цю справу міцно і конкретно взятись, не «взагалі», не задовольняти добре написаними резолюціями, а взятись конкретно за кожен трактор, за кожна тракторну бригаду, за кожного бригадира, перенести досвід кращих бригадирів і трактористів у всі бригади і на всі трактори. Треба добитись, щоб сами керівники — МТСівські, районні, обласні — теж знали трактор.

Ми пробували у себе в області підрахувати виробіток тракторів і при цьому зіткнулись з тим, що методи і форми обліку і звітності використання тракторів, встановлені Наркомземом, зовсім нікуди не годяться. Тракторовикористання враховується за кількістю відроблених годин, а не за кількістю оброблених гектарів. А часто-густо буває, що от години трактор відробив, а роботи зробив дуже мало. Щоб одержати дані про дійсне, фактичне використання і виробіток тракторів, нам довелося заново провадити спеціальну перевірку, якою ми охопили два десятки МТС.

Коли не ставити особливо високих вимог до трактора, то він повинен за рік зробити в цілому на всіх роботах в переведенні на оранку не менше 800 га. По 20 обслідуваних МТС тільки одна дає 550 га. Тільки в 6 МТС трактор дає більше 400 га всіх робіт

у переведенні на оранку, а в решті—320—300 і навіть 290—280 га, при чому ми брали не «Фордзони» і не «Інтери», а трактори ХТЗ заводу останніх двох років.

Згодом ми можемо і повинні будемо поставити вищі вимоги до трактора, щоб він давав не 800 га, а більше. Але на даному рівні опанування техніки ми маємо всі підстави ставити перед собою завдання, щоб трактор за рік, при умові безперебійного постачання пального і мастила, давав нам 800 га оранки (при переведенні всіх інших робіт на оранку). В усякому разі поставити перед собою таку вимогу, щоб уже в поточному році в півтора раза збільшити фактичний середній виробіток кожного трактора проти минулого року, і забезпечити виконання цієї вимоги ми зобов'язані. На виконання цього завдання ми повинні як слід мобілізуватися сами, мобілізувати трактористів і широкі маси колгоспників і робітників радгоспів.

ДОБ'ЄМОСЯ В 1934 р. РІШУЧОГО ПІДНЕСЕННЯ ТВАРИННИЦТВА

Два слова про тваринництво. В 1934 р. ми повинні забезпечити таке ж піднесення в тваринництві, яке було досягнуто в 1933 р. в рільницькій галузі сільського господарства. Для цього потрібно:

поперше, міцна кормова база;

подруге, поліпшення організації праці в великому колгоспному і радгоспному тваринництві;

потрете, посилення повсякденної уваги до боротьби за піднесення тваринництва з боку всіх партійних, радянських і інших організацій і широке створення грамотних, кваліфікованих тваринницьких кадрів.

З створенням міцної і стійкої кормової бази для тваринництва справа в нашій Дніпропетровській області, як мені здається, в основному стоїть гаразд. А щодо всього іншого, нам доводиться роботу по піднесенню тваринництва тільки починати, посправжньому розгортати.

В справі піднесення і зміцнення колгоспного виробництва на всіх його ділянках і галузях одним з найголовніших і найважливіших наших завдань і далі лишається завдання поліпшення організації праці на основі повного викорінення елементів знеосібки і зрівнялівки, завдання все більшого вкорінення відрядності, поліпшення обліку праці, правильного розподілу прибутків і підвищення заінтересованості кожного колгоспника в найкращих результатах своєї роботи.

Більше про сільське господарство говорити ніколи. Я змушений кінчити на цих окремих зауваженнях.

ЗА СОЦІАЛІСТИЧНЕ ДОБРОВПОРЯДЖЕННЯ І КУЛЬТУРУ, ЗА СОЦІАЛІСТИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТРУДЯЩИХ МАС

Два слова щодо питань боротьби за соціалістичне добровпорядження, за соціалістичну культуру, за все більше поліпшення обслу-

говування робітничих і колгоспних мас. Цим питанням кожна наша парторганізація повинна приділити тепер далеко більше уваги, ніж приділялось до цього часу.

В минулому році наша увага була дуже відтягнена завданням ліквідації проривного становища в сільському господарстві і відставання промисловості. Це завдання ми розв'язали.

Не ослаблюючи, а, навпаки, підвищуючи рівень нашого керівництва господарством, ми можемо і повинні приділити далеко більше уваги і часу питанням соціально-культурного будівництва, завданням і питанням поліпшення матеріально-побутового обслуговування мас. Ми повинні сильно підвищити вимоги до себе в справі постави роботи на цій ділянці. Ми повинні добитися, щоб кожна партійна і радянська організація зуміла по-бойовому зайнятися і просунути питання поліпшення стану школи, лікарні, клубу, розгорнула по-справжньому боротьбу за соціалістичну культуру і добровпорядження, за чистоту, за зразковий соціалістичний порядок.

Ми повинні плекати і зміцнювати всі ці все більш численні елементи і паростки нового, соціалістичного побуту, елементи соціалістичної культури, — чи то в вигляді добре організованої їдальні, добре організованих ясел, дитячих садків. Ми повинні розгорнути боротьбу за чистоту в цеху, за те, щоб в цеху була убиральня і щоб вона трималась в повній чистоті, за те, щоб в цехових їдальнях столи були накриті чистими скатертями, за добре організований клуб. Навколо всіх цих питань треба зосередити повсякденну увагу кожної партійної організації.

Ми повинні виховувати, вкорінювати почуття патріотизму і гордості в кожній організації — міській, районній, сільській, заводській, цеховій — за хорошу школу, клуб або лікарню, за хороші дитячі ясла, за чистоту, за хорошу їдальню, навколо цього розгорнути якнайширше змагання керівників і мас.

Ми повинні вкорінити в масах, і в першу чергу серед наших кадрів, пошану до особи, до трудівника соціалістичного суспільства, щоб не було елементів сваволі і самоуправства у відношенні до колгоспників, до трудівників сіл і міст, щоб у нас була на ділі забезпечена наша революційна законність, щоб не було ніякої сваволі і неповаги до особи з боку маленьких і великих начальників.

Міцніше і енергійніше кожна партійна і радянська організація повинна боротися за соціалістичну організованість і правопорядок, щоб на вулиці не було хуліганства, щоб не роздягали о 10 годині вечора на окраїнах (як це має місце у нас в Дніпропетровську), щоб добровпорядження було, щоб лазні були, щоб люди могли помитись, щоб чисто було в місті, в кожному районі.

Ми велетенськи ростемо. Чим більше ми піднімаємося вгору, тим більше, природно, підвищуються вимоги мас до нас і тим більше ми повинні підвищувати вимоги до самих себе. Не заспокоюватись на досягнених успіхах, а навпаки — ставити все вищі вимоги до себе, підвищувати нашу більшовицьку самокритику, під-

вищувати мобілізованість всієї партії, кожної партійної організації і широких мас на боротьбу за викорінення наших багатьох ще хиб, за виживання наявних ще труднощів, за викорінення численних ще залишків старого, дореволюційного, несоціалістичного побуту.

Тепер ми вступили в таку смугу нашого будівництва, коли завдання боротьби за виробництво, мобілізації мас на боротьбу за кращі результати соцвиробництва особливо тісно переплітаються з питаннями боротьби за краще матеріальне і культурно-побутове обслуговування мас, боротьби за піднесення соціалістичної культури і добровпорядження. Без посилення і все більш радикального поліпшення обслуговування мас ми не забезпечимо належного підвищення мобілізованості мас, належного піднесення їх ентузіазму, організованості і свідомості в боротьбі за кращі результати соціалістичного виробництва.

В практиці нашого керівництва — партійного, профспілкового, радянського, в усіх ланках — ми повинні на основі тез доповіді товариша Кагановича до XVII партз'їзду не тільки на словах проголосувати, але по суті *перебудувати роботу головним чином в напрямі забезпечення найбільш конкретного і гнучкого підходу до кожного окремого разгалуження виробництва, до кожної окремої групи і прошарку трудящих.*

В практиці керівництва у нас ще сильні елементи трафарету і штампу, недиференційованого підходу до керованих, стрижки всіх під один гребінець, відсутності врахування конкретних особливостей кожної окремої галузі виробництва, відсутності врахування настроїв і думок кожного окремого прошарку трудящих. Канцелярсько-бюрократичні методи у нас ще далеко не вижиті. Елементи бюрократичного самовдоволення, коли люди задовольняються паперовим зведенням без належного клопоту і піклування про те, як стоїть справа по суті, коли немає уваги до живих людей, коли цих людей не організують, не згуртовують, не мобілізують як слід, коли їх просто не бачать, — всі ці елементи ще дуже і дуже численні в нашій роботі.

І ми повинні міцніше і рішучіше, сильніше мобілізуватися на усунення цих елементів канцелярсько-бюрократичного, трафаретного, казенного керівництва, щоб забезпечити найбільшу гнучкість, найбільше наближення до конкретних умов кожного окремого відгалуження виробництва, глибоке прощупування того, чим дихає кожен окремий прошарок трудящих, з тим щоб те здорове, яке є внизу, в масах, швидко переносити в усю нашу роботу, хворе ж (а хворобливих настроїв ще немало) швидко усувати шляхом роз'яснення, шляхом кращого розгортання нашої глибокої масової роботи внизу, в масах, в виробництві.

Треба вміти *диференційовано* підходити до кожного окремого прошарку робітників, прощупувати, чим він дихає, кожного дня вияснити, які питання виникають знизу, з тим щоб на основі цього повсякденно будувати і виправляти роботу. От цього в роботі наших заводських партійних організацій часто-густо не забез-

печено. Цього особливо бракує в роботі наших професійних організацій, де елементи казенщини, трафарету, бюрократичного самовдоволення проявляються особливо часто.

От товариш Ярошко наводив дані, як оказують ударницький рух і соцзмагання, коли всі пункти соцдоговору заздалегідь заповнюються і робітникові лишається порожнє місце в бланку договору для того, щоб він вписав своє прізвище, та і то часто спеціальні люди заносять у цей бланк прізвище того, хто змагається. Адже роль профспілок зараз сильно зростає. В нинішню смугу питання піднесення матеріально-побутового і культурного обслуговування мас є головні, і кому, як не профспілкам, повинне належати і головне місце в цій роботі? А чи готові вони до цього? Ні, не готові.

Якщо на цій основі ми перебудуємо енергійніше і поліпшимо на основі оргтез до XVII партз'їзду методи і практику свого керівництва масами, то безперечно все швидше будемо зм'якшувати гостроту недостачі кадрів, яку ми відчуваємо. Особливо в умовах наших великих промислових областей, де ми маємо сконцентровану соціалістичну велику промисловість, — ми швидше і повністю виживемо недостачу кадрів, бо на основі хорошого керівництва ми матимемо швидкий ріст активності мас, ріст знизу наших нових кадрів організаторів і будівників соціалістичного господарства.

Ми маємо внизу величезну кількість талантів і здібних організаторів із робітників, із колгоспного середовища, але ми їх погано виявляємо, виховуємо, вирощуємо. *Вся справа в тому, щоб ці наявні внизу і ростущі кадри краще знати, краще їх залучати до участі в нашому соціалістичному будівництві, краще їх вчити і висувати.*

ПРОТИ САМОЗАСПОКОЄННЯ! ПІДВИЩИМО НАШУ РЕВОЛЮЦІЙНУ КЛАСОВУ ПИЛЬНІСТЬ

Успіхи наші великі. Але товариш Постишев цілком правильно в своїй доповіді весь час підкреслював, що немає у нас ніякої підстави для самозаспокоєння в зв'язку з цими успіхами, для ослаблення нашої мобілізованості. Тепер, мені здається, одним з найсерйозніших наших завдань є *спрямувати з особливою силою вогонь проти всяких елементів самозаспокоєння і захоплення досягненими успіхами, проти ослаблення нашої мобілізованості.*

Ми ліквідували відставання України, але це тільки *перші кроки*. Ми можемо і повинні добитися далеко більшого в справі піднесення і зміцнення нашого соціалістичного виробництва і підвищення добробуту мас.

Дальше ще більше поліпшення якості нашої роботи, підвищення нашої мобілізованості, посилення боротьби за піднесення мобілізованості мас навколо партії, за підвищення нашої більшовицької революційної пильності, бо класовий ворог зброї не склав і своєї боротьби проти нас не ослабляє, — от що вимагається тепер.

Класовий ворог проявляє величезну гнучкість і викрутність, він перебудовує свою роботу відповідно до зміненої обстанови. Ми завдали класовому ворогові нищівних ударів. Ми вирвали повністю з-під нього соціальну основу. Але уламки розбитих класів тим більше посилюють лють і активність в боротьбі проти нашої соціалістичної країни. Той, хто уважно стежить, може помітити тепер велику перебудову форм і методів боротьби проти нас з боку класово-ворожих нам сил. Класовий ворог перебудовується в двох напрямках. Він намагається проникнути і йти в маси, прикриваючись всілякими масками і пристосовуючись до нової обстанови. Тепер не можна йти в маси з відкритою проповіддю і розв'язуванням дрібнобуржуазної власницької стихії, і ворог намагається зацепитися за нові незгоди і часткові суперечності, які в новій обстанові виникають на селі.

Ми не маємо ніякого права хоча б на один момент ослабляти нашу боротьбу за маси, за наш вплив на маси, за те, щоб вони йшли за нашою партією. Ми повинні твердо пам'ятати, що кожного разу, коли ми на тій чи іншій ділянці ослаблюємо нашу роботу в масах, — класовий ворог тут як тут, проникає в цю щілину і намагається розладнати нашу роботу.

Оскільки соціальний ґрунт з-під ніг класового ворога ми вирвали, і на підтримку і на співчуття собі навіть в окремих прошарках населення він розраховувати не може, — він переходить до все більш інтенсивних і гострих методів боротьби проти нас — до терору, до отруень, до шкідництва.

Наприклад, на Дніпропетровщині було вже чотири випадки масового отруєння колгоспників. В двох випадках ми маємо померлих — в першому випадку десятьох, а в другому — чотирьох чоловіка. За останній час у нас розкрито кілька контрреволюційних організацій, чия головна програма дій — це отруєння всякого роду отрутами і хворобами колодязів, зерна.

От в якому напрямку перебудовує свої методи боротьби класовий ворог на селі.

А щодо промисловості, то ми повинні здати собі серйозно справу з того, що на весну доведеться зустрітися з посиленням диверсійних і шкідницьких актів з боку ворожих нам класових сил.

Капіталістичний світ, що бореться проти нас, намагається спертися на рештки розбитих нами експлуаторських класів всередині нашої країни, намагається їх активізувати. Він намагається і прагне використати їх для зруйнування і виведення з ладу найважливіших наших споруд і цехів. У нас, наприклад, в Дніпропетровській області, Дніпродес постачає електроенергію всім заводам Дніпропетровська, Запоріжжя, Кам'янського. Там досить тільки зіпсувати в одному місці управління, порушити зв'язок — і всі ці міста і заводи лишаться в темряві і все спиниться. Нам потрібно особливо бути насторожі. Пильність наша повинна бути максимальною посиленою.

Все це не дає нам ніякого права заспокоюватись, навпаки — вимагає підвищення нашої революційної більшовицької пильності,

нашої зіркості, вимагає піднесення мобілізованості мас, щоб вони нам допомагали виловлювати ворога в кожному випадку, попереджати його шкідницькі і диверсійні спроби в кожному випадку, на кожній ділянці, обеззброювати його і вчасно розправлятися з ним.

З нашого боку вимагається в цій новій обстанові, при цих нових формах класової боротьби *більш кваліфікований підхід* в справі виявлення ворога і його обеззброєння. Менше стало осіб, які підтримують куркуля, які можуть служити знаряддям класового ворога, але діють вони більш законспіровано, більш інтенсивно, більш гостро і люто. Знайти їх важче. Діють одиночки, трійки, п'ятірки, які глибоко законспіровані, і треба вміти в кожному випадку їх виявляти, не беручи даремно під підозру і не відштовхуючи від себе наших людей, колгоспників і взагалі трудящих, які чесно йдуть за нами.

МИ НА ГРАНІ ПЕРЕХОДУ В ЕПОХУ СОЦІАЛІСТИЧНОГО ПРОЦВІТАННЯ

В тезах до XVII партз'їзду і в постановках XVII партконференції говориться, що ми підійшли щільно до побудови безкласового соціалістичного суспільства, до знищення протилежності між містом і селом. У нас не всі досить глибоко здають собі справу в величезному змісті цього завдання. *Людей треба переробити і перевиховати — мільйони, десятки мільйонів людей!* Ці люди вже переробляються. Це дуже велика справа. І от до цієї переробки десятків мільйонів трудящих треба підходити вмюючи, не брати абстрактної людини, намальованої десь на іконі, а брати живу людину зі всіма її слабостями і потребами. А у цієї живої людини є ще багато пережитків попередньої епохи, залишків навиків капіталістичного суспільства, що раніше вкоренились, власницьких пережитків, особливо на селі, та і серед робітників.

Ось таку от конкретну живу людину ми повинні перевиховувати, переробляти в свідомого трудівника соціалістичного суспільства, не відкидаючи з зневагою ці її забобони і пережитки старого, а знаючи їх і цілком використовуючи особисті матеріальні інтереси і стимули на користь соціалістичного будівництва.

Справа соціалістичного перевиховання мас — це справа тривала, яка не може бути здійснена в один рік або в два роки. Тут потрібно, щоб кожна наша парторганізація підходила з повною серйозністю і відповідальністю до цієї справи, щоб вона ув'язувала цю справу з усією нашою боротьбою і роботою по піднесенню і зміцненню нашого соціалістичного господарства. Завданням керівників є зуміти *сполучити* особисті потреби і інтереси кожного трудящегоо з інтересами всього нашого соціалістичного будівництва в цілому.

От так ми повинні будувати своє керівництво господарством і масами, так повинні ставити роботу по культурно-побутовому обслуговуванню мас і по їх соціалістичному перевихованню.

Реконструктивний період нашої революції закінчується. Ми вже на грані переходу в нову епоху — епоху соціалістичного процвітання. На основі геніального, найталановитішого керівництва нашого ленінського ЦК партії, на основі вказівок, які ми маємо від нашого найкращого з керівників — товариша Сталіна, — ми маємо всі можливості забезпечити на ділі, щоб ця нова епоха соціалістичного процвітання і добробуту має в найкоротший строк стала конкретною реальністю в кожному робітничому районі, в кожному колгоспі. (Бурхливі оплески).

Голова (після перерви). Товариші, засідання продовжується. Слово має товариш Пельовін.

Пельовін (секретар Маріупольського міськкому). Товариші, на обласних партконференціях була повністю схвалена політична лінія, практична організаційна робота, проведена від XI до XII з'їзду ЦК КП(б)У, українською парторганізацією в цілому. Вся парторганізація України, широкі кола робітників і колгоспників сходяться на тому, що до XVII партз'їзду Україна приходить з величезними перемогами, і забезпечено ці перемоги саме в 1933 р. Треба твердо пам'ятати, що саме переможний 1933 рік забезпечив піднесення роботи української парторганізації на всіх ділянках соціалістичного будівництва — і по лінії промисловості, і по лінії сільського господарства, і по лінії нацкультбудівництва. 1933 рік на Україні був справді роком загального піднесення, роком загального підвищеного наступу цілим розгорнутим фронтом на всіх без винятку ділянках соціалістичного будівництва. І вирішальним фактором перемог 1933 р. на Україні було насамперед підвищення революційної пильності, класової пильності парторганізацій. Блискучим потвердженням цього положення є приклад роботи вугільного Донбаса, є приклад роботи Донецької парторганізації в виконанні завдань по лінії вуглевидобутку. Підвищення вуглевидобутку насамперед пояснюється тим, що Донецька парторганізація на чолі з обкомом зуміла протягом 1933 р. завдати нещадного удару решткам недобитого контрреволюційного троцькізму, правих ухильників, саботажникам, розгромити буржуазний націоналізм. Це можна потвердити цілим рядом прикладів з роботи окремих районів Донбаса, окремих шахт. І на цій конкретній основі, на основі конкретної боротьби з рештками контрреволюційного троцькізму, з різними класово-ворожими елементами, Донецький обком мобілізував всю парторганізацію, широкі кола робітників, шахтарів і підвищив значно, порівняно з попереднім періодом, свою революційну класову пильність. Без цього, без рішучого розгрому решток контрреволюційного троцькізму, правих ухильників, буржуазних націоналістів ми не мали б можливості на XII з'їзді КП(б)У доповісти про досягнення вугільного Донбаса, про той перелом, який забезпечено роботою Донецької парторганізації на ділянці вугільного Донбаса.

Другий вирішальний фактор, який забезпечив величезні успіхи, саме протягом 1933 р., це — велика робота, яка була проведена

українською парторганізацією за проводом ЦК КП(б)У в справі організаційної перебудови свого керівництва, в справі правильного розставлення людей. Про загальні питання, загальні заходи в справі організаційного зміцнення української парторганізації говорилось уже в достатній мірі тут на з'їзді. Я хотів би і це положення знов таки потвердити конкретними прикладами роботи Донецької парторганізації. Такий факт, як створення інституту парторгів на шахтах, як створення інституту парторгів на великих металургійних і машинобудівельних заводах Донбаса, як зміцнення цих ланок партроботи новими перевіреними людьми, — цей фактор мав величезне значення в виконанні виробничих завдань Донецькою партійною організацією. Те саме можна відзначити і по лінії сільського господарства, по лінії колгоспного будівництва.

Коли ми тепер до XII з'їзду КП(б)У прийшли з окремими проривами на окремих ділянках нашої роботи, то це пояснюється тим, що на цих ділянках, в цих партійних організаціях революційна пильність не була піднесена на відповідну височінь, як і справа організаційної перебудови нашої роботи, зміцнення новими перевіреними людьми не була поставлена на відповідну височінь. Яскравим потвердженням цього є приклад південних районів Донецької області, в тому числі Маріупольського району. В цих південних районах в цьому році був багатющий врожай, значно вищий, ніж в північних районах Донбаса. І коли ці райони Донецької області опинились в надзвичайно великому прориві, то це тільки тому, що справа революційної пильності і організаційної перебудови роботи не була до останнього часу піднесена на відповідну височінь. Саме в цих районах були припущені найбільші помилки в справі національно-культурного будівництва, в справі роботи серед національних меншостей і мало місце послаблення боротьби з рештками контрреволюційного троцькізму. Це можна потвердити і фактами останнього часу з Маріупольської організації, де викрито цілі гнізда недобитків контрреволюційного троцькізму і буржуазного націоналізму. Усе це, звичайно, не могло не відбитись на справі колгоспного будівництва в Маріупольському районі.

Ось чому наше завдання — завдання підвищення революційної пильності і організаційної перебудови всієї нашої роботи — лишається вирішальним завданням і на 1934 рік, з тим щоб протягом 1934 р. всі ці прориви остаточно ліквідувати.

Нарешті, я хочу звернути увагу XII з'їзду КП(б)У на одну величезну промислову ділянку нашої роботи. Товариш Хатаевич зазначав в своєму виступі, що Дніпропетровська область в цьому році повинна освоїти лінією промислового будівництва 900 млн. крб. Я повинен зазначити, що Маріупольський район в цьому році повинен освоїти лінією промислового будівництва близько 200 млн. крб. Ми величезну роботу повинні провести лінією будівництва Озівсталі, лінією дальшої реконструкції заводу імени Ільіча, Коксохімкомбінату і будівництва нового фарфоро-фаян-

сового комбінату. Все це вимагає величезної уваги до цього нового по суті промислового центру і з боку Донецької партійної організації і з боку ЦК КП(б)У тому, що цілий ряд питань промислового будівництва не може бути розв'язаний місцевими заходами і місцевими силами.

Ви, очевидно, добре знаєте, що будівництво Озівсталі є цілий комплекс, який тісно зв'язаний з проблемою приставки сировини з Камиш-Буруна, освоєння там нової сировинної бази, а в розв'язанні цього комплексного будівництва Озівсталі ми маємо надзвичайно великий прорив. Перша домна працює, друга домна найближчими днями теж буде задута, будуємо мартени, приступаємо до будівництва прокатів, але справа приставки сировини з Камиш-Буруна лишається далеко не закінченою і до цього часу. Тому вся парторганізація України і ЦК КП(б)У повинні приділити найбільшу увагу цій справі, бо інакше ми вже в найближчий час відчуватимемо такі труднощі, які не дозв'язать забезпечити нормальну роботу, нормальну експлуатацію цього величезного промислового комбінату, будівництво якого оцінюється в 1.150 млн. карбованців.

Так само треба взяти під особливий нагляд не лише керівництва Донецької організації, але і ЦК КП(б)У роботу Маріупольського порту, яка тісно ув'язана з забезпеченням нормальної діяльності промисловості Донбаса, зокрема промисловості Маріупольського району. Треба прямо сказати, що робота Маріупольського порту до цього часу була якось поза увагою керівних партійних і радянських організацій; не було тут приділено належної уваги. Я можу навести один конкретний приклад—це використання Маріупольського порту для забезпечення потреб промисловості Донбаса і південної сільськогосподарської смуги нафтопродуктами. Здавалось, чого простіше використати Маріупольський порт для нормального забезпечення потреб на нафтопродукти сільськогосподарської смуги і промисловості. До Маріуполя пароплавом везти нафту—2 доби, а залізницею нафтопродукти йдуть 11—12—13 діб. Одно це доводить економічну обгрунтованість постачання нафтопродуктів через Маріупольський порт, але, на жаль, це питання до останнього часу лишається невирішеним.

Те саме можна сказати і відносно інших галузей роботи Маріупольського порту. Тому я вважаю, що питання реконструкції Маріупольського порту і підпорядкування його діяльності ростущим потребам промисловості і сільського господарства Донбаса повинно бути поставлено в центрі уваги всієї української парторганізації і ЦК КП(б)У.

Товариші, завдання 1934 р. у нас надзвичайно великі. Ми ще не скрізь ліквідували відставання в сільському господарстві, зокрема це стосується Донецької області. Тому партійній організації потрібно буде напружити всі зусилля, щоб далі підняти революційну пильність, перебудувати по-справжньому нашу оперативну діяльність і керівництво низовими ланками. При цих умовах

завдання 1934 р. КП(б)У в цілому і її складовою частиною — Донецькою парторганізацією буде безперечно виконане.

Голова. Слово має товариш Шелехес.

Шелехес. Товариші, доповідь товариша Постишева про роботу ЦК КП(б)У є блискуча ілюстрація тих величезних перемог, які КП(б)У одержала, ідучи від XI до XII з'їзду нашої партії, перемог, з якими приходить вся партія до XVII з'їзду ВКП(б). Ці перемоги грандіозні, вони очевидні не тільки для нас — безпосередніх учасників боротьби за соціалістичне будівництво, їх визнають і наші вороги, визнають і за кордоном. Ці перемоги стають ще разючішими в світлі тої загостреної класової боротьби, яка велась на цьому відрізку часу.

Не треба забувати, що ці перемоги ми маємо, не зважаючи на ті помилки в керівництві сільським господарством, які були допущені ЦК КП(б)У і всією КП(б)У. Ці перемоги ми здобули, не зважаючи на ті помилки, які були допущені КП(б)У в справі національно-культурного будівництва, про що докладно тут говорив товариш Постишев.

Ці перемоги говорять нам про невичерпні джерела, які має наша країна в справі соціалістичного будівництва, говорять про те, що може зробити пролетаріат, взявши владу в свої руки, ведений перевіреною, випробуваною більшовицькою партією під керівництвом найлюбимішого вождя світового пролетаріату товариша Сталіна.

Той факт, що наш з'їзд прийняв рішення про переведення столиці України із Харкова в Київ, — ще раз говорить про наші перемоги на всіх ділянках соціалістичного будівництва, особливо в справі індустріалізації нашої країни, в справі зміцнення обороноспроможності нашої країни.

Товариші, для нас, харківчан, для робітників Харкова переїзд столиці з Харкова в Київ є безперечно велика втрата, але харківські більшовики, харківські робітники пишаються і пишатимуться тим, що найбільш тяжкий період громадянської війни, період реконструкції, період бурхливого росту промисловості і сільського господарства — весь цей шлях славних перемог вони проробили разом з ЦК КП(б)У і урядом і прийшли до тих досягнень, які тепер дають нашій партії можливість розв'язати питання про переїзд столиці з Харкова в Київ.

Справді, основний мотив, що дозволяє тепер поставити питання про переведення столиці з Харкова в Київ, про який тут говорив товариш Постишев, — зростання і зміцнення промислових районів України — Донбаса, Харкова, Дніпропетровська, — найбільш яскраво відбився на Харкові, який до революції являв собою всього лише купецьке торгове місто.

3 місяця. І то — паршиве!

Шелехес. Так, паршиве. Тепер воно перетворене в величезний індустріальний центр. Довоєнний випуск продукції машинобудівельної промисловості Харкова становив всього 8 млн. крб., а в 1933 р. машинобудівельна промисловість випустила на

620 млн. крб. продукції. 8 млн. і 620 млн.— ось гої шлях, який Харків проробив від дореволюційного періоду до XII партз'їзду.

Товариш Постишев правильно сказав, що Харків став величезним машинобудівельним центром Радянського Союзу: в 1913 р. в Харкові було робітників 19 тис. чол., а в 1933 р. ми маємо понад 150 тис. робітників, зайятих в різних галузях промисловості. Ось це велетенське зростання індустріальної і робітничої бази Харкова дозволяє нашій партії сказати, що Харківська область стала міцно на ноги як індустріальна промислова область.

Харків, за ці роки особливо, освоїв ряд найскладніших виробництв, вам відомих. Я за браком часу докладно не можу на цьому спинятися. Але ви знаєте роботу ХТЗ. Трактор ХТЗ став популярною, відомою маркою для всього Радянського Союзу; це трактор, який конкурує тепер з чужоземними американськими тракторами. ХПЗ, ХЕМЗ, Турбінний завод— всі вони освоїли найскладнішу техніку і являють собою передові заводи не тільки України, але і всього Радянського Союзу.

Тут товариш Хатаевич докладно спинявся на питаннях, зв'язаних з дальшим рухом вперед по шляху освоєння складної техніки, вкорінюваної в нашу промисловість, говорив про те, що ми маємо ще надзвичайно великі резерви в цьому відношенні. Наші гіганти, розміщені на території Харківської області, — ХТЗ, ХПЗ, ХЕМЗ, «Серп і молот», «Канатка» і інші підприємства тепер вже мають колосальні внутрішні можливості для дальшого освоєння цієї складної техніки, для дальшого освоєння внутрішніх ресурсів і дальшого руху вперед в справі індустріалізації нашої країни.

Яскравим прикладом цього може служити недавнє освоєння заводом «Серп і молот» електромолотарки. Ви знаєте, що складні молотарки «Серпа і молота» дуже прищеплюються в сільському господарстві, але часто і густо використання їх утруднювалось відсутністю локомотивів, відсутністю двигунів. Павло Петрович перед керівництвом цього заводу поставив завдання освоєння молотарксю електроенергії для того, щоб звільнити її від залежності— не чужоземної, а залежності від локомотива і двигуна. Завод енергійно взявся за цю справу, і ви знаєте, що вже на час обласної партконференції завод випустив три електромолотарки, і в 1934 р. це виробництво буде пущено в масовому масштабі. Ми зуміємо забезпечити колгоспні поля України новим завоюванням, новими перемогами на фронті освоєння цієї якнайскладнішої техніки. Ось чому мають рацію товариші Постишев і Хатаевич, коли вони говорять про необхідність не ослабляти волю партії, волю робітничого класу, ентузіазм найширших робітничих мас в справі дальшого освоєння складної техніки, яка в ряді випадків уже випереджає передові європейські капіталістичні країни.

Але, товариші, якщо ми безперечно маємо величезні досягнення в справі освоєння техніки, в справі капітального будівництва нашої важкої промисловості, то треба прямо сказати, що відносно легкої промисловості, відносно промисловості місцевої

і кустарної за цей період особливо похвастати нічим. Увага, особливо за останній рік, була звернена на ліквідацію прориву в сільському господарстві, на ліквідацію хиб в керівництві вугільною промисловістю, в керівництві металургією. Легка промисловість була недосить в полі зору, в полі уваги наших парторганізацій. І це безперечно позначилось на якості роботи легкої промисловості. Легка промисловість Харківської області план 1933 р. не виконала, а якісні показники стоять на надзвичайно низькому рівні. Тези до XVII з'їзду партії ставлять питання про подвоєння і потроєння виробництва предметів ширьжитку. Це, головним чином, стосується легкої промисловості. Ми, товариші, не розв'яжемо це завдання, якщо ми в 1934 р. не зробимо крутого перелому в ставленні парторганізацій до цієї справи. Треба посилити увагу питанням легкої, місцевої і кустарної промисловості, забезпечивши виконання не тільки кількісних, але і, головним чином, якісних показників.

Надзвичайно мало уваги було приділено в виступах, за винятком товариша Хатаевича, питанням постачання. Безперечно, вони не стоять тепер так гостро, як вони стояли, припустімо, на час XVI з'їзду ВКП(б) і XI з'їзду КП(б)У. В цьому відношенні ми, безперечно, досягли великих перемог. Але як стоїть питання з постачанням тепер? Робітничий споживач, колгоспний споживач вимагає тепер високої якості продукції. Він не бере, припустімо, матерії, яка схожа швидше на рогожу, він не бере пальт, які у нас часто і густо шиють з дуже дорогим коміром, а верх з рогожі, чи навпаки; він не бере ботинків, які, раніш ніж встигнеш їх взути — розвалюються. Ці вимоги говорять про матеріальний, культурний ріст робітничих і колгоспних мас. Ось чому ми повинні тепер питанням легкої промисловості, питанням місцевої, кустарної промисловості приділити значну увагу по всіх напрямках, по всіх лініях і особливо по лінії якості.

І тут, товариші, я цілком згодний з товаришем Хатаевичем, який правильно поставив питання про передачу ряду галузей промисловості в відання місцевих обласних органів. Той факт, що ряд галузей легкої і місцевої промисловості у нас перебуває в надзвичайно важкому становищі, в певній мірі зв'язаний з організаційним питанням, оскільки місцеві органи відірвані від безпосереднього, оперативного, конкретного керівництва легкою промисловістю, підприємства якої входять у всеукраїнські об'єднання. Це, звичайно, не знімає відповідальності з місцевих партійних і радянських органів, але це не може не гальмувати. Після передачі місцевим органам буде більше відповідальності, і це, безперечно, поліпшить оперативне і конкретне керівництво цими галузями промисловості. Ілюстрацією того, як ми погано займалися питаннями легкої промисловості, може бути часте незнання нашими місцевими органами промисловості, розміщеної на території області або району. Нам треба промисловістю тепер керувати так, як ми керуємо сільським господарством. Всякий обласний працівник може вам назвати десятки прикладів позитивної

і негативної роботи десятків колгоспів, знаючи конкретно кожний колгосп. Але коли спитати кожного партійного, радянського працівника, чи часто він буває в кустарно-промислових артілях, на підприємствах легкої і місцевої промисловості, чи знає він життя кожної артілі на території району або області, чи заглядає туди око господарського, радянського, партійного працівника, — треба прямо сказати, — відповідь одержимо маловтішну. Це стосується і обласних працівників. Дуже часто і ми, приїжджаючи в район в питаннях сільського господарства, забуваємо, що на території цього району є не тільки сільське господарство, а є і промисловість, є кустарно-промислова кооперація, є школи, є лікарні, є дитячі будинки, де також потрібне більшовицьке око.

Ось чому питання організаційного порядку по всіх галузях соціалістичного будівництва в 1934 р. повинні бути особливо загострені.

Тут дуже докладно спинялись на питаннях сільського господарства, на тих успіхах, які сільське господарство має особливо в 1933 р. Тут докладно спинялись на тому, яким шляхом КП(б)У, особливо в 1933 р., прийшла до цих успіхів. Я, товариші, хочу в двох словах спинитись на сільському господарстві і ось в якому розрізі. Так, ми маємо перемоги, перемоги буквально історичного значення, але, товариші, ці перемоги в основному стосуються тільки зернової проблеми, зернового господарства колгоспів. А з технічними культурами у нас справа стоїть дуже погано, зокрема в Харківській області. Ми одна з провідних областей по буряку, а з буряком ми в цьому році провалились. У нас солідну питому вагу в сільському господарстві, в технічних культурах має махорка. З махоркою нам похвалитись нічим. У нас є значна кількість конопель. З коноплями ми похвалитись теж не можемо. Ось чому в питаннях сільського господарства для нас черговими завданнями є те, що 3—4 роки було основним завданням для всього СРСР. Пам'ятаєте, коли ми розв'язували тільки зернову проблему, після того, коли ми її розв'язали, товариш Сталін поставив перед нами на всю широчінь завдання відбудови всього сільського господарства, в тому числі і розв'язання проблеми технічних культур. На Україні ми зернову проблему розв'язали, нам треба буде в 1934 р. розв'язати проблему технічних культур. Всі можливості ми маємо.

Нам треба в 1934 р. розв'язати проблему тваринництва. Для розв'язання проблеми тваринництва основним є підведення кормової бази; в Харківській області кормову базу в основному забезпечено. Ми маємо всі передумови для розв'язання в 1934 р. проблеми тваринництва. Треба тільки по-більшовицькому взятися за цю справу.

Товариші, в сільському господарстві у нас справа з освоєнням техніки трактора, комбайна, складної молотарки і інших складних сільськогосподарських знарядь стоїть значно гірше, ніж в промисловості. Тому для 1934 р. якнайважливішою проблемою є

освоєння техніки всіх процесів сільськогосподарського виробництва, вкорінення в сільське господарство індустріалізації і ріст індустріалізації на Україні і в усьому Радянському Союзі.

Товариш Постишев говорив про причини прориву в сільському господарстві і в національному питанні. З особливою гостротою, властивою товаришеві Постишеву, він поставив питання про викорінення ворога — петлюрівця, махновця, про викорінення всіх контрреволюційних елементів, які пролізли в партію, в наші організації. Ми очистили свої лави від ворогів і повели партійну організацію під керівництвом ЦК КП(б)У, при колосальній допомозі, яку подав нам ЦК ВКП(б), матеріальній і кадрами, до нових перемог.

Мені здається, що дальша боротьба, дальша пильність і зіркість наших партійних лав будуть запорукою наших нових перемог в 1934 р. Товариші, 1934 р. буде для нас новою сторінкою колосального історичного значення в справі будівництва безкласового соціалістичного суспільства. Ті колосальні перемоги, які наша партія одержала за час від XI до XII з'їзду, ті успіхи, які ми маємо на всіх фронтах соціалістичного будівництва, являють собою найкращу гарантію того, що завдання, які будуть поставлені перед Україною і зокрема перед Харківською областю, в другому п'ятиріччі будуть виконані. Ми можемо сказати ЦК КП(б)У і ЦК ВКП(б) від імени харківських більшовиків, харківських робітників, харківських колгоспників, що Харківська область готова битися за ті нові завдання, які будуть поставлені перед партією XVII з'їздом ВКП(б). Харківські більшовики були і будуть вірною опорою ЦК КП(б)У і ЦК ВКП(б). *(Оплески)*.

Голова. Слово має товариш Маркітан.

Маркітан. Товариші, товариш Якір в своїй промові зазначив, що для тих товаришів, які виступають по доповіді ЦК, створюється незручність, доводиться повторювати те, що говорили попередні промовці.

І дійсно, ідучи до XVII з'їзду нашої партії, на партосередках, на районних і на обласних партконференціях всі одноставно схвалюють роботу нашого ЦК і відзначають великі досягнення і перемоги, які наша партія здобула за період від XVI до XVII з'їзду.

І не тільки члени партії одноставно відмічають і схвалюють ці великі досягнення нашої партії в соціалістичному будівництві, але і безпартійні робітники і колгоспники також одноставно схвалюють генеральну лінію і роботу нашої партії і з радістю і ентузіазмом підхоплюють нову програму соціалістичного будівництва, намічену в тезах до XVII з'їзду.

Про це докладно сказали в своїх доповідях товариші Косіор і Постишев, які яскраво висвітлили наслідки боротьби нашої партії за перемоги соціалізму.

Цих перемог партія під керівництвом товариша Сталіна добила в боротьбі проти опортуністів всіх мастей за генеральну лінію нашої партії.

Ці досягнення є вирішальні: вони підготували всі умови і вирі-

шують справу збудування безкласового соціалістичного суспільства в другій п'ятирічці.

Цих перемог досягнуто на всіх ділянках нашої роботи, по всіх областях і районах нашого великого Радянського Союзу.

З такими ж великими перемогами приходить і КП(б)У до свого XII з'їзду і XVII з'їзду ВКП(б).

Але, підбиваючи підсумки нашої роботи і намічаючи дальші завдання, намічаючи програму збудування безкласового соціалістичного суспільства і заходи, які повинні це забезпечити, — ми мусимо відмітити не тільки всі наші досягнення, але й помилки, які були в нашій роботі, щоб озброїти партійну організацію для ще успішнішої боротьби за остаточну перемогу соціалізму.

В роботі української партійної організації за час від XI до XII з'їзду ми маємо два періоди. Перший період, починаючи з кінця 1930 р. до 1933 р., і другий період — це 1933 рік.

Чому доводиться говорити про два періоди? Тому, що перший період — це був період припущення помилок і проривів в роботі української парторганізації і її керівництва, а другий період — 1933 рік — рік великого піднесення, впертої боротьби і величезних перемог української парторганізації.

Тут товариш Постишев дав глибокий аналіз і досить вичерпну оцінку цих помилок першого періоду.

Мені здається, що помилки почалися від того, що в українській парторганізації (яка до XI свого з'їзду і до XVI з'їзду ВКП(б) прийшла з великими перемогами, з великим зростанням колективізації) не було остаточно викорінено захоплення від успіхів.

Після того, як XVI з'їзд ВКП(б) поставив питання про розгорнений соціалістичний наступ по всьому фронту, українська парторганізація, насамперед її провід — ЦК КП(б)У, як говорив про це товариш Постишев, не врахували неминучу активізацію класового ворога, завдання перебудови по-новому керівництва сільським господарством, керівництва колгоспами.

Нам здавалось, наприклад, що ми зможемо керувати безпосередньо 500 районами з одного центру і ми відмовились від утворення областей. Переконавшись через короткий час, що забезпечити достатнє безпосереднє керівництво такою кількістю районів неможливо, ми стали на шлях укрупнення районів, але і це не допомогло, бо ЦК КП(б)У без областей не мав ніякої змоги забезпечити справжнє більшовицьке оперативне і конкретне керівництво селом.

Цим скористався наш класовий ворог. Оскільки неможливо було встановити дійсний зв'язок з районами, не можна було щодня перевіряти роботу і допомагати районам, останні були в недостатній мірі зміцнені; класовий ворог розставив свої сили, перебудував роботу і чимало нашкодив нам. А коли ми почали на окремих ділянках зазнавати поразок, то припустили в нашій роботі, більш ніж це потрібне було, репресії, припустили голе адміністрування.

Цілий ряд районів не зуміли викрити ворога і організувати маси на боротьбу з ним.

Зв'язки наших парторганізацій з безпартійними масами і їх вплив на маси послабились, класова пильність наших парторганізацій притупилась і в наслідок цього українська парторганізація, яка мала величезні досягнення, яка завжди займала передові позиції, була в великому прориві протягом майже двох з лишком років.

Пригадайте становище в багатьох районах, коли на протязі 1931—1932 рр. замість справжньої боротьби за виконання тих чи інших господарсько-політичних завдань там прикривались лише алілуйними резолюціями, в яких зобов'язувались виконати будь-які завдання навіть тоді, коли добре бачили їх нереальність.

Так, приміром, в 1931 р. я приїхав в Христинівський район, за 5—6 днів до 1 січня, і запитую районне керівництво: «Як у вас справа з хлібозаготівлями, коли приблизно і наскільки ви гадаєте виконати завдання?» Вони відповідають, що ними ухвалено виконати повністю завдання до 1 січня; це тоді, коли їм лишилось виконати ще понад 30% плану, а заготовляли щось близько 2% за п'ятиденку. «Як же ви виконаєте весь план за 5 днів? — питаю я. — Навіщо ж ви обдурюєте себе і ЦК?» «У нас є постанова», — кажуть вони.

Це лише один приклад втрати відповідальності і більшовицької боездатності. Адже в ряді районів чимало районних працівників думали тільки про одно, як би виїхати з району, хоча б з доганюю. Водночас серед сотень уповноважених, що приїжджали до районів, були і такі «уповноважені», як Річицький, Скарбек, Тур і інші, які провадили ворожу роботу, які руйнували нашу справу.

Таке становище, на мою думку, сталося на Україні в великій мірі через те, що ми були захоплені успіхами і думали, що в такій великій країні зможемо обійтись без утворення областей.

На початку 1932 р. ЦК ВКП(б) виправив цю помилку ЦК КП(б)У, Було організовано області. Було подано Україні матеріально-технічну допомогу. Але ми не зуміли зробити потрібних висновків і скористатись цією великою допомогою для ліквідації прориву.

Перекинення таких працівників, як товариш Строганов, в Дніпропетровськ, зміцнення ЦК КП(б)У товаришем Хатаєвичем, повернення на Україну товариша Балицького, змінення працівників в Донбасі — все це проходило звичайно, всі ці заходи ЦК ВКП(б) не були піднесені на політичну височину, навколо них не була мобілізована партійна організація, і навіть остання постанова ЦК, що є тепер для нас історичною, вирішальною для наших перемог, — постанова від 24 січня 1933 р., — теж була змазана. Столична Харківська організація за проводом старого керівництва цю постанову пройшла мовчки, навіть не всі члени пленуму Харківського обкому знали про цю постанову.

Лише після того, коли був відряджений для зміцнення ЦК

КП(б)У і Харківської парторганізації товариш Постишев, який з властивою йому більшовицькою одвертістю всі ці питання підніс на принципіальну височінь, були мобілізовані всі сили парторганізації України на справжню більшовицьку боротьбу за виправлення помилок.

Лише з того часу парторганізація України заговорила по-новому і швидкими темпами перебудувала свою роботу. Виживаючи канцелярсько-бюрократичні методи керівництва, парторганізація України зуміла скористатися могутньою зброєю, що її дав товариш Сталін в своїх промовах на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) і на з'їзді колгоспників-ударників. При допомозі утворених політвідділів МТС і радгоспів парторганізація України зуміла мобілізувати колгоспників навколо великого лозунга товариша Сталіна про більшовицькі колгоспи і заможних колгоспників і за короткий час ліквідувати проривне становище України, ставши знову в лави передових.

Ліквідація великого прориву за короткий час є прямий доказ того, що він не був неминучий, а що справа полягала в помилках, в пригупленні революційної пильності щодо класового ворога.

В цих вирішальних досягненнях, здобутих в короткий строк під керівництвом зміцненого ЦК КП(б)У, ми можемо переконатися особливо на прикладі відсталих областей.

Одною з таких відсталих областей є Чернігівська область.

В січні 1933 р. ЦК КП(б)У в своєму листі до нашої парторганізації писав:

«Чернігівську область організовано з найвідсталіших районів України. Якраз по Чернігівщині доводилось спостерігати найбільший розгул, розгнuzданість дрібнобуржуазної стихії і вагань серед одноосібних селянських господарств, які з більшою ніж де б то не було зухвалістю і впертістю ухиляються від виконання планів заготівель сільськогосподарських продуктів і від виконання інших своїх зобов'язань перед державою».

Щождо організаційно-господарського і політичного становища колгоспників Чернігівщини, то ЦК КП(б)У в цьому ж листі характеризує його так:

«Колгоспи Чернігівщини в більшості своїй молоді, багато з них дуже засмічені куркульськими, чужими, дезорганізаторськими елементами; в багатьох колгоспах колгоспна вивіска прикриває далеко не колгоспний зміст; в багатьох колгоспах неусуспільнена частина виробництва колгоспників переважає над усуспільненим колгоспним виробництвом; у багатьох колгоспів навіть робочу худобу усуспільнено по формі, а не по суті».

Завдяки конкретному оперативному керівництву ЦК КП(б)У це становище різко змінилось. Наша відстала область збільшила колективізацію за 1933 р. з 44% до 72%. Більшість наших кол-

тернаціоналу опошляти марксизм, відстояв теорію Маркса про диктатуру пролетаріату і забезпечив встановлення диктатури пролетаріату в нашому Радянському Союзі.

Товариші, так само, як вожді II інтернаціоналу свою контрреволюційну боротьбу проти марксизму почали і проводили саме відносно теорії Маркса про диктатуру пролетаріату, так само Троцький, Зінов'єв, Каменев і ін. вістря своєї боротьби скерували проти ленінської теорії про можливість збудування соціалізму в одній, окремо взятій, країні.

І так само, як Ленін розбив вщент вождів II інтернаціоналу — Каутських і Вандервельде, Мартових і Плеханових, так само товариш Сталін — прямий продовжувач справи Маркса—Леніна — розбив вщент Троцького, Зінов'єва, Каменева і всіх тих, які проповідували контрреволюційну теорію про неможливість збудування соціалізму в одній, окремо взятій, країні. Товариш Сталін тим самим забезпечив збудування соціалізму в нашому Радянському Союзі.

Товариші, і тут історія повторилась, але вона повторилась для Троцького, Каменева і Зінов'єва як фарс. Вожді II інтернаціоналу, які повстали проти теорії Маркса про диктатуру пролетаріату, опинились, як ми знаємо, в таборі капіталістів, фашистів. Так само Троцький і троцькісти зі своєю теорією про неможливість збудування соціалізму в одній країні опинились в таборі капіталістів і фашистів. Наша партія здобула величезну історичну перемогу саме тому, що вона розбила вщент всі контрреволюційні опортуністичні спроби ревізувати ленінізм. Вона розбила вщент не тільки контрреволюційних троцькістів, але і агентуру куркуля — правих опортуністів — Бухаріна, Рикова, Томського і т. д.

Минули 3—3½ роки — це найбагатші перемогами роки всесвітньо-історичного значення для нашої партії, для робітничого класу, і мені здається, що абсолютно точно сформульовано значення наших перемог в тій резолюції, яка ухвалена була на Московській обласній партконференції на доповідь товариша Кагановича. Там сказано ось що:

«До свого XVII з'їзду партія приходить як ніколи, як ні в які роки єдиною, монолітною, міцно згуртованою навколо свого ленінського ЦК, навколо свого вчителя і вождя — товариша Сталіна».

Товариші, перемоги партії, природно, є конкретні перемоги, і цими перемогами насичена діяльність кожної нашої партійної організації.

Мені хотілось би спинити вашу увагу досить коротко на тих змінах, які відбулися в Донбасі за ці роки.

Товариш Постишев зробив абсолютно правильно, коли він порівняв те становище, яке було при поміщиках, з тим, що є тепер в наших селах, колгоспах, містах. Ми зобов'язані, саме застосовуючи цей метод, показати масам, які є наші досягнення на сьогоднішній день.

Так, коли порівняти те, чим був Донбас при капіталізмі, і те, що є тепер, то дійсно, товариші, ріжниця велетенська. В Донбасі до революції не було для робітників майже ніякого комунально-житлового обслуговування. Донбас не знав трамвая, а тепер Донбас має понад 130 км трамвайних ліній. Донбас не мав автомашин, а тепер Донбас має понад 4 тис. автомашин. До революції в Донбасі не було впорядкованих шляхів, не було водогону, каналізації, а тепер в Донбасі ми маємо шляхи, в Донбасі прокладається і прокладена каналізація не в одному робітничому селищі, а в багатьох селищах і містах.

В Донбасі до революції 25% робітників жило в неустаткованих халабудах і казармах, 40% робітників жило в землянках без підлоги, а тепер в Донбасі щороку вкладається в житлове будівництво 100 млн. крб., і тільки за один 1933 р. (а ми повністю не освоїли всі асигнування, працювали не так добре) робітники Донбаса одержали понад 400 тис. кв. метрів житлоплощі.

В старому Донбасі було понад 50% робітників неписьменних, а в радянському Донбасі майже нема неписьменних робітників. В старому Донбасі — Донбасі дореволюційному — було лише дві учительські семінарії, звичайно, багато церков, середніх шкіл було 41, і в них училось тільки 7.500 чол., а тепер, в новому Донбасі, ми маємо велику кількість вишів, витшів, технікумів, робфаків, масу шкіл-семирічок, десятирічок, і в цих школах вчатьсь близько 700 тис. чол., а в вишах — понад 25 тис. чол.

Дореволюційний Донбас не знав, що таке кіно, театр. В історичних творах про Донбас часто і часто згадується про заборони робітникам влаштовувати аматорські вистави, а в новому Донбасі ми маємо 20 палаців культури, понад 40 клубів, 14 театрів і багато інших культурних закладів, і не тільки в містах, але і на селі. Замість пивниць і шинків, замість кулачних боїв, які були єдиною «розвагою» для шахтарів, влаштовуваною капіталістами, тепер Донбас має, як я вже сказав, багато театрів, багато культурних установ, має досить розвинену мережу їдалень, фабрик-кухонь, лікарень, поліклінік і т. д.

Шахтар старого Донбаса не знав, що таке відпочинок, курорт. А тепер щороку сотні тисяч шахтарів, металургів, машинобудівельників їдуть на курорти і в будинки відпочинку.

Досить назвати ще одну цифру: з фондів соцстраху на кожного робітника пересічно витрачається 150 крб.

Це, звичайно, не вичерпує тої гігантської ріжниці, яка існує між старим і новим Донбасом.

Тисячу раз мали рацію тут товариші Постишев і Косіор, які говорили про те, що ці перемоги заспокоювати нас не можуть.

Мали рацію товариші Постишев і Косіор, коли говорили, що ці наші перемоги викликають лють у класових ворогів, так само вони мали рацію, коли вказували, що тактика класового ворога міняється і що класовий ворог, контрреволюційні угруповання, рештки контрреволюційного троцькізму і правого опортунізму тепер блокуються в своїй боротьбі проти нашої партії, блоку-

ються часто під націоналістичним прапором. Це, видно, найзручніший для них прапор.

Це встановлено і на прикладі нашої боротьби в Донбасі. Те, що було виявлено в Луганському інституті народної освіти — блок між троцькістами і націоналістами, те, що було виявлено в Маріупольській радпартшколі і на солеруднях — блок троцькістів, націоналістів і правих опортуністів в їх боротьбі проти нашої партії, — саме цю обставину треба врахувати для того, щоб відповідним чином підняти пильність наших парторганізацій.

Звичайно, не можна сказати, щоб ці колишні люди, як говорив товариш Сталін, могли щонебудь змінити в нинішньому становищі Радянського Союзу. Але, як указав товариш Сталін, якщо наші товариші на місцях не озброяться революційною пильністю, то ці колишні люди можуть нам наробити немало пакостей. Ось чому нам треба належним чином зміцнити, посилити і підняти революційну, класову пильність і у більшовиків, і у комсомольців, і у робітників і колгоспників.

Товариш Постишев указав, що ті помилки, які мали місце в роботі КП(б)У, мали своїм джерелом притуплення класової пильності, недооцінку організаційного питання і слабкість конкретного керівництва. Те саме ми можемо сказати про кожну ділянку нашої роботи. Скрізь і повсюди, де вказівки ЦК і вождя партії товариша Сталіна не виконані повністю, ви можете не шукати інших причин. Причина одна — притуплення класової пильності, недооцінка організаційного питання і невміння конкретно керувати тою ділянкою, яка доручена певним особам, певним організаціям.

Ми знаємо, як конкретно керував нашою боротьбою в Донбасі на вугільному фронті ЦК і особливо товариш Сталін. Я міг би вам навести багато прикладів — наприклад, питання про те, скільки разів видавати робітникові м'яса на місяць за централізованим постачанням — 1 чи 3 рази. ЦК ВКП(б) і товариш Сталін займався цим питанням, і саме товариш Сталін пропонував нам давати робітникові весь його м'ясний пайок взимку 1 раз на місяць, щоб тим самим гарантувати робітників від всяких бюрократичних елементів і від небезпеки обважування різними чужими елементами. (Оплески). Я міг би вам навести інший приклад, як ЦК ВКП(б) і товариш Сталін займався питанням перебудови мережі громадського харчування. Ми півроку добивались того, щоб в деяких вугільних районах, як, наприклад, в Ровеньках і Сорокіно, були самостійні трести громадського харчування, — і в наших відомствах добитись не могли. ЦК ВКП(б) розв'язав нам це питання буквально в 3 дні після перенесення його в ЦК партії. Він не раз повертався до питання про роботу наших ВРП і інших навіть найдрібніших питань постачання робітникам. З ініціативи товариша Сталіна розв'язано питання про розгортання робітничого і городництва і про засіви цибулі в Донбасі. Так керував боротьбою за вугілля наш великий вождь товариш Сталін, який поряд із величезними питаннями політики і соціалістичного будівництва завжди знаходив час займатись деталями нашої практичної ро-

боти, конкретними питаннями, від розв'язання яких залежала в тій або іншій мірі правильна робота Донбаса, від розв'язання яких в тій або іншій мірі залежало стопроцентне проведення в життя рішення ЦК. Цим займався ЦК ВКП(б) і особисто товариш Сталін і давав нам конкретні уроки того, як треба на ділі по-більшовицькому проводити генеральну лінію партії.

Нам удалось за цей рік передати уроки, які нам дав товариш Сталін, багатьом працівникам Донбаса, і, як відомо, ми маємо вже деякі результати.

Постишев. Серйозні результати!

Саркісов. Безумовно, серйозні результати маємо в наявності. Подивіться, що робиться в справі боротьби за вугілля. Нещодавно, — це було в жовтні, — писали про те, що Донбас разом з «Північкаввугіллям» дав рекордний видобуток в 150 тис. тонн вугілля, а вчора один тільки український Донбас видав на-гора 147.641 тонну (оплески), що становить разом з «Північкаввугіллям» 165 — 166 тис. тонн вугілля.

Чи є це межею? Ні в якому разі! Я хочу коротко довести вам, наскільки мав рацію ЦК ВКП(б) і товариш Сталін, коли по нашій доповіді на Політбюрі 15 листопада ясно і чітко сказав: ви, донбасівці, виконали лише половину наших вказівок, ваші успіхи є лише перші успіхи.

Ось вам кілька фактів: з кожних чотирьох врубових машин в роботі три, з трьох відбійних молотків в роботі два. Це вже показує, що ми зможемо збільшити вуглевидобуток, пустивши в роботу всі врубові машини, всі відбійні молотки. У нас продуктивність врубових машин і відбійних молотків також відстає від планової і технічно можливої продуктивності. Робочий час на шахті у нас використовується далеко не повністю. Так стоїть справа і в металургії і в машинобудуванні. Робітник ще дуже часто замість 6 годин працює під землею 3½, — 4 години. Підготовні роботи у нас ведуться не тими темпами, які могли б забезпечити нам дальше просування вперед місяць-у-місяць.

Ми не виконуємо плани підготовних робіт на 100%. В той час як у нас видобуток механізований на 75%, підготовні роботи механізовані на 25%. Ось де ще міцно сидять антимеханізаторські настрої, де сидять саботажники і куди ми повинні скерувати удар і вогонь партійної, професійної і масової роботи.

Товариші, ще один резерв. У нас в 1933 р. аварії відняли 1.600 тис. тонн вугілля, а ми недодали в 1933 р. всього тільки 1.300 тис. тонн вугілля. Ось як ми могли б дуже легко виконати і перевиконати план 1933 р. Ліквідуємо всі ці хиби і тоді, звичайно, ми зможемо дати країні не тільки 150 тис. тонн на добу, але ми зможемо дати і більше. 147 тис. тонн не є межа. Досить до пересічного добового видобутку додати тільки 10%, а це є 14 тис. тонн, і ви матимете не 147 тис. тонн, а 154 тис. тонн на добу. А це значить, що план в 60 млн. тонн не тільки здійснимий, але що він може бути перевиконаний.

Завдання полягає тільки в тому, щоб роботу вести так, як

вимагає цього ЦК ВКП(б), вести свою конкретну практичну роботу так, як цього вимагають тези доповіді товариша Кагановича.

Я хотів би спинитись ще на одному питанні. І на фронті вугілля, і на фронті металургії, — де центральним нашим завданням є дати країні більше металу, ніж ми давали досі, як це підкреслив в своїй прекрасній промові товариш Якір, — і на фронті машинобудування, і на фронті будівництва нових велетнів у нас в Донбасі є ще одна дуже серйозна хіба — це слабе розгортання робіт по культурному і житловому обслуговуванню наших робітників. Досягнення тут є, і досить серйозні, просування вперед в наявності, але, товариші, те, що нам дає партія і уряд, це нами не використовується на всі 100%. Так само як в минулому році гостро стояло питання про робітниче постачання і про правильне, повне використання фондів постачання, так само тепер стоїть питання про житлове і комунальне обслуговування наших робітників, про правильне і повне використання коштів.

Ось чому наші партійні організації повинні взяти під свій нагляд все житлове і комунальне будівництво і працювати тут так само конкретно, так само практично, як ми працювали в галузі організації робітничого постачання. Ми висуваємо як одне з наших центральних завдань питання про *підведення в Донбасі, поперше, міцної житлово-комунальної бази під вугільну, металургійну і інші галузі промисловості, а цю можливість ми маємо, бо нам асигнування дані, і, подруге, підведення під велику важку промисловість Донбаса — бази харчової індустрії.*

В самому Донбасі ми маємо всі можливості розгортання багатьох галузей харчової і легкої промисловості — хлібних заводів, цукрових заводів, кондиторських фабрик, макаронних, консервних фабрик, млинів, холодильників і т. д. — все це має в Донбасі відповідну сировинну базу.

Ось чому перед нами стоїть завдання з'єднати вугільну, металургійну, машинобудівельну промисловість з великою потужною харчовою промисловістю. Нам здається, товариші, що ЦК КП(б)У повинен буде в цьому відношенні широко розгорнути роботу. ЦК КП(б)У повинен буде взяти під нагляд справу організації харчової промисловості Донбаса.

У нас так само, як про це говорив товариш Хатаевич, не менше значення має транспорт. Транспорт тепер, правильно тут було сказано, затримує дальше розгортання найбільших галузей нашої промисловості. У нас на сьогоднішній день на шахтах скупилось 63 тис. вагонів вугілля, понад 20 тис. тонн металу лежить на металургійних заводах. Більш ніж 12 тис. вагонів хімічної продукції застрягло на місці виробництва. Ясно, що нам треба вжити всіх практичних заходів до того, щоб розвантажити нашу промисловість від запасів вугілля, металу, хімікатів.

Але не можна ставити питання однобічно, тобто просто відлаюватись, ставити вимоги залізниці і вважати, що цим, мовляв, завершено завдання. Нічого більш шкідливого, нічого більш неправильного не можна собі уявити, бо завдання транспорту

може бути розв'язане лише одним шляхом, а цей шлях указано в відомому рішенні ЦК ВКП(б) про залізничний транспорт, тобто шлях корінної реорганізації роботи на залізничному транспорті.

Товариші, цю реорганізацію не можна провести тільки самими силами транспорту. В цю справу повинні бути включені всі наші партійні організації, всі наші територіальні організації, які мають погану звичку обмежувати свою роботу на транспорті критикою роботи транспорту. Мені здається, що нам треба ударити не тільки по саботажниках, яких дуже багато на транспорті, по шкідниках, яких немало на транспорті. Треба ударити і по опортуністичних настроях — обмежувати свою роботу на транспорті тільки критикою роботи транспорту. Тут треба допомогти політвідділам залізничного транспорту і разом з тим треба вимагати від них і від всіх товаришів, які працюють на транспорті, щоб вони перейняли досвід і практику піднесення вугільної промисловості. Цього ще нема! А без усього цього, як про це сказано в тезах ЦК до XVII партз'їзду, немислимий скількикинебудь крутий перелом роботи на залізничному транспорті.

Хотілось би кілька слів сказати про дальшу промислово-розвідкову роботу в Донбасі.

Товариш Хатаєвич правильно каже, що треба в Донбасі, Дніпропетровщині і в інших областях розгорнути роботу по вивченню надр. Ми недавно виявили, як кажуть, «раптово», що наш нагольний кряж в Краснолуцькому районі багатий кольоровими металами і особливо цинком.

З президії. І міддю.

Саркісов. І міддю і свинцем. А ми цинкову руду привозимо з Тютюхи — Далекого Сходу, втрачаємо дуже багато засобів і транспортних і валютних для того, щоб постачати Костянтинівському цинковому заводу цинкову руду, в той час як руда під боком, в кількох кілометрах від цинкового заводу, в той час як руда якістю не гірша від далекосхідної цинкової руди, в той час як можна тут у себе створити потужну сировинну базу.

Так, ця ділянка роботи якось випала з поля зору партійних організацій. Десь працюють якісь геологічні організації, геолого-розвідки, щось вони роблять, правильно чи неправильно роблять — в цю справу ніхто не втручається, або, принаймні, втручається дуже і дуже рідко.

Товариші, ми за цей період, виконуючи рішення ЦК про вугільну промисловість Донбаса і забезпечуючи піднесення вуглевидобутку, разом з тим зуміли, — правда, далеко не повністю, — організувати маси і їх активність. Товариші, за цей короткий відрізок часу наші місцеві партійні організації, які пожвавили свою роботу, добились досить хороших форм масової роботи.

Ось, наприклад, всі говорять про досвід Горлівки. Але, товариші, не всім відомо, що досвід Горлівки щодо форсованого добровпорядження робітничих міст і щодо житлово-комунального будівництва є не що інше, як певна форма масової, партійної роботи, така форма масово-партійної роботи, яка дає можливість залу-

чати найширші маси, найвідсталіші маси робітників, домохазяйок в наше соціалістичне будівництво. Так, це доведено фактами, що сотні тисяч робітників брали участь в будівництві будинків, тротуарів, в чистці і озеленінні вулиць і т. д. і т. д. Або така форма масової роботи, яка ведеться в великому масштабі в Сталіні, в Горлівці, в Кадіївці, як *похід в робітничі квартири*, який дає величезні результати. Або така форма масової роботи, як *індивідуальні звіти членів партії і комсомольців*, коли кожний член партії і комсомолец зобов'язаний дати звіт, що він робить в забі, в лаві, за верстатом, в цеху.

Ось всі ці форми масової роботи повинні бути підтримані і всіляко розвинені, бо вони є конкретним змістом партійно-організаційної, агітаційної, пропагандистської роботи. Ми говоримо про пильність, але там, де нема партійної роботи, там не може бути ніякої пильності. В Донбасі, як виявила чистка партії, партійна робота сильно відстала від наших господарських завдань, і в результаті такого відставання в Донбасі в солідній кількості на заводи, в колгоспи, в шахти і радгоспи пролізли шкідники, саботажники, які підривали нашу роботу, організовуючи прориви.

Нам треба всіляко підтримувати рух ударників. А що це значить? Це не значить, що треба писати статті в газетах про те, що ударництво — хороша справа, а це значить — підтримати ударників в усіх відношеннях: і в відношенні комунального і житлового їх обслуговування, і в відношенні зарплати і харчопостачання, і в відношенні громадському і організаційному. Нам треба популяризувати тих робітників, які заробляють тисячу і більше карбованців на місяць. Нам треба популяризувати тих колгоспників, які одержали тисячу і більше пудів хліба на свої трудовні. Бо тільки такими конкретними прикладами можна широко розгорнути фронт соцзмагання і ударництва. Так можна показати величезні досягнення нашого устрою.

Поряд з нашою боротьбою на вугільному фронті, як я вже сказав, в Донбасі величезне місце в нашій діяльності займає наша робота і боротьба за метал, за машинобудування. Таких успіхів, які ми маємо на фронті боротьби за вугілля, у нас в повній мірі нема на ділянці металу, на ділянці випуску паровозів і роботи машинобудівельних заводів. Це зовсім не суперечить тому фактові, що металу ми дали значно більше, ніж в 1932 р., що зразково збудовано велетні машинобудування.

Два слова про нашу роботу на селі. Тут товариш Постишев абсолютно мав рацію, що промислова робота зв'язана з сільським господарством, і, навпаки, сільськогосподарська робота зв'язана з промисловістю. Помилки, хиби, які були в нашій роботі в галузі боротьби за вугілля, за метал, — вони мали місце в своєрідному прояві і на фронті боротьби за більшовизацію колгоспів, за перетворення колгоспників в заможних. В Донбасі була ще одна помилка — недооцінка значення сільського господарства. Ніде, ні в одній області сільське господарство не перебувало в такому тяжкому становищі, як в Донецькій області, бо тут до

помилку керівництва сільським господарством додався ще і «старий» негативний настрій у багатьох працівників Донбаса: недооцінка значення сільського господарства. В свій час ще Ленін боровся проти цього настрою. Він не раз писав керівникам вугільної промисловості Донбаса, що у них не вийде нічого, якщо вони свою роботу по піднесенню кам'яновугільної промисловості не зв'яжуть з роботою по піднесенню землеробства. Під керівництвом ЦК ВКП(б), проводячи вказівки ЦК КП(б)У, нам удалось і тут добитись перших, покищо невеликих, успіхів. У нас, товариші, сільське господарство переживає, безумовно, процес піднесення, хоч тут у нас ще величезні завдання попереду. Тут у нас робота порівняно слабша, ніж на фронті промисловості. Сільське господарство Донбаса має особливе значення ще і тому, що воно під боком у нашої велетенської промисловості. Донбас повинен мати свою велику продовольчу базу.

Доведено, що Донбас може себе забезпечити своїм хлібом з достатком, своєю городиною і картоплею. Були такі погляди, що городина і картопля в Донбасі не ростуть. У нас на ВРПівських полях ми одержали картоплі до 8 тонн з гектара, в той час як Чернігівська, стара картопляна область, дала 4—5 тонн з гектара. Ось у нас на робітничих городах, які оброблялись зразково, досягнуто, за вибірковим обслідуванням, пересічно 15—20 тонн урожаю картоплі. В Донбасі є всі умови і для того, щоб розвивати своє тваринництво. Для цього більшовикам Донбаса треба застосувати той метод роботи, який нам рекомендував ЦК у відношенні до шахт, перекинути цей метод в радгоспи і колгоспи. Такої роботи ми ще не провели. Що значить використати методи роботи шахт в колгоспах? Це значить, в першу чергу, всі пролетарські промислові організації, як про це говорив товариш Постишев на Харківській обласній партконференції, повернути круто до наших радгоспів і колгоспів. Ми почали цю роботу проводити за вказівкою ЦК, але ми її ще повністю не виконали. Не можна розглядати сьогоднішній колгосп, так само як не можна розглядати шахту, як звичайне місце для роботи землекопів. Нинішня шахта—це механізоване, соціалістичне підприємство-завод, нинішній колгосп—це механізоване сільськогосподарське підприємство. Тут потрібна посилка кращих людей до тракторів, до комбайнів, тут потрібне все те, що треба для освоєння механізмів. Тут потрібне максимальне піднесення продуктивності праці і машин, які є в наших колгоспах, радгоспах, поряд з використанням живого тягла і простих знарядь праці.

Слід ще і ще раз підкреслити, що єдиною причиною нашого відставання в минулому була втрата, притуплення класової пильності, і цілком правильно зробив товариш Постишев, коли він в своїй промові про помилки КП(б)У з самого початку випнув і поставив на чільне місце саме цей політичний момент. Не можна допустити, щоб наші комуністи, комсомольці не зрозуміли цього основного. Не можна не працювати щодня над тим, щоб і далі підносити пильність, для того щоб знищити ворога, і організаційно

підхопити ентузіазм робітників і колгоспників, які тепер піднялись ще вище на основі велетенських успіхів нашої партії.

Так, ми повинні мобілізувати маси, загострити і далі революційну пильність комуністів, комсомольців, робітників і колгоспників, для того щоб забезпечити виконання плану великих робіт, який викладений в історичних тезах до XVII партз'їзду на доповіді тт. Молотова і Куйбишева, і для того, щоб організувати і провести роботу саме так, як цього вимагають від нас тези товариша Кагановича по організаційних питаннях.

Товариші, ми і далі будемо держати прапор Леніна і Сталіна високо, оберігати як зіницю ока єдність, монолітність наших лав. Саме це є запорука наших прийдешніх перемог, запорука повного збудування соціалізму в нашій країні! (*Бурхливі оплески*).

Голова. Товариші, ми підходимо до кінця нашого ранкового засідання. Оголошується перерва, вечірнє засідання буде в театрі ім. Шевченка.

З А С І Д А Н Н Я С Ь О М Е

(21 січня 1934 р. Вечірнє)

Поява президії зустрінута бурхливими оплесками.

Петровський (голова). Товариші, засідання XII з'їзду Комуністичної партії (більшовиків) України спільно з партійним активом Харківської організації оголошую відкритим. *(Оплески)*.

10 років тому пішов від нас найбільший геній людства, великий організатор соціалістичної революції, вождь світового пролетаріату і всі пригноблених — Ленін.

Ленін залишив нам заповіді — боротись за будівництво соціалізму в нашій країні і за перемогу соціалістичної революції в усьому світі.

Ленін створив і залишив міцну, непохитну партію більшовиків, виховавши її для непримиримої боротьби проти всяких ухилів від генеральної лінії партії в справі збудування соціалізму і зміцнення диктатури пролетаріату.

Ленін заснував і залишив нам Комуністичний інтернаціонал, цю світову партію більшовиків, для керівництва світовим революційним рухом і забезпечення перемоги пролетарів в боротьбі з капіталом.

Ленін залишив Союз радянських соціалістичних республік і об'єднав в братерському союзі багатомільйонні трудящі маси для справи будівництва соціалізму в нашій країні.

Ленін навчив партію не боятись труднощів, стійко і послідовно обороняти інтереси робітничого класу, берегти диктатуру пролетаріату, зміцнюючи союз робітничого класу з селянством.

Ленін науково обгрунтував можливість збудування повного соціалістичного суспільства в одній країні. Він указав, як через зміцнення диктатури пролетаріату втягти всі трудящі маси в справу будівництва соціалізму.

Ленін помер, але справа Леніна живе, нею керуватимуться багато-багато поколінь, поки всі трудящі народи світу не об'єднаються в одну сім'ю для справи, за яку ми тепер боремось на чолі з славним нашим вождем товаришем Сталінім.

Ленін помер, але ленінізм, як революційне бойове вчення, житиме і передаватиметься з одного покоління в друге, підніматиме трудящі і пригноблені маси на боротьбу за соціалізм проти капіталістичного рабства, проти експлуатації людини людиною, проти всякого національного гніту, проти імперіалістичних воєн.

Вшануємо пам'ять великого Леніна вставанням. *(Всі встають, оркестр грає похоронний марш)*.

Героїчний пролетаріат разом з колгоспним селянством, яке піднялось тепер на соціалістичне будівництво, під керівництвом комуністичної партії в найближчі роки завершить побудову безкласового соціалістичного суспільства. Непохитна більшовицька партія на чолі з великим сталевим вождем нашої партії — товаришем Сталіним — здійснить повністю заповіти Леніна. *(Оплески)*.

Хай живе Всесоюзна комуністична партія (більшовиків)!

Хай живе наш любимий вождь товариш Сталін!

Хай живе світова пролетарська революція! *(Оплески, оркестр грає «Інтернаціонал», всі встають)*.

Голова. Слово для доповіді «Десять років без Леніна» надається товаришеві Любченку. *(Оплески)*.

ДЕСЯТЬ РОКІВ БЕЗ ЛЕНІНА

Любченко. Товариші! 21 січня 1924 р. — рівно 10 років тому — наша партія, країна Рад, Комуністичний інтернаціонал, пригноблені народи всього світу зазнали тяжкої втрати — не стало Володимира Ільча Леніна.

3 нагоди смерті Маркса Енгельс в 1883 р. писав до Зорге:

«людство стало нижче на голову і саме на найзначнішу голову, яку тільки воно тепер мало».

21 січня 1924 р. перестав мислити найгеніальніший мозок нашої доби. Не стало того, хто протягом десятиріч за нової доби продовжував справу основоположників наукового комунізму — Маркса — Енгельса.

ЛЕНІНИЗМ — НАШ ПРАПОР

Для нас, для партії більшовиків, для комуністичного руху всього світу Ленін був геніальним продовжувачем справи Маркса — Енгельса. Це він — Ленін — збагатив учення Маркса — Енгельса новим досвідом класової боротьби, просунув його вперед, давши блискучу характеристику новому етапові капіталізму — імперіалізму, «розробив теорію і тактику пролетарської революції і диктатури пролетаріату». Це він — Ленін — створив на початку ХХ ст. нового типу партію — партію більшовиків, що здатна була повести робітничий клас на штурм капіталізму, за встановлення диктатури пролетаріату.

Це він — Ленін — протягом десятиріч в лавах російської соціал-демократії і на міжнародному терені провадив непримириму запеклу боротьбу зі всілякими опортуністами, ліквідаторами, фальсифікаторами революційної марксівської теорії. Протягом десятиріч в нещадній боротьбі на два фронти проти реформізму і ліквідацтва, проти анархо-синдикалістських ухилів виховував Ленін, загартовував партію більшовиків, революційні загони в окремих соціал-демократичних партіях західноєвропейських країн, готуючи створення нового, Комуністичного інтернаціоналу.

Під проводом Леніна і створеної ним більшовицької партії йшли колони російських пролетарів і широкі трудящі селянські маси в 1905 р. на штурм російського царизму. Під проводом геніального Леніна зуміли в 1907 — 1908 рр. відступити наша партія і робітничий клас Росії в якнайбільшому порядку, щоб зібрати, підготувати сили для нового переможного штурму. Під проводом Леніна вчилась наша партія і робітничий клас Росії суворій науці боротьби з капіталізмом.

Під проводом Леніна єдина партія в світі — партія більшовиків — лишилась вірною інтернаціоналізмові, коли спалахнула імперіалістична війна в 1914 р.

Під проводом Леніна партія більшовиків привела робітничий клас і трудящі селянські маси до Жовтневих барикад, підняла прапор світового пролетарського повстання, забезпечила перемогу пролетарської революції, створила першу в світі соціалістичну радянську державу — СРСР.

Під його геніальним керівництвом, створивши робітничо-селянську Червону армію, створивши Надзвичайну комісію — ВЧК, що їх так ненавиділи завжди вороги пролетарської диктатури, поважали, любили, люблять і поважають революційні пролетарі всього світу, — відбила країна Рад похід десятка імперіалістичних держав, розгромила генералів, націоналістичну контрреволюцію, забезпечила умови переможного соціалістичного будівництва.

За його ініціативою, за його безпосередньою участю була створена в 1919 р. світова партія комунізму — Комуністичний інтернаціонал, що керує боями сотень мільйонів пролетарів і пригноблених народів колоній за їх визволення.

Отже, в особі Леніна наша партія, Комуністичний інтернаціонал, трудящі маси всього світу втратили свого геніального теоретика, вчителя і вождя.

Отже, в особі Леніна наша партія, робітничий клас і трудящі всього світу втратили фундатора більшовизму, організатора ВКП(б), фундатора, теоретика і вождя Комуністичного інтернаціоналу.

Отже, в особі Леніна наша партія, робітничий клас Радянського Союзу, трудяще селянство втратили свого стратега, геніального полководця, який привів цю армію до історичної перемоги в дні Жовтня 1917 року. Втратили організатора, керівника радянської влади і соціалістичного будівництва перших років пролетарської диктатури, втратили мудрого, геніального мислителя, який дав пролетарській диктатурі стратегічний план збудування соціалізму в нашій країні, стратегічний план наступу молодого, ще не зміцнілого соціалізму. Наша партія, робітничий клас, трудяще селянство, мільйони пригноблених всього світу втратили в особі Леніна того, хто був і є прапором боротьби за торжество світового комунізму.

Смерть Леніна була не тільки великим горем для нашої партії, але величезною болючою втратою для пролетарів і трудящих всього світу.

На смерть Леніна відгукнувся весь світ. Пролетаріат СРСР дав

партії нове стотисячне поповнення своїми кращими синами. На смерть Леніна відгукнулись за кордоном наші друзі і наші вороги. Але коли перші, коли наші друзі намагались зменшити наш біль, думали про те, як допомогти країні Рад без Леніна йти далі по-ленінськи до нових перемог, то вороги думали про інше.

Світовій буржуазії, лакеям світової буржуазії — соціал-фашистам з II інтернаціоналу здавалось, що з смертю Леніна неминуча загибель пролетарської диктатури. Їм марилося вже, — і про це вони писали, — що починається розклад більшовицької партії, зникне ідейна єдність, впаде більшовицька дисципліна. Ввижалось їм, що деморалізовані, розгублені стоять більшовики без перспективи куди йти, без знання як йти, без водителя на капітанському мостіку. Їм уже марилось, товариші, — і про це вони писали, — що рушиться союз робітничого класу і основних мас селянства, послабла залізна рука пролетарської диктатури, набувають необмеженої волі капіталістичні сили, що недалекий час, коли як пере-можці вступають вони в стіни Кремля.

Але надії ворогів були марні. В їх планах була одна основна вирішальна помилка — вони не знали партії більшовиків, вони не розуміли, та і не могли зрозуміти, який могутній, теорією Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна озброєний, пролетарській справі відданий — передовий загін, якого колективного вождя пролетарської революції викував Ленін.

Вони не знали, не розуміли, та і не могли зрозуміти, яку більшовицьку гвардію, що зросла на науці Маркса — Леніна, що пройшла досвід трьох революцій, глибокого підпілля, школу тюрем і сибірських заслань, — зібрав, виховав геніальний із геніальних — Ільіч.

Вони — буржуа, соціал-фашисти з II інтернаціоналу, ці раби і блюдолизи капіталізму — не розуміли, та і не могли зрозуміти, що Ленін випестував мільйонну партію безстрашних лєнінців, партію найвеличезніших дерзань сталевої волі, що тисячами, десятками тисяч ниток зв'язана з робітничим класом, з найширшими трудящими масами. І ця партія в часи найтяжчої втрати, в часи смерті Ільіча, об'єднавшись навколо лєнінського ЦК під керівництвом товариша Сталіна, безстрашно, смливо і владно перейняла з рук Леніна кермо соціалістичного корабля.

Без Леніна, але вірна його науці, вірна його заповітам, під прапором Леніна, під керівництвом найкращого із кращих його учнів, вірного продовжувача справи Леніна — геніального Сталіна — склала вона клятву на вірність Леніну. Цій клятві, виголошеній устами генерального секретаря ЦК партії — товариша Сталіна, лишилась вона вірною, забезпечивши славу перемогу соціалістичного будівництва — створила могутню соціалістичну індустрію, провела суцільну колективізацію, розгромила капіталістичні класи, побудувала фундамент соціалістичної економіки, перетворила країну Рад з країни відсталої в країну індустріальну, що в оточенні озвірілих імперіалістичних розбійників відстояла свою незалежність і намітила історичну програму збудування безкласового соціалістичного суспільства.

ЛЕНІНСЬКИЙ ПЛАН ЗБУДУВАННЯ СОЦІАЛІЗМУ В НАШІЙ КРАЇНІ

Про наші перемоги за останні 10 років докладно говорено на всіх партійних конференціях, про них і про їх значення вичерпно з цифрами і фактами в руках розповіли на нашому партійному з'їзді товариші Косіор і Постишев. Тому я думаю спинитись тільки на окремих, найбільш важливих етапах нашої боротьби.

Партія втратила Леніна на початку четвертого року нової економічної політики. За два роки перед цим на XI з'їзді партії устами Леніна дано було наказ припинити відступ. Відійшовши на нові позиції, партія перешикувала свої лави, перебудувала економічну політику, забезпечуючи змичку соціалістичної промисловості з широким морем дрібних одноосібних селянських господарств. То був період, коли під безпосереднім керівництвом Леніна партія, заощаджуючи буквально на всьому, в тому числі, як казав Ленін, і на школі, провадила нагромадження для розвитку індустрії, важкої насамперед. Пригадайте, товариші, з яким захопленням хвалився Ленін на II конгресі Комінтерну, що країна Рад вже зуміла нагромадити і витратити 20 мільйонів золотом на розвиток важкої промисловості.

То був період, товариші, коли після першого піднесення сільського господарства, після першого оживлення промисловості, розгорнення товарообороту в нашій країні Володимир Ільч намічав стратегічний план нового наступу, стратегічний план збудування соціалізму в нашій країні. Саме тоді народився кооперативний план Леніна, план переведення мільйонів дрібних селянських господарств на соціалістичні рейки. Саме тоді з особливою наполегливістю говорив і писав Ленін в усіх своїх виступах про значення важкої індустрії для соціалістичного будівництва в нашій країні, для реконструкції сільського і всього народного господарства. На початку нової економічної політики був створений план електрифікації нашої країни — «ГОЕЛПРО». Саме в цей період Ленін, який ще в 1915 році обгрунтував можливість перемоги соціалізму в одній окремій країні, обгрунтував можливість побудови повного соціалістичного суспільства в нашій країні, в країні Рад.

В розмові з американською робітничою делегацією товариш Сталін казав:

«а) він (тобто Ленін.—П. Л.) обгрунтував можливість збудування повного соціалістичного суспільства в країні диктатури пролетаріату, оточеній імперіалістичними державами, при умові, що ця країна не буде задушена воєнною інтервенцією околишніх капіталістичних держав;

б) він намітив конкретні шляхи економічної політики («нова економічна політика»), з допомогою яких пролетаріат, маючи в руках економічні командні висоти (промисловість, землю, транспорт, банки і т. п.), змикає соціалізовану індустрію

з сільським господарством («змичка індустрії з селянським господарством») і веде, таким чином, все народне господарство до соціалізму;

в) він ~~намітив~~ конкретні шляхи поступового підведення і залучення основних мас селянства в річище соціалістичного будівництва через кооперацію, яка становить в руках пролетарської диктатури величезний засіб переробки дрібного селянського господарства і перевиховання основних мас селянства в дусі соціалізму». (Сталін, «Питання ленінізму», стор. 229 — 230).

Намітивши цей стратегічний план збудування соціалізму в нашій країні, Ленін ще і ще раз виступає за зміцнення двох вирішальних інструментів в збудуванні соціалізму — за згуртування лав партії, за її ідейну єдність, монолітність, за залізну дисципліну в партії, за зміцнення пролетарської диктатури, бо без диктатури пролетаріату не можна збудувати соціалізму, а без монолітної, ідейно згуртованої, з залізною дисципліною пролетарської партії не може бути диктатури пролетаріату.

«Диктатура пролетаріату, — вчив Ленін партію, — є уперта боротьба, кривава і безкровна, насильствена і мирна, воєнна і господарська, педагогічна і адміністраторська, проти сил і традицій старого суспільства».

«Диктатура пролетаріату є найсамовідданіша, найнещадніша війна нового класу проти *більш могутнього* ворога, проти буржуазії, опір якої *вдесятеро збільшений* її скиненням (хоча б в одній країні) і могутність якої полягає не тільки в силі міжнародного капіталу, в силі і міцності міжнародних зв'язків буржуазії, але й *в силі звички*, в силі *дрібного виробництва*... Перемога над буржуазією неможлива без довгої, упертої одчайдушної війни не на життя, а на смерть, — війни, яка вимагає видержки, дисципліни, твердості, непохитності і єдності волі». (Ленін, «Дитяча хвороба «лівизни» в комунізмі», т. XXV, стор. 190 і 173).

Ленін учив нашу партію, що питання збудування соціалізму буде вирішуватись за формулою «хто — кого» — або пролетаріат в союзі з селянством, під керівництвом пролетаріату розгромить капіталістичні класи, або буржуазія зуміє розбити союз робітників з селянством, повести селянство за собою і розгромить пролетарську революцію.

Ленін чудово знав і вчив всю нашу партію, що без ідейно-монолітної, єдино спаяної партії перемогти неможливо:

«Напевне, тепер уже майже кожен бачить, що більшовики не продержались би при владі не то що 2¹/₂ роки, але й 2¹/₂ місяці без найсуворішої, справді залізної дисципліни в нашій партії, без найповнішої і найвідданішої підтримки її всією масою робітничого класу, тобто всім, що є в ньому мислячого, чесного, самовідданого, впливового, здатного вести за собою».

або поривати за собою відсталі верстви» (Ленін, т. XXV, стор. 173).

«... є речі, — казав Ленін, відповідаючи Шляпникову на XI з'їзді, — якими жартувати недозволено; є такі речі, як єдність партії» (т. XXVII, стор. 268).

Можливість перемоги пролетарської революції в одній країні, що довів Ленін на підставі нерівномірності розвитку капіталізму за імперіалістичної доби ще в 1915 р., у Леніна поєднувалася з його, ленінською, оцінкою класових сил всередині країни: пролетаріат, вождь, гегемон революції, йому під силу вести за собою основні селянські маси, йому під силу через кооперацію, через колективізацію, спираючись на соціалістичну індустрію, перевести розпо-рошені дрібні мільйонні селянські господарства на соціалістичні рейки, побудувати соціалістичне суспільство.

Можливість перемоги пролетарської революції в одній окре-мій країні Ленін розглядав не як демонстрацію, не як перемогу на час, а як передумову збудування повного соціалістичного суспіль-ства.

ПЕРЕМОГА ПАРТІЇ ЛЕНІНА — СТАЛІНА

Після смерті Леніна наша партія під керівництвом товариша Сталіна, на основі нової економічної політики, успішно продов-жувала реалізовувати стратегічний план збудування соціалізму в нашій країні, деталізуючи, удосконалюючи, доповнюючи його на основі досвіду класової боротьби, відповідно до тих умов, з якими ми зустрічались на різних етапах соціалістичного будівництва. Виконуючи заповіт Леніна, вождь партії товариш Сталін, за два роки після смерті Леніна, на XIV з'їзді партії зі всією силою ставить як головне завдання індустріалізацію країни. На цьому пово-роті на пряму індустріалізацію наша партія була атакована мен-шовицькими, опортуністичними елементами.

Меншовик Троцький і старі троцькістські недобитки спочатку одні, а потім вкупі з Каменевим і Зінов'євим — двома вояками, що прославилися своєю «хоробрістю» в дні Жовтневого перево-роту, виступили проти основних точок ленінського стратегічного плану.

Троцькістсько-зінов'євська опозиція зі всією силою атакувала вчення Леніна про можливість збудування соціалізму в нашій кра-їні пролетарської диктатури. Соціал-демократичні підспівувачі, саме при обстоюванні цієї основної точки стратегічного плану Леніна, кинули партії обвинувачення в національній обмеженості. Троць-кістсько-зінов'євська опозиція виступила з меншовицьким тверджен-ням, що промислові підприємства, які належать пролетарській дер-жаві, є підприємства не послідовно-соціалістичного типу, а капіта-лістичні. Троцькістсько-зінов'євська опозиція виступила за розрив союзу робітничого класу з основними селянськими масами, бо не вірила вона в сили робітничого класу, в керівну роль пролетаріату,

в провідну роль соціалістичної індустрії, бо її ж вона характеризує як капіталістичну.

Троцькістсько-зінов'євська опозиція атакувала основні ленінські організаційні принципи побудови партії, намагаючись перетворити її в об'єднання фракцій з правом кожної фракції безборонно паплюжити ленінізм, поширювати всляку меншовицьку контрабанду. Бойовий авангард пролетаріату — партію Леніна хотіли вони розчинити в робітничій масі, викинувши лозунг залучити 90% усіх робітників до партії.

Свою атаку на партію, на основі ленінізму меншовик Троцький, Каменев і Зінов'єв прикривали тоді галасуванням про термідор, виставляючи, що нібито якраз вони борються за ленінізм. Злорадно всміхались вороги пролетарської диктатури всередині радянської країни — непмани, куркулі, меншовицько-есерівські недобитки, раділа світова буржуазія, сподіваючись, що руками Троцького, Каменева і Зінов'єва пощастить завдати удару нашій партії, пролетарській диктатурі.

Трапилось, товариші, якраз навпаки.

Під геніальним керівництвом товариша Сталіна партія відстояла ленінський стратегічний план збудування соціалізму, розгромила вцент троцькістську опозицію. В боротьбі за ленінські позиції ще більше зросла, ще більше загартувалась наша партія.

Нікому іншому як геніальному вождеві нашої партії товаришеві Сталіну завдячує партія те, що вона не тільки зуміла відстояти, але і розвинула вчення Леніна про збудування соціалізму в одній країні.

Саме товариш Сталін з усією силою показав усій партії, що троцькістсько-зінов'євська опозиція в питаннях збудування соціалізму в нашій країні скотилась на меншовицькі позиції, боронені Троцьким до війни і в час війни, викрив, що за «лівою» фразою про інтернаціоналізм ховається невіра в сили робітничого класу, в сили партії, пряме капітулянтство перед класовими ворогами, пряма зрада пролетарської революції.

Саме товариш Сталін відстояв ленінське розуміння непу, дав класичне визначення нової економічної політики:

«Неп, — казав товариш Сталін на XIV з'їзді, — є особлива політика пролетарської держави, розрахована на допущення капіталізму при наявності командних висот в руках пролетарської держави, розрахована на боротьбу елементів капіталістичних і соціалістичних, розрахована на зростання ролі соціалістичних елементів на шкоду елементам капіталістичним, розрахована на перемогу соціалістичних елементів над капіталістичними елементами, розрахована на знищення класів, на збудування фундаменту соціалістичної економіки» (Стенографічний звіт XIV з'їзду, стор. 493).

Саме завдяки товаришеві Сталіну наша партія послідовно і до кінця відстояла ленінські організаційні принципи, не припустила

будьякої фракційності, розгромила фракціонерів, нагадавши їм слова Леніна:

«Заперечення партійності і партійної дисципліни — ось що вишло у опозиції, а це рівнозначне повному роззброєнню на користь буржуазії».

«...партія, — писав товариш Сталін, — потрібна пролетаріатові не тільки для завоювання диктатури, вона ще більш потрібна йому для того, щоб удержати диктатуру, зміцнити і розширити її в інтересах повної перемоги соціалізму» («Питання ленінізму», стор. 61).

Тільки тому, що партія ні на йоту не здала своїх принципових позицій троцькістсько-зінов'євській опозиції, тільки тому, що партія до кінця викрила соціал-демократичну, меншовицьку суть троцькістського ухилу, його капітулянтське нутро, тільки тому, що партія під керівництвом сталєвого більшовика — товариша Сталіна — до кінця розгромила троцькістів, — вона змогла забезпечити індустріалізацію країни, підвести СРСР до нового, ще більш важливого, всесвітньо-історичного значення, завдання — переведення дрібних розпорошених мільйонів селянських господарств на рейки великого соціалістичного господарства.

Корінним, найважливішим питанням пролетарської революції і збудування соціалізму в нашій країні було — як перевести розпорошені мільйони селянських господарств на рейки великого соціалістичного господарства. Корінним тому, що без переведення дрібних селянських господарств на соціалістичні рейки ні про яке збудування соціалізму говорити неможливо.

«Поки ми живемо в дрібноселянській країні, — писав Ленін, — для капіталізму в Росії є міцніша економічна база, ніж для комунізму. Це необхідно запам'ятати. Кожен, хто уважно спостерігав життя села, в порівнянні з життям міста, знає, що ми коренів капіталізму не вирвали і фундамент, основу у внутрішнього ворога не підірвали. Останній держиться на дрібному господарстві, і щоб підірвати його, є один засіб — перевести господарство країни, в тому числі і землеробство, на нову технічну базу, на технічну базу сучасного великого виробництва» (т. XXVI, стор. 46 — 47).

Ось чому завжди з надзвичайною наполегливістю скрізь, де тільки Ленін говорив чи писав про соціалістичне будівництво в нашій країні, він підкреслював потребу заохочувати колективні форми господарювання, потребу допомагати колективному господарству матеріально з боку пролетарської держави. Кооперативний план Леніна якраз і накреслював конкретний шлях підведення і залучення основних мас селянства в річище соціалістичного будівництва. Ленін прекрасно знав і вчив нашу партію, що соціалістична реконструкція сільського господарства — річ не легка, що для залучення дрібноселянських господарств в колгоспи треба проробити величезну підготовчу роботу, створити матеріальну

базу, на основі якої можна було б уже забезпечити справжній поворот основних селянських мас до колективізації. Ось чому на XI з'їзді партії підкреслював він, що нам треба

«Зімкнутися з селянською масою, з рядовим трудовим селянством, і почати рухатися вперед незмірно, безконечно повільніше, ніж ми мріяли, але зате так, що дійсно рухатиметься вся маса з нами. Тоді і прискорення цього руху в свій час настане таке, про яке ми зараз і мріяти не можемо» (Ленін, т. XXVII, стор. 231 — 232).

На прискорення цього руху працювала наша партія під безпосереднім керівництвом Леніна після XI з'їзду до його смерті. На прискорення цього руху під керівництвом геніального продовжувача справи Леніна — товариша Сталіна працювала наша партія після смерті Леніна.

Розвиток індустрії, намічений ЦК і схвалений XIV з'їздом партії, вся політика партії на селі, політика обмеження капіталістичних елементів сільського господарства, допомоги сільськогосподарським кредитом бідності, політика контрактації, сприяння розвиткові кооперації, колгоспам були в руках нашої партії, керованої товаришем Сталіним, підготовним етапом до масової колективізації селянських господарств.

І як тільки була розвинена індустрія, нагромаджені матеріальні ресурси, наша партія на XV з'їзді бере рішучий курс на колективізацію.

На новому етапі соціалістичного будівництва товариш Сталін по-новому ставить питання змички. На зміну змички торговельної як основної форми змички, що відповідала першому етапові нової економічної політики, висунуто як основну форму змички — змичку виробничу. Змичка через ситець доповнюється змичкою через трактор, складну молотарку, через комбайн. Проти куркульства, яке слідом за Троцьким, Каменевим і Зінов'євим гадало, що неп є відступ пролетаріату, і спробувало в 1928 р. використати свої хлібні ресурси проти пролетарської диктатури, було застосовано надзвичайних заходів і продемонстровано йому, що капіталістичні елементи в країні пролетарської диктатури допускаються тільки в певних обмежених розмірах.

Товариш Сталін на основі вчення Леніна, збагачуючи його новим досвідом класової боротьби на новому етапі соціалістичного будівництва, розгортає питання про суцільну колективізацію, про ліквідацію куркульства як класу. На основі ленінської оцінки всієї обстановки геніальний стратег пролетарської революції ставить з усією силою питання, що настав час для «прискорення руху, про яке ми і мріяти не могли».

«Чи можна, — говорив товариш Сталін на конференції аграрників-марксистів, — на протязі більш-менш довгого періоду часу базувати радянську владу і соціалістичне будівництво на двох різних основах — на основі найбільшої і найбільш

об'єднаної соціалістичної промисловості і на основі найбільш роздробленого і відсталого дрібнотоварного селянського господарства? Ні, не можна. Це колинебудь мусить кінчитись повним розвалом усього народного господарства. Де ж вихід? Вихід у тому, щоб укрупнити сільське господарство, зробити його здатним до нагромадження, до розширеної репродукції і перетворити таким чином сільськогосподарську базу народного господарства» («Питання ленінізму», стор. 385).

«Поки справа йшла про *відбудову* сільського господарства і освоєння селянами колишніх поміщицьких і куркульських земель, ми могли задовольнитися старими формами змички, — заявляє товариш Сталін на квітневому пленумі ЦК ВКП(б) 1929 р. — Але тепер, коли справа йде про *реконструкцію* сільського господарства, цього вже недосить. Тепер треба йти далі, допомагаючи селянству перебудувати сільськогосподарське виробництво на базі нової техніки і колективної праці» («Питання ленінізму», стор. 353).

Зі всією рішучістю виступає товариш Сталін проти всіх псевдомарксистів, опортуністів, які гадали, що досить звільнити село від поміщика, як воно стихійно піде за пролетарським містом, виступає проти самопливу, за організований вплив соціалістичного міста на село, за активне насадження соціалістичних форм господарювання на селі — радгоспів і колгоспів.

Слідом за Леніним, який ще в 1919 р. на I всеросійському з'їзді позашкільної освіти говорив:

«... Буржуазії було досить зламати старе і дати свободу селянському господарству, що відроджувало той же капіталізм, як і в усіх революціях попередніх часів» (Ленін, т. XXIV, стор. 277) —

товариш Сталін учить партію:

«При капіталізмі село йшло стихійно за містом, тому що капіталістичне господарство міста і дрібнотоварне господарство селянина є в своїй основі *однотипне* господарство. Звичайно, дрібноселянське товарне господарство не є ще капіталістичне господарство. Але воно в своїй основі однотипне з капіталістичним господарством, бо спирається на приватну власність на засоби виробництва...»

«Соціалістичне місто повинно *вести* за собою дрібноселянське село, *насаджуючи* на селі колгоспи і радгоспи і перетворюючи село на новий, соціалістичний лад» («Питання ленінізму», стор. 386 і 387).

І от на цьому новому повороті, на новому піднесенні соціалістичного будівництва, коли вирішалась історичної ваги справа, виконувався найважливіший заповіт Леніна, партію атакували праві опортуністи на чолі з товаришами Бухаріним, Риковим, Томським. Ленінській настанові, що соціалістичне будівництво йде у нас за формулою «хто—кого», протиставили вони капітулянтську

«теорію» мирного вrostання куркульства в соціалізм. Політиці партії, політиці Леніна — Сталіна на колективізацію протиставили вони розвиток індивідуального селянського господарства і скорочення темпів розвитку колгоспів і радгоспів. Політиці партії, політиці товариша Сталіна на розвиток виробничої змички, надзвичайним заходам, що їх партія, спираючись на бідняцько-середняцькі маси, проводила проти куркульства, протиставили вони підвищення цін на хліб, вільний ринок, тобто створення умов для бурхливого розвитку капіталістичних елементів на шкоду елементам соціалістичним.

«Простий арифметичний розрахунок, — говорив на квітневому пленумі 1929 р. товариш Риков, — показує нам, що в найближчі роки вони (колгоспи, радгоспи) не зможуть бути основним джерелом хліба. Основним джерелом будуть ще довгий час індивідуальні господарства селян».

А товариш Бухарін, який десятки разів до того часу повторював ленінське формулювання, що настане прискорення руху, про яке і мріяти ми не могли, безбожно проспавши цей момент, коли він настав, на квітневому пленумі 1929 р. заявляв:

«Чи вступили ми в якусь нову фазу, починаючи з XV з'їзду? Так, вступили, але в якому відношенні? Ми вступили в нову фазу лише в тому відношенні, що завдяки ростові наших командних висот, завдяки ростові нашої економіки, завдяки ростові нашої політичної стійкості і ін. ми могли, починаючи з XV з'їзду, піти трохи далі постанов XIV з'їзду».

«Радгоспи і колгоспи, — заявляв товариш Бухарін на засіданні ПБ і президії ЦКК 30 січня 1929 р., — дадуть потрібну кількість хліба через 5 — 10 років, а нам треба викручуватись тепер же».

Праві опортуністи, ідеологи куркульства, виразники його бажань кинули обвинувачення нашій партії в військово-феодалній експлуатації селянства саме за те, що вона по-ленінськи, по-сталінськи готувала суцільну колективізацію і ліквідацію куркульства як класу.

Наша партія вщент розгромила правих опортуністів і розгромила саме тому, що геніальний вождь нашої партії — товариш Сталін — і під його керівництвом уся партія своєчасно і до кінця викрила правих опортуністів, їх куркульську суть, їх капітулянтські позиції.

Наша партія під керівництвом товариша Сталіна так легко розгромила правих опортуністів саме тому, що вона розгортала соціалістичне будівництво за стратегічним планом Леніна, який — цей план — під керівництвом геніального продовжувача справи Леніна — товариша Сталіна — стосовно до умов соціалістичного будівництва розвинула, удосконалила. Тому, що на основі виробничої змички партія зміцнила непорушний союз пролетаріату і основних мас селянства, підготувала і провела розгром куркульства.

Наша партія досягла цієї перемоги тому, що вірила в творчі революційні сили робітничого класу, а праві опортуністи цієї віри не мали і як опортуністи мати не могли. Недарма ще в 1917 р. один з вождів правої опозиції — товариш Риков — на квітневій партійній конференції відверто висловлювався за те, що умов для соціалістичної революції в нашій країні немає.

«Звідки зійде сонце соціалістичного перевороту? Я гадаю, що за всіма умовами, за обивательським рівнем, ініціатива соціалістичного перевороту належить не нам. У нас немає сил, об'єктивних умов для цього».

Не піднявшись вище обивательського рівня в своїх теоретичних настановах, забувши все, чому учив Ленін, праві опортуністи виступали проти тої широкої матеріальної допомоги, яку наша партія і пролетарська держава подавала радгоспам і колгоспам. Забули вони, що Ленін учив партію:

«Ми не були б комуністами і прихильниками введення соціалістичного господарства, якби не здійснювали державної допомоги всякого роду колективним землеробським підприємствам» (т. XXIV, стор. 582).

Партія кинула на село кращі сили, послала 25-тисячний загін пролетарів, дала селу передову сучасну машинну техніку, створила МТС, забезпечила оперативне керівництво могутнім колгоспним рухом, зупинила рукою свого мудрого вождя тих, у кого трапилось запаморочення від успіхів. Наслідок — мільйони бідняцько-середняцьких господарств Союзу, об'єднані в колгоспи, становлять тепер міцну опору пролетарської диктатури, розгромлено куркульство як клас. (*Оплески*).

Розгортаючи індустріалізацію країни, забезпечуючи колективізацію, партія створила план першої п'ятирічки, план збудування соціалізму в нашій країні. На боротьбу за виконання цього плану підняла вона на основі соцзмагання і ударництва мільйони пролетарів. В боротьбі за виконання цього плану створила наша партія десятки тисяч своїх радянських інженерів і техніків, висунула з лав робітничого класу, з лав колгоспників нових організаторів великого соціалістичного господарства — промислового і сільськогосподарського.

Не в кабінетах, а в гущі робітничих мас народився лозунг — виконати п'ятирічку в чотири роки. Більшовицька фантазія — так називали першу п'ятирічку капіталісти, соціал-фашисти — стала дійсністю раніш, ніж встигла вона прожити п'ять років.

Успіхи нашої партії на фронті індустріалізації і колективізації, прискорене розгортання виконання першої п'ятирічки дали можливість нашій партії розпочати перед XVI з'їздом соціалістичний наступ цілим фронтом, дали можливість збудувати фундамент соціалістичної економіки, розв'язати питання «хто — кого» як в місті, так і на селі на користь соціалізму.

Успішний хід виконання першої п'ятирічки дав можливість

нашій партії намітити на XVI з'їзді план дальшого розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом, план дальшого зміцнення позицій соціалізму в місті і на селі, план викорчовування решток капіталізму.

Виконуючи програму розгорнутого наступу, ми створили десятки нових галузей промисловості, не тільки створили, але і опанували їх, зміцнили колгоспи, піднесли сільське господарство, перетворили нашу країну з країни відсталої, аграрної в країну передову, країну індустріальну. (*Тривалі оплески*).

Ці успіхи нашої партії на фронті економічного будівництва йшли поруч, становили основу нечуваного розквіту національних по формі, соціалістичних по змісту культур всіх народів, які творять великий СРСР. Розвиваючи індустрію на найвіддаленіших окраїнах, колективізуючи бідняцько-середняцькі маси, піднімаючи економічно раніш пригноблені народи, розгромивши куркульство, непманів, розгромивши великодержавників і місцевих націоналістів, зміцнила наша партія братній союз народів. Ми перетворили Радянський Союз в країну суцільної грамотності. Від піонера до сивобородого колгоспника, від робітниці до колгоспниці всі або сіли, або сідають за учобу. Вчать елементарної письменності, вчать лєнінізмові, опановують техніку, вчать геометрію, фізику, хімію.

Рядовий робітник і колгоспник знають тепер, що ми станемо ще дужчі, коли опануємо науку і техніку, коли виконаємо і цей наказ вождя нашої партії.

У нас на зміну забобонам прийшла наука; в капіталістичних країнах — фашистських і ще не фашизованих — на зміну науці прийшли забобони, дикунство.

Відомий буржуазний вчений Зомбарт кинув клич — «Назад до бога». Другий вчений Фрезер доводить, що забобони корисні, бо допомагають підтримувати авторитет влади. Джінс пропагує існування «математичного бога». Швейцарський професор Рогац створив інтернаціонал релігійних соціалістів, який ставить собі за завдання пропаганду релігії, і його прийнято до II інтернаціоналу.

Бог, позбавлений в країні Рад всіх прав, чинів, орденів, звання і «состояння», знайшов собі притулок в кабінетах буржуазних учених. Туди йому й дорога! (*Оплески*).

Лиха ж їх доля, коли порятунок капіталістичного ладу доводиться доручати збанкрутованому, задріпаному богу. Настав час, коли можна сказати їм: «Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно». (*Сміх, бурхливі оплески*).

Союз радянських соціалістичних республік, забезпечивши собі економічну незалежність, зміцнивши робітничо-селянську Червону армію, стоїть як мгутня країна, ненавиджена імперіалістами, але оповита любов'ю пролетарів усього світу, і примусив рахуватися з собою наймогутніші капіталістичні країни.

Наші вороги уявляли собі, а деякі і до цього часу уявляють, нашу країну за картиною Васнецова — руський витязь на коні

з копієм в руці стоїть на роздоріжжі і не знає, куди йому рушити, що йому робити, витязь, який з пікою ходив в 1905 р. проти японських кулеметів і важких гармат, який з заржавілою берданкою гинув на підступах Перемишля.

А СРСР — це пролетарський богатир, який дихає сотнями домен і мартенів, богатир сталевої волі, обдарований геніальним умом партії Леніна — Сталіна. (*Бурхливі оплески*).

В складі СРСР зросла і зміцніла Радянська Україна, країна вугілля і руди, металу і хімії, Дніпрельстану і суцільної колективізації, якої нікому і ніколи не віддасть робітничий клас, колгоспне селянство і наша славна Червона армія. (*Оплески*).

Цих успіхів досягли ми тому, що наша партія, озброєна наукою Леніна — Сталіна, по-ленінськи керувала соціалістичним будівництвом, не боялась труднощів, сміливо йшла їм назустріч, знаючи завжди, як треба їх переборювати.

Цих успіхів досягли ми тому, що наша партія вела на штурм мільйонні маси, підносячи їх класову витриманість, пильність, навчаючи їх на кожному етапі розпізнавати ворогів.

Цих успіхів ми досягли тому, що наша партія вміла давати правильні політичні лозунги, вміла сама забезпечувати оперативно їх реалізацію, правильно розставляла свої кадри.

Коли окремі загони нашої партії, як то трапилось в 1931—1932 рр. з КП(б)У, гавили, знижували класову пильність, давали можливість ворогові на тій чи тій ділянці провадити підривну роботу, партія кидала туди допомогу з кращих своїх сил, на Україну кинула вона секретаря ЦК ВКП(б), загартованого більшовика-ленінця Павла Петровича Постишева. (*Бурхливі, тривалі оплески*).

Як на долоні показав ЦК ВКП(б) партійним організаціям України ті помилки, що їх КП(б)У допустила. Зміцнивши керівництво КП(б)У, рішуче поставив ЦК ВКП(б) вимогу піднести класову пильність, боездатність робітничих і колгоспних мас України, боездатність партійних організацій, бо без цього не можна організувати розгорнутого соціалістичного наступу.

Перед більшовиками України рішуче постало завдання очистити партійні організації від опортуністичних, націоналістичних елементів, очистити радянський апарат, колгоспи від буржуазних, націоналістичних, куркульських, петлюрівських недобитків, які пролізли туди і провадили підривну роботу.

Минув всього тільки один рік, славний 1933 рік. Під зміцненим керівництвом перешикувала КП(б)У свої лави, піднесла боездатність, розгрнула націоналістичний ухил, що його очолював Скрипник, розгромила петлюрівські націоналістичні кубла в земельних, культурних і інших організаціях. Українські націоналісти і їх хазяї за кордоном довго, довго пам'ятатимуть, що таке ЧК — ДПУ Радянської України. (*Бурхливі, тривалі оплески*).

Піднесення боездатності партійних лав, розгром ворога забезпечили поліпшення роботи промисловості. Донбас, наш вугільний Донбас, виконує значно підвищену програму і останніми днями дає рекордну цифру, якої він ніколи не давав, — 147,6 тис. тонн

на добу. *(Оплески)*. Значно поліпшилась робота металургії України. Радянська Україна в цьому році достроково, до Жовтневих свят цілком і повнотою закінчила хлібоздачу. Наші колгоспи впевнено стоять на шляху до заможного життя.

За 1933 р. Радянська Україна знову стала в перші шерехи, і КП(б)У йде на XVII з'їзд знову як передова когорта ВКП(б). *(Бурхливі оплески)*.

Про що це говорить?

Це говорить про те, яка міцна, яка дужа пролетарська диктатура, яку міць, яку силу становить наша партія, коли вона зуміла так швидко вирівняти становище і вивести Радянську Україну з прориву в рівень зі всім Радянським Союзом

Оглядаючи в річницю смерті Леніна шлях, пройдений за останні 10 років, ми без перебільшення можемо сказати, що під геніальним керівництвом товариша Сталіна партія своєчасно і правильно поставила питання індустріалізації, своєчасно і правильно поставила питання колективізації, своєчасно і правильно поставила питання суцільної колективізації, ліквідації куркульства як класу, забезпечила розгром куркульства, створила нову опору — мільйонне колгоспне селянство.

На вечорі кремлівських курсантів школи ВЦВК в 1924 р. товариш Сталін так говорив про Леніна:

«В дні революційних поворотів він буквально розцвітав, ставав ясновидцем, наперед угадував рух класів і імовірні зигзаги революції, бачачи їх як на долоні... Звідси «разюча» ясність тактичних лозунгів і «запаморочна» сміливість революційних задумів товариша Леніна».

Ми повинні сказати, і вся ВКП(б), і Комінтерн знають про це, що якраз ці властивості, що були у геніального Володимира Ільїча Леніна, зі всією силою виявились у Йосифа Віссаріоновича Сталіна. *(Бурхливі, тривалі оплески)*.

Десять років боротьби за збудування соціалізму в нашій країні показали, що геніальний продовжувач справи Леніна товариш Сталін справді «наперед угадував рух класів і імовірні зигзаги революції, бачачи їх як на долоні». Тому наша партія завжди мала чіткі, ясні політичні директиви, ясні тактичні лозунги і справді «запаморочну» сміливість революційних задумів.

«Що було б, — казав товариш Сталін на XVI з'їзді, — коли б ми послухались правих опортуністів з групи товариша Бухаріна, коли б відмовились від наступу, згорнули б темп розвитку індустрії, затримали б розвиток колгоспів і радгоспів і базувались би на індивідуальному селянському господарстві?»

Ми напевне зірвали б нашу індустрію, погубили б справу соціалістичної реконструкції сільського господарства, лишилися б без хліба і розчистили б дорогу для засилля куркульства. Ми сиділи б при розбитому кориті.

Що було б, коли б ми послухались «лівих» опортуністів з групи Троцького — Зінов'єва і відкрили б наступ у 1926/27 р., коли ми не мали ніякої можливості замінити куркульське виробництво виробництвом колгоспів і радгоспів?

Ми напевне зірвалися б на цій справі, продемонстрували б свою слабкість, послалили б позиції куркульства і взагалі капіталістичних елементів, штовхнули б середняка в обійми куркульства, зірвали б наше соціалістичне будівництво і лишилися б без хліба. Ми сиділи б при розбитому кориті» («Питання ленінізму», стор. 458 — 459).

Але цього не сталося, і не сталося саме тому, що партія, керована товаришем Сталіним, лишилась вірною ленінізмові, не дала збити себе з ленінських позицій, а, навпаки, розгромила троцькістів, правий ухил, вибила з сідла, викинула геть тих опортуністів, які атакували партію.

«Рух пролетаріату, — писав Енгельс в 1873 р. до Бебеля, — неминуче проходить через різні ступені розвитку; на кожному ступені застрягає частина людей, яка далі не йде».

«Напередодні революції і в моменти найзапеклішої боротьби за її перемогу найменші вагання всередині партії, — писав Ленін у своїй статті «Фальшиві розмови про свободу», — можуть погубити все, зірвати революцію, вирвати владу з рук пролетаріату, бо ця влада ще не міцна, ... бо натиск на неї надто ще сильний. Якщо вожді, які вагаються, відходять геть в такий час, це не послаблює, а посилює і партію, і робітничий рух, і революцію» (Ленін, т. XXV, стор. 464).

«Якщо переглянути історію нашої партії, — казав товариш Сталін на XV з'їзді, — то стане ясным, що завжди, при певних серйозних поворотах нашої партії, певна частина старих лідерів випадала із візка більшовицької партії, очищаючи місце для нових людей. Поворот — це серйозна справа, товариші. Поворот небезпечний для тих, хто не міцно сидить в партійному візку. При повороті не всякий може удержати рівновагу. Повернув візок, — диви, і дехто випав з нього» (Стенографічний звіт XV з'їзду, стор. 378).

Троцький, Зінов'єв, Каменев на крутому повороті до індустріалізації пророкували нашій партії переродження і загибель. Партія під керівництвом товариша Сталіна пішла вперед, а Каменев, Зінов'єв і інші на крутому повороті до нового взльоту випали з партійного візка.

Товариші Бухарін, Риков, Томський на крутому повороті до суцільної колективізації і ліквідації куркульства як класу пророкували нашій партії поразку, а сталося так, що на новому піднесенні випали з візка партійного керівництва Бухарін, Риков, Томський, а партія під керівництвом товариша Сталіна пішла до нових перемог, штурмуючи рештки капіталізму, розгортаючи наступ цілим фронтом.

СТАЛІН — ВЕЛИКИЙ ПРОДОВЖУВАЧ СПРАВИ ЛЕНІНА

Сила нашої партії після Леніна полягала в тому, що вождь нашої партії товариш Сталін посунув науку Маркса — Леніна вперед, збагатив її новим досвідом революційної боротьби, новим досвідом соціалістичного будівництва.

Товариш Сталін розвинув учення Леніна про перемогу пролетарської революції і збудування соціалізму в нашій країні.

Товариш Сталін розвинув учення Леніна про індустріалізацію, про роль соціалістичної індустрії в перебудові сільського господарства, всього народного господарства.

Товариш Сталін розвинув учення Леніна про колективізацію, теоретично розробив питання суцільної колективізації і ліквідації куркульства як класу. Товариш Сталін з геніальною ясністю показав, як стоїть питання взаємин соціалістичної індустрії і сільського господарства, пролетаріату і селянства, викрив всю опортуністичність самопливу, поставивши як бойове завдання перед партією активно вести село за пролетарським містом, активно насаджувати радгоспи і колгоспи, активно втручатися в усю перебудову сільського господарства на соціалістичних засадах.

Товариш Сталін розвинув учення Леніна в національному питанні.

Нема, буквально нема ні одної ділянки соціалістичного будівництва, ні одної ділянки теоретичного фронту — будь то філософія, історія, аграрне питання, — де б товариш Сталін не збагатив учення Маркса — Леніна.

Наших перемог ми досягли тому, що геніальний продовжувач великого Леніна — товариш Сталін — теоретично освітлював шляхи нашого руху, давав «ясність перспективи, упевненість в роботі, віру в перемогу нашої справи».

Успіхи наші, товариші, грандіозні, але вони ні на хвилину не викличуть у нас запаморочення, зазнайства, не закриють тих хиб, що у нас є, тих відсталих ділянок, що їх підтягнути треба негайно. І саме тому, що ми бачимо наші хиби, що ми бачимо наші труднощі, що на подолання їх ми мобілізуємо на основі самокритики, соцзмагання і ударництва, на основі чистки партії і радянських установ мільйони робітників і колгоспників, вони нам не страшні, бо нема тих твердинь, яких не опанували б більшовики.

Товариші! Капіталісти, їх теоретики, лакеї капіталізму — соціал-фашисти II інтернаціоналу мріяли, що більшовикам не створити сучасної індустрії, не опанувати нової техніки, не створити своїх радянських командних технічних і наукових кадрів.

А що сталось?

Під керівництвом любимого нашого вождя — товариша Сталіна партія збудувала десятки нових домен, мартенів, машинобудівельні велетні, тракторні, автомобільні, хімічні заводи, створила свої командні кадри, успішно опановує передову сучасну техніку. Капіталісти, їх теоретики і ідеологи, лакеї буржуазії — соціал-фа-

шисти мріяли про те, що, спираючись на куркульство, на цей найчисленніший клас експлуаторів, їм удасться повалити пролетарську диктатуру.

Наша партія, керована геніальним Сталіним, відповіла на це суцільною колективізацією, розгромом куркуля, ліквідацією куркульства як класу.

Світова буржуазія, зміновіхівці всіх гатунків чекали буржуазного переродження більшовицької партії. Передовий загін світової контрреволюції, її ватажок Троцький з дня на день пророкував термідор, верещав про його початок, а партія Леніна — Сталіна відповіла на це створенням нової могутньої індустрії, збудуванням фундаменту соціалістичної економіки, залученням 75% селянства в колгоспи, успішним виконанням першої п'ятирічки, створенням програми другої п'ятирічки, програми побудови безкласового соціалістичного суспільства.

Всупереч всім пророкуванням, всупереч підривній роботі білих і жовтоблакитних, світового капіталу і соціал-фашистів, на одній шостій земної кулі під керівництвом партії Леніна — Сталіна, під прапором ленінізму переможно марширують мільйонні колони пролетарів і колгоспників, бойових солдатів армій пролетарської революції.

В переможній ході цього маршу чують пролетарі і пригноблені народи всього світу всю більшовицьку правду, вірність науки Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна, що вчать їх боротьбі з капіталізмом, відкриває для них вихід через пролетарську революцію в світле майбутнє комунізму. (*Оплески*).

В переможній ході цього маршу чують пролетарі і пригноблені народи всього світу втілення теорії Маркса—Енгельса—Леніна—Сталіна на просторі одної шостої частини світу в соціалістичну дійсність. Чують перемоги братів по класу на промислових велетнях Москви, Ленінграда, Донбаса, Урала, на широких колгоспних ланах України, Північного Кавказу, Надволжя і Далекого Сибіру. (*Оплески*).

В переможній ході цього маршу чують пролетарі і пригноблені народи всього світу спів авіаційних моторів, грукіт танків, важких гармат, вогневий подих озброєних синів пролетарської диктатури, готових до останньої краплі крові боронити країну будованого соціалізму, країну Леніна — Сталіна. (*Тривалі оплески*).

Наші успіхи, успіхи ударної бригади світової революції підривають, далі розхитують капіталістичний світ і як призивний заклик віддають в серцях сотень мільйонів, кличуть їх на боротьбу за своє визволення.

В X річницю смерті Леніна ми, бійці великої ВКП(б), що самовіддано боролись за виконання урочисто складеної на другому з'їзді Рад великим вождем нашим клятви, перед усім світом заявляємо:

Клянёмось, що під керівництвом геніального учня Леніна і найкращого продовжувача його справи — нашого любимого вождя, вождя міжнародного пролетаріату — Сталіна, під прапором лені-

нізму ми збудуємо безкласове соціалістичне суспільство в нашій країні (*Бурхливі оплески*), ми згуртуємо навколо ВКП(б) і Комуністичного інтернаціоналу все, що є революційного, відважного в робітничому класі і трудящому селянстві, серед пригноблених, придавлених народів колоній, і забезпечимо безславні похорони конаючому, гнилому капіталістичному суспільству, славному перемогу світовому комунізмові. (*Бурхливі, тривалі оплески, оркестр виконує «Інтернаціонал». Всі встають*).

Голова. Товариші, нас прийшли вітати юні піонери Харкова (*Бурхливі оплески, овації. Піонери вітають з'їзд, виконують ряд музичних номерів*).

Голова. Наш з'їзд прийшла вітати делегація Північно-Кавказької краєвої партійної конференції. (*Бурхливі оплески*). Слово має товариш Колотілін.

Колотілін. Від імени комуністів колишнього Північно-Кавказького, нині Азово-Чорноморського краю передаємо з'їздові Комуністичної партії України і всім більшовикам України наш палкий комуністичний привіт. (*Бурхливі оплески*).

Товариші, наша партія до XVII з'їзду приходить з величезними перемогами на всіх ділянках соціалістичного будівництва. Ці перемоги забезпечені насамперед тим, що, працюючи 10 років без великого нашого вождя і вчителя — Леніна, ми йшли по ленінському шляху під керівництвом найгеніальнішого продовжувача справи Леніна — вождя світової пролетарської революції товариша Сталіна. (*Оплески*).

Товариші, комуністи Азово-Чорноморського краю з неослабною увагою систематично стежать за тими винятковими перемогами, які здобувають комуністи, робітничий клас, колгоспне селянство нашої Радянської робітничо-селянської України.

Перемоги Української республіки, особливо яскраво викладені на останньому пленумі ЦК України в доповіді товариша Косіора і в виступі товариша Постишева, запалили колгоспне селянство, робітничий клас наших національних республік до боротьби за нові перемоги, до дальшої боротьби за комунізм, за перемогу соціалістичного ладу. Ті виняткові успіхи, яких добилась українська партійна організація, є насамперед успіхи генеральної ленінської лінії нашої партії, успіхи правильної більшовицької національної політики, яку проводить українська партійна організація під керівництвом ЦК нашої партії і товариша Сталіна.

Ми з такою ж величезною увагою стежили за тим, як більшовики України під міцним більшовицьким керівництвом товариша Постишева викрили націоналістичний ухил, викрили націоналістичні елементи, які змикались з інтервентами, і розбили ці елементи дощенту.

Товариші, всі ми з величезною увагою стежили за розгортанням боротьби української партійної організації з націоналістичними елементами, бо в достатній мірі розуміли і розуміємо, якої величезної шкоди завдавали ці люди нашому соціалістичному будів-

ництву, нашій найбільшій республіці, яка перебуває на кордоні капіталістичних держав, що оточують нас.

Тепер партійна конференція доручила нам заявити тут, що ми з гордістю відмічаємо, що українська парторганізація під керівництвом ЦК, під безпосереднім керівництвом товаришів Косіора і Постишева в боротьбі з націоналістичними елементами розгромила їх доценту і тим самим зміцнила могутність, обороноспроможність нашої радянської країни.

Товариші, Північно-Кавказький край тепер розбито на два краї. Азово-Чорноморський край, представниками якого ми є, має також немалі успіхи на всіх ділянках нашого соціалістичного будівництва. Ви знаєте, що те, що Північний Кавказ в минулому був оплотом царського самодержавства, в роки нашої революції був Вандеєю російській революції, — визначило собою особливу гостроту класової боротьби на Північному Кавказі не тільки в період боротьби за зміцнення радянської влади, але і тепер, в період розгорнутого соціалістичного наступу.

1932 рік був роком куркульського саботажу на Північному Кавказі. Охвістя білогвардійщини, петлюрівщини, самостійників, куркульства, в передсмертних корчах змінивши тактику своєї боротьби, пролізли в колгоспи, в радгоспи і намагались зсередини розкласти наше колгоспне і радгоспне соціалістичне будівництво. Розкладалась труддисципліна, робилось все для того, щоб зірвати виконання плану хлібозаготівель, сівби і всіх державних зобов'язань.

Наша партійна організація не розглядала своєчасно цих нових форм класової боротьби, підступів класового ворога, не викрила своєчасно цю нову лінію боротьби проти нас класово-ворожих елементів. ЦК, товариш Сталін виявив нові форми класової боротьби, подав Північно-Кавказькій партійній організації величезну допомогу в тому, щоб розгромити куркульський саботаж, допомогу матеріально-технічними ресурсами і кращими людьми нашої партії — 1.500 більшовиками, відрядженими в політвідділи, і безпосереднім приїздом до нас найближчого соратника товариша Сталіна — товариша Кагановича. *(Оплески)*.

Наш краєвий комітет партії і вся партійна організація, ставши на чолі боротьби з куркульським саботажем, розгромила цей саботаж і добилась немалих успіхів на сьогоднішній день.

Якщо в 1932-му році наші колгоспники одержали всього 1,4 кілограма на трудовень, то завдяки величезній роботі, проробленій в 1933 році по боротьбі за якість сільськогосподарських робіт, по боротьбі за цілість нашої соціалістичної власності, ми маємо можливість видати колгоспникам 3,7 кілограма на трудовень *(оплески)* — це пересічно. Є цілі райони і національні області, які одержують по 10 — 15 кілограмів на трудовень. *(Оплески)*.

Ми досягли також немалих успіхів і в галузі розширення засівних площ. Якщо на початок першої п'ятирічки Північний Кавказ, будучи краєм дрібного розпорошеного селянського господарства, мав всього 9 з лишком мільйонів га засівних площ, то

вже в 1933 р. ми мали 11 з лишком мільйонів га засівних площ, в тому числі наш радгоспно-колгоспний сектор, тобто соціалістичний сектор, має 93 % усіх засівних площ краю.

Товариші, наш край змагається на краще проведення сільськогосподарських робіт з Харківською областю. В цьому змаганні ми, безперечно, добились перших успіхів в справі кращого проведення сільськогосподарських робіт. Але ми знаємо про те, що ми ще далеко відстаємо від України в цілому, а також і від Харківщини в справі проведення наших сільськогосподарських робіт, в справі зміцнення нашого колгоспного ладу, і тому ми не захоплюємось досягнутими нами успіхами.

Ми ставимо перед собою завдання на протязі найближчого періоду, змагаючись з Харківщиною, перетворити перший край суцільної колективізації нашої країни в передовий край по організації сільськогосподарського виробництва, по зміцненню наших соціалістичних колгоспів і радгоспів.

Наша краєва партійна організація добилась немалих успіхів і в галузі розвитку промисловості краю. Якщо на початок першої п'ятирічки питома вага промислової продукції у нас становила всього тільки 45 %, то вже тепер вона становить 70 % щодо всієї продукції.

Ми маємо немалі зрушення і в галузі будівництва металопідприємств, і в галузі розвитку нашої металургії, і в галузі розвитку вугільної промисловості. Вугільна промисловість, реалізуючи історичні рішення ЦК і РНК по Донбасу, сприйнявши їх як рішення, що цілком і повністю стосуються до «Північкаввугілля», після зламання саботажу і опору, які чинилися проведенню в житті рішень ЦК і РНК, добилась перших успіхів.

Ми річну програму, не зважаючи на величезне відставання в першому кварталі в цілому по тресту, виконали більш ніж на 97 %, план продуктивності праці виконали на 101,5 %, собівартість дали нижче і зекономили країні 2.300 тис. крб. (Оплески). В нашому районі є краща шахта Радянського Союзу, яка добилась цієї назви на всесоюзному конкурсі шахт — шахта ім. Артема.

Разом з тим ми знаємо, що і в галузі вугільної промисловості, як і в сільському господарстві, боротьба за реалізацію історичного рішення ЦК і Раднаркому не закінчена. Ми знаємо, що чиновники з партійними квитками і без партійних квитків ще раз намагатимуться дати бій на цій якнайважливішій ділянці нашого соціалістичного будівництва. Разом з тим ми добре пам'ятаємо тези до XVII з'їзду, в яких вугільна промисловість виставляється як зразок перебудови народного господарства в цілому для ліквідації канцелярсько-бюрократичних методів керівництва, для рішучого пересунення кваліфікованих сил безпосередньо на виробництво. І тому ми ставимо перед собою завдання, виконуючи рішення, що їх ухвалить XVII з'їзд нашої більшовицької партії, рушити далі вперед по шляху корінної перебудови всього нашого народного господарства на базі цих рішень.

Товариші, наша партійна конференція доручила нам запевнити більшовиків, робітників і колгоспників України в тому, що ми з непослабною увагою стежимо за підступами міжнародної буржуазії і насамперед німецького фашизму, який брязкає зброєю і намагається розв'язати свої суперечності з іншими капіталістичними державами за рахунок Радянського Союзу і насамперед за рахунок Радянської робітничо-селянської України. Більшовики, робітники, колгоспники і всі трудящі Азово-Чорноморського краю дають вам тверду пролетарську обіцянку, що в разі якоїнебудь спроби напасти хоч би на одну п'ядь нашої радянської землі, землі Радянської України, ми разом з вами пролетарськими залізними грудьми захищатимемо наші соціалістичні кордони. (Оплески).

Ми певні, що українська партійна організація під керівництвом випробуваних ленінців — товаришів Косіора і Постишева — піде далі до нових вирішальних перемог на фронті боротьби за другу п'ятирічку, п'ятирічку збудування безкласового соціалістичного суспільства.

Наш край зробить все, що від нього залежить, для того щоб бути одним з передових країв, одною з передових частин нашої неосяжної радянської країни в боротьбі за рішення наступного XVII з'їзду нашої партії, в боротьбі за другу п'ятирічку, в боротьбі за остаточну перемогу і збудування безкласового соціалістичного суспільства. Вся наша країна, наша партія, наш робітничий клас і колгоспне селянство йдуть з твердою переконаністю в правоті нашої справи, в перемозі нашої справи, саме тому, що на чолі нашої партії, на чолі нашої революції, на чолі міжнародної пролетарської революції стоять кращі із кращих ленінців, стоїть випробуваний в боях, випробуваний в боротьбі за пролетарську революцію, за наші перемоги — наш дорогий, любимий вождь і вчитель товариш Сталін. (Оплески).

Хай живуть більшовики України!

Хай живе наша ленінська комуністична партія, наш штаб — Центральний комітет, наш вождь — товариш Сталін! (Оплески. Всі встають, оркестр виконує «Інтернаціонал»).

Голова. Є пропозиція послати привітання Азово-Чорноморській конференції. (Оплески).

Нас прийшла вітати делегація Червоної армії і флоту. (Делегація входить під звуки «Інтернаціоналу» і оплески всього залу). Слово для привітання має товариш Куркін.

Куркін. Вам, кращим людям, більшовикам України, ми з радістю і червоноармійською гордістю доповідаємо, що під керівництвом наших командирів, політпрацівників, партійної організації і нашого пролетарського полководця, командувача Української військової округи — товариша Якіра (тривалі оплески) на останніх інспекторських оглядах всі частини робітничо-селянської Червоної армії УВО одержали по вогневій справі «відмінно». (Довготривалі оплески).

Наша артилерія Української військової округи одержала по стрільбі оцінку «відмінно». (Оплески).

Більшість дивізій по політичній підготовці одержала «відмінно» (*оплески*) і незначна частина — не нижче, ніж «добре».

Товариші, ми з радістю можемо доповісти вам, що наша авіація і мотомехчастини лозунг вождя товариша Сталіна — більшовики повинні опанувати техніку — виконали і в дальшому успішно здійснюватимуть його.

Товариші, борючись за першенство нашої округи в проведенню соцзмаганні між УВО і БВО, за оцінкою наказом наркома — першенство за нами. (*Бурхливі оплески*).

Стоячи на варті наших соціалістичних кордонів, ми брали активну участь в виконанні постанови ЦК від 24 січня. 30 тис. бійців працювали на збиральній кампанії, 2 тис. танкістів водили сталеві трактори по колгоспних полях. (*Оплески*).

Наші кавалеристи бились за краще збереження кавалерійського і колгоспного коня. (*Бурхливі оплески*).

Товариші, ми вітаємо рішення з'їзду про переведення столиці України в Київ. Це свідчить ще раз про могутність і силу нашої країни і про могутність робітничо-селянської Червоної армії. (*Оплески*). Нехай знають вороги, що Червона армія добре розуміє слова вождя нашої партії товариша Сталіна про те, що жодного вершка своєї землі ми не віддамо. (*Оплески*). І нехай вороги знають, що ми в кожную хвилину можемо виступити і битись за світову пролетарську революцію (*оплески*) і що в дальших битвах ми, робітничо-селянська Червона армія, як сказав нам нарком, будемо битися тільки на ворожій території і переможемо. (*Бурхливі оплески*). Нема такої сили, нема такої армії, яка могла б устояти проти озброєного оплоту диктатури пролетаріату — проти Червоної армії. (*Оплески*).

Хай живе XVII з'їзд — з'їзд збудування безкласового соціалістичного суспільства!

Хай живе великий стратег і тактик пролетарської революції, могутній вождь, наш великий вчитель Сталін! (*Бурхливі оплески*).

Хай живе XII з'їзд КП(б)У — передова шеренга більшовицької партії!

Хай живе наш народний комісар — луганський слюсар — Клим Ворошилов! (*Оплески, оркестр виконує «Інтернаціонал»*).

Голова. Слово для привітання від Чорноморського флоту має товариш Аржавкін. (*Оплески*).

Аржавкін. Пролетарям, більшовикам-ленінцям, XII всеукраїнському з'їздові більшовиків наш бойовий палкий червонофлотський привіт.

Під керівництвом ленінського ЦК, найлюбимішого вождя, найбільшого теоретика, найбільшого друга людства, пригноблених — товариша Сталіна, озброєна планом великих перемог другої п'ятирічки — п'ятирічки збудування безкласового соціалістичного суспільства, партія, а разом з нею і українська парт-організація і кримські більшовики і чорноморці, згуртованою когортою навколо ленінського ЦК і вождя партії йде до свого XVII партійного з'їзду.

Під керівництвом стійких більшовиків — керівників української парторганізації — Україна добилась величезних успіхів в справі збудування соціалізму, Україна стала квітучою національною республікою, Україна стала могутньою індустріальною країною, Україна стала найбільшою країною землеробства.

Більшовики-чорноморці йдуть тисними лавами, згуртованими навколо ленінської партії. Ми XVII з'їзд партії зустрічаємо, опанувавши бойову техніку.

Кращим кораблем в морських силах Чорного моря, який має відмінну оцінку по всіх показниках, є крейсер «Червона Україна». (*Бурхливі оплески*).

Кращим кораблем в морських силах Чорного моря, який одержав прапор ЦК ВЛКСМ, є крейсер «Червоний Кавказ». (*Оплески*).

Батарей великого калібру, яка може настигати ворога за горизонтом, з 1933 р. провадить стрільбу тільки на «відмінно». (*Оплески*).

Ми живемо з вами в обстанові воєнної загрози. Про це свідчать події на Далекому Сході. Суперечності капіталізму, що загострюються, підступають до самого його горла, душать його, і капіталісти, скеровуючи свої погляди на СРСР, хочуть розв'язати свої суперечності за рахунок першої в світі пролетарської країни. Нехай лютують капіталісти всього світу, — як ушей своїх не бачити їм пролетарського Радянського Союзу і Радянської України.

Робітничо-селянська Червона армія зуміє під керівництвом любимого вождя Червоної армії, залізного наркома Ворошилова дати ворогам таку відсіч, яку вони назавжди запам'ятають. Наш великий керманіч, почесний червонофлотець-підводник Сталін веде ленінський корабель від перемоги до перемоги, і недалекий той день, коли в фарватері флагманського корабля, СРСР, вишикуються все нові і нові кораблі — країни перемог пролетарської революції, і наш великий вождь, який володіє величезним компасом Маркса—Леніна, поведе ескадру проти ворога в останній і вирішальний бій.

Дозвольте від імени особового складу Червоного флоту передати XII з'їздові більшовиків України побажання більшовицького успіху в роботі.

Ще міцніше згуртуємось навколо більшовицької партії, навколо ленінського ЦК, найбільшого теоретика і вождя Сталіна, непримиренно громлячи ухили всіх мастей, особливо місцевий, український націоналізм, який є головною небезпекою в межах України.

Будемо працювати ще міцніше, ще краще, зробимо кожний завод, кожну фабрику, кожний колгосп, кожну установу неприступною для буржуазії фортецею. Якщо ворог посміє напасти на країну соціалізму, хто б він не був, якої б сили він не був, ми не допустимо його до кордону СРСР. Вороги Радянського Союзу зустрінуть таку рішучу відсіч, яка їм ніколи не снилась. Ми їх розгромимо дощенту, нехай посміють напасти на Україну або

Крим,—кораблі і батареї роздроблять їх в дим! (*Бурхливі оплески*).

Голова. Хай живе Червона армія! Хай живе Червоний флот! Ура! (*Вигуки: «Ура!». Оплески*).

Нас прийшла вітати делегація від робітників і інженерно-технічного персоналу харківських заводів. Слово має товариш Бертінов. (*Оплески*).

Бертінов. Товариші, дозвольте нам, ударникам харківських заводів, передати вам від імени півмільйонного загону пролетарів Харківської області палкий пролетарський привіт. (*Оплески*).

Сьогоднішній день є історичним днем, днем торжества робітничого класу і його партії, яка йде до XVII партз'їзду з величезними історичними перемогами в галузі промисловості і сільського господарства. Одночасно сьогоднішній день є день печалі за найбільшим вождем світової революції, Володимиром Ільичем Леніним.

Товариші, 10 років, як серед нас нема трибуна революції, організатора, засновника комуністичної партії, великого, геніального вождя світового робітничого класу, Володимира Ільча Леніна. Десять років комуністична партія без Леніна, але твердо пам'ятаючи вказівки Володимира Ільча, під керівництвом великого продовжувача справи Леніна, найлюбімішого вождя всього робітничого класу товариша Сталіна, веде робітничий клас і колгоспне селянство до здійснення ідей ленінізму.

Товариші, від імени робітників, робітниць, інженерів ми рапортуємо XII партійному з'їздові про величезні досягнення харківської промисловості, здобуті на основі запеклої боротьби з класовим ворогом, з троцькізмом, з правим та «лівим» опортунізмом, з націоналістичним ухилом в нашій партії, на основі широкого розгортання соцзмагання і ударництва, точного додержування шести історичних умов товариша Сталіна в нашій повсякденній роботі.

Товариші, трудящі Радянського Союзу, під геніальним керівництвом нашої партії на чолі з найкращим лєнінцем товаришем Сталіним провели історичний штурм старої, варварської Русі, змінивши фізіономію всієї країни, перетворивши колись дику Росію в передову, промислову країну — батьківщину світового робітничого класу — СРСР.

Товариші, колишня напівколоніальна, стара Росія тепер перетворена в квітучу країну широко розвиненої промисловості. Ця країна, яка колись була відсталою, тепер стала країною, що виробляє буквально все. Нема таких технічних висот, нема таких промислових завдань, які б наш робітничий клас в соціалістичній промисловості тепер в тій або іншій мірі не освоїв. Товариші, ми цього добились в результаті більшовицької боротьби за здійснення генеральної лінії нашої партії, непохитно ведучи боротьбу з правим і «лівим» ухилами в нашій партії. Товариші, в першу п'ятирічку створено основи для великого плану — збудування безкласового суспільства, створено основи знищення різниці між містом і селом, між розумовою і фізичною працею, матеріальний рівень трудящих підвищено в кілька разів.

Успішне розв'язання цих історичних завдань пролетарської революції йшло на основі здійснення заповітів найвидатнішого, геніального вождя — Володимира Ільча Леніна.

Електрифікована країна, підведена висока технічна база під промисловість, сільське господарство і транспорт, як головна умова наших остаточних перемог. Цей заповіт був здійснений нашою партією під керівництвом товариша Сталіна.

Товариші, особливо великі успіхи має Україна. На основі перебування роботи партійних організацій, згідно з вказівками січневого пленуму ЦК партії, товариша Сталіна про посилення класової пильності, розгромивши контрреволюційних націоналістів, ухильників всіх мастей, парторганізація України добилась того, що Україна в цілому вийшла з прориву і Харківська область, зокрема, з відсталої, проривної області перетворилась в область, яка претендує і бореться за місце найкращої області в Радянському Союзі. Партійна організація області з приїздом товариша Постишева побудувала роботу по-новому. Всі робітники, ІТП, колгоспники, весь пролетарський актив були підняті на подолання прориву. Робота на селі стала справою не тільки колгоспників, але і трудящих міста, справою честі і доблесті заводів; борючись за виконання промфінплану заводу, ми боролись і за виконання промфінпланів підшефних районів, МТС, колгоспів і радгоспів. Наші заводи послали сотні ремонтних бригад на село, електрифікували села області; встановлені 200 точок електромолотьби, подана допомога запчастинами і матеріалами, робочою силою, готуються кадри, тобто по суті справи харківський пролетаріат цілком включився в допомогу колгоспному селу, з тим щоб вивести села нашої області з прориву. Товариші, наш успіх 1933 року полягає в тому, що наш Павло Петрович зумів підняти пролетарські маси на боротьбу за здійснення лозунга партії — зробити колгоспи більшовицькими, колгоспників заможними, а цей рік — останнім роком труднощів.

Товариші, в результаті боротьби 1933 р. ми вийшли з прориву, створивши потужну базу для перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, а цього року — в останній рік труднощів.

В промисловості ми маємо великі успіхи. В період між двома з'їздами було споруджено у нас на Харківщині цілий ряд промислових велетнів. Харківський тракторний завод, збудований в період між двома з'їздами, є найкращий із заводів не тільки в Союзі, але і в світі. Товариші, Харківський тракторний усвідомив і вивчив пускові хвороби Сталінграда, скоротив пусковий період і зміг рапортувати нашому з'їздові випуском 50 тис. радянських тракторів, що в багато разів перевершує весь тракторний парк Радянського Союзу до першої п'ятирічки.

Товариші, підчас XII партз'їзду вступає в лад другий величезний гігант соціалістичної енергетики — Харківський турбогенераторний завод. (Оплетски).

Харківський турбогенераторний завод своєю технічною озброєністю, виробничими можливостями є найкращий завод світу. Він

будуватиме турбогенератори на $1\frac{1}{2}$ млн. квт., тобто три Дніпрельстани на рік. Найменша машина Харківського турбогенераторного заводу перевищить усю потужність харківських електричних станцій. Там, де кінчається потужність ленінградських заводів, там тільки починається найменша потужність Харківського турбогенераторного заводу.

Харківський турбогенераторний завод озброєний найкращими верстатами, які є рідкістю на найкращих заводах Європи і Америки. Цей завод пускається до XII партз'їзду. Ми, робітники Харківської області, презентуємо з'їздові Харківський турбогенераторний завод — це буде нашим подарунком з'їздові.

Товариші, розгорнуто будівництво Червонозаводської ТЕЦ. 1 травня Червонозаводська ТЕЦ дасть Харкову першу чергу — 25 тис. квт. 1 травня Харківський район одержує енергію, воду і пару. Ми вже матимемо можливість користуватися результатами роботи Харківської теплоелектроцентралі.

Я продовжу свій список. Поряд з цими великими одиницями ми маємо цілий ряд інших новобудов. Почато будівництво Північно-Донецького водогону, який в 1934 р. повинен дати Харкову воду. Збудовано завод підвісних шляхів, збудовано і пущено в експлуатацію ряд цілком нових цехів в системі старих заводів — ХЕМЗ, «Серпа і молота», ХПЗ, Авіозаводу. Пущено в 1930 р. другий в світі і перший в СРСР за потужністю цукровий Сталінський завод.

Товариші, можна було б ще продовжити цей список новобудов, які ввійшли в лад у період між двома з'їздами, про які Харківська делегація могла б рапортувати, — однак і перелічених досить, щоб ви зрозуміли наш промисловий розвиток, той крок вперед, який перетворив Харківську область в одну з найбільших промислових областей Союзу.

Соціалістична промисловість Харківщини приходить з великими перемогами до нашого XII з'їзду.

Я наведу кілька цифр: гуртова продукція збільшена в 6,5 раза, енергетика збільшилась в 4 рази, основний фонд виріс в 2,7 раза. Це результати роботи за останні 4 роки. Такі темпи росту мислими тільки в умовах соціалістичної системи виробництва, в умовах перемоги робітничого класу.

Тільки за 1933 р. харківське машинобудування виросло на 29%, давши країні на 602 млн. крб. машин.

Товариші, одночасно з розширенням обсягу виробництва йде поліпшення якості роботи наших заводів. На основі історичних вказівок товариша Сталіна ми боремось за підвищення якості нашої роботи. Завдання підвищити продуктивність праці по всій промисловості на 15% перевиконано, собівартість промислової продукції знижена на 36% проти плану. Плинність за останні три роки знижена в 3 рази, перебудовано систему управління промисловістю, знищено карликові цехи, збільшено персональну відповідальність керівного складу, переведено інженерів в цехи, проведено перебудову управління на основі наукової організації

праці. Товариші, створено кадри із людей робітничого класу. З усіх ІТП Харківської області 52% — колишні робітники, 31% серед них — комуністів і 80% — це ті, які виховувалися в радянських школах.

Товариші, цього ми досягли в результаті розгортання соцзмагання, правильної постави партійно-масової роботи і повсякденного керівництва з боку Харківської партійної організації на чолі з Павлом Петровичем Постишевим. *(Оплески)*.

Я, товариші, наведу невеликі приклади роботи окремих заводів нашої промисловості. ХТЗ і ХПЗ — це наші ударники, ударники харківської обласної промисловості. Вони у нас стоять на червоній почесній дошці імені XVII партійного з'їзду. *(Оплески)*.

Ці заводи мають успіхи не тільки в справі перевиконання плану, але ведуть систематичну боротьбу за економію металу, зниження імпорту і зниження витрати кольорових металів. Харківський паровозний завод економить тепер 6 тонн металу на один випущений паровоз нової конструкції.

Кілька слів про ХЕМЗ. ХЕМЗ тепер із старого ремонтного заводу АЕГ перетворився в першорядний електромеханічний завод.

Що можна сказати про ХЕМЗ? Про ХЕМЗ можна сказати, що він тепер твердо бореться за справу звільнення країни від імпорту, за справу впровадження нових радянських конструкцій.

Я не спиняюся ще на цілому ряді заводів нашої області, які можуть рапортувати XII партз'їздові про свої досягнення. Я думаю, що ви знаєте про наші успіхи і належним чином оціните наш рапорт. *(Оплески)*.

Харків прийшов до XII партз'їзду з величезними перемогами. Ми приготувались до виконання завдань, які перед нами ставлять XVII і XII партійні з'їзди. Харківська промисловість приготувалась до того, щоб ті зрослі вимоги, які ставить перед нею ВКП(б), виконати з честю, і нема ніякого сумніву, що під керівництвом партійної організації Харківщини, на чолі з товаришем Постишевим, ми ці завдання виконаємо. *(Оплески)*.

Голова. Далі слово має Донецька делегація. *(Бурхливі оплески)*.

Ізотов. Від імені шахтарів Донбаса передаю XII з'їздові пролетарський шахтарський привіт! 10 років наша країна працює без Леніна, нашого великого вчителя, але прапор ленінізму був у вірних руках нашого рідного, гаряче любимого товариша Сталіна.

Товариші, які досягнення має вугільний Донбас на час XII і XVII з'їздів партії? Ми маємо ріст видобутку в Донбасі. Донбас раніше давав 90—100 тис. тонн, а на сьогоднішній день Донбас дає 147.600 тонн. *(Оплески)*. З кожним днем, з кожною годиною Донбас росте і росте.

Донбас далеко відійшов від старого, Донбас викинув із своїх меж санки, викинув ті форми праці, які застосовували капіталісти. Донбас перейшов до механізмів, до конвеєра. Замість коня

Донбас перейшов до електровозів, замість обушка — до врубових машин і відбійних молотків.

Донбас не тільки підніс вуглевидобуток, але й систематично поліпшує життя робітничого класу. В Донбасі два роки тому зарплата була 100—150 крб. Тепер окремі робітники заробляють 1.000—1.500 крб. на місяць. Візьміть мобілізованого комсомольця з Харківського тракторного заводу — Степаненка, який прийшов молодим робітником, що не міг працювати в вугільній промисловості. Я його навчив працювати, і тепер він заробляє 1.000—1.500 крб. і його нагороджено орденом Леніна. (Оплески).

Товариш Слесарев прийшов до нас з колгоспу, не вмів працювати. Я його також навчив не тільки добре рубати, але й організувати навколо себе маси. Товариш Каганович на першому зльоті ударників сказав: не той ударник, який сам добре працює, а той ударник, який свій досвід передає тому, хто ще не опанував техніки, той — ударник, який організує навколо себе маси.

Донбас добився також поліпшення культурно-побутових умов. Раніш робітники жили в Донбасі в ямах, в землянках, які будували капіталісти. Тепер в Донбасі нові будинки, нові культурні парки, нові палаци.

Всього цього ми добились в результаті правильного керівництва компартії, її вождя товариша Сталіна.

Ми добились закріплення робочої сили. Візьмемо Горлівку. Це був маленький, брудний поселок. Тепер там життя шахтаря безумовно змінилось. Тепер міста не впізнати. В місті 100 тис. населення, палац культури, стадіон, трамвайний рух, якого Донбас раніше не бачив. Тепер робітничий клас не ходить пішки, а їздить трамваем або машиною. (Оплески).

Товариші, ми багато чого добились шляхом розвитку громадськості, своїми руками ми відробили 200 тис. трудоднів протягом 6 місяців, починаючи з липня і кінчаючи 1 січня.

Яким шляхом ми добились цих успіхів? Ми боролись за історичну постанову ЦК, вказівки нашого вождя товариша Сталіна. Як вся парторганізація на чолі з товаришем Постишевим громила класових ворогів, націоналістів, так і ми їх громили в Горлівці, як і їх посібників, бюрократів. Ми вигнали бюрократів. Ми направили інженерів з канцелярії в шахти, безпосередньо в забій, а коли хто не хотів там працювати, так ми говорили — нам канцелярщина не потрібна, а ви потрібні безпосередньо в забої для того, щоб керувати механізмом, для того, щоб навчити, як треба працювати.

Яку увагу приділяла шахтам Донбаса наша партія — можна бачити з того, що на нашій шахті були і товариш Каганович, і товариш Постишев, і товариш Балицький, вони були в забої, лазили по тих кутках, де ми добуваємо вугілля, а товариш Балицький допомагав нам будувати стадіон.

Багато успіхів є на наших шахтах. Краще почали жити шахтарі.

Але цього ще мало. Ми маємо більшовицьке завдання товариша Сталіна дати в 1934 р. 60 млн. тонн вугілля. Ми просимо

XII з'їзд, ЦК КП(б)У передати XVII з'їздові компартії і товаришеві Сталіну наше тверде шахтарське слово, що ми 60 млн. тонн дамо нашим фабрикам і заводам. (Оплески).

Товариші, я сподіваюсь, що ми ще міцніше візьмемось в Донбасі за виконання тої обіцянки, яку дали на другому зльоті ударників — не приховувати свої секрети, а передавати досвід тим, які не опанували ще виробництва, і не тільки передавати, але і навчати і закріпляти їх, всі постанови ЦК партії засвоювати і передавати всім, хто від нас відстає. Ось наше завдання.

Я сподіваюсь, що працівники Харківщини і всіх областей Радянської України, які сидять тут, так само битимуться надалі, як б'ються тепер ударники Донбаса за рішення ЦК.

Хай живе ленінський ЦК ВКП(б)!

Хай живе товариш Сталін — кращий шахтарський друг, наш любий, наш рідний Сталін! (Оплески, всі встають, оркестр виконує «Інтернаціонал». Оплески).

Затонський (голова). Слово для привітання від металістів Донбаса має товариш Шевченко.

Шевченко. Двісті тисяч пролетарів Донбаса, металургів і машинобудівельників, передають XII партійному з'їздові більшовиків України палкий більшовицький привіт. (Оплески).

Товариші, виконуючи рішення XVI партійного з'їзду, в якому сказано про розвиток чорної і кольорової металургії, під неоплабним керівництвом ЦК партії і вождя нашої партії товариша Сталіна більшовики Донбаса прийшли до XII партійного з'їзду України і XVII з'їзду ВКП(б) з великими виробничими показниками. За минулий період на місці пустирів в Донбасі вирости гіганти металургії, вироста південна Магнітка — Озівсталь, реконструйовано завод ім. Томського, закінчено Луганський паровозобудівельний завод, закінчують завод світового масштабу — Краммашбуд, реконструйовано заводи ім. Рикова, ім. Сталіна, які 5—6 років тому мали старе, спрацьоване устаткування, а на сьогоднішній день є найпередовіші щодо озброєності технікою, вони мають найкращі в світі машини.

Ми значно реконструювали доменні печі Донбаса, збудували 7 нових механізованих домен за зразком найпередовіших американських доменних печей. На цілому ряді донецьких заводів освоєно виробництво матеріалів і високосортних металів, які ввозилися раніш з-за кордону. Зокрема на заводах Донбаса тепер виготовляються такі високосортні гатунки сталі, як автотракторна, авіаційна, суднобудівельна, інструментальна, ресорна і т. д., освоєно витоплення хімічно чистого заліза, яке взагалі виробляється в невеликій кількості в усьому світі. По цілому ряду заводів виробничі показники пролетарями Донбаса виконуються. В цьому відношенні йде попереду завод, який носить ім'я нашого вождя товариша Сталіна. Доменний цех заводу конкурсне завдання виконав на 101,3%; щодо собівартості завод уклався в цифру 64,15 замість планових 64,86 за тону при коефіцієнті продуктивного використання 1,22 проти завдання в 1,23.

Цілий ряд заводів Донбаса виконують свої завдання не гірше Сталінського заводу, наприклад, Озівсталь — на 104 %.

Освоєння техніки виробництва було одним з основних завдань в роботі всіх пролетарів Донбаса, за яке бились металурги, машинобудівельники; зокрема по заводу Сталіна освоєно витоплення автотракторної сталі. Освоєно виробництво нових паровозів на Луганському паровозобудівельному заводі. Ударники Луганського паровозобудівельного заводу доручили нам передати, що вони до XVII партз'їзду дадуть 14 паровозів. *(Оплески)*.

Товариші, якість продукції за останній час значно поліпшилась. Разом з ростом нашої промисловості у нас є колосальні досягнення і в справі поліпшення матеріальних і культурно-побутових умов робітничого класу. Товариші, робітники Донбаса, під керівництвом Донецької обласної парторганізації, в минулому році з городів зібрали дуже велику кількість городини. Робітники, посилаючи нас сюди на з'їзд, просили сказати вам, що робітник Запорожець зібрав з невеликого шматка землі 75 пудів городини, другий робітник Іванов — 95 пудів городини. Отже, ми бачимо, які колосальні досягнення серед загального ланцюга великих виробничих досягнень ми маємо і в справі поліпшення матеріально-побутових умов робітничого класу. Тут можна було б багато говорити, не укластись тут в 10—15 хвилин.

Все це разом взяте говорить про те, що лінія нашої партії є вірна, реальна, ленінська лінія. *(Оплески)*.

Виконуючи рішення ЦК партії, під керівництвом обласної, міських і заводських партійних організацій, при неослабному керівництві ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, ми перебудували свою роботу, зміцнили єдиноначальність і трудову дисципліну, пересунули інженерно-технічний персонал, як говорив тут товариш Ізотов, до агрегата, верстата, в забій, і тим самим добились перелому в нашій роботі, добились виконання історичного рішення ЦК ВКП(б) і Раднаркому, яке, хоч і стосувалось безпосередньо вугільної промисловості, ми повністю застосували до металургійної промисловості. Ми зміцнили господарське, партійне, профспілкове керівництво, поліпшили матеріально-побутове обслуговування робітників, добились корінного поліпшення своєї роботи. В результаті нашої боротьби ми маємо тепер право рапортувати XII партійному з'їздові України.

Ім'я товариша Сталіна було прапором, за яким ішов робітничий клас Донбаса. *(Оплески)*.

Але, товариші, було б недобре говорити виключно про хороші сторони нашої роботи, говорити тільки про досягнення. У нас є і темні сторони в роботі. Є цілий ряд заводів, які не виконують завдань, які плентаються в хвості, не дають країні тої кількості металу, яка їй потрібна, — це завод ім. Ворошилова, Макіївський завод. Але пролетарі цих заводів на партконференціях, що оце відбулися, запевнили, що свої виробничі завдання вони виконають і дадуть країні такий потрібний їй метал.

Товариші, пролетарі Донбаса запевняють XII партійний з'їзд

більшовиків України, що в 1934 р. свої виробничі завдання вони виконають з перевищенням і дадуть такий необхідний нашій країні чавун, такі необхідні нашій країні всілякі машини і паровози.

Хай живе XII з'їзд партії більшовиків України!

Хай живе залізна партія більшовиків!

Хай живе наш дорогий вождь і вчитель товариш Сталін. *(Бурхливі, тривалі оплески, оркестр виконує «Інтернаціонал».* Делегація виходить під тривалі оплески, що переходять в овацію).

Петровський (голова). Від делегації дніпропетровських робітників слово надається товаришеві Владимирову. *(Бурхливі оплески, що переходять в овацію).*

Владимиров. Товариші делегати, 650 тис. робітників, службовців, інженерно-технічних працівників Дніпропетровщини на своїх основних заводах обрали делегацію, якій доручили передати XII партійному з'їздові України палкий пролетарський привіт. *(Оплески).*

Товариші, наша Дніпропетровська область по праву вважається областю руди, областю сталі, областю вальцювання і пшениці. Тепер, після того, як ми загнуждали стихію Дніпра, після того, як ми запрягли в турбіни і генератори 810 тисяч кінських сил, ми на базі цієї енергії збудували Дніпрокомбінат з алюмінієвим заводом, заводом феростопів, з заводом високоякісного металу, і тепер наша область по праву повинна називатись областю кольорової металургії, високоякісної сталі і найдешевшої в світі електроенергії.

За період від XI до XII з'їзду партії нашу область не можна впізнати. Ми маємо багато нових металургійних велетнів, але все ж ми вважаємо, що в 1933 р. ми працювали ще недосить добре. Ми дали, примірно, одну п'яту частину всієї продукції СРСР по сталі, чавуну, вальцюванню, коксу. Ми дали більше половини всієї продукції СРСР по залізній і мангановій руді, але ми могли дати більше. Ми вважаємо, що в цьому році ми свого завдання ще цілком не виконали.

Товариші, в боротьбі за якість, за освоєння ми маємо деякі перемоги, ми освоїли величезну в світі гідроелектростанцію, ми випустили на базі дешевої енергії наш радянський алюміній, ми випускаємо шарикопідшипникову сталь, яка вже знята з імпорту, ми випускаємо 93-го калібру цільноотягнуті труби, які теж зняті з імпорту. Ми маємо цілий ряд перемог, але ми вважаємо, що цього ще мало. У нас є цілий ряд хиб. Ми ще недостатньо задовольняємо матеріально-побутові і культурні потреби наших робітників. Зокрема, дуже погано у нас робітники забезпечені лазнями.

Нам робітники доручили запевнити XII з'їзд партії, що у нас в цьому році створені всі можливості, щоб, поперше, добитись повного виконання плану 1934 р., подруге — добитись рішучого поліпшення матеріально-побутових і культурних умов для пролетарів Дніпропетровської області, потрете — з честю виконати ті завдання, які всесоюзним планом покладені на нас щодо високо-

якісної сталі, чавуну, вальцювання, кольорової металургії, електроенергії і т. д.

Ми вважаємо, що все потрібне — воля робітників, бажання, ентузіазм, міцне парткерівництво нашого обласного комітету і ЦК КП(б)У, а головне вказівки і допомога найкращого нашого друга товариша Сталіна — у нас забезпечено, тому ми певні, що завдання 1934 р., які повинні будуть допомогти дивинути вперед світову пролетарську революцію, ми з честю виконаємо. *(Оплески)*.

Голова. Слово для привітання від імени колгоспників Дніпропетровщини надається товаришеві Загородському. *(Оплески)*.

Загородський. Дозвольте мені від імени колгоспників Дніпропетровщини передати XII партз'їздові палке привітання. *(Оплески)*.

Дніпропетровщина в минулому, 1932, році не виконала своїх зобов'язань перед державою, була в ганебному становищі, але вже в 1933 р. вона виконала всі господарсько-політичні завдання. Вона їх виконала завдяки допомозі з боку партії і держави. Партія і держава допомогли Дніпропетровщині, поперше, утворенням політвідділів, подруге — перебудовою парторганізації на селі, потрете — дали засівматеріал, фураж, дали машини. Всі ці засоби дали можливість Дніпропетровщині разом з нами, активістами, перебудувати всі наші колгоспи, розгорнути боротьбу за те, щоб, як сказав товариш Сталін на всесоюзному з'їзді передовиків-колгоспників, — зробити колгоспи більшовицькими, а колгоспників заможними.

Ми в 1933 р. стали вже одною ногою на перший щабель нашого заможного життя, і про всі ці досягнення ми мали право рапортувати товаришеві Сталіну *(оплески)* 23 грудня делегацією, яка послана була з Дніпропетровської області, в якій я теж був. *(Оплески)*.

Товариш Сталін нас прийняв 23-го, ми з ним поділились нашим досвідом, похвалились досягненнями, що ми твердо йдемо до заможного життя, що ми вже більшовики, але товариш Сталін в своїй промові сказав, що цього ще мало. Це тільки початок. Попереду нас чекає ще багато роботи. Для того, щоб ми були заможними і більшовиками, треба подвоїти, потроїти врожай. Ми дали йому обіцянку, що ми в 1934 р. зробимо Дніпропетровщину не такою, якою вона була, а зробимо більшовицькою, заможною і передовою не тільки на Україні, але і в усьому Радянському Союзі! *(Оплески)*.

Хай живе XII з'їзд КП(б)У!

Хай живе XVII з'їзд ВКП(б)!

Хай живуть колгоспники!

Хай живе наш великий пролетар і колгоспник — товариш Сталін! *(Бурхливі оплески)*.

Голова. Товариші, нас прийшли вітати колгоспники Харківщини. *(Оплески)*. Слово має товариш Садовський.

Садовський. Від імени харківських колгоспів, радгоспів, МТС — XII з'їздові КП(б)У привіт! *(Оплески)*.

Товариші, після смерті Ільїча ми йшли по його шляху разом з компартією. Товариші, ми тепер маємо великі досягнення в своєму сільському господарстві. Порівняно з 1932 р., в 1933 р. наші колгоспи мають великі досягнення. Вони одержали те, що треба, ми перемогли куркульство, яке заважало нам. Ми даємо зобов'язання в 1934 р. бути кращими колгоспниками і заможними, перетворити наші колгоспи в кращі більшовицькі колгоспи. Всі вказівки товариша Сталіна ми виконали. План хлібоздачі 1934 р. під керівництвом Павла Пётровича Постишева ми виконаємо.

Хай живе ЦК ВКП(б)!

Хай живе ЦК КП(б)У!

Хай живе наш учитель товариш Сталін!

Хай живе його соратник — товариш Постишев! (Бурхливі оплески).

Голова. З'їзд приїхали вітати колгоспники автономної Молдавії. (Оплески).

Слово має товариш Лобілок.

Лобілок. Більшовикам України, організаторам більшовицьких перемог палкий більшовицький привіт. (Делегати розгортають килим, на якому портрети товаришів Косіора і Постишева. Бурхливі оплески).

Колгоспники і колгоспниці доручили нам передати більшовикам України про досягнення Молдавської республіки, республіки, яка стоїть на кордоні двох світів: світу капіталістичного і світу соціалістичного. (Оплески).

Колгоспники і колгоспниці передали нам, щоб ми подякували тут ЦК КП(б)У за ту допомогу, яку він нам подавав протягом останніх років. Завдяки ЦК КП(б)У, завдяки товаришеві Постишеву нам на Молдавію в цьому році послали 10 кращих більшовиків-комуністів під керівництвом товариша Булата, і в цьому році наша Молдавська республіка вийшла з великими перемогами на фронті сільського господарства.

Наші колгоспи перші на Україні виконали першу заповідь партії — здачу хліба державі. (Оплески).

Я хочу тут відмітити і сказати товаришеві Косіору про те, що в Слободзейському районі, який був найгіршим районом, бо в ньому як ніде провадилась контрреволюційна робота, а наші колгоспи були засмічені куркульським, петлюрівським і всіляким сигуранцівським елементом, — тільки завдяки правильному керівництву партійного обласного комітету ми всіх їх вичистили. Тепер цей район працює по-більшовицькому.

Під випробуванням керівництвом ленінської партії ми підемо ще далі, до більших перемог. (Оплески).

Наша Молдавська республіка — це форпост пролетарської революції. (Оплески).

Я вас запевняю, що коли ми в цьому році одержали урожай в $2\frac{1}{2}$ раза більший, ніж торік, коли ми в цьому році здали по хлібоздачі в $2\frac{1}{2}$ раза більше і наші колгоспники одержали 7 кг на трудовень (оплески), то ми в Молдавії не здамо і в галузі

легкої промисловості, забезпечимо пролетарські центри тоннами городини і садовини.

Ми в 1934 р. колгоспникам дамо 16 кг хліба і 12 крб. на трудодень. (Оплески). Це будуть наші досягнення. Ось це є наша лінія, за яку ми боремось.

Хай живе партія Леніна — Сталіна!

Хай живе пролетарська революція! (Оплески, оркестр грає «Інтернаціонал», делегація подає товаришеві Петровському вишитий килим).

Голова. З'їзд прийшла вітати делегація від наукових працівників. Слово для привітання має товариш Фінкельштейн.

Фінкельштейн. Товариші, дозвольте від імені 15 тис. працівників науки і техніки вітати XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України. (Оплески).

Організації, що об'єднують наукових працівників, склали рапорт, який подають XII з'їздові нашої партії. Ми зараз лише коротко спинимось на тих досягненнях, які маємо під керівництвом комуністичної партії з товаришем Сталіним на чолі, і на тих завданнях, які ставить перед нами соціалістичне будівництво.

В той час, як в капіталістичному світі гине господарство і гине наука, ми маємо величезні досягнення, підсумки яких підбиває XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України і підіб'є XVII з'їзд ВКП(б).

Ці досягнення створили величезні можливості для зростання науки. Зокрема, у нас на Україні ми маємо такі досягнення, які зробили світове ім'я цілому рядові наших наукових працівників, серед яких є багато таких, що почали свою наукову працю і навіть своє навчання тільки після Жовтневої революції.

Ці досягнення ми маємо по лінії теоретичної фізики, по лінії металургії, по лінії хімії; досягнення величезної ваги ми маємо по лінії сільського господарства, охорони народного здоров'я і т. ін. Ці досягнення є результат тої величезної уваги, яку приділяла наша партія науці, бо наука є одне з знарядь соціалістичної перебудови нашої країни. Ці досягнення ми одержали під керівництвом ленінського ЦК, здійснюючи заповіт, що залишив нам Ленін, який ми виконуємо тепер під керівництвом товариша Сталіна.

В той же час ми маємо перед собою величезні завдання. Ці величезні завдання, що їх намітить XVII з'їзд нашої партії, полягають в створенні безкласового суспільства. В здійсненні цих завдань і для науки залишається велике поле для роботи. Ми беремо на себе зобов'язання боротися за те, щоб реалізувати завдання, які стоять в цій галузі перед наукою, ми зобов'язуємося розгорнути нашу роботу по лінії повного опанування найновішої техніки, по лінії створення нових засобів виробництва, які в величезній мірі піднесуть продуктивність нашої праці.

Ми зобов'язуємось по лінії сільського господарства використовувати ті нечувані і невидані в світі можливості, які дає соціалістична перебудова сільського господарства, ми зобов'язуємось

дати соціалістичному сільському господарству такі засоби виробництва, які в багато разів збільшать його продукцію.

Ми зобов'язуємося, використовуючи ті безмежні можливості, які дає соціалістичне будівництво по лінії піднесення добробуту трудящого населення, по лінії охорони його здоров'я, боротись за повну ліквідацію тих соціальних захворювань, що залишилися нам від капіталізму, за повну ліквідацію епідемічних захворювань, за створення таких людей, про яких не міг мріяти капіталістичний світ.

Товариші, беручи ці зобов'язання, ми ще раз вітаємо нашу компартію, ми ще раз вітаємо ЦК, що стоїть на її чолі, ми ще раз вітаємо нашого любимого, геніального вождя товариша Сталіна, який вів, веде і буде вести партію до величезних перемог. *(Бурхливі оплески)*.

Петровський (голова). Товариші, тут перед XII з'їздом КП(б)У пройшов ряд делегацій. Вони говорили про успіхи і досягнення, потверджуючи свою відданість тому величезному будівництву, на чолі якого стоїть наша партія.

Велике піднесення на сьогоднішньому засіданні викликала у нас всіх делегація юних піонерів. Юні піонери — діти пролетарів, діти трудящої інтелігенції — показали зараз перед з'їздом, перед пролетарями і пролетарками Харкова, яке у нас комуністичне виховання і яке буде в найближчий час покоління будованого соціалізму. *(Оплески)*.

Через юних пролетарів від імени з'їзду ми передаємо наш палкий привіт всім юним піонерам країни Рад.

Особливо бойовою бадьорістю віяло, коли ми чули тут рапорт делегатів нашої любимої Червоної армії. Їх бадьорість, їх бойовий дух — найкраща гарантія того, що кордони країни Рад міцно охороняються і що коли на нас нападуть вороги, вони будуть розгромлені дощенту. *(Оплески)*.

Залізна когорта пролетарів і колгоспників, передовиків-ударників Харківщини, Дніпропетровщини, Донбаса і колгоспники Молдавії запевнили нас в тому, що вони і далі під керівництвом нашої партії, під керівництвом нашого вождя товариша Сталіна виконуватимуть завдання, що стоять перед країною. Вони зобов'язуються ще краще організуватися, піднести дисципліну, освоїти краще техніку, дати країні більше продукції і кращої якості.

Ми певні, що роботи XII з'їзду і особливо сьогоднішнє засідання зарядять нові мільйони пролетарів і колгоспників тим великим ентузіазмом, який проявив один з кращих ударників Донбаса — товариш Ізотов. *(Оплески)*.

Товариш Ізотов завдяки своїй відданості і любові до праці подвоєє і потроєє виробіток вугілля для соціалістичної промисловості. *(Оплески)*. ЦК і уряд України представляють товариша Ізотова Союзному урядові для нагородження орденом Леніна. *(Бурхливі оплески)*.

Науковим працівникам на їх привітання з'їздові ми відповідаємо — дуже раді, що вони в ногу з пролетарськими і колгосп-

ними арміями беруть участь в будівництві соціалізму і передають трудящим технічні знання і надбання науки, які сприяють якнайшвидшому освоєнню нових виробництв, якнайкращому використуванню машин в соціалістичній промисловості і сільському господарстві. Через харківських наукових працівників палкий привіт всім науковим працівникам, які йдуть під прапором Леніна, які працюють за вказівками нашої партії і вождя товариша Сталіна в справі будівництва соціалізму.

Хай живуть трудящі України!

Хай живе перемога будованого соціалізму в нашій країні!
(Бурхливі оплески. Оркестр грає «Інтернаціонал»).

Оголошую засідання закритим.

З А С І Д А Н Н Я В О С Ь М Е

(22 січня 1934 року. Ранкове)

Чернявський (голова). Починаємо наше ранкове засідання. Дебати на доповіді тривають далі. Слово має товариш Триліський.

Триліський. Товариш Якір в своїй промові яскраво відзначив безпосередню загрозу збройного нападу на Радянський Союз на Сході, потребу далі рішуче посилити нашу увагу до зміцнення обороноздатності країни. Це, звичайно, стосується до всього Радянського Союзу і зокрема до КП(б)У, до більшовиків України, бо чим міцніша буде обороноздатність нашої країни тут на Заході, тим міцніші ми будемо і на Сході.

Я хочу спинитись на завданнях обороноздатності країни Рад безпосередньо на західних кордонах, на Правобережжі, зокрема на Вінниччині.

Одним з вирішальних завдань, що обумовлюють успішну оборону країни, є дальше успішне піднесення соціалістичного будівництва в місті і на селі.

Перенесення столиці Радянської України в Київ безперечно є величезним чинником на шляху зміцнення соціалістичних позицій на кордоні і зокрема на шляху зміцнення пролетарської бази на Правобережжі. У нас, коли говорять про Правобережжя, зокрема про Вінниччину, то говорять виключно про сільськогосподарське виробництво. Але ми повинні рішуче заявити, що саме тут на кордоні ми мусимо зміцнити і нашу пролетарську індустріальну базу; це є великим чинником зміцнення оборони країни.

Звичайно, тут ми не можемо говорити про важку промисловість, але Вінниччина повинна стати не тільки областю передового соціалістичного сільськогосподарського виробництва, але і областю передової розвиненої легкої індустрії. Ми маємо для цього надзвичайно сприятливі умови, природні багатства, які ми надто слабо використовуємо.

От тут товариш Хатаевич казав про геологічні розвідки в Донбасі, на Дніпропетровщині. Це цілком вірно, я хочу тільки підкреслити, що природні багатства Вінниччини теж не досліджені і замало використовуються. Тепер, коли проводиться таке величезне будівництво, зокрема буде проводитись величезне комунальне будівництво в Києві, треба рішуче поставити питання про місцеві будівельні матеріали. Вінниччина має багаті поклади граніту, глини, цементу, трепелу, алебастру і ін.

Ми майже зовсім не використовуємо величезних природних можливостей для розвитку в колгоспах так званих другорядних

галузей сільського господарства. Нашим завданням є поряд з дальшим рішучим підвищенням врожайності зернових і технічних культур, передусім буряку, надзвичайну увагу приділити розвиткові тваринництва і так званих другорядних галузей (риба, садівництво, бджільництво і т. д.), які в умовах Вінниччини мають першочергове значення в боротьбі за заможне життя.

Завдання розвитку цих галузей сільського господарства і організації переробки їх продукції ми повинні на з'їзді розглядати не тільки в світлі завдань 1934 р., а в світлі контрольних чисел другої соціалістичної п'ятирічки. На Вінниччині треба широко будувати консервні заводи, сушарки і т. д., по-новому стають питання гуральної і цукрової промисловості. Треба рішуче заявити, що коли ми матимемо в 1934 р. більший, ніж в 1933 р., врожай цукрового буряку, — а ми неодмінно цього доб'ємось, бо ми дістали тяжкий урок з цукровим буряком в 1933 р., — коли ми матимемо в 1934 р. урожай в 125 цнтн. буряку з гектара, то перед нами стане питання про те, що багато з наших цукроварень неспроможні будуть своєчасно і доброякісно переробити цю сировину; треба нагадати, що переважна частина наших заводів побудована понад 60 років тому, що у нас є майже два десятки цукроварень на Вінниччині, які мають більше 100 років, на цих заводах вкрай спрацьоване устаткування, ми його латаємо, але частини не сходяться вже між собою. Нормального виробничого процесу на деяких заводах не можна організувати, і багато цукроварень, як і винокурних заводів, вимагають значно більшої уваги до їх реконструкції.

В 1933 р. за зміцненим проводом ЦК, виправляючи свої помилки, ми здобули величезні перемоги в усій Україні і зокрема на Вінниччині в боротьбі за те, щоб колгоспи всі були більшовицькими, а колгоспники — заможними. Тепер лишилися тільки поодинокі колгоспи, де немає поваги до трудодня. Безперечно, цей рік є величезний крок в боротьбі за перевиховання колгоспника, щоб він розумів свої завдання перед соціалістичним будівництвом; дострокове виконання першої заповіді — це є кращий показник наших досягнень на цьому шляху.

Цей рік показав наочно масам колгоспників, які результати можуть бути, коли починається чесна праця колгоспників в колгоспах, коли беруть колгоспне добро. Маса колгоспників зрозуміла, що єдиний вірний шлях боротьби за заможне життя, за краще майбутнє є чесна праця в колгоспах.

І коли ми ці наші досягнення зуміємо зробити зброєю дальших перемог, величезної боротьби за високий урожай, то ми, безперечно, забезпечимо, що Радянська Україна займе авангардні позиції в боротьбі за передове, за найбільш розвинене соціалістичне сільськогосподарське виробництво.

Перед нами тепер стоїть завдання так організувати колгоспне виробництво, щоб це було по-більшовицькому організоване, високорозвинене соціалістичне виробництво. Я з цього погляду хочу спинитись на питанні про завдання МТС. Треба рішуче поставити

питання про те, що МТС, нарешті, повинні від обслуговування окремих процесів перейти до дійсної організації всього комплексного процесу колгоспного виробництва. МТС і політвідділи МТС повинні бути організаторами розвитку такої відсталі галузі, як тваринництво, і відповідати за нього.

Хочу спинитись на опануванні техніки сільськогосподарського виробництва, про що говорив листопадовий пленум ЦК КП(б)У. Проблема освоєння техніки стоїть гостро відносно всього соціалістичного господарства. Вона особливо гостро стоїть в галузі сільськогосподарського виробництва. Використання високого машиноозброєння тут часто недозволено низьке. Коли б ми на Вінничині забезпечили виконання норм виробітку тракторного парку, то самé це дало б нам додаткову роботу, що дорівнює ще 100 МТС, бо у нас тільки наполовину використовується наявне озброєння. Виконання надзвичайно важливих директив листопадового пленуму ЦК КП(б)У в цій справі безперечно залежить передусім від нашої повсякденної роботи на місцях, від догляду за роботою кожного трактора і тракториста.

Але не все від нас залежить. Одним з величезних чинників боротьби за найвищу продуктивність тракторів є доброякісний ремонт. Ми маємо тепер лише 33% відремонтованих тракторів. Чому так? Не тільки тому, що ми погано ще працюємо, а й тому, що ми не маємо запасних частин, тому що нам доводиться, через заборону робити запасні частини на місці, виробляти їх зі всяких покидьків, і ми не знаємо, як працюватиме «умовно» відремонтований трактор.

Треба рішуче поставити питання про те, що справа виробництва запасних частин до тракторів не може далі перебувати в такому стані, не можна припускати такого становища, коли нам тепер, напередодні весни, доводиться шукати наряди на запасні частини в різних частинах СРСР.

Треба справу виробництва запасних частин поставити як слід, не розпорюшуючи по багатьох заводах, треба цю справу так організувати, щоб у нас напередодні виходу в поле не було метушні і паніки через відсутність запасних частин.

Друге питання — про умови роботи МТС. Хто з нас не знає, що являють собою багато МТС? Багато МТС не мають будівель, часто нема де сховати трактори, устаткування, нема на чому і де проводити поточний ремонт. Треба рішуче поставити питання про те, щоб, максимально використовуючи все, що у нас є на місці, — а часто-густо ми не використовуємо наявних приміщень, — збудувати мінімально потрібну кількість будівель для того, щоб трактори і вантажні автомобілі не зимували просто неба, під дощем і снігом. Ми не можемо припустити, щоб МТС була зразком безгосподарності. Ми добиваємося, щоб в колгоспах навіть плуг не лежав просто неба, а у нас в багатьох МТС трактори і великі машини зимують просто неба.

Далі про ремонтну базу — МТМ і МТС. Це надзвичайно важливе питання не тільки з точки зору обслуговування поточних

робіт машинотракторного парку, а і з точки зору зміцнення обороноздатності країни. Це питання надзвичайно важливе, і треба, максимально використовуючи місцеві ресурси, допомогти нам в цій справі, бо той розмір капіталовкладень, який накреслено на 1934 р., в цій справі зовсім недостатній.

Закінчуючи, я хочу сказати, що ми, працюючи краще, ніж досі, рішуче перебудовуючи методи своєї роботи, краще організовуючи наше більшовицьке керування колгоспним будівництвом, повинні повсякденно пам'ятати про потребу посилити пильність в жорсткій боротьбі, в якій нам доводиться завойовувати ці перші, але значні досягнення. Наша пильність до зазіхань ворогів повинна бути ще більше посилена, бо класово-ворожі недобитки, зокрема український націоналізм, що нині становить головну небезпеку на Україні, ще не вирвані з корінням до кінця. Нам треба пам'ятати про це особливо на Правобережжі. Тут найбільше припущено ганебних перекручувань, тут найбільш порушень революційної законності, і ми буквально в кожному колгоспі, який був розвалений, знаходили руку ворога — петлюрівця, колишнього бандита. Ми його знаходили в сільраді, в колгоспі, і тільки там, де ми цього ворога знайшли і винищили, де ми підняли масу колгоспників проти цього ворога, там ми підняли маси і на боротьбу за більшовицькі колгоспи, за заможне колгоспне життя. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Лейбензон, за ним товариш Андреев.

Лейбензон. Товариші, пленум ЦК КП(б)У спільно з секретарями РПК, де обговорювалось головним чином питання про історичне рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня, мав величезне значення в справі виявлення помилок української парторганізації і мобілізації в першу чергу української організації на боротьбу за виправлення цих помилок, за виконання рішення січневого об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б). На пленумі, здається, в березні місяці обговорювалось питання про те, як треба перебудувати всю партмасову роботу, щоб добитися рішучого перелому в справі виконання тих якнайважливіших завдань, які були поставлені перед парторганізацією України. І в результаті дійсної боротьби за виправлення помилок, в результаті перебудови всієї партмасової роботи, в результаті того, що організували колгоспний осередок, тобто наблизили партійну роботу безпосередньо до виробництва, в результаті того, що з великих міських промислових організацій на село були послані кращі ударники, кращі партійні товариші на допомогу сільській парторганізації, в результаті приїзду цих працівників і організації політвідділів, — ми вздибили колгоспний актив, масу колгоспників на боротьбу за виконання вказівок товариша Сталіна, на боротьбу за те, щоб всі колгоспи стали більшовицькими, колгоспники заможними, і в найкоротший строк вдалось подолати той величезний куркульський опір, який мав місце в ряді колгоспів України. Ми зуміли піднести на належну височінь партмасову роботу, тобто наблизили роботу обласної, районної і сіль-

ської організації безпосередньо до колгоспу, до бригади. І це дало позитивні результати, це дало те, що ми справились з найважливішими величезними завданнями, які стояли перед всією нашою партією в 1933 р., — план хлібоздачі, осіння сівба, ряд заходів, зв'язаних з проведенням осінньої кампанії, — зяблева сранка, підготовка до весняної сівби. Ці завдання українською парторганізацією, після зміцнення керівництва ЦК товаришем Постишевим і Дніпропетровської області товаришем Хатаевичем, були виконані.

Я хочу перейти до питання, яке має велике значення не тільки для української парторганізації, але й для всієї ВКП(б). Мова йде про ту величезну перемогу, яку здобула партія від XI до XII з'їзду, — це пуск найвеличезнішого гіганта — гідроелектростанції ім. Леніна. Крім цієї величезної електростанції, яка має світове значення, ми за цей період часу пустили ряд інших гігантів, які відіграли величезну роль і подали величезну допомогу в справі обслуговування сільського господарства. Пуск гідроелектростанції, яка є історичним будівництвом, і пуск нових гігантів є велетенські перемоги генеральної лінії нашої партії, як про це сказав товариш Каганович.

Ви знаєте, що під час будівництва гідроелектростанції — греблі, шлюзів і т. д. — ми також зустрічали величезний опір з боку класових ворогів, їх агентів, частини спеціалістів, чужих елементів, які проникли в наші будівельні організації. Коли стояло питання про те, що треба достроково пустити гідроелектростанцію, бо коли до весняної повині вона не буде пущена і гребля не буде закінчена, то закінчення будівництва буде затягнуто більш ніж на 10—11 місяців, а це мало величезне значення для нас, для держави, — ми зустріли величезний опір цій справі. І саме завдяки подоланню того опору, який ми зустріли, завдяки тому, що на ділі були мобілізовані робітничі маси, ті робітничі маси, які недавно прийшли з колгоспів, з села, були мобілізовані навколо того, щоб дати державі і партії достроково гідроелектростанцію; завдяки тому, що зуміли дійсно розставити на вирішальних ділянках кращих партійців і комсомольців; завдяки тому, що зуміли довести до свідомості кожного робітника, що справою честі всієї партійної організації є пустити цю величезну гідроелектростанцію, — ми це здійснили. В результаті величезної допомоги, яку подав ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, тої величезної допомоги, яка була подана всіма організаціями, бо лозунг партії, що «Дніпробуд буде вся країна», був підхоплений всіма організаціями, робітничими і колгоспними масами, — цей лозунг проведено в життя. Завдяки цьому ми зуміли добитися тих величезних перемог, які здобуті в період від XI до XII з'їзду КП(б)У.

Дніпробуд був не тільки будівельною організацією, ми не тільки будували. В рішенні ЦК ВКП(б) було вказано, що Дніпробуд повинен бути також школою, повинен створити нові кадри для нових будов. За цей період ми зуміли створити численні нові висококваліфіковані пролетарські кадри, які працюють на

найважливіших ділянках нашого величезного будівництва. Ми маємо ряд працівників, які до приходу на Дніпробуд були чорноробами, малокваліфікованими робітниками, але завдяки тому, що вони пройшли добру школу соціалістичного будівництва, пройшли через вечірні і інші курси, ми дістали хороші висококваліфіковані кадри. Багато з колишніх чорноробів тепер інженери і керівники величезних новобудов нашого Союзу.

Товариші, збудування Дніпрельстану і ряду інших велетнів на території України, невід'ємної частини СРСР, в значній мірі перетворило лице України, зокрема наш Запорізький район. Запоріжжя, або колишній Олександрівськ, являло собою невелике міщанське місто, що налічувало 45 тис. населення, з них 7 тис. пролетарів. На сьогоднішній день, завдяки правильній політиці нашої партії в справі індустріалізації нашої країни, ми добились такого становища, що з дрібного, невеликого міста, де в період громадянської війни особливо лютували махновські і петлюрівські елементи, Запоріжжя перетворилося у великий промисловий центр, що налічує 255 тис. населення, в тому числі 125 тис. пролетарів. На голому степу, де 3—4 роки тому ріс бур'ян, створено такі величезні гіганти, як доменний цех, як завод високоякісної сталі, алюмінієвий комбінат, завод феростопів, будується величезний листовальний цех.

Цей відсталий сільськогосподарський район перетворився в потужний район електроенергії, найдешевшої в світі, який може дати 500 тис. кіловат і вже на сьогодні дає 120 тис. кіловат, в район високоякісної сталі, якої ми дали вже 20 тис. тонн; те саме по алюмінкомбінату, який може дати до 20 тис. тонн алюмінію. Чавуну ми дали 40 тис. тонн. Разом з тим наш район є і районом комбайнобудування, авіомоторобудування.

Але це не тільки район чавуну, алюмінію, сталі. Це — і великий хлібний, сільськогосподарський район. Ми в 1933 р. дали державі 3.200 тис. пудів хліба за 1 місяць і 5 днів.

Бачите, яке складне сполучення: район чорної металургії, кольорових металів, електроенергії, і район, що дає величезну кількість хліба державі.

Одним з найважливіших питань є питання використання електроенергії. Я вам уже говорив, що на сьогоднішній день гідроелектростанція може дати 500 тис. кіловат, а використовується 120 тис. кіловат. Як бачите, величезна кількість енергії не використовується. Тому завдання всієї партійної організації полягає тепер в тому, щоб, поперше, швидше закінчити збудування найбільш електроємних цехів, які можуть увібрати величезну кількість електроенергії, а подруге — швидше закінчити лінію передачі Донбаса (на 250 кілометрів) і Криворіжжя. Якщо ми за допомогою всієї української партійної організації, всієї ВКП(б) успішно закінчили Дніпробуд, то тепер треба закінчити Дніпрокомбінат, пам'ятаючи про те, що Дніпрокомбінат також буде вся країна; якщо дійсно вся країна допоможе будувати Дніпровський комбінат, то це величезне будівництво буде закінчено на строк. Для цього

треба в найближчий час сконцентрувати увагу на цій дуже важливій ділянці, і ми закінчимо Дніпрокомбінат, і електроенергія буде використана на всі 100%.

Останнє питання — про Дніпро. Ви знаєте, з якими величезними труднощами був закінчений шлюз-канал, який відкрив шлях від верхів'я Дніпра до Чорного моря. На XI з'їзді КП(б)У стояло питання про те, щоб водні організації підготувались до моменту відкриття шлюзів. Вже близько року шлюз працює, а пропущено через цей канал тільки 1.200 пароплавів; в той час, коли канал може пропустити далеко більше, він працював тільки в одну зміну. Якщо на початок навігації канал працюватиме в три зміни, ми можемо пропустити величезну кількість вантажу і пароплавів. Недавно перевіряли, що зробив Наркомвод в справі підготовки до навігації і кращого використання водного шляху Дніпра, і выяснили, що ця організація нічого не зробила. Я думаю, що з'їзд повинен буде поставити питання, щоб всі ті організації, які мають відношення до цього питання, на ділі виконали рішення партії.

Українська партійна організація під керівництвом зміцненого ЦК добилась того, що 1933 р. став останнім роком наших труднощів. Битись ще краще, щоб закріпити досягнені результати в справі виконання основних сільськогосподарських кампаній, щоб ще швидше рушити вперед і щоб в 1934 р. Україна завоювала передове місце в Союзі, — таке наше завдання. Під керівництвом ЦК і вождя партії товариша Сталіна більшовики України цього досягнуть.

Голова. Слово має товариш Андреев. (*Оплески*).

Андреев. Товариші, XII з'їзд нашої партії є з'їзд торжества генеральної лінії партії, торжества лєнінсько-сталінської національної політики. Цей з'їзд є демонстрація невиданих успіхів нашої партії на всіх фронтах і ділянках соціалістичного будівництва. Ці успіхи нашої партії особливо відчуваються нашою молоддю. Вони особливо яскраво помітні на тих змінах, що відбуваються як в нашій пролетарській, так і в колгоспній молоді. Наша партія широко відкрила двері для нашої молоді на всі підприємства. В складі всього робітничого класу цензової промисловості питома вага робітничої молоді України на 1 жовтня 1933 р. становила 45,5%. Якщо в кам'яновугільній промисловості в 1930 р. процент молоді дорівнював 33,4, то в 1933 р. він становить 43,1. В металургії процент молоді в 1930 р. був 25,7, в 1933 р. — 36,6. В машинобудуванні в 1930 р. процент молоді дорівнював 21,1, в 1933 р. — 41,4. В новоствореній автотракторній промисловості молодь становить 54%.

Перемоги нашої партії не тільки забезпечили ріст питомої ваги нашого молодого покоління в промисловості, але і забезпечили те, що молоді сезонники, які недавно прийшли на підприємства, стають все більш і більш висококваліфікованими, культурними і технічно грамотними. В складі інженерів, бригадирів, в складі майстрів, начальників цехів, — скрізь і повсюди підвищилась і підвищується роль молоді.

Перемога нашої партії також змінила лице нашого комсомолу і молоді на селі. Лице молоді і комсомолу на селі з лица вчорашнього індивідуальника все більше і більше перетворюється в лице тракториста, комбайнера, механіка, шофера, бригадира, члена правління, голови колгоспу, в лице ударника колгоспного виробництва.

Партія все більше й більше довіряє нашій молоді найвиришальніші ділянки соціалістичної перебудови сільського господарства. Партія забезпечила невидане піднесення культури і знань серед підростаючого покоління. Досить сказати, що коли в 1930 р. в вишах, технікумах і робфаках України вчилось 24.600 комсомольців, то тепер вчиться 131.000. Але молодь вчиться не тільки в вишах, технікумах, робфаках, вона вчиться і в інших формах. Якщо взяти наші підприємства, то, як правило, значна частина молоді вчиться, опановує знання, опановує культуру.

Нарешті, візьміть ви вчорашній виступ піонерів з привітанням. Адже це не епізод. Вчорашній виступ піонерів показує, які величезні процеси відбуваються в підростаючому молодому поколінні. Вчорашній виступ піонерів свідчить про той величезний культурний ріст, про те радісне культурне життя, яким живе наше підростаюче покоління.

Якщо порівняти тепер культуру буржуазної і дрібнобуржуазної молоді капіталістичних країн і нашої молоді, то можна сміливо сказати, що наша молодь, яка виховується і росте під керівництвом більшовицької партії, є найпередовіша, найкультурніша молодь в усьому світі. Але ми не рівняємось на культуру буржуазної молоді капіталістичних країн. Ми створюємо свою культуру, таку культуру, про яку не можна і мріяти в жодній капіталістичній країні. Однак це не заважає всяким буржуазним писакам в іншому світі змальовувати нашу молодь. Так, наприклад, французька газета «Тан» не так давно писала про нашу молодь ось що: «Молодь сьогоднішнього дня, яка за grubила від бідувань, від спостерігання страждань і постійних закликів до битви, — ніколи не має випадку культивувати тонкощі думок, ума або почуттів».

Ця газета помилилась адресою і потрапила не туди. Така характеристика вірна не для нашої молоді, а для тої молоді, яка росте там, де існує і управляє капіталістичний лад. Ця газета цілком відобразила безпросвітне, тяжке життя трудящої молоді в капіталістичних країнах. Для нашої молоді характерний невиданий культурний і матеріальний ріст, який забезпечила їй наша більшовицька партія.

Буржуазні писаки з «Тана» пишуть, що наша партія постійно закликає нашу молодь до битви. Так, наша партія закликає підростаюче покоління до битви за справу Леніна, за справу Сталіна. Тільки в боротьбі за цю справу росла, росте і ростиме наша молодь. Величезна заслуга КП(б)У, її ЦК і особливо нашого парт-орга товариша Постишева полягає в тому, що вони включили — особливо в 1933 р. — Ленінський комсомол України в найактивнішу, в найгероїчнішу боротьбу за будівництво соціалізму в нашій

країні, в боротьбу за ліквідацію прориву в сільському господарстві, який був на Україні; вони включили його в боротьбу за розгром класового ворога. В цій боротьбі виріс і зміцнів Ленінський комсомол.

Комсомол України показав безмежну відданість справі Леніна і Сталіна. Якщо взяти промисловість, то комсомол не тільки віддавав всі свої сили на будівництво нових підприємств, він не тільки був ініціатором висування різноманітних форм і методів мобілізації комсомольців і широких мас на боротьбу за це будівництво, але він показував зразки освоєння нових виробництв, нового устаткування і нової техніки. Можна було б навести масу прикладів, як комсомольці і молодь опановують нове устаткування, нову техніку. Досить навести такі відомі всьому Союзові імена, як ім'я нагородженого орденом Леніна комсомольця-інженера Шкляра, під керівництвом якого освоєно виробництво нових марок високоякісної мартенівської сталі на заводі ім. Сталіна; ім'я комсомольця-ізотовця Луценка, який освоїв виробництво нових марок труб на пільгерстані заводу Ільча в Маріуполі; ім'я Кості Тугая, нагородженого орденом Леніна, активного учасника створення нового потужного дизеля на ХПЗ; ім'я інженера-комсомольця Кожевнікова, під керівництвом якого освоєно близько 90 нових профілів труб для автобудування на заводі ім. Леніна в Дніпропетровську.

Особливо піднявся комсомол за останній час в боротьбі за більшовицькі колгоспи і заможне життя колгоспників. 1933 рік був найяскравішим роком більшовицької боротьби комсомолу на селі. Із організаційно-політично розхитаних колгоспних осередків комсомолу все більше і більше виростають дійсно бойові осередки Ленінського комсомолу. В найкоротший строк комсомол на селі перетворився дійсно в колгоспно-виробничий комсомол. Із канцелярій, з різних другорядних робіт на селі, де раніш працювала основна маса комсомольців, комсомольці пішли безпосередньо на ті ділянки, де вирішується боротьба за більшовицькі колгоспи, за високе заможне колгоспне життя. Комсомол тепер на селі все більше і більше опановує вирішальні ділянки колгоспного виробництва. Він висунув масу нових форм і методів мобілізації комсомольців і колгоспної молоді на боротьбу за більшовицькі колгоспи, збагатився досвідом ударної роботи. Досвід 1933 р. з ще більшою силою показав, що в надрах Ленінського комсомолу на селі, в надрах колгоспної молоді є невичерпне джерело сил, енергії і ініціативи.

Тільки ударною роботою комсомол завоював підвищення своєї ролі в колгоспах і здобув в них передову роль. Як правило, наші комсомольці показали себе справжніми ударниками соціалістичної перебудови сільського господарства. Досить сказати, що з 33 тис. колгоспників, премійованих по 516 МТС, 26 тис.—це комсомольці. Комсомольці, як правило, завдяки своїй ударній роботі, забезпечили таке становище, що вони одержують більше хліба, ніж рядовий колгоспник. Наприклад, в осередку колгоспу

ім. Котовського на кожного молодого колгоспника припадає по 200 пуд. хліба пересічно, а на комсомольця — 250 пуд. хліба. Це говорить про те, що саме в боротьбі, в ударній роботі комсомол підніс свою роль, як перший бойовий помічник партії.

Комсомол України зміг підвищити свою роль в боротьбі за соціалістичну реконструкцію сільського господарства тільки тому, що партія і товариш Сталін озброїли його бойовою програмою боротьби за більшовицькі колгоспи. КП(б)У, її ЦК і особливо товариш Постишев забезпечили в цьому році невидану увагу і керівництво Ленінському комсомолу. Під проводом партії зміцнено керівництво комсомолу на селі, проведено його організаційну перебудову. Все це допомогло комсомолу України стати в перші лави ВЛКСМ.

Але було б неправильно, коли б ми не бачили тих величезних хиб, які є в нашому комсомолі. Ми маємо величезні хиби. Робота, яку ми провели, ще не може повністю задоволити нашу партію. Ми можемо працювати далеко краще. Комсомол України не може лишатись на тому рівні своєї роботи, на якому він тепер перебуває. Лишитись на цьому рівні хоча б медовий час — це означає відстати від тої величезної роботи, яку розгортає КП(б)У. Партія вимагає від комсомолу, щоб він був на рівні завдань другої п'ятирічки. А що значить бути на рівні завдань другої п'ятирічки? Бути на рівні завдань другої п'ятирічки — це означає ще вище піднести свою класову мильність, в багато, багато разів піднести свою роботу на різних ділянках соціалістичного будівництва і особливо в боротьбі за більшовицькі колгоспи. В усій тій величезній роботі, яка покладається тепер на КП(б)У, комсомол України повинен показати себе відважним бійцем, здатним на розв'язання конкретних завдань, здатним виховувати молоде покоління. Друга п'ятирічка з особливою силою висуває перед комсомолом завдання — мобілізувати всі свої сили на опанування техніки як в промисловості, так і в сільському господарстві. Соцтехекзамен, який розгорнувся з почину Ленінського комсомолу, вже тепер охоплює майже всі підприємства; він перетворився в одну з потужних підойм мобілізації комсомольців і молоді на боротьбу за техніку, на боротьбу за високу якість роботи. Цим соцтехекзаменом треба охопити всіх робітників. Досвід промисловості в цій справі треба перенести тепер на село, з тим щоб там його використати для організації роботи по підвищенню агротехнічної грамотності.

Соцтехекзамен, товариші, це справа не тільки комсомолу, а це повинно бути справою всіх організацій — і партійних, і особливо профспілкових, які, до речі сказати, досі надзвичайно погано цією справою займаються. Але цей соцтехекзамен є тільки початок розгортання боротьби за техніку. Слідом за ним повинна бути розгорнута більш серйозна уперта більшовицька робота по опануванню техніки. Друга п'ятирічка вимагає від комсомолу розгортання небувалого походу за підвищення культурного рівня комсомольців і молоді.

Ленінському комсомолу більш ніж будькому треба взятися

за розгортання величезної культурної роботи серед комсомольців і молоді, особливо на селі.

Ми повинні будемо на кінець другої п'ятирічки лице наших комсомольців перетворити в лице інженерів, техніків, агрономів, технічно грамотних робітників, в лице людей, які мають високу культуру. Друга п'ятирічка вимагає, щоб кожний комсомолец на кінець її опанував середню освіту.

Друга п'ятирічка вимагає підвищення ідейно-політичного рівня комсомольців, зміцнення зв'язку комсомолу з масою молоді, перетворення всього молодого покоління в найактивніших учасників соціалістичного будівництва. Комсомол України зможе стати на рівні завдань другої п'ятирічки тільки тоді, коли він перебудує всю свою роботу відповідно до тез товариша Кагановича.

Вказівка в тезах товариша Кагановича про те, що «XVII з'їзд ВКП(б) вважає, що, не зважаючи на досягнені успіхи в проведенні перебудови підойм пролетарської диктатури, організаційно-практична робота все ще відстає від вимог політичних директив і не задовольняє велетенськи вирослим запитам нинішнього періоду — періоду другої п'ятирічки», — ще в більшій мірі стосується до керівництва нашої організації, всього комсомолу. Неуважний добір кадрів, безвідповідальність, розхлябаність, невникання в деталі справи, канцелярсько-бюрократичні методи керівництва, забуття перевірки виконання, — все це є в окремих ланках нашого керівництва. А це, товариші, для нас надзвичайно небезпечно тому, що ми — організація виховна, ми — організація, якій повинні бути чужі ці явища. Вони заважають розвиткові творчої ініціативи комсомольців і молоді, приводять до того, що цілий ряд активістів відриваються від осередку, не знають навіть своєї армії, якою вони керують, і іноді ці товариші удають з себе «вождів» і перестають бути організаторами конкретних справ. Ось чому кожний активіст, кожний комсомолец повинен зробити висновок із тез товариша Кагановича. Ось чому вказівки товариша Сталіна про те, що менше базикайте, більше працюйте, — набувають тепер особливої сили. Нам потрібний тепер тільки той активіст, який замість базиканини, замість доповідей і резолюцій організує конкретну бойову справу, розгортає найширшу організаторську роботу в масах молоді, зміцнює і перетворює кожний осередок в бойовий осередок комсомолу, зміцнює вплив на молодь і забезпечує таке становище, коли б ні один ворог не зумів підступитись до молоді.

Нам не можна допустити такого явища, коли в наслідок придушення в свій час класової пильності як в КП(б)У, так і в ЛКСМУ робота ворогів, і особливо українських націоналістів, лишалась непоміченою. Нам треба пам'ятати, що всякі вороги партії завжди робили і роблять ставку на залучення молоді до своєї підривної роботи. Візьміть ви троцькістів, всякі опозиції, які були в партії, — вони завжди намагались залучити молодь до своєї боротьби проти партії. Візьміть ви українських націоналістів, — вони також робили і роблять ставку на молодь. Ось що пише журнал Коновальця «Розбудова нації» в №№ 7 і 8. «Якщо пере-

виховання суспільства можна досягти тільки протягом довгого часу, то найбільш сильна наша діяльність повинна бути розвинена серед молоді. Молодь є найкращий елемент для сприймання нашої ідеології, найкращий матеріал, який можна і треба виховувати. Тому максимум пропаганди ідеології кинути серед молоді — це повинно бути нашою основою».

І далі вони давали таку директиву: «Під винятковим впливом націоналістів повинні бути шкільні органи як органи виховання молодого покоління, всі організації фізичного виховання молоді, культурні і освітні товариства, економічні установи як органи створення матеріальних цінностей нації і т. д.».

Але вони не тільки писали, вони це проводили. В наслідок ослаблення нашої пильності, вони приклали свою ворожу руку до окремих груп молоді. Буржуазним націоналістам вдавалось пролізати в комсомол, протягати в нього своїх людей. Тільки за 15 місяців виключено з комсомолу 18.638 чол., як класово-чужі, куркульсько-петлюрівські, націоналістичні елементи. Але вони не тільки пролізали в комсомол. Вони пролізали в керівні спілкові органи, займали видні ділянки, зв'язані з безпосередньою роботою комсомолу по вихованню комсомольців і молоді. Вони проникли в таке видавництво, як «Молодий Більшовик», вони сиділи в деяких комсомольських журналах, газетах, не кажучи вже про те, що вони використали комсомольський квиток для проникнення на різні ділянки будівництва, для прикриття роботи контрреволюційних груп, протягання чужих, націоналістичних теорій.

Націоналістичний ухил Скрипника проник і в комсомол. Скрипник підміняв класову лінію спілки в питаннях росту — націоналістичною лінією. Ця теорія не тільки в свій час не викривалась, але в цілому ряді організацій проводилась на практиці; це полегшувало проникнення націоналістів в лави комсомолу. Всякі неправильні, ворожі теорії Скрипника, зокрема про виховання національної свідомості, широко проникали в підручники для політшкіл і іншу літературу, яка випускалась для молоді і дітей.

Під керівництвом партії і особливо при безпосередній допомозі Павла Петровича Постишева комсомол України в 1933 р. провів велику роботу як по організації допомоги партії у викритті націоналістів, так і по очищенню своїх лав.

Завдання комсомолу полягає тепер в тому, щоб ні на хвилину не ослабляти своєї класової пильності, мобілізувати всі свої сили на те, щоб до кінця розгромити українських націоналістів, так зміцнити свій вплив на молодь, щоб кожний молодий трудящий став неприступним для тих або інших ворогів.

Товариш Якір вчора на адресу комсомольців кинув слово «комсомольчики», товариш Постишев його підтримав.

Косіор. Це пестливе слово.

Андреев. Звичайно, в цьому слові нема для нас нічого образливого. Успіхи нашої партії настільки великі, вони створюють таку радість, що навіть старі більшовики, навіть старі робітники, які бачили гніт поміщиків і капіталістів, разом з нами перетворюю-

ються в цих комсомольчиків. Але нехай партія знає, що ці комсомольчики готові за справу нашої більшовицької партії віддати всі свої сили, а коли це потрібно буде — все своє життя. Ці комсомольчики міцно держать в своїх руках прапор більшовицької партії, прапор Леніна і Сталіна. Під цим прапором вони прийшли до XII з'їзду КП(б)У. Під цим прапором вони йдуть до XVII з'їзду ВКП(б) і з усіх кінців Радянської України на весь голос кричать: бойовий комсомольський привіт нашій більшовицькій партії, бойовий комсомольський привіт вождеві, вчителеві і найкращому другові Ленінського комсомолу і всієї трудящої молоді — товаришеві Сталіну. *(Оплески).*

Голова. Слово має товариш Літвін.

Літвін. Товариші, величезну роль в тих колосальних досягненнях, які має наша партія в справі соціалістичного будівництва за час між з'їздами, безперечно, відіграє та велика робота, яку партія проробила *по підготовці, добору, розстановці і вихованню своїх кадрів.*

Вождь нашої партії товариш Сталін неодноразово підкреслював, яке величезне значення для здійснення політики нашої партії має завдання добору і розстановки кадрів так, «щоб на постах стояли люди, які вміють здійснювати директиви, можуть зрозуміти директиви, можуть прийняти ці директиви як свої рідні і вміють проводити їх в життя» *(Сталін).*

В справі ліквідації прориву в сільському господарстві України в минулому році особливо велике значення мала робота по добору і розстановці кадрів.

Товариш Постішев на лютневому пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У 1933 р. підкреслював, що завдання добору і розстановки кадрів є якнайсерйозніше завдання в справі перебудови роботи партійних організацій України. В наслідок притуплення більшовицької пильності партійних організацій України в 1931—1932 рр. і неправильних методів добору і розстановки кадрів, на багатьох ділянках на керівних і відповідальних постах опинились люди, які нездатні були проводити політику партії, а іноді й люди, які є вороги з партквитком. В зв'язку з цим в 1933 р. проведено велику заміну працівників. При цій заміні парторганізації України, як правило, в переважній більшості підходили вже по-новому до питань добору, до питань розстановки, до питань призначення працівників.

Раніше ніж призначати того або іншого працівника на керівну, відповідальну роботу, його вивчали, виявляли, як він справлявся з тою роботою, на якій він сидів до цього, з ним персонально знайомились. З багатьма низовими керівними працівниками при їх призначенні персонально знайомились не тільки райкоми і обкоми, але і ЦК КП(б)У і ЦК ВКП(б). Такий підхід, безперечно, відіграв велику позитивну роль, і до XII з'їзду КП(б)У приходять зі значними досягненнями в справі добору, розстановки, в справі більшовицького виховання своїх кадрів.

Величезну роботу в 1933 р. провела КП(б)У щодо очистки апарату колгоспів, МТС, радгоспів, наших радянських і земельних

органів від класового ворога. Товариш Сталін в своїй доповіді «Підсумки першої п'ятирічки» на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) говорив ось що:

«В результаті здійснення п'ятирічки в галузі промисловості, сільського господарства і торгівлі ми утвердили в усіх сферах народного господарства принцип соціалізму, вигнавши звідти капіталістичні елементи.

До чого це мусило привести щодо капіталістичних елементів і до чого воно на ділі привело?

Це привело до того, що виявились вибитими з колії останні рештки умираючих класів: промисловці і їх челядь, торговці і їх поплічники, колишні дворяни і попи, куркулі і підкуркульники, колишні білі офіцери і урядники, колишні поліцаї і жандарми, всякого роду буржуазні інтелігенти шовіністичного толку і всі інші антирадянські елементи.

Будучи вибитими з колії і розкидавшись по лицю всього СРСР, ці колишні люди розповзлись по наших заводах і фабриках, по наших установах і торговельних організаціях, по підприємствах залізничного і водного транспорту і головним чином — по колгоспах і радгоспах. Розповзлись і сховались вони там, накинувши маску «робітників» і «селян», при чому дехто з них проліз навіть в партію.

З чим вони прийшли туди? Звичайно, з почуттям ненависті до радянської влади, з почуттям лютої ворожнечі до нових форм господарства, побуту, культури».

«Завдання полягає в тому, — вказував далі товариш Сталін, — щоб вибити цих колишніх людей з наших же власних підприємств і установ і остаточно їх знешкодити».

На основі цих вказівок вождя Комуністична партія (більшовиків) України в 1933 р. провела велику роботу в справі очистки нашого апарату від класового ворога, націоналістичних елементів, куркулів, петлюрівців, меншовиків, есерів, учасників контрреволюційних організацій і ін. Ці люди пролізли в апарат, щоб шкодити пролетарській державі, щоб підривати довір'я в масах до соціалістичних форм господарства. За 1933 р. вичищено класових ворогів і їх агентів з апаратів самих тільки колгоспів, за неповними даними, понад 50 тис. чол., з радгоспів — понад 15 тис. чол., з МТС — понад 9 тис. чол.

Ви пам'ятаєте, як паскудно і неподобно була поставлена в 1932 р. робота такої важливої організації, як Заготзерно. Величезні крадіжки хліба, псування великих партій хліба, знущання з хлібоздавців було частим явищем в роботі Заготзерна. Коли влітку 1933 р. ми подивились, хто ж працює в цьому апараті, то зняли з роботи в Заготзерні понад 1.000 чол., головним чином куркулів, торговців, спекулянтів, активних петлюрівців, білогвардійців.

Самих тільки білогвардійських офіцерів було вичищено з апарату Заготзерна понад 150 чол. — ціла білогвардійська рота. Ми

зміцнили цей апарат перевіреними працівниками, і в хлібозаготівельну кампанію 1933 р. він загалом задовільно впорався з своїми завданнями.

Не менш засміченим виявився апарат нашої споживкооперації, звідки вичищено понад 4 тис. розтратників, спекулянтів, торговців, куркулів і т. д. Після цього зрозумілими стають причини тих великих розтрат і величезних хиб, які є в роботі нашої кооперації.

Але засміченість апарату класовими ворогами була не тільки в низових організаціях. Товариш Постишев на лютневому пленумі ЦК КП(б)У вказав, що треба добре подивитись, хто сидить у нас тут в республіканських установах, чи не залізли і сюди класові вороги, які зривають наші заходи. І ось, коли ми перевірили наші центральні установи, ми виявили в них також дуже велику засміченість. В таких організаціях, як Держплан, як Управління народногосподарського обліку, як Наркомзем і ін., на цілому ряді найважливіших ділянок сиділи і заправляли вороги, запеклі класові вороги, учасники шкідницьких контрреволюційних організацій, петлюрівські і білогвардійські офіцери, націоналістичні елементи, колишні активні меншовики і есери. В самому тільки центральному апараті Наркомзему з відповідальних постів зав. секторів, керівників груп і референтів було знято близько 50 активних учасників контрреволюційних, шкідницьких організацій, колишніх активних білогвардійців і петлюрівців.

Виконуючи вказівки товариша Сталіна про вибивання класових ворогів з нашого ж власного апарату, КП(б)У в 1933 р. розгромила контрреволюційне, націоналістичне і куркульське охвістя, яке пролізло в наш апарат; це сприяло різкому зміцненню нашого апарату і ліквідації прориву на Україні. Вибивши з нашого апарату цю контрреволюційну наволоч, ми замінили її перевіреними людьми. Однак, роботу по зміцненню нашого апарату аж ніяк не можна вважати вже закінченою. Перед нами стоїть завдання дальшого загострення класової пильності, дальшого вибивання класових ворогів і їх агентів з апарату і дальше зміцнення цього апарату перевіреними людьми.

Одночасно ми повинні попередити проти перегинів в цій роботі, щоб під ворогів не підводили людей, які довели на практичній роботі свою відданість радянській владі.

Товариші, за час між з'їздами наша партія має величезні досягнення в справі створення своєї власної технічної інтелігенції. Виші, витші, технікуми і робфаки на Україні за цей час вирости в 5 $\frac{1}{2}$ раза: 1.290 в 1933 р. проти 230 в 1930 р. Число учнів в цих навчальних закладах виросло в 4 $\frac{1}{2}$ раза, досягши в 1933 р. 350 тис. чол. Ми маємо велике збільшення питомої ваги робітників — комуністів і комсомольців серед учнів у вишах, технікумах і робфаках. Якщо в 1930 р. питома вага робітників в складі учнів вишів і витшів становила 36%, то в 1933 р. вона досягла вже 55%. Кількість комуністів і комсомольців серед учнів виросла з 40% до 52%. Кількість учнів українців в загальному складі учнів вишів,

технікумів і робфаків виросла з 48 тис. до 220 тис. і становить 64% до загального складу учнів.

По охопленню вищою освітою Україна стоїть попереду Англії і Німеччини. Якщо в Англії в 1931 р. кількість учнів у вишах становила 49 тис. чол., при чому з них на технічних відділах навчалось 5 тис., якщо в Німеччині в 1931 р. навчалось в витшах 27 тис. чол., то в УСРР в вишах і витшах навчається 112 тис. чол., з них в самих тільки витшах 51 тис. чол.

Ми добились значного поліпшення постави навчальної роботи наших вишів, витшів і технікумів, особливо індустріальних, які підготовляють спеціалістів високої якості. Однак, поряд з цим, ми повинні відмітити, що в деяких наших сільськогосподарських витшах і технікумах, де ми мали в викладацькому складі велику зазміченість класовими ворогами, є великі хиби в поставі навчальної роботи. Ось, наприклад, ми готуємо в технікумах механізації сільського господарства близько 4 тис. чол. Однак, підготовка в цих технікумах провадилась так погано, що після 4-річного навчання ми механіків з цих технікумів все ж не одержували і змушені були після закінчення ними технікумів ще довгий час навчати їх коло машини. Це бувало в наслідок того, що в програмах технікумів механізації сільського господарства з 4.600 годин на навчання зі складними машинами, тракторами, комбайнами, автомобілями було відведено всього тільки 400 годин, або 9% до загального навчального плану. Безумовно, ця програма головоляпська або шкідницька, і не доводиться дивуватись, що в результаті цього ми одержували з технікумів людей малокваліфікованих.

Погано ми готували також і ветеринарні кадри — цих дуже важливих спеціалістів для сільського господарства. Ми досі одержували низькоякісну продукцію з наших ветеринарних інститутів, бо в інститутах не було сталої програми, програми мінялись не один раз. Є окремі факти явних несподобств в поставі навчальної роботи ветеринарних інститутів. Ось, наприклад, в Харківському ветеринарному інституті в 1932 р. 8 спеціальних дисциплін в 2.000 сторінок (по підручниках) були пройдіні за 2 тижні і студентам зараховані як засвоєні. В результаті всього цього ветеринарні інститути випускали малокваліфікованих лікарів.

ЦК КП(б)У ці величезні хиби в роботі деяких наших сільськогосподарських витшів і технікумів в 1933 р. виявив і тепер вправляє.

В результаті притуплення класової пильності в ряді партійних організацій, керівництво і викладацький склад багатьох витшів, особливо сільськогосподарських, як виявилось, були сильно зазмічені контрреволюційними, націоналістичними елементами, колишніми активними петлюрівцями, дворушниками, які провадили шкідницьку роботу в справі підготовки кадрів. Ось, наприклад, така картинка.

Директором Харківського інституту радянського права і будівництва був контрреволюціонер і шпигун Романюк, який згрупував в інституті ціле кубло контрреволюційних, націоналістичних,

шкідницьких і шпигунських елементів. Замісником директора цього інституту був троцькіст Лівий. На чолі кафедри діалектичного матеріалізму був контрреволюціонер і шпигун Демчук. Шпигун Сарван очолював кафедру національних меншостей. Шпигун Шмідт керував кафедрою чужоземних мов, кафедра міжнародного публічного права була в руках шкідника Лозинського. Українську мову викладав український націоналіст Лесик.

На чолі Харківського зоотехнічного інституту був дворушник Мізерницький, який добрав викладацький склад інституту з буржуазно-націоналістичних елементів, що проводили у викладанні контрреволюційні настанови.

Багато буржуазно-націоналістичних, контрреволюційних елементів виявлено в складі завідувачів кафедр і викладачів в ряді інших навчальних закладів (Юринець, Лозинський, Тур, Цветков, Волобуєв і ін.).

Таким чином, в наслідок втрати більшовицької пильності партійних організацій, запеклі класові вороги мали можливість довгий час перекручувати вчення Леніна — Сталіна, проповідувати контрреволюційні теорії і чинити класово-ворожий вплив на студентство. Перекручуючи, фальсифікуючи марксизм-ленінізм, фальсифікуючи історію України, Демчуки, Сарвани, Лесики і К^о в своїх програмах і викладанні, виконуючи директиви імперіалістичних інтервентів, боролись за відрив України від Радянського Союзу, за перетворення України в колонію німецького і польського імперіалізму. Перебуваючи в керівництві провідних кафедр і проводячи контрреволюційні настанови у викладанні спеціальних дисциплін, ці шкідники в ряді вишів зривали справу підготовки спеціалістів необхідного профіля і якості, протягали в викладанні теорію мілкої оранки, по-шкідницькому перекручували питання районування і спеціалізації сільського господарства, навчали студентів за шкідницькими агрономативами і негодящими підручниками.

Перед нами стоїть завдання дальшої роботи по виявленню контрреволюційних елементів в складі викладачів і по очищенню від них наших вишів, витшів і технікумів. Їх — цих ворогів — ще немало сидить в наших навчальних закладах.

За час між з'їздами партії на Україні проведено певну роботу щодо підготовки масових кадрів по сільському господарству, підготовлено кілька сотень тисяч чоловіка. Однак, цей кількісний розмах не супроводився потрібною якістю підготовки. Готувалось і випускалось дуже багато людей, які мало знають трактор, не можуть працювати на складних сільськогосподарських машинах, ламають їх і т. д. Поточної зими ми добиваємось і в певній частині добились уже перелому в справі підготовки кваліфікованих кадрів для МТС і радгоспів. Ми в корені переробили старі шкідницькі або головоляпські програми, в яких основний навчальний час відводився не спеціальним дисциплінам, а загальноосвітнім. В теперішніх програмах близько 90% навчального часу відводиться спе-

ціальним дисциплінам, а з них 60% навчанню коло машин. Від-ряджено з міст на курси в МТС і радгоспи понад 500 викладачів спеціальних дисциплін. Курси в основному забезпечені підручниками. В результаті цього цілий ряд наших курсів уже тепер працює задовільно. По переважній більшості спеціальностей ми добились повного кількісного виконання плану підготовки.

У нас є курси, які прекрасно працюють. Ось, наприклад, курси трактористів Карлівського району, Харківської області. Зразкові курси. Там навчається 96 чол. Містяться вони в хорошому гуртожитку, в якому тепло, чисто і на кожного курсанта є ліжко, матрац, подушка, ковдра. Заняття також проводяться в світлих і чистих кімнатах. Викладають агрономи, механіки і інженер. Тут же пристосована майстерня для виробничої практики. Курсанти забезпечені підручниками і наочним приладдям. Створено інтерес до навчання і курсанти навчаються з запалом, вчать по 10 годин на день. Такі курси, безумовно, забезпечують високу якість підготовки. Величезну роль в такій поставі навчання на курсах відіграє та увага, яка приділяється курсам з боку райпарткому. Секретар РПК товариш Канторович не менше як раз на п'ятиденку сам буває на курсах.

Однак, поряд з цим значна частина курсів працює ще погано. В багатьох місцях погнались за кількістю і випустили з ока завдання якості підготовки. В ряді областей розгорнули величезну сіть курсів по підготовці трактористів, перевищивши план в 2 — 2½ раз, а фінансово-матеріальної бази не створили, викладачами не забезпечили, керівництвом охопити не змогли, і тепер доводиться в деяких місцях курси закривати і людей розпускати по домівках.

Ми повинні підготувати в цьому році близько 60 тис. технічно кваліфікованих людей для МТС і радгоспів і перепідготувати близько 20 тис. чол. Всі умови для якісно високої підготовки є. Треба тільки поліпшити керівництво, треба, щоб наші керівні обласні і районні працівники частіше бували на курсах підготовки сільськогосподарських кадрів, виявляли хиби, що є в їх роботі, міцніше били по цих хибах і виправляли їх.

Я хочу коротко спинитись ще на питанні забезпечення кадрами наших новобудованих величезних підприємств. За час між з'їздами партії ми мали на Україні окремі прекрасні зразки того, як треба готувати кадри і забезпечувати кадрами новопущені гіганти промисловості. Для прикладу візьмемо ХТЗ, який своєчасно підготував собі кадри і в Харкові, і на Сталінградському, і на Путиловському заводі. На момент пуску ХТЗ мав і кваліфікованих робітників і кваліфікованих інженерів і це допомогло йому швидко освоїти техніку виробництва і допомагає тепер регулярно виконувати його виробничу програму. ХТЗ і тепер провадить величезну роботу по підготовці кадрів — на заводі навчається близько 3.500 чол. в різних навчальних закладах і курсах.

Просвірін. Скажи про Краммашбуд.

Літвін. Скажу. На жаль, по ряду інших новобудов ми маємо

інше становище. Візьмемо Луганський паровозобудівельний завод, завод — величезний, гігант, який з моменту пуску і тепер працює з дефіцитом кваліфікованої робочої сили близько 2.000 чол. Таке ж становище у нас з Крамашбудом, який підходить до пуску з дуже великим дефіцитом інженерно-технічних працівників і висококваліфікованої робочої сили. Криворіжбуд теж підходить до пуску домни з дефіцитом близько 500 кваліфікованих робітників.

Все це вказує на недооцінку деякими нашими керівними господарськими працівниками, і нерідко дуже видатними працівниками, значення своєчасності підготовки і забезпечення новопущених підприємств кваліфікованими кадрами для якнайшвидшого освоєння техніки і виконання виробничої програми. Це веде, як ми бачимо на прикладі Луганського паровозобудівельного заводу, до великих поломок малокваліфікованими робітниками верстатів і устаткування, до великої кількості браку, до невиконання виробничої програми. Тепер в терміновому порядку завозиться велика кількість інженерно-технічних працівників і висококваліфікованої робочої сили на ці підприємства. Але ж робітників середньої кваліфікації тисячами завозити не можна. Тут треба надіятись на свої власні сили, треба поставити підготовку робочої сили у себе на підприємстві. Цю підготовку треба поставити так, щоб дійсно готувати кваліфікованих робітників, а не так, як це було поставлено на Луганському заводі, коли готували близько 1.000 чол., а підготували 150. Решта кинули курси, не закінчивши навчання, бо піклування і уваги курсам не було ні з боку заводууправління, ні з боку цехів.

На основі постанов ЦК ВКП(б) і РНК по вугіллю і транспорту ми маємо в 1933 р., безперечно, величезні досягнення в справі пересунення інженерів і техніків з управлінь залізниць, трестів і з заводууправлінь на виробництво по транспорту, вугіллю, металургії і деяких інших галузях промисловості. Але в ряді місць це пересунення зроблено недосить сумлінно і не повністю.

Ось на транспорті проведена робота по пересуненню ІТП на виробництво. Кількість ІТП на виробництві збільшилась в 2—3 рази порівняно з тим, що було до рішення ЦК ВКП(б) і РНК по транспорту. Але пересунення ІТП в ряді місць на транспорті проведено неправильно, без врахування значення того або іншого залізничного пункту, без врахування обсягу роботи, а в значній мірі, за принципом — ближче до великих міст.

Ось Долгинцево — найважливіший залізничний вузол щодо вивозки руди. По службі експлуатації і колії цей пункт має 2 інженерів, а Дніпропетровський пункт має 15 інженерів. Правда, обсяг роботи Дніпропетровського вузла більший, ніж Долгинцева, але в усякому разі не в 7 разів, а тільки у $1\frac{1}{2}$ —2 рази.

На Південно-Західній залізниці Бобринський залізничний вузол обсягом робіт більший, ніж Київський, а яке там становище з інженерами? Якщо Київський вузол по експлуатації має 29 інженерів, то Бобринський — всього 9 інженерів і то 6 з них, відря-

джені при пересуненні, були одібрані з слабих працівників, які з своєю роботою не справились і були пересунені на нижчу роботу. По паровозному господарству в Київському районі є 21 інженер і 74 техніки, а в Бобринському районі по паровозному господарству є тільки 5 інженерів і 11 техніків. Хіба це правильна розстановка сил?

Деякі служби управління залізниць тепер посилено компенсують себе за те пересунення ІТП на лінію, яке вони провели, тим, що затримують у себе в апараті ІТП, які прибувають з центру і вишів. Служба колії Південно-Західної залізниці перекинула на виробництво 20 інженерів, а після цього знов прийняла в свій апарат з прибулих з центру і вишів 15 чол.

Наші залізниці не провели достатньої роботи по створенню нормальних матеріально-побутових умов для інженерів, яких перекидають на виробництво, для того, щоб їх там закрити:

Ряд інженерів, перекинутих на виробництво, не одержують заробітної плати на 15% вище, ніж в управлінні залізниць і в районах, де вони працювали раніш, як це вказано в рішеннях ЦК і Раднаркому, а деякі одержують навіть нижче.

Все це вказує на те, що рішення ЦК і РНК на транспорті проводиться погано, що дійсної мобілізації транспортних партійних організацій на проведення в життя рішення ЦК ВКП(б) і РНК політвідділи ще не добились і що увага і допомога міськкомів і райкомів і всіх нас транспортіві зовсім недостатні. Треба міцніше натиснути і добитися дійсного пересунення кращих ІТП на виробництво, забезпечення ІТП на виробництві кращої зарплати, ніж в апаратах управлiнь, і поліпшити їх побутові умови, щоб організувати кваліфіковане керівництво низовим транспортним господарством і цим сприяти найшвидшій ліквідації відставання транспорту.

Голова. Слово має товариш Голуб.

Голуб. Товариші, Ленін говорив, що «соціалізм не можна запровадити, він виростає в ході найнапруженішої, найгострішої до шаленства, до відчаю гострої класової боротьби». І звітна доповідь товариша Постишева про роботу ЦК КП(б)У є яскрава ілюстрація до цього висловлення Леніна: Тим то нам треба зробити перший і основний висновок з доповіді товариша Постишева — це те, що сама доповідь закликає нас до дальшої упертої і непримиримої боротьби, до остаточного подолання відставання України в усіх галузях, до непримиримої боротьби з класовим ворогом, його агентурою, які намагатимуться руйнувати роботу партії, намагатимуться всілякими засобами зривати заходи партії, яких вона вживає на всіх ділянках розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом.

Перемоги, що їх здобула Україна, такі визначні, що вони говорять сами за себе. Ці перемоги ясні не тільки для нас, їх змушені визнати навіть наші вороги, і тому було б шкідливим, було б прямою помилкою, коли б ми, підкреслюючи ці перемоги, не робили б висновків, які треба робити з доповіді товариша Постишева, —

висновків, які вимагають далі підвищувати класову пильність, які йдуть по лінії завершення початої перебудови всіх ланок роботи нашої партії, по лінії дальшої боротьби за збудування соціалізму.

Досвід останнього, 1933, року вимагає, щоб кожен член нашої партії до кінця усвідомив, чому саме 1931—1932 рр. були такими проривними і чому саме, з яких власне причин потрапила Україна саме під цей час в проривний стан.

Підкреслюється вимога так поставити питання: де та ланка, яка крила в собі причини того стану, який утворився на Україні в 1931—1932 рр. і який характеризується як велетенський прорив в сільському господарстві. Якщо пробувати знайти відповідь на це питання, то я б дав таку відповідь: причина, крім всього іншого, в тому, що всі питання, які зв'язані з подоланням відставання сільського господарства, ставились відірвано від всієї тої роботи, яку провадила КП(б)У, від всієї тої роботи, яка щільно ув'язана з цими питаннями.

До того ж питання боротьби не підносилось на ту височінь, якої вимагало становище, зокрема і особливо питання національної політики партії.

Адже тепер після доповіді товариша Постишева нема потреби доводити, що тут не тільки помилки і перекручення, а справжній націоналістичний ухил, на чолі якого стояв Скрипник, ухил, який проглядали через цілковите притуплення революційної пильності. Ясніше ясного, що це нам рубало під корінь всі спроби подолати труднощі, бо основного не бачили.

Адже факт, якого ніхто не може заперечити, що націоналісти, контрреволюціонери організували в 1932 р. справжнісінький саботаж хлібозаготівель. Один із спійманих на гарячому говорив, пишавчись, що взимку 1932 р. він в Бериславському районі зірвав хлібозаготівлі і його за те виключили з партії. Цей тип перебуває тепер там, де сидить вся компанія, але в зізнаннях він нахабно відмічає свою «роботу».

Хлібозаготівлі були тою вирішальною ділянкою, на якій вороги — націоналісти, петлюрівські недобитки, куркулі — підривали і руйнували колгоспи.

Нерозуміння цього — нової обстанова на селі, починаючи від ЦК КП(б)У і кінчаючи першою-ліпшою ланкою наших організацій, привело до того, що ми не розуміли і не бачили, де діє ворог. Не дістаючи нищівного вдару, націоналістична контрреволюція розперезувалась все більше.

Постанова ЦК ВКП(б) від 14 грудня 1932 р. в питанні українізації була першою суворою пересторогою, першим суворим сигналом, який вимагав подивитись, чи все у нас тут гаразд.

Але потрібне було повернення товариша Постишева на Україну, щоб весь цей ланцюг був розмотаний, щоб були викриті справжні причини відставання України і щоб почалась справжня боротьба за подолання того прориву, в який потрапила Україна.

Товариш Постишев з властивою йому більшовицькою чіткістю поставив весь вузол питань, викрив по-сталінському причини

відставання України, намітив шляхи його переборення на основі історичної постанови ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 р.

Він викрив і показав всій партії переплетення шкідництва на фронті національно-культурного будівництва, переплетення націоналістичної контрреволюції з руїницькою роботою в сільському господарстві.

В цьому позначилась вся прозорливість товариша Постишева, як справжнього керівника партії. Починаючи від лютневого пленуму ЦК КП(б)У (1933 р.), від першої промови товариша Постишева, вся КП(б)У одержувала зброю на боротьбу з ворогом, на боротьбу з націоналістичною контрреволюцією, на боротьбу за ліквідацію прориву в сільському господарстві України. Це забезпечило нам перемоги.

Такий є другий найважливіший висновок з роботи ЦК КП(б)У, який повинен зробити XII з'їзд нашої партії, а звідси і потреба підкреслення того завдання, яке поставлене перед всією партією, а саме, що на даному етапі для України головною небезпекою є український націоналізм і що партія повинна основний вогонь спрямувати на боротьбу з українським націоналізмом. З цього погляду перенесення столиці України з Харкова в Київ є подія, яка б'є по голові націоналістичну контрреволюцію, позбавляє контрреволюцію змоги використовувати Київ для націоналістичної контрреволюційної справи.

Перетворенням Києва в соціалістичну столицю України перед всім світом демонструється, що партія з ще більшою силою, ще активніше боротиметься за правильне здійснення ленінської національної політики.

З поверненням товариша Постишева було поставлено питання корінної зміни методів керівництва, було поставлено питання викорінення сановно-панських методів роботи.

З цього погляду не зайвим буде розповісти з'їздові в двох словах, як така організація, як Одеська, працювала над тим, щоб подолати в межах своєї області прорив у сільському господарстві.

Ви знаєте, товариші, що Одеська область, коли порівняти її з іншими областями України, була в найгіршому становищі в цьому відношенні.

ЦК ВКП(б) командировав для керівництва Одеською областю досвідченого, перевіреного керівника, доброго знавця сільського господарства—товариша Вегера. Скромно, без декларативності, що і властиво справжньому керівникові, мобілізував він Одеську обласну парторганізацію на боротьбу за реалізацію вказівок товариша Сталіна, за виконання постанови ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 р.

Факти не потребують потвердження, і ніхто не може заперечувати, що і Одеська область, в наслідок цього, як частина всієї України, добилась істотних перемог в роботі по подоланню відставання сільського господарства.

Проте, ми не можемо сказати, що ми все зробили. Ми можемо сказати навпаки, що у нас ще є багато районів, які вима-

гають тепер найбільш активної, напруженої боротьби за повну ліквідацію відставання по всіх галузях господарства.

Кому не відомі північні райони Одеської області? Тут, звичайно, немає ніякої особливої проблеми північних районів області. Проте, особливість цих районів полягає в тому, що тут найбільш складне переплетення класової боротьби. Я прошу не забувати тих ілюстрацій, які характеризують стан цих районів. Шевченківська МТС була кублом, де організовувалось шкідництво тракторного центру. Там же містились основні сили шкідників. Кому не відомо, що на початку 1933 р. в Зінов'євському районі більшість агрономів виявились шкідниками. Я вже не говорю про інші їхні «кадри». Все це до певної міри характеризує, які позиції заняв там класовий ворог, користуючись класовою сліпотю, а то і прямою підтримкою з боку опортуністичних елементів, дворушників. Ще одна річ, яка посилює характеристику. Саме в цих районах куркуль, петлюрівець, охвістя різних банд, пролізши до керма багатьох колгоспів, всіх сил докладали до підриву колгоспного господарства, нищивши хліб, худобу і ін. А потім, взимку 1932—1933 рр., за їхніми таки вказівками писались листи урядовим органам про те, що ми голодуємо, мовляв, українські села руйнуються і т. ін. От вам наочний приклад дій класового ворога «тихою сапою».

Ось те особливо характерне для північних районів, що накладає і підкреслює обов'язок звернути особливу увагу на них. Треба організувати і вести ще активнішу роботу по розгрому опору класового ворога і його агентури; це ще більше вимагає від нас революційної пильності, справді більшовицької роботи для остаточного подолання відставання північних районів Одеської області. В зв'язку з цим становищем підкреслюється потреба поставити і розв'язати завдання, які актуальні не тільки, скажемо, для Одеської області, а і для всієї України.

Я вважаю, що одним із центральних пунктів нашої роботи далі повинна бути така організація справи з боку всієї партії, з боку окремих партійних організацій, при якій ми зуміли б техніку нашого машинного озброєння використати не на 35—40%, а піднести використання її вдвоє, порівняно з 1933 р.

Україна, і зокрема Одеська область, дістала велике озброєння тракторами, машинами, комбайнами, але рівень їх використання варварський.

Як же можна пояснити такі речі, що в тій самій МТС, скажемо, Федосіївській, є дві однакові тракторні бригади, в яких і трактори однакові, але в своїй роботі вони різняться як небо від землі. Одна бригада, цілий місяць працюючи, не знає, що значить не давати щодоби норми, а друга так само не знає, що значить давати щодоби норму.

Чого бракує? Культури, вміння організовувати людей і керувати ними. 1934 р. повинен бути таким, протягом якого партія підніме мільйонні маси на боротьбу за повне освоєння техніки.

Ми повинні наполегливо працювати над тим, щоб виконати

завдання, поставлене перед нами вождем — товаришем Сталінім, ми повинні боротися і здійснити лозунг перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, а колгоспників в заможних. Нам треба тепер зі всією наполегливістю і силою, яка властива більшовицькій партії, рушити на боротьбу за розвиток тваринництва, що становить важливу складову частину боротьби за перетворення всіх колгоспників в заможних. Це тому, що на самому тільки зерновому господарстві заможного життя збудувати не можна. Нам треба за всяку ціну добитися подолання відставання такої галузі, як тваринництво. Боротьба за піднесення розвитку тваринництва є невідкладне бойове завдання всієї партії.

Потреба озброєння області, не тільки Одеської, а і всіх областей України, сільськогосподарськими машинами настійливо вимагає і відповідного ставлення до заводів, які виготовляють машини.

В межах Одеської області зосереджена переважна частина заводів машинобудування. Візьміть такий завод, як «Жовтнева революція», що виготовляє тракторні плуги, візьміть такий завод, як «Червона зірка», що виготовляє тракторні сівалки, візьміть завод ім. Петровського на Херсонщині, що виготовляє важливе сільськогосподарське знаряддя. Як ці заводи завантажені порівняно з їх потужністю? Завод «Жовтнева революція», порівняно з його потужністю, завантажений на 51 %, «Червона зірка» — на 53 %, завод ім. Петровського — на 52 %.

Коли ми ставимо питання про повне озброєння в міру наших потреб сільського господарства, то тут же треба ставити питання про забезпечення повного використання тої потужності, яка закладена в наших підприємствах. З'їзд партії повинен дати директиву про виправлення існуючого становища з заводами сільськогосподарського машинобудування.

Товариші, Володимир Ільїч Ленін в своїх записках до Цюрупі про організацію роботи Раднаркому говорив, що капіталізм можна побороти, імперіалістів можна перемогти, але найважче, найскладніше — перемогти власну розхлябаність. Ці слова Леніна ми повинні завжди пам'ятати, організуючи нашу роботу, організуючи маси на боротьбу за збудування безкласового соціалістичного суспільства. Наша КП(б)У повинна спрямувати вогонь проти цієї розхлябаності, як проти зла, що підриває роботу.

Немає сумніву, що в короткий час КП(б)У дасть нові зразки більшовицької боротьби і блискучих перемог за справу Леніна — Сталіна, за остаточне збудування соціалізму. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Затонський.

Затонський. Товариш Якір з цієї трибуни вже говорив про прориви в сільському господарстві, в Донбасі і металургії, які були на Україні і які нам не так уже приємно згадувати, тому що ці прориви виникли, як відомо, не з якихось об'єктивних причин, а від якості нашого керівництва.

Коли товаришеві Якіру все ж таки легше говорити, тому що він керує спеціальною галуззю — Українською військовою округою

гою, де робота якраз далеко не погано йде, проривів тут не було. — то мені особисто доводилось працювати на ділянках, які стоять далеко ближче до проривних, тому від мене зокрема партійна організація може вимагати і я сам вимагаю від себе більшого. Зокрема це стосується національного питання, тому що мені доводилось в свій час вести і ідейну і яку хочете, аж до фізичної, боротьбу з українським націоналізмом: з Центральною радою, петлюрівцями, з боротьбистами, укапістами і т. д., аж до того часу, коли під керівництвом товариша Кагановича ми в літературній дискусії викрили коріння того українського націоналізму, так званого хвильовизму, шумськізму.

Тоді (на червневому пленумі 1926 р.) мені також довелося бути основним доповідачем в національному питанні, тобто, здавалося б, повинен був мати достатній досвід, алеж, аналізуючи нашу роботу тепер, бачиш, що всього до кінця ми тоді собі не уявляли, навіть коли боролись, і досить вдало, за лінію партії.

Пригадаю ще один момент. В 1929 р. мені довелося обслідувати Білорусь за дорученням ЦК і ЦКК ВКП(б). В наслідок обслідування ми в Білорусі виявили змикання частини так званих членів партії з націоналістами. Тоді в Білорусі було виявлено, як провадилась робота націоналістів на терені культури, а також по лінії посилення куркульських позицій на селі (насадження хуторів, затримка і розвал колективізації і т. п.).

В наслідок нашої роботи були зняті з посад і заарештовані наркомзем і наркомос Білорусі, а також президент Білоруської академії наук. Всі вони були членами ЦК, а останній навіть членом Політбюра ЦК компартії Білорусі. Як відомо, він потім застрелився, залишивши записку, де він цілком визнає свою шкідницьку роботу.

Переглянувши тепер матеріали своєї доповіді до ЦК, яку я надіслав в наслідок обслідування, я знайшов в них одне місце, де я порівнюю стан Білорусі з тим, що ми мали тоді на Україні. Я там докладно розказую, як нацдемівці вели роботу в Білорусі, і пишу, що не можна собі, приміром, уявити, щоб Шумський, як гостро ми з ним не боролись, з засідання ЦК ішов пити чай до Грушевського і умовлявся з ним, як далі вести розкладницьку роботу в партії. Саме так в Білорусі і робилось. Там мені було все ясно, а от у себе на Україні ми не припускали можливості такого змикання того Шумського з Грушевським і іншими націоналістами. Тим менш імовірним здавався ухил Скрипника. Ми тим самим засліпили собі очі, не припускаючи на Україні навіть можливості того, що було в Білорусі. Ми не шукали, не аналізували до кінця, до самих коренів різних проявів націоналізму. І в цьому наша вина.

Отже, коли ми натрапили на розкладницьку роботу Шумського, ми викрили його націоналізм, ми його з України виставили, але до кінця справу не довели. Так само, коли зачепили, приміром, Яворського. Зрозуміло, що не відразу виявилось, що Яворський — член контрреволюційної організації; про це дізнались вже, як були

знайдені органами ДПУ певні матеріали, і його було заарештовано. Спочатку знали тільки, що він проліз в партію, приховуючи свою минулу службу в австрійській армії, навіть в жандармерії, як також знали про його невірне тлумачення історії; його виключили з партії, при чому цікаво, що деякі матеріали на Яворського були одержані з-за кордону, мабуть з польських джерел.

Так само деякі матеріали, що компромітували Бадана, ми одержали від другого члена контрреволюційної організації — від Тура, який дав мені особисто матеріали на Бадана. Так само Мондок виступив проти нього. Вони, звичайно, не говорили, що вони входять в одну і ту ж контрреволюційну організацію, вони викрили те, що могло його компромітувати в партії, його соціальне походження, частково непартійну поведінку, що і без них викривалось, але не участь в контрреволюційній організації.

Чому це вони робили — важко сказати, алеж факт, що це була з їхнього боку спритна політика, щоб нам замилювати очі.

Отже, ми дещо бачили, як з тим Яворським, але до кінця всього не викрили. Очевидячки, ми не уявляли собі всього загострення класової боротьби, що наростала в ті роки. В Білорусі я сам натрапив на факт, що член бюро ЦК Білорусі був одночасно членом контрреволюційної організації, а тут у нас щось подібне здавалось неможливим. Ми не уявляли собі такого загострення класової боротьби, таких маневрів з боку класово-ворожих елементів, того, що класові вороги вживатимуть всіляких заходів, маскуватимуться настільки, щоб пролізти навіть в лави партії, не кажучи вже про те, щоб захопити цілий ряд посад в радянському апараті, в колгоспній системі тощо, не уявляли ясно, як вони протягують свою ворожу нам ідеологію. Ми не уявляли всієї сили тиску класового ворога, який впливав навіть на декого з членів партії, як трапилось з Скрипником, — через те і прогляділи.

Отже, інакше, як притупленням класової пильності, цього назвати не можна, і це було основною причиною того, що ми не своєчасно викрили класових ворогів.

Ті прориви, що були на Україні, будуть для нас всіх величезною наукою, і не лише для нашої партійної організації, а для всієї партії.

Викриття помилок, їх вивчення, аналіз мають велике значення, показують, як не треба робити, але це не може ні в якій мірі виправдувати помилок.

Трапляються інколи такі «герої», які завжди готові каятись в такому дусі: «ну, що ж, товариші, на помилках вчимося». Виходить по-їхньому, ніби щось корисне для партії вони зробили — досвід поширили. Це нагадує формулювання, що його видумало християнське чернече лицемір'я: «не согрішиш — не покаєшся; не покаєшся — не спасешся», а тому виходить — хто хоче спастись, той обов'язково повинен грішити.

Ми не християнські лицеміри, ми більшовики, і не наша то формула, що взагалі на помилках вчаться. Справді, на помилках вчаться, але тоді, коли ці помилки виправляють, коли знаходять

і показують шляхи виправлення, як вийти з проривів, що виникли в наслідок помилок.

Коли історія української партійної організації останніх років повчальна для всієї партії, то не тим звичайно, що ми з вами помилялись, а тим, що ми в 1933 р. вийшли з прориву. Робота останнього року української партійної організації є новий доказ вірності генеральної лінії партії, вона в який уже раз потверджує мудрість керівництва ЦК ВКП(б) під геніальним проводом нашого любимого вождя товариша Сталіна, вона показує не лише вірність лінії нашої партії, а і правильність тих організаційних шляхів і методів, на які весь час натискує і наводить нас ЦК ВКП(б). Справа в людях, перш за все треба добирати людей, які здатні здійснювати партійні директиви, які вважають партійну лінію за свою рідну. Справа в конкретності керівництва. Треба було змінити методи партійного керівництва на Україні. Переважна більшість партійної організації України була весь час за партійну лінію. ЦК КП(б)У був весь час за генеральну лінію партії. Хіба був хоч один момент, який указував би, що ми проти партійної лінії? Алеж коли ця партійна лінія по-більшовицькому не здійснювалась, то це в наслідок політичних помилок, недооцінки тиску класових ворогів тощо (через те не було мобілізовано партійну організацію на справжню боротьбу), а також в наслідок того, що неправильно були організовані сили, не в той бік звернуто було увагу, невірні були методи партійного керівництва.

ЦК ВКП(б) дав нам історичної ваги постанови від 14 грудня 1932 р. і особливо від 24 січня 1933 р., відрядив на допомогу нам віддану ударну бригаду більшовиків на чолі з товаришем Постишевим; мобілізувались, перешикували свої лави, змінили методи керівництва, викрили маневри класових ворогів, розгромили націоналістичний ухил в нашій партії, і справа пішла по-новому.

Отже наш досвід ліквідації проривів на важливих ділянках соціалістичного будівництва якраз є надзвичайно повчальний. Мабуть в основному на українському досвіді тепер побудовані і тези доповіді товариша Кагановича до XVII з'їзду. Партія безумовно врахувала досвід виходу з проривів в Донецькому вугільному басейні, в сільському господарстві, по лінії культури і т. д.

Тепер при обговоренні доповіді товариша Постишева кожен потроху додавав, як ми вийшли з важкого прориву в сільському господарстві, як ми в значній мірі посунулися в справі видобутку вугілля, витоплення металу тощо.

Як же справа з культурою? Щодо культури тут менше говорилось, тому я використаю кілька хвилин, щоб нагадати вам декілька фактів.

Не зважаючи на всі хиби і прориви, що були тут на Україні, зокрема на культурному фронті, — а тут, як відомо, хиби були надзвичайно великі, — коли наші вороги закидають нам «занепад української культури», або щонебудь схоже до цього, ми можемо на фактах довести, що це є підла брехня.

За час від XI до XII партз'їзду на фронті розвитку української соціалістичної культури ми маємо великі досягнення.

Досить сказати, що коли напередодні революції на Україні по всіх школах (в тому числі церковно-приходських, в гімназіях) вчилось всього 1.300 тис. дітей, то тепер лише в політехнічній школі вчиться близько 5 млн. Витрати на школу на час XI з'їзду на Україні становили 101,3 млн. крб., на 1934 рік сесія Союзного ЦВК для політехнічної школи України затвердила 449,3 млн. Коли на час XI з'їзду витрати на одного учня становили 26,3 крб. для перших груп, то в 1934 р. вони досягли 49 крб. 27 коп. По другому концентру — коли в 1929/30 р. витрачалося на кожного учня 80 крб., то в 1934 р. — 133,8 крб. Значно зросла зарплата вчителів. Коли в 1929/30 р. вчитель першого концентру одержував пересічно 53 крб. 80 коп., а другого концентру — 78 крб. 90 коп., то в 1933/34 р. вчитель першого концентру одержує 90 крб., другого — 130 крб.

Ми маємо величезні досягнення в справі забезпечення нашої політехнічної школи стабільними підручниками. До сьогоднішнього дня останні уже випущено 19.234 тис. екземплярів, з них українською мовою 15.562 тис., руською мовою — 2.191 тис., решта — мовами нацменшостей. Або візьмемо таку ділянку, як ліквідація неписьменності. Якщо напередодні XI з'їзду КП(б)У ми мали 4.900.279 чол. неписьменних, що становило тоді 25,1% всього населення України віком від 16 до 50 років, то на 1 жовтня 1933 р. ми маємо цілком неписьменних лише 630 тис., що становить 4%. За цей час через школи малописьменних було пропущено 4.795.158 чол. і школи ВРПШ — до 60 тис. чол. Хоч перед нами ще немало роботи щодо ліквідації неписьменності, алеж досягнення, як ви бачите, величезні.

Два слова про газети. У нас на час XI з'їзду на Україні було всього лише 95 газет; тепер центральних, обласних і районних газет ми маємо 440 і крім того за цей час виріс новий загін більшовицької преси — це газети політвідділів МТС і радгоспів. Організовано і вже працюють близько 700 газет політвідділів МТС і радгоспів. На 1 грудня 1933 р. 81% МТС України забезпечені своїми газетами (з 524 МТСівських газет 489 видаються українською мовою, 20 — руською, 6 — німецькою, 1 — єврейською, 3 — болгарською).

Всі добре вже усвідомили, яку величезну роль відіграли політвідділи МТС і радгоспів в справі ліквідації прориву в сільському господарстві країни і взагалі їх роль в керівництві сільським господарством, алеж іноді ми не помічаємо тої величезної роботи, яку провадять політвідділи МТС в справі розквіту культури на селі і задоволення зростаючих культурних потреб колгоспників. Можна було б навести сотні фактів з цієї галузі. Беру на вибірку; приміром, Каїрська МТС — політвідділ за невеликий час побудував з 8 накреслених будинків колективіста — 5, організував побілку всіх хат колгоспників і взагалі забезпечив чистоту в кожному колгоспному подвір'ї, побудував дві лазні (в колгоспах «Плуга-

тар» і «Шевченко») і т. ін. Або Н.-Астраханська МТС, Донецької області. Хто про неї знає, — а ось що там робиться. В районі діяльності МТС збудовано електростанцію на 250 ламп, трансляційний вузол на 75 точок, обладнано лазню, яка може пропустити щодня 75 — 100 чоловіка, і таких сотні тисяч фактів. Це декому здається дрібницями, але ці дрібниці організують той величезний культурний потік, що тепер іде в колгоспному селі. Хоча МТС в першу чергу звертає свою увагу на організаційно-господарське зміцнення колгоспного будівництва, безпосередньо дбає про конкретну підготовку до весняної засівної кампанії, алеж поряд з цим політвідділи розгорнули величезну роботу по задоволенню культурних потреб колгоспників.

Зростаючі культурні потреби села характеризують такі цифри: в 1931 р. за тими відомостями, що дала нам кооперація, продано культтоварів на суму 5.065.000 крб. (піаніно, патефонів, радіо, фотоапаратів, канцприладдя і т. ін.), в 1933 р. було продано цих товарів на 25 млн. крб. Ви думаєте — ринок обмежений для цих товарів? Нічого подібного, — якби дали і в 5 разів більше, і то не задовольнили б тих потреб, що тепер відчуває на цей товар наше колгоспне село.

Нечуваним темпом зростають тиражі наших газет. Коли в 1930 р. загальний річний тираж газет дорівнював 532 млн. примірників, то в 1933 р. на Україні ці газети мають 918 млн. тиражу. Звичайно, тираж був би значно більший, коли б нас не лімітував папір. Це також стосується і до книжки.

Але, товариші, у нас іде ріст не тільки масової початкової освіти, ми маємо величезні досягнення і на вищих ступенях нашої культури. Досить сказати, що по всій Україні перед революцією нараховувалось 52 науково-дослідні установи, включаючи сюди кафедри, станції, лабораторії, і серед них жодного великого науково-дослідного інституту. Зовсім інша картина тепер. Тепер на Радянській Україні науково-дослідних установ нараховується 263; це переважно великі інституції, що об'єднують чимало різних кафедр, секторів, досвідних станцій і опорних пунктів. Як би погано окремі з них не працювали, а все ж таки ми маємо тут величезні зрушення. Треба сказати, що не всі вони погано працюють. Візьмемо, приміром, ВУАН, де до останнього часу купчились цілі штаби контрреволюції, де особливо по лінії історичній, етнографічній, мовній, літературній повно було націоналізму, але в галузі математики, фізики, хімії, механіки, ботаніки, зоології в ВУАН'і зроблені були значні внески в соціалістичне будівництво. Нещодавно я був в Києві в сесії ВУАН і знов переконався, як ми іноді не помічаємо тих досягнень, які у нас є. Це ні в якому разі не суперечить тому, що, як цілком вірно зауважив товариш Постішев в своїй доповіді, ще в більшій мірі ми не помічаємо чи принаймні не помічали до останніх часів тих хиб, що були раніш особливо по лінії культурного фронту.

Якраз по лінії культури ми мали величезний прорив і величезну засміченість культурного фронту класово-ворожими елементами.

Досить нагадати, що лише до початку листопадового пленуму було викрито і викинуто з науково-дослідних установ ВУАН і Наркомосвіти 248 контрреволюціонерів, націоналістів, шпигунів і класових ворогів, серед них 48 ворогів з партквитком, але ці цифри вже застаріли. Тепер цього елемента викинуто з цих установ значно більше. Ось нещодавно в грудні нам довелося зовсім закрити Науково-дослідний інститут історії культури ім. Багалія, бо виявилось, що цей інститут, — знов таки, як і ряд інших наукових організацій, як, приміром, Українська радянська енциклопедія, інститут Шевченка, в якому орудував Пилипенко, — був притулком контрреволюції. Вони, бачите, займалися вивченням «найактуальніших питань», як, приміром, «фізичної властивості українського населення» або «фізичної властивості єврейського населення», де доводили наявність українського населення від часів малошчо не палеоліту (кам'яна доба), доводили старанно відмінність «української раси» від інших націй.

Комісія міськпарткому, яка розглянула партійний склад цього інституту, виявила також засміченість партосередку.

Процес очищення наукової ланки далеко не закінчений. Я не буду зараз повторювати того, що було вже сказано на листопадовому пленумі ЦК, не тому, що це не має значення, не тому, що хай воно собі тихенько зникає, навпаки, нам треба це вивчати, викривати і добивати, — але просто регламент не дозволяє займати вашу увагу цими питаннями в широкому обсязі. Хочу тільки ще підкреслити, що вже після викриття контрреволюційних організацій, після того розгрому, що ми зробили у них, все ж таки ворожа робота триває далі. Не треба далеко ходити. Ось, приміром, Харківський університет. Через 3 дні після закінчення листопадового пленуму там виступив викладач Королівський, він же заступник директора того ж самого інституту ім. Багалія, що нині ліквідований, з лекцією на тему «Проблема ліквідації колоніальності України в ході соціалістичного будівництва». Можна подумати, що це тільки неточне формулювання теми, бо колоніальна проблема України ліквідована ще Жовтневою революцією, а не ліквідується в процесі дальшого соціалістичного будівництва, як це пропагує Королівський; так ні ж, в лекції він говорить, що саме тепер іде процес ліквідації колоніальності України, і посилається на Сталіна, нахабно фальшуючи його, твердить, нібито Сталін казав, що колоніальність триває.

Королівський ілюструє свою тезу таким прикладом, нібито «бідненькому» Чубарю трудно було проводити асигнування на Дніпробуд в Держплані Союзного уряду, мовляв, тому, що в Москві ставляться до України як до колонії, і тому так важко було добитись Чубарю ствердження будівництва Дніпрельстану на Україні. В цій самій лекції він так характеризує нашу національну політику, «що право на самовизначення аж до відокремлення.. було проголошено підчас Жовтневої революції з метою притягнення симпатій на свій бік різних національностей, які заселяли колишню Російську імперію». Що симпатії різних пригноблених

національностей були на боці Жовтневої революції, це вірно, але він підкреслює, що нібито самовизначення аж до відокремлення було нашою партією поставлено як якийсь маневр, виверт, для того, щоб привернути симпатії до нашої революції. Не треба тут доводити, що наша національна політика є не маневр, а складова частина нашої теорії пролетарської революції.

Це робиться в Харківському університеті, і саме після листопадового пленуму, а ось що робиться в якійнебудь Добровеличківці, Одеської області. Вже після проведення великої роботи по виправленню перекручень національної політики в школі (а ви пам'ятаєте, що при Скрипнику провадилась примусова українізація дітей інших національностей) в цьому Добровеличківському районі нещодавно закривають другий концентр єврейської школи і примусово переводять єврейських школярів, які не можуть навіть розмовляти українською мовою, в українську школу. Про цей факт було написано і в обласну газету «Чорноморська комуна» і в обласний відділ народівити, і лише після того, як справа потрапляє в Наркомосвіту, за цю справу взялись. Як бачите, явне, нахабне перекручення ленінської національної політики.

А ось, приміром, в Бердичеві натрапляємо на таке: там є 5 тис. польського населення, яке в переважній частині є трудяще. Так серед них провадиться політична робота переважно руською мовою. В вечірніх школах, де вчаться дорослі, а також в гуртках партосвіти викладання йде руською мовою, а працюють вони за українськими підручниками. Ви собі уявляєте, яка це політична робота і яке це «інтернаціональне виховання». Безумовно, це не що інше, як знуцання з нацполітики партії. Ці факти, які можна було б збільшити, говорять про те, що класовий ворог ще продовжує свою діяльність, що не всюди партійні організації взялись до справи конкретної боротьби за ленінську національну політику в різних галузях, особливо по лінії культурного фронту.

Товариші, ви вже бачили вчора ввечері зразки роботи нашої школи, зокрема піонерруху. Ви бачили вчора піонерчиків, які виступали з привітанням і на яких не можна було дивитись без зворушення. Це ж масовий рух, в який втягнуто сотні тисяч наших дітей, рух, який все більш і більш зростає, але не в усіх школах з цією справою гаразд, не всі піонерзагони гарно працюють, і коли у нас краще стоїть справа щодо піонерруху в українських і руських школах, то негаразд в польських і німецьких. Коли в українській школі охоплено піонеррухом 86—90% дітей, то там — в польських і німецьких школах — лише 15—19%. В цих школах також ведуть свою роботу фашисти, деякий вплив мають ксьондзи і різні пастори, всякі релігійні організації, в тому числі і дитячі. Комсомолові необхідно звернути увагу на ці ділянки, особливо щодо керівництва піонерським рухом, щодо розвитку його серед дитинства нацменшостей, особливо німецької і польської.

Культурна робота серед нацменшостей вимагає не менше уваги, ніж серед трудящих основної національності України, бо

коли ми маємо, приміром, засмічення кадрів українських учителів, викладачів тощо, то далеко гірша справа у нас з педагогічним складом польської і німецької нацменшостей. Ми разом з ЦК в останній час провели обслідування нацменшкіл і виявили велику засміченість останніх, починаючи з самого Харкова, тим більше в далеких і глухих районах, особливо німецьких і польських районах. На цій ділянці у нас важке становище. Цікаво, як наші обласні організації ставляться до цього?

Ми з доручення ЦК організували курси для підготовки нацменучителів. В багатьох областях до справи укомплектування цих курсів підійшли недбайливо, в наслідок чого запланованої цифри курсантів на ці курси ми не набрали.

Хочу спинитися ще на одному питанні. Товариші, ви пам'ятаєте, що листопадовий пленум в своєму рішенні записав про необхідність укріплення органів народної освіти. Навіть спеціальний пункт був включений в постанову на доповідь товариша Косіора. Далі була спеціальна постанова Оргбюра, де було сказано: «До 1 січня 1934 р. повністю укомплектувати обласні, міські і районні відділи освіти такими категоріями працівників: завідувачами і заступниками завідувачів відділів, завідувачами управлінь і секторів, в першу чергу шкільного і кадрів, завідувачами і заступниками завідувачів відділів освіти, добрати авторитетних, політично кваліфікованих членів партії, які могли б забезпечити керівництво питаннями культбудівництва на рівні вимог, що їх ставить тепер партія».

Ця постанова була прийнята на розвиток постанов листопадового пленуму.

Я зараз був в Київській області, і там, після того, як зняли шкідника, контрреволюціонера Миколенка, що був зав. облВНО, вже півроку після того немає завідувача. В Одесі, після того, як півроку їм тлумачили, що треба посилити облВНО, тільки тепер вони заходились коло цього. А в районах — що там робиться з тими культурними кадрами? Як дбають про педінститути, педтехнікуми, де ті кадри готуються?

Ми з вами взялись серйозно за сільське господарство і витягли колгоспи, ми з вами витягли з прориву вугілля і метал; щождо фронту освіти я не можу сказати, що ми маємо такі самі великі перемоги. Нам багато ЦК допомагає. Якби не посилення Наркомосу, ми б не вилізли з підручниками, не змогли б виправити перекирочень нацполітики в школі, не зуміли б зробити те, що ми зробили з мовою, з правописом, де нам довелось все перевернути, вимести націоналістичне сміття і дати новий правопис, ми не зробили б того, що зроблено вже в 1933 р. і в науці, і в мистецтві, а головне — в школі. Але все ж таки такого рішучого перелому, який ми маємо, приміром, в колгоспній справі, на культурній ланці ми ще не маємо, бо коли ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У тепер звертають велику увагу на справу культбудівництва, то, на жаль, в областях, тим паче в районах, ми ще з боку парторганізації такої достатньої уваги в більшості не маємо. Хоч є окремі

парторганізації, які вже до цієї справи прекрасно підходять, алеж в цьому зрушення недостатне.

Ось чому я користуюсь з такої нагоди, щоб з трибуни з'їзду нагадати парторганізаціям, і це треба буде обов'язково записати в резолюції з'їзду, щоб те, що ми з вами вирішили на листопад-овому пленумі, не лишилось на папері, щоб на фронті культури парторганізації України також засукали рукава і приступили до організації роботи, до конкретного керівництва, — це знов таки в першу чергу добір і розташування сил, бо «люди вирішують справу». Але скільки не було б ще хиб, тепер цілком ясно, що після тих перемог, які має українська парторганізація на цих ділянках роботи, після того, як ми виправили свої основні помилки, як зміцнено було, як то всім відомо, керівництво української парторганізації, безперечно КП(б)У в цілому візьметься як слід за справу культурного будівництва, і по лінії соціалістичної культури Радянська Україна буде також квітуча і зривкова, як по лінії нашого господарства і колгоспного будівництва. *(Тривалі оплески).*

Голова. Слово має товариш Воробійов.

Воробійов. Товариші, період від XI до XII з'їзду КП(б)У характерний тим, що він навчає нашу парторганізацію, як треба по-справжньому перебудувати свою роботу, як треба відгострювати класову пильність, щоб по-справжньому вести справу соціалістичного будівництва. Цей період навчає нас також і тому, що притуплення класової пильності, невміння як слід розставити людей на найвідповідаєльніших ланках соціалістичного будівництва, неперетворення в життя партійних рішень веде до проривів.

Цей період розбивається на дві частини. Особливо знаменним був останній, 1933 рік. Він дав багатющий матеріал кожному членові партії, він наситив кожного члена партії боротьбою, практичною боротьбою за здійснення важливих і основних рішень нашої партії. Цей період був бойовим в роботі всієї КП(б)У. Яку б ділянку нашого соціалістичного будівництва ми не взяли, скрізь ми маємо певні зрушення, і саме тому, що зміцнене керівництво ЦК КП(б)У за останній рік вело кожен партійну організацію по ленінському, сталінському шляху. ЦК КП(б)У керував кожною ділянкою соціалістичного будівництва конкретно, оперативно. Мені здається, що правильно було б охарактеризувати цей останній рік, як рік напруженої боротьби і роботи нашого ЦК за виведення України з прориву, за повернення їй місця серед передових республік великого СРСР. Немає жодної районної парторганізації, де б ЦК КП(б)У не брався по-справжньому за розв'язання практичних питань чи то в галузі промисловості, чи то в галузі культурного будівництва, чи то в галузі сільського господарства. Наші досягнення, товариші, ні в якому разі не можуть, зрозуміла річ, затушувати недоробленостей, що стоять досі перед всім ЦК КП(б)У. Насамперед це завдання щодо підвищення якості нашої роботи.

По лінії якості ми маємо ще великі прориви, хиби. Боротьба

за якість в нашій роботі, як ніколи, повинна зайняти тепер чільне місце. Насправді, як у нас стоїть справа по лінії використання механізмів не лише в промисловості, а і в сільському господарстві? Товариш Саркісов і товариш Хатаєвич наводили числа щодо використання механізмів в промисловості. В сільському господарстві справа в ще гіршому стані. Візьмо хоч би використання трактора. Трактор використовується у нас по Донецькій області лише на 40%, а по деяких МТС — на 20—25%. Збільшення використання машин, механізмів, хоч би наполовину, відкриває нам велетенські можливості. Ми могли б дати невичерпні, колосальні джерела для розвитку продуктивних сил колгоспного господарства.

Питання використання механізмів є надзвичайно актуальне в роботі нашого соціалістичного сільського господарства. Тут треба, як правильно говорив товариш Саркісов, використати досвід нашої промисловості, використати насамперед досвід вугільної промисловості, посадити на механізми в сільському господарстві комуністів, комсомольців, передових колгоспників, треба навчити комуністів розумітись на наших механізмах, навчити комуністів і комсомольців керувати механізмами. Мені пригадуються слова товариша Косіора на III всеукраїнській партконференції, де він відзначав потребу вивчення механізмів, які тоді ще не в такій кількості були в нашому колгоспному сільському господарстві. З того часу ми в цьому напрямі зробили ще мало. Завдання всіх наших сільських парторганізацій полягатиме в тому, щоб по-справжньому опанувати техніку, бо, не знаючи, що таке машина, не вміючи керувати машиною, ми не зможемо по-справжньому піднести якість роботи в нашому соціалістичному сільському господарстві.

Зрозуміла річ, питання якості стоїть на всю широчінь не тільки в галузі використання механізмів, а і в галузі справжнього конкретного оперативного керівництва. Треба якість керівництва поставити як одне з основних питань в нашій роботі, бо не можна керувати так, як керували рік-два тому. Колгоспи, радгоспи, МТС тепер складні господарські центри, складний устаткований організм; ними не можна керувати так, як керували і як керують ще і тепер деякими нашими радгоспами і МТС, особливо як керують по відсталих районах, до яких належить північна частина Донецької області.

Справа створення з МТС справжнього центру економічного і політичного, набуття МТС за допомогою політвідділів відповідної гнучкості, здатності практично керувати всіма ділянками роботи в галузі сільського господарства набирає надзвичайно великого значення. Візьмо відсталу групу районів Старобільщини. Старобільщина має колосальні можливості щодо справжнього перетворення в передову квітучу групу районів. Ця група районів може при середніх врожаях давати 50% зерна для споживання донецьких робітників. Старобільщина може давати колосальну кількість інших культур, насамперед городина, соняшника, продуктів тва-

ринництва і т. д. І, не зважаючи на це, ця група районів надзвичайно погано використовує свої можливості, надзвичайно погано покищо керує колгоспним господарством. Перед цією групою районів стоїть надзвичайно важливе і велике практичне завдання, яке полягає в тому, щоб 1.200 тис. га високоцінної землі перетворити насправді в передове соціалістичне сільське господарство.

В умовах цієї північної частини відсталих районів велике значення мають шляхи.

Ви знаєте, що там тепер будеється надпотужна магістраль Москва—Донбас. Ця надпотужна магістраль безперечно змінить лице цієї частини області, але це будівництво розгортається надзвичайно погано. Керування будівництвом, проведення підготовчих робіт перебуває в такому стані, що вимагає негайного втручання з боку ЦК КП(б)У. Коли цього не буде, коли не буде відповідної допомоги з боку партійної організації, — це будівництво буде зірвано. Нам в цьому році треба що б то не стало прокласти не менш як 103 км шляхів. Цей шлях надпотужної магістралі змінить лице цих районів не тільки по лінії сільського господарства, а і промисловості. Ми маємо невичерпні можливості на Старобільщині щодо розвитку харчової промисловості, щодо розвитку вугільної промисловості, бо Старобільщина, як доведено розвідками, має колосальні поклади вугілля, навіть вугілля коксівного. Прокладення залізниці виведе цю відсталу частину районів в райони передові в повному розумінні цього слова.

Поряд з будівництвом надпотужної магістралі Москва—Донбас на всю широчінь стоїть питання шосейного шляхового будівництва. Треба прямо сказати, що справа будівництва шляхів не лише в Донецькій області, а і по всій Україні — в недозволено поганому стані. Тепер перевозки автомашинами становлять 50%, але ми маємо надзвичайно погані шляхи. Справа шляхового будівництва тепер набирає виняткового значення.

Товариші, в північній частині Донецької області через брак уваги до питань сільського господарства класовий ворог шкодив нам більше, ніж в інших районах нашої області. Притуплення класової пильності парторганізації спричинилось до того, що навіть в районне керівництво проник ворог і, прикриваючись партквітком, дуже багато нашкодів. Ми тепер рішуче викорінюємо петлюрівські, махновські і інші контрреволюційні елементи, ламаючи їх шалений опір. Маємо багато фактів, коли петлюрівці, націоналісти ведуть шалену боротьбу проти переселенців, проти здійснення ленінської національної політики. Ми маємо факти, коли націоналістичний ухил Скрипника саме в цій частині Донецької області пустив глибокі корені. Завдання викорчовування цих корінців, боротьба з українським націоналізмом, що є головною нині небезпекою на Україні, набирає величезного значення.

Під безпосереднім керівництвом ЦК КП(б)У і Донецького обкому ми повинні найвідсталішу Старобільщину перетворити в квітучу частину нашої Донецької області. (Оплески).

Голова. Оголошується перерва на 10 хвилин.

Голова (після перерви). Слово має товариш Струц — секретар Криворізького МПК.

Струц. Я думаю, що багато з присутніх тут на XII з'їзді були присутні на III всеукраїнській партійній конференції. Коли порівняти, з чим ми підійшли до III всеукраїнської партійної конференції і з чим ми підійшли до XII з'їзду партії, то обстановка малюється в цілком іншому вигляді. Цілком інша обстановка, цілком інші умови.

Товариші пам'ятають, що до III всеукраїнської партконференції України підійшла з величезним проривом, настрої партійної організації на цей час був надзвичайно тяжкий.

З цілком іншими настроями, з цілком іншими підсумками, на величезному бойовому піднесенні ми підійшли до XII з'їзду партії. Як тут правильно говорив товариш Якір, КІІ(б)У до XII з'їзду прийшла з піднесеною головою і грудима, повна свідомості, що КП(б)У знов стала в передові лави великої ВКП(б). Цим ми зобов'язані насамперед тому повсякденному керівництву, тій величезній допомозі, яку подав ЦК ВКП(б), тій увазі, яку приділяв особисто товариш Сталін питанням України. Цим ми зобов'язані тому великому зміцненню парторганізації, яке було проведено на Україні за останній рік.

Я хотів би на досвіді Криворіжжя на кількох фактах показати окремі приклади тої дуже складної обстановки, яку пережила Україна за останній час. Показати на прикладі Криворіжжя тому, що Криворізький басейн — це один із районів, де конденсовано видна лінія партії від XVI до XVII з'їзду.

Політика партії на індустріалізацію особливо показова на прикладі Криворіжжя. В Криворізькому басейні між XVI і XVII з'їздом партії відбулись великі зміни, на пустирях росте новий велетень — Криворіжбуд, вирости нові механізовані шахти, прибавилось понад 35 тис. робітників, зроблено великі капіталовкладення. По-друге, політика партії на індустріалізацію особливо показова на прикладі Криворіжжя тому, що за цей відрізок часу Криворіжжя має деякі особливості порівняно з цілим рядом інших міст і районів України. Нові форми класової боротьби тут особливо показові.

Майже 8 місяців підряд на чолі Криворізької партійної організації був активний учасник «УВО», активний контрреволюціонер — Сірко Василь. Розуміється, цей відрізок часу не міг пройти безслідно для Криворізької партійної організації. Де він тільки міг, цей націоналіст-контрреволюціонер безумовно шкодив. Хочу спитись на окремих прикладах цієї шкідницької діяльності.

Крім підпільної роботи, яку провадив цей активний учасник контрреволюційної організації, він перед очима всіх робив ряд таких неподобств, які при підвищеній класовій пильності не можна було б не помітити, які при підвищеній пильності партійна організація могла б викрити і паралізувати. Це свідчить про те, наскільки глибоко і далеко зайшло притуплення класової пильності в цей відрізок часу.

По яких лініях ішла ця шкідницька, відкрита, повторюю,

діяльність цього агента польського фашизму? Вона йшла не тільки по лінії сільського господарства. В свій час товариш Постишев на одному з пленумів ЦК розкрив дії Сірка в питаннях сільського господарства, показав окремі приклади його шкідницької діяльності. Але вона також йшла по лінії промисловості і, що дуже важливо, по лінії руди.

Всім відомо, що Криворізький басейн — єдиний басейн, який постачає руду не тільки південній металургії, але величезній кількості інших заводів. Всім відомо, що 63% загальносоюзної продукції чавуну і 73% сталі виробляється на руді Криворізького басейну. І ось в цьому Криворізькому басейні, починаючи з кінця 1932 р. і кінчаючи початком 1933 р., становище з рудою було надзвичайно тяжке. В цей відрізок часу в Криворізькому басейні мали місце величезний розклад, величезна засміченість, утворилось таке становище, коли саботажники, куркульські, петлюрівські і інші чужі елементи, які пролізли на окремі ділянки Криворізького басейну, розвалювали роботу, зривали видобуток і вантаження. Провадився систематичний розвал апарату тресту «Руда» і рудень, культивувалась практика дезорієнтації партійної організації в питаннях руди. І це була система роботи Сірка. Потім, вже після його арешту, перевіряючи весь пройдений етап, намацуючи окремі ланки в басейні, удалось виявити ряд фактів, які свідчать про дезорганізаторську діяльність Сірка.

В результаті цього Криворізький басейн на початку 1933 р. дає 17—20 тис. тонн руди на добу, в той час коли металургійні заводи, щоб працювати безперебійно, потребували 32 тис. тонн. Підготовні роботи в басейні були повністю зірвані.

Другий шлях шкідницьких дій йшов по лінії дезорганізації робітничого постачання. Треба сказати, що з робітничим постачанням, до втручання нового керівництва обкому і особисто товариша Хатаєвича, в Криворізькому басейні було надзвичайно тяжке становище. Вже після втручання обкому був проведений судовий процес, який викрив всі неподобства, що були припущені в робітничому постачанні басейну. Буквально вагонами розкрадались продукти і товари з фондів робітничого постачання басейну. Про це Сірко знав, знав він і про те, що в керівництві сиділи чужі елементи і розтратники і мовчав, прикривав їх. І не тільки на цій ділянці, але і на окремих руднях провадилась розкладницька робота.

Досить навести один факт: на Чубарівській рудні, дуже серйозній рудні, взимку 1932 р. була розкрита одна контрреволюційна терористична організація на чолі з якимсь Борцом. В цій контрреволюційній організації брали участь деякі люди, які пролізли в лави КП(б)У. Ця організація поставила своїм завданням підготовляти терористичні акти проти найвидатніших керівників. Органи ДГІУ розкрили цю контрреволюційну групу, при чому лише після втручання обласних органів ДПУ. А тодішнє парткерівництво хоч би слово промовило з приводу цієї події, яка сталась на Чубарівській рудні.

Ще по одній лінії велась шкідницька робота Сірка — це по лінії національно-культурного будівництва. Я за браком часу не можу говорити про всі витівки ворогів. Наведу тільки одну — насильствена українізація в школах набрала в Криворіжжі великих розмірів. Там майже всі руські школи і групи були закриті, лишилися тільки три групи. Більш цього, дійшло до того, що в одній з цих руських груп, що лишилися, була створена така обстановка, коли між руськими і українськими дітьми була буквально бійка, ворожнеча, навіть доходило до ножів.

До нас приїхала значна група інженерів, які працюють на Криворізькому будівництві, які говорять руською мовою, і їх діти опинилися в дуже тяжких умовах. Вони повинні були вчитись в єдиній, що залишилась, руській групі, яка була поставлена в зовсім неможливі, надзвичайно тяжкі умови. Там доходило до прямого знущання, про яке знало міське керівництво і мовчало і по суті своєю мовчанкою благословляло такий розбрат.

Багато ще таких фактів шкідницької діяльності викрито в партійній організації.

Криворізькій парторганізації треба було зробити найрішучіші висновки з усього цього, бо перебування при владі, при керівництві активного учасника контрреволюційної організації «УВО», агента фашистів, не минуло безслідно для Криворізької організації. Це вимагало найвищої пильності, мобілізованості, боротьби з націоналістами, це вимагало зміни людей, щоб витягти Криворіжжя з дуже тяжкого проривного стану. Це вимагало від Криворізької парторганізації винятково великої активності на основних ділянках соціалістичного будівництва — в питаннях села, руди і Криворізького будівництва. Потрібне було серйозне втручання ЦК і обкому для того, щоб в найкоротший строк ліквідувати «спадщину» Сірка. Громлячи рештки цього контрреволюційного керівництва, Криворізька організація більшовиків за допомогою ЦК і обкому разом з усією парторганізацією України підійшла до XII і XVII з'їздів з рядом великих перемог.

Я на питаннях руди більш докладно спинятися не буду, бо товариш Трахтер ряд питань руди поставив на партз'їзді. Скажу тільки, що навіть той перелом, якого добилась Криворізька парторганізація на кінець 1933 р., коли замість 17—20 тис. тонн, що їх раніш видобували, ми почали давати 30—31 тис. тонн, — ні нас, ні металургію задоволити ніяк не може. Навіть те, що нам удалось після втручання ЦК постачити металургійним заводам необхідні запаси руди, нас теж ні в якій мірі задоволити не може. Басейн, безумовно, на піднесенні, цілий ряд рудень і шахт уже кілька місяців підряд стійко виконує програму. Дуже виросла механізація, значно поліпшилось матеріально-побутове обслуговування робітників. Але в басейні ще багато треба зробити того, що зроблено в Донбасі в питаннях механізації і освоєння механізмів, в питанні боротьби за ущільнений робочий день, за те, щоб рівень і якість керівництва піднести значно вище, ніж тепер.

Головне завдання, яке стоїть перед нами в басейні, — це в найближчий час повністю завершити його реконструкцію.

Я хочу дуже коротко спинитись на питаннях будівництва Криворізького металургійного комбінату. Мені думається, що на Україні погано ще знають те винятково велике будівництво, яке розгортається під ім'ям Криворіжбуду. Товариш Хатаєвич вчора говорив про Криворіжбуд як про другу Магнітку. Це так і є. Досі в Криворізьке будівництво вже вкладено до 130 млн. крб., в 1934 р. ми повинні будемо освоїти ще близько 100 млн. крб. В найближчий місяць ми пустимо першу домну «Комсомолку», з тим щоб швидко після цього пустити другу домну. Нам треба на Криворізькому будівництві провести величезну роботу. Важливість швидшого закінчення заводу дуже велика.

Криворіжбуд повинен буде працювати на бідних рудах, з тим щоб згодом пристосувати кварцити, запасів яких у нас є понад 4 млрд. тонн. Але мені здається, що недосить уважне ставлення ряду організацій до цього будівництва відбивається на ході його. Я не маю часу докладно говорити про те, як постачаються Криворізькому будівництву матеріали, як обслуговується воно транспортом. Але треба мати на увазі, що досі будівництву постачають матеріали максимально на 50% потреби. А звідси, звичайно, і величезні перебої. Крім відсутності матеріалів, відбивається на ході будівництва і не зовсім задовільна наша робота. Тепер ми вступили в етап пуску домни, розгорнутого будівництва додаткової кількості доменних печей, мартенів, цеху вальцювання; все це вимагає і з боку Наркомважпрому і парторганізації звернути особливу увагу на Криворіжжя. Треба міцно і ґрунтовно допомогти Криворіжжю, бо воно є дійсно другою Магніткою. Треба міцно допомогти по впорядкуванню Кривого Рога, по комунально-житловому будівництву, по проведенню трамвая.

Голова. Слово надається товаришеві Ільїну. (*Оплески*).

Ільїн. Товариші, ті виняткові успіхи, які Комуністична партія (більшовиків) України здобула за останній рік в галузі сільського господарства, в галузі промисловості, в справі національно-культурного будівництва, могли бути досягнені тільки в результаті перебудови роботи КП(б)У і її ЦК відповідно до вказівок товариша Сталіна на XVI з'їзді нашої партії про розгорнутий соціалістичний наступ по всьому фронту, про суть більшовицького наступу.

Коли ви згадаєте всю роботу, яку ЦК КП(б)У проводив протягом останнього року, розгорнуті вказівки пленумів ЦК — лютого, червневого, листопадового, ряд директив і рішень ЦК КП(б)У, — ви побачите, як з усією виразністю по всіх лініях більшовицького наступу розгорталась робота нашого ЦК.

Одним із найбільш характерних методів роботи ЦК КП(б)У за минулий рік був метод більшовицької самокритики. Ніколи не була так розгорнута в ЦК і в усіх наших організаціях бойова більшовицька самокритика, як за останній рік. Без самокритики, без викриття хиб було б зовсім неможливо, як говорить товариш

Постишев, вздибити всю парторганізацію і повести її в бій за виконання вказівок, даних ЦК ВКП(б), даних товаришем Сталіним в його історичній промові про роботу на селі.

Характерною рисою роботи ЦК КП(б)У за останній рік була мобілізація класової пильності мас. На цілому ряді документів, на цілому ряді прикладів роботи ЦК КП(б)У і наших обласних організацій можна було б це показати. Боротьба з бюрократизмом, переставлення ряду людей, очистка центрального апарату від нездатних перебудувати свою роботу, добір кадрів, які можуть здійснювати поставлені завдання, — така лінія практичної роботи ЦК КП(б)У.

В Харківській організації, завдяки тому, що товариш Постишев стояв на її чолі, одночасно з роботою в ЦК, ми могли в цілому ряді питань, зв'язаних з перебудовою роботи, поставити цілі проблеми, які, як видно, сприймалися і іншими організаціями України. Я говорю про основні елементи перебудови, висунені товаришем Постишевим на лютневому пленумі обкому, про поворот міської партійної організації до роботи на селі, про змінення методів роботи в напрямі конкретності і оперативності керівництва, про усунення сановно-панського ставлення до роботи, про поставу перевірки виконання, про добір кадрів, про зміцнення сільських партійних організацій, про згуртування колгоспного активу.

ЦК КП(б)У, не зважаючи на осіб, не зважаючи на окремі організації, дуже міцно і рішуче, конкретно ставив питання про роботу кожної окремої організації, на кожному окремому етапі нашої роботи. Досить навести приклад Харківщини. Таке, наприклад, рішення ЦК КП(б)У, що стосується питання про підготовку Харківської області до збиральної кампанії, коли ЦК КП(б)У заслухав наше повідомлення і різко поставив питання про наше відставання

Ми повинні були перебудувати і перебудували роботу. Так це було в питанні підготовки до збиральної кампанії, так це було щодо перевірки і проривання буряку, так це було щодо проведення осінньої засівної кампанії. Такі рішення були ухвалені окремо по кожній області. Ми знаємо про такі рішення по Одеській області, по АМСРР і інш. ЦК конкретно на кожному окремому етапі роботи кожній окремій організації давав конкретні завдання, конкретні вимоги, конкретні строки.

Товариші, не менша робота пророблена ЦК за цей рік в справі зміцнення і відгострювання наших партійних організацій на місцях, що є одна із необхідних умов більшовицького наступу, про який говорив товариш Сталін на XVI з'їзді. Тут я маю на увазі ту гостру боротьбу з різними рештками правоопортуністичних і лівацьких елементів, а особливо боротьбу з націоналістичними елементами, яку провела КП(б)У за останній рік.

Товариш Сталін на XVI з'їзді говорив: «Чому завдячує партія це своє вирішальне досягнення? Вона завдячує це досягнення тій обставині, що в своїй боротьбі з ухилами вона завжди вела *принципальну* політику, ніколи не опускаючись до закулісних комбінацій і дипломатичного гешефтмахерства. Ленін говорив, — продов-

жує товариш Сталін, — що принципіальна політика є *єдино* правильна політика». І далі товариш Сталін вказує: «Ми вийшли переможцями з боротьби проти ухилів тому, що чесно і послідовно виконували цей заповіт Леніна».

Так ось, товариші, більшовицька принципіальність була особливо характерною в роботі ЦК КП(б)У за останній рік і я хочу це показати на прикладі роботи ЦК КП(б)У в галузі розв'язання національного питання.

Товариш Постишев, складаючи звіт з цієї трибуни, правильно говорив, що ЦК КП(б)У різко ставив і ставить питання про те, що націоналіста, ворога, шпигуна, який заліз в партію, треба бити і бити нещадно.

Між тим в КП(б)У були люди, які по-примиренському ставились до таких ворогів і вважали за можливе їх не бити, а дати їм можливість відійти в тінь, сховатись, «тихо зникнути».

Ось вам дві лінії — бити *прямо, сміливо, принципіально по класовому ворогу*, — це одна лінія, і друга, антибільшовицька лінія — дати можливість «тихо зникнути», дати можливість сховатись.

У нас є товариші, які і до сьогоднішнього дня недооцінюють національного питання, не розуміючи того, що національне питання є складова, істотна частина всієї нашої роботи по керівництву пролетаріатом і колгоспними масами на Україні, є складова, істотна частина здійснення диктатури пролетаріату.

У ряду товаришів нема, якщо можна так висловитись, смаку, настрою до того, щоб займатись національним питанням; вони гадають, очевидно, що заняття національним питанням заважає проведенню іншої якоїсь більш важливої роботи, відокремлюючи таким чином національне питання від всіх інших питань нашого будівництва. Такі настрої шкідливі, небезпечні, з ними треба боротись.

Я хочу вам навести кілька прикладів з практики боротьби Харківської партійної організації, прикладів, зв'язаних з національним питанням.

Перший приклад я хочу навести з того питання, про яке говорив товариш Постишев: чи був Скрипник ширмою або знаряддям боротьби наших ворогів проти нас.

Я хочу вам навести протокол комісії чистки осередку Наркомосу в 1929 р. На засіданні комісії чистки, якою керував товариш Всеволозький, виступав Скрипник, даючи напрям тому, як треба проводити чистку партійної організації Наркомосу. Там він дав кілька вступних зауважень, а потім більшу частину своєї промови — це ми бачимо по протоколу — він присвятив питанню про відомого Бадана. Я дозволю собі просто зачитати цей протокол:

«Товариш Скрипник зупиняється на члені партії товаришеві Бадані і спростовує всі ті заяви, які були на минулому засіданні перевіркою комісії, коли на товариша Бадана подавалось цілий ряд заяв з боку окремих членів партії і були відводи.

Товариш Скрипник зазначив, що товариша Бадана як члена партії перевірено 10 разів, з них 4 рази було перевірено відпо-

відними органами і організаціями, а 6 разів — цілою низкою шляхів перевіряв сам товариш Скрипник, і ці перевірки доказали, що робота товариша Бадана за кордоном, безперечно, була революційною, партійною і занадто корисною як для революції, так і для партії.

Що стосується спільної служби Бадана з Винниченком, то всі обвинувачення в цьому відношенні на товариша Бадана були безпідставні, оскільки товариш Бадан, працюючи на посаді секретаря Винниченка, виконуючи цілковито правильно як доручення партії, так і Комінтерну, на цій роботі себе виправдав як витриманий член партії.

Товариш Бадан як комуніст завжди боровся проти троцькізму, шумськізму, волобуєвщини, занадто багато працює над собою і вчиться і є витриманий партієць та культурний член партії. Слід таких, як товариш Бадан, які приносять велику користь партії, безперечно залишити в лавах комуністичної партії».

Так виступав Скрипник на чистці Бадана — ворога-контрреволюціонера. Бадан був секретарем у Винниченка, а Винниченко — наш запеклий ворог. Керівники Харківської партійної організації, райпартком, в районі якого перебував осередок Наркомосу, почували і знали Бадана як ворога. І коли товариш Всеволожський (голова комісії чистки), розглянувши це питання, не зважаючи на тиснення Скрипника, який настоював на залишенні Бадана в лавах партії, з'явився в Харківський окружний комітет для погодження питання про виключення Бадана з партії, Харківський окружний комітет настояв на виключенні Бадана з партії.

Не зважаючи на це, Скрипник завжди був на стороні Бадана. За цього ворога — Бадана — Скрипник розпочав боротьбу проти харківського керівництва. Скрипник йшов назустріч кожному, хто намагався клепати харківське керівництво, аж до пасквільних фейлетонів. Скрипник йшов в ЦК, в ЦКК ВКП(б) для того, щоб відстояти цього шпигуна з партквитком в кишені.

Це, товариші, є один тільки епізод, рішення про одну людину, але і цей факт сигналізував Скрипникові, в якому оточенні він працює, як до цього ставиться парторганізація.

Товариші, я повинен спинитися на надзвичайно важливому документі, ухваленому Харківським окружним партійним комітетом 5 грудня 1929 р. і затвердженому ЦК КП(б)У. Цей документ має безпосереднє відношення до ухваленого на останньому листопадовому пленумі ЦК КП(б)У рішення в національному питанні.

Харківським окружкомом, яким тоді керував товариш Постишев, на основі вивчення ходу розгортання боротьби на національному фронті в Харківській парторганізації, особливо в Українському інституті марксизму-ленінізму, було ухвалено розгорнене рішення, з якого я наводжу найважливішу частину:

«... Комуністична партія (більшовиків) України повинна серйозно враховувати, що при посиленому наступі на капіталі-

стичні елементи міста і села, при рості куркульського опору соціалістичній перебудові села неминуча активізація української буржуазної інтелігенції. В наявності є численні факти, які вказують, що куркуль і шовіністичні елементи інтелігенції посилено намагаються змальовувати наступ на куркуля, як прояв національного гніту. При безперервному рості наукових і культурних установ, української художньої і журнальної літератури, при слабості в них партійних і пролетарських кадрів дуже значною є в ряді ланок нашого державного і кооперативного апаратів питома вага і вплив буржуазної української інтелігенції. Все це, разом взяте, незаперечно говорить про значно зростлу і зростаючу в нинішній період небезпеку українського шовінізму. Тому партія повинна і по цій лінії посилити свою пильність, своє керівництво, рішуче борючись з всякого роду проявами ростиючого українського шовінізму». (З резолюції Бюра окружкому 5 грудня 1929 р.)

Коли б українська партійна організація в своїй роботі керувалась цим рішенням, затвердженим ЦК КП(б)У, коли б пильність до українського націоналізму не була ослаблена і коли б класовий ворог—куркуль, петлюрівець, буржуазний інтелігент—за ці роки не проник до керівництва, — тоді у нас не було б таких тяжких проривів і не було б необхідності ухвалювати таке рішення на листопадовому пленумі ЦК КП(б)У, що в умовах України в даний момент (1933/34 р.) український націоналізм є головна небезпека. Тільки забуття цієї небезпеки і відсутність боротьби з нею протягом ряду років привели до того, що український націоналізм настільки посилив свої позиції, що таке рішення стало потрібне. Тільки тому, що ми випустили з своїх рук керівництво боротьбою за ленінську національну політику на Україні, тільки тому, що ми не займалися цією справою, тільки тому, що сигнал, який був, і навіть прямі принципиальні рішення в цьому питанні лишались під спудом, не витягались і не були керівними в роботі, — тільки тому ми дістали такий величезний прорив на фронті національно-культурного будівництва, який позначився дуже великими наслідками, дуже великими жертвами для українського робітника і українського трудящого селянина.

Товариші! Наша обласна парторганізація, як і вся українська парторганізація, з величезним задоволенням відмічає, що на всіх фронтах — і на фронті промисловості, і на фронті сільського господарства, і на фронті національно-культурного будівництва — за минулий рік ми маємо величезні успіхи.

На основі величезних успіхів української парторганізації і на основі загальних досягнень, які є в Радянському Союзі, ми тепер маємо, я б сказав, величезне, історичної важливості, рішення ЦК ВКП(б) і нашого з'їзду про перенесення столиці в Київ.

Товариші, це дуже серйозне і дуже важливе політичне рішення може тільки радувати кожного більшовика, і ми, комуністи-більшовики Харківської парторганізації, радіємо з цього рішення, як виразу могутності нашої пролетарської держави.

Ми повинні сказати тут, з трибуни з'їзду, що Харківська парт-організація добилась величезних результатів завдяки тому, що столиця була в Харкові. Ці результати йдуть насамперед по лінії індустріалізації Харкова, ці результати йдуть по лінії розвитку української соціалістичної культури в Харкові, ці результати йдуть по лінії ідейно-політичного росту Харківської парторганізації, ці результати йдуть по лінії більшовицьких темпів в роботі Харківської парторганізації, яка під боком, під рукою у ЦК могла швидше сприймати керівництво ЦК КП(б)У і швидше його перетворювати в життя.

І ми можемо з цієї трибуни сміливо заявити, що за роки перебування столиці в Харкові Харківська парторганізація високо несла прапор столичної передової організації.

Ми бажаємо Київській парторганізації дійсно зайняти це становище передової, провідної столичної організації.

Ми разом з тим заявляємо, що те, що Харків перестає бути столицею, ні на одну хвилину не знижує тих досягнень, які вже Харків має.

Вигуки з місць. Правильно, правильно!

Льїн. Ми впевнені, товариші, в тому, що тепер після перенесення столиці в Київ харківські більшовики, харківські пролетарі докладуть всіх зусиль до того, щоб не тільки удержатись на теперішньому рівні в справі розгортання промисловості, в справі розгортання сільського господарства, в справі розгортання культури, але дати нові зразки, нові показники в роботі нашої парторганізації, в роботі пролетарів і колгоспників Харківщини.

Товариші, боротьба, боротьба і ще раз боротьба — ось що ставлять перед собою харківські більшовики, виходячи з тих завдань, які перед нами стоять, і насамперед виходячи з тих завдань, які поставлені перед нами в тезах до XVII з'їзду ВКП(б).

Тези до XVII з'їзду ВКП(б) є пряме продовження і розвиток тих організаційних принципів перебудови, які дані були товаришем Сталінін на XVI з'їзді нашої партії в його вказівках про суть більшовицького наступу, вказівках, що їх проводив ЦК в період між з'їздами.

В чому полягає головне в цих тезах? Головне полягає в тому, щоб тепер всебічно посилити єдиначальність, щоб тепер всебічно підвищити особисту відповідальність кожного керівника, щоб вести нещадну боротьбу з відкритими і прихованими порушеннями партійної і державної дисципліни. Кожний комуніст мусить тепер стати таким організатором, який повинен, з одного боку, бути ініціативним, бути людиною, яка глибоко знає справу, вміє конкретно і оперативно керувати; з другого боку, комуніст повинен бути зразком в виконанні законів, в виконанні директив, повинен бути зразком чесності і дисципліни. Ці принципи повинні лягти в основу роботи кожного комуніста.

Тези до XVII з'їзду ВКП(б) будуть однодушно прийняті всією партією. Вони дають програму боротьби і перемог. І вся українська парторганізація на основі рішень XVII з'їзду ВКП(б) і

XII з'їзду КП(б)У, врахувавши всі свої минулі помилки, ще міцніше згуртувавшись навколо ЦК ВКП(б) і вождя нашої партії і всіх трудящих товариша Сталіна, доб'ється того, що вона стане не тільки одною з передових, але і провідних організацій ВКП(б); і зробить Україну квітучою, багатою країною, перлиною всього Радянського Союзу. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Білоусов.

Білоусов. Товариші, цілком безперечно, що Комуністична партія України до свого XII з'їзду, а також до XVII з'їзду Всесоюзної комуністичної партії іде з величезними успіхами, і це поділяють цілком і повністю не тільки рядові члени партії, але і широкі колгоспні маси. Товариш Постишев в своїй докладній доповіді дав картину велетенської боротьби Комуністичної партії України за перетворення Української республіки в передову зразкову республіку Радянського Союзу. Ця боротьба за минулий період привела до величезних перемог. Наша Українська республіка стала великою промисловою республікою в нашому Радянському Союзі.

Не менш величезних успіхів наша українська організація добила і в галузі сільського господарства, особливо величезних успіхів ми добились за останній рік. До XVII з'їзду партії наша українська парторганізація йде з великими успіхами, а саме — Україна ліквідувала відставання в сільському господарстві, створивши тим самим міцну основу для перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, всіх колгоспників в заможних. Ці результати говорять про винятково величезну роботу, яку проробила наша українська парторганізація під керівництвом свого ЦК, і про винятково величезну допомогу з боку ЦК ВКП(б) і особливо від товариша Сталіна.

Ці перемоги української парторганізації говорять про торжество ленінської національної політики, про торжество висловленого товаришем Сталіним на XVI з'їзді положення про те, що період соціалізму є період величезного розквіту національної культури — національної по формі і пролетарської по змісту. І цього торжества ленінської національної політики ми добились в рішучій нещадній боротьбі на два фронти в національному питанні. В цій боротьбі виняткова роль належить товаришеві Постишеву. Величезне значення в нашій боротьбі за ліквідацію відставання сільського господарства на Україні мало також більшовицьке рішення в оргпитанні — нсве розставлення партсил, проведене на основі рішень ЦК від 24 січня, коли на вирішальні області України були поставлені міцні більшовики-ленінці, як, наприклад, на Одеську — Вегер, на Дніпропетровську — Хатаевич. Ось це розставлення партсил на вирішальних ділянках привело до зміни форм керівництва. Замість звичайної балаканини, декларативності, а іноді окрику, голого адміністрування в роботі було поставлено чітке оперативне, конкретне керівництво, а головне — допомога місцевим партійним організаціям в справі виправлення помилок і налагодження боротьби за ліквідацію відставання сільського господарства. Ось ці обставини, головним чином, забезпечили нам успіхи.

Цю перебудову оргпартроботи, яка вивела нас з проривного стану, можна було б проілюструвати цілим рядом прикладів. Ось зокрема можна навести приклад роботи організації Грушківського району, який тепер до XII з'їзду КП(б)У і XVII з'їзду ВКП(б) ввійшов в передові райони нашої Одеської області. Ми, наприклад, на основі вказівок, даних ЦК, відмовились від керівництва «взагалі». Ми обрали окремі опорні пункти, розставили сили і добились в колгоспах передових зразків роботи, підтягуючи відсталих. В район діяльності Грушківської МТС ввійшов 31 колгосп, з них 18 було проривних. До збиральної кампанії ми кількість проривних колгоспів скоротили до 8, а восени, до осінньої засівної, до бурязобиральної кампанії добились того, що у нас не було ні одного проривного, відсталого колгоспу. Село, яке систематично було відсталим, проривним, на кінець сільськогосподарського року завоювало право на назву передового села. Це, товариші, показує, що шляхом конкретного підходу до окремих колгоспів, шляхом подання конкретної практичної допомоги ми зуміли добитися цих успіхів.

Дальше питання, якого я хочу тут торкнутись, — це питання про політвідділи. Треба сказати, що дуже мало сказано на з'їзді про політвідділи МТС і радгоспів. Нашому з'їздові так само, як і XVII з'їздові, доведеться підбити підсумки здійсненню величезної, геніальної ідеї товариша Сталіна про політвідділи. Політвідділи були гострим знаряддям партії в справі наведення більшовицького порядку в колгоспах, наведення більшовицького порядку на селі. Тепер, напередодні XVII з'їзду партії, коли були опубліковані тези з оргпідтань, партійного і радянського будівництва, вже чути було голоси про те, що смуга роботи політвідділів минула. Ми тепер уже маємо факти, коли дехто починає замахуватися на політвідділи, починає передчасно ховати їх, уже є такі балачки, іноді в вигляді жартів, в товариській формі про те, що диктатура політвідділів уже минула.

Я думаю, товариші, до таких розмов, — а ці розмови мають безперечно куркульську основу, — до цих розмов треба прислухатись і, безумовно, наш з'їзд дасть рішучу відсіч таким настроям. З'їзд безперечно скаже своє авторитетне слово. Треба сказати, що політвідділи були, є і будуть якнайгострішим знаряддям партії в справі соціалістичної переробки нашого села. Політвідділи є дійсно та підойма партії, за допомогою якої наша партія знищувала вікову відсталість, навик, традиції сільського життя. Наші політвідділи були підоймою наведення більшовицьких порядків. Вони цим і лишаються, це треба буде підкреслити і сказати.

Лозунг товариша Сталіна про перетворення колгоспів в більшовицькі колгоспи і його настанова про організацію політвідділів є для нас яскравий зразок більшовицького сполучення політики і організаційної практики соціалістичного будівництва. Політвідділи є для нас зразок сталінського стилю роботи, сталінського мистецтва керувати і сталінського вміння перетворювати можливості в дійсність.

Ми, політвіддільці, на практиці переконались в усій силі, геніальності замислу товариша Сталіна про організацію політвідділів.

Останній момент, який я хотів би тут підкреслити, це питання про приділення великої уваги новим районам бурякосіяння. Зокрема Грушківський район є великий район бурякосіяння і в той же час на наш район, як район бурякосіяння, мало зважають, бо Одеська область вважається зерною областю і уваги бурякові приділяють тут надзвичайно мало.

Я думаю, товариші, що це становище треба змінити, а у нас є, наприклад, такі факти: ми в цьому році мали великий, добрий урожай буряку і у нас є МТС, яка одержала гуртового збору понад півмільйона центнерів буряку, а для вивозки цього буряку МТС має всього в наявності 8 автомашин.

Голова. Товариші, слово має товариш Кудрявець.

Кудрявець. Товариші, наша партія підходить до свого XVII з'їзду з надзвичайно великими досягненнями на всіх ділянках соціалістичного будівництва, зокрема в галузі національно-культурного будівництва по всіх республіках, що входять в склад Союзу радянських соціалістичних республік.

Наші досягнення надзвичайно непокоять міжнародну буржуазію, наші досягнення з кожним днем, з кожною годиною все більше і більше наближають смерть міжнародному капіталізму. Тому то міжнародний капіталізм всілякими шляхами веде боротьбу проти Радянського Союзу. Особливо гостру боротьбу за останній час міжнародний капіталізм і зокрема німецький фашизм розвинув на Україні, використовуючи недобитки контрреволюції: українських націоналістів, націонал-ухильників, очолюваних Скрипником.

Широку шкідницьку роботу провели українські контрреволюційні організації і в сільському господарстві, і в промисловості, і на ділянці національно-культурного будівництва.

Партія, розгромлюючи класових ворогів, їх агентів, добилась велетенських успіхів. Продукція промисловості України, як відомо, виросла в 4 рази порівняно з довоєнним часом. На Україні нині навчається 98% дітей українців українською мовою, в той час коли в 1913 р. шкіль українською мовою зовсім не було і взагалі на Україні всього лише 16% дітей вчилися в школах.

Україна насичена потужною механічною базою як в промисловості, так і на ділянках соціалістичного сільського господарства. Навіть, товариші, коли ми візьмемо такі в минулому відсталі області, як Вінниччина, то і тут ми бачимо надзвичайно бурхливе зростання соціалістичного сільського господарства і добробуту трудящих мас.

Вам, товариші, відомо, що Вінницька область на 90% складається з колишньої Кам'янець-Подільської губернії. Це була губернія великих злиднів. Тут 52% землі належало магнатам українським і польським. З решти 48% землі більша частина припадала на куркульські господарства.

Половина селянства на Кам'яничині в довоєнні часи літо і

зиму примушені були працювати у поміщиків, в економіях, заробляючи 15—20 коп. на день з своїми харчами.

Тепер становище колгоспних селян в Вінницькій області незрівнянно краще минулого. Цього поліпшення досягнуто в результаті упертої боротьби парторганізації. На сьогодні вінницький селянин має пересічно на трудовень 6—7 кг хліба, плюс 1½—2 фунти цукру, 25—30 фунтів картоплі, 2—2½ крб. грошей та ще плюс жирові продукти, які є і в його господарстві і з тих поросят і телят, що він одержав в колгоспі. І ось проти цього колгоспного ладу, проти пролетарської диктатури виступає націоналістична контрреволюція, запродавшись польському чи німецькому фашизмові; мета контрреволюційних націоналістів—відірвати Україну від Радянського Союзу, від братерського союзу з російським пролетарем, відірвати, щоб з України зробити плацдарм боротьби проти Радянського Союзу, щоб з України зробити колонію німецького чи польського імперіалізму. Я певний, товариші, що їх ставка остаточно буде бита, і буде бита в найближчий час не лише органами нашої пролетарської диктатури, а і фактами самої нашої дійсності, бо кожен день приносить все більше і більше поліпшення добробуту трудящих мас. У нас на Україні на сьогоднішній день вчиться понад 350 тис. студентів, студентів-робітників, студентів-селян, які до революції не вміли зовсім написати своє прізвище; лише завдяки пролетарській диктатурі, завдяки геніальному керівництву Леніна і Сталіна, ці люди зуміли стати не лише письменними, а й активними організаторами, будівниками першої в світі соціалістичної держави.

Шкідництво, як особливо красномовно тут говорили товариші Постишев і Балицький, позначилось на ділянці культурного фронту. Не можна сказати, що на сьогоднішній день остаточно зі всіма корінцями вирвано це шкідництво. Я вважаю так, що вирвано стебло, вирвано основні корені, але корінці ще лишилися і над цими корінцями парторганізації України треба буде вперто і вперто попрацювати, треба буде прошарувати це поле так, як шарується бур'ян, але з таким розрахунком, щоб шкідницький бур'ян більше не сходив на наших радянських ланах. Було б дуже добре, коли б наші видавництва тепер же, після партійного з'їзду, взяли за опрацювання і видання такої збірки, яка висвітлювала б повністю всі прагнення німецького фашизму щодо України і всю ту шкідницьку контрреволюційну роботу, яку провадять українські нацдемівці, українська контрреволюція.

Ми з вами протягом невеликого часу мали справу шумськізму, хвильовизму, сюди я пристябую і вобуевщину, потім ми мали справу СВУ, потім окремі збочення на ділянці національно-культурного будівництва і, нарешті, ми маємо справу військових українських і польських організацій. В боротьбі з цими ворогами ми маємо багато праць, надзвичайно багато класичних промов. Візьміть ви промову товариша Кагановича на X з'їзді КП(б)У, візьміть ви промову товариша Косіора на листопадовому пленумі 1933 р.,— надзвичайно цінна, надзвичайно багата, красномовна доповідь,

взьміть ви промови товаришів Постишева, Любченка. Всі ці доповіді і промови, на мою думку, треба зібрати в одну збірку, треба зібрати всі матеріали і документи і просунути їх безпосередньо до кожного колгоспного осередку, бо на селі ще певна частина вчителства не наша. Ця певна частина вчителства їсть наш хліб, вона спить на наших ліжках, але вона працює проти нас і працює «тонко» і нібито між іншим промовляє: «все це, мовляв, гарно, росте промисловість, завозяться трактори в сільське господарство, а все ж таки все українське зменшується і зменшується і т. д.». Отже, треба, щоб кожен колгоспник-активіст мав під рукою хоча б невеличку збірку матеріалів і документів, за допомогою якої він міг би давати одкоша різним націоналістичним «розмовочкам».

Далі, товариші, я хотів би зачепити друге невеличке питання — це питання про наші підручники. Остаточо розтрачено концепції, які ідеалізують контрреволюційну Центральну раду, розтрачено концепції так званої яворщини, сухино-хоменківщини, але в підручниках з історії класової боротьби на Україні виправлень ще нема, ще і на сьогоднішній день недосвідчений викладач середніх навчальних закладів користується цими підручниками. Я маю на увазі окремі помилки в підручнику «Історія України» т. I, видання ВУАМЛІН. Користуючись цим підручником, малодосвідчений викладач протягує, іноді сам не розуміючи шкоди, націоналізм.

Треба придивитись і до літератури, до художньої творчості. На жаль, я не захопив одної характерної книжки, яка вийшла в 1930 чи в 1931 р., видання «Література і мистецтво», за редакцією Досвітнього, де під виглядом класики вміщується фашистські твори Олеса Кобця. Правда, цю книжку вилучили, але певна частина цієї літератури лишилась на руках. Я вважаю, що така «класика» нам непотрібна, на такій «класиці» ми не будемо навчати наше молоде покоління.

І, нарешті, останнє питання про кадри для сільського господарства. За ініціативою генія світового пролетаріату товариша Сталіна комуністичні університети реорганізовано в вищі комуністичні сільськогосподарські школи. Утворено ряд нових вищих комуністичних сільськогосподарських шкіл, які безпосередньо готують кадри для своєї області на ділянці соціалістичного сільського господарства. В постанові ЦК ВКП(б) визначено певний мінімум знань, який повинні мати товариші, йдучи в ці школи. Але часто-густо, і не тільки по нашій Вінницькій, а і по інших областях України, доводиться натрапляти на такі явища, що окремі парторганізації посилають товаришів, яких не можна ніде притулити, посилають товаришів без відповідної підготовки, без певного практичного досвіду в роботі. Мені здається, що в цій справі треба добитися певного перелому, щоб ті товариші, які не мають відповідної підготовки, могли б спочатку йти в партшколу, а потім в вищі комуністичні сільськогосподарські школи.

І, нарешті, останнє, що я хотів сказати, це те, що перед нами, товариші, надзвичайно багато роботи. Працювати треба уперто і упевнено в тому, що товариш Сталін, геніальний вождь світового

пролетаріату, який керує нашим соціалістичним будівництвом, веде нас вірними лєнінськими шляхами до переможної світової пролетарської революції.

Голова. Слово має товариш Коваль.

Коваль. Товариш Постишев в своїй доповіді дав глибокий політичний аналіз. Він наситив глибоким політичним змістом роботу КП(б)У на всіх етапах боротьби за справу соціалізму. Ми можемо сміливо сказати, що після рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня КП(б)У відповідно до нових обставин, нових умов перебудувала свою роботу і організаційну, і агітаційну, і пропагандистську. Ми можемо сміливо сказати, що з приїздом товариша Постишева на Україну з його ініціативи піднесено більшовицьку пильність, викрито націоналістичний ухил Скрипника в лавах КП(б)У, розгромлено за допомогою товариша Балицького і нашого славного ДПУ контрреволюційну організацію «УВО». В цій роботі належить головне місце товаришеві Постишеву, який vzdивив КП(б)У відповідно до нових умов, до нових обставин.

Я вважаю, що в справі перебудови роботи КП(б)У останнього часу вирішальне значення мало запровадження сталінського стилю в роботі. Цей сталінський стиль все більш і більш вкорінюється в роботу парторганізацій України, починаючи з столичної Харківської організації і кінчаючи кожною заводською, кожною шахтною парторганізацією.

Звичайно, ми не мали б успіхів в подоланні відставання сільського господарства, коли б не розгромили української націоналістичної контрреволюції, не викрили б і не розгромили націоналістичний ухил в лавах КП(б)У, ухил на чолі якого стояв Скрипник. Тільки завдяки розгрові української націоналістичної контрреволюції ми добились перших, але великих успіхів в справі піднесення сільського господарства.

Організуючи конкретне керівництво з знанням справи, з знанням обставин, мобілізуючи маси, їхню творчу активність, тобто запроваджуючи те, про що говорив вождь нашої партії товариш Сталін на січевому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б), КП(б)У в останній час посирила своє керівництво на всіх ділянках соціалістичного будівництва.

Я хочу розповісти, як парторганізація Донбаса перебудувала свою роботу, зокрема як перебудувалась Сталінська парторганізація, що працювала надзвичайно погано в першій половині 1933 р., а відомо, що саме Сталінська парторганізація своєю ганебною роботою тягла весь Донбас вниз, не виконуючи плану видобутку вугілля. У нас ще в серпні місяці трест «Сталінвугілля» давав пересічно 21 тис. тонн, а тепер дає 26.400—26.500 тонн на добу. Це є наслідок не того, що ми одержали нові механізми або збільшили робочу силу, — ні, це є наслідок перебудови партроботи за стилем товариша Сталіна, що його запроваджує товариш Постишев, що його запроваджує парторганізація на Україні, що ми його запроваджуємо під керівництвом Донецького обкому, під керівництвом товариша Саркісова. Товариш Саркісов учора говорив про рекорд-

ний видобуток вугілля, а вчора, 23 січня, Донбас дав знов «нагоря» рекордний видобуток — 147.743 тонни, або 103% плану.

Товариші, трест «Сталінвугілля» надзвичайно погано працював, наш металургійний завод ім. Сталіна надзвичайно погано працював в першому півріччі. Після зміни керівництва, перебудови методів партроботи і господарського керування заводом, цехами тепер маємо те, що Сталінський завод заняв перше місце серед металургійних заводів в Радянському Союзі, і всесоюзне журі по конкурсу домен і мартенів присудило нашому заводові прапор «Правды». (Оплески).

Цих успіхів парторганізація добилаь тому, що ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У систематично стежать, допомагають і керують практичною роботою Донецької парторганізації. Я наведу телеграму, яка має історичне значення для парторганізації Донбаса, для всіх шахтарів Донбаса. Цю телеграму нам надіслали товариші Сталін, Молотов, Каганович, коли парторганізація почала перебудовувати роботу згідно з рішенням про вугілля, почала громити саботажників. В телеграмі пишеться:

«Лист Косіора і повідомлення обкому про репресії проти вільних і невільних саботажників одержані.

Нарешті от ви починаєте братися за справу по-більшовицькому, ламаючи опір комуністичних і некомуністичних чиновників.

До нас дійшли чутки, що вжиті заходи вважаються у вас цілком достатніми. Якщо це вірно, то така політика може погубити всю справу.

По суті справи проведені вами заходи — тільки перший крок, який не можна вважати достатнім. Щоб перемогти, треба зробити дальший крок, розгорнути навсю самокритику і перевірку виконання по всіх рудоуправліннях і шахтоуправліннях без винятку, перевірити людей на місці і безумовно покарати всіх тих, від яких тхне хоч би віддаленим душком саботажу. Тільки при цій умові перемогу можна вважати більш-менш гарантованою.

Сталін, Молотов, Каганович».

Ви бачите, що ЦК ВКП(б), персонально товариші Сталін, Каганович і Молотов, настійливо мобілізували парторганізацію Донбаса на боротьбу проти саботажників. Трест «Сталінвугілля» надзвичайно погано працював, була створена думка, що нібито у нас шахти надзвичайно старі, що планів на цих шахтах не можна виконати. Ці опортуністичні настрої треба було розгромити тому, що «Сталінвугілля» — це батьківщина абакумовщини, яка є найяскравішим виявом антимеханізаторських настроїв. Треба було по цих настроях ударити відразу для того, щоб підтягти шахти «Сталінвугілля». Ми знаємо, що трест «Сталінвугілля» — це трест коксівного і експортного вугілля. І тому треба було розгромити ці антимеханізаторські настрої для того, щоб підняти парторганізацію, підняти шахтарів на боротьбу за високі темпи видобутку вугілля.

Інститут парторганізаторів шахт приніс велику користь. Я можу навести чимало шахт, де парторганізатори надзвичайно мало писали протоколів, не писали резолюцій, мало засідали, але вони навколо себе мобілізували актив робітників-шахтарів. З цими робітниками парторганізатори систематично працюють, добиваючись рекордних перемог. Шахта «30», шахта «Смолянка», навколо яких була створена атмосфера, що вони ніколи програми не дадуть, — ці шахти виконують програму. Про шахту «10 біс» «Правда» писала, що вона найвідсталіша в Донбасі, а тепер ця шахта виконує добову програму. Товариші, в постанові ЦК і РНК від 8 квітня записано, що в шахті центральною ланкою є дільниця. От, увага цій дільниці, увага доборові людей на дільниці, секретарів партосередків дільниць, начальників дільниць, закріплення їх, створення їм ділової товариської обстановки — забезпечує нам надзвичайно велике просування вперед.

Товариші, ворог розуміє, що в період реконструкції техніка вирішує все. Ворог розставив свої сили на вирішальних ділянках, на шахтах, він розставив свої сили на механізмах. Підчас чистки партії ми по 25—30—40 чол. виганяли з механізмів. А у нас в рудоуправліннях навіть не було обліку псування механізмів. І тому не могли раніше виявити конкретних носителів цієї ворожої роботи.

Коли читаєш уважно тези товариша Кагановича до XVII з'їзду партії, де вимагається конкретного керівництва, знання суті справи, то переконаєшся, що коли б ми не керували конкретно окремими шахтами, дільницями, ми б цього ворога не виявили, він би там орудував, продовжував би руйнувати механізми і далі робив би надзвичайно велику шкоду. А це означає, що наші шахти були б і тепер в прориві.

Я хочу коротко спинитися на окремих питаннях практичної роботи, на нових формах роботи обласної партійної організації, зокрема Сталінської партійної організації. Ми за останній час, мобілізуючи маси в виробничий, культурно-побутовий похід імени XVII з'їзду партії, провели це в формі самозобов'язання робітників до XVII з'їзду партії. Конкретні самозобов'язання, які бере на себе робітник-комуніст, це є висока творчість мас.

Далі ми провели індивідуальні звіти комуністів. Це нам дало те, що коли перед чисткою партії були окремі заяви в осередки на окремих комуністів, то ці комуністи в індивідуальних звітах показували, як вони перебудували свою роботу, як вони опановують техніку і т. ін.

Далі — відвідування квартир. У нас в Сталінській парторганізації протягом грудня місяця комуністи відвідали 2 тис. квартир відсталих робітників. Ми тут виконуємо вказівку товариша Кагановича про те, щоб спускатися до найвідсталішого робітника. Ми відвідували квартиру робітника, щоб вивчити його настрої, щоб знати, що йому дошкуляє, щоб залучати на збори, на виробничі наради і т. ін.

Ми тепер організували серед робітників, домашніх хазяйок

і дітей таку масову форму самодіяльності як політхвилинка. Ця політхвилинка завтра буде показана кращою нашою шахтою ім. Кагановича на з'їзді. Це — гостра зброя для дальшої активізації наших робітників в справі критики роботи керівників шахт, дільниць, викриття симулянтів і т. д.

Товариші, питання про опанування техніки ми ставимо зі всією гостротою. Ми у себе організували семінар по опануванню техніки для парторгів, для завідувачів шахт, для міського активу. Я повинен сказати, що ми перевірили знання механізмів і виявили, що 50% нач. дільниць не знають механізмів. Це перешкоджає нам використовувати важливу зброю в боротьбі за збільшення продуктивних сил. Все це говорить про що? Про те, що, перебудувавши форми і методи роботи відповідно до нових обставин, до нових умов за стилем товариша Сталіна, кожна парторганізація на кожній ділянці безперечно має змогу виконати і перевиконати виробничу програму. Це яскраво підкреслено і доведено на досвіді роботи Сталінської парторганізації в боротьбі за вугілля, метал, кокс, за виконання рішення ЦК і РНК від 8 квітня 1933 р. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Флоринський.

Флоринський. Товариші, тут говорилось про той розгром націоналістів, який був проведений партійною організацією України до XII з'їзду партії.

Я хочу сказати про те, що тепер наше завдання полягає в дальшому підвищенні нашої революційної пильності і дальшому розгромі решток націоналістів, які ще є в наших колгоспах, є внизу. Треба завдати удару цим решткам внизу.

Я візьму МТС, де працює наш політвідділ. Ми нещодавно проводили збори учителів району діяльності МТС. Деякі з них заявляли про те, що досі окремі вчителі нелегальним шляхом користуються Яворським, — це після пленуму ЦК, який був в листопаді місяці 1933 р.

Політвідділ скликав комсомольців району діяльності МТС, і коли ми спитали, за порадою товариша Косіора, як розуміють комсомольці Винниченка, то ряд комсомольців відповів, що Винниченко — письменник, а з другого боку, з контрреволюційного боку, наші комсомольці Винниченка знають слабо.

Нарешті, візьмемо такі факти, які є в наших школах: в Андрієшівці учні старших груп взяли портрет Леніна і намалювали карикатуру на нього. В другій школі, в наслідок контрреволюційної діяльності решток петлюрівців і націоналістів, учні взяли портрет товариша Сталіна і викололи очі. Такі випадки були і в інших місцях.

Нарешті, ми мали в комсомолі цілий ряд керівників, які були провідниками куркульсько-петлюрівської політики. У нас є село Москалівка, де було колективізовано всього 30% селянських господарств, і там секретар комсомолу явно зраджував комсомольський осередок і явно вів лінію на те, щоб затримати колективізацію, на те, щоб вигорідити куркуля.

Коли ми зняли цього секретаря комсомолу, вигнали його, створили громадську думку навколо цього факту, то в наслідок добились в Москалівці майже 100% колективізації.

Оці факти, які я тут навів, говорять про те, що тепер ми, партійні організації, повинні завдати удару цим решткам петлюрівців, які ще є внизу, і навколо цієї боротьби об'єднати широку колгоспну безпартійну масу.

Тепер щодо політвідділів. XII з'їзд партії якраз збігається з річницею роботи політвідділів. Політвідділи МТС провели колосальну роботу, але я б сказав, що хоч перебудовано систему керівництва, хоч політвідділи в своїй роботі вникали в усі дрібниці, були зв'язані з широкими масами колгоспників, але ця робота була недосить глибока. Ми маємо таку хибу в роботі політвідділів, яка полягає в тому, що ми недосить глибоко ввійшли в агрономію, недосить міцно займались розвитком тваринництва, недосить ще займались підготовкою кадрів і опануванням техніки. І тепер, я думаю, треба буде відмітити на XII партз'їзді, що дальший етап роботи політвідділів МТС повинен полягати в тому, щоб політвідділи розгорнули роботу вглиб для того, щоб забезпечити директиву нашої партії — піднести врожайність і ще далі зміцнювати наші колгоспи. Я вам наведу приклад.

Наш політвідділ тільки тепер занявся питанням землевпорядження, і в зв'язку з цим виникає цілий ряд питань, які говорять, що тут не все гаразд. Коли ми розглядаємо землевпорядження того або іншого колгоспу, то виявляється, що значна частина колгоспної землі лежить далеко від колгоспу. Наш колгосп перебуває не в центрі цих земель, а на краю, на границі. Це ускладняє роботу колгоспної бригади і це спонукає, товариші, окремі колгоспи ставити питання про бригадну сівозміну. Ми знаємо, що бригадну сівозміну можна допускати тільки в виключних випадках. Але землевпорядження в цілому ряді колгоспів надзвичайно не вигідне, збільшує транспортні витрати колгоспів. З другого боку, коли ми розглядаємо питання землевпорядження, то ми натикаємось і на питання важких масивів; ці масиви досі детально не вивчені, холодний пробіг тракторів досі дуже великий, і з цим явищем боротьба не провадиться в достатній мірі. А ці питання повинні бути поставлені глибоко і серйозно в роботі наших МТС.

Візьмемо інше питання — питання місцевих енергетичних ресурсів. Ми в нашій МТС не маємо будь-яких виняткових місцевих енергетичних ресурсів. Але так само треба сказати, що ми досі не займались цим питанням достатньо, а в цьому відношенні дещо зробити можна. Я хочу навести найзвичайнісінький приклад. У нас є річка. На цій річці ми поставили 12-тикіловатне динамо. Звичайний млин крутить це 12-тикіловатне динамо, а це дає нам можливість встановити три точки електромолотьби і інших сільськогосподарських робіт і тим самим заощадити велику кількість нафти. Адже таке ж динамо можна поставити не тільки в одному колгоспі, а по цілому ряду інших колгоспів, тільки треба серйозно підійти до цього питання, вивчити, налагодити використання місце-

вих енергетичних ресурсів. Я це наводжу для того, щоб сказати, що перед політвідділами стоїть серйозне завдання — поглиблювати свою роботу, працювати не поверхово, не по-кампанійському, а серйозно, працювати на основі вивчення можливостей господарського розвитку району діяльності МТС.

Говорячи про такі факти, я вважаю, що не може бути ніяких розмов про те, що політвідділи ніби вже тепер повинні в масі своїй змотувати, як кажуть, удочки. Нічого подібного. Політвідділи повинні йти далі в розвитку своєї роботи і виконувати ті завдання, які поставив XII з'їзд КП(б)У і далі XVII з'їзд ВКП(б).

Голова. Товариші, тепер 3 години — час перерви. Оголошується перерва до 6 годин.

З А С І Д А Н Н Я Д Е В ' Я Т Е

(22 січня 1934 року. Вечірне)

Петровський (голова). Починаємо наше вечірнє засідання. Слово надається товаришеві Бабенкові.

Бабенко. Товариші, шість днів тому я залишив червону Макиївку. Шість днів тому я залишив обушок і сокиру на шахті. Товариш Постишев багато тут приділив уваги нашому любимому Донбасові. І дійсно, по Донбасу видно, які чудеса можуть творити більшовики! Адже вам відома шахта «Іван», яка чотири роки була в глибокому прориві і вважалась фабрикою неполадок і заводом наймерзенніших вчинків. Що творилось на ній до постанови від 8 квітня? Завдання, яке на неї було покладено, — найменше, і то наш старий трикутник звик виконувати на 50%. Більш того, зовсім не виконував. Правда, обком і міськком прислали до нас кращих керівників: товариша Цукапова, головного інженера Хованського, парторганізатора Логвінова, але тільки постанова ЦК і РНК від 8 квітня точно вказала їм, з чого починати.

Шахта «Іван» 22 листопада виконала своє завдання з честю і гордістю, після чого ще 38 тис. тонн дала в ешелон нашим славним XII з'їздові КП(б)У і XVII з'їздові ВКП(б). Завдання, яке покладено на нас на 1934 р. — 360 тис. тонн — я запевняю від імени кращих ударників, — ми з честю виконаємо і перевиконаємо.

Якими методами ми боремось? Була вказівка товариша Саркісова і облпарткому, щоб до XII і XVII партз'їздів не лишилось ні одної проривної дільниці. Ми по-більшовицькому взяли за її виконання. З ініціативи міського і рудничного комітетів ми вирішили зібрати у мене вдома робітничу конференцію, на яку запросити тих людей, які відстають, і кращих ударників. Мною особисто були приготовані запрошувальні квитки «на чашку чаю», які я вручив ударникам, кращим технікам і відстаючим. Скликав я 21 чол. Був запрошений Карпов, як організатор міськпарткому, голова рудничного комітету, головний інженер Хованський, Цуканов, зав. шахти, голова шахтного комітету, 2 відстаючі і 2 передовики. Один квиток лишився, я спитав — кому його дати. Дружина говорить — поклич лікаря. Я говорю — добре, покличу лікаря, і покликав найкращого чекіста товариша Нутельса.

Які питання ми розглядали? Ми розглядали питання про те,

як треба вивести з прориву відстаючі дільниці. На другий же день відстаючі дільниці почали збільшувати виконання плану і незабаром почали давати 140, а потім і 150% плану.

Товариші! Мені робітники, шахтарі-ударники доручили просити XII з'їзд, щоб після виплати нинішньої позики негайно була випущена позика другого року другої п'ятирічки (*оплески*), бо робітник знає, що культура росте, знає, куди ці гроші йдуть; він не хоче держати в кишені свої гроші, бо він знає, що соціалістична каса краще їх розподілить.

І друге прохання до з'їзду — за дорученням кращих ударників: ми сидимо тут вільно, будуємо соціалізм, а над нашим товаришем Дімітровим піднято кинджал. Я від імени ударників-шаhtarів заявляю протест з приводу того, що ворожа рука занесена над нашим братом — Дімітровим.

Ми, товариші, читали, що один німецький вчений заявив, що більшовики жартують, коли говорять, що вони виконають п'ятирічний план. Який же він учений, який же він письменник після цього? Я, простий робітник, говорю, що він дурний фанатик, він вирахував, що треба 72 роки для того, щоб виконати першу п'ятирічку, а ми її закінчили в $3\frac{1}{2}$ —4 роки.

Ми добились цього тому, що по-бойовому боролись наші робітники і колгоспники. Більш того, за допомогою нашого славного ДПУ ми примусили засуджених людей добре працювати на Біломорському каналі.

Хай живе XII з'їзд КП(б)У!

Хай живе ЦК ВКП(б)!

Хай живе керівник трудящих всього світу товариш Сталін!

Хай живе краший ударник, любимий робітниками Союзу тсвариш Ворошилов! (*Оплески*).

Голова. Слово має товариш Булат.

Булат. Товариші! 1933 рік в діяльності КП(б)У є історичний рік. Після історичного рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня, після зміцнення ЦК КП(б)У Комуністична партія України протягом одного року проробила дуже великий шлях, вивела Україну з прориву. Ми зміцнили в 1933 р. боєспроможність нашої партійної організації, завдали під керівництвом ЦК найжорстокішого удару класовому ворогові, піднесли активність робітників і колгоспних мас на небувалу височінь. Ми на ділі довели правильність політики ЦК ВКП(б), правильність вказівок і керівництва нашого дорогого вождя товариша Сталіна. І ось, з цієї точки зору та оцінка, той аналіз наших помилок, нашої боротьби, наших досягнень і завдань, які дав тут товариш Постишев, є величезним історичним документом для нашої парторганізації.

Я хочу сказати тут про роботу нашої Молдавської парторганізації, як одної з ділянок КП(б)У, при чому в минулому — дуже відсталой ділянці. Молдавська республіка — республіка невелика. Інсі підходять до неї з точки зору арифметики — що там 11 районів, — і підходять неправильно. АМСРР лежить на кордоні, на стику двох світів, на стику з пригнобленою румунськими

поміщиками Басарабією. Наше завдання полягало в тому, щоб біля берегів Дністра створити республіку — приклад, зразок правильного проведення ленінської національної політики, зразок хорошого, красивого життя, щоб Молдавія була магнітом, який тягнув би басарабських селян до визволення від рабства, від поміщиків і капіталістів.

На жаль, цього не розуміло колишнє керівництво Молдавської організації, не розуміло тої великої відповідальності, що лежала на комуністах, які працюють на кордоні. Було допущено ряд помилок, перегинів.

І тільки після того, як ЦК КП(б)У послав групу товаришів з Харківської організації для зміцнення Молдавської організації, коли Центральний комітет, зокрема товариші Косіор, Постишев, Попов, при великій підтримці товаришів Якіра і Балицького подали нам значну допомогу, — ми в цьому році добились того, що Молдавія стала передовою республікою, стала на шлях перетворення в зразкову область.

Я хочу показати, наскільки має рацію товариш Постишев, коли він говорить, що основні помилки наші полягали в тому, що, сидячи часто в одному кабінеті, в одній установі з нашими ворогами, які маскувались, які прикривались партійним квитком, ми їх не помічали, не викривали, а вони вели свою роботу.

Ось був такий «науковий комітет» в Молдавії. Він, по суті справи, заправляв роботою обкому партії, особливс щодо нацкультбудівництва. Тепер цей «науковий комітет» виявився в такому вигляді:

Модан — один з керівників наукового комітету — колишній офіцер, служив в білій армії, брат його працює в румунській сигуранці, сам він зв'язаний з цією сигуранцею.

Дурбаєв — зізнався в тому, що три рази приймав у себе кур'єрів румунської контррозвідки. Думітрашку — член контрреволюційної організації і т. д.

Тут у мене є список, приблизно чоловіка 16 — керівних відповідальних працівників, як вони себе називали — будівників молдавської соціалістичної культури, і з цих 16 чол. майже всі служителі релігійного культу. Багато з них офіцери.

Коли ми всіх цих ворогів взяли за горло, знайшлись в Молдавії такі люди, які почали їх захищати. Але для того, щоб їх захищати, треба робити наклеп на партію, інакше бути не може.

І ось, коли один з них — голова наукового комітету Очинський — взявся за їх захист і ми як слід занялись тим, що він собою являє, то виявилось, що він авантюрист, «член партії» з фальшивим квитком, а він же був правою рукою Івана Сірка — колишнього секретаря обкому — і керував справами Молдавії.

Другий — Багров — дійшов до такого нахабства, що направив лист в ЦК КП(б)У, в якому пише, що можна було б навести багато прикладів неуваги або прямого саботажу проведення національної політики в АМСРР.

Цей «комуніст», «член партії», як він себе називав, говорить,

що українська обстановка «механічно переноситься на Молдавію» і що всі басарабці «взяті під підозру», і в дужках пише — Галичина. Тобто він змикається з Іваном Сірком, який зводив наклеп на ЦК, захищаючи свого родича контрреволюціонера Василя Сірка.

Це йому треба для того, щоб захистити контрреволюціонерів Модана, Думітрашку і ін., це він нахабно і робить в своїй заяві до ЦК.

Як бачите, в усіх ланках апаратів республіки, в науковому комітеті сиділи контррозвідники і їм допомагали ці самі Багрови, Очинські і інші. А Скрипник, коли приїжджав в Молдавію, він насамперед збирав «науковий комітет», тобто кубло цих самих контрреволюціонерів, протегував, допомагав їм.

Тільки викривши ворога, розбивши його, ми добились величезних успіхів. Після перегинів і перекручень 1931—1932 рр., в результаті яких у нас був масовий відплив із колгоспів, ми в 1933 році маємо ріст колективізації від 62% в 1932 р. до 81,9%, тобто в основному добились суцільної колективізації.

Ми посіяли в цьому році 383 тис. га землі проти 317 тис. га минулого року, тобто на 66 тис. га більше.

В цьому році Молдавія дала з 1 га найвищий урожай в усьому Радянському Союзі: якщо в минулому році ми дали 6,5 центнера, то в цьому році дали пересічно 13,8 центнерів. Це відмічено товаришем Осінським в його статті в «Известиях».

Ми дали в два рази більше хліба державі, ніж в минулому році, і в той же час значно виросла вартість трудовдя. В минулому році менше 1 кг на трудовдень одержав 31% колгоспників, від 1 до 3 кг одержали 52%, тобто 83% селян одержали не більше 3 кг на трудовдень.

В цьому році менше 3 кг на трудовдень ніхто не одержав, 3 кг одержали тільки 6 колгоспів в усій Молдавії. Від 7 до 10 кг одержали 25% колгоспів і від 10 до 22 кг одержали 71% колгоспів. (Оплески). Іншими словами, якщо в минулому році в тяжкому становищі було 83% всіх колгоспів, то в цьому році 96% колгоспів одержали понад 7 кг хліба на трудовдень. Картина гостро змінилась, і це результат більшовицького змінення роботи Молдавської організації, зміцнення Молдавії політвідділами, результат всієї тої героїчної роботи, яку в 1933 р. провела КП(б)У.

Товариші, недавно ЦК КП(б)У ухвалив величезного значення рішення щодо Молдавії. Це рішення дає нам можливість в поточному році повністю здійснити лозунг, висунений товаришем Кагановичем на III всеукраїнській партконференції, де він говорив, що в Молдавії треба розвинути велике садівництво, виноградарство і овочеве господарство. Це основне наше завдання поряд з дальшим поліпшенням зернового господарства Молдавії.

Далі ЦК КП(б)У в своєму рішенні намітив ряд заходів, щоб місто Тирасполь, яке стоїть на березі Дністра, перетворити в справжній культурно-політичний і економічний центр Молдавії. (Оплески).

Я від імени Молдавської організації гаряче вітаю перенесення столиці в місто Київ. Я думаю, що це перенесення ще більш сприятиме розвитку Радянської Молдавії. *(Оплески)*.

Більшовики Молдавії, під керівництвом ЦК КП(б)У, під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, доб'ються в майбутньому році того, щоб Молдавська республіка стала гордістю і зразком в проведенні ленінської національної політики на Україні. *(Оплески)*.

Голова. Слово має товариш Закривидорога.

Закривидорога. Товариші! Українська парторганізація добилась величезних успіхів за час від XI до XII з'їзду в справі будівництва і реконструкції важкої промисловості. Українська парторганізація добилась, особливо за останній час, величезних успіхів в галузі національно-культурного будівництва, в проведенні ленінської національної політики.

Цих успіхів парторганізація України добилась завдяки міцному керівництву ленінського ЦК нашої партії і товариша Сталіна, завдяки тому, що була посилена міцними більшовиками і особливо кращим більшовиком — товаришем Постишевим.

В цих досягненнях наша Одеська парторганізація займає одно з неостанніх місць. Одеська парторганізація, посилена міцним більшовиком товаришем Вегером, добилась успіхів, вивела сільське господарство з того прориву, в якому воно перебувало на протязі довгого часу. В наслідок зміцнення нашої партійної організації, в наслідок великої допомоги, яку вона одержала від ЦК ВКП(б) в весняну засівкампанію, — допомоги насінням, тракторами, різними сільськогосподарськими машинами, допомоги міцними більшовиками в політвідділах, — наша Одеська організація зуміла так перебудувати керівництво сільським господарством, організаційно-господарським зміцненням колгоспів, що на протязі 1933 р. справилась успішно з основними господарсько-політичними завданнями на селі.

Одеська партійна організація в цьому році успішно справилась з основним завданням, достроково виконавши план хлібоздачі. Коли ми в 1932 р. мали тільки поодинокі колгоспи, які були передовими, тільки поодинокі колгоспи, які одержали 3—4 кг хліба на трудовень, то в 1933 р. у нас понад 1.000 колгоспів є більшовицькі, передові. Велика кількість колгоспників Одещини одержали на трудовень 7—8—12—16 і до 20 кг хліба. Це конкретні політичні результати роботи партійної організації Одещини.

Але поряд з цим треба відмітити, що ми маємо в керівництві сільським господарством ще великі хиби. Одна з хиб — це те, що ми погано цього року справилися з планом зяблі, отже погано підготувались до наступної весняної кампанії.

Треба, товариші, особливо відмітити те, чого тут мало торкались в виступах, а саме — участь міської партійної організації в перебудові сільського господарства, технічному і культурному шефстві над колгоспами і МТС. Одеська партійна організація на

протязі 1933 р. корінним чином перебудувала роботу, безпосередньо відповідала за роботу колгоспів і МТС, послала більш 3.000 кращик, витриманих більшовиків на постійну роботу на село. Одноразово вона брала активну участь в ремонті тракторного парку, подавала велику культурну допомогу МТС і колгоспам. Завдання міської парторганізації на протязі 1934 р. — по-бойовому попрацювати над перетворенням всіх наших колгоспів в більшовицькі і над тим, щоб всіх колгоспників вивести в шерехи замаринних колгоспників. Особливе завдання, це — щодо розвитку товариництва в нашій області.

Партійна організація добила великих успіхів щодо перетворення Одеси в дійсно індустріальний, портовий, курортний центр. На протязі останнього часу за період з XVI до XVII з'їзду ми корінним чином перебудували роботу нашого порту, збільшили значно його вантажооборот.

В останній час наш Одеський порт вийшов на друге місце у всесоюзному змаганні портів. Одеська промисловість значно зросла, особливо значних успіхів ми добились щодо виробництва експортної продукції. Можна це побачити тут на виставці, де представлено цілий ряд наших заводів, які виробляють продукцію на експорт і тим самим дають країні мільйони карбованців золотом. Коли врахувати, що окремі заводи виробляють продукцію на експорт з відходів, з покидьків, то це має ще більше значення.

Перетворюючи Одесу в індустріальний, портовий центр, приділяючи увагу розвитку важкої промисловості, ми в той же час велику увагу приділяли і роботі легкої промисловості. Однак тут у нас є ще величезна хиба — це незадовільне керівництво нашою харчовою промисловістю. Одеса є на Україні великий центр харчової промисловості. Одеська харчова промисловість — це консервні заводи, це маслозаводи, що постачають свою продукцію великим пролетарським центрам не тільки України, а і всього Радянського Союзу.

Але наша харчова промисловість працює дуже погано. В цьому напрямі наші партійні конференції взяли на себе зобов'язання, перетворюючи в життя вказівки ЦК партії про роботу харчової промисловості, дати нашій країні добрі, високої якості консерви і іншу продукцію харчової промисловості.

І, нарешті, товариші, ми в одному питанні добились дуже малих наслідків — це в комунальному господарстві Одеси. В цьому повинна бути подана велика допомога з боку ЦК нашої партії. Одеса є культурний великий центр, але комунальне господарство Одещини в дуже ганебному стані. Нам потрібна велика допомога щодо будівництва наших курортів, щодо будівництва соціально-побутових закладів; без допомоги ЦК Одеська партійна організація не зуміє повністю з цими завданнями справитись.

Ось ті завдання, які стоять перед нашою партійною організацією. Під випробуванням керівництвом ЦК нашої партії і великого, любимого вождя партії — товариша Сталіна будемо надалі

ще рішучіше битися за ті завдання, що стоять перед нами, за збудування безкласового соціалістичного суспільства. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Василенко.

Василенко. Основна перемога, з якою КП(б)У прийшла на свій XII з'їзд і разом зі всією партією йде до XVII з'їзду ВКП(б), — це та, що КП(б)У цілком боєздатна і згуртована, має величезний досвід в боротьбі за збудування соціалізму, велику загартованість в цій боротьбі, має великий досвід в мобілізації наших робітничих і колгоспних мас на боротьбу за виконання завдань соціалістичного будівництва.

Цим ми зобов'язані тій величезній допомозі, яку КП(б)У ввесь час одержувала від ЦК ВКП(б), тій жорсткій своєчасній більшовицькій критиці, якій ЦК ВКП(б) на чолі з нашим мудрим вождем товаришем Сталіним піддав роботу всеукраїнської парторганізації і її керівництва.

КП(б)У зміцнена групою товаришів на всіх відповідальних ділянках, починаючи з вирішальних областей. ЦК КП(б)У, зміцнений товаришем Постишевим, зумів піднести прапор непримиримої боротьби на всіх фронтах за єдність лав партії, боротьби з ворогом, з його підривною шкідницькою роботою. Як на фронті сільського господарства, так і на фронті національно-культурного будівництва українська парторганізація набула сили того величезного загону комуністичної партії, яким КП(б)У була завжди. Це знає не тільки кожний член партії, це знає кожний робітник, кожний колгоспник. Вся організація була піднесена, вся організація була згуртована в єдиний більшовицький кулак. Ми зуміли розтрощити досить великий опір численних ворогів, які засіли у нас на фронті соціалістичного будівництва на селі, на фронті національно-культурного будівництва.

Парторганізація Київської області, області, яка була в свій час в надзвичайно проривному стані по сільському господарству, області, яка має специфічне значення, найбільш засміченої області, де ми мали сконцентровані досить численні ворожі сили, області, в центрі якої ми мали досить великі ворожі організації, — разом зі всією парторганізацією України прийшла на XII з'їзд з великими досягненнями.

Київська область, яка на протязі попередніх 1931—1932 рр. відстала в виконанні основних завдань, в цьому році вийшла з такими показниками, як збільшення врожайності в два рази проти попереднього року.

Ми маємо прибутків на трудодні в колгоспах пересічно в $2\frac{1}{2}$ рази більше, ніж в попередньому році. Ми маємо тепер загальний врожай цукрового буряку майже втричі більший порівняно з минулим роком і дамо продукції цукрового буряку майже або і трошки більш ніж втричі проти попереднього року.

Ми маємо міцну велику силу, велику соціалістичну фортецю з наших колгоспів. Ми закріпили великі досягнення, здобуті в боротьбі за колгоспну дисципліну, в боротьбі за повноцінні трудодні. Ми маємо досить великі досягнення в мобілізації кол-

госпних мас на дальшу боротьбу за здійснення тих завдань, які стоять перед всією парторганізацією України, зокрема перед нашою Київською областю. Але наша Київська парторганізація не може пройти повз ті хиби, які у нас ще є. У нас немає ніяких сумнівів, що ми ці хиби подолаємо.

Одною з найважливіших хиб є те, що ми недодали державі велику кількість цукрового буряку, це те, що ми не виконали своїх обіцянок перед партією, перед країною дати 120 цнтн. цукрового буряку з гектара.

Наша Київська організація і колгоспні маси непогано посіяли буряк, непогано провели перше шарування. Але в окремих колгоспах і районах не врахували важливості всіх робіт, які забезпечили б врожай буряку. Ми зробили з цього висновки не тільки в резолюціях і на словах, ми вже розгорнули величезну роботу за те, щоб в 1934 р. виконати план, який нам дає держава, і перекрити ті борги, ті прориви, які ми мали в 1933 році.

Ми зробили глибоку оранку, виконали повністю план зяблевої оранки, провели чималу роботу по удобренню і вжили ряд інших заходів, які мають відіграти вирішальну роль в підвищенні врожаю цукрового буряку, зернових і технічних культур.

У нас ще є хиба — це те, що не всі колгоспи і не всі райони вийшли рівно з однаковою врожайністю, з однаковими показниками. У нас є такі колгоспи, які одержали низьку врожайність, є окремі райони, які одержали врожайність значно нижче середньої обласної.

Над цим наша парторганізація повинна і буде працювати, щоб, готуючись до весняної засівної кампанії і в саму засівну кампанію, провести всю роботу так, щоб перекрити хиби, вирівняти відсталі райони, відсталі колгоспи по передових районах, по передових колгоспах.

І ще одне питання — це про завдання Полісся в нашій Київській області. Це питання має значення також і по інших областях, де ми маємо значно нижчий урожай з поліських земель.

Над цим доведеться ще попрацювати. В Поліссі вирішують справу меліорація, удобрення, збагачення ґрунту. Ми, готуючись до осінньої засівної кампанії, провели на 16 тис. га меліорацію власними засобами. Меліорація розв'язує питання врожаю на Поліссі. Це питання ми висуваємо перед з'їздом, бо воно має величезне значення. Провести хоч деякі заходи по меліорації, по удобренню, по зеленому удобренню — і ми на Поліссі протягом 1934 р. можемо одержати не менш як на 30—50%, а при добре організованій роботі на 100% більший врожай порівняно з тим, що ми зібрали тепер.

Товариш Постишев в своїй доповіді навів ряд яскравих фактів, як окремі колгоспи, окремі села переродились у нас при колгоспному будівництві, при соціалістичному будівництві. Ряд фактів можна навести з кожного району, з кожної області. Треба цими фактами озброїтись самим, треба озброїти ними колгоспні маси для того, щоб мобілізувати всі сили і вийти широкими кроками на

шлях закріплення соціалістичного будівництва, на шлях розвитку нашої соціалістичної країни.

Друге питання, вирішення якого демонструє міць нашої партії, демонструє великі наші перемоги на фронті боротьби за соціалізм, питання, в якому з'їзд ухвалив своє рішення, — це про перенесення столиці нашої Української соціалістичної радянської республіки з міста Харкова в місто Київ. Ми, товариші, тепер не всі ще повністю здаємо собі справу з того, яке це має величезне значення не тільки для нашої радянської соціалістичної України, але і для всього Радянського Союзу, яке це має значення для закріплення досягнень національно-культурного будівництва і дальшого їх розвитку. Це фактор величезного міжнародного значення.

Ми не можемо на з'їзді обійти величезну заслугу Харківської столичної парторганізації, не можемо обійти великої заслуги пролетаріату міста Харкова в сприянні нашої партії, ЦК і урядові зміцнити Радянську Україну, побудувати нашу радянську культуру, збудувати нашу опору — великий промисловий центр — місто Харків. Київська партійна організація повинна тепер взяти на себе велике зобов'язання сприяти переїздові столиці, забезпечити безперебійну роботу ЦК партії і урядові, забезпечити нормальну роботу нашим установам. Наша Київська партійна організація, яка завжди брала приклад з кращих зразків роботи більшовиків Харківщини, повинна засвоїти кращі більшовицькі традиції нашої керівної партійної організації. Пролетаріат Києва повинен засвоїти, як треба ставити справу, як треба виконувати свої обов'язки, як треба працювати, щоб бути ще більш міцною підвалиною і ще більш міцною опорою ЦК і уряду. За допомогою Харківської партійної організації, за допомогою пролетаріату Харкова ЦК вдалось подолати опір ворогів на фронті національно-культурного будівництва. Столиця переїжджає тепер в місто Київ, який з Правобережжям в цілому являє собою теж чималу господарську базу, має величезну колгоспну базу.

Україна має міцні великі промислові центри, що перетворили її в надійну, непохитну фортецю Радянського Союзу.

Ми збудували величезну культурну базу, створили пролетарську культуру, розгромили ворогів, ліквідували куркульський клас, ліквідували шкідницьке, контрреволюційне, петлюрівське кубло, перетворили вже тепер нашу Українську соціалістичну республіку в неприступну твердиню, в міцну опору всього Радянського Союзу.

Контрреволюціонери, як ви знаєте, будували навколо Києва всі свої плани, свої мрії.

Спираючись на міцну пролетарську базу міста Харкова, на міцну більшовицьку організацію Харкова, спираючись на загартовані лави всієї КП(б)У, ЦК КП(б)У завдав більшовицького удару всім ворожим елементам і всім численним контрреволюційним організаціям. Тепер столиця переходить в Київ тому, що ми маємо можливість розвиватися там без перешкод.

Перенесенням столиці в Київ українська партійна організація доб'є рештки куркульні, доб'є націоналістичні контрреволюційні

уламки і зуміє забезпечити ще швидший розвиток соціалістичного господарства.

В зв'язку з переїздом столиці тепер перед нами стоїть питання, розв'язання якого гальмувалось рядом серйозних перешкод, — питання будівництва промисловості на Правобережжі. Самий факт переїзду столиці свідчить про те, що коли ми будемо змушені оборонити Радянський Союз, ми його оборонятимемо не на своїй території. Це нам дозволяє ставити питання про те, щоб тепер розвивати промислове будівництво на Правобережжі, розв'язати завдання щодо інтенсивних культур.

Партійна організація Київщини бере на себе зобов'язання справитись з тими завданнями, які стоять перед нею в зв'язку з переїздом столиці. Пролетаріат Київщини має великі, славні традиції боротьби за Радянську Україну. Пролетаріат Київщини, який виступив на боротьбу з численними ворогами, які очолювались Центральною радою, на боротьбу за Українську соціалістичну республіку, пролетаріат, який за останні роки виріс в армію, що нараховує понад 100 тисяч чол., який перетворив місто Київ в індустріальне, соціалістичне місто, — цей пролетаріат створив ту базу для ЦК і для уряду, яка забезпечить дальший наш переможний наступ за перетворення України в квітучу соціалістичну радянську республіку, невід'ємну частину і міцну опору всього Радянського Союзу. *(Оплески)*.

Голова. Слово має товариш Чувирін. *(Оплески)*.

Чувирін. Товариші, Україна пережила рік серйозних політичних уроків, які переконали нас всіх в тому, яке вирішальне значення для перемоги більшовиків мала і має якість роботи і керівництва, переконали нас в тому, що торішнє відставання не було чимсь неминучим, а було прямим результатом нашої поганої роботи і помилок в керуванні сільським господарством України і нацкультбудівництвом.

Тільки після більшовицької критики цих помилок на січевому пленумі ЦК і ЦКК товаришем Сталіним, після історичного рішення від 24 січня і відрядження на Україну групи керівних товаришів — Балицького, Хатаєвича, Вегера і особливо товариша Постишева, після цього за якихось 7—8 місяців удалось зробити буквально переворот в господарському житті не тільки на селі, але і в таких; що відставали, важливих ділянках промисловості, як вугілля і металургія. Це зобов'язує кожного з нас серйозно замислитись над тим, що ж саме так глибоко і швидко вплинуло на різке поліпшення всієї господарсько-політичної обстановки на Україні.

Якщо ми це не продумаємо до кінця, якщо ми не добудемо серйозного більшовицького уроку з тяжких торішніх помилок України, ми знов стоятимемо перед небезпекою повторення цих помилок, про тяжкі результати яких, я думаю, тут багато говорити немає потреби, бо про них в повному обсягу сказав уже товариш Постишев.

Тільки справжня більшовицька самокритика без побоювання знов і знов викривати, аналізувати і до кінця засуджувати сучь

наших помилок може гарантувати нам закріплення наших успіхів, якими пишається не тільки Радянська Україна, але й весь Союз в цілому.

Ще на листопадовому пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У товариш Постишев зі всією яскравістю показав ті шляхи, по яких ішла боротьба КП(б)У за виправлення торішніх помилок.

«Тільки тепер, — казав товариш Постишев, — ми можемо зі всією повнотою оцінити величезне значення, яке мало, має і буде ще мати для КП(б)У це рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 р. Тільки тепер, оглядаючись на пройденій за ці 10 місяців шлях, ми можемо в повній мірі усвідомити те винятково мобілізуюче значення, яке воно, це рішення, мало».

І дійсно, це рішення повинно бути зі всією повнотою оцінено, бо воно, це рішення ЦК ВКП(б), як і особисті вказівки товариша Сталіна про роботу української парторганізації, стали тим бойовим прапором, під яким Україна вийшла з прориву.

Сила наша полягає саме в тому, що ми, більшовики, здатні бачити помилки і хиби саме там, де вони є, не боятись одкрито ще і ще раз попереджати кожного комуніста про небезпеку цих помилок, тобто сила наша полягає в тому, що ми, більшовики, застосовуючи на ділі відкрити, жорстоку більшовицьку самокритику, розуміємо, що тільки цим нашим постійним методом ми можемо виявити і знищити дійсні корені наших помилок.

Уособленням такої більшовицької самокритики є заслуханий нами звіт про роботу ЦК КП(б)У, зроблений товаришем Постишевим.

Але чи можемо ми сказати, що всі наші організації і в першу чергу профспілкові, радянські, господарські організації користуються зброєю більшовицької самокритики так само, з таким же почуттям величезної відповідальності і розуміння сили самокритики, як це робить тепер наша партія в цілому?

Ні, цього сказати, на жаль, не можна.

У багатьох наших організацій, прямо кажучи, самокритика не в пошані. Вони, бачите, міркують так, що ЦК КП(б)У наробив помилок, а ми, мовляв, не винні. Це найнебезпечніше для всієї нашої роботи і тут треба шукати причини досить таки поганої роботи багатьох наших радянсько-господарських і профспілкових організацій.

Я особисто вважаю необхідним в зв'язку з цим спинитись на *хибах роботи профспілок*, які досі не вижиті саме тому, що недосить у нас розгорнута критика власних помилок в практичній роботі з тою ж силою і прямою, як це робиться партією в цілому.

Чи не цим слід пояснити той факт, що на такій вирішальній ділянці роботи, як нацкультбудівництво, ділянці, на якій розгорілась запекла класова боротьба, ми, профспілки, опинились в хвості подій, а на такій найвідповідальнішій ділянці профроботи, як фронт освіти, не почувалось впливу з боку ВУК Робос і в першу

чергу його верхівки, яка не знайшла в собі партійної мужності бачити, визнати і усунути свої власні політичні помилки, які полегшили контрреволюційним націоналістичним елементам можливість підривати політику партії. Це серйозна помилка.

Чи не цим, далі, слід пояснити той факт, що в багатьох ланках профорганізацій уціліли і верховодять давно віджилі і засуджені всією партією канцелярсько-бюрократичні, паперові методи роботи і керівництва, які особливо не личать і абсолютно нетерпимі саме в профспілках, робота яких по самій своїй суті заснована на найтіснішому зв'язку з найширшими верствами робітників і де найменші ознаки бюрократизму повинні бути знищені в зародку. Той факт, що в роботі профспілок ще цілком не вижиті елементи бюрократизму і відірваності від робітничих мас, говорить про другу серйозну хибу в роботі профспілок.

Чи не цим слід пояснити і той факт, що окремі профорганізації починають забувати програмні вказівки XVI з'їзду ВКП(б) про роль профспілок на виробництві, про основний політичний лозунг — організацію соціалістичного змагання і ударництва. Деякі профспілкові організації починають забувати, що питання про соціалістичне змагання і ударництво було предметом найгострішого спору і боротьби партії з старим правоопортуністичним керівництвом ВЦРПС. Деякі профорганізації забувають, що директиви XVI з'їзду ВКП(б) про очолення профспілками соцзмагання і ударництва є не тимчасові обов'язки профспілок, а постійний метод організації мас, основа всієї виробничої діяльності профспілок.

Є у нас і такі профорганізації, які вважають, що соцзмагання і ударництво вже відіграли свою роль і їх можна здати в архів. Якщо вони цього не говорять одкрито, то про це говорить їх погана робота в справі керування змаганням.

Вони не хочуть зрозуміти, що соціалістичне змагання є постійна соціалістична форма праці і що ми, профспілки, зобов'язані на кожному новому етапі нашої боротьби наповнювати цю соціалістичну форму новим змістом на основі нових завдань.

Тільки цим слід пояснити той факт, що багато профспілкових організацій проявили і далі проявляють пасивність в організації і проведенні соцтехекзамену, цієї великої і важливої роботи, яка почата з ініціативи комсомолу.

Це значить, що багато профорганізацій не розуміють нової обстановки і нових завдань профспілок, які впливають із головного на даному етапі політичного лозунга вождя партії товариша Сталіна — доповнити пафос нового будівництва пафосом освоєння нової техніки.

Слаба робота профспілок по розгортанню соціалістичного змагання на опанування техніки є не менш важлива хіба в роботі профспілок.

Серйозною хибкою роботи профспілок і далі лишається їх слаба боротьба за якість продукції. Не важко зрозуміти, що продукція низької якості може звести нанівець наші кількісні показники. А треба ж визнати, що справжньої більшовицької боротьби

за якість продукції, боротьби жорстокої ми ще не організували. Багато слів сказано профспілками про високе значення боротьби за якість, про шкідливість браку, але далі розмов справа не пішла, а між тим солідна кількість недоброякісної продукції як важкої, так і легкої промисловості і далі наповнює заводські склади і кооперативні полиці, і далі завдає шкоди всьому народному господарству країни і знижує ефективність нашої боротьби за поліпшення добробуту робітників і колгоспників.

Треба визнати, що з усіх хиб нашої роботи саме слабкість боротьби за якість є найсерйозніша і найзначніша хиб.

Партія і уряд для ліквідації випадків випуску недоброякісної продукції видали закон про притягнення до суворої судової відповідальності керівників підприємств і трестів, винних в випуску браку. Цей факт показує серйозність становища з якістю продукції і абсолютну нетерпимість надалі цього величезного зла. Профспілкові організації не розгорнули серйозної масово-виховної роботи навколо питань боротьби за якість продукції.

Багато наших профспілкових організацій не зрозуміли, що боротьба за якість продукції особливо тепер, коли країна наближається до безкласового соціалістичного суспільства, є елемент класової боротьби, і ліберальничати в цьому питанні так само злочинно, як злочинне і всяке інше ослаблення класової боротьби на даному етапі, що треба тому прибити до ганебного стовпа злісного бракороба — цього головного ворога високої якості нашої продукції.

Якщо ударник — цей справжній герой нашої епохи — оточений у нас ореолом шани і поваги з боку мільйонів трудящих, то навпаки, на бракороба треба навалитись зі всією силою пролетарського гніву. Боротьба за якість продукції повинна бути піднесена на рівень завдань другої п'ятирічки.

Деякі профорганізації не хочуть розуміти, що тільки на основі виконання всіх якісних показників можливе здійснення колосальної програми дальшого корінного поліпшення матеріального становища робітників і всіх трудящих мас, наміченої для другої п'ятиріччя, протягом якого реальна зарплата повинна вирости в 2,1 рази, рівень споживання трудящих — в $2\frac{1}{2}$ — 3 рази.

Такі є основні хиби і помилки в роботі профспілок, які не всіма нашими профорганізаціями усвідомлені в усій повноті і навколо яких не розгорнута ще справжня більшовицька самокритика.

Завдання полягає в тому, щоб, говорячи словами товариша Постишева, вздирити профспілкові організації України, розгорнути критику хиб нашої практичної роботи і почати їх усувати з тою ж рішучістю і наполегливістю, з якою партія це робила і продовжує робити.

Я вважаю, що викриття і усунення недоліків і помилок в роботі профспілок є невідкладне і важливе завдання, розв'язати яке повинні допомогти нам партійні комітети, вся партійна організація.

Думаю, що саме на цьому мені треба зараз загострити увагу з'їзду. Але чи значить це, що профспілки України приходять до

з'їздів партії, не маючи серйозних досягнень в усій своїй роботі? Ні, звичайно, не значить.

Український профрух, як і профрух всього СРСР, за період між XVI і XVII з'їздами ВКП(б) добився колосальних успіхів на основі реалізації історичних рішень XVI з'їзду ВКП(б) про нові завдання професійних спілок.

З чого це видно?

Це видно, поперше, з того, що слідом за розгромом право-опортуністичних елементів в профрусі і на основі дальшої боротьби з їх рештками ми, профспілки, по-більшовицькому зміцнили і дійсно почали займатись питаннями виробництва, тобто центральними, вирішальними питаннями соціалістичного будівництва.

XVI з'їзд партії доручив профспілкам «широко пропагувати ідею про те, що радянські фабрики і заводи, шахти і рудні, залізниці і інші шляхи сполучення є підприємства соціалістичного типу, що вони являють собою загальнонародне добро, що від росту і процвітання цих підприємств залежить ріст добробуту робітничих мас, посилення політичної могутності робітничого класу, успішне будівництво соціалістичного суспільства і остаточна перемога робітничого класу, який є пануючим класом в СРСР».

Чи виконали профспілки цю якнайважливішу вказівку партії?

Відповіддю на це питання є той велетенський ріст свідомості трудящих, той глибокий перелом, який стався в робітничому класі, в його поглядах на працю.

Ми тепер уже не дивуємось і вже звикли до того, що на наших фабриках і заводах, шахтах, руднях, на транспорті нараховуються мільйони ударників, які рухають вперед справу соціалізму, агітують за соціалізм героїчними успіхами, що вражають весь світ. А на наших же підприємствах, товариші, ударників нараховується до 70%, тобто понад мільйон робітників промисловості і транспорту України зробили корінний поворот в своїх поглядах на працю, розуміючи, що вони працюють не на капіталіста, а на себе, на справу пролетарської революції.

Ми до цього звикли, а проте, товариші, для того, щоб цього досягти, потрібна була велика робота, яку організувала і провела партія саме з допомогою профспілок, і це привело до того, що соціалістичне змагання і ударництво закріплено і стало основною формою праці на підприємствах, якнайважливішою підоймою збудування соціалізму. Недаром товариш Сталін, підбиваючи підсумки першої п'ятирічки, сказав, що без соцзмагання і ударництва «ми не могли б добитися мети, не могли б рушити вперед ні на крок».

Успіхи профспілок видно, подруге, з того, що ними на підприємствах проведена була жорстока боротьба зі всіма дезорганізаторами виробництва, з літунами, прогульниками, рвачами. Зовсім ще недавно прогули і літунство досягали таких розмірів, що це було буквально бичем виробництва, зривало наші плани

і часто знижувало успіхи на підприємствах, досягнені ударниками.

Партія прийняла щодо прогульників спеціальне рішення. Партія через профспілки організувала громадський бойкот прогульників, літунів, рвачів і ледарів, провела серйозну масово-виховну роботу.

Ми, зокрема ВУРПС, поставили перед всіма профорганізаціями завдання, поряд з суворими заходами громадського впливу, поряд з бичуванням, вигнанням з підприємств злісних прогульників і літунів, — поряд з цим поставили особливе завдання — з прогульника зробити ударника.

Що ми маємо в результаті?

В результаті цього ми маємо тепер на час XII з'їзду КП(б)У різке падіння прогулів.

По всій промисловості України прогули зменшились в 5 разів порівняно з 1932 р., а по окремих галузях промисловості ще більше: по залізорудній — в 6 разів, по металургії — в 7 разів, по тютюновій промисловості — в 8 разів і т. д.

Немає сумніву, що падіння прогулів є результат великої роботи всієї партії і в значній мірі — результат немалих зусиль профспілок.

Успіхи профспілок, потрете, видно з результатів нашої спільної боротьби за перебудову системи зарплати, ліквідацію зрівнялівки на основі приведення зарплати в цілковиту залежність від фактичних результатів праці, виділення в усій цій роботі провідних, основних галузей промисловості — вугілля і металургії.

Як стояла справа у нас з зарплатою раніше і що ми маємо тепер?

Поряд з максимальним впровадженням відрядності, виділенням провідних професій, поліпшенням постави технічного нормування ми добились пересунення провідних галузей промисловості по рівню зарплати з останніх місць на перші місця серед всіх галузей.

Якщо раніше, в 1930 р., по рівню зарплати на першому місці стояла шкіряна промисловість, а вугільна займала восьме місце, то тепер, в 1933 р., вугільна займає четверте місце, перше місце — машинобудівельна, друге — металургійна, а шкіряна пересунута з першого на сьоме місце. Залізорудна промисловість, яка за рівнем зарплати стояла на сьомому місці, займає нині третє місце.

Безперечно, що в справі перебудови системи зарплати, якою займалась вся партія, профспілки проробили немало роботи.

Це в значній мірі вплинуло на продуктивність праці, яка значно виросла порівняно з попередніми роками.

Але боротьба за перебудову системи зарплати далеко ще не закінчена, і тут нам доведеться ще багато попрацювати.

Успіхи профспілок видно також з того величезного розмаху, якого набув розвиток приміських господарств.

За час від XI до XII з'їзду площа приміських господарств ви-

росла в 12 разів і досягла півмільйона гектарів. Про ріст цих господарств як нового резерву для поліпшення робітничого постачання говорять такі цифри.

В 1933 р. приміські господарства дали 400 тис. тонн картоплі проти 84 тис. тонн в 1931 р. і 500 тис. тонн городини проти 200 тис. тонн в 1931 р.

Освоїти ці площі нам вдалось головним чином тому, що профспілкам вдалось піднести самодіяльність робітників і залучити робітників і членів їх сімей до обробітку і збирання.

Понад 5 млн. чоловіко-днів відроблено на полях приміських господарств в 1933 р. — вдвоє більше, ніж в попередньому році.

Ми немало попрацювали і над створенням тваринницької бази приміських господарств. На час XII з'їзду КП(б)У приміські господарства вже володіють 70 тис. голів рогатої худоби, близько 80 тис. свиней, до 50 тис. овець і сотнями тисяч кролів.

Все це — результат великої і упертої роботи профспілок в справі підвищення життєвого рівня робітників.

Ось деякі з основних показників нашої роботи, з яких видно, що профспілки України в цілому, не зважаючи на серйозні хиби в своїй роботі, приходять з великими успіхами до з'їздів партії; виправдуючи свою роль приводного паса від партії до мас.

Але завдання профспілок безперервно зростають в міру того, як ростуть і ускладнюються завдання дальшого соціалістичного будівництва.

І тепер особливо нетерпимі ті хиби, які ще є в нашій роботі.

Партія вживає тепер серйозних заходів щодо організаційної перебудови партійної, господарської, радянської і профспілкової роботи, висуваючи, як центральну фігуру, організатора з величезною ініціативою і знанням своєї справи. В системі профспілок, де суть роботи заснована на постійному зв'язку з масою, її повсякденному обслуговуванні, справжній організатор потрібний більш ніж будьде. Організатор боротьби за опанування техніки, організатор ударної бригади, організатор робітничого винахідництва, організатор боротьби з прогульниками, ледарями, бракоробами, боротьби за залізну виробничу дисципліну, організатор по культурі, побутовому обслуговуванню робітників — ось яким повинен бути профпрацівник.

Від кожного профпрацівника треба вимагати тепер роботи поновому, знати кожного робітника, вміти знайти серед них справжніх організаторів і поставити їх на відповідальні ділянки профроботи в цеху, бригаді. Таких організаторів треба поставити негайно і насамперед там, де оперативна організаторська робота підмінена балаканиною, метушнею і канцелярщиною. Тільки при цій умові профспілки зуміють викликати до активної творчої роботи найбагатші резерви сил, закладених в надрах робітничого класу.

Питання про поліпшення роботи профспілок виростає особливо тому, що профспілкам послідовно передається ряд відповідальних функцій радянського апарату. Слідом за злиттям орга-

нів Наркомпраці з профспілками, за передачею останнім всієї справи соціального страхування, партія, як про це говорять тези товариша Кагановича до XVII з'їзду ВКП(б), збирається тепер передати профспілкам функції низових органів РСІ на підприємствах і керівництво контрольними органами при відділах робітничого постачання і споживкооперації.

Ясна річ, що таке розширення завдань профспілок вимагає від профспілок ділового і оперативного керівництва, бо ми, профспілки, цілком і повністю тепер відповідаємо не тільки за власну профспілкову роботу в попередньому її обсязі, але ми відповідаємо тепер також і за ту роботу, яка була покладена раніше на два наркомати — Наркомпраці і РСІ.

В зв'язку з цим я вважаю за потрібне загострити увагу з'їзду на питанні посилення керівництва з боку місцевих партійних комітетів практичною роботою профспілок.

Перше і основне — це треба зміцнити низові профспілкові ланки такими кадрами, які спроможні були б підняти нові завдання профспілок, і закріпити ці кадри на роботі. Таких кадрів у нас зовсім недосить. Багато партійних організацій на місцях недооцінюють нові, ускладнені завдання профспілок і часто висувують на керівну роботу в низові профорганізації слабкий народ, часто недосить політично грамотний і малоініціативний і навпаки — якщо профпрацівник на своїй роботі показав високі якості організатора, його зараз же знімають і перекидають на іншу ділянку.

Профспілкам треба дати можливість мати сталі партійно-кваліфіковані кадри на місцях.

А це, як ви знаєте, залежить часто не стільки від профспілок, скільки від партійних комітетів. Я думаю, що нема потреби потверджувати це фактами, бо загальновідомо, що найбільша плінність кадрів — саме серед профпрацівників. Можна було б навести сотні фактів, коли протягом одного року по 5—6 разів, а то і більше, змінювали голів завкомів, робіткомів.

Хіба при такій плінності кадрів, при такому, я б сказав, конвеєрі можна чекати скількинебудь серйозної роботи?

Ясна річ, що ні.

Партійні комітети не повинні забувати, що з передачею справи соцстраху в розпорядження профспілок на місцях передані тепер колосальні грошові засоби, які не скрізь і не завжди використовуються за призначенням і в повному обсязі, а зрідка це відбувається з ініціативи окремих партійних комітетів на місцях.

Ці кошти, призначені державою виключно для робітників, для оздоровлення їх праці і побуту, повинні бути використані за призначенням до останньої копійки, і не можна допускати, щоб ці гроші витрачались не за призначенням. Це значить, що, крім міцної фінансової дисципліни всередині профспілок, потрібен ще суворий партійний контроль, пильне партійне око.

Партійні комітети в своєму повсякденному практичному керуванні профспілками повинні врахувати ті великі завдання, які по-

кладені на нас партією і за які профспілки повинні і будуть боротися в найближчий період.

Це, поперше, дальше охоплення робітників соцзмаганням і ударництвом, скеровування цього руху мас на опанування нової техніки.

Подруге, всіма заходами масового впливу і виховної роботи піднести продуктивність праці до рівня, наміченого планом другої п'ятирічки, на основі завершення перебудови системи зарплати в усіх галузях і впорядкування справи технічного нормування, на основі дальшої, ще упертішої боротьби зі всіма дезорганізаторами виробництва, прогульниками, літунами, бракоробами.

Потрете, зразково поставити справу обслуговування робітників, маючи на увазі, що тепер треба серйозно зайнятися кооперацією, про яку профспілки після організації відділів робітничого постачання вже забули; потреба приділяти серйозну увагу кооперації особливо диктується завданнями розширення товарообороту.

Це в свою чергу вимагає уваги профспілок справі виробництва предметів широкого вжитку і особливо питанням якості цієї продукції.

Почетверте, як захід, що забезпечує розв'язання цих завдань, посилити низовий масовий робітничий контроль і з честю здійснити нове завдання, що покладається партією на профспілки, — виконання функцій низових органів РСІ.

Пол'яте, розгорнути і якісно піднести виправдавше себе шефство підприємств над держустановами і соціалістичне сумісництво роботи на виробництві з роботою в держустановах.

Пошосте, поліпшити всю систему культурного обслуговування робітників, піднести роботу палаців культурн, клубів на рівень нових завдань і перетворити їх в справжні вогнища пролетарської культури, піднісши революційну пильність робітничих мас щодо ворогів партії, буржуазно-націоналістичних елементів.

І, нарешті, як неодмінна умова підвищення якості всієї профспілкової роботи, цілковите вигнання з практики профспілкової роботи паперових, канцелярсько-бюрократичних методів керування, будуючи свою роботу на основі тісного повсякденного живого зв'язку з робітничими масами.

Я певний, що за допомогою і під керівництвом партійних організацій ми, профспілки, з цими завданнями справимось.

Я хочу ще загострити увагу на питаннях, які впливають із досвіду чистки партії в Вінницькій області, де мені довелось провести чистку.

Першим і вирішальним політичним моментом є створення масовості навколо чистки, участь мінімум одного мільйона робітників і колгоспників в чистці. Друге — це те, що ми вздибили всю парторганізацію і допомогли їй виконати ряд господарсько-політичних кампаній. Активність безпартійних робітничих і колгоспних мас була велика і за допомогою їх ми виявили ряд контрреволюційних елементів, які намагались всіма шляхами приховати своє минуле і сучасне від партії і намагались нам шкодити. Чистка ви-

кликала велику тягу в партію серед робітників і колгоспників. Ми маємо мінімум до 5 тис. заяв про вступ в партію і комсомол від нового активу нашого, радянського, відданого партії і радянській владі.

Які цифрові підсумки чистки?

З 31.832 членів і кандидатів партії Вінницької організації, які пройшли чистку, виключено 17,4%, переведено з членів в кандидати 7,1% складу всієї організації, з членів партії в співчуваючі — 1% і з кандидатів партії в співчуваючі — 8,3%. Переведення в кандидати і співчуваючі окремо щодо членів і кандидатів характеризується такими даними: переведені з членів в кандидати становлять 10,8% від числа дійсних членів партії, переведені з кандидатів в співчуваючі становлять 24,5% від числа кандидатів партії.

Чистка виявила надзвичайну слабкість середпартійної роботи, масові випадки невиконання комуністами партобов'язків. Місцями, в окремих організаціях до 80% складу комуністів не бере участі в партійному житті. Чистка виявила також солідну засміченість організацій. Є, наприклад, такий випадок, коли секретарем залізничного осередку понад 5 місяців був безпартійний, колишній монах Афонського монастиря. Це безпосередній результат притуплення класової пильності. Або такі факти: «член партії», який бере участь в євангелістській секції, має партквиток в кишені; куркуль, виключений з партії, заявляє на чистці: «поверніть мені членські внески і проценти на них, бо я акуратно платив два роки». Надзвичайно низька політична грамотність. Нам треба буде зосередити виняткову увагу на якісному, політичному вихованні членів і кандидатів партії. Засміченість була надзвичайно велика і неприпустима, особливо для прикордонної області, де 14 районів межують з Польщею і Румунією і де групуються всі ворожі сили. Тут активність і революційна пильність парторганізації повинна бути загострена як ніде.

Найближчим і невідкладним завданням парторганізації є закріплення наслідків чистки на основі реалізації висновків комісії чистки, інакше є небезпека знизити або в окремих місцях звести нанівець ту колосальну роботу, яку провели комісії чистки під керівництвом Центральної комісії.

Ділове, більшовицьке закріплення наслідків чистки ще більше зміцнить піднесення в парторганізаціях. Перші підсумки чистки, які є на Україні в 4 областях, повинні бути старанно вивчені для швидшого виправлення виявлених під час чистки хиб.

Наш з'їзд повинен по цьому питанню запропонувати партійним організаціям закріпити наслідки чистки.

Після чистки парторганізації стали ще сильніші, ще боєспроможніші, ідеологічно міцніші і згуртованими лавами приходять до XVII з'їзду для дальшої боротьби під керівництвом ЦК і товариша Сталіна за нові перемоги — за збудування безкласового соціалістичного суспільства. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Дегтярьов.

Дегтярьов. Минуло більш як півроку після рішення ЦК про перебудову залізничного транспорту і кілька місяців з часу фактичної організації політвідділів, але рішучих успіхів в роботі транспорту ще нема. Дехто каже, що транспорт працює все гірше і гірше. Це, звичайно, не так.

Візьмімо, наприклад, Катерининську залізницю, яка не краща багатьох інших залізниць. Вона має і кількісні і якісні досягнення. В найгірший місяць останнього квартала — в грудні — ми навантажували 5.513 вагонів на день, в той час як найкращий місяць в 1932 р. — жовтень — дав 5.357 вагонів. Найкращим місяцем в 1933 р. до створення політвідділів був червень: в цей місяць навантажувалось пересічно 5.489 вагонів на день. В найгірший політвіддільський місяць ми працювали краще, ніж в найкращий дополітвіддільський. Всього в IV кварталі 1933 р. по Катерининській залізниці було навантажено на 23% більше, ніж в IV кварталі 1932 р.

Є не тільки кількісні, але і якісні досягнення. Ми маємо на залізниці ст. Волноваху, яка може правити зразком хорошої роботи. Ми маємо Дніпропетровське вагонне депо, яке значно перевиконує свій план, добившись фактичного щомісячного ремонту 100 вагонів замість 55 вагонів за планом. Ми маємо окремі райони, які починають працювати задовільно. Ми маємо окремі оперативні перевозки, як от перевозка руди, які успішно виконані. Якщо в серпні всього було відвантажено 39 тис. вагонів, то в жовтні — 70 тис. вагонів. Таким чином, нам вдалось до Жовтневої річниці виконати рішення ЦК щодо завезення руди. Забезпечили заводи 50-денним запасом руди. Ось що писала в цьому питанні передова «Правды»: «Виїзна бригада «Правды» повідомляє про величезну роботу, розгорнуту політвідділами на транспорті по оздоровленню Катерининської залізниці. 2.400 вагонів на добу — це насамперед заслуга політвідділів».

Але, товариші, робота в цілому проходить все таки незадовільно. Успіхи, що їх досягається на тій або іншій окремій ділянці в той або інший період, — нестійкі. Після жовтневих успіхів ми маємо різке зниження вантаження в грудні — з 6.449 до 5.513 вагонів на день; в грудні залізниця виконала 80% свого плану. Але що таке план? План не відбиває повну потребу народного господарства, а лише $\frac{2}{3}$ цієї потреби. Коли б план і був виконаний, не були б задоволені всі потреби народного господарства. Отже, з тим більшою різкістю стоїть питання про те, що транспорт відстає від темпів народного господарства.

Тут треба не тільки відмітити факти цього відставання. Тут слід поставити питання про те, чи є і чи була можливість у транспорту працювати краще при даному рівні техніки, при тій кількості вагонів і паровозів, які ми маємо. Ця можливість була і є. Тут правильно указав товариш Сухомлин, що всередині залізничного транспорту є значні резерви, які досі не використані в наслідок поганої організації роботи.

Ось, наприклад, технічна швидкість на залізниці знижена проти фактичної потужності паровозів. Я не можу спинятися на цілому

ряді прикладів, спинюсь на питанні, чому ж досі оці можливості повністю не використані? Тут є, принаймні, дві основні причини. Перша причина полягає в крайній занедбаності залізничного господарства, в занедбаності дисципліни, в слабості партійної роботи і партійної організації. Друга причина — в особливій централізованості залізничного господарства. Це господарство таке, що погана робота одного району може «защити» роботу всієї залізниці. Нещодавно через недбалість одного залізничного майстра сталась катастрофа на станції Сентянівка Південної залізниці: він міняв рейку, а сигналів не виставив. Ця катастрофа перервала рух на півдоби і зірвала вантаження 400 вагонів вугілля. Погана робота одної станції може «защити» роботу цілого району і навіть залізниці.

Основні причини відставання транспорту вказані в рішенні ЦК. Моє завдання полягає в тому, щоб показати, як в конкретній практиці на прикладах Катерининської залізниці виявляються ці причини і як ми боремось за їх усунення.

В рішенні ЦК про роботу залізничного транспорту сказано:

«Рада народних комісарів Союзу РСР і ЦК ВКП(б) вважають головною причиною зовсім незадовільної роботи залізниць хиби керівництва, хиби організаційного характеру, все ще не вижитий, остаточно збанкрутований канцелярсько-бюрократичний метод керівництва залізницями, починаючи від районів і дирекцій і кінчаючи центральними управліннями НКШ».

З боку управлінь і служби НКШ ми не відчуваємо помітного зрушення в боротьбі проти цього канцелярсько-бюрократичного методу керівництва. Візьміть облік вагонів, на основі якого складається оперативний план перевозок. На транспорті можуть бути такі випадки, коли, наприклад, на Омській залізниці виявилось на 2.400 вагонів більше, ніж лічилось за обліком. Такі випадки були і на Катерининській залізниці: виявилось, що в деяких районах було на 1.400 вагонів більше, ніж лічилось. А коли ми виявили це, то були спроби применшити наявність вагонного парку, списати 400 здорових вагонів в хворі.

Ми маємо вкрай погане регулювання з боку експлуатаційного управління НКШ. Кожні 3—4 дні змінюються оперативні настанови. То кажуть, що треба вантажити в першу чергу перед іншими вантажами руду; то кажуть, що в першу чергу треба вантажити вугілля; то вимагають на шкоду вантаженню вугілля здавати порожняк на Південну також для вантаження вугілля, але на 200 кілометрів далі; то кажуть вантажити переважно флюси. Кожне таке завдання вимагає перепланування вагонного парку, воно вимагає перепланування паровозів, все це є накладні витрати. Дуже багато прикладів канцелярсько-бюрократичного керівництва і з боку різних служб і районів Катерининської залізниці.

Треба прямо сказати, що політвідділи ще не добились рішучого перелому в роботі адміністративно-господарського керівництва, хоч вперше начальники служб на наше наполягання почали спу-

скатись в райони, хоч вперше сотні інженерно-технічних працівників перекинуті і закріплені на станціях, в дільницях, депах. Ми вносили і в оперативне керівництво поправки, які давали можливість поліпшувати роботу залізниці. Ми весь апарат наших політвідділів учимо і виховуємо на конкретній роботі, на конкретних ділянках, безпосередньо внизу. Саме такій конкретній роботі політвідділів ми зобов'язані тим, що добились окремих зрушень і на окремих станціях, дистанціях, дільницях, депах.

Перейду до дальшого завдання, яке підкреслює ЦК в своєму рішенні:

«Завдання політвідділів на транспорті полягає, далі, в тому, щоб розгорнути боротьбу з класово-чужими і ворожими елементами (саботажниками, злодіями, рвачами, ледарями і т. п.), виявляти, викривати і віддаляти їх від залізничного транспорту, проводити потрібні заходи проти крадіжок, забезпечити міцну охорону і бережне ставлення до державної соціалістичної власності».

Товариші, треба підкреслити, що ми маємо загострення опору класово-ворожих елементів на транспорті, які намагаються зірвати роботу по перебудові залізниці. Стали частіші ворожі вилазки, які головним чином полягають в організації аварій, катастроф. Недавно на Катерининській залізниці була катастрофа на ст. Розівка. Винуватець цієї катастрофи Мат'яш навмисно пустив пасажирський поїзд на заняту путь і намагався втекти. Він був спійманий вантажником станції, який організував за ним погоню, на відстані 9 кілометрів від станції. З чергових по станції Мат'яш недавно пішов в стрілочники, очевидно, для того, щоб зробити цю катастрофу. Цей Мат'яш — виходець із куркульської сім'ї, батько на Соловках, брат розстріляний за бандитизм, другий брат у білих в еміграції.

Ми маємо поряд з відкритими ворогами і саботажниками цілу сіть розгільдяїв, замилювачів очей, які не належать до відкритих класових ворогів, але які не вмюють або не бажають перешикуватись, які по суті — проти рішень ЦК. Всі вони кінець-кінцем роблять одну і ту ж роботу: перешкоджають перебудові транспорту.

Ми, товариші, викрили і викинули з транспорту вже не один десяток, не одну сотню людей, ми піднесли класову пильність, але сказати, що ми викрили всі або більшу частину ворожих елементів, сказати, що ми розгромили саботажників на залізничному транспорті до кінця — не можна. Ми завдали тільки перших ударів. Ми не зробили в цьому відношенні і половини діла. Сюди не в меншій, а в ще більшій мірі, ніж до Донбаса, можна застосувати вказівку товариша Сталіна, який в свій час, коли були зроблені перші кроки до боротьби з саботажем в Донбасі, писав:

«Щоб перемогти, треба зробити дальший крок — розгорнути навсю самокритику і перевірку виконання по всіх рудо-

управліннях і шахтоуправліннях без винятку, перевірити людей на місці і безумовно покарати всіх тих, від яких тхне хоч би віддаленим душком саботажу».

Товариші, у нас немало господарників, які в силу сімейственості, в силу кругової поруки, в силу своїх родинних зв'язків, якими особливо відзначається залізничний транспорт, хотіли б дати різним саботажникам «тихо зникнути». Погана дисциплінарна практика, яка існувала і існує ще і нами ще не перероблена, часто дозволяє прикривати саботажників. Ось, наприклад, 13 жовтня сталася серйозна катастрофа поїзду в Олександрівську, при якій було розбито 22 вагони і було 7 людських жертв. Розслідування встановило, що катастрофа сталася через виняткове падіння трудової дисципліни, при чому дисципліну розвалювали махрові контрреволюціонери: черговий по станції Олександрівськ I — Петров (одружений з дочкою колишнього великого землевласника, батьки його дружини в 1919 р. були розстріляні червоними), диспетчер станції Олександрівськ Гребенюк і ін.

Виявляється, товариші, що цей самий білогвардієць Гребенюк встиг до цього часу одержати 49 дисциплінарних стягнень, а черговий по станції Петров одержав 71 стягнення, і обидва, не зважаючи на величезний послужний список стягнень, лишились на роботі.

Товариші, третя причина — це те, що на транспорті не було дійсної, справжньої боротьби за кадри, піклування про побут. Серед деяких працівників існує уявлення, ніби залізничники забезпечені в матеріальному відношенні краще, ніж інші категорії робітників. Політвідділ Знам'янського району зробив обслідування 1.448 господарств. Це обслідування показало, що тільки 136 господарств, або 9%, мають землю під городами і засівами, тільки 22% мають корів, 5% мають свиней, 1% — кіз, 8% — мають курей, а переважна більшість залізничників не має ніякого сільського господарства.

Щодо харчування залізничників, то ось що говорять цифри: в липні калорійність обіду в депі Миколаїв була 379 калорій, в службі колії в Миколаєві — 496. Політвідділові вдалось підняти калорійність обіду в депі до 982 калорій, в службі колії — до 907, тобто в 2—3 рази. Алеж і 900 калорій — неможливо низька цифра.

Товариші, політвідділи вперше почали проявляти дійсне піклування про ударника, про поліпшення його матеріального становища, організували крамниці ударників, організували краще постачання. Ми зможемо вже назвати, принаймні, десятки їдалень, в яких харчування налагоджено задовільно, і є ряд їдалень, в яких харчування налагоджено добре.

Далі, не було у нас на транспорті організованого набору робочої сили. Вперше в цьому році ми провели вербування демобілізованих червоноармійців. Не було серйозної уваги до виховання і до підготовки кадрів. Вперше ми організували випуск курсів комсомольців-мастильників, на Катерининській залізниці випу-

щено — 560 чол., а по всіх залізницях — понад 5 тис. чол. Вперше ми розгорнули справжню боротьбу за технічне навчання. Вперше ми розгорнули роботу з командним складом, піклування про його матеріально-культурне становище, вперше ми почали застосовувати в широкому масштабі преміювання нашого командного складу.

Я повинен спинитись хоч би дуже коротко на питанні про партійно-масову роботу. Треба прямо сказати, що ми застали партійну організацію в дуже слабому стані. Рахувалось по Катерининській залізниці членів партії 11 тис. за списком, а прийняли ми тільки 8 тис. По Південній залізниці рахувалось 17.500 членів партії, а прийняли 15 тис. Комсомольців рахувалось 15 тис., прийняли 10 тис. Решта — це мертві душі. В найважливішому вугільному районі — Дебальцівському — з 30 секретарів осередків 10 були петлюрівці і махновці. Ми прийняли цілий ряд таких організацій, які тільки з непорозуміння називались осередками. Ось, наприклад, факт, який оголошувався, здається, на Одеській партійній конференції. На ст. Засілля виявлено було таке цікаве явище: на чолі партосередку протягом 3 років сидів безпартійний Нестеренко, видавав себе за члена партії з 8-річним партстажем. Він мав при собі обкладинку партквитка старого зразка, анульованого в 1927 р., три роки збирав партвнески і присвоював собі. Розтратив гроші каси взаємодопомоги, сприяв прихованню на транспорті від розкуркулювання ряду куркулів. Всі облікові картки комуністів осередку були загублені. Баштанський РПК Одеської області знав про існування цього осередку, але ним не керував. Від комісії чистки партії осередок сховався і чистки не пройшов.

Політвідділ вжив заходів, поставив питання про чистку, справу про Нестеренку передав у суд.

Політвідділи розгорнули немало партійно-масову роботу, показали ряд зразків більшовицької роботи, більшовицького стилю в роботі, почали підносити партійну дисципліну, організували пропагандистський похід на квартири, зміцнили низові ланки, залучили 1.500 учасників до рейду по перевірці дисципліни, тисячі учасників — до перевірки підготовки до зимових перевозок і значно підняли маси. На самій Південній залізниці політвідділ в день колійної будки відремонтував 1.000 будок. В самому тільки Знамянському районі Катерининської залізниці в перевірці готовності до зими брало участь понад 600 чол. В самому тільки Ясинуватському районі актив так званих добровільців політвідділів нараховує 3 тис. дружин залізничників.

Як маси виявились здатними до піднесення, показує хоч би той факт, що в комсомольському суботнику на Катерининській залізниці брало участь 40 тис. чол., в залізничному суботнику завершення підготовки до зими 30 листопада, не зважаючи на мороз, брало участь 70 тис. чол.

Але чого ще нема? Ми ще не закріпили організаційно-практичною роботою те безперечно велике піднесення, яке ми відчуваємо серед маси залізничників. Ми ще не цілком зміцнили низові ланки

нашої партійної організації. Ми ще повністю не використали їх як підойми партійного впливу на маси. Ми ще не виховали партійні осередки таким чином, щоб вони показували в роботі зразки більшовицького стилю.

Політвідділи роблять ще тільки перші кроки на транспорті, але вже є спроби дискредитувати роботу політвідділів. Нам доводиться працювати в нелегкій обстанові. Політвіддільці тут проявляють велику наполегливість, великий натиск. Я думаю, що вперше на транспорті парторганізація працює цілу добу. Треба подати політвідділам ще більшу підтримку і допомогу, треба оточити наші політвідділи такою увагою, такою підтримкою з боку всіх територіальних партійних організацій, яку ми почуваємо з боку нашого ЦК партії, і тоді спільними зусиллями територіальних партійних організацій і політвідділів ми зуміємо вивести наш транспорт на переможний шлях. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Кучинський.

Кучинський. Товариш Постишев в своїй доповіді з властивою йому принципіальністю і простотою дав аналіз і намалював яскраву картину тої більшовицької боротьби, яку провадила КП(б)У за генеральну лінію партії, за виконання вказівок товариша Сталіна. Товариш Постишев дав картину боротьби за подолання помилок, за ліквідацію прориву в сільському господарстві України, боротьби за перетворення Радянської України, невід'ємної частини Радянського Союзу, в квітучу зразкову республіку, за перетворення КП(б)У в передовий загін ВКП(б).

Я хочу спинитись на трьох питаннях: 1) про перевиховання колгоспників, 2) про МТС, які повинні стати великими соціалістичними підприємствами і 3) про перебудову районної ланки.

Ті дані, які навів в доповіді товариш Постишев, той матеріал, який дав товариш Хатаєвич, — надзвичайно цікаві. Взяти хоч би дані по Дніпропетровській області: в минулому році було здано 41 млн. пудів, в цьому році 81 млн. пудів хліба, при чому пшениці здано в 3 рази більше, ніж в минулому році, а на трудодень одержано 6½ кг. Це чудесні цифри, при чому це не проста арифметика, а це цифри, які означають нові зрушення, що відбулись. Це докази просування по соціалістичному шляху. Це — соціалістична реконструкція сільського господарства, це — перевиховання мас колгоспників, що відбувається у нас на очах. Характер хлібоздачі, строк виконання її говорять про те, що колгоспник саме росте як державна людина.

Товариш Сталін говорив про те, що колгоспники повинні працювати чесно, сумлінно, виконувати зобов'язання перед державою, охороняти колгоспне добро. Ми на прикладі кожного колгоспу, кожної МТС, кожного району можемо дати дані, матеріали, які говорять, що ці завдання рішуче виконуються.

Ось ми в Кіропотинській МТС підраховали деякі цифри, які говорять про ставлення до праці колгоспника. В 1931 р. в колгоспі, який нараховує близько 160 чол., понад 100 трудоднів мали 77 колгоспників. В 1932 р. з цієї ж кількості колгоспників понад

100 трудоднів мали тільки 54 колгоспники, при чому в 1932 р. 25 колгоспників зовсім не мали ні одного трудодня. Це був ганебний рік для більшовиків УСРР.

В 1933 р. 150 колгоспників мають понад 100 трудоднів, при чому в роботу залучені і малопрацевдатні — 35 чол. З цього видно, як росте заінтересованість в праці, з цього видно, як на основі соціалістичних методів залучаються до чесноі, сумлінної праці основні маси колгоспників.

Змінюється і характер праці. Я наведу приклад трьох колгоспників — ударника, середняка і ледаря — і візьму такі показники, як кількість трудоднів, які вони мають, і кількість робочих днів, які кожний з них проробив.

Перший колгоспник Гуназа — ударник, заробив 237 трудоднів. Робочих днів у нього було 209. Таким чином, при 7 кг на трудодень він за робочий день одержав 8 кг. Другий колгоспник — Стрижак Митрофан працював 162 робочі дні, але одержав 152 трудодні, і він уже за робочий день одержує $6\frac{1}{2}$ кг. Нарешті, ледар Стрижак Ілля, який має 88 днів, працював 140 робочих днів і за робочий день він уже одержує $4\frac{1}{2}$ кг.

Це говорить про те, що ми маємо досить рішучі кроки по шляху ліквідації зрівнялівки.

Далі, цікаво, що краща частина колгоспників ближче і ближче підходить до партійного осередку. Коли ми почали організувати групу співчуваючих, то в цій групі з 10 чол. — 9 були ті, які мають в колгоспі найбільшу кількість трудоднів.

Це свідчить про те, що процес перевиховання колгоспників іде досить швидкими кроками.

Значення ліквідації прориву в сільському господарстві України надзвичайно велике, бо за нього чіплялись опортуністи всіх мастей в боротьбі з генеральною лінією партії, на ньому будували свої плани націоналісти, на нього розраховували інтервенти. Виняткова роль в справі ліквідації цього прориву і просування по шляху більшовизації колгоспів, перетворення колгоспників в можливих — належить, звичайно, ЦК партії і урядові СРСР і в першу чергу товаришеві Сталіну. Тут треба мати на увазі велику допомогу людьми, матеріальну, організаційну і політичну допомогу, яку одержала КП(б)У і УСРР, допомогу, про яку говорили майже всі виступаючі. На основі цієї допомоги зміцнене керівництво ЦК привело КП(б)У до з'їзду партії з величезними перемогами.

Друге питання — про МТС. Товариш Сталін в одному з виступів говорив про політвідділ, як про одну із ланок системи районування країни. В тезах товариша Кагановича ми маємо певно сформульоване положення, що навколо МТС утворюються нові економічні центри. Мені здається, що нам потрібен тепер ряд додаткових заходів для того, щоб ця перспектива — перетворення МТС в соціалістичні великі підприємства — реалізувалась швидше.

Візьміть, поперше, таке питання, як розташування центру МТС. В цьому питанні ще надзвичайно багато випадкового. Не в усіх

МТС центральна садиба розташована там, де вона повинна бути розташована.

Візьміть, подруте, таке питання, як район обслуговування МТС. Коли б намалювати кордони МТС, то територія одної МТС була б схожа на прямокутник, другої — була б схожа на круг, третьої — на ковбасу, четвертої — на сковорідку з ручкою. Тому те становище, яке ми маємо на сьогодні, звичайно, нікуди не годиться. Ми з цим питанням безумовно спізнаємось, бо питання про те, які колгоспи на даний рік лишаються у даної МТС, — це надзвичайно велике і важливе питання і для цього господарського року.

Потрете — питання фінансового становища МТС. МТС на сьогодні ще не є хазяями свого бюджету. Ми маємо часто перекидання коштів із одної МТС в другу, так зване зняття кредитів облтракторами. Все це створює певну знеосібку в бюджеті МТС.

А взяти, почетверте, таке питання, як собівартість в МТС. Питання собівартості по-серйозному не поставлено. Ми знаємо, що Наркомзем України, розподіляючи так звані кошти освоєння, розподіляв їх таким чином, що ті МТС, які працювали гірше, одержували коштів освоєння більше, при чому така ж картина була і по областях. Зовсім не можна зрозуміти, чому одна область одержала, примірно, на центнер 5,5 крб., друга — 10 крб. і третя — 8 крб. Таким чином, розподіл коштів освоєння — ця величезна підойма боротьби за собівартість — в тій системі, яка тепер проводиться при розподілі коштів освоєння, робиться неправильно.

П'яте — планування і керування колгоспами ще не в повній мірі належить МТС. Шосте — треба різко збільшити капіталовкладення в будівельну і ремонтну базу МТС. Ми маємо тепер значну кількість МТС, які за дрібницями повинні звертатись в МТМ і на заводи, замість того, щоб мати у себе вдома той верстат, який іноді коштує 300—400—500 крб. і дістати який не являє труднощів.

Далі, сьоме питання — житлово-побутове будівництво. Якщо МТС стає економічним центром, то треба дати більше коштів на житлово-побутове будівництво, бо дуже важкі ті умови, в яких перебувають багато які МТС. Восьме питання — про підсобні промислові підприємства, які можуть бути створені навколо МТС. Дев'яте питання: такі завдання, як залізничне будівництво, як телефонізація, — треба підпорядкувати інтересам МТС.

Нарешті, десяте — структура управління самої МТС. Це організаційне питання, питання управління всередині МТС також повинно бути швидше розроблено і повинно бути поставлено на службу основному завданню — перетворенню МТС в велике соціалістичне підприємство.

Третя група питань — це питання перебудови партійної роботи, зокрема перебудови районної ланки. Товариш Сталін в одному з своїх виступів на пленумі ЦК в 1929 р., ще до XVI з'їзду, в виступі «Про правий ухил у ВКП(б)» питання про перебудову поставив таким чином, що перебудова, в тому числі і партійної роботи, є ланка в загальному ланцюгу заходів наступу соціалізму.

проти елементів капіталізму. На XVI з'їзді партії, говорячи про суть більшовицького наступу, товариш Сталін також говорив про значення перебудови. Те, що ми маємо в тезах товариша Кагановича, — це розроблене питання, що його неодноразово піднімає товариш Сталін, про перебудову партійного апарату, поставлене в великому політичному плані. Суть полягає в тому, щоб на службу правильній політиці поставити відповідну їй чітку організацію роботи. Основне в тезах — корінна перебудова роботи, щоб дати нову якість роботи в усіх ланках партійної організації.

Тут треба ясно поставити питання про те, що перебудова партійної роботи зустрінатиме опір з боку опортуністів, такий же або вірніше ще більший опір, ніж був з боку частини районщиків в зв'язку з створенням політвідділів. Тепер в більшості районів взаємини між політвідділами і РПК нормальні і відповідають директиві ЦК. Але тепер, мені здається, де-не-де починається поскрипування. В той час як тези товариша Кагановича говорять, що політвідділи в міру виконання своїх ударних завдань перетворюватимуться в райкоми і підрайкоми, дехто хоче зрозуміти це, як негайну ліквідацію райкомів. Це неправильна постава питання, як неправильне є і те, що політвідділи вже виконали свої функції, що ударних завдань на селі стало мало і сьогодні під вечір політвідділи будуть ліквідовані. Це плутана, шкідлива постава питання, бо коли в голові плутанина, то і руки погано працюють, і тут почнуться і невірні взаємовідносини. Політвідділи в міру виконання своїх ударних завдань перетворюватимуться в райкоми і підрайкоми, але це будуть нові районні центри. Цей новий партійний орган буде кращий за своїх «батьків», в даному разі — РПК і політвідділу, він буде більш повнокровним органом, що відповідає завданням, які стоять перед партійною організацією, завданням дальшого об'єднання партії навколо ЦК, навколо вождя нашої партії товариша Сталіна.

Голова. Слово має товариш Паперний.

Паперний. Товариші, якщо підбити короткий підсумок проживанню рокові, то він може бути зведений ось до чого.

Ми подолали *головну хибу* нашої роботи на селі. Я підкреслюю — *головну хибу* нашої роботи на селі, маючи на увазі виступ товариша Сталіна на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б), де він ставив питання про хибу нашої роботи на селі так:

«Головна хіба полягає в тому, що хлібозаготівлі в цьому році пройшли у нас з більшими труднощами, ніж в попередньому році, ніж в 1931 р.»

Ми безумовно *поліпшили якість* сільськогосподарського виробництва, хоч це поліпшення явно недостатнє, особливо щодо технічних культур і зокрема буряку, про що скажу кілька слів нижче.

Ми зробили серйозні кроки в тому напрямі, щоб виконати лозунг вождя нашої партії товариша Сталіна про більшовицькі колгоспи і *заможних колгоспників*.

Якщо в минулому році по Вінницькій області, наприклад, дві

третини колгоспів одержали на трудовень до 2 кілограмів хліба, то в цьому році дві третини колгоспів одержали від 3 до 7 кілограмів.

Тут уже говорили про те, чим викликаний і чому ми повинні приписати цей основний підсумок. Геніальне керівництво з боку ЦК ВКП(б), безпосередня допомога, яку він подавав ЦК України, допомога всебічна, в тому числі і матеріальна, відрядження на село нового загону добірних більшовиків, провідників лінії нашої партії, в особі політвідділів, — ось що забезпечило нам успіх.

Роль політвідділів, роль, яка може бути названа, на мое глибоке переконання, історичною, я б формулював ось як: політвідділи довели до свідомості найширших мас колгоспників лінію нашої партії, лозунги нашої партії, директиви нашої партії і на цій основі зуміли підняти найширші маси колгоспників під керівництвом партійних організацій на подолання хиб, на розв'язання завдань, поставлених партією в галузі сільського господарства.

Я думаю, ми всі згодимось з тим, що ніколи ще лозунги і директиви нашої партії не мали такої виняткової популярності, не проходили так глибоко в гущу колгоспних мас, як ми це маємо тепер. Лозунг боротьби за більшовицькі колгоспи, за заможного колгоспника, лозунг товариша Сталіна — зробити 1933 рік останнім роком труднощів, його заклик до колгоспників працювати чесно, берегти колгоспне добро, — всі ці лозунги нашої партії, які становлять суть нашої лінії на селі, доведені дійсно до найширших колгоспних мас, до найбільш відстаючого колгоспника. І ніколи ми ще досі не мали такого становища, коли найвідсталіші верстви колгоспників в такій мірі засвоїли б генеральну лінію нашої партії, її лозунги і директиви. Я хотів би в зв'язку з цим для ілюстрації оголосити тут один лист, одержаний політвідділом Браїлівської МТС від одного старика-колгоспника. В цьому листі старик-колгоспник пише:

«Говорить член Коростовецького колгоспу Гордеев. Хочу вам дещо сказати, товариші. Мені 72 роки. Сивий я вже, як молоко. Але роки мої все ж не заважають ще мені ударно працювати в колгоспі. В цьому році, після того, як наш товариш Сталін дійсно вказав нам правильний шлях, працював я сумлінно, чесно і виробив більше 200 трудовнів.

О, роки мої! Чого ви тільки не пережили! Вічно наймитом був я, працював на інших, на багатіїв. А що мав я від того? Нічого, крім злиднів. А тепер я вдруге народився. Працюємо колективом, живемо по-новому. В цьому році одержав я багато хліба і дійсно роблюсь заможним.

Радісно тепер мені працювати. Треба було б вам, товариші, бути на нашому зльоті колгоспників-ударників і подивитись, як я танцював. Я танцював, співав так, що молодь — і я серед них. Сил у мене тепер багато, співаю, ніби зовсім молодим став.

Це партія, велика партія Леніна, влила в мої жили свіжу бадьорість... Я працюю ударно, працюватиму ще краще. Люблю

я партію, бо вона всіх нас веде єдино правильним шляхом — колгоспним шляхом — до заможного життя.

Хто ж це сказав, що старість — не радість?»

От цей лист, одержаний від старика-колгоспника політвідділом Браїлівської МТС, один з багатьох листів, який краще від всяких цифр характеризує зрушення в колгоспному селі.

Колгоспник тепер не той, яким він був два роки і навіть рік тому. Політвідділам разом з парторганізаціями вдалось *розбити «гнилу єдність»* в колгоспах. Висунувся як центральна фігура в переважній більшості колгоспів ударник, ганебним явищем став ледар.

Корінним чином змінилось ставлення колгоспників до праці, виріс значно актив і число ударників колгоспів.

Для характеристики наведу кілька цифр по Вінницькій області: якщо підчас весняної сівби ми мали 34 тис. ударників-колгоспників, то на кінець 1933 р. ми вже мали взятих на облік 90 тис. ударників, в тому числі 41 тис. — премійованих.

Якщо на початок 1933 року ми мали взятих на облік (по половині МТС) 16 тис. колгоспних активістів, то на кінець листопада ми мали вже близько 70 тис. колгоспних активістів, в тому числі 17 тис. жінок.

В наслідок роботи політвідділів, чистки парторганізацій і початкої перебудови методів їх роботи колгоспні осередки стали більш боєспроможними, більш відгостреними.

Минулий рік є блискуче потвердження того, що говорив товариш Сталін на січневому пленумі:

«Колгоспи, як соціалістична форма організації господарства, можуть показати чудеса господарського будівництва, якщо на чолі їх стоять справжні революціонери, більшовики, комуністи».

Це зовсім не значить, що ми досягли межі, що перед нами нема ще цілої серії надзвичайно складних, нерозв'язаних завдань. Про це не випадково дуже кріпко говорив в своїй доповіді товариш Постишев, попереджаючи про те, що великою небезпекою було б запаморочення від успіхів, спроба задирати ніс.

Перед нами стоїть ще купа незавершених завдань. В числі цих завдань я хотів би випнути питання про поліпшення планування колгоспного виробництва згори донизу і знизу догори, питання про корінне піднесення тваринництва, без чого немислиме заможне життя колгоспників.

Боротьба за піднесення врожайності технічних культур, особливо буряку, повинна бути поставлена в центрі нашої уваги. В минулому році ми недодали, приблизно, одну третину того, що повинні були дати щодо врожайності буряку. Ми знаємо, чим викликана ця знижена врожайність буряку. Ми також добре знаємо, що в наших руках абсолютно всі потрібні передумови для того, щоб у майбутньому році довести врожайність буряку принаймні до наміченої цифри в 120 центнерів з гектара. Ми маємо

піднятої глибокої оранки майже на всю площу, маємо достатню кількість мінеральних добрень, значно виросла наша машино-озброєність, посилено тракторний парк. Всі передумови до того, щоб радикально піднести врожайність буряку, — в наших руках. Потрібна тільки більшовицька боротьба за строки і за якість засіву і обробітку, за збирання без втрат. Всі інші умови в наших руках.

Нам треба корінним чином поліпшити роботу тракторного парку. Одним із сумних підсумків цього сільськогосподарського року є те, що ми використали, приблизно, тільки наполовину виробничу потужність нашого тракторного парку. І, нарешті, нам треба далеко форсованим темпом і розгорнутим фронтом вкорінювати культуру в колгоспи.

Чи є у нас запорука того, що ми в розв'язанні цих завдань вийдемо в майбутньому році з більшими успіхами, ніж в цьому? Так, є. Запорукою є те, що ми керівники і керуватимемось програмними вказівками товариша Сталіна про роботу на селі. Ви добре пам'ятаєте вказівку товариша Сталіна про недостатню пильність в минулому *до нових проявів, до нових маневрів класового ворога*. Ми їх досить добре зазнали на досвіді поточного року.

Ми зустрічались не тільки з відкритою підривною роботою, не тільки з спробами спекуляції на дрібновласницьких, рвацьких, утриманських настроях в колгоспах з боку куркульства і його агентури. Ми мали діло і з спробами дискредитувати лозунги партії, зривати заходи партії, під прапором, під маскою захисту цих лозунгів і директив партії.

Наша партія боролась за зміцнення труддисципліни. Куркуль не тільки розкладав труддисципліну, він провокував нас на *паличну дисципліну*, на масові репресії і, звичайно, йому вдалось де-не-де обдурити надмірно довірливих комуністів, штовхнути їх на знущення з колгоспників, на масове порушення революційної законності.

Партія боролась за те, щоб колгоспи виконували першочергово свої зобов'язання перед державою. Куркуль теж виступав «за» першочерговість хлібоздачі, але яким методом? Методом *затиску авансування*, сподіваючись таким шляхом викликати незадоволення колгоспників, розкласти дисципліну. Нам довелось влітку 1933 р. підняти всю парторганізацію на боротьбу проти «лівачького» затиску авансування, який був вигідний тільки куркулеві. Те саме ми бачили щодо боротьби за своєчасне збирання хліба, за використання корів на польових роботах і т. д. Ці маневри куркуля в 1933 році були дуже поширені. Ми могли їх успішно розбивати, тільки озброєні сталінським аналізом становища на селі, сталінським методом боротьби за більшовицькі колгоспи.

Умовою успішного розв'язання незавершених завдань сільського господарства є підтягування організаційно-практичного керівництва до рівня політичних директив. Я думаю, що досвід роботи політвідділів, їх виробничо-територіальна побудова, їх методи конкретного оперативного керівництва, їх безпосередній

зв'язок з колгоспами, бригадами, з масами колгоспників, — ось цей досвід роботи політвідділів, який в багатьох місцях викликав опір найгірших елементів парторганізацій, повинен відіграти і відіграє безумовно величезну роль в поліпшенні організаційно-практичної роботи. Досвід роботи політвідділів є немалий вклад в справу організації забезпечення тих величезних господарсько-політичних завдань всесвітньо-історичного значення, які поставлені в тезах до XVII з'їзду партії. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Демченко. (Оплески).

Демченко. Товариші, надзвичайно впадає в очі те, що за 1931—1932 роки при величезному піднесенні господарства в усьому Радянському Союзі була певна затримка в різних галузях роботи на Україні, навіть посування назад в сільському господарстві, а потім за останній рік швидке піднесення соціалістичної України, яка навіть почала наздоганяти і випереджати ті частини Радянського Союзу, які всі останні роки йшли невпинно вперед. Коли зробити спробу аналізу цього явища, то треба сказати, що увага і допомога ЦК ВКП(б) і всього Радянського Союзу, як і раніш, були скеровані на те, щоб Радянську Україну перетворити в одну з найбільш могутніх і квітучих частин нашого Союзу.

Товариш Постишев в своїй промові яскраво довів, що політика ЦК ВКП(б) була політикою практичного, постійного і систематичного піднесення технічної бази України, капіталовкладень в наше господарство, росту всіх елементів, з яких повинне складатися швидке піднесення всього господарства України. В цьому саме полягала послідовна політика ЦК ВКП(б) і з цього, товариші, ще яскравіше видно і ясно те, що причина всіх негативних явищ, які були на Україні, це — ослаблення керівництва з боку КП(б)У і ЦК КП(б)У, зменшення боєспроможності української парторганізації, захоплення цілого ряду командних позицій українським націоналізмом. Коли поставити перед собою питання, яким чином сталось, що при величезних капіталовкладеннях, реконструкції всієї технічної бази на Україні ми мали такий ріст і піднесення сили українського націоналізму, то треба сказати, що полегшення умов для розгортання роботи української контрреволюції було створено тим, що КП(б)У не зорієнтувалась в новій обстанові, яка якраз вимагала в ці роки величезної і систематичної боротьби з українською контрреволюцією.

Товариш Сталін на XVI з'їзді партії спинився на національному питанні, на потребі боротьби з націоналістичними ухилами. Нашою великою помилкою і було якраз те, що ми не зважили на вказівки товариша Сталіна. А повинно було бути цілком ясно, що завдання ліквідації куркульства як класу у нас на Україні треба було в першу чергу пов'язати з боротьбою з українським націоналізмом, бо український куркуль — основна база націоналістичної контрреволюції, на нього спиралась в першу чергу буржуазні націоналістичні партії, з нього вони черпали свої кадри.

Коли ми поставили перед собою завдання ліквідації куркульства як класу, то це не могло не викликати шаленого опору всіх

ворожих, націоналістичних сил, значного пожвавлення їх контрреволюційної діяльності. Своєрідність обстанови на Україні вимагала від нас підвищення більшовицької пильності, вимагала розгорнути наступ і викрити ворожі сили в їх новому обличчі, вимагала керувати колгоспним селом по-новому. І той факт, що ми не розгорнули цієї роботи, і був причиною занепаду окремих ділянок господарства України і зменшення боєспроможності партійної організації України.

В результаті більшовицької боротьби за останній рік, на основі виняткової історичної важливості рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня і зміцнення керівництва української парторганізації, ми можемо певно сказати, що те становище, яке було у нас, зокрема в колгоспах, не повернеться назад.

Величезною небезпекою для нас було б будьяке заспокоєння. Наші успіхи в колгоспах є лише перші кроки, ми опанували керівництво колгоспом — це є велика перемога, але це лише передумова для дальшої роботи по піднесенню продуктивних сил сільського соціалістичного господарства (а треба прямо сказати, що рівень виробництва в значній кількості колгоспів дуже низький), для дальшого закріплення більшовицьких позицій в колгоспах в боротьбі з рештками куркульства. Приспати тепер хоч на мить свою класову пильність було б величезною зрадою справи комунізму. Це стосується всієї роботи, зокрема роботи в галузі національно-культурного будівництва. Ми завдали нищівного удару по українських нацдемівцях, контрреволюції, яка, як відомо, посідала солідні позиції в Академії наук. І от у нас в Києві, після того, як ми провели чистку осередку ВУАН, після того, як нова комуністична частина президії ВУАН працює вже 2 — 3 місяці, ми повинні сказати, що при тому становищі, в якому тепер перебуває керівництво ВУАН, не можна забезпечити справжній партійний вплив і справжнє просування вперед на пролетарських рейках. Факти, що ми їх мали вже після чистки, яскраво говорять про те, що частина комуністів, які тепер є в ВУАН, також майже цілком підпадають під вплив українського націоналізму. Це говорить про те, що справа дальшої боротьби з українським націоналізмом, справа дальшої боротьби за нові пролетарські українські кадри повинна тепер бути поставлена на всю широчінь. І лише тоді, коли ми ще успішніше будемо просуватись на ділянці висування і виховання відданих справі соціалістичного будівництва українських кадрів, особливо в галузі культури і сільського господарства, не ослаблюючи, а ще посиливши боротьбу з українським націоналізмом, ми зможемо сказати, що ми з цього боку забезпечені.

Рішення нашого ЦК і нашого з'їзду про *перенесення столиці України в Київ* — це рішення є відповіддю на зазіхання міжнародного імперіалізму, який за останній час, вбачивши в ослабленні нашої роботи на Україні ослаблення Радянського Союзу, хотів зробити спробу розв'язати всі свої труднощі шляхом того, щоб Радянську Україну перетворити в колонію міжнародного імперіалізму. Цей крок партії говорить яскраво про те, що ми тепер

на Україні сильніші, ніж будьколи. Зокрема на Правобережжі, яке петлюрівщина завжди вибирала як основний плацдарм своєї роботи, ми, завдяки індустріалізації Києва, успіхам в проведенні політики ліквідації куркульства як класу на базі суцільної колективізації, значно зміцнили свої позиції.

Перенесення столиці в Київ є результат зміцнення наших позицій, особливо за останній рік.

ЦК КП(б)У і КП(б)У матиме в найближчі роки в розв'язанні справи Правобережжя і Полісся України нові величезні досягнення.

Тепер безумовний факт те, що ці частини України меншим темпом посуваються вперед. Це видно хоча б з даних про врожайність України в цьому році. Не зважаючи на те, що природно правобережний Лісостеп повинен був вести перед в справі врожаю, тепер врожай розташувався таким чином, що рівень його ішов знижуючись з південного сходу на північ і захід України. Це говорить про те, що ми маємо на Правобережжі України істотні хиби, великі хиби в нашій роботі, в роботі з колгоспниками. Це також виявилось в зниженому врожаї буряку в цьому році. Навіть коли поставити тепер питання про підготовку до засівної кампанії, то треба сказати, що ми в ряді питань, які вирішують справу збільшення врожаю, тепер стоїмо перед великою небезпекою.

Безумовно, сільське господарство на Правобережжі до деякої міри складніше, ніж в Степу, завдяки інтенсивному типові господарства і великій густоті населення.

Я думаю, товариші, що не буде ерессю тепер сказати, що справу дальшого зміцнення Правобережжя треба розв'язувати шляхом індустріалізації Правобережжя. Коли ми сказали, що ми досить сильні для того, щоб перенести столицю України в Київ, то ми повинні до цього додати, що ми тепер досить міцні для того, щоб на Правобережжі будувати потужну індустрію. (Оплески).

Це, товариші, безумовно не значить, що це будемо робити в якійнебудь мірі за рахунок природних центрів промисловості, як Донбас, Дніпропетровськ, Харків, які мають світове значення.

Треба сказати, що коли ми з певних причин затримували на Правобережжі розвиток промисловості, то тепер в такій же мірі настав час форсованого розвитку індустрії на Правобережжі.

В чому полягає одна з головних наших слабостей на Правобережжі? Вона полягає в тому, що на Правобережжі надзвичайно низький прошарок пролетаріату, який за останні роки майже зовсім не зростає. Розвиток промисловості і збільшення пролетаріату йшли майже виключно шляхом могутнього росту його на Сході України. На Правобережжі окремі галузі промисловості розвивались занадто мляво, що позначилось в таких старих галузях промисловості Правобережжя, як скляна і порцелянова.

Одна з проблем, яку тепер поставила КП(б)У і повинна її розв'язати, — це проблема Полісся. Я не пам'ятаю ні одного рішення ЦК КП(б)У (в який я входив і за чію діяльність я поділяю відповідальність), хоча б одного рішення про Полісся. А коли сказати, що Полісся, певно, не менше від всієї Білорусі, коли вказати на

надзвичайно низький рівень врожаю, який Полісся мало цього року, то це не випадково, це говорить, що ми занедбали справу Полісся в той час, як воно заслуговує величезної уваги.

Через відсутність в нас пильності якраз Мархлевський і Пулинський райони погано працювали (це вина Київського обкому). Ми допустили те, що різні шкідники там зіпсували всю меліоративну систему і затопили всі ті лани, які раніш давали німецьким і польським куркулям прибутек; шкідники, виходячи ніби з того, що малі клаптики землі не дають змоги працювати трактором, сказали — давайте заоремо всю меліоративну систему для того, щоб трактори мали можливість вільно робити на ланах. Німецькі куркулі міркували таким чином: коли я не буду брати високого врожаю з цих земель, то колгоспник теж не повинен мати великого врожаю. І затопили землі, на яких брали 150 пудів врожаю зерна.

Справа реконструкції поліського господарства, справа озброєння технікою Полісся, що є тепер повним антиподом Степу, повинна знайти своє розв'язання саме тому, що Полісся не тільки не має тракторної бази під колгоспи, а воно навіть не має тої технічної бази, яку одержав колгоспний Степ підчас самої організації сучільної колективізації, і дуже погано забезпечено сільськогосподарськими машинами (плугами, сіялками, молотарками), кінським тяглом.

Розвинення Полісся буде новим могутнім джерелом робітничого постачання, новим могутнім чинником заможного колгоспного життя.

Ми в цьому році дали для Донбаса 3 млн. пудів картоплі з Київського Полісся, а Полісся може давати десятки мільйонів пудів картоплі і мільйони пудів м'яса. Для цього потрібна меліорація ланів, культур, техніка лук, використання величезних місцевих ресурсів для удобрення, збільшення родючості ґрунтів, озброєння Полісся машинами для піднесення продуктивності праці.

Як питання величезного господарського значення постає тепер проблема Великого Дніпра. Дніпро, що є нині безперервною магістраллю, ледве-ледве перевозить вантажів більше, ніж він їх перевозив тоді, коли був перерізаний порогами. Причиною цього є напівкустарне обладнання суден і відсутність справжньої боротьби за глибоке русло.

Я пригадую, що ще підчас складання плану першої п'ятирічки мені доводилося говорити про Дніпро в одному надзвичайно важливому органі з працівниками Держплану України. Вони мені відповіли — «при соціалістичному господарстві для річкового пароплавства і для Дніпра немає абсолютно ніякого місця». Ця саме ідеологія, що для Дніпра немає ніякого місця при соціалістичному господарстві, безперечно вплинула на планування і на відсутність всяких реконструктивних заходів для Великого Дніпра.

Кінчаючи свою промову, я повинен сказати ось що: на цьому з'їзді проголошено рішення про перенесення пролетарської столиці, про переїзд нашого ЦК КП(б)У в Київ. Я тільки хотів би

заявити, що максимально, чого я жадав би, як людина, що тепер працює в Київській організації, — це, щоб Київ був не менш достойним тої столиці, яку мав і має ЦК КП(б)У в Харкові, з яким зв'язані величезні досягнення ЦК КП(б)У. (Оплески). Я думаю, що ми прикладемо всіх зусиль для того, щоб ті завдання, які тепер покладені на Київську парторганізацію, виконати. Тут уже товариші говорили про ті величезні резерви, які у нас є для виконання плану другої п'ятирічки. Я переконаний, що невеликий безславний період в історії української парторганізації, який ми недавно прожили і за який ми, всі члени ЦК КП(б)У, несемо відповідальність в першу чергу, ніколи більше не повернеться, і за допомогою ЦК ВКП(б) Україна ще швидше посуватиметься вперед. (Довготривалі оплески).

Голова. Слово має товариш Гришин.

Гришин. Дозвольте мені кілька слів сказати, як Донбас бився за 100% видобутку в 1933 р. Пам'ятаєте, з якими перемогами приїхали ми на перший зліт ударників, з якими перемогами приїхали ми на обласну конференцію і які перемоги ми маємо тепер на час XII партз'їзду. План видобутку вугілля Донбас виконав на 100%. (Оплески). І Донбас, товариші, за 100% видобутку повинен битись. Ми 100% видобутку не спустимо. За 60 млн. в 1934 р. ми будемо битись. (Оплески). Якщо нас забезпечать машинами, молотками, трубами, шлангами, взагалі механізмами, ми і не 60 млн. виконаємо. Ми дамо чорного золота 70 млн. тонн. (Оплески).

Товариш Постишев тут говорив, як росли ударники текстильної промисловості. Товариш Постишев, у нас в Донбасі також ударники ростуть. Товариш Постишев указував, як один ударник з сином і дочкою заробив 900 крб. за місяць. Товариш Постишев, я один заробляю 1.800 крб. за місяць. (Оплески). Як я ці 1.800 крб. заробляю? Це цифра велика, я один працівник, у мене 6 членів сім'ї. Але треба спитати, а скільки я чорного золота даю. Якщо я зроблю 25 упряжок, я даю 2.105 тонн (оплески). Коли перевести ці 2.105 тонн в казенні вагони, — це дасть 127 вагонів, це два ешелони чорного золота. (Оплески).

Таких, як Гришин, Ізотов, Мурашко, немало. Якщо наші організації на низах не спатимуть, більше охоплюватимуть масу пресою, то знайдуться сотні тисяч таких ударників (оплески), а низові організації сплять.

Гришин виконав, Мурашко виконав, Ізотов перевиконав. Коли розібратись на низах, понюхати, чим вони дихають, притягти пресу, то нас в Донбасі таких тисячі знайдуться.

Я повинен тільки сказати, що у нас на «Кадіїввугілля» на 1934 р. план видобутку встановлено в 7 млн. 561 тис. тонн. Цього мало. Якщо забезпечити нас, як я вже казав, врубовками, шлангами, ми можемо більше дати. Найдрібнішої справи — труби, крану — нема. Нема чим перекрити повітря, а ми від цього страждаємо. Для нашої шахти тепер треба мінімум тисячу метрів труб в 1/2 дюйма, а їх нема; 500 метрів шлангів — їх також нема. Поїдуть в трест, а трест говорить — нема. Якщо від нас просять видобуток, то за-

безпечте нас цими речами і ми тоді дамо чорне золото. У нас ударники є, можливості є, ми виконаємо не 60 млн., а, як я говорив, в 1934 р. дамо країні 70 млн. тонн чорного золота.

Ми повинні всі з вами, як залізничники, як Червона армія, як тут підкреслював командувач Української військової округи, один за одного держатись. Ви в Червоній армії добре бийтесь. Ми, Донбас, допоможемо вам гнати японців, якщо нападуть. (Оплески).

Якщо наш Донбас ще механізувати, то ми 70 млн. в 1934 р. дамо. Я вже працюю 34-й рік, перший на весь Донбас, на весь СРСР дав 85 тонн відбірним молотком. (Оплески). Вся наша партія, весь Донбас, всі ударники Донбаса б'ються і битимуться за високий видобуток, не покладаючи рук.

Голова. Слово має товариш Любченко. (Оплески).

Любченко. Товариші, ЦК КП(б)У звітує на XII з'їзді партії за надзвичайно відповідальний, історичної ваги, період соціалістичного будівництва для всього Радянського Союзу і для України зокрема. Саме на цей період припадає вперта боротьба партії за зміцнення тих перших колгоспів, що були створені при масовій колективізації на весні 1930 р. Саме на цей період припадає боротьба за суцільну колективізацію, за ліквідацію на основі суцільної колективізації куркульства як класу.

Товариш Постишев в своїй яскравій, вичерпній звітній доповіді про роботу ЦК КП(б)У абсолютно достатньо і цілком з'ясував ті умови, в яких проходило соціалістичне будівництво в усьому Радянському Союзі і у нас на Україні, і ті особливості, які були на Україні.

З вичерпною повністю спинився товариш Постишев на величезних досягненнях, які має Україна, на тому, як наша партія під керівництвом товариша Сталіна перетворювала і перетворила Україну в індустріально-колгоспну радянську республіку.

Товариш Постишев спинився на тих помилках, які були допущені КП(б)У і Центральним комітетом, на причинах помилок. Нарешті, в своїй яскравій промові він показав, як ці помилки в 1933 р. ми виправляли, намітив програму дальшого соціалістичного будівництва, ті завдання, що стоять перед Комуністичною партією (більшовиків) України.

Отже, я не думаю багато забирати у вас часу і тільки коротко спинюсь на деяких питаннях.

Тепер уже кожному членові партії, і не тільки кожному членові партії, а і кожному робітникові і колгоспникові ясно, що Україна займає особливе місце в планах міжнародних імперіалістів.

Міжнародні імперіалісти, польські поміщики типу князя Сапеги і інших, німецькі фашисти, всі ті, хто готує інтервенцію проти Радянського Союзу, — розглядають Україну як плацдарм, як вихідну територію, на яку треба спертись, щоб завдати воєнний удар всьому СРСР. Вибрали вони плацдармом Україну саме тому, що Україна становить надзвичайно важливий розвинений

промисловий і сільськогосподарський район. Вибрали вони Україну саме тому, що свій похід проти країни Рад хочуть прикрити національним прапором, пряму інтервенцію, похід за повалення пролетарської диктатури, за відновлення поміщиків і капіталістів їм хочеться прикрити нібито боротьбою за визволення українського народу.

Вибрали вони за плацдарм Україну саме тому, що похід проти Радянської України пробують вони прикрити продажним національним прапором не тільки з допомогою петлюрівських недобитків, але і з допомогою західноукраїнської буржуазії, західноукраїнського куркульства. Це ж ундорадикали Західної України наввипередки з петлюрівцями пропонують свої послуги Сапегам, а Коновальці і Палієви — німецьким фашистам.

Саме тому останнього часу і російські білогвардійці, генерал Міллер і інші, почали підтримувати «самостійну» Україну, як щабель до реставрації єдиної неделимої, саме тому тепер в Західній Європі з'являються щораз нові самостійники, які розпинаються нібито за український народ, а насправді — за втрачені ними шахти, заводи і маєтки.

Я прочитаю уривок з статті, яка була вміщена в газеті «Депеш», щоб ви побачили, хто і як обстоює «самостійність» українського народу:

«Україна, — пише «Депеш», — має свою власну мову, яка власне не є руське наріччя. Коли імператриця-вдова, мати Миколи II, була розлучена з своїм сином і вислана на Україну, вона терпіла від того, що жила серед народу, мови якого вона навіть не розуміла. Великий князь Олександр, мемуари якого недавно з'явилися, розповідає про це і оплакує долю своєї тещі».

Отже подивіться, яких нових прихильників здобули собі петлюрівці, здобули собі українські націоналісти, яких нових спільників дістали вони для походу проти країни Рад, проти Радянської України. За «самостійну» Україну побивається «великий князь» Олександр і вкупі з українськими націоналістами готує ярмо українським трудящим, дбає про те, щоб знову якась Марія, на зразок матері Миколи II, могла «страждати», що вона не знає мови того народу, серед якого живе.

Товариші, звідси ми з вами повинні знати, що наші успіхи і помилки надзвичайно резонують в Західній Європі. За соціалістичним розвитком України вороги стежать з особливою пильністю. Наші успіхи відразу знаходять величезний відгук серед трудящих Західної України, Буковини, Закарпатської України. Всякий наш успіх б'є по ладу буржуазно-капіталістичних країн. Навпаки, наші помилки, огріхи, підхоплені і роздуті нашими ворогами, використовуються проти нас для спантеличення дрібнобуржуазних мас Західної України, Чехо-Словаччини, Буковини і т. д.

Ось чому, товариші, від КП(б)У вимагається працювати особливо чітко, ось чому цілком правильно вказує ЦК ВКП(б), що ми

повинні не тільки якнайшвидше виправити припущені помилки і хиби, ми повинні перетворити Україну в передову квітучу соціалістичну республіку.

Нам повинно бути цілком ясно, що український націоналістичний ухил, викритий в лавах КП(б)У, грав на руку інтервентам. Нам повинно бути цілком ясно, що націоналістичний ухил, що його очолював Скрипник, — а товариш Постишев тут наводив факти про те, що Скрипник був прямим знаряддям контрреволюційних націоналістів, — що цей ухил допомагав інтервентам готувати похід на Україну. Про це досить говорили на листопадовому пленумі ЦК, досить про це говорив товариш Постишев на з'їзді.

Справді, Скрипник достатньо попрацював над дискредитацією національної політики нашої партії. Саме Скрипник сіяв недовіру до національної політики партії, коли в своїх виступах і книжках писав, що, мовляв, більшовики ленінську національну політику проводять не щиро, що, мовляв, КП(б)У голосує за ленінську національну політику, а справді її не проводить. Саме Скрипник прикрашував Центральну раду і націоналістичні дрібнобуржуазні партії. Саме Скрипник створив отруту в формі «теорії» «націонал-більшовизму», теорії, яка є не що інше, як намагання примирити непримиримі протилежності — націоналізм і інтернаціоналізм. Це він дав можливість, щоб кожен націоналіст, кожен, хто збирався перебігати до націоналістів, міг сказати: «я націонал-більшовик». Саме Скрипник кинув отруйний лозунг «розвивати національну свідомість», спантеличуючи молодь, допомагаючи ворогам, перешкоджаючи комсомолові виховувати молодь в дусі ленінізму.

Ось чому так плачуть тепер за Скрипником буржуазія і куркульство в Галичині. Товариш Постишев цитував уже на листопадовому пленумі витяг з українсько-польського бюлетеня, який виходить в Варшаві, про те, що переважить — чи куля Скрипника, чи його попередня робота.

Наші вороги не хочуть дати Скрипникові «тихо зникнути». Навпаки, вони його підіймають на щит і хочуть зробити прапором боротьби проти нас, хочуть зробити його прапором для спантеличення деяких мас трудящих проти нас на Західній Україні.

XII з'їзд КП(б)У і листопадовий пленум ЦК КП(б)У мають історичне значення. Безперечно, це — історичні віхи, які дорівнюють червневому пленумові 1926 р. і X з'їздові КП(б)У, коли ми — під керівництвом товариша Кагановича — підбивали підсумки зміцнення Радянської України і йшли в передових шерегах ВКП(б) на XV всесоюзний партз'їзд.

На червневому пленумі 1926 р. наша партія намічала програму дальшого проведення ленінської національної політики, підбивала підсумки розгрому шумськiстського націоналістичного ухилу.

На червневому пленумі 1926 р. і на X з'їзді КП(б)У підбивала підсумки розгрому отаманщини на Україні, розгрому провінціалізму, зашкарублості. Наша партія тоді була піднята, мобілізована, вздблена, вона була навчена мати смак до всіх політичних питань, наша партія була навчена в дрібних питаннях бачити полі-

тичне значення їх, уміти узагальнювати політичні явища, робити з них політичні висновки, *передбачати* події. Наша партія була піднята тоді на вищий щабель в своєму розвитку, стояла в перших шерегах ВКП(б).

На листопадовому пленумі ми теж підбивали підсумки проведення національної політики, розгрому націоналістичного ухилу Скрипника, проведення соціалістичної реконструкції сільського господарства. На XII з'їзді маємо можливість відзначити величезні досягнення, що їх партія має. Але разом з тим на XII з'їзді, як і на листопадовому пленумі, нам треба говорити про величезні помилки, які були допущені в сільському господарстві, у проведенні ленінської національної політики в 1931—1932 рр., треба говорити, як прогавили націоналістичний ухил Скрипника.

Правда, на листопадовому пленумі і на XII з'їзді партії ми підбиваємо підсумки славному 1933 р., коли КП(б)У викривала помилки, викривала їх причини і показала, як треба їх по-більшовицькому ліквідувати.

В 1933 р. партія, зміцнена в своєму керівництві, зуміла мобілізувати свої сили, мобілізувати сили робітничих і колгоспних мас, підвищила тонус політичного життя, пробудила «смак» до всіх політичних питань, ліквідувала класову притупленість, короткозорість, вернула собі гостроту політичного життя, піднесла на вищий щабель партійність і відповідальність кожного члена партії, навчила партійні організації оперативно керувати величезним соціалістичним будівництвом і на цій основі вона розгромила класового ворога, розгромила націоналістичний ухил, що його очолював Скрипник, протягом одного року добилась величезних перемог на вугільному фронті, в промисловості, в сільському господарстві, в національно-культурному будівництві.

В цьому є корінна різниця між 1931—1932 рр. і 1933 р., в цьому виявився новий стиль в роботі всієї КП(б)У і окремих парторганізацій.

Коли тут говорили про велике значення промови товариша Постишева на червневому пленумі ЦК КП(б)У, яка відіграла величезну роль в викритті до кінця націоналістичного ухилу Скрипника і в його розгромі, то можна і треба говорити не тільки про одну промову, хоча вона і мала величезне значення, а про ту величезну роль, яку відіграв взагалі товариш Постишев в піднесенні боєспроможності КП(б)У, в піднесенні якості керівництва на вищий щабель. (*Оплески*).

Я не згоден з В. П. Затонським, чи може я його не так зрозумів, не згоден з тим, що він на трибуні партійного з'їзду заявляє про те, що Яворського викрила нам трохи не польська дефензива, Бадана викрили нам наші вороги, учасники організації «УВО». Це, на мою думку, неправильно і може дезорієнтувати наших членів партії. А правда полягає в тому, що Бадана викрила Харківська парторганізація (*оплески*), починаючи з його писанини в «Прапорі марксизму»,

Затонський. Правильно!

Любченко. ... де він розпинався за винниченківську «теорію» безбуржуазності, викрила його націоналістичну роботу в НКО, роками провадила боротьбу проти Скрипника, який цього Бадана захищав. Матеріали, які нам потім попали в руки, показали, що Бадан не просто націоналіст, а і дефензивник. Яворського викрила Харківська організація. Матеріали ж, що ми їх одержали, показали, що він не просто націоналіст, а ще і колишній жандарм, дефензивник.

Затонський. Я підкреслив не те, що вони перші викрили, а те, як вони зманеврували, що вони викрили, для того, щоб нам ще більше замилювати очі.

Любченко. А я підкреслив, що коли парторганізація працює по-більшовицькому мобілізована, то вона зуміє і без них викривати націоналістів. Товариші, на цих фактах треба вчитись більшовицькій пильності кожній парторганізації, партосередкам заводів, інститутів, радянських установ. Та не тільки партійним осередкам, а і організаціям рангом побільше треба навчитися, коли хочеш керувати, по-політичному оцінювати факти, робити з них висновки. А я вам прямо скажу, що ДПУ України з приїздом товариша Балицького стало по-політичному оцінювати факти, робити з них висновки. (*Оплески*). Яворський, якого раніш брали окремо, Бадан, якого раніш брали окремо, Ерстенюк, якого раніш брали окремо, — всі ці Бадани, Яворські, Ерстенюки, вони під більшовицьким оком досвідченого чекіста і більшовика предстали як організація, що керувала контрреволюційною підривною роботою проти диктатури пролетаріату.

Чому саме треба на цьому спинятися і чому наш з'їзд спиняється на цьому? А тому, що перед нами стоять грандіозні завдання побудови безкласового соціалістичного суспільства, перевиховання мільйонів пролетарів, перероблення колгоспників, перед нами стоїть завдання створення наших радянських організаторів великого соціалістичного господарства.

У нас є такі люди, які думають: раз питання «хто — кого» розв'язано і на селі і в місті на користь соціалізму, — можна спочивати на лаврах. І не помічають, як куркуль у нього в колгоспі розв'язує питання «хто — кого» на свою користь, а не на користь партії. Нам треба піднести ще вище пильність, чуйність партії, ще вище піднести класову пильність, класову чуйність пролетарів, ще краще навчити викривати маневри ворога, який діє, як показав товариш Сталін, «тихою сапою», а тепер він придумуватиме десятки нових форм класової боротьби.

Виконання завдань, що стоять перед нами вже в 1934 р., вимагають від нас, від ЦК, обкомів, партосередків, піднесення якості своєї роботи, якості керівництва. Нам треба ще більше попрацювати над тим, щоб кожний осередок почував себе невід'ємною складовою частиною всієї партії, щоб він бачив і знав завдання, які ставить партія перед всією країною, і щоб водночас кожний осередок знав, які завдання в зв'язку з цим стоять перед колгоспом, заводом, яким він керує, як треба працювати, щоб іти

нога в ногу зі всією партією на виконання завдань. Аджеж тези товариша Кагановича саме ще і ще раз ставлять питання про якість керівництва і зі всією рішучістю підкреслюють, що організаційне питання, хоч воно підпорядковане питанням політики, набирає все ж виняткового значення для дальшого успіху соціалістичного будівництва. Нам треба десятки разів оглянутись на пройдений шлях, на наші досягнення і кращі зразки роботи, на наші огріхи і помилки, на причини помилок, щоб надалі піднести якість нашої роботи відповідно до історичних завдань, що стоять перед всією партією.

З XII з'їзду КП(б)У ми підемо з вами озброєні більшовицьким лєнінсько-сталінським аналізом тих помилок, які були припущені в 1931—1932 рр. З XII з'їзду ми підемо з вами горді тими величезними перемогами, які дав нам 1933 р., тими величезними перемогами, з якими ми йдемо на XVII з'їзд ВКП(б). Але треба, щоб з XII з'їзду пішли ми з вами, як один, заряджені більшовицькою рішучістю, ще більше розгорнули боротьбу за партійність, за класову пильність, за лєнінсько-сталінський стиль в роботі. (*Тривалі оплески*).

Голова. Слово має товариш Хлебнік. Нема його. Слово має товариш Макаров. (*Оплески*).

Макаров. Товариш Постишев в своїй доповіді про роботу ЦК з властивою йому прямою доповіді про наші грандіозні успіхи і хиби. Він особливо спинився в своїй доповіді на двох галузях народного господарства, що мають вирішальне значення,— на вугіллі і металі. Дозвольте мені продовжити його думку щодо металу.

Товариші, роль металу абсолютній більшості відома. Але деякі товариші ще думають, що тепер можна народне господарство нашої країни розвивати і з наявною кількістю металу. Ні, це неправильно! Роль металу в теперішніх умовах надзвичайно велика. Без металу нема будівництва соціалістичної індустрії, без металу нема будівництва залізниць, без металу нема будівництва міст, без металу нема оборони країни. Тому в умовах швидкого росту народного господарства нашої країни метал набуває все більшого значення і на сьогодні є одною з бойових ділянок народного господарства країни. В металургію України вкладено мільйони і десятки мільйонів карбованців. Наша металургія на сьогодні виглядає не так, як кілька років тому. Наша металургія,— це можна сказати без перебільшення,— на сьогодні реконструйована на основі західноєвропейської і американської передової техніки. Це особливо стосується української металургійної промисловості. Успіхи нашої металургії грандіозні. Проти дореволюційного часу—1913 р.—на окремих ділянках металургії ми маємо збільшення виробництва в $1\frac{1}{2}$ —2 і більше разів.

Але коли порівняти з тими капіталовкладеннями, які ми зробили в металургії, досягнених успіхів далеко недосить.

Якщо ми подивимось на те, що було рік-два тому в країні, то побачимо, що металургія відстає від інших галузей народного

господарства. Ми посуваємось вперед надзвичайно слабо, а коли ми порівняємо роботу 1933 р. з 1932 р., то на цілому ряді підприємств, примірно Донбаса, де я тепер працюю, ми тупцюємо на одному місці.

Донбас має дуже велику питому вагу в металургії нашої країни. Так, наприклад, чавуну він виплює від 43 до 50% загальносоюзної продукції, сталі — від 36 до 40%, вальцювання виробляє від 28 до 32%. Величина дуже велика, але коли ви візьмете окремі заводи, то вони сильно відстають і тягнуть металургію назад. Тільки два заводи висунулись значно вперед як щодо донецької металургії, так і всієї металургії України. Це — завод ім. Сталіна і Єнакіївський завод.

Товариші, ті проценти виконання планів, які тепер день-у-день показують ці заводи, — це ще не повна характеристика роботи, це тільки частина тої характеристики, по якій можна судити про роботу заводу. Основна характеристика роботи металургійних заводів повинна полягати в тому, як використовуються засоби виробництва, як агрегат, цех, завод в цілому збільшує обсяг свого виробництва, кількість вироблюваної продукції.

Якщо ви візьмете ці показники, то ряд заводів, повторюю, крім двох заводів, не тільки не просунулися вперед, але, як це не дивно, — пішли назад.

Ріст, який ми тепер маємо в металургії, незадовільний, і ми не виконуємо поставлених нам партією вимог.

Якщо ви візьмете якість металургійної продукції, то всі наші споживачі дуже скаржаться, особливо скаржаться тепер. В той час, коли майже перестали імпортувати метал, на нас — металургів — покладено особливе почесне завдання — замінити імпортний метал нашим радянським металом. І коли ви візьмете цей бік питання, то ми тут дуже сильно шкутильгаємо.

Якщо ви візьмете якісні показники, то ми надзвичайно відстаємо від тих завдань, які на нас покладені.

Товариші, чому так виходить? Чому металургія так повільно посувається вперед? З боку партії ясно указано ті шляхи, по яких металургія повинна день-у-день, місяць-у-місяць рости. Вказівки товариша Сталіна в його історичній промові на нараді господарників не всі заводи, не всі партійні організації виконали по-більшовицькому. Ось цим все пояснюється.

Що сьогодні лімітує донецьку металургію, що не дає їй можливості швидко посуватися вперед? У неї є дуже багато слабих ділянок, які на сьогоднішній день не зміцнені. Одне із важких місць на цілому ряді ділянок — це, товариші, недостатне, невміле розставлення всіх людських сил. А товариш Сталін говорив — люди вирішують все. І цим пояснюється те, що на ряді підприємств, озброєних сучасною технікою, робота гірша, ніж на підприємстві, менш озброєному. Нічим іншим цього пояснити не можна.

Питання сировини. Неодноразово ЦК ВКП(б), ЦК КП(б)У фіксували увагу всієї партії, всіх працівників металургії на тому,

яке значення має сировина; чи розв'язано сьогодні по-справжньому це питання так, як вимагає металургія? Ні, не розв'язано.

Питання з рудою, — чи розв'язані вони, чи додержано всіх умов, які забезпечують правильність шихти, правильність роботи металургії, технологічного процесу доменних печей? Ні, як слід не розв'язані.

Питання вапняку. ЦК КП(б)У рік тому дуже міцно фіксував увагу всієї партійної організації на цьому питанні. Це питання на сьогодні розв'язане, я, мабуть, не помилюсь — лише на чверть того, що треба було; це гальмує металургію, це тягне її назад.

Питання глини, піску. Питання глини для багатьох здається дуже дивним, а між тим питання глини розв'язує питання доброякісного вогнетриву, доброякісний вогнетрив розв'язує питання мартенівського і доменного процесу. Дуже просте питання, а не розв'язавши його — не розв'яжеш проблеми металургії. А на сьогоднішній день у нас тут надзвичайно тяжке становище.

Хіба питання коксу сьогодні розв'язане так, як цього вимагають інтереси металургії? Адже, товариші, наш кокс на сьогоднішній день не годиться порівняно з американським. Якщо порівняти нашу роботу з американською без відповідного порівняння тих матеріалів, якими ми користуємось, то це було б неправильно. Адже в коксі американському вуглецю горючого ми маємо від 85 до 88%, в нашому коксі ми маємо вуглецю горючого від 77 до 82%. Я не говорю про інші елементи, які, мабуть, зовсім незрівнянні за своїми природними властивостями.

Чи можемо ми тут добитись зрушення? Можемо! Чого не вистачає? На сьогоднішній день наші вуглі в абсолютній більшості не підготовані, не збагачуються так, як вимагають умови металургії. Ця величезної важливості проблема не розв'язана.

В питаннях транспорту дозвольте мені не говорити про зовнішній транспорт. Питання середзаводського транспорту є надзвичайно важкі. Ні один завод не має у себе хорошої ремонтної бази. Досить вам сказати — Сталінський завод за один рік, 1933 р., збільшив вантажооборот на заводі на 30%, лишаючись при тому ж самому транспорті, при тих же ремонтних засобах.

Більше того, Ворошиловський завод не мав абсолютно ніякої ремонтної бази, не має її і на сьогодні. Це такі питання, які щодня вирішують долю заводу, але вони ні на крок не зрушили з місця.

Стояло питання два роки тому — в Дніпропетровську будувати ремонтну базу паровозів і вагонів, в Донбасі будувати другу базу. На сьогоднішній день це питання не зрушило з місця.

Голос із президії. Ні, будуємо.

Макаров. Будуємо дуже погано. Ці питання треба розв'язати кардинально і швидко.

В Донбасі є ще одне специфічне питання — питання водного господарства. Чому я про нього говорю тут на з'їзді? Тому, що на сьогодні два заводи в неприпустимому стані через водне господарство: це один з кращих заводів щодо устаткування — Макіїв-

ський завод — його крім інших неполадок губить на сьогодні і вода, і другий завод — Ворошиловський; наслідки цього проявляться в найближчий час і стане ясно, яку величезну роль відіграє водне господарство. В цьому напрямі зроблено дуже мало, і заводи дуже сильно на цій ділянці терплять.

На цьому загальному тлі роботи нашої металургії (я тут повинен не в порядку похвальби сказати, а в порядку того, що в дійсності є) на сьогодні Донецька парторганізація зуміла витягти один із заводів так, що він став кращим заводом не тільки в Донбасі, а і в країні, — це Сталінський завод.

Що ми зробили на цьому заводі? Ми насамперед встановили порядок, організаційно перебудувалися. Ті хвороби, які з'являються в металургії день-у-день, з години на годину, ми їх на Сталінському заводі в значній мірі усунули і вони нас як раніше не лімітують. Доменні печі, які раніш працювали з перервами, тепер працюють безперервно. Ми на цій ділянці здобули перемогу, бо встановили тут залізну дисципліну і порядок. Мартівський цех, який багато років не виконував програми, тепер виконує свою програму як годинник.

Що там зроблено? Там наведено порядок. Ні один витоп не випускається раніш встановленого часу. Встановлено регламент так, як встановлюється тут для розмови, щоб випустити витоп по годиннику, за заздалегідь встановленим часом, тобто за регламентом. (Сміх).

Голос з місця. Невдалий приклад.

Макаров. І це забезпечило нам перемогу. Сталінський завод, встановивши порядок, залізну дисципліну, зумів розставити людський склад так, що цей людський склад, який весь уміє працювати, перебуває не в канцелярії, а в цехах. Ми цим сильно ослабили канцелярську роботу, і дехто нас іноді лаяв за несвоєчасне посилення матеріалів, статистичних даних і ін., але зате маємо великий успіх на виробництві.

Донецька організація, Донецький обласний партійний комітет поряд з відставанням ряду заводів в Донбасі, за які ми дуже болюємо, зуміли витягти один із заводів. Цей завод являє собою зразок в своїй роботі не тільки для відстаючих заводів Донбаса. Цей завод являє собою зразок для заводів всієї країни. Цей завод особливо характерний тим, що він дуже старий завод, що він, не будучи так технічно озброєний, як інші заводи, маючи ряд хиб з точки зору сучасного устаткування, зумів досягти дуже великих успіхів.

Одною з причин успіхів нашої роботи є і друга обставина. Ми зуміли, крім засобів виробництва, привести в рух ще і іншу силу — людську силу. 2.500 членів партії, 4.500 комсомольців і близько 10 тис. ударників — оці 16—17 тис. чол. б'ються за програму, за першенство заводу. Ми хочемо, щоб наш завод, носячи ім'я товариша Сталіна, був гідним вождя, хочемо працювати так, як учить товариш Сталін.

Голова. Слово має товариш Брускін.

Брускін. Товариші, КП(б)У приходить до XVII з'їзду з дуже великими перемогами. Ці перемоги партії є перемоги не тільки з точки зору завоювання нових позицій соціалізму, але і з точки зору дальшого підвищення боєспроможності партії. Особливо 1933 рік був роком, коли перевірялась дійсна здатність до більшовицької боротьби окремих більшовиків і більшовицьких організацій.

Ось ми, працівники заводів, перевірили це на своєму досвіді. Якщо раніш допомога селу була суто декларативною, то з 1933 р., зокрема харківські більшовики і харківські пролетарі поставили свою роботу зовсім інакше. Раніше в справі роботи на селі, навіть в справі роботи серед наших підшефних, яких і раніш було досить, ми вважали за потрібне засідати, посилати своїх делегатів, обмінюватись привітаннями. В 1933 р. завод почав займатися справжнім конкретним керуванням сільським господарством. Нам доводилось поряд з нашою безпосередньою виробничою роботою займатись такими питаннями, як ремонт тракторів, організація МТМ, забезпечення їх не тільки знаряддями і інструментами, не тільки ремонтними бригадами, а навіть лабораторіями, бухгалтерами, рахівниками.

Ті великі уроки, які здобула Харківська організація, вони нас, харківських більшовиків, завжди примушують згадувати,— і не можемо ми цього не робити щоразу, коли говоримо про політичні перемоги,— керівника і організатора наших перемог, керівника Харківської партійної організації — Павла Петровича Постишева.

Я хотів би спинитись на питанні про те, в якому стані в галузі тракторобудування ми підходимо до другої п'ятирічки. Друга п'ятирічка за тезами товаришів Молотова і Куйбишева ставить перед СРСР завдання стати першою в техніко-економічному відношенні країною в Європі і другою — в усьому світі. Але в галузі тракторобудування ми маємо вже тепер таке становище, коли в 1932 р. в Сполучених Штатах випуск тракторів становив 40 тис., а в нашому Радянському Союзі в 1932 р. випущено 50.250 тракторів і в 1933 р. — 72 тис. тракторів. Щодо тракторобудування Радянський Союз за 4 роки пройшов той шлях, який Америка проходила 14 років.

По використанню тракторного парку Радянський Союз також займає перше місце. Не зважаючи на те, що тракторний парк в нашій країні все ще лишається меншим, ніж в Америці, в той час, як в Америці в 1930 р. було вироблено 4 млрд. сило-годин, в Радянському Союзі в 1932 р. було вироблено 4,3 млрд. сило-годин. Це цілком зрозуміло. Не зважаючи на меншу кількість тракторів в нашій країні, ми маємо значно краще, планове, з більшим навантаженням використання тракторного парку. Таким чином щодо тракторобудування ми не тільки вийшли на перше місце в Європі, але і заняли перше місце в усьому світі. Можна тепер твердо сказати — щодо тракторів і сільськогосподарських машин в Радянському Союзі дійсно створена технічна база заможного життя мільйонів колгоспників.

Але ось коли ми говоримо про таке величезне розгортання тракторобудування, то треба поставити два питання, одне — перед тими, хто споживає ці трактори. Ми повинні суворо вимагати кращого, значно кращого використання тракторів, правильнішої експлуатації їх. Багато з вас, очевидно, скаржаться на те, що спрацьовуються частини, що тракторних запасних частин не вистачає. В цьому році особливо багато кричать про нестачу колінчатих валів, які в значній мірі спрацювалися. Нам довелося перевірити, чи дійсно наші трактори гірші американських або гірші інших кращих марок тракторів. Виявилось, що твердість наших колінчатих валів не тільки не поступається перед американськими, але дуже часто вища, виявилось, що марки стали одні і ті ж, а в інших випадках навіть трохи кращі. В чому ж справа, товариші?

Справа в тому, що експлуатація тракторів іде цілком незадовільно. Перша умова — це правильне очищення повітря. В трактор повинне поступати чисте повітря. Між тим, у нас, як завжди, тракторні картери засмічені пилом, землею, що різко посилює спрацьовування колінчатих валів і інших робочих частин.

Треба правильно змазувати трактор і живити його чистою водою. Недодержання цих вимог веде до різкого спрацьовування трактора. Ось ця найпростіша техніка управління трактором, оволодіння ним ми не дуже і не твердо засвоїли.

Друге — треба сказати, що підготовка навчених кадрів трактористів у нас стоїть не на належній височині, і тільки в окремих областях цю справу поставили на належну височінь. Звичайно людей або зовсім не навчають і ставлять до трактора не навчених, або навчають зовсім незадовільно, кустарно, на так званих скорочених, прискорених курсах протягом тижня-двох, іноді місяця. Це не може дати дійсно потрібного стернового і водія трактора. Питання про підготовку тракториста треба поставити на міцну основу. Тракториста треба навчати не менш трьох місяців, а механіка — не менше півроку.

І, нарешті, останнє — це про наші вимоги, які ми повинні поставити до металургії. Якщо металургія не завжди постачає нам кількісно матеріали в повній мірі, то з особливою силою треба поставити питання щодо якості металу. Металургії тут треба проробити гігантську роботу, бо тільки підвищенням якості металу, тільки цим шляхом металургія зуміє дати і потрібну кількість металу. Металургію головним чином б'є те, що вона має по вальцюванню величезну кількість браку. Краматорський металургійний завод зовсім не дає годящого металу, його витоп і вальцювання часто і густо йдуть в брак. Цілий ряд інших заводів, наприклад Маріупольський, мають велику кількість браку. Навіть такий ось завод, як Сталінський, що працює з прекрасними показниками, директор якого тут виступав, і той має чималу кількість браку, який часто-густо ріже заводську програму.

Закінчуючи, я хочу сказати ось що. Не зважаючи на те, що по тракторобудуванню ми випередили Америку, ми ніяк не мо-

жемо сказати, що в другу п'ятирічку рухатись нікуди. Навпаки, в цій передовій галузі машинобудування ми можемо собі поставити величезні завдання сміливої, широкої, самостійної технічної творчості. В цій галузі нам, саме нам, треба зуміти прикласти якомога більше своїх творчих, технічних сил, щоб одержати потрібний ефект і дати ще більше соціалістичне нагромадження нашої країні.

Голова. Слово надається товаришеві Косіору. (*Довготривалі оплески*).

Косіор. В своїй доповіді товариш Постишев дав цілком вірний аналіз становища на Україні. Цілком вірним був його аналіз нашої роботи, роботи КП(б)У, і причин наших помилок і проривів в 1931 — 1932 рр.

Кожен більшовик повинен до своїх помилок підходити обов'язково і тільки з політичного боку, відкидаючи всякі особисті переживання, рішуче відкидаючи все те, що в той або інший спосіб може затушувати дійсний стан речей. Особливо це обов'язково для нас, зважаючи на те, що наші помилки відіграли велику роль не тільки в роботі нашої організації, КП(б)У, а відбилися і на роботі всього нашого Радянського Союзу. Це обов'язково для нас, тим більше, що мова йде про велику організацію, мало не найбільшу в нашій ВКП(б).

Я тут цілком згодний з товаришем Любченком, який правильно розкритикував промову товариша Затонського за те, що, виступаючи тут, товариш Затонський так подавав і висвітлював деякі факти, що це може дезорієнтувати партію.

Затонський. Я не навмисно це робив.

Косіор. Я не думаю, що ви це навмисно зробили, але, слухаючи вас, таке враження складається. Я вважаю, що на з'їзді треба висловлюватись так, щоб була повна ясність.

Кожному хочеться, особливо, коли стан речей поганий, подати справу так, що він особисто начебто найменше допустив помилок, менше ніж інші. (*Сміх, оплески*). На такий шлях і особливо в нашому становищі ставати ніяк не можна. Не можна допустити будьчого такого, що дало б змогу зрозуміти нас так, що ми в якійсь мірі хочемо виправдати свої помилки. Зі всією більшовицькою щирістю і відвертістю ми повинні наші помилки викрити, і викрити їх до кінця, не замазувати їх, не шукати причин і фактів, що їх виправдують, так або інакше ослаблюють.

КП(б)У весь час своєї роботи до 1931 р. працювала добре. У нас були величезні досягнення, ми провадили велику роботу, в нашій роботі ми мали значні успіхи. Але це, товариші, ні в якій мірі не знімає з нас відповідальності за той прорив, що стався в 1931 — 1932 рр., не ослаблює тих помилок, що їх ми в цей час допустили.

Значення і розміри помилок, звичайно, залежать від тих негативних наслідків, до яких ці помилки приводять в роботі. Ось чому я вважаю, що на XII з'їзді партії нам треба ще і ще раз згадати про те, що було в нашій КП(б)У на протязі цих років.

Іноді від деяких товаришів можна почути такі розмови: «що ж, помилки є не тільки у нас, помиляються і інші, ось, наприклад, Північний Кавказ, Нижня Волга і ще хтось інший — у них становище не тільки не краще, а навіть гірше». За цими розмовами виходить так, що не тільки ми, а і інші помилялись, а що у них становище гірше, значить ми помилялись менше. Цим намагаються виправдати помилки або ослабити їх справжню шкідливість.

Товариші, ця «філософія» нам не підходить — вона шкідлива, не більшовицька, її треба рішуче відкинути, тут правильно говорив товариш Постишев — «кому багато дано, з того багато і вимагається». А нашій КП(б)У було дано надзвичайно багато, і надзвичайно багато треба з неї вимагати. Україна посідає в нашому Союзі особливе місце.

На цьому з'їзді ми повинні дати чітку і виразну відповідь на те, які причини викликали наш прорив, і про ці причини, про самий прорив, про наші помилки треба буде записати і в нашій резолюції на доповідь ЦК КП(б)У. Цей період (1931 — 1932 рр.) надзвичайно багатий, його треба вивчити, як кажуть, до кінця для того, щоб на його досвіді, на досвіді зроблених помилок виховувати і вчити нашу партію, для того, щоб надалі створити умови, при яких наша партія ніяких помилок, подібних до минулих, не повторювала б. Від того, що ми тепер за допомогою ЦК ВКП(б), за допомогою товаришів, яких ЦК прислав для зміцнення нашої роботи, ці помилки виправили, — значення їх аж ніяк не зменшилось. Про них треба згадувати ще і ще раз, щоб запобігти будь-якому їх повторенню.

В чому основні причини наших помилок і проривів, що були на Україні? Звичайно, вони зовсім не в об'єктивних причинах, а в суб'єктивних, тобто в проводі нашої парторганізації, що в той час був, в ЦК КП(б)У. Це ми повинні сказати ще раз, сказати ясно і голосно. Звичайно, Україна має особливі умови, багато складніші, ніж інші республіки або області Радянського Союзу. На Україні класова боротьба більш напружена, ніж в інших місцях, і ворог — куркуль, націоналіст — у нас більш досвідчений, лютіший, ніж де б то не було в інших республіках і областях Союзу. Але цим ніяк не можна виправдати ті прориви, що сталися на Україні.

Чим складніші умови, тим більшого вміння керувати вимагають вони від керівництва парторганізації. І якщо ці помилки і прориви в роботі нашої організації сталися, то це свідчить, що у керівництва нашої парторганізації не вистачило здібностей для того, щоб справитись з покладеними на нього завданнями. Наше керівництво виявилось не на висоті, і ми з роботою не справились. Треба про це ясно і повним голосом сказати, щоб не було ніяких кривосудів. А ці кривосуди у нас є і будуть. Ми не справились — це безумовно, і про це ясно сказано в рішенні ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року, де ЦК ВКП(б) дав оцінку не самому тільки проєсдові основних наших областей, а в

першу чергу роботі ЦК КП(б)У. Це треба тут на з'їзді підкреслити.

В чому ж полягали наші помилки? Наші помилки, як відомо, перш за все полягали в незадовільному керівництві сільським господарством. І друге — ми надзвичайно погано боролись з націоналістичними елементами, з націоналізмом.

Ясно, що ці дві помилки найтісніше між собою пов'язані, відокремлювати одну від другої не можна, — це дві сторони одної і тої ж справи.

Як же ми керували сільським господарством?

Товариш Сталін на січневому пленумі ясно показав нам, що колгоспи з того часу, як ми провели суцільну колективізацію, вимагали від нашої партії в багато разів більшої уваги, ніж ми їм приділяли до того. А що трапилось у нас? Ми, навпаки, ослабили свою увагу до керування колгоспами. Це безперечний факт.

Ви знаєте, товариші, що якраз в час здійснення завдань суцільної колективізації ми для зміцнення району провели ліквідацію округ. На Україні районами став керувати безпосередньо ЦК КП(б)У.

Коли ми у нас на Україні ліквідували округи, товариш Сталін нас застерігав, що ми не справимось з безпосереднім керуванням таким великим числом районів, як на Україні: чи не краще, — казав нам тоді товариш Сталін, — організувати на Україні області.

Ми заявили, що нам цього не потрібно, що ми самі, ЦК КП(б)У, без областей впораємося з справою керування районами. Товариш Сталін настільки довіряв нам, настільки цинив наш досвід, що не настоював на своїй пропозиції. І от ми почали керувати районами. Як ми керували, ви всі, товариші, знаєте, я думаю, на цьому спинятись не варто.

А що вийшло з нашого безпосереднього керування районами? Вийшло те, що ми фактично руль керівництва з рук випустили. Вийшло те, що в найважчий момент, в час повороту до суцільної колективізації, саме тоді, коли умови вимагали від нас найбільш посиленого керівництва колгоспами, такого, якого ніколи ще село до цього не мало, — в цей момент у нас сільська партійна організація лишилась без достатнього керівництва.

Найгіршим було те, що ми цього відразу не побачили, своєчасно цієї помилки не виправили і весь час ЦК безпосередньо керував районами і керував погано.

За цей час, а час цей був досить довгий, — щось з півтора року, — якість політичної і організаційної нашої роботи значно ослабла, підупала. До цього ж треба додати, що в наслідок такого поганого керування ми погано знали дійсне становище в районі, на селі. Тут товариш Постишев правильно говорив, що ЦК ВКП(б) не раз звертав нашу увагу на окремі факти і явища, що мали місце тут у нас на Україні, по окремих районах і навіть селах, і про які ми не знали.

Колгоспи росли, вимагали кращого керівництва, а наше керівництво все більше відставало від цього росту колгоспів. Це треба визнати. І не дивно, що цим скористався класовий ворог.

Ви знаєте, що після того, як в 1931 — 1932 рр. виявився прорив в сільському господарстві України, першим рішенням, яке ухвалив ЦК ВКП(б), було рішення про організацію областей на Україні. Організація областей без сумніву була великим кроком вперед, і області повинні були відігравати надзвичайно велику роль в тому, щоб витягти сільське господарство з прориву. Якби наші обласні керівники в достатній мірі знали справжній стан села, — прорив, можна з певністю сказати, можна було б ще рік тому ліквідувати. Цього знання села, цього розуміння потреби значно поліпшити керування колгоспами у керівників наших обласних організацій не було. Канцелярсько-бюрократичні методи керування панували, переважали в той час в усьому керівництві.

Тільки рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня і приїзд товаришів, що їх ЦК ВКП(б) нам прислав, вирішили справу ґрунтовної зміни стану речей на Україні. Цей приїзд відразу забезпечив нам великий поворот в методах роботи. Партійна організація України запрацювала по-новому.

Створенню перелому в роботі КП(б)У в значній мірі сприяло створення політвідділів МТС і радгоспів, які відіграли величезну роль в перебудові роботи на селі, в успіхах 1933 р.

Так, товариші, стояла справа з сільським господарством.

Тепер про боротьбу з націоналізмом. Тут справа у нас стояла ще гірше. Протягом кількох років існував ухил Скрипника, існували його помилки, існували його твори, де він ці помилки пропонував, а цих помилки, цього ухилу ми не викривали.

За спиною Скрипника творили свою шкідницьку роботу націоналістичні, контрреволюційні елементи. Тепер кожному ясно, що, не викривши ухил, очолюваний Скрипником, не розгромивши Скрипника і тих, хто за його спиною ховався, ми не могли як слід боротися проти націоналізму, проти націоналістичної контрреволюції. Це ясно.

Скрипник собою, своїм авторитетом, заслоняв від нас те, що за його спиною творили контрреволюціонери. Звичайно, можна тепер знову вдатися в розмови про те, що звідки ми, мовляв, могли про це знати, відразу ж його нібито не видно було, хто його знав і т. ін., але, товариші, такі викрутаси не личить вживати керівництву більшовицької парторганізації.

ЦК повинен був і не міг не знати, інакше, що б це був за ЦК. З'їзд повинен поставити питання про відповідальність ЦК за те, що він не знав. ЦК КП(б)У повинен був знати, бо, як тут правильно говорив товариш Постишев, у нас було досить фактів, досить сигналів, які кричали про те, що справа у нас на національному фронті негарзд. Факти були достатні для того, щоб керівництво КП(б)У, щоб ЦК КП(б)У з цих фактів зробив певні і відповідні висновки. Але ви знаєте, що цих висновків не було зроблено. Це свідчить лише про те, що не вистачило класової пильності, не вистачило того, що потрібно було керівництву, яке повинно було бути на належній височині.

До Скрипника ми підходили з боку особистого його автори-

тету, без достатньої більшовицької критичної оцінки того, що він писав, того, що він робив.

Цілком влучно тут товариш Постишев наводив вам анонімну записку до Скрипника з приводу Яворського. Ця записка характерна, вона відповідає настроєві не тільки того, хто її писав, а до деякої міри і тому загальному становищу, яке було в той час, коли у всіх нас політичний бік справи заслонявся особою Скрипника.

Я вважаю, що найбільшою нашою помилкою є наше ставлення до Скрипника, те, що ми не викрили націоналістичного ухилу Скрипника, не розтрощили його. Це відіграло велику шкідливу роль в тому, що і вся боротьба з націоналізмом взагалі йшла у нас надзвичайно погано, незадовільно. Це дало свої наслідки, які ми з вами з таким великим зусиллям ліквідували тепер.

Товариші, ця помилка була надзвичайно серйозна і про неї треба говорити. Більшовики повинні про свої помилки говорити навіть тоді, коли вони їх вже виправили. Тим більше повинні ми про них говорити тепер, коли ще далеко не все виправлено. Треба швидше виправляти, треба швидше ліквідувати ті наслідки, які лишилися від проривів, а вони ще є і на них ми мусимо зосереджувати свою увагу.

Ми ліквідували прорив на фронті сільського господарства, ми розгромили націоналістичну контрреволюцію, скрипниківський ухил. Дехто вважає, що те, що ми з такими успіхами і так швидко ліквідували прориви, розтрощили націоналістичну контрреволюцію, є показник того, що наші помилки були не такі великі, раз ми їх так швидко ліквідували.

Це неправильно. Те, що ми швидко ліквідували прориви і виправили наші помилки, свідчить тільки про сили нашої КП(б)У, про її загартованість, а ще більше і особливо про силу всієї ВКП(б), силу керівництва ЦК ВКП(б) і особисто товариша Сталіна. (Оплески).

От як ми повинні оцінювати наші помилки і те, що ми відносно швидко ліквідували ці помилки, ліквідували наше відставання в сільському господарстві і розгромили націоналістичну контрреволюцію.

Але у нас ще не все гаразд. Багато ще у нас ділянок, де ми це відставання сільського господарства не ліквідували. Тут товариші про ці відсталі ділянки говорили — це тваринництво, буряк, технічні культури взагалі, картопля і бавовна зокрема, а всі ці технічні культури, особливо буряк, відіграють величезну роль в господарстві нашої країни, в господарстві цілого Радянського Союзу.

Перед нами стоїть найважливіше завдання — підготувати весняну сівбу і провести її ще краще, ніж в минулому році. Весняна сівба, її успіх вирішує розміри врожаю і успіх роботи наших колгоспів і радгоспів в цьому році. Тут треба добитися більших досягнень, ніж в 1933 р.

У нас є ще багато відсталих районів. Не в усіх ще з них ліквідовано відставання в сільському господарстві, є багато таких районів, де ми відставання ліквідували лише в основному і становище в них таке, що пишатися досягненнями ми ще не можемо. За будьяку ціну ми повинні це відставання окремих районів ліквідувати. І наша КП(б)У повинна в найкоротший час добитися такого становища, щоб жодного відсталого району, жодного відсталого колгоспу в нашій країні не було. Це повинно стати конкретним і ближчим лозунгом нашої боротьби.

Ще багато треба нам зробити і на фронті національно-культурного будівництва. Те, що ми з вами розстрожили націоналістичну контрреволюцію, що ми тут почали широку роботу над перестановкою кадрів, — це безперечно велике досягнення, але це ще не все, — це тільки початок роботи.

Нам треба ліквідувати наслідки нашого відставання в національно-культурному будівництві, наслідки наших проривів. Тут ще багато роботи. Є багато таких кутків і куточків, в які ми ще не заглядали і в які треба обов'язково і частіше заглядати, бо ці кутки і куточки часто-густо псують всю нашу роботу.

Величезні наші досягнення 1933 р. в сільському господарстві — в справі піднесення колгоспів — і в національно-культурному будівництві, але обмежитися цими досягненнями ми ніяк не можемо. Ми повинні поставити собі завдання добитися нових досягнень, взяти нові висоти, піднятися на новий щабель, а це можливо лише при умовах розгортання великої творчої організаційної роботи. Для того, щоб це завдання виконати, нам не тільки не можна задирати носа, заспокоюватись на досягнутому, навпаки, нам треба орієнтувати нашу організацію, що завдання, які стоять перед нами, є завдання великі і важкі, і для того, щоб їх здійснити, нам треба, не покладаючи рук, братися за цю важку, чорну роботу, вести її в упертій класовій боротьбі, підвищуючи свою більшовицьку загартованість, революційну пильність проти будьяких проявів опортунізму і націоналізму.

Тепер ми хиби, які були в нашій роботі, в основному виправили. Зміцнення проводу ЦК КП(б)У піднесло роботу всієї КП(б)У — і політичну і організаційну — на більш високий рівень, але цього недосить. Ми тепер добре знаємо, знаємо краще, ніж будьколи раніш, що головна сила — в проводі, головна сила в тому, щоб ще вище піднести якість цього проводу. Від цього залежать результати нашої роботи. Нам треба ще вище піднести якість керівництва ЦК КП(б)У областями і районами і тоді справді ми можемо з певністю сказати, що ми з честю виконаємо вказівки товариша Сталіна і перетворимо Україну в зразкову, передову республіку великого Радянського Союзу. *(Бурхливі, тривалі оплески).*

Петровський. Товариші, я небагато додам до того, що вже в доповідях і виступах було сказано по підсумках і по планах дальшої роботи парторганізації України. Партія йде до XVII з'їзду.

З'їзд підбиватиме підсумки історичного етапу величезного соціалістичного будівництва.

Товариші Косіор і Постишев говорили, що ми подолали величезні труднощі і опір всіляких ухильників в партії і примиренців до них. Розгромивши контрреволюційний троцькізм, ми успішно боролись з рештками його. З правим ухилом нам довелося багато боротися, але і з правими впорались. Труднощів було багато, проглядали багато чого, були і помилки. Була у нас і важка класова боротьба. Ми підходимо до кінця дебатів на звітну доповідь ЦК, — з них видно, що в соціалістичному будівництві ми маємо величезні досягнення, і пролетаріат, на чолі з партією, переміг всіх класових ворогів, зміцнює диктатуру, освоює техніку. Це — підсумки.

З ростом соціалістичної промисловості зросла чисельність робітничого класу, зміцніли, розширились колгоспи, підібрані досить солідні наші рідні радянські і партійні кадри. Успішне виконання генеральної лінії партії створило нову смугу піднесення в соціалістичному будівництві, в житті партії і в житті всієї країни. Це говорить, що у нас ґрунтовно і безповоротно зміцніли соціалістичні позиції в усьому народному господарстві. Наше міжнародне становище, про яке говорили багато хто, безумовно зміцніло, авторитет СРСР підвищився не тільки з точки зору загального росту господарства країни, але і головне щодо обороноспроможності — це ріст технічного озброєння Червоної армії, про яку тут так добре говорив товариш Якір. Бойовий дух, дисципліна, політична свідомість і за останній час досить велика машинізація — безперечно створюють нашій Червоній армії ту міць, про яку всі наші вороги добре знають і на це зважають. Нам безпосередньо загрожує німецький фашизм і японський імперіалізм. Вони розгортають шалену агітацію проти нас, шукають всіляких шляхів в диверсійній і шпигунській роботі, організують контрреволюційні групи, намагаються заходити до нас в тил і немало завдають шкоди, мобілізуючи себе і шукаючи такого моменту, коли можна було б почати воєнні дії з нами. Тим більше потрібна революційна пильність і нещадна боротьба з класовим ворогом. Тим згуртованіші повинні бути наші лави.

Товариші, які виступали тут, уже говорили про те, наскільки недостатньо використовуються засоби в промисловості і сільському господарстві, які при кращій організації змогли б процентів на 30 — 40 піднести продуктивність праці, отже, і багатство всього СРСР.

В виступах товаришів Хатаевича, Саркісова, Вегера і цілого ряду інших товаришів ясно говорилося, куди треба звернути тепер головну увагу. Особливо загострив увагу на наших чергових завданнях в сільському господарстві товариш Косіор — піднести врожай зернових і технічних культур, примусити машини працювати з повним навантаженням на всю їх потужність. Товариш Лейбензон говорив тут про Дніпродес, що дає 450 тис. кіловат електроенергії, яка повністю не використовується. Водний транс-

порт, шлюзи не завантажені роботою. Найдешевший водний транспорт для перевезення сировини, товарної продукції промисловості і сільського господарства не використовується на всю потужність. Залізничний транспорт — про нього тут багато говорили — відстає в роботі. Основне на транспорті полягає в тому, щоб начальники і начполітвідділів знайшли у себе потрібні для роботи кадри. На транспорті є багато старих досвідчених пролетарів, треба їх ширше втягти в роботу по піднесенню транспорту. В деяких галузях промисловості утворились досить великі завали продукції через неуправку транспорту. Це показує, наскільки нам в другій п'ятирічці треба швидше повертатись і краще працювати.

Щодо керівництва, то, розділяючи всю відповідальність за помилки, які були у нас на Україні, слід відмітити, що ми були недосить чуйні в тих процесах класової боротьби, яка провадилась на Україні і відбивалась в партії. Керівництво ЦК ВКП(б) і особливо товариша Сталіна мало для парторганізації України виняткове значення. Рішення ЦК обіймали найважливіші питання, захоплюючи багато галузей роботи, допомагали усувати неполадки, виправляти помилки.

Приїзд товариша Кагановича в Донбас мав своїм наслідком постанову про нове розставлення сил, про впорядкування зарплати, — постанову, яка потім застосовувалась у всій промисловості. Однак в деяких галузях ця постанова не застосовується і досі.

Я хотів би звернути увагу з'їзду на притуплення революційної пильності у нас. Кілька разів ЦК з Москви сигналізував про ухили або перегини в будьякому районі або області, а ми їх сами не виявляли.

Товариш Молотов, проїжджаючи по деяких районах, помітив великі викривлення і перегини, як, наприклад, в Оріхівському районі, а ми, сидючи в Харкові, і особливо на місцях, цього не помітили.

Товариші, ви критикували ЦК по націоналістичному ухилу, який ми проглядили і на чолі якого був Скрипник. Товариш Косіор сказав, що ця справа кричить і цей «крик» полягає в тому, що старий більшовик жив, говорив, писав, створив групу або цілу школу послідовників; вони за Скрипником ішли, говорили, виступали, писали, відстоювали свою позицію, все це було на очах у нас усіх, а кінець-кінцем виявилось, що Скрипник з послідовниками лив воду на млин наших ворогів з метою заміни соціалістичного будівництва і інтернаціонального виховання — буржуазно-націоналістичним, скеровуваним на відрив України від СРСР, і ми цього довго не помічали.

І в ЦК заняли відносно Скрипника досить ліберальну позицію. До того, як товариш Постишев викрив Скрипника в своїй промові, ЦК ставив на закритих засіданнях ПБ питання про помилки Скрипника і пропонував йому виправити всі його теоретичні і історичні твори. В перший час товариш Шліхтер провадив з ним спори, потім товариш Любченко, потім цілий ряд інших товариш-

шів. Товариш Косіор, щоб виправити цю справу в корені, запропонував на Політбюрі, в зв'язку з листом товариша Сталіна до редакції журналу «Пролетарская революция», створити комісію, яка повинна переглянути взагалі всі наші «твори», що ми там в них натворили. (Сміх). Ця пропозиція була скерована на те, щоб викрити і розкритикувати Скрипника і його присних. Товариш Косіор потім виступив на ПБ з великою доповіддю проти Скрипника, який затискував руську національність на Україні, не давав дітям руських сімей вчитись на рідній мові.

Але все таки до кореня ми не дібрались. Щадили Скрипника, а в результаті таке найбільшовицьке ставлення відіграло дуже шкідливу роль і в проведенні господарської політики, бо вся наволок, яка ховалась за Скрипником, не тільки на культурному фронті, але і на господарському, втиралась в земельні органи, в колгоспи, радгоспи і розвалювала нашу роботу.

У деяких товаришів в промовах помітний був закид на адресу ЦК КП(б)У, що вся його робота була незадовільна. Такий огульний закид неправильний. Виправляючи помилки, ЦК КП(б)У провадив і велику практичну роботу.

Нагадаю, як ми займались ХТЗ, як добирали для нього кадри, як стежили за кожним кроком його росту, як товариш Косіор не вилізав з ХТЗ, скеровуючи роботу по завершенню збудування і особливо по пуску заводу. ЦК цим удалося багато зробити, і тепер ХТЗ є могутній фактор в колгоспному русі. Товариші Косіор, Чубар і інші члени Політбюра багато працювали в Донбасі. Бували в районах, селах і колгоспах.

Дніпробуд непоганим вийшов. Ми можемо пишатись, що парторганізація України повністю виправдала довір'я всієї партії і проявляла виняткову наполегливість в справі збудування Дніпробуду з промисловим комбінатом. Можна навести ще кілька великих промислових об'єктів, над якими ЦК дуже старанно працював.

Ми стежили і стежимо за Краммашбудом і за Луганбудом.

Я цим хочу сказати, що далі нам треба ще краще працювати, як говорить товариш Сталін, треба засукати рукава і працювати як слід. Кожному секретареві, кожному голові треба практично підходити до своєї роботи в справі соціалістичного будівництва.

Треба вижити спадщину минулого, коли ховалися за спецами. В промисловості ми маємо справу з міцними, свідомими, добре організованими пролетарями, підготовано вже і хороші технічні кадри. Ось товариш Брускін веде ХТЗ, товариш Макаров веде Сталінський завод, і багато інших—це наші директори, вони забезпечують таке керівництво, коли виробництво повністю служить соціалістичному напрямку, вони вглиб виробництва поринають і виконують завдання партії і уряду.

В сільському господарстві робота покищо слабше організована; хоч зернову проблему ми і розв'язали, але нам треба добитися що б то не стало більшої врожайності, про що тут багато хто говорив. Треба також добитися збільшення врожайності тех-

нічних культур і поліпшення тваринництва. Значить, нам не можна сходити з колгоспних ланів.

Треба краще поставити культурне будівництво, налагодити засоби сполучення, зв'язку, поліпшити роботу МТС. Крім того, треба обов'язково активізувати і радянську систему. Робота в районах, в МТС і на селі набуває величезного значення. На нашому з'їзді мало торкались тез по другій п'ятирічці і тез товариша Кагановича. А ось основне завдання на найближчий час — це відповідно рішенням XVII з'їзду перебудувати всю нашу роботу і зміцнити низові ланки парторганізацій, зміцнити райони і їх бюджети.

Всі районщики скаржаться, що вони не мають можливості в належній мірі держати в районі спеціалістів, інженерів, техніків, агрономів, що для цього у них нема коштів. Ми можемо і повинні знайти всі засоби для зміцнення районів. Якщо кадри спеціалістів ми зосереджуватимемо тільки в обласному центрі, то ми не зуміємо добитися добрих показників в районі, на селі, не зуміємо, де треба, не тільки поставити промисловість, налагодити роботу колгоспів, але й поставити як слід роботу кустарів. А основне тепер — це пересунення спеціалістів ближче до виробничих ділянок. А виробнича ділянка — це район, це МТС, це колгосп. Треба стати лицем до цих точок, посилити їх і забезпечити більшовицьку роботу в них. В дискусійному листку «Правды» пишуть про Україну, про райони Київщини і ін. областей. Всі пропозиції говорять про необхідність зміцнити район бюджетом і людьми, з тим щоб завести краще комунальне добровпорядження і житлове будівництво в усьому районі. Тоді поліпшиться робота і МТС і райземвідділів.

З матеріалів до звіту ЦК за період від XI до XII з'їзду видно, що вибуло із парторганізацій України 278 тис. чол. Понад 20 тис. робітників з виробництва вибуло в позаукраїнські організації, а прибуло куди менше.

Підчас чистки ми не приймали нових членів партії і тому робітничий прошарок в партії трохи зменшився. Нам треба бути готовими до нового припливу кращих ударників, пролетарів і колгоспників, в лави партії. Є чимало Ізотових, що просяться в партію. Це свідомі пролетарі, а таких пролетарів у нас багато і не тільки в Донбасі. Є і видатні колгоспники, на яких партія, прийнявши їх в свої лави, зможе ще сильніше спертися в своїй роботі на селі.

Нам треба активізувати стару гвардію, поповнити наші лави, і тоді ми з успіхом виконаємо завдання, поставлені на 1934 р. і в другій п'ятирічці. Україна по всіх показниках вийде на передові позиції Радянського Союзу. *(Оплески)*.

Голова. Прикінцеве слово надається товаришеві Постишеву. *(Бурхливі, довготривалі оплески)*.

Постишев. Товариші! Я насамперед відповім на записку одного з начальників політвідділів залізничного транспорту, в якій він, посилаючись на мої слова про те, що робота політвідділів залізничного транспорту ще не дала таких значних резуль-

татів, які ми маємо від роботи політвідділів МТС і радгоспів, питає: «Виходить, ми ще погано працюємо?»

Справа в тому, що політвідділи МТС «старші» від вас, вони більше прожили, більше встигли зробити. Політвідділи залізничного транспорту «молодші», менше встигли зробити. Крім того, має ще немаловажне значення та обставина, що і ми мало займались залізничним транспортом. Звичайно, політвідділам залізничного транспорту треба працювати краще, ніж вони працюють тепер, і працювати треба краще не тільки політвідділам залізничного транспорту, але і політвідділам МТС, бо це нікому не шкодить. *(Оплески)*.

Тепер кілька слів щодо виступу товариша Затонського. Я не згоден з тою частиною виступу товариша Затонського, де він говорить:

«Ми з вами взялись серйозно за сільське господарство і витягли колгоспи. Ми з вами витягли з прориву вугілля і метал, а що робиться на фронті освіти? Я не можу сказати, що ми тут маємо таке зрушення. Нам багато допомагають. Коли б не ця допомога, ми не вилізли б з підручниками, не зуміли б зробити те, що ми зробили з мовою, з правописом. Про це вам відомо, все ж такого зрушення, такого рішучого зрушення, як, наприклад, в колгоспному господарстві, ми не маємо».

Я вважаю, що в галузі освіти ми маємо ні в якій мірі не менші зрушення, якщо мати на увазі прориви, що були в сільському господарстві і на фронті освіти. Тут, правда, дуже важко сказати, де більший прорив був — в сільському господарстві чи на фронті освіти. Мені здається, що прориви тут однаково були серйозні. Але ворогів колгоспної справи ми побили міцно, ворогів освіти ми побили теж міцно, а це головне. Адже прорив в колгоспній справі у нас був не тільки тому, що погано працювали більшовики, але і тому, що там добре працювали вороги більшовиків. Тому першим і головним нашим завданням було завдати нищівного удару по ворогах колгоспного руху, а для цього треба було виявити ворога, викрити методи його роботи, піднести пильність більшовиків щодо класового ворога.

На фронті освіти треба було зробити те ж саме, тобто показати ворога, його ворожі методи і міцно побити його. КП(б)У проробила цю роботу на фронті освіти і досить міцно побила ворога. Хіба це не можна вважати серйозним зрушенням, якщо говорити про ліквідацію прориву?

Але якщо навіть брати питання ширше, тобто говорити не тільки про розгром ворога, який засів і в колгоспах, і в освітніх органах, але і про творчу роботу, то ми на культурному фронті, так само як і в галузі сільського господарства, маємо дуже значні досягнення. А грамотність, а кадри з робітників і колгоспників, а школи, а виші, а преса — хіба ми тут стоїмо на місці? В своїй доповіді я наводив ряд цифр, які говорять про те, що

тут у нас відбулись величезні зрушення. І справа не тільки в підручниках. Підручники, звичайно, відіграють велику роль. Але це лише частина загальнокультурної роботи. Досягнення на культурному фронті величезні, недооцінювати їх було б політично неправильно.

Щодо переведення столиці України в Київ. Деякі товариші не зовсім правильно розуміють значення цього переведення. Це видно з записок і з розмов про те, що, мовляв, в свій час Скрипника дуже міцно осаджували за поставу питання про переведення столиці України в Київ, а тепер це питання знов поставлено, і ухвалено позитивне рішення про переведення столиці в Київ.

Бачите, товариші, тут діалектика, а від неї нікуди не підеш. В чому різниця між попередньою постановою питання про Київ Скрипником і останнім рішенням ЦК КП(б)У, затвердженим ЦК ВКП(б)?

Поперше, Скрипник як глава націоналістичного ухилу, що змикався з контрреволюційними націоналістичними елементами і імперіалістичними інтервентами, бачив в Києві не те, що ми бачимо, він — усвідомлюючи це чи ні — в Києві бачив прапор старої України. А для нас Київ як столиця — прапор могутньої Радянської України.

Подруге, вороги, які ховались за спиною Скрипника, плекали надії, що нас застукнуть в Києві. Вони, звичайно, значно перебільшували. Застукнути нас там ніхто не міг, але в той період, коли Скрипник ставив питання про Київ, ми ще могли стикнутись з усякими неприємностями. А більшовики звикли діяти напевне. І тепер ми саме так і робимо. Правобережжя є серцевина Радянської України. Ми тепер сильні, ми не боїмось не тільки уламків націоналістичної контрреволюції, але ми не боїмось і тих, хто ці уламки підтримує. Союз наш в цілому могутній і Радянська Україна теж могутня.

Як бачите, ми вважаємо, що тепер і час інший, і сенс інший ми вкладаємо в факт переведення столиці в Київ, і цілеспрямованість у нас інша. Треба зауважити, що крім Скрипника були дуже хороші більшовики, які теж висловлювались за переведення столиці в Київ, але вони керувались особливими симпатіями до природних умов Києва: мовляв, там Дніпро, Володимирська горка. (Сміх). Їх туди вабила природа, але ми їм пропонували пожити на Лопані. (Сміх, оплески). А ось тепер деякі, навіть хороші, більшовики не хочуть їхати з Лопані в Київ. А ми кажемо: їдьте в Київ. І поїдуть в Київ. Теж своєрідна діалектика. (Сміх).

Цікаво, що вороги партії і робітничого класу вже реагують на рішення з'їзду про переведення столиці України в Київ. Я одержав сьогодні анонімку, ніби від імени 150 комуністів Харківської організації.

3 місця. Брешуть.

Постишев. Брешуть? А я думаю, що коли товариш Сухомлин чиститиме Харківську організацію, він таких 150 комуністів

знайде. (Сміх). Звичайно, це не комуністи, а вороги, які сховались за партійний квиток.

Ось що пишуть в цьому листі: «перенесення вами столиці в Київ нікого за кордоном не обдурить і не налякає». (Сміх).

Не стільки важливо «не обдурить», скільки «не налякає». Ми — сила тепер, і вороги вже лякаються, але не хочуть признатись. «Не налякає» — це дуже характерно. Значить в точку попали.

Далі: «це — димова завіса так само, як і відкриття пам'ятника Шевченкові, яким ви намагаєтесь прикрити розгром української культури. Ваш лозунг — «Україна — невід'ємна частина Радянського Союзу» — щось вже дуже схожий на лозунг — «єдина неділима». (Голоси: «Ого!». Сміх).

Ось бачите, що ворог каже. Значить попали в точку. І з пам'ятником Шевченкові теж попали в точку. І в Києві поставимо пам'ятник — теж в точку попадемо. Адже недарма проти пам'ятника тут чинили сильний опір. Скрипник написав тоді пакусну контрреволюційну статтю, і навіть не він, очевидно, написав, а йому продиктували або дали написану.

Тепер ворог лютує з приводу нашого рішення про переведення столиці. Значить ми міцно попали в точку. Ви знаєте, що питання про переведення столиці України в Київ поставлено товаришем Сталіним. Тепер ми можемо ще один раз переконатися в тому, наскільки товариш Сталін далекоглядний. Тут вороги вже заворушились, а днів через два ми почуємо прямо виття ворогів з-за кордону. Ці Коновальці, Скоропадські, Левицькі і інші похлібці, приживалки капіталістичних магнатів скаженою слиною, звірячою люттю зустрінуть повідомлення про переведення столиці в Київ. Бо вони чудово почувають, що переведення столиці в Київ — це міцний удар по націоналістичній контрреволюції, бо вони прекрасно розуміють, що переведення столиці в Київ означає нове невидане піднесення сільського господарства, національно-культурного будівництва на базі індустріалізації і колективізації. А значить, Радянська Україна буде ще міцніша, ще могутніша.

Ми, товариші, з вами підбили тут підсумки дуже великої роботи, великої боротьби, проаналізували її. Я тут цілком і повністю згоден з більшовицькою промовою товариша Косіора. (Оплески). Високі якості більшовика і в першу чергу керівника саме і полягають в тому, щоб ясно і відкрито сказати про те, з якими труднощами стикались на шляху соціалістичного наступу, як ці труднощі перемагали, які робили промахи і як ці помилки треба виправляти. Це треба для того, щоб у інших в голові було теж ясно: той, у кого в голові основне лишилося неясним, буде слабим бійцем в дальших боях, сам шкутильгатиме і іншим завжатиме. А тут зібрався з'їзд з кращих бійців-більшовиків і ці кращі бійці-більшовики повинні йти вперед, до нових перемог, твердою впевненою ходою.

Тепер я хочу перейти до деяких практичних питань. Ми вже

на порозі весни. Що ми повинні тут з вами по-більшовицькому для себе засвоїти? Цю весну ми повинні підготувати незрівнянно, незмірно краще, ніж весну 1933 р. Звичайно, всім хочеться кості виправити, відпочити, але ми повинні рішуче перебороти такі настрої. Весна 1934 р. у нас повинна бути в усіх відношеннях кращою весною, ніж весна 1933 р., а це вимагає напруженої підготовки до сівби.

Що значить підготувати весну? Звичайно, підготувати трактори, сільськогосподарський реманент, насіння, про це треба пам'ятати. Але люди — найголовніше. Реальність наших планів, — говорить товариш Сталін, — це живі люди, це ми з вами. Реальність більшовицької весни — це насамперед живі люди і ми з вами. Треба людей підготувати, більшовиків підготувати, комсомольців підготувати, Ізотових колгоспних ланів підготувати. Тут виступав товариш Гришин. Отаких кращих людей — Гришиних — підготувати, ударників, які вірять в справу колгоспну, які люблять справу колгоспну. Тоді мільйони колгоспників будуть підготовані і безумовно підуть за нами.

Вороги теж перебудовуватимуться, вони застосовуватимуть нові методи шкідницької роботи, але вони близько до цих Гришиних і Ізотових не підійдуть хоч би тому, що більшовики і комсомольці будуть пильніші, зіркіші, якщо ми їх підготуємо. Значить, в першу чергу підготувати живих людей. Донести цим мільйонним масам і в першу чергу передовим людям і в найпершу чергу — більшовикам і комсомольцям те, що ми тут підсумували на своєму з'їзді, те, що ми підсумовуватимемо на Всесоюзному з'їзді, розповісти, показати і зарядити їх на дальшу роботу. Це головне, це основне.

Друге — це, звичайно, все інше: насіння, трактори, реманент, коні і т. д. Нам важче підготувати маси, якщо ми всякі причини, що гальмують підготовку, не усунемо. Я вважаю, що загаювання досі розподілу прибутків колгоспників — це тільки на руку куркулеві. Тепер це є найосновніше і найголовніше гальмо, яке заважає нам добре підготуватись до весни. Подумайте, скоро весна, а у нас в областях ще не по всіх колгоспах розподілені прибутки. Ось довідка: по Київській області на 21 січня кількість колгоспів, які повністю закінчили розподіл зерна по трудовнях, становить (за даними Наркомзему УСРР) тільки 53,9% до загального числа колгоспів в області, по Чернігівській — 47,4%, по Вінницькій — 25,3%, по Харківській — 67,5%, по Дніпропетровській — 29,1%, по Одеській — 19,9%, по Донецькій — 24,3%, по АМСРР — 97%. Припустімо, що тут неповні відомості і цифри недосить точні, але все таки вони в основному відображають становище з розподілом прибутків. Як же можна готуватися до більшовицької весни, як можна готувати мільйони, коли таке становище з найосновнішим питанням, яке вирішує всю підготовку до весни. Це тільки на руку ворогові, куркулеві. Не можна, вибиваючи у ворога один козир, давати йому другий, більш вигідний козир. Коли ви приїдете на місце, візьміться за цю справу зараз же,

з тим щоб в найкоротший строк повністю закінчити розподіл приборків.

Дальше питання—ремонт тракторів. Становище з ремонтом—за даними Наркомзему на 21 січня—таке: по Київській області відремонтовано 25,9%, по Чернігівській—43,7%, по Вінницькій—38,6%, по Харківській—50,5%, по Дніпропетровській—38,4%, по Одеській—43,9%, по Донецькій—40,5%, по АМСРР—49,3%. Пересічно по Україні—40,3%.

Як бачите, тут становище неважне. Якщо ми тепер міцно, по-бойовому не візьмемось за ремонт тракторів, то ми прийдемо до весни з невідготованим для роботи тракторним парком, а це буде серйозною загрозою зриву сівби.

Хід ремонту сільськогосподарських машин МТС на 21 січня виглядає так: тракторних плугів Київська область відремонтувала 31,5%, Чернігівська—48,6%, Вінницька—48,1%, Харківська—54,8%, Дніпропетровська—35,6%, Одеська—35,4%, Донецька—42,5%, АМСРР—66,5%; тракторних сіялок Київська область відремонтувала 37,1%, Чернігівська—38,9%, Вінницька—34%, Харківська—43,4%, Дніпропетровська—39,2%, Одеська—31,5%, Донецька—77,4%, АМСРР—72,1%.

А ось як іде очищення насіння зернових культур в колгоспах: Київська область очистила 64,3% насіння, Чернігівська—82,5%, Вінницька—68,8%, Харківська—86,9%, Дніпропетровська—36,8%, Одеська—18,3%, Донецька—27,2%, АМСРР—73,3%. Особливо відстають по очищенню насіння Дніпропетровська, Донецька і Одеська області.

Дивіться, скільки нагромаджується справ. Все це говорить про те, що на підготовку до сівби треба міцніше налягти, щоб зустріти весну при повній зброї і по-більшовицькому провести сівбу і далеко краще, незрівнянно краще, ніж в минулому році.

1934 рік для нас, більшовиків України, повинен бути роком особливим, винятковим. Ми повинні в цьому році не на словах, а на ділі переважно-більшу частину колгоспів зробити більшовицькими, добитись дальших значних успіхів в здійсненні лозунга товариша Сталіна про заможного колгоспника. Ми повинні добитися якнайсерйознішого зрушення по тваринництву. Нам треба міцно взятися за питання культурного життя колгоспного села.

1934 рік повинен бути особливим роком і в промисловості. Ми з вами радіємо великим перемогам в справі індустріалізації. Ось тепер донбасівці приїжджають веселі, очі у них горять, щоким рум'яні, сами розпливаються від радості. Більшовикам властиво радіти від таких перемог. Але нехай будуть пропорціональні цій радості турбота і відповідальність за всі поставлені перед більшовиками нові завдання. За що повинні тепер боліти донбасівці? За те, щоб дати вугілля високої якості, за те, щоб повністю освоїти механізми, за те, щоб підняти ще вище сільське господарство.

Ми маємо тепер уже першу «віддачу». Адже це тільки перша «віддача» погано освоєних нових заводів, це «віддача» ще погано

освоених колгоспів, це «віддача» ще погано освоєних шахт, це «віддача» ще погано освоєних механізмів, це «віддача» ще погано освоєних мартенів і домен. А яка «віддача»? «Віддача» велетенська. Але вона повинна бути ще значніша. Ми на з'їзді повинні поставити завдання — битись за повну «віддачу», і щоб ця повна «віддача» була якомога повноцінніша по всьому фронту будівництва соціалізму, на всіх ділянках — і на фронті національно-культурного будівництва, і в промисловості, і в колгоспній справі.

А можливості у нас великі. Подивіться, як буде рости механізована база в сільському господарстві. В 1934 р. Україна одержує 23 тис. тракторів потужністю в 345 тис. кінських сил, 6.500 автомашин, 5.500 комбайнів, 3.700 молотарок, 1.280 віндроуерів. А скільки ми одержали нових ударників і ударниць за період більшовицької весни 1933 р., за весь рік більшовицької роботи. Які ж у нас величезні можливості для того, щоб іти все наростаючою хвилею вгору, все вище, щоб нашому ЦК ВКП(б) і товаришеві Сталіну, якого ми з вами щиро, палко, гаряче любимо (*бурхливі оплески*), сказати: так, ми, товаришу Сталін, зрозуміли всю силу, все значення вказівок ЦК ВКП(б) і твоїх вказівок, ми зрозуміли всю силу тих законних більшовицьких закидів, які робив ти на січневому пленумі ЦК, ми перебудувались, міцно бились за виконання цих вказівок і згуртували свої лави. Ми тепер ще більше озброєні могутньою вірою в колгоспну справу, ще більше озброєні велетенськими перемогами і досвідом і будемо ще міцніше битися за ті завдання, які поставив перед нами ЦК ВКП(б).

Ми повинні ще повніше використати всі можливості, які ми маємо. Ми повинні це міцно сказати на XVII з'їзді всій партії, всій ВКП(б), а сказати нам треба, товариші, бо вся ВКП(б) щиро радіє нашим величезним перемогам, так само як і вся ВКП(б) була надто стурбована тим станом, який був в 1932 р. на Україні. Вся ВКП(б), весь комсомол, вся велетенська армія Леніна — Сталіна стежила з тривогою за Радянською Україною. І як тільки ми спорудили першу греблю, міцно зідхнула, щиро і радісно, вся ВКП(б) за нас, за себе. (*Тривалі оплески*).

Товариші, вся робітничо-селянська країна радіє нашим перемогам. Ось приїхали на з'їзд москвичі, ось приїхали колгоспники і пролетарі Північного Кавказу. Вони радіють нашій більшовицькій боротьбі, нашим велетенським успіхам, радіють тому, що ми йдемо на Всесоюзний з'їзд партії з таким величезним позитивним балансом. Так, ми зробимо, товаришу Сталін, Радянську Україну, нашу робітничо-селянську колгоспну Україну квітучою, багатою, більшовицькою — таким бастионом, об який лоби і життя будуть собі розбивати вороги Радянської України. (*Бурхливі, тривалі оплески*).

Більшовики, сказав товариш Сталін, слів на вітер не кидають. І це правда. Українські більшовики — бойові більшовики, бойова КП(б)У слів на вітер не кине, вона правду скаже і за цю правду буде міцно, дуже міцно битися.

А ось як ростимуть можливості Радянської України в другій п'ятирічці. Загальний розмір капіталовкладень в другій п'ятирічці в усі галузі народного господарства України становитиме близько 22 млрд. крб., проти 9,3 млрд. крб. в першому п'ятиріччі, або збільшення майже в 2,5 раза. По основних галузях капіталовкладення розподіляються так:

в промисловість — 11,4 млрд. крб., ріст до підсумків першої п'ятирічки на 221 %; капіталовкладення в промисловість становлять понад 50 % всіх вкладень в другому п'ятиріччі;

в сільське господарство — 2,8 млрд. крб., ріст до підсумків першої п'ятирічки на 201 %;

в транспорт — 3,7 млрд. крб., ріст до підсумків першої п'ятирічки на 268 %;

в житлове будівництво — 2,5 млрд. крб., ріст до підсумків першої п'ятирічки на 349 %;

в комунальне господарство — 1,3 млрд. крб., ріст до підсумків першої п'ятирічки на 394 %;

в соціально-культурне будівництво — 1,7 % млрд. крб., ріст до підсумків першої п'ятирічки на 475 %.

Капіталістичний світ неухильно котиться вниз, а ми робимо такі колосальні вкладення, про які не можуть і мріяти капіталістичні країни.

Товариші! Ми розгромили ворога, міцно розгромили, і ця більшовицька боротьба з ворогом відгострила пильність наших організацій — і партійних, і комсомольських. Але класовий ворог ще остаточно недобитий. Він притаївся, він і далі намагатиметься загальмувати наш рух вперед, буде з-за рогу, нишком провадити свою брудну шкідницьку роботу. Бийте ворогів міцніше, бо тільки биттям, тільки розгромом їх ми можемо розчистити соціалістичний наш шлях.

Ми повинні тепер краще працювати, знати краще ту справу, яку виконуємо, знати краще людей, яких ми переробляємо, самих себе ми повинні знати краще, самих себе як більшовиків ми повинні перевіряти щодня, — чи здатний я йти сьогодні, завтра, чи не відстав я, чи не живу тільки старим капіталом, чи росту я, чи озброююсь я, щоб озброювати інших, вести в бій інших. Так, товариші, реальність нашої справи — це живі люди і насамперед — ми з вами.

Так ось, товариші, беріться за цю справу, за цю роботу, за розв'язання завдань, що стоять перед нами. Більшовики України, пройшовши за минулий період звивистий шлях, ідуть на XVII з'їзд ВКП(б) з заслуженими перемогами. Немає сумніву, що більшовики України, під керівництвом лєнінського ЦК і вождя нашої партії, пролетаріату і всіх трудящих світу — товариша Сталіна, доб'ються в дальшому нових, ще більших перемог. *(Бурхливі оплески, що переходять в овацію).*

Голова. На цьому дозвольтє сьогоднішню роботу з'їзду закінчити.

З А С І Д А Н Н Я Д Е С Я Т Е

(23 січня 1934 року. Ранкове)

Кісельов (голова). Товариші, прошу зайняти місця. Починаємо ранкове засідання з'їзду. Слово для доповіді про завдання колгоспного і радгоспного будівництва має Влас Яковлевич Чубар. (Тривалі оплески).

ПРО ЗАВДАННЯ КОЛГОСПНОГО І РАДГОСПНОГО БУДІВНИЦТВА

Чубар. Товариші! Основні питання сільського господарства і боротьби на цьому фронті на Радянській Україні досить висвітлені в доповідях товаришів Косіора і Постишева, а також в виступах, що тут були на ці доповіді. Завдяки цьому я можу значно скоротити свою доповідь, обмежившись висвітленням деяких практичних завдань колгоспного і радгоспного будівництва.

І. ВИПРАВИВШИ З ДОПОМОГОЮ ЦК ВКП(б) І ТОВАРИША СТАЛІНА ПОМИЛКИ, ЗАГОСТРИВШИ КЛАСОВУ ПИЛЬНІСТЬ, ПЕРЕБУДУВАВШИ МЕТОДИ РОБОТИ, КП(б)У ПРИЙШЛА ДО XII З'ІЗДУ КП(б)У І XVII З'ІЗДУ ВКП(б) З БЛИСКУЧИМИ УСПІХАМИ

Питання про основні, найголовніші помилки в керуванні сільським господарством в 1931—1932 рр. особливо яскраво висвітлено в доповіді товариша Постишева і в учорашньому виступі товариша Косіора. Я цілком приєднуюсь до тої оцінки, яка дана в цих виступах. Керівництво сільським господарством в ці роки не стояло у нас на Україні на рівні тих вимог, які ставила партія, які ставило життя в умовах розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом. І коли, наприклад, підійти до тих, нібито організаційних помилок, які були у нас, а саме в питанні створення областей, то тут треба одверто сказати, що ми — керівники — досить довго додержувались тої цілком неправильної думки, що з утворенням областей інтереси України як радянської держави нібито будуть менш забезпечені.

Коли ми вважали за можливе для себе керувати 500 районами, то не тільки переоцінювали свої здібності, свої спроможності, —

ми по суті були в полоні методів канцелярсько-паперового керівництва, яке давало уявлення, що нібито ми керуємо. На підставі статистичного обліку, на підставі формального знання становища на місцях не можна було як слід, конкретно знати колгоспи, села і райони, їх повсякденні потреби.

Потрібне було те живе повсякденне вивчення живих процесів боротьби за суцільну колективізацію, за соціалістичну перебудову сільського господарства, яке лише одне могло забезпечити живе більшовицьке керівництво, свідому більшовицьку боротьбу на кожній ланці нашої практичної роботи — за більшовицькі колгоспи, за правильну організацію сільського господарства.

Саме цього нам бракувало, а відсутність такої перебудови нашого керівництва і ослаблення класової пильності партійних організацій України використав наш класовий ворог, ті контрреволюційні націоналістичні елементи, які намагались зірвати ріст колгоспів і радгоспів, зірвати переможну боротьбу за соціалізм. Про ці помилки і особливо про недооцінювання питань розставлення сил і перебудови методів роботи, що стояли в зв'язку з ліквідацією округ і потребою перетворити район в основну ланку соціалістичної перебудови села, треба сказати одверто. Чим більше ми намагались зберегти форми централізованого керівництва районами без утворення областей, тим глибше ми залазили в прорив, а класовий ворог і особливо націоналістичні елементи посилювали свою підривну роботу. І лише з ініціативи і з допомогою ЦК ВКП(б), зокрема товариша Молотова, коли він приїздив на Україну наприкінці 1931 р. допомогти нам виконати планові завдання по хлібозаготівлях, було поставлено питання про нашу помилку, і ця важлива організаційна хиба була виправлена. Тоді ж було почато краще розташування наших сил, але справа не була доведена до кінця.

Прорив був такий великий, що відразу ця перебудовна робота не дала результатів. Щоб зміцнити керівництво сільським господарством на Україні, ЦК ВКП(б) довелося не раз обговорювати це питання і, нарешті, відрядити до нас на Україну секретаря ЦК ВКП(б) товариша Постишева і групу перевірених, стійких більшовиків, які посилили керівництво з боку ЦК КП(б)У і областей. Цим було забезпечене конкретне, повсякденне керування в нових організаційних формах. Велику роль відіграли ті тисячі більшовиків, які пішли в політвідділи МТС і радгоспів. Правильне розставлення більшовицьких сил, підвищення класової пильності в лавах партії і допомога ЦК ВКП(б) — все це забезпечило ті зрушення, які ми маємо, — ліквідацію протягом 1933 р. того відставання, яке було у нас в сільському господарстві, тих помилок, що були в 1931 — 1932 рр. в здійсненні ленінської національної політики. Досягнення в сільському господарстві України в 1933 р. є досягнення насамперед ЦК ВКП(б). Ці досягнення є результат мудрого керівництва нашого вчителя, вождя партії і трудящих всього світу — товариша Сталіна. Ці досягнення є результат тої великої повсякденної уваги, яку ЦК ВКП(б) при-

діляв Радянській Україні, результат тої великої матеріальної допомоги, яку ЦК ВКП(б) і уряд Союзу дали Радянській Україні, щоб швидше ліквідувати той ганебний прорив, в якому опинилось наше сільське господарство.

Досягнення в сільському господарстві України в 1933 р. величезні, але їх потрібно закріплювати і помножувати, щоб другий рік другої п'ятирічки був роком дальшого могутнього піднесення сільського господарства України; щоб уже в цьому році основну масу колгоспів перетворити в більшовицькі і зробити новий твердий крок до заможного культурного життя колгоспників; щоб всі колгоспники в 1934 р. мали на трудовені більше хліба.

Щоб забезпечити дальший розвиток колгоспів і радгоспів, нам насамперед треба по-більшовицькому розкритикувати всі помилки і хиби, які були в нашій роботі, щоб їх не повторювати, щоб їх ліквідувати остаточно. Ліквідація цих помилок, розуміння кожним комуністом, керівником — партійним і радянським — обстановки, умов, в яких доводиться на Україні працювати над соціалістичною перебудовою села, неухильне послідовне здійснення генеральної лінії партії на зміцнення колгоспів і радгоспів, розгром решток капіталістичних і націоналістичних елементів — є наше першочергове і невідкладне завдання.

Партія провела велетенську боротьбу за здійснення ленінської генеральної лінії і розстрожила правоопортуністичних ухильників, які боролись проти політики партії, проти колективізації сільського господарства і радгоспів.

Ось як XVI з'їзд оцінював цей ухил:

«Лінія правих ухильників веде до капітуляції перед куркульсько-капіталістичними елементами країни. Здійснення лінії правих ухильників, які є об'єктивно агентурою куркульства, означало б зрив будівництва соціалізму і відновлення капіталізму в нашій країні». [З резолюції XVI з'їзду ВКП(б)].

Але рештки правоухильницьких елементів, що об'єднуються, блокуються з троцькістами, з «лівацькими» елементами для обстоювання своїх позицій, для боротьби проти партії, — ці рештки остаточно ще не ліквідовані. Небезпека ухилів, як правоопортуністичного, так і «ліво»-опортуністичного, що давно приєднався до настанов правого ухилу, — залишається і тепер, оскільки наша робота відбувається в умовах ліквідації решток капіталістичних елементів і пережитків капіталізму в свідомості людей.

Ми розгромили класового ворога, зміцнили керівництво колгоспами, добились зміцнення трудової дисципліни, викували мільйони ударників-передовиків колгоспного господарства, остаточно закріпили колгоспний лад.

Але ці успіхи є лише початок, лише фундамент для дальшого розквіту. Ці успіхи дають нам змогу ставити нові завдання дальшого піднесення сільського господарства України на рівень тих вимог, які висуває перед нами партія в плані другої п'ятирічки, на рівень завдань збудування безкласового соціалістичного суспільства,

Для дальшого піднесення сільського господарства у нас є міцний ґрунт. Успіхами 1933 р. і остаточним закріпленням колгоспного ладу для цього створені всі потрібні передумови.

Ми маємо велетенські соціальні зрушення в нашому селі, а за останні роки — і в самих формах колгоспного господарства. Досить нагадати основні зміни. На Україні до здійснення суцільної колективізації було 39% селянських господарств без живого тягла, 34% безкоровних господарств, 24% не мали майже ніякого реманенту. Ще в 1928 р. у нас було понад 400 тис. наймитів, з яких до 300 тис. працювали в куркульському господарстві.

Ці бідняцькі господарства на старих шляхах розвитку сільського господарства не мали ніяких перспектив, не зважаючи на велику допомогу держави, на десятки, сотні мільйонів карбованців державного кредиту. Над ними тяжіла загроза куркульської кабали, напівголодного життя, поневіряння в наймитах.

Лише тверда політика партії на колективізацію, на соціалістичну перебудову сільського господарства створила для цих бідняків ту безмежну перспективу заможного колгоспного життя, яка вже тепер здійснюється, яка вже тепер набирає конкретних форм, конкретного виразу. Замість 5 млн. розпоросених індивідуальних господарств на Україні ми тепер маємо 24 тис. колгоспів.

Та і самі колгоспи стали іншими, ніж були в 1930 р. Коли до XI партз'їзду КП(б)У стояло завдання впровадження простіших форм колективізації, то за час від XI до XII партз'їзду зміцнення колгоспних форм пішло значно дальше: основною формою колгоспу твердо і скрізь стала сільськогосподарська артіль. В 1929 р. на Україні було 3.200 артілей і 10.500 СОЗ'ів — первісних форм колективізації. В 1930 р. на артільну форму вже перейшли 12—13 тис. колгоспів, а в 1933 р. у нас майже всі 100% колгоспів — це артілі і комуни.

Іншими стали колгоспи і числом господарств чи дворів, що входять в їх склад, і розмірами засівів. Якщо в 1930 р. на один колгосп пересічно припадало 60 дворів і 500 га засіву, — тоді, як ви пригадуєте, більше колгоспів було в багатоземельних степових районах, — то в 1933 р., коли колективізація вже охопила і райони малоземелля — Правобережжя і Полісся, на один колгосп пересічно припадає 130 дворів і майже 800 га засівів.

Соціалістичне сільське господарство України стало великим, машинізованим, яким ми пишаємось, як побудованим на новий, соціалістичний лад. Цим може пишатися країна Рад. Адже наші досягнення в соціалістичній перебудові сільського господарства є могутній фактор заглиблення ідей колгоспного ладу в свідомість широких трудящих мас всього світу. Тільки цей колгоспний лад, невиданий в світі, вперше здійснений комуністичною партією, країною Рад, в умовах диктатури пролетаріату, тільки ця нова система господарства спроможна підвищити добробут селянства, його культурний рівень, тільки при цій системі селянство може переможно боротися за культурне і заможне життя.

Ріст колгоспів відбувається, поряд з піднесенням добробуту

колгоспників, на основі створення високої матеріально-технічної бази для соціалістичного сільського господарства. Пролетаріат, який став до влади, мав завдання допомогти селянству перебудувати своє господарство, своє життя на соціалістичний лад, ліквідувати протилежність між містом і селом. Під керівництвом комуністичної партії, її лєнінського ЦК, під геніальним керівництвом вождя партії товариша Сталіна здійснено завдання ліквідації куркульства як класу на базі суцільної колективізації. Це зробили трудящі селянські маси під керівництвом партії з допомогою пролетаріату, спираючись на успіхи країни Рад в розвитку соціалістичної індустрії, в боротьбі за лінію партії на утворення такої соціалістичної індустрії, яка була б спроможна забезпечити соціалістичну перебудову села, яка була б спроможна забезпечити розвиток і незалежність соціалістичної економіки нашої країни.

На Радянській Україні машинізація сільського господарства — створення високої технічної бази для соціалістичного сільського господарства — розвивалась швидкими темпами. Якщо наприкінці 1930 р., тобто після XI з'їзду нашої партії, на Україні було 154 МТС, то наприкінці 1933 р. ми маємо 650 МТС, тобто за 3 роки число їх зросло більше ніж вчетверо. МТС стали могутнім рушієм не тільки технічного переозброєння, а після утворення політвідділів в 1933 р. стали фактором радикальної перебудови всієї політичної і організаційної роботи на селі, прискорення темпів соціалістичної перебудови села, стали великою силою більшовізації колгоспів і мобілізації колгоспних мас на боротьбу за заможне, культурне життя.

Ще виразніший є ріст числа тракторів по МТС. Якщо в 1930 р. тракторів в МТС було 7,5 тис., то в 1933 р. їх налічувалось уже 34 тис.

Дійові МТС охопили на кінець 1933 р. своїм обслуговуванням понад 18 тис. колгоспів, тобто 75% всіх колгоспів республіки.

Отже, 75% всіх колгоспів України перебуває під випробуванням більшовицьким, перевіреном на масовому досвіді, організаційним і політичним керівництвом політвідділів і спирається на велику технічну базу. Це забезпечує більшовицькі темпи дальшого розвитку нашого колгоспного господарства в цілому і піднесення його на вищий щабель. Нові завдання і нові вимоги перед колгоспним господарством ми можемо і повинні поставити в другому п'ятиріччі.

Поряд з МТС в нашому сільському господарстві росла і та важлива ланка радянського господарства, за яку партії довелося завзято боротися з правими ухильниками і всілякими буржуазними, шкідницькими, класово-ворожими елементами. На Україні росте і міцніє «становий хребет» соціалізму в землеробстві — радгоспи. Якщо в 1928 р. на Україні було тільки 854 радгоспи, то в 1933 р. їх уже є 3.742, в тому числі господарства відділів робітничого постачання промислових, транспортних і інших підприємств і організацій, яких в 1930 р. зовсім не було. В радгоспах створено велику, потужну технічну базу.

Радгоспи також були об'єктом шкідницької роботи класового ворога в його боротьбі проти соціалістичної перебудови сільського господарства. В радгоспах ми мали рештки буржуазних пережитків, які заважали розвиткові цієї важливої ділянки. Алеж партія спромоглась і на цій ділянці добитись великих успіхів і, зміцнивши її політвідділами, забезпечила ті умови, які дають змогу нашій партії і урядові ставити перед радгоспами нові завдання, ставити перед ними нові збільшені вимоги.

Товариші, ставити нові завдання і нові вимоги перед сільським господарством України ми зобов'язані ще і тому, що вказівки товариша Сталіна на січневому пленумі, в його історичній промові про роботу на селі, які на 100% безпосередньо стосувались нашої роботи, роботи комуністів на Україні, ще повністю у нас не здійснені.

Відсталі ділянки, окремі райони, окремі колгоспи, які ще і в 1933 р. не ліквідували свого відставання, не піднялись на рівень успіхів, що їх має Україна в цілому, говорять про те, що у нас ще багато впливів класового ворога, що у нас ще багато безрукості в роботі комуністів, багато хиб, які гальмують наш переможний рух в боротьбі за здійснення завдань другої п'ятирічки. Вони бо гальмують дальший переможний рух тих передових колгоспів і районів, яких вже в 1933 р. чимало.

Не зважаючи на поліпшення партійного керівництва, на посилення в переважній більшості районів уваги до всіх умов, всіх дрібниць колгоспного життя, у нас є ще багато ділянок в галузі сільського господарства, які вимагають додаткового натиску, додаткової упертої боротьби парторганізацій України, щоб остаточно закріпитися на передових позиціях, підтягти відсталі і забезпечити дальший ріст.

Усвідомлення кожним комуністом, кожним колгоспником вказівок товариша Сталіна про нові умови роботи і зобов'язання, що виникають з вивершення суцільної колективізації, є невідкладне завдання нашої парторганізації і особливо політвідділів, які свою політичну роботу, свій досвід більшовицької боротьби за здійснення політики партії повинні перетворити в конкретну програму роботи кожного колгоспу, кожної окремої бригади.

II. ЗАБЕЗПЕЧИТИ БІЛЬШОВИЦЬКЕ КЕРІВНИЦТВО КОЛГОСПНИМ БУДІВНИЦТВОМ

Дозвольте, товариші, перейти до тих практичних питань, які гостро стоять перед нами в справі дальшого розвитку і розквіту сільського господарства України. Товариш Сталін говорив: «Велике господарство в землеробстві, яке охоплює сотні, а іноді і тисячі дворів, може вестись лише в порядку планового керівництва». [«Про роботу на селі», промова на січневому об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б)].

Питання планового керівництва колгоспами і на сьогодні стоїть перед нами дуже гостро. Зміцнення керування колгоспами шляхом

поліпшення складання і обговорення планів повинне допомогти нам далі мобілізувати і піднести на вищий щабель активність мільйонних колгоспних мас. План — це соціалістичний метод поєднання всіх можливостей, що є в руках державних організацій, якими є МТС, з тими ресурсами, з тими можливостями, які є в самому колгоспі.

Виробничо-фінансові плани колгоспів ми повинні перетворити в бойову програму боротьби колгоспних мас за підвищення продуктивності колгоспної праці, збільшення прибутковості колгоспів, найкраще використання машин, найкраще виконання державних зобов'язань і піднесення колгоспного господарства в цілому.

Треба покласти край тим методам канцелярсько-бюрократичного складання планів, які ще і на весні 1933 р. панували в більшості районів і МТС. Ці плани колгоспів являли собою сухий, формальний папірець, невідомий колгоспній масі, невідомий навіть тим керівникам, які повинні були битися за їх виконання. Більшовицькі плани, що їх дається промисловості, є програма мобілізації мільйонних мас. Коли партія ставить перед Донбасом планове завдання дати стільки от вугілля, коли партія ставить перед металургійною чи перед іншою галуззю промисловості завдання, воно, це завдання, на ділі запалює всю партійну організацію, весь актив цієї ділянки на розроблення кращих методів, кращих засобів виконання плану. Такої ролі плани колгоспів 1933 р. в своїй масі ще не відігравали. Є добрі приклади складання планів, є добрі приклади залучення колгоспників до обговорення цих планів, але переважна більшість колгоспних планів ще не стала тим засобом організації праці і мобілізації колгоспних мас, який потрібен для піднесення на вищий щабель боротьби за більшовицькі колгоспи, за заможне життя колгоспників. Позбувшись канцелярських методів складання планів, ми будемо спроможні зробити їх зрозумілими для кожного колгоспника і цим мобілізувати всі колгоспні сили на виконання завдань, поставлених перед кожним колгоспом і перед соціалістичним сільським господарством в цілому.

Директори МТС часто так складали плани роботи МТС і колгоспів, якими вони керують, що ряд галузей колгоспного виробництва лишався поза виробничим впливом МТС. Політвідділи часто не ставились критично до планової роботи МТС, не боролись за живе планове керування. Помилку цю треба ліквідувати. Керування господарством, життям тих колгоспів, що їх обслуговують МТС, повинне бути повністю зосереджене в МТС, а по решті колгоспів — в відповідних районних земельних органах.

В планах треба повніше охопити всі ділянки колгоспного виробництва, бо не можна відірвати справу тваринництва від справи землеробства, не можна боротися за піднесення добробуту і підвищення прибутків колгоспників, не поєднавши всіх ділянок боротьби, не визначивши основного напрямку господарства і його допоміжних галузей. Не можна планувати колгоспного господарства, не передбачивши повного використання

протягом всього року трудових ресурсів, не виявивши всіх можливостей виділення зайвої робочої сили на допомогу радгоспам, на задоволення потреб інших галузей народного господарства.

Не можна правильно керувати колгоспним господарством і виховувати колгоспників як свідомих борців за соціалізм, коли ми не будемо впроваджувати соціалістичних методів праці, коли не будемо вперто боротися за виконання встановлених норм виробітку, коли не будемо на кожному елементі, на кожній деталі повсякденного колгоспного життя забезпечувати перевірку самими масами здійснення планів на окремих ділянках.

Хиб в плановому керуванні колгоспами ми маємо дуже багато. Механічний розподіл державних планових завдань поміж колгоспами, без врахування особливостей того чи того колгоспу, був звичайним явищем. Це надзвичайно заважало роботі, найбільше шкодило правильній організації господарства, ослаблювало боротьбу колгоспників за виконання плану, бо вони не бачили в плані всіх елементів свого господарства, не бачили врахування в плані конкретних умов, конкретних обставин, які сприяють кращому виконанню планових завдань.

Нам треба непримиримо боротися за цілковиту ліквідацію канцелярсько-бюрократичних методів складання планів і добитися повної 100% участі активу колгоспників в складанні планів і організації виконання їх. Нам треба визначати в планах якісні показники, норми виробітку, які є важливий засіб перевиховання колгоспних мас і піднесення на вищий щабель свідомого ставлення до роботи.

Окремі приклади показують, що далеко не всі врахували в своїй роботі всю важливість планового керування, планової організації господарства колгоспів. От, приміром, в Знам'янському районі, на Одещині, восени 1933 р., вже після утворення політвідділів, вже після критики на лютневому і червневому пленумах хиб нашого практичного керування сільського господарством, спромоглись всім колгоспам запланувати засів жита — 11% до всього озимого клину, не зважаючи на різний напрям господарства окремих колгоспів, різну підготованість ґрунту, різні строки можливого вивершення сівби і т. д.

Є факти неправильного планування роботи тракторного парку і розбіжності між плановими передбаченнями колгоспів і МТС в виконанні тракторних робіт. Приміром, Печенізька МТС, Харківської області, маючи 43 трактори і 1.019 робочих коней в колгоспах, запланувала провести в 1933 р. зяблеву оранку на площі 8.000 га тракторами і 800 га кіньми. Отже, на 1 трактор припадало зорати 186 га, а на 1 коня — 0,8 га. План зяблевої оранки МТС виконала на 47,8%.

Над нашим плануванням і досі часто тяжить паперовий підхід. Його треба ліквідувати, щоб не було таких прикладів механічного підходу, щоб був конкретний, живий підхід до кожного колгоспу на ґрунті дійсного знання його особливостей.

Розукрупнення МТС, яке провадиться на підставі постанов

листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У, повинне забезпечити піднесення на вищій щабель вивчення особливостей кожного колгоспу і навіть бригади і поліпшення планування.

Найістотнішою частиною плану МТС і плану кожного колгоспу повинні бути договори, що їх укладають колгоспи з МТС на обслуговування їх машинотракторною станцією.

Нам, товариші, треба в планах особливу увагу приділити визначенню в колгоспах фондів трудоднів — як по колгоспу в цілому, так і по бригадах і окремих галузях виробництва. Про це говорилось і на лютневому і на листопадовому пленумах ЦК, але в житті цей важливий засіб боротьби за впорядкування праці ще широко не застосовується. Дехто може в проведенні цього завдання багато перекрутити, коли ми не позбудемось формального, бюрократичного, механічного підходу в плануванні. Тут може бути багато шкоди. Але лякатися цього ми не можемо, а повинні попереджати перекручення. Уникаючи перекручень, борючись з ними, ми доб'ємось правильного визначення фондів трудоднів в колгоспах.

Приклади кращих МТС і колгоспів ми повинні широко вивчати і переносити в інші колгоспи.

Ми вже повинні наблизитися до того, щоб фонди трудоднів для кожної бригади, для кожної галузі роботи і для колгоспу в цілому були заздалегідь вираховані на основі встановлених норм виробітку людей, тягла, машин і т. ін. І на ощадне витрачання трудоднів, на боротьбу за те, щоб їх марно не витрачалось, на боротьбу за виконання встановлених норм виробітку, що є основна записка ощадного витрачання трудоднів, на боротьбу за високу продуктивність праці ми повинні спрямувати всю нашу більшовицьку силу.

Брак правильного планування фондів трудоднів в колгоспах — велика хиба, що спричиняється до самопливу в цій справі. Якщо ми не навчимося вираховувати ці фонди, якщо ми не привчимо кожного колгоспника, кожного бригадира, правління кожного колгоспу боротися за ощадне витрачання трудоднів, у нас неминує буде те розтринькування трудоднів, яке в багатьох колгоспах було досі, яке лишається поза увагою правлінь колгоспів, ревізійних комісій, політвідділів.

Багато політвідділів організували боротьбу проти цих хиб. Але на сьогодні і на найближчий час у боротьбі за більшовицькі, дійсно життєві плани колгоспів, за високу продуктивність колгоспної праці питання встановлення норм виробітку, питання встановлення фондів трудоднів і боротьба за додержання цих фондів є найважливіша справа.

Добре складені і з активною участю колгоспників пророблені виробничо-фінансові плани колгоспів допоможуть боротися за зміцнення договірної дисципліни між колгоспами і МТС. Досі було так, що договори укладали, але навіть і половини їх не виконували так, як там записано. Обслідування, проведене в ряді колгоспів, показало, що і половини колгоспів і МТС не набе-

реться таких, які боролися б за цілковите здійснення договорів, укладених між МТС і колгоспами. Коли ці договори укладаються тільки як папірці, як формальність, якою можна приховати від вищих організацій свою неорганізованість, то нам це не потрібно і це навіть шкодить справі.

Нам потрібні договори як засіб чіткої більшовицької організації колгоспної праці і дисципліни, як засіб свідомого, глибокого керівництва колгоспним життям, як засіб більшовицької боротьби за піднесення добробуту колгоспу і колгоспників. Запровадження договірної дисципліни є бойове завдання, що дисциплінуватиме наші МТС, поставить їх під громадський контроль колгоспів і забезпечить відповідальність окремих осіб, окремих ланок—і в МТС і в колгоспах—за доручену їм роботу. Без зміцнення договірної дисципліни наше планове керування колгоспами шкутильгатиме.

Завдання політвідділів в галузі планування, в галузі керування колгоспами полягає тепер в тому, щоб плани колгоспів, договірні взаємини з колгоспами зробити живим більшовицьким бойовим знаряддям піднесення на вищий щабель організованої роботи в колгоспах, організованої боротьби за більшовицькі колгоспи, за заможне, культурне життя колгоспників.

Від того, як ми зуміємо організувати боротьбу за норми виробітку і підвищення продуктивності праці, як ми планово організуємо використання робочої сили і всіх засобів, що є в колгоспі, як ми мобілізуємо мільйонні маси на боротьбу за дальше піднесення використання машин, залежатиме здійснення лозунга товарища Сталіна про те, щоб всі колгоспи зробити більшовицькими, а всіх колгоспників заможними.

Не лише від трактористів, не лише від тракторної бригади, МТС, а від всієї маси колгоспників залежить якість використання машинного і тракторного парку. Ось коли підрахувати, то виходить, що через те, що трактори МТС недовиконували норм на оранці і сівбі, ми щодня в 1933 р. недосівали майже 60 тис. га. 60 тисяч га не засівати щодня—це значить, що ми на 10—12 день затягнули сівбу, пізніше її закінчили і цим ослабили боротьбу за високий, соціалістичний урожай. Ті колгоспи, які не забезпечували безперебійної роботи тракторів, зривали обслуговування тракторами інших колгоспів, знижували заробіток МТС, ставили під загрозу врожайність колгоспів, які примушені були чекати тракторів і засівали пізно.

На Україні на 1 січня 1934 р. по МТС є майже 24 тис. механічних молотарок (МК, МО, БДО-34). Вони пересічно давали 50—60% норми виробітку в наслідок поганого обслуговування. При кожній з них на скиртуванні соломи працює 5—6 коней. Якби краще організувати і розставити робочу силу і здійснити найпростіший раціоналізаторський захід—приспосувати журавлі на скиртуванні, можна було б звільнити для іншої роботи до 115—130 тисяч коней, дуже багато людей, що при напруженому стані тягла і робочої сили підчас молотьби і скиртування буде

великою допомогою в проведенні інших робіт, як от луціння, збирання соняшника і т. д.

Є ряд інших показників, які свідчать про наявність резервів, мобілізація яких забезпечить нам дальше швидке піднесення колгоспного господарства, піднесе на вищий рівень розквіт колгоспного, соціалістичного сільського господарства України.

В боротьбі за збільшення прибутковості колгоспів великого значення набирає вмале розгортання допоміжних галузей господарства. Матеріали обслідування понад 200 колгоспів Одеської і Дніпропетровської областей показують, що зернові колгоспи з одного гектара орної землі мали 88 крб. прибутку; там же, де поряд з землеробством розвинено тваринництво, цей прибуток зростає до 141 крб., а там, де розвинені сади і городи, прибутковість становить 262 крб. з гектара. Втрое зростає прибутковість від того, що колгосп не вузько спеціалізується, а розгортає допоміжні галузі і на цих допоміжних галузях доцільніше, ефективніше використовує робочу силу, рівномірніше завантажує її протягом всього року, усуває сезонність і уникає прогулів людей і провалів у використанні робочої сили і інших засобів виробництва.

Візьмімо, наприклад, колгосп ім. Шевченка, Горлівського району. У нього допоміжна галузь — бджільництво. В 1933 р. він мав продукцію тільки від цієї галузі на 56 тис. крб.

Питання підвищення прибутковості колгоспів в цілому повинне бути основним підчас складання планів колгоспів, уже тепер, коли складаються і широко обговорюються плани на 1934 р., на весну і т. ін. Ми мусимо твердо і рішуче сказати і порадити це всім колгоспам і колгоспникам, сказати нашим товаришам в МТС і політвідділах, які безпосередньо керують колгоспами. Лише шляхом дальшого напруження сил, дальшої боротьби за раціональне розгортання колгоспного господарства всіма напруженнями, за правильне сполучення завдань, що стоять перед колгоспами в виконанні державних зобов'язань, із завданнями, скерованими на одержання додаткових ресурсів, на допоміжну прибутковість колгоспів, можна забезпечити колгоспному господарству швидкий розвиток.

Тут, товариші, виникає питання і іншого порядку. Колгоспники мають ряд прибутків від розгортання власного індивідуального господарства. Це іноді створює суперечності, бо колгоспник в своєму господарстві може іноді мати більше прибутків, ніж в колгоспі. Це утворює певний ґрунт для роботи шкідницьких і куркульських елементів, які ще не склали зброї в боротьбі проти колгоспного ладу, які ще не відмовились від своїх намагань розкласти колгоспи, особливо ті, де більшовицьке керівництво слабе.

Так от, товариші, шкідницькі і куркульські класово-ворожі елементи, намагаючись зірвати колгоспи, використовуватимуть ці суперечності. Дехто з наших товаришів схиляється до того, щоб тут методами голого адміністрування обмежити особисте господарство колгоспника одною нормою садиби і тим його

закріпити на боротьбу за колгоспне усупільнене господарство. Якщо зробити так, механічно, не зважаючи на особливості кожного колгоспу, навіть кожного колгоспного двору, то тут буде припущено багато помилок.

Наше завдання, товариші, полягає в тому, щоб обмежувати розвиток особистого господарства колгоспника тільки тоді, коли він йде за рахунок відновлення експлуататорських або спекулятивних тенденцій куркульського характеру, коли колгоспник експлуатує своїх сусідів-колгоспників і розгортає таке господарство, яке входить в суперечність з колгоспним господарством тим, що колгоспник не працює в колгоспі навіть крайнього мінімуму днів. Ми можемо уникнути цього встановленням обов'язкового мінімуму трудоднів, які повинен мати кожен працездатний колгоспник, а також тим, що всі сили спрямуємо на те, щоб колгосп провадив розгорнуте всіма напрямками господарство, мав великі прибутки, правильно розподіляв наслідки господарювання, стимулював ударників і був дійсною основною базою, основним джерелом прибутків колгоспника.

Це ми можемо зробити тому, що більшість наших колгоспників уже зрозуміли спільність їхніх особистих інтересів з інтересами всього колгоспу. В більшості колгоспів колгоспник все своє життя, всі свої інтереси сполучає з колгоспом і своє господарство має як допоміжне.

Ми мусимо і зможемо уникнути суперечностей, коли по-більшовицькому, засукавши рукава, заходимось коло правильної організації колгоспів, вивчивши всі деталі і особливості кожного колгоспу, коло правильного використання праці в колгоспах, посилимо боротьбу за трудову дисципліну, за сумлінну роботу всіх колгоспників, за очищення бригад і колгоспів від рвацьких, ледарських елементів.

Такі елементи ще є, хоч їх уже обмаль. В більшості колгоспів це одиниці, але в окремих колгоспах, де ще слабе керівництво, вони можуть певною мірою підірвати нашу боротьбу за перетворення колгоспу в більшовицький, а колгоспників в заможних.

Загальний прибуток на одне господарство в колгоспі від 1931 до 1933 р. зріс на 60—63%, як показало вибіркове обслідування ряду колгоспів. Фонд до розподілу на трудодні пересічно на одне господарство в колгоспі зріс більше ніж на 100%. Це можна поширити на всі колгоспи, але такий рівень прибутків нас задоволити не може. Наше керівництво колгоспами повинне забезпечити в 1934 р. нове піднесення прибутковості колгоспів за рахунок кращого керування колгоспним життям з боку МТС, політвідділів, партійних і радянських організацій, за рахунок непримиримої боротьби за високу продуктивність праці людей, тягла, машин, за високу якість роботи, за значне скорочення витрат, за зменшення адміністративно-господарських витрат, за правильний облік проведених робіт і вироблених трудоднів, за правильний і вчасний розподіл наслідків господарювання.

ІІІ. ПІДВИЩИТИ ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ, ДОБИТИСЯ РІШУЧОГО ПЕРЕЛОМУ В ВИКОРИСТАННІ МАШИН — ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ СОЦІАЛІСТИЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В 1934 р.

Боротьбу за виконання норм, стимулювання бригад, зацікавлення їх в перевищенні норм виробітку і в одержанні колгоспом найкращих наслідків господарювання треба розгорнути широким фронтом. Досвід кращих, передових колгоспників, досвід кращих, передових бригад ми мусимо поширити на всі колгоспи. Зміцнюючи трудову дисципліну, мобілізуючи активність колгоспних мас, ми створимо умови, в яких куркульські, ворожі елементи позбавлені будуть хоч найменшої можливості шкодити і гальмувати наш соціалістичний розвиток.

Боротьбу за план, за виконання норм, за високу продуктивність праці ми повинні розгорнути, щоб краще і за найкоротші строки сіяти і мати більший врожай, краще використовувати машини і не припускати втрат врожаю, щоб швидше піднести колгоспне тваринництво.

Товариш Постишев в своєму прикінцевому слові наводив ряд цифр про зростання машиноозброєння сільського господарства України. Я їх не повторюватиму, проте підкреслюю, що в 1934 р. і далі вирішає справу не тільки те, що ми одержимо нові машини, але й те, що ми будемо краще використовувати всі наші машини.

Листопадовий пленум ЦК і ЦКК поставив завдання підвищити використання тракторів на 25% пересічно по всій Україні. Це повинно збільшити на 25% роботу наявного тракторного парку. Коли ж додати завіз протягом 1934 р. нових тракторів, що на 50% збільшують потужність нашого тракторного парку МТС проти 1933 р., то ми можемо вимагати від МТС і колгоспів виконання тракторами робіт на 75% більше, ніж виконано в 1933 р.

Але коли б ми, за прикладом кращих ударних бригад, забезпечили 100% використання потужності наявних тракторів, молотарок, комбайнів, косарок, сіялок і т. п., ми могли б майже вдвоє збільшити роботу тракторів і інших машин в сільському господарстві вже в 1934 р.

Не лише ті кадри, які ми готуємо, — трактористи, механіки і т. ін. визначають рівень використання машин. Цей рівень визначають також і колгоспні маси, які обслуговують ці машини. Скільки ми маємо прикладів, коли бригада, яка обслуговує трактор, гальмує його використання! Скільки ми маємо перестоїв тракторів на оранці, косовиці, молотьбі тому, що людей не вистачає через поганий розподіл сил! Скільки ми маємо перестоїв молотарок, комбайнів і т. д. в наслідок незадовільного їх обслуговування, бо люди не підготовані і їх продуктивність низька! Цих хиб в використанні машин ми повинні будьщо позбутись. Ми повинні цілком здійснити вказівки товариша Сталіна про опанування техніки. Тези до XVII з'їзду в організаційних питаннях вважють за потрібне:

«Зобов'язати керівників господарських органів і підприємств опанувати основи техніки своєї справи, розробити по кожній галузі промисловості і народного господарства технічний мінімум, який належить обов'язково вивчити за певний мінімальний строк всім керівним працівникам».

Для нас — працівників України, де машинізація сільського господарства на надзвичайно високому рівні, це питання має особливо актуальне значення. Для нас завдання цілковитого опанування механізмів стоїть тим гостріше, що і надалі машинізація у нас зростатиме високими темпами.

Є одна машина, коло якої ми ганебно працювали в 1933 р., — це комбайн. В радгоспах комбайн не виконував норми. В МТС комбайни погано працювали. Якщо Кривоозерська МТС давала 184 га на комбайн, то були такі, що давали по 4 га, а комбайн — це така машина, яка в найближчий час відіграватиме вирішальну роль, насамперед в наших степових областях. Комбайн — це машина, яка забезпечує краще збирання врожаю зернових культур, ніж це робилось іншими машинами. Комбайн — це машина, освоєння якої дає змогу компенсувати нестачу робочої сили, живого тягла в тих районах, де на сьогодні ми відчуваємо цю нестачу. Боротьба за правильне використання комбайнів, за підготування кадрів комбайнерів повинна бути в центрі уваги партійних організацій України, особливо і в першу чергу степових областей і районів.

Я зовсім не хочу тут сказати, що ми повинні турбуватися лише про комбайн, лише про складну машину. Ми, товариші, повинні перебороти й те ганебне явище, яке спостерігається майже в кожному колгоспі, коли простий реманент валяється на дворі, коли за збереження простого реманенту ніхто не дбає. Не зважаючи на постанову про зберігання машин і колгоспного реманенту, про охорону його, все ж у нас і досі ця справа занедбана. В кожному колгоспі на дворі можна бачити розгардіяш, розкиданий реманент, деталі, які розтягає хто хоче. А від того, в якому стані перебуває дрібний реманент, залежить, як зберігатимуть великі машини. Краще використання дрібного реманенту — це значить краще використання потужних великих машин.

Є такі прості машини, яких ми не можемо нехтувати. Наприклад, лобогрійки. Подивіться, як використовується лобогрійка і як через це знижується використання потужності трактора. В 1933 р. переважна більшість тракторів тягла по 2—3 лобогрійки. Окремі бригади чіпляли 4—5 лобогрійок, щоб завантажити повністю трактор ХТЗ, але деякі з них технічно не забезпечили зчеплень і нещадно ламали четверту, а то і третю лобогрійку. Технічно трактор ХТЗ дає цілковиту можливість чіпляти 5 лобогрійок, що на 30—40% збільшує продуктивність трактора на косовиці. А скільки пального, робочої сили перевитрачено на тому, що недовантажували тракторів на косовиці! А скільки

втрачено часу і зерна через те, що трактор у нас використовувався на цих важливих операціях на 60%, а подекуди навіть на 40—50%, і роботи затягались на місяць. Тому збереження цієї нібито вже засудженої до виживання машини — лобогрійки — і максимальне її використання повинне стояти в центрі уваги збиральної кампанії в найближчі роки. Освоїти техніку — це не значить освоїти тільки комбайн, трактор і інші складні машини, а це значить освоїти і техніку використання плуга, борони, живого тягла, сіялки і т. ін.

Навчити молодь та і дорослих краще використовувати всі машини — вирішальне, невідкладне завдання. Сполучити трудовий ентузіазм колгоспника з умінням добитися найбільшого ефекту від машини — це завдання сьогодні руба стоїть перед нами і ми повинні що б то не стало розв'язати його, щоб успішно виконувати завдання, поставлені в галузі сільського господарства на другу п'ятирічку.

IV. НА БОРТЬБУ ЗА ВИСОКІ, СТАЛІ, СОЦІАЛІСТИЧНІ ВРОЖАЇ

Основне завдання, що стоїть перед нами в сільському господарстві, — це боротьба за високі, сталі, соціалістичні врожаї. Той високий рівень врожаю, який ми мали в 1933 р. в наслідок переможної боротьби в сільському господарстві України, зобов'язує нас не тільки цей рівень зберегти, але і далі уперто боротися за його піднесення.

Важливим фактором високого врожаю 1933 р. були нові методи запровадження агротехніки: надрання сівба, яровізація, полоття хлібів і т. ін.

Надрання сівба, не зважаючи на значні хиби в її проведенні в 1933 р. (невчасне приділення земель і низька якість обробітку їх, недостатня підготовка сівачів, неправильні норми висіву і строки сіяння), дала більший врожай проти звичайного.

Площа надраннього засіву становила 356 тис. га (142% плану). Окремі колгоспи дали особливо добрі наслідки.

Приміром, колгосп «Комсомолец», Білоцерківського району, Київської області, зібрав з гектара надраннього засіву 16,8 цнтн. ячменю, або на 8,2 цнтн. більше, ніж при звичайному засіві.

Колгосп «Червона армія», Старобишівського району, Донецької області, зібрав 23 цнтн. ячменю — на 4 цнтн. більше.

Колгосп «Червона Україна», Кобеляцького району, Харківської області, зібрав 10 цнтн. пшениці — на 3 цнтн. більше від звичайного.

Колгосп «Комінтерн», Балтського району, АМСРР, зібрав 21,3 цнтн. вівса, або на 2,8 цнтн. більше, ніж при звичайному засіві.

Яровізація в господарських умовах була вперше застосована в 1932 р. на площі 33,3 тис. га.

В 1933 р. площа яровізованих засівів становила 85,1 тис. га (47,3% плану). Збільшення врожаю проти звичайних засівів ста-

новило за матеріалами обслідування 85 колгоспів з площею ярівізованих засівів 1.300 га (по областях):

Харківська	1,39	цнтн. з 1 га	— 17,9%	збільшення
Донецька	1,68	" " 1 "	— 23,1 "	"
Дніпропетровська	2,2	" " 1 "	— 23,9 "	"
Одеська	1,61	" " 1 "	— 19,0 "	"

Якщо це збільшення врожаю ярівізованих засівів по 85 колгоспах визнати за типове для всієї ярівізованої площі по Україні, то загальне збільшення врожаю від ярівізації на площі 85 тис. га становитиме 141 тис. цнтн. (1,67 цнтн. з 1 га). В 1932 р. ярівізовані засіви дали збільшення тільки до 1 цнтн. з 1 га; тут помічається певний крок вперед.

Окремі колгоспи досягли в 1933 р. від ярівізації набагато кращих наслідків.

Наприклад, артіль «Більшовицька праця», Карлівського району, Харківської області, одержала 14,6 цнтн. з 1 га ярівізованого засіву, або на 4,15 цнтн. більше, ніж при звичайній сівбі. Колгосп ім. Дем'яна Бедного, Луганського району, Донецької області, зібрав на 3,97 цнтн. більше, ніж при звичайній сівбі. Артіль «Червоний схід», Царекостянтинівського району, Дніпропетровської області, одержала на 3,75 цнтн. більше з одного гектара.

Ці приклади переконливо доводять, який могутній важіль збільшення врожайності є надрання сівба і ярівізація, при умові додержання всіх агроправил. Ми повинні вже в 1934 р. забезпечити найкраще здійснення цих методів на значно ширшій площі (надрання сівба на 820 тис. га, ярівізація на 250 тис. га) з тим, щоб всі колгоспи досягли таких самих результатів, які здобули в 1933 р. передові колгоспи.

В 1933 р., за визначенням державної комісії в справах урожайності, ми пересічно зібрали по Україні 13,1 цнтн. з 1 га озимої пшениці.

В другу п'ятирічку ми мусимо при всяких кліматичних умовах забезпечити високі, сталі врожаї на базі зростання і кращого використання машинної техніки, на базі зміцнення партійного керівництва колгоспами і МТС, на базі освоєння техніки і агротехніки колгоспними масами і спираючись на широке розгортання соціалістичного змагання.

Перш за все треба боротися за те, щоб другий рік другої п'ятирічки, тобто 1934 р., в наслідок більшовицької підготовки і проведення весняної сівби і боротьби з бур'янами на хлібах і просапних культурах, дав нам високий врожай.

Щодо пшениці ми мусимо поставити собі конкретне завдання—добитися в 1937 р. такого збільшення врожайності, щоб зібрати, порівняно з пересічним збором першої п'ятирічки, принаймні на 200, а то і на 250 млн. пудів більше.

Основне тут — боротьба за озиму пшеницю. З 12 млн. га озимої пшениці, що їх треба в 1934 р. засіяти по Союзу, Україна по-

винна засіяти понад 6 млн. га; тому ця культура у нас має величезне значення і її треба взяти під особливий нагляд.

В справі одержання озимої пшениці ми до певної міри відіграємо таку саму роль, яку відіграє Донбас в вугільній промисловості Союзу.

Ми маємо всі можливості, спираючись на ті передові колгоспи, райони і МТС, які вже зібрали в 1933 р. по 20—25 цнтн. з гектара озимої пшениці, добитися запланованого підвищення врожаю.

Я беру тут озиму пшеницю тому, що коли ми забезпечимо високий урожай її, то буде підвищена врожайність і інших культур. Починаючи з весни, тобто з засіву кращих попередників, підняття чистих ранніх парів і т. ін., ми мусимо розгорнути соціалістичне змагання кращих районів, МТС, колгоспів і окремих бригад за те, щоб уже від 1935 р. озима пшениця, хоча б на площі 1 млн. га колгоспних засівів, дала нам сталий, більшовицький врожай в 20—25 цнтн. (120—150 пуд.). Для цього є всі передумови.

В цій боротьбі за високоврожайне соціалістичне сільське господарство велику роль повинні відіграти наші науково-дослідні заклади і насамперед Академія сільськогосподарських наук, справою честі яких повинне бути озброєння технічними і агротехнічними знаннями мільйонних колгоспних мас, які рушили в похід за соціалістичну врожайність.

В цьому році, як вам відомо, проведено ґрунтовні зміни в плануваних культур, стосовно до запровадження правильних сівозміни. Україна повинна забезпечити в цьому році понад 3 млн. га чистих парів, і треба, щоб це справді були чисті чорні пари, а не бур'яни, щоб це справді був засіб одержати більшовицький урожай озимої пшениці в 1935 р.

Забезпечити 3 млн. га чистих парів—це велика, складна справа, яку напруженням всіх сил повинні неодмінно розв'язати наші колгоспи і радгоспи в 1934 р., борючись за високі врожаї пшениці. Слід пам'ятати, що досі паровий клин у нас був в занепаді. Цієї весни ми повинні за всяку ціну краще впоратись із засізною кампанією і так обробити паровий клин, щоб на 3 млн. га остаточно винищити бур'яни і озиму сівбу провести зразково. Ми повинні боротися за високий врожай зернових культур і маємо можливість це забезпечити. Адже за 1933 р. ми виховали тисячі передовиків цієї справи—сонні бригад соціалістичної врожайності, і тепер нам треба боротися за колгоспи, цілі МТС і райони соціалістичної врожайності.

В боротьбі за високий урожай зернових, як і інших культур, поряд з якістю обробітку ґрунту, поряд з організацією колгоспних мас вирішальне значення матиме організація насінної справи. У нас на цій ділянці ворожі елементи багато нашкодили. На сьогодні виробництво сортового насіння стоїть у нас на низькому рівні. Треба буде перебудувати роботу так, щоб і наші насінньовиробничі трести працювали по-новому і щоб в кожному радгоспі, в кожній МТС, в кожному колгоспі справа насін-

ньовиробництва була організована по-новому. Я можу навести ряд фактів, коли окремі колгоспи і колгоспники проявляють в насінньовиробництві велику ініціативу. Досить назвати колгоспника товариша Акулу з Генічеського району, який в селі Догмарівці вивів свій сорт пшениці, одна тисяча зерен якої важить 65 грамів, тоді як звичайна вага твердої пшениці у нас ледве дорівнює 46—47 грамам. Хіба на Україні один тільки товариш Акула? Хіба у нас немає, не виховано комуністів, комсомольців, активних відданих колгоспників, які працюють на дослідних станціях і в колгоспах, які вміють боротися за найкраще в світі насіння, за більшовицькі, сталі врожаї? Треба всіх передовиків насінної справи виявити і допомогти їм в роботі.

Шкідники загальмували розвиток окремих ділянок сільського господарства на Україні, багато нашкодили і намагались отруювати своїми шкідницькими теоріями нашу молодь, але ми це викоренимо, почали вже викорінювати, і ми певні, що за найкоротший час знищимо всі наслідки, всі рештки шкідницької роботи в виробництві насіння і доб'ємось дійсно більшовицьких перемог в важливій справі насінньовиробництва. Фронт виробництва сортового насіння і поліпшеного насіння місцевих сортів нам треба розширити, боротьбу за якість всього насіння треба посилити і нашу пильність на цій ділянці піднести на ту височінь, на яку піднесена революційна пильність в боротьбі з класово-ворожими і націоналістичними елементами протягом 1933 р. на всіх інших ділянках соціалістичного будівництва.

У. В НАЙКОРОТШИЙ СТРОК ЛІКВІДУВАТИ ВІДСТАВАННЯ В ГАЛУЗІ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ І ІНШИХ НЕЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

В боротьбі за врожайність зернових культур ми маємо значні досягнення, але є у нас культури, де ми ганебно відстаємо. Насамперед це стосується цукрових буряків — культури, в якій ми відіграємо вирішальну роль в Союзі, бо 70% цієї культури розташовано на Україні. Тут у нас негаразд. В 1933 р. планові завдання ми недовиконали майже на 40%. Нам треба в 1934 р. зібрати по 120 цнтн. буряків з гектара проти 71 цнтн., які ми збрали в 1933 р. Чи можливо відразу стрибнути з 71 до 120? Цілком можливо. Вся справа в організації колгоспних мас, вся справа в запровадженні тої агротехніки, яка відома, але боротьба за яку досі була розгорнута недосить. Справді, візьмімо приклади окремих районів: Тальнівський район зібрав в 1933 р. 135 цнтн. буряків з гектара, Бабчинецька МТС, Чернівецького району — 170 цнтн., Ямпольський район — 136 цнтн.; десятки районів і МТС перевищили планові завдання, але план в цілому провалено.

Можна було б навести десятки колгоспів, які добились в 1933 р. більшовицького врожаю цукрових буряків, такого врожаю, який дорівнює і навіть перевищує розмір, що його вимагає план другої п'ятирічки, — 200 цнтн. з гектара. Ось колгосп «Радянський господар» — с. Біле, Ямпольського району, — одержав 240 цнтн., колгосп

«Здобутки Жовтня» — с. Тальне, Тальнівського району, — зібрав 190 цнтн., — і таких колгоспів сотні.

В плануванні засівів буряків, як і інших культур, є ще багато хиб, особливо щодо великого ущільнення засівів і перевантаження окремих колгоспів, що не мають сили як слід обробити засів. В підготовці площі під буряки також є ще чимало хиб, зокрема глибока оранка не в усіх МТС і районах підготована. Це показує, що директори МТС і політвідділи бурякових МТС не приділили бурякам як основній культурі потрібної уваги. Треба прямо сказати, що з боку окремих начальників політвідділів в 1933 р. доводилось зустрічати шкідливе протиставлення завдань по буряку хлібоздачі.

В наслідок такого ставлення до цієї найважливішої справи, в наслідок прориву щодо буряків, держава, тобто робітники і колгоспники Союзу, недоодержали близько 5 млн. цнтн. цукру, а бурякосійні колгоспи втратили понад 900 тис. пудів цукру, які вони мали одержати для членів колгоспів в разі виконання плану щодо врожайності; втратили до 250 тис. пудів патоки і 47 млн. крб. грішми.

Товариші! Ці цифри є наслідок того, що сотні і тисячі колгоспів зазнали великих втрат через знижену врожайність.

Ось вам, наприклад, колгосп «Революційний шлях» — село Радчиха, Тальнівського району, який на площі 66 га буряків зібрав лише по 73 цнтн. з 1 га замість запланованих 100 цнтн. і через те втратив понад 37 пудів цукру, близько 120 пудів патоки і 7.500 пудів жому, не рахуючи 2.800 крб. грішми, які він одержав би в разі виконання плану щодо врожайності.

«Революційний шлях» — це колгосп по розміру втрат більш-менш типовий.

Як бачите, товариші, буряки — це найважливіша культура як для пролетарської держави, так і для піднесення добробуту колгоспних мас, які їх сіють.

Треба, щоб в підготовці до весни 1934 р. вже тепер буряки стали в центрі уваги і політвідділу, і МТС, і всієї колгоспної маси. В 1934 р. більшовики України повинні ліквідувати відставання на цій ділянці нашого сільського господарства і підготуватись так, особливо щодо вивозу удобрень на поля, гарного передзасівного обробітку землі і дальшого кращого обробітку бурякових засівів, щоб забезпечити і високий урожай, і зразкову його реалізацію.

В цьому році врожай буряків хоч і нижчий від запланованого, але вивезення буряків ще і досі триває, тому що погано використали для перевозів наявні засоби. Харківська область по декількох забезпечила виконання плану перевозів буряків лише на 25%, Київщина — на 60%. По вузькоколіяках Вінницька область перевезла 80% запланованого, Харківська — 37%, Київська — 16%.

Я, товариші, докладно спиняюсь на цьому для того, щоб підкреслити, що у нас є ще багато колгоспів, де наше керівництво в боротьбі за високий врожай буряків було слабе, де панувала куркульська, шкідницька, ворожа нам теорія, нібито чим більше

вродить буряків, тим більша загроза, що колгоспи з урожаєм не впораяться. Партія поставила руба питання про підведення міцної технічної бази під збирання буряків. Бурякові комбайни, бурякокопачі виготовляються тепер у великому числі, транспорт посилюється вантажними машинами, прокладаються шляхи, дековілки, всі заводи найближчого часу будуть зв'язані з залізницею. Все це робиться для того, щоб допомогти колгоспам забезпечити високий, сталий, більшовицький урожай буряків і впоратися з цим високим урожаєм без будьякої шкоди іншим галузям господарства. Нам треба піднести на політичну височінь всі питання, зв'язані з ліквідацією відставання щодо буряків і виконанням особливих зобов'язань партійної організації України перед ЦК ВКП(б) і трудящими СРСР в справі постачання робітникам і трудящим цукру.

Друга культура, з якою ми за останні роки недозволено відстаємо, це — картопля. Вирішальні області — Вінницька, Харківська, Чернігівська, Київська, що мають 80% картопляної площі, за останні два роки дають надто малий врожай картоплі. В 1932 р. врожай дорівнював тільки 60 цнтн. з 1 га, в 1933 р. — 80 цнтн., в той час як нам потрібно, принаймні, 100 — 120 цнтн. Нам треба взятися за картоплю з більшовицькою наполегливістю, щоб і цю важливу культуру, яка відіграє величезну роль в постачанні робітникам, витягти з прориву. А для цього є досить можливостей. Про це свідчить досвід багатьох колгоспів, які зібрали в 1933 р. добрий урожай. Приміром, артіль «Незаможник», Золотоніського району, зібрала 139 цнтн. з гектара. Цей колгосп дав удвоє вищу врожайність, ніж пересічно по області.

П'ятничанська артіль, Вінницької області, одержала по 138 центнерів з гектара.

Артіль ім. Сталіна, П'ятихатського району, Дніпропетровської області, дала 110 цнтн., артіль «Незаможник», Маріупольського району, Донецької області, — 132 цнтн. Це — показники роботи кращих колгоспів, але те, що роблять ці кращі, може з цілковитим успіхом робити більшість колгоспів. Адже у нас більшість колгоспів уже успішно розв'язала зернову проблему, має немалі успіхи в боротьбі за високі врожаї хліба. Ми повинні добитися високих урожаїв і такої культури, як картопля.

Про технічні культури тут уже говорили і товариш Косіор і товариш Постишев, тому я додаю лише кілька зауважень.

Візьмімо бавовну. Недооцінювання бавовни у нас — незаперечний факт. В 1933 р. бавовна фактично згублена. Справді, коли з гектара пересічно зібрано 11 кг, то вважати, що тут нема прориву, — не можна. Окремі райони, наприклад, Генічеський, дав 27 кг, Херсонський — 18 і т. ін. Чи дійсно це таке лихо, якого ніяк не можна було уникнути? Нічого подібного. Адже артіль «Спільна праця хлібороба» одержала 1,5 цнтн. з гектара, «Праця хлібороба» — 1,7 цнтн., артіль ім. Будьонного, Херсонського району, в цьому ж році в однакових з іншими колгоспами кліматичних умовах на 5 жовтня мала визначеного врожаю 3,5 цнтн.

Окремі колгоспи, які провадили вперту боротьбу, які організовано борслися за врожай бавовни, добились таких показників. Це, товариші, є обвинувачення і проти районних організацій, і проти керівників МТС, і проти керівників областей, що не приділяли належної уваги цій важливій культурі. Наша українська бавовна не вирішує справи в Союзі, але це є золото — валюта, це є сировина для нашої легкої промисловості, продукція якої у нас ще відстає від вимог, від попиту трудящих мас. Ми не можемо ліквідувати бавовну як другорядну або десятирядну культуру на Україні, через те що один рік з нею не впорались. Ми повинні поставити питання перед партійними організаціями, перед колгоспниками, щоб цю культуру не тільки зберегти, а битися за її розвиток.

Так само і з іншими технічними культурами — махоркою, коноплями. В боротьбі за коноплі ми трохи загаялись. Настанову на те, щоб з присадибних земель вивести коноплі в поле, здійснили, але не підкріпили всіма тими умовами, які забезпечують високий урожай конопель. Угноєння і оранка на зяблю землі, що йде під коноплі, вчасний, організований обробіток засівів конопель вирішує справу, і тому нам треба частину засівів конопель повернути на садибні землі і, скориставшись скороченням планових завдань, добитися високого врожаю.

Врожайність технічних культур вирішують підготовка ґрунту і належний доброякісний і вчасний обробіток засівів. І саме ці ділянки у нас були в занепаді, і коли ми добре впорались з хлібними культурами, то на сьогодні повинні загострити увагу на технічних культурах, конкретизувати програму боротьби за них в кожному колгоспі, в кожній бригаді, в кожній ланці, якій доручається та чи інша робота.

В справі піднесення технічних культур, як і в справі піднесення всього сільського господарства, поряд з поліпшенням керівництва з боку МТС і районних організацій, у нас повинна відігравати велику роль система сільськогосподарських наукових закладів. У нас досить велика мережа науково-дослідних закладів, у нас багато спеціалістів, учених людей, але відірваність їх від життя, засміченість їх ворожими елементами, засміченість їх націоналістичними елементами дає свої наслідки. Ці заклади ще не заняли належного місця в озброєнні наших партійних організацій, в озброєнні колгоспних мас науковими знаннями. І багато шкідливих теорій просякло туди аж донизу, багато молодих спеціалістів виховані на невірних, шкідливих теоріях. Ось одна з них — це теорія проф. Янати про шкідливий вплив механізації сільського господарства на рівень врожайності, на боротьбу з бур'янами. Цей «професор» заявляв, що в самій природі механізації сільського господарства закладені передумови для засмічення ланів, що коли тракторний плуг оре, то бур'яни не знищуються, а, навпаки, розростаються, і що єдиний порятунок — в хімізації ґрунту. Мовляв, нема чого боротися з бур'янами прополюванням засівів, нема чого битися за правильний обробіток землі, нема чого виробляти штучні удобрення,

а треба лише виробляти в велетенських розмірах хімічні засоби для винищування бур'янів і інших шкідників.

Теорії такого порядку, як і теорії про мілку оранку, незалежно від того, по якому ґрунту орати, «озброїли» наших молодих спеціалістів так, що багато з них, попавши в колгоспи, в МТС, додержують книжки, не вивчають конкретних місцевих умов, не керують агротехнікою, не забезпечують правильної організації боротьби за високі, сталі врожаї. Нам треба перепідготувати багато спеціалістів, нашу молодь, яка закінчила виші до 1931—1932 рр., коли ці шкідливі ідеї були дуже поширені в наших вишах і науково-дослідних інститутах.

Треба провести масову перепідготовку всіх спеціалістів ще і тому, що вони вчилися, не знаючи основних процесів, які відбуваються в великому машинізованому господарстві — в колгоспах і радгоспах. Ми повинні надалі готувати нові кадри, врахувавши весь сумний досвід підготовки спеціалістів, які не вміють керувати великим машинізованим господарством.

У нас є вже чимало ударників, чимало відданих колгоспному господарству спеціалістів. Спираючись на них, ми можемо перевиховати, перепідготувати всю масу наших спеціалістів з тим, щоб вони, по-більшовицькому озброївшись справжньою наукою, включались в нашу боротьбу за піднесення врожайності соціалістичних ланів на рівень, якого вимагають план другої п'ятирічки і вся обстановка нашої боротьби за збудування соціалістичного суспільства.

VI. ВЗЯТИ СПРАВУ СОЦІАЛІСТИЧНОГО ТВАРИННИЦТВА В РУКИ ПАРТІЇ ТАК, ЯК МИ ВЗЯЛИ ЗЕРНОВУ СПРАВУ

Одна з найважливіших ланок в сільському господарстві — це тваринництво. Ріст колгоспного тваринництва, числа колгоспних тваринницьких ферм і поголів'я в них ніяк нас не може задоволити, бо втрати худоби в перший період суцільної колективізації ще не поповнені. Відставання тваринництва в цілому у нас надзвичайно велике.

Численні приклади зразкової роботи колгоспних ферм говорять про наявність всіх можливостей для успішного, прискореного розвитку тваринництва. Ось свинарська ферма в колгоспі Гришино, Молочанського району, на Дніпропетровщині. На цій фермі вихід ділових поросят на одну свиноматку становив в 1933 р. 12 голів при нормі 6—7 голів. Поряд з збільшенням поголів'я ферми кожен колгоспник придбав свиней. В чому «секрет» таких показників? В звичайних, давно всім відомих, речах — в виконанні шести вказівок товариша Сталіна.

Поперше, бригадири товариш Малець і члени бригади незмінно працюють по 3 роки.

Подруге, там ліквідовано зрівнялівку, ще з 1932 р. запроваджено відрядну систему.

Наше колгоспне тваринництво зазнало великої шкоди від ворожих елементів на першому етапі перебудови сільського господарства. Починаючи від 1930 р. і особливо за 1931 і 1932 рр. поголів'я худоби в сільському господарстві України зменшилось на мільйони штук. Але шкідницьким елементам ми вже завдали нищівного удару і тепер викорінюємо рештки цих елементів. Вже в 1933 р. почало рости поголів'я, особливо свиней. Найбільше заважає тепер розвитку тваринництва недостатність потрібної уваги до цієї справи з боку партійних і радянських організацій, наше недостатнє опанування зоотехнічних знань, недооцінювання деяких вирішальних ланок боротьби за тваринництво, за високу його продуктивність і якісне поліпшення. Перевіримо, товариші, хто з районних керівників знає, що закон про м'ясопоставку передбачає вищу оплату за жирнішу худобу, за краще молоко? Навряд чи таких знайдемо хоч кілька десятків, а в той же час є сотні наших працівників партійного і радянського апарату, які слідом за ворогами по-опортуністичному базикають про тягар м'ясоподатку і нічого не роблять, щоб вивчити закон, роз'яснити його масам, спираючись на встановлені законом пільги і стимули, організувати краще вирощування і годівлю худоби, що значно полегшує виконання державних зобов'язань.

Нам треба вже, визначаючи стан тваринницького господарства, рахувати не на голови, а на тонни, на кілограми, на літри. Нам треба не тільки боротися за більший вихід молока, а й за краще молоко. Нам треба битися, щоб ліквідувати ганебні факти відходу 18% телят, як це було на фермах Одеської і Донецької областей, 21—22% поросят, як це було на свинарських фермах Одеської області.

Нам треба боротися за цілковите виконання наших планів вирощування молодняка і годівлі худоби. Ми повинні взятися за рішуче піднесення продуктивності нашого тваринництва через утворення міцної кормової бази, краще зберігання і використання кормів, поліпшення племінного складу худоби, виховання кращих людських кадрів, які доглядають худобу.

Кормова база є одна з вирішальних ланок. В утворенні кормової бази ми на Україні припустили ті самі помилки, які припустили в усьому сільському господарстві. Тут панували шкідницькі теорії, шкідницька агітація і практика, а наша класова пильність була ослаблена, наші парторганізації не бачили того, як в конкретних умовах вороги зривали створення кормової бази, як губили врожаї кормових культур пізнім збиранням і поганим зберіганням, зривали планові завдання по силосуванню, псували і розтринькували корми і т. п.

Справді, хто з колгоспників, хто з агрономів, з керівників МТС і районів за останні 2 роки руба, по-більшовицькому ставив питання про вчасне збирання хоч би сіна? Ви знаєте, що сіно, коли його скосяти на 10 днів пізніше ніж треба, втрачає свою поживну цінність майже на 50%? Я гадаю, що не знаєте, бо коли б знали, то не припускали б зриву сінозбирання. А у нас сіно ко-

сили на 2—3 місяці пізніше, тому що це завдання стояло у районних організацій, МТС і колгоспів на десятому місці.

Потуранням шкідливим теоріям є балаканина, що, мовляв, «кормових ресурсів мало тому, що площі кормового клину недостатні», бо справжньої боротьби за врожайність кормових культур, за збереження кормів, їх правильне використання і навіть боротьби за насіння кормових культур у нас не було.

Ось докази цьому: насінний трест дає на 1934 р. сортового насіння багаторічних трав тільки 7,5% плану, а всіх кормових — 30%. Видно, що Наркомзем не керував оперативною цією справою.

Більшовицької боротьби за створення кормової бази, навіть після рішення III всеукраїнської партконференції, де це питання було поставлено руба, ми ще не розгорнули. Тут припущено величезний прорив, і тому для швидкого розвитку тваринництва неодмінно треба створити сталу кормову базу, вперто борючись за високий урожай сіяних трав і кормових культур, за поліпшення природних лук, за добре зберігання кормів, за широке розгортання силосування, за правильне і раціональне використання всіх кормових ресурсів, що є в сільському господарстві.

У нас тваринницька бригада — це в значній частині колгоспів забута ділянка; часто її мобілізують на інші, сторонні роботи. Тваринницька бригада працює ще за тими методами, які були властиві дрібному розпорошеному господарству. Зоотехнічні знання не втілюються, відрядність застосовується дуже мало, стимулювання кращих ударників, не зважаючи на рішення в цій справі, не проводиться.

І треба прямо сказати, що весь досвід, який колгоспник мав у своєму роздробленому господарстві, де була одна-дві голви худоби, зовсім недостатній тепер, коли наші тваринницькі ферми перетворились в великі господарства, які вимагають більше уваги, вміння, техніки. Треба виділити кращих колгоспників-ударників в тваринницькі бригади, бо правильний зоотехнічний догляд за кожною твариною може забезпечити нам подвоєння, а то і потроєння продуктивності худоби, а поганий догляд може зіпсувати всю ферму.

Робота над поліпшенням племінного складу у нас також в занепаді. Спитаймо, в якій області, в якому районі проведено розподіл племінних плідників? Де знищено механічний підхід, яким іноді прикривається районування? Як було проведено районування худоби? Керівники областей і районів цього не знають, бо робилось це апаратно. В одному районі запроєктували тільки сименталів, в другому — червоно-німецьку породу, в третьому — сіроукраїнську, і якщо немає сименталів, то іншої худоби цьому району не дають, хоча в інших районах є лишки плідників іншої породи. У нас взагалі не вистачає добрих плідників, в племінній книзі, наприклад, записано тільки 4,6% бугаїв, — як же можна поліпшити племінний склад, коли негайно не взятись до вирощування племінної худоби в кожному районі? Керували тваринництвом здебільшого механічно, бюрократично, по-канцелярському:

намітили схему, і за схему не можна вийти, а життя вимагає конкретного, живого керування, впертої боротьби, оперативної гнучкості в маневруванні наявними ресурсами племінних плідників.

Треба взяти справу соціалістичного тваринництва в руки партії так, як ми взяли зернову справу. Треба добитися, щоб досягнення науки не лишилися таємницею для того складу колгоспників і робітників радгоспів, які обслуговують тваринництво, щоб тваринництво колгоспів і радгоспів росло темпами великого соціалістичного сільського господарства, щоб воно задовольняло вимоги соціалістичного будівництва і трудящих мас. Розв'язанню цього завдання на найближчі роки треба підпорядкувати всю роботу і добитися перемоги.

VII. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ РАДГОСПНОГО БУДІВНИЦТВА

Коротко про завдання радгоспів. Вирішальне в радгоспах — це питання кадрів, питання закріплення робочої сили. В умовах, коли росте добробут колгоспника, залучення робочої сили до радгоспів утруднюється. Дехто з керівників радгоспів схиляється до того, щоб в укомплектуванні радгоспів робочою силою піти методами, встановленими для вербування колгоспників і одноосібників на лісозаготівлі і лісосплав, тобто договірним порядком покладати на колгосп зобов'язання на виконання певних робіт. У нас дуже багато радгоспів по таких районах, де мало робочої сили, і таким шляхом ми цих радгоспів задовольнити не зможемо. Нам треба піти іншим шляхом. Ми маємо всі передумови для того, щоб всі радгоспи укомплектувати постійними кадрами робітників, добрати насамперед ті кадри, які обслуговують машини і худобу, укомплектувати кадри, які можна буде використати на період особливо напруженої роботи. А це можна зробити, утворивши відповідні побутові умови, відповідно забезпечивши робітників матеріальним і культурним обслуговуванням.

Заінтересувати робітника, зробити його «патріотом» даного господарства, допомогти йому побудувати хатину, завести дрібну худобу, щоб не тільки робітник, але і його родина працювала в радгоспі в найбільш напружені періоди, — таке завдання стоїть перед кожним директором і начальником політвідділу радгоспу. Коли керівник радгоспу, тресту, керівники Уповнаркомрадгоспів, Наркомзему, Наркомпостачання, які мають сотні радгоспів, зрозуміють це нове завдання і конкретно перетворюватимуть його в життя, то радгоспи позбудуться основної хибі, перестануть терпіти від нестачі робочої сили, зміцніють і по-більшовицькому боротимуться за те, щоб виправдати своє високе звання підприємств послідовно-соціалістичного типу, за те, щоб бути провідниками високої техніки, високої агротехніки, високої продуктивності — правити за зразок для наших колгоспів.

Радгоспи мають всі можливості піднести тваринництво і продуктивність худоби на вищий щабель і стати зразком для колгоспного тваринництва. Тваринницькі радгоспи мають всі можливості

швидше поліпшити племінний склад худоби, організувати, як того вимагає велике тваринницьке господарство, «фабрики-кухні» масового виготовлення корму для худоби, забезпечити належний рівень зоотехнічного, ветеринарного обслуговування, щоб в найкоротший строк подвоїти продуктивність молочної і іншої худоби, особливо свиней.

Ганебний прорив в утворенні кормової бази по радгоспах ми повинні ліквідувати в найкоротший час.

Порядком самокритики ми повинні відмітити, що радгоспи не мали належної уваги з боку місцевих організацій. Все було скеровано на допомогу колгоспам ліквідувати прорив. На сьогодні нам треба значно посилити свою увагу до організації і зміцнення радгоспів і їх керівної ролі.

VIII. ЗА ПРОВОДОМ ЦК ВКП(б) І ПІД ГЕНІАЛЬНИМ КЕРІВНИЦТВОМ ТОВАРИША СТАЛІНА ПОВЕДЕМО МІЛЬЙОННІ МАСИ КОЛГОСПНИКІВ НА БОРТЬБУ ЗА ПЕРЕТВОРЕННЯ ВЕЛИКОГО СРСР В НАЙБАГАТШУ КРАЇНУ В СВІТІ

Товариші, оскільки тези оголошено, а в них ряд питань нашої боротьби за дальший розквіт сільського господарства України висвітлено, я на цих ділянках практичної роботи обмежусь. Хочу підкреслити одне завдання, що стоїть перед нами, перед партією, — це культурно-побутове обслуговування колгоспних мас.

Висувати нові завдання щодо поширення кіна, радіо і т. ін. нема чого, бо все це вже передбачено. Треба боротися за здійснення цих завдань. Але саме в культурно-побутовому обслуговуванні колгоспників треба негайно ліквідувати старі звички. Село повинне стати чистим, зразковим, повинне стати тим селом, яке захоплює до роботи, допомагає втягнути до активної роботи жінку, підносить на вищий щабель свідомість колгоспних мас, посилює нашу діяльність по вихованню нових бійців за соціалізм і особливо з жіночої маси. На сьогодні ще значна кількість наших сіл занедбана, будинки забруднені, вулиці мають неохайний вигляд.

Нам треба в найкоротший час, спираючись на передовиків-ударників колгоспного виробництва, добитися рішучого перелому в цій галузі, забезпечити цілковиту ліквідацію безгосподарності дворів і інших пережитків старого ладу, які ще і досі є в багатьох селах. Наші громадські установи, сільради, сельбуди, школи, лікарні повинні мати радянський вигляд, бути в доброму санітарному стані, щоб боротьба за дисципліну праці, боротьба за культурну працю, за культурне життя колгоспника провадилась в усіх напрямках, на кожному кроці.

Це на сьогодні нібито питання другорядне, але, товариші, в боротьбі за нову людину, в боротьбі за культурне життя колгоспних мас, в боротьбі за збудування безкласового соціалістичного суспільства ми повинні ліквідувати всі пережитки, всі рештки старих звичок, рештки старого ладу, які досі ще не ліквідовані.

В другу п'ятирічку ми повинні остаточно ліквідувати рештки капіталістичних елементів, повинні перевиховати людину, змінити психологію її. Але все це ми можемо забезпечити впертою, наполегливою боротьбою на всіх ділянках соціалістичного будівництва.

Колгоспний лад переміг, колгоспи стають більшовицькими, колгоспники — заможними. Вимоги колгоспників ростуть, збільшується попит на товари, росте потреба на культурне обслуговування. Ми повинні скерувати всю роботу колгоспних мас, всю роботу наших організацій на шлях задоволення цих вимог, щоб дати кращі зразки соціалістичного, культурного, заможного колгоспного життя, добитися якнайшвидшого перевиховання колгоспників і забезпечити вищі темпи розвитку нашого соціалістичного господарства.

Сучасний період соціалістичного будівництва характеризується ще більшим ускладненням завдань, ще більшим підвищенням вимог, що їх ставиться до керівництва.

Поряд з велетенськими завданнями в опануванні техніки, організації праці і максимального використання машин, організації мас на виконання планових завдань, на запровадження планової дисципліни, поряд зі всіма цими завданнями стоять завдання культурного обслуговування колгоспних мас і робітників радгоспів, з тим щоб під керівництвом партії ці багатомільйонні маси неухильно йшли до дальших перемог, переможно йшли до збудування соціалістичного суспільства.

Ті досягнення, що їх здобуло сільське господарство України в 1933 р. в наслідок більшовицької боротьби на цьому фронті, більшовицької боротьби проти українського націоналістичного ухилу, проти контрреволюції всіх гатунків, є лише початок наших перемог в ґрунтовному піднесенні соціалістичного сільського господарства.

На боротьбу за соціалізм ми зобілізуємо всю багатомільйонну масу колгоспників. Запорукою цьому є єдність і більшовицька загартованість партії, що згуртувалась навколо ленінського ЦК, навколо вождя нашої партії і всіх трудящих світу — товариша Сталіна.

Єдність партії більшовиків, свідомість завдань соціалістичного сільського господарства, конкретність в керівництві колгоспами, боротьба з хибами, боротьба з відставанням окремих ділянок повинні забезпечити і забезпечать нам перемоги в 1934 р. і протягом всієї другої п'ятирічки.

Повсякденне піклування про колгоспника, його побутове і культурне обслуговування, про соціалістичне перевиховання колгоспних мас в процесі повсякденної практичної боротьби за виконання колгоспних планів є вирішальна передумова підвищення продуктивності праці колгоспників на основі широкого запровадження соціалістичних форм і методів праці, кращого використання машин і перенесення в сільське господарство досвіду соціалістичної індустрії.

Інтереси кожного колгоспника цілком збігаються з інтересами колгоспу, з інтересами радянської держави, з інтересами комуністичної партії, яка веде багатомільйонні маси колгоспників до заможного, культурного, соціалістичного життя.

Під геніальним керівництвом ЦК ВКП(б) і вождя партії товариша Сталіна ми повинні добитися цілковитої ліквідації всіх наслідків помилок, що були за останній час, повинні добитися і доб'ємось ще більших успіхів, ще успішнішого виконання завдань соціалістичного сільського господарства, зробимо Радянську Україну квітучою країною робітників і колгоспників і введемо в передові шерехи республік і областей Радянського Союзу.

В боротьбі за соціалізм ми по-більшовицькому здійснимо вказівки товариша Сталіна і поведемо багатомільйонні колгоспні маси переможним шляхом на бій за перетворення нашого великого Радянського Союзу в найбагатшу країну в світі. (*Тривалі оплески*).

Голова. Переходимо до обговорення доповіді. Слово має товариш Скалига.

Скалига. Товариші, українська партійна організація, яка допустила великий прорив в сільському господарстві, після рішення ЦК ВКП(б) і промови товариша Сталіна на січевому пленумі і надіслання на Україну цілого ряду відповідальних працівників і особливо одного з найкращих організаторів в нашій партії товариша Постишева, — зуміла перебудувати роботу так, що XII з'їзд КП(б)У може, підводячи підсумки в усіх ланках своєї роботи, констатувати, що КП(б)У вийшла знову в перші лави ВКП(б), занявши в цілому ряді питань авангардне становище. В доповідях і в обговоренні доповідей товаришів Косіора, Постишева і Чубаря з'ясовані причини прориву і ті заходи, якими ліквідовано цей прорив.

Товариш Чубар в своїй доповіді з'ясував, що КП(б)У в галузі колгоспного господарства, в справі реалізації лозунга вождя партії товариша Сталіна щодо перетворення колгоспів в більшовицькі, а колгоспників в заможних має перші досить значні наслідки. Тому дозвольте мені спинитися на тих практичних завданнях, які вирішують успіхи весняної засівкампанії.

Досягнення, що їх має КП(б)У, — це перші досягнення, це перші кроки, для того щоб здійснити директиву партії і лозунг вождя партії про більшовицькі колгоспи. Ці досягнення треба не лише закріпити, а треба, як про це казав товариш Постишев, побудувати свою роботу так, щоб більшовики України зуміли, закріпившись на цих досягненнях, зробити такі кроки вперед, щоб уже 1934 рік був роком, коли б ми нараховували не десятки, не сотні і навіть не тисячі колгоспів, що стали справді більшовицькими, а щоб переважна більшість колгоспів стали більшовицькими, а їх колгоспники заможними. Для цього зокрема потрібно побудувати свою роботу в зимовий час так, щоб зима забезпечила успіхи весняної сівби.

Що ми мали в минулому, 1933, році, який дав значні досягнення в галузі підвищення врожайності, в галузі піднесення продуктивності праці колгоспних мас? Навіть при цих умовах сіяли в два—два з половиною рази довше, ніж треба було сіяти, а зокрема буряк, який треба було сіяти 12 днів, Україна сіяла більше як 28 днів. Треба, щоб в 1934 р. щодо строку сівби було значне поліпшення, а це вимагає того, щоб в зимовий час значно поліпшити роботу по підготовці до сівби.

На Україні, де тракторний парк вирішує успішне проведення весняної сівби, де тракторний парк може підняти більш ніж 50% всієї веснооранки, потрібно, щоб увагу до тракторного парку було ще збільшено в порівнянні з тим, що було в минулому. Товариш Постишев уже сказав про ремонт, оголошував тут цифри. Я дозволю собі взяти лише деякі факти, що свідчать про надзвичайно погане становище з ремонтом. Коли ми беремо і порівнюємо з минулим, 1933, роком, то, звичайно, ми тут маємо досягнення. Але з 1933 роком порівнювати в 1934 році ніяк не можна, тому що в 1933 р., готуючись до ремонтної кампанії, ми мали величезну засміченість МТМ, малу озброєність, велику наявність класово-ворожих елементів серед керівних кадрів МТМ. Цей ворожий елемент проліз туди в наслідок недостатньої пильності, він не спинявся перед шкідницьким ремонтом, перед підпалом тракторів, майстерень, дезорганізацією праці тощо. Тепер в наслідок боротьби, яку провела КП(б)У і органи ДПУ, значно поліпшено кадри МТМ. На 15 січня 1933 р. було відремонтовано 3.800 тракторів, а зараз — 10.700, або в 2½ рази більше. Не зважаючи на це, повторюю, ми не можемо задовольнятися цими результатами. План, який був побудований на цілком реальних можливостях, вимагав відремонтувати на 15 січня 1934 р. 18.700 тракторів. Таким чином, ми вже маємо недобір в ремонті тракторів — 8 тис. одиниць. Ось перший висновок, який з усією яскравістю свідчить про недостатні темпи ремонту тракторів. А коли ми подивимось по окремих областях, то на самому останньому місці ми маємо таку важливу область, як Київську, — вона відремонтувала лише 21% тракторного парку проти 34% по Україні. В Київській області немає ніяких об'єктивних причин, в порівнянні з іншими областями, для того, щоб перебувати на такому низькому рівні. Є одна причина, суб'єктивна — неорганізованість всередині МТМ робітничих мас, бездіяльність керівників МТМ.

Другий момент, який в цьому році тягне нас назад, — це робота ремонтних заводів. Ті 31 тис. тракторів, які ремонтуються в цьому році, розподіляються так, що ремонтні майстерні МТМ повинні відремонтувати 24 тис., а ремонтні заводи — 6.900. Коли за станом на 15 січня ремонтні майстерні забезпечили ремонт 40% тракторів до свого плану, то ремонтні заводи дали лише 15%. Є пряма загроза, що ремонтні заводи, які повинні відремонтувати близько 7 тис. тракторів, будуть гальмувати виконання плану ремонту. Ремонтні заводи тепер вже не мають ніяких підстав відставати. Оборотним капіталом вони повністю забезпечені,

верстатуустаткування для тої кількості тракторів, що вони повинні відремонтувати, мають більше ніж на 100%, запасними частинами, бабітом і ін. вони в основному забезпечені. Лишається одне — організація людей, але якраз з цим на ремонтних заводах дуже погано.

Голова. Час скінчився. Є пропозиції продовжити на 5 хвилин і на 10 хвилин. Будемо голосувати. Хто за 5 хвилин, прошу піднести руки. Прошу опустити. Хто за десять хвилин? Меншість. Вам дається ще 5 хвилин.

Скалига. Основні хиби ремонту тракторів треба звести до відсутності належної організації праці. Я не маю можливості наводити ці факти, оскільки обмежений часом, але в усякому разі факти свідчать про те, що організації праці, яка б створювала нормальні умови для виконання такої відповідальної роботи, як ремонт тракторів, в значній кількості майстерень, і особливо заводів, — немає. Бракує повсякчасного контролю за роботою з боку технічного і адміністративного персоналу МТМ і МТС. Немає норм виробітку і найголовніше — погане матеріальне забезпечення робітників, а за матеріальне забезпечення робітників повністю відповідають МТС, що прикріплені до МТМ.

Другий момент, на якому я хочу спинитися, — це пальне. Товариші, в цьому році ми повинні завезти більш 36 тис. тонн гасу. Перші результати роботи щодо завозу пального на місця свідчать про надзвичайно незадовільне становище. Ось, наприклад, по Донецькій області завезено 1.130 тонн в січні місяці, а вивезено на місця лише 133 тонни. По Одеській області завезено 1.900 тонн, вивезено 336, по Київській — 920, вивезено 83, по Чернігівській — 190, вивезено 16. Таке становище з вивозом прямо заводить нас в болото, бо в цих районах, особливо південних, через місяць ми матимемо бездоріжжя і після цього машини виходять або майже виходять з ладу і ускладнюється перевозка гужем. В найближчі дні треба наполягти на вивіз пального, бо в протилежному разі ми матимемо ту саму гарячку, яку мали в весняну засівну кампанію минулих років.

Ще одне питання, на якому треба зосередити увагу всієї парт-організації, — це ощадження пального. Вартість пального надзвичайно висока і всяке перевитрачання пального, крім того, що приносить шкоду державі, створює неймовірно тяжкі фінансові умови кожній МТС, яка перебуваючи в таких тяжких умовах, не зуміє організувати справу керування колгоспами. Тимчасом боротьба з перевитрачанням пального в минулому році дала надзвичайно незадовільні наслідки. Ось, наприклад, по тракторах ХТЗ і СТЗ ми маємо близько 30% перевитрачання пального, а по окремих МТС ми маємо перевитрачання до 169%. Краснолуцька МТС перевитратила за 6 місяців 150 тонн, Тальнівська МТС — за 3 місяці 120 тонн, Хліборобська — 270 тонн. Щоб позбутися цього, треба насамперед подивитися, хто працює коло пального, і всіх злодіїв, жуликів, які безперечно там є, а про це можна було б навести ряд фактів, треба в найкоротший час усунути, вирвати відтіля з корін-

ням, в противному разі ми будемо збільшувати і так уже наявний дефіцит пального і тим самим ускладняти і без того тяжкі умови з палим для МТС.

Коротко про коня. Для того, щоб використати як слід коня, а він відіграє величезну роль в весняній засівкампанії, треба добитися хоч би трьох основних моментів. Це — виділити потрібні концентрати, пристосувати збрую і поліпшити догляд за конем. За обмеженістю часу я лише спиню вашу увагу на концентратах. Ось по Одеській області понад десяток районів ще до цього часу не виділили ні одного кілограма концентратів. Це такі райони: Миколаївський, Врадіївський, Знам'янський, Баштанський, К. Лібкнехта, Зінов'ївський, Благоївський і інші. По Донецькій області: Риковський, Біловодський, Білолуцький, Марковський, Н.-Псковський, Покровський. Особливо тут відзначається Київська область. Там є десятків два районів, які не приступили до цієї роботи. Серед них такі: Андрушівський, Звенигородський, Манастирищанський, Оратівський, Тальнівський і ін. Треба запитати керівників таких районів, чим же там думають працювати, як же можна, готуючись до весняної засівкампанії цього року, року після високого врожаю, не виділити до цього часу ні одного кілограма концентратів для коней. Такі райони знов примушені будуть сіяти не 10—12 днів, а 30 днів, як це було в минулому році. Керівники цих районів не зрозуміли того, що без концентратів вони будуть сіяти довго і погано і цим самим працюватимуть на користь куркулеві.

Товариш Постишев в своєму прикінцевому слові вже спинявся на становищі з підготовленістю насіння для засіву. Становище з очисткою насіння лишається надзвичайно важким, особливо по Одеській області, що пропустила через трієр лише 13%, Донецька — 24%, Дніпропетровська — 30%, Вінницька — 45%. Справа вимагає того, щоб на очистку насіння вся партійна організація міцно налягла; найпізніше до 15 лютого ми повинні мати 100% очистки насіння.

Ще серйознішої уваги вимагає становище з насінням по других культурах, зокрема по цукровому буряку.

Минулий рік показав, що цією справою місцеві партійні і радянські організації не займались, а цукроварні, що є поставниками насіння, в цілому ряді випадків замість доброякісного насіння видавали насіння низької якості, дбаючи тільки про кількісне виконання завдання. Тут не турбувались про те, що низька якість бурякового насіння приводила до низького врожаю.

В цьому році партійним організаціям необхідно заздалегідь перевірити якість насіння і в усякому разі не приймати насіння, що має менш 75% схожості, вище 15% вологості, вище 2—3% засміченості, а примушувати цукроварні давати насіння встановлених кондицій.

Дуже погано стоїть справа з насінням незернових культур. Так, наприклад, по картоплі забезпеченість насінням становить лише 47%, по багаторічних травах — 17% і по овочах — 15%.

Донецька область забезпечена насінням картоплі на 34 %, Дніпропетровська — на 26 %, Одеська — на 25 %. По багаторічних травах — Вінницька забезпечена насінням на 5 %, Харківська — на 16 % і Київська — на 15 %. По овочах — Дніпропетровська область забезпечена насінням на 6 %, Одеська — на 7 %, Харківська — на 10 %.

Ці матеріали свідчать про те, що такі важливі області, як Харківська, Дніпропетровська, Одеська і Донецька, коли вони не вживуть заходів до мобілізації насінних фондів, стануть перед фактом невиконання плану засіву картоплі, багаторічних трав і овочів, тобто не виконають важливої директиви партії щодо поліпшення робітничого постачання. Недосів багаторічних трав ускладнює можливість піднесення тваринництва, недосів картоплі і овочів може привести до погіршення робітничого постачання.

Окремо стоїть справа про забезпечення насінням індивідуальних селянських господарств. Ще і в цьому році індивідуальні селянські господарства будуть сіяти понад 3 млн. га, а насінням вони забезпечені за станом на 10 січня 1934 р. всього на 11 %. Рекорд в цьому побиває Чернігівська область, яка в індивідуальному секторі має всього 2,5 % потрібного насіння. На Україні поряд з досягненнями в розв'язанні зернової проблеми ми маємо невеличке, надзвичайно мізерне підвищення врожайності буряків порівняно з 1932 роком: з 59 цнтн. на га до 71 цнтн. на га, проти 100 цнтн., що були затверджені партією і урядом. На цей рік затверджена врожайність в 120 цнтн. на га.

Для того, щоб забезпечити виконання цього завдання, ЦК КП(б)У своєю постановою зобов'язує партійні організації рішуче перебудувати роботу в галузі механізації обробки і копки. В зв'язку з цим проведено велику роботу щодо замовлення і вироблення нових машин. Уже на весні цього року треба використати для засіву цукрового буряку мінімум 2 тис. тракторів з сійлками, 2 тис. тракторів з мотиками підчас обробітку і мінімум 2 тис. тракторів підчас копки буряку підймальниками. Це, товариші, вимагає величезної роботи щодо підготовки кадрів. Для цього потрібна велика організація підготовки кращих трактористів, які будуть працювати з сійлками і мотиками, і стерничих, що будуть обслуговувати причіпні знаряддя.

ЦК ВКП(б) запропонував мінеральне удобрення під буряк збільшити в 2 рази порівняно з тим, що було раніше. Треба мінеральне удобрення до роздоріжжя доставити колгоспові, інакше ми не використаємо цього чинника підняття врожайності.

Товариш Постишев сказав, що головне серед всіх завдань — це правильна організація і підготовка людей. В цьому році в зимовий час на Україні підготовляються десятки тисяч кваліфікованих технічних кадрів: понад 30 тис. трактористів, 7 тис. шоферів, понад тисячу тракторних бригадирів, механіків і т. ін.

Треба забезпечити передусім, щоб на ці курси не проліз ні один куркуль, рвач, ледар, щоб всі ті, хто навчаються на курсах, були технічно озброєні, політично грамотні, а для цього потрібно, щоб політвідділи, районні партійні комітети хоч в місяць раз

перевіряли результати навчання, матеріальні умови курсантів і забезпечили таку атестаційну комісію, яка б не допустила до стерня трактора ні одного, хто не підготовлений і хто через свою непідготовленість зможе зменшити норму виробітку трактора, збільшити витрати пального, спричинити поломки трактора і т. ін. Окремо стоїть питання про піднесення керівної ролі директорів МТС, зміцнення єдиноначальності, якого ще тут бракує.

Партійна організація України на весні цього року зуміє здобути нові досягнення в галузі підвищення врожайності, зробити нові, ще більші кроки до виконання лозунга вождя партії товариша Сталіна про перетворення всіх колгоспів в більшовицькі і колгоспників в заможних. (Оплески).

Голова. Слово має товариш Степанський.

Степанський. Товариші, в своїй розмові на тему про хлібний фронт зі студентами Інституту червоної професури, Комакадемії і Свердловського університету в 1928 р. товариш Сталін наводив такі цифри: до війни поміщики давали 12% гуртового збору хліба, куркулі — 38%, бідняки і середняки — 50%. Товариш Сталін наводив також цифри 1926/27 р., коли вже картина різко змінилась. Проте тоді ще 85,3% гуртової зернової продукції давали індивідуальні середняцькі і бідняцькі господарства і тільки 1,7% — колгоспний і радгоспний сектор.

Тепер, в 1933/34 р., по Союзу колгоспи і радгоспи дають 82% всього гуртового збору. Така ж картина з питомою вагою окремих секторів в задачі хліба державі.

Одноосібники на Україні в цьому році здали 8,2% — це їх розмір участі в виконанні хлібного плану, колгоспи — 80,4%, радгоспи — 11,4%. В той час як в 1929 р. на Україні питома вага колгоспів становила 7,5%, а одноосібників — 92,5%, в цьому році питома вага колгоспів становить 90,6%, а одноосібників — 9,4%.

Але ми цю картину в основному мали не тільки в 1933 р. Приблизно таке ж співвідношення було на Україні вже і в попередні проривні роки. Це говорить про те, що умови, обстановка для виконання державних планів були і рік тому і два роки тому.

Питання в людях. Кожне рішення партії приводить в рух мільйони. Але для цього потрібні ті люди, ті сили, які здатні організувати, підняти всю масу для виконання поставлених завдань. І не тільки не випадковим, а цілком правильним, що впливає з того становища, в якому перебувала Україна в 1932 р., був виступ товариша Постишева на доповідь про хлібозаготівлі на червневому пленумі ЦК з постановою питання про націоналістичну контрреволюцію і про націоналістичний ухил у нас в партії. Провал хлібозаготівель і націоналістична контрреволюція — цілком нерозривні речі. І цей виступ, цей поворот був здатний мобілізувати всю партійну організацію, всіх колгоспників і забезпечити ті успіхи, які ми маємо в цьому році.

Основне питання, яке передрішило результати кампанії цього року, — це питання про темпи хлібоздачі. Для potwierдження цього досить назвати такі цифри: в 1932 р. на 1 вересня Україна мала

21,1% виконання річного плану, в 1933 р. на те ж число — 60,1%; на 1 жовтня 1932 р. — 46,7%, в цьому році — 84,7%; на 1 листопада минулого року — 91,7% уже до зниженого плану, а в цьому році 99,9%, тобто майже цілковите виконання плану вже на 1 листопада 1933 р.

Проти встановлених темпів заперечували з мотивів недостачі тягла. На ділі ж 1933 р. довів, що ці розмови були спадщиною 1931 і 1932 рр., коли хазайнував саботажник, куркуль, коли не наше керівництво, не більшовицьке керівництво позначилось в організації господарських кампаній і в виконанні завдань перед державою.

Темпи обмолоту і вивозки хліба розв'язують не тільки питання про державний план, але розв'язують також питання про те, скільки залишиться колгоспникам.

Адже ніхто заперечувати не буде, що з одного і того ж поля молотити в серпні — це значить одержати одну кількість продукції, молотити в листопаді — буде зовсім інша кількість продукції. Ось і в 1933-му році, в рік доброго врожаю в Дніпропетровській області, встановлено, що з одного і того ж поля молотьба в серпні давала 11 центнерів, а молотьба в листопаді давала 6 центнерів. Втрати, утічки визначаються в основному строком збирання і темпами виконання зобов'язань.

Надзвичайно цікаве є питання про одноосібника. В 1933-му році при рості колективізації, при кількісному зменшенні одноосібників хліба одноосібник здав більше, ніж в попередній рік. Закон про обов'язкову поставку хліба державі, що має силу податку, створення в районах спеціального апарату Комітету заготівель безперечно відіграли велику роль в справі виконання зобов'язань перед державою. Цього, звичайно, було б недосить, коли б не була мобілізована вся партія і коли б не були застосовані нові методи керування. Адже факт, що протягом кампанії кожна область і наші українські центри мали можливість стежити за ходом виконання плану по кожному колгоспу зокрема. Облік здачі хліба по 24 з лишком тисячах колгоспів по Україні дав можливість задалегідь бачити, в якому колгоспі і в якому районі намічається прорив.

За браком часу переходжу до питання про договори МТС з колгоспами. В минулу кампанію це була найвразливіша ділянка. Укладення договорів між МТС і колгоспами неймовірно затяглось. Конкретності в цих договорах, як правило, не було. В результаті в окремих місцях доводилось не один раз міняти вручені зобов'язання на хлібопоставку. Треба тепер, в січні і в першій половині лютого, розгорнути велику кампанію по укладенню договорів між МТС і колгоспами. Ця кампанія повинна мати характер найважливішої політичної кампанії по підготовці до весняної сівби і по точному встановленню взаємних зобов'язань МТС і колгоспів.

Темпи здачі хліба в 1933 р. показали в багатьох місцях великий дефіцит складської місткості. Один серпень місяць дав 170 з

лишком мільйонів пудів хліба — небувала цифра за всі роки хлібозаготівель. Мобілізація додаткової складської місткості протягом серпня, вересня, жовтня проходила не без особливих труднощів. Тепер ми приступаємо до збудування нової складської місткості по Україні приблизно на 60 млн. пудів, що становить половину наявної місткості. Треба, щоб партійні організації зараз же включились в це колосальне будівництво всіма заходами і всіма силами, подавши максимальну допомогу в справі розгортання будівництва, з таким розрахунком, щоб на початок нової кампанії всі склади були вже готові.

Поряд з успіхами цього року ми маємо, безперечно, серйозний прорив майже по всіх технічних культурах. Товариш Чубар в своїй доповіді говорив уже, як при однакових кліматичних умовах в одному і тому ж місці один колгосп одержував $3\frac{1}{2}$ центнера бавовни з гектара, а другий набирив тільки кілька кілограмів. Це, звичайно, результат роботи одного і цілковитої бездіяльності другого. В цьому році, по суті, не займались ніякими технічними культурами, їх не обробляли, отже, з цієї тільки причини маємо такий низький врожай. А по технічних культурах Україна ж займає не останнє місце в Союзі. Якщо по бавовні ми — не вирішальна республіка, але заінтересовані в розведенні бавовни, як говорив товариш Чубар, хоч би тому, що бавовна — це золото, це валюта, то по коноплях план України становить $\frac{1}{8}$ союзного плану. Немале місце ми займаємо в союзному плані по махорці і тютюнах, а про буряк і говорити нема чого. До нової кампанії питання про обробіток технічних культур і про забезпечення високого врожаю для виконання державних планів повинно буде стати в центрі уваги всієї нашої партії.

Окремо хочу звернути увагу на соняшник. За останні три роки ми маємо не тільки невпинне зменшення площ засіву соняшника, але маємо також втрату олійності на 2%.

Це дуже серйозна проблема. Вона говорить про те, що нам треба було б зайняти завозом на Україну для засіву високоякісного соняшнику з інших частин Союзу в обмін на соняшник, який у нас є. Без цього є небезпека, що соняшник може у нас почати вироджуватись.

Перед нами стоїть завдання, на виконання тез по другій п'ятирічці, збільшити постачання робітникам речей широкого вжитку і речей першої погребі в 2—3 рази. При розвитку підсобних господарств в колгоспах і в колгоспників, про що говорив Влас Яковлевич, ми, безперечно, маємо можливість одержати додатково понад централізований план ресурси для постачання робітникам, організуючи як слід децентралізовані заготівлі. Ми вже в минулому році мали значне зрушення в цій справі: один тільки Харків в порядку децентралізованих заготівель закупив продукції на 37 крб. 67 коп. пересічно на робітника. Це додаткове джерело ресурсів постачання повинно бути всіляко використано промисловими центрами.

Голова. Слово має товариш Григор'єв.

Григор'єв. Ми за 1933 р. піднесли колгоспне господарство, зміцнили колгоспи, розв'язали те завдання, яке було поставлено перед політвідділами, — завоювали більшість колгоспників. Тепер треба рушити далі. Тези, які запропоновані на доповідь товариша Чубаря, дають ті основні завдання, які треба розв'язати, і ті головні заходи, які треба здійснити для того, щоб піднести колгоспи ще вище, підняти прибутки в колгоспах, щоб за 1934 р. в основному всі колгоспи зробити більшовицькими, а всіх колгоспників заможними.

Я вважаю, що в тезах поставлено не всі головні заходи, які нашому з'їздові треба висунути для піднесення колгоспів. Для того, щоб піднести колгоспні прибутки, щоб дійсно зробити колгоспників заможними, нам треба виробити більше хліба, м'яса і інших продуктів. Це завдання піднесення колгоспних прибутків треба в рішеннях з'їзду висунути більш чітко, категорично і в простішій, доступнішій широким масам формі.

Я вважаю, що не всі організаційні заходи знайшли відображення в тезах, які опубліковані на доповідь товариша Чубаря.

Головне питання — це організація живих людей. Товариш Постишев учора дуже добре сказав про те, як живі люди кінець-кінцем вирішують справу. Питання про організацію живих людей, про форми організації чомусь випущено з тез. Такі речі, як організація праці, чомусь в тезах не знайшли свого розв'язання. Правда, про організацію праці говориться в постановах листопадового пленуму ЦК. Тоді в тезах треба схвалити ці рішення, хоч вони теж недостатні. Ми в організації праці досягли багато чого, створили бригади з постійним складом, але в багатьох місцях ці бригади розпались. Бригади у нас в основному створено, але організації бригад з постійним складом мало, зовсім недосить для дальшого піднесення колгоспних прибутків. Створення бригад — це тільки початок організації праці. Тепер, саме на базі створених постійних бригад, треба внутрішню роботу бригад організувати як слід, треба над цим працювати день-у-день, щоб в 1934 р. розв'язати завдання, щоб всі колгоспники працювали чесно, сумлінно і добре. А розв'язати це завдання, — щоб всі колгоспники працювали чесно і сумлінно, — ми можемо тільки кращою організацією праці.

Мені здається, що в тезах треба розвинути питання про організацію праці, саме внутрішню організацію — побудова ланок, питання відрядності, нормування, про що говориться в рішеннях листопадового пленуму, а в тезах нема. В тезах нема питання обліку праці, а у нас тут багато хиб. Питання про табори: табори постійні з закритими токами, тимчасові, щоб вони були культурними, про масову роботу в бригаді і т. д., — ці питання не різко випнуті, а їх треба різко випнути, щоб питання організації праці були в центрі уваги, бо це все ж вирішальні ланки в організації колгоспного господарства, в організації живих людей.

Питання розподілу колгоспних прибутків — як підбивання підсумків, щоб на цій основі піднімати маси, так і визначення дирек-

тив на майбутнє — треба висунути в рішеннях з'їзду. Тут вчора товариш Постишев наводив цифри. Я хочу дати довідку по нашій області — він наводив тут 15%, бо відомості одержали із 10 районів — 668 колгоспів, а вираховували це до всіх колгоспів області; у нас на 10 січня було закінчено розподіл прибутків в 75% колгоспів.

Друге зауваження, яке я хочу зробити, — це про тракторну бригаду. В рішеннях листопадового пленуму говорить, що треба питання про роботу тракторної бригади поставити на належну височінь. По-моєму, робота тракторної бригади є одна із головних ланок в дальшому поліпшенні роботи МТС. Ця ланка набуває дуже великого значення, бо вона була занедбана, ми за цю ланку не взяли як слід. В рішеннях з'їзду і це питання — саме по лінії організації живих людей — повинно бути випнуто, поставлено в розгорнутій формі, щоб по-більшовицькому битися за організацію людей на місцях.

Далі питання про підвищення врожайності і агротехніку. В розділі про підвищення врожайності на перше місце поставлено питання про насіння, при чому там говорить так, що «*вирішальним* в справі боротьби за високий врожай в умовах України є тепер справа виробництва... насіння». Я думаю, що це не зовсім вірно, «*вирішальним*» покищо насіння не є, а «*вирішальним*» є ряд інших питань.

Що у нас робиться на колгоспних ланах? У нас багато бур'янів. Якщо бур'янів не знищимо, ми ніякого доброго чистого насіння не виробимо.

З місця. А спробуйте без насіння...

Григор'єв. Питання про пари не розв'язано до кінця. Тут Влас Яковлевич в доповіді говорив цілком правильно про пари. Ми в 1933 р. мали засмічені пари, дуже мало чистих чорних парів. Питання про зяблеву оранку до кінця і повністю не освоєно. Ми проробили велику роботу над зяблею, але ще не розв'язали ці питання так, щоб сказати, що пари, зябля, боротьба з бур'янами — це другорядна справа, а головне, вирішальне — насіння. Розділ про підвищення врожайності і про агротехнічні заходи треба розширити, доповнити його іншими дуже важливими заходами піднесення врожайності. Я за те, щоб питання про насіння було повністю розв'язано. Ми на обласній партконференції поставили таке завдання, щоб за два роки повністю розв'язати проблему чистосортного насіння. Але я вважаю, що в рішеннях з'їзду питання про пари, зяблю, знищення бур'янів, питання про те, щоб організувати колгоспні маси на повсякденну боротьбу за ці заходи, повинно бути поставлено, ці заходи не можна розглядати як другорядні і розв'язані питання, а за тезами виходить, що ці питання в основному розв'язано.

Щодо тваринництва є пункт про організацію праці, говорить про бригади, про пильність. Мені думається, що це теж до певної міри пройдений етап. В справі організації тваринницьких бригад у нас дещо зроблено, постійні бригади в основному створено.

Мені думається, що можна посунути питання далі — у нас дуже погано стоїть справа з відрядністю, обліком праці, тобто з головними питаннями, які зацікавлюють колгоспника і колгоспницю в догляді за худобою і підвищенні продуктивності тваринництва.

У нас тут погано з здійсненням зоотехнічних заходів; в тваринницьких бригадах нема ще такої масово-виробничої роботи, яка є в рілнничих бригадах. Питання організації праці в тваринництві треба розширити і поставити рішучіше питання про облік, відрядність, масово-виробничу роботу, соцзмагання і ін.

Бригади треба теж зміцнювати, треба беротися з плінністю, треба поставити завдання зміцнити саму бригаду, поліпшити внутрішню поставу роботи в бригадах.

Голова. Далі слово надається товаришеві Сулковському.

Сулковський. Основне завдання, яке стоїть перед нами в справі керування сільським господарством, полягає в тому, щоб успіхи, досягнені в 1933-му році, завдяки перебудові методів роботи після приїзду сюди цілої групи працівників, на чолі з товаришем Постишевим, розширити, зміцнити і на цій базі повести дальшу наполегливу роботу по зміцненню сільського господарства.

Коли вдуматись в те, як ми працювали в 1933 р., то ми повинні сказати, що кількісні результати були задовільні, але щодо якісних результатів, то вони далеко відстають від того, що ми справді на Україні могли б дати і повинні були б дати.

Ті агрикультурні заходи, які ми проводили у себе на Україні, були такі мізерні, що вони не дали того ефекту, який могли б дати наші родючі радянські лани на Україні.

Ми повинні відмовитись від всякого порівняння з 1932 р. Поперше, 1932 р. був роком винятково поганим по лінії якості роботи і тому був зовсім не показовим. Подруге, через те, що цей рік в розумінні подолання хиб так далеко відійшов від нас, що порівнювати його з 1933 р. — значить займатись самозаспокоєнням. Тепер ми вже повинні порівнювати з 1933 р. або з тим, що ми можемо і повинні дати за нашим планом.

Щодо нашого зернового господарства я скажу, що нашим центральним завданням, як цього від нас вимагає ЦК ВКП(б), є завдання піднесення врожайності. Ми не держимо курса на розширення засівних площ, а на піднесення врожайності, на вкорінення агрикультури в наші лани, на те, щоб у нас було культурне колгоспне сільське господарство.

Перед нами стоїть завдання піднесення якості роботи, починаючи від насіння і кінчаючи збиранням і обмолотом; в наслідок низької якості роботи окремих ланок на засипці насіння, заволочванні, прополюванні і т. д. втрачаються численні кілограми, центнери хліба, які знижують те, що ми повинні були б одержати.

Я хочу спинитись ось на чому. У нас до весняної засівкампанії погано стоїть справа з якістю насіння. Насіння ми засипали вчасно і дали відповідні рапорти, але коли подивитись на якість засипа-

є сільському господарстві, відстають від тих вимог, які висуває обстановка, висуває життя перед земельними органами. Наші земельні органи не є ще справжніми оперативними господарськими керівними органами соціалістичного землеробства. Вони часто плетуться в хвості. Треба перебудувати роботу земельних органів, зміцнити їх керівний склад, зміцнити окремі вирішальні ланки земельної системи.

Далі питання про організацію праці в колгоспах, про що говорив уже товариш Григор'єв. Це питання повинно буде знайти свій розділ в тезах, бо це, по суті справи, таке питання, яке передришує успіхи самої справи.

Тепер про виробничу бригаду. Я гадаю, що виробнича бригада, як основна, центральна, низова ланка колгоспної справи, не повинна ніколи сходити з наших документів. В тезах про неї мало говориться, в той час як виробнича бригада і тепер і надалі розв'язуватиме питання колгоспного виробництва. Корисно буде для спроби в деяких колгоспах створити госпрозрахункові бригади, переносючи в них досвід наших підприємств.

Дуже важливо буде поставити питання про партроботу, про наш партосередок. Про виробничий партосередок треба було б сказати в тезах і в тих рішеннях, які ми приймаємо на доповідь Власа Яковлевича. Рішення ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У про виробничий колгоспний осередок на першому етапі ми здійснили, але цього далеко недосить для того, щоб наші низові виробничі парторганізації дійсно стали б справжнім центром керування колгоспним виробництвом. У нас є велика кількість колгоспів, які по суті справи не мають виробничих осередків. До того ж у нас є ще в практиці те ж саме змішування осередків, яке мало місце до цього рішення. В рішенні нам треба твердо сказати про цілковите здійснення постанови ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У про виробничий колгоспний осередок, щоб зробити його справжнім центром керування колгоспною справою.

Нарешті, до тез треба буде додати спеціально пункт про відповідальність МТС. Ось наші директори МТС, і не тільки директори МТС, але й їх вищі керівники, часто розпинаються, лають колгоспи, що вони погано працюють, а сами являють собою американських спостерігачів. В нашому соціалістичному виробництві МТС — не підрядчики, а відповідачі за соціалістичну перебудову сільського господарства. І мені здається, що треба міцно записати, що за всякі провали, які є в колгоспі, в однаковій мірі несе відповідальність і дирекція МТС. Про це також треба сказати в тезах.

І останнє. Я вважаю, що лозунг, який висунув товариш Постишев у лютому, коли він приїхав на Україну по рішенню ЦК ВКП(б), — «місто на допомогу селу», — цей лозунг і сьогодні є актуальний. Ще багато треба зробити місту, робітникам, комуністам міста в справі допомоги сільському господарству. Треба, щоб це знайшло відбиток в рішеннях нашого з'їзду. Ось ті зауваження, які я хотів зробити по тезах і доповіді товариша Чубаря.

Закінчуючи, я хочу сказати ось що. Вчора в своєму прикінцевому слові Павло Петрович Постишев поставив перед КП(б)У, як бойове завдання, добитись в 1934 сільськогосподарському році, щоб переважно-більша частина колгоспів стали дійсно більшовицькими, а значить і заможними. Це завдання з точки зору конкретного його розв'язання цілком можливо здійснити, якщо наша КП(б)У ще міцніше згуртує свої лави, згуртує свої сили, підніме ще вище більшовицьку пильність і тим самим мобілізує робітничі і колгоспні маси на розв'язання великих завдань, які стоять перед нами в другій п'ятирічці. (*Оплески*).

Голова. Слово має товариш Нурінов.

Нурінов. Я маю на увазі зупинитись на кількох питаннях, що стосуються роботи зернових і тваринницьких радгоспів.

В цьому році зернові радгоспи досягли деяких успіхів в справі організації свого виробництва. На цей час зернові радгоспи здали державі 17 з лишком млн. пудів хліба, в минулому ж році вони здали 7,5 млн. пудів. Таким чином, по зернорадгоспах ми маємо подвоєння хлібоздачі проти минулого року. У нас уже є ряд радгоспів, які здавали державі понад тонну товарного хліба з гектара. Наприклад, радгосп «Червоний партизан» на Дніпропетровщині — здав 78 пудів з гектара, Бериславський радгосп Одеської області — 62 пуди і т. д. Таким чином, в значній частині зернових радгоспів у цьому році ми маємо безперечно поліпшення в роботі.

Але поряд з цим я хочу найрішучіше підкреслити, що майже в кожній області у нас є ряд зернових радгоспів, які в цьому році працювали надзвичайно погано, які в цьому році ще не виконали своїх зобов'язань перед державою. До таких радгоспів у нас належить більшість зернорадгоспів Донецької області, «Озів», Пятихатський — Дніпропетровської області, «Шляховий», Одесько-Миколаївський — Одеської області і т. д. Цілком очевидно, що завдання 1934 р. полягає в тому, щоб в цих відсталих зернорадгоспах підняти роботу і добитись такого становища, щоб вони також вийшли на передову лінію господарського фронту.

Чи є в цих зернорадгоспах можливості для того, щоб вони вирівняли свою роботу і вийшли на передові позиції? Безперечно, всі можливості для цього є. Треба мати на увазі, що радгоспи системи Наркомрадгоспів в цьому році вже мають понад 8 тис. тракторів, вони мають понад 2 тис. комбайнів, понад 1.800 автомашин. Таким чином, технічна база для підвищення роботи в зернорадгоспах цілком достатня. Тому треба насамперед добитись такого становища, щоб технічна база, яка є в зернорадгоспах, була освоєна.

Приклади цього року говорять про те, що в тих радгоспах, де були освоєні комбайни, там дуже добре пройшли всі польові роботи, там достроково були виконані зобов'язання перед державою. В тих же радгоспах, в яких комбайни не були освоєні, де не було приділено достатньої уваги виробничим агрегатам, там і господарська робота поставлена погано, там і зобов'язання перед

державою не виконані. Тому треба в цьому році що б то не стало добитись такого становища, щоб освоєння техніки в радгоспному виробництві було поставлено на належну височінь.

Я хочу навести один приклад для того, щоб показати, які можливості ми маємо в цьому відношенні. Трактори по зернорадгоспах були використані пересічно тільки на 58% їх виробничої потужності, а в таких радгоспах, як Одесько-Миколаївський, — всього на 31%; комбайни в радгоспі «Шляховий» були використані на 22%, в радгоспі Одесько-Миколаївському — на 31% виробничої потужності. Як бачите, технічна база зернорадгоспів настільки велика, що вона дає можливість принаймні в 2—2½ рази поліпшити якість виробничої роботи.

Друге питання, на якому я хочу спинитись, торкається тваринницьких радгоспів. Тваринницькі радгоспи в цьому році сформували велике виробниче стадо. По свинарських радгоспах ми маємо понад 400 тис. свиней, по вівцерадгоспах — понад 250 тис. овець, в радгоспах великої рогатої худоби — до 200 тис. голів. Як бачите, — велике стадо, над яким треба тепер працювати. Тваринницькі радгоспи в цьому році повністю виконали свої зобов'язання перед державою по м'ясу, молоку і маслу. Але треба мати на увазі, що виробнича робота ряду тваринницьких радгоспів ще дуже низька. Досить сказати, що середній удій корови, якщо брати на планову корову, становить всього 1.200 літрів, тоді як наша худоба має можливість і повинна давати принаймні 2 — 2,5 тис. літрів молока. Наші свинарські радгоспи здавали 65 кг середньої ваги забійної свині, тоді як повинні здавати 130 — 180 кг. Ось чому завдання 1934 р. полягає в тому, щоб виробничі можливості тваринницьких радгоспів використати повністю і принаймні подвоїти продукцію, яку ми тепер даємо.

Що для цього треба? Для цього треба звернути серйозну увагу на створення кормової бази. З кормовою базою становище таке, що земля в розпорядженні радгоспів є, технічне озброєння в їх розпорядженні теж є. Треба тільки організувати роботу і особливо організувати роботу в наступну весняну засівкампанію. Є ряд радгоспів, які вже тепер повністю забезпечують себе кормами коштом реалізації власних можливостей. Але поряд з ними є дуже велика кількість радгоспів, як надіються одержувати корма від держави.

Таким чином, тепер завдання полягає в тому, щоб шляхом повного використання землі, агрегатів і місцевих можливостей забезпечити зимівлю худоби і повністю забезпечити тваринництво на майбутній рік кормовою базою.

Дуже серйозне завдання в тваринницьких радгоспах — це добитись правильних взаємин з колгоспами. Сезонна робоча сила лімітує нашу роботу. В ряді районів цьому не приділяють належної уваги. Тепер іде кампанія укладання договорів з колгоспами, і цьому питанню треба приділити увагу, щоб створити в радгоспах не тільки міцне ядро постійних кадрів, але й сезонну робочу силу.

Голова. Слово має товариш Кузьменко.

Кузьменко. Товариш Чубар в своїй доповіді достатньо висвітлив і наші досягнення, яких ми добилися в галузі сільського господарства, борючись за здійснення лозунга вождя нашої партії товариша Сталіна — перетворити всі колгоспи в більшовицькі і колгоспників у заможних, — і ті відсталі ділянки та хиби, які є в нашій роботі в галузі сільського господарства.

Я хочу звернути увагу з'їзду лише на три питання. Перше питання — про запровадження правильної сівозміни в наших колгоспах, друге питання — про сортозміну, селекцію, насінньовиробництво і третє питання — про науку, яку нам треба засвоїти з підсумків бавовняної кампанії 1933 року.

Про сівозміну. Ми знаємо, що в значній кількості районів є недооцінка важливості запровадження правильної сівозміни в колгоспах. Цю справу затягують, ми маємо в багатьох випадках формальний, паперовий, бюрократичний підхід до цієї справи. Часто сівозміни проробляються окремими робітниками, окремими агрономами за декілька годин, механічно; ці сівозміни вводяться в колгосп, колгоспники не обговорюють їх і в зв'язку з цим ми маємо в окремих колгоспах такий стан, коли запроваджена сівозміна не є засобом зміцнення колгоспного господарства, засобом підвищення врожайності, а, навпаки, приводить до значного ускладнення в господарстві колгоспу.

В багатьох районах формально вважають, що вже сівозміну запроваджено. На підставі тих матеріалів, які я маю в своєму розпорядженні, на підставі матеріалів обслідування багатьох районів, я мушу зазначити, що над цим питанням доведеться нам ще досить уважно і довго попрацювати. Запроваджені сівозміни вимагають значних поправок для того, щоб перетворити їх в знаряддя дальшого підвищення врожайності в колгоспах.

Далі про сортозміну. В багатьох районах в колгоспах ніхто не займається виробничим перспективним плануванням сортозміни. Цю справу якось випустили з рук, в цій справі надзвичайно великої шкоди нам наробили контрреволюціонери, які сиділи в Академії сільськогосподарських наук, в різних науково-дослідних, сільськогосподарських установах.

Між тим ця справа має надзвичайно велике значення. Після перевірки цієї справи у нас на Україні виявилось, що, скажемо, по пшениці в наслідок шкідницького планування сортозміни в 1933 р. чи на кінець 1932 р. ми мали такий стан, коли «Українка» (сорт пшениці) займала у нас на Україні 95% усієї засівної площі. Це, безумовно, було шкідницьке планування, яке нам треба вживати продуманою роботою, вивченням того, які сорти різних культур себе зарекомендували в різних районах, з тим щоб їх поновити, і в цей спосіб уникнути тієї моносортності, яка зараз є, особливо щодо пшениці.

Треба також більш активно взятися за краще налагодження роботи по селекції і насінньовиробництву.

Ми виявили відсутність належної органічної ув'язки між різ-

ними організаціями, що працюють над цією справою. Ті, що працюють над елітою, не зв'язані з тими, що працюють над першою репродукцією, а останні не зв'язані з тими, що працюють над другою репродукцією, і це гальмує роботу. На цю справу Наркомземові і Академії сільськогосподарських наук надалі треба звернути особливу увагу, бо від цього питання в значній мірі залежить розв'язання всіх завдань щодо забезпечення сільського господарства належним сортовим насінням.

І, нарешті, питання про підсумки бавовняної кампанії 1933 року. Ці підсумки досить погані. Фактично ми маємо цілковитий провал з бавовною в 1933 році, і у декого створився такий настрій — чи доцільно і чи потрібно нам на Україні займатися розвитком цієї культури? Між тим, коли взяти 1931 рік, то тоді по бавовні ми мали надзвичайно великий успіх, надзвичайно великі досягнення. В цьому році ми бавовну перевели тим, що цією культурою абсолютно не займалися. Я міг би тут навести багато конкретних даних, як погано ми готувалися і як затягнули справу з засівом, як ми не боролися за високосортне насіння, як ми провалили обробіток, і все це привело до цілковитого провалу бавовняної кампанії.

Багато товаришів посилаються на те, що в цьому році були несприятливі умови. Я повинен тут підкреслити, що такі заяви, таке посилення на погоду, на несприятливі кліматичні умови, лише прикривають ту бездіяльність, яка була проявлена щодо цієї культури.

Нам бавовну треба розвивати на Україні, для цього є всі можливості. Райони, де сіялася бавовна, цілком для цієї культури підходять, і нам потрібно в 1934 році організувати роботу в такий спосіб, щоб не лише ліквідувати прорив, але добитися дальшого розвитку на Україні цієї культури, яка має величезне значення для розгорнення нашої легкої промисловості, для виробництва речей ширвжитку.

Голова. Слово має товариш Колдомасов.

Колдомасов. Товариші, партія в 1933 р. в галузі сільського господарства досягла величезних успіхів, але цілком мав рацію товариш Постишев, коли він в прикінцевому слові сказав, що коли 1933 р. був роком винятковим, то нам треба 1934 р. зробити роком винятковим із виняткових, і для цього у нас є всі підстави, всі можливості.

На базі тих величезних успіхів, яких партія досягла в 1933 р., ми зможемо дійсно виконати те завдання, яке сформулював товариш Постишев, щоб в цьому році переважно-більшу частину колгоспів зробити більшовицькими і відповідно до цього колгоспників — заможними.

Для того, щоб правильно розв'язати це завдання в 1934 р., нам треба правильно визначити ті основні вузлові питання, на яких нам доведеться зосереджувати увагу.

Товариш Чубар, говорячи про практичні завдання, які перед нами як основні стоять в 1934 р., зовсім не випадково пер-

шим поставив питання про середколгоспне планування. Питання про середколгоспне планування становить одну із найосновніших ділянок роботи, бо коли ми правильно розробимо питання агротехніки, техніки, питання сполучення живої і механічної тягової сили, питання обробітку технічних культур, але не зуміємо забезпечити в плановому порядку розгортання всіх цих робіт, тоді при практичному здійсненні всіх цих основних агрономічних і інших заходів ми можемо сісти. Протягом 1933 р. планування було надзвичайно болючим місцем в усій нашій роботі. Нам треба не тільки забезпечити планами конкретне розміщення різних культур, засобів виробництва, робочої сили, але так чітко побудувати план, щоб він, поперше, міг бути пророблений в кожній ланці, бригаді, колгоспі в цілому, щоб за допомогою цього гнучкого плану можна було швидко перебудувати роботу при різних кліматичних умовах, які ми заздалегідь точно передбачити не можемо.

Необхідність звернути особливо серйозну увагу на питання плану, планування як у колгоспі в цілому, так і в бригаді, ланці, являє собою завдання виняткового значення, і правильне розв'язання в 1934 р. цього питання забезпечить виконання завдань, що стоять перед нами.

Ряд окремих питань. Ми, безперечно, маємо відставання тваринництва. Тут в значній мірі позначились прориви 1931—1932 рр., бо кормова база для тваринництва за ці роки була підірвана. Але в 1933 р. ми кормову базу в основному вже забезпечили. В 1934 р. партія має право вимагати від усіх нас, що працюють на селі, значно швидшого піднесення тваринництва і усунення тих негативних явищ, які були до 1933 р. включно, хоч і в першій половині 1933 р. до погіршення стану тваринництва спричинилась відсутність кормової бази, яку ми не забезпечили в 1932 р.

Дальше питання, яке я хотів поставити, — це питання підготовки кадрів. Справа в тому, що в питанні підготовки кадрів фактично панує кустарщина. Справі підготовки кадрів не приділяється належної уваги. При відсутності педагогічних кадрів нема і навчального приладдя, нема підручників, пристосованих до диференційованих категорій слухачів і учнів. Тимчасом, контингент слухачів і учнів уже в 1933 р. в значній мірі розширився, бо ми тепер вкорінюємо знання техніки і агротехніки не тільки у вузьке коло людей, які зв'язані з цією справою, але вкорінюємо їх в широкі маси колгоспного активу через школи колгоспного активу, які з ініціативи політвідділів створені майже повсюди.

Щоб дійсно забезпечити серйозну підготовку кадрів, нам треба, щоб був забезпечений випуск, і в найкоротший строк, популярних, доступних розумінню широкого колгоспного активу підручників з основних питань агротехніки і техніки в колгоспах, з питань планування і т. п. підручників, яких ми тепер зовсім не маємо.

В цьому ж зв'язку стоїть питання про поліпшення культурно-побутового обслуговування колгоспників. Починаючи з 1934 р., ми матимемо великий приплив матеріальних цінностей для про-

ведення культурної революції, матимемо великий приплив радіо-апаратури, музичних інструментів і т. д. Тепер в значній мірі підвищилась активність колгоспних мас в розумінні створення різного роду театральних гуртків і т. д. Але у нас нема майстрів, які могли б навчити міської культури цих колгоспників, що пориваються до неї. Підготовки кадрів для культурної роботи на селі ми ще не опанували, і треба сказати, що система Наркомосу підготовкою цих кадрів в значній мірі займається кустарно і явно недостатньо. Ми ще не зуміли щільно підійти хоч би до початку розв'язання цього завдання, а підготовка кадрів для села повинна бути поставлена в далеко ширшому обсязі, ніж досі, бо самими засобами міста ми не наситимо село. Село повинно створити власні культурні вогнища, власні колгоспні театри, симфонічні оркестри і т. д. Але для того, щоб їх створити, нам треба мати свої кадри на селі, а їх нема і ми їх, по суті кажучи, не готували.

Дальше, дуже велике питання — це питання про капітальне будівництво. В тезах товариша Чубаря сказано про це дуже мало, а проте це питання надзвичайно важливе. В 1933 р. ми не могли справитись по лінії зерносховищ з тією величезною масою хліба, яку повинні були освоїти. В 1934 р. ця маса хліба буде ще значніша, і питання про будівництво зерносховищ стоїть перед нами особливо гостро, як і питання про будівництво стаєнь, свинарень і інших господарських будівель. Тому питання про планові затрати на капітальне будівництво в колгоспах, питання про планування цієї галузі колгоспного господарства повинно знайти відображення в тезах. На жаль, в тезах цього нема.

Голова. Слово надається товаришеві Волкову.

Волков. Товариші, перше ніж перейти до основних питань, яких я хочу торкнутися, я хотів би зробити одне зауваження з приводу питання про госпрозрахункові колгоспні бригади, про які тут побіжно сказав один із товаришів, що виступали. Мені здається, що це питання можна поставити в практичну площину, і дискутувати навколо нього, по-моєму, особливої потреби нема. В усякому разі, є окремі колгоспи, де можна застосовувати цю практику наших підприємств.

Що треба для того, щоб у колгоспах була госпрозрахункова бригада? Кілька умов. Перша — в колгоспі повинно бути міцне, добре колгоспне керівництво, що вміє правильно планувати колгоспне виробництво. Друге — в колгоспі повинні бути встановлені тверді, на практиці вивірені норми виробітку і розцінки. Третє — в колгоспах повинні бути добрі бригадири. І ось такі колгоспи, такі бригади можна перетворити на госпрозрахункові, встановити їм певний ліміт трудовнів, певні строки, обсяг роботи і подивитись, як вони справлятимуться з тими завданнями, які перед ними поставлені. Я вважаю, стимул тут буде не менший, ніж при теперішній системі.

Товариші, перемоги в нашому колгоспному сільському господарстві дійсно величезні, але абсолютно правильно ми їх визначаємо як перший крок в справі зміцнення, в справі поліпшення

нашого колгоспного сільського господарства. Чому? Ми закінчили боротьбу з головним ворогом наших ланів — з бур'яном? Ні. І забувати про цього головного ворога — дуже небезпечна річ.

Мені здається, що тут товариш Григор'єв цілком мав рацію, коли він особливо серйозно спинився на цьому питанні. Пом'ємому, є поверховий підхід до розв'язання цього завдання — прополювання, прополювання і прополювання. Але не всякий бур'ян можна знищити прополюванням. Головне тут — чорні пари. Навіть глибока оранка не є повна гарантія знищення бур'яну, бо серед цих «зелених ворогів» є такі, як вівсюг, яким дуже сильно засмічені лани. Спробуйте його знищити — він може пролежати 6 — 7 років у землі і потім дати такий врожай, який знищить всю посіану культуру.

Ось чому ми у себе в області так наполегливо і міцно виступили проти тенденцій скоротити чорний пар. З бур'яном не можна покінчити, не перейшовши до сівозміни, до правильного провадження сільського господарства. А чи багато є у нас колгоспів, які включились в правильну сівозміну? У нас у ряді районів є надзвичайно серйозний перегин в цьому питанні. Є зернові райони, що переходять на чотирипілля, а керівники Наркомзему цього не помічають. Ми на цьому відрізьку часу покищо не можемо переходити на таку систему, бо це замкнена система, а сівозміна — це завдання держави, і ми його не виконуємо. Кращі колгоспи нашої області тільки з весни можуть приступити до сівозміни, до шестипілля. Але поля ще не землевпоряджені. Треба землевпорядити поля і припинити знуцання над колгоспником, коли він змушений їхати на свої лани за 18 верстов.

Ось чому питання про землевпорядження є серйозне практичне питання, питання правильного керування сільським господарством, а ми знаємо, що наші землеміри — люди, які, одержуючи за це гроші, іноді сидять в обласних центрах, в Москві, і жодного з них не бачиш на колгоспних ланах. Вони думають, проектують, займаються паперовою тяганиною, але по суті справою не займаються.

У нас нема ще певного напрямку господарства. Хіба це не стосується правильного керування сільським господарством? Ми маємо в цьому відношенні цілу вакханалію в ряді районів, коли колгосп вважається зерновим, а йому накидають стільки товарних ферм, що не зрозумієш, який у нього напрям: зерновий чи тваринницький. Треба мати почуття міри. Але провід Наркомзему настільки відірваний від дійсності, настільки короткозорий, неграмотний і не розуміє найпростіших речей, що порушує найелементарніші правила провадження сільського господарства.

Голова. Слово надається товаришеві Асаткіну.

Асаткін. Господарські результати минулого року нам відомі. Успіхи ці в сільському господарстві УСРР відомі не тільки робітничим і колгоспним масам УСРР, вони відомі всьому робітничому класові і колгоспним масам усього Радянського Союзу.

Політичне значення успіхів УСРР величезне. Ці успіхи — господарські і політичні — досягнені в результаті упертої боротьби КП(б)У за виконання постанов ЦК ВКП(б) і вказівок товариша Сталіна.

Сільськогосподарський фронт роботи КП(б)У весь час був і є в центрі уваги керівництва КП(б)У. Створені партією з ініціативи товариша Сталіна політвідділи МТС користуються винятковою увагою керівників ЦК КП(б)У. ЦК входив в усі деталі життя і роботи політвідділів. Систематична увага, чіткість, своєчасність вказівок політвідділам, підтримка ініціативи політвідділів, своєчасні вказівки на помилки, створення правильних відносин сільських парторганізацій з політвідділами — все це підвищувало успішність роботи політвідділів і сільських парторганізацій по соціалістичній перебудові і піднесенню сільського господарства, по організаційно-господарському зміцненню колгоспів.

Усім відомо, що робота політвідділів МТС почалась і проходила в надзвичайно складних і важких умовах. Господарська і політична обстановка на час початку роботи політвідділів усім добре відома, я на цьому спинятись не буду.

Вказівки товариша Сталіна на січневому пленумі, постанова пленуму ЦК ВКП(б), постанова від 24 січня 1933 р. озброїли всю КП(б)У на боротьбу за ліквідацію проривів і на подолання відставання в сільському господарстві. Ці вказівки в той же час були і програмою боротьби і роботи політвідділів. МТС — ці величезні фабрики соціалістичного землеробства, найголовніша підйома перебудови сільського господарства на соціалістичний лад і безперервного посилення радянського впливу на колгоспників — були надзвичайно засмічені ворожим елементом. Про розміри засміченості МТС свідчать такі результати чистки: в 565 МТС, в яких налічувалось понад 91 тис. різних працівників, вичищено понад 17 тис. чол., що становить понад 19% усього складу. Тут були і зав. виробничих дільниць, і агроперсонал, і працівники бухгалтерії, і механіки, і інші, — всі ті, про яких говорив в свій час товариш Сталін.

Не важко зрозуміти із цих цифр і фактів, хто господарював в МТС і перетворював ці фабрики соціалістичного землеробства в звичайні прокатні пункти, які дуже погано працювали. Очищаючи МТС від класово-ворожих елементів, від неробів, встановлюючи більшовицькі порядки в МТС, політвідділи провели роботу щодо посилення впливу МТС як керівників і організаторів колгоспного виробництва. Тепер МТС уже не схожі на прокатні пункти. МТС — це вже організаційно-технічний і політичний центр, що забезпечує свій повсякденний вплив на все життя і діяльність колгоспів. Ставлення колгоспників до МТС цілком змінилось. Голови колгоспів, колгоспники по всіх питаннях виробничого порядку і життя колгоспів звертаються до МТС і там знаходять відповідь і пораду. МТС стала центром господарсько-політичного керування колгоспами. Політвідділи зміцнили і наблизили апарат МТС до виробничих завдань колгоспів, примусили агротехперсонал, апа-

рат МТС безпосередньо займатись колгоспним виробництвом, широко застосовуючи агротехніку на колгоспних ланах.

Разом із тим треба відзначити і величезну засміченість колгоспів. Про цю величезну засміченість колгоспів свідчить матеріал по 500 з лишком МТС. Ці МТС обслуговують 13 тис. з лишком колгоспів. Коли проводилась чистка голів колгоспів, завгоспів, бухгалтерів, рахівників, комірників, завідувачів товарних ферм, то виявилось, що із 234 тис. чол.—всього вичищених і знятих понад 28%. Голів колгоспів вичищено близько 54%, завгоспів—те ж саме, бухгалтерів і рахівників—понад 25%. Політвідділи, очищаючи колгоспи від класово-ворожих, чужих елементів, від ворогів, в той же час займались доббором і висунанням надійних свіжих кадрів, головним чином із активістів і ударників. За час роботи політвідділів таких добраних, перевічених людей висунуто на керівні пости в колгоспи величезну кількість, десятки тисяч. Політвідділи не тільки проводили чистку МТС, політвідділи викривали на очах колгоспників і колгоспної маси ворогів, вчили бути завжди насторожі, вчили бити завжди ворога.

Говорячи про успіхи, про підвищення трудової дисципліни колгоспників, про підвищення врожаю соціалістичних ланів, треба підкреслити, що це результат того, що МТС із прокатних пунктів перетворились в організаційно-господарські політичні центри. Необхідно нагадати про величезну організаторську, масово-політичну, культурну і зокрема агротехнічну культурну роботу, проведено у 1933 р. політвідділами при сприянні і допомозі всієї КП(б)У.

Які результати ми тут маємо? Поперше, майже наново при величезній допомозі міських організацій створено мережу партійних організацій в колгоспах і в багатьох МТС; осередками, кандидатськими групами, партійно-комсомольським ядром, парторганами охоплено близько 80% усіх колгоспів у районах діяльності МТС. Не одна тисяча колгоспних бригад має парторганізаторів. Тільки 712 колгоспів не мають партійно-комсомольських організацій.

В парторганізаціях колгоспів і МТС проведено ґрунтовну чистку. Сільські комуністи, пересунуті з різної роботи в установах, із канцелярій на колгоспне виробництво, в переважній своїй масі під безпосереднім керівництвом політвідділів вели і ведуть велику організаторську, масово-політичну роботу, очолюють і ведуть за собою колгоспні маси в боротьбі за високий, сталий урожай, за охорону суспільної власності, за соціалістичне перероблення сільського господарства. Авторитет сільських парторганізацій піднісся. По 455 МТС в 12 тис. колгоспів налічується ударників—комуністів і комсомольців—близько 60 тис., із них премійованих—понад 32 тис. чол.

Керівники колгоспної партійної мережі під проводом політвідділів нєвчачуться день-у-день організаторської, агітаторської і пропагандистської роботи. Політвідділи уперто і систематично працювали і працюють над партвихованням і вирощуванням низових керівних парткадрів.

Парторганізації розгорнули в колгоспному селі величезну роботу по політвихованню всієї маси членів і кандидатів партії, комсомольців і безпартійного активу. В результаті величезної масово-політичної роботи більшовицька пильність посилилась, партійне керівництво зміцнено, відірваність парторганізації і комуністів від життя колгоспів і колгоспників, в основному, вижито. Партійці навчилися вникати в усі деталі життя колгоспів і швидко і конкретно скеровувати роботу колгоспів, бригад, ланок по шляху, який вказує партія. Адміністрування, командування замінені планом, роз'ясненням, переконанням, навчанням колгоспних мас, організацією перевірки виконання. Таким чином, в справі виконання першого завдання політвідділів — згуртувати партійний актив всередині МТС і колгоспів — пророблена величезна робота. Цей актив ще, правда, невеликий, але відданість його партії і вміння вести за собою колгоспників — перевірені. Результат цієї перевірки — підсумки господарського року. Посилення парторганізаторської і партійно-виховної роботи забезпечило можливість розгортання величезної роботи по згуртуванню безпартійного активу навколо партійних і комсомольських осередків. Армія активістів, перевірених на роботі, які мають систематичне громадське навантаження, по 455 МТС і 12 тис. колгоспів перевищує 350 тис. чол. Із цієї армії премійовано за ударну роботу понад 200 тис. чоловіка.

Партійці вже не відгороджуються від безпартійних. В колгоспному селі вже створено згуртоване ядро партійців, комсомольців і безпартійних колгоспників всередині кожного колгоспу, бригади для боротьби з шкідницькими, антигромадськими і антиколгоспними елементами, для боротьби за більшовицькі колгоспи і заможне життя колгоспників.

В результаті перебудови комсомольських осередків і реорганізації їх із міжколгоспних у колгоспно-виробничі комсомол набув авторитету в колгоспі, і авторитет його за цей період виріс; організації комсомолу вирости за рахунок кращих ударників із колгоспної молоді.

Якщо до організації політвідділів по 355 МТС ми мали 5.200 комсомольських осередків з охопленням 72 тис. чол., то в кінці попереднього року ми вже мали 9 з лишком тисяч колгоспних комсомольських осередків з охопленням 116 тис. чол.

Комсомольська організація на ряді найважливіших виробничих ділянок здобула провідну роль як серед колгоспної молоді, так і серед усіх колгоспників. Комсомольці показали зразки роботи в колгоспному виробництві і в керівних колгоспних органах.

Комсомол енергійно вчиться. В 4 областях організовано комсомольські політшколи, безпосередньо в колгоспах охоплено політучобою понад 40 тис. комсомольців і 39 тис. чол. позаспільковою молоді.

Організація політичної і агротехнічної учоби та охоплення нею комсомольців проходить при широкому розвитку соцзмагання і ударництва. Комсомол мобілізувався на селі і агрозоотех-

мінімум проводить; можна сміливо твердити, що робота комсомолу в колгоспному селі підноситься і вже піднесена на вищий ступінь.

Товариш Сталін нас учив, що жіноче питання в колгоспах — велике питання, жінка в колгоспах — велика сила. Держати цю силу під спудом — значить допускати злочин. Справді, в УСРР жінки становлять від 60 до 70% у колгоспах, а в окремих колгоспах цей процент досягає 90. Колгоспниці активно включились в усе виробничо-політичне життя, в боротьбу за організаційно-господарське зміцнення колгоспів. Багато тисяч колгоспниць залучено в ударну боротьбу за піднесення колгоспного виробництва.

Політвідділи розгорнули велику роботу по вкоріненню серед колгоспниць соціалістичних методів і форм праці, змагання і ударництва, якими охоплено багато тисяч колгоспниць. Виробіток окремих ударниць досягає 250—300—400 трудовнів.

Добиваючись загального піднесення колгоспних мас, політвідділи в повному розумінні слова пробудили до життя тисячі нових організаторів колгоспного будівництва із числа жінок. Ріст жіночого колгоспного активу на Україні видно із даних по 55 політвідділах МТС; колгоспниць-активісток там налічується понад 88 тис.

Політвідділи прекрасно знають вказівки товариша Сталіна про те, що преса повинна рости не по днях, а по годинах, що це найгостріша і найсильніша зброя партії, що без преси не можна керувати.

Політвідділи за ці 8 місяців створили 524 політвіддільські газети. 81% усіх МТС України забезпечено газетами. Із цих 524 газет на національних мовах виходять: руською — 20 газет, німецькою — 6, молдавською — 5, болгарською — 3 газети, єврейською — 1 газета. 484 газети виходять українською мовою, що є, як відзначив у своїй постанові ЦК ВКП(б), найбільшим досягненням по українізації.

Колосальним досягненням газет політвідділів є те, що вони негайно доводять до колгоспників рішення партії і уряду і мобілізують колгоспні маси на виконання цих рішень; газети підхоплювали і підхоплюють кращу ініціативу колгоспників, скеровану на поліпшення роботи колгоспного виробництва.

Після створення політвідділів МТС швидко виріс робселькорівський рух і піднеслась робота колгоспних і бригадних газет. Підчас збирання пересічно налічувалось навколо кожної газети від 29 до 35 робселькорів, тепер пересічно — понад 80—90 чол. Підчас збирання у районах діяльності МТС виходило пересічно 58 бригадних газет, а в колгоспах — 21.

Політвідділи перетворились в дійсно керівні центри робселькорівської і низової преси. Політвіддільці в боротьбі за виконання постанов партії і вказівок товариша Сталіна застосовували весь свій в більшості багатий досвід організаторської і масової політроботи, який вони діставали, працюючи в Червоній армії на

командних і політичних посадах, в органах ДПУ, в промислових центрах, на партійній роботі; форми і методи їх роботи такі ж різноманітні, як різноманітне живе життя всіх тих більшовиків, для яких воля партії перш за все і над усе.

Основне в роботі політвідділів — це постійний живий зв'язок з колгоспними масами в бригаді, в колгоспі, в ланці, чуйне ставлення до запитів, до нужд, до думок тих, хто ще вчора був дрібним власником, а сьогодні буде нове життя, буде соціалізм. Це — основна риса роботи політвідділів.

Тепер досвід організаторської і масової роботи партії більшовиків в індустріальних центрах, в Червоній армії використано політвідділами, застосовано в колгоспах з урахуванням обстановки і особливостей, які є на селі. Наша робота, безперечно, піднялась на вищий ступінь, досвід, практика і результати роботи політвідділів дістали, як відомо вам, високу оцінку в тезах товариша Кагановича, затверджених Політбюром ЦК ВКП(б).

Однак, підбиваючи підсумки роботи на селі сільських парторганізацій і особливо політвідділів, треба сказати, що це тільки перші кроки. Багато чого почато, але не дороблено, є ще немало помилок і слабких ділянок, є ще багато справ, до яких майже не приступили, є ще проривні колгоспи і навіть проривні МТС. На тлі проривних ланок — господарські і політичні успіхи КП(б)У безперечно величезні, вони так само величезні і значні і для першого року другої п'ятирічки. Ці успіхи викликають бадьорість і впевненість в тому, що в другий і дальші роки другої п'ятирічки комуністи доб'ються того, що УСРР буде передовою республікою в Союзі.

Голова. Товариші, записалось дуже багато, але ще більше записок надходить про припинення дебатів. Дозвольте голосувати. Хто за те, щоб припинити дебати, прошу піднести мандати. Прошу опустити. Хто проти? Проти один.

Дозвольте приступити до прикінцевого слова. Товариші, якщо ми зараз не закінчимо з цим питанням, ми не зуміємо сьогодні закінчити з'їзд, а ви пам'ятаєте, що ми прийняли постанову закінчити з'їзд сьогодні.

Прикінцеве слово надається товаришеві Чубарю.

Чубар. Товариші, я обмежусь тільки деякими зауваженнями, оскільки обговорення конкретних поправок до пропозицій буде перенесено в комісію, яку з'їзд виділить для розгляду тез.

Перше — тези до з'їзду не розходяться з постановами листопадового пленуму, не касують цих постанов, а лише доповнюють їх. Тому в тезах цілий ряд питань, які вже вирішені попередніми пленумами ЦК, не висвітлений.

Тепер по суті питання організації праці. Про це рішення були, це раз, а, подруге, питання організації праці — це є насамперед питання повного планового охоплення МТС обслуговуваних нею колгоспів. Ми лише тоді доб'ємося серйозної організації праці, коли підійдемо через МТС, через політвідділи до кожного колгоспу, до кожної бригади з конкретним планом, з конкретною програ-

мою боротьби, з конкретним розташуванням сил, бо коли колгосп працюватиме без плану або коли цей план не буде стійким, всі наші пропозиції і вимоги будуть ламатися.

Друге питання, на яке тут недосить звернули уваги, але яке є одним з основних в тезах і пропозиціях, — це договір між МТС і колгоспом, який повинен стати складовою частиною плану кожного колгоспу. На сьогодні складання договорів відстає. Без того, щоб МТС і політвідділи МТС не приділили належної уваги складанню цілком конкретного, цілком зрозумілого для широких мас колгоспників договору, — без цього ми зазнаємо багато шкоди. Між МТС і колгоспами повинен бути складений такий договір, щоб, з одного боку, колгосп відповідав за ті обов'язки, які на нього покладаються договором, а з другого боку, щоб МТС виконала всі ті зобов'язання, які вона бере, і в свою чергу відповідала за них. На сьогодні це основне тому, що оформлення в договорі як кількісних, так і якісних показників, виконання встановлених норм виробітку тими чи іншими різними, тракторними бригадами і т. ін. — обумовлює виконання плану в цілому. На основі плану, на основі договору забезпечується краща організація праці і виробництва, створюються умови до виконання обов'язків перед пролетарською державою і по продукції рільництва і по всіх інших галузях.

Наші закони про хлібоздачу, про м'ясопоставки і ін. є закони, які скеровані, в першу чергу, на піднесення колгоспів. Вони ліквідують зрівнялівку, стимулюють кращу роботу в колгоспі, зокрема кожного колгоспника і бригадира; вони озброюють кожного колгоспника, дають в його руки ясну програму роботи і боротьби за піднесення добробуту колгоспу в цілому. Треба добитися, щоб утворення сталих бригад, краще використання механізмів, вища якість роботи, організація хорошої бригади на чолі з хорошим бригадиром — стало нашим бойовим завданням, також як і завданням кожного колгоспу зокрема.

Третє—щодо тої дискусії, яка тут піднялася з приводу того, що є тепер основним в боротьбі за підвищення врожайності, — насіння чи боротьба з бур'янами. Товариш Волков цілком правильно зазначив, що основним в боротьбі з бур'янами є проведення правильної сівозміни, правильний обробіток землі; і треба відзначити, що про це вже сказано і написано в постанові. На сьогодні в кращих передових колгоспах питання боротьби з бур'янами не стоїть в такій гострій мірі тому, що бур'яни — це наслідок поганого обробітку землі, це наслідок впливу куркульства на якість роботи. Тепер в кращих колгоспах питання високого врожаю ґрунтується у відсутність потрібного гарного насіння, що затримує проведення в життя сівозміни. Пшениця сортова у нас є, ячменю менш, насіння ж кормових трав, попередників технічних культур (бобові культури) не вистачає у великій кількості. Без форсування виробництва насіння всіх культур ми сівозміни не запровадимо. Ми повинні замінити насіння, яке не може давати гарних врожаїв; це потрібно для успішної боротьби за високі, сталі, соціалістичні

врожаї, і це цілком можливо, оскільки більшість колгоспів сьогодні може і повинна взятися за виробництво насіння.

Я не говорю про очистку і протруєння насіння, про це вчора говорив товариш Постишев. А яке у нас ставлення до насіння? МТС, РПК на кілограми і тонни рахують насіння, а мало доглядають, що становлять по якості ці кілограми і тонни. У нас справа з якістю насіння стоїть негарзд. Тут певне завдання покладається і на наші науково-дослідні установи; треба, щоб вони не тільки з шкідниками боролися, але на сьогодні сконцентрували б свою увагу на тих підйомах, що забезпечують сталі, соціалістичні врожаї, а саме на виробництві високоякісних сортів насіння, на агротехніці сівозмін тощо.

Організаційне питання. Тут товариш Сапов виступав і говорив про реорганізацію системи Наркомзему. Реорганізація ця конче потрібна. Система Наркомзему в деякій мірі реорганізована тим, що утворено міцний, великий політичний провід у вигляді політвідділів МТС. Зміни в організації апарату Наркомзему потрібні зверху донизу; потрібно, щоб набули інших функцій облЗУ і вся система керівництва МТС і колгоспами в напрямі цілковитого підпорядкування вирішенню основних завдань.

Треба добитись того, щоб МТС і політвідділи при них залізли в глибину, в гущавину колгоспного життя, витягли звідти кращий досвід, кращі зразки роботи, щоб вони максимально допомогли колгоспам в боротьбі за перетворення їх у більшовицькі, а колгоспників у заможних.

В боротьбі за організацію мільйонних мас величезне значення має і таке питання, як госпрозрахункові бригади. Госпрозрахункові бригади можна застосувати в колгоспах і вони дають добрі наслідки. Але застосувати в порядку директиви, в порядку закону на даному рівні колгоспного виробництва навряд чи доцільно. Над цим треба працювати, в цьому напрямі треба виховувати колгоспників, загартовувати кадри, набувати досвіду.

Ми не пройшли ще першого ступеня, коли кожна бригада, яка виконує норму і дає кращі наслідки, відповідно стимулюється. Винесено постанову ЦК і уряду про стимулювання тваринницьких бригад за кращий догляд за худобою, за одержання кращого молодняка.

А скільки бригад премійовано? Дуже мало. Тому, що у нас в оперативному керівництві колгоспу ще не дійшли до цих деталей, до цих дуже важливих моментів згуртування, організації кращих ударників на боротьбу за виконання і перевиконання норм.

Питання внутрішньої організації роботи, розстановки сил, боротьби за труддисципліну — це є питання повсякденної боротьби за кращі наслідки господарювання, за правильне використання наслідків господарювання, за вичищення решток ворожих елементів, рвацьких, ледарських елементів, які впливають ще в багатьох колгоспах на роботу і знижують рівень колгоспного господарства.

Про партійно-масову роботу і про парторганізаторів в колгоспах сказано в постанові ЦК і в організаційних тезах до з'їзду.

Тут доповнювати тези ще додатковими вказівками, коли ми не реалізували тих вказівок, що були дані, навряд чи доцільно.

Ми вважали, що всіх питань в тезах не охопиш, і тому не слід повторювати тих, які вже вирішувались, за які треба обов'язково битися, спираючись на попередні рішення партії.

Нам треба провести партійно-масову роботу: в першу чергу через політвідділи, через тих більшовиків, яких партія кинула на село тисячами для того, щоб в найкоротший час з кращих ударників, з Ізотових колгоспних ланів утворити певний актив, поповнити лави партії, перевіряючи кожного колгоспника, кожного ударника, щоб ними очолювати той велетенський масовий рух, який є з боку колгоспних мас в боротьбі за здійснення лозунгів партії, в боротьбі за вирішення завдань, які стоять в галузі сільського господарства.

Одне зауваження я мушу зробити про землеустрій. Є постанова ЦК про проведення землеустрою, про нарізку полів сівозміни — колгоспних і бригадних. Проводиться це в життя з великим запізненням. Треба собі чітко уявити, якої великої шкоди нам завдає відсутність землеустрою в тих межах, які вимагаються застосуванням правильної сівозміни, бо наші організації, плануючи колгоспне виробництво, часто планують його на папері. Нам треба застосувати сівозміни відповідно до того ґрунту, до тої землі, на якій треба сіяти, бо в кожному полі може трапитись земля, придатна для буряку, і в тому ж полі може бути непридатна для нього земля, в другому полі може бути земля, придатна для коноплі, а в третьому — не знайдеться.

Конкретизація культур, якими треба засівати землю, конче потрібна підчас нарізки полів сівозміни, і живе оперативне керування цією роботою є вирішальним завданням на сьогодні, бо помилки, які були щодо цього, нам дуже багато шкодили.

Товариш Волков висловив побоювання, що у нас державні завдання входитимуть в суперечність з застосуванням сівозміни. Те, що на 1934 р. скорочується площа засіву зернових культур і значно розширюється площа чистих парів, це вже вирішує справу майже цілком для 90, а то й для 95% наших колгоспів, наших районів.

Суперечності між кількісними завданнями на ту чи ту продукцію і вимогами правильної сівозміни не може бути і не буде при умові, коли рук прикласти і конкретно розподілити це завдання, знаючи місцеві умови; коли ж це робити механічно, тоді справа, звісно, інакше стоятиме.

Виконання основної умови в проведенні правильної сівозміни — нарізка полів сівозміни, з урахуванням з боку МТС і районів конкретних можливостей і властивостей кожного колгоспу і бригади — повинно забезпечити піднесення на вищий щабель нашого рільництва.

Основна і вирішальна хиба в тваринницьких бригадах — не плинність, а поденщина, яка там панує. Від того, що панує поденщина, панує і плинність. Там умови заробітку, умови для

роботи не ті, які можуть спричинити піднесення цієї галузі. Боротьба за підвищення продуктивності колгоспного тваринництва—це є невідкладне питання, від більшовицького розв'язання якого залежить перевищення всіх наших проєктувань.

В цьому році ми втратили стільки ж молока, скільки зібрали, тобто могли вдвоє більше зібрати. Вихід м'яса в наших колгоспах і радгоспах міг бути подвоєний на основі кращого годування, на тій основі, що безпородна річна свиня важить 60—65 кілограмів, а породно-племінна—140—150 кілограмів. Корова дає 900 літрів молока, а може давати 2.000 літрів залежно від того, як за нею ходять, як дбають про те, щоб вона давала свою повну продуктивність. Цілий ряд таких резервів, таких можливостей у нас є. Треба дати рішучу відсіч ворожим, куркульським балачкам про неможливість збільшити продуктивність нашої колгоспної худоби, ніби, тому, що система великого господарства сприяє епізоотіям і іншим хибам. Цю відсіч дають на ділі передовики-колгоспники своїм досвідом, своїми досягненнями, і треба зробити так, щоб цих передовиків було якнайбільше, щоб куркульську агітацію було знищено вщент.

Нам треба боротися за якісні показники в колгоспному господарстві. Для цього всі можливості і передумови є; треба, щоб партійні організації поглибили свою роботу, щоб партійці більш займались всіма дрібницями колгоспного життя і вивчали процеси, які відбуваються в розвитку колгоспного господарства. Нам треба посилити свій вплив і краще використовувати роботу передовиків-колгоспників, гуртуючи їх навколо партії і даючи належну відсіч решткам класового ворога.

Лише при виконанні цих умов ми успішно виконаємо завдання, що поставлені другою п'ятирічкою перед сільським господарством. (Оплески).

Голова. Оголошується перерва до вечірнього засідання.

ЗАСІДАННЯ ОДИНАДЦЯТЕ

(23 січня 1934 року. Вечірнє)

Петровський (голова). Вечірнє засідання з'їзду оголошують відкритим. Слово для доповіді від мандатної комісії має товариш Гавриленко.

Гавриленко. Мандатна комісія затвердила всього 1.165 мандатів, з них 738 з ухвальним голосом і 427 з дорадчим голосом.

Всі делегати з ухвальним голосом обрані обласними партконференціями згідно з нормами, які були затверджені ЦК КП(б)У. Делегати з дорадчим голосом поділяються таким чином: 189 чол. обрано згідно з встановленими нормами обласними партконференціями, 36 чол. мандатна комісія видала мандати додатково за клопотанням обласних комітетів партії. Крім того, за рішенням мандатної комісії видано 202 мандати з дорадчим голосом центральним працівникам і членам ЦК і ЦКК, які не обрані на обласних партійних конференціях.

При визначенні кількості мандатів для кожної окремої області мандатна комісія керувалась тими нормами представництва, які були затверджені ЦК КП(б)У перед скликанням з'їзду.

Всі 1.165 делегатів нашого з'їзду представляють на з'їзді 300.113 дійсних членів партії і 153.413 кандидатів. За даними на 15 грудня всього в територіальних організаціях, залізничних організаціях, військових організаціях і військах ДПУ 453.526 дійсних членів і кандидатів КП(б)У.

Найбільшою кількістю делегатів представлені такі організації, як Донецька і Харківська. Ці дві організації представляють 323 делегати з ухвальними голосами, або 45% всього складу делегатів з ухвальним голосом, а разом з Дніпропетровською ці організації мають 62,4% всіх ухвальних голосів.

Склад делегатів XII з'їзду КП(б)У по основних показниках такий.

За участю на попередніх з'їздах КП(б)У: вперше беруть участь на з'їзді КП(б)У 43%, а 57% брали участь на попередніх з'їздах.

Склад нашого з'їзду за партійним стажем такий: з стажем до жовтня 1917 р. делегатів з ухвальним голосом є 153 чол., або 20,7%; з жовтня 1917 р. по 1920 р. — 372 чол., або 50,4%. Разом ця група делегатів з стажем до 1920 р. становить 71%, тоді як на XI з'їзді партії делегати з таким партійним стажем становили 66%.

Нових молодих членів партії, які вступили в партію в 1929 р. і пізніше, в складі делегатів нашого з'їзду є 64 чол. Є у нас

делегат з ухвальним голосом, який в партію вступив після XI з'їзду КП(б)У і тепер він не тільки є делегат нашого з'їзду, але і секретар РПК і при тому один з кращих секретарів РПК. Він — робітник.

За участю в підпільній роботі. З делегатів з ухвальним голосом 33% брали участь в підпільній роботі. Переслідувались за революційну діяльність 36,9%. Як бачите, по політичному досвіду, по партійному стажу, по участі в підпільній роботі і в революційній діяльності склад делегатів з'їзду дуже добрий.

Вихідців з інших партій в складі делегатів з'їзду — 11,7%.

За соціальним станом основну масу делегатів нашого з'їзду становлять робітники. Серед делегатів з ухвальним голосом робітників є 449 чол., або 60,8%, селян — 47 чол., або 6,4%, службовців 242 чол., або 32,8%.

Серед делегатів з дорадчим голосом: робітників 247 чол., або 57,8%, селян — 27 чол., або 6,4%, службовців — 153 чол., або 35,8%.

Найбільш висока питома вага робітників в складі делегатів Донбаса. Якщо пересічно серед всього складу делегатів з ухвальним голосом робітників 60%, то делегація Донбаса в своєму складі має 70,2% робітників.

За національним складом наш з'їзд поділяється таким чином: з ухвальним голосом — українців 265 чол., або 35,9%, росіян — 200 чол., або 27,1%, решта — інших національностей; з дорадчим голосом: українців — 144 чол., або 33,7%, росіян — 116 чол., або 27,2%.

Дуже добрі показники складу делегатів нашого з'їзду по освіті — як по загальній, так і особливо по політичній. Якщо на XI з'їзді делегатів з ухвальним голосом, які дістали вищу освіту, було 6%, то на XII з'їзді їх 26%. Делегатів з дорадчим голосом, які дістали вищу освіту, на XI з'їзді було 5,7%, тепер 27,1%.

Ще цікавіші показники по політичній освіті. Таких, що мають вищу комуністичну освіту (як курси марксизму, комвиші, ІЧП), — 30% всього складу делегатів. Якщо взяти разом такі форми політичної освіти — комвиші, курси марксизму, ІЧП, радпартшколи, — то делегатів з такою освітою є 41% всього складу — майже половина. Це яскраві показники того, як іде культурно-політичний ріст нашого керівного партійного активу. Це наочно відбилося і на складі делегатів нашого з'їзду.

Про склад делегатів з'їзду за масштабом роботи можна опублікувати такі цифри. Основну масу делегатів з'їзду становлять працівники районних центрів, МТС або радгоспів. В районних центрах, МТС і радгоспах на керівних роботах працюють 38,9% складу делегатів. На підприємствах і в колгоспах на керівній роботі працюють 155 чол., або 22,4%. Робітників з виробництва всього на з'їзді з ухвальним і дорадчим голосом 74 чол., рядових колгоспників — 6 чол.

По галузях роботи. Основна маса делегатів з'їзду перебуває на партроботі. На партійній роботі працює 310 делегатів з ухвальним голосом, або 43,5%; на радянсько-адміністративній ро-

боті—70 дел., або 9,8%; в сільському господарстві—113 дел., або 15,8%. Військових на з'їзді—68 чол., або 9,5%.

В складі делегатів з ухвальним голосом є 146 секретарів МПК і РПК, з дорадчим голосом—39 чол. Всього на з'їзді 185 секретарів МПК і РПК.

На з'їзді добре представлена така важлива група працівників, як політвіддільці. Тільки серед делегатів з ухвальним голосом є 83 нач. політвідділів МТС і радгоспів. Якщо взяти разом політвіддільців МТС, радгоспів і транспорту з дорадчим і ухвальним голосом, то їх всього 141 чол.

За складом щодо віку: основна група делегатів має від 31 до 39 років і становить 60,9% всього складу делегатів з'їзду, від 40 років і вище—є 215 дел., або 30%; до 23 років—на з'їзді є 1 делегат.

За статтю: серед делегатів з ухвальним голосом є 44 жінки, або 6,2%, з дорадчим голосом—32 жінки, або 7,4%.

Комсомольців—членів партії серед делегатів з ухвальним голосом є 31 чол., або 4,3%, з дорадчим голосом 17 чол., або 3,9%.

Особливо показова наявність величезної маси делегатів, які брали участь в Червоній армії, в партизанських загонах і в Червоній гвардії. В Червоній гвардії брало участь 426 делегатів, або 37,2%, в партизанських загонах брало участь 293 дел., або 25,6%, і в Червоній армії—829 дел., або 72,5% всього складу делегатів.

Ось і все, що мандатна комісія вважає за потрібне доповісти з'їздові.

Голова. Які є зауваження?

З місць. Затвердити.

Голова. Хто за те, щоб затвердити, прошу піднести руки. Ухвалено одноголосно.

Для читання привітання від Московської конференції більшовиків слово має товариш Алексеев. (*Оплески*).

Алексеев (*читає*). XII з'їздові КП(б)У, з'їздові більшовиків Радянської України, Московська об'єднана обласна і міська партконференція шле бойовий більшовицький привіт.

Більшовики України під керівництвом свого ЦК КП(б)У і випробуваних керівників товаришів Косіора і Постишева йдуть разом з усією партією до XVII з'їзду з величезними успіхами на всіх ділянках соціалістичного будівництва.

Разом з усією країною ми пишаємось героїчною боротьбою пролетарів України за перебудову Донбаса, пишаємось збудованими на Україні велетнями соціалістичної індустрії—Дніпродесом, Дніпрокомбінатом, Краммашбудом, металургійними і хімічними заводами.

З величезною увагою ми, московські більшовики, пролетарі і колгоспники, стежили за соціалістичною перебудовою більшовиками України сільського господарства, і сьогодні нам особливо радісно, що і на цій ділянці КП(б)У під керівництвом ЦК ВКП(б) і при особистій допомозі товариша Сталіна здобула величезні перемоги.

Найважливішим успіхом більшовиків України є викриття і розгром націонал-шовіністів, які підтримували інтервенціоністські прагнення проти Радянської України, є зміцнення пролетарського інтернаціоналізму.

Ми вітаємо рішення XII з'їзду Комуністичної партії (більшовиків) України про перенесення столиці Радянської України в Київ, рішення, яке показує ростущу міць Радянської України і правильну національну політику ВКП(б) і її славного загону — КП(б)У.

Хай живуть передові бійці за перемогу соціалізму — більшовики, пролетарі і колгоспники соціалістичної України і їх Центральний комітет Комуністичної партії (більшовиків) України!

Хай живе наш Центральний комітет ВКП(б) і наш рідний і великий Сталін! (Оплески).

Голова. Для привітання від компартії Західної України слово має товариш Липенко. (Оплески).

Липенко. Товариші, від імени Комуністичної партії Західної України передаю переможному XII з'їздові братерської КП(б)У палкий бойовий привіт.

Робітники і трудящі селяни Західної України, які під керівництвом Комуністичної партії Польщі і Комуністичної партії Західної України борються за своє класове визволення в умовах шалючого фашистського терору, з великою радістю та надією вітають переможний XII з'їзд більшовиків Радянської України, з радістю вітають ті величезні перемоги, яких на полі соціалістичного будівництва досягли трудящі Радянської України разом з трудящими всього могутнього Радянського Союзу — батьківщини трудящих цілого світу під керівництвом непобідимої ВКП(б) на чолі з вождем світового пролетаріату великим Сталіним.

В той час, коли переможний XII з'їзд більшовиків України підсумовує ті величезні перемоги, що перетворили гноблену колись царизмом Україну в цвітучу країну з Дніпрельстаном, Харківським тракторним заводом, ХПЗ, Краматорським заводом, турбозаводом, Луганським і іншими гігантами заводами і з сотнями МТС, — перемоги, що створили з відсталого країни — країну найвищої в світі техніки в сільському господарстві, створили цвітучу індустріально-колгоспну республіку — невід'ємну частину всього могутнього Радянського Союзу, де трудящі досягли в побідному Жовтні соціальне і національне визволення, здобуваючи безустанні перемоги над класовим ворогом, будують нову культуру трудящих, національну по своїй формі, соціалістичну в змісті — культуру щасливого, заможного життя всіх трудящих, — в той час робітники і трудящі селяни Західної України стогнуть під окупаційним чоботом польського фашизму, відчують на собі нечувані тягарі економічної кризи, яка вже кілька років точить організм капіталістичної системи.

Промисел, який і перед тим на Західній Україні був на низькому рівні, опинився перед руїною. Підупав і розкладається

основний на Західній Україні нафтовий промисел. Кількість робітників в нафтовому промислі в 1933 році в порівнянні з 1923 роком знизилася до 45,6%. В самому Бориславі на 6 тис. нафтових робітників, що залишились в виробництві, є після офіційної статистики (дані староства в Дрогобичі) 3 тисячі безробітних, в дійсності число безробітних набагато перебільшує число зайятих в промислі. На цілій Західній Україні на одного працюючого приходиться 1 — 2 безробітних, голодних нуждарів.

Підростаюча робітнича молодь не має найменшої перспективи. Вона стає безробітною по професії, бо дістати працю — це для більшості робітничої молоді нездійсненна мрія. Та маленька частина робітничої молоді, котра має «щастя» дістатись на виробництво, зазнає страшного визискування, а в додаток ще йде національне пригноблення. Приміром, в Дрогобичі на рафінерії «Польмін», де працює більш 100 молодечих робітників, переважно польської національності, дістають четверту категорію зарплати, що виносить 2 злоті 24 сот., а на других рафінеріях, де більшість працюючої молоді — це українці і євреї, дістають від 96 сот. до 1 злот. 20 сот. В першому випадку довгість робочого дня від 8 до 9 год., в другому — 12 год. і більше.

Рівно ж страшний визиск зазнають жінки-робітниці. Коли робітник-мужчина в рафінерії заробляє біля 4 злот., то жінка за ту саму працю дістає 2 злот. 69 сот. Подібну картину можемо бачити і в інших галузях промислу.

Після такого стану робітничий клас виставлений на нечувану нужду.

Як вказала статистика, перепроваджена в промислових місцевостях Західної України: Борислав — Дрогобичі і ін., на 100 робітників, які опинились без праці, тільки 39 мають своє ліжко, решта, тобто 61 робітник, не знають, де переночують кожну надходящу ніч. На 100 мужчин тільки 60 має трохи тепліший одяг. На 100 жінок тільки 47 мають лихий одяг, а на 100 дітей тільки 30, останні голі гнізяться в піврозвалених норах і бараках. Ця статистика вказала, що 7% робітників на $\frac{1}{4}$ не має зовсім білизни, 30% не має білизни для зміни, а 47% має тільки одну білизну для зміни. Відживча вартість на безробітного спала до 71,3%.

От таке положення робітничого класу на Західній Україні.

Образ нужди не менший і по селах. Голодує біднота цілих сіл Волині, Гуцульщини і інших повітів, в застрашуючий спосіб шириться тиф та інші епідемічні пошесті. Село на Західній Україні не бачить солі і нафти. Зате бачить хмару екзекуторів, котрі при допомозі поліції останнє витягають з хат за податок.

На виголоднілих страйкуючих робітників і безробітних Львова, Борислава та інших міст Західної України систематично висилаються поліція і шпики, які розбивають демонстрації, в котрих домагаються праці і хліба, побивають не раз до смерті робітників.

Тут можна було б навести безліч фактів, що вказували б, якими

дикими методами фашистівські банди поліції примінюють жорстокий терор до трудящих Західної України. Хай посвідчать оці два, з тисячів, взятих фактів. Ось що подають з Турчанського повіту: «У нашому селі шаліє страшний терор. В село приїхало 12 поліціантів. Ці паціфікатори, щоб не марнувати часу, ходили по селах і в нелюдський спосіб били безпідставно людей, не щадили нікого, ні старого, ні малого, били жінок і навіть малих дітей».

Не треба наводити, що картина, яку минулого року по паціфікації представляло село на Волині, була дійсно жахлива.

Але то не все, бо на терені Західної України шаліє національний гніт та колоніальна винищувальна політика польського фашизму відносно до українського населення.

Закриваються українські школи. З 3 тис. шкіл, що були перед імперіалістичною війною на терені Східної Галичини, залишилися зараз не много більше як 300 українських шкіл, себто уменшення майже вдостеро; на Волині від погрому схоронилися не більше як 3 українські школи, середніх українських шкіл на цілій Західній Україні є тільки 5.

Замикається та переслідується через поліцію українські культуральні інституції, як просвіти і т. д., не говорячи вже про звірське розгромлення масово-революційних організацій, як, приміром, Сельробу та робітничо-селянської преси. Криваво здушено національно-визвольний рух трудящих мас Західної України.

Товариші! Ті жахливі умовини нужди, голоду, національної неволі та політичного безправ'я відносно широких народних мас на Західній Україні викликають щораз більший революційний фермент, штовхають маси на дорогу боротьби з окупацією і «своею» місцевою буржуазією, поширюють революційний фронт класової і національно-визвольної боротьби під керівництвом Комуністичної партії Західної України.

Комуністична партія Західної України брала керівну участь і організувала страйкову боротьбу нафтового пролетаріату, залізничників та комунальних робітників у Львові, деревельних робітників та робітників на солярнях. Примінюючи одноцілий фронт знизу з всіма робітниками, компартія проводила безпощадну боротьбу з соціал-фашизмом, як агентом буржуазії в лоні робітничого класу, проти агента, котрий є небезпечним ворогом тим більше, що, прикриваючись революційною фразеологією, ламає боротьбу пролетаріату, роздухуючи хвилю шовінізму, який мав би служити, як оружжя фашизму в його воєнних цілях, заразом поширює брехні на Радянський Союз та активно помагає фашизмові в підготовці війни проти СРСР.

Комуністична партія Західної України стояла на чолі великих повстанчих боїв трудящого селянства в Ліському повіті, в боротьбі селян на Волині і в десятках інших масово-революційних виступах трудящих на Західній Україні проти польської окупації.

Товариші! Видячи той ростучий революційний рух широких трудящих мас під керівництвом Комуністичної партії Західної України, в страху перед повстаючим маривом комунізму, допро-

ваджена до безумства величезними перемогами більшовицької партії на Радянській Україні, де остаточно викорчовується капіталістичний клас, де диктатура пролетаріату при допомозі славного ДПУ на чолі з товаришем Балицьким розгромила до решти гнізда контрреволюційної диверсії, саботажу і шкідництва, — українська буржуазія, зогріта новими надіями на антирадянську інтервенцію зі сторони японського, німецького та польського імперіалізму, українська буржуазія розпочала шалену антирадянську і антикомуністичну кампанію, — кампанію, укороновану кривавим мордом, учиненим через українських фашистів в радянському консулаті в Львові, щоб в цей спосіб при допомозі нечуваних клевет і брехні на Радянський Союз протиставитися ростучим силам комунізму, витворити воєнну атмосферу для нападу на Радянський Союз в ділі відірвання Радянської України для перетворення з неї колонії німецького та польського імперіалізму, а на вільну землю Радянської України привернути криваву владу поміщиків та фабрикантів.

Товариші, ми мусимо вам відверто сказати, що наша партія в цій ситуації не стояла на висоті завдання, не потрапила розвинути широкої контрофензиви проти офензиви української контрреволюції і розбити її антирадянську кампанію.

Наша партія під керівництвом ЦК КПП і при ващій братній допомозі в 1928 р. перепровадила побідну боротьбу з фашистською агентурою Васильків-Турянських та Максимовичей. То дало партії можливість зробити великий крок вперед до більшовизації і стати на чолі поважних боїв на класовому і на визвольному фронті.

Одначе боротьба з агентурою фашизму в партії не була допроваджена до кінця. В партії позалишувались недобитки націоналізму, котрі продовжували свою роботу зривання більшовизації партійних рядів.

Завдяки бракові більшовицької чуйності удалося їм навіть прослизнутися до відповідальних органів партії. В моменті, коли ситуація вимагала від партії особливо гострої боротьби проти українського націоналізму, ті різні агенти фашизму саботували боротьбу партії проти контрреволюційного українського націоналізму, використовували національний ухил Скрипника для розкладування партійних рядів, для роззброєння їх супроти офензиви класового ворога.

Товариші, ваша більшовицька боротьба проти націоналістичної контрреволюції на Радянській Україні, проти Баданів, Ерстенюків, Приступ, Букшованих та скрипниківщини допомогла нам, борячися в важких умовах фашистського терору і контрреволюційної нагінки, українського контрреволюційного націоналізму, почавши від «УВО», УНДО, шумськістів до УСДП, викрити і здемаскувати в партії агентуру класового ворога.

Розгорнута більшовицька боротьба проти всіх провокаторів, шпигунів, недобитків петлюрівщини, пройдисвітів і т. ін. на Радянській Україні, які своєю шкідницькою роботою намагалися

підривати будівництво соціалізму в УСРР, розгорнута гігантська робота, що протягом останнього року переводиться тут на Радянській Україні під безпосереднім керівництвом ЦК КП(б)У, підсиленним секретарем ЦК ВКП(б) товаришем Постишевим. Це викликає собачий гомін всієї української націонал-буржуазної преси, вона кричить, бо їй завдано болючий удар, бо вона розцінює себе головним загоном у поході проти Радянської України в майбутніх боях хоч німецького, чи польського фашизму.

Зараз ім'я товариша Постишева для української націонал-буржуазії, для контрреволюційного націоналізму являється самим зненависним. Це ще раз підкреслює, що така люта ненависть класового ворога до товариша Постишева підтверджує правдивість політики ленінської партії. На цю підлу брехню українського фашизму ми, комуністи, революційні робітники та трудящі селянські маси всієї Західної України, відповідаємо: *нехай живе стійкий ленинець — товариш Постишев!*

Сьогодні перед нашою партією стало завдання якнайскоршого очищення партії від чужих і ворожих елементів, завдання посилити боротьбу проти українського націоналізму — головного помічника і вірного льокая польської окупації на Західній Україні, помічника і льокая міжнародного імперіалізму. Наша партія і її відновлене керівництво здає собі цілковиту справу з великої відповідальності, яку накладає на неї ціла повага нинішньої ситуації і konieczність якнайскоршого відроблення тої страти темпу в розвитку революційного руху на Західній Україні, котрий завдяки нашим помилкам і діяльності націоналістичних агентур значно відстає від революційного руху, що розвивається могутньою хвилею по цілій Польщі.

Товариші, ту боротьбу за більшовизацію КПЗУ провадимо під керівництвом більшовицького Центрального комітету Комуністичної партії Польщі.

В цій боротьбі найбільшою поміччю і взором більшовизму є для нас ваші перемоги, товариші, ваша ленінська національна політика, ваша більшовицька боротьба на два фронти проти великодержавного шовінізму і головної небезпеки на Україні — українського націоналізму, що зникається з міжнародними інтервентами, ціла діяльність і героїчна праця цілої ВКП(б) на чолі з великим Сталіним.

Тільки на цій дорозі доб'ємося того, що КПЗУ з відстаючого стане передовим загоном цілої КПП, передовим загоном пролетарської революції в цілій Польщі, яка одна лише зуміє принести трудящим масам Західної України соціальне і національне визволення.

Завіряємо вас, товариші, що в хвилі, коли імперіалістичні розбійники відважуються витягнути свої драпіжні кігти до Радянської України, робітники і трудящі селяни Західної України разом з пролетаріатом цілої Польщі стануться вірним союзником і опорою непобідимої робітничо-селянської Червоної армії, перемінюючи, під проводом Комуністичної партії Польщі і Комуністичної партії Західної України, цю війну в соціалістичну революцію.

Хай живе КП(б)У і її більшовицький Центральний комітет на чолі з товаришами Косіором і Постишевим!

Хай живе ВКП(б) — ударна бригада Комуністичного інтернаціоналу, ударна бригада світової революції!

Хай живе геніальний вождь трудящих всього світу — Сталін!
(Тривалі оплески).

Голова. Для відповіді слово має товариш Затонський. (Оплески).

Затонський. З глибокого підпілля доходить до нас голос братньої компартії Західної України. Вони працюють в нечувано важких умовах фашистського терору, поліційного утиску, а також провокації з боку українського націоналізму. Галасуючи про єдину «Соборну Україну» під прапором нібито націонал-визвольної боротьби проти польського імперіалізму, на ділі українські націоналісти продають і Західну Україну, як і всю Україну, імперіалістам. Вони знаходяться на службі дефензиви і ведуть розкладницьку роботу, зокрема намагаються розкласти лави партії.

Оці всі Максимовичі, Василькови, Турянські, так нам добре знайомі по їх розкладницькій роботі в КП(б)У, ще більшої шкоди наробили там, збиваючи пролетарів Західної України з єдиного вірного, ленінського, більшовицького шляху в бік націоналістичного ухилу.

Ми, товариші, в своїй роботі тісно зв'язані з нашою братньою КПЗУ, зв'язані тим, що ми є для них живим прикладом. І коли у нас тут припущено було виникнення націоналістичного ухилу Скрипника, припущено було помилки, — це надзвичайно відбивалось також і на роботі КПЗУ, і навпаки, коли ми свій прорив подолали, коли ми націоналістів зараз розстрожили, — це допомогло і КПЗУ. Недаремно, як говорив тут товариш, що виступав від КПЗУ, так люто ненавидять нас всіх їхні українські націоналісти, а в першу чергу товариша Постишева, з ім'ям якого зв'язується цей більшовицький поворот в боротьбі з українським націоналізмом, що є головною небезпекою тут і є головною небезпекою і у них, бо він збиває пролетаріат з єдиного вірного більшовицького шляху.

Ми знаємо, що там в глибокому підпіллі, в нечувано важких умовах працюють наші товариші, готуючи пролетарську революцію. Ми обіцяємо їм від імени КП(б)У дальшу непримириму боротьбу зі всіма класовими ворогами тут на своєму терені, обіцяємо, що збудуємо міцний форпост соціалізму.

Радянська Україна в межах цілого Радянського Союзу буде і далі міцною і непохитною, буде все більше розквітати, і коли, товариші західні українці, ви з пролетаріатом Польщі дійдете до свого Жовтня, ви будете мати у нас міцний соціалістичний тил і міцну братерську допомогу. (Оплески).

Голова. Товариші, Всеукраїнське товариство «Динамо» шле гарячий привіт з'їздові і прислало доповідь, в якій описує свою роботу.

Дозвольте цю доповідь прикласти до протоколу з'їзду, а повідомлення опублікувати в газеті. (Оплески).

Переходимо до заслухання резолюції на звіт ЦК і ЦКК КП(б)У.
Слово має товариш Попов.

Попов. Пропонується, товариші, така резолюція. (Читає)¹.

Голова. Кому угодно висловитись по резолюції? Ніхто не хоче.
Є пропозиція прийняти за основу.

Голоси. В цілому.

Голова. Поправок ніяких? Додатків ніяких? Тоді голосую в цілому. Хто за затвердження резолюції, прошу піднести мандати. Хто утримався? Немає. Хто проти? Немає. Прийнято одноголосно. (Оплески).

Потім приймається *одноголосно* постановою на звіт ревізійної комісії: «Звіт ревізійної комісії затвердити».

Голова. Від комісії по складанню резолюції на доповідь товарища Чубаря слово має товариш Григор'єв.

Григор'єв. До відома делегатів, які не були на засіданні, — тези були затверджені в основному. Зараз прочитаю тільки додатки. (Зачитує додатки).

Голова. Як будемо голосувати?

Голоси. Затвердити в цілому.

Голова. Є пропозиція голосувати в цілому. Хто за те, щоб прийняти резолюцію в цілому, прошу піднести мандати. Прочитати. Хто проти? Хто утримався? Прийнято одноголосно.

З'їзд доручає ЦК остаточну редакцію резолюції. Чи приймається така пропозиція? Приймається².

Оголошується перерва на 5 хвилин.

(Після перерви і виборів оголошується склад обраних до керівних органів КП(б)У).

ЧЛЕНИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМПІТЕТУ КП(б)У

1. Сталін Й. В.	17. Любченко П. П.
2. Каганович Л. М.	18. Вегер Є. І.
3. Молотов В. М.	19. Чернявський В. І.
4. Косіор С. В.	20. Шліхтер О. Г.
5. Постишев П. П.	21. Маркітан П. Ф.
6. Петровський Г. І.	22. Алексєєв Н. А.
7. Чубар В. Я.	23. Андрєєв С. І.
8. Балицький В. А.	24. Асаткін А. Н.
9. Якір Й. Е.	25. Амелін М. П.
10. Хатаєвич М. М.	26. Бегайло Р. А.
11. Затонський В. П.	27. Брускін А. Д.
12. Чувирін М. Є.	28. Булат В. О.
13. Сухомлин К. В.	29. Бричкін С. А.
14. Саркісов А. Д.	30. Вайнов А. Р.
15. Демченко М. Н.	31. Ваньян А. Л.
16. Попов М. М.	32. Василенко М. С.

¹ Текст резолюції дивись додаток І.

² Текст резолюції дивись додаток І.

33. Власов І. В.
34. Войцехівський Ю. О.
35. Волков А. С.
36. Воробйов І. А.
37. Виростков І. А.
38. Гавриленко В. А.
39. Гаврилов І. А.
40. Гарін М. Д.
41. Голуб Ф. Я.
42. Голубенко М. В.
43. Гопнер С. І.
44. Гулий К. М.
45. Дегтярьов Л. С.
46. Дьомічев М. А.
47. Діскантов А. Г.
48. Друскіс Ф. С.
49. Дудник А. М.
50. Дубовий І. Н.
51. Зеленський Т. П.
52. Заривайко П. А.
53. Зюльков Ф. І.
54. Іванов Н. Г.
55. Ільїн І. Л.
56. Ісаєв І. В.
57. Канторович С. І.
58. Карлсон К. М.
59. Кацнельсон З. Б.
60. Квятек К. Ф.
61. Кіллерог М. М.
62. Кісельов А. Л.
63. Кірілкін І. Т.
64. Кісіс Р. Я.
65. Коваль К. Ф.
66. Корженко П. Т.
67. Іванов Ф. І.
68. Коцюбинський Ю. М.
69. Кузьменко В. Д.
70. Куріцин В. І.
71. Кулик І. Ю.
72. Левітін Е. Я.
73. Левченко М. І.
74. Лейбензон М. Л.
75. Лісін І. І.
76. Літвін М. І.
77. Макаров Т. Г.
78. Масленков П. Ф.
79. Матвеев Н. І.
80. Михайлов В. М.
81. Михайлик М. В.
82. Мілх Л. Р.
83. Мойсеєнко К. В.
84. Мусульбас І. А.
85. Макаров І. Г.
86. Кліновський Д. С.
87. Налімов М. Н.
88. Осьмов Н. М.
89. Окорков К. І.
90. Пахомов Я. З.
91. Паперний Л. Л.
92. Петровський Д. І
93. Певзнер А. М.
94. Пілацька О. В.
95. Поляков В. В.
96. Порайко В. І.
97. Потапенко Р. Я.
98. Плачінда І. С.
99. Просвірнін І. А.
100. Рекіс А. А.
101. Рогальов Ф. Ф.
102. Сапов І. А.
103. Скалига Н. Ф.
104. Соколов А. Г.
105. Соколов О. В.
106. Таран Ф. П.
107. Таран С. Д.
108. Тараненко К. С.
109. Тьомкін М. М.
110. Триліський О. Л.
111. Товстопят А. Г.
112. Туровський С. А.
113. Хаханьян Г. Д.
114. Хвиля А. А.
115. Шелехес І. С.
116. Фесенко Д. С.
117. Фурер В. Я.

КАНДИДАТИ В ЧЛЕНИ ЦК КП(б)У

1. Ахматов Л. С.
2. Бенедіктов Б. Н.
3. Бірман С. П.
4. Бондаренко І. П.
5. Бляхер М. Г.
6. Ђобровник А. Н.

7. Борщ Г. М.	29. Петрушанський Р. Р.
8. Бойко П. Д.	30. Пельовін І. В.
9. Варфоломеев М. Т.	31. Підсуха В. Ф.
10. Васильков Г. С.	32. Резніченко Я. З.
11. Головаш М. І.	33. Рибніков Н. Й.
12. Горбань М. К.	34. Струц В. Н.
13. Григор'єв К. Н.	35. Степанський І. С.
14. Громілін М. І.	36. Сулковський Ф. В.
15. Дитюк С. Є.	37. Тесленко Х. П.
16. Єленін Г. С.	38. Ткач М. П.
17. Зорін А. М.	39. Шлейфер. І. Й.
18. Зубов А. І.	40. Білик К. Б.
19. Коваленко О. С.	41. Банкович Я. М.
20. Капелінський І. Ю.	42. Співак І. С.
21. Нідер Е. Л.	43. Федяєв І. Ф.
22. Краєвський Й. Е.	44. Голубятніков М. Д.
23. Кужело Є. Ф.	45. Шмідт Е. А.
24. Лепін А. Г.	46. Грязев І. Я.
25. Левінзон М. Л.	47. Міхеєнко Д. А.
26. Мазо С. С.	48. Закривидорога Л. К.
27. Нурінов А. А.	49. Мазур Ф. Т.
28. Орлов Н. О.	

ЧЛЕНИ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ ЦК КП(б)У

1. Богданов М. С.	8. Іванов В. Т.
2. Берьозкін М. Ф.	9. Обушний Л. К.
3. Винокамень А. М.	10. Розіт А. Р.
4. Горлінський К. І.	11. Сердюк І. С.
5. Дроб Г. М.	12. Сороцький Л. М.
6. Завицький Г. М.	13. Стасюк Т. В.
7. Земляной А. С.	

Петровський. Товариші, XII з'їзд КП(б)У закінчив свою роботу на порозі відкриття XVII з'їзду Всесоюзної комуністичної партії.

Наш з'їзд збігся з 10-річчям того моменту, коли ми лишились без Леніна. Але, перевіривши свою роботу, ми бачимо, що партія стояла на ленінському шляху, заповіти Леніна виконувала, і робота з'їзду вся була скерована по лінії ленінізму, здійснення вчення Леніна — Сталіна. Це дало нам можливість намітити найширші завдання соціалістичного будівництва, розвитку всіх продуктивних сил на Україні, піднесення культурного і матеріального добробуту трудящих мас.

XII з'їзд КП(б)У вітала численні делегації пролетарів соціалістичної промисловості, колгоспники соціалістичних ланів, делегації від Червоної армії, трудящої інтелігенції і наукових працівників. І вони від широких верств трудящих заявили про правильність генеральної лінії нашої партії, повністю приєднувались до наших рішень і боротьби з класовими ворогами робітників і кол-

госпників, до боротьби проти запродавців і зрадників Радянської України. Пролетарі нашої країни повні братерської солідарності з усіма народами СРСР в справі оборони Союзу, в справі зміцнення Червоної армії. Особливе піднесення на з'їзді було викликане привітанням юних піонерів, дітей пролетарів і трудящої інтелігенції. Їх організованість, витриманість, спокій викликали у нас захоплення. А юні піонери з величезною дисципліною і розумінням свого обов'язку перед з'їздом, з глибокою свідомістю розвивали майстерність своїх досягнень, які ще раз показують, що у нас на основі комуністичного виховання ростуть ті, які продовжуватимуть величезне соціалістичне будівництво, яким заняті тепер партія, пролетарі і колгоспники.

Найближче наше завдання — постанови XII з'їзду КП(б)У добре проробити на партійних зборах, а потім понести ці рішення в широкі робітничі і колгоспні маси, і так, щоб комуністи разом з трудящими, на чолі мас негайно взялись за виконання завдань, намічених рішеннями з'їзду.

Центральні органи преси, як і обласні і районні газети, повинні дати широке політичне освітлення перед пролетарями і колгоспниками підсумків з'їзду, наших досягнень в соціалістичній промисловості, в колгоспному будівництві і на культурному фронті на Україні.

В критиці і самокритиці XII з'їзд КП(б)У показав пролетарям і колгоспникам, трудовій інтелігенції, як треба виправляти помилки, з тим щоб в дальшому соціалістичному будівництві не проглядіти класового ворога і краще працювати в справі піднесення продуктивних сил в промисловості і в сільському господарстві.

Сьогодні, товариші, був відкритий в Харкові новий, найвеличезніший в світі, гігант — Турбогенераторний завод. Пролетарі, інженери і техніки з величезною радістю завершали до XVII з'їзду ВКП(б) останню установку і випустили вже потужні агрегати для електрифікації СРСР. Свій ентузіазм, своє захоплення пролетарі, інженери і техніки Турбінобуду висловили в своєму привітанні XII з'їздові КП(б)У, обіцяли опановувати техніку, ще більше працювати для зміцнення могутності СРСР.

Величезним піднесенням і ентузіазмом охоплена тепер вся пролетарська армія, колгоспні маси, і завдання нашої партії — закріпити це піднесення і йти до нових досягнень в другій п'ятирічці, яка дає новий величезний розмах в розвитку продуктивних сил.

В центрі уваги на Україні повинне бути сільське господарство, зміцнення колгоспів і радгоспів, піднесення врожайності і особливо підготовка до весни, про що ви слухали тут доповідь товариша Чубаря.

Головне в цій справі — не давати класовому ворогові руйнувати колгоспний лад на селі, на чолі колгоспів ставити комуністів, які знають справу, розширити, розвинути там соціалістичне змагання і ударництво, не забувати основне господарське завдання 1934 р. — дати в цьому році більш високий урожай, ніж ми мали в 1933 р. Для цього треба ширше розгорнути політично-масову

роботу на основі вчення Маркса—Енгельса—Леніна—Сталіна для посилення соціалістичної свідомості, підвищення революційної пильності.

Одним з найвеличезніших факторів для дальшого піднесення сільського господарства в другій п'ятирічці є перехід уряду з Харкова в Київ, створення в Києві столиці Радянської України.

XII з'їзд щойно обрав Центральний комітет КП(б)У. Всі цілком певні, що дружна робота з'їзду забезпечить Центральному комітетові на чолі з товаришами Косіором і Постишевим виконання тих завдань, які з'їзд поставив перед ЦК, а разом з делегатами, зарядившись новою більшовицькою зарядкою, ми єдиною незламною лавиною йдемо до XVII з'їзду ВКП(б), з більшовицькою волею, перешикувавш свої лави, йдемо завершати будівництво соціалізму, виконати величезну програму соціалістичного будівництва в другій п'ятирічці.

Хай живе XVII з'їзд Всесоюзної комуністичної партії (більшовиків)!

Хай живе наш вождь товариш Сталін! *(Бурхливі, тривалі оплески, що довго не вщухають і переходять в овацію).*

XII з'їзд КП(б)У оголошую закритим. *(Оплески).*

ДОДАТКИ

РЕЗОЛЮЦІ І ПОСТАНОВИ XII З'ЇЗДУ КП(б)У

НА ДОПОВІДЬ ПРО РОБОТУ ЦК ВКП(б)

(Прийнято одноголосно)

1

XII з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України цілком і повністю схвалює політичну лінію і роботу ЦК ВКП(б), яка проводилась в точній відповідності до заповітів Леніна, до постанов XVI партійного з'їзду, в нещадній і непримиримій боротьбі з ворогами партії і робітничого класу.

На основі рішень XVI з'їзду партії, з'їзду розгорнутого соціалістичного наступу по всьому фронту, ЦК ВКП(б), під водителством найбільшого стратега пролетарської революції, найкращого учня і найближчого соратника Леніна, любимого вождя світового пролетаріату — товариша Сталіна, твердо і впевнено вів нашу партію, робітничий клас, першу в світі країну пролетарської диктатури від перемоги до перемоги по великому шляху збудування безкласового соціалістичного суспільства.

В найскладнішій обстанові найжорстокішої кризи загниваючого капіталізму, кінця його часткової стабілізації, в умовах загострення всіх внутрішніх і зовнішніх суперечностей капіталістичної системи, відкритої підготовки нових імперіалістичних воєн, підготовки інтервенції проти СРСР, — в цих умовах правильна ленінська політика ЦК ВКП(б) забезпечила мир великій країні будованого соціалізму.

Самовіддано підтримувана робітничим класом, колгоспниками, всіма трудящими нашої країни зовнішня політика радянського уряду, яка спирається на колосально зрослу політичну, економічну і військову міць СРСР, забезпечила за минулий від часу XVI з'їзду період дальшого зміцнення міжнародного становища СРСР. Радянський уряд, проводячи неухильно повсякденну боротьбу за мир, безустанно і рішуче викриваючи всіх провокаторів і підпалювачів війни, став найважливішим фактором і оплотом збереження миру.

Період, що минув, повністю потвердив дану XVI з'їздом оцінку світового становища, яке характеризується надзвичайним загостренням всіх суперечностей в імперіалістичному таборі, дальшим погіршенням становища робітничого класу і трудящих мас в усьому капіталістичному світі, коли капіталістичні уряди в

боротьбі з ростущим невдоволенням мас вдаються до відкритих форм терористичної фашистської диктатури проти робітничого класу. Розпадається, гние живцем соціал-демократія, головна соціальна підпора капіталізму.

Посилення політичного впливу секцій Комуністичного інтернаціоналу, очищення їх від опортуністичних елементів, страйкова боротьба пролетаріату, рух безробітних, селянські виступи в різних країнах яскраво потверджують правильність тези XVI з'їзду про неминучість посилення революційного піднесення в капіталістичних і колоніальних країнах і переростання його в ряді з них в політичну кризу.

XII з'їзд КП(б)У з особливим задоволенням відмічає героїчну діяльність компартії Німеччини, яка в тяжких умовах підпілля організує маси на скинення фашистської диктатури, успіхи компартії Японії, переможний розвиток китайської революції, успіхи Червоної армії Радянського Китаю.

На живому прикладі переможного соціалістичного будівництва в СРСР трудящі маси всього світу бачать єдиний вихід з лещат капіталістичної експлуатації і поміщицько-куркульської кабали, з лещат кризи, голоду, нужди, вимирання і війни. На прикладі нечуваного піднесення революційної енергії і творчості героїчного робітничого класу і колгоспників СРСР переконуються вони в правильності шляху соціального і національного визволення, вказаного Комуністичним інтернаціоналом.

Успіхи соціалістичного будівництва, швидко ростища на цій основі міць країни Рад — цитаделі світової пролетарської революції — приводять в шаленство найбільш реакційні верстви буржуазії, які безустанно плетуть сіль антирадянських провокацій, посилено готують контрреволюційну війну проти СРСР. Застрілками цих провокацій є нині японська вояччина і німецький фашизм, які постійно надихаються і підбурюються до всяких антирадянських провокацій і авантур британськими твердолобами. З другого боку, у деякої частини буржуазії різних держав яскравіше проявляються тенденції до розширення економічних і торговельних зв'язків з СРСР.

XII з'їзд КП(б)У з особливим задоволенням відмічає проведення ЦК ВКП(б) і під його керівництвом всією партією величезну роботу по зміцненню обороноспроможності пролетарської держави, її героїчної Червоної армії. Досягнуті в цій справі вирішальні успіхи перетворили СРСР у велику, могутню країну, спроможну дати нищівну відсіч всім ворогам, які наслідяться зазіхнути на будьякий кусок території Радянського Союзу.

II

Від XVI з'їзду, що визначив шляхи розгортання соціалістичного наступу по всьому фронту, СРСР пройшов гігантський шлях розвитку. З величезними перемогами в усіх галузях соціалістичного будівництва приходять партія до свого XVII з'їзду.

Успішно розв'язується завдання — в найкоротший історичний строк догнати і перегнати передові капіталістичні країни в технічному відношенні.

За чотири роки здійснено першу п'ятирічку, яка в корені перетворила нашу країну, створено могутню передову промисловість, насамперед важку індустрію — матеріальну базу соціалізму, яка забезпечує завершення технічної реконструкції всього народного господарства і яка озброїла наше сільське господарство передовою машинною технікою. Побудовано фундамент соціалістичної економіки. Розгромлено останній експлуататорський клас — куркульство. Розв'язано найбільш важку і складну проблему пролетарської революції. Основні маси селянства ввійшли в колгоспи і стали міцною опорою радянської влади на селі. Радянський Союз остаточно укріпився на соціалістичному шляху.

Величезних перемог досягнуто в справі поліпшення матеріально-побутового становища робітничого класу і найширших мас трудящих. Остаточно ліквідовано безробіття — найжорстокіший бич робітничого класу в капіталістичних країнах. Запроваджено 7-годинний, а на ряді виробництв — 6-годинний робочий день. Перемога суцільної колективізації вирвала назавжди мільйони бідняків з куркульської кабали, поклала кінець віковій відсталості і животінню трудячого селянства, відкрила перед ним широкий шлях культурного, заможного життя.

Якнайширше розгортання культурної революції цілком змінило лице країни. Ще недавно одна з найбільш відсталих в світі, вона скоро стане не тільки найбагатшою, а і найкультурнішою країною. З піднятих в ході боротьби за більшовицькі темпи найширших верств трудящих швидко ростуть і висуваються все нові і нові кадри організаторів соціалістичного виробництва.

На прикладі Радянського Союзу перед лицем сотень мільйонів трудящих всього світу на ділі доведена правильність ленінської теорії збудування соціалізму в одній країні.

ІІІ

Всі ці всесвітньо-історичні перемоги є результат неухильного здійснення генеральної лінії партії, мобілізації навколо неї всіх сил самої партії, робітничого класу, всіх трудящих СРСР. Ці перемоги партія здобула, по-більшовицькому переборюючи труднощі, ламаючи шалений опір решток класового ворога, нещадно викриваючи його агентуру в наших лавах, правих і «лівих» опортуністів, викриваючи примиренство і гнилий лібералізм, викриваючи дворушницькі маневри опортуністів усіх мастей, контрреволюційних троцькістів і правих опортуністів. Про ці дворушницькі маневри попереджав нашу партію XVI партійний з'їзд.

Монолітна, єдина, міцно спаяна з робітничим класом і трудящими масами, незламною сталевую стіною оточуючи своє історично перевірене керівництво — ленінський ЦК і любимого вождя

товариша Сталіна, — підходить партія до XVII з'їзду. Чистка лав ВКП(б), яка нині проводиться, ще більше згуртовує нашу партію як більшовицький авангард робітничого класу, підвищує її боєспроможність, зміцнює зв'язок партії з масами. Ленінський ЦК ВКП(б) на чолі з товаришем Сталіним дав нещадну більшовицьку відсіч всім намаганням хитати і підривати сталеву партійну дисципліну і єдність ленінської партії.

Блискучі перемоги партії на всіх фронтах соціалістичного будівництва є не тільки яскравим потвердженням всієї правильності її генеральної лінії, а і прямим результатом величезної роботи, проведеної ЦК ВКП(б) по перебудові самої партії, всіх органів пролетарської диктатури відповідно до нових, зрослих завдань соціалістичного будівництва.

Проведення шести історичних умов товариша Сталіна, викорінення зрівнялівки і знеособки, якнайширше розгортання більшовицької критики і самокритики, рішуче викриття і викорінення бюрократизму, канцелярських методів керівництва, організаційна перебудова апарату управління господарських організацій, широкий розвиток соцзмагання, посилення відповідальності в усіх ланках, перевірка фактичного виконання, створення політвідділів на найтрудніших ділянках соціалістичного господарства, перебудова партійної організації за виробничим принципом в поєднанні з територіальним, — все це відіграло вирішальну роль в величезних історичних перемогах нашої партії за останній період.

IV

XII з'їзд КП(б)У відмічає виняткову роль Центрального комітету і товариша Сталіна в ліквідації прориву в сільському господарстві України.

ЦК ВКП(б), товариш Сталін з усією більшовицькою рішучістю виправили великі політичні і господарські помилки, допущені КП(б)У в її роботі на селі і в практичному проведенні національної політики.

Промови товариша Сталіна на січевому об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б) і на з'їзді колгоспників-ударників, що являють собою величезний теоретичний внесок в учення Леніна, закон про хлібоздачу, створення політвідділів радгоспів і МТС, проголошений товаришем Сталіним лозунг про перетворення всіх колгоспів в більшовицькі, а всіх колгоспників в заможних, величезна допомога, подана Центральним комітетом Україні машинами, насінням, харчами, коштами, — все це створило винятково сприятливі умови для досягнення якнайшвидшого перелому на селі, для мобілізації всієї партії, мільйонних мас колгоспників і трудящих одноособників на успішне проведення важливіших сільськогосподарських робіт.

В успішному проведенні цієї мобілізації відіграло величезну роль історичне рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня, зміцнення партійного керівництва України і її вирішальних областей,* особливо

зміцнення керівництва ЦК КП(б)У секретарем ЦК ВКП(б) товаришем Постишевим.

З'їзд з величезним задоволенням відмічає, що заходи, вжиті ЦК ВКП(б) для ліквідації відставання України в галузі сільського господарства, знайшли однодушну підтримку більшовиків України. Україна за короткий строк ліквідувала відставання сільського господарства, достроково і успішно провела хлібоздачу, добилась значного підвищення врожайності і повноцінного колгоспного дня в переважній більшості колгоспів.

Відмічаючи, що на ряді ділянок сільського господарства України (тваринництво, технічні культури, особливо буряк) ще триває відставання, XII з'їзд КП(б)У дає зобов'язання перед ЦК ВКП(б) по-більшовицькому мобілізувати компартію України на подолання цього відставання.

Під керівництвом ЦК і товариша Сталіна КП(б)У розгромила націоналістичні контрреволюційні організації, що намагалися відірвати Україну від Радянського Союзу, викрила і розгромила новий націоналістичний ухил, який очолювався Скрипником, ухил, який полегшував і допомагав діяльності контрреволюційних націоналістів, який прямо з ними змикався. КП(б)У провела величезну роботу по очистці партійних і радянських організацій від дворушників, провокаторів, агентів інтервентів, забезпечила рішуче посилення більшовицького партійного керівництва процесом будівництва української соціалістичної культури, мобілізувала всю партійну організацію на боротьбу з українським націоналізмом — головною небезпекою на Україні, не припиняючи і не ослабляючи боротьби проти руського великодержавного націоналізму — головної небезпеки в масштабі всього Радянського Союзу і всієї ВКП(б).

З'їзд відмічає виняткову допомогу, подану ЦК ВКП(б) Комуністичній партії (більшовиків) України в боротьбі за виконання програми вугільним Донбасом, особливо видатну роботу, проведenu в Донбасі товаришем Кагановичем, яка забезпечила проведення в життя постанови ЦК ВКП(б), що намітила перебудову господарського керівництва і всієї роботи Донбаса.

Більшовики України беруть на себе зобов'язання перед лєнінським ЦК ВКП(б) докласти всіх сил до підняття роботи заводів чорної металургії, бо робота чорної металургії має вирішальне значення в виконанні програми другої п'ятирічки.

* * *

XII з'їзд КП(б)У цілком і повністю схвалює тези доповідей товаришів Молотова і Куйбишева на XVII з'їзді, які являють собою бойову програму великих робіт, яка забезпечує «ліквідацію капіталістичних елементів і класів взагалі, остаточну ліквідацію, на основі повного завершення колективізації селянських господарств і кооперування всіх кустарів, приватної власності на засоби виробництва; ліквідацію багатоукладності економіки Радян-

ського Союзу і встановлення соціалістичного способу виробництва як єдиного способу виробництва, з перетворенням всього трудящого населення країни в активних і свідомих будівників соціалістичного суспільства».

З'їзд цілком схвалює намічені тезами про другу п'ятирічку заходи до посиленого розвитку в найближчі роки транспорту, товарообороту, легкої і харчової промисловості.

З'їзд цілком і повністю схвалює тези доповіді товариша Кагановича, які дають ключ до розв'язання поставлених партією завдань всесвітньо-історичного значення. З'їзд вважає, що ці тези правильно намічають перебудову всіх ланок партійних і радянських організацій. Ця перебудова зміцнить позиції пролетарської диктатури і керівну роль партії на всіх ділянках соціалістичного будівництва.

Непохитно борючись за неухильне здійснення генеральної лінії, за зміцнення бойової більшовицької дисципліни, піднявши на вищий ступінь якість всієї нашої роботи і керівництва, ще більше загостривши більшовицьку пильність, мобілізуючи маси, — партія забезпечить виконання поставлених в тезах величезних завдань.

Вірна заповітам Леніна, непохитно згуртована навколо свого Центрального комітету, очолювана найкращим продовжувачем справи Леніна — товаришем Сталіним, партія вступає в смугу вирішальних боїв за збудування в другій п'ятирічці соціалістичного суспільства. ЦК ВКП(б), вождь партії і всього міжнародного пролетаріату — товариш Сталін ведуть нас до нових перемог, до ще могутнішого зміцнення СРСР як оплоту боротьби міжнародного пролетаріату, як опорної бази світової пролетарської революції.

Хай живе ленінський ЦК ВКП(б)!

Хай живе товариш Сталін!

НА ЗВІТ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ І ЦЕНТРАЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ КП(б)У

(Прийнято одностайно)

XII з'їзд КП(б)У, заслухавши і обговоривши звіт ЦК і ЦКК, цілком і повністю схвалює політичну лінію ЦК КП(б)У.

XII з'їзд визнає практичну роботу ЦК КП(б)У після рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року цілком задовільною.

З'їзд схвалює роботу Центральної контрольної комісії.

З'їзд констатує, що Комуністична партія (більшовиків) України прийшла до XII з'їзду КП(б)У і підходить до XVII з'їзду ВКП(б) з величезними перемогами в галузі індустріалізації, колективізації сільського господарства і будівництва національної по формі, соціалістичної по змісту української культури. Ці перемоги досягнуті КП(б)У під безпосереднім керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна.

I

УСРР стала країною передової соціалістичної індустрії. Реконструйовано в основному вугільну, металургійну і машинобудівельну промисловість. Створено могутню хімічну промисловість. Збудовано ряд величезних підприємств важкої і легкої індустрії. Від часу XI з'їзду КП(б)У ввійшли в лад 14 нових і реконструйованих домен і 21 мартен. Установлено 2 потужні блюмінги. Промисловість України дала в 1933 році в чотири рази більше від довоєнної продукції.

Розвитком важкої промисловості, в першу чергу машинобудування, створено найновішу, передову технічну базу для завершення реконструкції всього народного господарства.

Продукція машинобудування України виросла за період від XI з'їзду КП(б)У на 79,6%, обганяючи темпи росту всієї важкої промисловості України, яка виросла з 1930 року на 59,8%. Освоєно проектну потужність ХТЗ, який показав зразки більшовицької боротьби за опанування техніки. Налагоджено виробництво комбайнів, причіпного тракторного інвентаря і тракторних молотарок.

Створено нову механізовану базу для вугільної промисловості і для металургії. Збудовано Краматорський машинобудівельний завод. Розгортається будівництво Криворіжсталі, Запоріжсталі, Озівсталі, Дніпровського алюмінійного комбінату, Лисичанського хімічного комбінату.

Вугільний Донбас уже в 1933 році дав країні 44,5 млн. тонн вугілля, тобто на 36% більше, ніж в 1930 році, і майже в два рази більше проти довоєнного рівня.

Цілком реконструйовано Харківський паровозобудівельний завод. Новий Луганський паровозний завод уже в цьому, 1934, році дасть 300 паровозів «ФД».

Під народне господарство України підведено нову потужну енергетичну базу. Збудовано шість великих районних станцій і введено в лад світовий гігант — Дніпродеп ім. Леніна.

Українська промисловість досягла ряду серйозних успіхів у справі освоєння нової техніки, нових заводів, нового устаткування, нових технологічних процесів, нових методів роботи і нових видів продукції.

З'їзд, однак, констатує, що поряд з досягненнями в ряді важливіших галузей промисловості України мало місце серйозне відставання, яке почасти зв'язане з становищем сільського господарства, почасти впливало з відставання методів керівництва від нових завдань, незадовільного виконання шесті умов товариша Сталіна в вугільній і металургійній промисловості.

В галузі вугільної промисловості, не зважаючи на значно зросли в ці роки можливості Донбаса, особливо в зв'язку з розгорнутою механізацією його, директива XVI з'їзду і прийнята ЦК ВКП(б) після з'їзду конкретна програма боротьби за вугілля не була повністю реалізована. З'їзд констатує, що перелом в

роботі вугільної промисловості Донбаса в 1933 році, виконання і навіть перевиконання середньодобового завдання по видобутку вугілля якнайтісніше зв'язані з загальним піднесенням мобілізованості і боєспроможності КП(б)У.

Квітнева постанова ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про вугільну промисловість стала початком серйозної перебудови методів партійного, господарського і професійного керівництва, зламання саботажу і опору здійсненню цієї постанови з боку класово-ворожих і косних бюрократичних елементів; початком справжньої організації мас, в першу чергу партійної і комсомольської організації Донбаса, на здійснення цієї постанови.

Не зважаючи на значно зрослі можливості української металургії, завдання швидкого розвитку чорної металургії, поставлене XVI з'їздом партії, як завдання виняткової господарської ваги, реалізовувалося незадовільно.

XII з'їзд КП(б)У, відмічаючи ріст з другого квартала 1933 року середньомісячного витоку чавуну, підкреслює, що вирішальне значення для цього перелому і в галузі металургії мала перебудова методів роботи, яка почалась, і посилення конкретного керівництва.

XII з'їзд КП(б)У, схвалюючи опубліковані тези товаришів Молотова, Куйбишева і Кагановича, зобов'язує всі партійні організації України зосередити всю свою увагу на повному виконанні народногосподарського плану 1934 року і добитися того, щоб УСРР йшла в авангарді боротьби за здійснення другої п'ятирічки.

УСРР і в другій п'ятирічці лишається основною вугільно-металургійною базою Радянського Союзу. Це покладає на КП(б)У особливу відповідальність за створення стійкого паливного балансу і за ліквідацію дефіциту металу в країні.

Підкреслюючи, що перемога Донбаса є тільки перша серйозна перемога, з'їзд вважає головним завданням партійних і комсомольських організацій Донбаса, поряд з дальшим ростом видобутку вугілля, поліпшити якісні показники, повністю використати всі наявні ресурси, підтягнути відстаючі шахти, нещадно переборюючи опір рішенням ЦК ВКП(б) і добиваючись повного здійснення їх.

Розв'язання завдання ліквідації дефіциту металу в другій п'ятирічці вимагає від господарського керівництва, партійних організацій і заводів чорної металургії в першу чергу:

- а) поліпшення роботи домен, закріплення кадрів робітників і спеціалістів у доменних, мартенівських і вальцівних цехах; повного викорінення зрівнялівки і знеособки;
- б) ліквідації відставання вальцювання від витоку сталі і чавуну;
- в) підтягування сировинної бази до рівня потреби чорної металургії, поліпшення якості сировини, форсування реконструкції рудень, виконання плану видобутку руди;
- г) виконання рішення партії про побудову агломераційних фабрик;

д) корінного поліпшення роботи коксової і вогнетривкої промисловості.

Тези ЦК ВКП(б) про другу п'ятирічку ставлять перед КП(б)У величезні завдання в справі дальшого розвитку легкої і харчової промисловості. З'їзд зобов'язує партійні, комсомольські, господарські і професійні організації добитися виконання плану підприємствами легкої і харчової індустрії, поліпшення якості роботи і забезпечення намічених планів капітального будівництва, враховуючи особливо при цьому потреби робітничих центрів.

Найшкідливішим видом опортунізму в теперішній час є погордливе нехтування легкої і харчової індустрії, робота якої має вирішальне значення для піднесення матеріального і культурного рівня широких робітничих і колгоспних мас.

З'їзд вітає намічену в тезах про другу п'ятирічку передачу місцям частини підприємств, які перебувають у віданні союзних і республіканських органів, що повинно повести до ширшого використання місцевих джерел сировини і швидшого збільшення продукції предметів широкого вжитку для робітників і колгоспників.

З'їзд звертає особливу увагу всіх партійних, комсомольських, господарських і професійних організацій на виняткове значення для теперішнього часу боротьби за піднесення якості роботи всієї промисловості, піднесення продуктивності праці, зниження собівартості і поліпшення якості продукції.

Ухвалене з'їздом рішення про перенесення столиці України в Київ зв'язане з поставою ряду важливіших завдань по посиленню промисловості Правобережжя, яка є базою дальшого зміцнення розташованих там основних сільськогосподарських районів України, для дальшого швидкого розвитку національно-культурного будівництва і більшовицької українізації. З'їзд доручає ЦК негайно розробити ряд практичних заходів в цій галузі.

«Проблема промисловості розв'язана. Проблему сільського господарства, селянсько-колгоспну проблему—найважчу проблему—можна вважати вже розв'язаною. Тепер треба розв'язати проблему товарообороту і транспорту». (Сталін).

Транспорт на нинішньому рівні роботи явно не справляється зі своїми завданнями, все більше і більше гальмуючи роботу соціалістичної індустрії і дальше розгортання товарообороту.

В галузі транспорту необхідно:

а) забезпечити на ділі перебудову роботи транспорту на основі постанови ЦК ВКП(б) і Раднаркому, остаточно зламавши опір більшовицькій перебудові транспорту і все ще широко розповсюджені на транспорті методи канцелярсько-бюрократичного керування;

б) забезпечити своєчасне виконання програми технічної реконструкції всіх видів транспорту, особливо залізничного, а також програми шляхового будівництва і зв'язку, наміченої в тезах товаришів Молотова і Куйбишева.

Це вимагає максимальної допомоги транспортові з боку всіх галузей промисловості і в першу чергу з боку машинобудування і металургії і серйозної повсякденної допомоги політвідділам транспорту з боку парторганізацій.

З'їзд звертає увагу всіх партійних організацій на необхідність розгортання широкої роботи по поліпшенню робітничого постачання, по комунальному будівництву, по добровпорядженню міст і робітничих центрів, по створенню потужної продовольчої бази при цих центрах (приміські господарства і т. д.). Ця робота набуває виняткового значення при швидкому рості запитів і потреб робітничих мас на основі успіхів більшовицької індустріалізації.

II

КП(б)У успішно розв'язала завдання, поставлене XVI з'їздом партії, — завершити в 1932/33 році в основному суцільну колективізацію і ліквідацію на цій базі куркульства як класу.

Сільське господарство України реконструйовано на соціалістичних засадах.

«Пролетаріат, керований ленінською партією, переконав мільйони селянства в перевазі колективного виробництва і створив на селі новий, колгоспний лад». (З тез доповідей товаришів Молотова і Куйбишева до XVII з'їзду).

Сільське господарство України дістало за ці роки могутню механізовану базу.

Колективізація обумовила величезний ріст продуктивності сільськогосподарської праці.

Остаточне зміцнення колгоспного ладу значно збільшило продовольчі ресурси країни.

Зрушення, які відбулись за ці роки в сільському господарстві України, обумовили великий ріст матеріального добробуту і культурного рівня колгоспних мас.

XII з'їзд КП(б)У констатує, що в цих успіхах вирішальну роль відіграли вказівки товариша Сталіна, особливо промова на січневому пленумі ЦК ВКП(б) і постанова ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року, які стали поштовхом до рішучої перебудови КП(б)У і її керування сільським господарством.

До цієї постанови КП(б)У в повній мірі не зробила для себе всіх висновків з рішень XVI з'їзду і вказівок товариша Сталіна про розгорнутий наступ соціалізму по всьому фронту, не урахувала нових форм і методів боротьби класового ворога. Навіть після рішення III всеукраїнської партконференції, яка пройшла при безпосередній участі товаришів Молотова і Кагановича, що розкрили всі хиби КП(б)У в керівництві сільським господарством, КП(б)У по-справжньому не перебудувала своїх методів керування сільським господарством.

Серйозні помилки КП(б)У в керуванні сільським господарством виразились от в чому:

а) не були зроблені висновки з того, що село стало новим, колгоспним, а методи керівництва соціалістичним сільським господарством лишалися в значній мірі ті ж, що і при одноосібному господарстві;

б) не була підвищена пильність всіх парторганізацій України щодо нових форм і методів боротьби класового ворога, який перейшов від одкритої боротьби з колгоспами до розкладання їх «тихою сапою»;

в) сталося ослаблення партійно-масової роботи, яка піднімалася в ряді випадків голим адмініструванням, ослаблення боротьби з усяким опортунізмом і націоналізмом;

г) не були повністю забезпечені перевіреними більшовицькими кадрами всі важливіші ділянки роботи, не були своєчасно враховані вказівки ЦК і товариша Сталіна про організацію областей і про зміцнення районів.

«Рішення ЦК ВКП(б) від 14 грудня 1932 року і від 24 січня 1933 року послужили початком серйозної самокритики в лавах КП(б)У і виправлення допущених помилок як в галузі керування сільським господарством, так і в галузі практичного проведення національної політики». (З резолюції листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У).

В результаті величезної допомоги, яку Україна одержала від ЦК ВКП(б) і уряду СРСР, зміцнення керівництва КП(б)У і її вирішальних областей, більшовицької організації мас для проведення в життя директив ЦК ВКП(б) і вказівок товариша Сталіна, в результаті перебудови роботи всіх органів і апаратів пролетарської диктатури стосовно до нових завдань, Комуністична партія (більшовиків) України з успіхом закінчила останній сільсько-господарський рік, ліквідувала прорив в сільському господарстві, створила міцний фундамент для перетворення всіх колгоспів України в більшовицькі, всіх колгоспників в заможних.

Перебудова парторганізації на селі за виробничим принципом, створення і зміцнення колгоспних осередків відіграли велику роль в організаційно-господарському і політичному зміцненні колгоспів.

З'їзд відмічає величезну більшовицьку роботу, яку провели створені ЦК ВКП(б) політвідділи МТС і радгоспів у розгромі контрреволюційних елементів, які пролізли в колгоспи і радгоспи, і в організаційно-господарському і політичному зміцненні колгоспів і радгоспів.

З'їзд цілком і повністю схвалює рішучу боротьбу ЦК КП(б)У з недооцінкою з боку ряду районних партійних організацій ролі політвідділів, результатом чого була недостатня допомога, а в окремих випадках і протидія їх роботі.

КП(б)У повинна ще проробити значну роботу по остаточному розгрому і викорчовуванню ворожих, націоналістичних елементів, які проникли на різні ділянки соціалістичного будівництва;

по дальшому зміцненню перевіреними керівними кадрами районів, політвідділів МТС, колгоспів і радгоспів;

ще більше підвищити відповідальність пролетарських організацій міст України за дальше піднесення і розвиток колгоспного господарства;

поліпшити керівництво радгоспами на основі проведення в життя заходів, намічених ЦК ВКП(б);

завершити перебудову методів керування сільським господарством відповідно до нових умов на селі, продовжити зміцнення сільських партійних і комсомольських організацій.

З'їзд відмічає, що, поряд з загальним піднесенням в 1933 р. сільського господарства України, окремі райони, а в деяких областях цілі групи районів продовжують відставати. Необхідно за найкоротший строк підтягнути відстаючі райони старобільської і мариупольської групи Донецької області, північну групу районів Одеської області, а також ряд районів Київської і Вінницької областей.

З'їзд вважає особливо недопустимим, що ні одна з бурякових областей України не виконала запроєктованого ЦК ВКП(б) плану врожайності, через незадовільну обробку цукрового буряку.

З'їзд схвалює рішення листопадового (1933 р.) пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У про завдання підготовки весняної сівби.

З'їзд підкреслює, що перед КП(б)У стоїть в цьому році з особливою гостротою завдання забезпечення врожаю буряку і інших технічних культур (бавовна, льон, коноплі).

З'їзд вважає за надзвичайно важливе завдання колгоспів, земельних органів і партійних організацій підняття врожайності зернових культур, а також соняшнику і картоплі.

Беручи на увагу, що тепер для сільського господарства всього Радянського Союзу виняткового значення набирає проблема тваринництва, — з'їзд ставить перед партійними організаціями України завдання дивинути вперед повним ходом справу тваринництва, звернувши особливу увагу на вирощування молодняка в колгоспах і у колгоспників.

Поряд з розвитком колгоспних товарних ферм як провідної форми соціалістичного тваринництва, здійснити з усією рішучістю вказівки товариша Сталіна про те, щоб кожний колгоспник мав свою корову, свиню, птицю.

Широко розгорнути контракцію телиць і продаж колгоспами, які мають телят, ягнят, поросят, — колгоспникам. Посилити увагу до роботи тваринницьких радгоспів.

На основі дальшого організаційного зміцнення колгоспів, поліпшення керівництва ними, на основі дальшого розгортання роботи серед колгоспників, необхідно добитися в поточному сільськогосподарському році своєчасного виконання всіма колгоспами зобов'язань, які на них лежать, перед радянською державою по всіх культурах.

III

XII з'їзд КП(б)У відмічає величезний культурний ріст УСРР на основі більшовицької індустріалізації і соціалістичного перетворення сільського господарства.

Радянська Україна перетворилась в передову культурну країну. Ще підчас XI з'їзду КП(б)У в УСРР було близько 25% неграмотного дорослого населення, тепер неграмотних разом з малограмотними нараховується тільки близько 8%.

Здійснено перехід до загального обов'язкового початкового навчання. Значно зросла мережа культурних закладів в місті і на селі: клубів, кінотеатрів, радіоузлів, хат-читалень і т. д.

В робфаках, технікумах і інститутах Радянської України навчається 350 тисяч студентів, з них 55% українців.

В величезних розмірах зросла преса Радянської України: 89% всіх газет УСРР видаються українською мовою.

Широко розгорнулась науково-дослідна робота на Радянській Україні.

Рішення XVI з'їзду і вказівки товариша Сталіна сигналізували партії про ріст націоналістичних ухилів в результаті загострення класової боротьби в зв'язку з наступом соціалізму по всьому фронту і закликали партію до посилення боротьби з цими ухилами. Однак КП(б)У і ЦК КП(б)У не зробили для себе своєчасно всіх висновків з вказівок товариша Сталіна в національному питанні на XVI з'їзді, не піднесли більшовицької пильності в своїх лавах, не перевірили кадри на всіх ділянках соціалістичного будівництва, хоч КП(б)У мала кілька досить серйозних сигналів з боку націоналістичної контрреволюції, яка активізувалась (процес СВУ, справа «Українського національного центру»). ЦК КП(б)У проглядив виникнення і оформлення нового націоналістичного ухилу Скрипника, що грав на руку імперіалістичним інтервентам.

Рішення ЦК ВКП(б) від 14 грудня і 24 січня мобілізували КП(б)У на боротьбу за виправлення помилок в здійсненні національної політики партії на Україні. Своєчасний і правильний виступ товариша Постишева на червневому пленумі ЦК КП(б)У став поштовхом до розгорнутого викриття націоналістичного ухилу Скрипника.

1933 рік був роком розгрому націоналістичної контрреволюції, викриття і розгрому націоналістичного ухилу на чолі з Скрипником. З'їзд відмічає величезну роботу органів ДПУ України в розгромі націоналістичних контрреволюційних елементів.

XII з'їзд цілком і повністю схвалює резолюцію листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У на доповідь товариша Косіора про «Підсумки і найближчі завдання проведення національної політики на Україні».

З'їзд цілком і повністю схвалює рішення ЦК про господарський і культурний розвиток Молдавської СРР.

Перед партією стоїть завдання: добити контрреволюційні націоналістичні елементи, викрити до кінця націоналістичний ухил Скрипника, розгорнути далі проведення більшовицької україн-

зації і роботу по вихованню партійних мас, а також широких мас робітників і колгоспників України в дусі пролетарського націоналізму.

«Великодержавний руський шовінізм є як і раніш головна небезпека в масштабі всього Радянського Союзу і всієї ВКП(б). Але це ні в якій мірі не суперечить тому, що в деяких республіках СРСР, особливо на Україні, в даний момент головну небезпеку являє собою місцевий, український націоналізм, що змикається з імперіалістичними інтервентами. Треба особливо мати на увазі нову тактику руських великодержавних шовіністів і українських націоналістів, підтримуваних всією контрреволюцією, в тому числі і троцькістами, які на нинішньому етапі блокуються між собою на спільній платформі відриву України від СРСР для ослаблення позицій СРСР і укріплення позицій капіталізму». (З резолюції листопадового об'єданого пленуму ЦК і ЦКК).

* * *

«Теперішній період соціалістичного будівництва характеризується ще більшим ускладненням завдань, ще більшим підвищенням вимог, які пред'являються до керівництва. Основні завдання другої п'ятирічки... ставлять з усією гостротою питання про підвищення якості роботи в усіх галузях, в першу чергу якості організаційно-практичного керівництва.

Тепер, коли генеральна лінія партії перемогла, коли політика партії перевірена життям, на досвіді не тільки членів партії, але і мільйонів робітників і трудящих селян, — на весь зріст стає завдання підняття організаційної роботи до рівня політичного керівництва. Організаційне питання, лишаючись підпорядковане питанням політики, набирає все ж з огляду на це для дальших успіхів соціалістичного будівництва виняткового значення». (З тез доповіді товариша Кагановича в організаційному питанні).

З'їзд цілком і повністю схвалює тези доповіді товариша Кагановича до XVII з'їзду, зокрема намічені в тезах організаційні заходи в галузі посилення партійно-радянського контролю, скасування Наркомату РСІ, що вже відіграв свою позитивну роль, передачу його функцій Комісії радянського контролю РНК СРСР, перетворення ЦКК в «обирану з'їздом партії Комісією партійного контролю при ЦК ВКП(б)».

Ця реорганізація впливає з тих величезних змін, які відбулися в країні: могутній розвиток соціалістичної індустрії, ріст пролетаріату, колективізація села, перетворення основних мас селянства, які ввійшли в колгоспи, в міцну підпору радянської влади на селі, усунення на цій основі небезпеки розколу всередині партії.

З'їзд відмічає величезне значення роботи по чистці, проведених в чотирьох областях України. З'їзд цілком схвалює роботу

обласних комісій по чистці і ставить перед всіма обласними організаціями, в яких пройшла чистка, завдання повного закріплення її результатів.

* * *

XII з'їзд КП(б)У зобов'язує всіх комуністів, нещадно громлячи контрреволюційні вилазки класового ворога і його агентури, неухильно ведучи боротьбу з рештками контрреволюційного троцькізму, з усяким опортунізмом, згуртувати навколо партії робітників і колгоспників для переможного виконання другого п'ятирічного плану.

З'їзд закликає більшовиків України, широкі робітничі і колгоспні маси до ще більшого посилення революційної пильності і нещадної відсічі спробам решток розбитого класового ворога зривати справу соціалістичного будівництва, справу зміцнення колгоспного ладу. На провокаційні вилазки японської воячини і німецького фашизму, на загрозу імперіалістичної інтервенції проти Радянського Союзу з Заходу і Сходу з'їзд закликає партійні організації, робітничі і колгоспні маси України відповісти посиленням уваги до справи обороноспроможності радянської країни і зміцнення робітничо-селянської Червоної армії.

XII з'їзд КП(б)У певний, що більшовики України піднесуть ще більше керівну роль партії Леніна — Сталіна, згуртують лави ударників соціалізму і забезпечать повну перемогу другої п'ятирічки.

НА ЗВІТ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ

(Прийнято одноголосно)

Звіт ревізійної комісії затвердити.

ПРО ЗАВДАННЯ КОЛГОСПНОГО І РАДГОСПНОГО БУДІВНИЦТВА

(Прийнято одноголосно)

Соціалістична переробка роздробленого індивідуального сільського господарства, широко розгорнута партією під випробуванням керівництвом ленінського ЦК ВКП(б) і вождя партії товариша Сталіна, відповідно до рішень XV партійного з'їзду — з'їзду колективізації, забезпечила перетворення СРСР в країну найбільшого в світі сільського господарства.

Здійснення соціалістичної перебудови сільського господарства і ліквідація куркульства як класу на базі суцільної колективізації були можливі лише в силу успішного проведення в життя лінії партії на форсований розвиток соціалістичної індустрії, в першу чергу важкої промисловості, яка являє собою матеріальну базу соціалістичної реконструкції сільського господарства — радгоспів і колгоспів.

Успішне проведення суцільної колективізації, будівництво радгоспів були забезпечені також і тим, що партія під керівництвом ленінського ЦК розгромила правоопортуністичних ухильників, які боролись проти політики партії.

«Лінія правих ухильників веде до капітуляції перед куркульсько-капіталістичними елементами країни. Здійснення лінії правих ухильників, які об'єктивно є агентурою куркульства, означало б зрив будівництва соціалізму і відновлення капіталізму в нашій країні. [З резолюції XVI з'їзду ВКП(б)].

Успіхи, які завойовані партією і керованими нею колгоспними масами, в справі піднесення сільського господарства СРСР, які являють собою тільки початок реалізації переваг соціалістичного типу господарства, доводять, що темпи розвитку сільського господарства «визначатимуться прискореним розвитком колгоспів і радгоспів, які являють собою новий тип господарства, невиданий в історії людства і вперше відкритий досвідом господарського будівництва в СРСР». [З резолюції XVI з'їзду ВКП(б)].

Розгорнутий партією наступ по всьому фронту проти капіталістичних елементів на селі і проведення під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна політики ліквідації на основі суцільної колективізації куркульства як класу зустріли запеклий опір куркуля — останнього капіталістичного класу в країні. Куркульство в найрізноманітніших формах розгорнуло боротьбу проти зміцнення колгоспів, проти нового, колгоспного ладу. Не досягнувши успіхів на шляхах відкритої дискредитації в очах широких селянських мас колгоспів, куркульство убивало активних організаторів колгоспного руху, підривало колгоспи зсередини, знищуючи живе тягло, ламаючи машини, розкладаючи трудову дисципліну, спираючись в цьому на найбільш відсталі рвацькі елементи серед колгоспників. Проведення зрівнялівки в розподілі прибутків, що означало заохочування ледарів і рвачів за рахунок найбільш чесно працюючих передовиків-ударників, було одним з методів боротьби куркульства проти колгоспного ладу, боротьби за ослаблення трудової дисципліни в колгоспі.

Куркулі в боротьбі з колгоспами організували масове розкрадання і розтягання колгоспного майна. Законом про охорону соціалістичної суспільної власності ЦК ВКП(б) мобілізував всю партію, комсомол і основні маси колгоспників на охорону колгоспного суспільного майна, жорстоко ударив по куркульству і його агентурі, які намагалися з цього боку підірвати колгоспний лад.

Розгромивши класового ворога, зміцнивши керівництво колгоспами створенням політвідділів в МТС, партія добилась здійснення суцільної колективізації в усіх основних сільськогосподарських областях і республіках СРСР, що свідчить про колосальну перемогу партії на вирішальній ділянці соціалістичної

перебудови села і про остаточне зміцнення колгоспного ладу в СРСР.

В результаті успішного здійснення колективізації сільське господарство України, замість мільйонів роздроблених дрібних селянських господарств, нараховує тепер 24 тис. колгоспів, що об'єднують 72% бідняцьких і середняцьких господарств і 85% всієї орної землі. В 1928 році, не зважаючи на систематичну допомогу пролетарської держави, 39% селянських господарств України не мали живого тягла, а 34% господарств були безжоровні. Процент господарств, що мали абсолютно недостатню кількість сільськогосподарського реманенту, становив 24. Ці бідняцькі господарства не мали ніякої перспективи розвитку, над ними висіла загроза куркульської кабали і напівголодного існування. Тільки завдяки колективізації ця безперспективність була ліквідована. В колгоспах України об'єднано $\frac{3}{4}$ всіх бідняцьких і середняцьких господарств. Колишні бідняки в колгоспах вже підтяглися до рівня середняків, а в 1933 році вся колгоспна маса зробила вирішальний крок до заможного, культурного життя.

За період від 1928 року число радгоспів зросло з 854 з засівною площею в 646 тис. га до 3.742 з засівною площею в 3 млн. га в 1933 році. В тому числі господарства відділів робітничого постачання промисловості і робітничих кооперативів становлять близько 900 з засівною площею понад 500 тис. га. В радгоспах значно зросла кількість найновіших машин, і на кінець 1933 року радгоспи України мали 14 $\frac{1}{2}$ тис. тракторів, понад 2 $\frac{1}{2}$ тис. комбайнів і близько 3 $\frac{1}{2}$ тис. автомашин. Партія і радянська держава вклали безпосередньо в капітальне будівництво радгоспів і колгоспів за останні 5 років близько 1.700 млн. карбованців (крім коштів, вкладених промисловістю в господарства ВРП).

Соціалістична переробка роздробленого індивідуального сільського господарства на Україні відбувалась в умовах особливого загострення класової боротьби. Куркульство, махновські, петлюрівські і всякі інші націоналістичні і білогвардійські елементи, скориставшись ослабленням класової пильності партійних організацій України і помилками в керівництві сільським господарством, намагалися зірвати ріст колгоспів і радгоспів.

Відставання сільського господарства України, що мало місце в 1931—1932 рр., було ліквідовано в 1933 р. завдяки колосальній допомозі, яку Україна одержала від ЦК ВКП(б) і уряду СРСР насінням, машинами, і завдяки підвищенню класової пильності партійних організацій, створенню політвідділів МТС і радгоспів і перебудові роботи на основі вказівок товарища Сталіна.

Вирішальним в справі ліквідації відставання сільського господарства України було: «історичне рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року, що зміцнило керівництво КП(б)У випробуваними більшовиками-керівниками і дало сувору оцінку роботі КП(б)У в галузі сільського господарства, стало величезною підмогою розгортання більшовицької самокритики в партійних організа-

ціях України, зняттям підвищення пильності, бойової мобілізованості і озброєння партійних лав для боротьби за ліквідацію прориву в сільському господарстві». (З резолюції листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У, 1933 р.).

Радянська держава створила потужну технічну виробничу базу колективного землеробства. Число МТС виросло від 154 в 1930 р. до 649 в 1933 р., охопивши обслуговуванням 75% колгоспів; тракторний парк МТС за цей період зріс більше ніж в чотири рази — від 7.600 в 1930 р. до 34 тис. в 1933 р.; автомобільний парк МТС нараховує понад 6 тис. машин проти 2.500 в 1930 р.; на колгоспних ланах з'явилося понад 2.300 комбайнів.

Колосальне посилення МТС і колгоспів технічними засобами дало змогу вже в 1933 році провадити основні сільськогосподарські роботи переважно механічним способом. Так, в 1933 році тракторами зорано близько 8 млн. га, що становить близько 55% площ колгоспів, обслуговуваних МТС; обмолочено складними молотарками до 70% зернових культур.

Ріст технічної бази колгоспів, проведення майже всіх основних сільськогосподарських процесів машинами, ріст матеріального добробуту колгоспів і колгоспників, ріст культурного рівня колгоспних мас створюють міцні передумови для успішного здійснення завдання ліквідації протилежності між містом і селом, для підтягнення культурного рівня колгоспника до рівня робітника, перетворення сільськогосподарської праці у відмуну індустріальної.

Перемога колгоспного ладу, машинізація колгоспного господарства, ріст культурного рівня колгоспних мас, зміцнення політичного і організаційно-господарського керівництва колгоспами і радгоспами створюють всі умови для дальшого швидкого піднесення соціалістичного сільського господарства Радянської України.

Виходячи з завдань, що їх висувається в галузі сільського господарства в плані другої п'ятирічки, з'їзд зобов'язує парт-організацію України зосередити свої сили і мобілізувати колгоспні маси і робітничий клас на такі найважливіші завдання колгоспного і радгоспного будівництва:

1. Поліпшення керування колгоспним будівництвом

Відмічаючи, що в справі поліпшення керування колгоспним будівництвом вказівки вождя партії товариша Сталіна в його історичному виступі про роботу на селі ще повністю не здійснені і особливо в роботі МТС, які охоплюють своїм обслуговуванням 75% колгоспів і являють собою вирішальну ланку в справі керування колгоспним будівництвом, — XII партійний з'їзд зобов'язує парторганізацію, політвідділи і МТС добитися в найкоротший строк поліпшення планового і оперативного повсякденного керування колгоспами. Твердо пам'ятаючи вказівки товариша Сталіна, що «велике господарство в землеробстві,

яке охоплює сотні, а іноді і тисячі дворів, може вестися лише в порядку планового керівництва» [з промови товариша Сталіна на січневому (1933 р.) об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б)], МТС, політвідділи і парторганізації села повинні повністю ліквідувати канцелярсько-бюрократичні методи складання виробничих планів колгоспів, які в багатьох випадках приводили до механічного розміщення державних завдань між колгоспами, без урахування особливостей кожного зокрема. План колгоспу повинен охоплювати всі елементи виробничої і господарської діяльності колгоспу, повинен бути побудований на основі повного виявлення всіх ресурсів колгоспу і поєднання їх з допомогою, яку подає колгоспові МТС.

Найістотношою частиною плану повинен бути договір з МТС на виконання певних робіт засобами МТС і якісні показники плану (норми виробітку, продуктивність машин, продуктивність худоби, фонд трудоднів і ін.).

Встановлення правильних сівозмін для кожного колгоспу на основі затверджених урядом типових схем повинно бути одною з основних умов правильного планування колгоспного господарства в цілому.

Розробка колгоспних планів повинна провадитися з широкою участю колгоспного активу і всієї маси колгоспників, щоб забезпечити мобілізацію всіх сил колгоспу на організоване виконання плану і здійснити планові вимоги щодо підвищення продуктивності праці, більш повного використання машинної техніки, а також — зміцнити трудову дисципліну і підвищити відповідальність кожної бригади, ланки і кожного колгоспника за доручену йому конкретну роботу і за розвиток колгоспу в цілому.

Всяким спробам продовження планування колгоспів канцелярсько-бюрократичними методами без участі колгоспного активу і колгоспних мас, без точного визначення договірних відносин колгоспу з МТС треба дати рішучу відсіч.

Планами колгоспів повинно бути забезпечено:

а) мобілізація внутрішніх ресурсів колгоспу і проведення суворого режиму в витрачанні матеріальних засобів і трудоднів;

б) проведення правильних сівозмін і всіх вимог агротехніки (боротьба з бур'янами, сортообмін, надрання, яровізована сівба, удобрення, вчасний обробіток засівів і т. п.);

в) правильне і найбільш продуктивне використання живої тягової сили і тракторів;

г) створення міцної кормової бази для розвитку продуктивного тваринництва, підвищення продуктивності худоби, якісне і кількісне піднесення кінського поголів'я, а також поголів'я волів;

д) розширення в колгоспах, особливо зернового напрямку, поряд з основними галузями, другорядних галузей і підприємств, а також організація відхідництва і роботи колгоспників на стороні;

е) економне витрачання трудоднів в колгоспному виробництві, зокрема на роботи адміністративно-обслуговного персоналу, шля-

хом встановлення орієнтовних лімітів витрачання трудоднів як по кожній галузі господарства колгоспу, так і для виробничої бригади зокрема.

В планах колгоспів повинно бути передбачене преміювання кращих бригад, які є передовими в боротьбі за кращі показники, і окремих колгоспників-ударників.

Оперативний план колгоспу повинен забезпечити повне виявлення і найбільш ефективне поєднання можливостей даного колгоспу і МТС на основі встановлених норм продуктивності праці людей, машин, живого тягла, для успішного виконання зобов'язань перед державою і максимального піднесення продуктивності колгоспу.

Повністю схвалюючи рішення об'єднаного листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У про організацію праці в колгоспах, з'їзд вважає за потрібне зосередити головну увагу МТС, політвідділів і парторганізацій на поставі роботи всередині бригади, на правильній організації роботи ланок, на проведенні відрядності, на правильному встановленні норм виробітку, на організації таборів в кожній бригаді. Постійній бригаді встановлювати такий план робіт, щоб він передбачав не тільки польову сезонну роботу, але і роботи, які провадяться серед сезону, як шляхове і ставкове будівництво, добровпорядження, допоміжні галузі господарства і т. п.

Перевиховання всіх колгоспників у свідомих борців за соціалізм неможливе без повсякденної боротьби за свідому колгоспну дисципліну, за виконання планових завдань, за зміцнення колгоспу як усупільненого господарства. Перенесення з індустріальних підприємств в колгоспні маси кращих зразків участі мас в організації виробництва і контролю над виконанням планових завдань на кожній ділянці роботи і всебічний розвиток соціалістичних методів праці серед колгоспників є найважливіший засіб перевиховання колгоспників, подолання пережитків і навиків дрібного власника і забезпечення більшовицького виконання планів.

Підвищення продуктивності праці колгоспника, бригади, виконання і перевиконання встановлених норм виробітку, підвищення продуктивності машин, підвищення продуктивності худоби, скорочення адміністративно-господарських видатків, чесне, дбайливе ставлення до колгоспного добра (до машин, живого і мертвого реманенту і т. д.) є невідкладне завдання, розв'язання якого повинні добитися в найкоротший строк більшовики України шляхом поліпшення керування колгоспами.

2. Освоєння техніки і підвищення продуктивності машин

Все ростуще озброєння складними машинами і сільськогосподарськими знаряддями МТС і колгоспів використовується в значно недостатніх розмірах. Продуктивність машин недопустимо низька. Зберігання машин і реманенту в багатьох випадках недбайливо-безгосподарне, що знижує їх використання. Низький

рівень організації роботи машин у виробничі періоди все ще є переважним в практиці МТС.

З'їзд підкреслює, що поставлене тезами в організаційних питаннях до XVII партз'їзду завдання «зобов'язати керівників господарських органів і підприємств опанувати основи техніки своєї справи, розробити по кожній галузі промисловості і народного господарства технічний мінімум, який підлягає обов'язковому вивченню в певний мінімальний строк всіма керівними працівниками», — є особливо актуальне для працівників сільського господарства України.

З'їзд вимагає від всіх членів партії, комсомольців, керівників колгоспів і МТС рішучої боротьби за ліквідацію всіх хиб в справі використання машин і ставить перед партійними і радянськими організаціями як бойове завдання — забезпечення повної стопроцентної продуктивності машин, які являють собою основну підйому швидкого піднесення колгоспного господарства і реалізації тим самим лозунга — перетворити всі колгоспи в більшовицькі і всіх колгоспників в заможних. Успішне розв'язання цього завдання вимагає більшовицької наполегливості в проведенні робіт по вивченню машин, освоєнню технічних знань комуністами, комсомольцями, передовиками-колгоспниками, по боротьбі з плінністю і закріпленню кваліфікованих кадрів в сільському господарстві.

Перевірений на практиці досвід боротьби Ленінського комсомолу за освоєння техніки робітничою молоддю соціалістичної індустрії повинен бути цілком перенесений в сільське господарство — в МТС і колгоспи. Директори МТС і політвідділи, а в колгоспах, не обслуговуваних МТС, — райпарткоми і райвиконкоми повинні проводити систематичну перевірку освоєння техніки керівниками колгоспів, активістами і окремими колгоспниками. В кожному колгоспі і при МТС повинні бути організовані групи технічної учоби. Розгортання соціалістичного змагання, як між окремими колгоспниками, так і між бригадами і групами, на краще проведення в житті директив партії про освоєння техніки повинно бути основним методом роботи. Партійні організації міст, індустріальні підприємства повинні допомагати сільським організаціям і колгоспникам в справі освоєння машинної техніки.

З'їзд доручає ЦК і зобов'язує всі партійні і радянські організації забезпечити випуск в масових тиражах добре розроблених, пильно перевірених керівниками земельних органів, доступних підручників і посібників, а також організувати живий інструктаж щодо постави учоби в колгоспах.

3. Підвищення соціалістичних урожаїв колгоспних ланів

А. Зернові культури

Досягнуті в 1933 році на Україні успіхи в галузі врожаю зернових культур є лише перший крок дальшої боротьби за дійсно високі, сталі, соціалістичні врожаї всіх культур.

Введення правильних сівозмін в колгоспах, посилення планового і оперативного керування колгоспним господарством з боку МТС і районів, ріст передових бригад і колгоспів, які вже дають кращі зразкові врожаї, — все це створює потрібні передумови для розгортання по всьому колгоспному фронту рішучої боротьби за дальше піднесення врожайності, за реалізацію рішення партії про те, «що настав час, коли від росту господарства вишир, шляхом збільшення засівних площ, треба повернути до боротьби за кращий обробіток землі, до боротьби за підвищення врожайності як головного і центрального завдання в галузі сільського господарства на даній стадії розвитку». (З постанови РНК Союзу і ЦК ВКП(б) від 27 вересня 1932 р.).

Боротьба за високі, сталі врожаї в умовах України вимагає більшовицького введення сівозміни в 1934 році, піднесення якості обробітку землі, в першу чергу належного обробітку парового і просапного клину, винищення бур'янів, значного дальшого збільшення зяблевої оранки і повного забезпечення до кінця п'ятирічки зяблевої оранки ярового клина і основних хлібних і технічних культур. При цих умовах в центрі уваги повинна стояти справа виробництва, зберігання і правильного поширення сортового і поліпшеного насіння всіх культур.

З'їзд зобов'язує ЦК, всі партійні і радянські організації з більшовицькою наполегливістю взятися за насінну справу і забезпечити правильну поставу насінньовиробництва і використання сортового насіння відповідно до завдання повного охоплення площ сортовим насінням по основних культурах (озимій пшениці, житу, ярій пшениці, ячменю, вівсу, бобових, кукурудзі, просу) на кінець другого п'ятиріччя (в 1937 р.) і по кормових культурах — мінімум $\frac{2}{3}$ засівів.

Особлива відповідальність за виконання завдань по виробництву сортового насіння лягає на систему насінницьких радгоспів і селекційних станцій, комуністів і спеціалістів, що в них працюють.

З метою максимального розширення бази відтворення сортового і поліпшеного насіння з'їзд вважає цілком обов'язковою для кожної МТС і адміністративного району, крім поліпшення справи в насінницьких колгоспах, організацію в певних розмірах насінньовиробництва в усіх колгоспах.

З'їзд зобов'язує партійні і радянські організації повести рішучу боротьбу з односортністю, впроваджуючи в засіви місцеві сорти, що себе виправдали як посухостійкі і зимостійкі, а також в найкоротший строк ліквідувати наслідки шкідницької роботи контрреволюційних елементів, яка виявилась в руйнуванні роботи селекційних станцій.

З'їзд доручає ЦК і урядові забезпечити в 1934 році:

а) виділення в системі земельних органів, починаючи від Наркомзему і МТС, спеціальних осередків, що відають справою насінньовиробництва;

б) створення, замість єдиного тресту насінницьких радгоспів, обласних трестів;

в) включення в виробництво сортового насіння радгоспів всіх систем (бурякових, зернових, тваринницьких і ВРП);

г) розвиток роботи науково-дослідних інститутів в галузі насінньовиробництва і дальше зміцнення матеріальної бази селекційних станцій (розширення площ для сортових засівів, постачання машин і т. д.).

Поряд з організацією виробництва і правильного використання сортового насіння повинна бути підвищена якість обробітку землі, організовано винищення бур'янів і правильне використання природних і штучних удобрень відповідно до вимог агротехніки і стосовно до встановлених в кожному колгоспі сівозміт. Зовсім недостатнє використання природних удобрень і наявність багатьох фактів злочинного ставлення до найцінніших штучних удобрень, які дає сільському господарству соціалістична промисловість, є результат недостатнього керівництва з боку МТС, партійних і радянських організацій справою боротьби за використання всіх ресурсів для підвищення врожаю на колгоспних ланах.

Партійні і комсомольські організації колгоспів, МТС і районів в справі боротьби за підвищення врожайності повинні рішуче переборювати відсталість, консерватизм в застосуванні в сільському господарстві досягнень науки, перевірених досвідом передових колгоспів, передових МТС і радгоспів, і нещадно розбивати спроби класово-чужих елементів зривати боротьбу за високі врожаї. На основі організаційно-господарського зміцнення колгоспів і загального росту сільського господарства більшовики України повинні добитися в другій п'ятирічці такого піднесення врожайності, щоб в 1937 р. одержати врожай пшениці на 200—250 млн. пудів більше, ніж одержувалось пересічно в першому п'ятиріччі.

Б. Технічні культури

З'їзд вимагає від усіх партійних і радянських центральних, обласних і місцевих організацій ліквідації відставання технічних культур (цукрового буряку, картоплі, соняшника, махорки, конопель і бавовни), урожайність яких в 1933 р. була недопустимо низька. Створення міцної сировинної бази соціалістичної індустрії вимагає негайного підтягування цієї якнайважливішої ділянки сільського господарства. Партійні організації України, що несуть особливу відповідальність перед трудящими СРСР за виробництво цукру, повинні забезпечити найкращу підготовку і проведення засіву і обробітку цукрового буряку в 1934 році, ліквідувати відставання щодо врожайності і добитися одержання пересічно не менше 120 центнерів з га.

Завдання піднесення врожайності цукрового буряку в другій п'ятирічці до 200 центнерів з га в 1937 році є бойова програма для всієї української організації і особливо бурякосіючих областей, бурякових МТС і районів.

З'їзд зобов'язує ЦК і обласні організації добитися в поточному році більш правильного розміщення засівних площ цукрового

буряку між колгоспами, виходячи з необхідності повністю забезпечити робочою силою вчасний, високоякісний, обробіток буряку і наступне його збирання. Підвищення врожайності цукрового буряку для бурякових районів, МТС і бурякосіючих колгоспів є центральне завдання їх повсякденної роботи.

Значне відставання врожайності картоплі, як одного з головніших продуктів робітничого постачання, вимагає рішучої мобілізації сил всіх районів і областей для ліквідації цього відставання вже в 1934 році. Особливо відповідальна роль в цій справі належить районам Чернігівської, Київської, Вінницької і Харківської областей, що мають основну масу засівів картоплі і вирішують справу розвитку картоплі як щодо площі, так і щодо можливого підвищення врожайності. Донбас і степові області повинні взяти культуру картоплі під особливий нагляд, добиваючись правильної організації засіву і обробітку картоплі в колгоспах, індивідуальних господарствах колгоспників і особливо в приміських господарствах (ВРП, кооперації).

З'їзд доруче ЦК піднести на височінь вимог другого п'ятирічного плану науково-дослідну і досвідну роботу в справі відтворення і дальшого розвитку сортового насіння технічних культур і особливо картоплі.

З'їзд вимагає від усіх організацій бавовникових районів і особливо від працівників МТС і політвідділів рішучої боротьби за виконання завдань по засіву, обробітку і збиранню бавовни. По успішній підготовці і проведенню засівів бавовни в 1934 році оцінюватиметься робота партійних організацій бавовносіючих районів і МТС в справі боротьби за зміцнення сировинної бази легкої промисловості, за збільшення випуску предметів широкого вжитку.

Високу соціалістичну врожайність технічних культур забезпечує правильний і вчасний обробіток засівів і належне збирання врожаю.

Партія забезпечує сільське господарство все новим і новим припливом машин для обробітку і збирання технічних культур (трактори для просапних культур, бурякокомбайни, бурякопідіймальники, бавовнозбиральні машини, машини для збирання та переробки конопель і т. п.).

Використання машинної техніки в обробітку і збиранні технічних культур зовсім недостатне і в багатьох випадках є результатом недооцінки ролі машин і потурання прагненню відсталих елементів збільшити кількість трудоднів на шкоду вчасності обробітку. Відмічаючи вирішальну роль машинної техніки в справі вчасного обробітку і забезпечення високого врожаю, а значить і дальшого розвитку виробництва технічних культур в розмірах, що їх вимагає народногосподарський план другої п'ятирічки, з'їзд зобов'язує партійні і радянські організації і особливо всіх комуністів і комсомольців МТС, районів і колгоспів добитися якнайшвидшого повного освоєння машинної техніки в галузі засіву, обробітку і збирання технічних культур і подолати ігнору-

вання машин, як найшкідливіший прояв відсталості і пережитків дрібного господарства.

Все ростуща машинна техніка, застосування добрень, хороший обробіток ґрунту і правильна організація праці на основі заінтересованості кожного колгоспника, бригади, ланки в найкращому проведенні обробітку і збирання техкультур повинні забезпечити повну ліквідацію відставання технічних культур уже в 1934 році.

З'їзд доручає ЦК встановити систему спеціального преміювання колгоспів і МТС, що забезпечать в 1934 році перевиконання планових завдань по урожайності технічних культур.

4. В галузі тваринництва

ХІІ з'їзд КП(б)У відмічає незадовільну роботу більшості колгоспних товарно-тваринницьких ферм, особливо щодо збереження і вирощування молодняка, а також догляду за тваринами, що при загальному рості усупільненого тваринництва все ще не дає належного росту продуктивності худоби.

Земельними органами, МТС і партійними організаціями не було забезпечене належне виконання рішень ХІ з'їзду КП(б)У і ІІІ всеукраїнської партконференції в галузі розвитку тваринництва і створення потужної кормової бази.

Невідкладним завданням в справі швидкого розвитку тваринництва є створення міцної кормової бази. Недопустимо низька врожайність кормових культур і природних кормових площ (сінокоси, випаси), яка є результатом недооцінки ролі кормових культур, повинна бути ліквідована в найкоротший строк. МТС, політвідділи, партійні, радянські організації і всі колгоспні маси повинні взятися за поліпшення кормових ресурсів як за одну з основних ланок піднесення тваринництва. Подвоєння врожайності кормових культур в найближчі 2—3 роки, бережне, господарне зберігання кормових ресурсів загального рільництва, побудоване на науковій основі правильне використання кормів є бойове завдання не тільки тваринницьких бригад колгоспів, а і всіх передовиків-колгоспників і керівних колгоспних організацій.

В кожному колгоспі завдання створення потужної кормової бази для усупільненої худоби повинно бути конкретизоване в виробничо-господарських планах.

З метою швидкого поліпшення племінного складу стада і максимального підвищення продуктивності худоби з'їзд зобов'язує Наркомзем, обласні і районні партійні і радянські організації добитися в найкоротший строк повного обліку і планового розподілу племінного матеріалу. З'їзд підкреслює особливе завдання, що стоїть перед районами Полісся і бурякосіяння в справі найшвидшої ліквідації відставання тваринницької галузі, особливо щодо поліпшення племінного складу колгоспного стада і підвищення його продуктивності.

Ліквідація наслідків шкідницької діяльності класово-ворожих

елементів в галузі тваринництва і подолання відставання тваринництва в колгоспах, піднесення його до рівня завдань, поставлених другою п'ятирічкою в галузі підвищення постачання робітникам і всім трудящим, поліпшення добробуту колгоспників вимагають більшовицької мобілізації широких мас колгоспників на боротьбу за високоякісні показники колгоспного тваринництва.

Для поліпшення справи колгоспного тваринництва з'їзд вказує на такі найважливіші заходи:

1. МТС і колгоспи повинні зміцнити бригади з постійним складом, систематично перевіряти склад тваринницьких бригад, добитись укомплектування їх кращими, найбільш чесними, відданими справі колгоспного будівництва кадрами, забезпечити максимальне підвищення їхньої кваліфікації і живий інструктаж і звернути серйозну увагу на впорядкування роботи всередині бригади, особливо на запровадження відрядності, обліку праці і проведення в бригадах зоотехнічних заходів.

2. В кожному районі на певну групу товарних ферм повинні бути виділені зоотехніки, організатори зоотехнічного нагляду і контролю за застосуванням всіх правил приготування кормів, догляду худоби і обліком ефективності проводжуваних заходів.

3. Провести до і в період весняної сівби всі агротехнічні заходи, що забезпечують значне підвищення врожайності кормових культур (корінняків, сіяних трав, поліпшення природних сіножатів, випасів і т. д.), особливо забезпечивши збільшення більш поживних кормів як за рахунок засівів відповідних кормових культур, так і особливо за рахунок різкого скорочення втрат поживних властивостей кормів від невчасного збирання сіна, трав і негосподарного зберігання.

4. Боротьба з втратами кормів, що мають, як правило, місце від неправильного збирання (невчасність скошування і т. п.) і зберігання, повинна проводитись нарівні з боротьбою проти втрат хліба. Для колгоспів з великими тваринницькими фермами повинна бути окремо розроблена техніка приготування кормів і організовано виготовлення потрібних машин і устаткування.

5. В колгоспах, що мають великі тваринницькі ферми, встановлювані сівозміни повинні враховувати повністю потреби тваринництва, при чому головна увага повинна бути звернена на збільшення врожайності кормових культур і повне, більш правильне використання продукції і відходів загального рільництва.

Спробам створити кормову базу виключно за рахунок розширення площ і нехтування врожайності повинно давати рішучу відсіч.

6. В кожному колгоспі, який ще не має тваринницької ферми, повинно бути протягом 1934 року приступлено до організації колгоспного усупільненого стада за рахунок купівлі молодняка, в першу чергу свиней, овець і т. д.

7. Організувати в кожному районі пункти колгоспного вирощування племінних плідників всіх видів продуктивного тваринництва.

Поряд з розвитком усупільненого тваринництва повинні неухильно проводитись в життя директива партії і лозунг товариша Сталіна про ліквідацію безкоровності всіх колгоспників. Всебічне сприяння колгоспам з боку МТС, правліль колгоспів і органів радянської влади розвитку дрібного тваринництва в колгоспних дворах повинно стати одною з найважливіших складових частин боротьби за загальне піднесення тваринництва.

З'їзд доручає ЦК і урядові розширити підготовку зоотехнічних кадрів, застосовуючи систему командирювання на учобу колгоспної молоді з встановленням стипендій за рахунок колгоспних коштів.

Відмічаючи цілком незадовільну поставу справи ветеринарного обслуговування тваринництва, з'їзд ставить перед ЦК, обкомами, центральними і обласними радянськими організаціями завдання поліпшення постави ветеринарної справи як за рахунок розвитку мережі, так і укомплектування її кадрами, а також підготовки масових ветеринарних кадрів з кращих колгоспників.

Відмічаючи незадовільну роботу конерадгоспів і конярських ферм в справі розвитку конярства і особливо в частині поліпшення породи коня, з'їзд ставить перед партійними, радянськими і особливо комсомольськими організаціями завдання посилення боротьби за коня, за поліпшення вирощування молодняка і особливо за бережне використання кінської тяглової сили на роботі.

З'їзд визнає за потрібне для прискорення поповнення кінського складу створення, крім колгоспних конярських ферм, державних конярських ферм облвиконкомів і інших організацій.

З метою виявлення кращих зразків колгоспного тваринництва з'їзд рекомендує організувати, починаючи з осені 1934 року, районні виставки кращих зразків тварин і коней і доручає ЦК і урядові виділити для преміювання передових колгоспів матеріальні фонди, а також організувати широку популяризацію результатів соцзмагання окремих колгоспів і районів в справі боротьби за кращі показники тваринництва.

5. В галузі радгоспного будівництва

Організація політвідділів при радгоспах, зміцнення керівництва радгоспів перевіченими членами партії, партійна чистка радгоспних осередків, зміцнення радгоспних трестів, загальне посилення партійного керівництва селом — забезпечили успіхи радгоспного будівництва, яких досягнуто в 1933 р. і які виявились у виконанні державних завдань по хлібу, молоку, м'ясу.

При значних успіхах у радгоспному будівництві все ж величезні виробничі можливості, закладені в наших радгоспах, використані тепер надто недостатньо. Головніші хиби в радгоспах такі:

а) незадовільно використовується тракторний парк (в 1933 році по радгоспах Наркомрадгоспів використано тільки близько 56% запланованої продуктивності тракторів);

б) радгоспи не опанували комбайнів як з боку техніки, так і з організаційного боку і підготовки кадрів для них (по зернорадгоспах комбайни використані в 1933 році тільки на 43% запланованої продуктивності);

в) виконання норм в радгоспах далеко відстає від планових завдань. В результаті — недопустиме подовження строків сівби і збирання, що негативно відбивається на врожайності, знижує гуртовий збір і збільшує втрати;

г) зовсім недостатня продуктивність тваринництва, провал у багатьох радгоспах парувальних кампаній і значне відставання відтворення стада, незадовільна робота по створенню міцної кормової бази;

д) значна плінність робочої сили і постійних кадрів в наслідок зовсім недостатньої уваги до питань культурно-побутового обслуговування робітників.

В справі зміцнення радгоспів, освоєння складного технічного озброєння, забезпечення високого рівня тваринництва, належного проведення агротехніки і зоотехніки вирішальне значення має створення дійсно госпрозрахункових відділів у радгоспах, забезпечення радгоспів кваліфікованими кадрами і правильна організація праці в бригаді, відділі і радгоспі в цілому.

Бригадири, трактористи, комбайнери, робітники на складних причіпних машинах, робітники, що обслуговують тваринництво, повинні бути в радгоспах постійними кадрами.

Укомплектування радгоспів постійними кадрами повинно бути проведено на основі дальшого піднесення матеріально-побутового рівня і культурного обслуговування радгоспних робітників (збудування радгоспних робітничих поселків сільського типу, допомога в індивідуальному будівництві жител на садибах радгоспів, допомога в придбанні худоби, організація індивідуальних городів, поліпшення постачання робітникам шляхом зміцнення ВРП).

Керівники радгоспів і начальники політвідділів, в умовах все більшого росту матеріального добробуту колгоспників, повинні добитися укомплектування радгоспів робочою силою на основі широкого застосування договорів з колгоспами, що забезпечують заінтересованість колгоспу в відпусканні кращих колгоспників для роботи в радгоспах.

Натуральне преміювання кращих робітників-ударників і кращих бригад за перевиконання встановлених норм виробітку повинно бути широко застосовувано як засіб організації міцних загонів постійних робітників — передовиків радгоспного будівництва.

З'їзд зобов'язує керівників радгоспів, начальників політвідділів і професійні організації забезпечити серед працівників радгоспів широке розгортання соцзмагання за досягнення найбільш високих показників, за стопроцентне використання потужності машин, трактора, комбайна і ін., за найбільш раціональне проведення сівби, за кращу якість обробітку землі і догляд за засівами, за краще виконання вимог агротехніки і зоотехніки, за найбільш ра-

ціональне використання кормів, за досягнення максимального приросту м'яса, високої удійності тощо.

Підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, збільшення товарності в радгоспах повинно бути в центрі уваги в боротьбі за підвищення рентабельності радгоспів як зразкових, передових господарств.

Розукрупнення зернових і тваринницьких радгоспів, зміцнення госпрозрахунку в відділах радгоспів створюють усі умови для поліпшення повсякденного керування радгоспами, для досягнення більш високих показників.

З'їзд ставить перед партійними і радянськими організаціями, перед керівниками радгоспних трестів, директорами радгоспів і начальниками політвідділів такі найважливіші завдання в галузі дальшого розвитку радгоспів:

а) закінчити в строки, встановлені Раднаркомом і ЦК, розукрупнення радгоспів. Зміцнити керівними кадрами відділи радгоспів (зав. відділів і т. д.), закріпивши за відділами реманент — живий і мертвий, створивши з них уже в 1934 році госпрозрахункові господарсько-закінчені одиниці і тим самим підвищивши оперативне керування сільськогосподарським виробництвом радгоспу;

б) добитися значного поліпшення якості оранки і повного забезпечення озимих засівів паровим клином і кращими попередниками, стопроцентного забезпечення ярих засівів 1936 року яблєвою оранкою;

в) не пізніше 1936 року повністю освоїти земельні площі на основі проведення правильної сівозміни, планового розподілу поголів'я і раціональної побудови кожного господарства;

г) в найближчі два роки закінчити повну сортозміну по основних зернових, кормових і технічних культурах і забезпечити виробництво сортового насіння не тільки для своїх внутрішніх потреб, а і для подання допомоги колгоспам;

д) добитися повного освоєння техніки надранніх засівів і яровізації, забезпечивши значне збільшення площ надранніх і яровізованих засівів в найближчі 2—3 роки;

е) добитися зведення до мінімуму яловості і абортів, як основних перешкод до відтворення стада, і значно розширити племінне стадо за рахунок створення племінних груп і широкого розвитку метизації в радгоспах товарного тваринництва;

ж) кормова база в тваринницьких радгоспах повинна бути розгорнута на основі повного освоєння площ і запровадження правильних сівозмін з таким набором культур, який забезпечує потрібну кількість білкових речовин. Гуртовий збір кормових ресурсів на кінець другої п'ятирічки повинен бути збільшений мінімум в $1\frac{1}{2}$ —2 рази проти 1932 року;

з) на кінець другої п'ятирічки, за рахунок підвищення виходу молодняка і належного його вирощування, поголів'я великої рогатої худоби повинно зрости в $2-2\frac{1}{4}$ рази в порівнянні з 1932 роком, поголів'я свиней — в $3-3\frac{1}{2}$ рази, поголів'я овець — в $2-2\frac{1}{2}$ рази.

Проведення зоотехнічних ветеринарних заходів в тваринницьких радгоспах повинно бути зразком для всіх колгоспних тваринницьких господарств;

и) виробництво бурякового насіння в бурякорадгоспах, що є основним завданням цих радгоспів, повинно бути забезпечене в розмірах і за якістю в повній відповідності з вимогами, які ставить план другої п'ятирічки до виробництва цукрового буряку і випуску цукру.

З'їзд вказує всім партійним і радянським організаціям, що завдання дальшого піднесення радгоспного будівництва вимагають напруження сил не тільки безпосередніх керівників і працівників радгоспів, а і всебічної допомоги їм з боку партійних і радянських організацій в справі ліквідації хиб радгоспного господарства і закріплення радгоспів на позиціях передового найбільшого машинізованого виробництва.

З'їзд вимагає від усіх партійних і радянських організацій максимальної уваги і допомоги тваринницьким радгоспам, особливо щодо поліпшення племінного складу їх і підвищення продуктивності худоби, з тим щоб посилити провідну роль радгоспів в справі розв'язання тваринницької проблеми в цілому.

6. Про підготовку сільськогосподарських кадрів

Проведена з ініціативи товариша Сталіна реорганізація комвишів у вищі сільськогосподарські школи і приділена з боку ЦК ВКП(б) величезна увага справі підготовки керівних кваліфікованих кадрів для сільського господарства забезпечили значне поліпшення підготовки висококваліфікованих керівників сільського господарства.

Недостатне проведення органами Наркомзему і Наркомрадгоспів заходів по поліпшенню підготовки кадрів в спеціальних сільськогосподарських вищах і особливо технікумах вимагає ліквідації відставання підготовки спеціалістів і масової перепідготовки раніше випущених кадрів.

Поліпшення якості підготовки і випуску кваліфікованих спеціалістів для окремих галузей все ще відстає від потреб ростиючого машинізованого сільського господарства. Для дальшого впорядкування підготовки вищих і середніх кадрів в системі сільськогосподарських навчальних закладів з'їзд доручає ЦК і урядові:

а) провести далі зміцнення матеріальної і виробничої бази сільськогосподарських вишів і особливо технікумів як щодо зміцнення навчальних засобів (лабораторій, машин, земельних площ і т. п.), так і щодо побутових умов педагогічного персоналу і учнів; добитися припинення плінності учнів;

б) поліпшити підготовку вступаючих в сільськогосподарські виші по лінії робітничих факультетів і організувати для кращих робітників і колгоспників-ударників підготовчі курси з строком навчання до 10 місяців, з тим щоб забезпечити повне укомплектування вишів і технікумів і звести відсів до крайнього мінімуму;

в) розширити практику перепідготовки спеціалістів середньої і

вищої кваліфікації шляхом організації курсів тривалістю до одного року, на які командирувати найбільш відданих справі соціалістичного будівництва, перевірених на роботі спеціалістів;

г) забезпечити пересунення сільськогосподарських спеціалістів з центральних і обласних апаратів Наркомзему і інших установ в МТС і радгоспи для зміцнення керівництва колгоспним і радгоспним господарством.

Для поліпшення підготовки масових кадрів з'їзд вважає за потрібне провести такі заходи:

а) крім посилення підготовки дефіцитних спеціальностей в агротехнікумах, організувати стаціонарні довгострокові курси тривалістю в 6—10 місяців, залежно від підготовлюваних спеціальностей.

Постійну систему підготовки потрібного числа трактористів і шоферів створити в повній відповідності з плановим ростом надходження тракторів і автомобілів в сільське господарство;

б) укомплектувати стаціонарні школи і курси кваліфікованими кадрами викладачів шляхом перекинення їх з госпорганізацій і трестів і залучення кращих практиків на місцях;

в) укомплектувати школи і курси за рахунок висування кращих ударників колгоспного будівництва і робітників радгоспів, що показали себе передовими в освоєнні техніки, агро- і зоотехніки на виробництві;

г) підготовку кадрів через заочну систему провадити без відриву від виробництва як частину загальної системи підготовки кадрів.

Партійним і господарським організаціям створити заочникам всі потрібні умови для успішної учоби шляхом забезпечення їм відвідування сесій, використання для практичних занять вишівських лабораторій і т. п.

Партійні і господарські організації повинні добитися сталості кадрів і закріплення на роботі тих, що закінчують масові школи і курси, для чого провадити диференційовану оплату відповідно до підготовленості працівника, матеріально стимулювати передовиків-ударників учоби і широко висувати на керівну роботу навчених робітників і колгоспників.

7. Агротехпропаганда і підвищення агротехзнань колгоспників, робітників МТС і радгоспів

Масова агротехпропаганда, що має колосальне значення в підвищенні знань мільйонів колгоспників, робітників МТС і радгоспів, дістала на Україні за останні роки значний розвиток, але все ж відстає від ростущих потреб.

Схвалюючи ініціативу ЦК ЛКСМУ і політвідділів на Україні, що приступили до проведення соцтехекзамену для провідних сільськогосподарських кадрів в ряді МТС (Софіївській, Миргородській, Рубіжанській, Чупахівській і т. д.), партійний з'їзд зобов'язує:

а) парторганізації, Наркомзем, Уповнаркомрадгоспів і інші господарські організації охопити цією формою агротехнавчання всі колгоспи і радгоспи;

б) починаючи з 1934 року, перейти до обов'язкового агротехнавчання колгоспників, робітників МТС і радгоспів за прикладом обов'язкової ліквідації загальної неписьменності;

в) приступити до видання стабільних підручників і програм для масового агротехнавчання, відповідно до вимог агротехмінімуму для кожної професії і з урахуванням спеціалізації колгоспів і радгоспів, забезпечивши випуск цих підручників і програм масовим тиражем;

г) висування на керівну роботу в колгоспах і радгоспах провадити в першу чергу з числа тих, хто вів перед в справі ліквідації агротехнеграмотності, найкраще склавши соцтехекзамен і т. д.

З'їзд вважає, що справа випуску сільськогосподарської літератури стоїть все ще на низькому рівні. Незадовільна є якість видаваної літератури, яка в певній частині не тільки випуску 1930—1932 рр., але навіть і 1933 року містила ряд шкідливих і шкідницьких настанов. Торговельні організації дуже незадовільно просували видавану сільськогосподарську літературу в колгоспи і до колгоспників.

З'їзд доручає Наркомземові забезпечити пильну перевірку видаваної сільськогосподарської літератури і скласти списки рекомендованих книг. Організувати випуск спеціальних бібліотечок, диференціюючи їх відповідно до тих кадрів, на які вони розраховані (бібліотечки бригадирів, трактористів, конюхів, серії довідників для провідних масових сільськогосподарських кадрів і т. д.).

Забезпечити створення при кожній МТС бібліотек, в яких була б в достатній кількості вся потрібна сільськогосподарська література, а також забезпечити укомплектування найновішою сільськогосподарською літературою бібліотек при всіх будинках колективіста, хатах-читальнях і колгоспах.

При МТС організувати пересувні бібліотечки для обслуговування тракторних загонів і окремих колгоспів.

Наркомземові розробити положення і програму роботи гуртків технавчання в колгоспах, а також забезпечити відповідне методичне керування, облік досвіду роботи і широку популяризацію кращих зразків учоби.

Для поліпшення керівництва агротехпропагандою і максимального охоплення колгоспників агротехпропагандою, партійний з'їзд вважає за потрібне при всіх політвідділах МТС і радгоспів створити агротехкабінети як центр всієї агротехпропаганди в районі діяльності МТС і радгоспу.

Районні партійні організації і політвідділи повинні забезпечити відбудову всіх недіючих тепер радіоустав, розширити мережу зарядних станцій, посилити підготовку кадрів радистів у колгоспах, щоб повністю використати радіо як могутній засіб масово-політичної роботи і агротехпропаганди.

8. Про культурно-побутове обслуговування

Колгоспниця тепер завойовує все більше і більше місце в будівництві колгоспного господарства, а існуючі побутові умови (домашнє господарство, піклування про дітей) забирають у неї багато часу і гальмують висування колгоспниці, знижуючи її громадську активність і продуктивність праці.

Основним невідкладним завданням тому з'їзд висуває — всюди організувати по колгоспах і бригадах дитячі ясел. Треба добитися, щоб уже в цьому році піклування про дитячі ясла і виховання дітей з боку правлінь колгоспів стало одним з найважливіших заходів зміцнення колгоспного господарства.

З'їзд відмічає ріст культурних запитів колгоспних мас, оснований на піднесенні матеріального добробуту їх, і висуває перед партійними і радянськими організаціями такі основні завдання в галузі культурно-побутового обслуговування: по всіх колгоспах повинні бути організовані лазні, пральні, голярні; партійні організації і правління колгоспів повинні очолити масовий рух колгоспників за чисте, культурне житло і підвищення загального санітарного стану колгоспного села, при чому ударники-колгоспники повинні в цьому питанні бути передовиками.

Колгоспне село повинно ліквідувати безгосподарне, антисанітарне тримання двору, житла, господарських будівель, реманенту. Не повинно бути місця бур'янам не тільки на колгоспних ланах, але і на вулицях колгоспного села і у дворі колгоспника.

Правління колгоспів повинні взяти на себе піклування і подати допомогу в приведенні в порядок жител вдів, що не мають можливості самостійно привести своє господарство в порядок, жител колгоспників, у яких голова сім'ї довго хворіє, жінка постійно працює в колгоспі, а дома лишаються самі непрацездатні діти.

Найпершим обов'язком правління колгоспу і кожного колгоспника є приведення в порядок колодязів і боротьба за чистоту колгоспного двору, колгоспної вулиці.

З'їзд вважає нетерпимим пережитком старого ладу безгосподарне тримання громадських будинків — школи, лікарні, сельбуду, кіна — і зобов'язує всі партійні і радянські організації села добитися ліквідації цих пережитків і проведення масової боротьби за високий санітарний рівень колгоспного побуту, відповідний до росту колгоспного господарства і запитів колгоспних мас.

* * *

Партійний з'їзд вимагає від усіх партійних, радянських, господарських і інших організацій дальшого рішучого поліпшення методів роботи, щоб, повністю здійснивши живе, конкретне керівництво, основане на вивченні і знанні всіх дрібниць життя колгоспника, агро- і зоотехніки сільськогосподарського виробництва, добитися розквіту соціалістичного сільського господарства в нових умовах.

«Теперішній період соціалістичного будівництва характеризується ще більшим ускладненням завдань, ще більшим підвищенням вимог, які пред'являються до керівництва». (Тези доповіді товариша Кагановича до XVII партз'їзду).

Основні завдання другої п'ятирічки в галузі колгоспного руху — повне завершення колективізації і остаточно ліквідація капіталістичних елементів, подолання пережитків капіталізму в економіці і свідомості колгоспників — розв'язуватимуться в умовах загостреної класової боротьби і спроб відмираючих класів загаломувати соціалістичну перебудову села, зірвати збудування соціалістичного безкласового суспільства.

Під керівництвом партії кожний колгоспник і в першу чергу передовик-ударник боротиметься за підвищення продуктивності сільськогосподарської праці, за трудову колгоспну дисципліну, за сумлінне ставлення до праці і до колгоспного добра на основі того, що інтереси колгоспника в боротьбі за високий матеріальний і культурний рівень цілком збігаються з інтересами колгоспу як соціалістичної форми господарства, з інтересами радянської держави — організатора і керівника боротьби колгоспних мас за зміцнення колгоспного ладу, перетворення всіх колгоспів у більшовицькі, колгоспників у заможних, за соціалізм.

Повсякденне піклування про колгоспника, про його побутове і культурне обслуговування, соціалістичне перевиховання мас колгоспників в процесі повсякденної практичної боротьби за виконання колгоспних планів — є вирішальними заходами в справі підвищення продуктивності праці колгоспників на основі широкого застосування соціалістичних форм і методів праці, а також в справі поліпшення використання машин і перенесення в сільське господарство досвіду соціалістичної індустрії.

З'їзд застерігає партійні організації України від будьякого самозаспокоєння і підкреслює, що завдання дальшого зміцнення радгоспів і колгоспів лишається головним завданням КП(б)У.

З'їзд висловлює впевненість, що партійні організації України, підвищивши свою класову пильність, перебудувавши свої сили і методи роботи, під випробуванням керівництвом ленінського ЦК ВКП(б), на чолі з товаришем Сталінін, поведуть за собою колгоспні маси і доб'ються могутнього розквіту соціалістичного сільського господарства України як невід'ємної частини Радянського Союзу.

ПРО ПЕРЕНЕСЕННЯ СТОЛИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РАДЯНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В МІСТО КИЇВ

(Прийнято одноголосно)

Постанова XII з'їзду КП(б)У

Зважаючи на зміцнення основних промислових районів України, створення областей, що полегшують керування цими промисловими районами України (Донбас, Харків, Дніпропетровськ),

маючи на увазі необхідність наближення уряду України і центрального партійного і радянського апарату до найважливіших сільськогосподарських районів, якими є райони, розташовані на Правобережжі України, а також для дальшого і швидшого розвитку національно-культурного будівництва і більшовицької українізації на базі індустріалізації і колективізації, — перенести столицю України в місто Київ, що є її природний географічний центр.

Строк переїзду — осінь 1934 року.

СКЛАД КЕРІВНИХ ОРГАНІВ КП(б)У

ЧЛЕНИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ КП(б)У

1. Сталін Й. В.	35. Волков А. С.
2. Каганович Л. М.	36. Воробйов І. А.
3. Молотов В. М.	37. Виростков І. А.
4. Косіор С. В.	38. Гавриленко В. А.
5. Постишев П. П.	39. Гаврилов Г. А.
6. Петровський Г. І.	40. Гарін М. Д.
7. Чубар В. Я.	41. Голуб Ф. Я.
8. Балицький В. А.	42. Голубенко М. В.
9. Якір Й. Е.	43. Гопнер С. І.
10. Хатаєвич М. М.	44. Гулий К. М.
11. Затонський В. П.	45. Дегтярьов Л. С.
12. Чувирін М. Є.	46. Дьомічев М. А.
13. Сухомлин К. В.	47. Діскантов А. Г.
14. Саркісов А. Д.	48. Друскіс Ф. С.
15. Демченко М. Н.	49. Дудник А. М.
16. Попов М. М.	50. Дубовий І. Н.
17. Любченко П. П.	51. Зеленський Т. П.
18. Вегер Є. І.	52. Заривайко П. А.
19. Чернявський В. Г.	53. Зюльков Ф. І.
20. Шліхтер О. Г.	54. Іванов Н. Г.
21. Маркітан П. Ф.	55. Ільїн І. Л.
22. Алексеев Н. А.	56. Ісаєв І. В.
23. Андреев С. І.	57. Канторович С. І.
24. Асаткін А. Н.	58. Карлсон К. М.
25. Амелін М. П.	59. Кацнельсон З. Б.
26. Бегайло Р. А.	60. Квятек К. Ф.
27. Брускін А. Д.	61. Кіллерог М. М.
28. Булат В. О.	62. Кісельов А. Л.
29. Бричкін С. А.	63. Кірілкін І. Т.
30. Вайнов А. Р.	64. Кісіс Р. Я.
31. Ваньян А. Л.	65. Коваль К. Ф.
32. Василенко М. С.	66. Корженко П. Т.
33. Власов І. В.	67. Іванов Ф. І.
34. Войцехівський Ю. О.	68. Коцюбинський Ю. М.

69. Кузьменко В. Д.	94. Пілацька О. В.
70. Курцін В. І.	95. Поляков В. В.
71. Кулик І. Ю.	96. Порайко В. І.
72. Левітін Е. Я.	97. Потапенко Р. Я.
73. Левченко М. І.	98. Плачінда І. С.
74. Лейбензон М. Л.	99. Просвірнін І. А.
75. Лісін І. І.	100. Рекіс А. А.
76. Літвін М. І.	101. Рогальов Ф. Ф.
77. Макаров Т. Г.	102. Сапов І. А.
78. Масленко П. Ф.	103. Скалига Н. Ф.
79. Матвеев Н. І.	104. Соколов А. Г.
80. Михайлов В. М.	105. Соколов О. В.
81. Михайлик М. В.	106. Таран Ф. П.
82. Мілх Л. Р.	107. Таран С. Д.
83. Мойсеєнко К. В.	108. Тараненко К. С.
84. Мусульбас І. А.	109. Тьомкін М. М.
85. Макаров І. Г.	110. Трильський О. Л.
86. Кліновський Д. С.	111. Товстопят А. Г.
87. Налімов М. Н.	112. Туровський С. А.
88. Осьмов Н. М.	113. Хаханьян Г. Д.
89. Окорков К. І.	114. Хвиля А. А.
90. Пахомов Я. З.	115. Шелехес І. С.
91. Паперний Л. Л.	116. Фесенко Д. С.
92. Петровський Д. І.	117. Фурер В. Я.
93. Певзнер А. М.	

КАНДИДАТИ В ЧЛЕНИ ЦК КП(б)У

1. Ахматов Л. С.	21. Нідер Е. Л.
2. Бенедіктов Б. Н.	22. Краєвський Й. Е.
3. Бірман С. П.	23. Кужело Е. Ф.
4. Бондаренко І. П.	24. Лепін А. Г.
5. Бляхер М. Г.	25. Левінзон М. Л.
6. Бобровник А. Н.	26. Мазо С. С.
7. Борщ Г. М.	27. Нурінов А. А.
8. Бойко П. Д.	28. Орлов Н. О.
9. Варфоломеев М. Т.	29. Петрушанський Р. Р.
10. Васильков Г. С.	30. Пельовін І. В.
11. Головаш М. І.	31. Підсуха В. Ф.
12. Горбань М. К.	32. Резніченко Я. З.
13. Григор'єв К. Н.	33. Рибніков Н. Й.
14. Громлілн М. І.	34. Струц В. Н.
15. Дитюк С. Є.	35. Степанський І. С.
16. Єленін Г. С.	36. Сулковський Ф. В.
17. Зорін А. М.	37. Тесленко Х. П.
18. Зубов А. І.	38. Ткач М. П.
19. Коваленко О. С.	39. Шлейфер І. Й.
20. Капелінський І. Ю.	40. Блік К. Б.

41. Банкович Я. М.	46. Грязев Я. І.
42. Співак І. С.	47. Міхеєнко Д. А.
43. Федяєв І. Ф.	48. Закривидорога Л. К.
44. Голубятніков М. Д.	49. Мазур Ф. Т.
45. Шмідт Е. А.	

ЧЛЕНИ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ ЦК КП(б)У

1. Богданов М. С.	8. Іванов В. Т.
2. Берьозкін М. Ф.	9. Обушний Л. К.
3. Винокамень А. М.	10. Розіт А. Р.
4. Горлінський К. І.	11. Сердюк І. С.
5. Дроб Г. М.	12. Сороцький Л. М.
6. Завицький Г. М.	13. Стасюк Т. В.
7. Земляной А. С.	

**СПИСОК ДЕЛЕГАТИВ XII З'ІЗДУ КП(б)У
З УХВАЛЬНИМ ГОЛОСОМ**

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
1	Абрам Л. М.	Одеська	1918
2	Аверін П. Я.	Харківська	1917
3	Аверін С. І.	Донецька	1916
4	Авраменко А. П.	Київська	1931
5	Адаменков Р. Р.	Одеська	1919
6	Азаров С. Т.	Донецька	1929
7	Александров С. А.	Дніпропетровська	1925
8	Алексеев В. А.	Дніпропетровська	1913
9	Алексеев Н. А.	Харківська	1912
10	Алексеєнко Г. П.	Дніпропетровська	1924
11	Алишев Н. Ф.	Донецька	1920
12	Амелін М. П.	Донецька	1917
13	Ананченко Ф. Г.	Донецька	1920
14	Андреев С. І.	Дніпропетровська	1924
15	Андрієнко А. А.	Дніпропетровська	1928
16	Анісімов А. А.	Донецька	1920
17	Антонов Г. П.	Донецька	1917
18	Антонов С. О.	Харківська	1929
19	Антонцев І. Я.	Донецька	1917
20	Антонюк М. А.	Київська	1918
21	Ануров Т. М.	Дніпропетровська	1920
22	Артак А. С.	Донецька	1916
23	Архіпенко А. Д.	Дніпропетровська	1926
24	Асаткін А. Н.	Дніпропетровська	1904
25	Бабенко С. П.	Донецька	1924
26	Бабко В. А.	Дніпропетровська	1917
27	Бадерна Я. Д.	Київська	1931
28	Бакал І. Є.	Дніпропетровська	1919
29	Балицький В. А.	Донецька	1915
30	Балишев М. Н.	Чернігівська	1920
31	Банкович Я. М.	Одеська	1902
32	Баньков П. Р.	Одеська	1919

№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
33	Баришев С. Є.	Київська	1918
34	Барулін В. Г.	Одеська	1917
35	Бегайло Р. А.	Вінницька	1917
36	Бельман Я. С.	Дніпропетровська	1919
37	Берлін І. М.	Харківська	1917
38	Берьозкін М. Ф.	Харківська	1919
39	Бессалов Г. М.	Харківська	1918
40	Бессонов М. М.	Одеська	1924
41	Бєднов М. Д.	Одеська	1925
42	Бєлов І. А.	Чернігівська	1919
43	Бєлоконов П. Г.	Донецька	1917
44	Бєлокриницький С. М.	Харківська	1917
45	Биков М. О.	Харківська	1912
46	Бистрюков В. Г.	Київська	1919
47	Бичков І. В.	Донецька	1916
48	Біла Є. П.	Дніпропетровська	1921
49	Білонік М. І.	Дніпропетровська	1932
50	Білоусов С. Н.	Одеська	1920
51	Біляєв Ф. І.	Одеська	1918
52	Бірко С. П.	Донецька	1928
53	Блеєр А. Д.	Донецька	1919
54	Блейхман М. П.	Київська	1917
55	Блінов П. М.	Харківська	1917
56	Бляу Р. М.	Вінницька	1921
57	Богдан І. І.	Дніпропетровська	1927
58	Богданов В. П.	Харківська	1920
59	Богущький В. Н.	Київська	1919
60	Бойченко В. Н.	Одеська	1927
61	Бойченко Ф. І.	Харківська	1918
62	Бокімер І. І.	Донецька	1919
63	Болдирєв Н. Н.	Чернігівська	1928
64	Болтрушко П. С.	Київська	1917
65	Болтянський Б. Я.	Харківська	1919
66	Больбат Н. В.	Донецька	1920
67	Бондаренко І. П.	Харківська	1917
68	Борисенко А. Н.	Київська	1918
69	Бородаєв П. Г.	Одеська	1921
70	Борщ Г. М.	Дніпропетровська	1921
71	Борян Є. М.	Донецька	1917
72	Брандт К. К.	Харківська	1920
73	Брейтман А. С.	Одеська	1917
74	Брєхов С. М.	Донецька	1918
75	Бровко Н. М.	Дніпропетровська	1926
76	Брон М. І.	Харківська	1919

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
77	Броневої А. О.	Харківська	1917
78	Броун С. Я.	Дніпропетровська	1919
79	Брунін Я. О.	Вінницька	1914
80	Брускін А. Д.	Харківська	1920
81	Бублій М. І.	Вінницька	1918
82	Бубліченко А. Г.	Вінницька	1918
83	Бубнов В. І.	Харківська	1917
84	Будній Г. А.	Харківська	1924
85	Булат В. О.	АМСРР	1918
86	Буренко Л. С.	Донецька	1924
87	Бурлаков П. В.	Одеська	1920
88	Буссе К. Ю.	Харківська	1908
89	Буценко В. С.	Харківська	1918
90	Буянов В. А.	Донецька	1917
91	Вайнов А. Р.	Донецька	1918
92	Вайсберг Ф. І.	Донецька	1919
93	Валов П. В.	Дніпропетровська	1918
94	Ваньян А. Л.	Харківська	1919
95	Варламова І. К.	Донецька	1925
96	Василенко М. С.	Київська	1919
97	Васильєв Г. Н.	Одеська	1920
98	Васильков Г. С.	Харківська	1917
99	Васильков Є. Д.	Вінницька	1926
100	Васюніна Є. К.	Одеська	1925
101	Васютинський Я. М.	Вінницька	1919
102	Вегер Є. І.	Одеська	1917
103	Вейс І. Г.	Донецька	1918
104	Вележев С. Г.	Харківська	1917
105	Вертман А. А.	Київська	1920
106	Веселовський А. Д.	Харківська	1925
107	Веснік Я. І.	Дніпропетровська	1917
108	Ветров М. М.	Київська	1918
109	Вечкутов В. І.	Донецька	1919
110	Виноградов М. А.	Київська	1916
111	Винокамень А. М.	Київська	1917
112	Виростков І. А.	Донецька	1919
113	Візерський К. К.	Київська	1918
114	Вітол Ж. Я.	Донецька	1912
115	Воєвода М. І.	Харківська	1917
116	Войцехівський Ю. О.	Київська	1920
117	Волевач К. О.	Донецька	1919
118	Волков А. С.	Дніпропетровська	1918
119	Волков Н. Ф.	Дніпропетровська	1918

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
120	Волков-Нутельс М. Г.	Київська	1917
121	Волосевич Т. Ф.	Донецька	1924
122	Вольфовський І. Н.	Вінницька	1923
123	Воробйов І. А.	Донецька	1918
124	Воронов І. Н.	Київська	1917
125	Воронов І. П.	Вінницька	1919
126	Воропаєв О. Г.	Харківська	1919
127	Восканов Р. А.	Донецька	1914
128	Всеволожський В. В.	Донецька	1919
129	Гавриленко В. А.	Харківська	1918
130	Гаврилов І. А.	Дніпропетровська	1908
131	Гавський Ф. Ф.	Дніпропетровська	1924
132	Гайдан Н. І.	АМСРР	1917
133	Галян Х. С.	Дніпропетровська	1919
134	Галібаренко К. Н.	Харківська	1919
135	Ганске О. М.	Дніпропетровська	1932
136	Гарін М. Д.	Харківська	1917
137	Гаршенін П. І.	Донецька	1919
138	Гвоздецький С. П.	Київська	1917
139	Гейро Е. Б.	Донецька	1930
140	Генкін Л. І.	Харківська	1922
141	Герашенко П. Л.	Київська	1920
142	Гермоніус В. Е.	Донецька	1920
143	Гіндін А. М.	Київська	1918
144	Гінзбург Б. М.	Донецька	1919
145	Гінзбург М. А.	Київська	1920
146	Гінзбург М. Р.	Харківська	1919
147	Гіріч К. А.	Київська	1929
148	Глінський Л. І.	Одеська	1919
149	Гнезділов Б. Н.	Київська	1930
150	Говор А. Ф.	Одеська	1918
151	Гокарев С. К.	Харківська	1925
152	Голуб В. І.	Одеська	1930
153	Голуб Ф. Я.	Одеська	1920
154	Голубенко М. В.	Дніпропетровська	1914
155	Голубятніков М. Д.	Чернігівська	1920
156	Гольдберг Х. Б.	Вінницька	1927
157	Гончаренко В. А.	Донецька	1917
158	Гордон Р. М.	Донецька	1915
159	Горький А. І.	Дніпропетровська	1919
160	Горя І. П.	Донецька	1918
161	Горяний С. А.	Вінницька	1919
162	Грабовський Є. І.	Харківська	1925

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
163	Грабовський Л. А.	Донецька	1919
164	Градун П. М.	Харківська	1926
165	Градусов М. Є.	Дніпропетровська	1917
166	Григоренко С. М.	Донецька	1925
167	Григор'єв К. Н.	Дніпропетровська	1919
168	Григор'єв П. П.	Вінницька	1918
169	Григор'єв Ф. Є.	Донецька	1920
170	Гришин П. М.	Донецька	1931
171	Гросман М. Б.	Харківська	1919
172	Грушевський М. Ф.	Вінницька	1926
173	Гуверов К. А.	Дніпропетровська	1920
174	Гугель Я. С.	Донецька	1920
175	Гудзенко Б. Я.	Одеська	1924
176	Гудков П. А.	Донецька	1917
177	Гулько С. В.	Донецька	1926
178	Гумінський Й. В.	Київська	1917
179	Гурвіч Є. Б.	Донецька	1918
180	Гурський К. Т.	Київська	1932
181	Давидов П. Г.	Донецька	1917
182	Данілов М. Н.	Донецька	1917
183	Данінбург Й. Л.	Одеська	1921
184	Дацій І. А.	Чернігівська	1919
185	Дашевський З. Г.	Чернігівська	1922
186	Девдаріані Г. С.	Дніпропетровська	1918
187	Дегтярьов Л. С.	Дніпропетровська	1918
188	Демиденко С. А.	Донецька	1925
189	Демченко М. Н.	Київська	1916
190	Демченко О. Д.	Чернігівська	1920
191	Диук І. В.	Донецька	1919
192	Діскантов А. Г.	Донецька	1917
193	Дмитрієва О. Д.	Дніпропетровська	1929
194	Додукало Я. А.	Донецька	1918
195	Долженко П. Ф.	Дніпропетровська	1917
196	Друскіс Ф. С.	Київська	1918
197	Дубінін Ф. І.	Вінницька	1927
198	Дубовий І. Н.	Харківська	1917
199	Дьомічев М. А.	Вінницька	1920
200	Євсєєв Т. П.	Донецька	1919
201	Євстратенко М. Г.	Донецька	1924
202	Євтюхов А. М.	Дніпропетровська	1928
203	Єрмакова Ф. Ф.	Донецька	1929
204	Єрмолаєв К. Є.	Дніпропетровська	1918
205	Єрмолов Д. В.	Харківська	1920

№ № по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
206	Єрухімович Я. О.	Харківська	1917
207	Єфстаф'єв А. А.	Київська	1924
208	Жданов М. А.	Донецька	1918
209	Живов Д. Е.	Донецька	1917
210	Жуков А. В.	Дніпропетровська	1917
211	Жуков І. І.	Вінницька	1919
212	Журавльов Н. С.	Донецька	1918
213	Забудкін П. А.	Одеська	1917
214	Завадський Е. П.	Одеська	1917
215	Загер С. А.	Харківська	1920
216	Зак Є. А.	Харківська	1919
217	Закривидорога Л. К.	Одеська	1919
218	Засуліна Є. Я.	Одеська	1930
219	Затонський В. П.	Київська	1917
220	Збарський Я. Б.	Дніпропетровська	1918
221	Зеленський Т. П.	Харківська	1903
222	Земляной А. С.	Харківська	1919
223	Зецер Є. Л.	Одеська	1920
224	Зілевич М. Й.	Харківська	1906
225	Зільбербрандт Г. Є.	Київська	1928
226	Зінов'єв М. А.	Донецька	1930
227	Зінькович З. А.	Вінницька	1922
228	Зорін А. М.	Харківська	1919
229	Зосімов І. С.	Одеська	1923
230	Зубков І. Й.	Донецька	1917
231	Зуєв А. М.	Дніпропетровська	1925
232	Зусманович Г. М.	Харківська	1915
233	Зюльков Ф. І.	Харківська	1918
234	Іваненко П. З.	Вінницька	1919
235	Іванов В. Т.	Донецька	1913
236	Іванов І. І.	Донецька	1925
237	Іванов М. П.	Одеська	1926
238	Іванов Н. Г.	Донецька	1918
239	Іванов П. П.	Харківська	1921
240	Іванов Ф. І.	Донецька	1919
241	Іванов Ф. І.	Харківська	1926
242	Іванченко П. Т.	Вінницька	1928
243	Івн А. Н.	Харківська	1924
244	Ізрайлева Ц. А.	Харківська	1919
245	Ільїн І. Л.	Харківська	1918
246	Ільховський Л. В.	Харківська	1924

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
247	Ісаєв І. В.	Донецька	1920
248	Іткіс Р. Л.	Донецька	1922
249	Кабо Я. С.	Київська	1930
250	Кавалерс Р. Е.	Дніпропетровська	1913
251	Каганович С. Є.	Донецька	1920
252	Калашьян Г. Г.	Дніпропетровська	1919
253	Калиниченко І. С.	Дніпропетровська	1920
254	Калиниченко П. Г.	Вінницька	1919
255	Калінкін А. І.	Дніпропетровська	1919
256	Каменський І. З.	Донецька	1917
257	Канторович З. І.	Харківська	1920
258	Канторович С. І.	Харківська	1918
259	Капелінський І. Ю.	Харківська	1920
260	Капуловський І. Д.	Київська	1918
261	Карасьов І. В.	Донецька	1919
262	Карга С. А.	Одеська	1919
263	Карлсон К. М.	Донецька	1905
264	Карпов А. І.	Донецька	1917
265	Каспарова М. С.	Донецька	1917
266	Касьяненко Р. А.	Дніпропетровська	1922
267	Кахельман М. Д.	Дніпропетровська	1928
268	Кац Е. Е.	Донецька	1921
269	Кацнельсон З. Б.	Харківська	1917
270	Кашубська М. Г.	Харківська	1926
271	Квятєк К. Ф.	Вінницька	1917
272	Кеніг Г. Г.	Чернігівська	1917
273	Кернер Ш. І.	Дніпропетровська	1919
274	Кізович П. М.	Харківська	1919
275	Кікайон П. А.	Донецька	1918
276	Кіллерог М. М.	Харківська	1919
277	Кінжалов Ф. Н.	Дніпропетровська	1919
278	Кіор П. І.	Дніпропетровська	1919
279	Кірілкін І. Т.	Донецька	1913
280	Кісельов А. Л.	Донецька	1902
281	Кісельов В. І.	Дніпропетровська	1918
282	Кісельов І. А.	Чернігівська	1919
283	Кісельов П. Г.	Дніпропетровська	1919
284	Кісіс Р. Я.	Дніпропетровська	1913
285	Кліновський Д. С.	Одеська	1913
286	Кліпуга В. П.	Донецька	1925
287	Кльосова Н. Д.	Одеська	1929
288	Ключніков А. Г.	Донецька	1927
289	Княгницький П. Є.	Київська	1905

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
290	Коваль К. Ф.	Донецька	1919
291	Ковиня Г. Н.	Київська	1928
292	Кодрін І. П.	Дніпропетровська	1930
293	Козіс Л. С.	Вінницька	1918
294	Козлов А. Б.	Донецька	1919
295	Козлов А. П.	Донецька	1925
296	Козлов Д. Т.	Київська	1918
297	Козлов П. В.	Дніпропетровська	1906
298	Кокорев Н. Н.	Київська	1920
299	Колдомасов Б. І.	Вінницька	1917
300	Колкер К. О.	Київська	1922
301	Коломиєць Т. Р.	Одеська	1932
302	Колосков В. Т.	Донецька	1921
303	Комарницький І. В.	Донецька	1920
304	Комаров В. А.	Дніпропетровська	1919
305	Комаровський М. Б.	Дніпропетровська	1921
306	Комісаренко С. Г.	Харківська	1917
307	Коновальчук Ю. А.	Харківська	1920
308	Кононов А. Г.	Київська	1917
309	Конотоп В. Я.	Донецька	1917
310	Корженко П. Т.	Одеська	1921
311	Корнев М. Б.	Донецька	1918
312	Корнетов І. П.	Донецька	1918
313	Корнющенко М. А.	Одеська	1920
314	Коробкін Ф. Т.	Дніпропетровська	1917
315	Коровченко А. Є.	Донецька	1918
316	Коротаєв І. Г.	Харківська	1919
317	Корсунський Я. Г.	Вінницька	1918
318	Косіор С. В.	Харківська	1907
319	Косова М. Д.	Київська	1920
320	Костелянський М. Г.	Харківська	1918
321	Котик П. І.	Дніпропетровська	1918
322	Котляр Л. Г.	Донецька	1917
323	Котова В. П.	Київська	1930
324	Коцюбинський Ю. М.	Донецька	1913
325	Кошель Г. Р.	Дніпропетровська	1931
326	Коханенко Ф. Г.	Київська	1920
327	Коханський С. В.	Дніпропетровська	1904
328	Краєвський Й. Е.	Одеська	1927
329	Крайман Я. Ш.	Київська	1929
330	Крамар Л. М.	Харківська	1918
331	Красницький І. М.	Харківська	1920
332	Краукліс Я. К.	Харківська	1913
333	Крестьянішин Ф. С.	АМСРР	1921

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
334	Кретов В. Т.	Одеська	1917
335	Кривенко Н. М.	Одеська	1920
336	Кривошеєв Ф. Д.	Харківська	1919
337	Критчун І. А.	Вінницька	1927
338	Крупко С. Н.	Дніпропетровська	1919
339	Крючков М. Л.	Харківська	1926
340	Кудінов І. І.	Дніпропетровська	1917
341	Кудрявець Г. Й.	Вінницька	1922
342	Кудрявцев С. А.	Чернігівська	1918
343	Кужело Е. Ф.	Одеська	1918
344	Кузін Б. І.	Дніпропетровська	1919
345	Кузьменко В. Д.	Донецька	1918
346	Кузьменко Г. І.	Харківська	1931
347	Кулик І. Ю.	Вінницька	1914
348	Кулішев П. О.	Харківська	1917
349	Купчик І. Ю.	Харківська	1919
350	Курилюк М. Н.	Дніпропетровська	1920
351	Куріцин В. І.	Донецька	1917
352	Кусільман Є. С.	Харківська	1921
353	Кучинська П. С.	Київська	1929
354	Кушнер Г. Н.	Дніпропетровська	1919
355	Кушнір О. С.	Харківська	1919
356	Лагздин Н. К.	Харківська	1917
357	Лазарев Н. А.	Дніпропетровська	1919
358	Лапкін Я. М.	Донецька	1920
359	Ларін М. Б.	Харківська	1918
360	Латишкевич П. А.	Вінницька	1928
361	Ле (Мойся) Іван Л.	Київська	1925
362	Лебедь Є. М.	Київська	1932
363	Левицький С. І.	Вінницька	1908
364	Левіна П. І.	Дніпропетровська	1925
365	Левінзон М. Л.	Вінницька	1918
366	Левкович М. О.	Харківська	1919
367	Левкой В. М.	Одеська	1923
368	Левоцький В. Я.	АМСРР	1916
369	Левченко В. Д.	Харківська	1925
370	Левченко М. Є.	Донецька	1916
371	Левченко М. І.	Донецька	1919
372	Лейбензон М. Л.	Дніпропетровська	1917
373	Леонтенко А. П.	Харківська	1920
374	Леонюк Ф. А.	Одеська	1917
375	Лепін А. Г.	Харківська	1918
376	Лепін Е. М.	Харківська	1917

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
377	Литвак І. М.	Київська	1919
378	Лівітін Е. Я.	Дніпропетровська	1919
379	Лісов С. С.	Дніпропетровська	1918
380	Літвін М. І.	Донецька	1917
381	Літвінов І. А.	Одеська	1920
382	Літовченко В. Д.	Харківська	1921
383	Ліфшиць Б. Я.	Харківська	1918
384	Ліфшиць М. Й.	Донецька	1919
385	Лобанова Т. І.	Дніпропетровська	1917
386	Лобінцева У. К.	Дніпропетровська	1925
387	Логінов В. Ф.	Донецька	1917
388	Лодде Ф. Д.	Київська	1926
389	Лончинський С. Л.	Харківська	1921
390	Лопатенко М. Я.	Одеська	1918
391	Лосев І. І.	Вінницька	1914
392	Лукін М. Ф.	Харківська	1919
393	Лук'янов Є. Я.	Донецька	1920
394	Лупандін Г. Ф.	Донецька	1921
395	Льяной В. М.	Одеська	1923
396	Любченко П. П.	Донецька	1918
397	Ляльченко М. П.	Київська	1924
398	Ляпін З. Ф.	Донецька	1907
399	Ляудіс В. Ф.	Дніпропетровська	1925
400	Маєв А. П.	Дніпропетровська	1922
401	Маєв Ф. І.	Дніпропетровська	1919
402	Мазо С. С.	АМСРР	1919
403	Майстренко Ф. М.	Дніпропетровська	1912
404	Макаров А. П.	Дніпропетровська	1919
405	Макаров І. Г.	Донецька	1905
406	Макаров Т. Г.	Київська	1917
407	Малій І. В.	Дніпропетровська	1917
408	Мальчуженко В. Д.	Харківська	1926
409	Мандельберг Й. С.	Дніпропетровська	1924
410	Мануйленко А. І.	АМСРР	1917
411	Манюрін Є. М.	Одеська	1922
412	Маркітан П. Ф.	Чернігівська	1918
413	Марков Г. Н.	Вінницька	1918
414	Марченко П. Г.	Донецька	1927
415	Марченко Ф. Р.	Дніпропетровська	1917
416	Масленко П. Ф.	Донецька	1917
417	Масленников Л. С.	Дніпропетровська	1925
418	Матина Т. Я.	Київська	1924
419	Матузка І. Г.	Чернігівська	1925

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
420	Матяш Р. М.	Донецька	1918
421	Мацієвський Н. А.	Вінницька	1919
422	Медовий В. П.	АМСРР	1925
423	Мелешкевич А. С.	Дніпропетровська	1922
424	Мельніков В. С.	Харківська	1920
425	Меляєва Т. А.	Одеська	1928
426	Меренков Д. Я.	Донецька	1929
427	Микитенко І. К.	Харківська	1929
428	Минайленко Ф. З.	Харківська	1917
429	Міронов С. Н.	Дніпропетровська	1925
430	Мирошніченко І. Є.	Донецька	1926
431	Мисниченко А. А.	Донецька	1919
432	Михайлик М. В.	Київська	1919
433	Михайлов А. М.	Донецька	1919
434	Михайлов В. М.	Дніпропетровська	1915
435	Михалевич С. Ю.	Харківська	1919
436	Міллер М.	Донецька	
437	Мілх Л. Р.	Київська	1917
438	Могилевський А. Л.	Одеська	1919
439	Мойсеєнко К. В.	Харківська	1917
440	Молозовський Й. В.	Харківська	1917
441	Мольтов Б. Й.	Харківська	1917
442	Морозов І. Д.	Вінницька	1919
443	Морозов Н. Л.	Донецька	1919
444	Мосалев М. О.	Одеська	1919
445	Мукле М. М.	Донецька	1918
446	Мурашко А. Н.	Донецька	1927
447	Мускін В. А.	Донецька	1929
448	Мусульбас І. А.	Київська	1919
449	Мухаметдзянов А. М.	Донецька	1927
450	Назарова М. Є.	Донецька	1924
451	Налімов М. Н.	Київська	1918
452	Науменко П. М.	Харківська	1920
453	Незнакомов Г. І.	Київська	1918
454	Несенюк І. Г.	Харківська	1920
455	Нестеренко І. Ф.	Харківська	1924
456	Нефоростний А. І.	Харківська	1915
457	Нікітов Ю. Г.	Дніпропетровська	1919
458	Нікітченко Н. І.	Дніпропетровська	1925
459	Ніколаєв А. В.	Чернігівська	1917
460	Ніколаєв Д. Ф.	Донецька	1918
461	Ніколаєв І. К.	Київська	1919
462	Нікулін Г. С.	Харківська	1922

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
463	Новак А. І.	Київська	1924
464	Новіков А. Й.	Донецька	1905
465	Новош Ф. А.	Донецька	1919
466	Ноготович Я. Г.	Вінницька	1918
467	Ноздрачев Й. І.	Одеська	1926
468	Носач А. А.	Дніпропетровська	1926
469	Нус С. І.	Харківська	1920
470	Обушний Л. К.	АМСРР	1917
471	Озеров С. М.	Одеська	1923
472	Оленченко Л. П.	Харківська	1919
473	Окорков К. І.	Донецька	1917
474	Окорська О. Н.	Вінницька	1930
475	Орлов Н. О.	Київська	1919
476	Осадчий І. А.	Харківська	1920
477	Осипенко Д. П.	Донецька	1905
478	Осіковський М. Л.	Харківська	1921
479	Острой М. Я.	Дніпропетровська	1917
480	Осьмов Н. М.	Дніпропетровська	1907
481	Павліха Є. І.	Харківська	1927
482	Палаткін Н. І.	Донецька	1928
483	Панков Г. І.	Одеська	1929
484	Паперний Л. Л.	Вінницька	1915
485	Пареха П. М.	Чернігівська	1919
486	Пархоменко В. Й.	Донецька	1919
487	Пархоменко Й. Ф.	Дніпропетровська	1919
488	Пастушний С. Д.	Харківська	1919
489	Патрікеєв К. В.	Вінницька	1919
490	Пахомов Я. З.	Одеська	1918
491	Певзнер А. М.	Харківська	1919
492	Пельовін І. В.	Донецька	1919
493	Перекатов І. Г.	Донецька	1917
494	Петерсон К. О.	Донецька	1917
495	Петровський Г. І.	Харківська	1897
496	Петровський Д. І.	Харківська	1917
497	Петровський Л. Г.	Київська	1916
498	Петрунін М. Д.	Харківська	1919
499	Петрушанський Р. Р.	Харківська	1919
500	Пилипенко Н. Є.	Харківська	1930
501	Півоваров А. Т.	Дніпропетровська	1931
502	Підгаєць І. А.	Донецька	1920
503	Підсуха В. Ф.	Одеська	1918
504	Пілацька О. В.	Дніпропетровська	1904

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
505	Плаксієнко І. П.	Одеська	1925
506	Плис І. І.	Дніпропетровська	1919
507	Плотович Н. Є.	Київська	1919
508	Поволоцький М. А.	Одеська	1917
509	Погребний С. І.	Одеська	1918
510	Подзюньський А. М.	Чернігівська	1919
511	Полещук Л. М.	Київська	1917
512	Полторакостенко Г. Ф.	Київська	1920
513	Поляков В. В.	Дніпропетровська	1913
514	Поляков В. І.	Вінницька	1918
515	Полянцев А. М.	Вінницька	1919
516	Помикалов Г. І.	Чернігівська	1917
517	Понякін І. А.	Київська	1920
518	Поплавський А. І.	Донецька	1917
519	Попов М. М.	Харківська	1919
520	Порайко В. І.	Харківська	1918
521	Постишев П. П.	Харківська	1904
522	Потапенко Р. Я.	Харківська	1918
523	Потебня С. С.	Дніпропетровська	1928
524	Приходько М. Є.	Дніпропетровська	1924
525	Приходько С. П.	Вінницька	1919
526	Прокоф'єв А. Г.	Дніпропетровська	1926
527	Прокшиц Я. С.	Вінницька	1919
528	Пронін А. А.	Донецька	1919
529	Пронін І. Л.	Харківська	1917
530	Просвірнін І. А.	Донецька	1917
531	Прохоренко Я. К.	Київська	1918
532	Прядка І. М.	Донецька	1928
533	Пузанов П. І.	Донецька	1903
534	Путівка І. П.	Дніпропетровська	1924
535	Пухнатий Я. М.	Одеська	1925
536	Радін Н. В.	Донецька	1919
537	Радков М. В.	Харківська	1918
538	Райнов Я. Г.	Донецька	1922
539	Рапопорт А. Я.	Донецька	1920
540	Рафалов М. М.	Дніпропетровська	1919
541	Резніков М. Я.	Харківська	1918
542	Резніченко Я. З.	Чернігівська	1919
543	Рибас П. І.	Харківська	1927
544	Рибніков Н. Й.	Чернігівська	1903
545	Ривкін І. Д.	Харківська	1917
546	Рижанков М. М.	Київська	1919
547	Ріттель Г. І.	Київська	1920

№ № по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
548	Ровінський Н. Г.	Донецька	1919
549	Рогальов Ф. Ф.	Дніпропетровська	1917
550	Рогинський В. М.	Вінницька	1920
551	Рогов А. А.	Донецька	1925
552	Рожнов В. Т.	Чернігівська	1928
553	Розанов А. Б.	Київська	1916
554	Рубаха М. А.	Донецька	1928
555	Рубченко І. К.	Донецька	1918
556	Рутицька Л. Л.	Київська	1931
557	Ряботенко А. І.	Харківська	1920
558	Саблін Ю. В.	Вінницька	1919
559	Сабсай А. В.	Дніпропетровська	1926
560	Савіна С. Є.	Київська	1919
561	Савкін М. І.	Київська	1920
562	Савко Н. А.	Вінницька	1917
563	Сазонов І. Ф.	Чернігівська	1920
564	Сазонов С. К.	Вінницька	1925
565	Саленко І. П.	Донецька	1926
566	Самойленко С. Ф.	Одеська	1917
567	Самойлов Ю. М.	Чернігівська	1917
568	Самутін Ф. Н.	Вінницька	1918
569	Сапов І. А.	Харківська	1917
570	Сапцов М. М.	Одеська	1924
571	Саркісов А. Д.	Донецька	1917
572	Сатарів Б.	Донецька	1925
573	Сафронов І. В.	Київська	1920
574	Сахно В. А.	Одеська	1924
575	Свечніков С. С.	Донецька	1927
576	Свірідов С. А.	Донецька	1931
577	Свірський А. М.	Вінницька	1917
578	Сегалович В. Г.	Дніпропетровська	1919
579	Семенов П. В.	Київська	1917
580	Семенцов Д. Є.	Чернігівська	1925
581	Сенченко А. Г.	Харківська	1920
582	Сергеев С. Я.	Донецька	1917
583	Сергель П. І.	Чернігівська	1920
584	Сердич Д. Ф.	Вінницька	1917
585	Середа Р. Ф.	Харківська	1918
586	Серенко Ф. І.	Дніпропетровська	1927
587	Сечкін Н. А.	Харківська	1923
588	Сиркін Л. Н.	Донецька	1918
589	Сиромятников І. Я.	Вінницька	1919
590	Сідерський З. О.	Одеська	1918

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
591	Сімонов А. М.	Одеська	1916
592	Сірий М. А.	Дніпропетровська	1925
593	Сірота А. Г.	Одеська	1920
594	Скадін І. А.	Чернігівська	1918
595	Скакун А. П.	Дніпропетровська	1924
596	Склярський М. С.	Чернігівська	1919
597	Скрипкін В. М.	Дніпропетровська	1912
598	Слесарев Г. К.	Харківська	1920
599	Слонь М. В.	Харківська	1926
600	Смелянський І. М.	Донецька	1922
601	Содін Г. В.	Харківська	1921
602	Соколінський Д. М.	Вінницька	1920
603	Соколов А. Г.	Одеська	1913
604	Соколов О. В.	Харківська	1924
605	Соловійов В. Н.	Одеська	1920
606	Сорокін П. Д.	Одеська	1919
607	Сороцький Л. М.	Харківська	1919
608	Сохацький І. А.	Харківська	1917
609	Соя Л. Є.	Київська	1920
610	Соятов І. Є.	Донецька	1919
611	Спектор М. З.	Київська	1930
612	Співак І. С.	Вінницька	1917
613	Старий Г. І.	АМСРР	1918
614	Старобін І. М.	Вінницька	1919
615	Стасенко А. П.	Київська	1930
616	Стасюк Т. В.	Дніпропетровська	1919
617	Стахович Ю. М.	Одеська	1919
618	Стеклов М. П.	Донецька	1924
619	Степаненко О. Т.	Донецька	1931
620	Степаніщев І. М.	Дніпропетровська	1919
621	Степанський І. С.	Харківська	1919
622	Стражев Д. Ф.	Донецька	1920
623	Стрешний Г. Є.	АМСРР	1920
624	Стрижаченко В. І.	Донецька	1919
625	Стрункін А. І.	Харківська	1929
626	Струц В. Н.	Дніпропетровська	1921
627	Сулковський Ф. В.	Харківська	1918
628	Супрун М. А.	Дніпропетровська	1931
629	Сусліков Д. М.	Одеська	1919
630	Сухомлин К. В.	Одеська	1905
631	Схіно В. П.	Донецька	1919
632	Талалай К. Я.	Чернігівська	1921
633	Тарабанов Ф. К.	Дніпропетровська	1919

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
634	Таран З. Ф.	Донецька	1918
635	Таран П. І.	Донецька	1920
636	Таран С. Д.	Дніпропетровська	1912
637	Таран Ф. П.	Харківська	1920
638	Таранець Д. Т.	Харківська	1924
639	Тарасенко А. Є.	Донецька	1921
640	Тарасенко В. В.	АМСРР	1919
641	Тарасенко П. Д.	Харківська	1923
642	Тарасюк М. П.	Донецька	1926
643	Татарніков А. С.	Харківська	1925
644	Татьянін М. В.	Одеська	1920
645	Тахтамішев Г. Н.	Харківська	1920
646	Теренецький П. П.	Київська	1919
647	Тещенко К. К.	Харківська	1926
648	Тільман Є. Г.	Харківська	1919
649	Тимофеев М. М.	Чернігівська	1917
650	Тітов А. П.	Київська	1919
651	Ткаченко М. Д.	Київська	1926
652	Товстопят А. Г.	Дніпропетровська	1920
653	Томашкін Д. Д.	Київська	1918
654	Торба М. А.	Донецька	1926
655	Торговець В. Д.	Київська	1918
656	Трахтер Б. С.	Дніпропетровська	1919
657	Трахтман М. Й.	Вінницька	1919
658	Трилський О. Л.	Вінницька	1918
659	Трусов К. А.	Харківська	1927
660	Турін А. Н.	Одеська	1918
661	Туровський С. А.	Київська	1911
662	Турчина М. І.	Харківська	1931
663	Тьомкін М. М.	Одеська	1914
664	Уралець А. К.	Донецька	1919
665	Усатенко О. В.	Харківська	1917
666	Уткін А. Л.	Дніпропетровська	1915
667	Файбишенко Д. М.	Харківська	1918
668	Федорченко А. В.	Дніпропетровська	1919
669	Федяєв І. Ф.	Харківська	1917
670	Фейгін В. Г.	Дніпропетровська	1917
671	Фельдман М. А.	Дніпропетровська	1927
672	Фесенко С. М.	Київська	1923
673	Філенко В. П.	Чернігівська	1919
674	Філіпов І. Ф.	Одеська	1924
675	Філіпов Р. Ф.	Дніпропетровська	1919

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
676	Флоринський П. І.	Чернігівська	1920
677	Фрідман Ш. І.	Дніпропетровська	1920
678	Фукс Б. А.	Київська	1928
679	Фукс О. Б.	Донецька	1918
680	Фурер В. Я.	Донецька	1922
681	Фурман Б. Х.	Київська	1926
682	Фурсіна М. Р.	Дніпропетровська	1930
683	Хаскін І. С.	Харківська	1919
684	Хатаєвич М. М.	Дніпропетровська	1913
685	Хаханьян Г. Д.	Харківська	1917
686	Хачатур'янц А. М.	Донецька	1920
687	Хвиля А. А.	Харківська	1918
688	Хейфец М. З.	Харківська	1920
689	Хлібний С. Г.	Харківська	1927
690	Цвик М. С.	Дніпропетровська	1912
691	Ценне А. Я.	Київська	1919
692	Цимбал Я. С.	Дніпропетровська	1930
693	Цицарев І. Х.	Київська	1921
694	Цілова Р. Я.	Одеська	1924
695	Цуканов І. Ф.	Одеська	1924
696	Цюпак А. П.	Одеська	1919
697	Чайко С. Є.	Харківська	1920
698	Чемоданова А. С.	Чернігівська	1918
699	Чепелев П. А.	Харківська	1920
700	Черепанський К. І.	Київська	1925
701	Чернишов Ф. М.	Київська	1919
702	Чернявський В. І.	Вінницька	1911
703	Чернявський Є. О.	Київська	1920
704	Черняк Г. І.	Київська	1919
705	Черняхівський Я. Г.	Київська	1919
706	Чіркін С. А.	Донецька	1919
707	Чорний К. А.	Київська	1921
708	Чубар В. Я.	Харківська	1907
709	Чуверов К. А.	Дніпропетровська	1920
710	Чувирін М. Є.	Вінницька	1903
711	Шабашвілі С. М.	Дніпропетровська	1917
712	Шаголієв М.	Донецька	1925
713	Шаєв С. Я.	Донецька	1919
714	Шалімов І. Д.	Чернігівська	1917
715	Шаміс В. Й.	АМСРР	1924

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
716	Шапіро М. А.	Донецька	1925
717	Шарабурін І. А.	Київська	1921
718	Шаров В. К.	Донецька	1927
719	Шахов А. Д.	Дніпропетровська	1919
720	Шац Ю. Є.	Донецька	1919
721	Шевченко В. Г.	Донецька	1925
722	Шевченко В. Л.	Дніпропетровська	1925
723	Шелестюк Ф. Ф.	Харківська	1919
724	Шелехес І. С.	Харківська	1908
725	Шерстов П. А.	Київська	1919
726	Шірін А. П.	Одеська	1919
727	Шкілева В. П.	Дніпропетровська	1926
728	Школа С. І.	Одеська	1928
729	Шлейфер І. Й.	Донецька	1920
730	Шліхтер Є. С.	Харківська	1892
731	Шліхтер О. Г.	Донецька	1891
732	Шмайнон М. А.	Київська	1918
733	Шмідт Д. А.	Київська	1915
734	Шмідт Е. А.	Донецька	1917
735	Шмідт М. Л.	Харківська	1917
736	Шнек А. М.	Київська	1927
737	Шолковий П. І.	Донецька	1917
738	Шполянський І. Я.	Харківська	1917
739	Шувалов М. В.	Одеська	1919
740	Шувалов М. С.	Харківська	1919
741	Шульман І. М.	Харківська	1918
742	Шумілов А. Я.	Донецька	1919
743	Щелоков Є. К.	Донецька	1919
744	Щепанівський П. Г.	Чернігівська	1921
745	Щербаков Є. Ф.	Київська	1917
746	Юшкевич В. А.	Вінницька	1919
747	Яворський Д. І.	Київська	1925
748	Яговкін С. А.	Дніпропетровська	1919
749	Якір Й. Е.	Харківська	1917
750	Янковський А. М.	Київська	1920
751	Янсон К. М.	Харківська	1910
752	Ярін М. Ю.	Харківська	1917
753	Ярошко І. В.	Дніпропетровська	1920
754	Яченін Л. І.	Донецька	1917

**СПИСОК ДЕЛЕГАТИВ XII З'ІЗДУ КП(б)У
З ДОРАДЧИМ ГОЛОСОМ**

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
1	Абаш А. П.	Харківська	1913
2	Абрамов Н. П.	член ЦКК КП(б)У	1920
3	Абрамович З. З.	АМСРР	1924
4	Абуш-Ахметов А.	заст. зав. відділу ЦК КП(б)У	1918
5	Агров Д. Т.	Донецька	1919
6	Айзенберг Г. С.	Харківська	1917
7	Александровський М. К.	ДПУ	1917
8	Альхімович М. В.	АМСРР	1920
9	Ананченко Ф. І.	член ЦКК КП(б)У	1918
10	Аронов Ю. С.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1919
11	Ахматов Л. С.	РНК УСРР	1919
12	Багно М. Ф.	член ЦКК КП(б)У	1920
13	Балод Е. К.	Дніпропетровська	1919
14	Баров З. Н.	Харківська	1925
15	Батієнко А. З.	Донецька	1924
16	Бахрушін А. М.	Авіобригада	1919
17	Безруков Т. Г.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1919
18	Беліцький І. І.	Дніпропетровська	1930
19	Белозеров С. М.	Т-во старих більшовиків	1905
20	Бендіков Л. Я.	Харківська	1920
21	Бенедіктов Б. Н.	Найвищий суд	1920
22	Бергеман Г. А.	Дніпропетровська	1927
23	Берлін Н. О.	НКПостачання	1920
24	Бешар А. М.	Дніпропетровська	1917
25	Бібіков Б. Л.	Харківська	1924
26	Білоцерківський Ю. О.	член ЦКК КП(б)У	1915
27	Білоцерківський Я. Й.	зав. відділу ЦК ЛКСМУ	1926
28	Блейхман Л. М.	Донецька	1922
29	Бляхер М. Г.	ВУКС	1921
30	Богданов М. С.	член ЦКК КП(б)У	1906
31	Богomyякова П. Т.	Одеська	1920

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
32	Боданський Г. М.	НКО УСРР	1920
33	Божко А. І.	Чернігівська	1919
34	Бойко П. Д.	член ревізійної комісії ЦК КП(б)У	1919
35	Бойко-Павлов Д. І.	НКЗем	1917
36	Болінгер А. В.	Дніпропетровська	1927
37	Большунов С. П.	Одеська	1921
38	Бондаренко Є. С.	ВУРПС	1918
39	Бондаровський Б. А.	Одеська	1917
40	Бородай М. Й.	член ЦК КП(б)У	1918
41	Бородін Н. І.	ПУУВО	1919
42	Бро Б. Л.	Дніпропетровська	1925
43	Броліш А. Е.	Чернігівська	1924
44	Буяк С. П.	Дніпропетровська	1924
45	Варфоломєєв М. Т.	Сільськогосп. академія	1918
46	Василенко І. Н.	ЦКК—НК РСІ	1915
47	Васильєв В. Р.	Одеська	1918
48	Векслер Л. Ф.	Вінницька	1928
49	Вербицький К. Б.	Донецька	1904
50	Веревка Н. І.	Донецька	1918
51	Веремінський Н. Я.	Донецька	1928
52	Ветров П. К.	Дніпропетровська	1926
53	Висоцький І. І.	Донецька	1917
54	Вітковська А. А.	член ЦКК КП(б)У	1920
55	Вітман Ф. Х.	Вінницька	1929
56	Войн Г. Я.	Вінницька	1921
57	Волков А. В.	член ЦКК КП(б)У	1911
58	Волков Г. Д.	Дніпропетровська	1930
59	Волков М. Ф.	Дніпропетровська	1918
60	Волков Н. І.	Вінницька	1925
61	Волошін Я. В.	Т-во старих більшовиків	1905
62	Воронов К. І.	Харківська	1925
63	Вяземський Н. Й.	Харківська	1921
64	Гаврилов В. К.	ЦК ЛКСМУ	1926
65	Гай І. П.	Харківська	1926
66	Гайдук С. Ф.	Харківська	1919
67	Гальперін Р. В.	Курси марксизму-ленізму	1903
68	Гвоздирков І. Г.	Донецька	1925
69	Геккер М. А.	Харківська	1919
70	Герасімов А. Г.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1917
71	Гершковонд І. Д.	ВУКС	1917
72	Гільбург П. Г.	ВУК робітників основної хімії	1919

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
73	Гічкін Д. Є.	Одеська	1928
74	Гнетнев І. Є.	Донецька	1927
75	Годзієвський М. А.	ЦКК—НК РСІ	1919
76	Голишев Г. Ю.	Одеська	1918
77	Гольденберг М. А.	Київська	1918
78	Гольман Д. Є.	НКПостачання	1917
79	Голяев А. В.	Харківська	1920
80	Гонтар А. Т.	НКЗем	1920
81	Гопнер С. І.	член ЦК КП(б)У	1903
82	Горбань М. К.	член ЦК КП(б)У	1917
83	Горлінський К. І.	ВУЦВК	1918
84	Гранік А. М.	НКЗем	1920
85	Грац Є. В.	Харківська	1928
86	Грецький Н. О.	Харківська	1917
87	Громілін М. І.	ВУК робітників загального машинобудування	1919
88	Грубман М. Л.	ЦК ЛКСМУ	1928
89	Грязев І. Я.	член ЦКК КП(б)У	1905
90	Гулий К. М.	член ЦК КП(б)У	1913
91	Даниленко І. М.	Чернігівська	1926
92	Дашевська Л. М.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1912
93	Дейнега С. К.	Донецька	1928
94	Денісов Р. К.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1912
95	Драгаев Д. Т.	Вінницька	1920
96	Дроб Г. М.	ВУРПС	1918
97	Дроздов І. Ф.	Київська	1919
98	Дубовий Н. І.	член ЦКК КП(б)У	1903
99	Дьомічев Г. П.	Вукопромрада	1918
100	Ейгер М. Л.	член ЦКК КП(б)У	1920
101	Ейдман Н. В.	зав. сектора ЦК КП(б)У	1917
102	Есаулов В. К.	ЦКК—НК РСІ	1924
103	Ефроїмський Є. С.	Сільськогосп. академія	1918
104	Егоров М. І.	Київська	1919
105	Егорова Т. І.	член ЦКК КП(б)У	1917
106	Еленін Г. С.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1919
107	Єлісеєв В. П.	Харківська	1919
108	Ємельянов А. А.	ДПУ	1917
109	Єремченко Є. Є.	Харківська	1926
110	Ерохін С. Ф.	зав. відділу ЦК ЛКСМУ	1928
111	Ефанов П. М.	Донецька	1920
112	Ефімов Н. Ф.	Машинобуд. інститут	1916

№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
113	Железний К. М.	Харківська	1928
114	Железногорський Г. А.	ДПУ	1919
115	Жмайлов П. Є.	Київська	1926
116	Забродський Г. А.	Донецька	1925
117	Завицький Г. М.	член ЦК КП(б)У	1905
118	Загребський Н. П.	Інститут історії партії	1920
119	Зайчик М. І.	Дніпропетровська	1918
120	Заривайко П. А.	член ЦК КП(б)У	1904
121	Звайгзне П. Я.	Дніпропетровська	1919
122	Зеленська Є. Ф.	Політсектор НКЗему УСРР	1920
123	Зінгер А. Д.	зав. відділу ЦК ЛКСМУ	1926
124	Зінченко В. А.	Дніпропетровська	1926
125	Златопольський І. Б.	ВУРПС	1920
126	Златопольський Л. Й.	зав. відділу ЦК КП(б)У	1928
127	Зусман Г. А.	Харківська	1918
128	Іванов А. А.	член ЦК КП(б)У	1907
129	Іванов Н. І.	Одеська	1919
130	Іванов С. М.	Київська	1921
131	Ігнатів Н. Г.	ПУУВО	1917
132	Ільїн Е. С.	Дніпропетровська	1919
133	Ільїна Н. І.	Вінницька	1930
134	Інгауніс Ф. А.	Українська військова округа	1931
135	Ісаєв І. С.	Одеська	1925
136	Іткін І. П.	ДПУ	1920
137	Іщенко М. Д.	Донецька	1930
138	Кавардін М. Д.	Донецька	1925
139	Кагарлицький Г. Б.	Харківська	1919
140	Каліна І. П.	Уповн. НКЗаксправ	1918
141	Каменецький Л. З.	Чернігівська	1920
142	Канов В. Г.	зав. відділу ЦК КП(б)У	1921
143	Карначев І. А.	член ЦК КП(б)У	1917
144	Карповський Л. І.	заступн. зав. відділу ЦК КП(б)У	1920
145	Карпунін А. В.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1920
146	Каттель М. А.	Уповн. НКЗовнішторг	1919
147	Качинський В. М.	Держплан УСРР	1919
148	Кириленко І. У.	Оргкомітет письменників	1927
149	Кіндзерський Д. І.	Одеська	1923
150	Кірюк Г. Ф.	АМСРР	1931
151	Кіселева Т. А.	Харківська	1903
152	Кіслица Н. С.	Одеська	1918
153	Клевцов І. П.	Харківська	1917

№№ по по- рядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт- стаж
154	Клименко М. О.	Київська	1921
155	Клігер П. Б.	ЦК КП(б)У	1921
156	Клінков М. В.	ЦК ЛКСМУ	1926
157	Клугман О. М.	ЦК ЛКСМУ	1928
158	Клюшкін Ф. І.	член ЦКК КП(б)У	1907
159	Коваленко Б. В.	Донецька	1919
160	Коваленко О. С.	член ЦК КП(б)У	1917
161	Коваленко П. К.	член ЦКК КП(б)У	1917
162	Коган З. М.	ЦК КП(б)У	1924
163	Кодрянський А. І.	Київська	1926
164	Козельський Б. В.	ДПУ	1931
165	Козлов Н. І.	Дніпропетровська	1919
166	Козлов Н. К.	член ЦКК КП(б)У	1917
167	Козодерев Ф. П.	Одеська	1931
168	Колеснік С. Т.	Дніпропетровська	1918
169	Коломиєць І. О.	Одеська	1919
170	Колтипін В. А.	Вінницька	1919
171	Комаров П. Ф.	Дніпропетровська	1924
172	Коновалов В. Ф.	Київська	1917
173	Копекевич А. І.	АМСРР	1924
174	Копитін Д. М.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1918
175	Корнійчук І. О.	член ЦКК КП(б)У	1919
176	Коровін С. С.	Київська	1922
177	Короденко П. Т.	Дніпропетровська	1928
178	Королік С. С.	Дніпропетровська	1918
179	Корольов А. Л.	Донецька	1921
180	Корольчак Н. В.	Одеська	1919
181	Кравченко Г. М.	Харківська	1927
182	Крижановський М. К.	Дніпропетровська	1920
183	Кричевцов А. А.	Одеська	1917
184	Кровицький Г. А.	заст. зав. відділу ЦК КП(б)У	1919
185	Крупченко П. Л.	Київська	1924
186	Кудрін І. М.	Українфільм	1917
187	Кудрявцев І. Н.	ВУК гірників	1917
188	Кузменова О. К.	Київська	1929
189	Кузнецов Я. П.	Укрбурактрактороцентр	1912
190	Кузоятов Ф. П.	Главдортранс	1919
191	Кузьміченко Ф. Н.	член ревізійної комісії ЦК КП(б)У	1917
192	Кулик Г. М.	ДПУ	1919
193	Кустелян М. А.	НКЗдоров'я	1917
194	Кучинський Д. А.	Українська військова округа	1918
195	Кучинський Д. Д.	Дніпропетровська	1920
196	Кучуков В. А.	відпов. інструк. ЦК КП(б)У	1917

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
197	Лаврецький А. Л.	Одеська	1920
198	Лавріщев І. Ф.	Уповн. НКШляхів	1919
199	Лагода І. М.	член ЦКК КП(б)У	1906
200	Лагунов П. С.	Донецька	1932
201	Лазоверт С. Г.	член ЦКК КП(б)У	1904
202	Лакиза П. Н.	РАТАУ	1918
203	Ларін С. Т.	член ЦКК КП(б)У	1918
204	Латсон О. П.	ПУУВО	1918
205	Левіт Г. М.	Дніпропетровська	1919
206	Лезман Й. С.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1924
207	Лейбман Я. Д.	ЦК КП(б)У	1919
208	Лопатченко С. Г.	Харківська	1919
209	Лукашевич У. Л.	член ЦК КП(б)У	1920
210	Львов М. Ф.	ЦК КП(б)У	1921
211	Любченко М. П.	„Комуніст“	1918
212	Ляхін Н. Я.	Т-во старих більшовиків	1902
213	Ляшенко В. Ф.	Дніпропетровська	1918
214	Мазниченко Г. С.	Дніпропетровська	1926
215	Макаренко І. Г.	ЦКК—НК РСІ	1915
216	Макеєнко М. М.	член ЦК КП(б)У	1917
217	Максимов А. Л.	Донецька	1917
218	Малахов Д. Т.	Харківська	1926
219	Малуха П. Д.	Донецька	1918
220	Маматченко Д. А.	член ЦКК КП(б)У	1917
221	Маслов А. М.	Уповнов. НКВажпрому	1904
222	Маслова В. П.	член ЦК КП(б)У	1917
223	Межуєв М. Д.	Харківська	1920
224	Меламед І. С.	Заготзерно	1919
225	Меламедовський Я. М.	Донецька	1920
226	Мельнік М. Й.	Харківська	1918
227	Мермельштейн М. Г.	Харківська	1920
228	Мироненко А. М.	член ЦКК КП(б)У	1917
229	Мирошниченко І. Є.	Харківська	1921
230	Михайлов С. М.	Вінницька	1920
231	Мілославін А. Ф.	ЦК КП(б)У	1918
232	Мінаєв С. В.	Держплан УСРР	1918
233	Мінаїн М. Р.	„Комсомолец України“	1926
234	Міхєєв П. А.	Вінницька	1919
235	Міхєєнко Д. А.	Дніпропетровська	1918
236	Міхно С. Г.	Київська	1902
237	Моргунов В. Р.	Т-во старих більшовиків	1907
238	Мороз А. М.	Донецька	1925

№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
239	Мулер З. І.	Донецька	1920
240	Муценек Я. Я.	член ЦКК КП(б)У	1909
241	Наваловський М. Д.	член ЦКК КП(б)У	1918
242	Назаров В. В.	Київська	1918
243	Напрієнко Б. В.	Одеська	1920
244	Невельський Б. С.	Харківська	1920
245	Невідомий П. А.	Одеська	1922
246	Неволіна Є. Ф.	Чернігівська	1920
247	Неживий М. Ф.	член ЦК КП(б)У	1917
248	Некрасов С. В.	Донецька	1919
249	Ненадих І. А.	„Комуніст“	1919
250	Нестеренко Л. М.	член ЦКК КП(б)У	1905
251	Нетреба В. М.	„Комуніст“	1927
252	Нікітін К. Н.	Київська	1917
253	Нольський Е. В.	Донецька	1921
254	Носков П. М.	Дніпропетровська	1924
255	Нурінов А. А.	Уповнов. НКРадгоспта	1918
256	Огій Я. Р.	НКЗем УСРР	1919
257	Ольгіна М. І.	Київська	1916
258	Ольшанський Ф. Є.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1919
259	Орлов В. А.	Вінницька	1927
260	Орлов Д. О.	Київська	1924
261	Орлов М. Х.	заступн. зав. відділу ЦК КП(б)У	1919
262	Осипенко І. П.	член ЦК КП(б)У	1924
263	Островська Є. О.	ЦК ЛКСМУ	1926
264	Островський С. Я.	Харківська	1925
265	Пастух А. К.	АМСРР	1931
266	Пашковський С. М.	ЦК КП(б)У	1920
267	Пашенко Л. Ф.	ЦК ЛКСМУ	1929
268	Петерс А. А.	Одеська	1919
269	Петінський І. К.	ВУК будівельників	1908
270	Петров П. Г.	Дніпропетровська	1919
271	Петровський П. В.	Одеська	1917
272	Петушков П. Г.	Чернігівська	1920
273	Піонтковський В. М.	Укрзернотрактороцентр	1927
274	Піпко С. І.	Донецька	1919
275	Плахотніков А. І.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1912

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
276	Плачінда І. С.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1918
277	Погребняк Р. І.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1920
278	Подлегаєва В. П.	Харківська	1924
279	Покорний Г. М.	НКСоцзабез	1907
280	Поляков Ф. А.	Донецька	1918
281	Поляков-Ольхін М. І.	Т-во старих більшовиків	1907
282	Пономаренко М. Г.	ХПРЗ	1931
283	Пономаренко О. С.	заступник зав. відділу ЦК КП(б)У	1920
284	Постоловська Т. С.	ВУАМЛІН	1925
285	Потімков С. П.	Харківська	1920
286	Радвілович С. Й.	Чернігівська	1918
287	Радченко А. С.	Чернігівська	1920
288	Раїсов А. С.	заступник зав. відділу ЦК КП(б)У	1921
289	Рашін Г. Л.	УНГО УСРР	1919
290	Рашмадлов Г. І.	ЦК ЛКСМУ	1925
291	Ремнева Ф. М.	Вінницька	1929
292	Решілов Ю. В.	Донецька	1926
293	Рибко Є. М.	Київська	1919
294	Ришков Ф. Д.	Чернігівська	1926
295	Рогачевський І. З.	„Трубосталь“	1923
296	Розіт А. Р.	член ЦКК КП(б)У	1910
297	Роязман А. І.	Вінницька	1919
298	Ронжін М. І.	Вінницька	1918
299	Руденко А. С.	Донецька	1921
300	Рузіс М. С.	Харківська	1922
301	Рунеєв Я. Д.	Харківська	1918
302	Русак Я. С.	Дніпропетровська	1929
303	Рюмов А. Ф.	Вінницька	1925
304	Савва-Степняк С. А.	член ревізійної комісії ЦК КП(б)У	1904
305	Савельєва А. Т.	член ЦКК КП(б)У	1908
306	Савченко Ф. Р.	Одеська	1930
307	Самарін В. А.	Одеська	1911
308	Самойлов Н. А.	Донецька	1920
309	Самуелі С. Л.	Донецька	1919
310	Саранчук О. К.	ЦКК — НК РСІ	1917
311	Саратіков С. Б.	Харківська	1920
312	Світньов П. Є.	заступник зав. відділу ЦК КП(б)У	1917

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
313	Селіванов П. М.	Дніпропетровська	1920
314	Семенов П. В.	Головміліція	1917
315	Семенов С. А.	Уповн. НКЛісу	1918
316	Семерня М. І.	Вінницька	1927
317	Сенькін А. І.	Харківська	1918
318	Снілов Д. В.	Дніпропетровська	1919
319	Скаліга Н. Ф.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1916
320	Скляревська П. А.	кандидат в члени ЦК КП(б)У	1920
321	Скопс М. М.	Вінницька	1917
322	Скрастинь Я. Е.	член ЦКК КП(б)У	1917
323	Славін Г. Й.	Комітет заготівель РНК	1919
324	Слїнько І. Ф.	НКЮ УСРР	1918
325	Сметана Е. І.	член ЦКК КП(б)У	1917
326	Смірнов М. І.	ЦК вуглярів	1914
327	Собчинський Й. Я.	член ЦК КП(б)У	1917
328	Соколов-Шестак П. Г.	ДПУ	1919
329	Сокульський С. В.	Вінницька	1926.
330	Сорокін Я. В.	Одеська	1917
331	Соскін П. Б.	Донецька	1922
332	Спїцин С. Я.	Київська	1925
333	Старовойтов Ф. І.	пом. Прокурора Республіки	1926
334	Степований Я. М.	член ЦКК КП(б)У	1917
335	Стоханов Г. Й.	член ЦКК КП(б)У	1917
336	Стояновський Л. М.	Донецька	1930
337	Стояновський М. А.	Дніпропетровська	1920
338	Струтінський С. Й.	Київська	1923
339	Стукалов М. Є.	Дніпропетровська	1924
340	Сухненко М. П.	Одеська	1921
341	Сьомічев Є. Т.	член ЦКК КП(б)У	1917
342	Таньпетер А. А.	Київська	1917
343	Тарасов П. Н.	Т-во старих більшовиків	1908
344	Тардий Т. С.	Одеська	1919
345	Тардов М. С.	„Комуніст“	1919
346	Тарський М. Г.	Донецька	1919
347	Татько Ф. П.	член ЦКК КП(б)У	1902
348	Терехов Т. І.	Донецька	1928
349	Тесленко Х. П.	Сільськогосп. академія	1918
350	Тіліс А. І.	Т-во старих більшовиків	1910
351	Тімофєєв Д. А.	Донецька	1928
352	Тітов В. С.	Одеська	1920
353	Тітов С. Ц.	АМСРР	1924
354	Ткаленко У. Н.	Донецька	1932
355	Ткач М. П.	Укрголовліт	1920
356	Товаровський Б. Б.	Донецька	1919

№№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
357	Томашун Я. Я.	член ЦКК КП(б)У	1905
358	Тульський Є. В.	Одеська	1922
359	Тьомкін Й. Б.	НКЛегпром	1921
360	Урманський І. Є.	Дніпропетровська	1917
361	Усевич Д. Я.	Харківська	1932
362	Ушеренко Ш. Ф.	Дніпропетровська	1921
363	Федотов К. Я.	НКГосп	1918
364	Філіпов М. М.	Харківська	1919
365	Філоненко І. Й.	Вінницька	1921
366	Фішкін Б. С.	Харківська	1926
367	Фомін Г. М.	Київська	1918
368	Фомічев В. Я.	Дніпропетровська	1919
369	Фрід Д. С.	Харківська	1919
370	Фурман Г. А.	ЦК ЛКСМУ	1929
371	Хаін І. І.	ЦКК — НК РСІ	1925
372	Хайт І. А.	НКО	1919
373	Халява С. О.	Донецька	1926
374	Харланов І. М.	Харківська	1919
375	Харченко О. О.	член ЦКК КП(б)У	1925
376	Хлявовой П. М.	Донецька	1927
377	Хмилюк А. З.	член ЦКК КП(б)У	1919
378	Холін В. Ф.	Дніпропетровська	1917
379	Хорошкін Й. С.	Донецька	1917
380	Хоруженко І. П.	ЦК ЛКСМУ	1928
381	Храмов В. І.	член ЦКК КП(б)У	1918
382	Цвіль П. С.	Дніпропетровська	1920
383	Цикліс С. М.	ДПУ	1918
384	Цкало М. П.	Київська	1921
385	Цукерман І. А.	Донецька	1919
386	Цуцувльківський Я. С.	Постпред. УСРР при РНК СРСР	1920
387	Чаплигін В. А.	Харківська	1919
388	Чебукін П. В.	Дніпропетровська	1918
389	Черевченко Г. Ф.	Чернігівська	1919
390	Чередник Н. Д.	заст. зав. відділу ЦК КП(б)У	1919
391	Чернобильський М. М.	Київська	1924
392	Чікірісов С. І.	Київська	1924
393	Чугунков А. В.	ВУК робітників землісц	1919
394	Шавінер І. І.	Харківська	1927

№ по порядку	Прізвище і ініціали	Якої організації	Парт-стаж
395	Шаталов Д. М.	ЦКК — НК РСІ	1919
396	Шатов Є. С.	Донецька	1918
397	Швед А. С.	ЦКК — НК РСІ	1909
398	Шевченко П. С.	ВУК електриків	1922
399	Шейніна Л. Й.	Харківська	1929
400	Шергов Р. М.	заст. зав. відділу ЦК КП(б)У	1917
401	Шестаков І. Р.	Донецька	1916
402	Шібакін В. А.	Харківська	1919
403	Шілін В. К.	Дніпропетровська	1920
404	Шімилов П. А.	Одеська	1920
405	Шкадінов Н. І.	член ЦК КП(б)У	1917
406	Шкутов В. І.	Харківська	1925
407	Шостак І. Й.	Вінницька	1927
408	Шплевої В. Д.	Посекр НКЗему УСРР	1918
409	Штейн С. М.	ЦК КП(б)У	1922
410	Штокмейстер Є. І.	Київська	1931
411	Шугля С. О.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1917
412	Шустер Ю. У.	член ЦКК КП(б)У	1924
413	Щербина І. Р.	ПУУВО	1919
414	Юдін Ф. П.	член ЦКК КП(б)У	1925
415	Юзевич І. О.	Одеська	1920
416	Юлдашев М.	відповідальний інструктор ЦК КП(б)У	1922
417	Юргенсон Ф. К.	член ЦКК КП(б)У	1918
418	Юшкевіч О. Ф.	Одеська	1920
419	Ющенко А. С.	Дніпропетровська	1920
420	Яковлев Ф. М.	ІЧП	1919
421	Якубсон Б. В.	„Комуніст“	1925
422	Яременко А. М.	Чернігівська	1920
423	Яценко М. І.	Донецька	1918

ПРИВІТАННЯ XII З'ІЗДОВІ КП(б)У.

Підчас робіт XII з'їзду, крім вітальних виступів на самих засіданнях з'їзду, одержано телеграфом і поштою на ім'я XII з'їзду КП(б)У такі привітання:

Від московської об'єднаної обласної і міської партійної конференції.

Від XV з'їзду Комуністичної партії (більшовиків) Білорусі.

Від зборів дніпропетровського міського партактиву.

Від партосередків Держинської райжитлосплки, райробкоопу, Інпостачу, Укркондтресту і ЗРК „Академік“ в Харкові.

Від об'єднаних зборів партосередків комбінату металургії.

Від вознесенських райпартзборів спільно з представниками робітників, колгоспників Вознесенщини і червоноармійцями.

Від зборів полтавської міжрайонної партшколи.

Від кустових партзборів Донбасводтресту, Діпромашу, Укрпаптресту, Промбудпроекту, Коксохімонтажу, Укрпостачу, Укрдіпроводу, Укрсклографу, Сантехпроекту, Южсоюзстрою, Науково-дослідного Інституту харчової промисловості.

Від Сатанівських райпартзборів спільно з президіями сільрад, правліннями колгоспів, бригадирами, старшими конюхами, агрономами, вчителями і лікарями.

Від парторганізації, робітників і адмтехперсоналу радгоспу „Горняк“ № 1.

Від політвіддільців і партактиву колгоспів і сільрад, що перебувають на Слав'янському курорті.

Від наради заступників начполітвідділів МТС по жінроботі Одещини.

Від овруцького об'єднаного засідання бюро РПК і президій РКК і РВК.

Від призовників Чугуївського, Зміївського і Печенізького районів.

Від пленуму Старобільського райкому комсомолу.

Від Сатанівських райзборів комсомолу.

Від робітників заводу ім. Ільіча.

Від Червонопрапорної шахти № 1.

Від колективу Червонопрапорної шахти ім. „Кочегарки“.

Від ударників і ІТП шахти ім. К. Маркса.

Від зборів паровозників-ударників ст. Червоний Лиман.

Від зборів залізничних робітників Вознесенського вузла.

Від першого з'їзду спілки шоферів і автопрацівників Вінниччини.

Від колективу харківського 15-го млина „Союзуки“.

Від колективу української контори „Стальсбыт“.

Від ударників, що перебувають на Миргородських курортах.

Від зльоту ударників протипо-

вітряників-червонохрестівців Великого Запоріжжя.

Від радгоспу „Горняк“ № 1 Донмолокоотресту, Костянтинівка.

Від Тростянецького бурякорадгоспу.

Від Богодухівської МТС.

Від робітників і ІТП Войтовецької МТМ.

Від Доманівської МТС.

Від колективу 2-ої Одеської МТС.

Від колективу Семенівської МТС на Чернігівщині.

Від Скринниківської МТС.

Від Смотрицької МТС.

Від колгоспників Михайлівської сільради, Криворізького району.

Від зльоту кращих колгоспників району діяльності Коломацької МТС.

Від комуни ім. Благоева на Полтавщині.

Від колгоспників артлі 20-річчя „Правды“, Руновщанської сільради на Полтавщині.

Від колгоспників артлі „Зоря перемоги“, Парасковської сільради на Полтавщині.

Від колгоспників артлі „Нове життя“, Парасковської сільради на Полтавщині.

Від зльоту конюхів району діяльності Обелівської МТС.

Від кременчуцького районного зльоту конюхів.

Від жінок комуни „Трудова нива“ і колгоспу „Зелений лан“.

Від колгоспниць і одноосібниць ударниць Барашівського району.

Від засідання Ленінської сільради на Дніпропетровщині спільно з колгоспниками.

Від засідання президії Жовтян-

ської сільради спільно з колгоспниками.

Від рибальської артлі „Обиточная коса“.

Від рибальської артлі „Сини моря“, Якимівського району.

Від ворошиловської міської конференції по громадському харчуванню.

Від харківської Житлосплки Ленінського району і побутового колективу „Червоний клич“.

Від зльоту бюр взаємодопомоги міжрайонної Артемівської промстрахкаси.

Від наради голів артлій і кращих ударників Облтекстильпромсплки Чернігівщини.

Від студентів Київського авіоінституту.

Від науково-дослідних інститутів важкої промисловості України.

Від випускників-ударників Харківського ветеринарного інституту.

Від студентів, професури і адмтехперсоналу Київського хіміко-технологічного інституту харчової промисловості ім. Мікояна.

Від конференції педагогів Ленінського району в Харкові.

Від мітингу піонерів, комсомольців і учителів 10-ї школи Дніпрокомбінату.

Від учнів і вчителів Заслуцької семирічки, Старокостянтинівського району.

Від учнів і піонерів Соболевської школи на Вінниччині.

Від Центрального комітету „Червоного хреста“.

Від спортивного товариства „Динамо“.

Від фізкультурників Полтавщини.

Редакційна комісія XII з'їзду КП(б)У.

**ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ТИХ, ЩО ВИСТУПАЛИ
НА XII З'ІЗДІ КП(б)У**

	Засі- дання	Стор.		Засі- дання	Стор.
Андреев	8-е	—357	Косіор	9-е	—453
Аржавкін	7-е	—336	Кудрявець	8-е	—397
Асаткін	10-е	—517	Кудрявцев	2-е	— 73
Бабенко	9-е	—406	Кузьменко	10-е	—513
Балицький	3-е	—115	Куркін	7-е	—335
Бертінов	7-е	—338	Кучинський	9-е	—430
Білоусов	8-е	—395	Лейбензон	8-е	—354
Брускін	9-е	—451	Липенко	11-е	—530
Булат	9-е	—407	Літвін	8-е	—363
Вайнов	3-є	—111	Лобілок	7-е	—347
Василенко	9-е	—412	Любченко	7-е	—314
Васильєв	2-е	—104	"	9-е	—442
Веґер	3-є	—134	Макаров	9-е	—447
Владимиров	7-е	—345	Маркітан	6-е	—298
Волков	10-е	—516	Михайлов	2-е	— 96
Воробйов	8-е	—383	Мілх	6-е	—263
Гавриленко	11-е	—527	Мойсеєнко	2-е	— 86
Гаврилов	5-е	—222	Мурашко	2-е	—106
Гінзбург	2-е	— 99	Нурінов	10-е	—511
Голуб	8-е	—370	Оленченко	3-є	—108
Гопнер	3-є	—125	Паперний	9-е	—433
Григор'єв	10-е	—505	Пельовін	6-е	—291
Гришин	9-е	—441	Петровський	1-е	— 7
Дегтярьов	9-е	—425	"	7-е	—313
Демченко	9-е	—437	"	7-е	—349
Загородський	7-е	—346	"	9-е	—458
Закривидорога	9-е	—410	"	11-е	—538
Затонський	8-е	—374	Плис	2-е	— 64
"	11-е	—535	Попов	2-е	— 81
Ізотов	7-е	—341	Постишев	4-е	—152
Ільїн	8-е	—389	"	6-е	—262
Коваль	8-е	—400	"	9-е	—462
Колдомасов	10-е	—514	Ровінський	2-е	— 67
Колотілін	7-е	—332	Рогальов	2-е	—101
Косіор	1-е	— 11	Садовський	7-е	—346
"	3-є	—147	Сапов	10-е	—509

	Засі- дання	Стор.		Засі- дання	Стор.
Саркісов	6-е	—303	Фурер	2-е	— 90
Скаліга	10-е	—497	Хатаевич	6-е	—270
Степанський	10-е	—502	Чернявський	2-е	— 75
Струц	8-е	—386	Чубар	10-е	—470
Сулковський	10-е	—507	”	10-е	—522
Сухомлин	5-е	—227	Чувирін	9-е	—415
Трахтер	3-є	—122	Шевченко	7-е	—343
Трилський	8-е	—351	Шелехес	6-е	—294
Фейгін	2-е	— 60	Якір	3-є	—138
Фінкельштейн	7-е	—348	Ярошко	2-е	— 70
Флоринський	8-е	—403			

ПО П Р А В К И

Стор.	Рядок	Надруковано:	Слід читати:
149	15 зверху	вневнона	впевнена
175	2 знизу	потавлене	поставлене
301	13 знизу	колгоспників	колгоспів
512	13 знизу	як надіються	які надіються

JN 6599

.U4 1/2

19

